ذلك الكتاب لا ريب فيه

افضل التراجم

بلغة الاعاجم

پشتو

ترجمة القرآن حسبما شيخ

شیخ القرآن مولانا محمد افضل خان شاہ پور

مکتبہ افضلیہ
شاہ پور سوات

اشاعت کتب شریعہ

0333-4532836 / 0300-9301643

ذلک الکتب لاریب فیه

فضل التراجم

بلغة الاعاجم

ترجمة القرآن وتفسير الشيخ

محمد افضل خان شیخ القرآن

اشاعت اکیڈمی
محلہ جنگی قصہ خوانی پشاور۔ 0300-9391643
091-5515698

مکتبہ افضلیہ
شاہ پور سوات: 0996-885652

طبع اول دَ شیخ احمد محمّد غفار اَو دَ شیخ جاسم محمّد جمشید په رقم شوے ده یولاکھ روپیۍ دَ بحرین والا الحمد په واسطے دَ قاری ابوطیب مولانا عبدالحلیم صاحب (سواتی) جزاهم الله تعالیٰ احسن الجزآء واکرم الجزآء واَطیبَ الجزآء فی الدارین آمین یارب العٰلمین ۔

طبع اول سنہ ۱۹۸۳ء سرگودہا

طبع ثانی سنہ ۱۹۸۸ء مینگورہ

طبع ثالث سنہ ۱۹۹۰ء لاہور

طبع رابع سنہ ۱۹۹۲ء لاہور

طبع پنجم سنہ ۲۰۰۶ء اشاعت اکیڈمی پشاور

تَرْجَمَةُ المُؤَلِّفِ

یعنے دَ حضرت مشفق شیخ القرآن مولانا محمّد افضل خان صاحب دامت برکاتہم خود نوشت۔ دَ پیدائش، تعلم، تعلیم او نورو ژوند تفصیلی حالات۔

۱۳۴۵ سنة کښے ولادت باسعادت بموضع ولند رز(کانا) کښے شوید ے ۔

۱۳۶۰ سنة کښے شاه پور ته راغلو او څه بلوغ ته اورسیدم۔ سبق سکول جماعت چهارم۔ او نظم دَ اجمیر مولوی صاحب د پیش امام مسجد آشاره شاه پور۔ دَ جلند ر مرزا صاحب نه اِنشاءات فارسی و خوشخطی۔

۱۳۶۳ سنة کښے شروع علم دین قاضی میر آفضل صاحب نه۔ صرف میر، منیة المصلّی، کنزاول، نحو میر، زرادی، زنجانی۔ ۱۳۶۴ سنة کښے په فیض دره کښے دَ قاضی میر افضل صاحب نه ترکیب شوه هدایة النحو، شرح مائة عوامل۔ مراح الارواح، ترجمة القرآن وغیره کتب۔

او دَ بلکانۍ مولانا مختار گل صاحب نه مثنوی، طریقه محمّدیه، شاطبي، دلائل الخیرات۔ او شروع طریقه قادریه۔

۱۳۶۵ سنة کښے دارالعلوم اسلامیه چارباغ ته لاړم۔ شروع ترجمة القرآن شرح ملاجامی، نورالانوار، مقامات، شرح وقایه اوّلین، شافیه، سعدیه وغیره کتب دَ صدر المدرسین مولانا عبدالغفور صاحب نه (عرف شینو مولوی) شرح تهذیب، مرقات، دَ دکوړک مولانا جهانزیب صاحب نه۔ سلّم العلوم، نفحة الیمن، فصول، دَ مولانا انزرګل صاحب نه۔ کافیه دَ کیملپور مولانا صاحب نه۔ کنز اخیر دَ ګوګدرے بابا صاحب نه۔ او په خارج کښے ما طالبانو ته نظم لوستو۔ د روښال د مولانا الحافظ الرحمٰن صاحب نه ما وشافی او نورالانوار څه حصه ویلے

۱۳۶۸ سنة کښے دَ چارباغ سند م حاصل کړو او دارالعلوم اسلامیه سیدو شریف ته لاړم۔ هدایه آخرین، قاضی، لوئ مرزا، تلویح توضیح، شرح نخبة الفکر، بخاری شریف، مسلم شریف۔ دَ مارتونګ بابا صاحب نه۔ مختصر المعانی، حماسه، میبذی، شمس بازغه، شرح اشارات، صدرا،

جزاهم الله احسن الجزاء واکرم الجزاء واطیب الجزاء فی الدارین آمین یارب العالمین

اَبو داؤد شریف، علم عروض، دَ هوډیکرام مولانا صاحب نه۔
میرزاهد، ترمذی شریف، دَ چکیسر مولانا صاحب نه۔ تصریح، شرح چغمنی، دَ بازارګی مولانا صاحب نه۔ شریفیه، مولوی، ظابطهٔ میراث، دَ ننل مولانا صاحب نه۔ سبعه شداد، اقلیدس، خلاصة الحساب، غلام یحیٰی، دَ مولانا مستقیم صاحب (کابلی) نه۔ په چُهتیٔ کښې حمدالله دَ مولانا عنایت الله صاحب نه۔ بیضاوی، جلالین، مشکوٰة المصابیح، رشیدیه حافظ، دَ مولانا نعمت الله صاحب شاه پوری نه۔ هم په چُهتیٔ کښې قانونچه وغیره کتب طب، شرح وقایه آخرین، هدایه اولین، دَ کوټکی قاضی صاحب نه۔ بعد العصر په عقبیٔ کښې مشق قرأت دَ قاری صاحب کمایک مولوی صاحب نه. او دَ قرآن درسونه په مسجد افسر آباد کښې۔ دَ کلی خلقو ته۔ او دَ مارتونګ بابا صاحب سره خاص رفاقت او صحبت وو۔ ټکه په چارباغ کښې چه دَ شیندی مولانا عبدالغفور صاحب سره وو۔
۱۳۷۲ سنه کښې فراغت از تحصیلِ علم وحصولِ سند، واذن طریقهٔ قادریه۔ سره دَ محبت نه۔ وشروع درس فنون په شاه پور کښې۔ او بنیاد دَ دارالعلوم شاه پور په رفاقت دَ مولانا منارس صاحب نورالله مرقدهٗ کښې۔
۱۳۷۳ سنه کښې ولادت دَ مولوی محمد انور صاحب مشر ځوئ۔ نائب مهتمم دارالعلوم تعلیم القرآن شاه پور۔ په ۱۳۸۶ه کښې قاضي صاحب [illegible] الرحمٰن پیوا [illegible] فی الله دین معز زستان
۱۳۷۶ سنه کښې پنځوئ ته لاړم دَ دورهٔ قرآن دَ پاره خو دَ قرآن سند راته ملاؤ شو۔ سره دَ محبت دَ صفحه نه۔
۱۳۷۷ سنه کښې سالانه دورهٔ قرآن شریف شروع شوه سره دَ لیکلو دَ طلباؤ نه۔ ۱۳۸۱ سنه کښې دَ رمضان دورهٔ قرآن شریف هم شروع شوه او باعث په دوره باندے عبدالرحیم نورستانی مرحوم وُو۔ خو اوس ئې ورته دعا کوم۔ ۱۳۸۳ سنه کښې زه حج ته لاړم بفضله تعالیٰ۔
۱۳۹۳ سنه کښې بنج پیر ته لاړم بعد دَ رمضان نه (دپیه دورے له)۔ او حلته م دوره دَ قرآن او کړه او سند دَ قرآن راته ملاؤ شو سره دَ

محبت د هغه نه. ما محبت د هغۀ سره ځکه ناشنا نه دے. هو د هغۀ محبت
ما غريب سره عجيبه خبره ده. از طريقه نقشبنديه هم شروع کړه د
پنج پير شيخ القرآن صاحب نه.
۱۳۹۶ سنة کښے د مولوی محمد انور صاحب مور وفات شوه. او عبيد الله
قرآن ياد کړو. او ما نوے واده اوکړو. د ام شمعون سره. او په
۱۳۹۷ سنة کښے شمعون پيدا شوه. ۱۳۹۹ سنة کښے محمد موسیٰ پيدا شو.
۱۴۰۱ سنة کښے محمود الرحمان پيدا شو. دا دواړه هلکان په بچپن کښے وفات.
۱۴۰۳ سنة کښے محمد عيسیٰ خان پيدا شو. الله تعالیٰ دے ورله صحت کامل
او علم نافع ورکړی. آمين. ۱۴۰۵ کښے محمد عاصم خان پيدا شو بارك الله هغه د ب
صحيح عالم او فقهای سره د محمدا نو فرق دارش شه

غريب محمد افضل عفی عنه

وصيت

بسم الله الرحمن الرحيم

ما د تعلقدارانو به کار اشاعت توحيد او سنت او رد د شرک او د بدعت او درس د قرآن وی. د تبليغی جماعت سره به پوره نصرت کوی. د علماء حق رفاقت به کوی. ما ته به دعا کوی. او د ايصال ثواب ما د پاره تلاوت قرآن به څه کوی. او دا وصيت د ايصال ثواب ما بابا هم کړے دے. باری تعالیٰ د هغه سرفرازی الله اربی ساتی. د هغه اولاد دے الله پاک معزز ساتی. هغه د علماؤ او د طلباؤ سره محبت ساتی او په ما دې هم شفقت لری.

غريب محمد افضل عفی عنه

سند القرآن العظيم

بسم الله الرحمٰن الرحيم

الحمد لله حمدًا كثيرًا طيبًا مباركًا فيه و مباركًا عليه كما حمد نفسه وآمر عباده و الصلوٰة على من بعثه لتعليم القرآن العظيم والوحي الجلي والخفي الذي هدىٰ به عباده - امّا بعد فأنا الاحقر محمد افضل خان قرأت القرآن على الشيخين الكريمين ضياء زمانهما في الملوين الشيخ المفسر العلامة غلام الله خان الفنجابي (راولبندي) والشيخ المفسر العلامة محمد طاهر السرحدي (الفنج فيري) رحمهما الله تعالىٰ قالا قرأنا القرآن على الشيخ الإمام الحجة قدوة المفسرين مولانا حسين على الفنجابي، قال قرأت القرآن على الشيخ محمد مظهرؒ و هو يروي التفسير عن شاه محمد اسحٰقؒ عن شاه عبد العزيزؒ عن الامام شاه ولي الله الدهلويؒ وكذا يروي الشيخ حسين على بعضه عن الشيخ رشيد احمد الجنجوهيؒ عن شاه عبد الغنيؒ عن شاه محمد اسحٰقؒ رحمت الله عليهم - وكذا يروي هذا الشيخ بالإجازة عن الولي محمد عثمانؒ اجازة د وست محمد القندهاريؒ عن شاه احمد سعيدؒ عن شاه ابي سعيدؒ عن شاه عبد العزيزؒ عن الإمام ولي الله الدهلويؒ رحمت الله عليهم - وكذا يروي شيخنا محمد طاهرؒ في بلد الله الحرام عن الشيخ الكامل المجاهد عبيد الله سندهيؒ عن الشيخ الهند محمود الحسنؒ عن حكيم عصره محمد قاسم النانوتويؒ عن عبد الغنيؒ عن محمد اسحٰقؒ عن شاه عبد العزيز رحمة الله عليهم - وكذا قال الشيخ السندهيؒ اجازني الشيخ حسين بن محسن الانصاريؒ اليماني عن الشيخ محمد بن ناصر الحازميؒ عن محمد اسحٰقؒ عن شاه عبد العزيزؒ عن الامام ولي الله الدهلويؒ

رحمۃ اللہ علیہم - وکذا یروی شیخ الہند محمود الحسنؒ عن الشیخ امداد اللہ المکیؒ عن الشیخ نصیر الدین الدھلویؒ عن المجاھد الشہید محمد اسمٰعیلؒ عن عمہ الإمام شاہ عبد العزیزؒ عن الإمام شاہ ولی اللہ الدھلوی رحمۃ اللہ علیہم - قال الشاہ ولی اللہ رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ قرأت القرآن کلہ علی محمد فاضل السندھی وھو یروی عن عبد الخالق عن الشیخ البقریؒ عن الشیخ عبد الرحمان الیمنیؒ عن والدہ الشیخ السجادہ الیمنیؒ عن الشیخ ابی النصر الطبلاویؒ عن الشیخ زکریاؒ عن برھان القلقو والرضوان أبی نعیم العقبیؒ عن محمدؒ بن محمد علیؒ بن یوسف الجزریؒ - قال الجزری عن ابی العباس احمد بن الحسین عن والدہ عن ابی محمد القاسمؒ عن احمد بن علی و محمد بن سعید و محمد بن ایوب کلھم عن علی بن محمد البلنسیؒ عن سلمان بن النجاح عن مؤلف تیسیر ابی عبد اللہ الدانی عن طاھر بن غلبون عن علی بن محمد المقریٔ عن احمد بن سھیل عن عبید بن الصباح عن امام القرآء حفص عن عاصم عن عبید بن حبیب و زر بن جیش اما عبید بن حمید فعن عثمان بن عفان و علی بن ابی طالب و أبی بن کعب و زید بن ثابت رضی اللہ تعالیٰ عنہم - و أما زر فعن عثمان بن عفان و ابن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہم - عن النبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم و علی اصحابہ و اتباعہ اجمعین عن الجبرائیل علیہ السلام عن اللہ تبارک وتعالیٰ -

سَنَد دَوْرَۂ حَدِیث شَرِیف

بسم الله الرحمٰن الرحیم

نحمد الله تعالیٰ ونصلی علیٰ رسوله وحبیبه شفیع المذنبین سیدنا محمد سید المرسلین واصحابه اجمعین۔ إنّی قد اجزت بالوعظ و التحدیث والتدریس أخا نانی الدین المولوی محمد افضل خان الکانوی وقد حصلت لی الإجازت من الحافظ الحاج صاحب الجود والکرم منبع الخیر والنعم جامع العقول والمنقول حاوی الفروع والأصول استاذنا مولانا المولوی محمد عبد العلی المیرتهی مولدًا ودهلوی مسکنًا والفاروقی نسبًا وقد حصلت له الإجازة من خاتم الاذکیاء تاج الأولیاء صاحب القوة القدسیة علامة الفنون العقلیة و النقلیة المحدث الحافظ الحاج مولانا المولوی محمد قاسم نانوتوی الذی قد أجازه کلواحد من الحبرین العظمین رأس الفقهاء و المحدثین مولانا الحافظ الحاج احمد علی السهارنفوری والزاهد المتقی المحدث مولانا قطب الدین الدهلوی المهاجر وقد حصلت الإجازت لکلواحد منهما من العلامة المبرور والشیخ المشهور بین الآفاق مولانا المحدث محمد اسحٰق الدهلوی المهاجر غفر الله لی ولهم ولوالدیّ و لمن اعان العلم و طالبیه وسهل سلوک طریقه لسالکه ولأحبائی و اقاربی ولجمیع المؤمنین والمؤمنات آمین۔ وأنا العبد الفقیر إلیٰ رحمة ربه الکریم محمد عبد الحلیم الفاروقی نسبا ودیکرامی مولدًا و مسکنًا المدرس بدار العلوم الحقانیة الواقعة فی بلدة سید و من بلاد ان ریاست السوات حماها الله تعالیٰ واهلها وبانیها وواليها عن الشرور والآفات آمین یا قاضی الحاجات۔

سریزه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العلمین الرحمن الرحیم ۰ مالك یوم الدین ۰ والصلوة والسلام علی سید المرسلین و علی اله و اصحابه اجمعین

سلسله ترجمه ذپښتو او مضامین او حل ذ قرآن کریم دے۔ ماخذ درس ذ شیخ القرآن مولانا محمد طاهر صاحب پنج پیر دام ظله العالی او درس ذ شیخ القرآن مولانا غلام الله خان صاحب راولپنډی رحمه الله تعالی او بعض نور اساتذه و تفاسیر دے۔ اصل ترجمه ذ شیخ الهند محمود حسن صاحب ده۔ او طرز ذ پښتو ذ حضرت شیخ القرآن محمد طاهر صاحب ذپنج پیر دے۔ او مضامین او اصول ذ شیخ القرآن غلام الله خان صاحب راولپنډی دی۔ او حل ذ آیات ذ فوائد عثمانی ذ شبیر احمد عثمانی دی۔ او احکام ذ فقه ذ معارف القرآن ذ مفتی محمد شفیع صاحب دی۔ او ذ تصوف خبرے ذ حکیم الامة مولانا اشرف علی صاحب دی۔ زما اساتذه مشهور۔ زما افضل قاضی صاحب کانا فیض دره، پیر طریقت مولانا محمد مختار گل صاحب کانا بلکانړ۔ مولانا عبد الغفور صاحب سوات شینو۔ حضرت خانبهادر مولانا صاحب مارتونګ۔ حضرت محمد نذیر صاحب چکیسر۔ او ذحقوی برخوردار عنایت الله مولانا صاحب چکیسر۔ حضرت مولانا عبد الحلیم صاحب هو ډیګرام سوات۔ حضرت عبد المجید مولانا صاحب بونیر۔ حضرت محمد طاهر شیخ القرآن صاحب پنج پیر۔ حضرت غلام الله خان صاحب شیخ القرآن راولپنډی۔ او حالاً ذحفظ قرآن دلیل حافظ کانا حالا مدرس دار العلوم شاه پور کانا۔

الحمد لله زه په خپلو استاذانو ډیر مین یم او په ماهم مین وُو۔ حالاً زه په پنج پیر شیخ القرآن صاحب باندے مین یم۔ په هغه خو اکثر خلق مین دی خو دا عجیبه ده چه هغه په ما غریب باندے ډیر محبت لری۔

کوم ستم شیخ القرآن صاحب څاهم درس وے او زه هغه ذاستاذ ذکم ذکنړم زمونږ ذدواړو ډیره مینه وه دینی۔ دار ګلے مولانا عبد الرحمان صاحب ذ برتهانړ زه خپل استاذ کنړم۔ او فضل محمد

مولانا صاحب مهتمم دارالعلوم مظهرالعلوم زرهٔ خیل مشر رورر گنړم -
محمد طیب مولانا صاحب برخوردار شیخ القرآن صاحب پنج پیر خو
زمونږ د سر کل دے - زما شاګردان زما بچی دی - محمد فیاض مولوی صاحب
شاه پور رغوخیل خاص بچے ګنړم - زما قائمقام محمد انور مولوی صاحب د
باری تعالیٰ د دین خادم کړی - او عبید الله قاری صاحب د باری تعم باعمل
عالم کړی - او عیسیٰ خان د باری تعم باعمل عالم کړی۔

الحمد لله زما براذران او نسب او زما د کلی او د ملک خلق د توحید او
د سنت عاشقان دی - دوی دے الله تعالیٰ خوشحاله ساتی - زما قابل شاګردان
د باری تعالیٰ کامیاب ساتی - زړهٔ غواړی چه د بعضو نوم واخلم خو ډیر
دی او ترجیح راځی - زما شاګردان د باری تعم زما سره په جنت کښے یو ځائے
کړی - د شاه پور دارالعلوم د ځنے طالبان او مدرسان او معاونان د
باری تعالیٰ کامیاب کړی - جماعت اشاعت توحید و سنت او علماء حق
او تبلیغی جماعت دے باری تعالیٰ سرفراز کړی آمین یارب العلمین -

زما مشر رورر سید جهان خان د باری تعالیٰ فی الدارین سرفراز ساتی
په هر کار کښے زما بنیٰ لاس دے - او یا مولا څوک چه زما سره شریک دی ستا په
خدمت کښے نو هغوی په دواړو زما خوشحاله کړے او هغوی زما سره په جنت کښے
یو ځائے کړے - او اے الله قاری عبد الحلیم صاحب ابوطیب فی الدارین
سرفراز کړے سره د ملګرو نه - یا الله زما بابا معزز ساته فی الدارین -

یا مولا دا ترجمه زما د پاره باقیات صالحات او ګرځوه - یا مولا زما دا کار
قبول کړه - او یا مولا زما غلطی معاف کړه - او یا مولا دا د مسلمانانو د خیر ذریعه
او ګرځوه - اللهم بدل سیٔاتی حسنات بفضلک و کرمک و عظیم سلطانک - یا
مولا زما ګناهونه مه ګوره خپله مهربانی ته او ګوره - یا مولا زما په غلطو پردے
واچوه - یا مولا ما مخلوق ته مه شرموه - یا مولا زهٔ ستا د ولیانو نه یم خو ستا د لیار یو لو مبے یم غلط کار -
خو مشرک او بدعتی نه یم خو د ګناهونو ډوب یم - یا مولا ما ته یو ځل د محبت په نظر او ګوره
یا مولا د ټولو مسلمانانو ګناهونه معاف کړه آمین - وصلی الله تعالیٰ علیٰ خیر خلقه محمد و آله واصحابه اجمعین
وانا الغریب محمد افضل بن دوست محمد خان بن امیر خان - شاه پور -

او محمد معظم
د باری تعالیٰ د
دین صحیح خادم
او زوبیلا سره
عزت او صحت
عمر او صحت
...

مسئلہ الٰہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ حامدًا ومصليًا علىٰ رسوله الكريم وآله واصحابه اجمعين ط (۱) عنوان اول مشرکان د باری تعالیٰ قائل وُو۔ او دهریان الله تعالیٰ نه منی ۔ (۲) په لویو صفتونو کښې هغوی الله تعالیٰ سره څوک شریک نه مانه ۔ (۳) مشرکان د دوه دوه خدایانو قائل نه وُو۔ (۴) الله تعالیٰ لره برتې په ځېنو صفاتو کښې یو مانه ۔ او ځېنو معبودانو ته به ئې هم متصرف وې په اذن د باری تعالیٰ سره ۔ (۵) د نبی علیه السلام او د مشرکانو په دې مسئله کښې اختلاف وُو چې د باری تعالیٰ نه بل څوک متصرف نیشتې ۔ صرف د دې وجې نه نبی علیه السلام ته هغوی تکلیفونه رسول او لوئې اختلاف د هغوی په حشر جسمانی کښې وو ۔ چه هغوی دا نه منله چه اجسام د دنیا به بیا ژوندی کیږی پس د وُرستیند وُنه ۔ اعمال صالحه هغوی ځکنړل او بد عمل هغوی بد کانړه ۔ اگرچه هغوی بدی کول او نیکی هغوی کول نه

معبودان :- (۱) ملائک (۲) انبیاء (۳) مولیان (۴) پیران (۵) نمر (۶) ستوری (۷) پیریان (۸) شیطانان (۹) د انبیاؤ او د اولیاؤ قبرونه او د کومې وُنې لاندې چه به دوی ناست وُو ۔

حدیث :- لعنت دې اوکړی الله تعالیٰ په یهودو او په نصاراؤ چه دوی د انبیاؤ د قبرونو نه جماتونه جوړ کړه کله چه سړی په دوی کښې نیک سړې نو دوی جوړ کړی په قبر د هغه گنبد ۔ او نبی علیه السلام فرمائی چه اے الله زما د قبر نه بُت مه جوړه وه ۔ چه د هغه عبادت کیږی ۔

او حضرت عمر رضی الله تعالیٰ عنه ځکه وُنه د رضوان اُو ویسته چه د هغې عبادت شروع نه شی ۔

مجسمې مقصود بالذات نه وې بلکه دا وسیله وه رضاء د ذوات فاضلؤ ته ۔ په بخاری شریف ص۷۳۲ کښې دی چه وَدٌ سُوَاعٌ يَغُوثُ يَعُوقُ او نسر نومونه د نیکو سړو دی ۔ د قوم د نوح علیه السلام نه ۔ نو کله چه دوی مړه شو نو شیطان خطره اوکړه قوم ته چه د دوی مجسمې جوړې کړې ا و په

مجالس کښې حقه اودره وی - نو حس کله چه دغه پیغمبر لاپړه او علم ختم شو - نو دوي پیرئ د حقو عبادت شروع کړ دپه وسوسه شیطان سره - په قرآن کښې ثابتیږي الله تعالى لره قدرتِ کامله او علم محیط چه معني د عزیز او د حکیم ده - ځکه چه حاجت پوره کیدي په علم سره او په قدرت سره - او باري تعالىٰ د غیر الله نفي کوي قدرتِ کامله او علم محیط چه غیر الله حاجت روانه دے - (۱) وَلَقَدْ نَادٰنَا نُوْحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ صٰفٰت ۷۵ - یعنے حقه عاجز یئ قدرت نه وو او زهٔ قدرت والا یم د حقه حاجت ما قبول کړه (۲) فَلَمَّا رَآٰ اَیْدِیَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَیْهِ نَکِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِیْفَةً هود ۷۰ - ابراهیم علیه السلام ملائک اونه پیژندل او د حقو نه اُویریدا معلومه شوه چه غیبدان او قدرت والا نه وو - (۳) وَابْیَضَّتْ عَیْنٰهُ مِنَ الْحُزْنِ یوسف ۸۴ - معلومه شوه چه یعقوب علیه السلام غیبدان نه وُو حقهٔ ته یوسف علیه السلام معلوم نه وُو - او نه حقه د خپل غم ازاله کولے شوه - د کنعان په کوهی کښې دے ورغے یوسف علیه السلام په وت وو او یعقوب علیه السلام ترینه خبر نه وُو - او نه حقه یوسف علیه السلام لره رادستے شو - نو بیا کله چه باري تعالىٰ حقهٔ لره خبر اوُو نو کله چه د مصر د یوسف کمیص رار وان شو نو خوشبوئي باري تعالىٰ یعقوب علیه السلام ته را اوُو رسَوله دا عجائب د قدرت د باري تعالىٰ دي هرڅه کولے شي او په هر څه پوهه دے - وصلے الله تعالىٰ علىٰ خیر خلقه محمد وّ آله واصحابه اجمعین آمین -

د دے تفسیر د ملاویدو ذرکمونه

۱:- دارالعلوم تعلیم القرآن شاه پور کانا سوات - المرکز العظیم لاشاعة التوحید والسنة -

۲:- دارالعلوم ضیاء العلوم پیرآباد کالونی منگا پیر روڈ کراچی -

۳:- مکتبة القرآن والحدیث نیو روڈ مینگوره سوات

۴:- خاص معاون و مشیر دارالعلوم هذا مولانا قاري عبدالحلیم صاحب ابو طیب سواتي حالا بحرین المحد -

کاتب:- مولوی گل بر خان ابوحسین (بی، اے فاضل عربی و فاضل فارسی و فاضل دینیات - کبل سوات -

تقریظات

حضرت شیخ القرآن صاحب پنج پیر تما سره معاهده کړے وه چه زهٔ په خپله تقریظ لیکم. لیکن د مرض د وجه نه هغه ته تکلیف وو. نو مونږه تبرکاً د نشر المرجان تقریظ پیش کړو.

تقریظ جناب شیخ القرآن صاحب مولانا محمد طاهر پنج پیر

ادام الله تعالے برکاتهم وفیوضاتهم.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ الحمد لله وکفیٰ والصلوٰة والسلام علٰے سیدنا محمدن المصطفٰے وعلٰے آله واصحابه نجوم الهدیٰ. امّابعد: د محترم الفاضل المولوی محمد افضل خان صاحب کتاب نشر المرجان من مشکلات القرآن ما اوکوت بحمد الله د عام شائقین قرآن کریم خصوصاً طلباء علم د پاره مفید دے. خداوند کریم دِ دا د مصنف د پاره وسیله د نجات او د فوز فی الدارین اوګرځی. آمین.

وانا الاحقر محمد طاهر عفی عنه دار القرآن پنج پیر.

۱۵ رجادی الاُخیر ۱۴۰۳ھ

تقریظ شیخ القرآن والحدیث مولانا عبد السلام صاحب رستم مردان

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ په دنیا کښے بهتر کار د قرآن ګنګ تعلّم او تعلیم دے قال النبی صلے الله علیه وسلم: خیرکم من تعلم القرآن وعلّمهٗ. بیا د هر قوم په ژبه کښے د قرآن ګنګ تشریح او تفسیر لویه مجاهده ده. د شیخ القرآن مولانا محمد افضل خان صاحب مختصر او جامع تفسیر په پښتو ژبه کښے په پښتون قوم عظیم احسان دے. تمام مسلمانانو پښتنو لره ضرور په کار ده چه د دے تفسیر نه فائده واخلی. الله تعالے دِ مفسر صاحب ته د دے محنت اجر جمیل او عطاء جزیل ورکړی. آمین.

عبد السلام غفرلهٗ - ۲۵ رجادی الثانی ۱۴۰۷ھ.

سند دورۂ حدیث شریف

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

مولوی محمد افضل کانوی، مولوی خان بہادر صاحب مارتونگی، مولوی عبد الرحمٰن صاحب امروہی، مولوی احمد حسن صاحب امروہی، وایضاً مولوی رشید احمد صاحب گنگوہی، مولوی محمد قاسم صاحب نانوتوی، مولوی شاہ عبد الغنی صاحب محدث دہلوی۔ مولوی شاہ عبد العزیز صاحب محدث دہلوی، مولوی شاہ ولی اللہ صاحب محدث دہلوی، حضرت رشید احمد صاحب گنگوہی، حضرت محمد قاسم صاحب نانوتوی ہر دو شاگرد شاہ عبد الغنی صاحب محدث دہلوی۔

سند طریقہ قادریہ شریفہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

غریب محمد افضل خاکروب دار العلوم شاہ پور کا۔ مولانا محمد مختیار گل صاحب کاکاخیل مولوی صاحب۔ شیخ نور احمد مولویہ صاحب کوربتی۔ شیخ امداد اللہ صاحب۔ حضرت شیخ غلام صاحب۔ حضرت حبیب اللہ صاحب۔ حضرت عبد الغفور سید وبابا صاحب۔ حضرت محمد شعیب صاحب۔ حضرت حافظ محمد صاحب۔ حضرت محمد صدیق پشونری صاحب۔ حضرت شیخ جنید پشاوری صاحب۔ حضرت احمد سلطان صاحب۔ حضرت شاہ عالم دہلوی صاحب۔ حضرت منور اللہ آبادی صاحب۔ حضرت شاہ دولہ گجراتی صاحب۔ حضرت سیدنا عبد القادر جیلانی صاحب۔ حضرت ابو سعید مبارک مخدومی صاحب۔ حضرت ابو الحسن ہنکاری صاحب۔ حضرت ابو الفرح طرطوسی صاحب۔ حضرت ابو الواحد تمیمی صاحب۔ حضرت ابو بکر شبلی صاحب۔ حضرت شیخ جنید بغدادی صاحب۔ حضرت عبد اللہ سری سقطی صاحب۔ حضرت حبیب عجمی صاحب۔ حضرت حسن بصری صاحب۔ حضرت سیدنا علی کرم اللہ وجہہ۔ حضرت سیدنا رسول اللہ صلی اللہ علیہ والہ واصحابہ وسلم تسلیماً کثیراً کثیراً۔ آمین ثم آمین ثم آمین۔

تقریظ مولانا عبدالرحمن صاحب شیخ الحدیث برتهانه سوات.

بسم الله الرحمن الرحیم. شیخ القرآن دشاه پور خه حصه دقرآن سره د تفسیر نه د بنده حقیر په مخکښې پیش کړه نو د بنده په نظر کښې بالکل صحیح معلومه شوه. امید دے چه ذریعه د خیر د عالم شی آمین یارب العلمین.

عبدالرحمن عفی عنه. ساکن برتهانه سوات.

تقریظ حضرت مولانا رحیم الله صاحب مدرس عربیه مظهر العلوم منګوره سوات

بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله الذی هدانا للایمان والاسلام والصلوٰة والسلام علی رسوله النبی خیر الانام وعلی آله واصحابه وتبعهم رکبان الحوار د فی سان التبیان.

اما بعد: ماد صفی الاصفیاء جناب مولانا محمد افضل خان صاحب ترجمه او تفسیر چه نوم ئې "افضل التراجم بلغة الاعاجم" دے. خه برخه مطالعه کړه. واقعی دا تفسیر د قرآن حکیم په روانه پښتو کښې د خواصو او د عوامو د پاره نهایت مفید دے. د پښتو بامحاوره ترجمې او د مختصرو فوائده حامل دے. دا د مؤلف موصوف د اخلاص، تقوی او د قرآن علومو سره د شوق او محبت یو بارواره نتیجه ده.

الله تعالی د مؤلف د پاره دا ذریعه د سعادت دارینو او توخه د آخرت او ګرځوی. آمین.

وانی اسأل الله تعالی ان یعم نفعهٗ ویسهل فهمه والله المیسر. وصلی الله تعالی علی خیر خلقه سیدنا واکرمنا ومولانا محمد وآله وصحبه اجمعین.

رحیم الله عفی عنه. ۱۵ جمادی الثانی ۱۴۰۶ھ

تقریظ مولانا محمد اسفندیار خان صاحب شیخ الحدیث مهتمم مدرسه دار الخیر بکره پیړی کراچی

بسم الله الرحمٰن الرحیم. حضرت مولانا محمد افضل خان صاحب شیخ القرآن چه کومه ترجمه د قرآن عظیم په پښتو ژبه لیکلې ده. دا د دے علاقے د مسلمانانو یو لوئی ضرورت وو. چه حضرت شیخ القرآن مد ظلہ پوره کړو. دا ترجمه بنده حقیر اوکتله. د صمیم قلب نه دُعا کوم الله تعالیٰ دِ دا خدمت په خپل دربار کښې قبول او کړځوی. دارنګه د حضرت شیخ القرآن تصنیف "نشر المرجان" ئم هم اوکتو علمی بیش بها ذخیره ده الله تعالیٰ دے حضرت موصوف ته مزید توفیق ورکړی امین. وصلی الله تعالیٰ علیٰ خیر خلقه محمد وّ اٰله واصحابه اجمعین.

محمد اسفندیار عفی عنه. ۲۱ اکتوبر سنه ۱۹۸۶ء.

تقریظ مولانا محمد طیب صاحب فرزند شیخ القرآن صاحب پنج پیره ابرکاتهم

بسم الله الرحمٰن الرحیم. الحمد لله الذی خلق الانسان وعلمه البیان وارسل افضل الرسل بالقرآن واعلیٰ درجة العلماء باشاعة التوحید والسنة فی کل زمان ومکان. اما بعد شک نیشته چه د قرآن مجید ډیر تفاسیر په هره ژبه لیکلے شوے وی او هر چا د خپل وَس مناسب خه خدمت کړیدے. الله تعالیٰ د هغوی له ډیر ډیر موضونه ورکړی. لیکن په کومو ورځو چه د قرآن کریم مفسر او مدرس سپکے کړے شو او د ملک په هر غاړه د شرک او بدعت او رسم رواج بازار ګرم شوے وو. د الله تعالیٰ کتاب د ږوکے پیټی قسم له راغستلے شو او مُلائے د مسنا الماری او د مرے کفن او د اسقاط ذریعه ګرځولے شوے وو. د پښتون قوم او پښتو ژبے والو د پاره د مفسر قرآن حضرت علامه شیخ القرآن مولانا محمد افضل خان صاحب تفسیر چه حاضر خدمت دے او نشر المرجان من مشکلات القرآن چه مخکښے چهاپ شویدے دا دواړه ډیر مفید دی. الله تعالیٰ دے دوی له نور هم همت زیات کړی او د دوی خاندان دے همیشه د علم او د قرآن د خدمت مرکز او ګرځوی. امین ثم امین.

مولانا محمد طیب رضاء بن شیخ القرآن والحدیث مولانا محمد طاهر صاحب سلمه الله تعالیٰ. ۲۵ جنوری سنه ۱۹۸۶ء پنج پیر.

ذلك الكتب لاريب فيه

افضل التراجم

بلغة الاعاجم

ترجمة القرآن تفسیر الشیخ

محمد افضل خان شیخ القرآن

اشاعت اکیڈمی
محلہ جنگی قصہ خوانی پشاور۔ 0300-9391643
091-5515698

مکتبہ افضلیہ
شاہ پور سوات: 0996-885852

ك بعد المدثر و قبل اللهب وعلا ول مکہ معظم ـ دا اول سورت دے چہ پہ قرآن کبنے او بخم سورت دے چہ نزول کبنے ئے ۳ ســے یعنی الله تعالیٰ فرمائی بسنہ چہ شہ کار کوی تو اسداد نو ایہ خاص پہ نوم د خدائے تعالیٰ سرہ ذیہ نوم د کل مخلوق سرہ دا د قرآن موضوع دہ او خصوصاً ایمان ئے لیوا د کل انبیاؤ او د کل آسمانی کتابو دعوت دے او محمد ﷺ رسول نصیب کڑی دا ســے یعنی حال بہ ددی اساند محتاج صرف د الله تعالیٰ د پارہ دہ نہ د کل مخلوق د پارہ رحاصل کا فاتحہ) اے علم صفات و ولا خد ایہ خاص تا تہ محتاج یو او خاص ستا امداد و غوا یو مولیٰ پہ حقہ روان کڑہ او د باطل نہ موبچ کڑہ آمین ۱ ســے غضب والا خلق هغه دی چہ سرہ د علم نہ حق منی دا قابل اصلاح نہ دی ســے لکہ هغه ی عالمان او دیہ لاری هغه دی چہ د بے علمیٰ د وجه د نہ ئے منی دا قابل اصلاح دی

۱ سُوْرَةُ الْفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ ۵

سورۃ الفاتحۃ مکی دے او وہ یکینے ایتونہ دی او یو رکوع دہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

خاص پہ نوم د الله سرہ چہ بے حدہ مہربان رحم ئے خوئی دے (امداد غواړم)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۱ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۲

ټول صفتونہ خاص د الله لرہ دی چہ رب د عالمو دے ـ بے حدہ مہربان دے ـ

مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ۳ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ

رحم ئے خوئی دے ـ مالک د ورځے د بدلے دے ـ خاص ستا محتاجی کوو او

نَسْتَعِيْنُ ۴ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۵

خاص ستا نہ امداد غواړو (خاص ستا حاجت کنیے) روان کڑہ موبز پہ لار سمہ

صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۵ غَيْرِ

برابرہ (چہ اسلام دے) پہ لار د هغه کسانو چہ نعمت کڑے دے تا پہ هغوی باندے

الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ۷

چہ غضب نہ دے شوے پہ هغوی باندے او نہ دی بے لارے ـ آمین ـ

نو پہ فاتحہ کبنے رد د ټولو اقسام د شرک نو ځکہ مکی دہ د پہ ما تحت کبنے (فاتحہ) پہ فاتحہ کبنے د قرآن ټول مضامین دی ـ الحمد لله: توحید ـ مالک یوم الدین: قیامت ایاک نعبد: احکام: الذین انعمت علیهم: رسالت او بشارت: غیر المغضوب: تخویف ـ او بسم الله کبنے صرف د توحید مسئلہ دہ چہ موضوع د قرآن دہ ۳۵ هغه د خدائے توب یعنی د کارساز ما فوق الاسباب صدنی سورت چہ بعد الهجرۃ نازل دے چہ پہ دے کبنے بیان د احکامو دے ـ خلور دارہ مکی معظم کے

(۱) ورنے کالہ خفیہ دعوت (۲) دوہ کالہ اعلانی دعوت بطائف اکفار (۳) تحکم کالہ شروع ایذا معہ ما تم ابو طالب و خدیجۃ (۴) درے کالہ شدت تکلیف بلا ماتم ـ مدنی دورنس کالہ ولشانمی دورہ پہ دے کبنے احکام دا تلل ۱۲ (فائدہ) پہ سہ اسم اکثیں تکتیں نہ جی ۱۲

ل بعد المطففین و قبل الانفال - په ترتیب قرآن کښې دوهم او په نزول کښې (۸۷) ده - په دې کښې معاملات تر انعام بیان خالقیت وغیره اکثره تر کهف بیان د ربوبیت (سورت) تر سبا - بیان د معرفت تر حوامیم نفی شفیعه قهریه د او تر آخره لوبیات (امام ربانی)

ل واقعه د الله تعالیٰ او نبي کریم صلی الله علیه وسلم په مینځ کښې راز دے او کوم تاویلونه چه منقول دي مثلاً الٓمّٓ مسئله د الله - آ مسئله رسالت - م مسئله قیامت وغیره دا احتمال دي قطعي نه دي ۱۲ ۳ یعني څوک چه ویریږي نو قرآن ورته خوند کوي او کوم ویرے نشته دا ده چه ایمان به لري او مونځ به کوي او خیرات به کوي او په قرآن او په مخکښې کتابونو باندې ایمان راوړي او په آخرت باندې یقین کوي نو دا خلق په دوارو جهانو کامیاب دي دا قبول بیان د هغو خلقو دے چه په هغو الله تعالیٰ مهربان کړے ده ۱۲ ک یعني اسراف نه کوي او معلومه شوه چه مال د مالک نو دے چه په سبب شرعي سره ئے مالک شوے وي هر څو مره مال چه وي البته په دې کښې حقوق فرضیه او نفلیه شته چه کافر ئے نه منړي او مسلمان ئې مني - مونږ ته د سورة بقره حاصل د توحید او د سنت اشاعت او کړه په ژړه او په توره په انتظام سره او د دې مسئلې د پاره مال هم خرچ کړه نو د دارین کامیاب ده ورنه نو خسران دے په دواړو جهانو ۱۲ ک یقین هغه علم دے چه په کښې شک نه وي

۲ سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ ۸۷

سورة البقرة مدني دے دوه سوه شپږ اتیا آیتونه او څلویښت رکوع پکار دي -

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

خاص په نوم د الله سره چه ډیر حد مهربان رحم ئے خورا دے (امداد غواړم)

الٓمّٓ ۝۱ ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ ۚ فِيْهِ ۚ هُدًى

ا-ل-م په دے کتاب کښې هیڅ شک نشته - خو نه ده د

لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝۲ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ

پاره د ویریدونکو - کوم چه ایمان راوړي په پټو څیزونو - او

الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝۳ وَالَّذِيْنَ

سم کوي مونځ او ځینې د هغه مال نه چه ورکړے مونږ دوي له خیرات کوي -

يُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ

او کوم چه ایمان راوړي په هغه چه نازل شوے دے تا ته او په هغه

قَبْلِكَ ۚ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ۝۴

چه نازل شوے دے مخکښې له تانه - او په آخرت باندې دوی یقین کوي (شک ئے نه وي)

که د مشاهدے نه وي نو عین الیقین دے او که د دلیل نه پیدا وي نو علم الیقین دے او که د واپه نه پیدا وي نو حق الیقین دے ۱۲

ع سورة بقره یعني هغه سورت چه د غوا قصه ده په کښې - ۱۲

[illegible]

أُولَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ

[illegible]

كَفَرُوا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ

[illegible]

اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰٓ أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ ۖ وَلَهُمْ

[illegible]

عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ

[illegible]

الْءَاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَٰدِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا

[illegible]

يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ

[illegible]

فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

[illegible]

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِى الْأَرْضِ قَالُوٓا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

[illegible]

أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ

[illegible]

ءَامِنُوا كَمَآ ءَامَنَ النَّاسُ قَالُوٓا أَنُؤْمِنُ كَمَآ ءَامَنَ السُّفَهَآءُ ۗ أَلَآ إِنَّهُمْ

[illegible]

[illegible]

لـه يعني مشران دَ دوى ـ ۲ كله به لرۀ ته توقو به ورکړى دوى لره ـ ۳ کله الله تعالیٰ پيدا کوونکے دَ طغيان دے او دوى کاسبان دى ـ ۴ کله تکه يو سړے اور بل کړى او رڼا شى نو بعضے کسان ور لره نه راځى نو تيره کيږى

هُمُ السُّفَهَآءُ وَلٰكِنْ لَّا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣﴾ وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚ

دوى هغه ډير ناپوهه دى ـ ليکن نه پوهيږى دوى (په دې) او کله چه يو ځائے شى دوى سره هغه کسانو چه ايمان يې راوړے دے وائى

وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُوْنَ ﴿١٤﴾

ايمان راوړو موږ او کله چه يوځائے شى دَ شيطانانو خپلو سره نو وائى يقيناً موږ ستاسو سره يو يقيناً موږ ټوقې کوونکى يو

اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِىْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١٥﴾ اُولٰٓئِكَ

الله تعالیٰ بدله ورکوى په دوى باندې دَ ټوقو او زياتوى دوى په سرکشۍ دَ دوى کې چه حيران به وى ـ دوى هغه

الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى ۪ فَمَا رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوْا

کسان دى چه اخستى يې ده ګمراهى په بدله دَ سمې لارې کښې ـ پس نفع او نه کړه سوداګرۍ دَ دوى او نه دى

مُهْتَدِيْنَ ﴿١٦﴾ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّآ اَضَآءَتْ

لارموندونکى ـ مثال دَ دوى (منافقانو) په شان دَ هغه کس دے چه بل کړى اور پس کله چه رڼا کړى

مَا حَوْلَهٗ ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُوْرِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِىْ ظُلُمٰتٍ لَّا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧﴾

هغه ځائے چه چاپيره دَ هغه دے نو ختم کړو الله پاک نور دَ دوى او پريښودل دوى په تيارو کښې چه څه نه ويني ـ

صُمٌّ ۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿١٨﴾ اَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَآءِ

(دوى) کاڼه، ګونګيان او ړانده دى پس دوى نه راګرځى (حق ته) ـ يا مثال دَ دوى په شان دَ باران دے چه دَ آسمان نه

فِيْهِ ظُلُمٰتٌ وَّرَعْدٌ وَّبَرْقٌ ۚ يَجْعَلُوْنَ اَصَابِعَهُمْ فِىْٓ اٰذَانِهِمْ

په هغه کښې تيرې وى رعد وى او برېښنا وى ـ منافق ګوتې خپلې په غوږونو خپلو کيږدى

مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۭ وَاللّٰهُ مُحِيْطٌ ۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

دَ تندر دوجه نه دَ ويرې دَ مرګ نه ـ او الله پاک ګيره کوونکے دے کافرانو لره ـ

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ ۭ كُلَّمَآ اَضَآءَ لَهُمْ مَّشَوْا

نزدې ده برېښنا چه ختم کړى نظرونه دَ دوى ـ هرکله چه رڼا کړى دوى لره نو لاړ شى

باطل شى ـ په دغه شکل دَ حق دائى رڼا دَ ايمان او کړه نو خلک کافر ترې تاثنه واخسته او کوڅه شو ـ او نور کسان دَ حقوى رڼا نه را تلل خو په تيره کيږي پاتے شو او دغه ليا قت دَ حق ترى نه الله تعالیٰ واخستو دا دَ حقيقى منافقانو مثال دے چه په مخو ګمراه دى تهر نه کيږدلے دے ـ ۲ دا مثال دَ هغو کافرانو دے چه په مخو ګمراه دَ تهر نه دے کيږدلے او قابل اصلاح وى (يعنى دَ سمې لارې قابليت پکښې باشي) دوى ته دا حق دَ بيا علمى دَ وجه نه کوى لکه چه واخسته باران ورپسې نو دَ باران سره به ښه مره په کښې مکنى کښې وى ـ خو هغې کافران دَ اسلام ترکې او خپله خوارى وينى نو په هغې به حيرانتيا کښې دى ـ او کله چه دلائل دَ اسلام او غښتے دَ غنيمت واورى نو مائل شى اسلام ته ورته نو واپس کيږى دا ميلان اسلام ته دوى لره ثابت نه ورکوى نکه دَ باران برېښنا چه دغه سړى لره مفيده نه وه او که دوى دغسې په کفر کښې وى نو په دوى به مهر او لګى ۴

له تر دے ځایه پورے تمهیدی بیان وو ۔ حاصل دا دے چه دا کتاب بے شکه د خدائے دے او ویریدونکو د خود مند

فِيْهِ ۙ وَاِذَآ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ۭ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ

په هغه کښے ۔ او کله چه تیاره کړی په دوی نو او دریږی ۔ او که رضا شی د خدائے تعالیٰ نو ختم به کړی ی

بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۝٢٠

غوږونه د دوی او سترګے د دوی ۔ یقیناً الله تعالیٰ په هر څیز باندے قادر دے ۔

یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ وَالَّذِیْنَ مِنْ

اے بنی آدمو! عبادت کوئ صرف د رب خپل چه هغه پیدا کړی دی تاسو لره او هغو لره چه وو

قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝٢١ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا

مخکښے ستاسو نه ۔ تو تاسو به ځان او ساتئ (د اور نه) چه هغه جوړه کړے ده تاسو لره زمکه فرش

وَّالسَّمَآءَ بِنَآءً ۠ وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ

او آسمان چت ۔ او ورولی د بره نه باران ۔ پس را او باسی په هغه سره د

الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ فَلَا تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَّاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝٢٢

میوو نه ستاسو د رزق دپاره ۔ پس مه جوړوئ د الله پاک لره مقابل او تاسو خو پوهیږئ ۔

وَاِنْ كُنْتُمْ فِیْ رَیْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰی عَبْدِنَا فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّنْ

چه د اکار و نه الله پاک کوئ او که تاسو په شک کښے یئ د هغه کتاب چه نازل کړے مونږ په بنده خپل پس پیش کړئ

مِّثْلِهٖ ۠ وَادْعُوْا شُهَدَآءَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۝٢٣

یو سورت په شان د دے ۔ او طلب کړئ مدد ګاران خپل بیواد الله تعالیٰ نه که یئ تاسو رشتونی په دے کښے چه دعوه

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا وَلَنْ تَفْعَلُوْا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِیْ وَقُوْدُهَا

خدائے کتاب ندے) پس که تاسو دا کار او نه کړو او دا سره به هم او نه کړئ ۔ پس او ویریږئ د هغه اور چه خشاک

النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۚ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِیْنَ ۝٢٤ وَبَشِّرِ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا

ئے خلق دی او کانړی ۔ تیار شوے هغه د پاره د کافرانو ۔ او مبارک بادی کړه هغو ته چه ایمان راوړے ئی

له تر دے ځایه پورے تمهیدی بیان وو حاصل دا دے چه دا کتاب بے شکه د خدائے دے او ویریدونکو د خود مند کوی او هغوی په دوه ډوله جها نو کامیابوی او بیحیا کیږی چه ویره نه وی او ضد کوی نو په هغوی د قهر مهر لګوی نو بیا پرې د کا نړه شی او چه ضد یان نه وی نو د هغو نه توقع د میلان شته اسلام ته ۔

۲ له د تمهید نه بعد دا د دے سورت مقصد دے چه معبود صرف باری تعالیٰ دے

له دا دلیل اول دے چه د اکارونه خو صرف باری تعالیٰ کوی نه بل څوک نو د هغه سره مقابل څه جوړوئ په عبادت کښے ۔ له دا د اول اعتراض جواب دے چه وارد یږی په: یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا: باندے چه دا اعلان د خدائے پاک د طرف نه دے؟ جواب: تاسو هم عرب یئ دا کتاب پیش کړه

له دا د عذاب اخروی بیان دے یعنی څوک چه دا دعوی د: یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا: نه منی نو هغو لره دا سخت اور دے چه خلق او کانړی سیځی ۔

له او که چا دا دعوی او منله نو د هغوی د پاره جنتونه دی نو دا بشارت دے د خوشخبری د دعوی منونکو د پاره او بیان د اهمیت د دعوے دے

لے داؤ دو یہ سوال جواب دے چہ قرآن د خدائے تعالیٰ کتاب دے نو ولے پکښے کمزوری څیزونہ بیانیږی؟ جواب: د مثال د پارہ د

وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ

او کوی نیکی چہ یقیناً دوی لرہ باغونہ دی چہ بهیږی د لاندے د هغوئ ولے ـ

كُلَّمَا رُزِقُوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوْا هٰذَا الَّذِيْ رُزِقْنَا

هر کله چہ ورکړے شی ورته د هغو میوه د پاره د خوراک نو وائی به چہ دا هغه دے چہ راکړے شو

مِنْ قَبْلُ وَاُتُوْا بِهٖ مُتَشَابِهًا ؕ وَلَهُمْ فِيْهَآ اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۙ

د مخه نه چہ پلوا او ورته کړے شی دوی ته وا میوے [illegible] په رنګ کښے) او دوی لره به په هغو کښے ښځے وی پاکے

وَّهُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝۲۵ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَّضْرِبَ مَثَلًا

(د عیب) او دوی به په هغو کښے همیشه وی ـ یقیناً الله تعالیٰ نه شرمیږی دی چہ بیان کړی یو مثل د

مَّا بَعُوْضَةً فَمَا فَوْقَهَا ؕ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ

ماشی یا د هغه څه چہ زیات وی له هغه ـ پس څوک چہ مومنان دی نو پوهیږی چہ دا حق

الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَيَقُوْلُوْنَ مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ

دے د رب د دوی نه ـ او کوم چہ کافران دی وائی چہ څه مطلب وے د الله تعالیٰ د

بِهٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهٖ كَثِيْرًا ۙ وَّيَهْدِيْ بِهٖ كَثِيْرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ

دے مثال نه ـ بے لارے کوی په دے ډیر ولرہ او خودنه کوی په دے سره ډیرو ته ـ او نه بے لارے کوی په

بِهٖٓ اِلَّا الْفٰسِقِيْنَ ۝۲۶ الَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ

دے سره مګر نافرمانه ـ کوم چہ ماتوی لوظ د خدائے تعالیٰ پس د پخه ولو

مِيْثَاقِهٖ ۪ وَيَقْطَعُوْنَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَيُفْسِدُوْنَ

نه ـ او پریږدی هغه چہ حکم کړے دے خدائے پاک په هغه سره چہ ادا ئے شی او وراني کوی په

فِي الْاَرْضِ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝۲۷ كَيْفَ تَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَ

زمکه کښے ـ خاص دوی تاوانیان دی ـ څنګه کافریږئ په الله تعالیٰ باندے او

جواب په مثال د پاره د وضاحت وی په هغه شی سره چہ وضاحت راغی دا د شرم خبره نه ده ۱۲
۲ لے د اعمام حکم دے چہ لږ د خپلولۍ حکم نه کړی
۳ لے د اودرم دلیل دے چہ عبادت تصرف د خدائے تعالیٰ کوی چہ هغه دا سے تصرفات کوی ستاسو په وجود کښے او هرڅه سے ستاسو د فائدے د پاره پیدا کړی دی اګر چہ د هغو نا ئده در ته معلومه نه ده او اسمانونه ئے هم ستاسو د پاره پیدا کړی دی او په هر شی باندے عالم دے یعنی کارساز او غیب دان هم هغه دے نو څنګه د هغه نه غیر حاجتونه غواړئ نه د څخه ماسوی الله نه ۱۲

كُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٨﴾

وئ تاسو مړه نو ژوندي يې کړل تاسو لره بيا به مړه کړي تاسو بيا به ژوندي کړي تاسو بيا به هغه ته واپس شئ.

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى

ذات هغه دے چه پيدا کړي يې دي تاسو لره هغه چه په ځمکه کښې دي ټول . بيا يې اراده او کړه آسمان

السَّمَآءِ فَسَوّٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٢٩﴾ وَاِذْ

ته نو برابر يې کړل اووه آسمانونه . او دے په هر شي پوهه دے - او کله چه

قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلِيْفَةً قَالُوْٓا

او وئيل رب ستا ملائکو ته چه زه جوړوم په ځمکه کښې خليفه - نو هغوئ اووے

اَتَجْعَلُ فِيْهَا مَنْ يُّفْسِدُ فِيْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ

آيا جوړوے په دے کښې هغه چه وران به کوي په دے کښې او توئ به وينې او موږ وايو پاکي ستا

بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ

او صفت کوو ستا او ياد وو پاکي ذات ستا . هغه او وئيل زه پوهيږم په هغه چه تاسو پرے نه پوهيږئ . او اوخودل

اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْۢبِـُٔوْنِيْ

آدم ته نومونه د څيزونو ټول بيا يې وړاندے کړل هغه ملائکو ته نو اووئيل وښيئ خبر کړئ ما په

بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ

نومونو د دوي سره که يئ تاسو رښتونى (په دعوي د خلافت کښې) - او وئيل هغوئ پاکي ده تا لره نشته خبر مونږ

اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يٰٓاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ

د هغه چه تا خبر کړي يو يقيناً صرف ته په هر څه پوهه په راز پوهيږے (الله) او وئيل اے آدمه خبر کړه دوي

بِاَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْٓ

په نومونو د دوي سره - پس هر کله چه خبر کړل دوي په نومونو د دوي سره - نو الله اووئيل آيا نه وو وئيلي ما تاسو ته چه

ك يعني عبادت صرف د الله تعالى کوئ نه د ملائکو ځکه چه يې علم دي او ونه وو چه بيا نو ځکه چه نيک شي ملعون دي او وو انسان ځکه چه نيکوئ عاجز دے ۱۲ (۲۳)

ك خليفه ورته ځکه وائي چه په يو بل پسے راځي په تکويني کار د نو کښې د خداے تعالى څوک نائب نيشته البته شريعت پيغمبران او بيا علماء د خلقو ته رسوي ۱۲ (وسورة نحل ...) (۳۳) (۳۵)

ع د خلو رعالمه دي د دے تفصيل په ختم مؤمن ايت ۱۱ کښې راځي ۱۲

ع هر کله چه الله تعالى نعمتونه ښکاره بيا نو دي کړل د اثبات د توحيد نو ځکه ئے ذکر کړي او ځکه چه دليلونه د اثبات بيا نو دي نو هغه آسمان ځکه ئے کړي . ځکه چه نعمتونه په ځمکه کښې ډير دي او لوئے قدرت د هغه په آسمان کښې دے ۱۲

ك هغه څيزونه چه ضروري وو د آدم عليه السلام ته ۱۲ ع ۳

له دا سجده د تعظیم وه چه صرف د تعظیم د پاره وه دا په ورومبو دینونو کښې جائز وه خو د رسول الله ﷺ او په دین د نبی کریم صلی الله
علیه وسلم کښې جائز نه ده او سجده د تعبد عبادت په تولو دینونو کښې شرک وه غیر الله ته سجده د تعبد نه وه ده ته

أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ

په تحقیق زه په غیب د آسمانونو او د زمکې ـ او په تحقیق زه پوهیږم په هغه څه چه ښکاره کوئ او په هغه چه پټوئ

تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوٓا إِلَّآ إِبْلِيسَ

تاسو ـ او کله چه حکم مو اوکړو ملائکو ته چه سجده او کړئ آدم ته نو سجده او کړه ټولو مګر ابلیس

أَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يٰٓآدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ

او نه منلو حکم او ځان لوئی گڼلو او وه د کافرانو نه ـ او مونږ اوویل اے آدم او سه ته

وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ

او ستا ښځه په جنت کښې او خورئ د دې نه په فراخۍ کوم ځائې چه خوښه مو وي ـ او نزدې مه ځئ دې

الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا

ونې ته نو شئ به ګناهګار ـ نو اوښویول شیطان دوی دواړه له هغې نه او ویستل

مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

ئې له هغه راحت نه چه پکښې وو ـ او مونږ اوویل چه کوز شئ تاسو یو بل ته دښمنان یئ او تاسو لره په

الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتٰعٌ إِلٰى حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقّٰٓى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمٰتٍ

زمکه کښې ځائې د آرام دے او نفع ده تر یو وخته پورې ـ پس راز ده کړې آدم د رب خپل نه څو خبرې

فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا

نو بخښلې ئې غوښتې ده ـ یقیناً هغه صرف زر بخښونکے مهربان دے ـ او مونږ ووئیل چه کوز شئ دلته نه ټول ـ

فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

نو که راشي تاسو ته زما نه هدایت نو چا چه اومنلو هغه نه نو څوک چه تابعدار شي زما د هدایت نو هیڅ وېره به په هغوي

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيٰتِنَآ أُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ

او نه به هغوي غمجن شي ـ او کوم خلق چه کافر شو او دروغژن کړې ئې زمونږ آیتونه هم دوي دوزخیان

ولې چه هغه ته سجده کول
تو هغه صاحب رو او کړي
له د امړلو آیت په نه
معلومیږي چه ابلیس ته
هم حکم شوے وو چه
سجده وکړه ۱۲ له معلومه
شوه چه د ګناه هغه سبب
تکبر وے نو تواضع د
هغه دفتر سبب دے خدائ
تعالٰی فرمائي چه تکبر ځما
څادر دے څوک چه
ځان له اخلی هغه دوزخ ته
به ئې وغورځوم ۱۲ ۱۲
له د ظلم معنی ده کول دا
معنی معلومیږي د ګناه
آیه ۳۵ نه یعنی خپله
درجه به کمه کړئ ـ ۱۲
رفع الخ) د مسلمانانو اتفاقی
عقیده ده چه پیغمبران په
جرم ځت کښې د ګناه کبیره
نه او د صغیره نه پاک دي
او که بعضې کسانو خلاف
اختلاف کړي دے ۱۲ ۵ه
معلومه شوه چه دنیا مینا د
جنګ ده توحید او د شرک او
د سنت او بدعت ترقیا شته
بلکې او هم ګوډ دے مقابله د چه
نه نو مونږ دینو شو اړه وي او
هم دغه وجه ده چه په دنیا
کښې د شرک او د بدعت د لارې
کونو د پاره تبیا قسمه او د
دی الله تعالٰی د زمونږ د شرک
او بدعت کامله مقابله نصیب
کړي ـ آمین ۱۲ عه ادا زمونږ د

منونکو ته په موقف ـ ـ ـ په جهان ویره او اندیښنه د مرغوبه لیښتو ۱۲ ـ ـ ـ په حضرت
بیان دے ۱۲

[illegible] دعوت ... قبول کړه ... او دعوت اوکړي ...

النَّارِ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٣٩﴾ يٰبَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِيٓ

دي او دوي په هغه کښې همیشه وي. اے بنی اسرائیلو یاد کړئ نعمت زما کوم چه

أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِيٓ أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ

درکړے دے ما تاسو له او پوره کړئ وعده زما پوره به کړم وعده ستاسو. او صرف زما نه

فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ وَءَامِنُوا بِمَآ أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوٓا أَوَّلَ

او ویریږئ. او ایمان راوړئ په هغه کتاب چه رالیږلے دے ما چه رښتینوونکے دے د هغه کتاب چه ستاسو سره دے او مه کیږئ اول

كَافِرٍ بِهِۦ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِـَٔايٰتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا

منکر د دې نه. او مه اخلئ په آیتونو زما قیمت لږ او صرف زما نه او ویریږئ. او مه گډوئ

الْحَقَّ بِالْبٰطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

حق د باطل سره او مه پټوئ حق او تاسو خو پوهیږئ (په دې). او سم کوئ مونځ

وَءَاتُوا الزَّكٰوةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ

او ورکوئ زکوٰة او ټیټ شئ سره د ټیټیدونکو. آیا حکم کوئ خلقو ته په نیکئ سره او

تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾ وَاسْتَعِينُوا

هیروئ تاسو خپل ځانونه او تاسو لولئ کتاب. آیا تاسو نه پوهیږئ. او امداد حاصل کړئ

بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخٰشِعِينَ ﴿٤٥﴾ الَّذِينَ

په صبر سره او په مانځه سره او یقیناً دا گران دے مگر په عاجزي کوونکو (گران نه دے). کوم چه

يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُّلٰقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رٰجِعُونَ ﴿٤٦﴾ يٰبَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ

خیال (یقین) کوي چه دوي به ملاؤ شي د رب خپل سره او دوي به هغه طرف ته واپس ځي. اے بنی اسرائیلو

اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِيٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِينَ ﴿٤٧﴾

یاد کړئ نعمت زما کوم چه درکړے دے ما تاسو له او ما فوقیت ورکړے وو تاسو ته په تمام عالم په زمانه کښې

دوه طرح دعوت فی بیان د نعمت ذکر دے چه دوه حقوق مل طرح دوه و دعوت تو بیان دے چه عام عرب پره بیگانه شي چه دوي غلط عقیده کوي او دوي تابعداري مه کوي ۱۲ ؎ د تَقُوْا الصَّلٰوةَ وادا مصلحت دے په مانځه سره د غلطو طبیعت صالح کیږي د قبولو د دین د پاره ۱۲ اَتَاْمُرُوْنَ د از ورنه د ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲
؎ یعني امر په نیکئ سره بنه دے خو گمان مه کیږه کله چه سړے پخپله خبره عمل کوي نو په دے کښې تاثیر زیات وي. یعني دعوت قولي او عملي دواړه شي. او چه عمل پرېنه کوي نو دعوت صرف لساني شي او عمل ئې د خپل دعوت رد کوي نو تاثیر ئې ختم شي ۱۲ ؎ یعني دا خبره ورته یاد وي چه قیامت شته ۱۲ ؎ مکرر خبره دوباره ذکر کوي د تاکید د پاره په دے کښې تر پخوانو نو نو بیان دے ۱۲ رد د تَشْعِيْنُوْا چه ستاسو محبت د مال او تکبیر ختم شي ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲
ع ۵ بیان د نعم او نقم (۲) انعام (۱) ۱۲

له د اخروي عذاب بيان دے ۔ ؎ دا دَ نعمتونو بيان دے چه ستاسو سره شوے دے ۔ دَ يو ځاے ګړې دي تو د موټي

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا

او ډاريږئ دَ هغه ورځې نه چه بدله به نشي ورکولے هيڅوک نفس دَ بل نفس دَ څه شي ۔ او نه به قبليږي دَ هغه نه

شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِذْ

سفارش او نه به اخستے کيږي دَ هغه نه بدله او نه به دوي سره امداد او کړے شي ۔ او کله چه

نَجَّيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ

بچ مو کړي ئ دَ فرعونيانو نه رسول به ئ تاسو ته بد عذاب ۔ ذبح کول به ئ

أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ

ځامن ستاسو او ژوندي به ئ پريخودې جينکۍ ستاسو او په دې کښې امتحان وه دَ رب ستاسو نه

عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ

لوئے ۔ او کله چه جدا مو کړو تاسو لره دريابَ نو بچ مو کړئ تاسو او غرق مو کړل فرعونيان

وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ

او تاسو ورته کتل ۔ او کله چه وعده واخسته مونږ دَ موسىٰ نه دَ څلويښتو شپو بيا

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم

جوړ کړو تاسو سخے روستو دَ هغه نه ۔ او تاسو ظالمان وئ ۔ بيا مو عفوه او کړه تاسو ته

مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

پس دَ دے نه اميد دے چه تاسو احسان او منئ ۔ او کله چه مو ورکړو موسىٰ ته کتاب

وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ

او جدا کوونکے دَ حق او باطل اميد دے چه تاسو لار بيا موندئ ۔ او کله چه او وئيل موسىٰ قوم خپل ته اے قوم ځما

إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ

يقيناً تاسو ظلم او کړو په ځان خپل ځکه چه جوړ کړو تاسو سخے ، نو واپس شئ خالق خپل ته ،

ما اَصْبَحَ بِيْ ، الخ : ـ

د ايمان او عملي ۔۔ ۔۔ ۔۔
ؔ ګله جينکۍ به ئ پريخودے دَ خدمت دَ پاره دَ
فرعون دا عذاب دَ معلوميږي
چه بني اسرائيلو کښې
به هلک پيدا شي هغه
به سبب دَ زوال دَ حکومت
دَ ده وي نو هلکه ئ
هلکان به ذبح کول او دَ
موسىٰ عليه السلام دَ
پيغمبرۍ نه پس دا ذبحه
بيا دَ بني اسرائيلو دَ ذلت
دَ پاره وه ۔۔ ۔۔ ۔۔
عه نعمه انعام (۲) ۔۔
سه انعام (۳) ۔۔
ګله رباني دعوت دا دے
چه حق او باطل يعني توحيد
او باطل شرک او سنت
او بدعت جدا جدا
کړي ئ ۔۔ اللّٰهم اغفرلنا ته
عه ؛ باري تعالىٰ فرمائي
ما اره ځای کښې به مو پوره ده
(انعام ۔۔) چه دَ سپوږمۍ
شي چه کوم خداے
ماده لره ورکړي ئ دي چه
دے دا يقين او کړي ئ چه
دا ځما نه دي نو کوم سړے
سحر دا سے او وائي : اَللّٰهُمَّ
مَا اَصْبَحَ بِيْ
(انعام ۔۔) مِنْ نِّعْمَةٍ
اَوْ بِاَحَدٍ مِّنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ
وَحْدَكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ
فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ
نو دَ هغه ورځې شکر ئ ادا
کړو او بيګا به هم ادا شي ؛

له آمنّ يو، په حقه يقين كول او آمنّ لك د حقه سره او ورپه ل ۱۳ كه منّ، يو قسم ميوه ده چه او لمونه اوشكوږي، يو قسم مارغه دے ۱۳ كه دا بيان د عذاب دے چه دا سكيږه نعمتونه م په تاسو كړي وو چه تاسو

فَاقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ

خوولئ يو بل - دا غوره ده تاسو لره په نزد د خالق ستاسو. نو رجوع په رحمت وكړو ستاسو ته -

اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝٥٤ وَاِذْ قُلْتُمْ يٰمُوْسٰى لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ

بيشكه هغه ډير توبه قبلوونكے ډير مهربان دے - او كله چه اووئيل تاسو اے موسىٰ هيڅ كله نه منو تا لره

حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْكُمُ الصّٰعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ۝٥٥

ترڅو چه اوګورو ښكاره الله لره په ښكاره. نو اونيوله تاسو لره تندر او تاسو كتل ورته -

ثُمَّ بَعَثْنٰكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝٥٦ وَظَلَّلْنَا

بيا را پاڅولئ تاسو مونږ پس له مرګ ستاسو نه چه تاسو احسان اومنئ - او سورے مونږ كړه

عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۭ كُلُوْا مِنْ

په تاسو وريځ او را اوږد لېږلو تاسو ته منّ او سلوىٰ - خورئ مزيدار

طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ۭ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ

څيزونه چه دركړي مونږ تاسو لره - او ظلم نه دے كړے په مونږ ليكن خپل ځان لره ئے ظلم

يَظْلِمُوْنَ ۝٥٧ وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ

كولو - او كله چه اووئيل مونږ لاړشئ دے كلي ته نو خورئ د دے نه چرته چه

شِئْتُمْ رَغَدًا وَّادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُوْلُوْا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ

خوا ئے وي فراخه، او ننوځئ په دروازه كښے په تعظيم سره او وائئ چه اوبخښه مونږ به معاف كړو

خَطٰيٰكُمْ ۭ وَسَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ۝٥٨ فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا قَوْلًا

ستاسو ګناهونه او زيات به كړو نيكانو ته ثواب - نو بدل كړه هغه ظالمانو خبره

غَيْرَ الَّذِيْ قِيْلَ لَهُمْ فَاَنْزَلْنَا عَلَي الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا رِجْزًا مِّنَ

په غير د هغے چه ويلے شوے وه دوي ته، نو نازل مونږ كړو په ظالمانو عذاب د

دا عمل وصورت قبول كړو او كړنه منع شو په اعتبار د نه تيارشئ دلته شكه په ستاسو په پلار او ورته كوو آسماني عذاب را غلے وه د نه منلو په وجه، نو د غيب عذاب په تاسو راغلے حقه نه دے - خدائے تعالىٰ كله نعمتونه بيان كوي او كله عذابونه دے ته ترغيب او ترهيب وائي - ليكن په هغه كله منّ ۱۳ ؛ شكر منل د نعمت، او كفر نه منل دي د طوق د پاره اطاعت د مساوي د پاره بدل او د ماقبت د پاره [illegible] عذاب اول

السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾ وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ

آسمانه لکه چه نافرماني يې کوله - او کله چه اوبه او غوښتلې موسیٰ د قوم خپله د پاره

فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ

نو ومو ويل چه او وهه په امسا خپله کاڼي لره - نو روان شوه ترینه دوولس

عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ

چينې - معلوم کړ هر قوم ځای د څښلو خپل - خورئ او څښئ رزق د خدای پاک -

وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَن

او مه ګرځئ په زمکه کښې فسا د - او کله چه او وې تاسو اے موسیٰ هیڅ کله

نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ

نه صبر کوو په یو قسم طعام باندې نو دعا او غواړه زمونږ د پاره د رب خپل چه را اوباسي مونږ له هغه

الْأَرْضُ مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا

چه زرغونيږي زمکه کښې سبزي او ترې او اوګه او نسک او پیاز

قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ ۚ اهْبِطُوا

او وې موسیٰ آیا بدلئ هغه چه لاندې دے په بدل د هغه چه بهتر دے - کوز شئ

مِصْرًا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ ۗ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ

یو ښار ته نو شته تاسو ته هغه چه غواړئ - او وا چوله شوه په دوي ذلت او خواري

وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ

او واپس شوه په غضب کښې د خدای تعالیٰ - دا ځکه چه کفر یې کولو د احکامو د

اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا

خدای او وژنې يې کول نبیان ناحق - دا ځکه چه نافرماني یې کوله او زیاتي

له د اہل انعام وو نے
یعنی اگر چه په ورک [illegible]
ګه د اہل علم په حکم [illegible]
ګه د بنا رسم [illegible]
په لا ګه چه وي ١٣
ګه خود مختاره حکومت
په نے نه وي قبول هر په
بل چا ته محتاج وي او دا
ګه د علامه ده شو
مخلوق کښې چه ګنا ملکوې نو خپل
په خپل ته محتاج وي
او مخلوق کښې چه صرف منهل
سوال د محتاج شي او د
صفت د خلاف نه کوي
نو د قبولونه په پروا ه
شي ١٣ ١٣ ١٣ ١٣
ګه یعنی حالت په نے د
خواري وي آګه چه سوالدار
په صحیم وي نو چه چا
د الله تعالیٰ غضب او شي
نو سره د مال نه خلق ته
عریب خوار وزار ښکاري
او چه په چا د الله تعالیٰ
فضل او شي نو د صفت
حال د اطمینان او وقوف
وي - اګر چه مال لږ کم
وي ١٣ ١٣ ١٣ ١٣
د ازوا مستکثر الطام (٩)
وَإِذْ قُلْتُمْ عطا په دوم
١٣ ١٣ ١٣ ١٣

۱ یعنی په قوم سره کېږي کامیاب نه دي په ایمان ... عمل صالح کښې ... اهل کتاب ... صحیح ایمان قبول کړو او نیک عمل نه چه کامیاب شوي - ۲ په خدای تعالی ... نه خدای تعالی ته ...

يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَ

یقیناً کوم خلق چه مؤمنان دي او کوم خلق چه یهود او نصارا دي او

الصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ

صابیان دي چا چه ایمان راوړه په خدای تعالی او په ورځ د قیامت او اوکړه نیکي نو دوی له دي

أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

اجر د دوی په نزد د رب د دوی - او نه به وي ویره په دوی او نه به دوی غمژن شي -

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم

او کله چه مونږ واخیسته وعده ستاسو نه او پورته مو کړو غر په تاسو او نیسئ هغه کتاب چه مونږ درکړی دی

بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّن

تاسو له په کوشش سره او یاد کړئ هغه احکام چه په دې کښې دي چه تاسو ووېرېږئ - بیا واپس شوئ تاسو پس له

بَعْدِ ذَٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنتُم مِّنَ

دې نه - نو که نه وے فضل د خدای پاک په تاسو او مهرباني د ده نو تباه شوي به

الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنكُمْ فِي السَّبْتِ

وئ - او بېشکه معلوم دي تاسو ته هغه خلق چه زیاتي کړې وه له تاسو په شنبه کښې

فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ

نو ووئیل مونږ دوی ته چه شئ شادوګان ذلیل - نو کړو مونږ دا قصه عبرت هغو لره چه په وخت

يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ

کښې وو او هغو لره چه روستو وو او عبرت ویرېدونکو لره - او کله چه اووے موسیٰ ؑ

لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا

قوم خپل ته چه یقیناً الله تعالیٰ حکم کوي تاسو ته چه ذبح کړئ یوه غوا او ووې دوی آیا کوې زمونږ سره

ع

ځکه نو او منی خو ایمان په رسول الله صلی الله علیه وسلم په ایمان بالله تعالیٰ کښې داخل دے ۱۲ ۳ ځکه چه د الله تعالیٰ نه ویرېدل په هغه خورے ویرے نه وي او چا سره چه د حرص غم وي په هغه خو غم نه وي ۱۲ ۴ یعنی حکم په هم کړے وه چه د دوی خاتمه په کفر وه ۱۲ ۵ صورت ئے د شادوګانو وه او عقل ئے د سړو وه یا د دے عکس وه ۱۲ ۶ دا د بد خباثت بیان دے چه غوا د دوی معبود وه نو د ذبح حکم ورشو چه د دوی معبود ذلیل شي او د دوی ئے عبادت په یهودو نو دوی د دے حکم په منلو کښې چون او چرا شروع کړه ۱۲ ۷ یعنی عمل پرے اوکړئ او إِنَّ الَّذِينَ، وَإِذْ قُلْنَا نوع تشکه ۱۲ وَإِذْ أَخَذْنَا په نوع ثانی کښې ور ... خباثتو نه بیانیږي - دا اول دے د خدای حکم نه منل ۱۲ وَإِذْ قَالَ د دویم خباثت دے یعنی د خدای په حکم کښې چون او چرا کول ۱۲

هُزُوًا ۚ قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ٦٧ قَالُوا ادْعُ

تو قه - او وې (موسیٰ) پناه غواړم په خدای سره چې شم زه نا پوهانو - هغوی او وې سوال او کړه

لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ؕ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا

زموږ د پاره خپل رب ته چې بیان کړي موږ ته چې څنګه ده غوا - او وې (موسیٰ) یقیناً هغه فرمائي چې دا یوه غوا ده چې

فَارِضٌ وَّلَا بِكْرٌ ؕ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذٰلِكَ ؕ فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ ٦٨

نه زړه ده او نه ځوانه ده، میانه ځوانه ده په مینځ د دې کښې نو او کړئ هغه چې تاسو ته حکم کیږي شي -

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا لَوْنُهَا ؕ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا

هغوی وې سوال او کړه زموږ د پاره خپل رب ته چې بیان کړي موږ ته چې څنګه رنګ دی د هغې - او وې (موسیٰ) هغه فرمائي

بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ ۙ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِيْنَ ٦٩ قَالُوا ادْعُ لَنَا

چې دا یوه غوا ده زیړه زیات تیز زیړ رنګ د هغې خوشحاله کوي کتونکو لره - هغوی وې سوال او کړه زموږ د پاره

رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۙ اِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا ؕ وَاِنَّآ اِنْ

د رب خپل ته چې بیان کړي موږ ته چې څنګه ده غوا - یقیناً په موږ غواګانې شبه شوې دي او که د

شَآءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُوْنَ ٧٠ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُوْلٌ

خدای خوښه شي نو لاره به بیا مومو، (موسیٰ) او وې یقیناً هغه فرمائي چې دا یوه غوا ده نه ده جوته چې

تُثِيْرُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ ۚ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيْهَا ؕ قَالُوا

اړوي ځمکه او نه اوبه کوي فصل - بې عیبه ده نیشته داغ په دې کښې - هغوی او وې

الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ؕ فَذَبَحُوْهَا وَمَا كَادُوْا يَفْعَلُوْنَ ٧١ وَاِذْ

چې اوس دې راوړه حقه - نو ذبحه یې کړه او نه یې کاوه دا کار - او کله چې

قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰرَءْتُمْ فِيْهَا ؕ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ

مړ کړو تاسو یو سړی نو په جګړه شوئ تاسو په هغه کښې، او خدای ښکاره کوي هغه چې پټو ئ

له په جوتې به وه یانه
سله میانه ځله او لیره
غوا بیا هم معلومه نه وه
سله او کاره یې طبیعت
نه لوبښتو او سله وا د
بل قباحت بیان د شیعې
ډمال د پاره قتل کول
د ذبح د غوا بله قصه
ده په هغې کښې بل قباحت
دے او قتل د سړي
بله قصه ده په دې
کښې د بل قباحت بیان
دے - په مدارک کښې
دي چې هغه غوا د وي
غلو یت د کال تلاش
کړے وه نو موسیٰ د موږ
موره شنګه پروت وه
دا توجیه د اصول د دې
نه خلاف ده - او
منقول ده ١٢

له نفس ژوندي شي نو به په قاتلون ګډ څه خبره مذکوره کړه او ده سوشنا راځي کيږي ۱۲ ﴿ کذلك ﴾ اشاره ده بيان د تشبيه دے
يعني دغه د مړي ژوندي کيدل ډول دي ځيني خو ډول ښکاره شو مړه د خدای لپاره هم قيامت کيږي د ژوندي کولو د تشبيه تحقيق

تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ

تاسو - خو اوګورئ ما هم او وجو د دلوه په ګډ د غه سره د غه ژوندي کړي الله تعالی

الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ

مړي - او ښايي تاسو ته نښې د قدرت خپل چې تاسو پوه شئ - بيا سخت شو ستاسو زړونه

مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ

پس د دې نه نو دا په شان د ګټو دي بلکه زيات دي په سختۍ کښې - او ځينې د

الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ

ګټو نه خامخا هغه دي چې بهيږي ترې نه ويالې - او ځينې د دوی نه هغه دي چې څيرې شي او راووځي

مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۗ وَمَا

ترې اوبه - او ځينې د دوی نه هغه دي چې راپرځيږي د ويرې د خدای تعالی نه - او نه دے

اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ

خدای ناخبره د هغه نه چې تاسو کوئ - نو آيا اميد کوئ چې دوی به خبره ستاسو ومني

وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ

او دي يو ډله د دوی نه چې آوريده به يې خبره د خدای تعالی - بيا به يې بدلوله

مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا

پس د دې نه چې پوه به شو پرې او دوی پوهيدل - او کله چې به ملاقات شو د مؤمنانو سره

قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ

نو وايي مونږ مسلمانان يو او کله چې يوځاې شي ځينې د دوی د ځينو سره نو وايي آيا خبرې کوئ د دوی

بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا

په هغه چې ښکاره کړې دي خدای تاسو ته چې غلبه به او کړي په تاسو په دې سره د رب ستاسو په وړاندې

ذکر دے او اول جانت مے اظهار او رکها ۱۲ ۵

په کامل ۱۲ سه د دوه مړه ژوندي قدرت نه بعيد دے
د دوی زړونه سخت شو
دا د خبره بعيد د خبره د دوه
والله استبعاديه دے
په قرآن کښې ثم په معنی
قسمه دے ۱۱ استبعاديه
يعنې تعقيب ذکر يې تعقيب
رتبي ۱۲ سه د لفظ د قرآن
تغيير خو کوک مطلق کولے
او که منطقه معنی او کړي نو
علماء حق د صفة منطق
خبر ورکړي خلقو ته
ځکه چې د قرآن د
حفاظت ذمه واري خدای
تعالی اخيستې ده (حجر ۹)
او د کتابونو د
حفاظت ذمه واري په
علماؤ د يهود وه
(مائده ۴۴) نو د دوی
به د علماؤ پکښې تغيير
او کړو ۱۲ سه په کتاب
کښې د حق مسئلې
د توحيد دے او د نبي
کريم صلی الله عليه وسلم
د راتلو خبره پکښې هم وه
لکه دا مثال
ستاسو سره او کړي چې
دا مسئلې خو ستاسو په
کتاب کښې دي ۱۲
﴿ واذا لقوا ﴾ دا دويم جماعت
خبيثه دے يعني
منافقان ۱۲ ﴿ افتطمعون ﴾
واقعه ده د ګډو خبيثې
ذکر دے

له چه عقله کاره نیکي نه کوي او صرف امید لري د جنت دا امید بے بنیاده امید دے او چه نیکي کوي او امید
د معافۍ لري دا بنیا دي
امید دے ... د عهد او ...
ومنهم ... د ... جماعت د
د امیانو ... کله د قرآن په
مقابله کښې ... د دنیا ...
کله شو ... چه
د دوی ... او چه ...
کښې ... د دنیا
یا ... مقدار د ... یا
... د ... یا
... مسلمانانو په
... گناه ... ۱۲
کله: چه چاپیره شوے
د گناه او (۱) په زړه کښې
اعتقاد د توحید ختم شو
یا (۲) د ... مراد کامل
... چه کله
دے یا (۳) د خلود نه
مراد طول مکث دے یا
(۴) دروازه د مغفرت
ورته آزاده ده ... لا
د روا ... ختم شو په
خلود د اصحاب ... شو
د تخویف دے مخالفین له
او ... دا آیت بشارت
دے موحدین له ۱۲
عه ... جماعت
دے یعني ... خبر دے
لیکن او نسبت ئې باري تعالی
ته کوي ۱۲ عه د ا
... جماعت دے
چه ... عمل نه لري او د
... په عمل ... کوي
... غلط صاحبزادگان ...

تَعْقِلُونَ ۝ أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا

نه پوهیږئ تاسو؟ - آیا نه پوهیږي دوی چه خدای پوهیږي په هغې چه پټوي دوی او په هغې

يُعْلِنُونَ ۝ وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ

چه ښکاره کوي دوی - او ځینې د دوی نه امیان دي نه پوهیږي په کتاب مگر بے بنیاده امید ونه

وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ۝ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ

او څه نه دي دوی مگر اټکل کوي - نو تباهي ده هغو له چه لیکي کتاب په لاس

بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ

خپلو باندې بیا وائي چه دا د طرف د الله تعالی نه دے چه واخلي په دې

ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ

قیمت لږ - نو تباهي ده دوی له د هغې نه چه لیکلي لاسونه د دوی - او تباهي ده دوی له د

مِمَّا يَكْسِبُونَ ۝ وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً

هغې نه چه کوي دوی - او وائي دوی چه لمس به او نه رسوي موږ ته اور مگر څو ورځې گڼلې -

قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ

او وایه آیا اخستے دے تاسو د الله تعالی نه وعده په دې چه کله خلاف نه کوي الله تعالی د وعدې خپلې نه

أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝ بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً

یا وائي تاسو په حق د الله تعالی هغه چه تاسو پرې نه پوهیږئ - او چا چه اوکړه بدي

وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ

او چاپیره شوله ده له گناه د ده - نو دوی دوزخیان دي - دوی په

فِيهَا خَالِدُونَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ

هغې کښې همیشه دي - او هغه چه ایمان راوړے دے او کړي ئې نیکي دوی

أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ

جنتيان دي دوی به په هغه کښې هميشه وي . او کله چه واخسته مونږ وعده

بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا

د بني اسرائيلو نه چه مه ستائئ څوک مګر صرف د الله تعالیٰ - او د مور او پلار سره ښه سلوک کوئ

وَذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

او د خپلوانو سره او د يتيمانو سره او د غريبانو سره او وايئ خلقو ته ښه خبره ،

وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ

او کوئ مونځ او ورکوئ زکوٰة (ريعنې د الله تعالیٰ) بيا واپس شوئ تاسو مګر لږ لږ ستاسو نه ،

وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ

او تاسو مخ اړوونکي يئ . او کله چه مو واخسته وعده ستاسو چه مه توئوئ وينه د يو بل

وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ

او مه اوباسئ يو بل د کورونو خپلو نه . بيا اقرار اوکړو تاسو او تاسو

تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ

منله دا خبره - بيا تاسو هغه يئ چه وژل به مو يو بل لره او ويستله به مو

فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِّنْ دِيَارِهِمْ تَظٰهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوٰنِ

يوه ډله ستاسو نه د کورونو د دوي نه غلبه به موکوله په دوي په ګناه او په ظلم سره -

وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسٰرٰى تُفٰدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ

او که راشي تاسو ته قيديان نو خرچه به ورکوله تاسو د هغوی او حرام دي په تاسو ويستل د دوي

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ

نو آيا منئ بعضې کتاب او نه منئ بعضې - نو نه ده بدله

ع ۹

له يعني وعده مو واخسته
نو بيا دوي وعده مات کړه
نو دوی ښکاره نافرمانيان
د دين ګرځي ۱۲ ؁ يعني
د استاسو ورستو روح ۱۲
؂ واذ اخذنا: دا دريمه
نو هغه ده د موجوده بني
اسرائيلو خباثتونه ۱۲
؃ په حديث شريف
کښې دي چه رضا د رب رضا
د والدينو ده او په پوخلي
د رحم سره والدينو ته
د قبول شوي حج ثواب
ملاويږي . او غضب
د رب غضب د والدينو
ګڼي ؛ وا خطاب دے قاتل
او مقتول دواړو ته
؄ وا خطاب د هغوی
ته . او مراد د يأتوكم
نه نيوونکي دي د قيديانو
او مراد د تفدوهم نه
قيد شوي خلق دي ۱۲
(ث) چه مه ستازی صرف
د الله تعالیٰ کوئ ۱۲

مَنْ يَّفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَيَوْمَ

د هغه چا چه کوي دا کار ستا سو نه مګر شرمول دي په دنيا کښې - او په ورځ

الْقِيٰمَةِ يُرَدُّوْنَ اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ ۭ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٥﴾

د قيامت به ګرځولی شي سخت عذاب ته - او نه دے الله تعالیٰ ناخبره د هغو نه چه کوئ تاسو

اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۡ فَلَا يُخَفَّفُ

دوی هغه خلق دي چه اخستے ئې دے ژوند نزدے په بدل د آخرت کښې - نو آسان به نه شي

عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ

دوی نه عذاب او نه به دوی سره مدد او کړے شي - او يقيناً ورکړے وو مونږ موسیٰ ته کتاب

وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ ۡ وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ

او پرلپسے مو او ليږل روستو د هغه رسولان - او ورمو کړل عيسیٰ ځوئ د مريم ته ښکاره دلائل

وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۭ اَفَكُلَّمَا جَاۗءَكُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى

او طاقت مو ورکړے وه هغه ته په روح پاک سره - پس هرکله چه راوړو تاسو ته رسول هغه حکم

اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ ۚ فَفَرِيْقًا كَذَّبْتُمْ ۡ وَفَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿٨٧﴾ وَ

چه نه به خوښيدو نفسونو ستاسو نو ګمان به کولو تاسو لوئي، نو يوه ډله لره تاسو دروغژن ګڼلو او يوه ډله به مو قتل کوله

قَالُوْا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ۭ بَلْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيْلًا مَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾

او وائي دوی چه زړونه زمونږ په پردو کښې دي بلکه لعنت کړے دے په دوی خدای په سبب د کفر د دوی نو کم ايمان راوړي دوی

وَلَمَّا جَاۗءَھُمْ كِتٰبٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ ۙ وَ

او هرکله چه راغے دوی ته کتاب د طرف د الله تعالیٰ نه چه رښتيا کوونکے دے هغه کتاب سره چه دوی سره دے - او

كَانُوْا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُوْنَ عَلَي الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ښ فَلَمَّا جَاۗءَھُمْ

پخوا به ئې د خبرو ول (دوی ځان ته) کافرانو - نو هرکله چه راغے دوی ته

له يعني سبب د ګناه صورت
مجتمع شوے وے - دا تقرير
دريم شو ختم ۱۲ ولقد
اتينا ، دا څلورمه نوع
ده چه بلا راغوښتا سو
پيغمبرانو لره قتل کړل هغوی
ګه يعني معجزې او دلائل
د وحدانيت ۱۲ ګه جبرئيل
عليه السلام يا انجيل ۱۲
ګه معلومه شو
چه تکبر خساره ده ۱۲
ګه يعني پخپل دين کښې
مضبوط يو ستا په خبره
نه پوهيږو ۱۲
ګه دا کم ايمان په بعضے
کتابونو وے دا ايمان
منظور نه دے ۱۲
ګه : پخوانی کافرانو
خبره وه چه نبي آخر
زمانه صلی الله عليه وسلم
به راځي ۱۲
ګه ولما جاءهم دا تتمه ده
د څلورمے نوعے ۱۲
ګه دا پنځمه نوعه ده
چه تاسو حق پېژني نه انکار
کړے دے ۱۲
للعن : ما معهم په هغه
صفاتو سره چه دوی
او پېژني هغه لره رشتيا
ما راځي د پاره د صفاتو
دعا ګانو راغوښل ۱۲

مَّا عَرَفُوْا كَفَرُوْا بِهٖ ۚ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۸۹﴾ بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهٖٓ

صفت چه دوی او پیژندو نو انکار ئے اوکړو د هغه نو لعنت د خدائے دے په کافرانو - ناکاره ده هغه چه

اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَّكْفُرُوْا بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا اَنْ يُّنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ

کړو دوی په هغه ځانونه خپل په انکار ئے اوکړو د هغه چه رالیږلے الله تعالیٰ د ضد نه چه رالیږی الله تعالیٰ د

فَضْلِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ فَبَآءُوْ بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ ۭ

فضل خپل (وحی) په هغه چا چه رضا شی د بندګانو خپلو نه نو لاړل دوی په غضب د پاسه د غضب نه

وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿۹۰﴾ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا بِمَآ اَنْزَلَ

او د کافرانو د پاره عذاب د ذلت دے - او کله چه او وئیلے شی دوی ته چه ایمان راوړئ په هغه کتاب چه

اللّٰهُ قَالُوْا نُؤْمِنُ بِمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُوْنَ بِمَا وَرَآءَهٗ ۤ وَهُوَ

رالیږلے دے الله تعالیٰ نو وائی دوی ایمان راوړو په هغه چه نازل شوے دے په مونږ او انکار کوی د هغه چه علاوه د هغه دے

الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۭ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوْنَ اَنْۢبِيَآءَ اللّٰهِ مِنْ

او هغه حق دے رشتونے کونکے د هغه کتاب چه دوی سره دے : او وایه نو ولے وژل تاسو پیغمبران د خدائے تعالیٰ

قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۹۱﴾ وَلَقَدْ جَآءَكُمْ مُّوْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ ثُمَّ

مخکښې که وئ تاسو مؤمنان : او یقیناً راوړے وو تاسو ته موسیٰ دلائل بیا

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿۹۲﴾ وَاِذْ اَخَذْنَا

جوړ کړو تاسو سخے روستو د هغه نه او تاسو وئ ظالمان - او کله چه مونږ واخسته

مِيْثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّوْرَ ۭ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاسْمَعُوْا ۭ

وعده ستاسو نه او پورته مو کړو په تاسو باندے طور غر او ورکړو په هغه چه درکړے مو دے تاسو ته په کلکه او اورئ

قَالُوْا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ۤ وَاُشْرِبُوْا فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۭ

او وئیل ئے - مونږ واورېدل او نه مو منلو او اوسکولے شو په زړونو د دوی کښې محبت د سخی په سبب د کفر د دوی

له یو غضب انکار او بل حسد دے ۱۲ ؎ د متون خو انکار د دے پکار وو اول تردید دے بیا تردید دی په ځائے د منلو دا سے خبرے کوی دا زور د دوی بِئْسَمَا : دا ئے ته وو چه ضد دے ۱۲ عه وَاِذَا قِیْلَ : دا زور نه دوی چه دوی وائی مونږ د خپل کتاب نه منو ۱۲ ؎ نو که د کتاب نه انکار ستاسو د خپل کتاب نه انکار دے ۱۲ ؎ نو که تاسو په خپل کتاب ایمان راوړے وے نو تاسو به پیغمبران نه وے قتلول ؎ نو که تاسو په خپل کتاب ایمان راوړے وے نو تاسو به سخے نه وے جوړ کړے ؎ نو که تاسو په خپل کتاب ایمان راوړے وے نو صابه ولے په تاسو غر پورته کولو ۱۲ ۱۲ ۱۲ ؎ عَصَیْنَا ئے او وے په ژبه د حال سره ۱۲

قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهٖٓ اِيْمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ قُلْ اِنْ

او وايه ناکاره کار دی هغه چه حکم کوي تاسو ته په هغه ايمان ستاسو که يئ تاسو مؤمنان - او وايه که وي

كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِّنْ دُوْنِ النَّاسِ

تاسو لره دار (کور) د آخرت په نزد د الله تعالیٰ يواځې د نورو خلقو نه

فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ وَلَنْ يَّتَمَنَّوْهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ

نو او غواړئ مرګ که يئ تاسو رښتوني - او له سره به ونه غواړي مرګ هيڅکله په سبب د هغه

اَيْدِيْهِمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝ وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ

چه مخکې ليږلي دي لاسونو د دوی - او الله تعالیٰ پوهه دی په ظالمانو - او يقيناً به بيا موئ دوی ډير حريصان د خلقو

عَلٰى حَيٰوةٍ ۚ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ يَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ اَلْفَ

په ژوند - او د مشرکانو نه - غواړي يو کس د دوی عمر ورکړی شي دی لره زر

سَنَةٍ ۚ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهٖ مِنَ الْعَذَابِ اَنْ يُّعَمَّرَ ۭ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ

کاله - او نه دی دی بچ کوونکی د ده د عذاب نه (د دوزخ) عمر ورکول او خدای پاک وينی

بِمَا يَعْمَلُوْنَ ۝ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيْلَ فَاِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى

هغه چه دوی کوي - او وايه څوک چه وي دښمن د جبرئيل (نو دی په غلطئ کښې دی) ځکه دی را وړی دی قرآن

قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَّبُشْرٰى

(کلام) ستا زړه ته د حکم د الله تعالیٰ - چه رښتينی کوي هغه کتابونه چه مخکښې له ده نه دی او هدايت دی او زيری

لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيْلَ

د مؤمنانو لره - څوک چه وي دښمن د الله تعالیٰ او د ملائکو د ده او د رسولانو د ده او د جبرئيل او

وَمِيْكٰىلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِيْنَ ۝ وَلَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ اٰيٰتٍۭ

او د ميکائيل نو يقيناً خدای دښمن د دغه کافرانو - او يقيناً را ليږلي مو دي تاسو ته آيتونه

لہ اصل کتاب یو بہ اول د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم مقابلہ پہ تورات کولہ نو هر کله چہ تورات ته د قرآن سره موافق وه نو دوی تورات پریخودو او د خپلو منشکانو او د پیرانو خبرے ئے پیش کړے۔ تله اصل کتاب وو او وے چہ سلیمان

بَيِّنَٰتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُوا۟ عَهْدًا

ظاهر۔ او انکار نه کوی د دے نه مګر نافرمانان خلق۔ آیا هر کله چه لوکړی وعده دوی نو

نَّبَذَهُۥ فَرِيقٌ مِّنْهُم ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَآءَهُمْ

ارتاوه کړی ده ایو ډله د دوی نه۔ بلکه زیات د دوی نه دی یقین کوونکی۔ او هر کله چه راغے دوی ته

رَسُولٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ

رسول د طرف د الله تعالیٰ نه چه رشتونے کوی هغه کتاب چه د دوی سره دے نو ارتاؤ کړو یوے ډلے د

ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ

اصل کتاب یو نه کتاب د خدائے تعالیٰ وروستو د شاګانو د دوی نه ګویا دوی

لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ ۖ

نه پوهیدل۔ او تابع شو د هغه علم چه لوستو به شیطانانو په حکومت د سلیمان کښے

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ

او نه وه کافر سلیمان لیکن شیطانانو کفر کړے وه خودل به ئے خلقو ته

ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ ۚ

سحر۔ او د هغه علم چه نازل شوی وه په دوه ملائکو په بابل ښار کښے چه هاروت او ماروت وه،

وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ

او نه خودل دوی یو کس ته تردے چه وے به دوی چه مونږ خو امتحان یو نو مه کافر کیږه ته،

فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم

نو زده کاوه دوی د هغوی نه هغه جادو چه جدائی به ئے راوسته په سره د سړی او د ښځے کښے۔ او نه دوی

بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

دوی ضرر رسوونکی په ده سره یو کس ته مګر په حکم د خدائے سره۔ او زده کاوه دوی هغه جادو چه ضرر

علیه السلام سحر کولو او په سحر کښے استعداد دوی د غیر الله نه نو باری تعالیٰ جواب ورکړو چه سلیمان کافر نه وه او شیطانانو کفر کړے وه۔ او خلقو ته ئے سحر خودلو ۱۲

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ د دوی اعتراض جواب ۱۲ عه سحر ترتیب د اسورو خبرو د یکے په اسبابو خفیه د الله

سه اصل کتاب یو اعتراض او کړو چه هاروت او ماروت سحر خودلو او په سحر کښے استعداد او دے د غیر الله نه نو باری تعالیٰ جواب ورکړو چه دوی خو وے چه مونږ امتحان یو او سحر تاسو ته زده کوو چه تاسو د سحر او معجزے فرق او کړئ نو دوی به سحر زده کاوه او غلط لانله په ئے تیر اخسته (واقعه) د سلیمان علیه السلام په زمانه کښے خلقو سحر زده کاوه د سلیمان علیه السلام د سحر کتابونه د خپل تخت د لاندے جمع کړل نو د هغه د وفات نه پس د شیطانانو په شرارت سره هغه کتابونه ښکاره شو نو د سحر او د معجزے فرق سحران وه نو بابل ته خدائے تعالیٰ هاروت ماروت را اولیګل بابل د سحر مرکز وه چه خلقو ته سحر او نهانه چه د سحر او معجزے فرق راشی ۱۰ و هغه مشهوره قصه غلط ده ۱۲

سلہ یعنی واییے الفاظ مۀ وایئ چه یکښې احتمال د غلطۍ وی، او وهم د شرک پکښې وی لکه عبد النبی او شرک خو لا څه چه دا مخلوق ته ماوراء الاسباب کار او عیب ډیر بولی احتمال لری یا دا، که رعایت ما تحت الاسباب شی نو صحیح دے او که ما فوق الاسباب شی چه د خدای کار دے نو شرک دے

وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ

او نفع به ئې نه رسولے او خامخا دوی پوهیدلي چه چا رانیولو جادو نو نیشته دده لره په آخرت کښے حصه

خَلَاقٍ ۟ۛ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖۤ اَنْفُسَهُمْ ۭ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾

حصه - او ډیر بد کار دے هغه چه خرڅ ئې کړل په دے نفسونه خپل که ئې پوهیدے

وَلَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَمَثُوْبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ ۭ لَوْ كَانُوْا

او که دوی ایمان راوړے وے او پرهیزګاری ئې کړے وے نو ثواب د طرف د خدای نه غوره وو - که دوی

يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوا انْظُرْنَا

پوهیدے - اے مومنانو![1] مۀ وایئ راعِنَا او وایئ اُنْظُرْنَا

وَاسْمَعُوْا ۭ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٠٤﴾ مَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ

او واورئ - او کافرانو لره دے عذاب دردناک - نه غواړی کافران د

اَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ

اهل کتاب او نه مشرکان چه نازل شی په تاسو څه خیر د

رَّبِّكُمْ ۭ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ

رب ستاسو - او الله تعالیٰ خاص کوی په رحمت خپل سره هغه څوک چه رضا ئې شی - او خدائے تعالیٰ لوئے

الْعَظِيْمِ ﴿١٠٥﴾ مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ اَوْ

فضل والا دے - کوم چه منسوخ کوو مونږه یو آیت یا ئې هیر کوو، نو راولو غوره د دۀ نه یا

مِثْلِهَا ۭ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٠٦﴾ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ

مثل د هغۀ - آیا ته خبر نه ئې چه الله تعالیٰ په هر شی باندے قادر دے - آیا ته خبر نه ئې چه خاص

اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

الله تعالیٰ لره بادشاهی د آسمانونو ده او د زمکے ده - او نیشته تاسو لره سوا د الله تعالیٰ نه

مطلب وه نو بیا غلط دے لکه په یا رسول الله کښے دوه احتمال دی که ندا او د پاره د محبت شی نو جائز دی او که ندا د پاره د حاضر ناظر شی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم حاضر ناظر دے نو بیا دا وئیل غلط دی نو د دا سے الفاظو نه شرعاً منع ده چه پکښې غلط احتمال وی لکه: وَاقِعُوا الْبَلَاءُ الخ چه د مهدی علی شیعه جور په کړے درود دے او تاویل کړے د صفة د علیت سره خلاف دے ۱۲ [2] لکه راعنا ئې منسوخ کړو اُنْظُرْنَا ئې راوړو ۱۲ [3] یعنی فائده د منسوخ او د ناسخ په خپل خپل وخت کښے بو شانتے وی نه چه په وخت کښے ناسخ کښے د منسوخ فائده وی نسخ په مذهب د متقدم فی الجملہ تغیر ته وائی نو نسخ په قرآن کښے بنا په دے مذهب ډیر دے او په نزد د متأخرینو بیان د انتهاء د مدے د منسوخ دے بنا په دے نسخ په قرآن کښے کم یا نیشته ۱۲ ۱۲

[4] د دے تعلق د اصل دعوے سره دے یعنی اے خلقو محتاجی صرف د الله تعالیٰ کوئ تاسو خبر نه یئ چه الله تعالیٰ په هر شی باندے قادر دے ۱۲

ڵه مسلمانانو به د یهودو د وینا تحریک تهوسونه کول د نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه د توحید متعلق نو باری تعالی دوی پوهه کړل ۲. ڵه چه زمونږ د پاره اِله جوړ کړه لکه د هغه مشرک قوم د پاره ۳. ڵه په مونږ سره چه

مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ اَمْ تُرِيْدُوْنَ اَنْ تَسْـَٔلُوْا رَسُوْلَكُمْ

نه څیڅوک دوست او نه مددګار - آیا غواړئ تاسو ای مسلمانانو چه سوال اوکړئ د رسول خپل نه

كَمَا سُئِلَ مُوْسٰى مِنْ قَبْلُ ؕ وَمَنْ يَّتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ

لکه چه سوال شوی وو د موسی نه پخوا - او چا چه واخستو کفر په بدل د ایمان کښې

فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ۝ وَدَّ كَثِيْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّوْنَكُمْ

نو غلط ئې کړه برابره لار - غواړی ډیر اهل کتاب چه واپس کړی تاسو

مِّنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ۖۚ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْۢ

پس د ایمان ستاسو نه کفر ته - په سبب د کینه د زړونو د دوی نه پس د

بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ

هغې نه چه ښکاره شو دوی ته دا حق - نو عفوه کوئ دوی او ئې ئې نه ګاره کوئ ترڅو راولیږي الله تعالی

بِاَمْرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ

حکم (د جهاد) خپل - یقیناً خدای تعالی په هر څه باندے قادر دے - او کوئ مونځ او

اٰتُوا الزَّكٰوةَ ؕ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ

ورکوئ زکوٰة او څه چه اولیږئ تاسو مخکښې د ځان خپل د پاره څه نیکي نو بیا به ئې مومئ په نزد د

اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَقَالُوْا لَنْ يَّدْخُلَ الْجَنَّةَ

الله تعالی - یقیناً الله تعالی هغه چه کوئ تاسو وینی - او وائی دوی چه هرګز به لاړ نشی جنت ته

اِلَّا مَنْ كَانَ هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى ؕ تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْ ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ

مګر هغه څوک چه وی یهودی یا نصرانی - دا بې بنیاده امید د دوی دی - او وایه راوړئ دلیل خپل

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ بَلٰى ۚ مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ

که یئ تاسو رښتونی - او چا چه تابع کړو ځان خپل الله تعالی ته او دے

طبیعت ئې اصلاح راځی ۴ عنه د مخلوق د پاره ولی او نصیر به د الله تعالی نه بل څوک نشته یعنی ما فوق الاسباب امداد صرف باری تعالی کوی او د الله تعالی اولیاء هغه وی چه د صحیح توحید او سنت منونکی وی (تائید) اَلَاۤ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۝ (یونس: ۶۲، ۶۳) او د انسان تصرف ما تحت الاسباب [illegible] ما فوق الاسباب [illegible] سوال د موسی علیه السلام نه [illegible] زور د [illegible] پښه زور [illegible] او اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ [illegible] مصلحه [illegible]

ڵه أمنیه هغه [illegible] چه [illegible] نه وی یعنی نیکی نه کوی او هسې طمع د جنت لری او بیا هغه [illegible]

ګه وېره او غمونه خو په هغه چا دي چه ... ۔ ګه په آسماني کتابونو کښې فرمان دے ... ۔ ګه دا عملي فيصله ده چه باطل ...

مُحْسِنٌ فَلَهٗٓ اَجْرُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

نيک وي نو دۀ لره اجر دۀ دے په نزد د رب د دۀ او نه به وېره وي په دوی او نه به دوی

يَحْزَنُوْنَ ﴿١١٢﴾ وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ لَيْسَتِ النَّصٰرٰى عَلٰى شَيْءٍ وَّ

غمژن وي. او وائي يهود چه نه دي نصارا په څۀ لارے او

قَالَتِ النَّصٰرٰى لَيْسَتِ الْيَهُوْدُ عَلٰى شَيْءٍ وَّهُمْ يَتْلُوْنَ

وائي نصارا چه نه دي يهود په څۀ لارے او دوی لولي

الْكِتٰبَ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللّٰهُ

كتاب دغسے وئيلي دي هغو چه نۀ پوهيږي په شان د خبرو د دوی - پس الله

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١١٣﴾ وَ

به فيصله وکړي په مينځ د دوی کښې په ورځ د قيامت په هغه خبرو کښې چه دوی اختلاف کولو. او

مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَّنَعَ مَسٰجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُّذْكَرَ فِيْهَا اسْمُهٗ

څوک دے ډېر ظالم له هغه چه منع کوي جماتونه د خدائے تعالیٰ چه ياد شي پکښې نوم د دۀ

وَسَعٰى فِيْ خَرَابِهَا اُولٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَّدْخُلُوْهَآ

او کوشش کوي په خرابولو د هغې دوی لره نه دي مناسب چه لاړ شي ورته

اِلَّا خَآئِفِيْنَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَّلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ

مګر په وېره - دوی لره په دنيا کښې شرمول دي او دوی لره په اخرت کښې عذاب

عَظِيْمٌ ﴿١١٤﴾ وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ وَجْهُ

لوئے دے - او صرف الله لره دے مشرق او مغرب نو کوم طرف ته چه کوئ توجه متوجه يئ

اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ

الله تعالیٰ - يقيناً الله مهربان په هر څه پوهه دے - او وائي چه نيولے دے الله ولد ...

دوزخ ته او حق په جنت د پوهي. - د قول فيصله په دنيا کښې شوے ده. ګه چه د توحيد مسئله په جمات کښې ... د ذکر الله نه مراد په قرآن کښې ... چه مخلوق ته خالق ياد کړي. تمام قرآن ... آسماني کتابونه ... ګه په وېره ... ګه يعني ... څوک عبادت ... ۔ د خدائے تعالیٰ ده. وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ: ... مِثْلَ قَوْلِهِمْ: دا تشبيه ده په ... بطلان کښې. وَمَنْ اَظْلَمُ: ... ګه: مراد ... چه څوک په خدائے تعالیٰ باندے په سفارش کښې ... قَالُوْا: ...

بَلْ لَّهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ۝ بَدِيْعُ

بلکه صرف حقه لره دی هغه څه چه په آسمانونو کښې دی او په زمکه - ټول لهٔ هغهٔ ده تابعدار - نوے پیدا کونکے

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ

د آسمانونو دے او د زمکے - او کله چه حکم کوی د یو کار نو وائی هغه ته چه شه

فَيَكُوْنُ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَآ

نو شی - او وائی هغه خلق چه نهٔ پوهیږی ولے خبرے نه کوی مونږ سره الله یا راشی

اٰيَةٌ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ

راته مونږ ته یو آیت - دغسے وئیلی دی هغوی چه مخکښې وو له دوی نه پشان د خبرو د دوی یو شانته

قُلُوْبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۝ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ

شوی دی زړونه د دوی - یقیناً بیان کړی دی مونږ آیتونه د هغه قوم د پاره چه یقین کوی - یقیناً لیږلے مونږ

بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلَا تُسْئَلُ عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ۝ وَلَنْ

تا لره د پاره کړی په حق زیری ورکونکے او ویروونکے - او ستا نه تپوس نشته د دوزخیانو - او له سره به

تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُوْدُ وَلَا النَّصٰرٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ

راضی نهٔ شی ستا نه یهود او نهٔ نصاریٰ ترڅو چه پسے نهٔ شے د مذهب د دوی - او وایه

اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ

چه یقیناً خو نه د خدائے صرف هغه هدایت ده - او که اومنلو تا خواهشونه د دوی پس د هغه

الَّذِيْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝

نه چه راغلے دے تا ته علم - نه به وی تا لره د خدائے د عذاب نه څوک دوست او نه مددګار

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَتْلُوْنَهٗ حَقَّ تِلَاوَتِهٖ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ

هغه خلق چه ورکړے دے مونږ ورله کتاب به لولی هغه په ښه طریقه سره - هم دوی ایمان راوړی

له په دوو سره لوے بادشاه بانده څوک غالب کیدے نهٔ شی ۱۲
له واخی کریم صلی الله علیه وسلم ته تسلی ده چه ستا کار صرف رسول ښکاره کول دی او ویرول په دوی ته دی او ستا نه د دے تپوس نهٔ شی کیدے چه ولے دوی ایمان نهٔ راوړل - معلومه شوه چه پیغمبر صرف رسول دی نهٔ د هغوی منل ۱۲
له یعنی یهود ونصاریٰ به هله ستا نه خوشحاله شی چه د هغوی دین اومنے ۱۲
له نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته وائی او نورو خلقو ته لے اوره وی یعنی که چاهم یهودو ونصاراؤ خواهش قبول کړو نو د خدائے د عذاب نه هغهٔ لره څوک بچ کونکے نشته ۱۲
له د قائل الذین پخوانی زوړ نه دی ۱۲

منزل ١

ـــه وانه مسئله د رسالت د پاره تمهيد دے يعني ما تاسو سره جنګ کړے دے نو تاسو د مسئله د رسالت او منئ ورنه د قيامت سختــه

بِهٖ ۚ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝ يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	ورځ راروانه ده هلته
په حقه - او چا چه انکار او کړو له دے نه نو دوی خاص برباد دی - اے بنی اسرائيلو !	د کافرو د پاره سفارش نشته
اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى	او معاونه نه چليږي ۱۲
ياد کړئ نعمت زما کوم چه درکړے ما دے تاسو ته او ما غوره کړی وو تاسو په عالم د زمانے ستا	ـــه د کلمات نه مراد دلائل د وحدانيت دی
الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْئًا وَّلَا يُقْبَلُ	يعنې دلائل د وحدانيت قوم ته بيان کړل ۱۲
با نندے - او اوګورئ د هغه ورځې نه چه بدل به نه شی ورکولے هيڅ څوک بل نفس ته	ـــه يهود وپه وئيل چه د وئ د اولاد د ابراهيم عليه السلام
مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ۝ وَاِذِ ابْتَلٰٓى	خپل اولاد له د امامت سوال کړے وو ۱ نو
او نه به قبوليږي د دوی نه بدله او نه به فائده او رسوی هغوی ته سفارش او نه به دوی سره مدد او کړے شی او	مشرکان زمونږ په حق دی نو خدائے تعالیٰ ورله
اِبْرٰهٖمَ رَبُّهٗ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ۗ قَالَ اِنِّيْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ۗ	جواب ورکړو چه د ظالمانو د پاره سوال
کله چه امتحان او کړو د ابراهيم په خبرو سره د خپل رب نو پوره کړے هغه او وئيل چه زه جوړوم	نه دے منظور شوے او تاسو خو ظالمان يئ
قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِيْ ۗ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَاِذْ	چه بيت الله د توحيد د پاره جوړ دے او تاسو
تا لره د خلقو د پاره پيشوا - وئيل او کړو چه زما د اولاد نه هم او وئيل چه نه رسی لوظ زما ظالمانو ته - او کله چه	پکښې شرک کوئ - او
جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا ۗ وَاتَّخِذُوْا مِنْ مَّقَامِ	نبی کريم صلی الله عليه وسلم د حضرت ابراهيمؑ او حضرت
مقرر کړو بيت الله د خلقو د ثواب د پاره او د امن - جوړ کړئ د مقام د	اسمٰعيل عليهما السلام کو دعا مصداق دے ۱۲
اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّى ۗ وَعَهِدْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا	ـــه په دغه شکل زړه هم د شرک او د بدعت
ابراهيمؑ نه ځائے د مانځه - او حکم مو او کړو ابراهيم ته او اسمٰعيلؑ ته چه پاک کړئ	نه پاکول پکار دی حقه هم د خدائے تعالیٰ د
بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ۝ وَاِذْ قَالَ	عبادت کور دے ۱۲
کور زما د پاره د طواف کوونکو او اعتکاف کوونکو او د پاره د رکوع او سجده کوونکو - او کله چه او وئيل	ـــه په دغه وخت کښے دغه ځائے نهار لا نه وو ۱۲
اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ	
ابراهيمؑ اے ربه زما کړه د ځائے ښار د امن او رزق ورکړه اهل د دے ته د ميوو نه	

سله یعنی د امامت سوال خاص وو او رزق سوال عام وو ځکه د ظالم دپاره د امامت سوال نه دی ټکار وو او د رزق سوال عام دی ۱۲ سله دا د ادم علیه السلام په زمانه کښې مقدس ځائے وو ښئے بیا د طوفان نوحؑ په وخت کښې آسمان ته خیژلے وو نو ابراهیم علیه السلام په دغه ځائے بیا دوباره بیت الله بنا کاوه ۱۲ سله یعنی هغه طریقے د عبادت چه ثواب پرې ملاویږي ۱۲

مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهٗ

چا چه ایمان راوړے وی په الله تعالیٰ او په ورځ د قیامت۔ او (الله) اوفرمائیل چا چه کفر کوئ نو فائده به ورکړم هغه ته

قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗٓ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ وَ

در کوم هغه له لږه زمانه بیا به ئے بیوسه کړم هغه طرف ته د عذاب د اور ته۔ او ډیر بد ځائے دے د ورتلو۔ او

اِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيْلُ ۭ رَبَّنَا تَقَبَّلْ

او کله چه پورته کول ابراهیمؑ بنیادونه د بیت الله او اسمٰعیل (ورسره ملګرے وو) اے ربه زمونږ قبول کړه

مِنَّا ۭ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ

زمونږ نه دا کار یقیناً صرف ته هغه اوریدونکے او پوهیدونکے ئے۔ اے ربه زمونږ کړه مونږ تابعدار ستا

وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَآ اُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ ۠ وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ

او د اولاد زمونږ نه یوه جماعت تابعدار ستا۔ او اوښایه مونږ ته طریقے د عبادت زمونږ۔ او

عَلَيْنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيْهِمْ

معاف کړه مونږ، یقیناً صرف ته زر زر بخښنه کیدونکے مهربان ئے۔ اے ربه زمونږ او لیږه په دوی کښې

رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ

یو رسول د دوی نه چه لولی دوی ته ایتونه ستا۔ او ښائی دوی ته کتاب او د عقل خبرے

وَيُزَكِّيْهِمْ ۭ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَمَنْ يَّرْغَبُ عَنْ مِّلَّةِ

او پاکوی دوی لره۔ یقیناً صرف ته زبردست لوئے حکمت والا ئے۔ او څوک دے چه واپس به شی د دین د

اِبْرٰهٖمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهٗ ۭ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنٰهُ فِي الدُّنْيَا ۚ

ابراهیمؑ نه مګر هغه چه بے وقوفه کړے ئے وی ځان خپل۔ او یقیناً مونږ غوره کړے دے هغه په دنیا کښې

وَاِنَّهٗ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ اِذْ قَالَ لَهٗ رَبُّهٗٓ اَسْلِمْ

او یقیناً هغه په اخرت کښې د نیکانو نه دے۔ کله چه اوویل ده ته رب د ده چه تابع شه

بیا د طوفان نوحؑ په وخت کښې آسمان ته خیژلے وو نو ابراهیم علیه السلام په دغه ځائے بیا دوباره بیت الله بنا کاوه ۱۲ سله یعنی هغه طریقے د عبادت چه ثواب پرې ملاویږي ۱۲

سله د فیهم نه پته اولګیده چه رسول به د دوی نه وی۔ یتلو، دلائل د وحدانیت۔ ویعلمهم الکتاب: القرآن۔ والحکمة: حدیث۔ ویزکیهم: علم تصوف ۱۲

سله عزیز حکیم: په قرآن کښې چه چیرې ذکر کیږی نو ځکه چه عزیز: د ولایت کوی په کارسازئ او حکیم: د لالت کوی په غیب دانئ ۱۲

سله یعنی ابراهیم علیه السلام خو مصطفیٰ فی الدارین دے نو د هغه د دین نه واپس کیدونکے خو سفیه دے ۱۲

رکوع ۱۵

له يهود وويل چه يعقوب ع خپلو ځامنو ته وصيت د يهوديت کړے وو ـ په وخت د مرګ کښې نو باري تعالىٰ ورلره
د دويم اعتراض جواب دے

قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٣١﴾ وَوَصّٰى بِهَآ اِبْرٰهٖمُ بَنِيْهِ

اوويل چه تابع شوے يم د پالونکي د مخلوقات ـ او وصيت وکړو په دې سره ابراهيم ځامنو خپلو ته

وَيَعْقُوْبُ ۭ يٰبَنِىَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدِّيْنَ فَلَا تَمُوْتُنَّ

او يعقوب ع : اے ځامنو زما يقيناً الله تعالىٰ غوره کړے دے تاسو لره دين نو مه مرئ بل څه

اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٣٢﴾ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاۗءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوْبَ

مګر مسلمانان ـ آيا وئ تاسو موجود کله چه نزدے شو يعقوب ع ته

الْمَوْتُ ۙ اِذْ قَالَ لِبَنِيْهِ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْۢ بَعْدِىْ ۭ قَالُوْا نَعْبُدُ

مرګ ـ کله چه ئے اوويل ځامنو خپلو ته چه د څه بندګي به کوئ تاسو ځما نه پس ـ دوئ اوويل چه بندګي

اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَاۗىِٕكَ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰـهًا

به کوو د اِلٰه ستا او د اِلٰه د پلرونو ستا د ابراهيم او د اسمٰعيل او د اسحاق د اِلٰه

وَّاحِدًا ښ وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿١٣٣﴾ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا

يو ـ او موږ د هغهٔ تابعدار يو ـ دا يو جماعت وو چه تير شوے دے ـ د دوئ لره هغه دي

كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْــَٔـلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٤﴾ وَ

چه کسب کړي ئے دي او تاسو لره هغه دي چه تاسو کړي دي ـ او تپوس به او نه شي ستاسو د هغه کار چه دوئ کولو

قَالُوْا كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ۭ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ

او وائي دوئ چه شئ يهود يا نصارا ـ لار به بيا مومئ ـ او وايه بلکه منو دين د ابراهيم ع چه

حَنِيْفًا ۭ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٣٥﴾ قُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ

پاک وه ـ او نه وه د مشرکانو نه ـ او وايئ چه ايمان راوړے مونږ په الله تعالىٰ او په هغه

اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ

چه نازل شوے دے موږ ته او په هغه چه نازل شوے ابراهيم ع ته او اسمٰعيل او اسحاق او يعقوب ته

جواب ورکړو چه هغهٔ خو وصيت په توحيد کړے وے او هغهٔ تو حيد عليه دار خو نبي کريم صلى الله عليه وسلم وے ١٢

٢ له يهود دوويل چه پلار نيکه زمونږ غټان دي نو کوموږ غلطي نو او نه شو غلطي د زمونږ پشت پناه دي نو خداے تعالىٰ ورلره جواب ورکړو چه د غلطي عمل د غلطي وے او ستاسو عمل ستاسو وے ١٢

٣ له يهود او نصارا دوويل چه زمونږ په دين کښې هدايت دے نو باري تعالىٰ ورلره جواب ورکړو چه هدايت په توحيد کښې دے ١٢

٤ له يعنې خپله عقيده ورته بيان کړه ١٢

ع : شکه چه اِنَّ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطَ كَانُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تِلْكَ اُمَّةٌ : د دريم اعتراض جواب دے ١٢

وَقُوْلُوْا : د څلورم اعتراض جواب دے ١٢

[illegible] صحابو د حق عقیده [illegible] ایمان [illegible] صحابو [illegible] ایمان د صحابو [illegible]

وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ

او اولاد د دوی ته او کوم چه ملاؤ شوی دی موسیٰ ته او عیسیٰ ته او کوم چه ملاؤ شوی پیغمبرانو ته د

رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

رب د دوی نه (دوئ کښې) فرق نه کوو په منځ د دوی کښې او مونږ د الله تعالیٰ تابعدار یو -

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا

نو که دوی ایمان راوړو په شان د هغه ایمان ستاسو نو یقیناً هدایت بیاموند او که مخ ئې واړولو نو [illegible]

هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

دوی په ضد کښې دی - نو کفایت به اوکړی ستاسو د دوی نه الله تعالیٰ - او دے اوریدونکے پوهه [illegible]

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

قبول کړے مونږه رنګ د خدائے او څوک دے ښائسته د الله نه په رنګ ورکولو کښې - او مونږ خاص د هغه بندګی کوو -

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَ

او وایه آیا جګړه کوئ تاسو مونږ سره په توحید د الله کښې او دے رب زمونږ او رب ستاسو دے او مونږ له عملونه زمونږ

لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمْ تَقُولُونَ

[illegible] تاسو له عملونه ستاسو - او مونږ صرف د ده یو - آیا وایئ تاسو چه

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ

ابراهیم او اسمٰعیل او اسحاق او یعقوب او اولاد د دوی

كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ

دو یهودیان یا نصارا او وایه آیا تاسو ښه پوهیږئ او که الله تعالیٰ ؟ - او څوک دے

أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ

غټ ظالم د هغه نه چه پټوی شهادت چه کوم د هغه سره دے د طرفه د الله تعالیٰ نه او نه دے الله تعالیٰ ناخبره

[illegible] معلومه شوه چه ایمان [illegible]
چه د اصحابو په خیر بحث
کوی د پاره د ترغیب اتباع
ته - او د صحابو په درمیان
کښې چه کوم اختلاف راغلے
وو د هغې بحث به نه کوی
د صحابو نه اجتهاد کښې
غلطئ شوی ده خو یا
صحابو تائب شوی دی
یا په حسنات سره سیئات
معاف کیږی یا کوم روایت
چه د غلطئ راغلے دے
اصحابو ته د هغه روایت
غلط دے د سند په
اعتبار سره او که سند
صحیح شی نو د هغه سره
بحث نه کوی شی د اصحابی -
اصحابی [illegible]
ته وائی چه د نبی کریم صلے
صلے الله علیه وسلم سره
ئے په اسلام کښې ملاقات
شوے وی او په اسلام
وفات شوے وی او په
منځ کښې نه وی مرتد شوے
نبی کریم صلے الله علیه وسلم
فرمائی چه الله تعالیٰ ته
او کورئ او د ځما د اصحابو
[illegible] - [illegible] شو
روافض ۱۳ ۱۳۱ ۱۳

سله ۱۲ میاشتے ۱۲ سله نو کوم طرف ته چه حکم کوی نو هغه حق دے ۱۲ سله چه هغه پکښې نه وی ۱۲ سله کذالك د

عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۰﴾ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ

د هغې نه چه کوئ تاسو - دا یو جماعت وو چه تیر شوے دے دوی لره هغه دی چه دوی کړی دی

وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۱﴾

او تاسو لره هغه دی چه تاسو کړی دی - او تاسو نه تپوس لیشتے د کارونو د دوی نه -

سَيَقُوْلُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰىهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِىْ

او س به او وائی بے وقوفه د خلقو نه چه څه واپس کړل دوی د خپلے قبلے نه کومه چه

كَانُوْا عَلَيْهَا ؕ قُلْ لِّلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ؕ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ

دوی وو پرے - او وایه چه خاص الله تعالیٰ لره دے مشرق او مغرب - روان کوی چالره چه وغواړی خوښه شی

اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۱۴۲﴾ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنٰكُمْ اُمَّةً وَّسَطًا لِّتَكُوْنُوْا

په لارے برابرے - او همدغسے مو کړئ تاسو جماعت منځنے چه شئ تاسو

شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ؕ وَمَا

حق خودونکی خلقو ته او شی رسول صلی الله علیه وسلم تاسو ته حق خودونکے - او نه وه

جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِىْ كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ

مقرر کړے ما قبله کومه چه ته پرے وے مگر چه ظاهر کړو هغه چه تابعداری کوی د رسول

مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ؕ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةً اِلَّا عَلَى

د هغو نه چه واپس کیږی په پوندو خپلو باندے - او یقیناً وه دا کار گران مگر په هغه چا

الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ؕ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

چه ورته خودلے ده لار الله تعالیٰ - او نه دے الله چه برباد کړی ایمان ستاسو - یقیناً الله پاک

بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۴۳﴾ قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَآءِ ۚ

په خلقو مهربان او رحم والا دے - یقیناً مونږ وینو بار بار پورته کول د مخ ستا آسمان ته -

د پاره د بیان د کال دے ۱۲ سله وو دا مخ او هغه بیت المقدس ته اول یا د بیت المقدس نه دو پاره بیت المقدس ته ۱۲ ۱۲ سله هغه شپاړس میاشتے چه تاسو بیت المقدس ته مونځ کړے وه هغه برباد نه دے نو د ایمان نه مراد صلوٰة دے یا ایمان ستاسو په بیت المقدس باندے د قبلے ۱۲ ۱۲ ۱۲ سله په تکلیف سره مخ اوچتول آسمان ته نبی کریم صلی الله علیه وسلم خکښے خوښ وه چه واپس شی بیت الله شریف ته نو چه د یهودو د عالمانو خلاف لے معلوم کړو نو بے قراره شو چه بیت المقدس په منځ وی د دعوت د پاره نو باری تعالیٰ فرمائی چه په بیت الله به ته خوښ شے دا قبله ویر مفید ده د پاره د دعوت توحید نه ځکه عام خلق په بیت الله شریف باندے خوشحال دی آگر که یهود خلاف کوی خو دوی کم دی عام عنه د تحویل د تبلے ځکو علمتو نه دی دا اول علت دے ۱۲ الا لنعلم، دویم علت دے وان الذین: ثالث دے سه مشکوٰة صفحه ۲

ربع ۱۶

فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۪ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

نو واپس به کړو تا هغه قبلې ته چې ته پرې خوښ یې ـ نو وا ړوه مخ خپل په طرف د جمات د عزت ـ

وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ؕ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا

او کوم ځای کښې چې یئ تاسو نو وا ړوئ مخونه خپل په طرف د هغې ۔ او یقیناً هغه خلق چې ورکړی

الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ؕ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٤﴾

شوې ده کتاب پوهیږي چې دا اړول حق دی د طرف د رب د دوی نه او نه دی الله بې خبره د هغې نه چې کوي دوی

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا قِبْلَتَكَ ۚ وَمَا

او که ته راوړې اهل کتاب ته هر قسم دلیل نه منی قبله ستا ـ او نه یې

اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ؕ وَلَئِنِ

ته منونکې د قبلې د دوی او نه دی ځینې د دوی منونکي د قبلې د ځینو ـ او که ته

اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ اِنَّكَ اِذًا لَّمِنَ

او منې خواهشونه د دوی پس د هغې نه چې راغلی دی تاته علم ـ یقیناً ته په دغه وخت د

الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٥﴾ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ

بې انصافو نه یې ـ چا ته چې موږ ورکړې دی کتاب پیژني دوی کتاب لره لکه چې پیژني

اَبْنَآءَهُمْ ؕ وَاِنَّ فَرِيْقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤٦﴾

ځامن خپل ـ او یقیناً یوه ډله د دوی نه پټوي دا حق او دوی پوهیږي ـ

اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿١٤٧﴾ وَلِكُلٍّ وِّجْهَةٌ

دا حق د رب ستا نه دی نو مه کیږه د شک کوونکو نه ـ او د هر چا د پاره یو طرف دی

هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ؕ اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يَأْتِ بِكُمُ اللّٰهُ

چې هغه ورته مخ کوي د هغې نو مخکښې شئ نیکو ته ـ چرته چې یئ تاسو نو رابه ولي تاسو لره خدای پاک

ل یهود مخ کوي لوري د بیت المقدس ته او نصارا مخ کوي مشرق ته ۱۲ ۱۲ ۱۲
۲ دے تحویل لره ځکه چې بحث د تحویل دے او هم چې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د معرفت خبره پکښې هم جوړیږي ۱۲ ۱۲ ۱۲
۳ او چونکه د بیت الله شریف نه یهود د خلاف دي نو لهذا باره د تحویل د قبلې مسئلہ باری تعالی پیش کوي ۱۲
۴ د هر قوم قبله یو طرف ته ده نو د قبلې د تحویل مسئله پرېږدئ د خدای پاک حکم منلو ته تیار شئ ۱۲ ۱۲ ۱۲

جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝١٤٨ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

قول - یقیناً الله پاک په هر شی باندے قادر دے - او د کوم ځائے نه چه او وځے ته نو

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۗ

مخ وار وه په طرف د جمات د عزت - او یقیناً دا کار حق دے د رب ستا نه -

وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝١٤٩ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ

او نه دے الله پاک بے خبره د هغو نه چه کوئ تاسو - او د کوم طرف نه چه او وځے نو واړوه

وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ

مخ خپل په طرف د جمات د عزت - او کوم ځائے کښے چه یئ تاسو نو واړوئ مخونه خپل

شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

په طرف د هغے - چه نه شی خلقو لره په تاسو باندے دلیل مګر کوم چه بے انصافه دی د دوی نه

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٥٠

نو مه ویریږئ د دوی نه او ویریږئ زما نه او چه پوره کوم نعمت خپل په تاسو او چه تاسو لار بیا موم‍ئ

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ

لکه چه مونږ لیږلے دے په تاسو کښے رسول ستاسو نه چه لولی تاسو ته آیتونه زمونږ او پاکوی تاسو

وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝١٥١

او ښائی تاسو ته کتاب او د وراز خبرے او ښائی تاسو ته هغه چه تاسو ته معلوم نه وه -

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ۝١٥٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

نو یاد کړئ ما زه یاد وم تاسو او احسان او منئ زما او بے قدری مه کوئ زما - اے مومنانو!

آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝١٥٣

امداد حاصل کړئ په صبر سره او په مانځه سره یقیناً خدائے پاک سره د صابرینو دے -

له شکه چه په ځواک کښے بونو کښے لیک وو چه نوبی علیه السلام آخری قبله به بیت الله وی عه مګر ظالمان یهود به وائی چه سره د حقیقت د پیژندګلو زمونږ نه واپس شو منا د ۱ او ظالمان مشرکان به وائی چه لږ لږ په صوبنو پسے راروان دی ۱۲

۲ بارى تعالیٰ فرمائی چه بنده ما په زړه یادوی نو زه ئے په زړه کښے یادووم او که دے ما په ګڼره کښے یادوی نو زه به دے په داسے ګڼره کښے یادوم چه د دے د ګڼرے نه به ښه وی او که ما ته په قدم راځی نو زه ورته په منډه ځم او که دے ما ته منډه وهی نو زه ورله ځغاسته ورځم ۱۲

لئلا یکون، رابع دے سه چه دا اے اهل قبله او اهل بخېرم ورکړو ۱۲

ے یعنی بل قسم ژوندون چه تاسو پرے نه پوهیږئ - ویته برزخي ژوند وائي دا ژموږ د اوراک نه بهر دے او دیو ی ژوند چه معلوم سوے شو برزخي ژوند د شهداؤ د نورو نیکانو نه غوره وي او د کفارو برزخي ژوند د پاره د تعذیب وي۔

وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ

او مه وایئ هغو ته چه مړه کړے شو په لاره د خدائے پاک کښے مړه - بلکه ژوندي دي

وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ

لیکن تاسو پرے نه پوهیږئ - او امتحان به کوو ستاسو په لږ څه ویرے

وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَ

او لوږے او په کمی د مالونو او د ځانونو (نفسونو) او د میوو سره

بَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا

او مبارک ورکړه صابرانو ته - هغه کسان چه کله اورسي دوی ته تکلیف وائي دوی چه یقیناً موږ

لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ

د الله تعالیٰ یو او یقیناً موږ هم هغه ته واپس کیدونکي یو - خاص په دوی باندے مهربانۍ دي د رب د دوی نه

وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ ۞ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ

او رحمت دے او دوی په برابره لاره باندے دي - یقیناً صفا او مروه

مِن شَعَائِرِ اللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ

د نښو د دین د الله تعالیٰ نه دي - نو چا چه حج کاوه د بیت الله یا ئے عمره کوله نو گناه نشته په

عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ

هغه باندے چه طواف کوي په دواړو کښے - او چا چه په خوشحالۍ سره او کړه نیکي نو یقیناً الله تعالیٰ

شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ

قدردان پوهه دے - یقیناً هغه خلق چه پټوي هغه شے چه رالیږلي دي مونږ صاف دلائل دي

وَالْهُدَىٰ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۙ أُولَٰئِكَ

او هدایت نه وروسته د هغے چه مونږ بیان کړے دے خلقو ته په کتاب کښے په دوی باندے

ع د شهداؤ په حق کښے قرآني عقیده دا ده چه مقتول دي او مړه نه دي او ژوندي دي او د هغو ژوندون نه شو معلومولے په حواسو ځکه چه بل شان دے د ژوند د دنیا نه یعني برزخي ژوند دے ۲ــے د مصیبت په وخت کسے او وائي چه إنّا لله و إنّا إليه راجعون اللّهمّ اجرني في مصيبتي و اخلف لي خيرًا منها: نو باري تعالیٰ ورله غوره عوض ورکوي - دا دعا ویلے په لوئے مصیبت پورے خاصه نه ده هسے د فائده ده، ام سلمہؓ چه کله دا دعا او ویله په وخت د وفات د ابو سلمہؓ کښے نو په عوض کښے ورته نبی کریم صلی الله علیه وسلم ملاؤ شو ۳ــے د جاهلیت په زمانه کښے په صفا او مروه باندے بتان وو نو په اسلام کښے اصحابؓ دا سعی گناه گڼله نو باري تعالیٰ فرمائي چه صفا او مروه خو د دین نښے دي بتان خو د مشرکانو قصور وه إنّ الصّفا د شپږم اعتراض جواب دے ۴ــے إنّ الّذين دا ژور نه ده

يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللّٰعِنُوْنَ ۙ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَاَصْلَحُوْا

لعنت وائي خدائے پاک او لعنت په وائي لعنت ويونکي - مګر هغه خلق چه توبه وباسي او نيکي او کړي

وَبَيَّنُوْا فَاُولٰٓئِكَ اَتُوْبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَاَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۞ اِنَّ

او بيان او کړي دوي ته معافي کوم زه - او زه نزدې رجوع کيدونکے مهربان يم - يقيناً

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ

کوم خلق چه کافر شو يدي او مړه شو او دوي کافر وو نو په دوي باندې لعنت دے خدائے پاک

وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۙ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ

او ملائکو او خلقو ټولو دے - هميشه به وي په هغه کښې - آسان به نشي

عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ۞ وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ

دوي ته عذاب او نه به دوي ته صبر او کړے شي - او الٰه ستاسو الٰه يو دے

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ۞ اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

نيشته معبود سوا د هغه نه بے حده مهربان رحم کيدونکے دے - يقيناً په پيدا کولو د آسمانونو او د زمکے کښې

وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِيْ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ

او په تللو او راتللو د شپے او د ورځے کښې او په جهاز هغه کښې چه ورځي په دريابُ کښې

بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ مَّآءٍ

هغه شے چه نفع رسونکے خلقو ته او په هغه کښې چه وروي الله پاک د آسمان نه باران

فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ

نو تازه کوي په هغه سره زمکه پس د شړکيدو نه او خوروي په هغے کښې هر قسم ژوندے ساه

وَّتَصْرِيْفِ الرِّيٰحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ

او په اړولو د باد ونو کښې او ورېځه کښې چه زور لاندې ده په مينځ د آسمان او د زمکے کښې

سه ناس په نزد خدائے پاک هغه وخت په محشر کا نو لعنت وائي ۱۲ سه الٰه ستاسو دے او يو دے او چا ته حقه نه حواله کړي او په حد مهربانه دے او رحم کوونکے دے نو په دے آيت کښې بشارت دے د خلکو دپاره ته په حديث شريف کښې اسم اعظم ويلے دے نو په دے مقصد وي حکم دے د آيت او وائي بيان دے د خدائے تعالٰی نه حيثه مقصد او غواړي ۱۲
الَّا الَّذِيْنَ : دا بشارت دے
اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا : دا د عذاب د طرح بيان دے ۱۲
عه وَاِلٰهُكُمْ الخ : دا د توحيد اعاده دے د پاره د نفي د شرک فصل چه د غيرالله د وجود فعل شے نه ظاهر شي او مخلوقه د صفة د پاره نذر کوي عسه ، دا د دليل عقلي دے د پاره د توحيد ۱۲
۱ کو رسالت په بحث کښې توحيد معاد شو حکمه چه مقصود د رسالت نه بيان د توحيد دے ۱۲

ربع

(رو ته حرمات غیرالله وائی دا حلال وی)

لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ دُوْنِ

دلیلونه دی د هغه قوم د پاره چه عقل والا وی - او ځنی د خلقو نه هغه دی چه جوړوی سوا د

اللّٰهِ اَنْدَادًا يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ۭ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا

خدائے پاک نه مقابل (د خدائے) مینه کوی د هغوی سره لکه مینه د الله سره - او کوم مؤمنان دی زیات دی په مینه

لِّلّٰهِ ۭ وَلَوْ يَرَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ ۙ اَنَّ الْقُوَّةَ

د خدائے سره · ارمان که معلومه کړے ظالمانو کله چه اووینی عذاب دنیوی چه طاقت خدائے پاک

لِلّٰهِ جَمِيْعًا ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعَذَابِ ۝ اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ

لره دے ټول - او یقیناً خدائے پاک سخت عذاب والا دے - کله چه جدا شی هغه خلق چه

اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ

تابعداری ئے کړے شوے وه د هغوی چه تابعداری - او وینی عذاب او ختم شی د دوی

الْاَسْبَابُ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ

اسباب - او اووائی به هغه خلق چه تابعداری کړی وه کاش مونږ لره واپسی دُنیا ته نو جدا شو به د

مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوْا مِنَّا ۭ كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرٰتٍ

دوی نه لکه چه جدا شو دوی زمونږ نه - دغسے او به ښائی دوی ته خدائے پاک اعمال د دوی ارمانونه

عَلَيْهِمْ ۭ وَمَا هُمْ بِخٰرِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ كُلُوْا ع ۲۰

په دوی - او نه به وی دوی وتونکی د اور نه - اے خلقو! خورئ

مِمَّا فِي الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا ڮ وَّلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ۭ

د هغوی نه چه په زمکه کښې دی حلال مزیدار - او مه ځئ په قدمونو د شیطان -

اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝ اِنَّمَا يَاْمُرُكُمْ بِالسُّوْۗءِ وَالْفَحْشَاۗءِ وَ

یقیناً دے ستاسو د پاره دښمن ښکاره دے - یقیناً حکم کوی تاسو ته د بدکارا او د بے حیا کار او

۱ے د خدائے پاک سره محبت په طور د عبادت روا دے او محبت د غیرالله سره شرک دے نه نفسی محبت۔

۲ے یعنی دنیوی سخت سخت عذابونه د قحط او د زلزلے او د مرضونو وینی او بیا هم د خدائے تعالیٰ قدرت نه معلوموی یعنی کړی چه کوم معبود وے خو دا عذابونه ئے دفع کړی وے خو معبود صرف او صرف الله تعالیٰ دے او هغه قادر او توانا او علیم او حکیم دے ۱۲

۳ے یعنی د ځان نه یو شے مه حراموئ د ځان ځانه لوئ یا حراموئ ځکه چه الله تعالیٰ نه دی حرام کړی (رفائده) هر طیب حلال دے لکه غنم او حلال به وی او طیب به هم وی لکه غوښه چه حلال کړی ۱۲

۴ے یعنی د بدی حقوقو نه مه منکر کوئ لکه د رب حق دے د نفس حق دے د عیال حق دے د کلی والو حق دے نو د حقدار حق ادا کوئ البته غلط خواهشات په غول خو په امور کښې د کاملینو کار دے ۱۲

وَمِنَ النَّاسِ ، واجب دے ۱۲ اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِیْنَ ، یعنی وخت د یاد قابل دے ۱۲

أَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا

چه او وایئ تاسو په الله باندې هغه خبرې چه تاسو په نه پوهیږئ ۔ او کله چه او وئیلې شي دوی ته چه اتباع

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ

هغه کتاب چه رالیږلې دې خدائے پاک نو وائي دوی بلکه متابعت کوو د هغه کار چه موندلي مو په هغه پلار نیکه

كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ

خپل ۔ آیا اگر تابعداري کوي په دې حال کښې چه پلار او نیکه د دوی نه پوهیدل په هیڅ ۔ او نه ئې لار موندله وه ۔

كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً

او مثال د هغو چه کافران دي پشان د هغه چه آواز کوي هغه ته چه نه اوري مګر بلنه او آواز ۔

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا

کاڼه دي ګونګي دي ړانده دي نو دوی نه پوهیږي ۔ اے مؤمنانو ! خورئ

مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

د ستره چیزونو نه چه مونږ درکړي دي تاسو ته او شکر اداکړئ د الله پاک که چرې تاسو د هغه عبادت کوونکي

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ

یقیناً حرام کړې دې الله په تاسو مرداره او وینه بهیدونکې او غوښه د خنزیر او هغه چه یاد شي

بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ

په هغې نوم د غیر د الله ۔ پس هغه څوک چه محتاج شو نه ئې نافرماني او نه ئې زیاتي کوونکے پس نشته ګناه په هغه

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ

یقیناً الله بخښونکے مهربان دے ۔ یقیناً هغه خلق چه پټوي هغه چه رالیږلې د هغه دے پاک چه

الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي

کتاب دے او اخلي په هغه قیمت لږ دا دوی نه ډکوي [illegible] ګیډې

ل۱ د التقلید مذ موم دے چه د پلار او د نیکه خبره منل هر څنګه چه وي او تقلید محمود هغه دے چه د هغه عالم خبره منل چه د هغه علم او عمل دواړه وي لکه امام ابوحنیفه یا نور مجتهدین حق ۔ ۱۲

ل۲ چه په د ذبح شرعي نه مړ وي د ذبح شرعي یو اختیاري ده چه په نوم د خدائے سره حلال شي یعنې مرۍ د ژوندي حیوان غوڅه شي سره د بسم الله نه او بله د ذبح غیر اختیاري ده چه په بسم الله سره د ژوندي حیوان وینه او بهولے شي په تیره شي سره چه د سرې څوک او هاڼې نه وي چه تیاګه وي هغه څوک او هاڼې ځینې ځاے کښې د حرکاتے نه چه وینه او ګټي ۱۲

ل۳ چه د وخت نه مخکښې نه خوري ۱۲ ل۴ چه د حاجت نه زیات نه خوري

ل۵ یعنې که غیر قصد ګناه او شي په خوراک د مرداره کښې نو معافي ده

ل۶ روم ص۵ لا طى ۳۴ اعراف ص۱۸۹ و ص۱۹۵ ؛ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ ، حاشیه ۵ ۱۲

بُطُوْنِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۚ

خیټو کښې مګر اور او خبرې به ونه کړي دوی سره الله په ورځ د قیامت او پاک به نه کړي دوی

خپلو مګر د اور نه او خبرې به

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى

دا هغه خلق دي چه اخستې ئې ده غلطي په بدل د سمې لارې کښې

او دوی لره عذاب دردناک دی - دا هغه خلق دي

وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّ

دا حکمه چه را لیږلې ئې

او عذاب په بدل د بخښنې - نو څومره صابر دي په اور -

اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۗ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِى الْكِتٰبِ

کښې

الله پاک کتاب د حق دپاره - او یقیناً هغه خلق چه اختلاف کوي په کتاب

لَفِىْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ۝ لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ

طرف د

خلافه کښې لرې دي (د حق نه) نه ده نیکي چه اړوئ تاسو مخونه خپل

الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ

مشرق ته او مغرب ته او لیکن نیکي د هغه چا ده چه ایمان راوړي په الله او په ورځ

الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ

د قیامت، او په ملائکو او په کتاب او په نبیانو، او ورکوي مال په محبت د هغه

ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۙ وَالسَّآئِلِيْنَ

خپلوانو ته او یتیمانو ته او غریبانو ته او مسافرو ته او غوښتونکو ته او

وَفِى الرِّقَابِ ۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ

خلاصون او په آزادولو د غلامانو کښې او قائموي مونځ او ورکوي زکوٰة او پوره کوي لوظ خپل

اِذَا عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ فِى الْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ وَحِيْنَ الْبَاْسِ ۗ

کله چه لوظ اوکړي او صبر کوي په سختۍ کښې (د مال) او په تکلیف کښې (د بدن) او په وخت د جنګ کښې

له او دوی پکښې استګاه کوي ١٢ ٢ه یعنې د طرف سه غلطه خاله د کمال اتباع د حق په کار کښې ده -
لَیْسَ الْبِرَّ: اعاده بحث تحویل قبله ١٢
٣ه په محبت د خدائے پاک کښې یا سره د محبت د مال نه ١٢
٤ه: چه سوال کوي په حق سره یعنې کوم چا د پاره یا د کان کو پاره چه سخت مجبوره وي ١٢
وَاٰتَى الزَّكٰوةَ: او ورکوي برخه د خدائے پاک ١٢

ربع ١٢

سله ذوے ... د جهاد مسئله شروع کیږی ... د توحید بالسان دے او ... توحید بالسنان ... توحید باطن
ده - او د رسالت مسئله ... بیان ئے ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... د توحید دے او چونکه په جهاد کښے احکام

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

دوی رشتونی دی - او دوی صرف ویریدونکی دی - اے مؤمنانو

آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى ۖ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ

لازم دے په تاسو قصاص (۱) په مړو کښے - آزاد په بدل د آزاد کښے او مریٔ

بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ

په بدل د مریٔ کښے او ښځه په بدل د ښځے کښے - نو چا ته چه عفوه اوکړے شوه د ورور د ده نه څه شے

فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ

نو ورپسے کیدل دی په نیکه طریقه او ادا کول دی دې ته په ښکلی سره - دا آسانی ده

مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ

د رب ستاسو د او مهربانی ده - پس چا چه زیاتے اوکړو پس له دے نه نو شته د ده د پاره عذاب

أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ

سخت - او ستاسو د پاره په قصاص کښے ژوند دے (لوئے) اے عاقلانو امید دے چه تاسو

تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ

په شئ (وګرځئ) لازم شوے دے (۲) په تاسو کله چه حاضر شی یو تاسو ته مرګ که پریښودو ئے

خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا

مال وصیت کول د مور و پلار د پاره او خپلوانو د پاره په نیکه طریقه سره - لازم دے دا

عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾ فَمَن بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ

په ویریدونکو باندے - پس چا چه بدل کړو په پس د هغے نه چه واوریدو ئے نو یقیناً ګناه په هغه

عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾ فَمَنْ خَافَ

چا چه بدلوی ئے - یقیناً الله پاک آوریدونکے پوهه دے - پس هغه څوک چه ویریږی

ترڅو ورته ... (۱) [illegible] ... سیاست مدنیه ... تدبیر المنزل ... تهذیب الاخلاق ... او چونکه جهاد کښے مال ته ضرورت دے نو مسئله د انفاق په هم بیان شوی ده ... يَا أَيُّهَا الَّذِينَ کښے سیاست مدنیه مسئله ده یعنی په قصاص کښے د مسلمانانو انتقام دے ... په کوم ... جنګ کښے ... امن شی او د کفارو جنګ ته ... په وړاندې ... ۲ ... سه واحده ... د سورت په دے حصه کښے بیان د جهاد او د انفاق او د امورو انتظامیه ذکر دے او مقصود د دے حصه جهاد دے ... چه د اولی حصے مقصود توحید دے ... د امورو انتظامیه (۱) قصاص سیاست مدنیه (۲) میراث تدبیر المنزل (۳) صوم تهذیب الاخلاق (۲) پر دے مال ... او عام حکم دے ... وصیت اوکړی چه څوک مال په موافق د قانون د قرآن سره تقسیم شی ... او دا دویم حکم دے د امورو انتظامیه نو ده

دا تدبیر المنزل دے یعنی میراث حقه ارثه ورکول چه د مسلمانانو په درمیان کښے جنګ ختم شی د موارث متعلق نو جهاد ته په وړاندې راشی ۱۲

مِنْ مُّوْصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ

د وصیت کوونکی نه د ظلم یا د گناه ، نو صلح وکړي او کړي په مینځ د دوی کښې نو گناه نشته په ده

اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨٢﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ

یقیناً الله بخښونکی مهربانه دے - اے مؤمنانو لازم کړے شوے دے په تاسو باندے

الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٣﴾

روژه لکه چه لازمه وه په هغو خلقو چه مخکښې وو له تاسو نه امید دے چه تاسو به پرهیزگاره شئ

اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ؕ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ

ورځے دی شمېر - پس هغه څوک چه وی ستاسو نه مریض یا مسافر وی

فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ؕ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ

نو لازم په شمار د ورځو نورو (د قضا روژے) او په هغو خلقو چه روژه نیولے شی (په تکلیف سره) نو په هغه

مِسْكِيْنٍ ؕ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ؕ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ

بدله ده د خوراک د یو فقیر هر څوک چه په خوشحالۍ سره نیکی اوکړي - نو هغه ښه ده د هغه لره - او روژه نیول ښه ده

لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ فِيْهِ

دی تاسو لره که تاسو پوهیږئ - میاشت د رمضان چه په کښې رالیږلے شوے

الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ

قرآن څو ښه ده خلقو لره او صاف دلائل د لارے ښودنے او فرق کوونکی د حق او د باطل ، نو څوک

شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ؕ وَمَنْ كَانَ مَرِيْضًا اَوْ عَلٰى

چه حاضر شو ستاسو نه دے میاشتے ته نو روژه دِ کړي - او هغه څوک چه وی مریض یا په

سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ؕ يُرِيْدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيْدُ

سفر وی نو لازم دے پورے شمار د ورځو نورو ، اراده کوی الله په تاسو د آسانتیا او اراده نه کوی

له یعنی خطا الکن د کوی یا قصداً ، کذا ق ۱۲
ته اگرچه دا خو تغییر د وصیت اوکړی و خو د باری تعالیٰ د پاره معاف اوکړی و ۱۲
ته دا ادرم حکم د اسو په استقامیه ذو نرو دے د تهذیب الاخلاق
یعنی په روژے سره به ستاسو اخلاق ښه شی څو چه جهاد کښې به د امیر اطاعت ښه کولے شئ ۱۲
ته تشبیه په نفس وجوب کښې ده نو آیت منسوخ نه شو
ه یعنی په تمام کال کښې یوه میاشت روژه گرانه نه ده ۱۲
ته په بدل د روژے کښې ۱۲
ته دا روژه عظمت د قرآن دے ۱۲
عه دا تاکید د لفظ د يُطِيقُونَهُ ، نه معلومیږی
ط : بیان د تخفیف
عه : أيامًا ت ، فمن ت ، وعلى ت ؛

ع ٢٢

بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ

پہ تاسو سختی ۔ او چہ پورہ کړئ شمار او لوئی بیان کړئ د اللہ پاک پہ ہغہ طریقہ چہ ښوولے دے

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ

تاسو او امید دے چہ شکر اوکړئ ۔ او کلہ چہ سوال اوکړی ستا نہ بندګان زما د ما پہ حق کښے نو زہ ورتہ نزدے یم

اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ

قبلوم دُعا د دُعا کوونکی کلہ چہ سوال اوکړی زما نہ پس حکم دِ زما منی او یقین دِ کوی پہ ما

لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ۝ اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى

امید دے چہ دوی بہ برابر شی ۔ حلال دے تاسو لرہ پہ شپہ د روژے کښے یو ځائے کیدل د زنانو

نِسَآئِكُمْ ۭ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۭ عَلِمَ اللّٰهُ

ستاسو سرہ ۔ دوی جامہ ستاسو دہ او تاسو جامے د دوی یئی ۔ معلومہ دہ خدائے پاک تہ

اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۚ

چہ تاسو زیاتے کاوہ د ځان خپل سرہ پس معاف ئے کړئ تاسو او بخښنہ ئے اوکړہ تاسو تہ

فَالْئٰنَ بَاشِرُوْهُنَّ وَابْتَغُوْا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ۠ وَكُلُوْا وَاشْرَبُوْا

پس اوس یو ځائے کیږئ د دوی سرہ او طلب کړئ ہغہ چہ لیکلے دے اللہ پاک تاسو لرہ ۔ او خورئ او څښئ

حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ

ترہ دے پورے چہ ښکارہ شی تاسو تہ مزے سپین د مزی تور نہ چہ

الْفَجْرِ ۠ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوْهُنَّ وَاَنْتُمْ

صباح دے ۔ بیا پورہ کړئ روژہ ترشپے پورے ۔ او مہ یو ځائے کیږئ د دوی سرہ او چہ تاسو

عٰكِفُوْنَ ۙ فِي الْمَسٰجِدِ ۭ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوْهَا ۭ كَذٰلِكَ

اعتکاف کوونکی یئ پہ جماتونو کښے ۔ دا پولے د خدائے پاک دی پس مہ نزدے کیږئ دے تہ ۔ دغسے

لہ لوئی بیا خول بہ پہ ہغہ طریقہ وی چہ دغہ طریقہ د شریعت وی پہ دے کښے د تولو بہ فتوو بہ دا وشو بدعت ہم دا سے کار وی چہ پہ کښے خلق ثواب ګنړی او نقل ئے د شارع نہ نہ وی ۱۲

۲ہ پہ روژے سرہ سړے خدائے پاک تہ قریب کیږی او پہ دے ایت کښے ہم د قرب اعلان دے نو دا جملہ معترضہ دہ ۱۲

۳ہ یعنی چہ پہ سوال کښے شرک اونہ کړی باری تعالیٰ فرمائی زہ غنی یم د شرک نہ نو چا چہ شرک اوکړو نو زہ ہغہ تول پریږدم ہغہ تہ ۱۲

۴ہ مخکښے بہ د روژے پہ شپہ کښے جماع د بنځے سرہ منع وہ ۱۲

۵ہ چہ پټ دی یا عفت خپل ۱۲

۶ہ یعنی تر صباختو پورے خورئ نہ پہ صباختو کښے نو اعتبار صباختو لرہ دے نہ آذان لرہ ۱۲

نو ستاسو به اتفاق راشی نو جهاد د به
... امور انتظامیو نه یعنی د بل چا مال مه خورئ

يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ

بیانوی الله پاک آیتونه خپل خلقو ته امید دے چه دوی بچ شی. او مه خورئ مالونه د یو بل

بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ

په مینځ خپل کښے په باطله سره او مه ورکوئ دا مالونه حاکمانو ته چه او خورئ ځینے مالونو د

أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ

خلقو نه په ناحقه سره او تاسو پوهیږئ (په دے) سوال کوی ستا نه د میاشتو

قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا

او وایه چه دا وختونه دی خلقو لره او د حج د پاره - او نه ده نیکی چه تاسو راځئ

الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ وَأْتُوا الْبُيُوتَ

کورونو ته د شا اړخ نه لیکن نیکی د هغه ده چه ویریږی د خدائے نه. او راځئ کورونو ته

مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ

د دروازو نه - او ویریږئ د خدائے پاک نه امید دے چه تاسو به کامیاب شئ. او جنګ کوئ په لار د

اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ

د خدائے کښے د هغو سره چه جنګ کوی تاسو سره او زیاتے مه کوئ - یقیناً الله تعالیٰ نه خوښوی

الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ

ظالمان - او وژنئ دوی کوم ځائے چه موندئ دوی او اوباسئ دوی

مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ

د هغه ځائے نه چه اوباسلی تاسو او شرک ناکاره دے د قتل نه. او مه وژنئ دوی

عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ ۖ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ

په نزد د مسجد حرام ترو پورے چه وژنی تاسو لره په هغه کښے - نو که وژنی تاسو

سے د ... شلورم حکم ... کوئے شوے ١٢ ٢ سوال کوی په سپوږمۍ باندے وے او پوښتنه کوی نو خدائے تعالیٰ جواب ورکړو چه فائده یې څه ده چه دا وختونه دی یعنی پوښتنه د فائدے مناسب وه نه د سبب. یا سوال کوی په موقع په وریځ روژے نیسو، رمضان ته ختمه ضرورت دے نو بارچاڼی فرمایل چه په تاسو معینه میاشت لازمه ده ١٢

٣ یعنی ستاسو دغه سوال په ځایه دے لکه ستاسو دا رسم غلط دے چه دوی به احرام اچولو خوا تلله به کور ته د شا نه ١٢

٤ د امور انتظامیو نه روستو اعلان د جهاد وکړو شو چه مقصود اعلا د کلمة الله دی ١٢

٥ یعنی ښځے او بچے او بوډاګان چه برا و راهبان چه جنګ نه کوی مه وژنئ ١٢

٦ خلکه چه اوباسی تاسو دا اول علت دے د پاره د قتل د دوی ١٢

٧ دا دویم علت دے د قتل د پاره ١٢

ـه یعنی غلبه د کفارو ختم شی او دوی څوک نه شی کافر کولے وجود د کفارو به دوی په د عربو نه خو حکومت او قانون د کفارو به په دنیا کښې نه وی ۱۲

فَاقْتُلُوهُمْ ۗ كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ

نو وژنئ دوی لره. دغسې بدله د کافرانو ده. نو که دوی منع شو (د کفر نه) نو یقیناً الله تعالیٰ

غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ

بخښونکے مهربان دے. او وژنئ دوی تر دے چه ختم شی فساد او شی

الدِّينُ لِلَّهِ ۖ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

دین صرف د الله تعالیٰ. نو که دوی منع شو نو زیاتے مه کوئ مګر په ظالمانو باندے

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنِ

میاشت د عزت په بدله د میاشتے د عزت کښې ده او عزتونه برابر دی. نو که چا

اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ ۚ

زیاتے کاوه په تاسو نو زیاتے کوئ په هغه باندے په شان د هغے چه زیاتے کوی په تاسو باندے

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَأَنْفِقُوا فِي

او ویریږئ د الله تعالیٰ نه او پوهه شئ چه یقیناً الله تعالیٰ سره د ویریدونکو دے. او خرچ اوکړئ په

سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۛ وَأَحْسِنُوا ۛ

لار د خدائے تعالیٰ کښې او مه غورځوئ ځانونه خپل هلاکت ته. او نیکی کوئ.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾ وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ

یقیناً الله تعالیٰ خوښه کوی نیکانو سره. او پوره کړئ حج او عمره د الله تعالیٰ د پاره. نو که

أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۖ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ

بند شوئ تاسو نو لازم هغه دے چه آسان وی د قربانئ نه. او مه خروئ سرونه خپل

حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ

تر دے چه اورسی قربانئ ځائے خپل ته. پس هغه څوک چه وی ستاسو نه ناجوړه یا وی په هغه

ـه یعنی قانون به صرف د الله تعالیٰ وی هغه قانون قرآن دے په قبر کښې به سوال دا دے چه ما و لیګ یعنی تا د کوم قانون تائید کولو؟ ۱۲

ـه دا اخبار دے معنی د انشاء ده ۱۲

ـه د بدلے د زیاتی نه تعبیر شوے دے په زیاتی سره دے ته مشاکلت وائی ۱۲

ـه د قرآن قانون دے چه کله احکام ذکر کړی نو روستو تر نه تقوی ذکر کوی چه خلق په احکامو عمل اوکړی ۱۲

ـه دا باعث دے په تقوی باندے ۱۲

ـه دا معیت په اعتبار د عون سره دے نه د زمانی او نه د مکانی ځکه چه الله تعالیٰ نه زمانی دے او نه مکانی دے ۱۲

ـه د جهاد د مسئلے نه روستو مسئله د انفاق ده ځکه چه په جهاد کښې مال ته ضرورت دے ۱۲

ـه د انفاق اول ذکر د اتموا دا امر مصلح دے ۱۲

ـه چه حرام دے ۱۲

له ځمېنې روژه په بدل کښې نیم او که غنم وی ۔ ۳ یعنی حج او عمره دې په یو سفر کښې اوکړل د حج تمتع وی او قران
چه حج او عمره په یو احرام سره اوکړی ۔ کنه چه په جدا جدا احرام سره وي او په دواړو کړی په یو سفر کښې او چه سفر جدا جدا

أَذًى مِّن رَّأْسِهِۦ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ

تکلیف د سر د وی نو پس بدل دې ورکړي، روژې دې (درې) او یا خیرات دې او یا قربانی دې۔

فَإِذَآ أَمِنتُمْ فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلْعُمْرَةِ إِلَى ٱلْحَجِّ فَمَا ٱسْتَيْسَرَ

پس کله چه تاسو په امن شوئ نو چا چه فائده واخسته په عمره سره د حج نه پس لازم دی هغه چه

مِنَ ٱلْهَدْىِ ۚ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٍ فِى ٱلْحَجِّ وَ

آسانه وی د قربانئ نه ۔ پس هغه چا چه نه مومئ قربانی نو درې روژې دی په حج کښې او

سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُن

اووه کله چه واپس شوئ تاسو ۔ دا لس دی کامل ۔ دا حکم د هغه چا د پاره دی چه نه وی

أَهْلُهُۥ حَاضِرِى ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ

اهل د ده حاضر مسجد حرام ته ۔ او ویریږئ د خدائ پاک نه او پوهه شئ چه یقیناً الله

شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾ ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ

پاک سخت عذاب ورکوونکی دی ۔ د حج میاشتې معلومې دی، نو چا چه لازم په ځان کړو په دغو کښې

ٱلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى ٱلْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا۟

حج نو فحش خبرې دې نه کوی او نه دې ګناه کوی او نه دې جګړه کوی په حج کښې ۔ او هغه چه کوئ تاسو

مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا۟ فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ ۚ وَ

د نیکئ نه نو عالم دی پرې الله تعالیٰ ۔ او توښه واخلئ نو یقیناً غوره توښه ځان ساتل دی د سوال نه

ٱتَّقُونِ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٧﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا۟

او ویریږئ ما نه اے عاقلانو ۔ نیشته په تاسو ګناه چه تلاش کوی

فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۚ فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ

مال د رب خپل نه ۔ پس هر کله چه واپس شوئ تاسو عرفات نه نو یاد وی الله پاک

له د هغې روژې په بدل کښې
چه حج او عمره په یو احرام سره
وی یعنی حج افراد دې ۔۔
۳ او وه د قه نهه
(ق ثالث) د هغه روژه د
حاجی د پاره بهتر نه ده ځکه
چه ډیر کښې فرق راځی البته
قران والا یا تمتع والا سره
بې ضرورته روژه کوی
چه هدیه نه وی ۔۔
۴ یعنی ایام تشریق ختم شی
یعنی درې اول او اوو
روستو به دواړه نیسی ۔۔
۵ یعنی حج او عمره کول
په یو سفر کښې د رخصت
د آفاق د پاره دې ځکه
چه هغه ته تکلیف دی
او چه آفاقی نه وی بلکه په
میقات کښې دننه وی،
نو هغه به تمتع او قران
نه شی کولے بلکه افراد به
کوی ۔۔
۶ یعنی تجارت کول روا
دی د هغه ... وجه
سوال منع شو نو تجارت
په حج منع وی نو خدائ
تعالیٰ فرمائی چه تجارت کښې
ګناه نیشته په دوران د
حج کښې ۔۔
عــه د قران قانون دے
چه احکام ذکر کړی نو روستو
ترې له تقوی ذکر کوی
چه په احکامو کښې زیاتے
او نه شی ۔۔
عــه دا باعث دے په
تقوی باندې ۔۔

سله په جاهلیت کښې به قریش مزدلفه ته تلو او قوم قبیله پاره او عام خلق به عرفات ته تلل خو باری تعالی په قریشو حکم وکړو چه تاسو هم عرفات ته واپس کیږئ د عوامو د پاره ... شئ عرفات ته لکه عرفات والا چه په مسلک کښې آدم

عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
په نښه د مشعر حرام کښې ۱ او یاد وئ هغه لکه چه ښوونه کړې یې وه تاسو ته او وئ تاسو مخکې
قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ
د دې نه ناپوهانو – بیا واپس کیږئ د هغه ځائے نه چه واپس کیږي ترې نور خلق
وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمْ
او بخښنه غواړئ د الله تعالی نه یقیناً الله بخښونکې مهربان دے – پس کله چه پوره کړل تاسو
مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ
احکام د حج پس یاد وئ خدائے پاک لکه چه یادوئ پلارونه خپل بلکه زیات یادول پس ځینې
النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
د خلقو نه هغه دي چه وائي اے ربه زمونږه ورکړه مونږ ته په دنیا کښې حصه او نشته د هغه په آخرت کښې
خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
هیڅ حصه – او ځینې د دوی هغه دي چه وائي اے ربه زمونږ ورکړه مونږ ته په دنیا کښې خوشحالي او په
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا
آخرت کښې خوشحالي – او بچ کړه مونږ د عذاب د اور نه – دوی لره حصه ده د هغې نه چه
كَسَبُوا ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾ وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ ۚ
ګټلې ده دوی او خدائے پاک زر حساب کونکې دے – او یاد وئ خدائے پاک په ورځو شمیرلو کښې –
فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ
پس چا چه تلوار او کړه په دوه ورځو کښې نو نشته ګناه په هغه – او چا چه تاخیر او کړو نو نشته ګناه
عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾
په هغه – دا حکم د هغه چا د پاره دے چه ویریږي – او ویریږئ د خدائے نه او پوهه شئ چه تاسو به یقیناً د هغه طرف ته جمع کړے

او حوا علیهما السلام تعارف کړے وه ۱۲

ګله په دې ځمکه کښې حاجیان فارغ شي نو بیا به پلارونیکه ښکلي کوي خو باری تعالی فرمائي چه کله ورځه ...خو خدائے یاد وئ – په قرآن کښې یادونه د خدائے ذکر دا مقصد دے چه مخلوق ته یاد وئ چه کارساز او خیبدان صرف باری تعالی دے نو طمع او ویره د غیر الله نه غلط ده بلکه حاجت صرف د خدائے تعالی نه غواړئ او طمع صرف د خدائے پاک نه کوئ ۱۲

سله دا غلط حاجي دے ۱۲

سله دا ښه حاجي دے ۱۲

هه بعضو په تعجیل کښې ګناه وه او بعضو په تاخیر کښې ګناه وه نو باری تعالی فیصله او کړه چه په دواړو کښې ګناه نشته او تاخیر بهتر دے ۱۲

رضا ګله د نبی کریم صلی الله علیه وسلم خدمت کښې په ورځ د ظالم د پاره سوال او کړو منظور نه شو د اختر په سحر منظور شو نو سره په سوال پسې دې ... هم وغیره یو عالم ته هاتف او ښو چه سوال لا منظور نه دے هغه بیا سوال او کړو چه مولی څه بل ځائے نیشته

شئ – دا حکم د هغه چا د پاره دے چه ویریږي ... او په صحت شئ چه تاسو به یقیناً د هغه طرف ته جمع کړے

نو بیا د هاتف آواز او شو: بیت: ... اګر چه بهتر نیست ... که غیر پناه دګر نیست (سعدی) ۱۲

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّعْجِبُكَ قَوْلُهٗ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ

او ځینې د خلقو نه هغه څوک دی چه خوند درکوي تا لره خبرې ددۀ په دنیوي کارونو کښې او شاهد کوي

اللّٰهَ عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِهٖ ۙ وَهُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ ۝ وَاِذَا تَوَلّٰى سَعٰى

الله لره په هغه چه په زړۀ د دۀ کښې دی او دے سخت جګړه مار دے - او کله چه بیرته واشي نو زغلي

فِي الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيْهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللّٰهُ لَا

په مځکه کښې چه وران کاري او کړي په هغې کښې - او تباه کوي فصل او نسل - او خدائے پاک نۀ

يُحِبُّ الْفَسَادَ ۝ وَاِذَا قِيْلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْاِثْمِ

خوښوي وران لره - او کله چه ورته ووئیلے شي ته چه او وېرېږه د الله نه - نو تیار کړي ده لره تکبر ګناه ته

فَحَسْبُهٗ جَهَنَّمُ ۗ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْرِيْ

نو پوره دے دۀ لره جهنم او ناکاره ځائے دے - او ځینې د خلقو نه هغه دي چه خرڅوي خواهش

نَفْسَهُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ۝ يٰۤاَيُّهَا

د ځان خپل د پاره د طلب د رضا د خدائے تعالیٰ - او خدائے مهربان دے په بندګانو خپلو باندې - اے

الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ادْخُلُوْا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۠ وَلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ

مؤمنانو ! داخل شئ په اسلام کښې پوره - او مۀ ځئ په قدمو د

الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝ فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا

شیطان - یقیناً دے تاسو لره دشمن دے ښکاره - نو که چرې او ښوئیدئ تاسو پس د هغې نه چه

جَآءَتْكُمُ الْبَيِّنٰتُ فَاعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝ هَلْ يَنْظُرُوْنَ

راغلیدي تاسو ته دلیلونه نو پوهه شئ چه یقیناً الله زبردست او پوهه دے - صبر نۀ کوي دوی مګر

اِلَّاۤ اَنْ يَّاْتِيَهُمُ اللّٰهُ فِيْ ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَ

چه راشي دوی ته عذاب د الله تعالیٰ په سورو د وریځ کښې او ملائکې او

له وانا کاره حاجي دے بلکه منافق دے چه وائي بیا به غلط کار نۀ کوم او چه بیرته راشي نو بیا ناروا کوي دا سې
خاص په حاجیانو پورې نۀ دے
سه دا بحث حاجي دے نو
غلور قسمه حاجیان
بیان شوا ولے صرف دنیا
غواړي دے غلط دے
دویم دوا ړه غواړي نو
دا بحث دے دریم منافق
دے لوظ د نیکئ او کوي
بیا ناروا کوي او څلورم
ویرېنۀ دے هغۀ صرف
رضا د باري تعالیٰ وا غستے
ده دے څلورو قسمو تخصیص
په حاجیانو پورې نیشتے خو
د بحث د حاجیانو په سبب
څلور قسمه په حاجیانو کښې
جوړېږي او هم په څلورو
خلقو کښې ۱۲
سه ځنې اهل کتاب چه
مسلمانان شو نو پخپلو
کښې ئې مشوره او کړه چه
مونږ به د شپې هم تعظیم
کوو او د اونو چه
او غوښه به نۀ خورو
نو دا آیت په هغوی دے
نو پوره دے آیت کښې د
بدعاتو زیله ختمه شوه
بدعت دے ته وائي چه
یو سړے په یو کار کښې
ثواب او ګڼي او شرعي
دلیل ورسره نۀ وي
بدعتي ګمان ته کوي
دین جوړوي ۱۲
د منځ: ترغیب دے
جهاد ته ۱۲
یا ایها الخ: ۲ ۱۲

حتیٰ الخ: واعظ اپهو دنیا دے ۱۲ سه : دا سوري بهو د رحمت دے خو په دوی به د غضب شي څوک چه د خدائے تعالیٰ نا فرماني کوي نو رحمت په هغۀ غضب شي ۱۲

قُضِيَ الْأَمْرُ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾ سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

او پوره به شي کار (د عذاب) او الله تعالی ته واپس کیږي ټول کارونه - تپوس اوکړه (ای محمده) د بني اسرائیلو نه

كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۗ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

چه څومره ورکړې مونږ دوی ته ښکاره نښې (هغه ئې د نعمتونو) نا شکري - او چا چه بدل کړو نعمت د الله تعالی پس د راتلو

مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

د هغې ته نو یقیناً الله سخت عذاب والا دے (د هغه له) ښائسته شوے دے کافرانو ته

الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۘ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا

دا ژوندون د دنیا او ټوقې کوي په مؤمنانو پورې - او کوم خلق چه پرهیزګاره دي

فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

لوړ به وي په دوي باندې په ورځ د قیامت او الله رزق ورکوي هغه چا له چه وغواړي بې شماره -

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ

وو خلق یو جماعت (په ایمان کښې د آدم په زمانه کښې) نو رالیږل الله تعالی انبیاء مبارک ورکوونکي

وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ

او ویروونکي او رالیږو ئې دوی سره کتاب د حق د پاره چه حکم اوکړي په مینځ د

النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ

خلقو کښې په هغه خبره کښې چه دوی پکښې اختلاف کړے دے - او اختلاف نه دے کړے په حق کښې مګر هغوي چه ورکړے شوے

مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى اللَّهُ

وه - پس د هغې نه چه راغلل دوی ته دلیلونه د وجې د ضد په مینځ د دوی کښې - نو هدایت اوکړو الله تعالی

الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي

مؤمنانو ته هغه خبرې ته چه اختلاف کړے وو دوی پکښې چه حق دے په حکم خپل سره - او الله تعالی هدایت کوي

ﻟﻪ د دے عذاب د قیامت پوره
شو نه دے د چه دوی فیصله ئې
حکم او نه منلو او بیا ئې عقل
ورسره مسخره بازي کړه او
خدائے تعالی دوی هلاک
کړل خو په دغه شکل شوی
چه نا فرماني کوي نو خدائے
تعالی هغه له زیاتي په زیاتوي
ﻛﻪ او دوی د دغه نعمت
بې قدري اوکړه ۱۲
ﻛﻪ د ژوند بې کار
دے د هغه چا د پاره
چه پکښې د الله تعالی نافرماني
کوي او لوے نعمت دے
د نیکانو د پاره په یو مثل
سبحان الله د ټیلو سره
لوي لوي ثوابونه دي
ﻛﻪ د ا د بدلو د نعمت
وجه ده بعضي د دوی دنیا
وابسته نو هغه د نعمت
د خدائے تعالی بې قدري
اوکړه ۱۲
ﻛﻪ: نو دوی اختلاف
اوکړو ۱۲
ﻛﻪ: دا د راتللو د پیغمبرانو
وجه ده چه پیغمبران
راغلي دي چه خلقو ته
حقه خبره او بیان نو
معلومه شوه چه په
اختلافي مسئلو کښې
حکم د پیغمبرانو او بیا د
رباني عالمانو کار دے ۱۲

… دا ترغيب دے جهاد ته يعنی جنت آسان نه دے … ۲ ے يعنی مؤمنانو

مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١٣﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا

… آيا گمان كوئ تاسو چه لاړ به شئ

حقه چا ته چه خوښه ئے شی لارے برابرے ته - …

الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ۭ مَسَّتْهُمُ

جنت ته او لا نه دی راغلی تاسو ته واقعات د هغو خلقو چه تېر شوی دی مخکښے ستاسو نه، رسيدے وو …

الْبَاْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

سختی او مرضونه او او خوځولے شو تر دے چه اووے نبی عليه السلام او هغوی چه ايمان ئے

مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ۭ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ﴿٢١٤﴾ يَسْئَلُوْنَكَ

راوړے وه کوم وخت به راځی امداد د خدائے - خبردار يقيناً امداد د خدائے نزدے دے - تپوس کوی تا نه

مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ڛ قُلْ مَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَ

چه څه خرچ کوو، او وايه هغه چه خرچ کوئ تاسو څه مال نو خرچ کوئ په مور و پلار او

الْاَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۭ وَمَا تَفْعَلُوْا

په خپلوانو او په يتيمانو او په غريبانو او په مسافرو باندے - او هغه چه کوئ تاسو

مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢١٥﴾ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ

څه نيکی نو يقيناً الله پاک په عالِم دے - لازم دے په تاسو جنګ او هغه بد ښکاری

لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوْا شَيْئًا وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوْا

تاسو ته، او اميد دے چه بد ګنړئ تاسو يو شے او هغه به ښه وی تاسو لره او اميد دے چه مينه کوئ

شَيْئًا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢١٦﴾ يَسْئَلُوْنَكَ

تاسو د يو شی سره او هغه به بد وی تاسو لره - او خدائے پاک پوهيږی تاسو نه پوهيږئ - سوال کوی تا نه

عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ ۭ قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ كَبِيْرٌ ۭ وَصَدٌّ

د مياشتے د عزت د جنګ نه په هغے کښے - او وايه چه جنګ په دے کښے لوئے ګناه دے - او منع کول

ے دا ترغيب دے جهاد ته … په او وينه چه امداد او په کله وی نو بنی عليه السلام به ورته جواب ورکړو چه امداد راتلونکے دے راځی لګ صبر او کړی ۱۲

ے دا مسئله د انفاق ده د جهاد نه روستو ځکه چه په جهاد کښے مال تهر ورت دے ۱۲

ے يعنی د مصرف تپوس پکار دے خيرات هغه کس چه غلے ته او ورسی په مور او پلار باندے نفلی خيرات کيږی نه فرض ۱۲

ے دا ترغيب دے انفاق ته ۱۲

ے اعاده د مسئلے د جهاد يعنی جهاد خو تاسو ته ښه نه ښکاری ليکن ستاسو عزت په جهاد کښے دے ۱۲

ے د ادجهاد د مضمون متعلق خبره ده يعنی جنګ واقعی ښه نه دے په مياشت د حرمت کښے خو دا جنګ د پاره د لرے کولو د يو غير بد کار دے يعنی د جنګ نه يو شے مانع دے او اسباب د جنګ پخه دی نو ځکه جنګ جائز دے په دے مياشتو کښے معلومه شوه چه د شی نقصان کم وی او فائده پکښے زياته دی نو هغه کار ښه جائز دے

مطلب: ترغيب دے ۱۲

له یعنی خلق د دین نه واپس کول ۲، ے په سبب د مرتد کید وسره و، ے کله چه دوی مرتد سره شو نو بیا په توبه وی او که په قلم وی او که په مال وی او که په توره وی نو چه مقصود د خدائے تعالیٰ د دین پوره کول وی ۲،

عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌۢ بِهٖ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاِخْرَاجُ اَهْلِهٖ

د لارے د خدائے تعالیٰ نه او نه منل د ده او منع کول د مسجد حرام نه او ویستل د اهل د ده

مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا یَزَالُوْنَ

د ده نه ډیر لوئے گناه دے نزد د خدائے پاک، او فساد (شرک) ډیر لوئے دے د قتل نه۔ او همیشه به

یُقَاتِلُوْنَكُمْ حَتّٰی یَرُدُّوْكُمْ عَنْ دِیْنِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُوْا ؕ وَمَنْ

وژنی دوی تاسو له تر څو چه واپس کړی تاسو د دین ستاسو نه که طاقت وی د دوی۔ او هغه څوک

یَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِیْنِهٖ فَیَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَاُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ

چه واپس شوے تاسو د دین خپل نه نو مړ شو او دے کافر وه نو برباد شول اعمال

اَعْمَالُهُمْ فِی الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ

د دوی په دنیا کښے (رفعت) او په آخرت کښے (ثواب) او دوی د دوزخیان دی۔ دوی به

فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۱۷﴾ اِنَّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِیْنَ هَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا

په هغه کښے همیشه وی۔ یقیناً هغه خلق چه ایمان راوړی او هغه خلق چه کوشش کیږی دلی او جهاد کړے

فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ ۙ اُولٰٓئِكَ یَرْجُوْنَ رَحْمَتَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ

او کوشش کړے لاره د خدائے کښے دوی دا امید کوی د رحمت د خدائے پاک، او الله پاک بخونکے

رَّحِیْمٌ ﴿۲۱۸﴾ یَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ؕ قُلْ فِیْهِمَآ اِثْمٌ كَبِیْرٌ

مهربان دے۔ تپوس کوی ستا د شرابو او د جوارئ۔ او وایه په دوی کښے گناه دے لوئے

وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ۫ وَاِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ؕ وَیَسْـَٔلُوْنَكَ

او نفع دی خلقو له، او گناه د دے لوئے دے د نفع د دوی نه او تپوس کوی لتا نه

مَاذَا یُنْفِقُوْنَ ؕ۬ قُلِ الْعَفْوَ ؕ كَذٰلِكَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰیٰتِ

چه څه خیرات کړه دوی، او وایه چه زائد خرچ نه۔ دغسے بیا نوی الله پاک تاسو ته آیتونه

عه په انفاق سره انتظام برابر بیږی ۱۲

ف: د امور انتظامیه وی په شرابو کښے نشے د وجه نه په جگړو نه نو نظام په خراب شی نو د کفارو سره به جنگ څنګه اوشی او په جوارئ کښے کریبل مال اخستلے کیږی به غوض نو د حقوقو دیه له به د مسلمانانو په درمیان کښے جگړه پیدا شی نو جهاد به څنګه اوشی نو ځکه باری تعالیٰ فرمائی چه څنګه لوئے نقصان د نشے په شرابو کښے او د مال په جوارئ کښے شته خوکنا هئے زیات دے نو پکار ده چه مسلمانان ئے پریږدی چه د مسلمانانو په درمیان کښے انتظام پیدا شی نو دوی به جهاد او کړی په لارے د خدائے تعالیٰ کښے ۱۲

ے یعنی څنګه د خیرات حقه دے چه ستاسو د ضروریاتو نه زائد وی نو چه زائد خرچ کول لازم دی نو بیا میراث ولے لازم دے ۱۲

سه د انفاق د ویم ذکر (۱) په شرابو او جوارئ کښے نقصان زیات دے ۱۲

اِنَّ الَّذِیْنَ : دا ذیرے دے ۱۲

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿۲۱۹﴾ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ

امید دے چه تاسو فکر وکړئ - په دنیا او په آخرت کښے - او تپوس کوی ستا نه د

الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ

یتیمانو په حق کښے او وایه چه اصلاح د دوی د پاره غوره ده او که شریک یئ دوی سره نو ورونړه ستاسو

وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ

دے - خدائے پاک پیژنی ورانے کونکی او اصلاح کونکی او که رضا وے د الله تعالیٰ نو په تکلیف کښے به ئے اچولی وئ

إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۲۰﴾ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ

تاسو یقیناً خدائے زبردست دے او حکمت والا دے - او نکاح مه کوئ د مشرکانو ښځو سره ترڅو چه ایمان راوړی -

وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنْكِحُوا

او وینځه مؤمنه غوره ده د مشرکے نه اګرکه خوښه در کوی تاسو لره - او په نکاح سره مه ورکوئ

الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ

ښځے د مشرکانو ته ترڅو چه ایمان راوړی - او مریئ مؤمن غوره دے د مشرک نه

وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو

اګرکه خوښ در کوی تاسو - دوی بلی (خلق) اور ته - او خدائے پاک بلی د (خلق)

إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ

جنت ته او بخښنے ته په حکم خپل سره - او بیانوی آیتونه خپل خلقو ته امید دے چه

يَتَذَكَّرُونَ ﴿۲۲۱﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى

دوی سوچ اوکړی - او تپوس کوی ستا نه د حیض - او وایه چه دا ګندګی ده

فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ

لرے شئ د ښځو نه په حیض کښے او مه نزدے کیږئ دوی ته ترڅو چه

له د یتیمانو سره په نیک سلوک کښے د مسلمانانو انتظام وغیره

ڪه یعنی دوی بلی خلق کفر ته او کفر خو اور دے ۱۲

ڪه یعنی دین د خدائے تعالیٰ جنت دے په دواړه جهان کښے ۱۲

ڪه د خدائے تعالیٰ په حکم منلو کښے د مسلمانانو خیر او انتظام دے ۱۲

(۲) اصلاح او خیر خواهی د یتیمانو ۱۲

(۳) عدم نکاح د مشرکانو

(۵) حیض دے ۱۲

له چه په اسره ورځو وينه ختم شي نو بې له غسل نه نزدې كيدل ئې جائز دي او د غسل نه پس نزدې كيدل بهتر دي او كه په لسو ورځو نه وينه او چه شوه نو غسل ته انتظار لازم دے ځكه چه احتمال د واپس راتلو د وينې شته او دوه ديرش نه روستو كه وينه

يَطْهُرْنَ ۚ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ

پاكې شي - نو كله چه پاكې شوے نو راشئ دوى ته د هغه طرف نه چه حكم كړے دے تاسو ته الله پاك .

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿۲۲۲﴾ نِسَاؤُكُمْ

يقيناً الله تعالىٰ مينه كوى د توبه ويستونكو سره او مينه كوى د پاكو سره - ښځې ستاسو

حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ

پټي ستاسو دي نو ورشئ پټي خپل ته هر ځنګه چه ستاسو خوښه شي - د مخكښې زمانے د پاره د ځان دپاره

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۲۳﴾

او ويريږئ د الله نه او پوهه شئ چه يقيناً به تاسو يو ځائے كيږئ د هغه سره او مبارك ورکړه مؤمنانو ته

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَ

او مه جوړوئ نوم د خدائے پاك لګه د پاره د قسمونو خپلو د نيك سلوك او د تقوىٰ نه او

تُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۲۴﴾ لَّا يُؤَاخِذُكُمُ

او د صلح د په مينځ د خلقو كښې - او خدائے آوريدونكے او پوهه دے . نه نيسى تاسو لره

اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا كَسَبَتْ

خدائے پاك په بيهوده قسمونو د خپلو كښې او نيسى تاسو په هغې سره چه قصد ئې كړے وي

قُلُوبُكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿۲۲۵﴾ لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ

تاسو - او خدائے پاك بخښونكے مهربان دے - د هغه چا د پاره چه قسم كوى د ښځو خپلو نه

تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ۖ فَإِن فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۲۲۶﴾

صبر دے څلور مياشتې - نو كه رجوع ئې وكړه نو يقيناً خدائے بخښونكے مهربان دے .

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۲۷﴾ وَالْمُطَلَّقَاتُ

او كه قصد ئې د طلاق او كړو نو يقيناً الله پاك آوريدونكے پوهه دے - او طلاق شوے ښځې

ته حيض نه وي او په بچو حقه كوى ښځه دروه او ژړه وغيره ١٢

ته يعنې ښځه ستاسو پټي د تربيت ده او په فصل دے او اولاد تاسو ته ګنم دے ١٢

ته يعنې راځئ په ځائے د فصل ته چه ځلدلۀ پيدا كيږي دے نو په هر طريقے سره چه راځئ او د هر طرف نه راځئ خو راځئ په ځائے د فصل ته او كه غلط ځائے ته يو سړے راشي نو نبى كريم صلى الله عليه وسلم فرمائى چه دا ملعون دے ١٢

ته د صحيح نيت دے يعنې ستاسو تعلق د خپلو ښځو سره آرامے نه وي لكه ځناور چه تعلق كوى د خپلے مادے سره ١٢

ته يعنې كه په هيره قسم او خوړې نو معاف دے ١٢

ته يعنې كه يو سړے د خپلې ښځې د نزديكت نه قسم او خوري څلور مياشتې يا زيات نو كه په څلورو مياشتو كښې نزدې شو نو د قسم كفاره به وركوى او كه نزدې نه شو نو ښځه به طلاق شوه ١٢

ته درے حيضه د دے عدت دے چه وينه او كه حيض ئې نه راځي او يا ښځه او حامله نه وي - د ريخ او د زنا امېد د حيض نه

درے مياشتې دي او د ريخ دوه حيضه دي او د حامله عدت د بچي پيدا كيدل دي ١٢ ... په دې باندې قسم نه خوړ ... ١٢ د اې د حكم ... عده د مطلقه په څلور كښې دي او حامله نه وي ... او د ښځو حمل ... په ايمان او نيكو اعمالو سره ١٢ اللهم اغفر لنا ١٢

سلہ یعنی خپل حمل وغیرہ دے پټوی دعدت پہ معاملہ کښ ... سلہ یعنی دګور مشری پہ ګټ ولاړ دی ۱۲
سلہ پہ عزیز کښې اشارہ دہ ۔

يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوْٓءٍ ۭ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ اَنْ يَّكْتُمْنَ

پہ حصار وی ځانونہ خپل دریئو حیضو ۔ او نہ دہ حلال دوی لرہ چہ پټوی هغہ شے

مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ

چہ پیدا کړے دے خدائے پاک پہ رحمونو د دوی کښې کہ دوی ایمان راوړي پہ الله او پہ ورځ

الْاٰخِرِ ۭ وَبُعُوْلَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْٓا اِصْلَاحًا

روستنۍ ۔ او خاوندان د دوی حقدار دی د واپس د دوی پہ دے کښې کہ ارادہ او کړہ دوی د اصلاح ۔

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِيْ عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۠ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ

او دوی لرہ حق د ښځو دے مثل د هغې چہ حق د دوی پہ دوی باندے پہ نیکہ طریقہ ۔ او نارینو لرہ پہ دوی باندے

دَرَجَةٌ ۭ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۲۲۸ اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۠ فَاِمْسَاكٌۢ بِمَعْرُوْفٍ

غورہ والے دے ۔ او خدائے زبردست او حکمت والا دے ۔ طلاق (رجعی) دوہ ځله دی نو حصار ول دے پہ نیکہ طریقہ

اَوْ تَسْرِيْحٌۢ بِاِحْسَانٍ ۭ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِمَّآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ

سرہ یا ازاد ول دی پہ ښہ سلوک سرہ او نہ دے حلال تاسو لرہ چہ اخلئ تاسو هغہ چہ ورکړي دی تاسو دوی تہ

شَيْـًٔـا اِلَّآ اَنْ يَّخَافَآ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۭ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُقِيْمَا

څہ شے مګر کہ ویریږی دوی چہ پورہ بہ نہ کړی حکمونہ د خدائے پاک ۔ نو کہ ویریدئ تاسو چہ پورہ بہ نہ کړی

حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيْمَا افْتَدَتْ بِهٖ ۭ تِلْكَ

حکمونہ د خدائے پاک نو نشتے ګناہ پہ دوی باندے پہ هغې کښې چہ بدلہ یې ورکړي پہ هغې سرہ ۔ دا

حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوْهَا ۚ وَمَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ

احکام د خدائے پاک دی نو مہ ترې وځئ ۔ او څوک چہ وا ئوړي د حکمونو د خدائے نو دغہ دی خاص

هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۲۲۹ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ حَتّٰى

ظالمان دی ۔ نو کہ طلاق ئے کړہ (دریم ځل) نو نہ ده حلال ښځہ هغہ لرہ د دے نہ روستو ترڅو چہ

ترجیب تہ یعنی باری تعالیٰ دا زنانہ وغیرہ چہ پټوی حق ښځو چہ تپوس اوکړی پہ موخری ولے خاوندانو تہ ملاؤ شوی ښکلی خدائے تعالیٰ زبردست دے چا لرہ چہ مشری ورکوی او د عقل کار دے کولے شی او پہ حکیم کښې اشارہ دہ ۔
ترغیب تہ یعنی باری تعالیٰ حکمت والا دے د عقل پہ هر کار کښې راز دے نو ښځہ چہ مشری خاوند لرہ ورکړہ نو پہ دے کښې ستاسو بهتری دہ ۱۲
سلہ پہ جاهلیت کښې دیر طلاقونہ وو نو خدائے پاک دریئو طلاقو پہ یو ځل نورئے ختم کړل ۱۲
(فائدہ) لفظ مرتٰن طلاق رجعی دے او غیر صریح بائن دے او دریم طلاق مغلظہ دی پہ دے کښې تحلیل تہ ضرورت دے او پہ بائن تجدید تہ او پہ رجعی کښې رجوع پہ قول یا فعل سرہ کیدے شی تفصیل ئے پہ فقہ کښې دے ۱۲
و تسکین یعنی ښځے متفرق د سړو او ښځے د نصوری نو ځکہ د هغے ونیکی سرہ نکاح یا طلاق دے ځکہ چہ کہ د ونیکی سرہ نکاح او شی

نو ښځہ بہ من وجہ مالکہ شی او ښځہ خو مملوکہ من کل الوجوہ دہ ۱۲ (۲) اقسام د طلاق ۔

تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهٗ ؕ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يَّتَرَاجَعَآ

نکاح او کړی قبل خاوند سره - او که طلاق اوکړی نو په هغه خاوند او په وروستنی ښځه باندې څه ګناه نشته

اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُّقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ؕ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا

واپس کیدو ته به ملګری شی که ګمان لری دوی چه پوره به کړی احکام د خدای - او دا پولې د خدای دی بیانوی

لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٠﴾ وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ

هغه قوم ته چه پوهیږی - او کله چه طلاق کړی تاسو ښځې نو قریب شو عدت د دوی

فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ سَرِّحُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ ۪ وَلَا تُمْسِكُوْهُنَّ

نو حصار کړئ دوی په ښه سلوک سره یا ئې آزاد کړئ په ښه سلوک سره - او مه حصار کړئ دوی

ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوْا ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ؕ وَلَا

د ضرر د پاره چه ظلم پرې اوکړئ - او چا چه اوکړو دا کار نو ظلم ئې اوکړو په ځان خپل - او مه

تَتَّخِذُوْٓا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا ؗ وَّاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَآ اَنْزَلَ

جوړوئ آیتونه د خدای ټوقه - او یاد کړئ نعمت د خدای پاک په تاسو باندې او کوم چه نازل کړی

عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهٖ ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا

دی تاسو ته کتاب او د عقل خبرې وعظ کوی تاسو ته په دې سره - او اوویریږئ د خدای نه او پوه

اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٢٣١﴾ وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ

شئ چه یقیناً الله پاک په هر شی باندې پوهه دی - او کله چه طلاق کړی تاسو ښځې نو ختم شی

اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ اَنْ يَّنْكِحْنَ اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا

عدت د دوی نو مه منع کوئ دوی چه نکاح اوکړی د خاوندانو خپلو سره کله چه راضی شو دوی

بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ ذٰلِكَ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ

په مینځ خپل کښې په ښه سلوک سره - په دې سره وعظ کولے شی هغه چا ته چه وی تاسو نه ایمان راوړی

ل د بلوغ دوه ترجمې دی ، قریب کیدل او ختمیدل ، دلته اول ترجمه مراد ده ،
ل دلته دویمه ترجمه مراد ده ،
ل : هغه زوړ خاوند مه منع کوئ د نکاح د مطلقې نه یا د اسطلاق د زوړ خاوند نه نو بیا خطاب د ے زوړ خاوند او په هغه کښې تقدیر خطاب د ے اولیاء ته د مطلقې ، (۱) په عدت کښې د مطلقې حکم ،
(۱) مطلقه د زوړ خاوند سره نکاح کولے شی ،

بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاَطْهَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ

په خدای او په ورځ وروستنۍ باندې - دا خبره صافه ده تاسو لره او پاکه ده - او الله پوهیږي

وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۳۲﴾ وَالْوَالِدٰتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ

او تاسو نه پوهیږئ ۔ او میندې دې تی ورکوي اولاد خپل ته دوه کاله

كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُّتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُوْدِ لَهٗ

پوره څوک چه غواړي چه پوره کړي موده د تی ورکولو - او په پلار باندې خرڅه

رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا

د دوی ده او کپړې د دوی په ښه دستور سره - نه تکلیف ورکولی شي هیچا ته مګر موافق د طاقت د

لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُوْدٌ لَّهٗ بِوَلَدِهٖ وَعَلَى

ضرور دې نه شي ورسولې مور ته په سبب د بچي سره او نه پلار ته په بچي د ده سره - او په

الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَ

وارث باندې هم دغه حکم دی - نو که دوی اراده اوکړه د تی نه ورکولو په خپله رضا او په مشوره

تَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَاِنْ اَرَدْتُّمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوْٓا

سره (چه بریکوي) نو نشته ګناه په دوی باندې - او که اراده اوکړه تاسو چه اولاد خپل لره دا ئي

اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِذَا سَلَّمْتُمْ مَّآ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوْفِ

او نیسئ نو نشته ګناه په تاسو کله چه حواله کړئ تاسو حق هغې چه مقرر کړئ تاسو موافق د

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۲۳۳﴾ وَالَّذِيْنَ

دستور - او اوویریږئ د الله نه او پوهه شئ چه یقیناً الله تعالیٰ هغه کار چه کوئ تاسو وینې - او هغه خلق

يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُوْنَ اَزْوَاجًا يَّتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ اَرْبَعَةَ

چه مړه شي ستاسو نه او پریږدي ښځې نو حصار وي دې ځانونه خپل څلور

ك ١ واموده د رضاع
ده خالصه او شپږ میاشتې
موده زیاتي شوې دي د
(حمله وفصاله ثلثون
شهراً) په وجه سره
د پاره د عادت کیدو د
بچي د ودې سره ۱۲

ك ٢ چه د هغې طاقت د
بچي ورکولو نه وي نو
کوچني پلار دې زور نه شي
کولے ۱۲

ك ٣ چه پلار سره پیسې
نه وي یا د بچي خاوند نه
زیاتې پیسې په پلار نه شي
مقرر کولې ۱۲

(۱۳) د رضاع حکم ۱۲
(۱۳) عدت د وفات ۱۲

ك ٤ په دې موده کښې که
حمل وي نو غالباً ظاهر به
او د حاملې چه خاوند ئې
وفات شي نو عدت ئې
بچې پیدا کیدل دي ۱۲

له يعنې ځه د ولي کوم د نکاح د پاره نو کول شي ؎ کله قسيمي پر توک ځا د مواد وي ؎

أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا

مياشتې او لس ورځې - نو کله چه ختم شي مدت د دوي نو نيشته گناه په تاسو په هغې کار کښې

فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

چه کوي دوي په ځپلو نفسونو کښې په ښه طريقه سره - او الله په هغو کارو چه کوئ تاسو خبردار دی

(۴۳) په عدت د وفات کښې د کوژدې حکم ؎

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ

او نيشته گناه ستاسو په هغه کښې چه اشاره کوئ په هغې سره د ... ښځو کښې

أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِنْ

يا پټوئ اراده په زړونو کښې - معلومه ده هغه الله ته چه تاسو به ياد کړئ هغوئ لېکن

لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا

وعده مه کوئ د دوي سره پټه مگر دا چه وايئ تاسو خبره ښه - (يعنې اشاره) او اراده مه

عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ

کوئ د نکاح تړلو چه اورسي عدت خپلې نېټې ته - او پوهه شئ چه يقيناً الله پوهيږي

مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

په هغه چه په زړونو ستاسو کښې دي - نو او وېرېږئ د هغه نه - او پوهه شئ چه يقيناً الله بخښونکې مهربان دے -

(۴۵) د مطلقې قسم اول ؎

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ

نيشته گناه ستاسو که طلاق ورکړئ ښځو هغه چه نه وئ رسيدلي هغو ته يا

تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ

نه وي مقرر کړے د دوي له مهر - او سامان ورکوئ دوي ته په مالدار باندې تاوان د هغه موافق

وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

هغه - او په غريب د هغه موافق هغه سامان چه د شريعت موافق وي - لازم دے په نيکانو باندے -

سه چه جوړه تړو ل مهر په یو وی یا خاوند ورته تړول ورکړی ... حاصل دا چه ... سری بخځه طلاق کړی ... او مهر ئے ورلره نه وی مقرر کړی او جماع ئے ورسره هم نه وی کړے نو ورته لره به قیمتی ... ورکوی ... د خپل طاقت موافق او عدت

وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ

او که طلاق ئے کړے تاسو وی لره پخوا د هغے نه چه یو ځائے شوی یئ د دی سره او مقرر کړے وی

لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ

تاسو دوی لره مهر نو نیم حصه مهر لازم دے چه مقرر کړے دے تاسو مگر که معاف کړی دوی یا معاف کړی

الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۚ وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَ

هغه سړے چه په لاس د ده کښے غوټه د نکاح ده - او معافوه ستاسو نژدے ده تقوی ته - او

لَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

مه هیروئ احسان په مینځ خپل کښے - یقیناً الله تعالیٰ کار و نه ستاسو ویني -

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

ساتنه کوئ د مونځونو او د مانځه غوره - او اودریږئ الله ته په ادب سره -

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا

نو که ویریږئ تاسو نو مونځ کوئ پیاده یا سواره - نو کله چه په امن شوئ نو یاد وئ الله تعالیٰ لکه چه

عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَ

ښودنه کړیده تاسو ته هغه چه تاسو معلوم نه وه - او هغه خلق چه مړه شی ستاسو نه او

يَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ

پاتے کړی ښځے - نو وصیت دے کوی د پاره د ښځو خپلو د خرچ تر یو کال نه وځے او باسی -

فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن

نو که او وځے نو نیشته گناه ستاسو په هغه کښے چه کوی دوی په خپلو ځانونو کښے - نیک

مَّعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾ وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا

کار - او الله زبردست د حکمت والا دے - او د طلاق شوو ښځو د پاره سامان د خرچ شریعت موافق، لازم دے

نه وی مقرر کړے او جماع ئے ورسره نه وی کړے نو ورته متعه ورکول لازم دی او عدت پرے نیشته او د متعه د ورکولو اندازه د خاوند په حیثیت ده - او که مهر ئے ورله مقرر کړے وه او جماع ورسره نه وه شوے او طلاق ئے ورکړو نو نیم مهر لازم دے او متعه ورلره نیشته او عدت پرے هم نیشته او که جماع ورسره شوے وه او مهر مقرر ؤ او طلاق ئے ورکړو نو ټول مهر ئے ورکوی او متعه ورلره مستحب ده او پرے عدت لازم دے او که مهر ورلره مقرر نه وه او جماع ورسره شوے وه او طلاق ئے ورکړو نو مهر مثل ورلره لازم دے او متعه مستحب ده او عدت پرے هم لازم دے - نو دا څلور صورتونه دی او دوه مذکور دی او د څلورو نور معلوم دی د دغه دوو مذکورو نه ۱۲

سه یعنی وا خوړه دے سری ... نو چه چا پخوا او س ... مسلمانان خوږ شوه ۱۲

سه د آیت ۵ تا نو دی چه احکام ذکر کړی نو روستو ئے د مانځه یا د روژے یا د حج حکم او کړی چه د سړی په طبیعت کښے صلاحیت پیدا شی د احکامو د قبلولو، په نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه به څه تکلیف راغے نو بلال ته به ئے او وئیل چه را بلال مونځ ته د مه را او د رسوه کو مانځه په اعلان سره ۱۲ سه معلومه شوه چه په مانځه کښے د ادب پکار دے ۱۲ سه یعنی څنگه چه مو طاقت وی ... دا استحباب حکم دے ۱۲ سه یعنی د نکاح تیاری کوی ۱۲ سه حرڅه کولے شی نو حکم ئے [illegible] ... (باقی په صفحه)

د پاره ذکر شو ، کښې ترغیب یعنې ویره ول دی او په هر حکم کښې د حفظ فائده ده چې په دې کښې ترغیب ورکړې یعنې خلاف کول ... (رکوع ۲)

عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ۝ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝ اَلَمْ

په پرهیزګارانو باندې - همدغسې بیانوي خدای تعالی تاسو ته حکمونه خپل چې تاسو پوه شئ - آیا نه ګورې

تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ

ته هغو خلقو ته چې راووتل د کورونو خپلو نه او دوی په زرګونو وو د ویرې د مرګ نه پس اووې

لَهُمُ اللّٰهُ مُوْتُوْا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ

دوی ته خدای پاک چې مړه شئ بیا ئې ژوندي کړل یقیناً الله تعالی فضل کوونکی دی په خلقو باندې او

لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝ وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْٓا

لیکن زیات خلق احسان نه مني - او جنګ کوئ په لاره د خدای پاک کښې او پوه شئ

اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

چې یقیناً الله پاک آوریدونکی او پوهه دی. څوک دی هغه چې ورکړي الله ته قرض حسن -

فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗٓ اَضْعَافًا كَثِيْرَةً وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَاِلَيْهِ

نو زیات به کړي د هغه لره په څو چنده وسره او خدای پاک کموونکی او زیاتوونکی دی - او د هغه خواته

تُرْجَعُوْنَ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى

به واپس کړی شئ تاسو ، آیا نه ګورې هغه جماعت ته د بني اسرائیلو نه پس د موسی علیه السلام نه

اِذْ قَالُوْا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَالَ

کله چې دوی وویل نبي خپل ته چې مقرر کړه مونږ لره یو بادشاه چې جنګ اوکړو په لاره د خدای کښې هغه او وئیل

هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوْا قَالُوْا وَمَا

د ګومان دی تاسو ته که مقرر شي په تاسو جنګ چې جنګ به او نه کړئ دوی او وئیل او څه

لَنَآ اَلَّا نُقَاتِلَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَ

عذر دی مونږ ته چې جنګ نه کوو په لاره د خدای تعالی کښې او یقیناً ویستلی شوي یو مونږ د کورونو نه او

له د دا جهاد حکم وروستو امور ... شو

۳ یعنې د دښمن نه او تختېدل نو الله تعالی هغه ته مرګ ورکړو او بیا ئې ژوندي کړل نو ولې د مرګ نه وېره کوئ په جهاد کښې او جنګ اوکړئ ۱۲

۴ یعنې د پاره د پوهولو د قوم د خدای پاک

۵ د دا انفاق مسئله د جهاد د مسئلې نه وروستو ځکه چې انفاق ته ضرورت دی په جهاد کښې هم د ترغیب دی قتال ته ۱۲

۶ یعنې خیرات مال ورکوئ په اخلاص سره ۱۲

۷ زیاتوونکی کمال او کموونکی کمال الله تعالی دی په خیرات سره خوشحاله شئ ۱۲

۸ شمویل علیه السلام ۱۲

۹ دا انفاق دریم ذکر ۱۲

شاهي نسل او د يهودا د نسل نه چې ... موښ ... شاهي نه وه ... او د ابن يمين د نسل نه ...

أَبْنَآئِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۗ وَ

د کامنو ځیلونه، نو هرکله چې لازم شو په دوی باندې جنګ نو واپس شو دوی مګر لږ کوچني نه. او

اللّٰهُ عَلِيمٌۢ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٢٤٦﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ

خدائ پاک پوه دی په ظالمانو باندې - او او وئيل دوی ته نبي د دوی چې یقیناً الله پاک مقرر کړے دے

لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ۚ قَالُوٓا أَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ

تاسو لره طالوت بادشاه. دوی او وئيل څنګه کیږي دے لره بادشاهي په مونږ او مونږ يو لا یق يو

بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ ۚ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىهُ

د بادشاهي د دهٔ نه او نهٔ دے ورکړے شوې ده فراخي د مال. او وئيل پیغمبر چې یقیناً الله پاک غوره کړے دے

عَلَيْكُمْ وَزَادَهٗ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ وَاللّٰهُ يُؤْتِي مُلْكَهٗ

دهٔ لره په تاسو او ډیره ئې ورکړے ده دهٔ لره فراخي په علم او په جسم کښې - او الله تعالیٰ ورکوي بادشاهي خپله

مَن يَشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهٖٓ

هغه چا ته چې او غواړي او الله فضل کوونکے پوهه دے - او وے وئیل دوی ته نبي د دوی چې یقیناً نښه د بادشاهي د

أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ

دهٔ دا ده چې راشي تاسو ته صندوق چې په هغه کښې به تسلي وي د رب ستاسو - او څه پاتې به وي هغه چې پریخي

آلُ مُوسٰى وَآلُ هٰرُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ

وو خاندان د موسیٰ او خاندان د هارون راوړي به هغه ملائکې - یقیناً په دې کښې نښه ده تاسو لره

إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ۙ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ

که یئ تاسو مؤمنان - نو هرکله چې راووت طالوت لښکر ولره نو او وئیل چې یقیناً الله پاک

مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ ۚ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۚ وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ

امتحان کوونکے دے ستاسو په ویالې - نو چا چې او سکلے اوبۀ د هغې نو نه دے هغه زما او چا چې او نهٔ سکلې هغه

له حکم چې د کوم نسل د بن یمین نه دے او دا نسل د نبوت وه نو طالوت نه شاهزاده او نه صاحب زاده دے ۲
ع او مالدار هم نه دے ۲
ع په بادشاهي کښې علم ته او ښائسته جسم ته ضرورت وي په علم سره خو به فیصلې خلقو او په جسم سره به خلقو رعب وي ۲
ه بادشاهي د الله تعالیٰ ده هرچا ته چې غواړي ورکوي د هغهٔ اختیار دے ۲
ه : مال هم هغه ورکوونکے شي ۲
ع هغهٔ تبرکات به وي د شي تبرک ثابتیږي په نفس سره لکه اوبه د زمزم مکه چې په تبرک کښې تاثیر معنوي وي او په دے منصوص باندې د غیر قیاس نهٔ شي کیدے پاتې شو تاثیر حیثي لکه په دوائي کښې نو هغه معلومیږي په تجربې سره د حیثي تفسی ته ضرورت نه وي ۲
ه طعم عام دے په ماکول او مشروب دواړو کښې مستعملیږي ۲

ع ۳۲
۱۴

سلہ پہ سختہ تندہ کښې علی قاتل وہ چہ لږے لږے اوبہ او سکی نو د سری شفا دہ نو ځکہ مسلمون سکلو درے
ځلہ دی او لږے لږے اوبہ سکل پکار دی ۱۲ سکلہ واوړے سوہ او ډیر اوس کسان وہ دوی لږے اوبہ او سکلے حکم

فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا

نو هغه زما دی مگر هغه څوک چہ ډک کړی یو چونګ پہ لاس خپل سره - نو او سکلے دوی د هغې نه مگر لږ و

مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا

د دوی نه - پس هرکله چہ تیر شو ورنہ دی او مؤمنان د ده سره - او وئیل دوی چہ نیشتہ طاقت زمونږ

الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو

نن د جالوت او د لښکر د ده سره - او وئیل هغو چہ یقین لرلو دوی چہ دوی بہ ملاو شی د

اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ

اللہ تعالیٰ سره چہ ډیر ځله وړه ډلہ غلبہ کړی دہ پہ لویه ډله باندې پہ حکم د خدائے سره او اللہ تعالیٰ

الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا

د صابرانو سره دی - او هرکله چہ مخامخ شو د جالوت او د هغه د لښکر سره - او وئیل دوی اے ربه زمونږ راتوئے کړے

صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾ فَهَزَمُوهُمْ

مونږ صبر او ټینګ کړے قدمونه زمونږ او امداد او کړے زمونږ سره پہ قوم کافرانو باندې - بیا شکست ورکړو دوی

بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَ

هغوی پہ حکم د خدائے سره او مړ کړو داؤد جالوت لره او ورکړه ده لره خدائے پاک بادشاهی او علم او

عَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

اوئے ښودل ده تہ هغه چہ رضائے شوہ او کہ نہ وے دفع کول د اللہ د ځینې خلقو پہ ځینې نورو سره نو

لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

خرابہ شوې وہ زمکہ او لیکن اللہ تعالیٰ مهربانہ دے پہ خلقو باندے -

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

دا آیتونہ د اللہ تعالیٰ دی لولو دګوره تا تہ د حق د پاره - او یقیناً تہ هم دے د رسولانو نہ ئے -

موافق نو صحت ئے جوړ وہ او
نوره ورځ پہ ئے اوبہ او سکلے نو
کمزوری ئے او پرسیدې او بهکاره
دغې تعم کیچې کم شو او کوی
او چہ قدرې او بہ سکی نو د
هغه صحت جوړ وی ۱۲
سلہ چہ یو وړوکی بنده مونږ
د اشو پاک سره پیغمبر کیږی
سلہ پہ جنګونو کښې چہ اسباب
ظاهری وی نو سرېکړه وئیلے
شی چہ زړه بہ پہ زمکہ کښې
تخم او کرم چہ او ذن د خدائے
تعالیٰ سره او چہ کوم کار
کښې چہ اسباب ظاهری
نہ وی نو سرې نا شی
وئیلے چہ زړه بہ د تخم نه
فصل او نیو کوم چہ
اذن د خدائے سره نو
د هغې د اطلاق شرک
شو چہ فلانکے بابا پہ عالم
څوک راکړی پہ د اسباب
چہ کار کښې هغه اللہ تعالیٰ
دے نہ بل څوک ۱۲
اعراف ۱۹۶ ۱۲
عہ آل عمران ۱۲
سہ نساء شرک او بدعت
او قانون د غیر اللہ ——
اصلاح توحید سنت قانون
الهی پہ قبر کښې هم دا درے
سوالونہ دی: من ربک
من نبیک ما دینک!
صحیح جواب ربی اللہ دے
نبی م محمد صلی اللہ علیہ وسلم
دے او دین او قانون م
اسلام دے - غلط جواب
ها ها لا ادری ۱۲ حدیث!

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۘ مِنْهُمْ مَّنْ

دغه رسولان چه دی غوره کړي مونږ دی ځینې په ځنو نورو باندې ـ ځینې د دوی نه هغه دي چه

كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ ؕ وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ

خبرې ورسره کړې دي الله او پورته کړي دي د ځنو درجې ـ او ورکړي مونږ دي عیسیٰ ځوی د مریم ته

الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِيْنَ

ښکاره دلائل او امداد کړی مونږ د هٔ د په روح پاک (جبرئیل) سره ـ او که رضا وې د الله نو جنګ به نه وې کړې هغو

مِنْ بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوْا

روستو ورځ د دوی نه پس د ځینې نه چه راغلل دوی ته دلیلونه او لیکن اختلاف اوکړو دوی

فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوْا ۟

نو ځینې د دوی نه هغه دی چه ایمان ئې راوړو او ځینې هغه دي چه کافر شو او که رضا وی د الله تعالیٰ نو جنګ به نه وې کړی

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ ﴿۲۵۳﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِمَّا

لیکن الله کوی هغه چه اراده ئې اوشی ـ اے مؤمنانو خرچ کړئ د هغې نه چه

رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّ

درکړي مونږ دي تاسو ته وړاندې د هغې نه چه راشي یوه ورځ چه خرڅول پکښې نیشته او نه دوستي او

لَا شَفَاعَةٌ ؕ وَالْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۲۵۴﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ

نه سفارش ـ او کافران صرف دوی دي ظالمان ـ د الله نه سوا بل معبود نیشته

اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

ژوندی دی تل انتظام والا دی ـ نه راځي پرې پریشاني او نه خوب ـ صرف د هغهٔ دی هغه څیزونه چه په آسمانونو

وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ يَعْلَمُ

کښې دي او هغه څیزونه چه په زمکه کښې دي ـ څوک دے هغه کسی چه سفارش به اوکړي په نزد د هٔ مګر په اذن د هغه سره

له مسئله د انفاق د هیڅ د مسئلې د جهاد نه مخکې چه جهاد کښې مال ته ضرورت شته

ـ سفارش د کافرانو پاره نیشته ځکه چه دوی ظالمان دي

ـ په جهاد او په انفاق کښې غاړه ته حسن نیشته بلکه حسن ئې د دې مسئلې د وجه نه دے

ـ سِنَة پریشاني د سر ته والي او نعاس پریشاني د سترګو ته وائي

ـ د تمام عالم سنبالول دا څلورم دلیل عقلي دے

ـ دا هغه ژوند دے دے چه مرګ پرے نهٔ راځي دا وحدانیت دلیل دے یعني واحد کور صفات صرف د دهٔ دي نو معبود هم صرف دے دے او په قیامت کښې په دهٔ څوک زور آور نیشته

(۳) دانفاق

ل۱

مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَيْءٍ مِّنْ

په حقله چه مخکښې ئې دي . او په حقله چه روستو ئې دي . او نه شي معلومولې يو شے د معلوماتو د

عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ وَ

هغهٔ نه مګر هغه چه رضا شي د الله . ځائې کړې دې کرسۍ د هغهٔ آسمانونه او زمکه - او نه

لَا يَئُوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ۝ لَآ اِكْرَاهَ فِي

ستړې کوي په هغهٔ ساتنه د دواړو . او دے علي دے لوئې دے - نيشته زور په

الدِّيْنِ ۙ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ

دين کښې يقيناً ښکاره شوې ده هدايت د ګمراهۍ نه - نو چا چه کفر اوکړو په طاغوت

وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۚ لَا انْفِصَامَ

او ايمان ئې راوړو په الله تعالیٰ نو يقيناً ئې اونيوه کړۍ مضبوطه - چه نيشته شوکيدو د

لَهَا ۗ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۙ يُخْرِجُهُمْ

دے لره او الله آوريدونکې پوهه دے - الله دوست د مؤمنانو دے راوباسي د وي

مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۬ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْلِيٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ

د تيرو نه رڼا ته - او د کافرانو دوستان شيطانان دي

يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ ۭ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ

راوباسي دوي د رڼا نه تيرو ته - دوي دوزخيان دي - دوي به

فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْ حَآجَّ اِبْرٰهٖمَ فِيْ رَبِّهٖٓ اَنْ

په هغهٔ کښې هميشه وي - آيا نه ګورې هغهٔ ته چه هغهٔ جګړه اوکړه د ابراهيم سره په حق د رب د هغهٔ

اٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ ۘ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّيَ الَّذِيْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۙ

څکه چه ورکړې وه هغهٔ لره الله حکومت، کله چه اووئې ابراهيم چه رب زما هغه دے چه ژوندي کول کوي او مړه کول کوي

ل۱ جهاد د دے د پاره نهٔ دے چه خلق په زور مسلمانان کړی بلکه جهاد د پاره د دے دے چه د کلام به خفه شی ۱۲

ل۲ دا اول قاعده ده يعنی يو کس چه چپله رضا مسلمان شو نو الله تعالیٰ د هغهٔ دوست دے د هغهٔ شکونه ختموی ۱۲

ل۳ دا دويمه قاعده ده يعنی څوک چه کافر شو نو دوست ئې شيطان دے د هغهٔ شکونه به ورځ په ورځ زياتيږی ۱۲

ل۴ ګوره د نمرود دوست شيطان وه نو څنګه ئې ګمراه کړو چه د دا سے لوئې پيغمبر حضرت ابراهيم عليه السلام سره ئې د خدائے تعالیٰ د توحيد متعلق مناظره اوکړه او الله تعالیٰ ورسره مهربانی د حکومت ختم کړے وه ۱۲

(۱) يونس ۹۹ ۱۲

ل۵ انعام ۱۵۲ ۱۲

له نو لاتو د مرګ نه آزاد کړه او یو بری سړے ئے قتل کړو نو ابراهیم علیه السلام پوهه شو چه دے کم عقل دے چه آزاد کولو
ژوندی کول وائی او وجلوته

قَالَ اَنَا اُحْيٖ وَاُمِيْتُ ۭ قَالَ اِبْرٰھٖمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَاْتِيْ بِالشَّمْسِ

دۀ او وئیل چه زۀ ژوندی کول او مړۀ کول کووم ۔ او وئیل ابراهیم چه یقیناً الله تعالیٰ راولی نمر د

مِنَ الْمَشْرِقِ فَاْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِيْ كَفَرَ ۭ

مشرق نه نو ته ئے راوباسه د مغرب نه ۔ نو حیران شو هغه کافر ۔

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ اَوْ كَالَّذِيْ مَرَّ عَلٰي قَرْيَةٍ

او الله تعالیٰ هدایت نۀ کوی قوم ظالم ته ۔ یا نۀ ګورے هغۀ ته چه تیر شو په یو کلی باندے

وَّهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰي عُرُوْشِهَا ۚ قَالَ اَنّٰى يُـحْيٖ ھٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ

چه هغه ارتاو شوے وه په چتو نو خپلو باندے ۔ او وے چه څنګه به ژوندی کړی دا الله پاک پس د

مَوْتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهٗ ۭ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۭ

مرګ د دے ۔ پس مړ کړو الله پاک دۀ لره سل کاله بیا ئے راپورته کړو ۔ او وئیل چه څومره حصار شوے ئے !

قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۭ قَالَ بَلْ لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ

او وئیل چه حصار شوے یم یو ورځ یا بعضے حصے د ورځے ۔ او وئیل ولے بلکه حصار شوے ئے سل کاله ۔

فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۚ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ

پس او ګوره طعام خپل ته او او بو څپلو ته نۀ دے خراب شوی ۔ او او ګوره خر خپل ته ۔

وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُھَا

او چه جوړ کړو تا نخښه خلقو ته ۔ او او ګوره هډو کو ته چه څنګه پورته کوو دا

ثُمَّ نَكْسُوْھَا لَحْمًا ۭ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗ ۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ

بیا به ورته غوښه ور اغوندو ۔ بیا چه ښکاره شو حال دۀ ته نو اووئیل چه پوهیږم چه یقیناً الله تعالیٰ په هر شی

شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰھٖمُ رَبِّ اَرِنِيْ كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰى ۭ

باندے قادر دے ۔ او کله چه اووئیل ابراهیم اے ربه ښکاره او ښایه ما ته چه څنګه ژوندی کوے ته مړو لره

د پاره ئے قتل وبیتلے کړو والی نو بیا ئے بیا ژوندی ورته پیش کړو او ده ئے او وئیل چه نه په دے پوهه دے ۔ ۲

۲ چه پوهه شو چه نه حیران شو چه ګډوډ او وائم چه د مشرق نه مارا و بیتلے ستا ربه د مغرب نه را او باسه نو هغه به د مغرب نه هم را و باسی خو نوبیا به هم نو شوی ۔ د دۀ د تکبر شیطان وه خو په خیر دا ئے ښه پیدا شو ۔

۳ چه نو نه هیڅ ارتاو شوی وو او کورنۍ پرے دیوالونه ارتاو شوی وو ۔

۴ یعنی اصل د دے کلی ۔

۵ او حصار ئے کړو سل کاله ۔

۶ یعنی واحد ورځ وه یا بله ورځ غرض کولے د وخت د دے د قرآن نه صاف معلومه شوه چه مړی د دُنیا د حال نه خبر نه وی وایو پیغمبر وه او د خر د چلن نه خبر نه وه ۔

۷ چه پس د مرګ نه ژوندی شو حق دے ۔

۸ یعنی د خدائے قدرت هم په رونو سترګو اولیده او مخکښے ورته یقین معلوم وه او دۀ ملګرے د الله تعالیٰ وه نو یقین ورلره الله تعالیٰ ښۀ زیات کړو ۔

سلہ یعنی سوال ځکه کووم چه ستا قدرت په سترګو او وینم۔ ستے دا مسئله د انفاق ده روستو د جهاد نه سلے د انفاق
د قبلیه وشیر شرطونه دی او مال به عمل وی نه په حسنه دی د پاره د اعلا د کلمة الله به وی ص او په دغه خیرات پسے په

قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ ؕ قَالَ بَلٰی وَلٰکِنْ لِّیَطْمَئِنَّ قَلْبِیْ ؕ قَالَ فَخُذْ

او دے ته چه آیا ته یقین نه کوے؟ او دے وئیل چه کوم او لیکن چه تسلی او شی زړه زما۔ او ویل الله تعالی نو واخله

اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّیْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَیْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰی كُلِّ جَبَلٍ

څلور مارغان پس یو ځای کړه دوی د ځان سره بیا کیږده په هر غر باندے

مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ یَاْتِیْنَكَ سَعْیًا ؕ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ

د دوی نه یوه ټکړه بیا دے راطلب کړه راځی به تاته په منډو۔ او پوهه شه چه یقیناً الله زبردست

حَكِیْمٌ ۝ مَثَلُ الَّذِیْنَ یُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ

حکمت والا۔ مثال د هغو خلقو چه خرچ کوی مالونه خپل په لاره د خدائے پاک کښے په شان د

حَبَّةٍ اَنْۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِیْ كُلِّ سُنْۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ؕ

دانے چه او یو کوی اووه وږی په هر وږی کښے سل دانے وی۔

وَاللّٰهُ یُضٰعِفُ لِمَنْ یَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیْمٌ ۝ اَلَّذِیْنَ

او الله تعالی زیاتوی ثواب د هغه چا د پاره چه رضا ئے شی او الله مهربان دے پوهه۔ هغه خلق چه

یُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا یُتْبِعُوْنَ مَاۤ اَنْفَقُوْا

خرچ کوی مالونه خپل په لاره د خدائے پاک کښے بیا ئے نیسی په خیرات پسے

مَنًّا وَّلَاۤ اَذًی ۙ لَّهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ

حلا ڈه او نه تنګول دوی له ثواب دے په نزد د رب د دوی۔ او نه به دوی ویره په دوی باندے

وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ ۝ قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ وَّمَغْفِرَةٌ خَیْرٌ مِّنْ

او نه به دوی غمژن شی۔ خبره ښه او بخښنه غوره ده د هغه

صَدَقَةٍ یَّتْبَعُهَاۤ اَذًی ؕ وَاللّٰهُ غَنِیٌّ حَلِیْمٌ ۝ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ

خیرات نه چه ورپسے وی تنګول۔ او الله بے پروا او صابر دے۔ اے

ملا ڈه او ورپسے تنګول شوی وی ریا به پکښے نه وی او نه په وسیله شی موعد وی بیا تی او مشرک به نه وی ۱۲
سلے دا مثال دے وقوع نه شوی دی ۱۲
نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه یو سړے خیرات او لیږی په لاره د خدائے تعالی کښے او چیله پکور کښے ناست وی نو هره روپۍ ئے په اووه سوه ده او چه لا پخپله په لاره د خدائے تعالی کښے نو د ګلو په مقابله د هغه یوه روپۍ کښے او و لاکه روپۍ وی او څوک چه لا په په لاره د خدائے تعالی کښے تو موږ او روژه او ذکر نه په نفقه پا او وه سوه چنده زیاته وی د دے ضرب نه یو کم ښخوست کړ و په چوری او و ل حدیث په مشکوٰة کښے دے او روستے په ابو داؤد کښے دے او په بل روایت کښے د او وا ښوو په ځائے او وه لاکه دی خو دغه روایت کمزورے دے خو ځکه دغه کمزورے روایت ابو داؤد او ذکر شو او په روایت د ابو داؤد کښے کرځنه ضعف وی خو دا حدیث په کثرت طرق سره روایت شوے دے نو ځکه قبول دے د ترحسن لغیره والی ۱۲

اٰمَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْاَذٰىۙ كَالَّذِیْ یُنْفِقُ

مؤمنانو! مه برباد وئ خیراتونه خپل په ملامت سره او په تکلیف سره پشان د هغه چه خرڅ کوي

مَالَهٗ رِئَآءَ النَّاسِ وَ لَا یُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْیَوْمِ الْاٰخِرِؕ فَمَثَلُهٗ

مال خپل د پاره د خودلو خلقوته او یقین نه کوي په الله او په ورځ روستنۍ (یعني قیامت) نو مثال د هغه

كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَیْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهٗ وَابِلٌ فَتَرَكَهٗ صَلْدًاؕ

په مثال د کمتي صافې دے چه په هغې خاورې وي نو اورسي ورته سخت باران نو کړي هغه صافه

لَا یَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَیْءٍ مِّمَّا كَسَبُوْاؕ وَ اللّٰهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ

طاقت به نه وي په هیڅ شي باندے د هغه چه دوي کسب کړي وي - او الله پاک هدایت نه کوي قوم

الْكٰفِرِیْنَ۝ وَ مَثَلُ الَّذِیْنَ یُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ

کافرانو ته - او مثال د هغو خلقو چه خیرات کوي مالونه خپل د پاره د طلب د رضا د

اللّٰهِ وَ تَثْبِیْتًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ

الله تعالی او د وجه د یقین د نفسونو د دوي نه پشان د باغ دے په جیره کښے چه اورسي ورته زور باران

فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَیْنِۚ فَاِنْ لَّمْ یُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّؕ وَ اللّٰهُ بِمَا

نو ورکړي میوه خپل دوچنده او که اونه رسي ورته زور باران نو لږ باران هم کافي دے - او الله پاک کارونو

تَعْمَلُوْنَ بَصِیْرٌ۝ اَیَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُوْنَ لَهٗ جَنَّةٌ مِّنْ

ستاسو وینی - آیا یو ستاسو خوښوي چه وي هغه لره باغ د

نَّخِیْلٍ وَّ اَعْنَابٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُۙ لَهٗ فِیْهَا مِنْ

کجورو او د کورو (انګورو) چه بهیږي د لاندے د هغه نه ویالے وي د هغه لره په هغه کښے د هر

كُلِّ الثَّمَرٰتِۙ وَ اَصَابَهُ الْكِبَرُ وَ لَهٗ ذُرِّیَّةٌ ضُعَفَآءُ ۖۚ فَاَصَابَهَاۤ

قسم میوے - او رسیدلے وي هغه ته بوډاوالے او هغه لره بچي وي کمزوري - نو اورسي ورته

ا؎ معلومه شوه چه مال ورله خدائے ورکړے دے هر څو مره چه وي البته تصرف به پکښې موافق د حکم د الله تعالی کوي نو دے د خپل مال خدائے تعالی مالک نه ګڼلے دے خو حکمران صرف الله تعالی دے بعضي کافرانو چه حکمران هم دا سے دے او بعضي کافرانو چه مال د چا نه دے بلکه د بیت المال دے ۱۲

۲؎ یعني په آخرت کښې د ثواب نه محروم دي ۱۲

۳؎ یعني د هغوي یقین دي چه مونږ ته به ضرور ثواب ملاؤ شي ۱۲

۴؎ : وابل زور باران طل لږ باران ۱۲

سه رذاد میده باران او صدار په شبو سره باران -

رفا ئده) د طل ترجمه شبنم (پرخه) هم ده مطلب چه باغ لره شبنم هم کافي کیږي ۱۲

له كذلك د پاره د بيان ذكر شوې دے ۱۲ ، كه مكو ته ۱۲ ، كه معلومه شوه چه په دينى كارو نو كښې په سوچ باندے حكم بارى تعالى

إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ

سخته هوا چه په كښې اور وى نو پس اوسوزى هغه ـ دغسے بيانوى الله تعالىٰ تاسو ته آيتونه

۲۶۷ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِن طَيِّبَاتِ

اميد دے چه تاسو فكر اوكړئ ـ اے مؤمنانو ! خيرات اوكړئ د صاف حلال

مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ الْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا

مال نه چه تاسو گټلے دے (په حلال او صفائى) او هغه د حيز نه چه مونږ پيدا كړے دے تاسو له د زمكے نه او قصد مه كوئ

الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِآخِذِيهِ إِلَّا أَن تُغْمِضُوا

د گنده شى چه د هغے نه خيرات كوئ او تاسو ئے نه اخلئ مگر چه سترگے پټے كړئ په

فِيهِ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ

هغه كښے او پوهه شئ چه يقيناً الله بے پروا او قابل د ثنا دے ـ شيطان ويرے وى تاسو د

الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ ۖ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ

فقر نه او حكم كوى تاسو ته په بخل سره ـ او الله وعده كوى ستاسو سره د بخښنے د خپل طرف نه

وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ ۚ

او د مهربانئ ـ او الله تعالىٰ مهربان دے پوهه ـ وركوى پوهه هغه چاته چه رضا ئے شى ،

وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا

او هغه چاته چه وركړے شوه پوهه نو يقيناً وركړے شو هغه ته خير ډير ـ او نه كوى سوچ

أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾ وَمَا أَنفَقْتُم مِّن نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُم مِّن

مگر هوښيار خلق ـ او كوم چه كوئ تاسو خيرات يا كوئ تاسو منخته

نَّذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٢٧٠﴾ إِن

نو يقيناً الله تعالىٰ په دے پوهه دے ـ او نيشته ظالمانو له امداد كوونكے ـ كه

شيگ خوشحاليږى ۱۲ ، الله تعالىٰ د دے مونږ سوچ والا كړى هى چه دينى كارونو كښے ۱۲

كه يعنى غله ۱۲

ك د د ى څيز ۱۲

ك واخلے خيرات نو تاسو ته ئے ضرورت نيشته ۱۲

ك چه خيرات مه كوه فقير به شے ۱۲

ك يعنى څوك چه خيرات كوى نو د هغه گناهونه الله تعالىٰ معاف كوى او د هغه مال زياتوى ۱۲

ك پوهه په دے كار چه په خيرات كښے ډيره فائده ده ۱۲

ك د تيز ول د خيرات ته ۱۲

ك چه خيرات د غير الله په نوم كوى نو هغه ظالم دے د هغه څوك مدد گار نيشته ۱۲

تُبْدُوا الصَّدَقٰتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۚ وَاِنْ تُخْفُوْهَا وَتُؤْتُوْهَا الْفُقَرَآءَ

بنکاره کوئ خیرات نو ښه شے دے - او که پټوئ او ورکوئ ئے فقیرانو ته

فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّاٰتِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

نو ډیره ښه ده ستاسو د پاره - او معاف به کړی ستاسو نه ګناهونه ستاسو - او الله تعالیٰ په کارونو ستاسو

خَبِيْرٌ ۝ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰىهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ۗ

خبردار دے - نیشته په تا سمول د دوی لیکن خدائے پاک سموی هغه څوک چه رضا ئے شی -

وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْنَ اِلَّا ابْتِغَآءَ

او هغه چه خرچ کوئ تاسو مال نو هغه ستاسو د پاره دے - او خیرات مه کوئ مګر د پاره د رضا د

وَجْهِ اللّٰهِ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ يُّوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ۝

الله پاک - او هغه چه خرچ کوئ مال نو پوره به درکړے شی تاسو ته ثواب او تاسو به ظلم نه کړے شی

لِلْفُقَرَآءِ الَّذِيْنَ اُحْصِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

خیرات د هغو فقیرانو د پاره دے چه بند شوی دی په لاره د خدائے کښے طاقت نه لری

ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ ۫ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَآءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ

د سفر په زمکه کښے - ګمان ئے کوی ناپوهه د غنیانو - د نه کولو د سوال د وجه

تَعْرِفُهُمْ بِسِيْمٰهُمْ ۚ لَا يَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ اِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا

ته به ئے پیژنے په علامه د دوی - سوال نه کوی دوی د خلقو نه په زوره خوله - او هغه چه خرچ کوئ

مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ۝ اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ

مال نو یقیناً الله پاک په هغه پوهه دے - هغه خلق چه خرچ کوی مالونه خپل

بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ

د شپے او د ورځے په پټه او په بنکاره - دوی له ثواب د دوی دے په نزد د رب د دوی -

ف ١ بنکاره خیرات هم ښه دے چه ریا پکښے نه وی په دے نور خلق په خیرات باندے تیزیږی او په پټه خیرات کښے ډیره ثواب دے چه ریا نه وی - او خیرات هغه دے چه د فقیر حاجت نه پوره کړی چه مسلمان مال تاوان شی نو په هغه به کوری چه د فقیرانو ته په شفه کښے ده په پوخ خیرات کښے یا په اودوم خیرات کښے په غله کښے او که په پیسو کښے - وګړے خلق کله وے ته ګوری موږ خو صرف قوم ته ګورو او الله دے مونږ ته هدایت اوکړی

ف ٢ یعنی سمول ستول کار د الله تعالیٰ دے ته خو صرف خبرونکے ئے ١٢

ف ٣ یعنی د اعلاء کلمة الله د پاره ئے ځانونه بند کړی دی چه پل اختیار سره ئے نه چه شل وی ١٢

ف ٤ یعنی په هغوی کښے خوددارئ ډیره وی ١٢

ف ٥ د مو قع مناسب ١٢

ف ٦ بکار خو دا ده چه دوی د اعلاء د کلمة الله د پاره مالونه خرچ کړی وے بلا عوضه لیکن حاکم بځان بلا عوضه مال د خلقو نه نشی اخستل او قرض هم نه ورکوی نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه د سود او د نیا حسب ګناه دے ورو که هغه ئے دا ده چه نکاح او کړی د خپلے مور سره الله تعالیٰ دے مسلمانان د دے آفت نه بچ کړی آمین - یا الله پاک زمونږ خاتمه په توحید کړے یا الله پاک چه ژوندی یو مونږ د توحید او د سنت د اشاعت د پاره زمونږ منظور او فرمایه آمین ١٢

عه ١ انفقوا للفقراء الذین الخ

وَلَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ الرِّبٰوا

او نهٔ به ویره وي په دوی باندې او نهٔ به دوی خفه شي. هغه خلق چه خوري سود

لَا يَقُوْمُوْنَ اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ

نهٔ به پاڅي د قبرونو نه مګر پشان د هغهٔ چا چه حیران کړے وي دهٔ لره شیطان د

الْمَسِّ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْٓا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَاَحَلَّ

لیونتوب نه - دا عذاب څکه دے چه دوی وائي یقینًا سوداګري پشان د سود دے - او حلال کړے دے

اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا ؕ فَمَنْ جَآءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ

خدائے سوداګري او حرام کړے دے سود - نو هغه څوک چه راغلے دهٔ ته وعظ د رب د دهٔ نه

فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ ؕ وَاَمْرُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ؕ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ

نو منع شو نو دهٔ لره دے هغه مال چه تیر شوے دے او معامله د دهٔ حواله ده خدائے ته او چا چه بیا سود اوکړو نو دوی

اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي

دوزخیان دي دوی به په هغهٔ کښے همیشه وي - ختموي خدائے پاک مال د سود او زیاتوي مال

الصَّدَقٰتِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيْمٍ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

د خیرات او الله پاک مینه نهٔ کوي د هر ناشکره ګناه ګار سره - یقینًا هغه چا چه ایمان راؤړو

وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ

او اوئے کړه نیکي او اوئے کړه مونځ او ورئے کړه زکوة نو دوی لره

اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝

ثواب د دوی دے په نزد د رب د دوی او نهٔ به وي ویره په دوی او نهٔ به دوی خفه شي -

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوٓا اِنْ

اے مؤمنانو ویریږئ د الله نه او پریږدئ هغه سود چه پاتے دے - که

له دا حاشیه په صفحه ...
که څوک په سود کښے خو د مال نفع ګټي نو په سود ا ... کری ... نو دهٔ ... که څوک په سود اخري ... هغه ... د ... او کوم مال چه د سود ... نو د هغهٔ تاوان د سود اخري ... د هغهٔ ... او د سود ... ګټه خو ... نه تاست وي تاوان ئے نیشته او د نفع په طمع وي ۱۲
که د حرمت د سود نه مخکښے چه کوم سود ... کړے دے نو د هغهٔ واپس په دهٔ نیشته او د حرمت د سود نه پس چه کوم سود اخلي نو هغه به ئے واپس کوي شرعًا ۱۲
که سود کونکے څه مال زیاتوي خلاف د خدائے تعالیٰ نه نو غیرتي خدائے تعالیٰ د دهٔ مال ختمو ي او خیرات کونکے څه مال کموي د پاره د خدائے تعالیٰ نو باري تعالیٰ د هغهٔ مال زیاتوي ۱۲

كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ

یئ تاسو مؤمنان - نو که اونه کړو تاسو دا کار نو تیار شئ جنګ ته د خدائے پاک

وَرَسُولِهِ ۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ

او د رسول ئے - او که تاسو توبه کار شوئ نو تاسو لره اصل مالونه ستاسو دي. ظلم به نه کوئ

وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾ وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ

او نه به په تاسو ظلم کیږی شي. او که وي ناچاره نو وړ ته صبر دے تر مالداریئ پورے -

وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا

او خیرات ئے کړه غوره دے تاسو لره که پوهیږئ - او اُو ویریږئ د هغې ورځے نه

تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَ

چه واپس به شئ په هغې کښې الله ته - بیا به پوره ورکړے شي هر یو نفس ته بدله د کسب کړې او

هُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ

په دوی سره به ظلم اونه شي. اے مؤمنانو کله چه معامله کوئ د قرض

إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُب بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ

تر نیټے معلومے پورے نو اولیکئ - او او دے لیکی په مینځ ستاسو کښے لیکونکے په انصاف سره

وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَن يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ

او انکار دے نه کوی لیکونکے د لیکلو نه لکه چه علم ورکړے دے ورته الله نو او دے لیکی. او بیان دِ او کړی

الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ

هغه چه په هغے حق دے او او دِ ویریږی د الله نه چه رب ئے دے او نه دِ کموی د هغے نه څه شے -

فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ

او که وی هغه چه په هغے حق دے لیونے یا کمزورے یا طاقت نه لری

ے یعنی اصل مال به اخلئ او سود به نه اخلئ -
ے که سود اخلئ نو تاسو ظلم کوئ او که اصل مال ستاسو نه درکوی نو دا ستاسو سره ظلم دے -
ے دا آخری آیت دے او وحی ورپسے د ولادت نه مخکښے نازل شوے دے -
ے واوریدل امور انتظامیه د مسلمانانو چه بیا ... په ټوله نړۍ کښے مسلمانان منظم شی وجه لا رے الله تعالیٰ کښے جهاد او کړی -
ے چه تر به ور لره نه ورکړی -

(۱) امور انتظامیه
مجموعه (۴)
١٩
١
٣٣

أَن يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُۥ بِٱلْعَدْلِ ۚ وَٱسْتَشْهِدُوا

د بیان نو بیان دې اوکړي ولي د ده په انصاف سره - او شاهدان دې او نیسی

شَهِيدَيْنِ مِن رِّجَالِكُمْ ۖ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ

دوه کسه نارینه ستاسو نه - او که نه وی دوه کسه نارینه نو یو سړے

وَٱمْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا

او دوه ښځې دې د هغو نه چه تاسو لرے خوښوئ په شاهدانو کښې که هیره شی یوه د دے دواړو نه

فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ ۚ وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ إِذَا مَا دُعُوا ۚ

نو یاد وی به یوه بلے ته - او انکار دې نه کوی شاهدان کله چه طلب شی -

وَلَا تَسْـَٔمُوٓا أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ

او مه ستړی کیږئ چه او لیکئ هغه وره معامله وی او که لویه تر نیټې پورې - دا خبره د

أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓا ۖ إِلَّآ

انصاف ده په نزد د خدائے او ډیره درسته ده شاهدئ لره او نزدے ده دې ته چه شک او نه کړئ - مګر

أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ

دا وی تجارت دستی (لاس په لاس) چه لاس په لاس ورکوئ په مینځ خپل کښے پس نیشته په تاسو

جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوٓا إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَآرَّ

ګناه چه نه لیکئ هغه - او شاهدان نیسئ کله چه معامله کوئ تاسو او نقصان دے نه کوی

كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِن تَفْعَلُوا فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ ۗ وَٱتَّقُوا

ولیکونکی او نه ګواه - او که اوکړو تاسو دا کار نو یقینًا ګناه ده ستاسو او او ویریږئ د

ٱللَّهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾ وَإِن كُنتُمْ

د الله نه او پوهه کوی تاسو خدائے پاک او الله په هر څه پوهه دے - او که وی تاسو

ك یعنی سل ناک ۱۲

ك نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی چه د زنانو نه عقل کم دے او دین ئے هم کم دے نو یو ځل زنانو د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه تپوس اوکړو چه زمونږ کم دین او د عقل څۀ دے؟ نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل چه کم د عقل دا دے چه یو سړے په شاهدئ کښے د دوو ښځو برابر دے او کم د دین دا دے چه زنانه څۀ وخت مونځ نه کوی او روژه نه نیسی په هغو ورځو کښے چه د میاشتې مرض ئے شروع شی ۱۲

ك یا نقصان نه شی رسولے دوی ته چه د دوی مزدوری نه ورکوی ۱۲

له کما نره صرف د وثيقې د پاره ده د کما نړې نه نفع اخستل حرام دي نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمائي هر قرض چه نفع راکاږي حقه حرام دے په مرهونه کښه ضمان دے کم د قيمت نه او که ډير نه او دا په د مرهونې امانت دے لکه چوارة زمکے

عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوْا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ مَّقْبُوْضَةٌ ۭ فَاِنْ اَمِنَ

سفر او نه مومئ ليکونکے۔ نو کما نره مناسب ده قبضه کښه خو۔ او که يقين اوکړو تاسو

بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ

ستاسو په بعضې نورو بانديے نو ادا دې کړي هغه سړے چه امين کرے شوے شي امانت خپل او دې ويريږي

رَبَّهٗ ۭ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۭ وَمَنْ يَّكْتُمْهَا فَاِنَّهٗٓ اٰثِمٌ قَلْبُهٗ ۭ

د الله نه رب خپل نه۔ او مه پټوئ شاهدي او چا چه پټه کړه دا شاهدي نو يقيناً زړه د ده گناهګار دے

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ۝ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي

او الله په کارونو ستاسو پوهه دے۔ صرف الله لره دي هغه چه په آسمانونو کښې دي او هغه چه په

الْاَرْضِ ۭ وَاِنْ تُبْدُوْا مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ

زمکه کښې دي۔ او که ښکاره کړئ تاسو هغه چه په زړونو ستاسو کښې دي يا يې پټ کړئ نو حساب به اوکړي تاسو

اللّٰهُ ۭ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي

په هغه الله۔ نو بخښنه کوي هغه چا ته چه رضا شي او عذاب ورکوي هغه چا ته چه رضا شي او الله تعالى په

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ

هر څيز بانديے قادر دے۔ منلې دي رسول هغه چه رانازل دي   ده ته د رب د ده نه

وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۭ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰۗىِٕكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۣ

او مؤمنانو هم۔ ټولو منلې دے الله لره او ملائکو د ده لره او کتابونو د ده لره او رسولانو د ده لره

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ ۣ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ڭ

وائي چه فرق نه کوو په مينځ د هيڅ يو کس کښې د رسولانو د ده کښې او وائي چه مونږ واوريدل او مونږ ومنل غواړو مونږ

غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا

بخښنه ستا اے ربه زمونږ او ستا طرف ته واپسي ده۔ نه تکليف ورکوي الله يو نفس لره مګر چه

له کما نره صرف د وثيقې د پاره ده او مشا فع د مرهونې اخستل حرام دي البته ضمان پکښې پيښيږي لکه او سيده ل په مرهونه کوټه کښې او چه د اېتد احمد روپۍ ورکړي او پټے کما نره کړي نو هغه کما نره شرعي نه ده۔ کما نره شرعي هغه ده چه قرض ښکښې راغلي وي او د اعتماد د پاره کما نره کوي او په کما نره پټي کښې په تخم خور کړو لوسره غلط نه حلال ليږدي ۱۲

۳ له يعنې کارساز دے د ټول امورو او غيب دان دے نو خاص د هغه نه غائبانه حاجتونه غواړي۔ وا د يا ايها الذين امنوا، سره ليږدي ۱۲ ۳ له کله چه دا حکم راغلے نو اصحابو رضوان الله تعالى عليهم حضرات او کړه د نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته چه د زړونو د خطراتو حساب به په مونږ څه کوو ان شي دا خطرے زمونږ د طاقت نه بهر دي نو نبي کريم صلى الله عليه وسلم اوفرمائيل چه تاسو او وائي چه مونږ ستا فرمان آوريدلے دے او منلے دے نو زمونږ نه درغلطي کيږي نو معافي غواړو نو اصحابو د ښه سارا وکړه نو بارى تعالى امن الرسول را اوليږله ۱۲ عه دا د ختم د ېيد مقل دے چه په صرف د کامد او په صرف په پوهه د بارى تعالى ده ځکه د هغه نه څه حاجتونه غواړي۔ او کومه مسئلے د پاره جهاد او کړي په تربيه او په تور د مال خرچ کړي ۱۲   سه شاه رفيع ۱۲

[illegible]

وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا

خو سره د طاقت د هغه. ده ته ثواب دی د هغه چې ده وکړي او په ده باندې عذاب دی د هغه چې ده وکړي. اے ربه زموږ! مه نیسه موږ

إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا

که هیر شي زموږ نه یا خطا وکړو. اے ربه زموږ! او مه بار کوه په موږ باندې بوجه لکه چې تا

حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ

بار کړی و په هغو خلقو چې وو مخکې زموږ نه. اے ربه زموږ! او مه بار کوه په موږ باندې هغه چې طاقت نه دی

لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا

زموږ. او عفوه وکړه موږ ته او بخښنه وکړه موږ ته او رحم وکړه په موږ باندې، ته مولا زموږ یې نو مدد راکړه

عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

زموږ سره په قوم کافر باندې.

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ مِائَتَا آيَةٍ وَعِشْرُونَ رُكُوعًا

آیتونه ۲۰۰	۳	شروع کوم په نوم د الله چې ډیر مهربان او رحم کوونکی دی	۸۹	رکوع ګانې ۲۰

الٓمٓ ۝ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

الله هغه ذات دی چې نشته معبود بر حق سوا له هغه نه، ژوندی دی، تل پاتې دی. راولیږلې ده تا ته کتاب

بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ ۝

رښتونې تصدیق کوونکې دغه کتب چې په مخکښې کړي دي او را لیږلي دي تورات او انجیل -

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ۗ إِنَّ الَّذِينَ

مخکې له دې نه هدایت دي خلقو ته او را لیږلي دي فیصله کوونکی کتاب. یقیناً هغه خلق چې

كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو

انکار کوي د آیتونو د خدای نه هغوی لره عذاب دی سخت - او خدای زبردست دی بدل

سره په هغو ... د کوي. د سورت آل عمران مدني دی. د ترتیب قرآن په اعتبار سره دریم دی او د نزول په اعتبار سره ... دي، آیتونه ئې (۲۰۰) دي، رکوع ګانې (۲۰) دي. په انفال نه او د محکمې نه وروسته نازل شوی ... په دې سورت کښې توحید، رسالت او جهاد ... انفاق ... بیان ... توحید او رسالت حصه اول، جهاد او انفاق حصه ثاني ... بعضو خلقو چې کوم ... قوم کښې ... د الله سره ... معبود صفات ... خلق ... د ... نه او ... صفت نه کوي ... هم ... الله تعالی ... چې ... نصارا ... قیوم ... مروي یا ... وي ... سوال کول ... تقرت ... انکار کول شرک ... سورت آل عمران ... عیسی ... و سورت ... [illegible]

[illegible]

اِنْتِقَامٍ ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا

انتقام کوونکے دے. یقیناً الله تعالیٰ نه پټاته نه دے هیڅ شے په زمکه کښے او نه

فِي السَّمَآءِ ۝ هُوَ الَّذِيْ يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ

په آسمان کښے. دے هغه ذات دے چه صورت درکوی تاسو ته په رحمونو کښے څنګه چه ئے خوښه شی.

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ هُوَ الَّذِيْ اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ

نیشته معبود سوا د هغه زبردست د حکمت والا دے. دے هغه ذات دے چه رالیږلے ئے په تا کتاب

مِنْهُ اٰيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ

ځنې د هغه نه آیتونه دی واضح دوی اصل د کتاب دی او نور د معنی معلومه نه

فَاَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ

نو هغه خلق چه په زړونو د هغوی کښے کوږوالے دے نو هغوی تلاش کوی د هغه چه معنٰی ئے معلومه

ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَآءَ تَاْوِيْلِهٖ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيْلَهٗٓ اِلَّا

نه وی د کتاب نه د پاره د طلب د فساد او د پاره د طلب معلومولو د مقصد. او نه پوهیږی په مقصد د هغه مګر

اللّٰهُ ۘ وَالرّٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ يَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ ۙ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ

سوا د الله نه. او مضبوط په علم کښے وائی چه مونږ یقین کوو په دے واړو باندے د طرف د رب زمونږ

رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ

نه دی. او سوچ نه کوی څوک سوا د عاقلانو نه. اے ربه زمونږ مه کوږه وه زړونه زمونږ پس

اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝

د هغے نه چه هدایت دے راکړو او راکړه مونږ ته د خپل طرف نه مهربانی یقیناً صرف ته بخښونکے د هر څه.

رَبَّنَآ اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ

اے ربه زمونږ یقیناً ته جمع کوونکے د خلقو یو ورځے ته چه نیشته شک په هغے کښے. یقیناً الله خلاف نه کوی

له یعنی بد عت والا خلق او شرک والا خلق کوشش کوی د شرک او د بدعت خورولو د پاره د هغه آیتونو نه څه چه معنا په ښکاره پوهه نه شو چه د هغه معنٰی معلومه نه وه او محکم پرېږدی. ۱۲

له مسلمان ته پکار دی چه ښکاره ده د هدایت سوا لو کوی. ۱۲

هُوَ الَّذِي د اول اعتراض جواب دے چه د عیسیٰ علیه السلام په حق کښے روح منه راغلے دے نو دے بے شریک وی جواب د متشابه لفظ دے محکم دا دے چه لا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الخ ۱۲ نسائی ص ۱۶۸ ۱۲

لے دا د عذاب بیه بیو بیان دے۔ ٢ د دا د عذاب اخروی بیان دے۔ ٣ دا د عذاب دنیوی یو مثال دے
وه یعنی لکه څنګه چه فرعون د کفر د وجه نه برباد شو په دنیا کښې نو دغسې به نور کافران هم برباد شی د کفر د

الْمِيعَادَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ

(ځکه خبره دا) یقیناً کافران چه دی نه به شی منع کوونکے د دوی نه مالونه د دوی

لَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ۝

او نه اولاد د دوی د خدائے د عذاب نه څه شے۔ دوی خشاک د اور دی

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

په شان د فرعونیانو او د هغو خلقو چه مخکښې وو د دوی نه۔ دروغژن ئے کړے ایتونه زمونږ

فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ قُل

نو او نیوله دوی لره الله په ګناهونو د دوی سره۔ او الله سخت عذاب ورکوونکے دے۔ او وایه

لِّلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ

کافرانو ته او س به کمزوری شئ او جمع به کړے شئ دوزخ ته۔ او ناکاره ځائے دے

الْمِهَادُ ۝ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۖ فِئَةٌ تُقَاتِلُ

هغه۔ و دستاسو د پاره نښه په دوو ډلو کښې چه یو ځائے شو۔ یو ډلے چه جنګیږی

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ ۚ

کولو د لاره د خدائے کښې او بل ډلے وه د کافرو لیده د ځان نه دوچند په سترګو

وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي

او الله حکم کوی مدد او طرف سره هغه څوک چه رضائے شی۔ یقیناً په دے کښې عبرت دے خاوندانو د

الْأَبْصَارِ ۝ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ

سترګو لره۔ خائسته شوے دے خلقو ته مینه د خوندونو د څیزونو چه ښځے او ځامن

وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ

او خزانے جمع کړے شوے دی د سرو زرو او د سپینو او آسونه نښنا شدا س

وجه نه په دنیا او په اخرت کښې ۱۲
۲ عه فائده به ورنه کړی ی مالونه د دوی او نه اولاد د دوی د الله تعالیٰ د خپژ شی ۱۲
۳ یعنی په جنګ د بدر کښې څنګه خدائے پاک مدد او کړو د لږو سره چه هغوی د خدائے تعالیٰ حکم منلو دغسې څوک چه د خدائے پاک حکم منی نو د هغو سره خدائے تعالیٰ امداد کوی نو دا بیان د بشارت دنیوی دے ۱۲
۴ کافران په بدر کښې زیات وو او مسلمانان ورله سوه و یا زیات ښکاریدل وو او مسلمانانو ته کفار دوچند شو شپږ سوه څه د پاسه ښکاره شو نو د دوی رغبت راغے جنګ ته ځکه چه یو په دوه خو مسلمانان جنګ کوی او کفار و ته مسلمانان دوه زره ښکاره شو نو په هغوی هیبت راغے دا نقشه هغه وخت چه صفونه تیار شو د جنګ د پاره او کله چه دوی نږدے شول نه لږ شو د خدائے تعالیٰ کافر و ته مسلمانان کم ښکاره کړل او کوم چه کم وو او مسلمانانو ته لے کافران کم ښکاره کړل د کوم کافرانو چه خائف

په کلمه د ۲ د قصه به راشی په ۔ ورکا ۱۲ نغال کښه ۱۲ زُيِّنَ ای تزیینه من الدنیا۔

عه چیست دُنیا از خدا غافل شدن نے قماش و نقره و فرزند و زن ... آب در کشتی هلاک کشتی ست ... آب اندر زیر کشتی پشتی است ...

وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَاللَّهُ عِندَهُ

او څاروی او فصل دی ۔ دا اسباب د ژوند نږدې دي ۔ او د الله تعالیٰ په نزد

حُسْنُ الْمَآبِ ﴿١٤﴾ قُلْ أَؤُنَبِّئُكُم بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ ۚ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا

ښه ځای دی ۔ او وایه آیا خبر کړم تاسو په غوره سره د دې نه د هغو یاره چه ویریږي

عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ

په نزد د رب د دوی باغونه دي چه بهیږي د لاندې د هغو نه ویالې همیشه به وي په هغې کښې او

أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

بیبیانې پاکې دي او رضا د خدای پاک ده او الله وینی حال بندګانو ۔

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ

هغه چه وائي اے ربه زمونږه یقیناً مونږ ایمان راوړے دے نو وبخښه مونږ ته ګناهونه زمونږ او بچ کړه مونږ

النَّارِ ﴿١٦﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنفِقِينَ وَ

د عذاب د اور ـ (او هغه بندګان) صبر کوونکي دي او رښتوني او تابعدار او خیرات کوونکي او

الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ

بخښنه غوښتونکي دي په چرګیانو کښې ۔ شاهدي کوي خدای چه نیشته معبود سوا د هغه نه

وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ

او ملائکې او علماء ولاړ دی په انصاف سره ۔ نیشته معبود سوا د هغه نه زبردست

الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ

او حکمت والا دے ۔ یقیناً دین په نزد د خدائے پاک اسلام دے ۔ او اختلاف نه دے کړے اهل

أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

کتاب مګر پس د هغې نه چه ورته راغې علم د وجه د ضد نه په مینځ د دوی کښې ۔

قل، ترغیب جنت ، آخرت نه
سلـ معلومه شوه چه په
ایمان کښې به مسلمان قطعاً
د خپل ایمان دعوی کوی او
په نورو اعمالو کښې به ګمان
د تیولو نه زیات عاصی شماری
او معلومه شوه چه په
ګناه ګو سره ایمان نه
خلقیږی البته د ایمان
طاقت کمیږی هو که د سری
ایمان وی او ګناه هونه ئے
نه وی نو ایمان سړی ـے
بچ کوی د دوزخ د تللو نه
او که مؤمن ګناه ګار وی
او معافی ورته خدای شه
او نه کړه نو د ایمان د
دوزخ د تللو نه سړے
نه شی بچ کولے البته په
دوزخ کښې به نه همیشه وی
او معلومه شوه چه
ایمان لویه وسیله ده
د بچاو د پاره ۱۲
ـلـ دا دلیل نقلی دے
د توحید د پاره ۱۲

وَمَنْ يَّكْفُرْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾ فَاِنْ

او هغه چه انکار وکړي د حکمونو د خدای نه نو یقینًا الله (د حساب کوونکی دی) ژر (د حساب کونکی دی) نو که

حَآجُّوْكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۭ وَقُلْ

دوی جګړه کوی تاسره نو ووایه چه تابع کړی دی ما ځان خپل الله ته مصطفٰی او هغه چه ما سره دی - او ووایه

لِّلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَالْاُمِّيّٖنَ ءَاَسْلَمْتُمْ ۭ فَاِنْ اَسْلَمُوْا فَقَدِ

اهل کتاب یهودو او امیانو ته چه آیا حکم منلی دی تاسو - نو که دوی حکم او منلو نو دوی

اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ ۭ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

سم لار شو - او که دوی واپس شو نو یقینًا په تا رسول دی - او الله وینی بندګان خپل -

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ

یقینًا کوم خلق چه انکار کوی د آیتونو د خدای نه او وژنی پیغمبران په نا حقه

وَّيَقْتُلُوْنَ الَّذِيْنَ يَاْمُرُوْنَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ

او وژنی هغه خلق چه حکم کوی په انصاف (رسالت توحید او سنت) د خلقو نه - نو خبر کړه دوی

بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢١﴾ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا

په عذاب ډیر سخت سره - دوی هغه خلق دی چه برباد شو ټول عملونه د دوی په دنیا

وَالْاٰخِرَةِ ۡ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٢٢﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا

او په آخرت کښې او نشته دوی له مدد کوونکی - آیا نه ګوری ته هغو خلقو ته چه ورکړی شوی

نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتٰبِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ

دی یوه حصه د کتاب نه بللی کیږی کتاب د خدای پاک ته چه فیصله اوکړی په مینځ د دوی کښې

يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٣﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَنْ

بیا واړوی یوه ډله د دوی نه او دوی منع کوی - دا ځکه دوی چه وائی دوی هیڅ کله به

له یعنی په تا صرف رسول دی د هدایت اختیار تعالٰی په قبضه کښې دے نو معلومه شوه چه دا هم په صریح صورت ورکوی البته کو لاس کښې رسیده نو بیا په کښې په لاس سره منع کوی او که قدرت او طاقت ئې نه وي نو بیا په ژبه او که دا هم نه وي نو په زړه کښې بد ګڼړي ۱۲ (الذین یأمرون، تحویف) الحکم وغیره ۱۲

سکه نو دوی ته اسلام د دینونو او الحکم وغیره فیصلوں مرحوم دی

سکه یعنی لفظ د رسره محبت او عمل نه محروم دی ۱۲

سکه یعنی کلونه ول او دوی عادت وے ۱۲

الم تر: زجر دے ۱۲

سلہ یعنی غلو بیعت ویئی چہ ډیر ورځو وی نیکو نو ته سلو عبادت کوہ وہ باو ریخ کړ دنیا چہ ... وی پہ علا ابیدو وی

چہ مولیو دمؤمنانو پہ قدرہ گنا ...

تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ۪ وَّغَرَّهُمْ فِيْ دِيْنِهِمْ مَّا كَانُوْا

او نہ رسی موږ ته اور مگر ورځی څو ۔ او دوکه ورکړې ده دوی لره په دین د دوی کښی هغه څیز چه وو

يَفْتَرُوْنَ ۝ فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيْهِ ۣ وَوُفِّيَتْ

چه دوی به جوړول ۔ نو څنګه حال به وی کله چه جمع کړو دوی هغه ورځ ته چه نشته شک په هغې کښی ۔ او پوره به

كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ

ورکړی شی هر یو نفس ته بدل د کار د هغه او دوی به ظلم او نه شی ۔ او وایه اے خدایه مالکه د

الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ ۟ وَ

بادشاهۍ ورکوے ته بادشاهی هغه چا ته چه رضا وی او اخلے ته بادشاهی هغه چا نه چه رضا وی او

تُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ ۭ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۭ اِنَّكَ عَلٰي كُلِّ

عزت ورکوے ته هغه چا ته چه رضا وی او ذلیل کوے هغه چه رضا دی په لاس ستا کښی ټول خیر دے یقیناً ته په هر

شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ تُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ ۡ

یو شی قادر یے ۔ ننباسے شپه په ورځ کښی او ننباسے ورځ په شپه کښی او

وَتُخْرِجُ الْـحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْـحَيِّ ۡ وَتَرْزُقُ مَنْ

او راوباسے ژوندے د مړی نه او راوباسے مړه د ژوندی نه او رزق ورکوے هغه چا ته

تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ

چه رضا دی بے حسابه ۔ نه دی جوړوی مؤمنان کافران لره دوستان

مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِيْ

سوا د مؤمنانو نه ۔ او چا چه وکړو دا کار نو نه دے د خدائے پاک سره هیڅ

شَيْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً ۭ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ۭ وَ

تعلق مگر که کوئی تاسو د دوی نه ځان ساتنه ۔ او ویروی تاسو لره خدائے د ځان خپل نه ۔ او

عقلاً او نقلاً معلومه شو چه غیب دان او کارساز صرف خدائے تعالیٰ دے نو که ستا سو څه ضرورت وی نو حاجت په حضور د الله تعالیٰ نه غواړئ او د حاجت غوښتو طریقه داده چه باری تعالیٰ عظیم صفتونه په ذکر کوئ او بیا په سوال کوئ چه اے خدائے لو یو صفتو نو مالکه حاجت پوره کړه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی چه دا اسم اعظم دے په دا سره حاجتونه قبلیږی ۱۲

سلہ بادشاهی ورکول او اخستل ټول په قبضه د باری تعالیٰ ده بل څوک نشته ۱۲

سلہ ټول خیر وند دے یا او د ادب صرف دالله تعالیٰ په قبضه کښی دی نه د کل ماسوی الله په لاس کښی ۱۲

سلہ لکه عالم د جاهل نه سلہ هر کله چه کافر او مسلمان په عقیده کښی خلاف دے نو د هغه دوستی هم مسلمان لره نه ده مناسب ولایت د زړه دوستی ورسره ناجائز ده او مدارات ځان ساتنه د پاره جائز ده چه کافر قتل ئے اردو او رحم الله هم اغفر لکاتبه ۔

ــه واه باری تعالیٰ ته یو والی شو تعم که یعنی په هر څه کښی باری تعالیٰ یو څوک دی او د زړه په خبرو هم پرته باری تعالیٰ عالم دے څوک حاجتونه هم په خدائے تعالیٰ غواړی ئے په هر څه قادر دے ستا سو حاجتونه

إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ إِن تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ

او الله ته واپس دے – او وایه که پټ کړئ تاسو هغه چه په سینو ستاسو کښے دے یا ئے ښکاره کړئ

يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ

نو پوهیږی په هغه الله – او پوهیږی په هغه چه په آسمانونو کښے دی او په زمکه کښے دی – او الله تعالیٰ په

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ

هر شی باندے قادر دے – په کومه ورځ چه بیا مومی هر یو نفس هغه چه ئے کړی دی د نیکئ نه

مُّحْضَرًا ۛ وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا

حاضر – او هغه چه ئے کړی دی د بدئ نه – غواړی به که وی په مینځ د دوی او په مینځ د هغه کښے

بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ قُلْ

مسافه لیرې – او ویروی تاسو الله د ځان نه – او الله مهربان دے په بندګانو باندے – او وایه

إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ

که چیرته یئ تاسو چه الله سره مینه لرئ نو تابعداری زما وکړئ چه الله هم مینه به درسره وکړی او وبه بخی ستاسو ګناهونه

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ

ستا او الله بخونکے مهربان دے – او وایه حکم ومنئ د خدائے او د رسول – نو که ئے مخ واړولو تاسو نو یقینا

اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ

الله تعالیٰ مینه نه کوی د کافرانو سره – یقینا الله غوره کړی دے آدم او نوح او اولاد د

إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِن بَعْضٍ ۗ

د ابراهیم او کورنۍ د عمران په ټول عالم باندے – نسل وه ځینے د ځینے نه

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ

او الله هر څه آوری او پوهیږی – کله چه اووے ښځے د عمران چه اے ربه ما نذر کړی دے

پوره کولے شی او نور مخلوق ستاسو حاجتونه نشی پوره کولے او د غیب خبرې او خبرو څخه کولے نشی په ټول مخلوق کښے لوئے مخلوق نبی کریم صلی الله علیه وسلم دے او هغه فرمائی چه حاجت غواړئ د باری تعالیٰ نه او سوال کوه هم صرف د باری تعالیٰ نه او دغه مسئلے د پاره ټول نبیان او ټول آسمانی کتابونه او ټول آسمانی دینونه دی نو الله تعالیٰ دې مونږ د دے مسئلے تابعداران کړی آمین ۱۲ ــه یوم قیمت عذاب اخروی ۱۲ ــه معلوم شوه چه څوک اتباع کوی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نو هغه ګناه معاف کیږی او هغه سره د الله تعالیٰ مینه ده او د الله تعالیٰ سره مینه ده د خدائے تعالیٰ سره نو د مینے نښه د الله تعالیٰ سره تابعداری ده او که تابعداری نه وی نو د باری تعالیٰ هم ورسره محبت نیشته ۱۲ ــه یعنی وحستی غلچی حستی دی نو په عزت او د وی نقصان کښے نیکی دی خلیان دی او د نسل کښے دی متونسل کښے څوک دی نه حاجتونه صد غواړی ۱۲ ــه هر څه آوری ونګ او په هر څه پوهه دی او دی الله تعالیٰ دے نو حاجتونه هم صرف د هغه نه غواړی او د یو هم صرف د هغه

ځکه کوی – و طمعه هم د هغه نه کړئ نه د غیر الله د ځکه غیر الله نه هر څه آوری او نه په هر څه پوهه دے ۱۲
د بی بی مریم مور د پیدایش په وخت ورته نذر نه کړو د ترکه حاجتونه غوښتل جواب هغه غوښتل د وخت ورته یقینا کښې ولیدل
او د ابو موسی علیه السلام نه عمران د ...

لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۚ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۳۵﴾

تا لره هغه چه په ګېډه کښې زما دے ازاد به وي. نو قبول ئې کړې له ما. يقيناً صرف ته هغه اورېدونکے او په هغه پوهه يې

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

نو کله چه پيدا شوه هغه نو اوئې ويل اے ربه لا نه پيدا شوه جينۍ - او خدائے عالم دے

بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَ

په هغه چه پيدا شوې وه - او نه وه هغه هلک په شان د جينۍ او ما نوم کېښود ده لره مريم او

إِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿۳۶﴾ فَتَقَبَّلَهَا

زه امن درکوم ئې تا لره په تا سره او نسل د دې لره د شيطان مردود نه - نو قبول کړه هغه لره

رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ

رب د هغې په قبلولو ښه سره - او او ئې ګټوله په ټوکولو ښه سره او او ئې سپارله دا زکريا م ته

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ

کوم وخت چه به راتلو دے هغې ته زکريا م کوټه ته - نو مونده به ئې دے هغې سره روزي او ئې ويل

يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ

اے مريمے دا کوم دي تا له دا - دې اوئې ويل دا د طرفه د خدائے نه دي - يقيناً الله رزق درکوي

مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۳۷﴾ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۖ قَالَ رَبِّ

هغه چا ته چه رضائې شي بې شمېره - په دغه مقام کښې سوال اوکړو زکريا د رب خپل او ئې ويل اے ربه

هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿۳۸﴾ فَنَادَتْهُ

راکړه ماته د خپل طرف نه اولاد پاک، يقيناً ته اورېدونکے د دعا ئې - نو آواز اوکړو ده ته

الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ

ملائکو او دے ولاړ وه مونځ ئې کاوه په کوټه کښې - چه الله زيرے درکوي تا ته

ل‍ه دا اورته د وه معلومه چه څوا په ګېډه کښې څه دي
۲ له څوا د خدمت نه به ازاده وي ۱۲

۳ له مريم عليها السلام خو د صورت کېدې نه عاجزه را اووته لو هغه به څنګه د خلقو حاجتونه پوره کړي ۱۲

۴ له په عبرانۍ کښې وا ئې عابده ته ۱۲

۵ له يعنې د مريم عليها السلام ورځ خدائے تعالیٰ ترڅنګ چه وه ۱۲

۶ له مريم عليها السلام د خدائے تعالیٰ د پرورش نه ښکاره وه ۱۲

۷ له بې موسمه ميوې به وې ۱۲

۸ له نو زکريا عليه السلام او وې چه ما له هم د قسې بې موسمه اولاد راکړه ۱۲

۹ له د صالح اولاد د پاره دا مقبول دُعا ده ۱۲

قَالَتْ هُوَ، يعنې د اميوے څه د طاقت نه بهر دے ۱۲

هُنَالِكَ، د مريم اعتراض چه زکريا په متصرف وه چه ښوا وړا وکړه اولاد شوے وه جواب هغه د باري تعالیٰ نه څوک نو ځیلے وه نو ته هم تر ته اوغواړه ۱۲

له چه په پلار ورته دوه ملک پیدا کړی ... نبي کریم صلی الله علیه وسلم خوځکه نه نکاح کړې وه نو مونږ د ځکه نکاح کول غوره شو ۱۲

بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا وَّحَصُوْرًا وَّنَبِيًّا

په یحیی سره چه رښتونی کوونکی به وي د حکم د خدای پاک او سردار به وي او ځان به ساتونکی وي او نبي به وي

مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۳۹﴾ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّقَدْ بَلَغَنِيَ

د نیکانو نه - اوویل ویې ای ربه څنګه به اوشي ماله هلک او رسیدلی دی ما ته بوډا

الْكِبَرُ وَامْرَاَتِيْ عَاقِرٌ ۭ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاۗءُ ﴿۴۰﴾ قَالَ

والی او ښځه مې شنډه ده - اوویل ویې همدغه شان الله کوي هغه چه وغواړي - اوویل ویې

رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً ۭ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ

ای ربه اوګرځوه ما ته یوه نښه - اوویل نښه ستا دا ده چه خبرې به نه شې کولی خلقو سره درې ورځې

اِلَّا رَمْزًا ۭ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيْرًا وَّسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ﴿۴۱﴾

مګر په اشاره سره - او یاد کړه رب خپل ډیر او پاکي بیانوه بیګاه او سحر -

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰۗىِٕكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىكِ وَطَهَّرَكِ

او کله چه اوویل ملائکو ای مریمې یقیناً الله غوره کړې یې ته او پاکه کړې یې ته

وَاصْطَفٰىكِ عَلٰي نِسَاۗءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۲﴾ يٰمَرْيَمُ اقْنُتِيْ لِرَبِّكِ وَ

او غوره کړې یې ته په ښځو د عالم باندې - ای مریمې بندګي کوه د رب خپل او

اسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿۴۳﴾ ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَاۗءِ الْغَيْبِ

سجده کوه او رکوع کوه سره د رکوع کوونکو نه - دا خبرونه د غیب دي

نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ۭ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ

چه مونږ وحی کوو ئې تاته. او نه وې ته د دوی سره کله چه غورځول دوی قلمونه خپل چه کوم یو به

يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۠ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿۴۴﴾ اِذْ قَالَتِ

پالنه کوي د مریمې او نه وې ته په نزد د دوی کله چه دوی جګړه کوله - کله چه اوویل

۲ یعنی اسباب ظاهره خو نیشته ۱۲
۳ یعنی الله تعالی اسباب ته محتاج نه دی ... اسلام د پاره د دوباره کولو د بشارت سوال وه نه د وجهې د شک نه ۱۲
۴ په قدرت د خدای سره ... ۱۲
۵ یاد د خدای ... ذکر نه مقصود ... چه خالق یاد شي ... ۱۲
۶ ... مقصد ... خدای ... ۱۲
۷ ... عیسی علیه السلام ... ۱۲
۸ دا د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د پیغمبری ثبوت دی چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم ... صاحب د وحی ... حق دی ۱۲

۹ یعنی ... ۱۲

ــه په حقه هغه سره چه په کلمه د کن سره به پیدا او عیسی او مسیح د پلار نه … ــه مسیح په عبرانی کښے دا لفظ مبارک ته

الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيْحُ

ملائکو اے مریمے یقیناً الله زیرے درکوی تا لره په یو حکم سره د خپله طرفه نوم د هغه به مسیح وی

عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝۴۵

عیسیٰ خوئی د مریمے برکتی به وی په دنیا کښے او په اخرت کښے او د مقربینو نه به وی۔

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَّمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۴۶ قَالَتْ رَبِّ

او خبرے به کوی د خلقو سره په زانګو کښے او په پوخ عمر کښے او د صالحانو نه به وی۔ او وئیل ئے اے ربه

اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ بَشَرٌ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ

څنګه به اوشی ما لره هلک او نه دے رسیدلے ما ته انسان۔ اوئے ویل دغسے الله پاک پیدا

يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝۴۷

کوی هغه چه رضا ئے شی۔ کله چه فیصله اوکړی د یو کار نو وائی هغه ته چه شه نو شی۔

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ ۝۴۸ وَرَسُوْلًا

او اوبه خائی د ده ته کتاب او د عقل خبرے۔ او تورات او انجیل۔ او کړی به ئے رسول پیغمبر

اِلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَنِّيْ قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ اَنِّيْٓ

بنی اسرائیلو ته۔ یقیناً راوړے مے دے تاسو ته نښانه د رب ستاسو نه۔ چه زه

اَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطِّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فِيْهِ فَيَكُوْنُ

جوړوم تاسو لره د خټے نه شکل د مارغه نو پوکے کوم په هغه کښے نو شی

طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِ الْمَوْتٰى

مارغه په حکم د خدائے سره۔ او جوړوم ړانده او برګے او ژوندی کوم مړی

بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُوْنَ وَمَا تَدَّخِرُوْنَ فِيْ بُيُوْتِكُمْ

په حکم د خدائے سره۔ او خبروم تاسو په هغه چه خورئ تاسو او په هغه چه ټولوئ ئے تاسو په کورونو کښے

ــه په حقه هغه سره چه په اصل کښے مشیحا دے او عیسی په اصل کښے ایشوع دے او مریم عابدے ته ۱۲

ــه د خدائے تعالیٰ د وحدانیت خبرے به کوی ۱۲

ــه یعنی ظاهری اسباب به خو نیشتے د دے وجے نه معلومه شوه چه مریم علیها السلام لویه صحتی وه خو مجبوره نه وه د مور نه پیدا شوے دے معجزه او د غیبے عیسی علیه السلام پیغمبر دے خو رب نه دے بلکه د خدائے تعالیٰ د وحدانیت اعلان کوی هم په زانګو کښے او هم په پوخ عمر کښے ۱۲

ــه قران او حدیث د نزول نه روستو او تورات او انجیل د نزول نه مخکښے ۱۲

ــه یعنی په شکل د مارغه جوړول لوکښے زه کاسب یم او نه خالق یعنی زه پکښے پوکے اوکړم نو نا څاپه مارغه شی۔ معلومه شوه چه په معجزه کښے د پیغمبر اختیار نه وی ۱۲

ــه یعنی خائی ړوند او برګی او مړی ته دعا اوکړم نو خدائے پاک هغوی جوړ کړی او د لته هم دغه مخکښے تفصیل دے یعنی عیسیٰ علیه السلام صرف په دعا کښے کاسب دے جوړونکے صرف الله تعالیٰ دے په جوړولو کښے عیسیٰ علیه السلام نه کاسب او نه خالق دے ۱۲

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾ وَمُصَدِّقًا لِّمَا

یقیناً په دے کښے نښه ده تاسو لره که یئ تاسو مؤمنان. او رښتونے کوونکے یم هغه کتاب

بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ

چه مخکښے زما نه دے چه تورات دے او چه حلال کړم تاسو لره ځینے هغه چه حرام شوی دی

عَلَيْكُمْ ۚ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

په تاسو او راوړے مے ده تاسو ته نښه د رب ستاسو نه. نو اُووېرېږئ د الله نه او حکم زما منئ.

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾ فَلَمَّا

یقیناً الله رب زما دے او رب ستاسو دے نو عبادت اوکړئ د هغه. دا لار برابره ده. نو هر کله چه

أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ

معلوم کړو عیسیٰ د دوی نه کفر اووئے ویل څوک دی امداد کوونکی زما په لاره د خدائے. او ووئے

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

حواریانو (سپین روبو) مونږ یو امداد ورکوونکی د خدائے ایمان اوړے دے مونږ په الله او شاهد شه چه مونږ مسلمانان یو

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾ وَ

اے ربه زمونږ ایمان اوړے دے مونږ په هغه کتاب چه تا نازل کړے او حکم منلے دے مونږ د رسول نو اولیکه مونږ سره د شاهدانو. او

مَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَىٰ إِنِّي

مکر اوکړو دوی او تدبیر اوکړو خدائے. او الله غوره تدبیر کوونکے دے. کله چه اُووئے ویل الله اے عیسیٰ زه اخلم

مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ

تا لره او پورته کوونکے یم تا لره ځان ته، او پاکوونکے یم تا لره د کافرانو نه او

جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۖ

کوونکے یم تابعدار ستا د پاسه د کافرانو نه تر قیامته پورے:

ل د دا د عیسیٰ علیه السلام خبره ده یعنی عیسیٰ علیه السلام ووئیل چه د الله تعالیٰ څخه راغلے یم تاسو ته د عیسیٰ علیه السلام د معجزو حواریانو ۱۲

ک د دا د الحیوان المقیم او المستقیم تفصیل دے په سوره انعام کښے ۱۲

ه دلیل په وحدانیت او رسالت

ک معلومه شوه چه د داعی سره امداد کول په دین کښے دا د خدائے سره امداد دے ۱۲

ک مکر دا لفظ په عربی کښے تدبیر ته او کله حسن او کله غیر حسن وی البته په پښتو کښے مکر بد کار ته وائی ۱۲

ک ژوندے خیژولو تا آسمان ته دا د مسلمانانو عقیده ده ۱۲

ک تابعداران د عیسیٰ علیه السلام به په دنیا کښے پاتے وی په مخا لفینو او په آخرت کښے په هغو تابعداران پاسه وی چه صحیح تابعداران وی کله امت د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په خلاف د نصارا و نه چه صرف په دنیا کښے پاسه دی نه په آخرت کښے ۱۲

ه نور توجیهات د دے بیان یا نیکان یا خاشته خلق ۱۲

ربع ۵ ۱۳

ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

بیا ما ته دی واپس ستاسو ورتلل بیا به حکم وکړم په منځ ستاسو کښې په هغه شی کښې چه تاسو پکښې جګړه کوله

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا

نو چا چه کفر اوکړو نو ورته به عذاب ورکړم سخت په دنیا

وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

او په آخرت کښې او نه به وی دوی لره مددګار څوک - او چا چه ایمان راوړو او اوکړه

الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

نیکی نو پوره به ورکړی دوی له ثوابونه - او الله مینه نه کوی ظالمانو سره -

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ

دا لولو تا ته چه آیتونه دی او بیان دے تحقیقی - یقیناً مثال د عیسیٰ

عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ ۖ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

په نزد د خدای په شان د آدم دے - پیدا یې کړو له خاورې بیا ورته یې اووئیل چه شه نو شو -

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ

واقعي خبره ستا د رب ده نو ته شک کونکو نه شې - نو چا چه اوکړه جګړه ستا سره په دې کښې

مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ

پس د هغې نه چه راغلو تا ته علم - نو ووایه چه راشئ چه طلب کړو مونږ خپل ځامن او ستاسو ځامن

وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل

او ښځې زمونږ او ښځې ستاسو او ځانونه زمونږ او ځانونه ستاسو بیا به عاجزي اوکړو نو اوګرځوو

لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَ

لعنت د خدای په دروغژنو باندې - یقیناً دا بیان د حق دے - او

ل ۱ داد مخالفینو فیصله ده ۱۲ ۲ دا د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د رسالت دلیل دے او د رسالت ثبوت ځکه الله تعالیٰ فرمائی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته توحید بیانوئ دے الله تعالیٰ دے کړے دے ۳ حدیث د ... واما الذین آمنوا ... دے ۱۲ ۴ دا د خلقو د اعتراض جواب دے یعنی که عیسیٰ علیه السلام بې پلاره پیدا شو نو دا الوهیت دلیل دے چه دے نو معترض دی ځکه چه آدم علیه السلام هم بې پلاره او بې مورې پیدا شوے دے ۱۲ ۵ دا حق چه معترض او غیبه ان صرف الله تعالیٰ ته دے ۶ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته وائی او مونږ ته اوروی - د دې تعریض والی په بلاغت کښې ۱۲ ۷ دا اعلان مباهله دے یعنی په عاجزۍ سره دعا کول چه اے الله تعالیٰ د حق نه تباه کړه ۸ دا آخري فیصله دے ۸ نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه پیله او علی کرم الله وجهه او حسن او حسین او فاطمه رضوان الله تعالیٰ علیهم اجمعین سره ان تشریف راوړو ... وجه د شرط وړاندې نه شو ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم د مقابلې د پاره راتلل ... د هغوی مقابله نه شو ... او تیار نه شو ... چه ... قبول کړو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل که دوی مباهله کړې وې نو ... تباه شوی وو ... (رواه ...) ... ۱۲

مَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٦٢﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا

او نشته هیڅ معبود سوا د الله نه ـ او یقیناً الله زبردست او حکمت والا دے ـ نو که قبول نه کړي هغوی

فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِالْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦٣﴾ قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ تَعَالَوْا اِلٰى

نو یقیناً الله پوهه دے په فسادیانو ـ اووایه چه اے اهل کتابو راشئ یو دے

كَلِمَةٍ سَوَآءٍۢ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَ لَا نُشْرِكَ بِهٖ

خبرې ته چه برابره ده په مینځ زمونږ او ستاسو کښې چه بندګي به نه کوو مګر د الله او نه به شریکوو هغه سره

شَيْئًا وَّ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا

هیڅ څوک او نه به جوړ کړي بعضې زمونږ بعضې نورو لره خدایان سوا د الله تعالی نه ـ نو که قبول نه کړي هغوی

فَقُوْلُوا اشْهَدُوْا بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تُحَآجُّوْنَ

نو اووایئ چه ګواه شئ چه مونږ مسلمانان یو ـ اے اهل کتابو ولې جګړه کوئ په

فِىْۤ اِبْرٰهِيْمَ وَ مَاۤ اُنْزِلَتِ التَّوْرٰىةُ وَ الْاِنْجِيْلُ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِهٖ ؕ

حق د ابراهیم کښې او نه دے رالیږلے تورات او انجیل مګر روستو د هغه نه ـ

اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٥﴾ هٰۤاَنْتُمْ هٰۤؤُلَآءِ حَاجَجْتُمْ فِيْمَا لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ فَلِمَ

آیا عقل نه لرئ تاسو ـ خبردار تاسو جګړه کوئ په هغه خبره کښې چه تاسو ته په هغې علم شته نو ولې

تُحَآجُّوْنَ فِيْمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

جګړه کوئ په هغه خبره کښې چه تاسو ته په هغې علم نشته ـ او الله پوهیږي او تاسو نه پوهیږئ ـ

مَا كَانَ اِبْرٰهِيْمُ يَهُوْدِيًّا وَّ لَا نَصْرَانِيًّا وَّ لٰكِنْ كَانَ حَنِيْفًا

نه وو ابراهیم یهودي او نه نصراني لیکن وو هغه پاک

مُّسْلِمًا ؕ وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٦٧﴾ اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيْمَ

مسلمان ـ او نه وو د مشرکانو نه ـ یقیناً مناسب د خلقو نه ابراهیم ته

---

۱ یعنې راشئ چه اختلاف د خبرے پریږدو او د اتفاق د خبرے نظر اوکړو ۱۲

۲ یعنې هغه شے هر اصول یا اعلا لوی منصب کوم چه د الله تعالی دے د اپه مخلوق لره نه ورکوو ۱۲

۳ هغه دا او یهود دعوی وے چه ابراهیم علیه السلام زمونږ په دین وه دا دعوی صحیح نه ده ځکه چه ابراهیم علیه السلام مشرک نه وو او خلقو مسئله د باری تعالی پر هغه اوکړه په یهودیت او نصرانیت کوم د هغه نه روستو ده ۱۲

۴ چه د تورات او انجیل مسئله وی ۱۲

۵ یعنې د ابراهیم علیه السلام په حال کښې ۱۲

۶ اصول د حقیقت ۱۲

۷ د احنیف معنی ده ۱۲

لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا ۗ وَاللَّهُ وَلِيُّ

حقه خلق دی چه خبره منو حقه او دا نبی ﷺ او هغه خلق دی چه ایمان ئې راوړی دی - او الله دوست

الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ وَدَّت طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ

د مؤمنانو دے - غواړی یوه ډله د اهل کتابو نه چه گمراه کړی تاسو -

وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

او نه گمراه کوی یو تن مگر خپل ځانونه او دوی نه پوهیږی - اے اهل کتابو

لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

ولے انکار کوئ د آیتونو د خدائے نه او تاسو قائل یئ - اے اهل کتابو

لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنتُمْ

ولے یو ځائے کوئ د حق سره دروغ او پټوئ حق لره او تاسو

تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾ وَقَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي

پوهیږئ - وائی ډله د اهل کتابو نه چه ایمان راوړئ په هغے

أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ

چه راغلے ده مؤمنانو ته په اول د ورځ کښے او کافر شئ تر په آخر د هغے کښے

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ

امید دے چه دوی واپس شی - او مه منئ خبره د هیچا مگر د هغو چه متابعت کړی ستاسو - او وایه چه

إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَى اللَّهِ أَن يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ

یقیناً خونه طریق د هدایت د خدائے دے - دا اګکد چه ولے ورکولے کیږی یو کس ته پشان د هغے چه درکړے شوی تاسو ته

أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِندَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

یا غالب ولے شو په تاسو په نزد د رب ستاسو - او وایه چه یقیناً مشرتوب په لاس د خدائے کښے دے ورکوی دا

۱ اهل کتاب یو ته زور نه ده ۱۲

۲ چه مخاطبه ئے د علماؤ سره وی نو یو د خبره حقه او بله باطله کوی او د حق په ذریعه خپل باطل ثابتوی او چه مخاطبه ئے د عامیانو سره وی نو حقه خبره پټوی ۱۲

۳ چه مسلمانان بدگمان شی په اسلام کله چه اهل کتاب بېرته واپس شی ۱۲

۴ یعنی د هغه چا خبره منئ چه هغو ستاسو په دین وی او د مسلمانانو خبره کله هم مه آوروئ ۱۲

۵ دا تد بیر ونه ځکه کوی چه مشری د دوی خپله شی لره او هغه اوس د دوینه مسلمانانو واخسته ۱۲

مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۚ يَّخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۗ

حقه چا لره چه رضا شي. او خدای فراخ طاقت والا پوهه دی. خاص کوی مهربانی خپله هغه چا ته چه رضا ئې شي.

وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۝ وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ

او الله فضل لوئې د ے۔ او ځنې د اهل کتاب نه هغه دی چه که

تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُّؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِيْنَارٍ

امانت ورسره کیږدے ډیر مال نو ادا کوی تا ته۔ او ځنې د دوی نه هغه دی چه که امانت ورسره کیږدے یو

لَّا يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا

اشرفئ نو نه ادا کوی تا ته هیڅ کله مگر که ته په سر د هغه ولاړ یې۔ دا ځکه چه وائی دوی چه

لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ سَبِيْلٌ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ

نیشته په موږ په حق د امیانو کښې څه گناه۔ او وائی په خدای دروغ

وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝ بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ

او دوی پوهیږی ی۔ او چا چه پوره کړو لوظ خپل او او ویریده نو یقیناً الله تعالی

يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ

خوښه کوی ویریدونکو سره۔ یقیناً هغه خلق چه اخلی په لوظ د خدائے سره او په قسمونو خپلو سره

ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

قیمت لږ دوی لره نیشته حصه په آخرت کښے او خبرے به او نه کړی ورسره

اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۖ وَلَهُمْ

الله تعالی او نه به اوگوری طرف د دوی په ورځ د قیامت او نه به پاک کړی دوی لره۔ او دوی لره

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ

عذاب دے سخت۔ او یقیناً د دوی نه یو ډله ده چه تاوهی ژبے خپلے په کتاب سره

ل یعنی که مومن د دوی مال خورو نو گناه نیشته مومن اهل دین یو او دا هغه امیان دی ۱۲

ل سره د علم دروغ وائی ۱۲

ل یعنی په دا ډول انداز سره ئې وائی چه ته به ئې گمان او کړے د کتاب د خدائے تعالی ۱۲

له نصارا ؤ او ځکه چه عیسی علیه السلام مونږ ته وئیلی دی چه تاسو ما ته په ما باندی توکیږی آواز کوئ او باری تعالیٰ ورلره جواب ورکړی دی چه پیغمبران خو خلق د باری تعالیٰ په طرف بلی نه نه بیولی طرف ته. نو دا د پخلیم اعتراض جواب دی

لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ۚ وَيَقُولُونَ هُوَ

چه تاسو په ګمان او کړئ دا د کتاب او نه دی هغه د کتاب نه - او وائی دوی چه دا د

مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ

طرف د خدائے دے او نه دے هغه د طرفه د خدائے نه او وائی دوی په خدائے باندے

الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ

دروغ او دوی په پوهیږی - نه دے کار د هیڅ بشر چه ورکړی هغه ته خدائے کتاب

وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ

او عقل او پیغمبری بیا وائی خلقو ته چه شئ بندګان ځما بیرته د

دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتٰبَ

د خدائے نه لیکن وائی چه شئ خدائی خلق ځکه چه زده کوئ تاسو کتاب

وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ

او ځکه چه لوستلے تاسو (د کتاب) - او حکم نه کوی تاسو ته چه جوړ کړئ ملائکې

وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا ۗ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

او نبیان خدایان - آیا حکم کوی تاسو ته په کفر وروستو د دینه چه تاسو مسلمانان یئ -

وَإِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتٰبٍ وَحِكْمَةٍ

او کله چه واخسته الله وعده د نبیانو نه چه کوم څه درکړم تاسو ته کتاب او علم

ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ

بیا راشی تاسو ته رسول رشتینے کوونکے د هغه کتاب چه تاسو سره دے نو ضرور به په هغه ایمان راوړئ او ضرور به

قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذٰلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا

د هغه مدد کوئ - اوئے وئیل آیا اقرار کوئ تاسو - او واخلئ تاسو په دے باندے ځما عهد - دوی اوئے وئیل اقرار کوو

(١٠) افتروا على العباد الصالحين ...

له نصارا ؤ او ځکه چه عیسی ... ورلره جواب ورکړی دی چه پیغمبران ...
له یعنی د خدائے تعالیٰ کتاب درسوا خواری چه تاسو موحدان شئ نه چه مشرکان
سه دا د رسالت مسئله ده پس د توحید نه یعنی تر او سه پورے مسئله د لا اله الا الله وه او س شروع شوه مسئله د محمد رسول الله - حاصل دا دے چه د هر هر یوه نبی نه وعده اخستے شوے ده چه که څوک نبی خبره په حق او د هغه تائید به کوی نو که چرے تاسو نبیانو نه روستو نبی خوبی کریم صلی الله علیه وسلم ته تر لو نبیانو نه وعده باری تعالیٰ اخستے ده چه تاسو به نبی کریم صلی الله علیه وسلم تسلیم کوئ نو څوک چه د هغه د اعراض کوی او صفوی نا فرمان دی د هغه لوګے باد شاه چه د آسمانونو او زمکو مالک دے او مخلوق د هغه تابعدار دے په چار یا په نا چاری سره او د قبول مخلوق هغه واپس ده نو ته ورته خپله عقیده بیان کړه چه مونږ قبول آسمانی کتابونه منو او قبول نبیان هم منو او د خپل مولا فرمان بردار یو
اللهم اغفر لکاتبه و لوالدیه و آمین
عه ما وقید د کار نهی او ده
سه وعده د کعلماء آل عمران ١٩٩ وعده مخرم اعراف ١٥٧ ١٢

قَالَ فَاشْهَدُوْا وَ اَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلّٰى

او وئیل پس شاهدان شئ او زه تاسو سره شاهد یم۔ نو چا چه مخ واړاوه له

بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٨٢﴾ اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ

پس له دې نه نو هغوی نافرمان دي۔ آیا نو غیر د دین د خدائے نه طلب کوي دوی

وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّاِلَيْهِ

او هغه ته حکم تابع دے هر هغه څوک چه په آسمانونو کښې دي او په زمکه کښې په خوښه او په ناچارۍ سره او هغه

يُرْجَعُوْنَ ﴿٨٣﴾ قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ

ته به واپس کړلی شي۔ او وایه ایمان راوړے مونږ په الله او په هغه څه چه نازل شوي په مونږ او په هغه څه چه نازل کړے

عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ

ابراهیم ته او اسمٰعیل ته او اسحاق ته او یعقوب ته او اولاد د دوی ته

وَمَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ

او په هغه څه چه ورکړے شوي موسیٰ ته او عیسیٰ ته او نبیانو ته د رب د دوی نه فرق نه کوو مونږ د

بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ

په یو کس کښې د دوی نه۔ او مونږ د خدائے فرمانبردار یو۔ او هر څوک چه طلب کړي به د

الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ

اسلام نه دین نو هیڅ کله به منظور نشي د هغه نه او هغه به په آخرت کښې په زیانکارو کښې

الْخٰسِرِيْنَ ﴿٨٥﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ

برباد وي۔ څنګه به هدایت ورکړي خدائے یو قوم ته چه کافر شوي پس د ایمان نه او

وَشَهِدُوْٓا اَنَّ الرَّسُوْلَ حَقٌّ وَّجَآءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ ۭ وَاللّٰهُ لَا

شاهدي ئې کړې وه چه رسول حق دے او راغلي دي دوی ته دلیلونه۔ او الله نه کوي

يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٦﴾ اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ

خو نه ظالمو خلقو ته - دوی جزا دا ده چه په دوی باندے د ے

لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٧﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا

لعنت د خدائے پاک او د ملائکو او د خلقو ټولو - همیشه به وی په دغے

لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٨٨﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا

آسان به نه شی د دوی نه عذاب او نه به دوی ته صبر او کړے شی - مګر هغه چه توبه او وبیسته

مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٨٩﴾ اِنَّ

پس د دے نه او نیکی ئے او کړه، نو یقیناً الله بخونکے مهربان دے - یقیناً

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا لَّنْ تُقْبَلَ

هغه خلق چه کفر ئے او کړو پس د ایمان نه بیا زیات شو په کفر کښے هیڅ کله به منظوره نه شی

تَوْبَتُهُمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الضَّآلُّوْنَ ﴿٩٠﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَ

توبه د دوی او دوی ګمراه دی - یقیناً هغه خلق چه کافر شو او مړه شو په

هُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِّلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَّلَوِ

کفر کښے نو هیڅ کله به منظوره نه شی د یو د دوی نه ډکوالے د زمکے سره زر اګر که په بدله

افْتَدٰى بِهٖ ۭ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ وَّمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٩١﴾

ورکوی دا سره زر - دوی لره عذاب دے سخت - او نیشته دوی لره هیڅ مددګار -

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬ؕ وَمَا تُنْفِقُوْا

هیڅ کله نه شئ مونده کړے نیکی ترو دے چه خرچ او کړئ د محبوب شی نه - او هغه چه خرچ کوئ

مِنْ شَيْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٩٢﴾ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا

د یو شی نه نو یقیناً الله تعالیٰ پرے عالم دے - ټول خوراک و د حلال

ے معلومه شوه چه په کافرانو لعنت ویل ګناه نه دے په نزد د خدائے ۱۲

ے دا د اسیانو توبه وه ۱۲

ے یعنی خاتمه ئے په کفر اوشوه ۱۲

ے دا ترغیب دے د اتباع ته یعنی اے خلقو محبت د دنیا پریږدئ چه اتباع د حق او کړئ اصل کښے بو چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم خبره نه منله نو وجه د حب د مال وه نو ابوطلحه انصاری خپل محبوب باغ وقف کړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته او فرمائیل چه ډیره نفع ئے او کړه - وکان ابن عمرؓ یتصدق بالسکر وقال انی احبه ۱۲

ے یعنی په هر شی ورکولو کښے ثواب شته اګر که ثواب د اعلیٰ مال ډیر دے ۱۲

ے دا د اول اعتراض جواب دے په رسالت یعنی که ته نبی وے نو د ګیډوڼے د اوښانو غوښے او پئی خوړلے د اخو په ابراهیم حرام وو نو خدائے تعالیٰ جواب ورکړو چه دا خو یعقوب علیه السلام په ځان منع کړے وه د مرض د وجے نه د ابراهیم علیه السلام ۱۲

ع ۹
۱۷

الجزء الرابع

لِّبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسۡرَٰٓءِيلُ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦ مِن

د پاره د بنی اسرائیلو مګر هغه چه حرام کړے وه یعقوب په ځان باندې پخوا

قَبۡلِ أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوۡرَىٰةُۗ قُلۡ فَأۡتُواْ بِٱلتَّوۡرَىٰةِ فَٱتۡلُوهَآ إِن

د رالیږلو د تورات نه - ورته اووایه چه راوړئ تورات نو او لولئ هغه که یئ

كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ۝ فَمَنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ مِنۢ بَعۡدِ

تاسو رښتونی - نو چا چه جوړ کړل په خدائے باندې دروغ پس له دے نه

ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ۝ قُلۡ صَدَقَ ٱللَّهُۗ فَٱتَّبِعُواْ

نو هغوی ظالمان دی - ورته اووایه چه رښتیا وائی الله تعالیٰ - نو او منئ

مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ۝ إِنَّ

دین د ابراهیم چه پاک وه - او نه وه د مشرکانو نه - یقیناً

أَوَّلَ بَيۡتٖ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكٗا وَهُدٗى

اول کور چه مقرر شوے وه د خلقو د پاره صرف هغه دے چه مکه کښې دے برکتی او ښوونه د

لِّلۡعَٰلَمِينَ ۝ فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ مَّقَامُ إِبۡرَٰهِيمَۖ وَمَن دَخَلَهُۥ

د عالم د پاره - په هغه کښې نښې دی ظاهرې یو مقام ابراهیم دے - او څوک چه لاړ ورته

كَانَ ءَامِنٗاۗ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ مَنِ ٱسۡتَطَاعَ

نو شو په امن - او الله له په خلقو حج د بیت الله دے د چا چه طاقت وی

إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝

هغه ته د لارے - او چا چه کفر او کړو نو یقیناً الله غنی دے د عالم نه -

قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لِمَ تَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱللَّهُ شَهِيدٌ

او وایه اے اهل کتابو ولے انکار کوئ د آیتونو د خدائے نه - او الله تعالیٰ خبردے

ل دا هغه وخت مقرر اوو. جواب دے چه قُلْ فَأْتُوا
قُلْتُمْ ...

۲ دا چه توجه او سورل ورسره وی زیاته د ضروریاتو نه د اوسیدو کور او د توجه د پاره ښکاره په ضرورت کښې داخل دی ۔۱۲

۳ منها الحجر ھو مقام ابراهیم و بناء الکعبة و اهلاک اصحاب الفیل و زمزم و غیره (فائده) مخ کړل قبلے ته صرف د یکجهتئ د وجه نه وی نه چه کعبه حاجت روا ده او دے طرف ته مخ کول د الله تعالیٰ حکم دے ۔

نقصان مه بیا نو غاړه ۳ ـــ مسلمانان د اسلام نه مه واپس کوئ او د اسلام

عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾ قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ

په هغه چه کوئ تاسو۔ اووایه اے اهل کتابو ولے منع کوئ د

سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّاَنْتُمْ شُهَدَآءُ ؕ وَ

لارے د خدائے نه مؤمنان چه لټوئ په دے کښے عیب او تاسو پوهیږئ (چه عیب پکښے نشته) او

مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوْا

نه دے خدائے ناخبره د هغه نه چه تاسو کوئ۔ اے مؤمنانو که اومنئ تاسو خبره د

فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ يَرُدُّوْكُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ

بعضے اهل کتابو نو واپس به کړی تاسو لره پس د ایمان ستاسو نه

كٰفِرِيْنَ ﴿١٠٠﴾ وَكَيْفَ تَكْفُرُوْنَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ وَ

کافر ته۔ او ولے کافر کیږئ او تاسو ته لوستلے کیږی آیتونه د خدائے پاک او

فِيْكُمْ رَسُوْلُهٗ ؕ وَمَنْ يَّعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ

په تاسو کښے رسول د خدائے ﷺ شته۔ او چا چه منګلے اولګول په دین د خدائے نو هغه ته ورته اوښودے شوه لارے

مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٠١﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقٰتِهٖ وَلَا

برابرے ته۔ اے مؤمنانو اوویریږئ د خدائے پاک نه څنګه چه ویره د هغه واو

تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَاعْتَصِمُوْا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا

مه مرئ مګر مسلمانان ئ۔ مضبوط اونیسئ رسئ د خدائے پاک ټول

وَّلَا تَفَرَّقُوْا ۪ وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً

او مه جدا کیږئ۔ او یاد کړئ نعمت د خدائے چه په تاسو دے کله چه وئ تاسو دشمنان

فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ

نو محبت ئے واچولو په زړونو ستاسو کښے نو شوئ تاسو په نعمت د خدائے ﷺ کښے رونړه۔ او وئ تاسو

ع ۱۰

له اهل کتابو ته زور نه وه چه مسلمانان د اسلام نه مه واپس کوئ او د اسلام نقصان مه بیا نو غاړه ۳ ـــ مسلمانانو ته زور نه وه چه تاسو د اهل کتابو خبره مه منئ ۱۲

۳ه وا د جهاد مسئله وه او د سورت دویم حصه وه په دے حصه کښے بیان د جهاد او انفاق دے او په اوله حصه کښے بیان د توحید او د رسالت وه مقصود اصل د توحید مسئله وه۔ او نبی کریم صلی الله علیه وسلم د دے مسئلے بیا نونکے وه او اعلاء د کلمة الله یو باللسان یعنی بالدلائل دے او بل باللسان وه ۱۲

۴ه بیان دے چه په توحید مضبوط شئ او اختلاف مه کوئ ۱۲ حق تقاته: جهاد او کړئ په لار د خدائے کښے څومره چه طاقت وی ۱۲ (ابن عباسؓ)

ولا تفرقوا: تفرق غلط وه چه یو بل ته غلط نسبت کوئ۔ او خلاف جائز دے څنګه چه د مشورے اختلاف وه چه یو شا ورځ (آل عمران ۱۵۹)۔ او په مشوره کښے خو خلاف را ځی د ځلورو اماما نو تفرق نه نیشته او خلاف شته ۱۲ د الله پاک چه زمونږ کره دے زمانے جاهلانو ته هدایت او کړو چه کوم ته تفرق نو نه لګه رش او یو موږ شی د اسلام د وقت او د تاسو لوړ ۱۲ (کاتب)

عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِّنْهَا ۭ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ

په غاړه د کندې د اور نو بچ یې کړئ تاسو د اور نه - دغسې بیانوي الله

اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝ وَلْتَكُنْ مِّنْكُمْ اُمَّةٌ

پاک تاسو ته آیتونه خپل امید دے چه تاسو لاره بیا مومئ - شي دې ستاسو نه یو جماعت چه

يَّدْعُوْنَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

بلي خلق خیر ته او حکم کوي په نیکو سره او منع کوي خلق د

الْمُنْكَرِ ۭ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ

بدو نه - دوی کامیاب دي - او مه کیږئ پشان د هغو چه

تَفَرَّقُوْا وَاخْتَلَفُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَاۗءَھُمُ الْبَيِّنٰتُ ۭ وَاُولٰۗىِٕكَ

جدا شوي دي او اختلاف یې وکړ پس د هغې نه چه راغلل دوی ته دلیلونه - دوی له

لَھُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ يَّوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوْهٌ وَّتَسْوَدُّ وُجُوْهٌ

عذاب دے لوئے - کله چه سپین شي ځینې مخونه او تور شي ځینې مخونه -

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْوَدَّتْ وُجُوْهُھُمْ ۣ اَكَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ

نو هغه خلق چه تور شو یې د مخونه د دوی - ورته به او ویلے شي چه کافر شوئ تاسو پس د

فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ وَاَمَّا الَّذِيْنَ

ایمان نه نو او څکئ عذاب ځکه چه تاسو کفر کولو - او هغه خلق چه

ابْيَضَّتْ وُجُوْهُھُمْ فَفِيْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ۭ ھُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

سپین شو مخونه د دوی نو په رحمت د خدائے کښې به وي او دوی به په هغه کښې همیشه -

تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ نَتْلُوْھَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۭ وَمَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا

دا آیتونه د خدائے دي لولو یې په تا باندې په رشتیا - او نه کوي خدائے ظلم

له بیان اشاعت توحید والسنة او رد کمنکر چه بدعت او شرک دے ته چه او به دے او په چه تو به چه ثواب وصول دے او د اچها دوامي او حسن لذا ته دے او په تو ره حسن لغیره دے ۱۲

۲ معروف توحید او سنت او قانون الٰهي دے

۳ منکر شرک او بدعت او قانون چه د غیرو دے د قانون الٰهي نه ۱۲

۴ سپین مخونه د اهل سنت والجماعت دي ۱۲

۵ تور مخونه د مشرکانو او د بدعتیانو دي ۱۲

۶ د رحمت نه مراد جنت دے کما في الهود ۱۲

۷ په رشتیا سره یا د پاره د اظهار د توحید

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْوَدَّتْ: دا تخویف دے ۱۲

وَاَمَّا الَّذِيْنَ ابْيَضَّتْ: دا بشارت دے ۱۲

تِلْكَ اٰيٰتُ الخ دا تسلي ده ۱۲

لِلْعٰلَمِيْنَ ۝ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ

پہ عالم — او خاص د الله دی هغه څه چه په آسمانونو کښے دی او هغه چه په زمکه کښے دی — او طرف د الله ته

تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝ كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُوْنَ

واپس کیږی ټول کارونه — یئ تاسو غوره تولی چه راایستلے شوی یئ خلقو لپاره حکم به کوئ په

بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ۗ وَلَوْ اٰمَنَ

نیکو سره او منعه به کوئ د ناکاره کارونو نه او ایمان به راوړئ په الله — او که ایمان راوړے وے

اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ وَاَكْثَرُهُمُ

اهل کتابو نو غوره به وو دوی لره — ځینی د دوی نه مومنان دی او ډیر د دوی نه

الْفٰسِقُوْنَ ۝ لَنْ يَّضُرُّوْكُمْ اِلَّآ اَذًى ۚ وَاِنْ يُّقَاتِلُوْكُمْ يُوَلُّوْكُمُ

نا فرمان دی — هیڅ کله ضرر نه شی رسولے تاسو ته مګر تکلیف — او که جنګ او کړی تاسو سره نو واپس به کړی

الْاَدْبَارَ ۣ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ۝ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُوْٓا

تاسو ته شاګانے — بیا به دوی سره امداد او نه کړے شی — تړلے شوے په دوی باندے ذلت — چرته چرته چه ولیدلے شی

اِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُوْ بِغَضَبٍ مِّنَ

دوی مګر په رسئ د خدائے سره او په رسئ د خلقو سره او راګرځیدل شو په لوئے غضب سره د

اللّٰهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ

خدائے او تړلے شوے په دوی باندے خواری — دا عذاب په دې وجه چه دوی انکار کاوه

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۭ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّ

د آیتونو د خدائے نه او وژل به ئے نبیان نا حقه — دا عذاب په دې وجه چه نا فرمانی کوله دوی او

كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ۝ لَيْسُوْا سَوَآءً ۭ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ

حد نه تیریدل — نه دی دوی برابر — ځینی د اهل کتابو نه یوه ډله ده چه

---

۱ دوباره بیان د اشاعت د توحید او د سنت دے ۱۲

۲ ترغیب دے جهاد ته ۱۲

۳ اسلام دے ۱۲

۴ اسلامی جزیه قبلول دی ۱۲

۵ خواری یعنی حالت په ئے د فقیرانو دے سره تونګری بدل است نه بال نه (سعدی) اهل دنیا کافران مطلق اند د روز و شب در زرق و زقیقند نه (رومی) ۱۲

۶ معلوم شو چه په بدئ پسے بله بدی وی ۱۲

۷ بشارت دے یعنی قبول اهل کتاب ناکاره نه دی بعض پکښه نیک شته ۱۲

۸ د ا بیان د رکول دی خلقو لره چه صحبت د الله تعالیٰ دی او د لے جهاد نه کوئ ۱۲

۹ د خیر امة نه مراد امت اجابت دے او مراد د للناس نه امت دعوت دے ۱۲

۱۰ په عزت مراد ده یعنی خود مختار حکومت به ئے نه وی ۱۲

کنتم : خطاب دے امت د اجابت ته ۱۲

يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

لولي آيتونه د الله په وختونو د شپې او دوی سجده کوي - ایمان راوړي په الله تعالیٰ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَ

او په ورځ د قیامت او حکم کوي په نیکۍ سره او منع کوي د بدۍ نه او

يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾ وَمَا يَفْعَلُوا

جلتي کوي نیکو ته - او دوی نیکان دي - او هغه چه کوي دوی

مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ

نیکي نو هیڅ کله به ئې بې قدري او نه کړې شي - او الله پاک پوهه دی په پرهیزګارانو باندې - یقیناً هغه خلق

كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ

چه کافران دي هیڅ کله به لرې نه کړي هغوی نه مالونه د دوی او نه اولاد د دوی د الله د عذاب نه

شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾ مَثَلُ مَا

هیڅ شئ، او دوی دوزخیان دي - دوی به په هغې کښې همیشه وي - مثال د هغې چه

يُنفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ

خرچ کوي دوی په دې ژوند دنیا کښې په شان د هوا دې چه په هغې کښې یخني وه چه اورسیده

حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَ

فصل د قوم ته چه ظلم ئې کړی وو په ځانونو خپلو نو هلاک کړو هغه او ظلم نه دی کړی په دوی خدای او

لَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا

لیکن خپل ځان دوی ظلم کاوه - اے مؤمنانو مه جوړوئ

بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ

رازدار پردو ولره چه نه کوي دوی په نقصان ستاسو کښې، غواړي تکلیف ستاسو - یقیناً

ك بعض اعمال د دوی په سبب د شرک برباد شوي دي
ك اعلان مقاطعه سره د اسلام د مقاطعې نه په نهیه دی -
(۱) نقصان لتاسو سره -
(۲) تکلیف تاسو ته -
(۳) بغض ستاسو سره کول -
(۴) کینه پټه ساتل -
(۵) ستاسو سره مینه نه کول -
(۶) ایمان په ټول کتاب نه راوړل -
(۷) منافق کول -
(۸) ستاسو په خوشحالۍ خفه کیدل -
(۹) ستاسو په تکلیف باندې خوشحالیدل -
ع: معلومه شوه چه غیر مسلم ته به منصبونه نه شي ورکولی ۱۲

سله ۱ و دوی قول کی ہ نہ منی بلکہ بعض کتاب منی دَ خپل خواهش مطابق ۱۲ ۲ے باری تعالیٰ دوه قانونه پیش کړل

بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۖ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ

ښکاره شوے دے بغض دَ خولو دَ دوی نه - او هغه چه پټوی زړونه دَ دوی لوئے دے -

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (118) هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ

یقیناً بیان کړه مونږ دَ تاسو دَ پاره نښې که پوهیږئ تاسو - خبردار شئ تاسو مینه کوئ دَ دوی سره

وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا

او دوی مینه نه کوی تاسو سره - او تاسو یقین کوئ په کتاب ټول - او کله چه ملاؤ شی دوی تاسو سره نو وائی

آمَنَّا ۖ وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۚ قُلْ

ایمان راوړے مونږ - او کله چه یوازے شی نو چیچی پر تاسو دَ قهر نه ګوتے - او وایه چه

مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (119) إِنْ

مړه شئ په قهر خپل سره - یقیناً خدائے پوهه دے دَ زړه دننو په خبرو باندے - که

تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا ۖ

اورسی تاسو ته خوشحالی نو خفه کوی دوی لره، او که اورسی تاسو ته تکلیف نو خوشحالیږی په هغے

وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا

او که صبر او کړئ تاسو او ځان مو بچ کړو نو ضرر به نه رسولے تاسو ته مکر دَ دوی هیڅ - یقیناً الله تعالیٰ په

يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ (120) وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ

کارونو دَ دوی خبردار دے - او کله چه وختی لاړے ته دَ خپل کور نه - کینول دے مؤمنان په

مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (121) إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ

مورچو کښے دَ پاره دَ جنګ - او الله تعالیٰ آوریدونکے پوهه دے - کله چه قصد او کړو دوه ډلو

مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ

ستاسو نه چه کمزوری او کړی او الله دوست دَ دواړو دے - او الله ته دے ځان او سپاری

سله او دوی قول کی ہ نہ منی بلکہ بعض کتاب منی دَ خپل خواهش مطابق ۱۲ ۲ے باری تعالیٰ دوه قانونه پیش کړل وائی که صبر او تقویٰ مو او کړه نو دَ کفارو فریب تاسو ته نقصان نه شی رسولے لکه په بدر کښے وو او که صبر او تقویٰ مو او نه کړه نو تاسو ته به تکلیف اورسی لکه په احد کښے ۱۲ ۳ے بنو سلمه او بنو حارثه قوم چه دَ لښکر په طرف کښے ولاړ وو - دَ دوی مشر جابر بن عبد الله والی چه په آن تفشلا دَ باری تعالیٰ خفه نه یم ځکه چه الله تعالیٰ فرمائی والله ولیهما : دَ خدائے تعالیٰ قانون دے چه چرته دَ اصحابو کښے بیان کړی نو صلته دَ غلطی یادَ کمال اعلان فرمائی چه مخالفینو ته دَ طعن موقع ملاؤ نه شی ۱۲ رغا نکه ه) په سنه ۲ کښے بدر په سنه ۳ کښے احد صغرا په سنه ۴ کښے احزاب په سنه ۵ کښے حدیبیه په سنه ۶ کښے عمره قضا په سنه ۷ کښے فتح مکه په سنه ۸ کښے تبوک په سنه ۹ کښے حجة الوداع - او وفات ۱۲

ع ۱۲ ۳

نو کافرانو به د ناکامۍ لوري ته زموږ نه امداد را روان شوی وو باري تعالیٰ مسلمانانو لره تسلي ورکوي چه کوم دوی امداد راځي نو دوئ به هم امداد درولیږی

الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَاتَّقُوا

مؤمنان - او یقیناً امداد کړے وه ستاسو سره الله په بدر کښې او تاسو کمزوري وئ نو او ویریږئ

اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ

د الله نه امید دے چه تاسو به شکر اوښئ - کله چه وئیل تا مؤمنانو ته آیا نه پوره کیږی تاسو لره دا

أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾

چه امداد اوکړي تاسو سره رب ستاسو په درے زرو ملائکو راکښته شو ورو د آسمان نه -

بَلَىٰ ۚ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ

ښه - که صبر اوکړو تاسو او ځان موږ ته کړو او راشئ دوی تاسو ته د جوش کښې وینه چه دا نو امداد

رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ

به اوکړي تاسو رب ستاسو په پنځه زرو ملائکو سره په جنګي جامه کښې - او نه دے ګرځولے دے

اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا

امداد لره خدائے مګر مبارکي تاسو لره او چه تسلي اوشي د زړونو تاسو په دې سره - او نه دے امداد مګر د

مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ

طرفه د خدائے نه کوم چه زبردست او حکمت والا دے - چه هلاک کړي بعضې د کافرانو

كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ

نه او چه ذلیل کړي دوی لره نو شي به دوی محروم - نیشته تا لره د اختیار نه څه

شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾ وَ

شي یا په مهرباني اوکړي په دوی یا به عذاب ورکړي دوی لره ځکه چه دوی ظالمان دی - او

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَ

خاص الله لره دی هغه څه چه په آسمانونو کښې دی او هغه چه په زمکه کښې دی - بخښنه کوی چا ته چه خوښه شي لره او

ربع

ملائکو را ایکلو ته باری تعالیٰ محتاج نه دے خو خصوصی د مسلمانانو تسلي ده د ملائکو شرکت په جنګ کښې په مختلفو طریقو سره مسلمانانو ته او ښودلو کفارو ته هیبت امداد او په یو آواز سره او شو او د نبي کریم صلی الله علیه وسلم امداد اوشو په بدر و ملائکو سره او کوم چه ډیر یو لمعاو پنځو زرو وعده او کړے شوه دا عزت د نبي کریم صلی الله علیه وسلم دے - لکه چه ډیر خلق جنازے پسے روان وی د عزت د پاره ۱۲

۳ دا د خدائے تعالیٰ د وحدانیت دلیل دے او مسلمانانو لره بها در کول دی په جهاد یعني حقیقة د صفة دی نو صرف د صفة نه خپل مالچتو نه نه حواله ګي او د دے مسئلے د پاره جهاد اوکړئ ۱۲

ل۱ دا ز جرحه يعنی پکاروه چه دوی ته اعلاء د کلمة الله د پاره په عوض مال خرچ کړے وے ليکن دوی به عوض مال اخلی خيرات خو په يو ده معلومه شوه چه سود کونکے مؤمن د ے خو کامياب نه وی نو د ے د خدائے تعالیٰ و يريږی ۱۲

يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۲۹﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

عذاب ورکوی هغه چا ته چه رضا ئے شی۔ او الله بخونکے مهربان دے۔ اے مؤمنانو!

اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوا الرِّبٰۤوا اَضْعَافًا مُّضٰعَفَةً ۪ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ

مه خورئ سود دوچند په دوچند کړے۔ او او ويريږئ د الله تعالیٰ نه اميد دے

تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۳۰﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْۤ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۳۱﴾ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ

چه کامياب به شئ۔ او او ويريږئ د هغه اور نه چه تيار شوے دے کافرانو لره۔ او حکم اومنئ د الله تعالیٰ

وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿۱۳۲﴾ وَسَارِعُوْۤا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ

او د رسول اميد دے چه تاسو به رحم اوکړے شی۔ او جلتی اوکړئ بخنے ته د رب خپل نه

وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ ۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۳۳﴾ الَّذِيْنَ

او جنت ته چه پلنوالے د هغه په قدر د آسمانونو او د زمکے دے چه تيار شوے د متقيانو لره۔ کوم چه

يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ

خيرات کوی په خوشحالئ کښے او په سختئ کښے او چه تيروی غصے لره او معافوه کوی

عَنِ النَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۳۴﴾ وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا

خلقو ته۔ او خدائے پاک مينه کوی د نيکانو سره۔ او هغه خلق چه کله اوکړی

فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْۤا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ ۪

بد کار گناه يا ظلم اوکړی په ځان خپل نو ياد شی ورته خدائے نو بخنه او غواړی د گناهونو خپلو

وَمَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۪۟ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَ

او څوک به بخنه اوکړی د گناهونو بے د الله نه۔ او نه محکم کيږی په هغه گناه چه دوی کوی او

هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۵﴾ اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنّٰتٌ

دوی پوهيږی۔ د دوی جزا ده بخنه د رب د دوی نه او باغونه

ل۲ او په دوی لے خوځ ويره زيات دے ۱۲ ل۳ د ياد دا معنیٰ ده چه د دے يقين وی چه څه کوی صرف خدائے تعالیٰ کوی او په هر څه عالم هم صرف خدائے تعالیٰ دے نو دے او و يريږی د اسے ياد خدائے تعالیٰ د مخلوق نه غواړی په خولے ياد ول بے د صحيح يقين نه بے فائدے دی ۱۲ ل۴ توبه و يستونکو ته مُصِر نه وائی ۱۲ ل۵ تائب د گناه نه داسے دے لکه چه گناه ئے نه وی کړے او تائب خدائے تعالیٰ دوست دے۔ توبه ندامت ته وائی۔ او د نبی کريم صلے الله عليه وسلم ارشادات دی۔ الله تعالیٰ دے مونږ صحيح توبه کونکی کړی۔ آمين ۱۲ ل۶ قال رسول الله صلے الله عليه وسلم ليس الشديد بالصرعة انما الشديد الذی يملک نفسه عند الغضب ۱۲ علی بن حسين او د کولو نو د وينځے ولاسه کوزه د وده په لاس ارتا وه شوه غصه او وه؛ والکاظمين؛ نو دعا او وه چه قهر ئے ختم شو غصه او ووے والعافين دعا او وے ما معاف کړے غصه او وے والله يحب المحسنين؛ دعا او وے ما ازاده کړے ۱۲ ع۷ قال رسول الله صلے الله عليه وسلم لا کبيرة مع الاستغفار ولا صغيرة مع الاصرار ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۲

واتقوا: تخويف الخروی ۱۲ واطيعوا: بشارت دے ۲

له وا تخویف دنیوی دے یعنی مخالفین په دنیا کښے تباه شو نو تاسو ته خوک چه د دغسے خلاف کوی نو تباه کیږی به په دنیا کښے

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿١٣٦﴾

چه بهیږی د لاندے د هغو نه ویالے همیشه به وی په هغے کښے - او ښه دے ثواب د نیک کوونکو -

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۙ فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا

یقیناً تیر شویدی پخوا تاسو نه واقعات نو لاړ شئ په زمکه کښے نو اوګورئ چه

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٣٧﴾ هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى

څنګه شو اخر د دروغژن کوونکو - دا بیان دے خلقو ته او خونه ده

وَّمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٣٨﴾ وَلَا تَهِنُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَنْتُمُ

او نصیحت دے ویریدونکو ته - او مه سستیږئ او مه غمژن کیږئ او تاسو یه

الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٩﴾ اِنْ يَّمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ

غالب یئ که یئ تاسو مؤمنان - که اورسی تاسو ته زخم نو رسیدلے

مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهٗ ؕ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ

دے دغه قوم ته زخم پشان د دے - او دغه ورځے داره وار بدلوو موږ دا په مینځ د خلقو کښے

وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ ؕ وَاللّٰهُ لَا

او چه ښکاره کړی الله مؤمنانو لره او جوړ کړی لتاسو نه شهیدان - او خدائے مینه

يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٠﴾ وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَمْحَقَ

د نه کوی د ظالمانو سره - او چه پاک کړی خدائے مؤمنانو لره او ختم کړی

الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤١﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ

کافرانو لره - آیا ګمان کوئ تاسو چه لاړ به شئ جنت ته او لا نه دی ښکاره کړی خدائے

الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ

پاک مجاهدان ستاسو نه او نه ئے ښکاره کړیدی صابران - او یقیناً غوښتو تاسو

۲ے د اوُ جها د مسئله ده ۱۲
۳ے د اسلمانانو ته زور ته نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته مخے مسلمانانو د خپل تکلیف فریاد اوکړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته او فرمائیل چه په مکه کښے مسلمانانو باندے ستاسو نه زیات تکلیف راغلے وو او هغوی د اسلام شرنه ووړا پس ټول شوی مخے اره شوی وی او مخونه د او سینے په منګز باندے مکزشویدی او هغوی نه دی کافر شوی د دین په خدائے کامل کړی ستروند ۰ بلکه به په امن وآمان سره لوے لوے سفرونه کوی خو تاسو تلوار کوئ ۱۲
۴ے خلقو ته ئے لا نه دی ښکاره کړی ۱۲
۵ے یعنی د جها د مواقع به تاسو کا وه ۱۲
هٰذا: بیان د ترغیب کړو ۱۲
ان یمسسکم: جواب د سوال چه تکلیف و لے اورسید و -
ے نداولها: فلا بأس:

ع ١٤ / ٦

ورا خیزی کاره خدائے تعالیٰ په حکم ډو دنیا نه ور نه وه چه ځو یو یے لوئے حستی ده وکیدو او وجهی نه خو
نه مؤمنا نو ته زور نه وه چه ځو یو یے لوئے حستی ده و کیدو دو وجهی نه خو ځوک ډ بنی کریم صلے الله علیه وسلم نه چه ځوک د نبی کریم صلے الله

الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

مرګ لره مخوا د ملاقات د هغهٔ نه نو او لیدو تاسو هغهٔ او تاسو ورته کتل۔

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ

او محمد خو رسول دے تیر شویدی مخوا د دهٔ نه رسولان۔ نو که مړ شی دے او

أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ

یا قتل کړے شی نو واپس کیږئ تاسو په پوندو خپلو باندے؟! او ځوک چه واپس شوهٔ پوندو خپلو باندے

فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ

نو هیڅ ضرر نه شی رسولے الله ته هغهٔ شی او بدله به ورکړی الله شاکرانو ته۔ او ځوک ندهٔ شی

لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ

مړ کیدے بے د حکم د خدائے پاک نه لیکلے دے وخت مقرر۔ او ځوک چه غواړی

ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ

ثواب د دنیا نو ورکوو مونږ دهٔ لره د دے نه۔ او ځوک چه غواړی ثواب د آخرت نو ورکوو مونږ دهٔ لره

مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ

د هغے نه۔ او بدله به ورکړو مونږ شاکرانو ته۔ او ډیر نبیان دی چه جنګ کړے دهٔ د دوی په ملګرتیا

رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا

کښے ډیر خدائی خلقو۔ پس سست نه شو دوی د هغے تکلیف په وجه چه اورسیده دوی ته په لاره د خدائے کښے

ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾ وَمَا

او عاجز نه شو او نهٔ ذلیل شو۔ او خدائے پاک مینه کوی د صابرانو سره۔ او نه وه

كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا

خبره د دوی مګر چه او وے دوی دعا ے ربه زمونږ بخښه او کړے مونږ ته ګناهونه زمونږ او زیاتی زمونږ

نه مؤمنا نو ته زور نه وه چلیږی۔ نو ځکه حضرت ابوبکرؓ او فرمائیل پس د وفات د نبی کریم صلی الله علیه وسلم عبادت کوی نو هغه مړ دے او ځوک چه د الله تعالیٰ عبادت کوی نو هغه ژوندے دے ۱۲
۲ د دنیا نه تلی دی ځکه په لاره د مرګ او عیسیٰ علیه السلام ژوندے آسمان ته تلے دے روستو زمانه کښے به بیا راکوزیږی ۱۲ نو د مرزا غلام محمد دعوی د مرګ د عیسیٰ علیه السلام ثابته نه شوه ځکه چه د خَلَتْ نه مراد مرګ نه دے او که مرګ شی نو ټول رسولان مراد نهٔ دی او که ټول مراد شی نو مرزا صاحب کرته ځانته رسول وائے نو ته هم مړ شوے ځکه ۳
۳ ترغیب دے جهاد ته یعنی مرګ د خدائے تعالیٰ په حکم سره دے نو په جهاد فی سبیل الله کښے مرګ بنه دے ځوک چه ثواب د آخرت غواړی او جهاد کوی نو باری تعالیٰ به ورلره دغه ثواب ورکړی ځکه هم ربانی خلقو د نبیانو په ملګرتیا کښے جهاد کړے دے او نهٔ وو سست شوی او د نصرت دعا ګانے به ئے کولے د باری تعالیٰ نه ۱۲

فِيْۤ اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۱۴۷

په کار زمونږ کښے او محکم کړے قدمونه زمونږه او امداد اوکړے زمونږ سره په قوم د کافرانو۔

فَاٰتٰىهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ ؕ وَاللّٰهُ

بیا ورکړو دوی له الله ثواب د دُنیا او ښهٔ ثواب د اخرت۔ او الله تعالیٰ

يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۱۴۸ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ تُطِيْعُوا الَّذِيْنَ

مینه کوی د نیکانو سره۔ اے مؤمنانو که اومنلو تاسو خبره د کافرانو

كَفَرُوْا يَرُدُّوْكُمْ عَلٰۤى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ۱۴۹ بَلِ اللّٰهُ

نو واپس به کړی تاسو په پوندو ستاسو باندے نو شئ به تاسو برباد۔ بلکه الله پاک

مَوْلٰىكُمْ ۚ وَهُوَ خَيْرُ النّٰصِرِيْنَ ۱۵۰ سَنُلْقِيْ فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ

ستاسو مولیٰ دے۔ او دے ډیر غوره امداد کوونکو نه دے۔ او به غورځوو مونږ په زړونو د کافرانو

كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَاۤ اَشْرَكُوْا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا ۚ وَ

کښے هیبت ځکه چه دوی شریک کړیدی د الله سره هغه چه نه نازل شوے په هغې دلیل۔ او

مَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ وَبِئْسَ مَثْوَى الظّٰلِمِيْنَ ۱۵۱ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ

ځائے د دوی اور دے۔ او ناکاره دے ځائے د ظالمانو۔ او یقیناً رشتونے کړه ستاسو سره

اللّٰهُ وَعْدَهٗۤ اِذْ تَحُسُّوْنَهُمْ بِاِذْنِهٖ ۚ حَتّٰۤى اِذَا فَشِلْتُمْ وَ

الله تعالیٰ وعده خپله کله چه قتلول تاسو دوی له په حکم د هغهٔ سره۔ تر دے چه کله بزدل شوئ او

تَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَاۤ اَرٰىكُمْ مَّا تُحِبُّوْنَ ؕ

جګړه اوکړه تاسو په حکم کښے او نافرمانی اوکړه تاسو پس د هغې نه چه ئے خودهٔ تاسو ته هغه مال چه تاسو

مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۚ ثُمَّ

خوښوو۔ ځینے ستاسو کښے هغه دی چه غواړی دُنیا او ځینے ستاسو کښے هغهٔ دی چه غواړی اخرت۔ بیا

ع ۵ ۱۵

سله نبی کریم صلی الله علیه وسلم په احد کښے پنځوس کسان مقرر کړی وو چه تاسو د مؤمنانو شاته ناست اوسئ تر دویم حکم پورے نو په اول د جنګ کښے د مسلمانانو برے وه نو دوی او وے چه مونږه ځو ځکه چه برے شوے دے او حکم مونږ ته د حصار بیدو د برے پورے وے نو ځو چه په غنیمت کښے شریک شو او ځینو او وے چه نا مونږ به تر دویم حکم پورے ناست اوسو نو صرف یو لس کسه پاتے شو او د نورو نه اجتهادی غلطه اوشوه نو ځکه شکست اوشو په مسلمانانو لیکن باری تعالیٰ عفوه اوکړه دوی ته خو اُنند خلقو له د اعتراض ځائے پاتے نه شو۔ دا د قرآن قانون دے چه کله د اصحابو نه د کمی خبره پیش کړی نو صلته د عفوے اعلان هم کوی په اجتهادی غلطئ باندے یو ثواب هم ملاویږی او د پیغمبر نه چه اجتهادی غلطی اوشی نو د هغې اصلاح کیږی او زجر هم۔ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم شان لوئے دے ۱۲
سه سورت صف ۲۷

صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو

واپس کړل تاسو لره د دوئ نه چه امتحان اوکړی ستاسو، او یقیناً معاف ئې کړی دی تاسو ته - او د الله تعالیٰ

فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾ إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ

فضل دے په مؤمنانو باندے - کله چه ختلئ تاسو او نه ګکیدلئ تاسو یو کس

أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ

ته او نبی آواز کولو تاسو ته روستو ستاسو نه - نو را اورسید تاسو ته غم سره د بل غم نه

لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ

چه غمژن نه شئ تاسو په هغه مال چه فوت شو ستاسو او نه په هغه زخم چه اورسید تاسو ته - او الله خبر دے

بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً

په کارونو ستاسو - بیائے را اولیږلو په تاسو باندے پس د غم نه امن چه خوب

نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِّنكُمْ ۖ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ

د ه پټوله ئے یوه ډله ستاسو نه او بله ډله وه چه په تکلیف کښې غورزولی وو دوی لره

أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۖ يَقُولُونَ

نفسونو د دوی ګمان ئے کاوه په الله باندے ناحقه ګمان د کفر، وئیل دوی

هَل لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِن شَيْءٍ ۗ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ ۗ

آیا شته موږ لره د اختیار نه څه شے - او وایه یقیناً اختیار ټول الله لره دے -

يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ ۖ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ

پټوی په نفسونو خپلو کښې هغه چه نه ئے ښکاره کوی تا ته - وائی دوی که چیرے وے

لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا ۗ قُل لَّوْ كُنتُمْ فِي

موږ لره د اختیار نه څه شے نو نه به وو قتل شوی موږ دلته - او وایه که چیرے وئ تاسو په

ے یعنی ائتنئ به ستاسو و نبی کریم صلی الله علیه وسلم اتباع سره تصدیق د دوی ۱۲

ے خوب په جنګ کښې رحمت دے لکه په صلوٰة و غیره کښې ۱۲

ے د انصارو قتل ته منافقانو خپل قتل وئے ۱۲

لـه نو خلمې لـ تکليف را وستو د پاره سـه

بُيُوْتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِيْنَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ ۚ

کور ونو خپلو کښې نو راوتلي به وے هغه خلق چه مقرر شوې پـه هغوی قتل ځاے د پړيو تو خپلو ته -

وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ۗ

او چه آزميښت او کړي الله په هغه شي چه په سينو ستاسو کښې دے او چه پاک کړي هغه شي چه په زړونو ستاسو کښې

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ

او الله پوهه دے په رازونو د زړونو باندے - يقيناً هغه خلق چه واپس شو ستاسو نه

يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ۙ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا ۚ

په ورځ د ملاقات د دوؤ فوجونو يقيناً غلط کړي دي دوي لره شيطان په سبب د ځينې کسب د دوي سره

وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

او يقيناً عفوه کړې ده الله د دوي نه - يقيناً الله بخښونکے صابر دے - اے مؤمنانو!

اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَقَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوْا

مه کيږئ پشان د کافرانو او وائي دوي په حق د ورونړو خپلو کښې کله چه سفر کوي

فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوْا غُزًّى لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَا مَاتُوْا وَمَا قُتِلُوْا ۚ

په زمکه کښې يا وي غازيان که وے دوي زمونږ سره نو نه به مړه او نه به وو قتل شوي

لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۗ

چه کړي الله دا خبره ارمان په زړونو د دوي کښې - او الله ژوندي کول کوي او مړه کول کوي:

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

او الله کارونه ستاسو ويني - او که قتل کړے شوئ تاسو په لاره د خداے کښې

اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ۝ وَ

يا مړه کړے شوئ نو بخښنه د الله د طرف نه او رحمت غوره دے د هغه نه چه دوي ئے جمع کوي - او

لـه نو خلمې لـ تکليف را وستو

۲ لـه احد مراد دے ۱۲

۳ لـه مخالفت د فرمان د نبي کريم صلے الله عليه وسلم نه

۴ لـه يو عبادت تحت د ويرې د دوزخ نه دۀ ته اشارت دے په لمغفرة سره او بل عبادت دے د پاره د جنت دۀ ته اشاره ده په رحمت سره او بل عبادت دے صرف د الله تعالیٰ د پاره چه دۀ ته اشاره ده په لَاِلَى اللّٰهِ سره - اخيري عبادت اعلیٰ دے اول دواړه عبادته هم ښۀ دي خو د دريم پشان نۀ دي ۱۲ اول عبادت ته عبادت د عبيد وائي او دويم ته د تجار او دريم ته د احرار (تصوف) ۱۲

ع ۱۶

لہ پہ احد کښې د مسلمانانو نه غلطي شوې وه نو شاید نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم به بیا د دوی سره مجرکه نه کوي نو اللہ تعالی فرمایي چې بیا به هم د دوی

لَئِنْ مُّتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ

مړه کړې شوئ او یا قتل کړې شوئ نو خاص اللہ ته به جمع کړې شئ - نو په سبب د مهربانۍ د

اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيْظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوْا

اللہ سره نرم شوې د دوی ته او که وې ته بد خویه سخت زړې نو خوارۀ شوي به وو دوی

مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي

ستا د خوا نه - نو معافه کوه دوی ته او بخښنه غواړه دوی لره او مجرکه کوه له دوی سره په

الْاَمْرِ ۚ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ﴿١٥٩﴾

کار کښې - نو کله چې قصد او کړې نو ځان او سپاره اللہ ته - یقیناً اللہ مینه کوي د متوکلینو سره -

اِنْ يَّنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَاِنْ يَّخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِيْ

که امداد او کړي ستاسو سره اللہ نو نیشته زور آور په تاسو څوک، او که امداد او نه کړي ستاسو سره، نو څوک دې هغه

يَنْصُرُكُمْ مِّنْ بَعْدِهٖ ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا

چې امداد به او کړي ستاسو سوا د هغه نه - او په اللہ باندې توکل دې او کړي مؤمنان - او نه دی لائق

كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّغُلَّ ۚ وَمَنْ يَّغْلُلْ يَاْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ

نبي لره چې خیانت او کړي - او چا چې خیانت او کړو نو راوبه وړي هغه شی چې خیانت یې کړی وو د قیامت

ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١٦١﴾ اَفَمَنِ

بیا به پوره ورکړې شي هر نفس ته جزا د هغه عمل چې دوی کړې دی او ظلم به ور سره او نه کړې شي - آیا پس هغه

اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْۢ بَآءَ بِسَخَطٍ مِّنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰىهُ جَهَنَّمُ ۚ

څوک چې تابعداري کوي د رضا د خدای پشان د هغه چا دی چې راغلے شوی وي په غضب د اللہ او ځائے د هغه جهنم دے؛

وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا

او ډیر بد ځائے دے - دوی لره درجې دي په نزد د اللہ تعالی او ویني هغه کار لره چې دوی

لہ په احد کښې د مسلمانانو نه غلطي شوې وه نو شاید نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم به بیا د دوی سره مجرکه نه کوي نو اللہ تعالی فرمایي چې بیا به هم د دوی سره مجرکه کوې او توکل به صرف په اللہ تعالی کوې ۱۲

۲ لہ معلومه شوه چې نرمي ښه شے دے نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمایي چې په کوم شي کښې نرمي وي نو هغه ښائسته وي او په کوم شي کښې چې نرمي نه وي نو هغه عیبناک وي ۱۲

۳ لہ دا سبب د توکل دے یعنې توکل ځکه په اللہ تعالی او کړئ چې امداد کوونکے بې د هغه نه بل څوک نیشته ۱۲

۴ لہ د مسلمانانو په تصور وه چې نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم به زمونږ نه خفه وي ځکه چې زمونږ نه لوئے غلطي شوې ده په احد کښې او که نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم په ظاهر کښې عفوه کړې ده نو اللہ تعالی فرمایي چې دا خیانت د نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم کار نه دے ۱۲

۵ لہ په دنیا کښې چې د کوم شي خیانت ئې کړې وي نو هغه شے به په قیامت راوړي

۶ لہ یعني نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم تابع د رضا د خدائے تعالی دے ځکه خیانت او کړي نه شي او هغه څوک کوي چې په هغه د خدائے تعالی غضب وي ۔

يَعْمَلُونَ ۝ لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا

ئے کوی - یقیناً احسان کرے اللہ پہ مؤمنانو باندے ځکه چه را ولیږلو ئے په دوی کښے رسول

مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيٰتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ

د جنسه د دوی چه لولی دوی ته آیتونه د هغهٔ او پاکوی دوی لره او ښائی دوی ته کتاب

وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ۝١٦٤ أَوَلَمَّا

او د کار خبرے او دو دوی مخوا په غلطئ ظاهره کښے - او آیا هر کله چه

أَصٰبَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنّٰى هٰذَا ۖ قُلْ

اورسیده تاسو ته تکلیف حال دا چه رسولے وه تاسو دو چند د هغے، نو او وئیل تاسو چه دا کوم د ځائے نه او

هُوَ مِنْ عِندِ أَنفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝١٦٥ وَمَا

وایه چه دا د طرفه د نفسونو ستاسو دے - یقیناً الله په هر شی باندے قادر دے - او هغه

أَصٰبَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ فَبِإِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ۝١٦٦

چه اورسیده تاسو ته په ورځ د ملاقات د دوو فوجونو، نو په حکم د الله سره وو او چه ښکاره کړی مؤمنان -

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ

او چه ښکاره کړی منافقان - او اُو وئیلے شو دوی ته چه راشئ جنګ او کړئ په لار د خدائے

اللّٰهِ أَوِ ادْفَعُوا ۖ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنٰكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ

کښے، یا دفع کړئ دښمن - نو او وئے دوی که پوهیدے مونږ په جنګ نو تابعداری به مو کړے وه ستاسو دوی کفر ته

يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمٰنِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوٰهِهِم مَّا لَيْسَ

په دغه ورځ نزدے دی د دوی نه ایمان ته - وائی دوی په خولو خپلو سره هغه چه نیشته

فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ۝١٦٧ الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوٰنِهِمْ

په زړونو کښے د دوی کښے او الله ښه پوهیږی په هغه چه پټوی دوی - هغه خلق چه وائی ښه ورونو خپلو ته

ك يعني د پیغمبر صلی الله علیه وسلم د کار دے نه د خیانت ۱۲

ك رتبانی عالم به هغه وی چه دا کارکوی یعنی آیتونه لولی او خلق پاکوی د شرک نه او د بدعت نه او قرآن ورته ښائی او حدیث او فقه ۱۲

ك او س به ظاهر کښے هم او مخکښے په ظاهر کښے ایمان ته نزدے معلومیدل

ك یعنی بده شوه چه مسلمانانو ته تکلیف اورسیده ۱۲

وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا ۗ قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنفُسِكُمُ

او ناست دي كه خبره منلې وې دوى زمونږ نو نه به وو قتل شوي - او دوى ته ووايه نو دفع كړئ تاسو ځان څخه

الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي

مرګ كه يئ تاسو رښتوني - او ګمان مه كوه په هغو خلقو چه قتل كړے شو په

سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ

لاره د خدائے كښې مړي - بلكه ژوندي دي په نزد د رب د دوى ورته رزق ملاوېږي خوشحاله دي

بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا

په هغه څه چه وركړي دي دوى له الله د فضل خپل نه - او خوشحاليږي په حق د هغه چا كښې چه نه دي رسيدلي

بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

د دوى سره د روستو د دوى نه چه ويره نشته په دوى باندې او نه به دوى غمجن شي -

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ

خوشحاليږي به په نعمت د خدائے سره او په فضل سره او چه يقيناً الله نه ضايع كوي

أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِن بَعْدِ مَا

ثواب د مؤمنانو - كوم چه حكم ئے او منلو د الله او د رسول پس د هغې چه

أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

اورسيده دوى ته زخم - د هغه چا د پاره چه نيكي كوي په دوى نه او تقوى كوي اجر دے لوئے -

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

كوم چه او وئيل دوى ته خلقو چه يقيناً خلق جمع شوي دي په تاسو پسې نو او وېرېږئ د دوى نه

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ

نو زيات شو دوى له ايمان، او اُو وئيل دوى چه بس دے مونږ له الله او ډېر ښه كارساز دے - نو راواپس شو دوى نعمت د

له يعني شهداء ژوندي دي په عالم برزخ كښې ۱۲
ګه په حديث شريف كښې دي چه روحونه د شهداء په شنو طوطيانو كښې دي د ورځے په جنت كښې ميوې خوري او د شپې خپلو ځيرونه راځي او د هغه بچې كو سرونو ته وي او د عرش د لاندې زوړندې دي نو بارى تعالى دوى ته او وئے چه څه نعمت غواړئ نو دوى او وئے چه زمونږ نه زمونږ خپل اقارب خبر كړه نو دې را غلو چه زمونږ قوم خبر كړي چه مونږ د الله سره ملاقات اوكړو او زمونږ نه خوشحال شو او مونږ ئے خوشحاله كړو معلومه شوه چه مړي څه احوال نه ژوندي ته شي خبرولے نو په وجه او نه په خواب كښې او خواب غير اختياري شے دے ۱۲
ع د ذكر د حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ او كثرت په وخت كښې د مصيبت نقلونه پس تل په ېرے او د او وظيفه چه نه دي په (۵۰۰، ۱۲) پنځه سوه لاكو پنځوښت ذره په ميوه ونيلو سره په مونږ نبت كښې بيا به كښې تاثير زيات وي ۱۲

وقف لازم

ع ۱۷

منزل

مِّنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوْٓءٌ ۙ وَّاتَّبَعُوْا رِضْوَانَ اللّٰهِ
خدائے او فضل نو نه رسیده ورته هیڅ تکلیف - او تابع شو دوی د رضا د خدائے .
وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَظِيْمٍ ﴿١٧٤﴾ اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطٰنُ يُخَوِّفُ
او الله خاوند د فضل لوئے دے - یقیناً دغه شیطان دے ویروی خلق د دوستانو
اَوْلِيَآءَهٗ ۠ فَلَا تَخَافُوْهُمْ وَخَافُوْنِ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧٥﴾
خپلو نه - نو مه ویریږئ د دوی او ویریږئ ما نه که یئ تاسو مؤمنان -
وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ فِى الْكُفْرِ ۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَّضُرُّوا
او خفه دې نه کړی تا لره هغه خلق چه جلتی کوی کفر ته - یقیناً دوی ضرر نشی رسولے
اللّٰهَ شَيْــًٔا ۭ يُرِيْدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَھُمْ حَظًّا فِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَلَھُمْ
الله ته هیڅ شی - غواړی الله چه ونه کړی دوی لره څه حصه په اخرت کښے او دوی لره
عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٧٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ لَنْ
عذاب دے لوئے - یقیناً هغه خلق چه اخلی کفر په بدله د ایمان کښے هیڅ هغه
يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْــًٔا ۚ وَلَھُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ
ضرر نشی رسولے الله ته هیڅ شی - او دوی لره عذاب دے دردناک - او گمان دے نه کوی هغه کافران
كَفَرُوْٓا اَنَّمَا نُمْلِيْ لَھُمْ خَيْرٌ لِّاَنْفُسِهِمْ ۭ اِنَّمَا نُمْلِيْ لَھُمْ لِيَزْدَادُوْٓا
چه مهلت ورکوو دوی لره غوره دے د پاره د دوی - یقیناً مهلت ورکوو دوی لره چه زیات شی
اِثْمًا ۚ وَلَھُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٧٨﴾ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ
په گناه کښے - او دوی لره عذاب دے بے عزتی - نه دے خدائے پاک چه پریږدی مؤمنان
عَلٰي مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيْزَ الْخَبِيْثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۭ وَمَا كَانَ
په هغه حال چه تاسو په هغه یئ تر هغه چه جدا کړی گنده د پاک نه - او نه دے

له بیان د سبب د الفاظ یعنی تکلیفونه باری تعالیٰ حکمه راولی چه خلقو ته ښه او بد معلوم شی خدائے تعالیٰ ته خو ښه خلق او بد خلق د مخکښه نه معلوم دی ۱۲

له او همدا ته خو باری تعالیٰ وحی نه رالیږی چه فلانکے ښه دے او فلانکے بد دے د دے خو صرف نبیانو ته وحی کیدے شی ۱۲ او د شیانو نه چرته څوک خبریدے شی نو هغوئ ته وحی کیدے شی ۱۲

اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِيْ مِنْ رُّسُلِهٖ

الله چه خبر کړي تاسو په غيب باندې ليکن الله غوره کوي د رسولانو نه څوک چه

مَنْ يَّشَآءُ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا فَلَكُمْ

خوښه يې شي - نو ايمان راوړئ په الله او په رسولانو د هغه - او که تاسو ايمان راوړئ او تقوىٰ وکړئ نو تاسو

اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ بِمَآ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ

لره ثواب دی لوئ - او گمان دې نه کوي هغه خلق چه بخل کوي په هغه مال چه ورکړي دي هغوی ته الله

مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُوْنَ

د فضل خپل نه چه دا غوره دی دوی لره - بلکه دا بد دی دوی لره - زر دی چه طوق به شي

مَا بَخِلُوْا بِهٖ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

هغه مال چه دوی په بخل کړی وي په ورځ د قيامت او الله لره دی ميراث د آسمانونو او د زمکې -

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا

او الله په کارونو ستاسو باندې خبردار دی - يقيناً اوريدلې ده الله تعالىٰ خبره د هغو خلقو چه وائي

اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَّنَحْنُ اَغْنِيَآءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَقَتْلَهُمُ

چه يقيناً الله فقير دی او موږ غنيان يو - زر دی چه به ليکو هغه خبره چه دوی وائي او قتل

الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَّنَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝ ذٰلِكَ

د دوی نبيانو لره په ناحقه - او وبه وايو چه حاصل کړئ عذاب د سوزونکي اور - دا عذاب په بدله

بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۝

د هغه کارونو چه مخکې ليږلي دي لاسونو ستاسو - او يقيناً الله نه دی ظلم کوونکی په بندگانو باندې

اَلَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُوْلٍ حَتّٰى

کوم چه وائي چه يقيناً الله لوظ کړی دی موږ سره چه يقين به نه کوو په هيڅ رسول تر هغه چه

له يعني بخل دوی لره غوره نه دی د کوم مال نه چه زکوٰة ورنه کړې شي نو د هغه مال نه به په قيامت کښې مار جوړ شي او د هغه سړي به چيچي او ورته به وائي چه زه ستا هغه مال يم - ميراث خو الله تعالىٰ د پاره کيږي نو ولې دا خلق زکوٰة نه ورکوي او الله تعالىٰ خو خبردار دی نو ثواب به ورلره ورکړي ۱۲

له دا باري تعالىٰ د دوی نه شکوه يعني گله کوي چه خيرات کول خو څه چه دوی په خيرات پورې ټوقې کولې کله چه باري تعالىٰ اوفرمائيل چه ما له قرض راکړئ يعني خيرات وکړئ نو منافقانو دا ټوقې شروع کړې ۱۲

له دا د دوی غلط خبره ده ۱۲

ربع

يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِّنْ

راوړي ... هغه قرباني چې اوسېزي هغه لره اور ووايه چې یقینًا راغلي وو تاسو ته رسولان له ما

قَبْلِيْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِيْ قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوْهُمْ اِنْ كُنْتُمْ

مخکښې د دلیلونو نه او هغه څه چې تاسو ویلې وو نو ولې قتل کړل تاسو هغوی لره که یئ تاسو

صٰدِقِيْنَ ۝ فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ

رښتوني . نو که دروغژن کوي تا لره نو یقینًا دروغژن شوي دي رسولان مخکښې ستا نه

جَآءُوْ بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ۝ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ

چې راوړي وو دوی دلیلونه او کتابونه او کتاب رڼا کوونکی لره . هر یو نفس څکونکی دی د

الْمَوْتِ ۗ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ

مرګ . او یقینًا پوره به ورکړی شي بدلې ستاسو په ورځ د قیامت . نو هغوک چې لرې کړل شو له

النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ

اور او ورننویستل شو جنت ته نو یقینًا کامیاب شو . او نه دی ژوند د دنیا مګر سامان د

الْغُرُوْرِ ۝ لَتُبْلَوُنَّ فِيْٓ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ۫ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ

دوکې دی . خامخا به امتحان به کړی شي ستاسو په مالونو ستاسو کښې او په نفسونو ستاسو کښې او خامخا به واورئ تاسو د

الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا اَذًى

هغو خلقو نه چې ورکړی شوی دی ورکړی کتاب مخکښې ستاسو نه او د هغو نه چې شرک کوونکي دي ... ډېر خبرې

كَثِيْرًا ۗ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ۝

... او که صبر او کړئ تاسو او تقوی او کړئ نو بېشکه دا مقصود د کارونو دي

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ لِلنَّاسِ

او کله چې واخسته الله وعده د اهل کتابو نه چې ضرور به بیانوئ دا کتاب خلقو ته

سلہ د او جهاد د مضمون دوباره ذکر دی یعنی ... نه شي ... د جهاد نه ... او په جهاد سره به تاسو ... نه پوره ... شي او ... جنت ته به بوتلی شئ ... خبره ده ...

سلہ د جهاد د پاره مال ورکول د دنیا خوږ ورکول دي .

سلہ د جهاد او نفاق مسئله ده یعنی مال هم او جان هم د الله تعالی په لاره کښې قربان کړئ .

سلہ زجر اهل کتابو ته دی یعنی اهل کتاب سره د وعدې نه د خدا ... کتاب به بیا ... او عده ... .

سلہ وعده د انبیاء ده القرآن ...

فَاِنْ كَذَّبُوْكَ ... دی .

... خفه کیږي او بد گڼي دا غلطي ده چه ... ومسلمانان خو چلول کړي ... فساد دي نو خوښې لیږي.

وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا

او نه به یې پټوئ. نو او غورزاوه هغوی دغه کتاب د وروستو د شا خپلو او واخیستو هغوی په هغه سره

قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ۝ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ

بیه لږه، نو ناکاره ده هغه شی چه دوی اخلي. گمان مه کوه په هغو خلقو چه خوشحالیږي په

بِمَا أَتَوا وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُم

هغه کار چه دوی کړیدي او مینه کوي چه د وصفت او کړیشي په هغه کار سره چه دوی نه دي کړي نو گمان مه کوه

بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَلِلَّهِ مُلْكُ

په دوی چه دوی په خلاصي د عذاب نه. او دوی لره عذاب دی دردناک. او صرف الله لره ده بادشاهي

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ إِنَّ فِي

د آسمانونو او د زمکې او الله په هر شي قادر دی. یقیناً په

خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ

پیدا کولو د آسمانونو او د زمکې کښې او په تلو او راتلو د شپې او د ورځې کښې دلیلونه دي

لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَ

خاوندانو د عقل لره. کوم چه یادوي الله تعالیٰ لره په ولاړه او په ناسته او په

عَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

څنګ د خپلو باندې او فکر کوي په پیدا کولو د آسمانونو کښې او د زمکې کښې

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

اے ربه زمونږه دا دې پیدا کړي نه دا بې فائدې پاکي ده تا لره نو بچ کړه مونږه د عذاب د اور نه.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ

اے ربه زمونږه چا لره چه بوتلې تا اور ته نو یقیناً او شرمولې دې تا هغه لره. او نشته ظالمانو لره

ڪه یعنې اصل کتاب به پټولو ... یو کاره کړل لیږې نه دي سره ... کوي او غواړي چه زمونږ صفت کیدې شي په خپل صفت چه خوشحالیږي په دا یهود او نصاری دي هغو خلقو کار نه دی ۲

ڪه معلومه شوه چه څوک عاقل وي نو مشرک کم عقل دی نو چه مخلوق نه ظلم وارد نو خامخا عقل دی چه ... پشت پناه کړو او قادر په هر شي او عالم په هر شي او د خزانو مالک او ... احق دي یقیناً ۲

ڪه چه دا ورته یادوي چه هر شي صرف الله کولی شي او په هر شي صرف خدائے تعالیٰ عالم دی او د خزانو او د رحمت مالک صرف الله تعالیٰ دی ۲

ڪه یعنې په هر حالت کښې ۲

ڪه معلومه شوه چه صرف ذکر مخلوق کښې او د فکر جمله عبادت دی ۲

ڪه یعنې ځانله توحید د وجه نه ما معاف کړه خو دا توسل دی په ایمان سره ۲

ڪه څوک چه د هیشه کپاره د دوزخ ته لاړ شي نو هغه او شرمیده او کنار لا ران مومنان خو الله تعالیٰ په اور سره پاکوي ۲

د یاد ۴ ا عادہ د توحید ۲ ربنا انک الخ ا عادہ رسالت ۲

ع ۱۰

له يعني مونږ په نيکانو کښے شمار کړه. ۲ ترغيب دے هجرت ته او جهاد ته يعني کوم خلق چه د خدا ے تعالیٰ د قوم پريږدي کور لـو د پاره په لاره کښے د خدا ے تعالیٰ کښے او مړه او جنګ کوي نو شمالي لے جنت دے چه هغوی ته د دنيا خوشحالۍ په نظر دے نو غير تې باوشاه ورلره هميشه هميشه خوشحالۍ ورکړے ۱۲ ۳ دا د دنيا نصيب غنی دے چه د دنيا څه ځے نه دے او کافران په تا سو ته خوشحاله معلوميږي د غرور په نه د حقوق په قول روي، دا معلوميږي د تقليب نه چه معنیٰ لے اضطراب دی ۱۲

مِنْ اَنْصَارٍ ۝ رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُّنَادِيْ لِلْاِيْمَانِ اَنْ

امداد کوونکے - اے ربه زمونږه يقيناً وا ورېدو مونږ د اعلان کوونکي نه چه اعلان ئے کولو ايمان لره چه

اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۖ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا

د په ايمان راوړئ په رب خپل نو مونږ ايمان راوړو اے ربه زمونږه نو او بخښه زمونږ ګناهونه او لرے کړه زمونږ نه

وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ ۝ رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَ

ګناهونه زمونږ او وفات کړه مونږ د نيکانو سره. اے ربه زمونږه ورکړه مونږ ته هغه چه وعده ئے کړے ده تا د پېغمبرانو

لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ۝ فَاسْتَجَابَ

سره په ذريعه د رسولانو ستا - او مه شرموه مونږ په ورځ د قيامت يقيناً ته خلاف نه کوي د وعدے. نو قبول کړه

لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّيْ لَآ اُضِيْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ

لره رب د هغوی چه زه برباد نه کووم کار د محنت کوونکي ستاسو نه نارينه وي او که

اُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَاُخْرِجُوْا مِنْ

ښځه ځينے ستاسو د ځينو نه دي - نو هغه خلق چه کور د نه ئے هجرت وکړو او اوويستلے شو د

دِيَارِهِمْ وَاُوْذُوْا فِيْ سَبِيْلِيْ وَقٰتَلُوْا وَقُتِلُوْا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ

کورونو نه خپلو نه او اوکړولے شو په لاره زما کښے او جنګ ئے اوکړو او مړه کړے شو نو لرے به کړم يقيناً د دوی نه

سَيِّاٰتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ

ګناهونه د دوی او داخل به کړم دوی لره باغونو ته چه بهيږي به د لاندے د هغو نه ويالے -

ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الثَّوَابِ ۝

دا ثواب دے د طرفه د الله نه - او الله سره ښه ثواب دے -

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِي الْبِلَادِ ۝ مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ۟

دوکه دے در نه کړي تا لره تګ او راتګ د کافرانو په ملکونو کښے - دا فائده ده لږه -

ثُمَّ مَأْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾ لٰكِنِ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا

بیا ځای د دوی جهنم دے، او ناکاره ځای دے۔ لیکن کوم خلق چې ویریږي د

رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا

رب خپل نه دوی لره باغونه دي چې بهیږي به لاندې د هغو ولې همیشه به وي په هغو کې

نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَاِنَّ

د میلمستیا په توګه د طرف د الله نه۔ او کوم ثواب چې د الله سره دے نو هغه ډیر ښه دے نیکانو لره۔ او یقیناً

مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَمَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ

څینې د اهل کتاب نه خامخا هغه دي چې یقین کوي په الله باندې او په هغه کتاب چې رالیږلے شوے تاسو ته

وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خٰشِعِيْنَ لِلّٰهِ ۙ لَا يَشْتَرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

او په هغه چې رالیږلے شوے دوي ته عاجزي کوي الله ته۔ نه اخلي په آیتونو د الله باندې

ثَمَنًا قَلِيْلًا ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ

بیعه لږه۔ دوی لره اجر دے په نزد د رب د دوی۔ یقیناً الله زر حساب کوونکے

الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اصْبِرُوْا وَصَابِرُوْا وَرَابِطُوْا ۟

دے۔ اے مؤمنانو صبر اوکړئ او په مقابله کښې مضبوط شئ او سرحد وته بند کړئ

وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٢٠٠﴾

او ووېرېږئ د الله نه امید دے چې تاسو به کامیاب شئ۔

سُوْرَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ سَبْعُوْنَ وَّ... اَرْبَعَةٌ وَّعِشْرُوْنَ رُكُوْعًا

خلیرویشت رکوعګانې لري	خاص په قوم د ښځو سره چې هغه حقونه...	یوسل شپږ اویا آیتونه

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ

اے خلقو ووېرېږئ د رب خپل نه کوم چې تاسو لره ئې پیدا کړي یئ د یو نفس نه

لے یعنې کوم خلق چې د خدائے تعالیٰ نه ویریږي د هغوی لره ستړے دي۔
لے یعنې قبول اهل کتاب ناکاره نه دي۔
لے عاجزي کوي د الله پاک په دربار کښې۔
لے د دې تمام سورت حاصل دے چې د خدائے تعالیٰ په حکم باندې کوي په تقوی سره او تقوی سبب د کامیابۍ دے۔

سورة نساء مدني دے یعنې د هجرت نه پس نازل شوې دې۔ په ترتیب قرآن کښې څلورم دے او په نزول کښې (۹۲) دے۔ آیتونه ئې (۱۷۶) دي او رکوع ئې (۲۴) دي۔ د متحنه نه پس او د زلزال نه مخکښې نازل شوې دے۔
لے د تخویف دے او ترغیب دے اتباع د قرآن ته یعنې چه د وحدت عقیدې اوصفت عام او ... د دې سورت ... حصه کښې ... احکام د رعیت دي۔

له یعنې ستاسو د سوال ځای دے ۔ ګه یعنې نسب ته نقصان مه رسوئ ۔ ګه یعنې حرام مال مه اخلئ په عوض د حلال مال کښې چه د یتیم اعلیٰ مال واخلئ او خپل ادنیٰ مال ورکړئ داسې مه کوئ ۔ عه دا اول حکم د رعیت دے یعنې د یتیمانو مال مه خورئ ۔

وَاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّ

او پیدا کړې یې د هغه نه ښځه د هغه او خواره کړې یې د دوی دوارو نه سړی ډیر او

نِسَآءً ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ تَسَآءَلُوْنَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ

ښځې ۔ او ویریږئ د هغه الله نه چه سوال کوئ د هغه ذات او د نسب نه ۔ یقیناً الله پاک

كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ① وَاٰتُوا الْيَتٰمٰٓى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا

ستاسو پاندې څیرو دار دے ۔ او ورکوئ یتیمانو ته مالونه د دوی ۔ او مه اخلئ ګنده

الْخَبِيْثَ بِالطَّيِّبِ ۠ وَلَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَهُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ۭ اِنَّهٗ كَانَ

په بدل د پاک کښې ۔ او مه خورئ مالونه د دوی سره د مالونو ستاسو نه ۔ یقیناً دا کار دے

حُوْبًا كَبِيْرًا ② وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوْا فِي الْيَتٰمٰى فَانْكِحُوْا

ګناه لوئے ۔ او که ویریدئ تاسو چه انصاف به او نه کړئ په یتیمانو کښې نو نکاح کوئ د

مَا طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۚ فَاِنْ خِفْتُمْ

هغو ښځو سره چه خوښې وی ستاسو دوه دوه درې درې او څلور څلور نو که ویریدئ تاسو

اَلَّا تَعْدِلُوْا فَوَاحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۭ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا

چه انصاف به او نه کړئ نو خوره کړئ یوه آزاده یا وینځه ۔ دا خبره نژدې ده چه ظلم به او نه

تَعُوْلُوْا ③ وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحْلَةً ۭ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ

کړئ تاسو ۔ او ورکوئ ښځو ته مهرونه د دوی په خوشحالۍ سره ۔ نو که او بخښي تاسو ته

عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِيْۗـــًٔـا مَّرِيْۗـــًٔـا ④ وَلَا تُؤْتُوا

یو څیز د مهر نه په خوشحالۍ سره نو خورئ هغه په مزې سره په ذریعه نه ۔ او مه ورکوئ

السُّفَهَآءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِيْ جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيٰمًا وَّارْزُقُوْهُمْ

بې عقلو ته مالونه خپل کوم چه ګرځولی دی الله تعالیٰ تاسو له ګذران ۔ او رزق ورکوئ دوی ته

عه دا دویم حکم دے چه د یتیمانو ښځو سره انصاف کوئ په مجبورۍ کښې ۔ رفاقت دہ پوره دے سورة کښې څوارلس احکام د رعیت او دولس د راعی دی چه د مسلمانانو انتظام برابر شی چه جهاد فی سبیل الله کولے شی ورنه په غا نه جنګوئ ګران ځای کښې که مبتلا شی نو ځه جهاد به او کړی ۔ (اصطلب دا دے چه د جهاد د پاره د اتحاد او د یو کید و ضرورت دے)

ګه یعنې د څلورو نه زیاتې شه که عدل اختیاری تاسو نه شو کولے ۔ د آیت ۱۲۹ نه مراد عدل طبعي دے ۔

عه واتوا النساء دا دریم حکم دے د ښځو مهر و نه پوره ورکوئ ۔

عه ولا تؤتوا ۔ دا څلورم حکم دے د رعیت ۔ د بلوغ نه مخکښې یتیمانو ته مال مه ورکوئ ۔

فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَابْتَلُوا الْيَتٰمٰى

په هغې کښې او جامه ورکوئ دوی لره او وایئ ورته خبره ښه - او ازمایئ یتیمان

حَتّٰىٓ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَإِنْ اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوٓا

تر دې چه اورسی وخت د نکاح ته، نو که معلوم کړو تاسو د دوی نه عقل نو ورکړئ دوی ته

إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَأْكُلُوهَآ إِسْرَافًا وَّبِدَارًا أَنْ يَّكْبَرُوا ۚ

مالونه د دوی - او مه خورئ دا په زیادت سره او په جلتی سره چه دوی به لوئ شی -

وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ

او هغه څوک چه وی غنی نو ځان دې ساتی د خوراک د مال د یتیم - او څوک چه وی محتاج نو خوری دې په

بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا

ښه طریقه سره - نو کله چه ورکوئ تاسو دوی ته مالونه د دوی نو شاهدان او نیسئ

عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ۝ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ

په دوی باندې - او پوره دے الله د حساب کولو - سړو لره حصه ده د هغه مال نه چه پریښے

الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُونَ ۖ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ

دې مور او پلار او خپلوانو - او ښځو لره حصه ده د هغه مال نه چه پریښے وی مور او پلار

وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝ ٧ وَإِذَا

او خپلوانو - د هغې مال نه چه کم وی او که ډیر وی - حصه ده مقرر ده - او کله چه

حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينُ فَارْزُقُوهُمْ

حاضر شی تقسیم ته نسبیان او یتیمان او عاجزان نو ورکوئ دوی لره

مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا

د هغه نه او وایئ دوی ته خبره ښه - او ودې ویریږی هغه خلق چه پریږدی

ل یعنی ښځو یتیمانو کالو ته او ورسیږی ۱۲
۲ یعنی په طریقه د مزدورئ سره دے لګلی ۱۲
۳ یعنی د الله تعالیٰ نه څوک غلا نه شی کولے ۱۲
(۵) دا ښځم حکم دے میراث مه خورئ په میراث کښے ظلم مه کوئ ۱۲
۶ دا عاجزان هم میراث خواره دی لو دوی لره د حاضر میراث نه څه ورکړئ او د غیر حاضر مال په حق کښے ورلره تسلی ورکړئ چه د قرضو او د پیټو په روستو تقسیم اوشی دا نقد مال یا غله ورلره تقسیم کړئ چه دوی په پردے خپله گذاره اوکړی ۱۲
۷ یعنی څوک چه پخپلو بچو ویریږی د ظلم نه نو د غیر په دے عاجزانو او یتیمانانو هم ترس پکار دے ۱۲

له یعني د خولو دوه حصې دي او د لور یوه حصه ده ۱۲ ته که لور دوه وي یا زیاتې نو د هغوی دریمو کښې دوه حصې دي، او که یوه وي نو د هغې نیم مال دی او باقي د عصبو دی او که عصبه نه وو نو بیا هم و دیته رد کیږي ۱۲

مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعٰفًا خَافُوْا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ

د روستو څیند نه بچي کمزوري نو ویریږي دوی په حقوقو باندې - نو او ودې ویریږي دوی له الله نه

وَلْيَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتٰمٰى

او اودې وائي خبره محکمه - یقیناً هغه خلق چه خوري مالونه د یتیما نو په

ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيْرًا ﴿١٠﴾

ظلم سره دغو کیږي خپلو ګېډو ته اور نه - او زر به لاړ شي اور ته

يُوْصِيْكُمُ اللّٰهُ فِيْ اَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ

حکم کوي تاسو ته الله په حق د اولاد ستاسو کښې نارینه لره ده په شان د حصې د دوو ښځو -

فَاِنْ كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَاِنْ

نو که وي زنانه زیاتې د دوو نه نو دوی لره دوه دریمې د هغه مال دي چه پرېښې دی مړي. او که

كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا

وي زنانه یوه نو لره نیمه ده او مور و پلار د مړي لره د پاره د هر یو د دواړو نه

السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهٗ وَلَدٌ فَاِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلَدٌ

شپږمه حصه د پرېښوده مال نه، که وي د هغه لره بچي - او که بچي نه وي دا او

وَّوَرِثَهٗ اَبَوٰهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ فَاِنْ كَانَ لَهٗ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ

میراث ئې وړی مور و پلار نو مور لره دریمه ده - نو که وي د هغه لره رونړه نو مور لره

السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْ بِهَا اَوْ دَيْنٍ اٰبَآؤُكُمْ وَ

شپږمه ده پس د وصیت نه چه وصیت کولی شي په هغه سره او پس ادا د قرض نه - پلار نیکه ستاسو

اَبْنَآؤُكُمْ لَا تَدْرُوْنَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيْضَةً مِّنَ

او ځامن ستاسو نه پوهیږئ تاسو چه کوم یو د دوی نه نژدې دي تاسو ته په نفع کښې - مقرر ده حصه د طرف نه

ته یعني د مور ځاند او د پلار ځاند شپږمه ده، (ب) د میراث تفصیل دی. (فائده) اول مسنون کفن دفن دی بیا قرض ده بیا وصیت ده بیا ذوي الفروض دي چه د هغوی حصې په قرآن کښې معلومې دي بیا عصبه دي چه پاتې مال د ذوي الفروض نه اخلي او که دوی نه وي نو بیا ټول مال، اصل عصبه څلور فرقې دي: (۱) د پلار د پلار د پلار رالرک څېر برځه دي بیا (ب) څول د څول څوځ آلرک ځېرڅکته دي بیا (س) رور او د هغه څوځ کرځېرڅکته دي بیا (ز) تره او د هغه څوځ کرځېرڅکته دي - بیا ذوي الارحام دي لکه اولاد د خور یا تره راڼه یا د دوی اولاد یا ماما ګان او د هغوی اولاد نور پوره تفصیل ئې په کتابونو د میراث کښې دی ۱۲

عه دا شپږمه حکم دی د وارثانو په حصو کښې که زیاتې مذکوري ۱۲

که: مور لره شپږمه ده د دریمې نه منه شوه په سبب د رونړو د مړي او رونړه محروم شو په سبب د مور او پلار ۱۲

عه او باقي دوه حصې د پلار د پلار دي. - و دیته بیان د فرض ورث والو په اصول کښې ۱۲

ع ۱۲

اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۱۱﴾ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ

د خدائے نه یقیناً اللّٰه دے علم والا او حکمت والا - او تاسو لره نیمه د هغه مال ده چه پریخے وی ده

اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ

ښځو ستاسو که نه وی دوی لره اولاد - نو که دوی لره اولاد وه نو تاسو لره

الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْنَ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۭ

څلورمه ده د هغه مال نه چه پریخے دی دوی پس د وصیت نه چه وصیت کوی په هغې سره او پس ادا د قرضه نه

وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ

او دوی لره څلورمه ده د هغه مال نه چه تاسو پاتے کړی که نه وی تاسو لره اولاد - نو که وه تاسو لره

لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ

اولاد نو دوی لره اتمه ده د هغه مال نه چه تاسو پریخے وی پس د وصیت نه چه

تُوْصُوْنَ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۭ وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُّوْرَثُ كَلٰلَةً اَوِ

وصیت کوئ په هغې سره او پس د ادا د قرض نه - او که وه سړے چه میراث ترے وړے شی اولاد او پلار نیکه یے نه وو

امْرَاَةٌ وَّلَهٗٓ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَاِنْ

یا ښځه وه - او د هغه رور وه یا خور وه نو هر یو لره د دے دواړو نه شپږمه ده - نو که دوی

كَانُوْٓا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاۗءُ فِي الثُّلُثِ مِنْۢ بَعْدِ

زیات د دے نه نو دوی شریک دی په دریمه کښے - پس د وصیت

وَصِيَّةٍ يُّوْصٰى بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۙ غَيْرَ مُضَاۗرٍّ ۚ وَصِيَّةً مِّنَ اللّٰهِ ۭ

نه چه وصیت کولے شی په هغې سره او پس د ادا کولو د قرض نه - نقصان به نه رسوی - وصیت دے د طرفه د اللّٰه نه -

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿۱۲﴾ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ۭ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ

او اللّٰه علم والا او صابر دے - دا پولے (حدونه) د خدائے دی: نو چا چه حکم ومنلو د اللّٰه او د هغه د رسول

له کلاله هغه ته وائی چه اصول او فروع یے نه وی ۱۲

۲ له مونږ عزیز ورور مراد دے ده ته اخیافی وائی او عینی چه د مور او پلار نه وی او علاتی چه یو اځے د پلار وی د دوی حکم روستو راځی په اخیر کښے د سورت کښے ۱۲

۳ له دا زیږے حد منو تکو د دے احکامو لره ۱۲

له دا او پېژندل دي نه معلومول [illegible] ۱۲ که دا او هغه عذاب دے ۱۲ که دا اول حکم دے په دوه کسه دواړه ناریځه دي او
که یو ناریځه او بله [illegible] دي او دواړه نارواوکړي [illegible] او کړو په [illegible] او په پېښه سره او بیا دوهم حکم

د پخوا نه په ۱۲ والتي یاتین
الفاحشة الخ سره بیا د
پخو متعلق بل حکم راغے
چه سل کوړې دي او په
سورة نور کښې دي یا رجم
دے او که دواړه نارینه وي
هغه په جمل پاتې دے
په دے کښې د فقهاؤ اختلاف
دے بعضې ورلره حکم
د زنا ورکوي او امام صاحب
ئې د هغې په جمل پریږدي
عه د ابن عباس نه
روایت دے چه هغه علیه
دواړه سره دي او حضرت
ابوبکر په دوي دیوال
نړولے دے ، مشکوٰة
او په دے عمل کړے دے
امام ابوحنیفه کوم
خبره چه عقل نه شي
معلوموَلے او هغه صحابه
او وائي نو هغه محمول
دي په آورېدو د نبي
کریم صلی الله علیه وسلم
نه حکه چه اصحاب عدول
دي ۱۲ -
که دا ترغیب دے توبې
ته ۱۲
عه دا اووم حکم دے ۱۲
حد د زنا ۱۲

يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَ

نو داخل به کړي هغه په باغونو کښې چه بهیږي به لاندې د هغو نه ویالې همیشه به وي په هغې کښې - دا

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَتَعَدَّ

بري دے لوئے - او چا چه نافرماني اوکړه د الله ذات او د هغه د رسول ﷺ او واوښتو د

حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيْهَا ۠ وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٤﴾

پولو د هغه نه نو داخل به کړي ئې اور ته همیشه به وي په هغې کښې او هغه لره عذاب دے د سپکوالي -

وَالّٰتِيْ يَاْتِيْنَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَآئِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوْا عَلَيْهِنَّ

کومې زنانه ستاسو چه اوکړي علیحده بې حیائي نو شاهدان کړئ په دوی باندې

اَرْبَعَةً مِّنْكُمْ ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا فَاَمْسِكُوْهُنَّ فِي الْبُيُوْتِ حَتّٰى

څلور کسه خپل - نو که دوی شاهدي اوکړه نو حصار کړئ دوی په کورونو کښې تر دے چه

يَتَوَفّٰىهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيْلًا ﴿١٥﴾ وَالَّذٰنِ يَاْتِيٰنِهَا

ختم کړي دوی لره مرګ یا مقرر کړي الله دوی لره لار بله - او هغه دوه کسه ستاسو چه اوکړي

مِنْكُمْ فَاٰذُوْهُمَا ۚ فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ

دا بې حیائي نو اوکړوئ دوی، نو که توبه ئې اوویسته او نیکه ئې اوکړه نو بس کړئ د دوی نه یقیناً الله تعالیٰ

كَانَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴿١٦﴾ اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ

ډیر توبه قبلوونکے مهربان دے - یقیناً قبلول د توبې دي په الله د هغو خلقو د پاره چه کوي دوی

السُّوْۗءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوْبُوْنَ مِنْ قَرِيْبٍ فَاُولٰۗىِٕكَ يَتُوْبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۭ

بدي په ناپوهۍ سره بیا توبه اوباسي زر (یعنې د مرګ نه مخکښې) نو په دوی به مهرباني اوکړي الله تعالیٰ

وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٧﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ۚ

او دے الله علم والا حکمت والا - او نشته توبه هغو لره چه کوي بدي -

حَتّٰىٓ اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّیْ تُبْتُ الْـٰٔنَ وَلَا الَّذِیْنَ

تر دے پورے چه کله راشي یو ته د دوئي مرګ نو وائي چه زه توبه او باسم اوس او نشته قبوله

یَمُوْتُوْنَ وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِیْمًا ﴿١٨﴾ یٰٓاَیُّهَا

چه مري او دوي کافر وي - دوي ته پاره تیار کړے مونږ عذاب سخت - اے

الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا یَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا النِّسَآءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ

مؤمنانو نه ده حلال تاسو لره چه په میراث سره اخلئ ښځے په زور - او نه چه بند ئے ساتئ دوي

لِتَذْهَبُوْا بِبَعْضِ مَآ اٰتَیْتُمُوْهُنَّ اِلَّآ اَنْ یَّاْتِیْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَیِّنَةٍ

چه واخلئ ځینے حصه مهر چه ورکړے دے تاسو دوي لره مګر کله او کړي دوي د بے حیائی کار ظاهر

وَعَاشِرُوْهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ فَاِنْ كَرِهْتُمُوْهُنَّ فَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوْا شَیْئًا

او ګذاره کوئ د دوي سره ښه - نو که بد ګنړئ تاسو دوي لره نو امید دے چه بد به ګنړئ تاسو یو څیز

وَّیَجْعَلَ اللّٰهُ فِیْهِ خَیْرًا كَثِیْرًا ﴿١٩﴾ وَاِنْ اَرَدْتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ

او پیدا به کړي الله په هغه کښے خیر ډیر - او که اراده وکړه تاسو د بدلولو د ښځے په ځائے د بله

زَوْجٍ وَّاٰتَیْتُمْ اِحْدٰىهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَاْخُذُوْا مِنْهُ شَیْئًا اَتَاْخُذُوْنَهٗ

ښځے او ورکړے وی تاسو یوې د دوي لره ډیر مال نو مه اخلئ تاسو د هغے نه هیڅ څیز - آیا اخلئ تاسو هغه

بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِیْنًا ﴿٢٠﴾ وَكَیْفَ تَاْخُذُوْنَهٗ وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى

ناحقه او په ګناه ظاهر سره - او څنګه اخلئ هغه او یو ځائے شوي دي ځینے ستاسو کښے نورو

بَعْضٍ وَّاَخَذْنَ مِنْكُمْ مِّیْثَاقًا غَلِیْظًا ﴿٢١﴾ وَلَا تَنْكِحُوْا مَا نَكَحَ اٰبَآؤُكُمْ

سره او اخیستے ده دوي له تاسو نه وعده محکمه - او په نکاح سره مه اخلئ هغه چه نکاح ورسره کړے

مِّنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَّمَقْتًا وَسَآءَ

پلارانو ستاسو د ښځو نه مګر هغه چه تیر شوے - یقیناً دا کار بے حیائی ده او غضب دے - او غلطه

---

١ مثلاً چه څه یو سړی رور مړ شي او ښځه ئے پاتې شي نو دے وائي چه دا خو ځما کنیزه ده زه دے اختیار ځما دے ١٢

٢ دا خطاب دے خاوندانو ته چه تاسو دا خپلے ښځے چه خدمت کوي نو ځینے وَلے تنګوئ د مهر د واپسئ د پاره ١٢

٣ یعني که دا ښځه بد خویه وه نو خلع جائز ده چه خپل مهر ترینه واپس کړي او دا طلاق ته کړي ١٢

٤ یعني که دا ښځه تا ته بده ښکاري نو که دے لره خدائے پاک یو خوش قسمت اولاد ورکړي نو ته ؤ وَلے د ښځه بد ګورے ١٢

٥ یعني یو کس خپله ښځه طلاق کوي او ځائے ئے بله ښځه کوي نو که ډیر مهر ئے دے لره ورکړے وي نو بیا د دغه ښځے نه ئے واپس کولے ځکه چه ښځے ته خوځه ګناه نشته معلومه شوه چه د ډیر مهر ورکول جائز دی البته د حدیث شریف نه معلومیږي چه لږ مهر بهتر دے ١٢

عه دا اثم حکم دے یعني کنیزه میراث نه ده ١٢

٦ یعني تاسو د ښځو نه نفع اخیستے ده نو بیا مهر نه شئ واپس کولے ١٢

٧ یعني نکاح شوے ده ١٢

٨ یعني د دے نه مخکښے که چا نکاح کړے وی نو هغه غلطي معاف ده ١٢

عه دا نهی حکم دے ١٥ محرمات ١٢

له د رضاع حکم د نسب پشان دے ۱۲ ۲له او که په پرورش کښې نه وی بیا هم حرامه ده ۱۲ (ردّ المحتار، صلات ۱۲ واحل لکم ازیاده اسمه حکم دے ۱۲

ع ۳۳

سَبِيلًا ﴿۲۲﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَٰتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ

لاره - حرامے دی په تاسو میندې ستاسو او لونړه ستاسو او خویندې ستاسو او پلارخویندې او مورخویندې

وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ

او لونړه د ورو او لونړه د خویندو او هغه میندې ستاسو چه تی ورکړے تاسو لره او خویندې ستاسو رضعي

الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ

او میندې د ښځو ستاسو او هغه پرکټۍ ستاسو چه په پرورش د هغو ښځو ستاسو کښې دی

اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

چه دخول ورسره تاسو کړے وی نو که تاسو ورسره دخول نه وی کړے نو نشته گناه په تاسو باندے .

وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ

او ښځې د ځامنو ستاسو هغو چه د شا لا نو ستاسو دی او چه جمع کوئ تاسو د دو د دو خویندو

الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۲۳﴾

لره - مگر هغه چه مخکښې تیر شوی دی - یقیناً الله دے بخونکے مهربان .

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۖ كِتَابَ

او خاوندوالا ښځې مگر وینځې ستا سو دا حکم دے

اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ

د الله په تاسو - او حلالے دی تاسو لره زنانه سوا د دوی نه چه طلب کوئ به ئې په مال خپل سره

مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ ۚ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ

په قید کښې راوړونکي او مستي به نه او باسئ - نو د کومو ښځو نه چه تاسو فائده واخسته نو

فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ

ورکړئ ورته مهرونه د هغوئ مقرر - او نشته گناه په تاسو په هغه شی کښې چه راضي شوئ تاسو

۳له د کومے ښځے سره چه نکاح اوشی او تعلق ورسره هم اوشی نو د هغې لور پرے حرامه شوه او که صرف نکاح اوشی او جماع ورسره نه وی شوے او دا نکاح ختم شو نو د دے د لور سره نکاح کولے شی او چه د کومے زنانه سره نکاح اوشو نو د هغې مور پرے حرامه شوه جماع ورسره شوے وی او که نه ۱۲

۴له یعنی خپل ځامن مراد دی او د خورئ او وراره ښځے چه دوی طلاق کړی نو بیا حلالے دی ۱۲

عـه مراد محرمے دی ۱۲

۵له یعنی وینځه تاسو لره حلال ده اگر چه د هغې خاوند وی په دار الحرب کښې ۱۲

۶له مال ته ضرورت دے په نکاح کښې او د حدیث شریف نه معلومیږی چه د کمو نه کم لس روپۍ شرعي به وی ۱۲

۷له یعنی نکاح به کیږي وخت د پاره نه وی چه صرف مستي ویستلو د پاره وی بلکه د نکاح اصل مقصد خویښا د نسل ده ۱۲

۸له یعنی چه د ښځے نه فائده واخسته جماع وی یا خلوت صحیحه چه په یوائے کمره کښې د ښځے سره پاتے شی او مانع نه وی د جماع نه نه شرعاً او نه طبعاً نو بیا ورلره مهر ورکړه او د مهر نه د وستو که زیاده او کړی خاوند یا کمے کوی ښځه نو جائز دے د اکار ۱۲

عـه په کوم حدیث کښې چه مهر د سو سو پونه کم راغلے دے یا فوراً مال دے لکه مشکوٰة ص۲۷۰ نو دا خصوصیت د نبی کریم صلی الله علیه وسلم دے یا د کم مال نه مراد مهر معجل دے د خصوصیت تائید مشکوٰة ص۲۷۷ .

الجزء الخامس

بِهٖ مِنْۢ بَعْدِ الْفَرِيْضَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۲۴﴾ وَمَنْ

په هغې پسې د تقرر نه د مهر - يقيناً الله دے علم والا حکمت والا - او څوک چه

لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ

نهٔ لرى ستاسو نه طاقت چه نکاح اوکړى د آزادو ښځو سره مؤمنانو سره نو نکاح دِ

مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِكُمْ ؕ

اوکړى د هغو سره چه ستاسو مال وى يعنى وينځې سره مؤمنانو سره او خدائ پوهيږى په ايمان ستاسو

بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ

ځينې ستاسو د ځينې نور دنه دى - نو نکاح کوئ د دوى سره په اذن د مالکانو د دوى او ورکوئ دوى ته

اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ وَّلَا مُتَّخِذٰتِ

مهرونه د دوى په ښهٔ سلوک سره بندے به وى او مستى به نهٔ او باسى - او نهٔ به جوړوى پټه

اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَاۤ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ

دوستانه - نو کله چه واده شى نو که اوکړى دوى د بے حيائۍ کار نو په دوى باندے

نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ الْعَذَابِ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ

نيم حصه عذاب دے چه په آزادو دے دا جوړ از د نکاح د وينځو سره د هغهٔ چا د پاره دے چه ويريږى

الْعَنَتَ مِنْكُمْ ؕ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۲۵﴾ ع

د زنا نه - او صبر ستاسو غوره دے تاسو لره - او خدائے بخونکے مهربان دے -

يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ

غواړى الله چه بيان اوکړى تاسو ته او وخائ تاسو ته طريقے د هغو چه وو مخوا ستاسو نه،

وَيَتُوْبَ عَلَيْكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۲۶﴾ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يَّتُوْبَ

او معافى اوکړى تاسو ته او الله پوهه د حکمت والا دے - او الله غواړى چه معافى اوکړى

له يعنى بهتره دا ده چه د آزادى سره طاقت د نکاح لرى نو د وينځې سره دے نکاح نه کوى او په صورت د نکاح کښې دے د مسلمانے وينځې سره نکاح کوى او نکاح د وينځې په اذن د مولى سره به وى سره د مهر نه او د واده نه روبيا حم کړے حد د آزادے د حد په نيمه کے سه لَا اِذَا الْحُصَيْنُ د وينځې حد نيم دے د حد د ځوے نه څکه نعمت کم دے ۱۲
سه چه اولاد مريان نه شى ۱۲

عَلَيْكُمْ ۚ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا

تاسو ته - او غواړي هغه خلق چه اخته دي په مزو کښې چه کاږه کړي تاسو په کوږوالي

عَظِيمًا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ

لوي سره - غواړي الله پاک چه آسان راکړي پر تاسو - او پيدا کړے شوے دے انسان

ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ

کمزورے - اے مؤمنانو مه خورئ مالونه خپل په مينځ خپل کښې (يعني د يو بل)

بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ۚ وَ

په ناحقه سره مګر کړوئ تجارت د رضا ستاسو نه - او

لَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ

مه وژنئ تاسو يو بل - يقينًا الله دے په تاسو مهربان - او چا چه اوکړو

ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ

دا کار په زياتي او په ظلم سره نو بو زم به دے اور ته - او دے دا کار په

عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾ إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ

الله تعالیٰ آسان - که ځان ساتئ تاسو د لويو ګناهونو نه چه منع کړے شوي يئ تاسو د هغې نو

عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَمَنَّوْا

معاف به کړو تاسو واړه ګناهونه او داخل به کړو تاسو ځائے د عزت ته - او مه غواړئ هغه

مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ

شے چه غوره کړے دے الله په هغے سره ځينے ستاسو په ځينو نورو بانديے - نارينو لره حصه ده د

مِمَّا اكْتَسَبُوا ۖ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَاسْأَلُوا اللَّهَ

هغه شي نه چه ګټلے ئې دي - او ښځو لره حصه ده د هغه شي نه چه ګټلے ئې وي - او غواړئ د الله نه

له تجارت هغه جائز دے چه په کښے رضا وي د دواړو جانبينو ۱۲ ٢ه پردے مال چه ځمکے خوري نو فساد او قتل جوړيږي نو پردے مال مه خورئ چه فساد او قتل جوړنه شي ۱۲

٣ه احکام د دين بيانول د الله تعالیٰ رحم دے ۱۲

٤ه يو لوئے ګناه دے چه مقصود دے او بل د هغې ګناه د حاصلولو ذريعه دي چه خانکه لوڅا ګرزي نو که تاسو د هغه مقصودي ګناه نه ځان بچ کړو نو هغه ذرائع اګرچه تاسو کړي يدي نو هغه به درته معاف کړم مثلًا د غلا نه سرئ توبه اوويسته نو د غلا هغه اسباب کوم چه ده تيار کړي وو هغه معاف به ورته الله اوکړي ۱۲

عه دا يو لسم حکم دے پردے مال مه خورئ ۱۲ يُرِيدُ اللّٰهُ الخ دا ترغيب دے تعميل د احکامو ته ۱۲ وَمَنْ يَّفْعَلْ الخ دا د عذاب اُخروي بيان دے ۱۲ إِنْ تَجْتَنِبُوا الخ دا بشارت اُخروي دے ۱۲

ه يعني کوم منصب چه خاص دے په نارينو پورے مثلًا امامت د هغې خواهش دے نه کوي زنانه بلکه په نيکو کښې دے کوشش کوي ۱۲

عه دا دولسم حکم دے يعني د غير اختياري نعمت او منصب د حصول کوشش مه کوئ ۱۲

ؔ یعنی سرې ما قلان دي او بل دوی خرچ ؎ یعنی ښځه ښه سلوک کوي ۱۲

مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمًا ﴿۳۲﴾ وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا

فضل د هغه - یقیناً الله دے په هر څه باندے پوه - او هر یو له مقرر کړي مو دي

مَوَالِیَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ؕ وَالَّذِیْنَ عَقَدَتْ اَیْمَانُكُمْ

وارثان د هغه مال چه پریښي وي مور و پلار او خپلوانو - او د چا سره چه شوے وي لوظ ستاسو

فَاٰتُوْهُمْ نَصِیْبَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ شَهِیْدًا ﴿۳۳﴾

نو ورکوئ دوی ته حصه د دوی - یقیناً الله پاک ته هر څه ښکاره دي -

اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَی النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰی

نارینه حاکمان دي په ښځو باندے ځکه چه غوره کړې دی الله ځینې د دوی په

بَعْضٍ وَّبِمَاۤ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصّٰلِحٰتُ قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ

ځینو باندے او ځکه چه خرچ کوي دوی د خپلو مالونو نو نیکے ښځے تابعداري دي حفاظت کوونکے

لِّلْغَیْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَالّٰتِیْ تَخَافُوْنَ نُشُوْزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ

په شا ځکه چه حفاظت کړے دے الله - او هغه ښځے چه ویریږئ تاسو د بد خوئی د هغوی نو وعظ ورته

وَاهْجُرُوْهُنَّ فِی الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوْهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا

او کړئ او جدا ئې تر پریږدئ د خملاستو ځایونو او ووهئ دوی - نو که حکم ئې او منلو ستاسو نو مه لټوئ

عَلَیْهِنَّ سَبِیْلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِیًّا كَبِیْرًا ﴿۳۴﴾ وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ

په دوی الزام - یقیناً الله دے برتر او لوئے - او که ویریږئ تاسو د خلاف نه

بَیْنِهِمَا فَابْعَثُوْا حَكَمًا مِّنْ اَهْلِهٖ وَحَكَمًا مِّنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ

په مینځ د دوی کښے نو ولیږئ یو منصف د اهل د سړي نه او یو منصف د اهل د ښځے نه - که

یُّرِیْدَاۤ اِصْلَاحًا یُّوَفِّقِ اللّٰهُ بَیْنَهُمَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِیْمًا خَبِیْرًا ﴿۳۵﴾

اراده وکړه دواړو د موافقت نو روغه به راولي الله په مینځ د دوی کښے - یقیناً الله دے علم والا خبردار -

ع ۵

ؔ یعنی د چا سره چه ستاسو دوستي وي د هغوی سره ښه سلوک کوي ۱۲ ؔ یعنی سرې ما قلان دي او بل دوی خرچ کوي نو ځکه د دوی مشری به وي په کور کښے ۱۲
ؔ یعنی د خپل ځان او د مال د خاوند کے حفاظت کوي ۱۲
ؔ یعنی الله تعالیٰ د دے حفاظت حکم کړے دے ۱۲
ؔ وهل په لاس به وي او د نازک اندام به له وي او داسے وهل به نه وي چه اندام ماتیږي یا سخت زخمي کیږي ۱۲
ؔ یعنی بیائے نو ره مه کړ وئ د پاسه په تاسو لوئے بادشاه دے هغه بیا د ظلم تپوس کوي او که په وهلو سره نه شوه نو خلورم حکم د طلاق دے چه بالکل سرے ناچاره شي د دے فیصله نبي کریم صلے الله علیه وسلم فرمائیلے ده نو فقهاء رنا کاره مباح والي دے طلاق ته - او باري تعالیٰ فرمائي کړه دوي چه اشو غږه دواړو په ښځه غور او کرم څهٔ ښځه مهربانه الله تعالیٰ دے ۱۲
عه او یا رسم حکم دے سړي په ښځو حاکمان دي ۱۲
عه او اصوار سم حکم دے صلح په مینځ د زوجین کښے ۱۲

سلہ دا د اِتفاقی امورو نه بعد اصل مسئله د توحید ده ۱۲ سلہ ظاهر سبب د وجود مورا و پلار دی لو ځکه ئې حقوق الله تعالیٰ د خپل حق نه پس ذکر کوي نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمائي رضا د خدائے رضا د مور او پلار ده او غضب د خدائے غضب د مورا و پلار دے ۱۲

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا

او عبادت کوئ د الله او مه جوړوئ د الله سره هیڅ شے - او د مور و پلار سره ښه کوئ

وَّبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى

او د خپلوانو سره او د یتیمانو سره او د غریبانو سره او د ګاونډي نږدے سره

وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ وَمَا مَلَكَتْ

او د ګاونډي لرے سره او د ملګري د ډډے سره او د مسافر سره او د خپل مال سره

اَيْمَانُكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرَا ۙ الَّذِيْنَ

(یعنی غلامانو سره) یقیناً الله نه خوښوی هغه څوک چه تکبر کوي او لاف کوي - کوم چه

يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُوْنَ مَآ اٰتٰىهُمُ

بخل کوي او حکم کوي خلقو ته په بخل سره او پټوی هغه شے چه ورکړے دے ورله

اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ۚ

الله د فضل خپل نه - او تیار کړے مونږ دے کافرانو لره عذاب د ذلت -

وَالَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ

او هغه خلق چه خیرات کوي مالونه خپل د پاره د خودلو خلقو ته او ایمان نه راوړی

بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ وَمَنْ يَّكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا

په الله او نه په اخرے ورځے - او هغه څوک چه وی شیطان د هٔ لره ملګرے

فَسَآءَ قَرِيْنًا ۚ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

نو کاره ملګرے دے - او څه نقصان دے د دوی که ایمان ئې راوړے وے په الله او په ورځے د قیامت

وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ

او خرچ کړے ئې وے د هغه مال نه چه الله ورکړے دے او دے الله په دوی پوهه - یقیناً الله

سلہ خپلوان وا دوه دی چه هغه بد کوي او ته ښه کوے څوک چه د خپلوانو سره خپلولی کوي نو مال به ئې زیاتیږی او عمر به ئې هم زیاتیږی او خپلوان به ئې تابه کیږی او که څه نه کوي نو وا خپلوان به ورته خیرے کوي چه خدائے وا سره مرق کړے چه ځما لحاظ نه کوي ۱۲
سلہ چه په نسب کښے نږدے وي یا په دروازه کښے ۱۲
سلہ لکه ملګرے د سفر شو
سلہ لکه مریان او نور مالونه شتو ۱۲
سلہ یعنی خپل مال نهٔ ښکاره کوي ۱۲
سلہ ریا پټ شرک دے ۱۲
سلہ یعنی که دهٔ قیامت منلے نو دهٔ به ولے ریا کول ریا د شیطان لسه ده او شیطان ناکاره ملګرے دے ۱۲
عہ نه اولیاء نه انبیاء نهٔ ملائک نهٔ پیریان نهٔ په ذات کښے او نهٔ په صفت کښے د الله سره شریک سۀ جوړه وئ ۱۲
اَلَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ الخ: دا زورنه ده ۱۲
وَمَاذَا عَلَيْهِمْ الخ: دا د عذاب اخروي بیان دے ۱۲

له په صوا کښې نورې نورې نورې هم شته ۱۲ کله الذین کفروا مشرکان دی، و عصوا الرسول: یهودیان دی ۲ کله
کم په دغه احکامو عمل کړے شی، نو دا شکر کار دی، تعالیٰ په دربار کښې حاضری ورکړه چه کړان عملونه ورته آسان شی

لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضٰعِفْهَا وَيُؤْتِ

نهٔ کوی ظلم په قدر د ذرې یا ... - او که وی دا ذره نیکی نو زیاتوی دے لره او ورکوی د

مِنْ لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ

خپل طرف نه اجر لوئے - نو څهٔ حال به وی هغه وخت چه راولو د هر امت نه

بِشَهِيدٍ وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ يَوْمَئِذٍ يَّوَدُّ الَّذِينَ

گواه او راوبه ولو تا لره په دوی شاهد - په دغه ورځ به غواړی هغه خلق

كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْأَرْضُ ۗ وَلَا يَكْتُمُونَ

چه کفر ئے کړے او نافرمانی ئے کړې د رسول چه هواره شوے په دوی زمکه - او نه به شی پټولے

اللّٰهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَأَنْتُمْ

د الله نه هیڅ خبره - اے مؤمنانو مهٔ نژدے کیږئ مانځهٔ ته چه تاسو

سُكٰرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ

په نشه کښې یئ ترڅو پورے چه پوهه شئ په هغې چه څهٔ وایئ او نه په جنابت کښې مګر که یئ تاسو

حَتّٰى تَغْتَسِلُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰى أَوْ عَلٰى سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ

تیریدونکی په لار ترڅو چه غسل اوکړئ - او که یئ تاسو ناجوړه یا یئ په سفر یا راشی یو ستاسو د

مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَآءً

حاجت نه یا یو ځائے شئ تاسو د ښځو سره نو نهٔ مومئ تاسو اوبه

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ

نو تیمم کوئ په خاوره پاکو، نو مسح کړئ د دغه خاورې په مخونو خپلو او لاسونو خپلو - یقیناً

اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا

الله دے بخښونکے او معاف کوونکے - آیا نه گورې ته هغو ته چه ورکړے شوے ده ورته حصه

په نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه په تکلیف راغے نو حضرت بلال رضی نه بیعت او فرمائیل چه بلال اذان مونږ ته راحت راوړه سره یعنې د مانځه د پاره اعلان اوکړه ۱۲

۴ معلومه شوه چه نشه ناکاره څیز دے ځکه د مانځه سره نهٔ جوړیږی ۱۲

۵ یعنی په جنابت کښې مونځ مهٔ کوئ البته که مسافر یئ او اوبه نه وی نو په تیمم سره مونځ اوکړئ

۶ یعنی د ښځو سره تعلق کړے وی ۱۲

۷ نو قصد اوکړئ د خاورې پاکو نو په تیمم کښې نیت شرط دے نیت اراده ته وائی او تیمم په جنس د زمکې وی، د خاورو مناسبت د او بو سره دے په پاکولو کښې او د مانځه سره مناسبت دے په تواضع کښې چه په مخ باندے خاورے او موږی لګه په سجده کښې مخ په خاورو باندے ږدو ۱۲

۸ امر مصلح دے ۱۲

اَلَمْ تَرَ الخ: تعجب له ده ۱۲

۹ یعنی صرف لفظونه دے عمل پرے نهٔ کوی ۱۲

وقف النبی علیه السلام

ربع

سله په خولے والی چه موږ منلے دے او په زړه کښې والی چه نه دے منلے ۱۲ ګله په ظاهر والی چه تا لره وے خدا ئے

لوئے منصب ورکړی چه توک ورته خبرے نه شی کولے او په زړه کښې والی چه خدا ئے دے کو نړ کړه ۱۲

ګله تا وس ډیر چه یعنی راعنا والی یعنی ته زمونږ شپونکے یے ۱۲

ګله عصینا ئے د وے ویلی او غیر مسمع ئے نه وے ویلی او راعنا ئے د وے ویلی ۱۲

شه مګر لږ ایمان د دیا ۱۲

ګله اے اهل کتابو ایمان راوړی ورنه د اعه ورځ را روانه ده چه په صفت کښې به ستاسو شکلونه بدل شی - او دغه په ورځ کښې چه یهودو کومه غلطی کړے وه او ضعفو شکلونه بدل شوی وو لو دغسے عذاب به په تاسو راشی ۱۲

یا ایها الخ ترغیب دے توحید ته او وعذاب ذکر هم بیان دے ۱۲

عه بقره ۶۵ - ۱۲

مِّنَ الْكِتٰبِ يَشْتَرُوْنَ الضَّلٰلَةَ وَيُرِيْدُوْنَ اَنْ تَضِلُّوا

د کتاب اخلی غلطی او غواړی چه غلط کړئ تاسو لار د

السَّبِيْلَ ۝٤٤ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ڎ وَّ

دین) - او الله پوهیږی په دښمنانو ستاسو، او پوره دے الله دوست - او

كَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ۝٤٥ مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ

پوره دے الله مدد ګار - ځینې خلق د یهودو نه بدلوی خبرو (د الله)

عَنْ مَّوَاضِعِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ

له ځایونو ئے ځینو نه او والی چه اوریدلے مونږ حکم او نه منلے مونږ او واوره چه نه ئے

مُسْمَعٍ وَّرَاعِنَا لَيًّۢا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّيْنِ ۭ وَلَوْ

اورولے شوے او والی راعنا تاوحی ژبه خپله او طعن لګوی په دین - او که دوی

اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا

ویلی وے چه اوریدلے مونږ او منلے مونږ او واوره او ګوره مونږ ته نو دا به ښه وے

لَّهُمْ وَاَقْوَمَ ۙ وَلٰكِنْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ

دوی لره او مضبوط به وے - او لیکن لعنت کړے دے په دوی الله په کفر د دوی سره نو ایمان نه راوړی

اِلَّا قَلِيْلًا ۝٤٦ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا

مګر لږ - اے اهل کتابو ایمان راوړی په هغه کتاب چه مونږ رالیږلے دے چه رښتونکے

لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّطْمِسَ وُجُوْهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰٓي اَدْبَارِهَآ

د هغه کتاب چه تاسو سره دے مخکښې د دے نه چه ورانه کړو مخونه نو واپس به ئے کړو په شا نو خپلو

اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّآ اَصْحٰبَ السَّبْتِ ۭ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ۝٤٧

یا به لعنت او کړو په دوی لکه چه لعنت کړے دے په ملګرو د شنبے - او د حکم د خدائے کړے شوے دے -

لہ شرک بے د توبے نہ نہ معاف کیږی او گناہ کبیرہ معاف کیږی مګر په توبه او یا په فضل د خدای تعالیٰ سره او گناه صغیره معاف کیږی په توبه سره او په حسنات سره او په فضل د خدای تعالیٰ سره ۱۲ ۔ کہ یعنی خپل ځان ته پاک وائی او ځان

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن

یقیناً الله نه بخی چه شرک او شی د ده سره او بخی هغه گناه چه کم دی د دغه نه هغه چا ته

يَشَآءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفْتَرَىٰٓ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾ أَلَمْ

چه رضا ئے شی ۔ او چا چه شریک جوړ کړو د الله سره نو دوی کړو گناه لویه ۔ آیا نه گورے

تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم ۚ بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّى مَن يَشَآءُ وَ

ته هغوی ته چه پاکوی ځانونه خپل ۔ بلکه الله پاکوی هغه څوک چه رضا ئے شی او

لَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾ ٱنظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ ۖ

ظلم به او نه شی د دوی سره په قدر د تار د کجورې ۔ او گوره څنگه تړی په الله باندے دروغ ۔

وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا ع ۷

او پوره دے دا گناه ښکاره ۔ آیا نه گورے ته هغوی ته چه ورکړے شوے ورته حصه

مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِٱلْجِبْتِ وَٱلطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ

د کتاب نه ایمان راوړی په بُت او په شیطان او وائی کافرانو ته

كَفَرُوا۟ هَٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ سَبِيلًا ﴿٥١﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ

چه دوی ښه برابر دی د مؤمنانو نه په لاره (دین) کښے ۔ دوی هغه

ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَمَن يَلْعَنِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

خلق دی چه لعنت پرے کړے دے الله او په چا چه لعنت وکړی الله نو هیڅ کله به پیا نه مومی ته هغه له مددگار

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ ٱلْمُلْكِ فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾

آیا دوی له حصه ده د باچاهئ نه نو په دغه وخت به ورنه کړی خلقو ته په قدر د پوستکی د کجورې

أَمْ يَحْسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ۖ فَقَدْ

آیا کینه کوی د خلقو سره په هغه شی چه ورکړے دے دوی ته الله د فضل خپل نه ۔ نو یقیناً

معلوم شو چه د خپل ځان صفت کول ښه کار نه دے ۱۲ ۔ کہ حسد وائی آرزو د زوال د منصب د غیر ته چه څه کار کے هم کړے وی د دے زوال ۔ او چه څه کار کے د شئ نه وی او کړے نو یوازے صرف دا آرزو ته خفقه وائی ۔ او کله چه کینه دے حسد باندے خفه وی نو دیته حسد طبعی وائی ۔ په دے کښے گناه نشته البته کو دے خفگان به ورته الله تعالیٰ ثواب ورکوی نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی حاسد به مشرنګ نه شی او حسد خوری نیکی لکه چه سیزی اور لرگو لره او ښه کار ته چه سرے تنګیږی دیته غبط وائی د دے ثواب به ورله الله تعالیٰ ورکوی ۱۲ ۔ اللّٰہ کرام اللہ ورزو رز دہ بنی نضیر خپله وعده ماته کړه او په مکه معظمه کښے کفارو ته ښه ؤ او وئیل ۱۲

ك يعنى په اوركى جهنم كښې دومره طاقت دى چه سوزولو او بلولو بيائي كولو په خلاف د اوركى دنيا نه چه صرف سوزول كوى نه بيائي كول ۱۲

آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

ما وركړے دے خاندان د ابراهيم ته كتاب او علم او ما وركړے دے دوى له بادشاهى لويه -

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ

پس بعضے د دوى نه هغه دى چه ايمان ئے راوړے په دے او بعضے د دوى نه هغه دى چه منع كړے ئے دوى نه او پوره دے جهنم

سَعِيرًا ﴿٥٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا

تيز اور - يقيناً هغه خلق چه انكار ئے كړے د آيتونو زمونږ نه ننباسو به مونږ دوى له اور ته - هر كله چه

نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ

وسوزى د دوى څرمنے بدلے به كړو مونږ دوى له نورے څرمنے چه حاصل كړى عذاب لره -

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

يقيناً الله دے زبردست او حكمت والا - او هغه خلق چه ايمان راوړے او كوى نيكى

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

زر به داخل كړو مونږ دوى لره جنتونو ته چه بهيږى به لاندے ترے ويالے هميشه به وى په هغه كښې

أَبَدًا ۖ لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

هميشه - د دوى د پاره په هغے كښې ښځے دى پاكے او داخل به كړو دوى سورى گڼ ته -

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ

(۱) يقيناً الله تعالىٰ حكم كوى تاسو ته چه اورسوئ امانتونه خپل اهل ته او كله چه حكم كوئ تاسو

بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۗ

په مينځ د خلقو كښې نو حكم كوئ په انصاف سره - يقيناً الله ښه وعظ كوى تاسو ته په دے سره

إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ

يقيناً الله دے اوريدونكے او ليدونكے - اے مؤمنانو حكم اومنئ د الله تعالىٰ

ك حكمهٔ قرمن ورو خو كيږى
ك يعنى عذاب به وركولے شى او دا عذاب په لے خالى نه دے د حكمت نه ۱۲
ك معلومه شوه چه په جنت كښې سورى هم شته او هغه قسم شته نو په سورى كښې كيناستل به يو قسم مزه وى او په نمر كښې كيناستل به بل قسم مزه وى الله تعالىٰ دے نصيب كړى په خپل فضل سره ۱۲
ك هر امانت چه وى او ته هم امانت وركړے او په امانت كښې خيانت غټ جرم دے په ورځه شكل امانت او قرضا او ورس وغيره امانتونه وى ۱۲
ك مرقيه وى نو امانتدارى او خيانت د خلقو ورته معلوم وى ۱۲
ك حكومت د داؤد او سليمان عليهما السلام نو دوى بيا ولے ستا په ورتيى او ديشوى غزه خفه كيږى
ك دا وراغى (۱) احكام شروع شو دا اول حكم دے يعنى امانت حقدار ته وركول ۱۲
اگے اكتولين تكثر (۱) دا احد ايه كا آخر بيان دے ۱۲
دالذين آمنوا (۱) دا ديرے وے ۱۲

ے یعنی حکم ئے معلوم کړئ د الله د کتاب نه او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د حکم

وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ ۖ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي

او حکم منئ د رسول او د حاکمانو خپلو ۔ نو که په جګړه شوئ تاسو ۴

شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

په شی کښې نو واپس ئے کړئ الله ته او رسول ته که ایمان راوړئ تاسو په الله تعالیٰ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى

او په ورځ د قیامت ۔ دا غوره ده او انجام ئے ښه دے ۔ آیا نه ګورے ته هغه

الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن

خلقو ته چه دعوی کوی چه ایمان ئے راوړے دے په هغه کتاب چه نازل شوے په تا او په هغه کتاب چه نازل

قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا

شوے مخکښې ستا نه غواړی چه فیصله یوسی شیطان ته ۔ او دوی ته حکم شوے دے چه

أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

نه به منئ هغه ۔ او غواړی شیطان چه غلط کړی دوی ډیر لرے د حق نه ۔

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ

او کله چه او وئیلے شی دوی ته چه راشئ حکم د الله ته او د رسول ته نو ته به ویني

الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم

منافقان چه واپس کیږی به ستا نه منع شوی ۔ نو څه حال به وی کله چه اورسی دوی ته

مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ

تکلیف د کولو د لاسونو د دوی نه بیا راشی تا ته قسمونه کوی په الله پاک

إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا

چه اراده نه وه کړے مونږ مګر نیکی او موافقت ۔ دوی هغه خلق دی چه معلوم دی الله ته هغه

ع ۵

لہ پیغمبران د دنیا دپاره دے چه د دوی تابعداري ... او په ټوله مخلوق کښې ... محمد نبي کریم صلی الله علیه وسلم

فِیْ قُلُوْبِهِمْ ۗ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَّهُمْ فِیْۤ اَنْفُسِهِمْ

چه زړونو د دوی کښې دي ... نو ځان ترې ګرځوه او نصیحت کوه دوی ته او ووایه دوی ته په حق کښې د

قَوْلًۢا بَلِیْغًا ﴿۶۳﴾ وَمَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِیُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ

دوی خبره ... او نه دی لیږلی موږ هیڅ رسول مګر د دې دپاره چه حکم یې ومنلے شي په حکم د الله سره

وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَّلَمُوْۤا اَنْفُسَهُمْ جَآءُوْكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ

او که دوی کله چه ظلم یې کړے وو په ځانونو خپلو ... او بخښنه یې غوښتلے وے د الله نه

وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُوْلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِیْمًا ﴿۶۴﴾ فَلَا

او بخښنه غوښتلے وے دوی دپاره رسول نو خامخا به موندلے وو دوی الله معاف کوونکے مهربان پس قسم دے

وَرَبِّكَ لَا یُؤْمِنُوْنَ حَتّٰی یُحَكِّمُوْكَ فِیْمَا شَجَرَ بَیْنَهُمْ

نه دي ... قسم دے په رب ستا دوی نه دي مؤمنان تر هغه چه منصف ... ونه ګرځوي تا په هغه معامله کښې چه جګړه ...

ثُمَّ لَا یَجِدُوْا فِیْۤ اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَیْتَ وَیُسَلِّمُوْا

شوی په مینځ د دوی کښې بیا او نه مومي په زړونو خپلو کښې تنګوالے د فیصلے ستا نه او قبول کړي فیصله ستا

تَسْلِیْمًا ﴿۶۵﴾ وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَیْهِمْ اَنِ اقْتُلُوْۤا اَنْفُسَكُمْ اَوِ

په خوشحالۍ سره — او که مقرر کړے وے موږ په دوی چه تاسو مړه کړئ خپل ځانونه او یا

اخْرُجُوْا مِنْ دِیَارِكُمْ مَّا فَعَلُوْهُ اِلَّا قَلِیْلٌ مِّنْهُمْ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ

او وځئ د کلو خپلو نه نو نه به یې وه کړے دا کار مګر لږو د دوی نه — او که دوی

فَعَلُوْا مَا یُوْعَظُوْنَ بِهٖ لَكَانَ خَیْرًا لَّهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِیْتًا ﴿۶۶﴾ ۙ

کړے وے هغه کار چه دوی ته کړے شي د دوی په هکله سره — نو به شوے وو دوی لره او زیات به ټینګوالے کړے

وَّاِذًا لَّاٰتَیْنٰهُمْ مِّنْ لَّدُنَّاۤ اَجْرًا عَظِیْمًا ﴿۶۷﴾ ۙ وَّلَهَدَیْنٰهُمْ صِرَاطًا

او په هغه وخت به موږ ورکړے وو دوی ته ثواب چه ډیر لوی وے — او خامخا به موږ ښوولے وو دوی ته لار

فرمائي چه سره عمر شو نو عمل نے ختم شي او د خاص عمل دے او نبي کریم صلی الله علیه وسلم حضرت عائشې رضي الله عنها ته ... او زړه ډروند دے وو نو زړه به تا لره بخښنه او طلب او موصحاب پس د وفات نه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه دعا نه ده غوښتے البته په محشر کښې شفاعت د نبي کریم صلی الله علیه وسلم حق دے د مشرکانو کافرانو دپاره نو چه په عقیده او مشرکان نه وي او علماء او شهداء به هم شفاعت کوي پس د شفاعت کبري د نبي کریم صلی الله علیه وسلم ده ۱۲

۲ معلومه شوه چه په اسلام کښې لپاره یوځل لازم دی نو سړے په لفظونو د شرعي کار سره او په لپاره نه یوځل دوسره کافر کیږي او په نه کولو سره فاسق کیږي ۱۲

۳ یعنې اسلامي کار ونه آسان وي ۱۲

۴ د زبیر او یو عوام د یو انصاري سره یوه فیصله نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم صلوا او کړه نو په هغه انصاري خفه شو نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم زبیر ته او وے چه خپل حق پوره واخله ۱۲

مشکوٰة ... د نبي ... اصحاب عن ولي وي ته ... موسم ۱۲

او بل عبادت دے یعنی اطاعت حکم منل د او باری تعالیٰ د او د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم او د علماء

مُّسْتَقِيمًا ﴿۶۸﴾ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ

برابر ۵ - او چا چه حکم ومنلو د الله او د رسول نو دوی به د هغه چا سره وی

أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

چه مهربانی کړې ده الله په هغوی باندې چه نبیان نو نه او صدیقان نو نه او شهیدان او نه

وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿۶۹﴾ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ

او صالحان نو دی - او ښه دی دوی په ملګرتیا کښې - دا فضل دے د الله

اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿۷۰﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ

نه - او بس دے الله پوهه - اے مؤمنانو واخلئ وسله خپله

فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا ﴿۷۱﴾ وَإِنَّ مِنكُمْ لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ

بیا ځئ جدا جدا یا ځئ په جمع - او یقیناً ځینې تاسو کښې هغه څوک دے چه روستو کیږي

فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ

نو که او رسي تاسو ته تکلیف نو وائي چه مهرباني اوکړه الله په ما کله چه نه وم

أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا ﴿۷۲﴾ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ

د دوی سره حاضر - او که او رسي تاسو ته مهرباني د الله تعالیٰ نه

لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنتُ

نو خامخا وائي ګویا نه وه په مینځ د تاسو او د ده کښې دوستي ارمان دے وے زه د

مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿۷۳﴾ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ

دوی سره نو مومندلے به مې ډیر لوئے - نو جنګ دې کوي په لاره د الله تعالیٰ کښې هغه خلق

يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ

چه خرڅوي ژوندون د دنیا په آخرت - او هغه چا چه جنګ اوکړو په لاره د

سله اطاعت حکم منل مختاجی چیره کول دا خاصه ده په الله تعالیٰ پورې په دې کښې لوئے فرق دے په عبادت د غیر الله سره سورې کا فر کیږي ۱۲

سلہ یعنی د موقعه مناسب لږ لږ ځئ او په جمع کله چه کفار غلبه اوکړي بیا جهاد په ټولو فرض شي بیا به نو کرې د اذن د مالک نه ځي او که غلبه ئې نه وه کړې نو په نږدې خلقو جهاد لازم دے ۱۲

سلہ دا د هغو قول دے

سلہ چه جنګ په لاره د خدائے تعالیٰ کښې هغه څوک کولے شي چه هغوی د آخرت طلبګار دي ۱۲

سلہ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائي څوک چه غزا اوکړي او غنیمت ئې راوړي نو دوه حصې ثواب ئې په دنیا کښې واخستو او یوه حصه ثواب ئې آخرت ته پاتې شو او که غنیمت ئې رانه وړو نو ټول ثواب ئې آخرت ته پاتې شو د غسې ویلي کار و نه دي چه سړے پکښې د ثواب نه نه محروم کیږي ۱۲

سلہ د دوئیم حکم سلطان ته دے جنګ له ځي حسب موقعه ۱۲

ك يعني ستاسو لپاره عذر نشته چه جنگ نه کوئ ... چه ... سړي او ښځې او بچي
د مکې د الله تعالیٰ په لاره کې تکلیف کښې دي او ... او فریاد ... د نبي کريم صلی الله علیه وسلم

اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ وَ

د الله کښې بیا مړه کړے شو یا غلبه اوکړه نو زر به ورکړو مونږ هغه لره ثواب ډیر لوئ. او

مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ

څه عذر دے تاسو لره چه جنگ نه کوئ په لاره د خدائے کښې او د پاره د عاجزانو د

الرِّجَالِ وَ النِّسَآءِ وَ الْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا

سړیو او ښځو او بچو کوم چه وائي اے ربه زمونږه اوباسه مونږ

مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَ اجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ۚ

د دے کلي نه چه ظالمان دي اهل د دے، او مقرر کړه مونږ لره د خپل طرف نه دوست،

وَّ اجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ

او مقرر کړه مونږ لره د خپل طرف نه مددګار. کوم چه مؤمنان دي نو جنگ کوي

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ

په لاره د الله کښې - او کوم چه کافران دي نو جنگ کوي په لاره د شیطان کښې

فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَآءَ الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيْفًا ۝

پس جنگ کوئ د دوستانو د شیطان سره - یقیناً مکر د شیطان دے کمزور دے.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ وَ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ

آیا نه کوري ته هغوته چه اووئیلے شو هغوته چه منع کړئ لاسو خپل (د جنگ نه) او کوئ مونځ

وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ

او ورکوئ زکوٰة - پس هرکله چه فرض شو په دوي باندے جنگ په دغه وخت یوه ډله د دوي نه

يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَ قَالُوْا رَبَّنَا

ویریدل د خلقونه په شان د ویره د الله نه بلکه زیات د دوي ویره کښے. او اووئیل اے ربه زمونږه

چه څوک مړ شو او که غزا کښې نه وي نو منافق مړ شو ۱۲

ك يعني مؤمنانو په پوره ته کوله د توحید کښې کوشش کړه او کافرانو د شرک په خوره کوله کښې کوشش کوي ۱۲

ك يعني د وینه او دیکه شو چه جنگ لازم دے فرض نو جنگ نه کوئ د دے نه روسره د موقع او زکوٰة ادا کوئ د دے اوس شو پیدا شو هرکله چه لازم خوښ دوي جها د نو دوي ویریدل د خلقو نه داسے لکه چه ویریدل د الله تعالیٰ نه بلکه د ویریدل هم زیات ویریدل او اووئیل چه یا الله واخو تیار مرګ سره مونږ ته په دے نه یو صبر کړے وه خو دے داعی ته او ورته او وایه د دوي زړونه ورته ویریدل د شي نو د دنیا سامان څه دے د خدائے په لاره کښے کو شهید شو ته شو غرب ویریدل دے نو هغه په اولحمه نهان سانق د شرک نه او د بدعت نه مشرک لا اله الا الله نه منی او بدعتي محمد رسول الله نه مني او په دین کښے د خان نه نوے نوے طریقے جوړوي نو دوي سیاسي بچیان دي دوي نه معاف کیږي تر څو چه دوي توبه نه وي ویستلے ۱۲

هو ما تحت الاسباب سره دوئ او ... مافوق الاسباب سره دوئ ... اللهم اجعل لنا ... نصیره ... پوره ۱۲ ۱۲

ع ١٢

لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلٰىٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ

ولې دې فرض کړو په مونږ جنګ - ولې دې رو ستونه کړو تر نیږدې نزدې نه پورې موده -

قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقٰى ۚ وَ

ورته او وایه سامان د دنیا کم دے او آخرت غوره دے هغه چا لره چه ځان ساتي ناروا نه او

لَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿۷۷﴾ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ

او ظلم به او نه شي تاسو په د را برابره - چرته چه یئ تاسو نو لاس به کړي تاسو مرګ اګر که یئ تاسو

فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ

په قلعه ګانو محکمو کښې - او که او رسي دوی ته خوشحالي نو وائي دا د طرف د الله

عِندِ اللّٰهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِندِكَ ۚ

تعالیٰ نه ده - او که او رسي دوی ته تکلیف نو وائي دا ستا د طرف نه دے -

قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللّٰهِ ۖ فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ

او وایه هر څه د طرفه د الله نه دی - نو څه حال دے د دے قوم چه هیڅ کله نه

يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿۷۸﴾ مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۖ وَمَآ

پوهیږي په خبره - هغه چه او رسي تاته څه خوشحالي نو د طرفه د الله نه ده او هغه چه

أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ

او رسي تاته څه تکلیف نو د طرفه د ځان ستا نه دے - او رالیږلے مونږ تا لره د خلقو د پاره رسول -

وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴿۷۹﴾ مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللّٰهَ ۖ

او بوره دے الله ګواه - چا چه حکم او مانه د رسول نو حکم ئے او مانه د الله تعالیٰ -

وَمَن تَوَلّٰى فَمَآ أَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿۸۰﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ

او څوک چه واپس شو نو مونږ نه دے لیږلے تا لره په دوی څوکیدار - او وائي دوی قبول دے زمونږ تا (ته)

ل یعنې خوشحالي د الله د طرفه ده د هغه فضل د په د عمل نه یعنې خوشحالي باري تعالیٰ ورکوي د خپل طرفه : په د عمل د وسیلے نه او عمل صالح هم ګاند د خدائے تعالیٰ فضل دے او تکلیف په سبب د بد عمل دے ۱۲

ل د دې نه دا معلومه شوه چه زمونږ کار څوک ګند دی او هغه چه کله د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د حضور د لاس شي نو د شي غلطي مشوره نه کوي لیکن باري تعالیٰ ته د دوی کار معلوم دے نو بدله به ورله ورکوي نو ته ئے پروا مه ساته او ځان الله تعالیٰ ته او سپاره ۱۲ -

لـه منافقانو او وئيل چه مونږ خو فرمان د الله تعالیٰ منو خو په وخت د نه په خبره کښې وائي د قرآن د هدایت کښې نه خو الله تعالیٰ فرمائي چه د قرآن هغوی له چه په هغه د قرآن نه معلومیږي چه دومره لوئي کتاب دی او هیڅ تفاوت پکښې نیشته په فصاحت کښې او په دلائل کښې او د غیب په خبرو کښې د انسان کلام داسې نه شي کیدې او که څوک پکښې اختلاف معلوموي نو د هغه د علم کمی دی ۱۲

فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي

پس کله چه ولاړ شي له نزد ستا نه مشوره کوي یوه ډله د دوی نه خلاف د هغې چه

تَقُولُ ۖ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۖ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى

وائې ته - او الله لیکي هغه چه دوی مشوره کوي د شپې - نو بې پروا شه د دوی نه او توکل وکړه په

اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا (81) أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ

الله - او بس دی الله کارساز - آیا پس سوچ نه کوي دوی په قرآن کښې - او که چیرې وې

مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا (82) وَإِذَا جَاءَهُمْ

د طرف د غیر الله نه نو موندلې به وې په دې کښې تفاوت ډیر - او کله چه راشي دوی ته

أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ

یو خبره د امن یا د ویرې نو مشهوره کړي هغه - او که دوی رسولې وې رسول ته

وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ

او خپلو حاکمانو ته نو پوهه شوي به وې په هغې هغه څوک چه تحقیق کوي د دوی نه -

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا

او که نه وې فضل د الله په تاسو باندې او مهرباني د هغه نو خامخا روان به وئ تاسو په شیطان پسې

قَلِيلًا (83) فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ۚ وَحَرِّضِ

مګر لږ د تاسو - پس جنګ کوه په لار د الله کښې ذمه وار نه یې ته مګر د ځان او تیزوه مؤمنان

الْمُؤْمِنِينَ ۖ عَسَى اللَّهُ أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ وَاللَّهُ

د جنګ ته - امید دی چه الله به ختم کړي جنګ د کافرانو او الله تعالیٰ

أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا (84) مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُن

سخت دی په جنګ کښې او سخت دی په سزا کښې - څوک چه اوکړي سفارش ښه نو ملاؤ به شي

۲ منافقانو به دا هغه خبرې مشهورولې چه د مسلمانانو به ئې کولو نو په دې آیت کښې هدایت راولیږه چه هغه خبره به مشهوره وي د کومې په ستاسو مشرانو اجازت ورکړې وي ۱۲

۳ یعنې که د الله تعالیٰ فضل نه وې په لیګلو د رسولانو خلق به ګمراه شوي وې البته لږ خلقو به خپل مولیٰ په عقل سره معلوم کړې وې۔

۴ یعنې د اعلاء کلمة الله د پاره چه پخپله جنګ کوه او نور مسلمانان جنګ ته تیزوه قتال جنګ ته وائي او جهاد کوشش ته وائي د پاره د دین پورته کولو - نو جهاد عام دی په توره په مال او په ژبه او قلم وغیره سره او اصل مقصد پورته کول د دین دی ۱۲

۵ د غزا یا نورو ویړولو د پاره ئې کوشش اوکړو نو لوئي ثواب دی او که چا د غازیانو حق کښې ورته کړو نو هغه ته د لوئي نقصان او رسا وه او که دا یې راشي د جهاد د پاره او سلام اوکړي نو تاسو د

هغه ښه په قدر سره سلام واخلئ او نه چه د هغه بې قدري اوکړئ ۱۲ فَقَاتِلْ الخ ترغیب دی جنګ ته ۱۲ س

لَهٗ نَصِيْبٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَّكُنْ لَّهٗ كِفْلٌ

وکړي سفارش ناکاره نو شته ورته حصه تری (ګناه)
حصه تری ده - او څوک چې

مِّنْهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيْتًا ۝ وَاِذَا حُيِّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوْا

او کله چې دعا او کړی تاسو ته په احترام سره په دعا کولو
ورته حصه - او دی الله په هر شی باندې طاقت والا -

بِاَحْسَنَ مِنْهَآ اَوْ رُدُّوْهَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيْبًا ۝

د هر شی حساب کوونکے
غوره د هغې نه یا ورګرځوئ دعا کوئ - یقیناً الله دی

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۗ

الله نشته هیڅ څوک د بندګۍ لائق - خامخا به جمع کړي تاسو لره په ورځ د قیامت کښے نشته شک په هغې کښے

وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيْثًا ۝ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنٰفِقِيْنَ

او څوک دے رشتونی د الله نه په خبره - کښے پس ولې یئ په منافقانو کښے دوه

فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوْا ۗ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ تَهْدُوْا مَنْ

ډلې او الله واپس کړیدلي دي لره په سبب د اعمالو د دوي - آیا غواړئ تاسو چې هدایت او کړئ هغه چا ته چې

اَضَلَّ اللّٰهُ ۗ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ۝ وَدُّوْا

غلط کړي دی الله هغه لره - او هغه لره چې غلط کړي الله نو هیڅ کله به بیا نه مومې هغه لره لار - غواړي دوي

لَوْ تَكْفُرُوْنَ كَمَا كَفَرُوْا فَتَكُوْنُوْنَ سَوَآءً فَلَا تَتَّخِذُوْا مِنْهُمْ

چې تاسو کافر شئ لکه چې دوي کافر شوي دي نو شئ به تاسو برابر. نو مه جوړوئ د دوي نه

اَوْلِيَآءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوْهُمْ

دوستان تر دې پورې چې هجرت وکړي وطن خپل په لار د الله کښے - پس که منع او ګرځیدل نو اونیسئ دوي

وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ ۪ وَلَا تَتَّخِذُوْا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَّ

او وژنئ دوي چرته چې موندل دوي لره او مه جوړوئ د دوي نه دوستان او

ف مثلاً حفظه السلام او کړي
السلام علیکم نے او دے
نو ته و رحمة الله زیات کړه
او که حفظه و رحمة الله او
وائي نو ته و برکاته
زیات کړه نو جواب نے
زیات شي البته و برکاته
نه زیادت مقصد نه ته
ضعیف دے او حدیث ١٢
له جهاد د دے سلسله
د پاره دے ١٢
ف د اعلا د کلمة الله د
پاره ضرور جهاد کول
څکه ورځ د قیامت
راځي د حساب د پاره
ف دا دارېخ حکم سلطان
دے د مرکز نه پېچې
منافقان وژني ١٢

[illegible]

لَا نَصِيرًا ۝ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ

نه مددګار - مګر هغه خلق چه یو ځائے کیږی د قوم سره چه په مینځ ستاسو او د هغوی کښے

مِّيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا

وعده وی یا راشی تاسو ته په تنګے شوی وی سینے د دوی د جنګ تاسو نه یا د جنګ د قوم

قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ

خپل نه - او که رضا وے الله نو خامخا به ئے زور آور کړی وو دوی په تاسو نو قتل به ئے کړی وے تاسو نو که

اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ

جدا شو ستاسو نه پس نه قتلوی تاسو لره او وړاندے ئے کړه تاسو ته صلح نو نه دے جوړه کړے

اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝ سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن

الله تاسو لره په دوی لار (د قتل) - بیا به مومئ نور خلق چه غواړی چه په

يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا ۚ

امن شی ستاسو او په امن شی د قوم خپل نه - هرځل چه ورګرځولے شی فساد ته نو واپس کیږی په هغے

فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ

بیا - نو که جدا نه شو ستاسو او ونه ئے کړه تاسو ته صلح او منع ئے نه کړه لاسونه خپل

فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ

نو اونیسئ دوی او قتل کړئ دوی چرته ئے چه مومئ دوی لره - په دوی باندے مونږ درکړے تاسو ته

عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ۝ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا

دلیل ښکاره - او نه دے کار د مؤمن چه قتل کړی یو مؤمن لره مګر په

خَطَأً ۚ وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ

خطاء سره - او چا چه قتل کړو مؤمن په خطاء سره نو آزادول دی د یو مریی مؤمن او دیت دے

[illegible]

دارنګه د باری تعالیٰ حق دے ... که مقتول خپل حق د مرګ نه مخکښې معاف کړی نو دیت ورته نه ورکولے شی
(پاړ۲ د ۲۲) نه) بچی په غلطئ سره مړ کړو نو دیت ورته پوره ورکول ... چه دا حق د دهٔ دے ۱۲ ۱۲ ۱۲
قصاص حق د وارث دے نو دے قصاص معاف کولے شی او پلار رحم مګر نه قصاص کیږی

مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَن يَصَّدَّقُوا ۚ فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ

چه اورسوی اهل د هغهٔ ته مګر که هغوی معاف او کړی - پس که وی وژل شوی مقتول د هغه قوم نه چه دښمن دی

لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ

ستاسو او هغه مؤمن وی نو آزادول د غاړې د مؤمن مریی - او که وی وژل شوی مقتول د هغه قوم نه چې

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ

ستاسو او د هغوی په مینځ کښې معاهده وی نو دیت دے چه رسولے شی اهل د هغهٔ ته او آزادول د غاړې

رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ

د مؤمن مریی - نو چا چه نهٔ مونده مریی نو روژے دی د دوه میاشتو پرلپسے -

تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾ وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا

بخښنه ده د طرف د الله نه - او دے الله پوهه حکمت والا - او چا چه قتل کړو مؤمن په

مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

قصد سره نو جزا ئے جهنم دے همیشه به وی په هغه کښې او غضب کړے دے الله په هغه باندے او

لَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ

لعنت ئے کړے دے او تیار کړے ئے دے دهٔ له عذاب لوئے - اے مؤمنانو کله چه سفر کوئ تاسو

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ

په لاره د خدائے کښې نو تحقیق کوئ او مهٔ وایئ هغه چا ته چه اوکړی تاسو ته سلام

لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ

چه نهٔ ئے ته مؤمن - غواړئ تاسو سامان د ژوندون نړۍ - نو په نزد د الله دی غنیمتونه

كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ

ډیر - دغسے وئ تاسو مخکښې نو احسان اوکړو الله په تاسو باندے نو تحقیق کوئ - یقینا

(د دے نه) لـه یعنی په هغه شی سره چه قتل اوکړی کوم چه د قتل د پاره جوړ شوی وی لکه توره او ټوپک یا په بدن تو ږی لکه تیر وغیره وغیره قتل عمد والا په دے کښې قصاص دے او اخروی عذاب ئے جهنم دے قصاص د بنده حق دے او عذاب د جهنم د الله تعالیٰ حق دے البته چه قصاص اوشی نو الله تعالیٰ کریم دے خپل حق معاف کوی ۱۲ او که په غټ لرګی یا غټه کاڼی ئے مړ کړو نو دیته شبه عمد وائی په دے کښې دیت مغلظ دے تفصیل ئے په فقه کښې دے ۱۲

لـه دغسے وئ تاسو یعنی اوس چه په تحقیق مرکوڼ په موکول نواوس هم مسلمانان شوئ نو تحقیق کوئ ۱۲

لـه شاه صاحب ۱۲ په دا اولوم حکم دے احتیاط په سفر کښې چه مسلمان قتل نهٔ شی ۱۲

ے یو مجاهد دے او بل ناست وی لیکن د عذر د وجه نه او د جهاد ارمان وی نو د دواړو سره د باري تعالیٰ د ثواب
وعده ده البته د مجاهد ثواب زیات دے او بل ناست وی بے د عذره نو د ده او د مجاهد په مینځ کښې ډیر فرق
دے بلکه دے معنی سره ۱۲

اللّٰهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿٩٤﴾ لَا يَسْتَوِي الْقٰعِدُوْنَ مِنَ

الله دے ستاسو د کارونو نه خبردار - نه دی برابر ناست د

الْمُؤْمِنِيْنَ غَيْرُ اُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجٰهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

مؤمنانو نه بے د عذر نه او جهاد کوونکي په لارے د خدائے کښې

بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۭ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ بِاَمْوَالِهِمْ وَ

په مالونو خپلو سره او په نفسونو خپلو سره - غوره کړي دي الله جهاد کوونکي په مالونو خپلو سره او

اَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقٰعِدِيْنَ دَرَجَةً ۭ وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۭ وَ

په نفسونو خپلو سره په ناستو باندے یوه درجه - او د هر یو د دوی سره وعده کړې ده الله د ثواب - او

فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ عَلَى الْقٰعِدِيْنَ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجٰتٍ

غوره کړي دي الله جهاد کوونکي په ناستو باندے په اجر لوئے سره - چه درجے دی

مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٩٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

د طرفه د هغه او بخښنه ده او مهرباني ده - او دے الله بخښونکے مهربان - یقیناً هغه خلق چه

تَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰۗىِٕكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ۭ قَالُوْا كُنَّا

چه وفات کوی دوی له ملائک چه ظلم کونکی وی په ځانو او وائی چه په کوم دین کښې وئ تاسو - او به وائی چه

مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۭ قَالُوْٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً

وو مونږ عاجزان په زمکه کښې - او به وائی چه آیا نه وه زمکه د الله تعالیٰ ارته

فَتُھَاجِرُوْا فِيْھَا ۭ فَاُولٰۗىِٕكَ مَاْوٰىھُمْ جَهَنَّمُ ۭ وَسَاۗءَتْ مَصِيْرًا ﴿٩٧﴾

چه هجرت کړے وے تاسو په هغه کښې - نو ځائے د دوی دوزخ دے - او بد ځائے دے د او وزم -

اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاۗءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

مګر عاجزان نارینه او زنانه او بچي چه طاقت نه لري

ے عبدالله بن مکتوم او نور صحابو اُووے یا رسول الله صلی الله علیه وسلم زه ړوند یم کرنه زه په تلے دے نو غیر اولی الضرر حکم راغے - زید بن ثابت رض وائی چه دا وخت ما لیکو د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د ژبے نه لاندے وه نو ما دے چه وُرو دیم ختم شو ۱۲
ے کوم خلق چه هجرت نه کوی نو چه کله مړه کیږی نو ملائک به ورته او وائی چه ستاسو ځائے دین دے نو دوی به وائی چه مونږ مسلمانان یو نو ملائک به ورته وائی چه ستاسو ملک خو دار الحرب و چه د اسلام حکم پکښې لیکیشو نه مونځ نه هجرت او نه جهاد و غیره نو دوی به ورته او وائی چه مونږ عاجزان وو مونږه کافرانو د اسلام د کارونو نه منع کولو نو ملائک به ورته او وائی چه زمکه د الله تعالیٰ خو ارته وه نو بل ځائے ته به تللی وئ نو دوی لائق د عذاب دی چه هجرت نه کوی البته واړه وړه یا عاجزان سری او ښځے چه د هجرت طاقت نه لري نو هغوی معافی دی ۱۲
ے چه نه هجرت سره مطلق هجرت اوس باقی دے البته خاص هجرت د مکے نه اوس نیشته لیکن د طلب د علم یا د دعوت یا د قتال د پاره اوس هم هجرت کولے شی ۱۲ عه دا عام حکم دے د هجرت لزوم ۱۲

ركوع

ــــه چا چه هجرت او کړو او صفة لره [illegible] کوی د اخیال دے نه کوی چه کور راته پاتے شو او چا شهداء په ورلره [illegible] د اخیال دے نه کوی چه مال کور راته پاتے شو او په وتو سره د هغه ثواب لازم شو

حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝ فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ

حیلې او نه ورته لاره معلومه وه - نو دوی ته امید دے چه الله تعالیٰ معافه او کړی

عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ۝ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

او دے الله معافه کونکے او بخونکے - او چا چه هجرت او کړو په لاره د الله کښې

يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ

نو بیا به مومی په زمکه کښې ځائے ډیرا و فراخی - او هغوک چه راووځی د کور خپل نه

مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ

د پاره د هجرت په طرف د الله او د رسول د هغه بیائے بیا مونده مرګ نو یقیناً مقرر شو ثواب د هغه

عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ

په ذمه د الله - او دے الله بخونکے او مهربان - او کله چه سفر کوئ په زمکه کښې

فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ

پس نشته په تاسو باندے ګناه چه کمے کوئ د مونځ نه که ویریږئ تاسو

أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ۝

چه تنګ به کړی تاسو لره کافران - یقیناً دغه کافران تاسو لره دشمنان ښکاره دی -

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ

او کله چه ته په دوی کښې ئے نو کوه دوی لره مونځ نو او دے دریږی یوه ډله د دوی نه

مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ

ستا سره او دے واخلی وسلے خپلے - نو کله چه سجده او کړی نو شی اګر وستو ستاسو نه

وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا

او دے راشی بله ډله چه مونځ ئے نه وی کړے نو مونځ دے او کړی ستا سره او دے واخلی

د اخیال دے نه کوی چه کافران به هم په لاره کښې مړه کړی نو هجرت هم او نه شو او د کور هم به شوم ۔ ــــه په سفر کښې څلور رکعته فرض دوه رکعت شی نو په سفر کښې به دوه رکعت ادا کوی البته که چا مقیم امام پسے مونځ کولو نو پوره به کوی او مؤکد سنت نفل شی په سفر کښې او په سخت مرض کښې هم مؤکد سنت نفل شی په رغه شان وظائف هم په سفر کښې تکلیف کښې کول یا ختمول جائز دی ۔ یا په بل اهم کار کښې مشغول وی نو هم وظائف کول یا ختمول جائز دی ۔ ــــه په رسول الله علیه السلام وی یا بل مقتدی وی نو صلوٰة خوف وائی کله چه ارادہ کړی وی چه د مانځه په وخت به دوی قتول په جمعه په مانځه او دریږی نو حمله به پرے او کړی نو باری تعالیٰ د صلوٰة خوف طریقه راوښکله د صلوٰة خوف تفصیل فقهاء کړی چه ورځ طریقے دی ۔ ــــه نو هم مکر قصر مانځه په سفر کښې - په سفر کښې کول د مانځه د خدائے تعالیٰ خیرات دے نو چه پوره مونځ کول کار دے چه سفر کښې [illegible]

په روان سفر کښې چه [illegible] سنت [illegible] آرام [illegible] تعالیٰ [illegible] رسول الله صلی الله علیه وسلم [illegible] صلوٰة خوف [illegible]

ك يعني د الله تعالیٰ چه صرف په موږ کښه تاسو خيال مه کوئ بلكه د موږ د بهر حم په هر حالت باندي ډېر مهربان الله تعالیٰ یاد وئ - ګ یادونه صرف د ہے چه ګ .... عقیده وي چه په ګ باري تعالیٰ نه بل هیڅوک حاجت روا

حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۚ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ

احتیاط خپل او وسله خپله - غواړي کافران چه غافل شئ تاسو ګ

أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم مَّيْلَةً وَاحِدَةً ۚ وَ

وسلو خپلو نه او ګ سامان خپل نه نو او به کړي په تاسو باندي حمله په یو ځل - او

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ

نشته ګناه په تاسو که وي تاسو لره تکلیف د باران یا یئ تاسو ناجوړه

أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۖ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ

چه پرده ږدئ وسلې خپلې - او واخلئ احتیاط خپل یقیناً الله تیار کړي دي کافرانو لره

عَذَابًا مُّهِينًا ﴿۱۰۲﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا

عذاب د سپکولو - پس کله چه اداکړئ تاسو مونځ نو یادوئ الله په ولاړه او په ناستي

وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ

او په ډډه - نو کله چه په آرام شوئ تاسو نو سم کوئ مونځ - یقیناً مونځ دے

كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿۱۰۳﴾ وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۖ

په مؤمنانو باندي لازم په وخت مقرر کښه - او سستي مه کوئ په طلب د قوم کښې -

إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ

که دردمند کیږئ تاسو (یو په تاسو ته) یقیناً دوي دردمند کیږي لکه تاسو - او امید کوئ تاسو

اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱۰۴﴾ إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ

الله نه د هغې نو اميد چه دوي امید نه لري - او دے الله علم والا حکمت والا - یقیناً رالیږلے مونږ تا ته

الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن

کتاب په رشتوني چه حکم اوکړې په مینځ د خلقو کښه هغه چه خودلے دے تا ته الله - او مه کیږه

مشکل کشا نشته نو په هر کار کښه به حاجت صرف د الله تعالیٰ نه غواړي. ر (ارحمن هیڅوک نه غوښتي) ګ کړئ او غوښتل نه دي ابته د ما تحت الاسباب کاروبار نو ښیت انسان ته کیږے شي په اعتبار د کسب سره لکه دارو خوړل د سبب دے لیکن شفا ورکول و ګ صرف باري تعالیٰ دے او کړیو سره په اعلیٰ توکل عمل کوي نو دارو خوړل نبي کریم صلی الله علیه وسلم دارو خوړلیدي او په ادني توکل عمل کړے دے د پاره د جواز او د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په ادنیٰ توکل عمل د اعلیٰ توکل نه بهتر دے د پاره د فراخي په امت باندے ۱۲

عه دا یو اسم حکم سلطان دے عدم تعاون د ظالم سره دی لکه طعمه بن ابیرق زغره د خپل ګاونډي نه پټه کړه او هغه د وړه په ګمي کښه وه او هغه وړه ارتا د شوي هغه په الزام او د هغه بیا د یو یهودي کره امانته کیښودله او په هغه بیا د غلا دعوه او کړه او نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته د منافق په رشتونه نشکار ید ۱۲ ۱۲ ۱۲

ولا تهنوا الایۃ ترغیب دے قتال ته ۵

ع ۱۵ ۱۲

لہ کہ تا پہ زرہ کښے فکر کيږي دے وی د طرفدارئ نو د هغوئ نه بچنه او غواړه ۔ هغه فکر هو جائز غیر اختیاری دے خو د انبياء علیهم السلام شان ته مېرلوړ دے د اور سره ته دونا سب ۱۲ ۔ سلہ پہ دے کښے تعریض دے مسلمانانو ته ۱۲

لِّلْخَآئِنِيْنَ خَصِيْمًا ۙ وَّ اسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا

د وکه بازو لړه فيصله مار ۔ او بخنه او غواړه د الله نه يقينًا الله دے بخونکے او

رَّحِيْمًا ۱۰۶ وَ لَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِيْنَ يَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

مهربان ۔ او جګړه مه کوه د هغو د طرف نه چه خيانت کوی د ځان سره ۔ يقينًا الله تعالیٰ

لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ۱۰۷ ۚۙ يَّسْتَخْفُوْنَ مِنَ النَّاسِ وَ

مينه نه کوی د د وکه باز ګناه ګار سره (دا عام معنی د ګړه او نور په حمے فقا غو ښها لو ی) ځان پټوی خلقو نه

لَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَ هُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى

او نه شي پټولے د الله نه او هغه د دوی سره دے کله چه د شپې جرګه کوی د هغې خبرے چه

مِنَ الْقَوْلِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ۱۰۸ هٰۤاَنْتُمْ

الله ئے نه خوښوی ۔ او دے الله په کار و نو د دوی باندے خبردار ۔ آيا تاسو

هٰۤؤُلَآءِ جٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۫ فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ

جګړه او کړه د دوی د طرفه په دے ژوند نزدے کښے ۔ نو څوک به جګړه او کړی د الله سره

عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۱۰۹ وَ مَنْ يَّعْمَلْ

د دوی د طرف نه په ورځ د قيامت ۔ يا څوک دے چه شي به د دوی ذمه وار ۔ او چا چه عمل و کړو د

سُوْٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۱۱۰

د بل د خفه کو يا ئے ظلم او کړو په ځان جهل بيا ئے بخنه او غوښته د الله نه بيا به مومي الله بخونکے مهربان ۔

وَ مَنْ يَّكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰى نَفْسِهٖ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا

او چا چه او کړو ګناه نو يقينًا کوی د ځان د نقصان د پاره ۔ او دے الله علم والا

حَكِيْمًا ۱۱۱ وَ مَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيْٓئًا فَقَدِ

حکمت والا ۔ او چا چه او کړو وړو کے ګناه يا لوئے ګناه بيا او تړله ئے هغه په چا پاک باندے نو يقينًا

سلہ ابليس عليه اللعنة خلق د استغفار نه منع کوی چه بدعت او شرک ورته نيکی ښکاره کوی ۱۲ عنکبوت پ ۲۱ ۔ ۱۲

(رباعے د صلی ۱۳ نه) مسلمانانو کښے ايمان ختموی ۱۲

شہ اصل مقصود د احکامو نه دا دے چه شرک ختم شي شرک بے د توبے نه نهٔ معاف کيږی او ګناه کبيره معاف کيږی په توبے سره او په فضل د خدائے سره او ګناه صغيره معاف کيږی په توبے او په فضل د خدائے او په نيکو سره او حقوق د انسانان معاف کيږی چه د حق خاوند ورته هم معاف او کړی ۱۲

عه دا لحکمة ، يو ص په د ين کښے ۱۲

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ ، د احکامو سلطانيو نه روستو اصل مسئله د توحيد ۱۲

عه : دا د يوليسم حکم سره تعلق لری يعنی د دروغو د شهادت د پاره مشورے غلطے دی ۱۲

اِحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ۝ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ

پورته ئې طوفان او ګناه ظاهر - او که نه وے فضل د الله په تا او رحمت د ده (نو ظاهره به وه)

لَهَمَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ؕ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ

یقینًا قصد کړے وه یو ډلے د دوئیه چه غلط کړی تا - او نه غلطوی یو کس لره مګر خپل ځانو نه

وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ ؕ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ

او ضرر نه شی رسولے تا ته د هیڅ څیز - او رالیګلے دے الله تا ته کتاب او حکمت

وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ؕ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا ۝

او خودلے ئې د تا ته هغه څیز چه تا نه وه معلوم - او دے فضل د الله په تا لوئے -

لَا خَيْرَ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنْ نَّجْوٰىهُمْ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوْفٍ

نیشته خیر د دوی په ډیرو پټو خبرو کښے مګر هغه څوک چه وئیل او کړی د صدقے یا د نیکئ

اَوْ اِصْلَاحٍ ۢ بَيْنَ النَّاسِ ؕ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ

یا د روغے په مینځ د خلقو کښے - او چا چه او کړو دا کار د پاره د رضا د

اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْۢ

الله نو زر به ورکړو هغه لره ثواب لوئے - او څوک چه خلاف او کړی د رسول نه پس د

بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ

هغه نه چه ښکاره شو ده ورته خونه او روان شو په لاره د مومنانو نه نو حواله به

مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ ؕ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ

کړو هغه لره هغه طرفته چه ده خوښه کړیده او داخل به ئې کړو جهنم ته - او بد ځائے دے هغه - یقینًا الله نه بخښی

اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ؕ وَمَنْ يُّشْرِكْ

دا چه شرک او کړے شی د ده سره او بخښی ګناه کم د دے نه هغه چا ته چه خوښه ئې شی - او چا چه شرک او کړو

ع ۱۶

ع ۱۷

لے لولا د آخرے پاره د انتفاء د شان په سبب د وجود د اول سره نو معنیٰ دا شوه که فضل او رحم د الله تعالیٰ نه وے نو دوی به تا لره غلط کړی وے حکم چه ته بشر ئے خو د الله تعالیٰ فضل او کرم دے چه ته ئے د دوی د غلطو نه بچ کړے - دا رنګ په نبی اسرائیل ئے کښے فرمائی که ما تا لره نه وے محکم کړے په اسلام نو لږ به دے دوئیته میلان کړے وے یعنی ګناه به دے کړے وے لیکن الله تعالیٰ بچ کړے - دا رنګ په سورة قلم ع ۲ کښے فرمائی که د خدائے تعالیٰ فضل په یونس ع نه وے نو قابل د ملامتیا به وے خو د الله په فضل سره بچ شو - هم دا رنګ نبی علیه السلام فرمائی چه ځما شیطان مسلمان شوے دے او ځان تر نیږدے شوے دے (مشکوٰة ص ۱۸) نو معلوم شو د قرآن نه عصمت د انبیاؤ او هم د حدیث نه او هم په دے اجماع د جمهور علماؤ ده؛ نو فیا حسرتا علی الروافض؛ ځکه د ما نه که مراد عام شی نو که دا خیال دے د هغو خلقو چه نبی علیه السلام ته حاضر او ناظر وائی نو بیا باقی قرآن ته څه ضرورت وه - او د دے سورة نه وړوستو بیر سورتونه نازل شوی دی سورت نور تر دے هم وروستو نازل شوے دے او په هغے کښے واقعه د افک ده او نبی کریم صلی الله علیه وسلم پریشان وه د نزول د وحی پورے - نو معلومه شوه چه د ما نه مراد خاصه واقعه ده که واقعه د طعمه چه په مشهوره ده ۱۲ سے د نجویٰ کار د پاره چنده ۱۰ کله چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی نه دے دروغ ژن هغه سړے چه روغه ئے کړی په مینځ د خلقو کښے او د ښه خبره یا رسوی ښه خبره یعنی د مسلمانانو په مینځ کښے روغه راولی او فساد په مینځ د (بخاری په ص ۳۷۱)

بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا (۱۱۶) اِنْ يَّدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖٓ

د الله سره نو غلط شو ډیر زیات - نه بلی سوا د ده نه مگر ز نا ند (ملائکه زنانه)

اِلَّآ اِنٰثًا ۚ وَاِنْ يَّدْعُوْنَ اِلَّا شَيْطٰنًا مَّرِيْدًا (۱۱۷) لَّعَنَهُ اللّٰهُ ۘ وَقَالَ

په خیال د دوی کښې) او نه بلی څوک مگر شیطان سرکش - لعنت پرې کړی دی الله - او ویلی ئې

لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا (۱۱۸) وَّلَاُضِلَّنَّهُمْ وَ

دی چه ضرور به کړم ستا د بندګانو نه حصه مقرر ره - او یقیناً غلط به کړم دوی او

لَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ

بې بنیاده امیدونه ورکښې به ورته اچوم او وبه وایم ورته نو پرې کوی به غوږونه د څاروو - او وبه وایم

فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنْ دُوْنِ

ورته نو بدلوی به جوړښت د الله - او څوک چه جوړه کړی شیطان لره دوست سوا د

اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِيْنًا (۱۱۹) يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيْهِمْ ۗ وَمَا

الله نو یقیناً ارتاوی شو په تاوان ښکاره کښې وعدې کوی د دوی سره او امیدونه ورکوی دوی لره - او

يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا (۱۲۰) اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۡ وَلَا

وعدې نه کوی د دوی سره شیطان مگر د دوکې - د دوی ځای جهنم دے او وبه نه

يَجِدُوْنَ عَنْهَا مَحِيْصًا (۱۲۱) وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

مومی د دې نه ځای د بچ کیدو - او کوم خلق چه ایمان راوړے دے او کوی نیکی

سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ

نو بوبه څکم دوی لره باغونو ته چه بهیږی به لاندې د ځنو نیه ولے همیشه به وی په هغو کښې

اَبَدًا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا (۱۲۲) لَيْسَ

همیشه - دا وعده ده د الله حقه - او څوک د رښتیا ویونکی د الله نه چه وینا کښې - نیشته اعتبار

۱ نفی د شرک اعتقادی ۱۲ ۲ لعنت د خدائے تعالیٰ د رحمت نه محرومیت ته وائی ۳ دا نفی د شرک فعلی ۱۲

۳ یعنی څاروی به د غیر الله د وجې نه په ځان حراموی لکه بحیره وغیره او غوږونه به پریکول به ئې علامه وی ۱۲

۵ کوم تغیر چه پکښې شرعی اذن نه وی په بدن د انسان کښې نو هغه تغیر په دے کښې داخل دے لکه ږیره خرئیل یا د ږیرې قبضې کمه قیچي کول او په قبضه کښې اوږدول (شرعی شتے) ۱۲ رداد جناب افضل خان صاحب

څپه تحقیق دے (کاتب)

۶ د غرور معنی دوکه ده او د غرور معنی دوکه ورکونکے ۱۲

۷ یعنی په امید ونو کار نه کیږی بلکه کار په ایمان او په عمل صالحه کیږی - معلومه شوه چه نجات چپه عمل کښې دے چه صحیح ایمان او صحیح عبادت دے ۱۲

۸ بشارت دے ۱۲

۹ زجر دے ۱۲

ﻟﻪ بشارت دے۔ یعنی د نارینه او زنانه اعتبار نیشته بلکه اعتبار عمل له دے خو چه صالح وی یعنی په طریقه د سنت وی نو چه
دکانه به عات جوړ کړی او داؤ ورته نیک عمل او بل چه ایمان ئے برابروی نو مدار د نجات توحید او سنت دے

بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ يَّعْمَلْ سُوْٓءًا يُّجْزَ بِهٖ وَ

امید ونو ستاسو له او نه امید ونو د اهل کتاب لوره (بلکه قانون دا دی) چا چه او کړه بدی نو سزا به ورته

لَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ۱۲۳ وَمَنْ يَّعْمَلْ

ملاؤ شی او بیا به نه مومی ځان له سوا د الله نه دوست او نه امداد کوونکے۔ او چا چه او کړه

مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ

نیکی نارینه وی او که ښځه او صفه مؤمن وی نو دوی به لاړ شی

الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ۱۲۴ وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ اَسْلَمَ

جنت ته او ظلم به او نه شی په دوی په قدر د تکی د بیتے د خرما۔ او څوک دے ښائسته په دین کښے د هغه چا نه

وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَاتَّخَذَ

چه کیښودو مخ خپل الله ته او دے نیک (مؤمن) وه او روان شو په دین د ابراهیم چه پاک ؤ۔ او جوړ کړے

اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ۱۲۵ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ

الله ابراهیم له خالص دوست۔ او خاص الله له دی هغه چه په آسمانونو کښے دی او هغه چه په زمکه کښے

وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيْطًا ۱۲۶ وَيَسْتَفْتُوْنَكَ فِي النِّسَآءِ ۚ قُلِ

دی۔ او دے الله په هر شی باندے قادر۔ او رخصت غواړی ستانه په نکاح د ښځو کښے۔ او وایه

اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ فِيْهِنَّ ۙ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ فِيْ يَتٰمَى

چه الله اجازه د کوی تاسو ته په هغو کښے او کوم حکم چه لوستلے کیږی تاسو ته په قرآن کښے۔ نو هغه په باره د هغو

النِّسَآءِ الّٰتِيْ لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُوْنَ اَنْ

یتیما نو جینکو کښے دے چه نه ورکوئ دوی ته تاسو مهر مقرر د دوی او غواړئ چه نکاح

تَنْكِحُوْهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَاَنْ تَقُوْمُوْا

او کړئ د دوی سره او په حق د عاجزانو بچو کښے دے، چه او درېږئ

یعنی تکو رزنده گی به: لا اله الا الله
وی او طرز زرښکی به:
محمد رسول الله وی ۱۲

۲ه په بهشت د خرما کجهور د هډوکی
ځیړه دی نقیر کے، فتیل:
مزے، قطمیر: پوټکے ۱۲

۳ه عمل به هله منظور یږی
چه پکښے توحید وی او اتباع
د سنت یعنی مشرک او
بد عتی نه وی ۱۲

۴ه هر څه خاص د الله تعالیٰ
دی نو حاجت روا هم صرف
الله تعالیٰ دے ۱۲

۵ه د دوهم حکم د رعیت
د پاره تفصیل دے۔ د
یتیما نو جینکو د نکاح نه مخکښے
منع شوے وه او د بعضو
یتیما نو نکاح د خپل ولی سره
مناسب وه۔ نو اصحابو تپوس
او کړو نو باری تعالیٰ فرمائی
چه د یتیمانو جینکو نکاح
هله منع دے چه د هغو
حقونه نه ادا کوی او که
د هغو سره ظلم نه وی نو
بیا نکاح د یتیمانو سره جائز
دے ۱۲

۶ه یعنی هغه اذن دا دے
چه د یتیمانو سره انصاف
کوئ د دوی د تپوس ځائے
نیشته ۱۲

۱۸ ع۱۱ ۱۵

ـه یعنی پہ دلیہ ورلوہ ورکوی ۱۲ ـه واده دیم حکم د رعیت تفصیل دے - حضرت عائشة فرمائی چہ دا حکم د هغو ښځو دے چہ مامه طلاق قوه او ځان لہ ئے هغه نه بیلوی او د غه ونه بیله او کیږم او د ړور ته او وائی چہ ما مه طلاقوه او زه پہ حق کښې د دے چہ سره شته لوار عضه واخلا قه کړم

لِلۡيَتٰمٰى بِالۡقِسۡطِ ؕ وَمَا تَفۡعَلُوۡا مِنۡ خَيۡرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ

د یارہ ډیتیما نو پہ انصاف سره - او هغه چہ کوئ تاسو نیکی نو یقیناً الله دے په هغې

عَلِيۡمًا ۝١٢٧ وَاِنِ امۡرَاَةٌ خَافَتۡ مِنۡ بَعۡلِهَا نُشُوۡزًا اَوۡ اِعۡرَاضًا

پوهه - او که یوه ښځه ویریږی د خپل خاوند نه د بد خوئی یا د مخ اړولو

فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَاۤ اَنۡ يُّصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحًا ؕ وَالصُّلۡحُ خَيۡرٌ ؕ

نو نیشته گناه په دوی چہ صلح اوکړی په مینځ د دوی کښې بنه - او صلح بنه ده -

وَاُحۡضِرَتِ الۡاَنۡفُسُ الشُّحَّ ؕ وَاِنۡ تُحۡسِنُوۡا وَتَتَّقُوۡا فَاِنَّ اللّٰهَ

او دے په زړونو کښې بخل - او که نیکی کوئ تاسو او تقوی کوئ نو یقیناً دے الله تعالی

كَانَ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ خَبِيۡرًا ۝١٢٨ وَلَنۡ تَسۡتَطِيۡعُوۡۤا اَنۡ تَعۡدِلُوۡا بَيۡنَ

په کارونو ستاسو خبر دار - او هیڅ کله طاقت نه لرئ چہ انصاف اوکړئ په

النِّسَآءِ وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡ فَلَا تَمِيۡلُوۡا كُلَّ الۡمَيۡلِ فَتَذَرُوۡهَا

ښځو کښې اگر چہ حرص کوئ تاسو پس مه کوئ ډیر کوږوالے چہ پریږدئ هغه

كَالۡمُعَلَّقَةِ ؕ وَاِنۡ تُصۡلِحُوۡا وَتَتَّقُوۡا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوۡرًا رَّحِيۡمًا ۝١٢٩

لکه زوړنده - او که نیکی کوئ تاسو او تقوی کوئ نو یقیناً الله دے بخونکے مهربان نه -

وَاِنۡ يَّتَفَرَّقَا يُغۡنِ اللّٰهُ كُلًّا مِّنۡ سَعَتِهٖ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا

او که جدا شو دوی نو بے پرواه به کړی الله هر یو ته پله په فضل خپل سره - او دے الله ډیر طاقت والا

حَكِيۡمًا ۝١٣٠ وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا

تدبیر والا - او خاص الله لره دی هغه ټیزونه چہ په آسمانونو کښې او هغه چہ په زمکه کښې دی - او یقیناً حکم کړے دے مونږ

الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡكِتٰبَ مِنۡ قَبۡلِكُمۡ وَاِيَّاكُمۡ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَاِنۡ

هغو خلقو ته چہ ورکړے شوے ورته کتاب پخوا ستاسو نه او تاسو ته چہ اوویریږئ د الله نه - او که

او کړه او ما چہ خپل حق تا ته بخلے دے نو چہ دا خپل حق پریږدی نو ظاهر به خاوند خوشحاله شی ۱۲ ـه عدل نیولو اختیاری دے لکه محبت د زړه په دے انسان مکلف نه کیږی او یو عدل اختیاری دے لکه عدل په جامو او خوراک او وار کښې په دے انسان مکلف دے نو چہ دے کښې په عدل نه کولو سره به د قیامت په ورځ نیم بدنه سره پاڅی - اختیاری عدل ته اشاره په فَاِنۡ خِفۡتُمۡ اَلَّا تَعۡدِلُوۡا سره شوے ده نو دا ایتونو تعارض ختم شو او دا هم معلومه شوه چہ دیرې ښځې په هغه کوئ چہ عدل قائم کولے شی ورنه بیا به سخت عذاب وی ۱۲ ـه یعنی ښځے لره به الله تعالی غنا ورکړی او خاوند ته به بله ښځه ورکړی ۱۲ ـه هر ځله د باری تعالی دا خبره بار بار په قرآن کښې فرمائی چہ د متقیو یقین په خپل مولا باندے راشی او مخلوق نه یقین ختم شی نو چہ یقین جوړ شی بیا د انسان زړه به راځی او د باری تعالی حکم منلو ته تیار شی نو بیا به په اعمالو کښې اله کوتاهی نه کوی چہ کله په زمان مکان کښې به نا اهلی کمزوری بیا به سبب سره هم مخ خوځا ته به مړ سبب الاسباب کمزوری لکه دا سے خو راکوی چہ خوشحاله الله تعالی سره ۱۲۵ وَلِلّٰهِ الخ دا تخویف دے چہ دومره لوئے طاقت والا دے نو ضرور د هغه خبره اومنئ ۱۲

تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ

کفر کوئ تاسو نو یقیناً صرف اللّٰه لره دی هغه چه په آسمانونو کښې دی او هغه چه په زمکه کښې دی - او دے الله

غَنِیًّا حَمِیْدًا ﴿١٣١﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ وَكَفٰی

بے پروا صفتونو والا - او خاص الله لره دی هغه چه په آسمانونو کښې دی او هغه چه په زمکه کښې دی - او کافی دے

بِاللّٰهِ وَكِیْلًا ﴿١٣٢﴾ اِنْ یَّشَاْ یُذْهِبْكُمْ اَیُّهَا النَّاسُ وَیَاْتِ بِاٰخَرِیْنَ ؕ

الله کارساز - که رضا ئے شی نو ختم به کړی تاسو اے خلقو او پیدا به کړی نورو لره -

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰی ذٰلِكَ قَدِیْرًا ﴿١٣٣﴾ مَنْ كَانَ یُرِیْدُ ثَوَابَ الدُّنْیَا

او دے الله په دے باندے قادر - هغوک چه غواړی ثواب دَ دُنیا

فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِیْعًۢا بَصِیْرًا ﴿١٣٤﴾

نو دَ الله سره دے ثواب دَ دنیا او دَ آخرت - او دے الله آوریدونکے او لیدونکے -

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِیْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلّٰهِ

اے مؤمنانو شئ ولاړ په انصاف سره شاهدان الله لره

وَلَوْ عَلٰۤی اَنْفُسِكُمْ اَوِ الْوَالِدَیْنِ وَالْاَقْرَبِیْنَ ۚ اِنْ یَّكُنْ غَنِیًّا

اګر که وی دا په نفسونو ستاسو یا په مور او پلار او خپلوانو باندے - که وی هغه غنی

اَوْ فَقِیْرًا فَاللّٰهُ اَوْلٰی بِهِمَا ۫ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰۤی اَنْ تَعْدِلُوْا ۚ

یا فقیر نو الله خیر خواه دَ دواړو دے - نو تابعداری مه کوئ دَ خواهش په انصاف کښې -

وَاِنْ تَلْوٗۤا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرًا ﴿١٣٥﴾

او که غلط بیان کوئ یا تاسو مخ اړوئ دَ شاهدئ نه - نو یقیناً دے الله په کارونو ستاسو خبردار -

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِیْ

اے مؤمنانو ایمان راوړئ په الله او په رسول دَ ده او په هغه کتاب باندے چه

ع ١٩ / ١٣

ك هر څه وغی آوری او په لیدو کتو کښې اسبابو ته محتاج نه دے او مخلوق په لیدو کتو کښې اسباب ته محتاج دی بعض مخلوق په سترګو لیدل کوی چه چورے دی او هغه شے ورته ښکاره دی او په غوږونو آوری چه روغ وی او مانع نه وی نو لیدهٔ او آوریدهٔ دَ انسان چیر محدود او کم دی او عارضی لکه عدم دی او الله تعالیٰ په لیدو کښې او په آوریدو کښې اسبابو ته محتاج نه دے نو په یو وخت هر څه وینی او هر څه آوری او په هر څه به پوهیږی او که زړهٔ نا ویلے راز وی ورته معلوم دے نا ویلے حاجت ورته هم معلوم دے او په هر څهٔ قادر دے او رحم ئے دَ هر چا نه زیات دے او بخونکے دے او خزانے دَ آسمانونو او دَ زمکو دَ هغهٔ دی او کنهیانے ئے هم دَ هغهٔ سره دی نو احتیاج دَ لے دا دربار سره پرته دی او بل چا سره نشته -

ع ۂ دَ یو شم حکم سلطان تفصیل دے ١٢

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ: دا زجر دے منافقانو ته ١٢

؂ بیا بیا کافر کیږی او مسلمانیږی ۱۲ ؃ یعنی د کافرانو سره دوستی مه کوی ځو د روی اسلام غوښتونه د سـ نو ځکه خدائے تعالیٰ پرے دوی د مغفرت او هدایت دروازه بند کړه ۱۲

نَزَّلَ عَلٰی رَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِیْۤ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ؕ وَمَنْ

رالیږلے دے الله په رسول خپل باندے او په هغه کتاب چه رالیږلے دے پخوا د دے ۔ او چا چه

یَّكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓىِٕكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ

انکار اوکړو د الله نه او د ملائکو د هغه او د کتابونو د هغه او د رسولانو د هغه او د ورځ د قیامت نه نو یقینا

ضَلَّ ضَلٰلًۢا بَعِیْدًا ۝ اِنَّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ

غلط شو ډیر زیات ۔ یقینا هغه خلق چه ایمان ئے راوړو بیا کافر شو بیا بیا

اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا لَّمْ یَكُنِ اللّٰهُ لِیَغْفِرَ لَهُمْ

ایمان ئے راوړو بیا کافر شو بیا زیات شو په کفر کښے نو نه دے الله چه معافی اوکړی دوی ته

وَلَا لِیَهْدِیَهُمْ سَبِیْلًا ۝ بَشِّرِ الْمُنٰفِقِیْنَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا

او نه به ورته اوښائی سمه لاره ۔ زیرے ورکړه منافقانو لره چه دوی لره دے عذاب

اَلِیْمَا ۝ الَّذِیْنَ یَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِیْنَ اَوْلِیَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِیْنَ ؕ

سخت ۔ کوم چه جوړوی دوی کافرانو لره دوستان بے د مؤمنانو نه ۔

اَیَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِیْعًا ۝ وَقَدْ نَزَّلَ

آیا طلب کوی په نزد د دوی عزت نو یقینا عزت الله لره دے ټول ۔ او حکم ئے رالیږلے دے

عَلَیْكُمْ فِی الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰیٰتِ اللّٰهِ یُكْفَرُ بِهَا وَیُسْتَهْزَاُ

تاسو ته په کتاب کښے چه کله واورئ تاسو ایتونه د الله چه انکار کیدی شی د هغو او توقے کیدی شی

بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ حَتّٰی یَخُوْضُوْا فِیْ حَدِیْثٍ غَیْرِهٖۤ ؗۖ

په هغو نو مه کینئ د هغو سره تر دے چه شروع اوکړی په خبره بله کښے ۔

اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِیْنَ وَالْكٰفِرِیْنَ فِیْ جَهَنَّمَ

یقینا تاسو په هغه وخت کښے شان د دوی یئ ۔ یقینا الله جمع کوونکے دے منافقانو لره او کافرانو لره په جهنم کښے

؃ نو ولے عزت غواړی د مخلوق نه هغوی سره خو عزت نشته چه چا لره ورکړی د عزت خزانه خو صرف د الله سره ده د دوی پیچها خو عزت ورکوونکے صرف الله دے نو د الله تعالیٰ نه ولے عزت نه غواړی نو د مخلوق نه عزت غواړی او هغوی عزت ورکولے نه شی او الله تعالیٰ عزت ورکوونکے دے نو د هغه نه غواړی ۱۲ ؄ کله کاحیل باطلو په مجلس کښے یو سرے ناست وی او په هغه کفر خوشحاله وی نو کافر شو او که اظهار د کراهت نه کوی نو فاسق دے او د دنیا کار د پاره تلل جائز دی او د دعوت د پاره تلل جهاد دے ۱۲

له - بلا کول تاسو ته نو چه کله بري بيا مومي مسلمانان نو منافقان وائي چه مونږ ستاسو ملګري يو او کله چه کافران بريمه اوکړي نو دوي وائي چه وا غليبه خو زمونږ ته پيږو وه ۱۲

جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِن كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللَّهِ

ټول - کوم چه انتظار کوي تاسو ته - نو که شي تاسو لره بري د الله نه

قَالُوا أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ وَإِن كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ

نو وائي آيا نه وو موږ ستاسو سره - او که شي کافرانو لره حصه نو وائي آيا نه وو

نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ

غالب کړي موږ تاسو لره او منع کړي موږ تاسو له مؤمنانو نه - نو الله به فيصله اوکړي په تاسو کښې

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَن يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

په ورځ د قيامت - او هيڅ کله به ورنه کړي الله کافرانو لره په مؤمنانو باندې غلبه -

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى

يقيناً منافقان دوکه کوي د الله سره او هغه به شرموي دوي لره - او کله چه پاڅي مانځه

الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ

ته نو پاڅي سستي ښائي خان خلقو ته او نه يادوي الله

إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ

مګر لږ - حيران دي په کفر او ايمان کښې - نه دي د دې مسلمانانو نه او نه د

هَٰؤُلَاءِ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ يَا أَيُّهَا

دې کافرانو نه - او چا لره چه غلط کړي الله نو هيڅ کله به بيا نه مومې هغه لره لار - اے

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

مؤمنانو مه جوړوئ کافرانو لره دوستان په پريږدو د مؤمنانو -

أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ

آيا غواړئ چه جوړ کړئ الله لره په تاسو باندې دليل ظاهر - يقيناً منافقان

له کافرانو بريمه او کړي نو دوي وائي چه وا غليبه خو زمونږ ته پيږو وه ۱۲

له نسل طبعي مراد نه دے بلکې مونږ ورته ښه لوے شو نه بنکاري او درووساو غواړو چه څنګ مونږ بيا ښه استقلام کوي - نو فقهاء په دا حکم کښې مونږ مکروه ګڼلي چه مونږ ته ښکاره لره - نو په جماعت کښې د ميزاري ته اوتوځي يا تو کښې د سرنه تا وځي حرام کښې دليل شي د په دے کښې هم مونږ مکروه دے ۱۲

له صرف د رياد پاره ۱۲

له يعني منافقان صرف د دنيا ګټې دي دنيا په طرف ملا وهي نو دوي نه اغستونکي دي دنيا مراد دي او که حلال د دوي د عزت وي يا نه ۱۲

له د کافر دوستي صريح دليل د کفر دے سړے به د هغه چا سره وي چه د چا سره ئې محبت وي په دنياکښې نو په آخرت کښې به ئې حشر هم د هغو سره وي ۱۲

ربع ۱۲

لـه درکات عذاب ونو ته وائي او درجات ثواب ونو ته وائي په اول درجه کښې به ګناه ګاران مسلمانان به وي بيا په ترتيب دا دوئم او په دويمه کښې به مشرکان او په دريمه کښې به نصارئ او په څلورمه کښې به يهود او په پنځمه کښې به صابيان او په شپږمه کښې به مجوسيان او په اوومه کښې به منافقان وي هميشه ۱۲

فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۝ إِلَّا الَّذِينَ

به په لاندې طبقه کښې وي د اور - او بيا به نه مومې ته دوی لره امداد کوونکې - مګر هغه چا چې

تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ

توبه اوکړه او نيکي يې اوکړه او مضبوط يې اونيوه (دين ئې) الله لره او صافه ئې کړه دين خپل الله ته نو دوی

مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ مَا

سره د مؤمنانو دي او زر به ورکړي الله پاک مؤمنانو لره ثواب لوئي - څه کوي

يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۝

الله تعالیٰ په عذاب ستاسو که حق اومنلو تاسو او يقين مو اوکړو - او دی الله قدردان او پوه دی -

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ ۚ وَ

نه خوښوي الله په ښکاره بدې ويل مګر د هغه چا چې ظلم پرې اوشي - او

كَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ۝ إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ

دی الله اورېدونکې او پوه دی - که ښکاره کوئ نيکي يا ئې پټوئ او يا

تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ

عفوه کوئ د بدئ نه نو يقيناً الله دی عفوه کوونکې قدرت والا - يقيناً هغه خلق

يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَ

چې انکار کوي د الله نه او د رسولانو د هغه نه او غواړي چې فرق راولي په الله او په

رُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ

رسولانو د هغه کښې او وائي چې يقين کوو په ځينو او انکار کوو د ځينو نه - او غواړي چې

أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ۝ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

جوړه کړي په مينځ د دې کښې لاره - دوی کافران دي

لـه د منافقانو په توبه کښې اخلاص شرط دی ځکه چې په دوی کښې اخلاص نه وو ۱۲
لـه منافقانو ته چې سوچ د کفرانو نه ويرېږي ځکه خلاف خبرې کوي نو د هغې جواب راغې چې که الله نه خوښوي شکر هغه شو که چې مجبور شي نو صرف د ژبې کفر کولې شي او که مړ شي نو شهيد دی او دارنګه د چا سره زياتې شوې وي نو هغه شکوه د زياتي حاکم ته کولې شي يا چې نور خلق د هغه زياتي نه ګمان نه کوي همدارنګه د خلاف شرع سړي حال خلقو ته په دې غرض ښکاره کړي چې خلق تري ګمان نه کړي دا خو د مسلمانانو لارې نه دي تکليف شي لوي کول وي البته په دوران د دعوت کښې تصحيح د هغه ښکاره په غلط سړي باندې چې متنفر نه شي ۱۲
لـه فرق راولي په ايمان کښې چې يو مني او بل نه مني د الله تعالیٰ مثال داسې دی چې د هغه کل احکام او رسولان او مني او په نه منلو د احکامو سره کافر کيږي او په نه کولو فاسق کيږي ۱۲

حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ

پوره رشتیا - او تیار کړی دی مونږ کافرانو لره عذاب سپکوونکی - او هغه خلق چه ایمان راوړی په الله

وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ

او په رسولانو د هٔ او جدائی نهٔ کوی په یو کس کښې د دوی نه دوی ته به ژر ورکړی الله

أُجُورَهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٥٢﴾ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ

ثوابونه د دوی - او دے الله پاک بخونکے او مهربان نه - سوال کوی لتا نه اهل کتاب

أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ

چه نازل کړے په دوی باندے کتاب د آسمان نه نو یقیناً سوال کړے وؤ دوی د موسیٰ لوئے

مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ

د دینه نو وئیلی وو دوی چه او ښایه مونږ ته الله په ښکاره نو اونیوله دوی لره تندر په ظلم د دوی سره

ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَن

بیا جوړ کړو دوی سخی لره پس د هغے نه چه راغلل دوی ته دلائل بیا مو معافی اوکړه د

ذَٰلِكَ ۚ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٥٣﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ

هغے نه - او ورمو کړو موسیٰ ته دلیل ظاهر - او پورته مو کړو په دوی باندے غر

بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ

په وعدے د دوی سره او اومو وئیل دوی ته چه لاړ شئ په دروازه (د بیت المقدس) عاجزی کونکی - او ام مو وئیل دوی ته

لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾ فَبِمَا

چه زیاتے مهٔ کوئ په شنبه کښے او اخستے مو وه د دوی نه وعده سخته - د دوی عذاب ځکه پرے راغے

نَقْضِهِم مِّيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِم بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنبِيَاءَ بِغَيْرِ

د دوی د وعدے ماتولو له او په کفر د دوی سره په آیتونو د الله - او په قتلولو د دوی سره انبیاؤ لره په

ع ١

سلے منافقانو چه معترضانو کوم د خلقو د بدګمانئ کولو د پاره محکښے بارے تعالیٰ الزامی جواب کوی چه دوی ضد یان دی او بیا تفصیلی جواب کوی د اعتراض چه قرآن دے یو ځل ولے نازل نهٔ شو او روستو راغی - په الزامی جواب کښے پخلنی نقائص د دوی بیانیږی یعنی کتاب سو حق منلے نو تاسو به وا انا روا ولے کوئ خو تاسو ضدیان یئی هسے اعتراضونه کوئ ۱۲

عه بیان د پخلنو نقائصو والذین الایه بشارت دے ۱۲ ان الذین یکفرون الایه دا تخویف اخروی دے ۱۲

له یعنې مونږ ستاسو په خبره نه پوهېږو او یعنې ست سو څیز ... خیال او پوهې ... نو باری تعالیٰ فرمائي چه ما مهر وهلی دے په زړونو ددوی په سبب د کفر ددوی یعنې ...

حَقٍّ وَّقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ

ناحقه او په ویلو ددوی سره چه زړونه زمونږ په پرده دي ... بلکه مهر وهلی دے الله په هغو په کفر ددوی

فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ۪ وَّبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا

نو ایمان نه راوړي مګر کم - او په کفر ددوی سره او په ویناء ددوی په مریم باندې بهتان

عَظِيْمًا ۙ وَّقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُوْلَ

لوئے او په ویناء ددوی سره چه قتل کړے دے مونږ مسیح عیسیٰ خوئے د مریم چه رسول دے

اللّٰهِ ۚ وَمَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلَبُوْهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ؕ وَاِنَّ

د الله - او نه دي قتل کړے دوی او نه دي په سولۍ کړے لیکن خبره پټه شوه په دوی او یقیناً

الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ ؕ مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ

کوم خلق چه اختلاف کوي په دے کښې نو یقیناً په شک کښې دي د دے نه - نشته دوی لره په دے څه علم

اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوْهُ يَقِيْنًا ۙ بَلْ رَّفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ ؕ

مګر تابع دي د ګمان - او نه دے قتل کړے هغه په رښتیا سره - بلکه پورته کړے دے هغه لره الله خپل طرف ته

وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝ وَاِنْ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اِلَّا

او دے الله تعالیٰ زبردست او حکمت والا - او نه دي اهل کتاب مګر

لَيُؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُوْنُ عَلَيْهِمْ

ایمان به راوړي په دے مخکښې د مرګ خپل نه - او په ورځ د قیامت به شي په دوی باندې

شَهِيْدًا ۚ فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ

ګواه - پس په ظلم د یهودو سره حرام کړه مونږ په دوی باندې

طَيِّبٰتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَثِيْرًا ۙ

مزیدار څیزونه چه حلال وو دوی لره او په منع کولو ددوی سره د لارې د الله نه ډیرو لره -

له نو مانزېدنه محروم کړی ل ... دغې باری کوی چه ما ته ... ورته بد بنګاره شي نو هغه ترینه محروم کړی ۱۲

ته دوی فریب سره مرکړو وکله چه عیسیٰ علیه السلام آسمان ته الله تعالیٰ پورته کړو نو بیائې مشهوره کړه چه مونږ عیسیٰ علیه السلام قتل کړو نورو ستو په خلقو باندې خبره د قتل د عیسیٰ علیه السلام مشتبه شوه نو دوی لره په دے خبر صحیح علم نشته حسب ګمان چلوی ۱۲

سے: په قتل د عیسیٰ علیه السلام کښې د مسلمانانو عقیده دا ده چه عیسیٰ علیه السلام په جسم عنصری سره الله تعالیٰ آسمان ته پورته کړے دے او س حلته ژوندے دے بیا به راکوز کړی الله زبردست بادشاه دے په هر کار کښې حکمت دے ۱۲

شه اهل کتاب به خواص مرګ ... ترینه الله پورته وي او هغوی ته پیغمبری نعمتی شوکه خپل مرګ په حالت کښې به په عیسیٰ علیه السلام ایمان راوړي چه د الله حق پیغمبر وه خو هغه ایمان منظور نه دے د مجبوری ایمان دے اختیاری نه دے د غیب هغو تول لافي به په دوزخ کښې ایمان راوړي خو هغه ایمان منظور نه دے ایمان اوس په دنیا کښې په اختیار سره منظور دے ۱۲ فبظلم: اما و بعد هذه فبما نقضهم ۱۲ عثا -

وَّ اَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَ قَدْ نُهُوْا عَنْهُ وَ اَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ

او په اخستلو د دوی سود لره او منع کړی شوی وو دوی د هغه نه - او په خوړلو د دوی مالونو د خلقو لره

بِالْبَاطِلِ ؕ وَ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝ لٰكِنِ

په باطله سره - او تیار کړی دی مونږ کافرانو لره د دوی نه عذاب سخت - لیکن

الرّٰسِخُوْنَ فِى الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَاۤ اُنْزِلَ

هوښیاران په علم کښې د دوی نه او مؤمنان ایمان راوړی په هغه چه رالیږلے شوے

اِلَيْكَ وَ مَاۤ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَ الْمُقِيْمِيْنَ الصَّلٰوةَ وَ الْمُؤْتُوْنَ

تا ته او په هغه چه رالیږلے شوے مخوا ستا نه او آفرین دے په موږ ګډ اړو او چه ورکوی

الزَّكٰوةَ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ اُولٰٓئِكَ سَنُؤْتِيْهِمْ

زکوٰة او ایمان راوړی په الله او په ورځ د قیامت - دوی لره به ورکړو مونږ

اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ اِنَّاۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ كَمَاۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلٰى نُوْحٍ

ثواب لوئے - یقیناً وحی مونږ رالیږلے ده تا ته لکه چه مونږ وحی رالیږلے وه نوح ته

وَّ النَّبِيّٖنَ مِنْۢ بَعْدِهٖ ۚ وَ اَوْحَيْنَاۤ اِلٰۤى اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ وَ

او نبیانو ته روستو د هغه نه - او لکه چه مونږ وحی رالیږلے وه ابراهیم ته او اسمٰعیل ته او

اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ وَ الْاَسْبَاطِ وَ عِيْسٰى وَ اَيُّوْبَ وَ يُوْنُسَ وَ

اسحٰق ته او یعقوب ته او اولاد د دوی ته او عیسیٰ ته او ایوب ته او یونس ته او

هٰرُوْنَ وَ سُلَيْمٰنَ ۚ وَ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ۝ وَ رُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ

هارون ته او سلیمان ته او لکه چه مونږ ورکړے وو داؤد ته زبور - او لکه چه مونږ رالیږلی رسولان چه بیان مو کړے

عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَ رُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ؕ وَ كَلَّمَ اللّٰهُ

دی تا ته مخکښې او رالیږلی مو دی رسولان چه بیان مو کړے نه دی تا ته او خبرے کړی دی الله

ڪه دا اوس تحقیقی جواب وشو د هغه مخکښې اعتراض چه قرآن شریف په نبی کریم صلی الله علیه وسلم یو ځل ولې نازل نه شو؟ نو حاصل د جواب دا دے چه د تورات نه علاوه وحی په موسیٰ علیه السلام هم ترتیب وار وه او ټولو پیغمبرانو ته وحی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وحی په شان ترتیب وار وه ۔
رفائده: د نوح علیه السلام په وخت صرف د مخکښې ګناهونو بیانونه وو مخکښې شرک نه وو د نوح علیه السلام نه نفی د شرک شروع شوه لسانًا او د موسیٰ علیه السلام نه نفی د شرک شروع شوه سنانًا هم۔
ڪه سورة انعام وغیره مکی سورتونو کښې ۱۳
لکن الراسخون الخ یعنی قبول اصل کتاب به ئے دی کړی ۱۲

مُوْسٰى تَكْلِيْمًا ﴿١٦٤﴾ رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ

موسیٰ سره په ترتیب - او را ئې لیږلي دي رسولان زیری ورکوونکي او ویره ورکوونکي چه نه شي خلقو

لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٦٥﴾

لره په الله باندې دلیل پس د رسولانو نه - او دی الله زبردست او حکمت والا -

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهٗ بِعِلْمِهٖ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ

لیکن الله شاهدي کوي په هغه کتاب چه رالیږلی ئې تاته رالیږلی ئې په علم خپل سره - او ملائکې

يَشْهَدُوْنَ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ﴿١٦٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا

شاهدي کوي - او بس دی الله شاهد - یقیناً هغه خلق چه کافران شوو او منع کوي خلق

عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوْا ضَلٰلًاۢ بَعِيْدًا ﴿١٦٧﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

د لارې د الله تعالیٰ نه یقیناً غلط شو په لرې یا ت - یقیناً هغه خلق چه کافر شو

وَظَلَمُوْا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيْقًا ﴿١٦٨﴾

او ظلم ئې او کړو هیڅ کله به الله نه بخښي دوی لره او نه ورته خائي لار -

اِلَّا طَرِيْقَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ

مګر لار د جهنم همیشه همیشه به وي په هغې کښې - او دی دا کار په الله تعالیٰ باندې

يَسِيْرًا ﴿١٦٩﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ

آسان - اے خلقو یقیناً راغلو تاسو ته رسول حق لره د رب ستاسو نه

فَاٰمِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ

نو ایمان راوړئ ښه به وي تاسو لره - او که نه منئ (پروا نشته) یقیناً خاص الله لره دي هغه چه په آسمانونو کښې

وَالْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٧٠﴾ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا

او په زمکه کښې - او دی الله پوهه او حکمت والا - اے اهل کتابو زیاتے مه کوئ

---

۱ یعنی علاوه د تورات نه نوره وحی په موسیٰ علیه السلام ترتیب واره وه ۔

۲ پخوا ملی کما لا نشعر سره ۔

ان الذین کفروا وظلموا خبر ورکړی دی ۔

۳ ۔ ۔ ۔ نبي صلی الله علیه وسلم ته کوم چه عیسیٰ علیه السلام پیغمبري نه منی لکه یهود یا د عیسیٰ علیه السلام ته خدا یا د مریم خدا یا د خدا ئے حُوئے نائب او نا زی مطلق لکه نصارئ ۔ بیکه عیسیٰ علیه السلام ته خدا ئے مقرر وے او د خدا ئے تعالیٰ په حکم سره پیدا شوي ۔ بے د پلار نه د حضرت مریم نه پیدا شوي دے او پاک وے نو په الله تعالیٰ ایمان راوړئ او په رسولانو د هغهٔ او دا مه وایئ چه خدا یان درے دي د دې نه منع شئ ستاسو دپاره خیر دے الله یو دے د الله سره د دې مناسب چه د هغه ځوئے وي یا ځنې څه د هغه څه ضرورت وے د آسمانونو او د زمکې مالک دے ۔

فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى

په دین خپل کښې او مه وایئ په الله مگر حقه خبره - یقیناً مسیح عیسیٰ

ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ

ځوئ د مریم رسول د الله دے او خبره د حقه ده - چه غورځولے ده مریمے ته او روح دے

مِّنْهُ فَآمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا

د حقه د طرف نه - نو ایمان راوړئ په الله او په رسولانو د حقه - او مه وایئ چه درے دی - ودریږئ منع شئ غوره

لَّكُمْ إِنَّمَا اللّٰهُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَن يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَّهُ مَا

تاسو لره - یقیناً الله اِله یو دے - مناسب نه دے د هغه سره چه وی د هغه لره اولاد خاص د هغه دی هغه

فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وَكِيلًا ۝

ټول چه په آسمانونو کښې دی او هغه چه په زمکه کښې دی - او پوره دے الله کار ساز -

لَّن يَسْتَنكِفَ الْمَسِيحُ أَن يَكُونَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ

هیڅکله شرم نه کوی مسیح د دینه چه شی خاص بنده د الله او نه ملائک

الْمُقَرَّبُونَ وَمَن يَسْتَنكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ

مقرب - او څوک چه شرم کوی د عبادت د هغه نه او ځان غټ گنړی نو جمع به کړی دوی لره

إِلَيْهِ جَمِيعًا ۝ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ

ځان ته ټول - نو چا چه ایمان راوړے دے او اوئے کړه نیکی نو پوره به ورکړی دوی ته

أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا

ثوابونه د دوی او زیات به ورکړی دوی لره د فضل خپل نه - او چا چه ځان او شرم وکړو

وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم

او ځان ئے غټ اوگنړلو نو ورته به کړی دوی لره عذاب سخت - او بیا به نه مومی ځان لره

له یعنی تاسو عیسیٰ علیه السلام ته معبود وایئ او هغه خوئ ئے د خدائے تعالیٰ ثابت وئ. تو د او ئے تبلیغ د صدق دا گنړئ. گواه چپ معامله شوه.

عه ای فرورح -

ګه د هغه ثوابونه دی چه په نفس کښے بدل د عمل دی او مقتضا د عدل ده او فضل مقتضا د رحم ده.

عه تعریف الهوی دے.

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمْ

سوا د الله نه دوست او نه مدد کوونکے - اے خلقو! یقیناً راغے تاسو ته

بُرْهَانٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ نُوْرًا مُّبِيْنًا ۝ فَاَمَّا الَّذِيْنَ

دلیل د رب ستاسو نه او رالیږلے مو تاسو ته رڼا ښکاره - نو چا چه ایمان

اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوْا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِيْ رَحْمَةٍ مِّنْهُ

راوړو په الله او مضبوط ئے ونیولو دغه نو داخل به کړی دوی په مهربانی او

وَفَضْلٍ وَّيَهْدِيْهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ۝ يَسْتَفْتُوْنَكَ

فضل خپل کښے - او راوبه ښائی دوی ته په طرف خپل لار برابره - تپوس کوی ستا نه

قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ فِي الْكَلٰلَةِ ۚ اِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهٗ وَلَدٌ

خو اووایه چه الله حکم کوی تاسو ته په حق د کلاله کښے چه یو سړے مړ شو نه وو د هٔ لره اولاد

وَّلَهٗٓ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَآ اِنْ لَّمْ يَكُنْ

او د هٔ لره خور وه نو د هغے لپاره نیمه حصه د مال ده چه پریښے دی او هغه به میراث اخلی د هغے که نه وی د هغے لره

لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثٰنِ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَاِنْ

اولاد - نو که وے دوه خویندے نو دوی لره دوه دریمے دی د هغه مال چه پریښے وی - او که دوی

كَانُوْٓا اِخْوَةً رِّجَالًا وَّنِسَآءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۚ

دواړه ورونه او خویندے وی نو نارینه لره وی په شان د حصے د دوو زنانو ولو -

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوْا ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝

بیان کوی الله تاسو ته چه غلط نه شی تاسو او الله په هر څه باندے پوهه دے -

سُوْرَةُ الْمَآئِدَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّسِتَّ عَشْرَةَ رُكُوْعًا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آیتونه (١٢٠)	خاص په قوم د عقید اسره چه هغه مهربان رحم کوونکے دے	رکوع گانے (١٦)

له نور او برهان تفصیل دے او نبی کریم صلی الله علیه وسلم نور دے په دے معنی سره چه هدایت کوی خلقو ته یعنی روحانی دے یا برهان نبی کریم صلی الله علیه وسلم او نور قرآن دے (تفاسیر) له شه چه ز اند دے د قدرت نه

سے: تپوس کوی په حق د کلاله کښے کلاله هغه ته وئیلے شی اصول او فروع نه وی ٢

کله د ولد نه مراد ځوئے دے ٢

شه د اعیانی او علاتی ده اخیانی نه ده - اعیانی چه د مور او د پلار نه وی او علاتی چه یو ئے د پلار نه وی او اخیانی چه یو ئے د مور نه وی ٢

شه د ترغیب مع اتباع د کل سورت ته ٢

که سورت مائده مدنی دے آیتونه ئے (١٢٠) او رکوع گانے (١٦) دی - د سورة الفتح نه روستو او د توبه نه مخکښے نازل شوے دے

حاصل د سورت د عیسی علیه السلام او د هٔ د مور نه حاجات مه غواړئ بلکه صرف د الله تعالی نه غواړئ او د دوی په توم ندرونه مه منئ بلکه ند صرف د باری تعالی منئ او د دوی د وجه نه یو شی ته حرام مه وایئ بلکه حرام هغه دے چه الله تعالی حرام کړی وی - بحیره سائبه وصیله او حام دا رسومونه ختم کړئ دلائل عقلیه په سورت کښے اجمالی دی او نقل دلائل پکښے نیشته

له د وجه د گمراهی ستاسو له ٢ یا د وجه د غلطئ ستاسو نه ١٧ د ابو حسین کاتب روز جمعة المبارک ربیع الثانی ١٤١٥ ھ

[illegible]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَوْفُوْا بِالْعُقُوْدِ ۭ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيْمَةُ

اے مؤمنانو پوره کړئ لوظونه خپل - حلال دی تاسو لره په زبانو

الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ

څاروی مګر هغه چه ویلے کیږی تاسو حلال مه ګنړئ ښکار چه تاسو په احرام کښے یئ

اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيْدُ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحِلُّوْا شَعَاۗىِٕرَ

یقیناً الله فیصله کوی هغه چه خوښه ئے شی - اے مؤمنانو! بے عزته مه کړئ د عزت نښو

اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَاۗىِٕدَ وَلَآ اٰۗمِّيْنَ

د الله او نه د میاشتے د عزت او نه د حدے او نه د ګټمے والا څاروی او نه قصد کوونکو

الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۭ وَاِذَا

کور د عزت ته چه طلب کوی فضل د رب خپل او رضا د هغه - او کله چه

حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوْا ۭ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ

حلال شوے نو ښکار کوئ - او پورته دے نه کړی تاسو لره بغض د قوم چه منعه کړی یئ د

عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوْا ۘ وَتَعَاوَنُوْا عَلَي الْبِرِّ وَ

جمات د عزت نه چه زیاتے کوئ - او امداد کوئ د یو بل سره په نیکئ او

التَّقْوٰى ۠ وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَي الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۠ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ

په تقوٰی او امداد مه کوئ د یو بل سره په ګناه او په ظلم - او ویریږئ د الله نه - یقیناً

اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَ

الله سخت عذاب والا دے - حرام دی په تاسو باندے مردار او وینه (بهیدونکے) او

لَحْمُ الْخِنْزِيْرِ وَمَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوْذَةُ

غوښه د خنزیر او هغه شی چه یاد شی نوم د غیر الله په هغه - او مړ شوے په خفه کیدو او وهلو مړ شوے

[illegible]

[illegible]

ــه اعتقاد ئې فسق دے ۱۲ ــه په دین کښې کې بیخې د اکامل دے چه بدعت باطل شو ۱۲ ــه یعنې باغي او عادي ئې نه وي تخمین ئې پیوشوے دے ۱۲ ــه یعنې د غلطۍ او ګوي غیر قصد ئې نو موږ غفور دے ۱۲ ــه طیبات لکه چه خپل څارو نه ئې

وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَ

او رټاؤ شوے او په ښکر وهلے شوے او هغه چه خوړلے وي درندو مګر کوم چه تاسو ذبح کړي

مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ

او هغه چه ذبح شي په ځاؤ د عبادت د غیر الله او په ځل تقسیمول په غشو ۱۲ دا ګناه ده

الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَ

نن ناامیده شو کافران د دین ستاسو نه نو مه ویریږئ د دوي نه او

اخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

او ویریږئ زما نه. نن ما پوره کړو تاسو لره دین ستاسو او پوره مې کړو په تاسو نعمت خپل

وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ

او خوښ مې کړو تاسو لره اسلام دین. نو څوک چه محتاج شو په لوږه کښې چه نه ده

مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا

مائل ګناه ته. نو یقیناً الله بخښونکے او مهربانه دے. پوښتنه کوي ستا نه چه څه شے

أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ

حلال کړے دے دوي لره او وایه چه حلال دي تاسو لره پاک څیزونه او ښکاره کوونکي هغه شیان چه تاسو ورښودلي وي

مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ

چه ورزده کړي ښکار کوونکي وي تاسو ئې ښائي هغوي ته هغه چه الله تاسو ته ښودلي دي. نو خورئ هغه نه

عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ

چه ونیولے وي تاسو لره او یاد کړئ نوم د الله په هغه او اووېرېږئ د الله نه. یقیناً الله ډېر

سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾ الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ

حساب کوونکے دے. نن حلال شو تاسو لره پاک څیزونه. او طعام د

او حلال لکه پروره څاروي ته ذبح کړي. د ښکار د حلالوالي شرطونه (۱) ښکاري ښکار معلم وي (۲) ښکار لره ئې خپله نه خوري (۳) بسم الله ورسره ووايي (۴) باعث د حکمونو عمل دے ۱۲

ــه د پاملرنه د تقوي حکم عام دے نیازات د غیر الله اقلیم حرام دي د اهلِ زمه مسئله ده. په دے کښې اُهِلَّ لِغَيْرِ اللهِ ئې ذکر غیر الله دے او دا نور ورسره په حرمت کښې شریک دي ۱۲ ــه لکه څارونه د دے زمانے عقیده او بهیمة الانعام تفصیل دے ۱۲

ــه د اهل کتاب په نزد ذبح پښانی د مسلمانانو ده او د هغوی ښکارونه او حرام هم د هغوی پښانی د مسلمانانو او د هغوی نکاح هم د مسلمانانو د خپلو پښانو او حرامے ښځے هم د مسلمانانو پښانو دي د چه ملت تحریف شرک دے اهل کتاب هم شرک کوي. البته که د زمانے یهود و نصاری او س اهل کتاب نه وي پاتے شکه چه وي خنزیر خوري نو که د اهل کتاب بونه خپل مذهب ختم شوے وي نو بیا پښانی د مسلمانانو دي البته که بعضې کسان ئې نه وي مسلمانان او عقیدے ئې د استدلال د اموات نه وي نو دوي پښانی د اهل کتاب بودي چه جواز د نکاح او دواړه په کښې ابته چله خوړلو به ورلره نه ورکوو خو دوي به خوراګ لور خوړنې شي د الله د تکرار دے د تاکید د پاره ۱۲

أُوتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ وَالْمُحْصَنٰتُ

اهل کتاب ته حلال دے تاسو ته، او طعام ستاسو حلال دے دوی ته او پاکې

مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الَّذِيْنَ أُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ

مؤمنانې او پاکې اهل کتاب چه

قَبْلِكُمْ إِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ أُجُوْرَهُنَّ مُحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ

چه ورکړئ تاسو دوی ته مهرونه د دوی په قید کښې راوستونکي [illegible]

وَلَا مُتَّخِذِيْٓ أَخْدَانٍ ۗ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِالْإِيْمَانِ فَقَدْ حَبِطَ

او نه په جوړوی آشنا یانې - او چا چه انکار وکړو د ایمان نه نو یقیناً برباد شو

عَمَلُهٗ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٥﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

عمل د هغه - او هغه به په آخرت کښې برباد وی - اے مؤمنانو !

إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوْا وُجُوْهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى

کله چه پاڅئ مانځه ته نو وینځئ مخونه خپل او لاسونه خپل تر

الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوْا بِرُءُوْسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِنْ

څنګلو پورې - او مسح اوکړئ په سرونو خپلو او [illegible] پښې خپلې تر [illegible] پورې - او که

كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوْا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى أَوْ عَلٰى سَفَرٍ أَوْ

وئ تاسو جنابت کښې نو ځان ښه پاک کړئ او که وئ تاسو ناجوړه او یا مسافر او یا

جَآءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوْا

راشي يو ستاسو نه د اودس ماتي نه يا لاس ورکړئ تاسو ښځو ته نو نه مومئ

مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيْكُمْ

اوبه نو قصد اوکړئ د خاورې پاکو نو مسح اوکړئ په مخونو خپلو او لاسونو خپلو

[illegible]

وعمل په وسیله به ورته خدای پاک ... ایمان او عمل ځه برابری نه وو وته ایمان ...

مِّنْهُ مَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَّلٰكِنْ يُّرِيْدُ

د هغې نه - نه غواړی الله چه سختی اوکړی په تاسو لیکن غواړی

لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ وَ

چه پاک کړی تاسو او پوره کړی نعمت خپل په تاسو امید دے چه تاسو احسان اومنئ - او

اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمِيْثَاقَهُ الَّذِيْ وَاثَقَكُمْ بِهٖۤ

یاد کړئ نعمت د الله په تاسو او وعده د هغه چه کړی یې وه تاسو سره -

اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ

کله چه اووئ تاسو چه اوریدلے مونږ حکم او منلے مو - او ویریږئ د الله نه - یقیناً الله پوهه دے د زړونو

الصُّدُوْرِ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَآءَ

په خبرو - اے مؤمنانو شئ ولاړ د الله دپاره شاهدان

بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰۤى اَلَّا تَعْدِلُوْا

په انصاف سره - او پورته دے نه کړی تاسو لره بغض د قوم چه انصاف نه کوئ -

اِعْدِلُوْا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ

انصاف کوئ - دا نزدے دے تقوی ته - او ووېرېږئ د الله نه - یقیناً الله خبردار دے

بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

په کار و د تاسو باندې - وعده کړے ده الله هغه چا سره چه ایمان ئے راوړے دے او کوی نیکی -

لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَاۤ

د دوی د پاره بخښنه ده او ثواب لوئے دے - او هغه خلق چه انکار کوی او دروغژن کوی آیتونه زمونږ

اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ

دوی دوزخیان دی - اے مؤمنانو! یاد کړئ نعمت

له د ابشارت آخروی دے یعنی چه ... ی د کړی او لوئے ثواب په ورله هم ورکړی ... او عذاب آخروی دے یعنی د مشرک د پاره دوزخ دے د دوی عمل لغو دے په سبب د کفر ۱۲

ت د خصوص نعمت دے پس د بیان د خصوص نعمت نه هغه مذکور دے په حکم د اذکروا کښې یعنی په مقدمه مذکوره کښې د لفا رونه خدای تعالی کړی نو دے مهربان بادشاه وعده پوره کړی یعنی د ... ته تحریمات منه ... او د غیر الله ... په رونیا ... د تحریم صرف د الله تعالی حق ... او هم ... د الله تعالی کوی ۱۲

ج عذاب او ثواب ذکر کیږی د پاره د ... یعنی دا د توحید مسئله دومره ... په خوشحالوکښے او نه منونکی له په عذاب کښے دی ۱۲

اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّبْسُطُوْٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ

د الله په تاسو باندې کله چه قصد اوکړو يو قوم چه اوږدې کړي تاسو ته لاسونه خپل پس منع يې

اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

کړه ستاسو نه لاسونه د دوی او ويريږئ د الله نه - او په الله دې توکل اوکړي مومنان -

وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ ۚ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ

او يقيناً اخستې وه الله وعده د بني اسرائيلو نه - او ليږلي وو موږ د دوی نه

اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيْبًا ۭ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّىْ مَعَكُمْ ۭ لَىِٕنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ

دولس سرداران ، ملکان - او ويلي وو الله چه زه ستاسو سره يم ، که اوکړئ تاسو مونځ

وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ

او ورکړئ تاسو زکوة او ايمان راوړئ په رسولانو زما او امداد د هغوی اوکړئ او ورکړئ تاسو

اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ

الله له قرض ښه - نو يقيناً به معاف کړم تاسو ته گناهونه ستاسو او بو به ځم تاسو

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ

باغونو ته چه بهيږي به لاندې د هغوی نه ويالې - نو چا چه انکار اوکړو پس د دې نه ستاسو نه

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاۗءَ السَّبِيْلِ ﴿١٢﴾ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ

نو يقيناً غلط کړه لار برابره - پس په سبب د ماتولو د دوی وعدې خپلې لره

لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ قٰسِيَةً ۚ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ

لعنت م اوکړو په دوی او کړل م زړونه د دوی سخت - بدلوي کلمې د

مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ

ځايونو د خپلو نه او هير کړه دوی حصه د حق چه وعظ ورته کړې شوې وه او هميشه به خبريږې

ل ١ اول نوبت د وو د ې خبرې چه څوک د مشرکانو نه په هغوی غلا بوند راغی او کوم يې چه بني اسرائيلو خپله وعده ماته کړه نو په هغوی څلور عذابونه راغلل (١) لعنت (٢) سختت والې د زړه و نو (٣) هيروالې (٤) خيانت ١٢

ل ٢ قرض حسنه خيرات مال ورکول د پاره د خدای تعالیٰ په اخلاص سره ١٢

ع د په اعتبار د صد د سره مکاني او زماني معيت مراد دی ٣ د معيت تفسير يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ دی ١٢ - او د محسنين تفسير د دې آيت لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ الاية دی ١٢ منه ١٢

ح محکه چه الله تعالیٰ زماني او مکاني نه دی ١٢

اے داوید نو نه وه چه څوک وص وعا توی نو به حقه عذاب را کړی او کوم چه نصارا دی وص وعا کوه نو به حق دوو منځ ته به را غلی را، عداوت

عَلٰى خَآىِٕنَةٍ مِّنْهُمْ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ

په خیانت د دوی نه مګر لږ د دوی نه نو عفوه کوه دوی ته او مخ ترې واړوه

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۳﴾ وَمِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰٓى

کوه - یقیناً الله مینه کوي د نیکانو سره - او د هغو نه چه وائی موږ نصارا یو

اَخَذْنَا مِيْثَاقَهُمْ فَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ

اخستی مو دی وعده د دوی نه نو هیر کړل دوی ډیر لوی حصه د هغه نصیحت نه نو پیدا مو کړه په مینځ د دوی

الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۭ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ

دوی کښے دشمنی او بغض تر قیامته پورے او زر به او ښائی دوی ته

اللّٰهُ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿۱۴﴾ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ

الله هغه کار چه دوی کولو - اے اهل کتابو یقیناً راغلے دے تاسو ته

رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيْرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُوْنَ مِنَ الْكِتٰبِ

رسول زموږ چه بیانوي تاسو ته ډیر هغه څیزونه چه تاسو پټول د کتاب نه

وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ڛ قَدْ جَآءَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ نُوْرٌ وَّكِتٰبٌ مُّبِيْنٌ ﴿۱۵﴾

او عفوه کوي د ډیرو نه - یقیناً راغلے دے تاسو ته د الله نه نور او کتاب بیانوونکے

يَّهْدِيْ بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهٗ سُبُلَ السَّلٰمِ وَيُخْرِجُهُمْ

خائی په هغه سره الله هغه چاته چه تابعداري کوي د رضا د هغه لارو د سلامتیا - او را اوباسی دوی

مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ بِاِذْنِهٖ وَيَهْدِيْهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ

د تیرو نه رڼا ته په حکم خپل سره او روانوی دوی په لاره سمه

مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۱۶﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ

یا نه مے (هغه یقیناً کافر) یقیناً کافر شو هغه چه وائی یقیناً الله مسیح هغه دے

ربو و بغض - نو اے مسلمانانو
اوفوا بالعقود : خپلے وعدے پوره کړئ او د باری تعالی محرمات حرام او ګنړئ او د کشاده تحریمات مه جوړوئ او د غیر الله لد رونیا ز مه کوئ او د باری تعالی د نیازا تو عزت کوئ ورنه په تاسو به هغه عذاب نه د بنی اسرائیلو او نصارا د وُ راغلی ۱۲

سه یعنی اے اهل کتابو تاسو محمد رسول را غلے دے ضروری احکام تاسو ته خائی او هغا کتاب ور سره دے لطفو نو څو نه کوی او د تیرو نه ئے رڼا ته را او باسی ۱۲

سه هغه رسول دا ئے اعلان کوی چه څوک عیسیٰ علیه السلام ته متصرف وائی نو هغه خلق یقیناً کافر دی متصرف د خدائے تعالی نه علاوه بل څوک نشته نه عیسیٰ علیه السلام او نه د هغه مور ځکه که خدائے تعالی اراده او کړی د هلاک لو کولو د ټولو خلقو نو څوک به ئے کوو ولے نشته نو که عیسیٰ علیه السلام متصرف وے نو ځان او خپله مور او نور خلق به ئے بچ کړی وے ۱۲

عه مضمون ثانی نفی د شرک فی التصرف ۱۲
الظلمت : شرکونو نه بدعتو نه - النور : التوحید ۱۲

له يعني خالق د عرش صرف الله تعالیٰ دے او په عرش قائم هم صرف الله تعالیٰ دے نو عیسیٰ علیه السلام او د هغه مور نور اصلیون د هغه شریک فی التصرف دے ۲ یعني اے منکرو متصرف صرف الله تعالیٰ دے نو هغه صفة تیارات کوی او هغه صفة تصرف یا هوینی اوده صفة نه ما چتو شه غوا رئ نه دے د عیسیٰ علیه السلام سره او نه د مور د صفة نه دے ۔

۲ یعني یکار دے چه هو غیره مثل وے یکن دی په مخالف د منلو داسے غلط خبرے کوی او مسلمانان به کانه کوی په نبی کریم صلی الله علیه وسلم باندے چه مونږ ته نا زوالی او مونږ خوږ الله دوستان یو نو باری تعالیٰ ورته جواب ورکوی چه تاسو بشر یئ د نورو خلقو شان ۔

۳ یعني باد شاهی صرف د الله تعالیٰ ده نه د عیسیٰ علیه السلام ده او نه د مور د ده نو حاجات صرف د الله تعالیٰ نه غوا ړئ ۔

۴ یعني اے اهل کتابو تاسو ته زما رسول راغلے دے او په تیرو شیبو وخت کښے نو کښے رسول نه وو راغلے چه تاسو بیا دا اعتراض نه کوئ چه مونږ ته رسول نه دے راغلے ۔

مَرْيَمَ ۚ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ

د مریم ځوی ۔ او وایه پس څوک مالک دے د خدائے په مقابله کښے د څه شی که اراده او کړی چه هلاک کړی

الْمَسِيْحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَ اُمَّهٗ وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ۚ وَ لِلّٰهِ

مسیح ځوئے د مریم او مور د ده او هغه څوک چه په زمکه کښے دی ټول ۔ او خاص الله لره

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ وَ اللّٰهُ

ده باد شاهی د آسمانونو او د زمکے او هغه چه په میئنځ د دواړو کښے دی پیدا کوی هغه چه رضا ئی شی ۔ او الله

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۷﴾ وَ قَالَتِ الْيَهُوْدُ وَ النَّصٰرٰى نَحْنُ

په هر شی باندے قادر دے ۔ او وائی یهود او نصارٰی چه مونږ

اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَ اَحِبَّآؤُهٗ ۚ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوْبِكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ

ځامن د الله یو او دوستان د هغه یو ، او وایه نو ولے عذابوی تاسو په گناهونو ستاسو ، بلکه تاسو

بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَ لِلّٰهِ

بشر یئ د مخلوق نه ۔ بخښنه کوی چا ته چه ئے رضا شی او عذاب ورکوی هغه چا ته چه او غواړی او الله

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ۚ وَ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿۱۸﴾

لره ده حکومت د آسمانونو او د زمکے او د هغه چه په میئنځ د دوی کښے دی ۔ او هغه ته واپس ده ۔

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ

اے اهل کتابو یقیناً راغلے دے تاسو ته رسول زمونږ چه بیان کوی د وینے په وخت د بندوالی د

مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا جَآءَنَا مِنْ بَشِيْرٍ وَّ لَا نَذِيْرٍ ۫

رسولانو کښے او چه او نه وائی تاسو چه نه دے راغلے مونږ ته هیڅ بشیر او نه نذیر ۔

فَقَدْ جَآءَكُمْ بَشِيْرٌ وَّ نَذِيْرٌ ۚ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ

نو راغلے تاسو ته بشیر او نذیر ۔ او الله په هر شی باندے

له هركله چه تاسو ښه سزا ورکوئ ته کافر وينه نو خفګان پري مه کوئ - سو سره منځ کوي تاسو ته جهاد او باره تيار شي ورته

قَدِيرٌ ۝ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ

قادر دے - او کله چه او وې موسیٰ قوم خپل ته اے قومه ياد کړئ نعمت د الله

عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا وَءَاتَىٰكُم

په تاسو باندے کله چه پيدا ئے کړل په تاسو کښې نبيان او کړئ تاسو لره بادشاهان - او ورکړ ئے تاسو ته

مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝ يَٰقَوْمِ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ

هغه څه چه نه ئے دي ورکړي هيچا ته د عالم نه - اے قومه لاړ شئ زمکې

ٱلْمُقَدَّسَةَ ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ

پاکې ته کومه چه مقرر کړې ده الله تاسو لره او مه واپس کيږئ په شا باندے

فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ ۝ قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ

نو شئ به برباد - دوي او وې اے موسیٰ يقيناً په هغې کښې قوم دے زبردست

وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا

او مونږ هيڅ کله نه شو هغې ته ننوتے چه او نه وځي دوي د هغې نه - نو که او وتل دوي د هغې نه

فَإِنَّا دَٰخِلُونَ ۝ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ

نو مونږ به ورته لاړ شو - او وې دوه کسو د هغو چه ويريدل مهرباني کړې وه الله په

عَلَيْهِمَا ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ

دوي باندے لاړ شئ حمله او کړئ په هغوي په دروازه کښې نو کله چه لاړ شئ تاسو هغې ته نو تاسو به

غَٰلِبُونَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۝ قَالُوا۟

غالب شئ - او الله ته ګمان او سپارل کړئ که يئ تاسو مومنان - او وې دوي

يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَآ أَبَدًا مَّا دَامُوا۟ فِيهَا فَٱذْهَبْ أَنتَ

اے موسیٰ يقيناً مونږ نه ځو هغې ته هيڅ کله تر څو چه وي دوي په هغې کښې نو لاړ شه ته

ع ٣

ے هرکله چه تاسو ښه سزا ورکوئ ته کافر ونه

بني اسرائيلو پشان څه ذليل کوئ نو دا ولې نو ته ډوډ او ذليل کيدو - ٣

ے اشياء او نعمت روحاني چه پيغمبري ده او اشياء د نعمت جسماني چه بادشاهي ده دواړه ئے تاسو لره ورکړي وي - او تاسو لره ئے نور هم نعمتونه ورکړيل

ے موسیٰ عليه السلام دولس کسه د حال معلومولو د پاره بيت المقدس ته او ليږل هغوي چه لا په لوي وطن او ويرينه د خلق ئے زبردست ؤو نو دوي واپس راغلل او ئے ووئيل چه د هغوي سره مونږ مقابله نه شو کولے صرف دوه کسو چه د الله نه ويريدل نو هغوي او وې چه تاسو لاړ شئ او غلبه به د الله کار دے نو دوي لاړ شول او موسیٰ عليه السلام خفه شو او غلو بيت کاله بارې شه دوي به دغه علاقه کښې بند کړل - مطلب دا چه څوک د الله تعالیٰ حکم نه مني د هغې نه ذليل کيږي نو باري تعالیٰ تنبيه کوي مسلمانانو ته چه جهاد ته تيار شئ - او ګمان مه ذليله کوئ ٢

سله دا دوید سو ند ده د لید کید و یعنی د هابیل پشان ځان مه د لید کوئ چه خاموش کیني او جهاد نه کوئ نو ځان به قتل کوئ د هابیل پشان (قصه) د آدم علیه السلام به دغو بطن نه دوه بچي کیدل نو اول بطن بر دویم نکاح کولو نو د قابیل خور ښائسته وه او د هابیل خور بد صورته وه نو قابیل به دې نه انکار اوکړو نو آدم علیه السلام د قربانۍ فیصله اوکړه نو هابیل اعلیٰ ګډه قرباني کړه او هابیل روست فصل نو قرباني د هابیل قبول شوه یعنی د آسمان نه اور راغے او خوړله ئے او سو نو قابیل اُوئے هابیل ته تازه او شرمولم نو زه تا قتلوم نو هابیل ورته اووے چه ته تقوی کوه نو نه به شرمیږے او که ته ما وژنے نو زه تا نه وژنم زه د الله تعالیٰ نه ویریږم - باقي قصه وا صفحه ده ١٢

وَرَبُّكَ فَقَاتِلَآ إِنَّا هٰهُنَا قٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَآ أَمْلِكُ

او رب ستا نو جنګ او کړئ او مونږ به دلته ناست یو - او وے اے ربه زه مالک نه یم

إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ ﴿٢٥﴾

مګر د ځان او د رور خپل نو جدائي راولے په مینځ زمونږ او د دے قوم نافرمان کښے -

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي

او وے یقیناً حرام دے په دوی باندے څلویښت کاله بے عزته به وي په

الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ

زمکه کښے - نو مه خفه کیږه په دے قوم نافرمان - او واوروه دوی ته

نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا

قصه د دوو ځامنو د آدم واقعي - کله چه اوکړه دوی قرباني نو قبوله شوه د یو د دوی نه

وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ

او د بل نه قبوله نه شوه او وے چه وژنم تا - او وے یقیناً قبلوي

اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَآ

الله د متقیانو نه - که او یږد کړے ما ته لاس خپل چه مړ کړے ما لره نو زه

أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ

درا اوږد د وم لاس تا ته چه مړ کړم تا - زه ویریږم د الله نه چه رب

الْعٰلَمِينَ ﴿٢٨﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ

د عالَم دے - زه غواړم چه ته واخلے ګناه د مرګ زما او ستا ګناه خپل نو شے به

أَصْحٰبِ النَّارِ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ

دوزخي - او دا جزا ده د ظالمانو - نو راضي کړو ورله نفس د ده

له څکه چه دا د قتل قانون د دنيا ته را ويره او هغه بله څکولو د نورو ته پېش کره د دستت پکار شو او وجه د

قَتْلَ اَخِيْهِ فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿۳۰﴾ فَبَعَثَ اللّٰهُ

په قتل د ورور خپل نو مړ ئے کړو . نو شو هم بايله . نو راوليږو الله

غُرَابًا يَّبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهٗ كَيْفَ يُوَارِيْ سَوْءَةَ اَخِيْهِ

کارغه کنستله ئے زمکه چه اوښائي ده ته چه څنګه پټه کړي تنه د ورور خپل .

قَالَ يٰوَيْلَتٰۤى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ

اووئے وے په آرمان دے چه عاجز شوم زه ديته چه شم پشان د دے کارغه چه پټه کړم د

سَوْءَةَ اَخِيْ ۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِيْنَ ﴿۳۱﴾ مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۚ

تنه د ورور خپل . نو شو خپيما نه . د دے وجې نه .

كَتَبْنَا عَلٰى بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ اَنَّهٗ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ

ليکلے دے مونږ په بني اسرائيل باندے چا چه مړ کړو نفس بے د نفس نه

اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ وَمَنْ اَحْيَاهَا

او يا بے د فساد نه په زمکه کښے نو ګويا قتل کړل خلق ټول . او چا چه ژوندي کو نفس

فَكَاَنَّمَآ اَحْيَا النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ وَلَقَدْ جَاۗءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ

نو ګويا چه ده ژوندي کړل ټول خلق . او را وړے دے دوئ ته رسولانو زمونږ څرګند دليلونه .

ثُمَّ اِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴿۳۲﴾ اِنَّمَا

بيا ډيره ډلے د دوئ نه سره د دے نه په زمکه کښے وراندے کوي . يقيناً

جَزٰۗؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ

جزا د هغو چه جنګ کوي د الله سره او د رسول د ده سره او کوي په زمکه کښے

فَسَادًا اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ

وراندے چه قتل دے شي يا دے په سولئ شي يا دے پرې کړے شي لاسونه او خپے د دوئ

له څکه چه دا د قتل قانون
نيا نو خبره د دوئ ملتے کړے
ليکن سره د نيا نو دا تلو
د دوئ په زمکه کښے وراندے
شروع کړے دي .
ته دا بيان د جزا د
مسرفانو دے سره په
زمکه کښے بيان د جنګ
دے د الله سره که قتل
ئے کړے وه نو جزائے قتل
دے او که قتل او مال دواړه
وه نو جزائے سولئ ده
او که يوائے مال ئے اخستے
وه نو جزائے قتل د لاس
او د خپے ده او که صرف
قافله ئے ويرولے وه نو
جزائے قيد دے .
عه دا سرقه کبرئ ده
د باچا شاه نه ده او سرقه
صغرئ په آيت ۳۸ کښے ده
هغه د مالک نه ده .
إِنَّمَا جَزَاءُ : سرقه کبرئ
لا يغير الله شان القوم عه
سره تعلق لري چه يهود
قطاع الطريق لره سزا
ورکيږي .

مِّنْ خِلَافٍ أَوْ يُنفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ۚ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا

او د بدل یا وشړلی شي د ځمکې نه - دا دوی لره شرموونکی دی په دنیا کښې

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۳۳﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن قَبْلِ

او دوی لره په آخرت کښې عذاب دی لوی - مګر هغه چه توبه ګار شو په خوا د

أَن تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ۖ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۳۴﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

قابو تاسو نه په هغوی باندې کړو پوهه شئ چه الله بخونکی دی او مهربان دی - اے مومنانو

آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ

او ویریږئ د الله نه او طلب کړئ ده ته نزدې والی او کوشش او کړئ په لار د هغه ښائي

تُفْلِحُونَ ﴿۳۵﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

چه تاسو به کامیاب شئ - یقیناً کافرانو لره وی هغه څه چه په ځمکه کښې دی ټول

وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقُبِّلَ

او مثل د هغوی ورسره نو بدله ورکړي د دې د عذاب نه ورځې د قیامت نه نو قبول به نه شي

مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۳۶﴾ يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ

د دوی نه - او دوی لره عذاب دے سخت - غواړي به چه اوځي دوی د اور نه

وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۳۷﴾ وَالسَّارِقُ

او نه به وي وتونکي د هغه نه - او هغوی لره عذاب دے همیشه او د غل سړي

وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ

او غلې ښځې نه پرېکړئ لاسونه د دوی د سزا د کسب د دوی عبرت دے د

اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۳۸﴾ فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ

الله نه او الله زبردست حکمت والا - نو چا چه توبه او ویسته پس د ظلم د ده نه او نیکي او کړه

ك توبه چه د ګناه اقرار او شرمنده او ورته بیا کولو او کړي او که حق د چا وي نو هغه ادا کړي ۱۲

۲ك وسیله د نیکي کیدو بنه کول او بد نه کول - نو جاهدو کې بیان دے او فلاح کې نتیجه ده ۱۲

عه د قرآن قانون دے چه د احکامو نه روستو تقوی ذکر کوي چه په احکامو کښې اولیاني او ننګ شي او د تقوی معنی ده وسیله شته او د وسیلې معنی ده جهاد او فلاح کې نتیجه ده ۱۲ ان الذین کفروا د عذاب اهل وي دے ۱۲

۳ك اول غل چه لاس او کینوه ځه بیا چیل دے پس کالاس نو غوڅ نه کړ هغه پټ شوے څه موجود وه خو مالک ته په واپس شي او که نه وه نو تاوان په غلبا ندے پیشي

۴ك زبردست دے د هغه د حکم نه څوک انکار نه شي کولے او حکیم دے په هر حکم کښې فائده ده

والسارق: سرق صغره - (فائده) لاس چه غلا د وه کېږي نو قیمت کې د ده نیم انسان خو چه خیانت کوه او کړو نو بې قیمته شو په سبب د دې کښې به پرېکولے شي ۱۲

فَإِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ

نو بیشکه الله به رجوع وکړي په هغه باندې - یقیناً الله ښه بخښونکی مهربان دی - آیا ته نه پوهیږې چې

اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَغْفِرُ

الله لره ده باچاهي د آسمانونو او د زمکې - عذاب به ورکوي هغه چا ته چې خوښه یې شي او بخښنه کوي

لِمَن يَشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ

هغه چا لره چې خوښه یې شي - او الله په هر څه باندې قادر دی - اې رسوله!

لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا

غمجن دې نه کړي تا هغه کسان چې زر ځي کفر ته د هغه خلقو نه چې وايي

آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا ۛ

ایمان مو راوړی په خولو خپلو سره او نه دي مؤمنان زړونه د دوی - او د هغو نه چې یهودیان دي -

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ ۖ يُحَرِّفُونَ

جاسوسي کوي د دروغو دپاره جاسوسي کوي د بل قوم دپاره چې نه دي راغلي تا ته - بدلوي

الْكَلِمَ مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ ۖ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ

خبرې لره د خپل ځای نه - وايي که درکړی شو تاسو ته دا حکم نو عمل پرې وکړئ

وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا ۚ وَمَن يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ فَلَن

او که درکړی نه شو تاسو ته دا حکم نو ځان ترې ساتئ - او چا چې اراده وکړه الله د ګمراه کولو نو مالک

تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا ۚ أُولٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ أَن يُطَهِّرَ

نه یې ته هغه لره د الله نه څه شی هم - دوی هغه دي چې اراده نه ده کړې الله چې پاک کړي

قُلُوبَهُمْ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

زړونه د دوی - دوی لره شرمول دي په دنیا کې او دوی لره په آخرت کې عذاب

[illegible]

ﻟﻪ سحت هغه حرام دی چه کښې شرم وی ... نو حکم اوکړه
... نو حکم اوکړه

عَظِيمٌ ﴿٤١﴾ سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ فَإِن جَاءُوكَ

دے لوئے - جاسوسی کونکی دی دروغو لره خوری حرام - نو که راشی تا ته

فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِن تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَن

نو حکم اوکړه په دوی کښې یا مخ واړوه ترې - او که مخ واړوې ته ترې نو هیڅ

يَضُرُّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ

ضرر تا ته نه شی رسولے - او که ته حکم کوے نو حکم اوکړه په مینځ د دوی کښې په انصاف سره. یقیناً

اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِندَهُمُ

الله مینه کوی منصفانو سره - او څنګه منصف جوړوی تا لره او دوی سره

التَّوْرَاةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا

تورات دے په هغه کښې د الله حکم دے. بیا واپس کیږی پس د دے نه - او نه دی

أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا أَنزَلْنَا التَّوْرَاةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ

دوی مؤمنان - رالیږلے مونږ دے تورات په هغه کښې خود نه ده او رڼا ده -

يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ

حکم کاوه په هغه سره نبیانو کوم چه حکم منونکی وو یهودو ته او عالمان علما

وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِن كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ

او عالمانو ځکه چه ساتنه ورته کړې شوې وه د کتاب د الله او وو په هغه باندې ګواهان

فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا

نو مه ویریږئ د خلقو نه او ما نه ویریږئ او مه اخلئ په بدل د آیتونو زما بیعه

قَلِيلًا وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

لږه - او هر چا چه حکم اونه کړو په هغه کتاب چه رالیږلے دے الله نو دوی

پاروند ... حق حکم په تورات کښې شته.
ﮐﮯ هغه د احکام او عقائد. یعنی تورات په پخوانه زمانه کښې د خلقو صحیح قانون وو د صحیح احکام او صحیح عقائدو ورکښې بیان او نبیانو او عالمانو به حکم کولو او د تورات حفاظت الله په دوی مقرر کړے وو - او د قرآن حفاظت پخپله الله تعالیٰ کوی (رحیمی) او انجیل هم پخپله زمانه کښې د مسلمانانو دینی قانون وو. د الله تعالیٰ په قانون چه څوک عمل او نه کړی او خپل قانون جوړ او نه منی نو کافر او ظالم دے او فاسق دے - او س آخری کتاب رالیږلے دے چه ابدی قانون دے او نور خبره نه ده خو د زړو کتابونو تصدیق کوی - نو باری تعالیٰ فرمائی چه پیغمبر چه واستا قانون وعده په عمل کوے او د مخالفینو رضامنه کوه د قبول مخلوق واپس الله ته د هغه په فیصله کوی. افسوس نن زمونږ په حال دے چه مونږ د الله تعالیٰ کتاب په هغه لوګو رو نیکی د قانون د منلو هیڅ پرواه

نه کوو او نه ئے قانون منلو ته تیار یو او د دے خدائی قانون په ځائے د ناقصو عقلونو وضع کړی قانون او خیال قدر دے هم په زړه کښې
نه راولو د قرآن په پیغمبر تفاسیر تیار یو په جاتو نو کښې درسونه جاری کوو په جلسو او محفلونو ... (۱۲۴)

ع ٦

الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيْهَآ اَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَ

کافران دی - او ليکلي وو مونږ په دوی باندې په تورات کښې چه نفس بدل د نفس دے او

الْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْاَنْفَ بِالْاَنْفِ وَالْاُذُنَ بِالْاُذُنِ وَ

د سترګې بدل سترګه ده او پوزه بدل د پوزې ده او غوږ بدل د غوږ دے او

السِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوْحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهٖ فَهُوَ

غاښ بدل د غاښ دے - او د زخمونو بدله برابر ده - نو چا چه معافي اوکړه نو دا معافي

كَفَّارَةٌ لَّهٗ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ

کفاره ده ده له - او چا چه حکم اونه کړو په هغه کتاب چه رالیږلے دے الله نو دوی

الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ

ظالمان دی - او وراستولو مونږ په پسې د دوی عیسٰی ځوی د مریم

مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَاٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ

رښتونے کوونکے هغه څه لره چه مخکښې ترې ده چه تورات دے او ورکړو مونږ هغه ته انجیل

فِيْهِ هُدًى وَّنُوْرٌ وَّمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ

په هغه کښې هدایت وه او رڼا وه او رښتونے کوونکے وه هغه کتاب لره چه وړاندې ترې ده چه تورات دے

وَهُدًى وَّمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَلْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيْلِ

او لاره ښودونکے او وعظ دے ویریدونکو لره - او حکم دې اوکړي اهل د انجیل په

بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فِيْهِ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ

موافق د هغه چه رالیږلے دے الله په هغه کښې - او چا چه حکم اونه کړو موافق د هغه چه رالیږلے دے الله نو دوی

هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا

نافرمانان دی - او رالیږلے مونږ تا ته دا کتاب رښتونے چه رښتونے کوی

[illegible]

لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ

مخکښې کتابونه او حفاظت کوونکې د هغو دی حکم او کړه په مینځ د دوی کښې

بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۗ

موافق د هغه کتاب چه رالیګلی دی الله او مه ځه پسې خواهشونو د دوی چه پاتې کړې هغه حق چه راغلې دې تاته

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَّمِنْهَاجًا ۗ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ

هر یو لره ستاسو ګرځولې دې مونږ یو دستور او لار او که رضا وے د الله نو کړی به یې تاسو

اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِيْ مَآ اٰتٰىكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ۗ

یو امت لیکن امتحان کوی په تاسو په هغو حکمونو کښې چه درکړی دی تاسو ته نو منډه کړئ نیکو ته

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ﴿٤٨﴾

الله ته واپسی ستاسو ده ټولو نو خبر به کړی تاسو په هغه شی چه تاسو پکښې اختلاف کولو۔

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَ

او حکم او کړه په مینځ د دوی کښې موافق د هغه چه رالیګلی دی الله او مه ځه په خواهشونو د دوی او

احْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوْكَ عَنْۢ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ۗ فَاِنْ

بچ شه د دوی نه چه غلط نه کړی تا د بعض حکم نه چه رالیګلی الله تا ته - نو که دوی

تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّصِيْبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوْبِهِمْ ۗ

وا اوړول نو پوهه شه چه الله اراده کوی چه اورسوی دوی ته سزا د ګناهونو د دوی۔

وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ لَفٰسِقُوْنَ ﴿٤٩﴾ اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُوْنَ ۗ

او ډیر خلق نا فرمان دی - آیا حکم د جاهلیت غواړی دوی ! -

وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿٥٠﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ

او څوک دے ښه د الله نه په حکم کښې د هغه قوم دپاره چه یقین کوی - ا ے

له یعنی د زور ایمان منظور نه دے او نه د زور په ایمان کښې ثواب شته نو معلومه شوه چه د انسان په خیر او شر کښې اراده شته او پیدا کوونکی د هغې الله تعالیٰ دے او انسان ته عذاب او ثواب ملاویږی په دې اراده سره یعنی د باری تعالیٰ دستور دے چه انسان د خیر یا د شر اراده او کړی نو الله تعالیٰ د هغه شی پیدا کوی او د هغه لره د هغه د ارادے موافق ثواب یا عذاب ورکوی - په دنیا کښې باری تعالیٰ قوانین بیان کړی دی او عملی فیصله به الله تعالیٰ په آخرت کښې کوی چه نا فرمان به دوزخ ته بوځی او فرمانبردار به جنت ته ۱۲

که پوره سزا به ورله ورکړی په قیامت کښې ۱۲

که د زنا د پاره مثلاً په حرۀ سورۀ ول او شرم وله عه دا اعلان دے چه د کفارو سره تعلق ختم کړئ ۱۲ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً ؕ (آل عمران ع ۳) ۱۲

ع ۲

ٰامَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰۤى اَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ

مومنانو مه جوړوئ یهود او نصارا دوستان - ځینې د دوی دوستان د

بَعْضٍ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ مِنْهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى

ځینو دی - او چا چه دوستي اوکړه د دوی سره ستاسو نه نو دغه شو به دوی - الله خو نه ښایي

الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ فَتَرَى الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يُّسَارِعُوْنَ

قوم ظالم ته - ته به وینې هغه چه په زړه د دوی کښې مرض دی چه زغلي په

فِيْهِمْ يَقُوْلُوْنَ نَخْشٰٓى اَنْ تُصِيْبَنَا دَآئِرَةٌ ؕ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِىَ

دوی کښې وائي ویریږو چه راشي په مونږ ته دائره زمانې - نو زر به الله راولي

بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهٖ فَيُصْبِحُوْا عَلٰى مَاۤ اَسَرُّوْا فِىْۤ اَنْفُسِهِمْ

بری یا حکم د خپل طرف نه نو شي به په هغه خبره چه پټه کړې وه دوی په زړونو کښې

نٰدِمِيْنَ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَهٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَقْسَمُوْا

پښېمانه - او وائي به مؤمنان آیا دا هغه دي چه قسمونه به ئې کول په

بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ؕ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوْا

الله سخت قسمونه چه دوی ستاسو سره دي - برباد شو عملونه د دوی نو شو

خٰسِرِيْنَ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ

نقصان مند - اے مؤمنانو څوک چه ستاسو نه واپس د دین خپل نه -

فَسَوْفَ يَاْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَيُحِبُّوْنَهٗۤ ۙ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ

نو بیا به راولي الله یو قوم چه مینه به ورسره کوي او هغوئ به ورسره مینه کوي نرم به وي په مؤمنانو

اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۫ يُجَاهِدُوْنَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوْنَ

او سخت به وي په کافرانو جهاد به کوي په لاره د خدای کښې او نه به ویریږي

ل د زړه دوستان نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم فرمائي سړے به د هغه چا سره وي چه د چا سره ئې په دنیا کښې محبت وه یعني په دنیا کښې چه د چا په عزت خوشحاله کیده او په ذلت ئې خفه کیده نو د قیامت په ورځ به د هغه سره وي

ل یعني منافقان د کفارو سره دوستي کوي او وائي چه مونږ د دنیا د پیښو نه ویریږو چه د کفارو دوار به راشي

ل بری د اسلام یا ښکاره کیدل د منافقین د دوی نو د منافقانو به بیا پټ پاتې شي

ل چنانچه منافق پښیمانه شو نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم فرمائي چه منافق مثال د هغه بیږې دے چه وار ئې راوړے وی او په پاتو پسے زغلي - الله مونږ د منافقت نه اوساتي

ل د الله اولیاء دي د الله تعالیٰ

وقف غفران

المائدة

لَوْمَةَ لَآئِمٍ ۚ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ

دَ ملامتیا دَ چا نه - دا فضل دَ الله دے ورکوی ئے دے هغه چا ته چه رضا شی او الله مهربان دے

عَلِيْمٌ ﴿٥٤﴾ اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ

او پوهه دے - دوست ستاسو الله دے او رسول دَ هغه او مؤمنان دی کوم چه سم کوی

الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رٰكِعُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ

مونځونه او ورکوی زکوٰة او دوی عاجزی کوی - او چا چه دوستی اوکړه دَ الله سره

وَرَسُوْلَهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٥٦﴾

او دَ رسول دَ هغه سره او دَ مؤمنانو سره نو صرف دا ډله دَ الله غالبه ده -

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّ

اے مؤمنانو ! مه جوړوئ هغه خلق چه جوړه دی دین ستاسو ټوقه او

لَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ ۚ

لوبه هغه خلق چه ورکړے شوے ورته کتاب مخکښ ستاسو نه او کفار ورله دوستان -

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٧﴾ وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ

او وویریږئ دَ الله نه که یئ تاسو مؤمنان - او کله چه اعلان کوئ تاسو مونځ ته

اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّلَعِبًا ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿٥٨﴾ قُلْ

نو جوړوی هغه له ټوقه او لوبه - دا ځکه چه دوی بے عقله دی - او وایه

يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنْقِمُوْنَ مِنَّاۤ اِلَّاۤ اَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَاۤ اُنْزِلَ

چه اے اهل کتابو آیا څه عیب نه ګڼرئ تاسو زمونږ نه مګر دا چه مونږ ایمان راوړے دے په الله او په هغه

اِلَيْنَا وَمَاۤ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ ۙ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ

چه نازل شوے مونږ ته او هغه چه نازل شوے مخکښ او زیات ستاسو نافرمانه دی - او وایه آیا

عه ا ع ۸

عه اما دا دَ اعلان دَ مقاطعے دَ پاره دَ بیان دَ دوی سره چه دَ مقاطعے (۱) ستاسو په دین پورے ټوقے کوی (۲) آذان پورے ټوقے کوی (۳) په دوی دَ الله لعنت دے (۴) په دوی دَ الله غضب دے (۵) دَ دوی نه الله تعالیٰ شادوګان جوړ کړی دی او خنزیران ئے ترے جوړ کړی (۶) دوی دَ شیطان عبادت کوی (۷) دوی منافقان دی (۸) په ګناه پسے زغلی (۹) خلق دَ ګناه نه نه منع کوی (۱۰) الله تعالیٰ ته بخیل وائی ۱۲

عه یعنی دَ کفارو سره تعلق مه ساتئ بلکه دَ الله تعالیٰ سره او دَ هغه دَ دوستانو سره تعلق ساتئ ۱۲

عه دا وصم مه کوئ چه دَ الله تعالیٰ په دوستی کښے به ترقی نه وی بلکه دَ خدائے تعالیٰ ډله به دوام چهانه غالبه ده ۱۲

عه او ایمان څه عیب دے بلکه کمال دے ۱۲

أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ اللَّهِ ۚ مَن لَّعَنَهُ اللَّهُ وَ

خبر کړم تاسو په ډیر ناکاره سره د بدل ورکولو په نزد د الله - هغه څوک دی چه لعنت پرې کړی

غَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ۚ

او غضب یې پرې کړی دی او جوړ کړی یې دی له دوی نه شادوګان او خنزیران او بندګي کړې یې ده شیطان

أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا جَاءُوكُمْ

دوی ناکاره دي په مرتبه کښې او غلط دي د برابرې لارې نه - او کله چه راشي تاسو ته

قَالُوا آمَنَّا وَقَد دَّخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

نو وائي چه مونږ ایمان راوړی دی او راننوتلي په کفر سره او دوی وتلي دي کافر - او الله پوهه دی

بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ

په هغه چه دوی پټوي - او وینې ته ډیر د دوی نه چه زغلي ګناه ته او

وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا

ظلم ته او خوړلو د حرامو ته - ناکاره کار کوي دوی - ولې نه

يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ

کوي دوی له ځنې الله والا او علماء د خبرو د ګناه نه او د خوړلو د

السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ

حرامو نه - ناکاره کار کوي دوی - او وائي یهود لاس د الله تعالی

مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ

بند دی، بند دې شي لاسونه د دوی او لعنت دې شي د دوی په خبرو د دوی - بلکه دواړه لاسونه د هغه کلاو دي

يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ

خرچ کوي څنګه چه یې رضا شي او زیات به کړي ډیرو لره د دوی نه هغه چه رالیږلی شو تا ته

ك يعني رسول او مونږ ته چې څه تاسو ته ناکاره ښکاري ... تاسو ته ... ناکاره ... او بدنام دي۔

ك قحط په وخت کښې په یهودو باندې علما کړي وه په قحط کښې دوی شکایت کوله او وئیلي چه الله تعالی مونږ لره رزق نه راکوي ... مونږ ته غیر الله ... حقیقت کښې د الله تعالی امتحان وو۔

ك کوم ځای ته قصور نیشته قصور د دوی دی لکه اعلی طعام په مریض باندې ګران شي نو طعام ته قصور نیشته قصور د مریض دی۔

ولقف لازم

لـه يعنې چې څوک د الله تعالیٰ حکم منی نو باری تعالیٰ د هغوی ګناه معاف کوی او خوشحالی ورله ورکوی ۱۲ ســه يعنې که يو

مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۭ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاۗءَ

د رب ستا نه شرارت او انکار د دوی ۔ او غورځولې دی مونږ په دوی کښې دښمنی او بغض

اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۭ كُلَّمَآ اَوْقَدُوْا نَارًا لِّلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ

تر قیامته پورې ۔ هر کله چې بل کړی دوی اور د جنګ د پاره نو مړ کړی هغه الله

وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا ۭ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ۝۶۴

او کوی په زمکه کښې ورانې ۔ او الله نه خوښوی ورانې کوونکی ۔

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ

او که اهل کتاب ایمان راوړی وې او پرهیز ئې کړې وې نو معاف کړې به مو ورځنې ګناهونه د دوی

وَلَاَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝۶۵ وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰىةَ

او داخل به مو کړی وی دوی باغونو د نعمت ته ۔ او که دوی عمل کړی وې په تورات

وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِّنْ رَّبِّهِمْ لَاَكَلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ

او په انجیل او په هغه چې نازل شوی وو دوی ته د رب د دوی نه نو دوی به خوړلې د پاسه د دوی نه

وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ۭ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ۭ وَكَثِيْرٌ

او لاندې د پښو د دوی نه ۔ ځینې په دوی کښې جماعت دے برابر ۔ او زیات

مِّنْهُمْ سَاۗءَ مَا يَعْمَلُوْنَ ۝۶۶ يٰٓاَيُّهَا الرَّسُوْلُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ

د دوی نه بد کاره کار کوی ۔ اے رسوله ورسوه هغه چې درالیږلے شوے تا ته

مِنْ رَّبِّكَ ۭ وَاِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهٗ ۭ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ

د رب ستا نه ۔ او که او دې نه کړو نو دې و نه رسولو پیغام د هغه، او الله بچ کوی تا له

مِنَ النَّاسِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ۝۶۷ قُلْ يٰٓاَهْلَ

د خلقو نه ۔ الله هدایت نه کوی قوم کافر ته ۔ او وایه اے

حکم د الله ورسا وه نو نو د دین واړه د ے خراب شوه او د خلقو نه ویریږ ه او دا تصور مه کوه چې خلق به منی هدایت د باری تعالیٰ په قدرت کښې دے ۔ نبی کریم صلی الله علیه وسلم به څوک کیدے شوه د دے ایت نه بعد هغوی څوکیدار رخصت کړی و ۱۲

ســه يعنې او ل تبلیغ واے او که په دا اے اهل کتابو ستاسو هیڅ دین نیشته تر څو چې تاسو د خدای تعالیٰ آسمانی کتابونه د دوی عمل نه کړئ تاسو با لکل په دینه یئ څکه کمال د دی چې ایمان او عمل سره او ایمان ستاسو دا دے چې تاسو د پیغمبرانو قتل او تکذیب هم کړے دومره لیرې په ایمان یئ او په عمل کښې هم صفر یئ څکه چې تاسو پیغمبرانو قتل کړی دی او د هغوی تکذیب مو کړے دے ۱۲

ع ۹ / ۱۳

الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيْمُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ

اهل کتابو نه یئ تاسو په هٔه دین ترڅو چه عمل اونکړئ په تورات او انجیل او

وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ ۭ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ

په هغه چه رالیږلے شوے تاسو ته د رب ستاسو نه - او زیات به کړي خامخا ډیرو لره د دوئ نه هغه چه رالیږلے شو تا ته

مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۚ فَلَا تَاْسَ عَلَي الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۶۸ اِنَّ

د رب ستا نه شرارت او کفر - نو مه خفه کیږه په قوم کافر باندے - بے شکه

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِـُٔوْنَ وَالنَّصٰرٰى مَنْ

کوم چه مؤمنان دی او یهود یان دی او صابیان دی او نصاری دی چا چه

اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ

ایمان راوړو په الله او په ورځ د قیامت او کوی نیک عمل نو نیشته ویره په دوی او

لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۶۹ لَقَدْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ وَاَرْسَلْنَآ

نه به دوی غمژن شی - البته یقیناً اخستے وو مونږ وعده د بنی اسرائیلو نه او لیږلی وو

اِلَيْهِمْ رُسُلًا ۭ كُلَّمَا جَاۗءَهُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ ۙ فَرِيْقًا

دوئ ته رسولان - هر کله چه به راوړو دوئ ته رسول هغه حکم چه نه به خوښیدو د دوئ نفسونو

كَذَّبُوْا وَفَرِيْقًا يَّقْتُلُوْنَ ۷۰ وَحَسِبُوْٓا اَلَّا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ فَعَمُوْا

یوه ډله دروغژنه کړه او یوه ډله ئے قتل کړه - او ګمان کاوه دوئ چه نیشته عذاب نو ړانده شول

وَصَمُّوْا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوْا وَصَمُّوْا كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ ۭ

او کاڼه شو دوی بیا مهربانی اوکړه الله په دوی بیا ړانده شو دوی او کاڼه شو ډیر د دوئ نه

وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ۷۱ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ

او الله وینونکی د کار د دوی - یقیناً کافر دی هغه چه وائی چه الله دغه

له په هیڅ دین د عمل کیدو وړ دوی صفر شو ځکه چه پیغمبران ئے مړه کول او د صفوی تکذیب ئے اوکړو

۲ــه یعنی په هیڅ دین د ایمان کیدو هم خالی لاس شو ځکه د پیغمبرانو قتل او دروغژن کول ئے حلال ګڼړل نو هدایت کاملا ایمان او عمل دے او ددوی دوا په نیشتے نو ځکه دا اعلان اوکړو اے پیغمبره چه د بنی اسرائیل به د یته دی ترڅو چه په آسمانی کتاب ئے ایمان نه وی ۱۲

۳ــه دا دویم تبلیغ او کړو چه څوک عیسی علیه السلام ته د الله پشان متصرف وائی نو هغه کافر دی ځکه عیسی علیه السلام وائی چه محتاجی صرف د الله تعالی کوئ او مشرک دوزخی دے ۱۲

ان الذین: قانون د نجات ایمان او عمل صالح دے ۱۲
فریقا کذبوا الخ دا ئے بد عمل دے ۱۲
وحسبوا الخ دا ئے بے ایمانی ده چه حلال حرام ګنړی ۱۲
تالث ثلاثة یعقوبیه دی او په تثلیث نسطوریه دی او په ابلیت ملکانیه دی - توبه ۱۲

عه حصه ثانیه نفی د شرک فی التصرف ۱۲

الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا

مسیح ځوئ د مریم دے - او وائي مسیح اے بني اسرائیلو بندګي کوئ

اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۖ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ

د الله چه رب زما او رب ستاسو دے - یقیناً چا چه شرک جوړ کړو د الله سره نو حرام کړو الله

عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

په ده باندې جنت او ځائے ئے اور دے او نشته ظالمانو لره مدد ګار -

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ

یقیناً کافر دي هغه چه وائي چه الله دریم د درے دے - او نشته الله مګر یو

إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ

دے - او که منع نه شو د خبرو وئیلو نه نو اوبه رسي کافرانو

كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۚ

ته د دوی نه عذاب سخت - آیا توبه نه او باسي د وی الله ته او بخنه ترې نه غواړي

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ

او الله بخونکے مهربان دے - نه دے مسیح ځوئے د مریم مګر رسول دے - تیر شوي دي

مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ۖ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ ۗ انْظُرْ

مخکښې د ده نه رسولان - او مور د ده صدیقه وه - دوا به ئې خوراک - او ګوره

كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ

څنګه بیانوو د وی ته دلیلونه بیا او ګوره چه چرته ځي دوی - او وایه

أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ

آیا بندګي کوئ د الله نه سوا د هغو چه مالکان نه دي تاسو لره د ضرر او نفع د بچو او هم الله

له او د مریم تثلیثه او کړه چه خلک وائي چه د دنیا متصرفین دریګه دي خو د هغه نه خلاف شو یعني عیسی علیه السلام او مور ئې د الله سره په تصرف کښې شریک دي نعوذ بالله منها -

۲ے یعني رسول مختار نه دے او کارساز او د الله په شان متصرف او خوک او د دریم متصرف نه دے څکه چه رسولان تیر شوي خو دے په عرالا پیش او خوک چه فنا کیږي نو هغه حاجت روا نه شي کیدے حاجت روا هغه لوئے بادشاه دے چه تغیر پکښې نه راځي کن فیکون او قادر په هر څه دے او عالم په هر څه دے او مور د عیسی علیه السلام صدیقه د د حقه مشکل کشا د ه نو دے د وا په خوراک خوړه او خوک چه روټۍ خوري هغه محتاج دے او محتاج څو مشکل کشا او حاجت روا نه شي کیدے دا په مزید دلیلونه الله تعالی بیانوي او دوی بیا هم شرک کوي۔

۳ے د اخلوړم تبلیغ او کړه چه څوک مالک د نفع او د ضرر نه وي هغه اله نه دے ۔

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ

هغه اوریدونکی او په هرڅه پوهیږي. او ووایه ای اهل کتابو! زیاتی مه کوئ په دین کي

غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَ

ناحقه او مه ځئ په خیال د هغه قوم چه غلط شوي دي په مخوا او

أَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۝ لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

غلط کړي ئې ډېر خلق او غلط شوي دي د سمې لارې نه - ملعون شوي دي کافران

مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَٰلِكَ بِمَا

د بني اسرائیلو په ژبه د داؤد او د عیسی ځوی د مریم - دا ځکه چه

عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۝ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ

نافرمان وو او زیاتی ئې کاوه - یو بل ئې نه منع کول د ناروا کار نه چه کول به ئې

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝ تَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

ناکاره دي هغه کار چه دوی کاوه - وینې به ته ډېر ولره ددوی چه دوستي کوي د کافرانو سره

لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي

ناکاره دی هغه څه چه وړاندې کړي ئې دي ځان د پاره چه غضب کړيدې الله په دوی باندې او به

الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ۝ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا

عذاب کښې به دوی همیشه وي - او که دوی ایمان راوړی وې په الله او په نبي او په هغه څه

أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ۝

رالیږلی شوي دي ده ته نو نه به ئې جوړ کړي دوی کافران لره دوستان - لیکن زیات د دوی نه نافرمان دي

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا

ته به بیا مومې زیات د خلقو نه چه دښمني کښې مؤمنانو لره یهود او مشرکان -

له د بلخم شیطان او کړو چه د حضرت ... خوړل زیاته مه کوئ یعنې ... دوستان ... سره ...
د نوی لیکن هغه ایمان ... ملعون دي
... سره ... کوي چه ... زمانه کښې ... او عیسی علیه السلام په زمانه کښې ... شو
دوی زیاتی کوی او ... منع کول او ... دي ... کافرانو سره دوستي کوي ... او لعنت
په غضب کښې ګرفتار او د همیشه عذاب لائق دي
او که دوی مؤمنان وي نو دوی به د کافرانو سره دوستي نه کول حضرت
د شیطان د مؤمنانو یهود او مشرکان دي او نصاری مؤمنانو ته نږدې دي
ځکه چه په دوی کښې عالمان او زاهدان او تواضع والا خلق شته او زړه نرم دي چه قرآن واوري
نو ژاړي د صفتونو د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د زمانې په نصارا وو کښې وو
نو په هره زمانه کښې چه د صفتونه په چا کښې وي نو هغه به د مسلمانانو
ته نږدې وي ځکه چه دا صفتونه څو د مسلمانان دي - د دې زمانې په فرنګیانو کښې
دا صفتونه نه دي ځکه د مسلمانانو دښمنان دي

له يعني د ايمان په وجه مونږ د مومنانو په صف کښې وليکه. ګله يعني طمع په عمل نه دے کاره وه. ګله د طمع تعلق پيرته وه

وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ

او ته به بيا مومے تر ټولو زيات نزدې په دوستۍ کښې مومنانو ته هغه کسان چه وائي مونږ نصارىٰ يو.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

دا ځکه چه په دوي کښې عالمان او زاهدان دي او دوي تکبر نه کوي.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ

او کله چه واوري هغه کتاب چه رالېږلے شوے رسول ته نو ته به وينې سترګې د دوي چه بهيږي به

مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا

د اوښکو نه ځکه چه پېژندلے دے حق لره. وائي دوي اے ربه زمونږ ايمان مو راوړو نو وليکه

مَعَ الشَّاهِدِينَ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ

مونږ د مومنانو سره. او څه عذر دے زمونږ چه ايمان نه راوړو په الله او په هغه چه راغلے مونږ ته د

الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ

حق او طمع کوو مونږ چه داخل به کړي مونږ ربه زمونږ د نيک قوم سره.

فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

نو بدله ورکړه دوي لره الله په دې وينا سره جنتونه چه بهيږي لاندې د هغوي ويالې

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

هميشه به وي په هغو کښې، او دا بدله د نيکانو ده. او کوم چه کافران دي

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

او دروغژن کوي د آيتونو زمونږ دوي دوزخيان دي. اے مومنانو!

لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ

مه حراموئ مزه دار هغه شيونه چه حلال کړي دي الله تاسو لره او زياتے مه کوئ. يقيناً الله

يعني هغو کسانو چه د باري تعالىٰ حکم منلو باري تعالىٰ به ورلره جنت ورکړي چه هميشه به پاتے وي.

ګله دا د عذاب اهل النار بيان دے يعني هغوي چه د باري تعالىٰ نافرماني کوي نو هغوي به دوزخ ته ځي.

ګله دا بل مضمون دے يعني هغوي چه حاجت روا يواځې الله تعالىٰ دے او عيسىٰ عليه السلام او مور د هغه مشکل کشا نه دي نو په دغه شکل حراموونکي د يوشي په دې چه باري تعالىٰ نه بل څوک نيشته نو چه يو شے باري تعالىٰ د دوي حرام کړے نو د هغه ځای د هغه ځواب بلکه هغه حلال دے. البته که قسم او کړي تاسو نو د هغه حکم دا دے چه قسم که په څيزونو نو په هغه کښې کفاره نيشته او که په قصد سره تا قسم اوکړو او يو شے حلال حرام کړو مثلاً چه زه به پټۍ نه خورم نو که قسم موات کړو نو پټۍ حلال سکل نو د قسم کفاره به ورکوي. يا ايها الذين: نو د شرک فعل

ع ١١

لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿۸۷﴾ وَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا

نه خوښوي ظالمان - او خورئ د هغه نه چه ورکړي تاسو ته الله حلال پاک

وَّاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿۸۸﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ

او وېرېږئ د هغه الله نه چه تاسو په ايمان راوړونکي يئ - نه نيسي تاسو لره الله

بِاللَّغْوِ فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُّمُ الْاَيْمَانَ ۚ

په بې هوده قسمونو ستاسو ليکن نيسي تاسو په هغه قسم سره چه کلک قصد کړئ دې تاسو

فَكَفَّارَتُهٗٓ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسٰكِيْنَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُوْنَ

نو کفاره يې طعام ورکول دي لسو مسکينانو ته درميانه هغه طعام چه خوروئ يې تاسو

اَهْلِيْكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ ۚ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ

خپل اهل يا جامه ورکول دي - يا ازادول د مريي دي - نو چا چه نه مونده دا نو درې

ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ۚ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوْٓا

روژې دي - دا کفاره د قسمونو ستاسو ده کله چه تاسو قسم اوکړئ - او ساتئ

اَيْمَانَكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۸۹﴾

قسمونه خپل - دغسې بيانوي الله تاسو ته حکمونه خپل اميد دې چه تاسو احسان اومنئ -

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ

اے مؤمنانو شراب او جوارې او بتان او غشي

رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۹۰﴾ اِنَّمَا

ګنده کارونه دي د شيطان نو لرې ترې شئ اميد دې چه تاسو به کامياب شئ - اراده

يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ

کوي شيطان چه پيدا کړي په مينځ ستاسو کښې دشمني او بغض په (استعمال د) شرابو

ف۱ لغو اصل او بغداد ف؟ لکه زمونږ د ملک جوارګي او ورپسې اوړي او ورپسې غنم اصل طعام دے - که روپۍ ورکوي بيا روپۍ د ګندم ورکړي په شرعي ادګي يو تن لره يا برابر قيمت ورکوي ۱۲

ف۲ دا دے جامه چه مونږ پکښې صحيح وي ۱۲

ف۳ مسلمان وي او که نه وي ۱۲

ف۴ درې روژې پرلپسې په نيسي ۱۲

ف۵ او معاف شي ۱۲

ف۶ بې ځايه قسم مه کوئ او که قسم مو اوکړو نو بيا يې ماتوئ که په کښې ګناه نه وه او که مات مو کړو نو بيا يې کفاره ورکوئ دا د قسم حفاظت دے ۱۲

ف۷ په دې کښې د الله فرو قسمت معلومولو ۱۲

ف؟ ذکر د محرمات غير الله بيان چه حلال دي ۱۲ يا ايها الذين، د نياذات غير الله بيان ۱۲

لے یعنی په رسول علیه السلام د بارئ تعالٰی د حکم رسول دی او بیا تاسو ته عذر نه دی او ... معذور شو ...
و د بارئ تعالٰی علم او رسول ... ښکاره ... شه ... د جواري ...

وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ

او د جوارې کښې او منع کړي تاسو د یاد د الله نه او د مونځ نه نو آیا تاسو منع کیدونکي یئ

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا

منع شوي او حکم او منئ د الله او حکم او منئ د رسول او ووېرېږئ (د خلاف نه) نو که تاسو وګرځېدئ (د

اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝ لَيْسَ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

طاعت نه) نو پوه شئ چې په رسول زمونږ د رسول ښکاره. نشته په هغه چې ایمان راوړی او

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِيْمَا طَعِمُوْٓا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا وَ

کوی عملونه نیک ګناه په هغه څه کښې چې خوړلي دي کله چې وېرېږي او ایمان راوړي او

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوْا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ

کوی نیکي بیا وېرېږي او ایمان راوړي بیا وېرېږي او نیکي کوي او الله مینه کوي

الْمُحْسِنِيْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِّنَ

د نیکانو سره - اے مؤمنانو امتحان کوي به ستاسو الله په څه شي سره د

الصَّيْدِ تَنَالُهٗٓ اَيْدِيْكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَّخَافُهٗ بِالْغَيْبِ

ښکار نه چې رسي هغه ته لاسونه ستاسو او نيزې ستاسو چې او ښکاره کړي الله هغه څوک چې وېرېږي د

فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

الله نه وېرېږي په نا ... نو چا چې زیاتے اوکړو پس د دې نو هغه لره عذاب دے سخت - اے مؤمنانو مه

لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ وَمَنْ قَتَلَهٗ مِنْكُمْ مُّتَعَمِّدًا

قتلوئ ښکار او چې تاسو په احرام کښې یئ . او چا چې قتل کړو هغه ستاسو نه په قصد سره

فَجَزَآءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهٖ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ

نو بدله د هغه مثل د هغه څه چې قتل کړي ئې د څارویو حکم به کوي په هغه دوه عادلان ستاسو نه

په ... شبهات ...
... احسان ...
... دوه ...
نبی کریم صلی الله علیه وسلم
بیان کوي ...
چه انسان ...
لکه چه ... الله تعالٰی ...
... درجه ...
کوي چه ... ۱۲
ځکه ... بارئ تعالٰی ...
... بیان ... یعنی ...
...
... الله تعالٰی
حرام کړي ... هغه
حرام ... یعنی چه
احرام کښې ښکار ...
... حکمونه بارئ تعالٰی ...
کوي چه ... او ...
چه څوک ... الله تعالٰی نه
وېرېږي ... ۱۲
ځکه چا چه په احرام کښې
ښکار اوکړو نو د هغه په
قیمت به ... واخلي
هدیه به کړي د حرم شریف
یا به په ... قیمت ...
واخلي او ... یتیم ...
به په ... تقسیم کړي
یا به ... یتیم اوکړي په بدل
کښې روژه اونیسي . او
که ... اوکړي ...
... نو هغه به خیرات کړي
یا به روژه اونیسي د هغه
په بدل کښې ۱۲

ع ۲

هَدْيًا بٰلِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسٰكِيْنَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا

هدیه چې ورسیږي کعبې ته یا کفاره ده چې طعام د مسکینانو دی یا برابر د دې روژې دي

لِّيَذُوْقَ وَبَالَ اَمْرِهٖ ؕ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ ؕ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ

د دې لپاره چې وڅکي سزا د کار خپل - عفوه کړې ده الله د هغه چې شوي دي - او چا چې بیا جرم او کړو نو بدله به

اللّٰهُ مِنْهُ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝ اُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهٗ

واخلي الله د هغه - او الله زبردست دی بدله اخستونکی دی - حلال دی تاسو له ښکار د دریاب او خوراک د هغه

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۚ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ

ستاسو د فائدې د پاره او د قافلې د پاره - او حرام دی په تاسو ښکار د ځنګل تر څو چې په احرام کې

حُرُمًا ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْۤ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝ جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ

یئ - او ویریږئ د هغه الله نه چې تاسو به ورته جمع کړی شئ - کړې ده الله کعبه چې

الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيٰمًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَآئِدَ ؕ

کور د عزت دی سبب د قیام د خلقو او میاشت د عزت او قربانۍ او کشمیرې والا څاروي

ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاَنَّ

دا لاره د دې او کړه ځکه چې تاسو معلوم کړئ چې الله پوهیږي په هغو څیزو چې په آسمانو کې دي او په هغو چې

اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝ اِعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ

زمکه کې دي او الله په هر شي پوه دی - پوه شئ چې الله سخت عذاب والا دی او یقینا

اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ مَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ

الله بخښونکی مهربان دی - نشته په رسول مګر رسول لو دی - او الله پوهیږي په هغو چې ښکاره کوئ

وَمَا تَكْتُمُوْنَ ۝ قُلْ لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيْثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ

او په هغه چې پټوئ - او وایه نه دي برابر ګنده شی او پاک شی اګر که خوند درکوي تاته ډیر والی

سلګ شو نو چې هیڅ الله شوی وي نو ښایسته آباد وي هم ځکه چې الله تعالیٰ دنیا د ورانولو اراده وکړي نو هغه وخت به کعبه ورانه کړی شي - کعبه به ورانه شي نو هغه وخت به دنیا ختمه شي - او په میاشتو د حرام کې جنګونه بند ول او د هغو کښې والا څاروي سره به چې څوک وو نو هغه وژلي به حرام وو ۱۳

سلګ واضح کوو چې حاجات صرف د الله نه غواړئ او د هغه تقربات هم کړئ او د هغه نیازات ورکړئ نه د غیر الله ځکه چې تاسو ته معلومه ده چې غیب دان او صاحب صرف او تصرف باری تعالیٰ دی نه بل څوک ۱۳

سلګ حرام او حلال برابر نه دي اګر که حرام ډیر وي یعنی نیازات غیر او نیازات الله برابر نه دي اګر که نیازات غیر الله ډیر وي ۱۳

[illegible] ... شکاره شي نو هغه [illegible]

الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝ يَا أَيُّهَا

ګنده شي ـ نو ويرېږئ له الله نه [illegible] چې تاسو به کامیاب شئ ـ اې

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِنْ

مؤمنانو! سوال مه کوئ د داسې شیزونو [illegible] که ښکاره کړے شي [illegible] او که

تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ

سوال کوئ [illegible] کله چې راځي قرآن نو ښکاره به شي تاسو ته ـ [illegible] عفوه ـ او الله

غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا

بخښونکے مهربان دے ـ سوال کړے وه [illegible] بیا شو [illegible]

كَافِرِينَ ۝ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَ

منکر ـ نه دے مقرر کړے الله بحیره او نه سائبه او نه وصیله او

لَا حَامٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ

نه حام ـ لیکن کافران دروغ تړي په الله پاک باندې [illegible]

لَا يَعْقِلُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ

نه پوهیږي ـ او کله چې [illegible] الله او رسول ته

قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

[illegible]

شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ

[illegible] ـ اے مؤمنانو [illegible]

مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ

[illegible] ـ الله ته [illegible] نو خبر به کړي تاسو

[illegible] (margin commentary) ... بحیره ... سائبه ... وصیله ... حام ... عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ... وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ... [illegible]

[illegible] ... بحیره ... [illegible]

شئ په قيامت كښې به يو وه فيصله كيږي ... الله تعالى ... قسم ...

په صرف په خوله ... تعلق نه وي۔

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ

په عمل ستاسو۔ اے مؤمنانو! شاهدي په منځ ستاسو كښې ... حاضر شي يو له

أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ

يو ستاسو مرګ په وخت د وصيت كښې دوه تنه ... ستاسو يا نور وي

مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ

سوا ستاسو نه كه تاسو ګرځئ په زمكه كښې ... او ورسيږي تاسو ته تكليف د

الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنِ

مرګ۔ بند به كړئ دوي پس د مانځه نه نو قسم به خوري په الله كه

ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ

شك اوكړو تاسو چه نه به خلو په دې بيعه اګر كه وي خپلوان او نه به پټوو شاهدي د

اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٦﴾ فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا

الله مونږ به په دې وخت كښې ګناهګار يو۔ نو كه خبر وا شي چه دوي دواړو كړي ده ګناه

فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ

نو نور به اودريږي په ځائے د دوي د هغوي نه چه حق ئې ضائع شوے دے ... نزدے

فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا

د ميت نو قسم به خوري په الله چه بيان زمونږ ... د دوي د بيان نه او زياتے نه دے كړے مونږ

إِنَّا إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ

مونږ به په دې وخت ظالمان يو۔ دا خبره نزدے ده دې ته چه ادا كړي دوي شاهدي

وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ

صحيح طريقه سره او يا به اوويريږي چه واپس به شي قسم پس د قسمونو د دوي نه او ويريږئ د

شئ مسلمان او عدي ... په سفر كښې دوه مسلمان ... سامان ... منكر وو ... واپس په مدينه كښې وارثانو سامان اوكوت ... نبي كريم صلى الله عليه وسلم ... قسم ... شاهدان ... منكر شو ...

شئ د تاكيد د قسم دپاره په زمانه سره او تغليظ د قسم ... حلال ... غير الله مخلوق ... قسم ... ولهذا ... غير الله ...

سلہ واو عذاب اخروی بیان وسئے چہ واوریدل ... پیغمبران به

او وائی چه اے الله موږ چه

دنیا نه لاړو نو پوهه نه یو چه

دوی خلقو څه کول ١٢

معنی دا ده چه دوی ته علم

وشه او دهغه وروسته

را غلی دی یا تواحسه و طلب

پیغمبر د الله د بد لحاظ نشته

سلہ عجیبه قدرت الله د

وحدانیت ذکر کولے ١٢

سلہ قرآن او حدیث بعد

د نزول نه او تورات او انجیل

مخکښ او نزول نه ١٢

سلہ یعنی په شکل جوړولو

او پوکے کښے هوته کاسبب

وه باقی شو مارغه ذکر

کرشمه ده په دے کښے نه

کاسبب وه او نه خالق نو

معلومه شوه چه معجزه

د پیغمبر په اختیار کښے نه

دی لکه کرامت چه د ولی په

اختیار کښے نه وی ١٢

سلہ په دے کښے اجمال دے

او تفصیل هغه مخکښے دے

یعنی ته د ژوندو په ستر کو

لاس راکاږے نو په دے

کښے هوته کاسبب یئ نو

باری تعالی صفه لره جوړه

کړے په دے چه تا ولو کښے

نه تا کاسب اے او نه

خالق ١٢

سلہ یعنی د قوم مشران

مراد دی مشران چه مشله

او منی نو بیا شوه چلیږی ١٢

وَاسْمَعُوْا ۚ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۞ يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ

اوواورئ - او الله خو نه کوی قوم نافرمان سمه - کله چه جمع کړی الله

الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ ۗ قَالُوْا لَا عِلْمَ لَنَا ۗ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ

رسولان نو او به وائی ورته چه څه جواب ملاو شو تاسو ته او به وائی دوی چه نشته علم موږ ته یقیناً هم ته

الْغُيُوْبِ ۞ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِيْ عَلَيْكَ وَ

پوهیږې په پټو خیزونو باندې - کله چه او وائی الله اے عیسی ځویه د مریمے یاد کړه نعمت زما چه پر تا

عَلٰى وَالِدَتِكَ ۘ اِذْ اَيَّدْتُّكَ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۣ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي

کړی دے او ستا په مور - کله چه مدد درسره او کړو ستا په روح پاک سره - خبرے دے کولے د خلقو سره په

الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۚ وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ

زانګو کښے او په بوډا عمر کښے - او کله چه ما او خودو تا ته کتاب او د عقل خبرے او تورات

وَالْاِنْجِيْلَ ۚ وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِيْ فَتَنْفُخُ

او انجیل - او کله چه دے جوړوله د خټے نه شکل د مارغه په حکم زما سره نو پوکے دے کاوه

فِيْهَا فَتَكُوْنُ طَيْرًا ۢ بِاِذْنِيْ وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ بِاِذْنِيْ

په هغه کښے نو شو به مارغه په حکم زما سره او جوړ دے کړه به ړوند او برګے په حکم زما سره

وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِاِذْنِيْ ۚ وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَنْكَ اِذْ

او کله چه دے پورته کول مړی په حکم زما سره - او کله چه مانع کړل بنی اسرائیل ستا نه کله چه

جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَآ اِلَّا

دے پیش کړل معجزے دلیلونه نو او وئیل کافرانو د دوی نه چه نه دے دا مګر

سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۞ وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوْا بِيْ وَ

جادو ښکاره - او کله چه ما زړه کښے واچول سپین پوښو ته چه ایمان راوړئ په ما او

بِرَسُولِي ۚ قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾ إِذْ قَالَ

او په رسول زما - او وویل دوی چه ایمان راوړی دی مونږه شاهد شه چه مونږ مسلمانان یو - کله چه اووئے

الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ

سپین روږو اے عیسیٰ ځویه د مریمے آیا طاقت لری رب ستا چه راو لیږی

عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

مونږ ته خوانچه د آسمان نه او وئے ده چه او ویریږئ د الله نه که یئ تاسو مؤمنان -

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ

او وئے دوی خواړه چه او خورو د هغې نه او تسلی اوشی زړونو د مونږ ته او پوهه شو چه رشتیا

صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

وئیل دې تا مونږ ته او شو مونږ په هغې شاهدان - او وئے عیسیٰ ځوئی د مریمے

اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا

اے الله ربه زمونږ راو لیږه مونږ ته خوانچه د آسمان نه چه شی مونږ لره ورځ د اختر

لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ ۖ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

د مخکنو او وروستنو د پاره او نخه شی ستا د طرفه - او رزق راکړه مونږ لره او ته بهتر روزی رسانکے

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ

او وئے الله زه رالیږم هغه تاسو ته - نو هر څوک چه کافر شو روستو ستا سو نه نو زه به ورکړم هغه

عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ

ورکړم به هغه عذاب چه یو کس له دا شان ورکړے د عالم نه - او کله چه اووئی الله اے عیسیٰ ځویه

مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ

د مریمے آیا تا وئیلی دی خلقو ته چه جوړ کړئ ما او مور زما دوه خدایان سوا د

ك دوی ابتداً مسلمان
ؤو نو شکنه ؤو چه
قدرت کامله د باری تعالیٰ
کښې ۱۲
کله یعنی دا نعمت به
د نعمت اخروی نمونه شی
او مونږ به ستا د تبلیغ
خبرو تصدیق کوو ۱۲
که نو خوانچه راغله او
دوی خلاف د باری تعالیٰ
نه ذخیره اخستی او کړه
د صباح د پاره نو د دوی نه
ښادو کان جوړ شو ۷
که دا مقصود د دے او
مخکنی رکوع تمهید وه
یعنی ما او ستا په مور
احسانات او کړل نو
تا خلقو ته بیا دا بے
خبرے ولے اوکړے
د دغه مقصود د
مشرکانو الزام د دے ۱۲

الربع

رکوع ۱۵

اللّٰهِ ؕ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اَقُوْلَ مَا لَيْسَ لِيْ بِحَقٍّ ؕ اِنْ كُنْتُ

الله نه - او به وائي پاک ئې ته د شريکه نه وه مناسب ما لره چه وايم هغه خبره چه نشته ما لره - که ما ويلې

قُلْتُهٗ فَقَدْ عَلِمْتَهٗ ؕ تَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَلَآ اَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِكَ ؕ

وه هغه خبره نو ته پرې خبر ئې پوهيږې په هغه شي چه په زړه کښې دي زما او زه نه پوهيږم هغه په خبرو

اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿۱۱۶﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِيْ بِهٖٓ اَنِ

يقيناً صرف ته پوهيږې په پټو خبرو - ما نه دي ويلي دوی ته مګر هغه خبره چه تا ما ته امر کړې وو په هغې

اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ

چه بندګي کوئ د الله چه رب زما او رب ستاسو دی - او وم زه په دوی شاهد تر هغو چه وم په دوی کښې

فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيْبَ عَلَيْهِمْ ؕ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ

نو هر کله چه پورته کړې تا ما لره نو ته خبردار په دوی باندې - او صرف ته د هر شي

شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿۱۱۷﴾ اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ

خبردار ئې - که عذاب ورکوې دوی ته نو دوی بندګان ستا دي - او که معافي کوې دوی ته

فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۱۸﴾ قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصّٰدِقِيْنَ

نو يقيناً صرف ته زبردست ئې حکمت والا ئې - او وائي الله چه دا ورځ ده چه نفع رسوي به ورځ کښې رښتونو ته

صِدْقُهُمْ ؕ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ

صداقت د دوی - دوی لره باغونه دي چه بهيږي به لاندې د هغو ويالې هميشه به وي په هغې

اَبَدًا ؕ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۱۹﴾ لِلّٰهِ

کښې هميشه - راضي شو الله د دوی نه او دوی د هغه نه راضي دي، دا بري لوی دی - صرف الله لره ده

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيْهِنَّ ؕ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۲۰﴾

بادشاهي د اسمانونو او د زمکې او هغه چه په دوی کښې دي او صرف دی په هر شي باندې قدرت والا دی -

وَاِذَا سَمِعُوا ۷

سلہ سورت انعام مکی دہ پہ مکہ کې نازل شوې دہ او دا سورت پہ یو ځل نازل شوې دہ اویا زرہ ملائکو سرہ راغلې دہ۔ بعد الحجر وقبل الصٰفٰت۔ حاصل د سورت انعام: چہ حاجات د الٰہی اوسپارلې دہ

سُورَةُ الْاَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(آیاتها ۱۶۵) (رکوعاتها ۲۰)

شروع پہ نوم د اللہ چہ بے حدہ مهربان او رحم کوونکې دې

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ

ټول صفتونہ صرف اللہ لرہ دی کوم چہ پیدا کړې آسمانونہ او زمکہ او پیدا کړې ئې دی تیارې

وَالنُّوْرَ ۬ ثُمَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ﴿۱﴾ هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ

او رڼا - بیا هم کافران د رب خپل سرہ نور خلق برابروی - هغہ هغہ ذات دې چہ پیدا ئې کړئ تاسو

مِّنْ طِيْنٍ ثُمَّ قَضٰٓى اَجَلًا ؕ وَاَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهٗ ثُمَّ اَنْتُمْ

د خاورې نہ بیائې مقرر کړہ یوہ نیټہ - او نیټہ مقررہ دہ پہ نزد د هغہ بیا تاسو

تَمْتَرُوْنَ ﴿۲﴾ وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَفِي الْاَرْضِ ؕ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ

جګړہ کوئ - او هم هغہ اللہ معبود دې پہ آسمانونو کښې او پہ زمکہ کښې - پوهیږي هغہ پہ پټ ستاسو

وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُوْنَ ﴿۳﴾ وَمَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ

پہ ښکارہ ستاسو او پوهیږي پہ هغہ څہ چہ کوئ تاسو - او نہ راځي دوي تہ هیڅ نښہ د نښو د

رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ﴿۴﴾ فَقَدْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ؕ

رب د دوي مګر دوي ترې نہ غفلت کوي - یقیناً دروغ ئې ګڼلي حق دے کلہ چہ راغې دوي تہ

فَسَوْفَ يَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۵﴾ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ

نو زر بہ راشي دوي تہ حقیقت د هغہ شي چہ دوي ورپورې ټوقې کولې - آیا نہ وینی دوي چہ څومرہ

اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ مَّكَّنّٰهُمْ فِي الْاَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ

هلاک کړي دي مونږ د دوي نہ مخکې ډیرې ډلې چہ آباد کړي وو مونږ پہ زمکہ کښې دومرہ چہ آباد کړي نہ دي

لَّكُمْ وَاَرْسَلْنَا السَّمَآءَ عَلَيْهِمْ مِّدْرَارًا ۪ وَّجَعَلْنَا الْاَنْهٰرَ تَجْرِيْ

تاسو لرہ او ورلېږلې وو مونږ پہ هغوي باران پہ مسلسل سرہ او جوړې کړې وې مونږ ویالې چہ بهیدې

سلہ سورت انعام مکی دہ۔ بعد الحجر وقبل الصٰفٰت۔ شپږ زرہ او سل وغیرہ نہ منع شوې دہ او نذر د غیر اللہ نہ منع او تحریمات د غیر اللہ ختم کړي بلکہ دا ټول پہ تو بارې تعالیٰ وی حرث او انعام پہ ګمان د هغہ مواشي او حرث او انعام د غیر اللہ نذر د منع کړي شوي او دلائل عقلیہ پکښې تفصیل دي او نقلیہ اجمالی دي ۱۲

عہ حصہ اول سورت نفی شرک فی التصرف ۱۲

سلہ دا مطلب دا دے چہ صرف اللہ تعالیٰ کوي نو معبود او حاجت روا صرف هغہ دے نہ بل څوک دا د سورت اصلي مقصد دے ۱۲

سلہ دا اول دلیل عقلی دے

سلہ دوہ اجلہ دي یو هغہ اجل چہ د ژوند تر ختمیدو او بل اجل هغہ د ټول عالم سرہ د لیکلې دلیل د وحدانیت نہ تاسو بیا هم د بارې تعالیٰ پہ وحدانیت کښې جګړہ کوئ دا هم بالکل غلط خبرہ دہ او هغہ تعریف کوونکې دے پہ آسمانونو کښې او پہ زمکہ کښې او د دومرہ لوئے کارساز دے او دومرہ لوئے غیب دان دے چہ ستاسو هر پټ او ښکارہ خبرہ ورتہ معلومہ دہ او ستاسو کسب باندې عالم دے حاصل دا شو چہ کارساز هم هغہ دے او غیب دان هم هغہ دے یعنی خداوند د قدرت کاملہ او د علم محیط دے

او د علم محیط څښتن دے د ټولو اوصافو کمال مالک او لایق دے نو هغہ معبود دے نو حاجات د هغہ نہ غواړئ نہ د کوم ماسوی اللہ نہ وکړئ حق دے او نہ حق دے خو غیب دان او کارساز دے نو معبود شو حاجات ترې نہ غواړئ دا د کل قرآن خلاصہ دہ ۱۲ د بیان دے یعنی دوی اعتراض کوي خو هغہ کړي پہ حق سرہ مکلف خلق ۱۲

ئې کړه ده او ولې چه موږ هلاک نه کړو ... او ورته نه ورکوو ... ستاسو په اعتراض کوئ چه ملک وشو ... او هغه ... تعالیٰ جواب ... چه ملک ... شي نو ... هلاک به شي ... کړې

مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا

لاندې د دوی نه بیا مو هلاک کړل دوی په سبب د ګناهونو د دوی او پیدا کړه مونږ روستو د دوی نه بیا نور

آخَرِينَ ۝ وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ

بله - او که را نازل کړو مونږ تا ته لیک په کاغذ کښې نو ولګوی دوی په هغه لاسونه خپل

لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ

نو او به وائي کافران چه نه دے دا مګر جادو دے ښکاره - او وائي دوی ولې نه دے راکوزه

عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ۝ وَ

ده ته ملائک - او که را نازل کړو مونږ ملائک نو فیصله به شي کار د عذاب بیا به دوی ته مهلت ورکړے شي او

لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ۝

او که ګرځولے مونږ هغه ملائک نو ګرځولے به مو هغه سړے او شي را ولو په هغوی کښې هغه شبهه چه دوی

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم

او یقیناً ټوقې شوې دي په رسولانو پورې مخکښې ستا نه نو چاپېره شو په هغوی چه ټوقې کړې وې دوی

مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا

هغه عذاب چه دوی ورپورې ټوقې کولې - او وایه چه ګرځئ په زمکه کښې بیا او ګورئ چه

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝ قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

څنګه شو انجام د دروغجن ګڼونکو - او وایه چه چا لره دي هغه څیزونه چه په آسمانونو او په زمکه کښې دي

قُل لِّلَّهِ ۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

او وایه چه خاص الله لره دي - لازم کړې ده په ځان خپل مهرباني خامخا به جمع کړي تاسو ورځې د قیامت ته

لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَهُ

چه شک نیشته په هغې کښې - کوم خلق چه نقصان رسولے دے ځانونو ته نو دوی ایمان نه راوړي - او خاص هغه لره دي

ځکه چه په صورت د ملک سره ګډ را لیږلے شي نو تاسو به هلاک شئ او که سړي ته ترې جوړ کړو تاسو به بیا اعتراض کوئ چه دا سړے دے - دا دوېم اعتراض جواب شے - د تسلي ده د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د پاره یعنی څوک چه د اسلام خدمت کوي نو په هغه پورې ټوقې کیږي - شي - پیغمبرانو پورې ټوقې نه دي شوي بلکه مخکښو او چه د رسولانو پورې ټوقې شوي دي - یو لاکه څلیرشت زره زیات کم پیغمبران دي او دري سوه دیارلس یا پنځلس رسولان دي او په دوی کښې پنځه اولوالعزم رسولان دي - نبي کریم صلی الله علیه وسلم ابراهیم موسی عیسی او نوح علیهم السلام - شو دا عذاب دنیوي بیان کړے شو - دا د الله تعالیٰ د وحدانیت ظاهر ثبوت دے چه دوی نه پوهېږي او کړه - شے د کافر د عذاب د ورځ کولو نه خدائے تعالیٰ رحم مانع دے - شه دا بیا عذاب اخروي بیان دے - عه دا دوېم دلیل عقلي دے چه دوی هم تاسل دي د خدائے تعالیٰ په لوئي قدرت بانده دے - ځه چه الله نه منکر ، مشرکان خو نور سره شریک جوړوي او ....

... تبليغ او دويم طريقه ... د وحدانيت دليل ... [illegible] ١٢

مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑬ قُلْ أَغَيْرَ

صفت غير ... چه آرام نيسي په شپه کښې او ورځ کښې - او هغه اوريدونکى او پوهيدونکى دے - او وايه آيا غير د

اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ

الله نه جوړ کړم مدد ګار رب ... چه پيدا کوونکے د اسمانونو او د ځمکې دے او هغه خوراک ورکوي او ده ته خوراک نه ورکولے کيږي

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ

او وايه ماته حکم شوے دے چه شم اول د ټولو مسلمانان او مه شه د

الْمُشْرِكِينَ ⑭ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ

مشرکانو نه - او وايه زه ويريږم که نافرماني او کړم د رب خپل د عذاب د ورځې

عَظِيمٍ ⑮ مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ ۚ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ

لويې نه - د چا نه چه واپس عذاب په هغه ورځ نو رحم پرې او کړو الله - او دا بريا ده

الْمُبِينُ ⑯ وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَ

ښکاره ده - او که او رسوي تا ته الله تکليف نو نيشته لرې کوونکے د هغې په غير د الله نه - او

إِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑰ وَهُوَ الْقَاهِرُ

که او رسوي تا ته خير نو هغه په هر شي باندې قدرت والا دے - او هغه غالب دے

فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ⑱ قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ

په بندګانو خپلو - او هغه حکمت والا او خبردار دے - او وايه کوم شے لوئے دے په شاهدۍ کښې

قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ

او وايه چه الله - شاهد دے په مينځ زما او ستاسو کښې - او راليږلے شو ماته دا قرآن چه او ويروم تاسو

بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُلْ

په دې سره او هغه څوک چه ورته اورسي دا قرآن، آيا تاسو شاهدي کوئ چه د الله سره نور معبودان شته؟ او وايه

يعنې که زه نافرماني او کړم نو د عذاب نه ويريږم او نبي کريم صلی الله عليه وسلم د دې ... مراد دے ١٢
عه ... دليل عقلي ... او دويم طريقه د تبليغ ... ١٢
ښه د عذاب واپسي د الله رحم دے او نيک عمل سبب ... په باري تعالى باندې ... لازم ... نيشته ١٢
شه د باري تعالى د وحدانيت ثبوت ... يعنې مالک د هر څه باري تعالى دے ... شرک ... ١٢
سه يعنې څنګه چه توحيد عقلي ... قرآن ... مسئله کوي ١٢
که په قرآن سره نبي کريم صلى الله عليه وسلم د خپلې زمانې خلق ويروي او تر قيامته پورې هغه خلق چه دا قرآن ورته اورسي هغوى له هم ويروي ١٢

لږ اعلان کړ ... مسئله چه معلومیدو د نبي کریم صلی الله علیه وسلم لره حکم پښنه ... خو ... مقام په مناسبت
مسره ... د توحید مسئله ده. ... نقصان ... رسول ... شرک سره ... حیث ... ختم شو ...

لَآ أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

زه شاهدي نه کوم - او وایه یقیناً خدائ معبود یو دے او زه بیزار یم ستاسو د شرک نه -

ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمُ ۘ ٱلَّذِينَ

کوم خلقو ته چه مونږ ورکړې ده کتاب پېژني دوی لره لکه چه پېژني ځامن خپل - کوم خلقو چه

خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ

نقصان رسولے ځانونو ته نو هغوي ایمان نه راوړي - او څوک دے ډیر ظالم د هغه چا نه چه تړي

عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓ ۗ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢١﴾ وَيَوْمَ

په الله دروغ یا دروغ ګڼي آیتونه د هغه یقیناً نه کامیابیږي ظالمان - او کله چه

نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ ٱلَّذِينَ

جمع کړو دوی ټول بیا به او وایو مشرکانو ته چه چرته دي شریکان ستاسو کوم چه

كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ وَٱللَّهِ رَبِّنَا

ستاسو دعوی وه - بیا به نه وي ګنده جواب د دوی مګر دا چه او به وائي چه قسم دے په رب زمونږ

مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾ ٱنظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ ۚ وَضَلَّ عَنْهُم

چه نه وو مونږ مشرکان - تماشه اوکړه چه څنګه دروغ تړي په خپل ځان او ورک به شي د دوی نه

مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۖ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ

هغه دروغ چه جوړول ئے - او ځنې د دوی نه هغه دي چه غوږ کېږدي تا ته - او غورځولي مونږ دي په

قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِن يَرَوْا۟ كُلَّ

زړونو د دوی پردې چه پوهه نه شي په هغه او په غوږونو د دوی کښې درنوالے - او که اووینې هر

ءَايَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا۟ بِهَا ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوكَ يُجَٰدِلُونَكَ يَقُولُ ٱلَّذِينَ

دلیل نو ایمان نه راوړي په هغه تر دې چه راشي تا ته نو جګړه کوي تا سره وائي کافران

شک وا ... مشرکانو ته چه دا ظالمان په ما او تعالی دروغ تړي چه دا ... خدائ نه اعلیٰ او ... خدای تعالی وشریک ... دوی ته خدای تعالی د وحدانیت دلیلونه ... شک وا د قیامت ... کافرانو ته ښائي چه په دنیا کښې هغه نیک خلق چه تاسو د هغوي نه خپل ماجتونه غوښتل نو هغه څه شو؟ نو بیا به مشرکان جواب شي کولے بیا به انکار کوي او هغه دروغ به ئے ختم شي چه دا نیک خلق زمونږ امداد کوي. شک دا ... د هغه منافقین ... غوږ ... خو منفي نه ... چه په دوی د قهر مهر لګیدلے دے نو ایمان نه راوړي اګر که دلائل او وینې بلکه الټه تا سره جګړه کوي او قرآن ته پخوانو قیصے وائي او جګړه لره کیږي د توحید نه او نور هم لرے کوي ... نه نو په قیامت کښې به ارمان کوي چه بیا دنیا ته لاړے او مؤمنان شو. ... او پس د قیامت کښې ... ارمان کوي واپس دنیا ته ځکه کوي چه دوی په دنیا کښې هغه خبره د توحید او سنت پټوله او هغه ملا ئے ښکاره شو ...

دوی هغه انکار ... دنیا کښې به کاره شو ... او ... الافشهم ... اعراف ... ویوم نحشرهم ... تحریف ... ۱۲

كَفَرُوٓا إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَ

او وروي خلق منه كوي تر [illegible] نه او
نه ده دا مگر قصې د پخوانو دي -

يَنْـَٔوْنَ عَنْهُ ۖ وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ

[illegible] ځان خپل او نه پوهيږي دوی - او که
ځانله تښتي دده نه او نه هلاكوي مگر

تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ فَقَالُوا۟ يَٰلَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِـَٔايَٰتِ

او وويني ته كله چه او دريدلې شي دوی په اور نو او به وائي ارمان واپس كړے شو [illegible]

رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾ بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا۟ يُخْفُونَ

ذكرے ايتونه د رب خپل او شو مؤمنان - هيڅ نيشته بلكه ظاهر به شي هغه شے چه دوی پټولو

مِن قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا۟ لَعَادُوا۟ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿٢٨﴾

پخوا - او كه واپس شي نو بيا به كوي هغه كار چه دوی ترینه منع شوي وو او دروغ وائي دوی -

وَقَالُوٓا۟ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ

او وائي چه نه ده دا ژوند مگر ژوند د دنيا دے او نه يو موږ چه پورته كړے شو بيا - او كه

تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۚ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَ

او وويني ته كله چه او دريدلې شي دوی په مخ د رب د دوی كښې - او به وائي آيا نه دے دا ژوند حق - او به وائي او [illegible]

رَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾ قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ

قسم دے په رب زموږ - او به وائي نو حاصل كړئ عذاب ځكه چه تاسو كفر كولو - يقيناً تاوان كړے هغو

كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا۟ يَٰحَسْرَتَنَا

چه دروغ گڼلي كوي ملاقات د الله - تر دې چه كله راشي دوی ته قيامت ناڅاپه نو او به وائي ارمان دے په تقصير

عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا

زموږ چه په حق د قيامت كښې او دوی به پورته كوي بوجونه خپل په شا ګانو خپلو باندې - خبردار

له يا خلق منع كوي د تكليف د رسول نه او ددې نه نو
معلومه شوه چه تعلق نيس مفيد نه دے بلكه اتباع
مفيد دے ١٢
ولو ترى الآية كښې عذاب اخروي
بيان دے ١٢
ته نکه رشوت حاكم چه ناجوړه شي او ومد د او كړي چه جو په شم نو رشوت به نه خلم
نو چه جوړ شي بيا قضا او كړي
د هغه رشوت چه په ناجوړتيا كښې ترے پاتے شوے وي ١٢
ته يعنې پكار خو دا وه چه دوي د بارى تعالى
حكم منلے وے ليكن په مخالفه د منلو دوی داتحريك
چلوی چه مسلمانان به هم نه كړی نو بارى تعالى
ورته د قيامت نقشه پيش كوی ١٢
ته ودا د عذاب اخروی بيان دے يعنې څوك چه
د الله تعالى حكم نه منی نو دا به ئې حال وی چه د بد
عمل په وجه به ئې به شا وی ١٢
ته زجر دے ١٢
ته تخويف اخروی دے

ع ١٠

ﻟﻪ ﻭﺍﻭﺭ ﺩ ﺣﻘﺎﺭﺕ ﺩ ﺩﻧﻴﺎ ﺑﻴﺎﻥ ﺩﮮ ﻳﻌﻨﻲ ﺩﻧﻴﺎ ﻟﺨﻪ ﺷﻲ ﻧﻪ ﺩﻩ ... ﺩ ﺗﺤﺬﻳﺮ ﻟﻮﻳﻪ ﺷﻲ ﺩﮮ

سَآءَ مَا يَزِرُوْنَ ۝ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ۗ وَلَلدَّارُ

ﺗﻪ ﮐﺎﺭﻩ ﻭﮮ ﺑﻮﺝ ﺩ ﺩﻭﻱ - ﺍﻭ ﻧﻪ ﺩﮮ ﮊﻭﻧﺪ ﺩ ﺩﻧﻴﺎ ﻣﮕﺮ ﻟﻮﺑﻪ ﺍﻭ ﺗﺮﻳﻪ ﺧﻮﺷﺤﺎﻟﻴﮋﻝ ﺩﻩ - ﺍﻭ ﮐﻮﺭ ﺩ

الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝ قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ

ﺁﺧﺮﺕ ﺑﻬﺘﺮ ﺩﮮ ﺩ ﻣﺘﻘﻴﺎﻧﻮ ﺩ ﭘﺎﺭﻩ - ﺁﻳﺎ ﻧﻪ ﭘﻮﻫﻴﮋﺉ ﺗﺎﺳﻮ؟ ﻳﻘﻴﻨﺎ ﭘﻮﻫﻴﮋﻭ ﻣﻮﻧﮋ ﭼﻪ ﺧﻔﻪ ﮐﻮﻱ

الَّذِيْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

ﺗﺎ ﺭﺍ ﻫﻐﻪ ﺧﺒﺮﻩ ﭼﻪ ﻭﺍﻳﻲ ﺩﻭﻱ، ﻳﻘﻴﻨﺎ ﺩﻭﻱ ﻧﻪ ﺩﺭﻭﻏﺠﻦ ﮔﻨﻲ ﺗﺎ ﺭﺍ ﻟﻴﮑﻦ ﻇﺎﻟﻤﺎﻥ ﺩ ﺁﻳﺘﻮﻧﻮ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﻧﻪ

يَجْحَدُوْنَ ۝ وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوْا عَلٰى مَا

ﺍﻧﮑﺎﺭ ﮐﻮﻱ - ﺍﻭ ﺩﺭﻭﻏﺠﻦ ﮔﺮﻭﻝ ﺷﻮﻱ ﺩﻱ ﮈﻳﺮ ﺭﺳﻮﻻﻥ ﭘﻪ ﻭﺍﺭﺍﻧﺪﮮ ﺳﺘﺎ ﻧﻮ ﺻﺒﺮ ﺋﻲ ﮐﮍﮮ ﺩﮮ ﭘﻪ

كُذِّبُوْا وَاُوْذُوْا حَتّٰٓى اَتٰىهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ۚ

ﺩﺭﻭﻏﺠﻦ ﮔﺮﻭﻟﻮ ﺍﻭ ﭘﻪ ﺿﺮﺭ ﺗﺮ ﺩﮮ ﭼﻪ ﺭﺍﻏﮯ ﺩﻭﻱ ﺗﻪ ﺍﻣﺪﺍﺩ ﺯﻣﻮﻧﮋ - ﺍﻭ ﻧﺸﺘﻪ ﺑﺪﻟﻮﻧﮑﮯ ﺩ ﺣﮑﻤﻮﻧﻮ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ

وَلَقَدْ جَآءَكَ مِنْ نَّبَاِى الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ

ﺍﻭ ﻳﻘﻴﻨﺎ ﺭﺍﻏﻠﻲ ﺩﻱ ﺗﺎ ﺗﻪ ﺧﻪ ﻭﺍﻗﻌﺎﺕ ﺩ ﭘﻴﻐﻤﺒﺮﺍﻧﻮ - ﺍﻭ ﮐﻪ ﻏﻠﻴﻪ ﺩﻱ ﭘﻪ ﺗﺎ ﺑﺎﻧﺪﮮ

اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا

ﻣﺦ ﺍړﻭﻝ ﺩ ﺩﻭﻱ ﻧﻮ ﮐﻪ ﻃﺎﻗﺖ ﻭﻱ ﺳﺘﺎ ﭼﻪ ﻃﻠﺐ ﮐړﮮ ﺳﻮﺭﻟﻲ ﭘﻪ ﺯﻣﮑﻪ ﮐﻲ ﻳﺎ ﺯﻳﻨﻪ ﭘﻪ

فِي السَّمَآءِ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ ۗ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى

ﺁﺳﻤﺎﻥ ﺗﻪ، ﻧﻮ ﭘﻴﺶ ﮐړﮮ ﺩﻭﻱ ﺗﻪ ﻣﻌﺠﺰﻩ - ﺍﻭ ﮐﻪ ﺭﺿﺎ ﻭﻱ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﻧﻮ ﺟﻤﻊ ﮐړﻱ ﺑﻪ ﺋﻲ ﺩﻭﻱ ﻟﺎﺭﻩ ﭘﻪ ﺧﻮﺍ ﺑﺎﻧﺪﮮ

فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝ اِنَّمَا يَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ يَسْمَعُوْنَ ۘ

ﻧﻮ ﻣﻪ ﮐﻴږﻩ ﻧﺎﭘﻮﻫﺎﻧﻮ - ﻣﻨﻲ ﺻﺮﻑ ﻫﻐﻪ ﭼﻪ ﺍﻭﺭﻱ -

وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ

ﺍﻭ ﻣړﻱ ﺑﻪ ﺭﺍﭘﺎﻭﮐړﻱ ﺍﻟﻠﻪ ﺑﻴﺎ ﻫﻐﻪ ﺗﻪ ﺑﻪ ﻭﺍﭘﺲ ﮐړﺍﻱ ﺷﻲ - ﺍﻭ ﻭﺍﻳﻲ ﻭﻟﮯ ﻧﻪ ﺷﻮﻩ ﺭﺍﺗﻠﮯ

ﻟﻪ ﺩﻭﺍ ﺩ ﻧﺒﻲ ﮐﺮﻳﻢ ﺻﻠﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﺩ ﭘﺎﺭﻩ ﺗﺴﻠﻲ ﺩﻩ ﭼﻪ ﮐﻮﻡ ﭼﻪ ﺳﺘﺎ ﺗﮑﺬﻳﺐ ﮐﻮﻱ ﻫﻐﻪ ﺳﺘﺎ ﺗﮑﺬﻳﺐ ﻧﻪ ﮐﻮﻱ ﺑﻠﮑﻪ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺩ ﺁﻳﺘﻮﻧﻮ ﺗﮑﺬﻳﺐ ﮐﻮﻱ ... ﻟﮑﻪ ﭼﻪ ﭘﺨﻮﺍ ﭘﻴﻐﻤﺒﺮﺍﻧﻮ ﺩﺭﻭﻏﺠﻦ ﺷﻮﻱ ﺩﻱ ۔

ﻟﻪ ﻣﻌﻠﻮﻣﻪ ﺷﻮﻩ ﭼﻪ ﺩ ﻧﺒﻲ ﮐﺮﻳﻢ ﺻﻠﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﭼﻪ ﺩ ﻗﻮﻝ ﻣﺨﻠﻮﻕ ﻧﻪ ﻏﻮﺭﻩ ﻭﮮ ﮐﺎﺭ ﺩﮮ ﻧﻪ ﺧﻠﻖ ﮐﻴږﻱ ﻧﻮ ﻣﻌﻠﻮﻣﻪ ﺷﻮﻩ ﭼﻪ ﻗﺎﺩﺭ ﻣﻄﻠﻖ ﻳﻮ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺩﮮ ﺑﻞ ﻫﻴڅﻮﮎ ﻧﺸﺘﻪ ... ﻣﻌﻠﻮﻣﻪ ﺷﻮﻩ ﭼﻪ ﻧﺎﭘﻮﻫﻪ ﻭﺍﻳﻲ ﭼﻪ ﻓﻼﻧﮑﻲ ﺩﻋﺎ ﺗﮏ ... ﺑﺎﻟﮑﻞ ﻏﻠﻂ ﺩﻱ ﺍﻟﺒﺘﻪ ... ﺩﻋﺎ ﮐﻮﻱ ... ﻗﺒﻠﻮﻱ ﭼﻪ ﺭﺿﺎ ﺋﻲ ... ﻫﻴڅﻮﮎ ﺯﻭﺭ ﺁﻭﺭ ﻧﺸﺘﻪ ۱۲

ﺳﻠﻪ ﺩﺍ ﺩ ﮐﻔﺎﺭﻭ ﻏﻠﻄﻪ ﺧﺒﺮﻩ ﻭﻩ ... ﭼﻪ ﮐﻔﺎﺭ ﻏﻮﺍړﻱ ﺍﻭ ﻏﻮﺷﺘﻠﻲ ﺋﻲ ...

ﻧﻮ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﻗﺎﻧﻮﻥ ﺩﮮ ﭼﻪ ... ﻧﺒﻲ ﮐﺮﻳﻢ ﺻﻠﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﺧﻮ ﺭﺣﻤﺖ ﺩ ﻋﺎﻟﻢ ﺩﮮ ... ﻣﻌﺠﺰﻩ ﺍﻟﻠﻪ ... ﺩ ﺍﻋﺘﺮﺍﺽ ... ﺩ ﺗﺨﻮﻳﻒ ...

لے د باری تعالیٰ د وحدانیت او حضرت نبوت د پاره معجزو غوښتنه کوله ... لیکن د قرآن کریم ...
دوی به پوهیږی ... استدلال ...

عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ۭ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓي اَنْ يُّنَزِّلَ اٰيَةً وَّ

دوی ته معجزه د رب د ده نه - او وایه الله قادر دے په دے چه را اولیږی معجزه او

لٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٣٧ وَمَا مِنْ دَاۗبَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طٰۗىِٕرٍ

لیکن زیات د دوی نه پوهیږی - او نیشته هیڅ ژوندے سرے په زمکه کښے او نه مارغه

يَّطِيْرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّآ اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ۭ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتٰبِ مِنْ شَيْءٍ

چه الوزی په وزرو خپلو مگر امتونه دی ستاسو پشان - نه دے پریښے مونږ په کتاب کښے هیڅ څیز

ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُوْنَ ۝٣٨ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا صُمٌّ وَّبُكْمٌ

بیا به خپل رب ته جمع کړے شی دوی - او هغه خلق چه دروغ ګڼی آیتونه زمونږ کانړه او ګونګیان

فِي الظُّلُمٰتِ ۭ مَنْ يَّشَاِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ ۭ وَمَنْ يَّشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰي صِرَاطٍ

دی په تیارو کښے - د چا چه رضا شی د الله نو غلط کړی هغه لره او د چا چه رضا شی نو روان کړی به په لار

مُّسْتَقِيْمٍ ۝٣٩ قُلْ اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ

برابره - او وایه او ګورئ که راشی په تاسو عذاب د الله یا راشی تاسو ته قیامت

اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُوْنَ ۚ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٤٠ بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُوْنَ

نو آیا بغیر د الله نه به بلئ تاسو که یئ تاسو رښتونی - بلکه صرف هغه بلئ

فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُوْنَ اِلَيْهِ اِنْ شَاۗءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُوْنَ ۝٤١ وَلَقَدْ

لرے کړی هغه مصیبت ... که خوښه شی ... او هیر به کړئ هغه چه تاسو شریکول - یقینا

اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنٰهُمْ بِالْبَاْسَاۗءِ وَالضَّرَّاۗءِ لَعَلَّهُمْ

لیږلی مو دی رسولان نورو امتونو ته چه وو ستا نه مخکښے نو اونیول مونږ دوی په فقر سره او په مرض سره چه

يَتَضَرَّعُوْنَ ۝٤٢ فَلَوْلَآ اِذْ جَاۗءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوْا وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوْبُهُمْ

چه دوی عاجزی اوکړی - نو ولے چه راغلو دوی ته عذاب زمونږ نو دوی عاجزی اونه کړه لیکن سخت شو زړونه

ع ١٠

لے یعنی ... معجزو غوښتنه ... نو هلاک به شوی وو

لے یعنی ... مصیبت ... صرف الله تعالیٰ لرے کولے شی ... مؤمن کښے ... مقصود دے په ... شی

لے ... عذاب ... لیکن ... شیطان ... په هغه ... غلط لاره ... حق ... او بیا ... سره شی

لے ... مصیبت ... صرف ... الله تعالیٰ ... بلل کوی ... صرف باری تعالیٰ وته

لے ... مقبول ... وخت ... صرف باری تعالیٰ ته ... عاجزی نه کوی

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۴۳﴾ فَلَمَّا نَسُوْا مَا ذُكِّرُوْا بِهٖ

او ښائسته کړے وو دوی ته شیطان هغه عمل چه دوی کول . نو کله چه هیر کړو دوی هغه نصیحت چه

فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ؕ حَتّٰۤى اِذَا فَرِحُوْا بِمَاۤ اُوْتُوْۤا

ښودلے شوے وو دوی ته ، نو پرانستل مونږ په دوی دروازې د هر څیز ، تر دې چه کله دوی خوشحاله شول په هغه څیز چه ورکړے شو دوی ته

اَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُّبْلِسُوْنَ ﴿۴۴﴾ فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ

ونیول مونږ دوی ناڅاپه ، نو هغه وخت دوی نا امیده شول . نو پرې کړے شو بنیاد د هغه قوم

ظَلَمُوْا ؕ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۵﴾ قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ

چه ظلم ئې کولو . او ټول صفتونه الله لره دی چه پالونکے د عالمونو دے . ووایه آیا ګورئ تاسو که واخلی الله پاک

سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ مَّنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ

غوږونه ستاسو او سترګې ستاسو او مهر اولګوی په زړونو ستاسو ، نو څوک دے اله غیر د الله چه

يَاْتِيْكُمْ بِهٖ ؕ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُوْنَ ﴿۴۶﴾

راولی تاسو ته دا . اوګوره څنګه بیانوو مونږ دلیلونه بیا دوی واپس کیږی .

قُلْ اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً هَلْ

ووایه چه اوګورئ که راشی تاسو ته عذاب د الله ناڅاپه یا ښکاره نو

يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۴۷﴾ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا

هلاک به نه شی مګر ظالمان . او نه لیږو مونږ پیغمبران مګر

مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۚ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

زیرے ورکوونکی او ویروونکی . نو چا چه ایمان راوړو او نیک عملونه ئې وکړل نو نشته ویره په دوی

وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿۴۸﴾ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ

او نه به هغوی غمژن شی . او کوم خلق چه دروغژن کوی آیتونه زمونږ نو ورسی دوی ته عذاب

ﻟﮯ دا د باری تعالیٰ د پاره ښکاره دلیل دے چه معبود بر حق هغه دے یعنی الله تعالیٰ هغه دے چه اوګورئ که هغه اوځړی ستاسو غوږونه او سترګې او زړونو له ختم کړی نو څوک شته چه ستاسو دا اوږی واپس راولی دلیلونه بیا هم نه منی ۔
عه دا اوومه دلیل عقلی دے یعنی که باری تعالیٰ ستاسو غوږونه او سترګې او زړونه واخلی نو بیا څوک بیا ئې واپس کولے شی نو معلومه شوه چه اله صرف یو الله تعالیٰ دے ۔
واقعه مجلا یعنی دا کار څوک کولے شی باری تعالیٰ دے چه څوک هغه کوی او څوک ئې کوی ۔
۲ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم کار دے مبارکی ورکول نیکانو ته د خوشحالئ د دارین او ویرول بدانو ته د کار څوک ویرے او معجزے ښکاره کوونکے صرف الله تعالیٰ دے ۔
قل ارءیتکم الخ دا دریم دلیل عقلی دے ۔
ثم هم الخ ثم استبعادیه دے یعنی سره د دے دلائلو نه واپس د توحید نه ګرځی په نزد د عقل سلیم ۔
فمن آمن دا زیرے دے او والذین الخ دا ویرول دی ۔

شے اخلاف او کړه چه ژه دمالدارئ دعوی نه کوم او نه د علم غیب او نه د ...

بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝ قُل لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ

حکم چه نا فرمانی ئے کوله - او وایه نه وایم تاسو ته چه ما سره خزانے د الله دی

وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ

او نه پوهیږم په پټه خبره او نه وایم تاسو ته چه زه ملک یم - تابعداري نه کوم الا د هغه وحی چه

إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ۝ وَ

کیږي ماته - او وایه آیا برابر دے ړوند او لیدونکے؟ - آیا فکر نه کوئ تاسو؟ او

أَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ لَهُم

ویروه په دے سره هغه خلق چه ویریږي چه جمع به کړے شي رب خپل ته - نیشته دوی لره

مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝ وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ

سوا د هغه نه مدد ګار او نه سفارشي امید دے چه دوی ځان بچ کړي - او مه شړه هغه خلق چه

يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ

بلي رب خپل صباح او بیګاه د چه غواړي رضا د هغه - نیشته په تا

مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ

څه حساب د دوی او نیشته څه حساب ستا په دوی یا نه دے

فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ

چه وشړے دوی نو شے به بے انصافه - او دغسے امتحان کړے دے مونږه د دوی په ځینو

لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ

نو رو سره چه او وائي آیا په دغه خلقو احسان کړے دے الله په مونږ کې؟ - آیا نه دے الله پوهه

بِالشَّاكِرِينَ ۝ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ

شاکرانو باندے - او کله چه راشي تاته هغه خلق چه ایمان لري په آیتونو زمونږ نو او وایه چه سلام دے

ستاسو ته وایم او ما سره ... نو ما پسے راشئ کامیاب به شئ ۱۲
خبره [illegible] د قیامت نه ویریږي ۱۲
سفارش پیغمبر او نور ... نه شي کیدے ۱۲
کفارو او وئے چه مونږ ... د ... رسول الله صلی الله علیه وسلم ... چه وخت تقسیم کوم ... الفقیر ... غریب خلق به دوی سره کیني ...
اعتراض چه ... مالدار نه دے جواب ... دمالدارئ دعوی نه ده کړے
اعتراض ... پټے خبرے او غایه جواب ... علم غیب دعوی نه ده کړے ۱۲
اعتراض چه ... خوراک ... جواب ... دعوی نه ده کړے چه زه ملک یم ۱۲
قل هل لا یعنی تاسو ... اوزه بصیر یم ۱۲
وانذر الآ د عذاب اخروی بیان دے ۱۲
ولا تطرد الآ زجر ...

شے دا محابه غریبان ... چه خدائے تعالیٰ ... احسان ... تعالیٰ فرمائي ما ته خپل ... معلوم دی ... راشي ... الله ... [illegible] ۱۲

ایاتو ته ایمان راوړي نو ته ورته ووايه چه سلام دے په تاسو باندے. ليکلے دے ربِ ستاسو په ځان باندے رحمت (يعنې وعده ئې کړې ده) چه څوک ستاسو نه د ناپوهۍ نه بد عمل وکړي بيا توبه وکړي او اصلاح وکړي نو الله تعالیٰ بخښونکے مهربان دے ... يعني ظاهر کفر او شرک دے او باطن ...

عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ اَنَّهٗ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ

په تاسو ... کړے دے رب ستاسو په ځان مهربانی - چه اوکړه ستاسو نه

سُوٓءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهٗ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥٤﴾

بدی په ناپوهی سره بيا ئے توبه اوويسته پس د دے نه او ئے اصلاح اوکړه نو الله بخښونکے مهربان دے -

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَلِتَسْتَبِيْنَ سَبِيْلُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٥٥﴾

او دغسے بيانوو دليلونه او چه ظاهره شی لار د مجرمانو -

قُلْ اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قُلْ

او وايه زه منع کړے شوے يم چه بندګی اوکړم د هغو چه تاسو ئے بلئ سوا د الله نه - او وايه

لَّاۤ اَتَّبِعُ اَهْوَآءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَّمَاۤ اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾

تابعداری نه کووم د خواهشاتو ستاسو غلط به شم دغه وخت او نه به شم د لار موندونکو نه -

قُلْ اِنِّيْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَكَذَّبْتُمْ بِهٖ ؕ مَا عِنْدِيْ مَا

او وايه چه زه په صاف دليل يم د رب خپل او تاسو د هغه نه منئ - نيشته ما سره هغه چه

تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ

جلتی ئے غواړئ - نه دے حکم مګر الله لره بيانوی حق لره او دے غوره دے د

الْفٰصِلِيْنَ ﴿٥٧﴾ قُلْ لَّوْ اَنَّ عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ لَقُضِيَ الْاَمْرُ

فيصله کوونکو نه - او وايه که وے ما سره هغه عذاب چه زر ئے غواړئ نو فيصله شوے وه جګړه

بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٨﴾ وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ

په ميئنځ زما او ستاسو کښے - او الله ښه پوهيږی په ظالمانو باندے - او هغه سره کنجيانے د غيب دی

لَا يَعْلَمُهَاۤ اِلَّا هُوَ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَّرَقَةٍ

نه پوهيږی په هغو څوک سوا د هغه - او پوهيږی په هغه چه په وچه او په دريا کښے دی او نه پريوزی هيڅ پاڼه

باطن ... ستاسو د الله نه ... او دوه وجه دوه د نه منلو يعنی چه څوک مره دوی ته بيان کيږی نو دوی مره کړی دوی بغض او تيږی دوی ضد ۱۲ سـ۲ـه دا طريقه د تعليم ده غلو رسمونو چه دا سے خلق پوهه کوو چه زه د غير الله د بندګۍ د منع شوے يم او ستاسو تابعداری ګمراهی ده - او زه په صاف لارے باندے يم او تاسو د لے حق نه منئ او که عذاب غواړئ نو عذاب ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے او متصرف د هر کار صرف الله تعالیٰ دے زه خو صرف د باری تعالیٰ حکمونه تاسو ته بيانووم او فيصله کوونکے صرف باری تعالیٰ دے ۱۲

عـ۴ـه دا طريقه د تعليم دره ... عـ۵ـه دا طريقه د تعليم ده شو ... مه ...

مَا عِنْدِيْ الخ: جواب د سوال چه موږ ته ستو عذاب راولہ ۱۲

سـ۶ـه دا د باری تعالیٰ د يو والی صاف دليل دے اتم يعنی په هر شی پوهيدونکے دے د الله تعالیٰ نه بل څوک نيشته او حاجتونه پوره کوونکے هغه دے چه حاجتونه د خلقو ورته معلوم دی او هر څيز په کتاب مبين کښے دے يعنی لوح محفوظ يا علم د الله تعالیٰ مراد دے او معتزله ترے مراد عملنامے اخلی ۱۲ سـ۷ـه ۱۱ او ... طريقه د تعليم ده ۱۲

ــــه الله تعالیٰ به بیرته لوستلو ته بلکه ډیر ... او د ملائکو، د انبیاؤ او د اولیاؤ ... بیان وشو
د ورآ و د ... عشے ... غیب ... سره ...

إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي

مگر هغه یې پیژني او نه دانه په تیارو د زمکې کښې او نه لوند او نه اوچ مگر ټول په

كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿۵۹﴾ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ

کتاب واضح کښې دي. او دے هغه ذات دے چه قبض کوي تاسو د شپے او په هغه پوهیږي چه څه عمل

بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ

کوئ تاسو د ورځے بیا به راپورته کړي تاسو په هغه کښې چه پوره کړي شي نیټه مقرره. بیا هغه ته دے

ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۶۰﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَ

بیا به خبر کړي تاسو په عمل ستاسو. او دے غالب دے په بندګانو خپلو او

يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ

رالیږي تاسو له ساتونکي ملائک. تر دے چه کله راشي یو ستاسو ته مرګ نو قبض به کړي هغه

رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿۶۱﴾ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا

رسولان زمونږ او دوی نقصان نه کوي. بیا به واپس کړے شي الله ته چه مالک د دوی دے په رشتیا. خبردار

لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿۶۲﴾ قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ

دغه هغه لره دے حکم. او دے ډیر زر حساب کوونکے دے. او وایه چه څوک به بچ کړي تاسو د تیارو

ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنْجَانَا مِنْ

د وچے نه او د دریاب نه. چه بلئ هغه په عاجزئ او په پټه سره که بچ کړه مونږ

هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿۶۳﴾ قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ

دغه نه نو شو به احسان منونکي. او وایه چه الله بچ کوي تاسو د دے نه او د

كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿۶۴﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ

هر غم نه بیا تاسو شرک کوئ. او وایه هغه قادر دے په دے چه راولیږي

ک حیاته انسان وي او هغه لره به د جنت نه کفن او خوشبوئي راوړي او که بد وي نو هغه لره به د دوزخ نه راوړي بیا به لوړے د آسمان ته شي د نیک سړي لاره به په آسانئ او د بد به په سختئ سره او بیا به نو بیا به هغه ملائک تر نیه واخلي د نیک نه به خوشبوئي خیژي او هر څنګ به وائي چه کوم طرف ته ځے زو له نبیه توم به ور ته او وائي او د بد نه به بد بوئي خیژي او هر څنګ به وائي ما تر نیه ساته او بد نوم به ور ته وائي ۱۰ ـــــه دا د خدائے تعالیٰ د وحدانیت نهم دلیل ثبوت دے چه د سختیو په وخت خو صرف د الله تعالیٰ نه حاجتونه غواړئ او نجات ور کوونکے صرف باري تعالیٰ دے لیکن د نجات نه روستو خلق بیا شرک کوي. ـــــه دا عذاب دیتوي بیان دے درے قسمه عذابونه دے آسمان او په زمکه کښې نشو نما وي او په اتفاق دے نوی کریم صلے الله علیه وسلم سوال وکړو نو دوه عذابونه ختم شو آسمان او د زمکے چه په ټول امت به نه راځي او د اتفاق سوال منظور نه شو ځکه چه دنیا میدان جنګ

ع

دے د توحید او د شرک او د سنت او د بدعت او د قانون الٰهي او د قانون د غیر الله، ۱۰ ـــــه ... په چه او په ... اصل کښې د مأکیف اختلاف ده جهر که ... د تعلیم یا د دعوت یا د ترغیب دی او کوم دعا چه ... خوښته ده په ... ورځو ... او ... به پوره ... شرک ... الاس پوره ...

ئے واز ورله ده محا لفینو ته روښانه کړه چه محا لفین د شرک خبرے کوی او نصیحت ورته اوکړه بیا ترے یا الله چرته چه غلط فهمي پیدا نه شی او یو سهو ته پرینږدی

عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّن فَوْقِكُمْ أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ

په تاسو باندے د پاسه نه یا د لاندے د خپو ستاسو نه او یا لړی تاسو لره مختلف

شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ ۗ انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ

فرقے او اوڅکوی ځینو ستاسو ته د عذاب د نورو ۔ او ګوره چه څنګه بیانوو مونږ

الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾ وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُل

دلیلونه امید دے چه دوی به پوهه شی ۔ او دروغژن کړه هغه لره قوم ستا او هغه حق دے ۔ او وایه

لَّسْتُ عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾ لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

نه یم ستاسو وکیل ۔ د هر خبر د پاره وخت مقرر دے او زر به پوهه شئ ۔

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ

او کله چه ته اووینے هغه خلق چه بحث کوی په آیتونو زمونږ نو پس مخ واړه د دوی نه ترڅو پورے

يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ

چه بحث شروع کړی په بله خبره کښے ۔ او که هیر کړی تا نه شیطان پس مه کینه

بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ

روستو د نصیحت نه سره د ظالمانو ۔ او نیشته په متقیانو باندے

مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ

څه د حساب د دوی نه هیڅ شے لیکن نصیحت دے امید دے چه دوی ځان به بچ کړی ۔ او پریږده

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَ

هغه خلق چه جوړ کړی دی دین خپل لوبے او تماشه او دوکه ورکړی ده دوی لره ژوند د دنیا او

ذَكِّرْ بِهِ أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ

وعظ اوکړه په قرآن سره چه ګرفتار نه شی نفس په کسب خپل سره ۔ نیشته دے لره سوا د الله نه

لیکن دوی سره په خوشحالی کښے ورسره شریک شو شرک وی او که بدعت او که ساګت وی په د خوشحالی نه نو فاسق شو او که دوی ته بیا اوکړی نو بیا صحیح شو او که د دلیلونو د پاره تاست وی او ناچاره وی او خفه هم وی نو پاک دے ګناه نه ۱۲

۲ او منکرانو ته زورنده چه کوم خلقو د دین خپل نه تماشه جوړه کړی ده هغوی سره تعلق مه ساته لکه سازونه دین ګنړی خواجه معین الدین رح چشتیه زمانه کښے پیلو شاعرانو نعتونه وئیل چه هند وان جمع شی او د توحید بیان ورته اوشی نو چه هغه سازونه وصل او کوم نفس بدعت ته دین وائی دوی هم په دین پورے تورے کوی دین هغه دے چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د الله تعالیٰ د طرف نه جوړ نسخه راغلے ده خلک پکښے نیشته ۱۲

[illegible]

وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ ۚ وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا ؕ اُولٰٓئِكَ

[illegible] سفارشی [illegible]

الَّذِيْنَ اُبْسِلُوْا بِمَا كَسَبُوْا ۚ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيْمٌۢ

[illegible]

بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۟ قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَ

[illegible]

لَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰىنَا اللّٰهُ كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ

[illegible]

الشَّيٰطِيْنُ فِى الْاَرْضِ حَيْرَانَ ۪ لَهٗٓ اَصْحٰبٌ يَّدْعُوْنَهٗٓ اِلَى

[illegible] شیطانانو [illegible]

الْهُدَى ائْتِنَا ؕ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ؕ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ

[illegible]

لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۟ وَاَنْ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوْهُ ؕ وَهُوَ الَّذِىْٓ اِلَيْهِ

د رب العالمین [illegible]

تُحْشَرُوْنَ ۟ وَهُوَ الَّذِىْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ وَيَوْمَ

[illegible]

يَقُوْلُ كُنْ فَيَكُوْنُ ؕ۬ قَوْلُهُ الْحَقُّ ؕ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّوْرِ ؕ

[illegible]

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ؕ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ۟ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ

[illegible] او ده حکمت والا خبر دار [illegible] ابراهیم

سله موحد په تسلی دے چې څه غواړم نو الله تعالیٰ ته څما حاجت معلوم دے او قادر دے په پوره کولو او که عاصی یم نو هغه غفور او رحیم دے په خلاف د مشرک نه چې هغه متحیر دے چې پکوم دربه ورم سوال قبول شی [illegible]

سه لهم شراب [illegible]

سله [illegible] د خدائے تعالیٰ د وحدانیت ښکاره [illegible] دلیل دے [illegible]

[illegible]

[illegible]

لِأَبِيهِ آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ

[illegible]

مُّبِينٍ ۝ وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ

[illegible]

مِنَ الْمُوقِنِينَ ۝ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي

[illegible]

فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ۝ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَٰذَا

[illegible]

رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ

[illegible]

الضَّالِّينَ ۝ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا

[illegible]

أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ۝ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ

[illegible]

لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ وَ

[illegible]

حَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا أَخَافُ

[illegible]

مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

[illegible]

[illegible]

(ربانے د حضرت) سکنو قرانو ورته اووے کہ تہ د د دے مسئلے نہ نۂ بس کوئے نو زمونږ معبودان به درته ضرر ورسوي
ابراهیم علیه السلام ورته جواب ورکړو چه زه د چا نه ویریږم تکلیف رسو وکنے به د الله تعالیٰ په حکم

أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ

آیا سوچ نه کوئ تاسو - او څنګه به زه ویریږم د هغو نه چه شریکوئ تاسې او نه ویریږئ تاسو

أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ۚ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ

چه شریکوئ تاسو د الله سره هغه چه نۂ دے رالیږلے په خدائے څۀ دلیل - نو کوم یو له دواړو ډلو نه

أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا

لائق دے په امن سره - که پوهیږئ تاسو - کوم خلقو چه ایمان راوړے او نۂ ئې ګډ کړے

إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾ وَتِلْكَ

ایمان خپل د ظلم سره د دوی د پاره امن دے او دوی لار موندونکی دی حق ته - او دغه

حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ ۗ إِنَّ

دلیل زمونږ دے ورکړے وو مونږ ابراهیم ته په قوم د ده - پورته کوو مونږ درجې د هغه چا چه مونږ به غواړو - یقینًا

رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ

رب ستا حکمت والا پوهه دے - او مونږ بخښلے وو هغه ته اسحٰق او یعقوب - ټولو ته مونږ لار ښودنه کړې وه -

وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ ۖ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ

او نوح ته مونږ لار ښودنه کړې وه پخوا او د اولاد د ده نه داؤد ته او سلیمان ته او ایوب ته

وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾ وَزَكَرِيَّا

او یوسف ته او موسیٰ ته او هارون ته - او دغسې بدله ورکوو مونږ نیکانو ته - او زکریا ته

وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ

او یحییٰ ته او عیسیٰ ته او الیاس ته - ټول دوی د نیکانو نه - او اسمٰعیل ته او الیسع ته

وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وَمِنْ آبَائِهِمْ وَ

او یونس ته او لوط ته - او ټول مونږ غوره کړي وو په عالم باندې - او ځینې د پلارانو د دوی نه او

نیشته - او د حقوق معبودانو ستورو او د بلا شیکو خلقو بحث نے بھی کے وے چه د دے نه مختصر ډریعه به د قاضه زمونږ سفارش الله پاک ته کوی (۲)
(د دے نه پس چه د ایمان سره ئے شرک نه وی کړے (رتا شیه نقصان دی) یعنی کامل مؤمن والی بیا هم غیر الله د مشکل کشا کار سازا او غیبدان د لاوړی والی د وه ګمراهان دی مؤمن کامل هغه دے چه هیڅ شرک نۀ کوی -
شے نوح علیه السلام او ابراهیم علیه السلام او اسحاق و یعقوب علیهما السلام د انبیاؤ شیکو نه دی نو ځکه ذکر شو د ټول قرابتي غیر نوح علیه السلام د راجع دے - داؤد او سلیمان علیهما السلام لویه باد شاهی کړې ده په ایوب او یوسف علیهما السلام ډیر مصیبتونه راغلی دی موسیٰ او هارون علیهما السلام لوئے لوئے معجزے ښکاره کړې دی - زکریا یحییٰ عیسیٰ او الیاس علیهم السلام ډیر عابدان وو اسمٰعیل یسع یونس او لوط علیهم السلام ډیر کمو خلقو منلی وو -

وقف لازم

ع ۱۵

[illegible] ... دوی شرک کړی وای نو عمل به ئې ختم شوی وای ... [illegible]

ذُرِّيّٰتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ ۚ وَاجْتَبَيْنٰهُمْ وَهَدَيْنٰهُمْ إِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

او له ورونو د دوی نه او غوره کړل مونږ دوی او لار وښوده مونږ دوی ته [illegible] برابره ـ

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِي بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا

دا هدایت د الله دی [illegible] چا ته چې خوښه ئې شی له بندګانو خپلو نه او که شرک کړی وی دوی

لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ

دوی ـ [illegible] کارونه د دوی ـ دوی هغه دی چې ورکړی مونږ دوی ته کتاب

وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِنْ يَّكْفُرْ بِهَا هٰٓؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا

او عقل او نبوت نو که انکار وکړی [illegible] نو بیشکه مقرر کړی مونږ د دغو د پاره بل قوم

لَّيْسُوا بِهَا بِكٰفِرِينَ ﴿٨٩﴾ أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰىهُمُ

چې انکار نه کوی [illegible] ـ دوی هغه دی چې [illegible] الله نو په [illegible] د دوی

اقْتَدِهْ ۗ قُلْ لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٰى لِلْعٰلَمِينَ ﴿٩٠﴾

روان شه ـ او وایه نه غواړم [illegible] په دې [illegible] مزدوری دا قرآن [illegible] نصیحت دی د پاره د عالم ـ

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ إِذْ قَالُوا مَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ

او قدر ونه کړو دوی د الله پوره قدر کله چې دوی وویل چې نه دی رالیږلی الله په هیڅ بشر څه

شَيْءٍ ۗ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتٰبَ الَّذِي جَآءَ بِهٖ مُوسٰى نُورًا وَّ

شی ـ او وایه چا رالیږلی وو هغه کتاب چې راوړی وه هغه لره موسیٰ چې رڼا وه او

هُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهٗ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ۚ

[illegible] چې ګرځوئ ئې [illegible] ټکړې ټکړې ښکاره کوئ ئې او پټوئ ئې ډیر ـ

وَعُلِّمْتُمْ مَّا لَمْ تَعْلَمُوٓا أَنْتُمْ وَلَآ اٰبَآؤُكُمْ ۖ قُلِ اللّٰهُ ۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي

او ښودلی شو [illegible] تاسو [illegible] او نه پلرونه ستاسو ـ او وایه چې الله ـ بیا پریږده دوی په

سله یعنی دلیل عقلی او نقلی [illegible] ... سله یعنی نبی کریم صلی الله علیه وسلم [illegible] ... سله یعنی د ټولو پیغمبرانو [illegible] ... او د عالم د پاره نصیحت ... سله د الله تعالیٰ [illegible] ... کتاب نه دی [illegible] الله تعالیٰ بې قدری [illegible] ... ۵ [illegible] خواهش سره موافق ئې ښکاره کوی او چې موافق نه وی نو هغه پټوی ۱۲

خَوْضِهِمْ يَلْعَبُوْنَ ۝ وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِيْ

غلطو خبرو کښې لوبې کوي ... [illegible]

بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا ؕ وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ

[illegible]

بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ۝ وَمَنْ

ايمان راوړي په آخرت ... [illegible]

اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُوْحِيَ اِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ

[illegible] په الله باندې دروغ ... [illegible]

اِلَيْهِ شَيْءٌ وَّمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ تَرٰى اِذِ

[illegible]

الظّٰلِمُوْنَ فِيْ غَمَرٰتِ الْمَوْتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُوْٓا اَيْدِيْهِمْ ۚ اَخْرِجُوْٓا

[illegible]

اَنْفُسَكُمْ ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى

[illegible] ... عذاب ... [illegible]

اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ تَسْتَكْبِرُوْنَ ۝ وَلَقَدْ جِئْتُمُوْنَا

[illegible]

فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّتَرَكْتُمْ مَّا خَوَّلْنٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُوْرِكُمْ ۚ

[illegible]

وَمَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا

[illegible]

ل؎ ... [illegible] بركتي كتاب ... تصديق ... بركت ... د باري تعالی د ... حقيقي ... ١٢

٢؎ ... بركتي كتاب ... ظالمان ... غلط ... سخت ... عذاب ... حقيقت ... ١٢

وَهٰذَا كِتٰبٌ دليل ... وَمَنْ اَظْلَمُ ... باري تعالی ... شرك ... نبوت ... الوهيت ... عذاب اخروي ١٢

٣؎ ... شرك ... دلائل ... ١٢

ع ١٢

لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ۝ إِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ

پرېکړے شو تعلق ستاسو او غائب شو له تاسو نه هغه چې تاسو ګمان کولے - الله څیرونکے د

الْحَبِّ وَالنَّوٰى ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ

دانې او د زړي دے - راوباسي ژوندے د مړي نه او راوباسونکے د مړي دے د ژوندي نه -

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَأَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ۝ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ۚ وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا

دا ذات الله دے نو چرته واپس کیږئ تاسو - څیرونکے د صباح دے او ګرځولې ئې ده شپه د آرام

وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ۝ وَهُوَ

او لمر او سپوږمۍ د حساب د پاره - دا اندازه د زبردست او علم والا ده - او الله هغه

الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ النُّجُوْمَ لِتَهْتَدُوْا بِهَا فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۗ

ذات دے چې پیدا کړي ئې دي ستاسو د پاره ستوري چې لار پیدا کړئ په تیارو د بیابان او د دریاب کښې -

قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ أَنْشَأَكُمْ مِّنْ

بیان کړي مونږ دي دلیلونه د هغه قوم د پاره چې پوهیږي (علم لري) او الله هغه ذات دے چې پیدا کړي ئې یئ تاسو

نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَّمُسْتَوْدَعٌ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ

د یو نفس نه نو شته ځائے د آرام او د امانت هم - بیان کړي مونږ دي دلیلونه د هغه قوم د پاره

يَّفْقَهُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَأَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ

چې پوهیږي - او هم هغه الله دے چې ورولے ئې دے د آسمانه باران ، نو راوباسو په هغه سره ګیاه د

كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۚ وَ

هر قسم نو راوباسو په هغه باران سره ګیاه زرغونه چې راوباسو ترې دانې لاندې باندې شوې او

مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَّجَنّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ

د کجورو د تیږو نه د ګوچیو دي نږدې او باغونه د انګورو (د کوزو نو)

له دې واقعه الله تعالی د وحدانیت صفات په اسم ولید وته یعنی د اقوال علم ... نو که بندګان ... کولے شي ولید چرته ... او د اقوال کاروند شو د ... د پرورش د پاره دي نو د رب العلمین په دربار کښې په ... چې مقصود دي شي د پرورش د پاره به هم ... انتظام وي چې ... او علماء ربانی د ... نو رسالت ثابت شو لکه توحید چې ثابت شو ... او قادر په ... نو ... او ... په ... د پاره ... کولو د مخلوق باندې نو مسئله د قیامت هم ثابته شوه او دا درې مسئلې اهم مسئلې د قرآن دي ... د کافر نه مسلمان او د مسلمان نه کافر پیدا کوي ۱۲

٣ له عالم وي په دوو عالمونو کښې آدم ژوند او آرام کوي دنیا او آخرت او په دوو عالمونو کښې موجود او امانت ... وي - عالم ... پیدائش نه ... او عالم برزخ د مرګ نه پس ... وي ... د روح د بدن نه جدا وي او ژوند والا ... چې روح د بدن سره یو ځائے شي ۱۲

ـــه د انارو او د خوتو ونه قریب قریب وه او د دوی میوه به یا شکل یا رنګ یا خوند کښې سره مشابه او یا غیر مشابه وي ...
د ده او تدبیر والا ده کله او د الله تعالی قدرت وموه لوئي پادشاه و سره شریکان جوړ وي ...

وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ انْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ

او د خوتو او د انارو چه یو شان ښکاري او نه ښکاري او یو شان نه وي په میوو ... او ګورئ ...

إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ وَجَعَلُوا

کله چه میوه راشي او پخیدو ته یې - یقیناً په دې کښې دلائل دي د هغه قوم د پاره چه ایمان راوړي - او جوړ کړي

لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ ۖ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ

الله لره شریکان د پیریانو - او پیدا کړي یې دي الله هغوی لره - او جوړ یې کړل هغه لره ځامن او لوڼې بې علمه

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ۝ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَنَّىٰ

پاک دی هغه او لوړ دی د هغه خبرو چه دوی بیانوي - عجیبه پیدا کوونکی د آسمانونو او د زمکې دی - څرنګه

يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ

به شي هغه لره ولد او نیشته هغه لره ښځه - او پیدا کړي یې دي هر شي - او هغه به

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَالِقُ كُلِّ

هر شي پوهه دی - دا الله دی چه رب ستاسو دی - نیشته الٰه بې د هغه نه پیدا کوونکی د هر

شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ لَا تُدْرِكُهُ

شي دی نو بندګي او کړئ د هغه - او هغه د هر شي کار ساز دی - نه رالاندې کوي هغه لره

الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ قَدْ

سترګې - او دی لاندې کوي سترګې هر څه (او دی لطیف (باریک بین) او خبردار دی - یقیناً

جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَ

راغلل تاسو ته دلیلونه د رب ستاسو - نو څوک چه بینا شو د هغه نفس د پاره دی - او څوک چه ړوند شو

فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝ وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَ

نو تاوان یې په هغه دی - او زه په تاسو باندې ساتونکی نه یم - او دغسې بیانوو موږ آیاتونه ...

ـــه د پاره ځامن او لوڼې مقرر وي. ای کم عقلو کفارو ځامن او لوڼې خو د الله تعالی د پاره چېرته شوې دي. او کړ و اینې چه که الله تعالی د پاره د ښې دی نو څوک سرې چه د ځېل دار ګي پاره ځامن پردې مقرر کړي نو دا هغه څوک کوي چه عاجز وي. او الله تعالی خو بدیع السموٰت دی یعنی کار ساز د کل امورو او غیب دان دی ۱۲

ـــه وجود د باري تعالی په دنیا کښې په سترګو نه شي لیدې خو دلائل د هغه بې شماره تاسو ته راغلي دي. په آخرت کښې به د خدائ تعالی دیدار د هغه دوستانو کوي لکه په دنیا کښې بلا تشبیه چه خلق د خپلو کورو لونه ګوري. الله تعالی دې موږ ته نصیب کړي دا دیدار په نعمتونو د جنت کښې لوئي نعمت دی او بیا رضوان د الله تعالی خو د ټولو نه لوئي نعمت دی ۱۲

ـــه د او تا نه منلو وجه دا ده چه ځو مره بیان کړو د وی مره د وی په داسې تهمت لګوي چه د دې شاګرد د ده دا الهام ټوم اصطلاح چه مسلمان شوي وه او نبي کریم صلی الله علیه وسلم به د هغه خولې ته تللو نو کفارو

او ویل چه هغه د ده نه واسبق وائي - د دې تفصیل په سورة نحل آیت نمبر ۱۰۳ کښې راځي ۱۲

ع ١٩

لِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ اِتَّبِعْ مَآ اُوْحِيَ

[illegible]

اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٠٦﴾ وَ

[illegible]

لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوْا وَمَا جَعَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا وَمَآ اَنْتَ

[illegible]

عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿١٠٧﴾ وَلَا تَسُبُّوا الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ

[illegible]

اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ

[illegible]

ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٨﴾ وَ

[illegible]

اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ

[illegible]

بِهَا قُلْ اِنَّمَا الْاٰيٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ اَنَّهَآ اِذَا جَآءَتْ

[illegible]

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠٩﴾ وَنُقَلِّبُ اَفْـِٕدَتَهُمْ وَاَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ

[illegible]

يُؤْمِنُوْا بِهٖٓ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّنَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١١٠﴾

[illegible]

[illegible]

له کافران وائی که معجزه راشی نو مونږ به منو ... او چه معجزه راشی ... تعلق ته ... ایمان
دوی ایمان نه راوړی البته الله تعالیٰ ... دوی ...

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا

او که را ولیږو موږ دوی ته ملائک او خبرې اوکړی دوی سره مړی او را ټول کړو

عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ

دوی ته هر شے مخامخ نو ایمان نه راوړی دوی مګر که رضا شی الله

وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا

لیکن زیات په دوی کښې ناپوهه دی - او همدغسې جوړ کړی موږ هر نبی ته دښمنان

شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ

شیطانان د انسان او پېریان چه وائی ځینې د دوی ځینو نورو ته ښائسته خبرې

الْقَوْلِ غُرُورًا ۚ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا

د دوکې د پاره - او که رضا وے ستا رب نو دا کار به یې نه کولو پرېږده دوی او

يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾ وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

څه دوی - او چه کاږه شی هغه ته زړونه د هغو چه ایمان نه راوړی

بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾ أَفَغَيْرَ

په آخرت باندے - او چه خوښه کړی هغه او چه اوکړی هغه چه کوونکی دی - آیا غیر د

اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۚ

الله نه طلب کړم منصف او الله هغه دے چه رالیږلے یې تاسو ته کتاب واضح

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ

او کوم خلق ته چه موږ ورکړے کتاب هغوی پوهه دی چه دا کتاب رالیږلے شوی دے د رب ستا نه

بِالْحَقِّ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا

په رشتیا سره نو مه کیږه د شک کوونکو نه - او پوره شوه خبره د رب ستا په رشتیا

دوه په دوی کښې منافقان د منافق خبرے رسول ته نو که تمه نه منی خدائے تعالیٰ قادر دے چه دوی د منافق نه منع کړی لیکن باری تعالیٰ خلق خپل اختیار ته پرېښودے دے (رتا نید ولکن لینبلوکم ما اٰتاکم) کله دا اوبیل نقل دے چه مکی مومنانو د مسئله د توحید منلے دہ او نورو خبرو نه دہ نواے سلاٰ د کفارو د فساد نه چرے په شک کښې نه شی د د توحید مسئلہ په دلیلونو سره محکمه شوے دہ او رشتونے مسئله د مومنانو او شاعت کو وکی صادق دے نو مخالف یې کاذب دے او د شرک او کوډو او نور خبرو کوه او د مسئلہ د توحید د انصاف د مومنانو او شانته کو وکی عادل او منصف دے او مخالف د توحید نه ظالم دے او د شرک خبره ظلم دے (ان الشرک لظلم عظیم) لقمٰن ۱۳ یعنی چه الله تعالیٰ ته یو چا ته حاجت د او مشکل کشا وئیل غټه ظلم خبره ده ۱۲

ولوانّا الخ و آمنتیا جواب دے وعدہ ۱۲ ... الناس ... اعلم ... افغیر الله الا ... ۱۲

وَعَدْلًا ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾ وَإِنْ

او د انصاف ده - نشته بدلوونکي د خبرو د هغه لره - او هغه اوریدونکی او پوهه دی - او که ته

تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنْ

خبره ومنې د ډېرو هغو چې په زمکه کښې دي نو هغوی به تا ګمراه کړي د لارې د الله نه - دوی

يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

تابعداري نه کوي مګر د ګمان او نه دي دوی مګر اټکل کوي - یقیناً رب ستا هم هغه

أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾ فَكُلُوا

ښه پوهه دی په هغه چا چې ګمراه کیږي د لارې د هغه نه - او هغه ښه پوهه دی په لاره موندونکو - نو خورئ

مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾ وَمَا

د هغه څیز چې یاد شي نوم د الله پرې که تاسو په آیتونو د هغه ایمان راوړونکي یئ - او څه عذر

لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ

دی تاسو ته چې نه خورئ د هغه شي نه چې یاد شوی وي نوم د الله پرې او بیان کړی دی تاسو ته هغه شی

مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ

چې حرام کړی دی په تاسو باندې مګر هغه چې مجبور شئ تاسو هغه خوړو ته - او ډېر خلق ګمراه کوي خورو لره

بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

په خواهش د خپلو سره په نا پوهۍ سره - یقیناً رب ستاسو هغه ښه پوهیږي په ظالمانو باندې

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ

او پرېږدئ ښکاره ګناه او پټ ګناه - هغه خلق چې کوي ګناه

سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ

بدله به ورکړه ورکړې شي د کار د خپل - او مه خورئ د هغه شي نه چې یاد نه شي نوم

ف۱ ډېر خلق ګمراه دي او د هغوی دلیل اټکل دی د هغوی خبره مه منه ځکه چې هغوی ټیره شوي چې ماځیزونه چې مړه کوي مړی د باري تعالی دي - باري تعالی د مشرکانو او مؤمنانو لاره معلومه ده او فیصله به یې اوکړي ۱۲

ف۲ هرکله چې معلومه شوه چې غیب او کارساز رب الله تعالی دی نو چې کوم شي د هغه د مبارک نوم ذکر شو نو هغه خوړل حلال دي او محرمات تاسو ته الله تعالی بیان کړي هغه مه خورئ ۱۲

ف۳ ظاهر ګناه لکه شرک فعلي یعنې د غیر الله نذر ورکول او پټ ګناه لکه شرک اعتقادي یعنې په غیر الله اعتقاد کول کارساز او د غیب دان ۱۲

وقد فصل الخ: بیان یې یعنې ماضي په معنی د حال دي - تر او سه نفی د شرک ذوالفرق ده او س نفی د شرک فعلي ده

فکلوا الخ: د تحریمات غیر الله بیان چې حلال دي ۱۲

اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ؕ وَاِنَّ الشَّيٰطِيْنَ لَيُوْحُوْنَ اِلٰى

د الله په صفت او دا نافرماني ده ـ او شيطانان وسوسے کوي

اَوْلِيٰٓـئِهِمْ لِيُجَادِلُوْكُمْ ۚ وَاِنْ اَطَعْتُمُوْهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُوْنَ

دوستانو ته چه جګړے او بحث اوکړي تاسو سره ـ او که خبره او منله تاسو ځغه د دوئ نو بيا به تاسو مشرکان شئ

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنٰهُ وَجَعَلْنَا لَهٗ نُوْرًا يَّمْشِيْ بِهٖ فِى

صفه څوک چه وو مړ نو ژوندے کړو هغه او وګرځولو هغه له رڼا چه ګرځي په هغے سره

النَّاسِ كَمَنْ مَّثَلُهٗ فِى الظُّلُمٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ؕ كَذٰلِكَ

خلقو کښے پشان د هغه چا دے چه په تيرو کښے وي نه وي وتونکے د هغے نه ـ داسے

زُيِّنَ لِلْكٰفِرِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۞ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِىْ كُلِّ

ښائسته کړے شوي کافرانو ته هغه عمل چه وو ـ او داسے مو جوړ کړي دي په هر

قَرْيَةٍ اَكٰبِرَ مُجْرِمِيْهَا لِيَمْكُرُوْا فِيْهَا ؕ وَمَا يَمْكُرُوْنَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ

کلي کښے مشران د مجرمانو د هغه نه چه چل وکړي په هغه کښے او چل نه کوي مګر د نقصان د پاره

وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۞ وَاِذَا جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتّٰى

او نه پوهيږي ـ او کله چه راشي دوئ ته آيت نو وائي دوئ هيڅ کله نه منو تر دے چه

نُؤْتٰى مِثْلَ مَاۤ اُوْتِىَ رُسُلُ اللّٰهِ ؔ ۘ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ

راکړے شي مونږ ته د هغه په شان چه ورکړے شوي رسولانو د الله ته ـ الله ښه پوهيږي په هغه ځاي چه کيږدي

رِسٰلَتَهٗ ؕ سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ

پيغمبري خپله ـ او به رسي مجرمانو ته ذلت د طرف د الله نه او عذاب

شَدِيْدٌۢ بِمَا كَانُوْا يَمْكُرُوْنَ ۞ فَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَّهْدِيَهٗ يَشْرَحْ

سخت د هغه چه مکر کاوه دوئ ـ نو چا ته چه الله اراده اوکړي د هدايت نو پيرته کړي

له دا بیان د قیامت ورځې باری تعالیٰ به پیریانو ته اووائی چه تاسو انسانان خپل تابعه کړی او گمراه کړی و نو د دغه گمراهئ

صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ ۚ وَمَنْ يُّرِدْ اَنْ يُّضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا

سینه د ده اسلام ته - او د چا چه اراده اوکړی د غلطولو نو کړی سینه د هغه تنگه ورځ

حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَآءِ ۚ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ

گویا چه ختیژی آسمان ته - د غسې مقرره الله عذاب لره

عَلَى الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٥﴾ وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيْمًا ۚ قَدْ

په هغو خلقو چه ایمان نه راوړی - دا لار (یعنی اسلام) د رب ستا ده برابره ده - یقینا

فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿١٢٦﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ

بیان کړی مونږ دی دلائل د هغه قوم د پاره چه سوچ کوی - د دوی د پاره کور د سلامتیا دے په نزد د رب د دوی

وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ۚ

او دوست د دوی دے په سبب د نیک عمل د دوی - او کله چه راجمع کړی تول (...) او به وائی

يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِّنَ الْاِنْسِ ۚ وَقَالَ اَوْلِيٰٓؤُهُمْ

ورځ اے ډله د پیریانو ډیر تابعه کړه تاسو انسانانو نه - او اووبه وائی دوستان د دوی

مِّنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَّبَلَغْنَا اَجَلَنَا الَّذِيْٓ

د انسانانو نه اے ربه زمونږ فائده واخسته ځینو زمونږ د ځینو نور نه - او رسیدو مونږ نیټه خپله هغه

اَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ النَّارُ مَثْوٰىكُمْ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۗ

چه تا مقرر کړې وه زمونږ د پاره - او به وائی الله چه اور ستاسو ځائے دے همیشه د وئ په هغې کښ - مگر کوم

اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذٰلِكَ نُوَلِّيْ بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ

رضا د الله - یقینا رب ستا حکمت والا پوهه دے - او د غسې به یو ځائے کړو ځینے د ظالمانو د ځینو

بَعْضًاۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٢٩﴾ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ

نورو سره په سبب د بد عمل د دوی (او به وائی الله) اے ډله د پیریانو او انسانانو آیا نه وو

په دا وائی چه الله زمونږ ستانه خلاف مقصود نه وو زمونږ شامل یو ولے و د دنیاوی مفاد د پاره نو باری تعالیٰ به ورته اووائی چه ځه او ورځه د همیشه د پاره البته باری تعالیٰ په راویستو باندے هم قادر دے خو گنهگار به ترے راوباسی او مشرکان هم راویستے شی خو نه به راوباسی ۲

۵۳ دا د نه منلو وجه ده او وسه چه مخالفینو کانند د خلاف چلولو کړی کړیگه نو دا د دنیوی حال د کافر مے یا به کافر بعضی د بعضو سره په جهنم کښه یو ځائے کړی نو ما د آخرت بیان شو ۶

سکی په قیامت کښه به باری تعالیٰ د کافرانو نه تپوس اوکړی چه ما خو رسولان در لیگلی وو چه تاسو ته د قیامت د ورځے نه ویرول نو دوی به اقرار اوکړی چلیل ځان د کفر خو دغه اقرار په کفر به فائده نه ورکوی دوی لره حقیقت دا دے چه دوی په دنیا دوکه شو ۷

ع ٢ ٥

يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيٰتِي وَيُنذِرُونَكُمْ

راغلي تاسو ته رسولان ستاسو څخه چې بیانول به یې تاسو ته آیتونه زما او ویرول به یې تاسو

لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۚ قَالُوا شَهِدْنَا عَلٰٓى أَنفُسِنَا ۖ وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ

د راتلو د دې ورځې ستاسو نه - ووایه دوی اقرار کوو مونږ په ځانونو خپلو او دوکه کړي وو دوی لره ژوند

الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلٰٓى أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كٰفِرِينَ ۞ ذٰلِكَ

د دنیا او اقرار به وکړي په نفسونو خپلو چې دوی وو کافران - دا رالیږل د پیغمبرانو

أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غٰفِلُونَ ۞

ځکه چې نه دی رب ستا چې هلاک کړي د کلو خلق په ظلم او خلق به بې خبره وي -

وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۞

او د هر قوم د پاره درجې دي د عمل د دوی - او رب ستا نه دی بې خبره د عمل د دوی نه

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنۢ

او رب ستا غني دی مهربان دی - که رضا شي نو ختم به کړي تاسو او پیدا به کړي ستاسو په

بَعْدِكُم مَّا يَشَآءُ كَمَآ أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ۞ إِنَّ مَا

ځای بل مخلوق چې خوښ یې شي لکه چې تاسې یې پیدا کړي یاست د نسل د بل قوم نه - د کومې شي

تُوعَدُونَ لَآتٍ ۖ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ۞ قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوا

چې ستاسو سره یې وعده وه هغه راتلونکی ده - او تاسو نه یاست عاجز کوونکي الله لره - او ووایه اې قومه کار کوئ

عَلٰى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ

په ځای خپل [illegible] زه هم کار کوونکی یم - زر به پوه شئ چې چا ته [illegible]

عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ۞ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَأَ

کامیابي د آخرت - یقیناً نه کامیابیږي ظالمان - او جوړه کړې ده دوی د الله د پاره برخه [illegible] پیدا کړي

[illegible]

مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَ

الله په فصل کښې او څارويو کښې حصه نو وائي چې دا ځان الله له دے په خيال خپل کښې او

هَٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَ

دا د شريکانو زمونږ دے۔ نو حصه چې د شريکانو وي نو نه رسي الله ته ۔ او

مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

حصه چې د الله وي نو حصه رسي شريکانو د دوی ته ۔ غلط حکم کوي دوی ۔

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ

او دغسې ښائسته کړے دے ډیرو مشرکانو ته قتلول د اولاد خپل شريکانو د دوی

لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا

چې هلاک کړي دوی لره او چې ګډ وډ کړي په دوی باندې دين د دوی ۔ او که رضا وے د الله نو دوی

فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾ وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَ

به دا کار نه وه کړے نو پريږده دوی او دروغ د دوی ۔ او وائي چې دا څاروي دي او

حَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ

فصل منع دے ۔ نه به خوري د هغې مګر هغه څوک چې زمونږ رضا شي د خيال د دوی، او څاروي دي چې حرام شوي

ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ ۚ

سورېدل په دوی او څاروي دي چې نه اخلي نوم د الله په هغو باندې دروغ تړي په الله باندې۔

سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ

بدله ورکړي دوی لره د دروغو د دوی ۔ او وائي هغه څه چې په ګېډو کښې د دې څاروو

الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِن يَكُن

کښې دي نو خالص زمونږ د نارینه وو د پاره دي او حرام دي په ښځو زمونږ باندې ۔ او که وي

۱ دا هم غلط حکم دے چې حصه د الله تعالی د دوی نذر د دوی د غیر الله کړي ۱۲

۲ فصل او څاروي نوم شوي کوم چې دوی نوم د غیر الله د پاره خپل کړي تښلول د څوک قتل په شرم کښې وو د نذر د غیر الله وه او هغه د جینۍ دوایه وو او پلار د کور نوم د وجه نه وه نو د حصه د هغو اولاد جینکو دوایه وه او د د وجه د شرم نه وه نو د اخاص وه په جینکو کښې دوی به وے چې مالونه به وي او د پلار چا جنګ به وي او هغه به مال د لوټ نه وا ته اخلي وایه ورته شرم چکار دے ۱۲

۳ دا د څارو تحریمات بعض کړي دے به لے به ورلره الله تعالی ورکړي حلال د شي او حلال د شي دا اسلام صرف د الله تعالی دے ۱۲

۴ دا هم نا اشنا تحریمات جوړ کړي دي ۱۲

د قال الاصلاح اهل د تحریمات غیر الله لا مادوا ولا ۱۲ او تفصیل کړه د ملائے کړي ۱۲

مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَآءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ

مې خوړونکي په هغه کښې شريک دي - بدله به ورکړي دوی ته د وصف د دوی ...

عَلِيمٌ ۝ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

پوهه لرونکی - تاوان کړی دی هغو چې وژلي يې دي اولاد خپل په ناداني سره بې له پوهې

وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَآءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا

او حرام يې کړل هغه چې ورکړي دي دوی ته الله دروغ تړل په الله باندې - غلط شول او نه وو

مُهْتَدِينَ ۝ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ

سمه لار - او الله هغه ذات دی چې پيدا کړي يې دي باغونه چې پورته کړی شوي په چپرو او نه پورته کړي شوي

وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا

په چپرو - او کجورې او فصل چې مختلف دي ميوې د هغو او زيتون او انار چې يو شان دي په رنګ

وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ

او نه دي يو شان په مزه - خورئ د ميوې د هغو کله چې ميوه راوړي او ورکوئ حق د هغه په ورځ

حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۝ وَمِنَ الْأَنْعَامِ

د لو کښې - او اسراف مه کوئ يقيناً الله نه خوښوي زياتي کوونکي - او پيدا کړي يې دي د څارويو

حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ

بار وړونکي او چټ - خورئ د هغو چې روزي درکړې ده تاسو ته الله او مه ځئ په قدمونو د

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ

شيطان - يقيناً هغه تاسو ته دښمن دی ښکاره - پيدا کړي يې دي اته جوړې - د ګډو نه

اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ

دوه او د بزو نه دوه - او وايه آيا دواړه نران حرام کړي دي او که دواړه ښځې؟

أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ۖ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ

یا هغه چه چاپیره دي په هغه رحمونه د دواړو ماده ؤ - خبر کړئ ما ته په علم سره که یئ تاسو

صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾ وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ

رښتونی - او پیدا کړ ئې له اوښ دوه او د غوا نه دوه او وایه چه آیا

آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ

دواړه نارینه حرام کړي دي الله یا دواړه ماده یا هغه چه چاپیره دي په هغه بچ دان د

الْأُنْثَيَيْنِ ۖ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ

دواړو ماده ؤ - یا وئ تاسو حاضر کله چه وصیت کاوه تاسو ته الله په دې سره - نو څوک دی ډیر ظالم

مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ

د هغه چا نه چه تړي په الله باندې دروغ چه ګمراه کړي خلق په نا پوهۍ سره - یقیناً الله

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ

ع ۱۷/۱ هدایت نه کوي ظالمانو ته - او وایه نه مومم په هغه کښې چه وحي شوې ده ما ته

مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا

حرام په خوړونکي چه خوري هغه لره مګر چه وي مرداره یا وینه بهیدونکې

أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ

یا غوښه د خنزیر یقیناً هغه ګنده ده یا ناجائزه ذبیحه چه یاد شوې وي پرې نوم د غیر الله - نو هغه

اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى

څوک چه محتاج شو چه نه نافرمانه او نه زیاتی کوونکی وي نو یقیناً رب ستا بخښونکی مهربان دی - او په

الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ۖ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ

یهودو مونږ حرام کړي وو هر نوک والا حیوان - او د غوا او د ګډو بیزو نه

انعام

ابل — شاة — بقر

ابل: مذکر – مؤنث / جمل – ناقة

شاة: مذکر – مؤنث / ضان – معز

ضان: مذکر – مؤنث / کبش – نعجه

معز: مذکر – مؤنث / تیس – عنزه

بقر: مذکر – مؤنث / ثور – بقرة

الجاسوس سما بقرة -

له یعني دغه نه حرام دي چرته وکړو او د خدای تعالی حرام او پیشړلې ۱۲

۲ه هغه حیوان چه د هغه د ګوتو په درمیان کښې پرده وي لکه اوښ او هیلی وغیره ۱۲

گر بنا شد فعل خلق اندر میان
پس نگوکس را چرا کردی چنان
گفت حق کردم از جبر این عیان
اختیار است اختیار است اختیار
قل لا اجد الخ محرمات تابیدا
وعلی الذین الخ محرمات وقتیه

له يعنې د شا او د کولمو او د هډوکي وازده ورته جائز وه

داد دوی سزا وه يعنې اوس په دې امت دا حکم نيشته

له يعنې دا خلکي وينه مونږ ځه حيات هميشه دی او دوی ته ځه حيات دی په يو خاص وخت کښې نه هميشه

له د باری تعالی دوی ته زور نه کوی چه دوی دا غلطي ختمه کوی چه مونږ به شرک او په دې ځه حيات تو ځکه دلو باندې الله تعالی رضا دې ورنه نو مونږ به ولې کول سورة نحل کښې تفصيل جواب دی

که باری تعالی په شرک خوشحاله وې نو د شرک د ختمولو د پاره ولې پيغمبران رالېږل. اصل حقيقت په کښې دا دې چه د خدای باری تعالی دې او انسان د اراده کولو ورکړې دې

چه اګر د نا کاره څيز نا کاره نه وي بلکه د نا کاره شی نا کاره وی نو که زهر بچو لو ته غلط نه وی خو د زهر خوړل غلط دی

(د دې مضمون د فارسی بيتونه په صفحه ۲۱۲ باندې اوګورئ)

حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا

حرام کړې وې پر دوی وازده د دغو دواړو مګر هغه چه پورته کړې وی شاګانو د دوی يا کولمو

أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

يا هغه وازده چه يو ځای شوې وی له هډوکي سره - دا بدله ورکړه مونږ دوی ته په سبب د سرکشۍ د دوی او مونږ رښتونی يو -

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ

نو که دوی دروغژن کړي ته نو ووايه چه رب ستاسو مهربانه دی پراخه - او نه شي واپس کېدای عذاب

عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ

د هغه قوم مجرم نه - او به وائي مشرکان که رضا وي د الله تعالی

مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ

نو شرک به نه وه کړې مونږ او نه پلار نيکه زمونږ او نه به حرام کړې وه مونږ څه شی - دغسې دروغژن کړي وو

الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ

رسولان خلکو هغوی نه چه پخوا وو دوی نه - تر دې چه حاصل کړې عذاب زمونږ - او ووايه آيا شته تاسو سره څه

عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۖ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا

علم نو ښکاره يې کړئ مونږ ته - تابعداري نه کوئ تاسو مګر د ګمان او نه يئ تاسو مګر

تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

اټکل کوئ - او ووايه صرف د الله د پاره ده دليل کامل نو که رضا ئې وې نو خود به هدايت کړې وو تاسو ټولو ته -

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا ۖ

او ووايه چه پيش کړئ ګواهان خپل کوم چه شاهدي کوی چه الله حرام کړې دی دا څيز و نه

فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا

نو که دوی شاهدي ورکړه نو ته شاهدي مه کوه د دوی سره - او تابعداري مه کوه د خواهشاتو د هغو چه دروغژن کړې

له يعنې د دوى په محرمات مه جوړوي دا شى حقه د خداى محرمات معلوم کړئ ۱۲ ٢ خپل اولاد ته علم دين نه ښودل داخل دى په قتلولو د اولاد خپل کښې ۱۲

بِاٰيٰتِنَا وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥٠﴾

ولائلو زمونږ او د هغو خلقو چه ايمان نه راوړى په اخرت او دوى د رب سره بل برابر وى -

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّ

او وايه راشئ چه بيان کړم هغه شى چه حرام کړى دى رب ستاسو په تاسو باندې چه مه شريکوئ د ده سره

بِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۚ وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ مِّنْ اِمْلَاقٍ ۭ نَحْنُ

هيڅ شى - او د مور او پلار سره احسان کوئ - او مه وژنئ اولاد خپل د لوږې نه - موږ

نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ ۚ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا

رزق ورکوو تاسو له او دوى له - او مه نزدې کيږئ بې حيايۍ ته په ښکاره وى او که په

بَطَنَ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ ذٰلِكُمْ

پټه وى - او مه وژنئ هغه نفس چه حرام کړى دى الله مګر په حقه - تاسو ته

وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥١﴾ وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا

دا حکم کوى اميد دى چه تاسو پوهه شئ - او مه نزدې کيږئ مال د يتيم ته مګر په

بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ ۚ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ

هغه طريقه سره چه ښوره وى تر هغې پورې چه اورسى ځوانۍ ته - او پوره ورکوئ ګز او تله

بِالْقِسْطِ ۚ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ۚ وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوْا وَ

په انصاف سره تکليف نه ورکوو موږ هيڅ نفس ته مګر د طاقت د ده - او کله چه خبره کوئ نو د انصاف کوئ او

لَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۚ وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوْا ۭ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ

اګر که وى هغه خپل - او لوظ د الله پوره کړئ - په دې سره حکم کوى تاسو ته الله اميد دى چه تاسو

تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٢﴾ وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِيْ مُسْتَقِيْمًا فَاتَّبِعُوْهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا

سوچ او کړئ او دا زما لار ده برابره نو روان شئ پرې - او مه ځئ په

٣ يعنې شرک فعلى او شرک اعتقادى ۱۲
٤ حق قتلول دے قصاص وى او رجم چه زنا کې کړے وى خو چه سړے او ښځه محصن وى يعنې سړے آزاد عاقل او مسلمان وى او جماع ئے کړے وى د منکوحې ښځې سره او ښځه هم د غسې محصنه وى - د غلطه چه مرتد شى - دريم چه قتل او کړى نو قصاص کيږى په ۱۲
٥ دا تاکيد دے په اتباع د شرعې کې معلومه شوه چه سړے په اتباع د شرعې سره عاقل کيږى نو چه يو کس د شرعې خبره نه مني نو هغه عاقل نه دے نو چه فکر شو اګر که هغه عاقل او سياسى وائى خو الله تعالى ورته بې عقله وائى ۱۲
٦ بني اسرائيل ۱۲
قل تعالوا الخ بيان د محرماتو د الله تعالى ۱۲
٧ لکه تجارت وغيره کول ۱۲
٨ يعنې تر بلوغه پورې مه نزدې کيږئ او که يتيم بالغ شو او تاسو لره تر هغه اعتماد کوئ نو خير دے ۱۲
٩ د دوه درې وارو لکې بښلې معاف دے دا د انسان د طاقت نه بهر شے دے ۱۲
١٠ نو هغه اګر که ستاسو خپل وى خو خبره غلطه مه کوئ ۱۲ ١١ يعنې لاره د توحيد او د سنت شي ده جنت ته رسيدلے ده او دا په هات او شرکيات او رسومات کښې د دې لارې نه ورځي ته رسيدلى دى ۱۲ عنه فاعلوا مشکوة ص ٣٠

له دا دلیل نقلی دے د موسیٰ علیه السلام نه یعنی دا د توحید مسئله نا اشنا نه ده ۔ سے دا دلیل ... برکتی کتاب دے او مونږ له ... نه دے په مونږ باندے ... سو رحمتونه نازل شی او دا قرآن ... برکتی کتاب دے او مونږ ... ، لیګلے دے ... ته ملګرو

السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهٖ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ

تر ورلاړو ، نو جدا به کړی تاسو د لارے د الله نه - دغه کسره حکم کوی تاسو الله امید دے چه تاسو ځان

تَتَّقُوْنَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ تَمَامًا عَلَى الَّذِيْۤ اَحْسَنَ

بچ کړئ (د ګناه نه) بیا دا هم دے چه ورکړے وه موسیٰ ته کتاب پوره کوونکے د نعمت د نیکانو د پاره

وَتَفْصِيْلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ

او د پاره د تفصیل د ضروری څیز د او خود نه وه او مهربانی وه امید دے چه دوی ملاقات د رب خپل

يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٥٤﴾ وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ فَاتَّبِعُوْهُ وَاتَّقُوْا لَعَلَّكُمْ ع ۱۹

اومنی - او دا کتاب دے چه مونږ لیګلے دے برکتی دے نو اومنئ دا او ویریږئ امید دے

تُرْحَمُوْنَ ﴿١٥٥﴾ اَنْ تَقُوْلُوْۤا اِنَّمَاۤ اُنْزِلَ الْكِتٰبُ عَلٰى طَآئِفَتَيْنِ مِنْ

چه تاسو به رحم او کړے شی - چه اونه وائی چه نازل شوے وه کتاب په دوو ټولو باندی (یهود او نصاری) مخکښ

قَبْلِنَا وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغٰفِلِيْنَ ﴿١٥٦﴾ اَوْ تَقُوْلُوْا لَوْ اَنَّاۤ

زمونږ نه - او وو مونږ د درس د دوی نه بے خبر - یا داسے ووایئ چه که

اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتٰبُ لَكُنَّاۤ اَهْدٰى مِنْهُمْ فَقَدْ جَآءَكُمْ بَيِّنَةٌ

راغلے وے مونږ ته کتاب نو مونږ به مولېدو وے ډیر برابر د دوی نه - نو راغلے تاسو ته صاف بیان د

مِّنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِ

رب ستاسو نه او خونه او مهربانی - نو څوک دے ډیر سخت ظالم د هغه چا چه دروغ اوګڼلو ایتونو

اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِيْنَ يَصْدِفُوْنَ عَنْ اٰيٰتِنَا

د الله او مخ اړوه وی د هغو نه - بدله به ورکړو هغو ته چه واپس کیږی د ایتونو زمونږ نه

سُوْٓءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يَصْدِفُوْنَ ﴿١٥٧﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّاۤ اَنْ

بد عذاب ځکه چه دوی واپس کیدل د حق نه - صبر نه کوی دوی مګر دے ته چه

لیکلیځے چه بیا د اعتراض نه کوئ چه په یهودو او نصارا د کتاب نه راغلی وو او مونږ پرے نه پوهیدو ۱۲ عه یعنی استغراق عرفی دے ۱۲ عے انبیاء مثلا ورته ورکړے ویناست سو ده ۱۲ سه دا عذاب وغیره بیان دے یعنی دوی چه ایمان نه راوړی نو څه د انتظار کوی چه ملائک ورپسے راشی د قبض د روح د پاره نو په دغه وخت خو ایمان نه دے منظور یا چه راشی ورپسے عذاب نو په وخت د عذاب کښے هم ایمان نه دے منظور یا دغه علامے د قیامت راشی چه سرے ایمان ته ناچاره کوی لکه راختل د نمر د مغرب نه نو په دغه وخت خو ایمان نه دے منظور که ایمان ئے مخکښے نه وی راوړے یا ئے خو ایمان مخکښے وی خو نیک عمل ئے پرے نه وی کړے نو اوس د دغه بد عمل نه توبه او باسی نو بیا نه ده منظور یعنی هغه ایمان مخکښے خو منظور دے خو دا عمل نیک چه مخکښے ئے نه وه کړے او اوس کوی نو منظور نه دے حاصل دا چه پس د دغه علامو نه نه توبه د کفر نه منظوره ده او نه توبه د بد عمل نه منظوره ده

نوټ: اَوْ کَسَبَتْ ، تقدیر دا شو: لَا یَنْفَعُ نَفْسًا ... کَسَبَتْ فِیْ اِیْمَانِهَا خَیْرًا ۱۲

له دا د عذاب الهی بیان دے ۱۲ ۲ دا بشارت دے ۱۲ ۳ بدی د خدائے دربار ته وړه وادی چه معاف نشي او هم دغسې نیکي د خدائے دربار ته وړه وادي چه دغه نیکي په ريا وغيره سره خفه نه شي - د نيکي لس چنده کوزه مرتبه ده ۱۲

تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَاْتِيَ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ يَوْمَ

راشي دوی ته ملائک یا راشي رب ستا یا راشي ځینې نښې د رب ستا - کله چه

يَاْتِيْ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ

راشي ځینې ايتونه د رب ستا نفع به نه رسوي هيڅ نفس ته ايمان د دوی چه ايمان ئے نه وي

اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِيْٓ اِيْمَانِهَا خَيْرًا ؕ قُلِ

راوړے پخوا یا ئے نه وي کړے په ايمان خپل کښے نيکي - او وايه

انْتَظِرُوْٓا اِنَّا مُنْتَظِرُوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَ

صبر کوئ مونږ هم صبر کوو - هغو خلقو چه ټکړے ټکړے کړے ئے دين خپل او

كَانُوْا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِيْ شَيْءٍ ؕ اِنَّمَآ اَمْرُهُمْ اِلَى

وو مختلف ډلے نيشته ستا د دوی سره هيڅ تعلق - کار د دوی حواله دے

اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ۝ مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ

الله ته بيا به خبر کړي دوی په کار د دوی - چا چه راوړه نيکي (دربار د الله ته)

فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا

نو شته لره لس چنده ثواب ئے - او چا راوړه بدي نو به له ئے نيشته مګر

مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ قُلْ اِنَّنِيْ هَدٰىنِيْ رَبِّيْٓ اِلٰى

يو مثل او هغوی به ظلم او نه کړے شي - او وايه يقيناً ماته خودنه کړيده رب زما په طرف

صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۚ دِيْنًا قِيَمًا مِّلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَ

د لارے برابرے - چه دين دے صحيح چه دين د ابراهيم دے چه پاک وه - او

مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ قُلْ اِنَّ صَلَاتِيْ وَنُسُكِيْ وَ

نه وه د مشرکانو نه - او وايه چه مونځ زما او قرباني زما او

۴ يعني قبله مقيد د ورته بيان کړه چه پاڅه مسلمان يم او مشرک نه يم يعني تا سره هم دا سے شي تا سولره صفه ځکه خو بڼوم چه د کمان د پاره ئے خوره کوو دم ۱۲

۵ يعني په تشريعي کارونو کښے او تکويني کارونو کښے نه صرف يک باري تعالی تابعدار يم ۱۲

اِنَّ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا الاية د مطلوب اسلامونو په درميان کښے تفرقه نيشته چه يو بل ته به والي بلکه صريح تاويل دے چه بل هم حق دے البته اختلاف د دلائلو څخه او دغه اختلاف خو رحمت دے او اکثر اختلاف د فروعو دے او په اختلاف د جواز کښے هم مختلف روايتونه وي خلل نشته - او دا اختلاف دے لکه شلور بلفود په کښے يا لکه رنګارنګ مطلوب په بانفيه کښے - يالکه قسما قسم نعمتونه په دسترخوان کښے - (رحيل)

هر نبي د بيرو له اسلام است نيک تا حق مي برو جدي است

لے دا ترغیب دے اتباع ته چه د ژوند او مرګ مهربان الله دے نو ضرور د هغه حکم اومنئ ۱۲ ٣ے معلومه شوه چه په خلقو کښے مساوات باری تعالیٰ نه دے راوستے څوک مالداره دی او څوک غریبان دی او څوک لوئے منصب والا دی او څوک کوز دی په دے فرق سره د دنیا انتظام دے ۱۲
٣ے سورت اعراف مکی دے د ترتیب په لحاظ اووم دے او د نزول په اعتبار یو کم شلویشتم دے ایتونه ئے دوه سوه شپږ دی او رکوع ئے څلیریشت دی - کوم څه نه پس او د جن نه وروسته دے او د رکوع کیدو وخت د نزول دے ۱۲ مقصد د سورت هر کله چه معلومه شوه چه متصرف او غیب دان صرف باری تعالیٰ دے نو دا مسئله په بیا دریو سره رښتوه او دلائل نقلیه پکښے تفصیلی دی او عقلی پکښے اجمالی دی او چه کوم کښے حصه پکښے ده هغه راسوئی ۱۲
٣ے یعنی ما کت با د مخلوق د ویرولو کپاره رالیږلے شو په بیا دریو سره سره شو او زیرا دے مه تنګوه دا څه دے سورت او لر خبره وره ده
جه دا اولر معلوم وره ده

مَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۶۲﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ ۖ وَ

ژوندون زما او مرګ زما د الله دپاره چه پالونکے د عالم دے - نشته شریک هغه لره - او

بِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿۱۶۳﴾ قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ

په دے باندے حکم شوے یم او زه اول فرمانبردار مسلمان یم - او وایه آیا بغیر د الله نه

أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ

طلب کړم رب او هغه رب د هر شی دے - او نه کسب کوی د بدئ هیڅ نفس

إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

مګر تاوان ئے په هغه دے - او نه پورته کوی هیڅوک بوجه د بل چا - بیا په رب ستاسو ته

مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿۱۶۴﴾ وَهُوَ

واپس تلل ستاسو دے نو خبر به کړی تاسو په هغه چه تاسو کښے اختلاف کولو - او الله هغه

الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

ذات دے چه ګرځولی ئے تاسو لره خلیفګان د زمکے او پورته کړی ئے بعضی ستاسو په بعضو باندے

دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۗ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ

په درجو کښے چه امتحان اوکړی ستاسو په هغه شی کښے چه درکړے ئے دی تاسو لره - یقیناً رب ستا زر عذاب

وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۶۵﴾

ورکونکے دے - او یقیناً هغه بخښونکے مهربان دے -

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ رُكُوعَاتُهَا ۲۴

(شروع له ورو...) خاص په نوم د هغه رب چه بے حده مهربان رحم کونکے دے رکوع ۲۴ آیات ۲۰۶

الٓمٓصٓ ﴿۱﴾ كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ

الٓمٓصٓ - دا کتاب دے رالیږلے شوے تا ته نو نه دے وی په سینه ستا کښے تنګی

مِّنْهُ لِتُنْذِرَ بِهٖ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝٢ اِتَّبِعُوْا مَآ اُنْزِلَ

د دې نه چه ووېرې ته په دې سره خلق او نصیحت دې مؤمنانو ته - تابعداري اوکړئ د هغه کتاب

اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۭ قَلِيْلًا مَّا

چه رالیږلے شوے تاسو ته د رب ستاسو او تابعداري مه کوئ د دغه نه سوا د نورو ملګرو - ډیر لږ سوچ کوئ

تَذَكَّرُوْنَ ۝٣ وَكَمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا فَجَآءَهَا بَاْسُنَا بَيَاتًا اَوْ

تاسو - او ډیر کلي چه هلاک کړي دي مونږ نو راغلے ورته عذاب زمونږ د شپې یا دوی وو

هُمْ قَآئِلُوْنَ ۝٤ فَمَا كَانَ دَعْوٰىهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَآ اِلَّآ اَنْ

غرمه آرام کولو - نو نه وه آواز د دوی کله چه راغلے دوی ته عذاب مګر دا چه

قَالُوْٓا اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝٥ فَلَنَسْــَٔـلَنَّ الَّذِيْنَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ وَ

اووئ چه مونږ ظالمان وو - نو تپوس به اوکړو د هغوی نه چه راولیږلے شوي ورته پیغمبر او

لَنَسْــَٔـلَنَّ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٦ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَّمَا كُنَّا

تپوس به اوکړو د پیغمبرانو نه - نو بیان به اوکړو دوی ته په علم سره او نه یو

غَآئِبِيْنَ ۝٧ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذِ ࣙالْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهٗ

غائب - او تول په هغه ورځ حق دے - نو د چا چه درانه شو تله

فَاُولٰۗئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٨ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰۗئِكَ

نو هغوی کامیاب دي - او د چا چه سپکه شوه تله نو دوی

الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَظْلِمُوْنَ ۝٩ وَ

نقصان رسولے وے ځانونه ځکه چه زمونږ د آیتونو منل نه کول - او

لَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِى الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ۭ قَلِيْلًا

ځائے مو درکړے دے تاسو ته په زمکه کښې او پیدا کړي مو دي تاسو لپاره د ګزران سامانونه - ډیر کم

[illegible] د سورت دوه یم [illegible]
[illegible] یعنی د هغه [illegible]
[illegible] د باری تعالیٰ د طرفه
رالیږلے شوی د شیطان تابعداري
مه کوئ [illegible]

[illegible] دا د عذاب د تیرو [illegible]
بیان دے یعنی کله چه عذاب
راشی نو بیا [illegible]

[illegible] د پیغمبرانو نه به تپوس
اوکړو د رسولو د احکامو
او د امت نه به تپوس اوکړو
د منلو [illegible] بیان
[illegible]

[illegible] دا بشارت دے چا چه
د خدائے تعالیٰ خبره
اومنله نو هغه کامیاب
دے

[illegible] دا د عذاب [illegible]
بیان دے یعنی چا چه د
خدائے تعالیٰ حکم او نه
منلو نو هغه برباد دي -
[illegible] صورت کښې
[illegible] جنت [illegible]
[illegible] سورت دوه یم
[illegible]

[illegible] دا ترغیب دے اتباع
د [illegible] مهربانی [illegible]
[illegible] شکر [illegible]
تابع [illegible]

لے دا تمهید دے مقصود رو ستورا تحى یعنى ستاسو بچواته دشمن دے کوا دم علیه السلام سره ئے دشمنى کړیده او د ده ګڼه خپره مه منئ ۱۲ ؎ چه ما در ته حکم اوکړو نو بیا ولے نه منے نو ابلیس اووے چه زه غوره یم ځکه چه

مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا

شکر کوئ تاسو - ۱۰ پیدا کړی یو تاسو او بیا مو صورت درکړیدے تاسو ته بیا مو اووے

لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ

ملائکو ته چه سجده اوکړئ آدم ته نو سجده اوکړه دوی ټولو مګر ابلیس - (هغه) نه وه د

السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ

سجده کوونکو نه اووئے وئیل څه شی منع کړے چه سجده دې اونه کړه کله چه ما حکم درکړو تاته - اووئے وئیل زه غوره یم

مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ

دده نه - زه دې پیدا کړے یم د اور نه او دے دې پیدا کړیدے د خاورے نه - اووئے وئیل چه کوز شه

مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ

د دې ځائے نه ، نه دے لائق چه تکبر اوکړے په دے کښے - نو اوزه ته

الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾ قَالَ أَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾ قَالَ إِنَّكَ

ذلیل ئے - اووئے وئیل چه صبر اوکړه ماته تر ورځے د قیامته پورے - اووئے وئیل تا ته

مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ

صبر دے (ورکړے شو) - اووئے وئیل ځکه چه ته ما ګمراه کړم نو کینم به دوی ته ستا په برابره

الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ

لاره کښے - بیا به راشم دوی ته د مخے نه او د شا نه

وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ ۖ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

او د ښی طرف نه او د ګس طرف نه - او بیا به نه موندے ډیر د دوی شکر کوونکی

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا ۖ لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ

اووئے وئیل اوځه د دې ځائے نه خوار شوے شړلے شوے څوک چه پسے لاړو په تا پسے د دوی نه نو ډکوم

اورنه پیدا یم او آدم علیه السلام خټه نه دے ځکه چه خاورنه پیدا دے دا د ابلیس لعین غلطی وه اے ابلیس لعینه تاته خو ارحم الراحمین حکم کړیدے بیا ولے غلط قیاس دے د حکم الهی په مقابله کښے چلوے ځکه اوکړه نه خو حکم د مولا او منه - او سره د دینه چه خاورے هم ښے دی د اور نه او دا هم لازمه نه ده چه اصل ښه وی نو نسل دے هم ښه وی د نوح علیه السلام ځوئے کنعان څو کافر وه او دا هم لازمه نه ده چه اصل غلط وی نو نسل به هم غلط وی ابراهیم علیه السلام څوئے د آزر کافر ځوئے وه نو لعین او دے تا زه کافر کوم نو زه به ستا مخلوق هر قسم کافر کوم او کوره ابلیس څو مره لوئے لعین او بے ادبه دے

بے ادب تنها نه خود را داشت بد بلکه آتش در همه آفاق زد ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم الخ یعنی ته هر طرف نه به دوی ګمراه کوم - مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ دنیا به ئے مائل کړم - وَمِنْ خَلْفِهِمْ د قیامت نه

به ئے منکر کوم - وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ د نیکو نه به ئے منع کوم - وَعَن شَمَائِلِهِمْ بدو ته به ئے مائل کوم ۱۲

له تعين د اونے په قانګي نه دے ... کله خپله حصه ... (کهف ۳۰) ۔ کله د دے اونے په خوراک نه ... دے ۱۲ کله د شيطان د طرف نه قسم وه او د دوي د طرف نه قبول د شاهد نه ئي شو د بره مرتبے نه ئے کوز مرتبے ته راکوز کړه دو ۱۲ که يعنې ميوه د ترينه او خوره ۱۲ که ابليس عليه اللعنة غلطي اوکړه او غلطي خپله ئے تسليم نه کړه نو ملعون شو نو ترقيامته پورے چه څوک خپله غلطي نه مني نو دا علامه د تکبر ده نو د ابليس په لاره به دوزخ ته ځي - او د آدم عليه السلام ذهن اجتهادي غلطي او شوه چه دا او دے زه به د ځے خاصے اونے نه منع شوے يم او د هغے اونے نه ميوه او خوره او صرف د باري تعالي جنس د هغه اونے وه ليکن آدم عليه السلام خپله اجتهادي غلطي تسليم کړه نو معافي ورته او شوه نو څوک چه خپله غلطي قائل شي نو دغه ورته خدائے پاک معافي کوي ۱۲ ربنا ظلمنا الخ دا د آدم عليه السلام مقبوله دعا ده د هر چا د پاره ده خو چه عقيده صافه وي ۱۲ فوسوس الخ د تللو په وخت ۱۲

جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾ وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ

جهنم ستاسو ټولو نه - او اے آدمه اوسه ته او بي بي ستا په جنت کښې

فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا

نو خورئ کوم ځائے چه رضا شي ستاسو او مه نزدے کيږئ دے ونے ته نو شئ به

مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾ فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا

ظالمان - نو خطره اوکړه ورته شيطان چه ښکاره کړي دوي ته هغه شے

وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ

چه پټ وه د دوي نه چه شرمګاه د دوي وه او اوويل نه دے منع کړي تاسو لره رب ستاسو د دې

الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾ وَ

اونے نه مګر د دې د پاره چه شئ تاسو ملائک يا شئ تاسو هميشه پاتے کيدونکي - او

قَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ ۚ فَلَمَّا

قسمونه اوکړل ورته چه زه ستاسو د پاره خير خواه يم - نو راکوز ئے کړه دوي په دوکے سره - نو کله

ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا

چه او ئے څکله دوي ميوه د اونے نو ښکاره شوه ورته شرمګاه د دوي او شروع اوکړه دوي چه ټپل ئے په ځان

مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا

پاڼے د جنت - او آواز اوکړو ورته رب د دوي چه ما نه وو منع کړي تاسو د دے اونے

الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾ قَالَا

نه او ما نه وئيل وو تاسو ته چه شيطان ستاسو دشمن دے ښکاره - اووئيل دوي

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ

اے ربه زمونږ ظلم کړے دے مونږ په ځانونو خپلو او که ته ښه اونه کړے مونږ ته او رحم اونه کړے مونږ نو شو به

۱ـه يعنى دنيا ته او هغه ميدان جنګ دے د حق او د باطل ... توحيد او سنت ... باشوكتيا و بالإسلام دنيا و محمد نبيا ... يعنى د الله تعالى ...

الْخٰسِرِيْنَ ﴿۲۳﴾ قَالَ اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي

برباد - او وئ كوز شئ ځينې ستاسو به د ځينو نورو د پاره دښمنان وي . او ستاسو د پاره په

الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿۲۴﴾ قَالَ فِيْهَا تَحْيَوْنَ وَ

زمكه كښې ځاى د آرام دے او فائده ده تر يو مقرره وخته پورې . او وئ په دغه كښې به ژوندي وي او

فِيْهَا تَمُوْتُوْنَ وَمِنْهَا تُخْرَجُوْنَ ﴿۲۵﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ

په دے كښې به مرئ او د دے نه به را ويستے شئ تاسو . اے بنى آدمو! يقيناً پيدا كړے مو دے ستاسو د پاره

لِبَاسًا يُّوَارِيْ سَوْاٰتِكُمْ وَرِيْشًا ۭ وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ۙ ذٰلِكَ خَيْرٌ ۭ

جامه چه پټوى صورت ستاسو او جامه د ښائست ده . او جامه د تقوى غوره ده ...

ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿۲۶﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ

دا نخے د قدرت د الله دى اميد دے چه تاسو سوچ او كړئ - اے بنى آدمو! غلط دے نه كړى تاسو

الشَّيْطٰنُ كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا

شيطان لكه چه وايستلي يے وو مور او پلار ستاسو د جنت نه ويستلے يے نه د دوى نه جامه د دوى

لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ۭ اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهٗ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۭ

چه او ښائى دوئ ته عورت د دوى - دے ورئ تاسو او ډلے د دۀ د هغه ځائے نه چه تاسو ئې نه وينئ -

اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَاۗءَ لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۲۷﴾ وَاِذَا فَعَلُوْا

مونږ كړى دى شيطانان دوستان د هغو چه ايمان نه راوړى - او كله چه او كړى

فَاحِشَةً قَالُوْا وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَاۗءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا ۭ قُلْ اِنَّ

د بے حيائى كار نو وائى دوى مونده لى مونږ په دے باندې پلار نيكه خپل او الله حكم كړے مونږ ته په دے . او وايه چه

اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَاۗءِ ۭ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَي اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۸﴾

الله حكم نه كوى په بے حيائى سره - آيا وايئ تاسو په الله باندې هغه خبره چه تاسو پرې نه پوهيږئ

وسلم په پيغمبرۍ خوشحال يم او معتقد يم او بلاطرف نه شرك او بدعت او قانون انسانى نه نو بارى تعالى ګورى چه څوك د حق ملګرى او جنتيان دى او څوك د باطل طرفدار او دوزخيان دى . الله تعالى دا خبره خلقو ته ښائى .

۲ـه د عيسى عليه السلام ژوند په آسمان كښې هم ناآشنا خبره ده د دے قاعدے نه جدا ده .

۳ـه د نبى كريم صلى الله عليه وسلم نه مخكښے دا يو دستور وو چه طواف به ئے په بربنډه كولو او په حقه به خوشحال وو او دين به ئے ګڼلو نو بارى تعالى مخكښے د ابليس عليه اللعنة قصه بيان كړه په طور د تمهيد او وس فرمائى چه جامه خو د الله تعالى احسان دے ځينې د ستر د پاره او ځينې د ولږه پاره د بربنډو طواف چه تاسو شيطان كوى تاسو خپل حلال جامے په ګمان حرام وګڼئ او بيا وايئ چه دا دين دے او الله تعالى ورته دا شيطانى ... د تحريمات غير الله بيان دے .

۴ـه معلومه شوه چه د ولى جامه اغوستل چه د قانون د شرعے نه كښته خلاف ورځى نه وى نو دا د الله تعالى احسان دے ... شرك نعل ... الحمد لله الذى كسانى ما اوارى به عورتى واتجمل به فى حياتى ... الله په حفاظت كښے وى ...

له يعنې په ګمان باندې حلال يې ګڼي مګر حرام وي ۱۲ ـ ۳ خوراک او څښاک په اندازه کوئ ځکه چه د قول علم طب خلاف ده ډېر لوی مرضونو سبب اکثر ډېر خوراک وي نو په دې کښې احتياط ضرور دی چه نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي

قُلْ اَمَرَ رَبِّيْ بِالْقِسْطِ ۪ وَاَقِيْمُوْا وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

او وايه حکم کړی دی رب زما په انصاف سره ـ او چه برابر کړئ مخونه خپل په وخت د هر عبادت کښې الله ته

وَّادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۬ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُوْدُوْنَ ﴿۲۹﴾

او بللئ دئ يو الله کوونکي دئ لره بندګي ـ ځکه چه پيدا کړي يي تاسو لره اول نو ورته به واپس شئ

فَرِيْقًا هَدٰى وَفَرِيْقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ ۬ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا

يو ډله ته هدايت کړی دی او بله ډله باندې لګېدلې ده غلطي ـ ځکه چه دوی جوړ کړي دي

الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿۳۰﴾

شيطانانو لره مکري کار بې د الله نه ـ او خيال کوي چه دوی په هدايت دي ـ

يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّكُلُوْا وَاشْرَبُوْا

اې بني آدمو واخلئ ښکلا خپل په نزد د هر عبادت او خورئ او څښئ

وَلَا تُسْرِفُوْا ۚ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿۳۱﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِيْنَةَ اللّٰهِ

او مه کوئ زياتي ـ الله نه خوښوي زياتي کوونکي ـ او وايه چا حرام کړی دی ښکلا د الله

الَّتِيْٓ اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبٰتِ مِنَ الرِّزْقِ ۭ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ

چه پيدا کړی دی يې د پاره د بندګانو خپلو او مزيدار رزق ـ او وايه دا د مومنانو

اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ

د پاره دي په ژوند د دنيا کښې يواځې دوی لره دي په قيامت کښې ـ داسې بيانوو موږ

الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿۳۲﴾ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا

آيتونه د خلقو د پاره چه پوهېږي ـ او وايه چه حرام کړي دي رب زما بې حيائي ښکاره

ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوْا

او پټه او ګناه او ظلم ناحقه او چه شريک کړئ

شه خوراک چه عادت وي د ګېډې يعنې په اندازه سره خوراک کوئ د طبيبانو په نزد ساده خوراک او لږ خوراک سبب د صحت دی ۱۲

۳ يعنې ښائسته جامې او مزيدار خوراک الله تعالیٰ د خپلو بندګانو د پاره پيدا کړي دي خو په دنيا کښې د رسره تکليف شته او مخالفين هم د مومنانو سره شريک دي په دې مزيدارو اشيا وُ کښې او کله باري تعالیٰ دا مزيدار شيزونه د خپلو بندګانو نه واخلي او مخالفينو لره يې ورکړي د پاره د امتحان او دا نعمتونه صرف بلا تکليف د مومنانو وي په قيامت کښې په دې خبره عاقلان پوهېږي ـ راشئ حرام معلوم کړئ ځکه چه ځيني حرام دي ګناه او ظلم او شرک او غلطې خبرې حرام دي نو د کښته حرام شوي او د باري تعالیٰ حرام دي حرام او وايئ ۱۲

عه ګرچه ګفت ګو و فرموده ليک نګذاشت کو تا ګو د زنا شد وی لوګه او تنده مرض دي او خوراک څښاک ورلره علاج دی او د علاج مقدار او د خنثا په پرهيز دی ـ مرضونه نه ښتي اکثر د ډېر خوراک دي ۱۲ قال علما الاطباء تجربات الطبيه ۲

۱ بالقسط: لا اله الا الله، ای التوحید ۱۲

له ... د عذاب وشیوه نقشه ده یعنی د هرچا که قوم د پاره نیټه د عذاب مقرره ده نو چه کله نیټه راشی نو بیا د عذاب ...
... یعنی عذاب به وخت مقرر کښی راځی ... والا د کرشو ... تاکید ... د پاره ورته ... وړاندې والا هم نه شو ...

بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّاَنْ تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ مَا

د الله سره هغه چه نه دی رالیږلی په هغه هیڅ دلیل او چه او وایئ په الله تعالی باندې هغه خبره

لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۳﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ

چه تاسو نه پوهیږئ. د هر امت د پاره نیټه ده (د عذاب) نو چه کله راشی نیټه د دوی نو وروسته کېدای

سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿۳۴﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ

یو ساعت او نه به مخکښې شی - اے بنی آدمو که راشی تاسو ته رسولان ستاسو نه

يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ ۙ فَمَنِ اتَّقٰى وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

بیانوی تاسو ته آیتونه زما نو څوک چه ویریدو او نیک شو نو نشته ویره په هغوی

وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿۳۵﴾ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَآ

او نه به غمژن شی - او هغه خلق چه دروغژن کوی آیتونه زمونږ او ځان غټ گنړی د هغو نه

اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۳۶﴾ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى

دوی دوزخیان دی. دوی به په هغه کښې همیشه وی - نو څوک دے غټ ظالم د هغه چا نه چه تړی

عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ۗ اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيْبُهُمْ مِّنَ

په الله پورې دروغ یا دروغژن کوی آیتونه د هغه - دوی ته به رسیږی حصه د عذاب د دوی چه

الْكِتٰبِ ۗ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ قَالُوْٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ

لیکلی ده - تر دې چه کله راشی دوی ته رسولان زمونږ چه مړه کوی دوی لره او به وائی چرته دی هغه

تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۗ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا وَشَهِدُوْا عَلٰٓى

چه تاسو به آواز ورته کولو بې د الله نه - او به وائی چه ورک شو زمونږ نه او اقرار به اوکړی په

اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿۳۷﴾ قَالَ ادْخُلُوْا فِيْٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ

ځانونو خپلو چه دوی کافران وو - او به فرمائی چه داخل شئ سره د هغه ټولو چه تیر شوی دی

Margin notes:

سکه د بشارت دے یعنی کوم خلق چه د هغه دے احکام او وحی نو بیا الله به ... یعنی ذکر ... سره ... د دنیا ... او ... په آخرت کښی ... په خوشحالئ ... د دنیا ... د دنیا ... مقصود ... مقصود ...

سکه دا د عذاب اخروی تفصیل دے چه حال د توحید نه منکرو او د دوی ... دوزخ کښی همیشه به ... عذاب کښی همیشه شو

سکه دا د زیاتی ظالم یعنی دروغ تړونکی ... ته ... د ... دروغ په باری تعالی پورې ... دی

سکه دا د ... اخروی بیان دے چه کله دوی به ... د دوی ... معبودان ... خپل ... نیشتے

او ... په ... اقرار ... فائده ... دوزخ ته ... په ... و الله ربنا ماکنا مشرکین (انعام ۲۳) ...

له وجه دا ده چه تابع والې دا وايي چه دروستني گمراهان موږ او بل دا گمراهان چه تا بعداري موږ او مخکښي چه پخپله گمراهان وو او بل خو دوی ګمراه کول دوی او لیکل دی او ۲ دا ته ۳ یعنې دوی جنت ته نه شي تلی لکه چه اوښ په سوري د ستنې کښې نه شي تلی . د دې تعلیق بالمحال والې داده تاکید وکړي د پاره د مستحیل چه دی ۳

مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ

چه وو تاسو نه وړاندې پېريانو او انسانانو نه اور ته . هر کله چه داخله شي يوه ډله لعنت به کوي

أُخْتَهَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا

په بلې ترڅو چه کله جمع شي په دوزخ کښې ټول نو اوبه وائي روستني د مخکښو په حقه د ربه

هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلٍّ

زموږ دوی غلط کړي يو دي موږ نو ورکړه دوی ته عذاب دوچنده د اور . او به فرمائي چه د هر يو د پاره

ضِعْفٌ وَلَٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ

عذاب دوچنده دی ليکن تاسو پوهېږئ نه او وائي به وړاندیني روستنو ته نيشته تاسو

لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝

لره په موږ هيڅ غوره والی نو څکئ عذاب په سبب د هغه چه تاسو به کول

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ

يقيناً هغه خلق چه دروغ ئې وګڼل آيتونه زموږ او ئې غرور کړی د هغوی نه بېرته به نه شي دوی ته دروازې

السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ

د آسمان او لاړ به نه شي دوی جنت ته ترڅو چه لاړ شي اوښ په سوري د ستنې کښې

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ۝ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ

او دغسې بدله ورکوو مجرمانو ته . دوی لره د جهنم نه تو لاڼ ده او د پاسه

فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا

د دوی د دوزخ بړستن ده . او دغسې بدله ورکوو ظالمانو ته . او کوم چه مؤمنان دي

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

او کوي نيکي تکليف نه ورکوو چا ته مګر د طاقت د هغهٔ . دوی دي

۳ د بشارت د مؤمنانو د پاره چه ايمان او عمل ئې نېک وي نو دوی به جنت کښې هميشه وي ځکه چه کله دوی عقيده وه چه د ايمان او نيک عمل به ئې وشه او موږ به هميشه په دې يو نو دوی به هم په جنت کښې هميشه وي يعني خطرې زړه کښې راغی چه د ايمان او نيک عمل به د انسان د طاقت نه بهر وي ځکه چه جنت خو ډېر قيمت شی دې نو خدائ تعالیٰ د هغه وسوسې جواب ورکړو چه چا ته دومره تکليف ورکوو چه د هغهٔ د طاقت نه بهر نه وي د خدائ تعالیٰ دوستان فرمائي چه که موږ ته باري تعالیٰ وفرمائي چه آسمان ته او ختئ نو لوئ غرته به او ختو او ترمړګه پورې به پورته پورته تو پو نه وهو يعني دغه موږ وس دی خو باري تعالیٰ کله هم د انسان د طاقت نه بهر حکم نه کوي ۳

ع ظلم وضع د شي ده په غير محل کښې لکه د بد توک نه نيکي وهي . عنکبوت ۳۶ - زمر ۳۴

لہ دَ دوی دَ زړو ونو نه به الله تعالیٰ حقد دَ دنیا کینه او باسی. ٣ دَ اسبابه دَ میلک دَ میراث قوی سبب وی نو واجنت حقوته دَ میراث په شکل ملاؤ شوو

ٱلْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِم مِّنْ

جنتیان دی - دوی به په هغه کښې همیشه وی - او اوبه باسو هغه چه په سینو دَ دوی کښې وه

غِلٍّ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى

کینه وه حال دا چه بهیږی به دَ لاندې دَ دوی نه ویالې - او به وائی چه شکر دَ الله دے هغه چه مونږ ته

هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ۖ لَقَدْ جَآءَتْ

اوښودو دا - او مونږ هدایت نه شو موندے که چیرته نه وَے کړے مونږ ته الله یقیناً راغلی وه

رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا

رسولانو دَ رب زمونږ حق لره - او آواز به راشی چه دا جنت لره په میراث سره واخستو تاسو ځکه

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ وَنَادَىٰٓ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ أَصْحَٰبَ ٱلنَّارِ أَن قَدْ

چه تاسو نیکی کوله - او آواز به اوکړی جنتیان　دوزخیانو ته　چه　بیا موندو

وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ

مونږ دَ وعده دَ رب خپل رښتونے نو آیا بیا موندو تاسو وعده دَ رب خپل

حَقًّا ۖ قَالُوا۟ نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌۢ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى

رښتونے - نو دوی به وائی چه او - نو اعلان به اوکړی اعلان کونکے په مینځ دَ دوی کښې چه لعنت دَ الله دے په

ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾ ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا

ظالمانو باندې - کوم چه منع کول ئې خلق دَ لارے دَ الله نه او لټول ئې په هغې کښې کوږوالے

وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ كَٰفِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى ٱلْأَعْرَافِ

او دوی دَ آخرت نه انکار کاوو - او په مینځ دَ دوی کښې به حائل وی - او په اعراف به

رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّۢا بِسِيمَىٰهُمْ ۚ وَنَادَوْا۟ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ أَن

سړی وی چه پیژنی به هر یو په علامے دَ هغو سره - او آواز به اوکړی جنتیانو ته چه

ستا جنت ته بوتلو نکے صرف الله تعالیٰ دے او عمل نیک سبب دے دَ مهربانۍ دَ الله تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی دَ چا عمل دَ لره تحفه اے تعالیٰ دَ عذاب نه نه شی بچ کولے نو اصحابو اوے چه ته هم یا رسول الله نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم اوفرمایل چه زه هم نه شم بچ کیدے مگر چه ما خدائے تعالیٰ په مهربانۍ کښې پټ کړی نو هله به بچ شم ١٢

٤ اسلام ئې دَ خلقو په نظر کښې بد ښکاره کاوه

٥ اعراف والا هغه خلق دی چه نیکی او بدی ئې برابر شوی وی دوی به اعراف ته څی په اعراف کښې خفګان او خوشحالی دواړه نیشته دوی به ښه موده په اعراف کښې وی دَ جنتیانو او دوزخیانو سره به خبرے کوی دوزخیانو ته به ظالمان وائی او جنتیانو ته به سلام کوی دوی به په فضل دَ خدائے تعالیٰ سره جنت ته لاړ شی اعراف دَ هغه دیوال نوم دے چه دَ دوزخ او جنت په مینځ کښې پرده ده چه دَ جنت مزه دوزخ ته او دَ دوزخ تکلیف جنت ته نه رسیږی ١٢

الثلثة

وقف لازم

سلے د جنتيانو به وه علامه خو سپينوالے د مخ وي او بله خاصه علامه هم وه چې اعراف والا به يې په دغه علامه سره هم
پيژني آګرچې دوي به هم پيژني
خاشته وي د دوزخيانو به هم تور والے
د مخ وي او بله خاصه
علامه به هم وي چې دوي
به په دغه علامه پيژني
شي آګرچې دوي به شکل به
وي - اصحاب اعراف د نيکانو
هغه فرقه ده
چې مقربين د نيکانو هغه
کامله فرقه ده او اصحاب
يمين د نيکانو منځنۍ فرقه
ده د مقربين نه ټيټه او
د اصحاب اعراف نه پورته ده
سلے چې په تاسو به
سړو د دوي سره د الله
تعالیٰ معرفت حاصل وي
دا په دين پورے لګے
وي يا په دين کښې غلطې
حيلې جوړوي دا هم په
دين پورے خندا ده ۱۲
سلے لکه چې څوک هير کړے وي
د آخرت ورځ هغه پرېښے ده
او د هغې د پاره يې څه تياری
نه وه کړے نو هغې به
دوي په دوزخ کښې
پرېږدو

سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوْهَا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ﴿۴۶﴾ وَاِذَا صُرِفَتْ

سلام دې په تاسو - نه به وي تلي جنت ته او دوی به طمع وي (د جنت) - او کله چې واپس شي

اَبْصَارُهُمْ تِلْقَآءَ اَصْحٰبِ النَّارِ قَالُوْا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ

نظرونه د دوی طرف د دوزخيانو ته نو وايه وائي اے رب زمونږه مه ګرځوه مونږه د ظالمانو

الظّٰلِمِيْنَ ﴿۴۷﴾ وَنَادٰٓى اَصْحٰبُ الْاَعْرَافِ رِجَالًا يَّعْرِفُوْنَهُمْ بِسِيْمٰىهُمْ

سره ملګري - او آواز به اوکړي اعراف والا سړو ته چې پيژني به يې په علامو د هغوي سره

قَالُوْا مَآ اَغْنٰى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿۴۸﴾ اَهٰٓؤُلَآءِ

نو وايه وائي فائده نه کړه تاسو ته جماعت ستاسو او هيڅوک شي چې تاسو تکبر کاوه - آيا دا هغه خلق

الَّذِيْنَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ

چې قسمونه کول تاسو چې او به رسوي دوي ته الله رحمت لره (او دوي ته ويلے شو داخل شئ) جنت ته نشته

عَلَيْكُمْ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿۴۹﴾ وَنَادٰٓى اَصْحٰبُ النَّارِ اَصْحٰبَ

وېره په تاسو او نه به تاسو غمژن شئ - او آواز به اوکړي دوزخيان جنتيانو ته

الْجَنَّةِ اَنْ اَفِيْضُوْا عَلَيْنَا مِنَ الْمَآءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ قَالُوْٓا

نه چې راتوئ کړئ مونږ باندې لږ اوبه يا څه د هغې نه چې ورکړے دے الله تاسو ته - او به وائي

اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۵۰﴾ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَهُمْ لَهْوًا

يقيناً الله حرام کړي دي دا دواړه په کافرانو باندې - کوم چې جوړ کړے وو دين خپل تماشه

وَّلَعِبًا وَّغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنْسٰىهُمْ كَمَا نَسُوْا لِقَآءَ

او لوبه او دوکه ورکړے وه دوي ته ژوند د دنيا - نو نن هير به کړو مونږ دوي لکه چې هير کړے وه دوی ملاقات

يَوْمِهِمْ هٰذَا وَمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿۵۱﴾ وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ

د ورځې د دوي دغه او څنګه چې دوي د آيتونو زمونږ انکار کولو - او يقيناً ورکړے وه مادوي لره

ع ۵
۱۲

ته وبیان باری تعالیٰ را او کړ خاوه د زمکې معظم خلقو ته چه دوی لره ما کتاب ورکړی بیشه نو بیا هم ته صبر کوي

بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾

کتاب چه ظاهر کړے مو دے په علم سره خو نه ده او مهربانی ده د هغو قوم د پاره چه ایمان راوړی.

هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا تَاْوِيْلَهٗ ۚ يَوْمَ يَاْتِيْ تَاْوِيْلُهٗ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ

صبر نه کوی دوی مګر د دیته چه ظاهر شی خبره د ده، کله چه ښکاره شی خبره د ده او به وائی هغه خلق

نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَلْ لَّنَا مِنْ

چه هیر کړے ئی وه دا قرآن پخوا او یقینا وه رسولانو د رب زمونږ ده حق لره - نو آیا شته مونږ لره

شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوْا لَنَآ اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ۭ

سفارشیان چه سفارش او کړی زمونږ د پاره یا واپس شو نو عمل به او کړو بې د هغه نه چه کاوه مونږ.

قَدْ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ

یقینا تاوان رسولے دے دوی ځانونه او ورک به شی د دوی نه هغه دروغ چه دوی تړل - یقینا

رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ

رب ستاسو هغه الله دے چه پیدا کړی ئی دی اسمانونه او زمکه په مقدار د شپږو ورځو کښې بیا

اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۣ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهٗ حَثِيْثًا ۙ

قائم شو په عرش باندے - پټوی شپے لره په ورځے سره طلب کوی هغه یو بل لره په تادئ -

وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُوْمَ مُسَخَّرٰتٍۢ بِاَمْرِهٖ ۭ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَ

او پیدا کړی ئی دی نمر او سپوږمئ او ستوری تابع دی د حکم د هغه - صرف هغه لره دی پیدا کول او

الْاَمْرُ ۭ تَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٤﴾ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَّ

حکم د هغه شی - برکت والا دے الله چه پالونکے د عالم دے - آواز او کړئ رب خپل ته په عاجزئ سره او

خُفْيَةً ۭ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٥٥﴾ وَلَا تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ

په پټه، یقینا الله نه خوښوی ظالمان - او وران مه کوئ په زمکه کښے

ته رد د بیان باری تعالیٰ را قیامت ته، نو کله چه راشی قیامت نو بیا به کړ دوی سفارشیان ختم وی او د دنیا آرمان به کوی او دروغ به ئې ختم شی ۱۲

۲ دا د سورت د ریم مقصود دے اعلان دے چه قادر به هر کار او حکمران او برکت ورکونکے صرف الله تعالیٰ دے نو ما ځنې خپل حرف د هغه نه غواړئ او په دے مسئلے سره د عالم اصلاح ده فساد د عالم راځی په دے سره چه د مخلوق نه یره او طمع وی نو چه د زمکې اصلاح راغلے ده په توحید سره نو بیا په زمکه کښے شرک مه خورووئ چه غټ فساد دے ۱۲

۳ ظالم هغه دے چه حاجتونه خپل د غیر الله نه غواړی او د هغه نه طمع کوی او ویره تری کوی او د اسباب ظاهری نه دا خو شرک او فساد د عالم دے او توحید اصلاح ده ۱۲

عه دا دریم دعوه ده

استوی علی العرش الخ ما یلیق بشانه - عرش حادث او محدود دے او باری تعالیٰ قدیم او لامحدود دے نو ظرفیت نه دے صحیح کیږی ۱۲

ان ربکم الخ دا نفی د شرک فی التصرف ده ۱۲

له وا تمثيل دے د اهل حق د پاره او د اهل باطل د پاره هم او د دے وهم رفع ده چه واے واضح بيان د توحيد اوشو
نو اوس به په دنيا کښے د شرک بوټى پاتے نه شى. حاصل د جواب دا دے چه د رحمت باران او وريږى نو په ځينو زمکو کښے

بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوْهُ خَوْفًا وَّطَمَعًا ؕ اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ

پس د اصلاح د هغے نه او بلئ هغه په وېره او په طمع سره - رحمت د الله تعالى

قَرِيْبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝٥٦ وَهُوَ الَّذِىْ يُرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًا ۢ

نزدے دے نيکانو ته - او الله هغه ذات دے چه رالېږى بادونه د پاره د زيرى

بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ؕ حَتّٰۤى اِذَآ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنٰهُ

مخکښے د باران نه - تر دے چه پورته کړى وريځ درنه نو او چلوو مونږ ئے

لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ

کلى مړ ته نو او وروو مونږ په هغے سره باران نو راوباسو په هغه سره هر قسم ميوے

كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝٥٧ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ

دغسے را وباسو مړى اميد دے چه تاسو سوچ اوکړئ - او کلى مزيدار راوځى

نَبَاتُهٗ بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۚ وَالَّذِىْ خَبُثَ لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًا ؕ كَذٰلِكَ

گياه د هغے په حکم د رب د هغے سره - او هغه کلے چه خراب وى نو نه راوځى گياه مگر په کاره - دغسے

نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّشْكُرُوْنَ ۝٥٨ لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ

بيانوو اياتونه د هغه قوم د پاره چه شکر اوباسى - يقيناً ليږلے وو مونږ نوح قوم خپل ته

فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اِنِّىْۤ اَخَافُ

نو اوئے وئيل اے قومه محتاجى کوئ د الله نيشته تاسو له اِله غير د هغه نه - زه وېرېږم

عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝٥٩ قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖۤ اِنَّا لَنَرٰىكَ

په تاسو باندے د عذاب د ورځے لوئے نه - او وئے وئيل غټانو د قوم د هغه يقيناً مونږ وينو تا

فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝٦٠ قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِىْ ضَلٰلَةٌ وَّلٰكِنِّىْ رَسُوْلٌ

په غلطئ ښکاره کښے - او وئے وئيل اے قومه نه يم گمراه ليکن رسول د

ع ١٤

شاړ نو او په خرابو زمکو کښے غټے او جړے پيدا کيږى نو دغسے د توحيد اهل باران چه او وريږى د الله تعالى د طرفنه نو نيک خلق به ئے قبول کړى او چا ته به نو گټه به ئے توحيد شاړ نه اوشى او د غلطو خلقو ذهن و نو کښے به د شرک او د بدعت غټے او جړے اوشى نو دا اهل ته تنبيه ده چه په دعوت کښے بيدار شه ١٢

سله دا د قيامت د ثبوت د پاره دليل دے چه څنګه رنګے شوے زمکه مړ شوے کړه نو دغسے به مړى بيا ژوندى کړو ١٢

سله دا د توحيد مسئله نوے مسئله نه ده بلکه دا د رحمت باران د نوح عليه السلام په دور کښے هم وريدلے دے او نيکانو قبول کړے وه او بدانو ترے انکار کړے وه نو نوح عليه السلام او تابعدارانو ئے کامياب شو او مخالفين طوفان شو نو دغسے نقشه به د نبى کريم صلى الله عليه وسلم هم نو دا قصه دے سره لېږى چه ان ربکم الله الا هو دا اول قصه ده کوم چه دعوے سره لگى ١٢

فانزلنا الى دا التفات دے تکلم ته د غيبت نه ١٢

سله اى انا نراک الى معلومه شوه چه دعوت د انبياو د ذره ذره نه وى تک ته سړى بچه کوی په سر زباست وى او د آواز ورکړى چه ازانات ئے
سله قوم نوح عليه السلام ته به وائى او دے ورته يا قوم وائى دا د داعى کار دے نبى عليه السلام فرمائى و نخشن الى من اشاره ده توحيد ته بدلينې

ف د رسالت مفهوم په سړیه ښکاره کوي یعنی شرعي احکام د پیغمبرانو نبوت ... لیکن ... فرمائي چه شرعي حکم پټ کړو ... د قیامت په ورځ ... د ... شو او ... شیطان ...

مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمْ وَ

د رب العالمین یم ۔ رسوم تاسو ته حکمونه د رب خپل او خیر خواهی کوم ستاسو او

أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن

پوهیږم د الله د طرفه هغه چه تاسو پرې نه پوهیږئ ۔ آیا تعجب کوئ تاسو د دې نه چه راغلې تاسو ته نصیحت د

رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

رب ستاسو په یو سړي ستاسو چه ویروي تاسو او چه تاسو بچ کړئ او امید دې چه تاسو باندې رحم وشي ۔

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ

نو دروغ نسبت کړو دوی هغه ته نو بچ کړو مونږ هغه او هغه کسان چه ده سره وو په کشتۍ کې او غرق کړل مونږ هغه

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ

خلق چه دروغ نسبت کړي وو آیتونو زمونږ ته ۔ بے شکه دوی وو ړانده قوم ۔ او عاد ته نو مونږ ورور د هغوی

هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ

هود لیږلو ۔ هغه اووې اے زما قومه عبادت کوئ د الله نیشته تاسو لره الٰه غیر د هغه نه ۔

أَفَلَا تَتَّقُونَ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ

آیا تاسو بچ کوئ د خلاف نه ۔ او ووې هغه سردارانو چه کافران وو د قوم د هغه نه بے شکه مونږ وینو تا لره

فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ

بے وقوفه او مونږ گمان کوو په تا د دروغ جنو ۔ هغه اووې اے زما قومه نشته زما

بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ أُبَلِّغُكُمْ

جاهل لیکن رسول یم د رب د مخلوقات نه ۔ رسوم تاسو ته

رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ

حکمونه د رب خپل او زه ستاسو خیر خواه یم امانتدار ۔ آیا تعجب کوئ تاسو د دې نه چه راغلې تاسو ته

فرمائي چه شرعي حکم ... ولایت په شان ښکاره کوي ... پیغمبران بیکار ... شوي ... کمال ... قبول ... ښکاره کړو ... یعنی ولایت هم ښکاره کوي

ف خوک چه ګناه نه کوي ... هغه باندې رحم کیږي ۔

ف خوک چه نافرماني کوي نو هغوی به هلاک کیږي ... د هود د قوم اعلان وشه چه هود علیه السلام هم ... معبود یو دے الله نه بل خوک نیشته نو د توحید مسئله ... نوې نه وه بلکه د ... د قرآن نه وه ۔

ف د سرکشه علمائو ... سرکشه علمائو او بے علمه پیران او بے عمله علماء د دین دشمنان وي او با عمله علماء او با علمه پیران نیک علماء د دین ... وي ۔

ف د هود علیه السلام دعوت او د نوح علیه السلام دعوت یو شان وه ... د دې قصه ... د دې سورت تعلق ... یعنی هود علیه السلام هم ... مسئله کړې وه ۔

ف ... په ... نه ... ونه ... خپل ...

با زنیا یعنی ... مرغ ... پروانه ... سوخته ... آواز ... ۱۲

ـلـه ذکر د نعمتونو د الله تعالیٰ واوسه چه د هغه سره اعتقاد وی چه دا نعمتونه صرف الله تعالیٰ ورکړی دی او ذکر کوی او ... والئ. حدیث قدسی دے چه الله تعالیٰ فرمائی ... شکر ... عتق ... دوه ... د کوم نعمتونه

ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا

نصیحت د طرفه د رب ستاسو نه په ژبه د یو سړی ستاسو چه او ویروی تاسو او یاد کړئ هغه وخت

إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ

چه کړی تاسو مشران پس د قوم د نوح نه او ورئ زیات کړو تاسو له په بدن کښے

بَصْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا

زیاتوالے - نو یاد کړئ نعمتونه د الله امید دے چه تاسو به کامیاب شئ - او وے وئیل

أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ

چه آیا ته راغلے ئی مونږ ته چه بندګی اوکړو د الله یواځے او پریږدو هغه چه بندګی ئے کوله پلار نیکه زمونږ

فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ

نو راوړه هغه عذاب چه ویرے ئے ورکوے مونږ ته که ئے ته د رښتو نه - هغه او وئیل په تحقیق لازم شو

عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ

تاسو ته د رب ستاسو نه عذاب او غضب - آیا جګړه کوئ تاسو ما سره په هغه نومونو کښے

سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ

چه ایښی دی تاسو او پلار نیکه ستاسو نه دے رالیږلے الله د هغو څه دلیل -

فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ

نو انتظار کوئ بیشکه زه ستاسو سره انتظار کوونکے یم - نو بچ مو کړو هغه او هغه خلق چه

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا

د هغه سره وو په مهربانئ خپله او اوګوړ مو ویسته بیخ د هغو خلقو چه دروغ ګڼلے ئے آیتونه زمونږ او نه وو

مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

مومنان - او لیږلے مو وو ثمود ته رور د هغوی صالح لره - او وئیل هغه اے قومه بندګی کوئ د الله

ورکوی او صرف د باری تعالیٰ د طرفه وی او په حدیث شریف کښے وی چه سړے سحر او بیګاه دا دعا اووائی: اَللّٰهُمَّ مَا اَصْبَحَ بِيْ مِنْ نِّعْمَةٍ اَوْ بِاَحَدٍ مِّنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ: یعنی کوم نعمتونه چه ما په یا په کل مخلوق نو صرف ستا دی نو تا لره شکر دے او بیګاه به د ما اصبح په ځائے ما امسی: وائی: نو د سړی خپله شکر به اداکړی ۔

ـلـه یعنی واصرف تومونه دی خدایانو تعالیٰ د دوی په خدائی څه د دلیل نه دے رالیږلے ۔

ـلـه په کوم نیکانو د عذاب نه صرف باری تعالیٰ دے او نوم قوم او صالح کو د نیکانو صرف باری تعالیٰ دے - یعنی د نیکانو سره هدا د کوونکے او بدا نو لره هلاکوونکے د الله تعالیٰ نه سوی بل څوک نیشته لکه نا فعا وضارا صرف باری تعالیٰ دے د پیغمبرانو کمال دا دے چه د عذاب په وخت د عذاب نه بچ کیږی ۔

شاه صاحب فرمائی چه مقصد دا چه د تهرا و دوی عبارت لکه اوکوره ضرر ته ول ... چه نهی کښے: لَا تَشُدُّ الرِّحَالُ اِلَّا ... وکنی ...

حدیث ... خپله غلطی په بعضو کښے ابو ذر غفاری ته تسلیم کړه طور ته تلے وه د برکت د پاره بخاری ... حاشیه ...
ـلـه ... دا دریه قصه ده دے هم د غه مقصد دے چه د توحید مسئله نو نه ده ... ربا ته په ...

او ثمود ته مو ورور د دوی صالح علیه السلام هم وړو، وویل ای قومه! عبادت کوئ د الله، نشته

مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِ

نشته تاسو لره حاجت پوره کوونکی غیر د الله نه، بېشکه راغلې ده تاسو ته بیان د رب ستاسو، دا

نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً ۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ ۖ وَلَا تَمَسُّوهَا

اوښه د الله ده ستاسو د پاره نښه ده، نو پرېږدئ دا چې خوري په زمکه د الله کښې، او مه رسوئ دې ته

بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٧٣ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ

تکلیف، نو او به نیسي تاسو لره عذاب سخت. او یاد کړئ هغه وخت چې کړي یئ تاسو وارثان

مِن بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا

پس د عاد یانو نه او ځای درکړی تاسو ته په زمکه کښې، چې جوړوئ تاسو په هواره زمکه کښې

قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا

بنګلې او کړئ په غرونو کښې کورونه، نو یاد کړئ نعمتونه د الله او مه ګرځئ په

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝٧٤ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن

زمکه کښې وران کوونکي. اووې ویل غټانو هغو چې تکبر یې کړی وه د

قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ

قوم د ده نه هغو چې کمزوري ګڼل کېدل هغو ته چې ایمان یې راوړی وو د دوی نه، آیا پوهېږئ تاسو

أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝٧٥

چې یقیناً صالح استازی دی د رب د ده نه؟ هغوی وویل یقیناً مونږ په هغه څه چې رالېږلی شوی دی

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ ۝٧٦

ایمان راوړونکي یو. اووې ویل تکبر کوونکو هغه څه چې تاسو ورباندې ایمان راوړی مونږ ترې انکار کوونکي یو.

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا

نو زخمي کړه دوی اوښه او واپس شول د حکم د رب خپل نه، او وې ویل ای صالحه! پېښ کړه مونږ ته

کفار د صالح علیه السلام نه معجزه او غوښتنه چې که ته پیغمبر یې نو د دې غره نه اوښه راوباسه، نو صالح علیه السلام الله تعالیٰ ته سوال اوکړو، نو اوښه پیدا شوه. هغه غټه وه د ټولو څارویو ترینه تنګ شو، ورځ به یې ټول تالاب اوبه ورو بیا به یې ورځ بل تالاب اوڅښلې او یوه ورځ به تمام څاروی اوبه څکل. بیا دوی اوښه هلاکه کړه نو د الله تعالیٰ عذاب په دې راغی. دوی کاریګر وو په غرونو کښې به یې کورونه کښتل او په هواره زمکه کښې به یې بنګلې جوړولې. غریبانو غټانو صالح علیه السلام باندې ایمان راوړو او غټانو ترینه خلاف وو. غټانو غریبانو ته چوپس اوکړو چې تاسو د صالح علیه السلام رسالت منئ؟ هغوی اوویل چې مونږ د صالح علیه السلام رسالت منو. د دې نه دا هم واضح ده چې بار بار تعالیٰ د دې توحید د اشاعت د پاره لیږلی دی. غټانو او ویل چې مونږ نه منو، او بیا یې زخمي کړه او په صالح علیه السلام باندې یې ټوکې اوکړې چې عذاب راوړه. نو دوی هلاک شول. منکران هلاک کیږي.

ﻟـﻪ ابن عباس فرمائی الرجفة من بغيتهم قبل الهلاک. ق قال يقوم په وخت د وتلو د نصيحت اوکړو نو حضور خبره اونه منله نو صالح علیه السلام خفه شو او روان شو خلق لاړو نه کړه او وتلو د وخت چه مخ تو مسعد قوت سو تیره خواهم اوکړه بیان شه شه اوکړه

بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

هغه عذاب چه ته ترینه مونږ ویروې که ته یې د رسول - نو اونیول دوی لره زلزلې نو

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ

شو دوی پکور و نو خپلو کښې پاستر پراته - نو واپس شو د دوی نه او وئیل ای زما قومه!

لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ

بیشکه ما او رسولو تاسو ته حکم د رب خپل او خیر خواهي مې اوکړه تاسو لیکن تاسو نه خوښوئي

النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُم

خیر خواهان خپل - او (اولیږو) لوط کله چه اووئیل قوم خپل ته آیا کوئ تاسو داسې بې حیائي چه نه دې

بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً

مخکښې تا نه کړې دغه هيڅ يو کس د عالم نه - یقیناً تاسو راتلئ کوئ سړو ته په خوند سره

مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾ وَمَا كَانَ جَوَابَ

د ښځو نه دې بیځ خپلې - بلکه تاسو قوم یئ ظالم - او نه وه جواب د

قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ

قوم د ده مګر چه اووئیل اوباسئ دوی د کلي خپل نه - یقیناً دوی خلق دي چه

يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

ځان پاک ګڼړي - نو بچ مو کړو ده او اهل د ده مګر ښځه د ده چه شوه په پاتې کید ونکو نه -

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

او اورولو مونږ په دوی باندې باران د کاڼو نو اوګوره چه څنګه شو انجام د مجرمانو -

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم

او (ولیږلو مو) مدین ته رور د دوی شعیب لره او وئیل ای زما قومه عبادت کوئ د الله نیشته تاسو لره

(حاشیه):

خپل خیر خواه دوست کړو او کړه هلاک بعد شو نو معلوم وه یا نه وه د صالح نه وه بلکه صرف د تا سف مې پاره و ه دا صالح حاضرین ته کوم چه وایه نه علوم د ش: اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى (الآیه) (روم ۵۲ - ۱۲)

ﺳﻪ د اخلورمه قصه ده او د تعلق دی د اعلان سره د چه د خدائے تعالیٰ د کتاب تابع شئ او د شیطان تابعداري مه کوئ د لوط علیه السلام قوم چه د شیطان تابعداري اوکړه نو هلاک شو نو دغې خوک چه خدائے تعالیٰ حکم نه منی نو هلاک به شي دا د دغو معنا بیان دے خلفا لفیتو ته او د تابعدار انو د پاره بشارت دے چه حضور به بچ کوي او دا عق یکښې تسلي ده چه خلاف مواجه ستاسو نه دے شوي (قصه) د لوط علیه السلام په زمانه کښې قحط وه نو د بهرنه به مسافر راتلل بیا چه لږ نو دوی په حضور واشوم رسا وه چه بیا اولادونه چه زموږ ملک اوکړي نو دغه بیا دوی په دے فحش کار باندې عادت شو - نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه څه په خپل امت باندې ویره دیر زیم چه دوی چرته د قوم لوط کار اونه کړي او فرمائی چه دا سے تماشا چه اوګورئ نو دواړه قتل کړئ ۱۲

ع ۱۰ / ۱۷

ﮔـﻪ د وے پنځمه قصه تعلق د دے دوو مسئلو سره دے چه حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غوارئ او بله دا چه د خدائے تعالیٰ د کتاب تابعه شئ د شیطان تابعداري مه کوئ - د شعیب علیه السلام په قوم کښې دوه کمال وے ز پاتے په صفحه (۲۳۲)

زیاتی د ضت (نه) او نو کی دا وه چه دوی مشرکان وو او دوی به په تول او پیمانه کښی کمی کوله

نقصان به ئې کولو

باری تعالیٰ شعیب علیه السلام را ولیږه شعیب علیه السلام نو خطیب الانبیاء وئیلے شی شعیب علیه السلام د قوم مدین له را ولیږل شو هغه قوم چه د ابراهیم علیه السلام د زوی مدین نه پیدا شوی وو او دا قوم مدین والو

مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ

له غیره د هغه نه، بیشکه راغلے دے تاسو ته صاف دلیل د رب ستاسو نه نو پوره ورکوئ پیمانه

وَالْمِيْزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ

او تول او کم مه ورکوئ خلقو ته څیزونه د دوی او وران مه کوئ په زمکه کښی

بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۸۵﴾ وَ

پس د اصلاح د هغې نه، دا خبره غوره ده تاسو ته که یئ تاسو مؤمنان. او

لَا تَقْعُدُوْا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوْعِدُوْنَ وَتَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ

مه کینئ په هره لاره کښی چه ویروئ خلق او منع کوئ ئې د لارے د

اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَتَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوْۤا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا

الله نه هغو لره چه ایمان ئې راوړے دے او لټوئ په هغې کښی کوږوالے او یاد کړئ هغه وخت چه وئ تاسو کم

فَكَثَّرَكُمْ ۪ وَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿۸۶﴾ وَاِنْ كَانَ

نو زیات ئې کړئ تاسو او وګورئ چه څنګه شو انجام د مفسدانو. او که وی یوه

طَآئِفَةٌ مِّنْكُمْ اٰمَنُوْا بِالَّذِىْۤ اُرْسِلْتُ بِهٖ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوْا

ډله ستاسو نه چه ایمان ئې راوړے دے په هغه شی چه زه ورکښی لیږلے شوے یم او بله ډله ایمان ئې نه دے راوړے

فَاصْبِرُوْا حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿۸۷﴾

نو صبر وکړئ تر دے چه حکم وکړی الله په مینځ زمونږ کښی، او هغه غوره دے د ټولو فیصله کوونکو نه۔

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لَنُخْرِجَنَّكَ يٰشُعَيْبُ

او وے ویل هغو سردارانو چه تکبر ئې کړے وو د قوم د ده نه چه خامخا به وباسو تا لره اے شعیبه!

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَاۤ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِىْ مِلَّتِنَا ؕ قَالَ

او هغه خلق چه ایمان ئې راوړے دے ستا سره د کلی خپل نه یا به راګرځئ دین زمونږ ته هغه ووے

او کوئ فیصلے ته چه مشرکان الله تعالیٰ هلاک کړی او موحد بچ لره باری تعالیٰ کامیاب کړی شیخ د هود معنی ده قبول دا ده چه پیغمبران نعوذ بالله مخکښی د کفر په دین وو بیا تو حق ته راغلی دی لره بیا واپس کول غواړی

الجزء التاسع ٩

أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿۸۸﴾ قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي

چه موږ وو په بد ګڼونکو دغې رنګ به هم ستاسو دين قبول کړو؟ نو ولې تړلي وي مونږ په الله دروغ که قبول کړو دين

مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجّٰنَا اللّٰهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ

ستاسو پس د دې نه چه بچ کړي يې ترې موږ لره الله - او نه ده مناسب موږ لره چه قبول کړو

فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ۚ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ

د دغه دين ستا مګر که رضا شي د الله چه رب زموږ دی - احاطه کړې ده رب زموږ هر شي لره په علم خپل کښې

عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَ

الله ته سپارلې دي موږ کارونه خپل - اے ربه زموږه فيصله اوکړه په مينځ زموږ او د قوم زموږ کښې په انصاف سره او

أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿۸۹﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ

ته د ټولو نه غوره فيصله کوونکے يې - او وې ويل سردارانو هغو چه کفر يې کړے وو د قوم د هغه نه که تابعداري

اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخٰسِرُونَ ﴿۹۰﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

اوکړه تاسو د شعيب تاسو به په دغه وخت برباد شئ - نو اونيول دوی لره زلزلې

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جٰثِمِينَ ﴿۹۱﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ

نو شو پکور د خپلو کښې نسکور پراته - کوم خلق چه دروغژن کړے وو شعيب لره (هلاک شو)

لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿۹۲﴾

ګويا نه وو آباد په دغه مقام کښې - کوم خلق چه دروغژن کړے وو شعيب لره شو برباد -

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ

نو واپس شو د دوی نه او وې ويل اے قومه بے شکه اورسول تاسو ته حکمونه د رب خپل او خير خواهي م وکړه

لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴿۹۳﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ

ستاسو نو څنګه به افسوس اوکړم په کافرانو باندے - او مانه دے ليږلے په هيڅ کلي کښې

ع ۱۰ يعنې خدائے تعالیٰ هر څه کولے شي ۱۲

ع ۲ يعنې د وينا د بيان اوکړو او د دوی خبرو نه منله نو شعيب عليه السلام د دوينه د وان شو دوی لاژوندي وو نو د وينا نے د اخبره اوکړه چه تما قومه ما خپله تما يه آزاده کړه او تاسو ته مې د الله تعالیٰ حکمونه او رسول ليکن تاسو ونه منل نو هلاک به شئ او زه ستاسو په هلاکيدو نه خفه کيږم ۱۲

ع ۳ د دا د عذاب د شيو نقشه ده چه زه انبيا ن را ولېږم او دوی خبره او نه مني نو زه په دوی تکليف راولم چه دوی عاجزي اوکړي چه په دغه او نه شي نو زه په خوشحالي راولم چه د احسان شکر کوي او حکم مني او مني چه په دی حم او نه شي نو بيا ئے ونيسم د په وير سره قوم د مونوتباه اوکړو ۱۲

عه او نعود ۱۲

بسه في وقت من الاوقات ۱۲

ربع ۱۰

ع ۱۱

مِن نَّبِيٍّ إِلَّآ أَخَذْنَآ أَهْلَهَا بِٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ

هیڅ نبی مګر ما اونیول اهل د هغه په فقر سره او په مرض سره امید دے چه دوی

يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوا وَّقَالُوا

عاجزی اوکړی - بیا مو ورکړو په ځائے د تکلیف خوشحالی تر دے چه زیات شو دوی او وئے ویل

قَدْ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ فَأَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً وَهُمْ

رسیدلے وه پلارونو زمونږ ته تکلیف او خوشحالی نو ما اونیول دوی ناڅاپه او دوی

لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْقُرَىٰٓ ءَامَنُوا وَٱتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم

خبر نه وو - او که د کلو خلقو ایمان راوړے وے او تقوی ئے کړے وے نو ما به پرانستلی وو په دوی

بَرَكَٰتٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَٰهُم بِمَا كَانُوا

بانده برکتونه د آسمان او د زمکے لیکن دوی دروغ ګڼل نو ما ونیول دوی په سبب

يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ ٱلْقُرَىٰٓ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَٰتًا وَهُمْ

د کسب د دوی - آیا په امن دی اهل د کلو چه راشی دوی ته عذاب زمونږ د شپے او دوی

نَآئِمُونَ ﴿٩٧﴾ أَوَأَمِنَ أَهْلُ ٱلْقُرَىٰٓ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ

اوده وی - آیا په امن دی اهل د کلو چه راشی دوی ته عذاب زمونږ د غرمے او دوی

يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ ٱللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْقَوْمُ

لوبے کوی - آیا په امن دی د عذاب د الله نه - نو په امن نه کیږی ناڅاپه عذاب د الله نه مګر قوم

ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلْأَرْضَ مِنۢ بَعْدِ

بربا د - آیا نه دے ښکاره شوے هغوی ته چه په میراث اخلی زمکه پس د

أَهْلِهَآ أَن لَّوْ نَشَآءُ أَصَبْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ

اهل د هغے نه چه که وغواړو نو ما به حمله کړے وے په دوی باندے د ګناهونو د دوی سره او مهر وهو په زړونو د دوی

له که دوی خلقو ایمان
راوړے وے نو د زمکے
او آسمان برکتونه به ما
ورته ورکړی وو
لیکن دوی دا نه کول
نو ما دوی اونیول ۱۲
ته آیا دوی د خدا
تعالیٰ د عذاب نه
په امن ګنړی چه د ورځے
یا د شپے به راشی دا صرف
د برباد قوم کار دے چه
هغوی د باری تعالیٰ د
عذاب نه نه ویریږی
او کړو اخلاق د قبیح خلاف
کوی نو اخر به خدائے
تعالیٰ په دوی باندے مهر
د قهر او لګوی او صلوح
د ایمان به ترے نه ختم
شی - معلومه شوه چه
د باری تعالیٰ د عذاب نه
ویره د مسلمان کار
دے او چه نه ویریږی
نو هغه برباد قوم دے

نه منکېږي دوی تکذیب دکړو خو بیا محروم شولو نو آخر به د فیصله وشوه چه دوی به په کفر مري او په دوی دا فیصله شوه چه دوی به لوگي کولي او نه فرماني د په حقه مومن کېږي شلور د رنځ دکړو دي ۱۲ ـــ حکل شک تکذیب بلد مشهور

فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۝ تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا ۚ

نو دوی نه آوري ـ دغه کلي دي چه بیانوو مونږ تا ته د قصو د حقو ـ

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا

او بیشک راغلي وو دوی ته رسولان د دوی دلائل ـ نو دوی ایمان نه راوړونکي په هغه چه دروغژن

مِن قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ۝١٠١ وَمَا وَجَدْنَا

ګڼلي وې ـ د دې وجه نه مهر لګوي الله په زړونو د کافرانو ـ او بیا مو نه موندل

لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ ۖ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ۝١٠٢ ثُمَّ

زیات د دوی په لوظ ـ او مونږ بیا موندل زیات د دوی نافرمانه ـ بیا مو

بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا

رالیږلو روستو د دوی نه موسیٰ لره په دلیلونو سره فرعون او قوم د ده ته نو انکار یې اوکړو

بِهَا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝١٠٣ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ

د هغو نه ـ نو وګوره څنګه شو آخیر د مفسدانو ـ او اوویل موسیٰ اے فرعونه

إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝١٠٤ حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ عَلَى

زه رسول د رب العلمین یم ـ لائق یم په دې چه زه به نۀ وایم په

اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ

الله باندې مګر حقه خبره ـ را وړې مې دي تاسو ته دلیل د رب ستاسو نو اولیږه ما سره

بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝١٠٥ قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِن

بني اسرائیل ـ هغه اوویل که تا راوړې ده دلیل نو راوړه هغه که چېرې

كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝١٠٦ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ۝١٠٧

ته رښتونې ـ نو اوې غورځوله همسا خپله نو ناګهانه هغه ښکاره مار وه

[Margin notes:]

ـــ واضح شوه قصه د موسیٰ علیه السلام تعلق ورکوي ولي دغوي سره په دې کښې مقصد دا دے چه د موسیٰ علیه السلام شان په بېهاري سره د الله حکم مخلوق ته رسولو او په دا ته تنګوي ـ او کوم موسیٰ علیه السلام څنګه په بېهاري سره د باري تعالیٰ حکم رسولي تا او رسولو ۱۲

ـــ معلومه شوه چه علوم د رسالت د ظاهر ولو شي دے لکه چه علوم د ولایت د پټولو شیز دے چه علوم د رسالت احکام شرعیه دي او علوم د ولایت اسرار من قلبیه دي او فیوضات باطنه دي څوک چه اسرار قلبیه ظاهر وي هغه بالجملو وي یا د روغژن دے کیمیاګر چه کیمیا نه ظاهر وي لکه ویر مالدار چه خپل رقم په ساتي چا ته یې نه ښکاره کوي او د چا سره چه پیسے نه وي هغه حسبے خلقو ته ځان دولتمند ښکاره کوي ۱۲

ـــ د عاقبت نسبت چه بدانو ته او شي نو بد انجام مراد وي او چه مطلق ذکر شي په قرآن کښې نو ښۀ انجام مراد کیږي ۱۲

ـــ ثعبان ماروه سر دسته او هغکښې تر یې ماروه او مار عام دے یعنی په ابتداء کښې

چان یعني نرے ماروه او په آخر کښې اژدها شو مارغوندې او په دې ته واټ لونو تاد لا یتونو ختم شو چه واته اژدها دے او په خله ته کښې ماروے او په قصص کښې نرے مار دے ۱۲

وَّنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِيَ بَيۡضَآءُ لِلنّٰظِرِيۡنَ ۝ قَالَ الۡمَلَاُ مِنۡ قَوۡمِ

او راویستو ئے لاس خپل نو ناڅاپه هغه سپین وه کتونکو ته ـ اووئیل مشرانو د قوم د

فِرۡعَوۡنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيۡمٌ ۝ يُّرِيۡدُ اَنۡ يُّخۡرِجَكُمۡ مِّنۡ

فرعون بے شکه دے ساحر دے پوهه ـ غواړی چه او باسی تاسو لره د

اَرۡضِكُمۡ‌ فَمَاذَا تَاۡمُرُوۡنَ ۝ قَالُوۡۤا اَرۡجِهۡ وَاَخَاهُ وَاَرۡسِلۡ فِى

زمکے ستاسو نو څهٔ صلاح ده ستاسو؟ اووئیل دوی چه ډیل ورکړه ده لره او ورور ده لره او ولیږه

الۡمَدَآٮِٕنِ حٰشِرِيۡنَ ۝ يَاۡتُوۡكَ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيۡمٍ ۝ وَجَآءَ السَّحَرَةُ

په کلو کښے ذکران ـ چه راولی تا ته ټول ساحران پوهه ـ او راغلل ساحران

فِرۡعَوۡنَ قَالُوۡۤا اِنَّ لَنَا لَاَجۡرًا اِنۡ كُنَّا نَحۡنُ الۡغٰلِبِيۡنَ ۝ قَالَ نَعَمۡ

فرعون ته او وئیل دوی یقیناً موږ لره مزدوری وه که شو موږ غالب ـ هغهٔ وویل او

وَاِنَّكُمۡ لَمِنَ الۡمُقَرَّبِيۡنَ ۝ قَالُوۡا يٰمُوۡسٰٓى اِمَّاۤ اَنۡ تُلۡقِىَ وَاِمَّاۤ

تاسو به یقیناً هم نشین شئ ـ هغوی وویل اے موسیٰ یا او غورزوه ته یا موږ به

اَنۡ نَّكُوۡنَ نَحۡنُ الۡمُلۡقِيۡنَ ۝ قَالَ اَلۡقُوۡا‌ ۚ فَلَمَّاۤ اَلۡقَوۡا سَحَرُوۡۤا اَعۡيُنَ

شو غورزوونکی (خپلے رسۍ او همسا گانے) هغه او وئیل او غورزوئ ـ نو هرکله چه هغوی او غورزولے نو جادو ئے اوکړو

النَّاسِ وَاسۡتَرۡهَبُوۡهُمۡ وَجَآءُوۡ بِسِحۡرٍ عَظِيۡمٍ ۝ وَاَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰى

په سترگو د خلقو او اوئے ویرول دوی او پیش ئے کړو سحر لوئے ـ او حکم مو اوکړو موسیٰ

مُوۡسٰٓى اَنۡ اَلۡقِ عَصَاكَ‌ ۚ فَاِذَا هِىَ تَلۡقَفُ مَا يَاۡفِكُوۡنَ ۝ فَوَقَعَ

ته چه او غورزوه همسا خپله نو ناڅاپه هغه تیرول هغه څهٔ چه دوی جوړ کړی وو ـ نو ثابت شو

الۡحَـقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ‌ ۝ فَغُلِبُوۡا هُنَالِكَ وَانۡقَلَبُوۡا

حق او برباد شو هغه شے چه دوی جوړ وو ـ نو مغلوب شو په دغه مقام کښے او شو

ل۱ دا اوو یم معجزه ده چه لاس به ئے داسے ځلیده لکه نمر چه گریبان نه به ئے بهر کړو ۱۲

ل۲ دا حکم د پاره د حقارت دے یعنی او غورزوئ ستاسو به څهٔ کار وی ۱۲ یا امر موراعات اصل حرکے ۱۲

ل۳ (رواقف) شعراء کښے دی چه دا قول فرعون کړے وو لیکن منافات نیشتے ممکنے فرعون دا خبره کړے وه بیا قوم ردستو تائید کړے وے ۱۲ دا اول مقام دے د قصے د موسیٰ علیه السلام یعنی په علمی مناظره کښے د فرعون مغلوب کیدل ۱۲

ع ۱۰

له فرعون لعين هم ثمانته رب العلمين وشيل نو دوئ او وئے چه دا رب نه بلکه رب د موسیٰ او هارون عليهما السلام زمونږ مراد دے چه ورته ستاسو په سحر کښے استاذ دے او ستاسو گمان دا ده چه په کړی بيا سے او ستاسو مقصد کړے او ده ډيل شے (رعد مدد) ۱۲

صٰغِرِيْنَ ۝ وَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ۝ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝

ذليل ۔ او وارتاوُشو ساحران سجده ے ته ۔ دوی او وئے چه ايمان راوړے مونږ په رب

رَبِّ مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ۝ قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ

العلمين باندے ۔ چه رب د موسیٰ او د هارون دے ۔ او وئے فرعون آيا ايمان راوړے تاسو په ده مخکښے د دينه چه

اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوْهُ فِي الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْا مِنْهَآ

اذن ورکړم تاسو ته ۔ يقيناً دا فريب دے چه جوړ کړے دے تاسو په دے ښار کښے چه اوباسئ تاسو د دے نه

اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ

اهل د دے ۔ نو زر به پوهه شئ تاسو ۔ پريکړه به کړم لاسونه ستاسو او خپے ستاسو

مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ قَالُوْٓا اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا

د اړخ بدل نه بيا به په سولئ کړم تاسو ټول ۔ دوی او وئے چه مونږ به رب خپل ته

مُنْقَلِبُوْنَ ۝ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاۗءَتْنَا ۭ

واپس شو ۔ او عيب نه کښے زمونږ نه ته ځے مگر دا خبره چه ايمان راوړے مونږ په آيتونو د رب

رَبَّنَآ اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَّتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ۝ وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ

خپل کله چه راغلل مونږ ته ۔ اے ربه زمونږ راکړے مونږ ته صبر او مړه کړے مونږ مسلمانان ۔ او او وئے غټانو د

قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوْسٰى وَقَوْمَهٗ لِيُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ وَ

قوم د فرعون آيا پريږدے موسیٰ او قوم د ده چه وراني اوکړی په زمکه کښے ۔ او

يَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ ۭ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَاۗءَهُمْ وَنَسْتَحْيٖ نِسَاۗءَهُمْ ۚ

پريږدی تا او معبودان ستا ۔ وئے ويل زر به مړه کړم ځامن د دوی او ژوندی به پريږدم ښځے د دوی

وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قٰهِرُوْنَ ۝ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَ

او مونږ په دوی زورور يو ۔ او وئے موسیٰ قوم خپل ته امداد حاصل کړئ په الله سره او

ع ۱۴

حاشيه:

۲ے يعنی دا چه مقصود الله شی نو هغه بيا د دنيا د تکليف نه ويريږی ۱۲

۳ے يعنی ته مونږ په څه گناه وژنے مونږ مسلمانان شوو او هو څه گناه نده دے يعنی د ساحرانو مقابله د هغوی د قتل سبب شوه او دب د هغوی د اسلام سبب شو ځکه چه د نيکانو ادب کوی نيکی به ئے نصيب شی او ځکه چه د هغوی بے ادبی کوی په تبر کښے به ئے مخ د قبلے نه بل طرف ته دوی ۱۲

۵ے يعنی دوی به گمان لره چه چوړ کړی تا او ستا فتنو کانو لره به پريږدی ۱۲

۶ے دا حکم د موسیٰ عليه السلام د پيدا کښے نه مخکښے شوے وه چه موسیٰ عليه السلام لوئے نه شی او بيا دا حکم او شو د پاره د ذلت د بنی اسرائيلو ۱۲

۷ے موسیٰ عليه السلام او فرمائيل چه څه کوم عمل الله کوی د مخلوق نه څه ويريږی د مخلوق څه نه شی کولے صبر کوئ دا زمکه د الله تعالیٰ ده اقتدار ورکوی هغه چا لره چه خوښ ئے شی ځکه چه د الله تعالیٰ نه ويريږی او د باری تعالیٰ حکمونه منی او د نبی کريم صلی الله عليه وسلم په طريقو روان وی هغوی لره باری تعالیٰ د دارينو کاميابی ورکوی ۱۲ عے د ادويم مقام د ے لوئی د حسابدارد و اخلی ۱۲ صو د خپل بے طرف د پاره ۱۲

له صادق خبره ئے ورته او کړه چه مشری به دوی لره باری تعالیٰ ورکړی هو بیا به څه کوئ. ۲ے واوریدو چه په فرعونیانو باندے قسم قسم عذاب راتلو او دوی دعوی د ایمان نه راوړه - د دریوا په مقاماتو حاصله ...

اصْبِرُوا ۚ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَ

صبر کوئ - یقیناً دا زمکه صرف د الله ده - په میراث سره ئے ورکوی هغه چا ته چه وغواړی د بندګانو ...

الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝ قَالُوا أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِن

او اخری کامیابی د ویریدونکو ده - دوی اوویل چه په تکلیف شوی وو مونږ مخکښے د راتلو ستا نه او پس د

بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ

راتلو ستا نه - ده اوویل چه امید دے چه رب ستاسو به هلاک کړی دشمن ستاسو

وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝ وَلَقَدْ

او مشران به کړی تاسو لره په دے زمکه کښے نو بیا به ګوری چه څه کوئ تاسو - او یقیناً

أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ

نیولی وو فرعونیان په قحط سالی سره او په کموالی د میوو سره امید دے چه دوی

يَذَّكَّرُونَ ۝ فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۖ وَإِن

سوچ اوکړی - نو کله چه به راغله خوشحالی دوی ته نو دوی وے ویل مونږ لره ده دا - او که

تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ

اورسیده به دوی ته تکلیف نو بد قسمت به ئے ګڼړو موسیٰ لره او هغه چا لره چه ورسره وو - پوه شئ

عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا

چه بد قسمتی د دوی د الله سره ده لیکن زیات د دوی نه پوهیږی - او اوویل دوی چه هر څه چه پیش کوے مونږ ته

بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

نښنه چه سحر او کړے په مونږ په هغے سره - نو نه یو ستا تابعدار ۱ ۳

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ

نو را اولیږل مونږ په دوی باندے طوفان او ملخان او کونګ (سپږے) او چنګاخان

د داعی د خدائے تعالیٰ په مقابله د لوئے اقتدار سره وی او د هغه مخالف به الله تعالیٰ ختموی او داعی د حق لره به باری تعالیٰ غلبه ورکوی نو په دے کښے تسلی شوه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته او تخویف شو کافرانو ته او بشارت شو مؤمنانو ته چه د غیب ستاسو دشمن به ختمیږی او تاسو لره به باری تعالیٰ ترقی ورکوی. سے طوفان سیلاب او نه یا طاعون مرض مراد دی ملخانو د دوی فصلونه تباه کړل. قمل سپږے یا کونګ په دوی کښے اوشو چه څر منځے او ویښته د دوی ټک شو - چنګاخان دومره شو چه کور و نه او لوښے او جامے د دوی تر سینه ټک شو او وینه د دوی د اوبو نه جوړیدے د یو کوم نه به او بے قبطیانو او سبطیانو ته ورپے د قبطیانو لوخی به د وینو ډک وو او د سبطیانو به د اوبو نه قبطیان د فرعون قوم وو او سبطیان د موسیٰ علیه السلام قوم وو. ۳ سه د بد فالی دعا: اللّٰهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ وَلَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ

ربع

له د الفلو دم مقام و معه قیمی د موسیٰ علیه السلام یعنی وهغه په ختم شی نو اسے بنی اسرائیلو په تاسو کښې به فرق

وَالدَّمَ اٰيٰتٍ مُّفَصَّلٰتٍ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿۱۳۳﴾

او وینه نښې جدا جدا - نو تکبر اوکړو دوی او وو دوی قوم مجرم -

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوْا يٰمُوْسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا

او هرکله چه راپریوتو په دوی عذاب او وئیل دوی اے موسیٰ سوال اوکړه زمونږ دپاره رب خپل ته

عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ

په هغه طریقه چه خوښ کړے ئے ده تا ته - که لرې کړو زمونږ نه دا عذاب نو ایمان به راوړو تا او او به لیږو

مَعَكَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿۱۳۴﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى

تا سره بنی اسرائیل - نو هرکله چه لرې کړو دوی نه عذاب تر نیټې مقرر ے

اَجَلٍ هُمْ بٰلِغُوْهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ﴿۱۳۵﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنٰهُمْ

پورې چه دوی رسیدونکي ورته نو ناڅاپه دوی وعده ماتوله - نو بدله مو واخسته د دوی نه نو غرق مو کړل دوی

فِى الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ﴿۱۳۶﴾

په دریاب کښې ځکه چه دوی دروغ ګڼل آیتونه زمونږ او وو دوی د هغو نه غافله -

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوْا يُسْتَضْعَفُوْنَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ

او وارث مو کړو هغه قوم چه عاجزان وو د مشرق او د

وَمَغَارِبَهَا الَّتِىْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۚ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى

مغرب د هغه زمکې کومه چه برکت کړے مو ده - او پوره شوه ښه وعده د رب ستا د

عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۙ بِمَا صَبَرُوْا ۚ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ

بنی اسرائیلو د پاره - ځکه چه دوی صبر کړے وه - او هلاک مو کړو هغه عمارت چه جوړاوه

فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهٗ وَمَا كَانُوْا يَعْرِشُوْنَ ﴿۱۳۷﴾ وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ

فرعون او قوم د هغه او هغه باغونه چه دوی جوړول - او پورې مو باسل بنی اسرائیل

پیدا شي د دوینه وا خبره
معلومیږي د چه د نیوي تعلیم
یافته قوم له غلطي کیږي
نو په دسے کښې تنبیه ده
اصحابو رضوان الله تعالیٰ
علیهم اجمعین ته چه تاسو
خیال کوئ چه چرته درنه
نبی کریم صلی الله علیه وسلم
خفه نه شي ...
... ته خپلے وسلے ...
... او د هغو الله نه به
... او د هغو ... او نے
... انواط وئیل
یعنی هغه ... چه ...
دی ... اصحابو او و سے
چه یا رسول الله صلی الله
علیه وسلم ... لره هم
واسے ذات انواط مقرر
کړه نو نبی کریم صلی الله
علیه وسلم او فرمائیل
سبحان الله ... تاسو
د بنی اسرائیلو په شان
درخواست اوکړو ...
تائب شو (مشکوٰة ص ...)
... تشبیه ...
... د پیغمبران معصوم
دی په عصمت اختیاری
... او اصحاب مغفور
دی او عادل دی ۱۲

الربع

الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوا

د دریاب نه تېر کړل نو ورغلل دوی په یو قوم چه عبادت به ئې کاوه د خدایانو خپلو - دوی وویل

يَا مُوسَى اجْعَل لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ

اے موسیٰ جوړ کړه موږ لره خدائے لکه چه دوی لره خدایان دی - وویل دوی ته بے شکه تاسو قوم

تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

نا پوهه یئ. بے شکه دا خلق هلاک شوي دي په هغه کار کښې چه دوی پکښې دي او باطل دي هغه چه دوی به کول.

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

او وئیل آیا غیر د الله نه ولټوم تاسو لره الٰه او هغه ذات غوره کړي یئ تاسو لره په عالمونو باندې.

وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۖ

او کله چه بچ مو کړئ تاسو لره د فرعونیانو نه چه رسول به ئې تاسو ته بد عذاب.

يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن

قتلول به ئې ځامن ستاسو او ژوندي به ئې پرېښودې ښځې ستاسو - او په دې کښې امتحان وو د

رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا

رب ستاسو نه لوئې - او وعده وکړه موږ د موسیٰ سره د دېرش شپو او پوره مو کړې هغه په لسو

بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ

نورو سره نو پوره شوه موده د رب د هغه څلوېښت شپې - او وویل موسیٰ خپل ورور

هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

هارون ته چه خلافت کوه په قوم کښې او اصلاح کوه او مه ځه په لار د مفسدانو.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ

او هر کله چه راغے موسیٰ ځائے د وعدې زموږ ته او خبرې ورسره وکړې رب د هغه - وویل اے ربه وښایه ما ته ځان

سه چه وائي خدا مطالبه کوئي دي.

سه په وړو قتلولو د ځامنو کښې امتحان وو د رب ستاسو یا په وړو بچ کولو کښې انعام لوئے وو د رب ستاسو نه یا په وړو قتلولو د ځامنو کښې لوئے انعام وو د رب ستاسو.

سه څکه هر تکلیف د مسلمان لوئے انعام د رب وي په مسلمان باندې. روح فرانې

سه دي جلالي تورات له خو د پیغمبر په ترجمه یعني پاس په چا تکلیف راولے نو دا لوئے نعمت دے.

سه د موسیٰ علیه السلام د قبیلې تحکم مقام وو یعنې په کوه طور باندې اعتکاف او د شریعت عطیه.

سه د موسیٰ علیه السلام د سوال نه معلومه شوه چه دیدار د الله تعالیٰ ممکن شے دے د مسلمانانو عقیده ده چه دیدار د باري تعالیٰ حق دے په قیامت کښې به نیکانو ته

عله: اصنام کل ما یعبد من دون الله وقد معنی ...

له د دیته هم معلومیږي چې امکان د دیدار الٰهي شته په قیامت کښې به اوشي مؤمنانو لره او معتزله د دیدار نه انکار کوي

إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَن تَرَانِي وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ

خپل چه اوګورم تا له - اوفرمائیل حقه هیڅ کله نه لیدے ما لیکن اوګوره غره طرف ته نو که چرته ټیک شو په ځائے

مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا

خپل نو زر به ته او وینے ما - نو هر کله چه تجلي اوکړه رب د هغه غره ته نو کړه یې هغه ذرے ذرے

وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ

او راپرېوتو موسیٰ بے خوده - نو هر کله چه په خود شو اوئے وې پاک یې ته واپس کیدم تا ته

وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى

او زه اول نمبر مسلمان یم - او وې الله اے موسیٰ ما تا لره غوره کړے دے په

النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُن مِّنَ

خلقو باندے په پیغام خپل او په خپلو خبرو سره نو واخله هغه شے چه درکړے تا له او شه

الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً

احسان منو نکے - او ما اولیکه هغه لره په تختو کښې هر ضروري وعظ او

وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا

تفصیل د هر ضروري شي - نو عمل اوکړه په دے په کوشش سره او حکم اوکړه قوم خپل ته چه عمل کوي

بِأَحْسَنِهَا ۚ سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ

په بهترو خبرو د هغے - زر به درته او ښایم تاسو ته کورونه نافرمان قوم (مصر) واپس به کړم د ایتونو خپلو نه

الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ

هغه خلق چه تکبر کوي په زمکه کښې - نا حقه - او که اووینی هر قسم

آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ

نښانه ایمان نه راوړي په هغے - او که اووینی لار د هدایت نو نه ګنړي لار

له او هسے اتکل چلوي الله تعالیٰ دے خپله دیدار زمونږ نصیب کړي امین۔

له یعنی که دیدار او نه شو نو پوهه وا نیغتے واخله لره که دا چه مات لره غوره کړې یې دے په مخلوق چه ما حکمونه په حقو ته رسولے او خبرے هم در سره اوکړے۔

له ضروري احکام یکښے لیک وو۔

له یعنی د تورات ټول احکام ښه دي په حقه عمل کوه او که تاسو په تورات عمل اوکړو نو که ستاسو کور چه مصر دے تاسو له به درکړم او کوم خلق چه ما ته غیب ګڼړي حقو ته هدایت نه کوم نو دوي به د دے نه محروم وي او دوي به ګمراه چه په لار روان وي ځکه چه دوي ما د ایتونو نه غافل وو او کوم خلق چه ما ایتونو د رد غوښتن کوي او افراح نه منی نو د دوي عملونه برباد وي د دنیا او د اخرت نه به محروم شي۔

له یعنی اولیت په اعتبار د رتبے سره دے په دغه زمانه کښې۔

له یعنی استغراق عرفي دے۔

له د مخالفه په مقابله کښې تکبر حق دے او صرف صوري تکبر دے نه حقیقي۔

سه قصه د ګډ بولي و د موسیٰ او د الهام د حیله ... ستیت د ملال د بني اسرائیلو ورو خو په طرزه قبطیانو وژو د سامري د ویجاړولو
په د قبطیانو لرې موسیٰ له ... د ملال ... سامري ... جمع کړل او حقه د ترینه سخ جوړه کړه وه ګډ ...

سَبِيلًا ۚ وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ

لاره د کامیابۍ) او که او وینی لاره د غلطۍ نو ګرځوي هغه (خپله) لاره ... دا حکم ځکه دی

بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذِينَ

چه دوی دروغژن کړي وې آیتونه زمونږ او وو دوی له هغو نه بې خبره - او هغه چه

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ

دروغژن کړي وو آیتونه زمونږ او ملاقات د آخرت برباد شو عملونه د دوی، بدله نه ورکولې کیږي دوی ته

إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ

مګر د هغه عمل چه دوی کاوه - او جوړ کړو قوم د موسیٰ پس د ده نه د

حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ

کالو خپلو نه سخې یو جسه چه یې آواز وه - آیا نه ویني دوی چه هغه خبرې نشي کولې دوی سره

وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا

او نه ورته لار ښودلې شي - جوړ یې کړو هغه معبود ځکه چه وو ظالمان - او هر کله چه

سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ

ارتاو کړې شو هغه د دوی په لاسو کښې او ووینل دوی چه دوی غلط شوي وو او ویلې دوی که مهربانه

يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ وَلَمَّا رَجَعَ

او نه کړه په مونږ رب زمونږ او بخښنه یې او نه کړه مونږ ته نو شو به برباد - او هر کله چه واپس شو

مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي

موسیٰ خپل قوم ته په غصه کښې افسوس کوونکی - نو او وې هغه ناکاره خلافت تاسو کړی

مِن بَعْدِي ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ

زما روستو ... آیا تادي او کړه تاسو حکم د رب ستاسو - او وار تاو کړې تختۍ او اونیوه

آواز به ترینه خته ... بني اسرائیلو خو په ... خو عبادت ئې وکړو او ورته چه موږ قوم ملاو شو نو سامري په جلۍ کې د ... سخی عبادت شروع کړو - او هارون علیه السلام ډیر کوشش او کړو خو هغوی کیدل او کړو ... په ملک کښې ... موسیٰ علیه السلام چه راغلو ... هغه شو او هغه سخې ئې ... ځکه راوارتاو کړي چه د ... نه پته او لګي چه دا ... له شي په ... نو معبود به څنګه شي نو بیا ... او مرجع تا سو ... خلافت ځان روستو ... او خپل رور ئې ... سر ته راکش کړو او هغه ورتا د ... چه د ... د ... ظالم نه یم ما کوشش کړې بیا موسیٰ علیه السلام د باري تعالیٰ او خو ... ته د ځان د پاره او د خپل رور د پاره چه ... ای الله ته ډیر مهربانه ئې زمونږ سره مهربانی سلوک وکړه ... مراد ... باشافی ... اخیستی تیشه په ... کړه ... موسیٰ بیا ... ستی ... رحم ...

سه د زړه ... په زړه کې کیني وغیره ۱۲

۱ موسیٰ احمد علی سهارنپوری وائي چه په آخرت کښې هم رحم مهربان الله دے چه په دنیا کښې ئې سره د ومره مهرباني کړي نو امید دے چه دغسې به په آخرت کښې هم په مونږه مهرباني شي او نبي کریم صلے الله علیه وسلم فرمائي چه الله أرحم بعباده من أم الأفراخ بفرخها یعني الله په خپلو بندګانو ډیر مهربان دے د مرغۍ د بچو خپلو بانده - او باري تعالیٰ فرمائي چه زما رحمت زما په غضب غالب دے ځکه چه رحم د باري تعالیٰ ځوئي دے او غضب ئې ځوئي نه دے ۱۲

۲ ستر کوا د موسیٰ علیه السلام د قبیلې شپږ مقام دے یعني د موسیٰ علیه السلام او یا ئې مشران منتخب کړل بني اسرائیلو او دے موسیٰ علیه السلام ته چه مونږه ته خبره خپله منو چه مونږ خپله د خدائے تعالیٰ خبره واورو نو موسیٰ علیه السلام اویا کسان منتخب کړل نو چه دوی کله د الله تعالیٰ خبره واوریده نو دوی او وئیل چه مونږ به خپله او منو چه خدائے تعالیٰ خپل سترګو او وینو نو په دوی باندے کوه کښتې خړه په وجه زلزله راغله او دوی مړه شو بیا موسیٰ علیه السلام خپل مولا ته دعا وکړه نو باري تعالیٰ بیا دوی لره ژوندي کړل ۱۲

ع ١٨

بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي

سره رو رخپل چه راکښوده ئې خانته - او وئیل هارون اے د مور ځویه بیشکه قوم زه عاجز او کڼلم

وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ

او نزدے وو چه قتل کړي ئې زه - نو مه خوشحاله کوه په ما باندے دښمنان او مه شماره ما له د

الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي

ظالمانو سره - او وئیل ده اے ربه او بخښه ما او ورور زما او داخل کړه مونږ ه په

رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ

رحمت خپل کښې - او ته د ټولو نه زیات مهربان ئې - بے شکه هغه خلق چه جوړ کړي ئې دے سخي ته

سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ

خدائے او بیا رسي هغوته غضب د رب د دوی او ذلت په ژوند د دنیا کښې - او د غسې بدله

نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن

ورکوو مونږ دروغ جوړو ته - او هغه خلق چه کوي بدي بیا توبه کار شي پس د

بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ وَلَمَّا

هغې نه او ایمان راوړي، یقینًا رب ستا پس د دې نه بخښونکے مهربان دے - او هر کله

سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا

چه کم شو د موسیٰ د غصه نو را واخستے تختئ - او په لیک د هغو کښې

هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَاخْتَارَ مُوسَىٰ

خود نه او مهرباني وه هغوته چه د رب خپل نه ویریدي - او غوره کړل موسیٰ

قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ

د قوم خپل نه اویا سړي د پاره د وعدے زما - نو هر کله چه او نیول دوی لره زلزلې او وئیل هغه

ـــه مونږ تا خپل ولي گڼو او نو ځکه مونږ ته معافي او کړه زمونږ. نو دے عقیده ده چه وسیله بالذات شته. او وسیله قطعیه
قرآنیه ده په دے سره رحمت د خدائے تعالیٰ نازلیږي ۱۲ ـــــه یعنې تا په رحمت کښے د هر چا له خپلے ځمے خوښ وړ مدد دے

رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ وَاِيَّايَ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ

اے ربه که رضا وے ستا نو هلاک کړي به وے دوئي تا مخکښ او ما له هم آیا هلاکوے مونږ په هغه کار سره

السُّفَهَآءُ مِنَّا اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ وَ

چه کړي دي کم عقلو زمونږ نه - نه ده دا کار مگر امتحان ستا. گمراه کوے په دے سره هغه څوک چه ستا رضا شي

تَهْدِيْ مَنْ تَشَآءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ

او هدایت کوے هغه چا ته چه ستا رضا شي صرف ته خیر خواه زمونږ نو معافي وکړه مونږ ته او رحم وکړه په مونږ او ته

الْغٰفِرِيْنَ ۝ وَاكْتُبْ لَنَا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ

غوره ئي د بخښونکو نه - او مقرر کړه مونږ له په دے دنیا کښے خوشحالي او په آخرت کښے (هم نیکي)

اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ ؕ قَالَ عَذَابِيْۤ اُصِيْبُ بِهٖ مَنْ اَشَآءُ ۚ وَرَحْمَتِيْ

مونږ رجوع کړے ده تا ته - هغه اوفرمایل چه عذاب خپل رسوم هغه چا ته چه خوښه شي او رحمت زما

وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ؕ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ

ئي هر څیز له رسیدلے (خور شوے دے) نو زه به لیکم دا هغه چا له چه ویریږي او ورکوي زکوٰة

وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِنَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ

او هغه چا له چه په آیتونو زمونږ ایمان راوړي - هغوئ چه تابعداري کوي د رسول

النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِيْ يَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ

نبي امي کوم چه دوئ مومي هغه لره لیکلے شوے په نزد د دوئ په تورات

وَالْاِنْجِيْلِ ؗ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهٰىهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ

او په انجیل کښے - چه حکم کوي دوئ ته په نیکئ سره او منع کوي دوئ د بد نه او

يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ

حلالوي په دوئ پاکیزه څیزونه او حراموي په دوئ باندے گنده څیزونه او لرے کوي د دوئ نه

ـــه د موسیٰ علیه السلام قوم په سخته ویره کښے ته ۱۲ ـــه د موسیٰ علیه السلام قوم سره باري تعالیٰ وعده کړے وه چه د دې رحمت مستحق هغه خلق دي چه د الله تعالیٰ معرفت ورکوي اتباع د نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته یعنې دے رحمت ځای لائق هغه څوک دے چه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم اتباع کوي او د هغه اتباع پکار ده ځکه چه هغه صحیح پیغمبر دے د هغه د صداقت بیان دے په تورات او انجیل کښے او بل هغه دوئ ته سم خبره کوي او د غلطئ نه ئي منع کوي او مزید ارخیزونه پرے حلالوي لکه د اوښانو غوښه او څربي او ساږے وغیره په دوئ به حرام کړے وے - او گنده څیزونه په دوئ حراموي لکه وینه او خنزیر او د غیر الله نذر او گران احکام ترے ساقطوي لکه توبه په قتل ځان سره او سوځول د غنیمت او پریکول د ځائے د پلیتئ د جامے نو چه داسے لوئے نبي دے نو چا چه په دے ایمان راوړو او د دے امداد ئي اوکړو او د هغه رڼا کتاب ئي اومنلو نو دوئ کامیاب دي په دواړه جهانه ۱۲ الرسول چه د الله تعالیٰ پیغام رسوي تازه تازه. النبي: چه په هغه باندے وحی کیږي دا دواړه کلمه یو ځائے کیږي لکه نبي کریم صلی الله علیه وسلم چه نبي او رسول دواړه وو او کله جدا کیږي لکه موسیٰ علیه السلام رسول وو او هارون علیه السلام یواځے نبي وو او یا لکه نور نبیان د بني اسرائیلو او رسل د عیسیٰ علیه السلام ۱۲

له دوى نه اغلال او كړه چه د (...) تاسو تيولو ته حقه دى لوئ باچا او د چه د آسمانونو او د زمكے دے

اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِیْ كَانَتْ عَلَیْهِمْ ؕ فَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ

بوجونه او قيدونه كوم چه په هغوى باندے وو - نو كوم خلقو چه ايمان راوړے په ده او درناوے ئے وكړو

وَنَصَرُوْهُ وَاتَّبَعُوا النُّوْرَ الَّذِیْۤ اُنْزِلَ مَعَهٗۤ ۙ اُولٰٓىِٕكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۠ ﴿۱۵۷﴾

مدد ئے او كړو او د هغه رڼا تابعدارى ئے او كړه چه د هغه سره رالېږلے شوے ده - هم دوى كامياب دى.

قُلْ یٰۤاَیُّهَا النَّاسُ اِنِّیْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَیْكُمْ جَمِیْعَا ا لَّذِیْ لَهٗ

او وايه اے خلقو! زه د رسول د الله يم تاسو ټولو ته كوم چه صرف د هغه دے

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ یُحْیٖ وَیُمِیْتُ ۪ فَاٰمِنُوْا

باچاهى د آسمانونو او د زمكے - هيڅ معبود نشته سوا د هغه ژوندى كول كوى او مړه كول كوى - نو ايمان راوړئ

بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ النَّبِیِّ الْاُمِّیِّ الَّذِیْ یُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ

په الله او په رسول د هغه چه نبى اُمى دے كوم چه ايمان راوړى په الله او په خبرو د هغه

وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿۱۵۸﴾ وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰۤى اُمَّةٌ یَّهْدُوْنَ

او تابعدارى وكړئ د هغه اميد دے چه تاسو به سمه لار ومومئ - او د قوم د موسىٰ نه يو ټولے دے چه لار ښائى خود د

بِالْحَقِّ وَبِهٖ یَعْدِلُوْنَ ﴿۱۵۹﴾ وَقَطَّعْنٰهُمُ اثْنَتَیْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا ؕ وَ

حقه او په حق سره ئے انصاف كاوه - او كړل مونږ دوى دولس جماعتونه مختلف قبيلے - او

اَوْحَیْنَاۤ اِلٰى مُوْسٰۤى اِذِ اسْتَسْقٰىهُ قَوْمُهٗۤ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ

حكم او كړه موسىٰ ته كله چه د هغه نه اوبه او غوښتے قوم د ده چه او وهه په همسا خپل سره

الْحَجَرَ ۚ فَانْۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَیْنًا ؕ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ

د دغه كاڼى - نو را او وتے د هغه نه دولس چينے - معلوم كړه هر يو فرقے

مَّشْرَبَهُمْ ؕ وَظَلَّلْنَا عَلَیْهِمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَیْهِمُ الْمَنَّ وَ

گودر خپل - او سورے كړه په دوى باندے د ورېځے او رالېږلو مونږ په دوى مَنّ او

او بل مالك معبود سوا د هغه نه نشته ژوندى كول او مړه كول كوى نو ده د پيغمبر تابع د الله تابع دے ځكه چه د ابنى د خپل مولا كامل تابع دے چا چه د ده تابعدارى وكړه نو هغه به سمه لار ومومى ۱۲

۳ دا وا پس د قصه د موسىٰ عليه السلام ته ۱۲

۴ دا بيان د بعض خاص نعمتونو د بنى اسرائيلو دے ۱۲

۵ نو موسىٰ عليه السلام چه او وهله د خپله همسا د تيږے نه او وتے دولس فرقے وے او دولس چينے جارى شوے ۱۲

۶ د مكان په څائے ورله بارى تعالىٰ د ورېځے سورے جوړ كړو او د روټۍ او د لاكيه پاره مَنّ او د سلوىٰ انتظام او شو - مَنّ - سپين خوږ شے وو - سلوىٰ: د مرغه شان مارغه دے مَن به د شپے د ورېدو په ټو ښانى را وريدو او سلوىٰ به چا راغلل نو هر چا به خپل خپل حاجت موافق انتظام كولو ۱۲

۷ انبجاس: او انفجار: يو شے دے او كړ د انبجاس معنىٰ كے او به را وتل شى نو را بيا او لى حال دے ۱۲

ع ۲۰

سه واو بعضی خاصو عذابونو بیان هم دے ۲، سه سوال ز مونږ ه واهے چه ز مونږ گناهونه معاف کړه ۲، سه بشارة چه
تو په تکبیر سره مه ځئ ۲، سه بعضے والی چه د باب نه مراد دروازه د قریات ده یعنی چه بشارت لا پرشی نو هم ته به عیش اخته یو

السَّلْوٰى ۭ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ۭ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا

سلوٰی ۔ خورئ د هغه مزیدار خوراک نه چه مونږ درکړے دے تاسو ته ۔ او ظلم نه وو کړے دوی په مونږ لیکن په

اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ وَاِذْ قِيْلَ لَهُمُ اسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوْا

ځانونو ئے ظلم کولو ۔ او کله چه اوویلے شو دوی ته چه اوسئ په دے کلی کښے او خورئ د

مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُوْلُوْا حِطَّةٌ وَّادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ

دینه کوم ځائے کښے چه تاسو رضا شئ او وایئ چه او بخښه مونږ ته او داخل شئ په دروازه په تعظیم سره ۔ مونږ به

لَكُمْ خَطِيْٓـٰٔتِكُمْ ۭ سَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ

بخښو تاسو ته ګناهونه ۔ زیات به کړو ثواب د نیکانو ۔ نو اوګرځوله ظالمانو خبره د هغه چه

قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيْلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاۗءِ

ویلے شوے وه دوی ته نو مونږ او لیږلو په دوی باندے عذاب د وبا د آسمان نه

بِمَا كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ۝ وَسْـَٔــلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ حَاضِرَةَ

ځکه چه دوی ظلم کاوه ۔ او تپوس او کړه د دوی نه د هغه کلی چه وه په غاړه د

الْبَحْرِ ۘ اِذْ يَعْدُوْنَ فِي السَّبْتِ اِذْ تَاْتِيْهِمْ حِيْتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ

د دریاب ۔ کله چه دوی زیاتے کاوه په شنبه کښے کله چه راتللے دوی ته ماهیان په ورځ د شنبے

شُرَّعًا وَّيَوْمَ لَا يَسْبِتُوْنَ ۙ لَا تَاْتِيْهِمْ ڔ كَذٰلِكَ ڔ نَبْلُوْهُمْ بِمَا كَانُوْا

ښکاره او کله چه به شنبه نه وه نو نه به راتلل دوی ته ۔ داسے ، آزمیښت کوو مونږ په دوی ځکه چه دوی

يَفْسُقُوْنَ ۝ وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُوْنَ قَوْمَا ۨ اللّٰهُ

نافرمانی کوله ۔ او کله چه اوویے یوے ډلے د دوی نه چه ولے وعظ کوئ تاسو هغه قوم ته چه الله

مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ۭ قَالُوْا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ

ئے هلاک کړی یا به ورله عذاب سخت ورکړی ۔ او وے ویل دوی عذر پیش کوو رب ستاسو ته

بدکیجات د نمی د عبادت د ځای ۲، سه واو عذاب وشیوی بیان دے د شنبے ورځ د هغوی عبادت د د نو هغوی په کښے د ښکار نه منع شوی وو او د باری تعالیٰ امتحان وه چه د شنبے په ورځ به ماهی چیر رالو نو دوی کنده جوړه کړه او کلستیے او ماهی به ورته لا په نو دوی به ورته لار بند کړه او په بله ورځ به ئے ښکار کړل نو د دے ناکاره حیلے د وجه نه الله تعالیٰ هغوی هلاک کړل ځکه چه د باری تعالیٰ د حکم نه خلاف کوی نو دغسے به الله تعالیٰ هلاک کوی ۲،
سه هغوی درے فرقے شو یوه فرقے ښکار کاوه او بله خلق د ښکار نه منع کول نو ښکار کوونکی هلاک شو او منع کوونکی بچ پاتے شو دریمه فرقه چه نه ئے ښکار کاوه او نه ئے خلق منع کول د هغوی په حق کښے درے قوله دی بعضے والی د هغوی سکوت د بعض والی چه په عذاب شو دی خو په سپک عذاب سره او بعضے والی چه ساکتین شریک دی د ښکار کوونکو سره دا قول راجح دے ۔ په حدیث کښے دی چه الله پاک جبرئیل علیه السلام ته او وے چه فلانے کلے هلاک

کړه هغه ، او وے چه هلته یو نیک سرے دے نو الله تعالیٰ او وے چه هغه هم هلاک کړه هغه ند دے خفه په دغو
به وه ۲، (مشکوٰة)

له داؤ عذاب دنیوی نقشه ده چه څوک کړ باری تعالیٰ حکم نه منی نو وضیے - باری تعالیٰ په دوی خلق مقرر کړی دا نو حفو ی به ورته تکلیف رسوی څکه چه دوی د باری تعالیٰ خبره نه منی باری تعالیٰ لعذاب په دنیا ورکوی چه څوک تو بکار نه شی البته که څوک تو به کار شی نو مهربان ن خدائے به ورته معافی اوکړی او مهربانی ورسره هم کوی ۲ سے دوی هم مختلف جماعتونه کړه شوه او ښه او بد او په دوی هم خوشحالی او بد حالی راوسته چه تو به کار شی چه کوم خوشحالی شو او شرمیگی او بدحالی شو او ویرېږی لیکن دا خلط اولاد د دویله پیدا شو چه صفو غلطی کوله او نه ویرېدل چه موږ ته معافی یو ۱۲ ۳ سے داؤ دوی د دعوے ردد ے یعنی کډتا سو معافی وے نو ستاسو نه باری تعالیٰ وعده اغستله چه په خدا ئے تعالیٰ غلطه خبره مه وایئ او تاسو سره څوک تا به هم شته - ۱۲

وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ

او امید دے چه دوی به او ویریږی - نو هر کله چه دوی هیر کړه هغه چه دوی ته پرې پوهه کړې شوې وو نو موږ بچ کړل هغه

عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا

لو چه منع یې کوله د بدئ نه او اونیول ظالمان په عذاب سخت سره - څکه چه دوی

يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً

نافرمانی کوله - نو هر کله چه واوختل د هغه څه چه دوی منع شوي وو د هغې نه نو او وئیل موږ دوی ته چه شئ

خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

شادوګان ذلیل - او کله چه اعلان اوکړو رب ستا چه راولیږي به په دوی تر قیامته پورے

مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَ

هغه څوک چه رسوی به دوی ته سخت عذاب بے شکه رب ستا زر عذاب ورکونکے دے - او

إِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِّنْهُمُ

هغه بخونکے مهربان دے - او کړه موږ دوی لره په زمکه کښې جماعتونه - څینې په دوی کښې

الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ

نیکان دی او څینې نه دی دا سے - او ازمیښت هم اوکړو په دوی په ښو حالو او په تکلیفونو سره

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾ فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ

لعید دے چه دوی واپس شی - نو پیدا شو روستو د دوی نه ناکاره نسل وارثان شوه د کتاب په

يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن

لغستے سامان د دے ادنیٰ ژوند او وئیلے چه معافی به شو موږ ته - او که

يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم مِّيثَاقُ

راشی دوی ته سامان د غسے نو اغستل به ئے - آیا نه وه اغستے شوے د دوی نه وعده

الْكِتٰبِ اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا فِيْهِ ۭ وَ

د کتاب چه نه وائي په الله باندې بې له حقه خبرې نه او لوستې وو دوی هغه حکم چه په دغه

الدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝١٦٩ وَالَّذِيْنَ

وه او دار الاخرت غوره دے د پاره د متقیانو - آیا عقل نه لرئ تاسو؟ - او هغه خلق چه

يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ

عمل کوي په کتاب او سم کوي مونځ - بې شکه نه ضائع کوو مونږ اجر

الْمُصْلِحِيْنَ ۝١٧٠ وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّظَنُّوْٓا

د نیکانو - او کله چه ما پورته کړو غر د پاسه د دوی گویا چه چترۍ وه او گمان ئې اوکړو

اَنَّهٗ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ

چه دا راتلونکے دے په دوی - عمل اوکړئ په هغه چه ما درکړے دے په کوشش سره او یاد کړئ هغه چه په دے کښې

تَتَّقُوْنَ ۝١٧١ وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْۢ بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

دے دا امید دے چه تاسو متقیان شئ - او کله چه پیدا کړه رب ستا د بنی آدم د شا گانو نه اولاد د دوی

وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓي اَنْفُسِهِمْ ۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۭ قَالُوْا بَلٰي ڔ شَهِدْنَا ڔ

او گواهان ئې کړه دوی په نفسونو خپلو چه آیا نه یم رب ستاسو؟ دوی اووئیل ولې نه گواهي اوکړه مونږه

اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِيْنَ ۝١٧٢

چه تاسو اونه وائی په ورځ د قیامت چه ؤو مونږ د دے نه نا خبر -

اَوْ تَقُوْلُوْٓا اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَاۗؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْۢ

یا اونه وائی چه شرک کړے وه پلار نیکه زمونږ پخوا او وو مونږه اولاد روستو

بَعْدِهِمْ ۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُوْنَ ۝١٧٣ وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ

د دوی نه - آیا هلاک کوے مونږ په هغه سره چه کړی دی باطلو خلقو - او دغسې بیانوو مونږ

ف وا او ویم ردوے د هغو د دوی چه مونږ بخښلے شو ی یو حاصل د رد وا او دے که تاسو مغفور روے نو په تاسو بیا الله تعالی د لے غر پورته کولو قصه دا ده چه بنی اسرائیلو د موسی علیه السلام نه آسمانی کتاب طلب کړو نو کله چه تورات راغے نو دوی انکار اوکړو او مرتد شو او په مرتد خوزور کولے شی باری تعالی وربانده غر پورته کړو د چترۍ په شان نو دوی او ویریدل او تسلیم ئې اوکړو صرف په ژبه سره او په زړه کښې ئې وئیل چه نه ئې منو د پورته کولو د غر د حمی نه ؤو الله تعالی قادر دے په غر پورته کولو باندے

ف وا او ویم ردوے یعنی که تاسو بخښلے شوی یئ نو دے عام عهد نه به تاسو خارج وے روا ؤنه د عوام ده رس وعده عشاء د و العراف ۱۷۲ مرس وعده انبیاء العراف ۱۷۹ او واپسے خونده ده خدا ے تعالی بنی آدم نسل بعد نسل پیدا کړل بیا ئے تر نیه وعده واغیسته

۱۲ ۱۳ ۱۴

ع ۱۱ منزل الاعراف

۱؎ واغلو رم رود دے یعني که تاسو مغفوز نیئ نو ستاسو مقتدی بلعم بیا وله کا ذکر کیده کله چه موسیٰ علیه السلام اراده او کړه د جنګ نو ...

الْاٰيٰتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿۱۷۴﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِيْٓ اٰتَيْنٰهُ

آیتونه او امید دے چه دوی واپس شي حق ته - او اولوله دوی ته خبره د هغه چه ما ورکړي وو

اٰيٰتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطٰنُ فَكَانَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ﴿۱۷۵﴾

هغه ته ایتونه خپل نو راووتو د هغه نه نو ورپسے شو شیطان نو شو ګمراه -

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ

او که مونږ غوښتے نو ما به پورته کړے وے هغه په ایتونو سره لیکن هغه مائل شو زمکے ته او تابع شو

هَوٰىهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ

د خپل خواهش - نو مثال د هغه داسے دے لکه مثال د سپي دے - که بار واچوے په هغه نو ژبه به راوباسي او

تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ

که پریږدے نو بیا ژبه راوباسي - دا مثال د هغه قوم دے چه دروغ ګڼي ئے ایتونه زمونږ -

فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿۱۷۶﴾ سَآءَ مَثَلَا ۨالْقَوْمُ

بیان کړه دا حالات امید دے چه دوی فکر او کړي - ناکاره دے په مثال کښے هغه قوم

الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿۱۷۷﴾ مَنْ يَّهْدِ

چه دروغ ګڼي ایتونه زمونږ او په خپل ځان باندے ظلم کوي - چا ته چه هدایت او کړي

اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيْ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۱۷۸﴾

الله نو هغه برابر دے - او چا لره چه غلط کړي الله نو صرف برباد دي

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۖ لَهُمْ قُلُوْبٌ

او بے شکه ما پیدا کړي دي د جهنم د پاره ډیر پیریان او انسانان - د دوی د پاره زړه شته دی

لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ اٰذَانٌ

چه نه پوهیږي په هغو - او د دوی د پاره سترګے دي چه نه ویني په هغو - او د دوی د پاره غوږونه دي

او وا بلعم د هغه قوم نه وئیل چه قوم په کوشش سره بلعم موسیٰ علیه السلام ته بد دعا او کړه او د هغه نه اسم اعظم یاد وه خو دے مردود شو۔

۲؎ د سپي په شان کیږي ګرمي وي او که په هر حال ژبه راباسي دغسے دوی ته که وعظ کوے یا نه کوے دوی ایمان نه راوړي

۳؎ په سورة سورت کښے اعلان دے چه زه به هغه ډیر تنګ کړم په دنیا کښے قرآن کښے فرمائیلي دي چه هدایت ستا په لاس کښے نه دے نو ته بیان کوه نو هدایت د الله کار دے هدایت کوي یا نه کوي چا ته چه الله هدایت او کړي هغه به برابر دے ورنه برباد دي

۴؎ په سورة سورت کښے الله تعالیٰ فرمائیلي دي چه د قرآن تابعداري کوي او د شیطان تابعداري مه کوئ الله فرمائي خلک چه د شیطان تابعدار وي هغه د جهنم د پاره وي د هغوی سترګے او زړونه او غوږونه شته برباد دي هغوی د خاروو شان دي

سوره روم ۵۲ - فاطر ۲۲ اعراف ۱۹۴ و ۱۹۵

ك باري تعالى فرمائيلي وُو دريم ته چه رب ستا سو الله دے د هغهٔ نه حاجتونه غواړئ او دلته فرمائي چه د باري تعالى
ښكلي صفتونه دي د الله تعالى نه حاجتونه غواړئ او په دغو ښكلو نومونو سره هغه بلئ او كوم خلق چه د الله تعالى

لَا يَسْمَعُوْنَ بِهَا ۭ اُولٰۗىِٕكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ ۭ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ

چه نهٔ آوري په هغو - دوي پشان د څارو دي بلكه دوي غلط دي چير ا ص ف دوي

الْغٰفِلُوْنَ ۝ وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاۗءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۠ وَذَرُوا

غافل دي - خاص الله لره دي نومونه ښكلي نو بلئ الله په هغو سره - او پريږدئ

الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اَسْمَاۗىِٕهٖ ۭ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝

هغه خلق چه غلطي كوي په نومونو د هغهٔ كښے - بدله به وركړے شي دوي ته د عمل د دوي

وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ

او د هغو چا نه چه ما پيدا كړي يو ډله ده چه خاني حق لره او موافق د هغے انصاف كوي - او هغه

كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَاُمْلِيْ

دروغژن كوي آيتونه زما نو ترقي به وركړم هغو لره د هغے طرف چه دوي پرے نه پوهيږي - او مهلت وركوم

لَهُمْ ڵ اِنَّ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ۝ اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا ٚ مَا بِصَاحِبِهِمْ

دوي ته - يقيناً تدبير زما محكم دے - آيا فكر نه كوي دوي - چه نه دے ملګري د دوي

مِّنْ جِنَّةٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ اَوَلَمْ يَنْظُرُوْا فِيْ مَلَكُوْتِ

ليونے - نه دے هغه مګر ويرونكے ښكاره - آيا نه ګوري دوي بادشاهۍ د

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ ۙ وَّاَنْ عَسٰٓى

آسمانونو او د زمكے ته او هغه ته چه پيدا كړي دي الله څه شے - او دے ته چه نزدے به

اَنْ يَّكُوْنَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ ۚ فَبِاَيِّ حَدِيْثٍۢ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ۝

وي نيټه د مرګ د دوي - نو په كومه خبره به پس د دے نه دوي ايمان راوړي

مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ۭ وَيَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ

چا لره چه غلط كړي الله نو نيشته خونه كوونكے هغهٔ ته - او پريږدي به دوي لره په سركښۍ د دوي كښے

صفتونه د كارسازۍ او د غيب د الله مخلوق لره ثابتوي د هغوي سره به الله تعالى پوهه شي - نو اصل مقصد نو صورت د رے غيركوي په بها دعا سره قرآن د رسول او ول تفكي هغه كوم لكه موسى عليه السلام - او د خدائي د كتاب تابع شي د د شيطان لكه قوم د لوط عليه السلام چه د شيطان تابع شو - او غيب دان او كارساز صرف الله تعالى دے لكه باقي قسمے شو دے ۱۲

ك وادا اول اعلان سره تعلق يعني ته په بهاد عوه سره بيان د حق كوه او كتكوك د مني هغو ته به باري تعالى خدا مهلت وركړي بيا به غور او كړي (فائده) چا لره چه باري تعالى د نيوي ترقي وركړي او واسي غافل وه نو دا د خدائے تعالى د د سره استدراج دے او كه دا ستر په ويره وه چه دے مولا ما سره ستا څيره مهرباني ده او زه شكر نه شم ادا كولے نو دا د خدائے تعالى د د سره احسان دے په دغه شكل كه په چا باندے تكليف راشي او د صبر اوده كړي او نو هغه تكليف د الله تعالى غضب دے او كه د په هغه صبر او كړي نو دا تكليف د الله احسان دے ۱۲

ك د د دا ونه وه چه نبي كريم صلے الله عليه وسلم نو ليونے نه دے نو دوي او وي نه مني د خدائے تعالى د وحدانيت دلائلو ته كوري او مرګ ورته راونه شي نو چه قرآن نه مني نو بل به څه او مني خو دوي خدائے تعالى ګمراه كړي دي ۱۲

نه پوهیږی ځکه چه هغوی ته د الله شیطان کوی چه تر خلق بندګانو شی دوی وائی چه قیامت به کله وی؟ جواب: قیامت حق دے خو وخت

یَعْمَهُوْنَ ۝ یَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَیَّانَ مُرْسٰىهَا ؕ قُلْ اِنَّمَا

بے عقله - سوال کوی ستا نه د قیامت چه کله به وی د راتلل د هغے - او وایه یقیناً

عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّیْ ۚ لَا یُجَلِّیْهَا لِوَقْتِهَاۤ اِلَّا هُوَ ؔؕ ثَقُلَتْ فِی السَّمٰوٰتِ

علم د هغے د رب زما سره دے - نه ښکاره کوی هغه لره په وخت کښے مګر هغه - درنه شویده په اسمانونو

وَالْاَرْضِ ؕ لَا تَاْتِیْكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ؕ یَسْـَٔلُوْنَكَ كَاَنَّكَ حَفِیٌّ عَنْهَا ؕ

او په زمکه کښے - رابه نه شی تاسو ته هغه مګر ناڅاپه - پوښتنه کوی ستا نه ګویا چه ته تلاش کوونکے د هغے

قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ ۝ قُلْ

او وایه یقیناً علم د هغے الله سره دے لیکن زیات خلق نه پوهیږی - او وایه

لَّاۤ اَمْلِكُ لِنَفْسِیْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ كُنْتُ

زه مالک نه یم ځان د پاره د نفع او نه د ضرر مګر کوم چه رضا شی د الله - او که زه وے چه

اَعْلَمُ الْغَیْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَیْرِ ۛۚ وَمَا مَسَّنِیَ السُّوْٓءُ ۛۚ

پوهیدے په غیب باندے نو ما به ډیر حاصل کړے وے خیر لره - او نه به وه رسیدلی ما ته تکلیف -

اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِیْرٌ وَّبَشِیْرٌ لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ۝ هُوَ الَّذِیْ

نه یم زه مګر ویروونکے او زیرے ورکوونکے هغه قوم ته چه ایمان راوړی - الله هغه ذات دے چه

خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِیَسْكُنَ

پیدا کړی ئی تاسو له یو نفس نه او پیدا کړے ئی د هغه نه بی بی د هغه چه آرام اوکړی

اِلَیْهَا ۚ فَلَمَّا تَغَشّٰىهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِیْفًا فَمَرَّتْ بِهٖ ۚ فَلَمَّا

په هغے - نو کله چه پټه ئی کړه هغه لره نو حمل شه هغے ته سپک نو تله راتله سره د هغے - نو کله چه

اَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَیْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ

درنه شوه سوال اوکړو دواړو د الله رب خپل نه که ورکړو مونږ ته بنده اولاد نو شو به مونږ

تفسیری حاشیه:

حق دے خو وخت ئے صرف الله تعالیٰ ته معلوم دے دویم په حدیث کښے دی چه قیامت به راځی د جمعے په ورځ میاشت د محرم او لسم تاریخ به وی البته کال معلوم نه دے حاصل دا دے چه زه عالم الغیب نه یم مالک د نفع او د ضرر نه یم ځما کار دا دے چه بشیر او نذیر یم ۱۲

۲ دا د هغه دوه اعلان سره تعلق لری یعنی تخلیق د تعالیٰ د کتاب تابع شی نه د شیطان او خلق د شیطان تابع کیږی چه اولاد ورله خدائ تعالیٰ ورکوی نو نسبت ئے بیا کوی غیر ته

فائده: دلته د آدم علیه السلام خبره او اولاد تمهید ده بیا د هغه د اولاد خبره ده ۱۲

۳ معلومه شوه چه سړے به په خبرو کښے احترام ساتی د ادب خبرے به کوی ۱۲

۴ د بو نیا کښے لکه په احد کښے مسلمانانو ته تکلیف اورسید و ۱۲

له معبود خو هغه ذات کیدے شي چه هغه خالق وی او امداد کوونکے وی خالق او امداد کوونکے خو بے د الله تعالیٰ نه
بل څوک نیشته مخلوق نه د ځان سره او نه د بل چا سره امداد کولے شي نو معبود به څنګه شي ۱۲

الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّآ اٰتٰىهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيْمَآ اٰتٰىهُمَا

شکر کوونکو - نو هر کله چه ورکړو دوی دواړو ته هلک روغ جوړ کړه دوی هغه له شریکان په هغه کښې

فَتَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٩٠﴾ اَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا وَّهُمْ

چه ورکړے وه دواړو ته - نو لوے دے الله د هغه نه چه دوی ورسره شریکوی - آیا شریکوی هغه څه چه شے پیدا کولے نشي

يُخْلَقُوْنَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّلَآ اَنْفُسَهُمْ

ځ - او دوی مخلوق دی - او طاقت نه لري دوی لره د امداد او نه د ځان سره امداد و

يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٢﴾ وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوْكُمْ

کولے شي - او که ته اوبلې دوی په طرف د هدایت نو نه منی ستاسو -

سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ اَدَعَوْتُمُوْهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُوْنَ ﴿١٩٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

برابره ده په تاسو که بلئ تاسو دوی یا تاسو چپ یئ - یقیناً هغه خلق چه

تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ فَادْعُوْهُمْ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا

تاسو ورته آواز کوئ سوا د الله نه بندګان دی ستاسو پشان نو او بلئ دوی نو خبره دې ومني

لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٩٤﴾ اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَّمْشُوْنَ بِهَآ ۖ اَمْ

ستاسو که یئ تاسو رشتونی - آیا د دوی د پاره خپې شته چه ځي په هغو - یا د

لَهُمْ اَيْدٍ يَّبْطِشُوْنَ بِهَآ ۖ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُّبْصِرُوْنَ بِهَآ ۖ

دوی د پاره لاسونه دي چه نیسي په هغو سره - یا د دوی د پاره سترګې دی چه وینی په هغو سره -

اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ۗ قُلِ ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيْدُوْنِ

یا د دوی د پاره غوږونه شته چه آوري په هغو سره - او وایه چه طلب کړئ شریکان خپل بیا فریب وکړئ ما سره

فَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿١٩٥﴾ اِنَّ وَلِيِّۦَ اللّٰهُ الَّذِيْ نَزَّلَ الْكِتٰبَ ۖ وَهُوَ

او مه راته مهلت کوئ - بے شکه مدد ګار زما هغه الله تعالیٰ دے چه رالیږلے ئے کتاب - او هغه

۲ له یعنی د دوی کافرانو سترګې او غوږونه او لاسونه صرف د دنیا دی د دین د پاره نه دی یا دا مجسمو سره تعلق لري لکه د مشرکینو ایت د ذوات فاضلو سره نګی - یعنی ته چه کوم عبادت کوے نو که د ذوات فاضله مراد کوے نو هغوی خو ستاسو پشان بندګان دی او که د هغو مجسمے مراد کوے نو هغه خو بے حسه او بے حرکته دی ۱۲

۳ له نو ته ورته خپله عقیده بیان کړه چه هغه امداد دی خو هغه لوئے باوشاه دے چه د دوی ظاهری اسباب او روحانی هغه کړے دے چه واله لوئے کتاب ئے رالیږلے دے ۱۲

۴ له په دے کښې نفی کیږی د اولیاؤ او د انبیاؤ شه صراحتًا ده ۱۲

۵ له په د اسبابو چه سوال کوی نو هغه ارق دے نو چه ځان ته تاسو امداد او اینځ یا د چا د تکړے نه چه وبربیدی یا د چا نه چه سوال کوی په د الله نه نو هغوی سره خو اسباب نیشته نو و لے هغوی د الله تعالیٰ سره شریکوئ

لـه هر کله چه تا اعلان او کړو چه امداد کوونکے ئے الله دے او ستاسو دا شریکان خو هیڅ نه شي کولے هم ټولے کاره دي او دا دي معبودان چه ذوات

یَتَوَلَّی الصّٰلِحِیْنَ ﴿۱۹۶﴾ وَ الَّذِیْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا یَسْتَطِیْعُوْنَ

امداد کوي د نیکانو سره - او هغوی چه تاسو ورته آواز کوئ بغیر د الله نه طاقت نه لري د

نَصْرَکُمْ وَ لَاۤ اَنْفُسَهُمْ یَنْصُرُوْنَ ﴿۱۹۷﴾ وَ اِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَی الْهُدٰی

امداد ستاسو او نه د ځانونو سره امداد کولے شي - او که اوبلے ئے دوی سمے لارے ته

لَا یَسْمَعُوْا ؕ وَ تَرٰىهُمْ یَنْظُرُوْنَ اِلَیْکَ وَ هُمْ لَا یُبْصِرُوْنَ ﴿۱۹۸﴾

نو نه اوري - او ته به وینې دوی چه کوري تا ته او دوی نه ویني -

خُذِ الْعَفْوَ وَ اْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ اَعْرِضْ عَنِ الْجٰهِلِیْنَ ﴿۱۹۹﴾ وَ اِمَّا

عادت کړه د عفوے او حکم کوه په نیکئ سره او مخ واړوه د جاهلانو نه - او که

یَنْزَغَنَّکَ مِنَ الشَّیْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ سَمِیْعٌ

اورسي تا ته د شیطان نه وسوسه نو پناه او غواړه په الله سره - یقیناً هغه اوریدونکے

عَلِیْمٌ ﴿۲۰۰﴾ اِنَّ الَّذِیْنَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طٰٓئِفٌ مِّنَ الشَّیْطٰنِ

پوهه دے - بے شکه هغه خلق چه ویریږي کله چه اورسي دوی ته وسوسه د شیطان نه

تَذَکَّرُوْا فَاِذَا هُمْ مُّبْصِرُوْنَ ﴿۲۰۱﴾ وَ اِخْوَانُهُمْ یَمُدُّوْنَهُمْ فِی

نو سوچ او کړي دوی نو په هغه وخت دوی پوهه شي - او ورونړه د دوی زیاتوي دوی لره په

الْغَیِّ ثُمَّ لَا یُقْصِرُوْنَ ﴿۲۰۲﴾ وَ اِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰیَةٍ قَالُوْا لَوْ لَا

ګمراهئ کښے بیا دوی کمے نه کوي - او کله چه پیش نه کړے دوی ته یو معجزه نو وائي دوی چه ولے دے نه جوړه

اجْتَبَیْتَهَا ؕ قُلْ اِنَّمَاۤ اَتَّبِعُ مَا یُوْحٰۤی اِلَیَّ مِنْ رَّبِّیْ ۚ هٰذَا بَصَآئِرُ

کړه هغه د ځان طرف نه - او وایه یقیناً تابعداري کوم د هغے چه وحي کیږي ما ته د رب نه زما دا ویوونکي خبرے دي

مِنْ رَّبِّکُمْ وَ هُدًی وَّ رَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ﴿۲۰۳﴾ وَ اِذَا

د رب ستاسو او خونه وه او رحمت دے د هغه قوم د پاره چه ایمان راوړي - او کله چه

او دا دي معبودان چه ذوات تا ضله دي نو هغه خونګه دوی او مجسمے نو بالکل هم اوبے هرکله دي نو دا خوددوی لوئے تجهیل او تحمیق او شو نو شاید چه دوی به څه تلاش حرکت او کړي نو باري تعالی داعي حق ته وائي چه ته به علوه کوے او امر به کوے په نیکئ سره او د جاهلانو نه به واړوه مخ

لـه معلومه شوه چه سرے قرآن آوري او په ادب سره خاموش وي نو د الله تعالی رحمتونه په ده وریږي ۱۲

مه نو چه امام قرات لولي نو مقتدي به خاموش وي آوري به او د امام قرات د ده حصه دے نو ځکه سعلا ربان چه څوک په امام پسے قرات وائي نو د رسان چه ګوده به خوله کښے اورو دے - موطا امام محمد ص۱۰۰ - شعبي وائي چه د اویا بدریانو اصحابو اتفاق دے چه قرات په امام پسے نشته روح المعاني ص ۹ - البته که شوافع وائي نو د هغوی سره هم دلیل شته په هغوی باندے اعتراض نه دے کول پکار - لیکن د امام ابوحنیفه مذهب حق دے د دوامه په دیره ده ۱۲

لـه د ذکر نه مراد دا دے چه تا اوریا او دوی چه الله هر چا له کولے شی او په هر هغه په وجه دے په غلط فکر غیر الله ته چه د هغه تمام علم او وجود او قدرت نیشته لږ له علم کے نو د هر طرف ته جاهل هغه وغیره لږ له قدرت دے او نور هر طرف ته بے نصیبه عاجز دے نو چه واقفیه او فکه نو

قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ وَاَنْصِتُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝

لوستلے شی قرآن نو غوږ کیږدئ هغه ته او چپ شئ امید دے چه په تاسو رحمت اوشی.

وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِيْ نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيْفَةً وَّدُوْنَ الْجَهْرِ مِنَ

او یاد کړه رب خپل په زړه خپل کښے په عاجزئ سره او په ویره سره بے د پورته آواز نه

الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِّنَ الْغٰفِلِيْنَ ۝ اِنَّ

سحر او بیگاه او مه کیږه غافل. یقینا

الَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيُسَبِّحُوْنَهٗ

هغه خلق چه په نزد د رب ستا دی نو تکبر نه کوی د عبادت د هغه الله تعالیٰ نه او تسبیح وائی د هغه

وَلَهٗ يَسْجُدُوْنَ ۝

او خاص د هغه سجده کوی۔

غیر الله ته په طمع او ویره او حاجتونه غوښتل خو ترشی او ویره او طمع او حاجتونه غوښتل په صرف او صرف د باری تعالیٰ نه شی او هم هغه کامیاب دے که دا ایچ چهانه او هم هغه جنت او د زړه سرور دے ۱۲

۲ـه یعنی هغه پاک مخلوق الله تعالیٰ ته سر په سجده دی نو اے انسانه ته ولے غفلت کوے د دے لوئے بادشاه او د هغه په مقابله کښے عاجز او په عاجزئ اخلی ۱۲

۳ـه په مدینه منوره کښے د هجرت نه پس نازل شوے د جنګ بدر نه بعد. د بقره نه روستو او د آل عمران نه وړمبے په ترتیب قرآن کښے اتم دے او په نزول کښے اتیایم دے۔ يَسْئَلُوْنَكَ د دے مطلب د دے سورت اول حصه شروع ده په دے کښے پنځه قرانین او اووه مسائل دی او په دویمه حصه کښے پنځه مسائل او شپږ قرانین د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د پاره او دوه د مؤمنانو د پاره. د قرآن د سورت د دے مطلب پورے نشر کوے مسئلے وه چه په د باری تعالیٰ نه بل څوک غیب دان او کارساز نیشته نو حاجتونه صرف د هغه نه غواړی او

سُوْرَةُ الْاَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ | بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ | خَمْسٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّعَشْرُ رُكُوْعَاتٍ

(اٰیتونه ۷۵) | شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے | (رکوعگانے ۱۰)

يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ ۚ فَاتَّقُوا

سوال کوی ستا نه د غنیمت نه او وایه چه غنیمت حق د الله او د رسول دے۔ نو او ویریږئ د

اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۪ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ

الله نه او صلح اوکړئ په مینځ خپل کښے او حکم اومنئ د الله او د رسول د هغه که یئ تاسو

مُّؤْمِنِيْنَ ۝ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ

مؤمنان۔ بے شکه مؤمنان هغه دی چه کله چه یادے شی الله نو او ویریږی

قُلُوْبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّعَلٰى رَبِّهِمْ

زړونه د دوی او کله چه اولوستلے شی په دوی باندے آیتونه د هغه نو زیات کړی ایمان د دوی او په رب خپل

نه رحم د هغه په نوم کښے وترغیبات هم دغه چه زیات او بس د دے سورت نه د جهاد مسئله شروع کیږی یعنی کله چه په ډیر نه شو نو توره پورته کړی چه الله تعالیٰ نوم پورته شی په دے سورت کښے دیارلس قوانین د جهاد د پاره دی (ــ۲۵۵)

پاتے دَ صفحه ٢٥٤ نه) بیا نیولی دي دوېم داسئله ده چه غنیمت حاصل شي نو داحق د الله تعالیٰ دے د حقله د حکم موافق به تقسیم
کولے شي دے کر پاره (۲) ملتونه بیانیږي - په بدر کښے چه غنیمت حاصل شو نو په خوځیا نو کښے خلاف راغے دغه نو و نکو

يَتَوَكَّلُونَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ۝٣

کاني پاره دوي - کوم چه سم کوي مونځ او څخه د هغه مال نه چه ما ورکړی کښے خرچ کوي ئے

أُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَّهُمْ دَرَجَٰتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَ

صرف دوي مؤمنان دي په رښتیا سره - دوي لره درجے دي په نزد د رب د دوي او

مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝٤ كَمَآ أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ

بخښنه ده او رزق د عزت دے - څنګه چه راوویستے ته تالره رب ستا د کور ستا نه د حق خبرے د پاره

وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَٰرِهُونَ ۝٥ يُجَٰدِلُونَكَ فِى الْحَقِّ

او یقینا یوه ډله د مؤمنانو نه نه وه خوښه - جګړه ئے کوله ستا سره په حقه خبره کښے

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنظُرُونَ ۝٦

پس د ښکاره کیدو نه چه څکاره شوے وه دوي ته ګویا دوي بوتلے کیږي مرګ ته او دوي ورته ګوري ۔

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ

او کله چه وعده او کړه ستاسو سره الله د یوې د دوو ډلو چه دا ستاسو ده او تاسو غوښتل چه

أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ

بے ازغي والا شي ستاسو او غوښته الله چه رښتونے کړي وعده خپله

بِكَلِمَٰتِهِۦ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَٰفِرِينَ ۝٧ لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ

په حکم خپل سره او اوباسي بنیاد د کافرانو - چه غالب کړي دین لره او برباد کړي

الْبَٰطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝٨ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ

کفر لره اګر که بدګڼي مجرمان - کله چه فریاد کاوه تاسو رب خپل ته نو قبوله کړه الله

لَكُمْ أَنِّى مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَٰٓئِكَةِ مُرْدِفِينَ ۝٩ وَمَا جَعَلَهُ

ستاسو چه زه امداد کوونکے یم ستاسو په زرو ملائکو سره پسے لګیدي - او نه دے ګرځولے دا امداد لره

او وے چه دا حق زموږ دے او کوم فوج چه امداد ئے وه حضور او وے چه حق زموږ دے او کوم کسانو چه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم خو کیدا ارے کوله حضوعا وے چه حق زموږ دے نو باري تعالیٰ او فرمائیل چه حق ځما دے زه به ئے تقسیم کووم. (فائده) غنیمت چه په جنګ سره حاصل شوے وي ۱۱ او فئ چه بے د جنګ نه حاصل شوے وي او نفل عام دے نفل والا زائد څیز ته نو معلومه شوه چه مقصود د جهاد د نه اِعلاء د کلمة الله ده او غنیمت زائد څیز دے ۱۲ ۳ د حضور په ایمان کښے نور زیاتے کیږي ۱۲ (۲) د دے څه) سته دا علت اول دے د دے چه غنیمت حق د خدائے تعالیٰ دے څکه چه دا کار ورته خو الله تعالیٰ کړی وه او چه سبب د غلبه د دوي ۳ سته یوه قافله وه چه دوسله ور سره نه وه او بله ډله مسلح فوج وه او مسلمانانو غوښتل چه قافلے کښے لاړ شو او د باري تعالیٰ اراده چه فوج پسے دے لاړ شي نو باري تعالیٰ فرمائیل چه خو دلته ما در کړې دي تاسو خو به تاقلے پسے تلئ نو غنیمت حق ځما دے نو دا دویم علت دے د دے چه غنیمت حق د الله دے ۳ سته دا دریم علت دے چه غنیمت حق د الله دے څکه چه تاسو کمزوري وئ د الله تعالیٰ د مو دعا کانے غوښتے نو الله
تعالیٰ ستاسو دعا قبوله کړه زر ملائک بیا ورپسے زره بیا پنځه زره ملائک راغلل د تسلي د پاره امداد خو صرف د الله تعالیٰ وه ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

ف: د اغلو رم علت دا شو چه غنیمت حق د باري تعالی دے چه د ومرد استقامت مونږ ته او کړه چه سبب د غلبے وو باران
په حقله شپه باران او کړو نو صحابو چه غسلونه او کړل او په زړونو کښې د حفظو تسلي راغله او شګه کلکه شوه او د زړونو نه وسوسے هم ختمے شوے او تول استقامت الله تعالی کښې وو نو غنیمت هم د الله تعالی حق وشو۔

اللهُ اِلَّا بُشْرٰی وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوْبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ

الله مګر زیری او تسلي او شي په دې سره زړونه ستاسو - او نه ده امداد مګر د طرفه

عِنْدِ اللّٰهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾ اِذْ يُغَشِّيْكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً

الله ده - یقیناً الله زبردست او حکمت والا دے - کله چه پټاوه تاسو له خوب چه تسلي وه

مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَ

د طرفه د هغه او نازلوله په تاسو باران د آسمان نه چه پاک کړي تاسو له په حقله سره او

يُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ وَيُثَبِّتَ

ختم کړي ستاسو نه ګندګي د شیطان او چه تسلي راولي په زړونو ستاسو کښې او محکم کړي په

بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾ اِذْ يُوْحِيْ رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّيْ مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا

دې سره قدمونه ستاسو - کله چه وحي کوله رب ستا ملائکو ته چه زه ستاسو سره یم نو تسلي ورکړئ

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ سَاُلْقِيْ فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الرُّعْبَ

مؤمنانو له - زه به اچوم رعب په زړونو د کافرانو کښې جیبت نو

فَاضْرِبُوْا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوْا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

وهئ په څټونو کښې او وهئ د دوئ بند بند نه

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَ

دا ځکه چه دوئ خلاف کوي د الله او د رسول د هغه نه او څوک چه خلاف کوي د الله او

رَسُوْلَهٗ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذٰلِكُمْ فَذُوْقُوْهُ وَاَنَّ

د رسول د هغه نو بے شکه الله سخت عذاب ورکوونکے دے - دا عذاب حاصل کړئ او د

لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا لَقِيْتُمُ

کافرانو د پاره عذاب د اور دے - اے مؤمنانو! کله چه یو ځاے شئ تاسو

ف: یعني تاسو د مؤمنانو په زړونو کښې دا الهام کوئ چه الله تعالی ستاسو مل ګرے دے په بدر کښې الله تعالی د جنګ تقسیم او کړو چه ملائکو تاسو مسلمانانو زړونو له تسلي ورکړئ او کافرانو چه ستاسو مل ګرے دے او زه به د کافرانو په زړونو کښې هیبت اچوم او اے مؤمنانو د کافرانو څټونو او ګوتو بند بند وهئ ځکه چه دوئ د الله او د رسول خلاف کوي نو د سخت عذاب لائق دي۔

ف: د جنګ اول قانون دے چه مؤمنانو جنګ کښې شا کول منع او څوک چه په شا شو نو په هغه د الله تعالی غضب دے البته که بیا واپس کیږي مثلاً په تور ږپه وتو واپس شي یا چیرې مخکښې تلے وي خپله ډلے ته واپس شي نو هغوي معاف دي ۱۲

سره دا شپږم علت دے د دے چه غنیمت حق د بارئ تعالیٰ دے چه تاسو کافرانو ستړکوته مار

الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ۝ وَمَن يُوَلِّهِمْ

د کافرانو سره په میدان جنګ کښے نو مه اړوئ ورته شاګانے خپلے - او چا چه واړوله ورته په

يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ

دغه ورځ شا خپله مګر واپس کیدونکے د جنګ ته یا یو ځائے کیدونکے د جماعت خپل سره نو

بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

تحقیق شو په غضب د الله سره او ځائے د هغهٔ جهنم دے - او ناکاره ځائے د ورتلو دے -

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

نه دی قتل کړی تاسو هغوی لره لیکن الله قتل کړی دی هغوی لره او نه دی ویشتلی تا ته کښے ستړګو د کافرانو کله چه

وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۚ إِنَّ

تا ارتا د کړے لیکن الله ویشتلی دی - او چه ورکړی مؤمنانو ته د خپل طرف نه انعام ښهٔ بے شکه

اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ۝

الله آورېدونکے پوهه دے - دا خبره او شوه (او پوهه شئ) چه الله کمزورے کوی تربیر د کافرانو لره -

إِن تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۖ وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ

که فیصله غواړئ تاسو نو راغله تاسو ته فیصله - او که منع شوئ تاسو نو دا غوره ده تاسو لره -

وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ

او که بیا کوئ (شرارت) نو زهٔ هم کوم بدله بیا - او هیڅ کله به بکار نشی تاسو ته ډله ستاسو هیڅ شے اګر که ډیر

وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ

وی - او (پوهه شئ) چه الله د مؤمنانو ملګرے دے - اے مؤمنانو حکم او منئ د الله

وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا

او د رسول د هغهٔ او مهٔ واپس کیږئ د هغهٔ نه او تاسو آورئ (خبره) او مهٔ کیږئ

سره ځو
صرف په زور زور لو کیږی کاسب
وشے نو غنیمت حق څه دے
په جنګ کښے نبی کریم صلی الله
علیه وسلم شګے د کافرو
په طرف او غورزولے متو
خدائے تعالیٰ د کافرانو
ستړګو ته او رسولے او
مسلمانانو ته شروع
او کړه (۱) فائده معلومه
شوه چه معجزه د نبی علیه السلام
په قدرت کښے نه وی ۱۲
سے دویم قانون یعنی په
میدان کښے ... اے
تعالیٰ او د هغهٔ د رسول
حکم منئ ۲
سے دا زور نه ده یعنی
د هغو خلقو پشان مهٔ کیږئ
چه وائی مونږ حکم منلے
دے او دوی په زړه کښے
نهٔ منی دوی ناکاره دی
څو کړ دونه او ژبے ئے
بے کاره دی د قهر مظهر
ئے لګیدلے دے که
په دوی کښے انابت وے
نو خدائے تعالیٰ به دوی ته
حکم رسولے وے لیکن
په دوی د قهر مظهر
لګیدلے دے نو دوی
د خدائے تعالیٰ د حکم
نه محروم دی ۱۲

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿۲۱﴾ إِنَّ شَرَّ

په شان د هغو چه اوئې وئې اورېدلے مو بیا حکم او دوی نه منی - بےشکه ناکاره د

الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۲۲﴾ وَ

ژوندو سرو نه په نزد د الله کا نړۀ چاړۀ کاڼی دی کوم چه عقل نه لری - او که

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ ۖ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوا

معلوم وے الله ته په دوی کښے خیر نو اورولے به ئے وه دوی ته حکم ـ او که وا اورولے دوی ته نو وابه ګرځی

وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿۲۳﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ

او دوی به ئے اړه وونکی دی - اے مومنانو! فرمان قبول کړی د الله او د

لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ

رسول د هغه کله چه اوبلی تاسو لره هغه ته چه ژوندی کوی تاسو - او پوهه شئ چه الله پرده کیږی

بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۲۴﴾ وَاتَّقُوا فِتْنَةً

په مینځه د سړی او د زړۀ د ده کښے او خلق به الله ته جمع شی - او وویریږئ د هغه فساد

لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

چه نه رسی ظالمانو ته یوازے - او پوهه شئ چه الله

شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۲۵﴾ وَاذْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ

سخت عذاب والا دے - او یاد کړئ هغه وخت چه وئ تاسو کم عاجزان په

فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَ

زمکه کښے ویریدئ چه او به تختوی تاسو لره خلق نو ځائے ورکړو تاسو لره هغه او

أَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۲۶﴾

طاقت ئے ورکړو تاسو لره په امداد د خپل سره او ورکړے ئے تاسو لره مزیدار خوراکونه امید دے چه تاسو شکر اوکړئ

۱ له واد رم قانون دے یعنی د خدائے تعالیٰ او د رسول صلی الله علیه وسلم حکم خپل حیات او ګڼړئ او زر زر فرمان قبول کړئ چرے تاسو د دین نه محروم نه شئ او د هغه عذاب نه او ویریږئ چه هغه یوازے په ظالمانو نه راځی بلکه مداهن خاموش پکښے هم راګیریږی

۲ له واد عذاب د نوی اعلان دے

۳ له والبشارت دے

ے دا غلور م قانون ذ جنګ دے یعنی په میدان جنګ کښے خیانت مه کوئ او اولاد امتحان دے چرے فیل نه شئ ذ الله تعالیٰ ثواب واخلئ ۱۲ ۳ے دا پنځم قانون ذ جنګ دے یعنی په میدان جنګ کښے تقویٰ کوئ الله تعالیٰ به تاسو له کامیابی

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَخُونُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓا۟

اے مؤمنانو! خیانت مه کوئ ذ الله او ذ رسول سره او خیانت مه کوئ ذ

أَمَٰنَٰتِكُمْ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٢٧ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَ

امانتونو خپلو او تاسو پوهیږئ - او پوهه شئ چه مالونه ستاسو او

أَوْلَٰدُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝٢٨ يَٰٓأَيُّهَا

اولاد ستاسو فتنه ده او ذ الله سره ثواب لوئے دے - اے

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن تَتَّقُوا۟ ٱللَّهَ يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ

مؤمنانو که او ویریږئ تاسو ذ الله نه نو درکړی به تاسو له ۳ے او لرے به کړی ستاسو نه

سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ۝٢٩ وَ

ګناهونه ستاسو او معافی به او کړی تاسو ته - او الله خاوند ذ فضل لوئے دے - او

إِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ

کله چه فریبونه کاوه تا په سره کافرانو چه قید کړی تا لره یا مړ کړی تا لره یا اوباسی تا لره

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ ۖ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ ۝٣٠ وَإِذَا تُتْلَىٰ

او فریبونه کاوه دوی او تدبیر کاوه الله - او الله ښه تدبیر کونکے دے - او کله چه اولوستے شی

عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا قَالُوا۟ قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَآ ۙ

دوی ته ایتونه زمونږ نو وائی دوی بے شکه واوریدل مونږه که رضا شی زمونږه نو او به وایو مونږ مثال ذ ده

إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ۝٣١ وَإِذْ قَالُوا۟ ٱللَّهُمَّ إِن كَانَ

نه دے دا قرآن مګر قصے دی ذ مخکنو خلقو - او کله چه اووئیل دوی یا خدایه که دی

هَٰذَا هُوَ ٱلْحَقَّ مِنْ عِندِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ

دا رښتیا حق ستا د طرف نه نو اوورَوه په مونږه باندے کاڼی ذ آسمان نه

ورکړی او کنا ه به معاف کړی ۳ے دا قوم علت ذ غزوه ۶ چه غنیمت حق دے ذ بارئ تعالیٰ یعنی تاسو خوږ وسره ما جزا ورکړ چه کافرانو ذ نبی کریم صلے الله علیه وسلم په سره اے تد بیر و نه کول یره خو در له ما ورکړے دے نو انفال حق ستا دے عر قیصه دا ده چه کله حمزه رضی الله تعالیٰ عنه مسلمان شو نو ابوجهل مشرانو خپلو له دعوت ورکړو یو ځائے ترینه چوس او کړو چه څه دے خلقو په حق کښے ستاسو څه رائے ده ؟ مونږ سافر دائی او ورو ورو ترقی کوی نو یو کس او وے چه جیل ته کړو نو شیطان په صورت ذ شیخ نجدی ناست و څه هغه او وے چه دا غلط ده ځکه ذ ده قوم به دے بهر کړی نو بیا او وے چه وے به ذ وطن نه اوباسو نو هغه او وے چه دا هم غلط ده ځکه چه بهر ماته چرته پیدا کړی نو ابوجهل او وے چه ذ هر قوم نه یو یو سړے واخلو او ټول به یو ځل په ده حمله او کړی قتل به کړی او بیا به خونبها ورکړو هغه او وے چه دا خبره ټیک ده ۱۲

عه په دغه بره سره به حق او باطل جدا کړی او ګناهونه ستاسو یعنی پرده به واچوی په تاسو ۱۲ ۳ے دا زور نه

۱۲ ۵۵

سله د عذاب نه وركولو وجه ده يعني د دوه وجهو نه بارى تعالىٰ عذاب نه وركوى يو خو ته په دوى كښې اوسيدې دوى بخنه غواړى د الله تعالىٰ نه نو معلومه شوه چه كافرانو هم الله تعالىٰ منلو او بخنه ترې هم غوښتله او خپل

اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ

يا راكړه مونږ ته عذاب سخت - او نه دے الله چه عذاب وركړى دوى ته ترڅو چه ته يې

فِيْهِمْ ۭ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُوْنَ ۝ وَمَا لَهُمْ

په دوى كښې - او نه دے الله چه عذاب وركړى دوى ته او دوى بخنه غواړى د الله نه - او څه دى دوى ته

اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّوْنَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

دوى كښې چه عذاب نه وركوى دوى ته الله او دوى منع كوى خلق د جماعت د عزت نه

وَمَا كَانُوْٓا اَوْلِيَاۗءَهٗ ۭ اِنْ اَوْلِيَاۗؤُهٗٓ اِلَّا الْمُتَّقُوْنَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ

او نه دى دوى واكداره حفاظ - نه دى واكداره حفاظ مګر متقيان ليكن زيات د خلقو نه

لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَاۗءً وَّ

نه پوهيږى - او نه دے مونځ د دوى په نزد د بيت الله مګر شپيلۍ او

تَصْدِيَةً ۭ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ اِنَّ

لاسو په قول - نو حاصل كړئ عذاب ځكه چه تاسو كفر كاوه - بے شكه

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ

كافران خرچ كوى مالونه خپل چه منع كړى خلق د لارے د الله نه -

فَسَيُنْفِقُوْنَهَا ثُمَّ تَكُوْنُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُوْنَ ڛ

نو خرچ به كړى دوى حقه بيا به شى په هغوى باندے ارمان بيا به عاجز شى -

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُوْنَ ۝ لِيَمِيْزَ اللّٰهُ الْخَبِيْثَ

او كافران به جمع كړے شى جهنم ته - چه جدا كړى الله ګنده

مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيْثَ بَعْضَهٗ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهٗ

د پاك نه او كيږدى ګنده ځينے په ځينو باندے نو ډيرے كړى

كفر او شرك هم منل الله تعالىٰ منى خو ورسره په تصرفات كښے شريك ګنړى چه الله تعالىٰ د بعضو كارونو واك بعضو اوليانو ته وركړے دے او دا هم معلومه شوه چه د كافرانو دُعا په دنيا كښے د دنيا وى كارونو پاره قبليږى البته حرى د الله تعالىٰ وجود نه منى يا د استغفار نه مراد د ضعيفانو مسلمانانو استغفار دے نو معلومه شوه چه د نيكانو د وجود په دُنيا كښے د بدانو سخت عذاب نه كيږى ۱۲

سله دا د عذاب وركولو اوله وجه ده د عذاب وركولو هم دوه سببه دى يو دوى د مسجد حرام نه خلق منع كوى چه هغوى حقدار دى او دوى خو حقدار نه دى او دويم وجه دوى د بيت الله په څنګ كښے شپيلۍ وهى او لاسو نه پړقوى دا ئے مونځ دے نو ځكه ورله خدائے تعالىٰ عذاب وركوى ۱۲

سله عذاب دنيوى او اخروى دواړه دوى يعنى په دنيا كښے به مغلوب شى محتاجين او په اخرت كښے به جهنم ته جمع كړے شى ۱۲

ک واؤ سورت اصلی مقصد دے یعنی جنګ ته دے مسئلو وجوه دے نو د جنګ قوانین بیانیږی په سورت کښے. او کړه جنګ کښے غنیمت حاصل شو نو حصه حق د باری تعالیٰ دے د حصهٔ د حکم موافق به تقسیمیږی نو د حصے د پاره باری تعالیٰ ملتونه بیانوی ۱۲

جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾ قُل

ټول بیا به ئے واچوی په جهنم کښے دوی برباد دی. او وایه

لِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَنتَهُوا يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ

کافرانو ته که منع شو دوی نو معاف به شی دوی ته مخکښے ګناه.

وَإِن يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ وَقَاتِلُوهُمْ

او که بیا کوی کفر نو یقینًا تیر شوے دے قانون د مخکنو. او جنګ کوئ د دوی سره

حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ

تر دے چه پاتے نه شی فساد او شی دین ټول د الله. نو که

انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾ وَإِن تَوَلَّوْا

منع شو دوی نو الله کارونه د دوی وینی. او که دوی واپس شو

فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

نو پوهه شئ چه الله امدادی ستاسو دے. ښهٔ مولیٰ دے او ښهٔ امداد کونکے دے.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ

او پوهه شئ په دے خبره چه لوټ کړه تاسو کوم شی نه نو بے شکه د الله لره پنځمه حصه او رسول لره

وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن

او خپلوانو د رسول لره او یتیمانو لره او غریبانو لره او مسافرو لره. که

كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ

ایمان راوړے وی تاسو په الله او په هغه څه چه نازل کړے مونږ وی په بنده خپل په ورځ د فیصلے

يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾ إِذْ أَنتُم

په ورځ چه جمع شو دوه فوجونه. او الله په هر شی باندے قدرت والا دے. کله چه وئ تاسو

ملتونه بیانوی ۱۲

۲ یعنی جنګ کوئ ترهغه پورے چه فساد ختم شی. یعنی کافر ګے وی خو د کافرانو حکومت او قانون به نه وی په دنیا کښے چه مسلمانانو ته تکلیف او نه رسوی او قانون به صرف د الله وی په دنیا کښے. نو که دا کافران د کفر نه واپس شو او یا ئے جزیه او اسلامی حکومت تسلیم کړو نو الله تعالیٰ خبر دے نو بیا به ورسره مناسب فیصله کوی او که دا کافران نه منی نو جنګ ورسره شروع کړئ او مهٔ ویریږئ الله تعالیٰ ستاسو ښهٔ امداد دے ۱۲

۳ د دا سورة حصه ثانی) په سر د سورت کښے اعلان وو چه انفال حق د الله تعالیٰ دے او د هغه اعلان د پاره ذکر د تفصیل د پاره چه د نفل معنیٰ دے غنیمت او تقسیم د کړه باری تعالیٰ څلور حصے د غنیمت د فوج دی او پنځمه به د نبی کریم صلے الله علیه وسلم په وخت کښے داسے تقسیمیده چه یوه حصه د نبی کریم صلے الله علیه وسلم او بله د خاوندانو قرابت چه بنی هاشم او بنی مطلب وو او دریمه د یتیمانو څلورمه د مسافرو او پنځمه د محتاجانو خو د وفات نه پس او س ورے حصه کیږی یتیمان او مسکینان او مسافر د نبی علیه السلام حصه په وفات سره ساقط شوه او د نبیانو حصه د وجه د استغنا نه د هغوی ساقط شوه البته که نسبیان به محتاج وی نو حصه به ورته ملاوشی ۱۲ که اتم علت ده چه غنیمت حق د الله دے ۱۲

بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ

په کناره نږدې اوتوی وو په کناره لرې (د مدینې منورې نه) او قافله وه لاندې

مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَٰكِنْ لِيَقْضِيَ

ستاسو۔ او که وعده کړې وې تاسو نو خلاف به کړې وه تاسو په وعده کښې۔ لیکن راجمع کړل تاسو، چه

اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَ

او کړي الله هغه کار چه مقرر وه۔ چه مړ شي هغه څوک چه مړ شو پس د دلیل نه او

يَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ إِذْ

ژوندی شي هغه څوک چه ژوندی شو پس د دلیل نه۔ او یقیناً الله اوریدونکی پوهه دے۔ کله چه

يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَ

او خوبولتا ته دوی الله په خوب ستا کښې کم۔ او که خودلی وے تاته ډیر نو کمزوري شوی به وئ او

لَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ

جګړه به کړې وې تاسو په حکم کښې لیکن الله بچ کړل تاسو لره۔ یقیناً الله پوهه دے د زړونو

الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾ وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا

په خبرو۔ او کله چه یې خودل تاسو ته دوی کله چه یو ځائے شوئ تاسو په سترګو ستاسو کښې لږ

وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَ

او کم ئې ښکاره کړئ تاسو په سترګو د هغوی کښې چه پوره کړي الله هغه کار چه کول وو قابل وه۔ او

إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً

الله ته واپس کیږي ټول کارونه۔ اے مومنانو! کله چه یو ځائے شئ تاسو د جماعت سره

فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ

نو ثابت قدم شئ او یاد وئ الله ډیر امید دے چه تاسو به کامیاب شئ۔ او حکم منئ د الله

ف۱ د بدر د جهاد نه روستو کوم مړه وو هغوی ته حق ښکاره شو بیا او کوم ژوندی وو نو هغوی ته هم حق ښکاره شوے دے ۱۲

ف۲ والهم علت دے د دے چه غنیمت حق د الله تعالیٰ دے په خوب کښې نبی کریم صلی الله علیه وسلم هغه کافران لیدلی وو چه په کفر مړه دی و ۱۲

ف۳ والسم علت دے چه کله چه مسلمانان او کافر د یو بل نه لرے وو نو الله تعالیٰ دوی یو بل ته کم ښکاره کړل چه جنګ شروع شی نو کله چه جنګ شروع شو نو کافر ته مسلمانان ډیر ښکاره شو ۱۲

ف۴ دا شپږم قانون د جنګ دے په دے کښې شپږ خبرے دی (۱) ثابت قدم شئ (۲) الله یاد کړئ۔ (۳) د الله تعالیٰ حکم منئ۔ (۴) خلاف مه کوئ (۵) صبر کوئ (۶) ریاء مه کوئ د کافرو پشان۔

ع

لے وا یو لسم علت دے چہ دے دی د پاره چہ غنیمت حق د باری تعالیٰ دے ۔ شیطان پہ صورت د سراقہ راغے او د ابوجهل لاس
ئے اونیوه او د سراقہ پہ شکل ئے دا ئے چہ د سراقہ د قوم نہ کافر یو ته خطره نشته وړو په ما چہ کله جنګ شروع شو نو دے

وَرَسُولَهٗ وَلَا تَنَازَعُوْا فَتَفْشَلُوْا وَتَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَاصْبِرُوْا

او د رسول د هغهٔ او جګړه مه کوئ نو کمزوری به شئ او ختمه به شی طاقت ستاسو او صبر کوئ ۔

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۴۶ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ

یقیناً الله د صابرانو ملګرے دے ۔ او مه کیږئ پشان د هغو چه راووتل د

دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَّرِئَآءَ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

کلو خپلو نه په تکبر او په ښودلو سره خلقو ته او منع کوی دوی خلق د لارے د الله نه ۔

وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۴۷ وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ

او الله په کارونو د دوی باندے قدرت والا دے ۔ او کله چہ ښائسته کړو دوی ته شیطان

اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّيْ

کارونه د دوی او وئے ویل هغهٔ چه نشته غالب په تاسو نن خوک او زهٔ

جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَآءَتِ الْفِئَتٰنِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ

مدد ګار یم تاسو ۔ نو هر کله چه ما ولیدل یو بل ډلو ، نو واپس شو په پوندو خپلو او وئے ویل هغهٔ

اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكُمْ اِنِّيْٓ اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ

زهٔ جدا یم ستاسو نه زهٔ وینم هغه چه تاسو ئے نهٔ وینئ هغه ۔ زهٔ ویریږم د الله نه ۔

وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۴۸ اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ

او الله سخت عذاب ورکوونکے دے ۔ کله چه اووے منافقو او هغو چه

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِيْنُهُمْ وَمَنْ يَّتَوَكَّلْ

په زړونو د هغو کښے مرض وو دوکه ورکړے ده دوی لره دین د دوی ۔ او چا چه توکل اوکړو

عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۴۹ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِيْنَ

په الله باندے نو یقیناً الله زبردست او حکمت والا دے ۔ او که او وینے ته کله چه وفات کوی

واپس شو او مکے ته راوګرځیدهٔ او دا دوه واقعات وینم چه تاسو ئے نشئ کامیاب کیدے د ملائک او لیدل او دا او وے چه زه ویریږم د الله نه ۱۲

۲ے د ابلیس دا وے قصے نه معلومه شوه چه شیطان په بل صورت سره متشکل کیږی ۱۲ او بله دا معلومه شوه چه شیطان کله دا معلومه کړی چه دا خلق حان لاړو او وس فرور کوی نو ورته بیا وسوسے پرینږدی او بله دا معلومه شوه چه اصل باطل ته حسم کله کشف کیږی نو کشف مدار د کمال ندے بلکه مدار د کمال اتباع د نبی کریم صلے الله علیه وسلم ده او بله دا معلومه شوه چه په ویره طبیعی کښے کمال نیشته بلکه کمال په خوف اختیاری کښے دے چه هغه حپلو اختیار د خدائے تعالیٰ نه ویریږی ۔ امام احمد بن حنبل به دا دعا کوله اللهم القِ فِی قلبی خوفاً مستمراً بحافظ یعنی د برداشت موافق ویره زما په زړه کښے واچوه) ۱۲ گے دا دوه لسم علت دے د دے د پاره چه غنیمت حق د باری

تعالیٰ دے یعنی تاسو خو کمزوری وئ او منافقو په تاسو پورے ټوقے کولے فتح خو در لره ما درکړے ده نو غنیمت
هم زما حق دے ۔ ۳ے دا د عذاب اول وی بیان دے ۱۲

كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ وَذُوْقُوْا

کافرانو لره ملائکې چه وهي به مخونه ددوی او شاګانې ددوی - او وايي څکئ

عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝۵۰ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ

عذاب سيزونکے - دا بدله ده د هغې عملونو چه مخکښې کړيدي تاسو او دا چه الله نه دے

بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۝۵۱ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

ظلم کوونکے په بندګانو باندې - په شان د فرعونيانو او د هغو خلقو چه وو پخوا د دوی نه -

كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ

انکار ئے او کړو د ايتونو د الله نه نو اونيول هغوی لره الله په ګناهونو ددوی سره - يقيناً الله طاقت والا

شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝۵۲ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً

سخت عذاب والا دے - دا عذاب ځکه دے چه الله نه بدلوي هغه نعمت لره چه

اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ

ورکړے ئے وي يو قوم لره تر دے چه بدل کړي دوی هغه عقيدې چه په زړونو د دوی کښې ده - او الله اوريدونکے

عَلِيْمٌ ۝۵۳ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا

پوهه دے - په شان د فرعونيانو او د هغو خلقو چه پخوا د دوی نه - دروغ ئے ګڼل

بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ

ايتونه د رب خپل نو هلاک کړل ما هغوی لره په ګناهونو د دوی سره او غرق مو کړل فرعونيان -

وَكُلٌّ كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝۵۴ اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ

او ټول وو ظالمان - بے شکه ناکاره ګرځنده سروونه په نزد د الله کافران

كَفَرُوْا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝۵۵ اَلَّذِيْنَ عٰهَدْتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ

دي نو دوی ايمان نه راوړي - کوم چه لوظ کړيدے تا ددوی سره بيا ماتوي دوی

له دا د عذاب ذکر دوی ته ونيوي بيان دے يعنې فرعونيانو چه د الله نه خلاف او کړو نو الله تعالیٰ هغو لره هلاک کړل او هغه خلقين الله تعالیٰ هلاک کړي خدا وند تعالیٰ پسچا باندے ظلم نه کوي خو يو قوم سره الله تعالیٰ ښه کړي وي نو هغوی د بار ری تعالیٰ هغه بنده صبر کړي او نا فرماني شروع کړي نو خدائے تعالیٰ بيا هغو لره هلاک کړي لکه فرعونيان ۔

کے داودوم قانون د جنګ دے چه کافرو ته سخته سزا ورکړه چه وروستنی عبرت واخلی ۳ــــ چه په علم کښې تاسو ته
بیغ شکه چه تاسو ته معلومه وه چه وعده ماتونکی شوی دے نو د هغوی خپل مقابل هم خبر کړئ ۳ــــ

عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ۝ فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ

لوظ خپل په هره پیره او دوی ځان نه بچ کوی د ګناه نه - نو که مالاند کړې دوی لره ته

فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝

په جنګ کښې نو اوډړه کړه په سزا د دوی سره وروستنو لره امید دے چه دوی سوچ او فکر وکړی -

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ

او که اوویرېږې ته د یو قوم د خیانت نه نو مات کړه وعده د دوی چه ښکاره په علم کښې

سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ۝ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

برابر. یقیناً الله نه خوښوی خیانت کوونکی - او ګمان دې نه کوی

كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ۝ وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم

کافران چه به مخکې وتلی دی. یقیناً دوی نشی خلاصیدے ځان نه - او تیار کړئ د دوی دپاره څومره چه تاسو

مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

طاقت وه قوی طاقت او ساتنه د اسونو چه ویروئ به پرې دښمن د الله او دښمن ستاسو

وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا

او نور سوا د دوی نه چه تاسو نه پیژنئ هغوی لره - الله پیژنی هغوی لره - او هغه چه

تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ

لګوئ کوم تاسو څه شی په لار د الله کښې پوره پوره به درکړے شی تاسو ته او ستاسو سره به

لَا تُظْلَمُونَ ۝ وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى

ظلم او نه کړے شی - او که مائل شو دوی صلح ته نو مائل شه هغې ته او ځان اوسپاره

اللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ وَإِن يُرِيدُوا أَن يَخْدَعُوكَ

الله ته. بے شکه الله هر څه اوریدونکے او پوهه دے - او که غواړی چه دوکه اوکړی لتاسره

فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِ

نو یقیناً بوره دے تا لره الله ۔ دٔ هغه ذات دے چه تا ئې مدد کړے دے په خپله مدد او په مؤمنانو

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيـ

او محبت ئې واچولے دے په زړونو دٔ دوی کښې ۔ که خرچ کړے وے تا هغه چه په زمکه کښې دی ټول

مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَ

نو محبت به دې نهٔ وے اچولے په زړونو دٔ دوی کښې او لیکن الله محبت راوستے دے په دوی کښې یقیناً هغه

حَكِيمٌ (۶۳) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

حکمت والا دے ۔ اے نبی بوره دے تا لره الله او هغه څوک چه حکم منی ستا دٔ مؤمنانو نه ۔

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ۚ إِن يَكُن مِّنكُمْ

اے نبی تیز کړه مؤمنان په جنګ باندے ۔ که وی ستاسو نه

عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِن يَكُن مِّنكُم

شل کسان صبر کونکی نو غلبه به کوی په دوو سوو او که وی ستاسو نه

مِّائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ (۶۵)

سل کسه غلبه به موسی په زر کسانو کافرانو باندے ځکه چه دوی قوم دے چه نه پوهیږی ۔

الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ فَإِن يَكُن

اوس آسانی اوکړه الله په تاسو او پوهه شه چه په تاسو کښې کمزوری ده ۔ نو که وی په تاسو

مِّنكُم مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِن يَكُن مِّنكُمْ

کښې سل کسه صابره نو غلبه به کوی په دوو سوو ۔ او که وی په تاسو کښې

أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (۶۶)

زر کسه نو غلبه به کوی په دوه زره په اذن دٔ الله سره او الله دٔ صابرانو سره دے ۔

ل۱ و اسلم قانون دٔ دے دٔ جنګ یعنی تا لره او ستا تابعدارانو لره صرف الله کافی دے نور چا ته ضرورت نیشته په بهادری سره جنګ کوه ۱۲۔

ل۲ و ایو اسلم قانون دے اول مسلمانان کم وو او حکم ئې زیات وه نو دا حکم وه چه یو په لس به مسلمانان جنګ کوی یعنی دٔ لسو کافرانو نه به یو مسلمان نه تختی بیا مسلمانان زیات شو نو حکم ئې کم شو نو دویم حکم راغے چه دٔ دوو کافرانو نه به یو مسلمان نه تختی یعنی که یو مسلمان په مقابله کښې کافران دوه وو نه چه زیات شو نو جنګ به مسلمانان دٔ دوی سره لازم نه دے او جائز دے ۔

(نکته) دٔ تعین دٔ عدد وجه دا ده چه مسلمانان اول کم وو نو دا په دٔ صفو شل کسه وه او جنګ دٔ سلو کسو وه بیا زیات شو نو دا په سل او جنګ زر کسه شو ۱۲

لہ وادولسم قانون دے یعنی کافر یہ حملہ قید کیئے ساتی چہ اسلام غلبہ اوکرے ۔ ۲ے حقہ وا حکم دے چہ: مَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ۔ (بنی اسرائیل ۱۵) یعنی چہ ترکیئے حکم نہ وی راغلے نو عذاب نیشتے ۔ نو مسلمانانو تہ تر ترکیئے منہ نہ وہ راغلے چہ فدیہ مہ اخلئ (فائدہ) پہ بدر کنبے اویا کسہ کافران قتل شوا او اویا قیدیان شو نو د اللہ د طرف اختیار راغلے چہ کہ دا قیدیان مڑہ کوئ او کہ فدیہ تری اخلئ او کہ فدیہ مو واخستہ نو د ھر قیدی پہ بدل کنبے بہ یو کس شہید کیږی نو ابو بکرؓ فدیہ او عمرؓ مرگ خوښ کڑو او د نبی کریم صلے اللہ علیہ وسلم رائے د ابو بکرؓ سرہ وہ او د فدیے حکم او شو فدیہ واخستے شوہ نو د اللہ تعالیٰ رائے د عمرؓ د رائے سرہ موافق وہ

۳ے دا دیارلسم قانون د جنگ دے یعنی فدیہ بہ ورکری نو کہ تاسو رښتونی یئ پہ اسلام کنبے نو اللہ تعالیٰ بہ تاسو لرہ د دینہ زیات مال درکری او معافی بہ ھم تاسو تہ درکری او کہ دوی ستاسو سرہ دوکہ کوی نو پروا نیشتے مخکنبے ھم دوی دوکہ کړے وہ او اللہ تعالیٰ دوی مغلوب کړی دی لکہ چہ بدر کنبے ۔ حضرت عباسؓ فرمائی مانہ چہ پہ بدر کنبے فدیہ اخستے شوی دہ د ھغے پہ عوض کنبے اللہ تعالیٰ ما لرہ دیر مال راکړے دے او زمزم ھم پہ ما سرہ دنیا پہ لوم او د اللہ تعالیٰ نہ د مغفرت طمع

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ ؕ

نہ دہ مناسب نبی لرہ چہ ساتی د حمان سرہ قیدیان تر دے پورے چہ وینے توئے کړی پہ زمکہ کنبے ۔

تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ؕ وَاللّٰهُ

تاسو غواړئ سامان د دنیا ۔ او اللہ تعالیٰ غواړی آخرت ۔ او اللہ

عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾ لَوْلَا كِتٰبٌ مِّنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيْمَآ

زبردست او حکمت والا دے ۔ کہ نہ وے کتاب د خدائے د طرف نہ تیر شوے نو رسیدلے بہ وے تاسو تہ پہ سبب

اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوْا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ

د اخستلو تاسو سرہ عذاب لوئے ۔ نو خورئ د ھغے شی چہ لوټ کړے دے تاسو حلال مزیدار ۔

وَّاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٩﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ

او اوویریږئ د اللہ نہ بیشکہ اللہ بخونکے مہربان دے ۔ اے نبی او وایہ ھغہ

لِّمَنْ فِىْٓ اَيْدِيْكُمْ مِّنَ الْاَسْرٰٓى ۙ اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِىْ قُلُوْبِكُمْ

چا تہ چہ پہ لاس ستاسو کنبے دی د قیدیانو نہ ۔ کہ معلوم کړی اللہ پہ زړونو ستاسو کنبے

خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّآ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ

خیر نو در بہ کړی تاسو لرہ غورہ د ھغہ نہ چہ اخستے شوی دے ستاسو او معافی بہ او کړی تاسو تہ او اللہ

غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٠﴾ وَاِنْ يُّرِيْدُوْا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ

بخونکے مہربان دے ۔ او کہ غواړی دوکہ ستا سرہ نو یقینا دوی دوکہ کړے وہ د اللہ سرہ

مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

مخکنبے نو طاقت ئے درکړو تاسو لرہ پہ دوی او اللہ پوھہ حکمت والا دے ۔ یقینا کوم خلق چہ

اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِىْ سَبِيْلِ

ایمان راوړو او کور وطن ئے پریخودو او کوشش ئے او کړو پہ مالونو خپلو او پہ نفسونو خپلو پہ لارہ د

وایے د اللہ حکم د راز دے ۔ سکہ ترغیب دے ھجرت او جہاد تہ مہاجرینو او انصارو سکہ د دوی او کوم مسلمانان چہ د دار حرب نہ ھجرت نہ کوی نو د ھغو سرہ د دار اسلام د مسلمانانو ھغہ تعلق نیشتے میراث د یو بل نہ نہ شی اخستے (پاتے پہ صفحہ ۲۶۸)

رباطه دَ ځنې ۲۶۸ نه) البته کوم مسلمانانو دَ دار الحرب اعداد او نو بيتو دَ مسلمانانو دَ دار الاسلام نه نو امداد او دَ نکو

اللّٰهِ وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَّنَصَرُوْٓا اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ

دَ خدائے کښې او کوم خلقو چه ځائے ورکړه او امداد ئے اوکړه دوی دَ يو بل ملګری دی ۔

وَالَّذِينَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يُهَاجِرُوْا مَا لَكُمْ مِّنْ وَّلَايَتِهِمْ مِّنْ

او کوم خلقو چه ايمان راوړے دے او هجرت ئے اونه کړو نو نشته تاسو لره دَ دوی ملګرتيا نه

شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا ۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ فَعَلَيْكُمُ

شے ۔ تر دے پورے چه هجرت اوکړی ۔ او که امداد او غواړی ستاسو نه په دين کښې نو لازم دے په تاسو

النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا

امداد مګر په هغه قوم چه ستاسو او دَ هغوی په مينځ کښې وعده وی ۔ او الله کارونه

تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۷۲﴾ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ

ستاسو ويني ۔ او کافران دَ يو بل ملګری دی

اِلَّا تَفْعَلُوْهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيْرٌ ﴿۷۳﴾ وَ

او که دا کار اونه کړی نو شی به فساد په زمکه کښې او خرابی ډیره ۔ او

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ

کوم خلقو چه ايمان راوړے او هجرت ئے اوکړه او جهاد ئے اوکړه په لاره دَ الله کښې او کوم خلقو چه

اٰوَوْا وَّنَصَرُوْٓا اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ

ځائے ورکړه او امداد ئے اوکړه دوی مومنان دی په رشتيا سره ۔ دَ دوی دَ پاره بخښنه ده او

رِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿۷۴﴾ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا

رزق دَ عزت دے ۔ او هغه خلقو چه ايمان راوړه دروستو او هجرت ئے اوکړه او جهاد ئے اوکړه

مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ مِنْكُمْ ؕ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ

ستاسو سره نو هغه خلق هم ستاسو دی او خپلوان دَ يو بل حقدار دی

رباطه دَ ځنې ۲۶۸ نه) البته کوم مسلمانانو شی ليکن که دَ هغه مسلمانانو دَ دار الحرب جنګ وه دَ هغو کافرانو سره چه دَ هغو سره دَ مسلمانانو صلح وه نو بيا ورله امداد نه شی ورکولے ۱۲
(دَ دے مخ) ؎ يعنی که تاسو هجرت نه کوئ دار الاسلام ته نو مسلمانان به کمزوری شی ۱۲
؎۲ عالم الغيب ته معلومه وه چه روستو به داسے خلق پيدا کيږی چه دَ اصحابو په سره بحث کوی او دَ هغوی عيبونه به لټوی نو ارحم الراحمين اعلان اوکړو چه دوی معاف دی او دوی لره دَ عزت رزق هم دے نو خسران دے هغه به بحث قوم لره چه بيا هم دَ اصحابو په سر بحث کوی او توبه نه او باسی ۱۲
؎۳ حکم د ميراث وه په دوستئ سره هغه ختم شو

ل عثمان رض فرمائی چه بسم الله موږ او نه لیکله ځکه چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم موږ ته بسم الله د لیکلو حکم نه وه کړے او سورت انفال موږ ځکه لیکلو او لیکه ګډ چه لیوه ده او په سورت توبه د قران د وستو وی ځکه چه دا سورت انفال چه نزول کښے ځکه او

فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمُۢ ۝٧٥

په کتاب د الله کښے . یقیناً الله په هر شی پوهه دے .

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَسِتَّةَ عَشَرَ رُكُوعًا

سورت توبه په مدینه کښے نازل شوے دے یو سل یو کم دیرش ایتونه او شپاړس رکوعګانے دی

بَرَآءَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ۝١

صاف جواب دے د طرفه د الله او د رسول د ده نه هغو خلقو ته چه تاسو ورسره عهد کړے دے د مشرکانو نه .

فَسِيحُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ

نو لاړ شئ په زمکه کښے څلور میاشتے او پوهه شئ چه تاسو نه شئ ستړے

مُعْجِزِى ٱللَّهِۙ وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخْزِى ٱلْكَٰفِرِينَ ۝٢ وَأَذَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ

کولے الله لره او یقیناً الله شرموی کافرانو لره . او اعلان دے د طرفه د الله

وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلنَّاسِ يَوْمَ ٱلْحَجِّ ٱلْأَكْبَرِ أَنَّ ٱللَّهَ بَرِىٓءٌ

او د رسول د ده نه خلقو ته په ورځ لویه د حج چه الله جدا دے د

مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَۙ وَرَسُولُهُۥۚ فَإِن تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْۖ وَإِن

مشرکانو نه . او رسول د ده . نو که تاسو توبه ګار شوئ نو دا غوره ده تاسو لره او که

تَوَلَّيْتُمْ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى ٱللَّهِۗ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ

تاسو واوړیدئ نو تاسو پوهه شئ چه تاسو نه شئ ستړے کولے الله لره . او خبر کړه کافرانو

كَفَرُوا۟ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝٣ إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ

لره په عذاب سخت سره . مګر هغه خلک چه تاسو ورسره لوظ کړے وی د مشرکانو نه

ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَٰهِرُوا۟ عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوٓا۟

بیا هغه نه وی کړے تاسو سره څه کمے او مدد اوه نه وی کړے تاسو په مقابله د یو کس نو پوره کړئ

متصل په دے وجه چه موږ سورت توبه او لیکله ځکه چه مضمون د دواړو یو شان ده . سورت توبه کښے د جهاد مسئله ده .
(فائده) نازل شوے پس د مائده نه او قبل د النصر زمانه د نزول لږ دے او په رکوع نه ترشوی هجرت ذوالقعده . ترسه پورے رجب ... باقی سورت په واپسی کښے نازل شوے ده . په ترتیب قران کښے نهم او په نزول کښے (سو ...) دے ۱۲

ت په دے فرقه هغه وه چه ورسره لوظ نه وه . دویمه هغه وه چه لوظ غیر میعادی ورسره وه . دریمه هغه وه چه وعده ورسره میعادی وه لیکن هغوی خپله وعده مات کړے وه . دے دریو فرقو ته مهلت د څلورو میاشتے . څلورمه فرقه وه چه وعده ئے میعادی وه او هغوی د وه مات کړے . هغوی ته مهلت دے تر میعاد پورے ۱۲

ت ورځ د حج اکبر ورځ د لوئے اختر ده . علی کرم الله وجهه فرمائی چه ما پوښتنه وکړه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه د ورځ د حج اکبر نو هغه او فرمائيل ورځ د لوئے اختر ده . حج اصغر عمره ده هغه عوام لال کړی ده ۱۲

عه دا بیان دے د تعین د مقتولین ۱۲

عه په دے سورت کښے بیان دے د قتال او رفع د موانعو د قتال او تعیین د مقتولین او حکم د قتل د مقتولو نه د قتال او زجر په ماخوذه د قتال قصداً یا خطاءً او ترغیب اتباع د نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته او مسئله د توحید چه دا قتال د دے مسئلے د پاره دے ۲ سه بن کثانه او بنی ضمره ۱۲

اخته اعلان د برات او شو د حقه ددوستو غلور میاشتو مراد دی ۲ سځ دا سې په داسې...

إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

دوی سره لوظ د دوی ترمدې د دوی پورې - یقیناً الله مینه کوي د متقیانو سره .

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ

نو کله چه ختم شي میاشتې د پناه نو قتلوئ مشرکان کوم ځائې چه موموئ تاسو دوی

وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَإِن

او نیسئ دوی او بندوئ دوی او کینئ د دوی د پاره په هر ځائې د انتظار کښې - نو که

تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ

دوی توبه گار شوا وموځ ئې اوکړه او زکوٰة ئې ورکړه نو خالي کړئ لار د دوی - یقیناً

اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ

الله بخونکې مهربان دے - او که یو کس د مشرکانو نه امن او غواړي ستا نه

فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ

نو امن ورکړه هغه له تر دې چه واوري خبره د الله بیا ئې ورسوه ځائې د امن ته - داځکه چه دوی

قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ

یو قوم دې چه نه پوهیږي - څنګه به وي مشرکانو له لوظ په نزد د

اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ عِندَ الْمَسْجِدِ

الله او په نزد د رسول د ده لیکن هغه خلق چه تاسو ورسره لوظ کړې وو په نزد د جامات د

الْحَرَامِ ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

عزت - نو ترڅو چه برابر وي دوی تاسو له نو برابر شئ دوی له - یقیناً الله مینه کوي د

الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ

متقیانو سره - څنګه به وي لوظ او که غالب شي دوی په تاسو باندې نو لحاظ نه کوي ستاسو د

ل په نسم تا د عزة لوئے نو دے دغه عام حکم د قتال نه پورې دے ۱۲
۲ هرکله چه اعلان جنګ چه کافرانو وکړو او دا اعلان د دې سورت د عوام او خصوصی خبره ده نو وهم پیدا شو چه موځ به د کافر و سره جنګ او کړو او موځ ده خو د دوی سره لوظ کړې وې چه جنګ به بند وي نو باري تعالیٰ فرمائي چه د کافرانو لوظ ځکه لوظ نه دې البته هغه کافران چه څیبل لوظ باندې مضبوط وي نو د هغوی سره به لوظ پالئ او ځان به د خلاف نه بچ کوئ الله تعالیٰ د احتیاط کوونکو سره مینه کوي ۱۲ (رفا ئده) په دې سورت کښې د مولفو د قتال دفع ده او علتونه د قتال دي پکښې او حکمتونه د قتال دي یعنی د جنګ وجه څه ده؟ او په جنګ کښې فائده څه ده؟ او زور نه ده پکښې په نه کوونکو د قتال باندې - او په آخر کښې پکښې ترغیب دے اتباع د نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته او د جهاد او بیان د رسالت د څه د پاره دے؟ نو په آخر کښې هغه مسئله د توحید بیان شوي ده چه واصل څه د هغې د پاره دي ۱۲ سه وا د اول مانع رفع ده ۱۲

رکوع ۷

که پر تاسو غلبه بیا مومي نو هیڅ لحاظ به ونه کړي ستاسو د خپلوۍ او نه د لوظ

إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَ

قرابت او نه د لوظ. راضي کوي تاسو لره په خولو خپلو سره او انکار کوي زړونه د دوی او

أَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾ اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا

زیات د دوی نافرمان دي. اخستې دی دوی په آیتونو د الله قیمت لږ نو منع کړې دوی

عَن سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ

خلق د لارې د هغه نه. یقیناً بد دی هغه کار چه دوی کوي. لحاظ نه کوي دوی

فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾ فَإِن

د مؤمن د قرابت او نه د لوظ. صرف دوی ظالمان دي. نو که

تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ

توبه کار شو دوی، او اوکړه دوی مونځ او ورکړه دوی زکوٰة نو ورونړه ستاسو دي په دین کښې.

وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم

او بیانوو مونږ آیتونه هغه قوم ته چه پوهیږي. او که مات کړه دوی قسمونه خپل

مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ

پس د لوظ د دوی نه او طعن اولګوي دوی په دین ستاسو کښې، نو وژنئ مشران د کفر،

إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ﴿١٢﴾ أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا

یقیناً هیڅ قسمونه د دوی نشته امید دی چه دوی منع شي د شرارت نه. ولې جنګ نه کوئ د هغه قوم سره

نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ

چه مات کړي دي هغوی قسمونه خپل او قصد کړې دی هغوی د ویستلو د رسول او دوی شروع کړې ده تاسو اول

مَرَّةٍ ۚ أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

ځل. آیا ویرېږئ د دوی نه. نو الله مناسب دی چه او ویرېږئ د هغه نه که یئ تاسو مؤمنان.

که ستاسو د نسب او د لوظ لحاظ نه کوي صرف د خولې چاپلوسي کوي او په زړونو کښې د دوی سخت نفرت دے ستاسو نه دوی د الله تعالی احکام پریږدي او دنیا اخلي دا بې ظالمان دي البته که دوی توبه کار شو ولې صرف د خولې په توبه کار نه کیږي دا بې خو منافقان هم د خولې توبه کار دي بلکه چه آثار د توبې ښکاره شي چه مونځ اوکړي او زکوٰة ورکړي نو بیا خیر ستاسو ورونړه دي دینی او که دوی خپل قسمونه او لوظونه مات کړل او په تاسو طعن لګوي نو بیا د دوی هغه مشران چه کوم چې دا بې لوظه قوم دے دوی په احسان نه پوهیږي بې د دې لوبې نه د دوی سره د جنګ نه څه چاره نشته دے بې لوظه دوی دي او د نبي کریم صلی الله علیه وسلم د ویستو کوشش ئې کړې وه د مدینې منورې نه. او د مکې معظمې نه هجرت هم د دوی د جبر کوم ته وه او دوی ستاسو دشمنی اول شروع کړې ده نو د دوی نه مه ویرېږئ او صرف د الله تعالی نه او ویرېږئ که اوداوئ مؤمنان کار وے دا

ﻟﻪ ﻣﺨﻪ ﺩ ﻣﺸﺮﻭﻋﻴﺖ ﺩ ﻗﺘﺎﻝ ﺍﻭ ﺷﻮﻩ ﺣﮑﻢ ﻧﻪ ﻭﻭ ﻣﺎﺗﻪ ﺟﻨﮓ ﻭﺭﺳﺮﻩ ﮐﻮﺉ ﺩﻭﻯ ﻟﻪ ﺑﻪ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﺬﺍﺏ ﻭﺭﮐﻲ ﻣﺎﺗﻪ ﺍﻭ ﺩﻭﻯ ﺑﻪ ﺷﺮﻣﻨﺪﻩ

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ

جنګ کوئ ته دوی سره الله به عذاب ورکړي دوی له په لاسو ستاسو او او به شرمنده دوی

وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾ وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ

به او کړي تاسو په دوی باندې او شفا به ورکړي زړونو د مؤمنانو قوم ته - او ختم به کړي قهر د زړونو د دوی

وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾ أَمْ

او مهربان به او کړي الله په هغه چا چې رضا ئې شي - او خدای دی پوهه وي او حکمت والا دی آیا

حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

ګمان کوئ تاسو چې پرېښودلې به شئ تاسو او لا نه دی ظاهر کړي الله مجاهدین ستاسو

وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ

او هغه چې نه جوړوي سوا د الله نه او نه د رسول د هغه نه او نه د مؤمنانو نه

وَلِيجَةً ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ

رازدار - او الله خبر دی په کارونو ستاسو - نه دی کار د مشرکانو

أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۚ

چې جوړې کړي جماتونه د الله چې ګواهي کوي په ځان باندې د کفر -

أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّمَا

دوی چې دي برباد دي عملونه د دوی - او په اور کې به دوی همېشه وي - یقینا

يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ

آبادوي جماتونه د الله هغه څوک چې ایمان راوړي په الله او په ورځ د قیامت او کوي

الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۖ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ

مونځ او ورکوي زکوٰة او نه ویرېږي سوا د الله نه نو امید دی چې شي به دوی

ﻟﻪ ﻭﺷﺮﻣﻮﻱ ﻭﺗﺎﺳﻮ ﺳﺮﻩ ﺑﻪ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﺍﻣﺪﺍﺩ ﺍﻭﮐﺮﻱ ﺍﻭ ﺳﺘﺎﺳﻮ ﺯړﻭﻧﻪ ﺑﻪ ﻳﺦ ﺷﻲ ﺍﻭ ﺳﺘﺎﺳﻮ ﺩ ﺯړﻩ ﻗﻬﺮ ﺑﻪ ﺧﺘﻢ ﺷﻲ، ﺍﻭ ﺑﻌﻀﻮ ﺩ ﺩﻭﻯ ﺑﻪ ﻣﺴﻠﻤﺎﻧﺎﻥ ﺷﻲ ﺍﻭ ﻣﺨﻠﺼﺎﻥ ﺑﻪ. ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﻣﺨﻠﻮﻕ ﺗﻪ ښکاره کړي.

ﺳﮯ ﺩ ﺍﻋﻼﻥ ﺟﻨګ ﻣﺘﻌﻠﻖ ﺩﻭﻳﻢ ﻭﻫﻢ ﺩﺍ ﭼﻪ ﺩﺍ ﮐﺎﻓﺮﺍﻥ ﻧﻴﮏ ﮐﺎﺭﻭﻧﻪ ﮐﻮﻱ ﺍﻭ ﺟﻤﺎﺗﻮﻧﻪ ﺁﺑﺎﺩﻭﻱ ﻧﻮ ﺑﺎﺭﻱ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﺩ ﻫﻐﻪ ﻭﻫﻢ ﭘﺮﺩﻩ ﮐړﻭ ﭼﻪ ﺩ ﻣﺸﺮﮐﺎﻧﻮ ﻋﻤﻞ ﺑﺮﺑﺎﺩ ﺩﻱ ﺍﻭ ﺩﻭﻯ ﺩﻭﺯﺧﻴﺎﻥ ﺩﻱ ﺟﻨګ ﻭﺭﺳﺮﻩ ﮐﻮﺉ ﺍﻭ ﺩ ﻋﻤﻞ ﻧﻪ ﻣﻪ ﻭﻳﺮﻳږﺉ ۱۲

ﺳﮯ ﺟﻤﺎﺗﻮﻧﻪ ﺁﺑﺎﺩﻭﻝ ﺩ ﻫﻐﻪ ﭼﺎ ﮐﺎﺭ ﺩﮮ ﭼﻪ ﺩ ﻫﻐﻮﻱ ﺍﻳﻤﺎﻥ ﻭﻱ ﭘﻪ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﺑﺎﻧﺪﮮ ﺍﻭ ﭘﻪ ﻭﺭځ ﺩ ﻗﻴﺎﻣﺖ ﺑﺎﻧﺪﮮ، ﻭﮐﻮﻱ ﻣﻮﻧځ ﺍﻭ ﻭﺭﮐﻮﻱ ﺯﮐﻮٰﺓ ﺍﻭ ﺻﺮﻑ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﻧﻪ ﻭﻳﺮﻳږﻱ ﻧﻮ ﺩﺍ ﺧﻠﻖ ﭘﻪ ﺳﻤﻪ ﻻﺭﻩ ﺩﻱ ﺍﻭ ﺩﻭﻯ ﺑﻪ ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﮐﻮﺭﻭﻧﻪ ﺁﺑﺎﺩﻭﻱ. ﻧﺒﻲ ﮐﺮﻳﻢ ﺻﻠﻰ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﻭﻳﻠﻲ ﺩﻱ ﭼﻪ ﮐﻠﻪ ﺍﻭ ﻭﻳﻨﺊ ﺗﺎﺳﻮ ﻳﻮ ﺳړﯼ ﭼﻪ ﺧﺪﻣﺖ ﮐﻮﻱ ﺩ ﺟﻤﺎﺕ ﻧﻮ ﺷﺎﻫﺪﻱ ﺍﻭﮐړﺉ ﺩ ﻫﻐﻪ ﭘﻪ ﺍﻳﻤﺎﻥ ﺑﺎﻧﺪﮮ ﻣﺸﺮﮐﺎﻥ ﺍﻭ ﺑﺪﻋﺘﻴﺎﻥ ﮐﻪ ﻇﺎﻫﺮﻱ ﺗﻌﻤﻴﺮ ﮐﻮﻱ ﺧﻮ ﺭﻭﺣﺎﻧﻲ ﺗﺨﺮﻳﺐ ﮐﻮﻱ ﺍﻭ ﻋﺪ ﺭﻓﻊ ﺩ ﺩﻭﻳﻢ ﻣﺎﻧﻊ ۱۲

له نبی کریم سره چه کوم وخت قید شو په بدر کښے او علی کرم الله وجهه ورته زور ورنه ورکړه نو هغه او وئیل که تاسو جهاد کړے او مسلمانان شوی یئ نو

مونږ حاجیانو له اوبه ورکړو او مسجد حرام مونږ آبادو کړو ددے نه خدائے تعالیٰ فرمائی چه د ایمان او جهاد فی سبیل الله سره دا کار د برابرئ نه دی د مؤمن نو او مهاجرینو او مجاهدینو د پاره لوئے درجه ده او مهربانی ده او د الله تعالیٰ رضا ده او همیشه نعمت دے او دوی به په جنت کښے همیشه وی ۔

سے دریم وهم وا وه چه د جهاد متعلق چه د کافرانو زمونږ نسب ئی دی نو جهاد ورسره څنګه اوکړو نو باری تعالیٰ دا دریم وهم لرے کړو چه د کافرانو سره تعلق مه ساتئ ۔

سے سړی د هغه چا سره ملګری وی چه د چا سره ئے مینه وی نو د ظالمانو سره چه څوک دوستی کوی نو هغه به ظالم وی او چه د نیکانو سره تعلق ساتی نو هغه به د نیکانو سره حساب وی ۔ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی: اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ: سړے به د هغه چا سره وی په قیامت کښے چه د چا سره ئے مینه وه ۔ الله تعالیٰ دے زمونږ د خپلو دوستانو سره مینه پیدا کړی ۔

عہ رفعه د دریم مانع ۔

أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝١٨ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ
د لارموندونکو نه - آیا گرځولی تاسو اوبه ورکول حاجیانو ته او آبادول
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ
د مسجد حرام پشان د هغه چا چه ایمان راوړی په الله او په ورځ د قیامت او جهاد کوی
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
په لاره د الله کښے ۔ برابر نه دی دوی په نیز د الله - او الله خو نه ښکاره کوی
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝١٩ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي
قوم ظالم ته - کوم خلق چه ایمان راوړی او هجرت کوی او جهاد کوی په
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ
لاره د الله کښے په مالونو خپلو او په نفسونو خپلو - لوئے دی په درجه کښے په نیز د
اللَّهِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝٢٠ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ
د الله او صرف دوی کامیاب دی - زیرے به ورکوی دوی له رب د دوی په مهربانۍ
مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ۝٢١ خَالِدِينَ
خپلے سره او په رضا سره او په باغونو سره چه په هغے کښے نعمت دے همیشه - همیشه به وی
فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝٢٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
په هغو کښے - یقیناً الله سره لوئے اجر دے - اے مؤمنانو
آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا
مه جوړوئ پلارانو خپلو او رونړه خپلو ملګری که خوښ وی
الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
کفر له په ایمان باندے - او چا چه ملګری نیول دوی ستاسو نه صرف دوی

وقف لازم

الظّٰلِمُوْنَ ۝۲۳ قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَآؤُكُمْ وَ اَبْنَآؤُكُمْ وَ اِخْوَانُكُمْ وَ

ظالمان دي - او وايه که وي پلرونه ستاسو او ځامن ستاسو او وروڼه ستاسو او

اَزْوَاجُكُمْ وَ عَشِيْرَتُكُمْ وَ اَمْوَالُ اِقْتَرَفْتُمُوْهَا وَ تِجَارَةٌ

ښځې ستاسو او قبيله ستاسو او هغه مالونه چې تاسو ګټلي دي او سوداګري

تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَ مَسٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ

چې ويريږئ تاسو د کساد نه د هغې او کورونه کوم چې تاسو خوښوئ زيات محبوب دي تاسو ته د الله

وَ رَسُوْلِهٖ وَ جِهَادٍ فِيْ سَبِيْلِهٖ فَتَرَبَّصُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ

او د رسول د هغه نه او د جهاد نه په لار د هغه کښې - نو صبر او کړئ تر څو چې راولي الله حکم خپل

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝۲٤ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ

او الله هدايت نه کوي قوم فاسق ته - يقيناً امداد کړې دے ستاسو سره الله په

مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّ يَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ

ځايونو ډيرو کښې او په ورځ د حنين کښې کله چې خوښه کړې تاسو زياتوالي ستاسو نو فائده

تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَّ ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ

ئې ورنکړه تاسو ته هيڅ شي او تنګه شوه په تاسو زمکه سره د اراخوالي نه بيا

وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ۝۲۵ ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَ

واپس شوئ تاسو شاته - بيا را اوليګله الله تسلي په رسول خپل باندې او

عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَ اَنْزَلَ جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَ عَذَّبَ الَّذِيْنَ

مومنانو ته - او هغه را اوليګلے لښکرې چې تاسو ليدلے نه وې او عذاب ورکړو هغه

كَفَرُوْا ؕ وَ ذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ۝۲٦ ثُمَّ يَتُوْبُ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِ

کافرانو ته - او دا جزا د کافرانو ده - بيا مهرباني اوکړه الله پس د دے نه

سے يعنی که تاسو دنيا ته ويس وکړئ خدمت هو پر ږ د و نو بيا د عذ ا ب انتظار کوئ غير عظيم په جهاد کښې د ے نو استقان د هدايت نه محروم وي او تے وابشارت دنيو عو امداد کوي الله تعالیٰ د تکه چې په حنين کښې ستاسو امداد کړے وه او تاسو ډير تکليف وه - تے تسلي الله تعالیٰ راوسته زړه د نبي عليه السلام ته و د مسلمانانو ته او ملائک الله تعالیٰ را اوليګل او کافرانو له باري تعالیٰ شکست او عذاب ورکړو او دغسے باري تعالیٰ کافرانو له عذاب ورکوي په په دنيا کښې او بيا په آخرت کښې بيا باري تعالیٰ هوازن او ثقيف قبيلو له توفيق ورکړو او هغوی مسلمانان شو او څوک چې توبه گار شي نو باري تعالیٰ ورته بخښنه کوي او الله تعالیٰ عادت دے بخښنه او مهرباني او رحم د

ے ظلوروم وهم ... ته متعلق دے ... کافر ... جنګ ... مونږ ته ... خراب شی نو خدائ تعالیٰ

ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

پس هغه چه خوښه ئے شی ... او الله ښه بخښونکے مهربان دے. اے مومنانو!

اِنَّمَا الْمُشْرِكُوْنَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ

بیشکه مشرکان پلیت دی ... نو نه دے نزدے کیږی مسجد حرام ته پس د

عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيْكُمُ اللّٰهُ مِنْ

دے کال نه. او که وېرېږئ تاسو د فقر نه نو زر به غنی کړی تاسو لره الله د

فَضْلِهٖٓ اِنْ شَآءَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ قَاتِلُوا الَّذِيْنَ

فضل خپل نه که رضا ئے شی. یقیناً الله پوهه دے او حکمت والا دے. جنګ کوئ د هغو سره

لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُوْنَ مَا حَرَّمَ

چه ایمان نه راوړی په الله او نه په ورځ قیامت باندے او نه حراموی هغه څیز چه حرام کړی دے

اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَلَا يَدِيْنُوْنَ دِيْنَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا

الله او رسول د هغه او نه قبلوی دین رشتونے د هغو خلقو نه چه ورکړے شوے دے

الْكِتٰبَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَّدٍ وَّهُمْ صٰغِرُوْنَ ۝

ورته کتاب تر دے چه ورکړی دوی جزیه خپل لاس سره او دوی به ذلیل وی.

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ عُزَيْرُ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصٰرَى الْمَسِيْحُ

او وائی یهودیان عزیر ځوئے د الله دے او وائی نصاریٰ مسیح

ابْنُ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ۚ يُضَاهِــُٔوْنَ قَوْلَ الَّذِيْنَ

ځوئے د الله دے. دا خبره د دوی ده په خولو د دوی سره. مشابهت کوی د خبرو د هغو چه

كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ۭ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ۝ اِتَّخَذُوْٓا

کافر شوی وو. د مخکښے ... قتل دے کړی دوی لره الله چرته واپس کیږے شی. جوړ کړی دوی

واهم ... کړه و چه خدائ تعالیٰ ...

له ... د هغو سورت اصل مقصد دے.

ته دا ... د پاره اول علت دے چه ... کوی چه دوی ... او الله تعالیٰ حرام ... او رشتونے دین نه قبلوی البته که جزیه ئے قبول کړه نو بیا ترینه بس کړئ.

۵ ... چه جزیه ورکړی د هغوی ... او مال ... شی ... مسلمانان ... البته ... اسلام ... عزت ...

۶ دا جنګ د پاره دوم علت دے.

۷ دا دریم علت دے.

... مخکښے ... کافرانو ... مشرک ...

۸ دا جنګ د پاره څلورم علت دے چه دوی ... د خدائ تعالیٰ ... او ... چه دوی ... غیر الله ... معبود ... حکم ... الله ...

عه ... د ظلوروم ...

ع ۱۰

ځکه چه دوی پرېښو د دنیا په خبرو کې د خپلو ملایانو او د خپلو پیرانو او اولیاوو اطاعت کوو. او د دوی اعتماد صرف په الله وی او د دنیا پورې رښتیا کېږي ... په هغه رښتیا راشي چه ...

اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَالْمَسِيْحَ ابْنَ

ملایان خپل او ملنګان خپل خدایان سوا د الله نه او مسیح ځوی

مَرْيَمَ ۚ وَمَآ اُمِرُوْٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوْٓا اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ

د مریم - او حکم نه وو شوی دوی ته مګر دا چه عبادت دې کوی د یو الله - نیشته معبود سوا د هغه نه.

سُبْحٰنَهٗ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝٣١ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّطْفِـُٔوْا نُوْرَ اللّٰهِ

پاک دی الله د هغو نه چه دوی ورسره شریکوی - اراده کوی دوی چه مړه کړی رڼا د الله

بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلَّآ اَنْ يُّتِمَّ نُوْرَهٗ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ۝٣٢

په خولو خپلو سره او انکار کوی الله مګر چه پوره کړی رڼا خپله اګر که بد ګڼړی کافران -

هُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهٗ

دے هغه ذات دې چه رالیګلے دے رسول خپل سره د ښوونې او رشتونی دین نه چه غالب ئې کړی په

عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ۝٣٣ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

ټولو دینو باندې - اګر که بد ګڼړی مشرکان - اے مؤمنانو!

اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ

ډیر ملایان او ملنګان اخلی مالونه د خلقو

بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ

ناحقه او منع کوی خلق د لارے د الله نه - او هغه خلق چه جمع کوی

الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوْنَهَا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ

سره او سپین او نه ئې خرچ کوی په لارے د الله کښې نو خبر کړه دوی

بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝٣٤ يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى

په سخت عذاب سره - کله چه ګرم کولے به شی په اور د جهنم کښې نو داغلے به شی

۱ د مسئله د توحید چه دویا کل ما سوی الله نه د خلقو طمع او ویره ختمه شی ۲ ځکه د نور باری تعالیٰ دا اتمام کوی چه خپل نبی هغه را لیګلے دے د دلیل په اعتبار سره خو دین بالکل غالب دے او د توره په اعتبار سره به غلبه حلمه وی چه مسلمانان په دین مضبوط شی ۳ ځکه دا د جنګ د پاره علت دے یعنی دوی سره جنګ ځکه کوئ چه دوی د خلقو نه مالونه غلط اخلی او خلق د توحید نه منع کوی نو هم د مال او هم د دین ډاکوان دی نو ځکه د دوی سره جنګ کوئ کوم خلق چه د خپل مال نه زکوٰة نه ورکوی نو د هغوی دا سے سخت عذاب دی نو چه د بل چا نه دا سے په ظلم سره او په چلول سره مال اخلی نو د هغوی به څه ډیر سخت عذاب وی د الله تعالیٰ په نزد نو ځکه د هغو سره جنګ کوئ او دا خطره مه کوئ چه په دے جنګ کښې به د الله تعالیٰ خفګان وی ۲ عه دوی د غیبے مصرف د زکوٰة ته او چولے تریو او ډډ به ئے ور ته ګرځولو او شا کول به ئے ور ته ۱۲

ے وا و چنګ شوي نه وه چه دوه چه د کال د وولس میاشتې دي چه څلور رکیځې د حرمت دي۔ رجب، ذوالقعدة، ذوالحجة، محرم

بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ

په هغې سره تندي د دوی او اړخونه د دوی او شاګانې د دوی۔ دا دي هغه څه چه تاسو جمع کړي وو

فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ۝ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ اثْنَا

کړي وو د ځان لپاره نو وڅکئ عذاب د هغه څه چه تاسو به جمع کول۔ یقیناً شمار د میاشتو په نزد د الله دولس

عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا

میاشتې دي په کتاب د الله کښې په کومه ورځ چه پیدا کړي یې آسمانونه او زمکه ځینې د هغونه

أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ

څلور د حرمت دي۔ دا دین دے برابر۔ نو ظلم مه کوئ په دے کښې

أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ

په ځانونو باندې۔ او جنګ کوئ د مشرکانو تولو سره لکه چه جنګ کوي ستاسو سره ټول۔

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝ إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي

او پوهه شئ چه الله سره د متقیانو دے۔ یقیناً روستول د حرمت د میاشتو زیاتوالے دے په

الْكُفْرِ ۖ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ

کفر کښې ګمراه کولے شي په دے سره کافران حلالوي دوی دا میاشت په یو کال او حرام وي هغه بل

عَامًا لِّيُوَاطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ۚ زُيِّنَ

کال چه پوره کړي شمار د هغه میاشتو چه حرام کړي دي الله نو حلالوي هغه چه حرام کړي دي الله۔ ښائسته

لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝

شوي دي دوی ته بد عملونه د دوی۔ او هغوی نه کوي الله کافر قوم ته۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

اے مومنانو! څه عذر دے ستاسو کله چه او وئیلے شي تاسو ته چه ووځئ په لار د الله کښې،

یعني ز پروردګار تعالیٰ له نه ځمکه و آسمان، نو خدائے تعالیٰ حکم او کړو چه دا څلور میاشتې د علاوه د کافرو تولو سره جنګ کول ځکه چه دوی ستاسو سره جنګ کوي لیکن دا کافران د دغه میاشتو حرمت حلالے د دوی چوري نو دوی د دوه میاشتې او کړي حرامه ئي حلال کړه او حلال ئے حرامه کړه د چه دا د دوه چه کافرانو ته باري تعالیٰ خپل ذکر کوي

٢ د دا زجر دے منافقانو ته او ترغیب دے قتال ته د پاره د مؤمنانو

٣ یعني تاسو دنیا د دغه او آخرت مو پریښودو او دا تاسو غلطي او کړه ځکه چه د دنیا سامان د آخرت په مقابله کښې ډیر کم دے

ع

سے یعنی کړه شه ... خدمت نه کوی ... بدل به راوړي ... خدمت ...
په ... کښې ... نبي کریم صلی الله علیه وسلم ...

اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ ۚ أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ ۚ

نو را تاو شئ تاسو ځمکې ته - آیا خوښ شوی یاست تاسو په ژوند د دنیا په بدل د آخرت کښې

فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا تَنفِرُوا

نو نه دے ګزاره د ژوند د دنیا په بدل د آخرت کښې مګر لږ شے - که نه وځئ تاسو نو

يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ

عذاب به کړي تاسو ته عذاب سخت او بدل به راولي په ځاې ستاسو نور قوم او ضرر به نه شئ رسولے تاسو

شَيْئًا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ

هغه ته هیڅ - او الله په هر شي باندې قادر دے - که امداد ونه کړئ تاسو د هغه نو یقیناً امداد

اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ

کړے دے د هغه الله - کله چه ویستو هغه لره کافرانو دویم د دوو کله چه دواړه په غار کښې وو

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنزَلَ اللَّهُ

کله چه ویلے هغه ملګري خپل ته چه مه خفه کیږه یقیناً الله زمونږ سره دے. نو را اوږاوه الله

سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ

تسلی خپله په هغه او امداد وکړو د هغه په داسې لښکرو چه تاسو نه لیدل هغه او کړه الله

الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

خبره د کافرانو لاندې - او خبره د الله پورته ده - او الله زبردست دے او

حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾ انفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ

حکمت والا دے. ووځئ سپک او دروند - او جهاد کوئ په مالونو خپلو سره او په نفسونو خپلو سره

فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ لَوْ كَانَ

په لاره د الله کښې - دا خبره غوره ده تاسو له که چرته یئ تاسو پوهیږئ - که وو دا مقصود

نو هغه ضرورت وخت تاسو ته د هجرت په هغه سخت وخت کښې ورسره الله تعالی امداد کړے وو نو هغه الله تعالی به ورسره بیا امداد او کړي

ـ کله چه کافرانو نبي کریم صلی الله علیه وسلم پسې تلاش کښې غار ته راغلل نو په هغه وخت نبي کریم صلی الله علیه وسلم ابوبکر ته تسلی ورکوله.

ـ یعنې لږ مال وي او که ډیر مال وي.

ـ حضرت ابوبکر صدیق او فرمائیلي نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ... خپلو خپلو ته اوکور ... نو موږ ... او ... حضور صلی الله علیه وسلم او ... د ... په هغه دوو چه ... د ... حضور الله ... ثواب ... صاحب ... نبي کریم صلی الله علیه وسلم صاحب ... او سبب ... نبي کریم صلی الله علیه وسلم ...

قَالَ مُوسَىٰ رَبِّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ. شعراء ... نو موسی علیه السلام هم سبب نه ...

[illegible]

عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِن بَعُدَتْ

[illegible]

عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۚ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا

[illegible]

مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

[illegible] - او الله پوهیږي چې یقیناً دوی دروغژن دي -

عَفَا اللَّهُ عَنكَ لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ

عفو وکړه درته الله تعالیٰ - چې ولې دې اذن ورکړو دوی ته ترڅو چې ښکاره شوي وو تاته [illegible]

صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

او پېژندلي دې تا دروغژن - اذن نه غواړي ستا نه هغه خلق چې ایمان راوړي

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَن يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ

په الله او په ورځ د قیامت چې جهاد وکړي دوی په مالونو خپلو سره او په نفسونو خپلو سره -

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

او الله پوهه دی په متقیانو باندې - یقیناً اذن غواړي ستا نه هغه خلق چې ایمان نه راوړي

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ

په الله او په ورځ د قیامت - او په شک کښې زړونه د دوی نو دوی په شک خپل کښې

يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِن

حیران دي - او که دوی اراده کړې وې د وتلو نو تیار کړې به یې وو د هغه دپاره سامان لیکن

كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

بد گڼلی دی الله پورته کیدل د دوی نو منع یې کړل او او ویلی شو ورته چې کینئ سره د کیناستونکو

[illegible]

لَوْ خَرَجُوا فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَٰلَكُمْ

که وتلی وی دوی په تاسو کښې نو نه به وه زیات کړی دوی تاسو له مګر نقصان او زغلولی به وو په منځ

يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

رسو دو ته طلب کاوه به دوی تاسو کښې فساد . او په تاسو کښې جاسوسان د دوی دی - او الله پوهیږی په

بِالظَّٰلِمِينَ ۝ لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِن قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ

ظالمانو باندې . یقیناً طلب کړی وه دوی رواني پخوا او اړه ول کړی وې دوی ستا د پاره کارونه

حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَٰرِهُونَ ۝ وَمِنْهُم

تر دې چې راغی حق او غالب شو حکم د الله او دوی بد ګڼی لو - او ځینې د دوی نه هغه

مَّن يَقُولُ ائْذَن لِّي وَلَا تَفْتِنِّي ۚ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ وَ

دی چې وائی اذن راکړه ما ته او مه ګمراه کوه ما لره - خبردار په ګمراهۍ کښې ارتاو شو - او

إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَٰفِرِينَ ۝ إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ

جهنم ګیرو ونکی دی کافرانو لره - که اورسی تا ته خوشحالی نو خفه کوی دوی لره

وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِن قَبْلُ

او که اورسی تا ته تکلیف نو وائی چې یقیناً سنبال کړی دی مونږه کار خپل پخوا

وَيَتَوَلَّوا وَّهُمْ فَرِحُونَ ۝ قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ

او واپس شی او دوی خوشحاله وی - او وایه چې کله نه رسی مونږ ته مګر هغه چې مقرر کړی دی الله

لَنَا هُوَ مَوْلَىٰنَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ قُلْ هَلْ

مونږ لره - هغه مولا زمونږ دی - او په الله دې توکل اوکړی مؤمنان - او وایه چې انتظار

تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ

نه کوئ تاسو په حق زمونږ کښې مګر یو د دوو خوشحالو - او مونږ انتظار کوو ستا سو

ــه بې اتفاقی به خورولی په اصحابو ستا کښې او تاسو قسم میلې به کولې ستا نه غلا تر دې چې دین غالب شو او دوی خفه وو ۲

ــه یعنی ستا نه اذن غواړی چې غزا له ما مه بوزه ځکه چې د روم زنانه ښاسته وی نو زه به ګمراه شم یقیناً دوی ګمراه شو چې د نبی کریم صلے الله علیه وسلم نه خلاف کوی نو جهنم ته به ځی ۲

ــه که تا ته خوشحالی حاصل شی نو دوی خفه کیږی او که تا ته مصیبت اورسی نو دوی خوشحاله شی او وائی چې شکر چې مونږ مخکښې خپل تدبیر کړی دے چې غزا له نه یو تلی ۲

ــه ته ورته او وایه چې زمونږ د خوښې دی که شکست او شو نو بیا ثواب دے او که کټه او شوه نو بیا خو ښه دی ۲

لہ ستاسو خیرات نه دے منظور ځکه چه تاسو نافرمان یئ ۱۲ ﷺ د دوی خیرات چه نه قبلیږی نو ددے وجه دی یو دوی کافری بل دویم دا موږ ځه لوټه ځه نه ښکاری او بل دویم نفقه ورکول نه ښکاری نو کسل نه مرا د اعتقادی دے نه طبعی نو ځکه فقهاء فرمائی چه په کېږه و د مزه ورکی کښے موږ مکروه دے چه نورے خ کیږے ئے وی نو میزری توپ چه په جماعت کښے پرته وی په دے کښے هم دے باز رته نه شی تلیلے او ورته نه ورکول ښکاری نو مو نځ پرے شکه کوی ۱۲

أَن يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا
چه اورسوی تاسو ته الله عذاب د طرفه خپله یا په لاسو نو زمونږه - نو انتظار کوئ

إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ ۝۵۲ قُلْ أَنفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَّن يُتَقَبَّلَ
مونږ ستاسو سره انتظار کوونکی یو - او وایه چه خرچ او کړئ په رضا سره او یا په ناچاری سره هیڅ کله به

مِنكُمْ إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝۵۳ وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ
قبول نشی ستاسو - یقیناً یئ تاسو قوم نافرمانه - او نه دی منع کړی دوی لره چه قبول شی د دوی

مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ
نه خیراتونه د دوی مګر دوی انکار کوی د الله او د رسول د هغه نه او نه کوی

الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ۝۵۴
مونځ مګر دوی سست وی - او خرچ نه کوی مګر دوی بد ګڼی ی -

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
پس خوند دې درنه کړی تا لره مالونه د دوی او نه اولاد د دوی - یقیناً غواړی الله چه

لِيُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ
عذاب ورکړی دوی لره په هغې سره په ژوند نړۍ کښے او اوځی ارواح هم نه د دوی او دوی

كَافِرُونَ ۝۵۵ وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ
کافروی - او قسم نه کوی په الله چه دوی ستاسو دی - او نه دی دوی ستاسو نه

وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ۝۵۶ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ
او لیکن دوی یو قوم دے چه ویریږی ستاسو - که مونده لے د دوی ځائے د پناه یا سمڅے

أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۝۵۷ وَمِنْهُم مَّن
یا ځائے د ننوتلو نو وتلی به هغه ته او دوی به منډے وهلے - او ځینے د دوی نه هغه دی چه

۲ ﷺ ومنا فقانو نو اولاد ته مه پسیځیږه د دوی عذاب دے نو معلومه شوه چه مال او اولاد په دین سره رحمت دے او چه دین پکښے نه وی نو بیا عذاب دے ۱۲

۳ ﷺ یعنی د منافقانو ځائے نه مومی چه لاړ شی ۱۲

۴ ﷺ د منافقان په تا اعتراض کوی چه د صدقو په تقسیم کښے ته انصاف نه کوے نو چه د دوی ته حصه ملا وشی نو خوشحال شی او که ځه ور نه کړے نو بیا د وی خفه کیږی د دی خوږ مال د ی ۱۲

[illegible]

يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقٰتِ ۚ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَّمْ

عیب لگوی په تا په صدقو کښې - نو که ورکړے شی دوی ته د دیئے نه خوشحالیږی [illegible]

يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ۝ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتٰهُمُ

شی دوی ته د هغو نه نو په هغه وخت دوی خفه کیږی - او که دوی رضا شوی [illegible]

اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ

دوی ته الله او رسول د هغه - او ویلی به دوی چه بس دے مونږ لره الله زر به راکړی مونږ ته الله د فضل خپل نه

وَرَسُولُهٗ ۙ إِنَّا إِلَى اللّٰهِ رٰغِبُونَ ۝ إِنَّمَا الصَّدَقٰتُ لِلْفُقَرَاءِ

او رسول د هغه هم - بے شکه مونږ صرف الله ته غوا به یو - یقیناً زکوٰتونه حق د مفلسانو دے

وَالْمَسٰكِينِ وَالْعٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ

او د غریبانو دے او د کارکونکو د زکوٰة دے او د زړونه خوشحالی کړے شوو دے او په آزادولو د غلامانو

وَالْغٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ

کښے او د قرضدارانو او په لار د خدائے کښے او د مسافرو حق دے لازم دے د

اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَ

طرف نه - او الله په هر څه پوهه حکمت والا دے - او ځینی په دوی کښې هغه دی چه تکلیف رسوی نبی ته او

يَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ ۚ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ

وائی چه دے غوږ دے - او وایه چه غوږ د خیر ستاسو دے یقین کوی په الله او یقین کوی

لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ

مؤمنانو - او مهربانی ده مومنانو لره ستاسو نه - او هغه خلک چه تکلیف رسوی

رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ

رسول د الله ته د دوی لره عذاب دے سخت - قسمونه کوی په الله تاسو ته

[illegible]

پہ مسلمانانو ... او تعالیٰ ... ورته چه زه ... منافقانو ... پہ مسلمانانو پورے ټوقے کولے چه دوی ته

يُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا

چه رضا کړی تاسو - او الله او رسول د هغه ډیر لایق دی چه دوی هغه رضا کړی که دوی

مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ

مؤمنان وی - آیا نه پوهیږی دوی چه څوک خلاف او کړی د الله او د رسول د هغه نو یقینًا

لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ

هغه لره اور د جهنم دے همیشه به وی په هغه کښے - دا شرمول دی لوئے - ویریږی

الْمُنَافِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم بِمَا فِي

منافقان د دینه چه نازل به شی په مسلمانانو باندے یو سورت چه خبر به کړی دوی په هغه شی چه په

قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِئُوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

زړونو د دوی کښے - او وایه چه ټوقے کوئ - یقینًا الله ښکاره کوی هغه شے چه تاسو تربیه ویریږئ

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ

او که پوښتنه او کړے د دوی نو دوی به اووائی یقینًا مونږ ده خبرے اترے کولے او زړه مو خوشحالولو - او وایه

أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ

آیا په الله پورے او په آیتونو د هغه پورے او په رسول د هغه پورے تاسو ټوقے کوئ - عذر مه کوئ کافر شوی

كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ

یئ تاسو پس د ایمان ستاسو نه اګر عفوه او کړو د یوے ډلے ستاسو نه

نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾ الْمُنَافِقُونَ وَ

نو عذاب به کړو بل ډلے ته ځکه چه دوی مجرمان وو - منافقان سړی او

الْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ وَ

منافقانے ښځے د دوی یو د بل نه دی - حکم کوی په ناروا ده او

ګوره وه ومره لویه بخښنه سره چه نه ګوره منو باری تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته فرمائی چه که ته د دوی نه تپوس وکړے نو دوی وائی چه مونږ خو صرف ټوقے کولے او لارو لنډولو ته نو ته ورته او وایه چه ټوقے په الله او د هغه په رسول پورے کوئ د ټوقو بل څه نه ووا او س د دروغو عذرونه مه کوئ تاسو په دغه ټوقو سره کافر شوی یئ نو که توبه کار شوئ نو معاف به شئ ورنه نو عذاب به باری تعالیٰ ګیرهاتو ته ورکړی معلومه شوه چه په شعائر الله پورے ټوقے کفر دے.

۳ کومه منافقانو صفتونه او د منافقانو لقب چا سوا دی او د منافقانو سزا چه اور جهنم دے او لعنت دے او همیشه عذاب دے معلومه شوه چه منافقان او کافران به په یو ځائے جهنم کښے همیشه وی ځکه چه دوی په دنیا کښے په کفر کښے شریک وو دا خوړ د دواړو کفر ښکاره وه او د منافقانو کفر پټ وه او د دواړو عقیده د کفر ښکاره ده نو د دوی نیت وه د کفر نو عذاب ئے هم همیشه شو ځکه

چه د مسلمانانو ثواب همیشه دے

يَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ

منع کوی خلق د نیکی نه او بند وی لاسونه خپل - هیر وی الله لره

فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۶۷ وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ

نو هغه به هیر کړی دوی لره - یقینًا منافقان نافرمان دی - وعده کړیده الله د منافقو سړو

وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ

او منافقو ښځو سره او د کافرو سره د اور د جهنم همیشه به وی په هغه کښې - دا په وره ده دوی لره

وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۶۸ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

او لعنت کړیدې په دوی الله - او دوی لره عذاب دی همیشه - (تاسو هم) پشان د هغو خلقو چه وو پخوا

كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا

ته وو زیات ستاسو نه په طاقت کښې او زیات وو په مالونو او په اولاد کښې - پس فائده واخسته

بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ

په حصے خپله سره نو تاسو هم فائده واخسته په حصے خپلے سره لکه چه فائده اخستې وه هغو خلقو

مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَٰئِكَ

چه وو پخوا استاسو په حصے خپله سره او بحث کوئ تاسو پشان د هغو خلقو چه غلط بحث ئے کړیدو - هغه خلق

حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

چه دی برباد شو عملونه د دوی په دنیا کښې او په آخرت کښې - او صرف دوی

الْخَاسِرُونَ ۶۹ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ

برباد دی - آیا نه دے راغلے دوی ته خبره هغو خلقو چه وو پخوا د دوی نه د قوم د نوح

وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ

او د عادیانو او د ثمودیانو - او د قوم د ابراهیم او د مدین د خلقو

له یعنی د ثواب نه محروم وی په دواړه جهانه کښې
له دا د عذاب ونیو بیان دے یعنی دا قومونه په دنیا کښې هلاک شو دوی په گمان ظلم کاوه بعض دوی نا فرمانۍ کول الله تعالی په چا ظلم نه کوی - اصحاب مدین د شعیب علیه السلام قوم دے - مدین ښار ته وائی چه دا قوم پکښے اوسیدو
او دغه قوم ته هم مدین وائی - المؤتفکات د لوط علیه السلام د قوم کلی دے چه خداوند تعالی الاندے باندے ړپ ستن کړیدو

لہ د مؤمنانو صفتونو نه مقابله د منافقانو او د مؤمنانو به بيان ... د مؤمنانو دوستي د مؤمنانو سره او امر کوي په
نيکئ سره ... منع کوي له بدئ

وَالْمُؤْتَفِكٰتِ ؕ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ فَمَا كَانَ اللّٰهُ

او د اسکلو شوو کلو د خلقو - راغلي وو دوی ته رسولان د دوی صاف حکمونه - نو نه وو الله چه

لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝۷۰ وَالْمُؤْمِنُوْنَ

ظلم کاوه په دوی باندې ليکن دوی به په خپلو ځانونو باندې ظلم کاوه - او مؤمنان سړي او

وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ

او مؤمنانې ښځې د دوی دوستان د ځينو دي حکم کوي په نيکئ سره

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ

او منع کوي د دوی خلق د بدو نه او سم کوي مونځ او ورکوي

الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ؕ

زکوٰة او حکم مني د الله او د رسول د هغه - په دوی باندې به مهرباني او کړي الله -

اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝۷۱ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ

يقيناً الله زبردست حکمت والا دے - وعده کړې ده الله د مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو سره

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَمَسٰكِنَ

د باغونو چه بهيږي به د لاندې د هغو نه ولې، هميشه به وي دوی په هغو کښې او د ځايونو نه

طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ؕ ذٰلِكَ

صاف دي په باغونو کې او سيدو کښې - او رضا مندي د الله خو ډيره لويه ده - دا

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝۷۲ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ

بريا ده لويه - اے نبي جهاد کړه د کافرانو سره

وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ

او د منافقانو سره او سختي کوه په دوی - او ځای د دوی جهنم دے - او ناکاره

لہ د مؤمنانو صفتونه د منافقانو د صفتونو ترتيب وار دي - د پنځم صفت د منافقو په مقابل د مؤمنانو دلته او اکو ل د مانځه دي او د شلورم صفت د منافقو چه بند ولکاس دي مقابل دلته او اکول د زکوٰة دي - او د شپږم صفت د منافقو چه نافرماني وه د مؤمنانو صفت د خدای تعالی حکم منل دي او په بدله د مؤمنانو رحم د الله دے او دوی ته د جنت د باغونو وعده ده او د ټولو نه لويه د الله رضا وه ۱۲

۳ له دا د جهاد اعلان دے دوباره - نبي کريم صلی الله عليه وسلم په دوی نرم وو نو خدای تعالی ورته فرمائي چه د کافرانو او منافقانو سره مناسب سختي کوه ځکه چه دوی د دوزخيان دي الله تعالی ورسره سختي کوي په آخرت کښې نو ته ورسره هم سختي کوه په دنيا کښې په دې سختي کښې د الله تعالی اطاعت دے ۱۲

ع ۵ ۱۵

... قسمونه کوي چه موږ نه دي ويلي ... نبي کريم صلى الله عليه وسلم په ...

الْمَصِيرُ ۝ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ

ځای دی - قسمونه کوي په الله باندې چه دوی نه دي ويلي - او قسم چه ويلي دوی خبره

الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا

د کفر او کافر شوي دي پس د اسلام خپل نه او قصد کړی وو دوی د هغه شي چه ونه موندو

وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

دوی - او عيب نه دی کړی دوی مګر چه غني کړه دوی لره الله او رسول د هغه د فضل خپل نه.

فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ

نو که دوی توبه کار شي نو دا به وي بهتر دوی لره - او که دوی وګرځي نو عذاب به ورکړي دوی لره الله

عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

سخت عذاب په دنيا او په آخرت کښې - او نيشته دوی لره په زمکه کښې

مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝٧٤ وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ

هيڅ دوست او نه امداد کوونکی - او څينې د دوی هغه دي چه لوظ کړی وو د الله سره که

آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ

راکړي موږ ته د فضل خپل نه (مال) نو موږ به ضرور خيرات اوکړو او شو به د نيکانو نه -

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ

نو کله چه ورکړو هغوی ته د فضل خپل نه (مال) نو بخل ئې اوکړو په هغه سره او واپس شو او دوی

مُعْرِضُونَ ۝٧٦ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ

مخ اړوونکي وو - نو بدله ورکړه الله دوی ته منافقت په زړونو د دوی کښې تر هغه ورځې چه ملاقات به کوي

بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۝٧٧ أَلَمْ

ملاقات اوکړي د الله سره ځکه چه دوی خلاف کړی وو د الله د وعدې نه او ځکه چه دوی دروغ ويل - آيا نه

له دوی سره جهاد ځکه نه کولو چه ... نو الله تعالى ترې نه خفه شو او دې منافق شو ١٢ ٣ دوی د الله د حکم نه خلاف اوکړو او د حق په بدل کښې ورته الله تعالى منافق وګرځول تر مرګه پورې ١٢

له دوی سره جهاد ځکه نه کوي چه خبره نه ده کړې او دوی خو د کفر خبرې کړې دي او د اسلام نه پس کافر شو بيا دي. او هغه د کفر خبرې د دوی څو بيرې وي او لکه دوی وژلې وو چه نبي عليه السلام رسول شوي وو او په هغو خبرو کښې چه زه موږ به حق کړي د دوی نو بيا خو موږ د ځوړنا کاره يو. د دوی سره الله تعالى او رسول صلى الله عليه وسلم وايه کړي دي چه دوی فقيران وو او په زکوتونو او په غنيمتونو باندې دوی غنيان شو او هغه دوی سره ډيره خفه دي نو که دوی توبه ګار شي نو دا خه ده الله تعالى به ورته عفوه اوکړي او که دوی توبه نه او باسي نو به د دوی په جهاد به ورله الله تعالى عذاب ورکړي ١٢

٢ لکه ثعلبه ابن حاطب چه نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته مطالبه اوکړه چه مال راته وغواړه د الله تعالى نه او زه به د هغه پوره حق ورکوم او نبي کريم صلى الله عليه وسلم ورته اودعا چه مال مونږ غواړو حقوق ئې ... دوی خو قسم اوکړو چه زه به د هغه حق ورکوم نو نبي کريم صلى الله عليه وسلم ورله سوال اوکړو او دې ... مال ... زکوة ئې بيانه ورکوله نو الله تعالى ترې نه خفه شو ...

نے الله تعالیٰ په پټه خبره پوهیږی نو دا منافقان چه په منافقت باندے مړه شو نو ګمان وا خیست دوی چه که دوی زړونه په توبه خپل حیثیت ثابتو ګټلو ته ګمان صا قوی او د دوی تیه دا اسلام کا وجدان نه بشکاری که ټوک لویره چنده د ورکوی نو د دی کار ته پاره وو نی چه وه

يَعْلَمُوٓا أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ	ریا کاره دی لکه عبد الرحمن بن عوف په تبوک لښکر دیر مال ورکړے وه نو منافقانو اوئیل چه دا ریا کار دے او که چنده ورکوی نو وائی چه ته څه ضرورت وو لکه یو غریب انصاری چه مزدوری وکړه او یو او کے کجورے صدقه راوړے نو منافقانو ورپورے مسخرے او کړے ۱۲
پوهیږی دوی چه الله پوهیږی په پټه وردوی او په جرګو کوی او بے شکه الله ښه پوهیږی	
ٱلْغُيُوبِ ۝٧٨ ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ	
په پټو خبرو باندے (دا دوی) هغه دی چه عیب لګوی په رغبت کوونکو مؤمنانو باندے په خیراتونو	
فِى ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ	
کښے او په هغو چه نه مومی څه مګر مزدوری خپله نو توقے کوی په	
مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٧٩ ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ	۲ دَ منافقانو مشر عبد الله ابن أبي مړ شو نو د هغه ځوی نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه د جنازے د پاره طلب کړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورانه شو نو عمر رضی الله منعه کړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل چه زه الله تعالیٰ نه یم منع کړے نو باری تعالیٰ بخښنه ته کوی نو زه به بخښنه اوغواړم او هغه ګے نه قبلوی ذه به اویا ځلے بخښنه اوغواړم نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم لاړو او ځپل قمیص مبارک ئے هم هغه ته ورکړو د دے نبه سلوک په وجه ډیر منافق مخلصان شو او دَ نه بیا نو نو بشتے د ګمان د پاره نو بیا روستو حکم راغے چه دَ منافقانو جنازے له مه ځه او قبر ته ئے هم دعا مه کوه ۱۲
خلو پوښے، نو به دے ته توبه ورکړی اے او ددوی لره سخت عذاب دے ـ بخښنه غواړه ددوی لره	
أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن	
او نه غواړه ددوی لره ـ که بخښنه اوغواړے ددوی لره اویا ځله نو هیڅ کله	
يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ	
بخښنه نه کوی الله ددوی ـ دا ځکه چه دوی انکار کړے دے الله نه او د رسول د ده نه ـ او الله	
لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ۝٨٠ فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ	
لاره نه ښیی نافرمان قوم ته ـ خوشحاله دی پاتے شوی په کیناستو خپلو باندے	
خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ وَكَرِهُوٓا۟ أَن يُجَٰهِدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ	
خلاف د رسول الله نه او بد ګڼړی چه جهاد وکړی په مالو نو خپلو سره او په نفسونو خپلو سره	
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَقَالُوا۟ لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ ۗ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ	۳ منافقان خوشحاله دی چه مونږ په کورونو کښے لاڑ پرو
په لارے د الله کښے او وائی دوی چه مه ځئ په ګرمئ کښے ـ او وایه اور د جهنم سخت	
أَشَدُّ حَرًّا ۚ لَّوْ كَانُوا۟ يَفْقَهُونَ ۝٨١ فَلْيَضْحَكُوا۟ قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا۟	
دے په ګرمئ کښے ـ ارمان که دوی پوهیدے ـ نو خاندی دې به لږه زمانه او جاړی دې به	

او باری تعالیٰ فرمائی چه دوی لره پاتے کیدل د جهاد نه ګټه چه دوی ته جهاد د بنده لره بشکاریږی او ۱۲ ۱۲ ۱۲

ئے د تبوک په غزا کښې شریک نه شو او بیا ئې اذن غواړی د راتلونکې غزا د پاره نو د وی لره جواب ورکړه چه تاسو سره هیڅ کله
ذ شئ تلی تاسو چه کیناستو خوښ کړی نو کیناستئ د روستو خلقو سره چه غزا لره نه ځی ځکه یا منافقان دی یا ورانه یا زاړه
یا لیونی یا زنانه دی یا معذور

كَثِيرًا جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ

ډیره زمانه - جزا ده د هغه شی چه دوی ګټلو - نو که واپس کړو تا لره الله تعالیٰ یو

طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَّن تَخْرُجُوا

ډلے ته د دوی نه بیا اجازت غواړی ستا نه د وتلو ، نو ورته او وایه چه هیڅ کله بهر نه وځئ

مَعِيَ أَبَدًا وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ رَضِيتُم

ځما سره همیشه - او هیڅ کله جنګ به نه کوئ ځما سره مقابلے د دشمن سره یے شکه تاسو راضی شوئ

بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ۝ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ

په کیناستو اول ځل نو کیناستئ سره د روستو پاتے کیدونکو نه - او جنازه مه کوه په یو کس

أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا

باندے د دوی نه چه مړ شی هیڅ کله - او مه او دریږه په قبر د هغه (د دعا) یقیناً دوی انکار کړے

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ۝ وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ

دے د الله او د رسول د هغه نه او مړه دی نا فرمانه - او خوښ دے نه کړی تا لره مالونه د دوی

وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الدُّنْيَا

او اولاد د دوی - یقیناً غواړی الله چه عذاب ورکړی دوی ته په دغه څیزونو سره په دنیا کښې

وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝ وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ

او اوځی نفسونه د دوی او دوی به کافران وی - او کله چه نازل شی یو سورت چه

آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ

ایمان راوړئ په الله او جهاد اوکړئ سره ملګرتیا د رسول د هغه کښے نو اذن غواړی ستا نه مالداران د

مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ ۝ رَضُوا بِأَن يَكُونُوا

دوی او وائی پریږده مونږ چه شو سره د کیناستونکو نه - خوشحاله شو چه شو سره د

ے وا ره جهاد نه کښینی او اصلی باعث نه ورلره تیار دی همیشه په کښینی وی بس ے هم دغه دے ۔

یعنی د منافقو جنازه
هم مه کوه او قبر ته ئے د دعا
هم مه کوه - د زیارت د
قبر ته د دعا ئیه ده څو چه د
قبر والا د حاجت نه غواړی
حاجتونه پوره کوونکے او یو
حاجتونو باندے پوهه صرف
او صرف خدائے تعالیٰ دے
مخلوق ټول حاجت مند دی
په ټول مخلوق کښے لوئے
مخلوق نبی کریم صلی الله
علیه وسلم دے او هغه
زمانی حضرت عزیز په کله
هغه اذن او غوښتو د
عمر په د پاره چه الله روره
ماپه دعا کښے مه هیڅ وه

یعنی ډیر سری مالونه
او اولاد عذاب د خدائے
تعالیٰ دے او د ډیر اره
سری مالونه او اولاد رحمت
الهی دے

کله چه د جهاد د اعلان
د پاره سورت نازل شی نو
مالداران منافقان رخصت
غواړی د وی د زنانو سره
ملګرتیا غواړی د وی د
خدائے تعالیٰ د رحمت نه
محروم دی د وی ته قبر ثواب
وے نبی کریم صلی الله علیه
وسلم مؤمنان جهاد لره
تیار وی بحث کوی او
مالونه لګوی د وی لره
خوشحالی او کامیابی ده

له په دعوه د ایمان کښې - واد غلط عذر خلق وی لکه اعراب د منافقانو اسد او غطفان شول - د دوی عذر د الله په دربار کښې منظور نه دے

مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

پاتے کیدونکو سره - او مهر او وهلے شو په زړونو د دوی نو دوی نه پوهیږی

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ

لیکن رسول او هغه خلق چه ایمان ئے راوړے د ده سره جهاد کوی په مالونو خپلو سره

وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

او په نفسونو خپلو - او دوی لره خوشحالی ده - او صرف دوی کامیاب دی -

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

تیار کړی دی الله د دوی دپاره باغونه چه بهیږی د لاندې د دوی نه ویالے همیشه به په هغو

فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ

کښې - دغه دے بریالیتوب لوے - (د دوعذ رښه عذره تا ست و منطا و نه لی خوشلو) او راغلل بهانه کوونکی د

لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ

بانډو خلق چه رخصت ملاؤ شی دوی ته او کیناستل هغه خلق چه دروغ ئے ویلی و الله او رسول د هغه ته - او رسی به

الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ

او رسی کافرانو ته د دوی نه عذاب سخت - نیشتے په ضعیفانو باندې

وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ

او نه په ناجوړو باندې او نه په هغو چه نه مومی هغه شے چه خرچ کړی

حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن

څه گناه کله چه خیرخواهی کوی د الله او د رسول د ده - نیشتے په نیکانو باندې څه

سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ

الزام - او الله بخونکے مهربان دے - او نه په هغو باندې چه کله راشی تا ته

سے وا د صحیح عذر خلق وی د دوی عذر په دربار الهی کښې منظور دے لکه جهینه او مزینه او بنو عذره قبیلے چه ذکر بیان ئے وشو که دوی جهاد له نه شی یا د ضعف یا د فقر د وجه نه نو پروا نیشته البته یکور په د الله او د رسول خیرخواهی یعنی دعوت الی الله کوی د الوئے جهاد دے الله تعالی به ورته معاف کوی د دے جهاد د وجه نه سے په هغو هم الزام نیشته چه ستانئے سورلی غوښته او تا سره سورلی نه وه او دوی په ژړا ژړا واپس شو گو یا ستر گے د هغوی د ژړا نه بهیدے وا او دوی کسان وو د وجه بکاؤو وائی (۱) سالم بن عمیر (۲) عتبه بن زید (۳) ابولیلی مازنی (۴) عمرو بن غنمة (۵) سلمه بن صخر (۶) عرباض بن ساریه (۷) عبدالله بن مغفل - په دوی الزام نیشته الزام په هغه چا دے چه خصت غواړی د جهاد او غنیان دی په دوی مهر تهر لگیدلے دے ۳

ركوع ١٢

لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا وَّأَعْيُنُهُمْ

چه ته سواره کړے دوی لره نو تا ووئیل چه نه موم څه شے چه سواره کړم تاسو په هغه نو واپس شو دوی او سترګې د دوی

تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ ۹۲ إِنَّمَا

د دوی بهیدے د اوښکو نه د غم نه چه دوی نه مومی هغه شے چه خرچ کړی۔ یقینًا

السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا بِأَن

الزام په هغو دے چه اذن غواړی ستا نه او دوی غنیان دی۔ راضی شو دوی په دې چه وی

يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۹۳

د روستو پاتے کیدونکو ښځو سره او مهر وهلے دے الله په زړونو د دوی باندے نو دوی نه پوهیږی۔

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا

بهانے پیش کوی تاسو ته کله چه واپس شئ تاسو دوی ته۔ او وایه بهانے مه کوئ

لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى اللَّهُ

هیڅ کله نه منو خبره ستاسو یقینًا خبر راکړے دے مونږ ته الله د احوال ستاسو۔ او او به وینی الله تعالیٰ

عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

عملونه ستاسو او رسول د هغه بیا به واپس کړے شئ هغه ذات ته چه پوهیږی په پټه او په ښکاره

فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۹۴ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا

نو خبر به کړی تاسو په هغے چه کول تاسو۔ او س به قسمونه کوی په الله تاسو ته کله چه

انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ

واپس شئ تاسو دوی ته چه مخ واړوی د دوی نه۔ نو مخ واړوئ د دوی نه۔ یقینًا دوی

رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۹۵ يَحْلِفُونَ

ګنده دی۔ او ځائے د دوی جهنم دے۔ بدله به ورته ورکړے شی د کار د دوی۔ قسمونه کوی

له یعنی کریم صلی الله علیه وسلم چه کله واپس شو د تبوک نه نو هغه د پاسه ائیاکسه د منافقانو راغلل او دوی ته ئے عذرونه پیش کړل او دوی د هغوی عذرونه قبول کړل او بخښنه ئے ورلره او غوښته او د هغوی باطن ئے الله ته او سپاره څکه چه باری تعالیٰ خو ورته داسے نه ؤ ووئیلی چه فلانکے فلانکے منافق دے او د هغے عذر مه قبلوه ۱۲

۲ له علم د رسول الله صلی الله علیه وسلم د قرائن نه دے یا په وحی سره ۱۲

۳ له د منافقانو مقصد دا چه زمونږ نه مخ واړئ وئی یعنی زمونږ سره مهربانی او کړی نو الله تعالیٰ او فرمائیل اوڅ مخ ترینه واړه ځکه دوی ګنده دی ۱۲

۴ له که تاسو ترینه راضی شئ نو الله تعالیٰ خو ترینه نه راضی کیږی ځکه چه دوی نافرمان دی ۱۲

نه وه او د بانډو منافقانو دي دوي خو وېره لکاره وي په قرآن نه پوهيږي او خيرات ته تاوان وائي او ستاسو مصيبت ته
منتظر وي ځکه چه د مسلمانانو د شمن کوي نو مصيبتونه به په هغو راځي په دوي به چهانه ۱۲ ؎۲ د اصحفه اعراب دي

لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ

ستاسو چه تاسو خوشحاله شئ د دوي نه - نو که خوشحاله شوئ تاسو د دوي نه نو بېشکه الله نه راضي کيږي

عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۝٩٦ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ

د قوم نافرمان نه - د بانډو خلق سخت دي په کفر کښې او په منافقۍ کښې او لايق دي چه

أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

پوهه نه شي په هغو حکمونو چه رالېږلي دي الله په رسول خپل باندې - او الله پوهه او

حَكِيمٌ ۝٩٧ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ

حکمت والا دې - او ځينې د بانډو د خلقو نه هغه دي چه ګڼړي هغه شي چه خرچ کوي تاوان او انتظار کوي

بِكُمُ الدَّوَائِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٩٨

په تاسو د آفتونو - په دوي دي وي آفتونه بد - او الله آوري او پوهه دې -

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا

او ځينې د بانډو د خلقو نه هغه دي چه يقين کوي په الله او په ورځ د قيامت او ګڼړي هغه شي چه

يُنفِقُ قُرُبَاتٍ عِندَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ۚ

خرچ کوي ثوابونه د الله نه او دعا ګانې د رسول - خبردار د اخيرات نزدې والې دې د دوي له الله

سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝٩٩ وَالسَّابِقُونَ

زر به داخل کړي دوي لره الله په رحمت خپل کښې - يقيناً الله بخونکي مهربان دې - مخکښې اول

الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ

د مهاجرينو نه او د انصا رونه او د هغو خلقو نه چه تابعداري کوي د دوي په نيکۍ کښې

رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي

راضي شو الله د دوي نه او دوي به راضي شي د هغه نه او تيار کړي ئې دي د دوي لره باغونه چه بهيږي به

چه يقين ئې دے چه مونږ به خپل خيرات سره الله ته نزدې کيږو او نبي کريم صلے الله عليه وسلم به راته دعا کوي نو باري تعالى فرمائي چه د دوي يقين برابر دے الله تعالى به خامخا دوي ځانته نزدې کوي او رحمت او مغفرت به ئې نصيب شي ۱۲

؎۳ بهترين درې فرقې (۱) هغه مهاجرين چه نبي کريم صلے الله عليه وسلم د هجرت د مخه ورپسې هجرت کړے وي نو دوي اولني مهاجرين دي (۲) او د ويم انصار چه نبي کريم صلے الله عليه وسلم د هجرت نه وړمبې ئې د مسلمانانو مهاجرينو مدد کړے وو دوي به اولنو انصارو کښې دي (۳) دريم د دوي تابعداران په دے هجرت او نصرت کښې د دوي به ټول د الله تعالى سره د چه رضا وجنتونو اولوئے برے وشه - معلومه شوه چه د مهاجرينو او انصارو کنا حونه په تقدير ره وبود سره معاف دي ځکه چه رضا د خدائے تعالى او ګناه حونه د واړه نه جمع کيږي او الله تعالى چه د چا نه رضا کيږي نو دا رضا په اعتبار د انجام سره وي ځکه چه باري تعالى په غيب باندے پوهه دے نو معلوم شو منکر ئې خسران د هغه چا چه په اصحابه په خبرے د نقصان کوي ۱۲

ع ۱۲

ﺗَﺤْﺘَﻬَﺎ ﺍﻟْﺄَﻧْﻬٰﺮُ ﺧٰﻠِﺪِﻳﻦَ ﻓِﻴﻬَﺎ ﺃَﺑَﺪًﺍ ۚ ﺫٰﻟِﻚَ ﺍﻟْﻔَﻮْﺯُ ﺍﻟْﻌَﻈِﻴﻢُ ﴿١٠٠﴾ ﻭَ

د لاندې د هغو نه ویالې او سیدونکي به وي په هغو کښې همیشه. دا بری دی لوی. او

مِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنٰفِقُونَ ۛ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ۛ

ځینې د هغو چا چه چاپیره ستاسو دي د بانډو د خلقو نه منافقان دي. او ځینې د اهل مدینې نه

مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُمْ

کامل شوي دي په منافقۍ کښې. ته نه پیژنې دوی لره. زه پیژنم هغو لره. عذاب به ورکړو دوی لره

مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا

دوه ځله بیا به لاړ شي عذاب لوي ته. او نور دي چه اقرار ئې کړیدې

بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صٰلِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللّٰهُ أَنْ

په ګناهونو خپلو ملاو ئې کړیدي عمل ښه د بل بد عمل سره. امید دی چه الله به مهربان

يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً

او کړي په دوي باندې. یقیناً الله بخونکي مهربان دی. اخله د مالونو د دوي نه زکوٰة

تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ

چه پاک کړې دوی لره او برکتي کړې دوی لره په هغې سره او دعا کوه دوي ته. یقیناً دعا ستا تسلي ده د

لَهُمْ ۗ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ

دوی د پاره. الله اوریدونکي پوهه دی. آیا نه پوهیږي دوی چه الله قبلوي توبه

عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

د بندګانو خپلو نه او اخلي زکوٰتونه او الله زر زر بخلاکیدونکي مهربان دی.

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَ

او او وایه چه عمل کوئ خو او به وویني الله عمل ستاسو او رسول د ده او مؤمنان. او

ك معلومه شوه چه غیب دان صرف الله تعالیٰ دی ١٢ ك عذاب دنیوی او عذاب د برزخ او عذاب عظیم د قیامت دی

ك ابو لبابه او د هغه ملګري مراد دي چه تبوک ته نه وو تلي او ځانونه ئې په ستنو پورې تړلي وو او الله تعالیٰ بیا معاف کړل ١٢

ك یعني د دې توبه ویستونکو نه زکوٰة اخله د دوی نه. الله تعالیٰ بخلاکې معلومه شوه چه خوک زکوٰة ورکوي نو ګناه ئې معاف کیږي او په مال کښې ئې برکت راځي او دا امی حق به پس د قبض د زکوٰة نه زکوٰة ورکوونکي ته دعا کول په ده سره د هغوی تسلي کیږي رفاقت (ه) په زړه دعا کول به ورسره متقلبا توکښې بهتر دي (۱) د تعلیم د پاره (۲) د ترغیب د پاره (۳) د دعوت د پاره ١٢

ك په حدیث شریف کښې دي چه صدقه لګي په لاس د رحمان کښې مخوا د هغه نه چه او رسي لاس د فقیر ته ١٢

ك لیدل د نبی کریم صلی الله علیه وسلم او د مؤمنانو د اسباب له مخې په اعتبار سره دي او خدای تعالیٰ خو خپلو کارونو کښې اسباب ته محتاج نه دی ١٢

له كعب ابن مالك مراره بن ربيعه هلال بن اميه ١٢ سله ابو عامر خزرجي نصراني شوی وه او پس وه چه نبي كريم صلى الله عليه وسلم را لحه مدينې ملوته نو وه تللے د موت وركړو او دا منظور نه كړو او مباحله ئې اوكړه چه دروغژنے الله تعالى امرېي ئې مړ كړي په درت روستو ځ لاړ مكي معظمې ته او د مسلمانانو دشمنانو ئې كوله د فتح مكې نه بعد ځ ملک شام ته د قيصر روم د نه بشكر راولو ښتو او منافقانو د مدينې منورې ته ئې اولیکے چه د مالره قيام ګاه تيار كړئ په نوم د جمات نو چه كله نبي كريم صلى الله عليه وسلم د تبوک نه واپس شو نو دا جمات ئې او سيزلو په حكم د الله سره د دې جمات نوم مسجد ضرار شو ١٢ سله د نبي كريم صلى الله عليه وسلم نه پوښتوس اوكړو د دے جمات متعلق نو هغوی او فرمائيل چه دا مسجد نبوی دے يعني نزول د آيت خو په حق د مسجد قبا كښے خو تخصيص په هغه پورې نيشته نو ځكه شاه ولي الله صاحب فرمائي چه شان نزول په فهم د قرآن كښے ډير علم رسان دے يعني تخصيص د آيتونو د قرآن په شان نزول پورې غلط دے اعتبار د عموم د لفظ له دے نه خصوص د واقعے لره سله نبي كريم صلى الله عليه وسلم د قبا د خلقو نه پوښتوس اوكړو چه ستاسو د پاكۍ

سَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

واپس به شئ هغه ذات ته چه پوهيږي په پټو او په ښكاره - نو خبر به كړي تاسو په عمل ستاسو -

وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ ٱللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ

او نور دي چه روستو كړے شوي دي حكم د الله ته يا به عذاب وركړي دوی ته يا مهرباني به وكړي په دوي

وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا

او الله پوهيږي او حكمت والا دے - او (دوهم) هغه دي چه جوړ كړے ئې جمات د پاره د ضرر او د كفر

وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ

او جدائي په مينځ د مومنانو كښے او د انتظار د هغه چا چه جنګ كړے ئې د الله او د رسول د هغه

مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ

سره پخوا - او قسمونه كوي چه اراده مونږ نه ده كړے مګر د نيكۍ - او الله شاهدي كوي چه يقينا

لَكَٰذِبُونَ ۝ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ

دوی دروغژن دي - مه ودريږه په هغه كښے هيڅ كله - بے شكه هغه جمات چه بنياد ئې ايښودے شوے دے په

أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُوا۟ ۚ

تقوى باندې د اولې ورځې نه لائق دے چه ته ودريږې په هغه كښے په هغه كښے سړي دي چه خوښوي چه پاک اوسي دوی

وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ ۝ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ تَقْوَىٰ

او الله مينه كوي د پاكو سره - آيا پس هغه څوک چه مضبوط ئې كړه آبادي خپله په ويرې باندې

مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا

د الله نه او په رضامندۍ باندې غوره دے يا هغه څوک چه كيښودو هغه بنياد د آبادۍ خپلې په غاړه د

جُرُفٍ هَارٍ فَٱنْهَارَ بِهِۦ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ

كنده چه راتاويدونكې ده نو راتاو شو هغه د دوه لره په اور د جهنم كښے - او الله خو نه ښكاروي قوم

الله فرښتے دے هغه ته ... نو اوسي ... او مونږ اوكړو ... او بيا استنجا كوو نو نبي عليه السلام او فرمائيل چه په دے مضبوط شو ... سله يعني پوره آبادي كړي دے د الله ... د پاره او يو د الله ... وكړ پاره نو دا د دوی په د الله عبادت جوړ كړي ١٢

له دا بیان د حوالے د مبیعے دے الله تعالیٰ ته ؎ سڪ چونکه قیمت دستی نه دے نو اقرارنامه ته ضرورت و

نو باری تعالیٰ د دے اقرارنامے

الظّٰلِمِيْنَ ۝ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِيْ بَنَوْا رِيْبَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ

ظالمو ته - همیشه آبادی د دوی کومه چه جوړه کړې یې دی شک به وی په زړونو د دوی کې

إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ إِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى

مګر که ټکړے ټکړے شی زړونه د دوی - او الله پوهه او حکمت والا دے - یقینًا الله اخستی دی

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۚ

د مؤمنانو نه نفسونه د دوی او مالونه د دوی په قیمت د جنت باندے.

يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَيُقْتَلُوْنَ ۟ وَعْدًا عَلَيْهِ

جنګ به کوی په لاره د خدائے کښے نو مړه کوی به او وژلے کیږی به هم - وعده ده په ذمه

حَقًّا فِي التَّوْرٰىةِ وَالْإِنْجِيْلِ وَالْقُرْاٰنِ ۭ وَمَنْ أَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ

رشتینې په تورات کښے او په انجیل او په قرآن کښے - او څوک دے د لوظ پوره کونکی

اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوْا بِبَيْعِكُمُ الَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهٖ ۭ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

الله د نو خوشحالے شئ په بیعے خپلے کومه چه تاسو کړے ده - او دا بری دے

الْعَظِيْمُ ۝ التَّآئِبُوْنَ الْعٰبِدُوْنَ الْحٰمِدُوْنَ السَّآئِحُوْنَ الرّٰكِعُوْنَ

لوئے - هغوی توبه کونکی دی عبادت کونکی دی شکر کونکی دی بے تعلقه دی رکوع کونکی دی

السّٰجِدُوْنَ الْاٰمِرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ

سجده کونکی دی حکم کونکی دی د نیکو او منع کونکی دی د ناروا نه او

الْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ۭ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ

حفاظت کونکی دی د حکمونو د الله - او زیری ورکړه مؤمنانو ته - نه ده مناسب نبی له او

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا أَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْٓا أُولِيْ قُرْبٰى

نه مؤمنانو لره چه بخښنه غواړی د مشرکانو د پاره اګرکه وی خپلوان

ع ١٤

ورکړے په قرآن او په انجیل او په تورات کښے او الله وفا کونکے هم دے اګرکه قیمت نسیه دے خو هیڅ شبهه نشته ځکه چه قیمت جنت دے هغه باقی دے او ثمن مال او نفس د مؤمن دے او دا فانی شے دے بدل د وارو که الله تعالیٰ دی نو دا ډیره د خوشحالۍ سودا ده ؎ الله تعالیٰ دے زمونږ نصیب کړی آمین ؎

سڪ دا تعین د خرچ کونکو د مال او د نفس د شے دے

سڪ یعنی هر حکم په خپل مقام کښے منی، فرض فرض ګڼړی او سنت سنت او واجب واجب ګڼړی په دے کښے رد دے په هغو چه د دے پوهو لپاره د کوی د دے وجه نه فقهاء د ډیرو کړی چه کوم شے متروک شی په سنت او په بدعت کښے نو هغه لره به خلق پریږدی

ڪ هرکله چه د مؤمنانو نفس او مال د الله تعالیٰ شو نو بیا هم دے نه استغفار وی مشرکانو لره د الله دشمنان دی نو د هغوی د پاره به استغفار نه غواړی عام

له ابراهيم عليه السلام چه استغفار د پلار د پاره غوښتې وه نو ځکه چه هغه د پلار سره وعده کړې وه چه زه به تا لره بخنه غواړم
يعنې الله تعالی ته به منت او زاری کوم چه اے الله ما پلار لره توفيق د ايمان ورکړه نو چه هر کله هغه ته معلومه شوه

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ

پس د هغې نه چه ښکاره شو دوی ته چه هغوی دوزخيان دي - او نه وه بخنه غوښتل د

إِبْرٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَّوْعِدَةٍ وَّعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ

ابراهيم پلار خپل لره مګر د وجې د وعدې نه چه کړې وه د هغه سره نو هر کله چه ښکاره شو ده ته

أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرٰهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ

چه دی دشمن د الله دی نو بېزاره شو د هغه نه - يقيناً ابراهيم نرم زړی او صابر وه - او نه دی

اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدٰهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَّا يَتَّقُونَ

الله چه غلط کړي يو قوم لره پس د هغې نه چه هغوی ته ئې لار ښودلې وه تر څو چه بيان کړي هغوی ته هغه شی چه بچ کيږي ل

إِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

ترې مناسب دي. يقيناً الله په هر څه پوهه دی - يقيناً صرف الله لره ده بادشاهي د آسمانونو او د زمکې -

يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

ژوندی کوي او مړه کوي - او نيشته تاسو لره سوا د الله نه هيڅوک دوست او نه مددګار

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ

يقيناً مهرباني کړې ده الله په نبي او په مهاجرينو او په انصارو کوم چه

اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ

تابع شوي وو د هغه په حالت د سختئ کښې پس له هغې نه چه قريب وه چه کاږه شي زړونه د يو ډلې

مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلٰثَةِ

د دوئ نه بيا مهرباني او کړه په هغوی باندې يقيناً الله په دوی مهربان او رحم والا دی - او په هغو دريو کسانو

الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتّٰى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

چه پاتې کړې شوي وو د توبې قبول نه تر دې چه تنګه شوه په هغوی باندې زمکه سره د فراخئ والي نه

چه دا د خاتمې په کفر وه نو بيا ئې ترې نه بس کړل ابراهيم عليه السلام نرم زړے وه نو ځکه ئې بخنه غوښته نو بيا صابر شو.
٢ے د دے حکم نه مخکښې د چا بخنه غوښتلې وي نو هغه معاف دي.
٣ے په هر څه پوهه دے خپل او پردے ښه پيژني.
٤ے بادشاهي د آسمانونو او زمکې صرف د هغه ده ژوندي کول او مړه کول صرف هغه کوي او تاسو لره سوا د هغه نه هيڅوک دوست او مددګار نيشته نو د هغه حکم منئ او اطاعت ترې غواړئ او طمع ترې کوئ او د هغه نه ويريږئ.
٥ے په غزاء د تبوک کښې په مسلمانانو ډير تکليف راغلی وه.
٦ے کعب ابن مالک مراره بن ربيعه او هلال بن امية کعب صاحب وائي چه د تبوک په غزا کښې بې عذره پاتې شوم او ډير خفه وم نو چه کله نبي کريم صلى الله عليه وسلم کامياب واپس شو منافقانو خپل خپل عذرونه پيش کړل او نبي عليه السلام ورته معافي او کړه نو چه ما ته نمبر راغے ما ورته رښتيا اووئے چه بلا عذره پاتے شوے يم نو نبي کريم صلى الله عليه وسلم او د ګ
مسلمانانو ته چه د دوئ سره هر تعلق ختم وي او په پنځوس شپو ورځو باری تعالی دا آيتونه را واستول او نبي کريم صلى الله عليه وسلم او مسلمانان ښه خوشحاله شول ١٢

وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْٓا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ

او تنګ شو پر دوی نفسونه د دوی او دوی خیال او کړو چه نشته ځای د پناه ځی د عذاب د خدای څخه مګر

اِلَيْهِ ۭ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝ ع ١٤ ٣

طرف د هغهٔ - بیا ئے مهربانی او کړه په هغوی چه واپس شی هغوی. یقیناً زرزر بخښونکے دے او ډیر مهربان دے.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ مَا كَانَ

اے مؤمنانو ! او ویریږئ د الله نه او شئ د رشتو نو سره. نهٔ دے مناسب

لِاَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَّتَخَلَّفُوْا

د مدینے خلقو لره او چار چاپیره د بانډو خلقو لره چه روستو کیږی

عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوْا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَّفْسِهٖ ۭ ذٰلِكَ

د رسول الله نه او نهٔ دے غوره کوی ځانونه خپل په هغهٔ باندے. دا ځکه چه

بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيْبُهُمْ ظَمَاٌ وَّلَا نَصَبٌ وَّلَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ

نهٔ رسی دوی ته تنده او نهٔ ستړی والے او نهٔ لوږه په لار د

اللّٰهِ وَلَا يَطَـُٔوْنَ مَوْطِئًا يَّغِيْظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُوْنَ مِنْ عَدُوٍّ

د الله کښے او نهٔ ځی په یو لار چه غصه کوی کافران او نهٔ حاصلوی د دشمن نه

نَّيْلًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ

څه شے مګر لیکلے کیږی دوی لره په هغے سره عمل ښهٔ. بے شکه الله نه ضائع کوی ثواب

الْمُحْسِنِيْنَ ۝ وَلَا يُنْفِقُوْنَ نَفَقَةً صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً

د نیکانو - او نهٔ خرچ کوی دوی نفقه وړه او نهٔ لویه

وَّلَا يَقْطَعُوْنَ وَادِيًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا

او نه قطع کوی یو میدان مګر لیکلے کیږی دوی لره چه بدله ورکړی دوی لره الله ښه د

ـــه ابو خیثمه صاحب فرمائی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم لاړو او زهٔ په خپل باغ کښے د خپل اهل سره ناست وم ناګهانه ما په زړهٔ کښے راغله د غزا خبره او زهٔ روان شوم تو د لرے نه نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل چه ما خیال دے چه ابو خیثمه راغے. یعنی د ولے مسلمانانو د اسلامی کار نه پاتے کیږی او په دے کار کښے څومره لوئے ثواب دے چه په لوږه او په تنده او په ستړی والی او په غنیمت او په هغهٔ کښے ثواب دے نو ولے کوا دے لوئے ثواب نه د مدینے خلق ځان محرومه کوی ۱۲

عـــه (وظیفه): لَا مَلْجَاَ وَلَا مَنْجَا مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ اِلَيْهِ: د هر حاجت د پاره یو سل یو ویشت د دوو رکعتو نو نه پس لولی د شپے ۱۲

ﻟﮯ ځینې مؤمنان د ے د کور کار کوی او ځینې د ے بهرته لاړ شی د علم د پاره چه د توحید او سنت مسائل زده کړی او بیان او عملدې برابر شی او په دین کښې کامل شی او خپل قوم او وړیر وی او قوم له هم مناسب ده چه د خپل عالم خبره

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا

عمل د دوینه - او نه ده په کار چه مؤمنان ټول (د علم د پاره) پس ولې نه ځی د هر یے

نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ

ولے د دوینه یو ټولے چه پوهه شی په دین کښې او

لِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾ يَا أَيُّهَا

چه او ویروی قوم خپل کله چه واپس شی دوی ته امید دے چه دوی او وریږی - اے

الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ

مؤمنانو! جنګ کوئ د هغو سره چه نزدې دی تاسو ته کافرانو نه او پیدا دې شی تاسو کښې

غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ

سختی - او پوهه شئ چه یقینًا الله د متقیانو سره دے - او کله چه نازل شی یو سورت

فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ

نو ځینې د دوینه هغه دی چه وائی د کوم یو زیات کړو دے ایت ایمان لره - نو هغه چه

آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ

مؤمنان دی نو زیات کړو هغوئ ایمان د دوی او دوی خوشحاله دی - او هر چه هغه دی چه

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا

په زړونو د دوی کښې مرض دے نو زیاتوی هغه د دوی ګندګی سره د ګندګی د دوینه او مړه به شی

وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً

او دوی به کافر وی - آیا نه وینی دوی دا چه دوی عذابیږی په کال کښې یو ځل

أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ

یا دوه ځله بیا توبه کار کیږی نه او نه دوی سوچ کوی - او کله چه نازل شی

اوځی ورنه نو جهاد به کوی او عقیده به ئې صاف نه وی نو عمل به ئې لغوه وی او په دے ایت کښې عظیم بشارت دے علماء حق ته چه د انذار کار به ورته حواله کیږی او دا کار خو د پیغمبرانو وو یعنی عالم خو عالم دے البته کار به د پیغمبر علیه السلام کوی ۱۲

۲ے دا د سورت مقصد بیا ذکر کیږی ۱۲

۳ے دا زورنه ده یعنی کله چه یو سورت نازل شی نو کافرانو د تو تو په طور وائی چه دے ایت د کوم سړی ایمان له زیات کړو او سره د دے نه چه سورت انفال ۲ے خو وائی چه دا قرآن د خلقو ایمان زیاتوی نو ته ورله جواب ورکړه چه مؤمن وی نو د هغه په قرآن سره غښته تسلی راځی او چه منافق وی نو هغه ځکښې هم غلط وی او چه یو نوے اعلان راځی د قرآن نو د هغه انکار او کړی نو د هغه ګندګی زیاته شی او خاتمه د هغه په کفر اوشی - الله تعالی دې مونږ بچ کړی آمین ۱۲

۴ے پکار خو دا وه چه په دوی تکلیف راغلے دے نو دوی توبه ګار شوی وے لیکن په دوی تسا قسم تکلیفونه راځی او دوی توبه نه او باسی ۱۲ ۵ے کله چه یو سورت راشی نو دوی د هغه او ریدو ته نه تیاریږی بلکه د وتو کوشش کوی نو چه دوی د قرآن آوریدو او منلو ته تیار نه دی نو د پاری تعالی د دوی ته څه ضرورت دے ۱۲ اللهم اغفر لکاتبه ولوالدیه ۱۲

لـه دا ترغيب دے اتباع د نبي كريم صلے الله عليه وسلم ته چه دا ډېر مهربان رسول دے چه ستاسو تكليف په غمېدي او ستاسو
په خير خواهۍ باندے حريص دے او مهربان دے ستاسو نو هرو دا ډېر نبي كريم صلے الله عليه وسلم خبره او منئ ۱۲ — لكه په ۱ كښے دا

سُوۡرَةٌ نَّظَرَ بَعۡضُهُمۡ اِلٰى بَعۡضٍؕ هَلۡ يَرٰىكُمۡ مِّنۡ اَحَدٍ ثُمَّ

يو سورت نو او كوري ځينے د دوي ځينو نورو ته - چه آيا وينى تاسو لره يو كس؟ بيا

انۡصَرَفُوۡا ؕ صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوۡبَهُمۡ بِاَنَّهُمۡ قَوۡمٌ لَّا يَفۡقَهُوۡنَ ۝١٢٧

واپس شي - واپس دے كړي الله زړونه د دوي ځكه چه دوي يو قوم دے چه نه پوهېږي -

لَقَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُوۡلٌ مِّنۡ اَنۡفُسِكُمۡ عَزِيۡزٌ عَلَيۡهِ مَا عَنِتُّمۡ

يقيناً راغلے تاسو ته رسول د جنس ستاسو نه گران دے په ده تكليف ستاسو

حَرِيۡصٌ عَلَيۡكُمۡ بِالۡمُؤۡمِنِيۡنَ رَءُوۡفٌ رَّحِيۡمٌ ۝١٢٨ فَاِنۡ تَوَلَّوۡا

حريص دے ستاسو په خير خواهۍ په مؤمنانو باندے ډېر مهربان رحم والا دے - نو كه دوي مخ واړوي

فَقُلۡ حَسۡبِىَ اللّٰهُ ۖ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَهُوَ رَبُّ

نو او وايه چه بس دے ما لره الله - نشته الٰه سوا د هغه نه په هغه مے توكل كړے دے او هغه رب

الۡعَرۡشِ الۡعَظِيۡمِ ۝١٢٩

د عرش لوئي دے -

سُوۡرَةُ يُوۡنُسَ مَكِّيَّةٌ وَّهِىَ مِائَةٌ وَّ تِسۡعُ اٰيَاتٍ وَّ اَحَدَ عَشَرَ رُكُوۡعًا — بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

ايتونه (۱۰۹) — شروع په نوم د خدائے پاك چه ډېر مهربان رحم لرونكے دے — ركوع گانے (۱۱)

الٓرٰ ۚ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡحَكِيۡمِ ۝١ اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنۡ

الله ښه پوهه په معنے ددے - دا ايتونه د كتاب د كامل دي - آيا شته خلقو لره تعجب چه وحي

اَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰى رَجُلٍ مِّنۡهُمۡ اَنۡ اَنۡذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيۡنَ

مو او كړه يو سړي ته د دوي نه چه او وېروه خلق او مبارك وركړه

اٰمَنُوۡۤا اَنَّ لَهُمۡ قَدَمَ صِدۡقٍ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ؕ قَالَ الۡكٰفِرُوۡنَ

مؤمنانو ته چه دوي لره مرتبه ده لويه په نزد د رب د دوي - او وے كا فرانو

د توحيد مسئله ده چا عرش او كرسي چه عالم ده صرف الله تعالىٰ پوره دے ما صرف صفت ته عرش سپارلے دے او په حديث شريف كښے دي چه څوك صبح او ماښام اووه ځله دا او وائي حسبي الله ترآخره پوره نو الله تعالىٰ به د هغه د دنيا او د آخرت حاجتونه پوره كړي ۱۲ — دا تمهيد د بيان دے يعني دا سورت او منځ نبي كريم صلے الله عليه وسلم ته خاتمه نه واقع دا سورت د قرآن ايتونه دي او د عقل نه ډك دي خلق هسے تعجب كوي چه دا دوي د جنس نه يو سړي ته وحي او شوه دا خو د تعجب خبره نه ده ۱۲

عمر ما كه دي د بني اسرائيل ذكر او د حدود نه مخكښے نازل شو بيا د ده ځكه معظم په دويم ځاے كښے - په ترتيب قرآني كښے لسم دے او په ترتيب نزول كښے (۵۱) يو پنځوستم دے ۱۲ مقصد د سورت ځكه چه متصرف صرف الله تعالىٰ دے او د دے مسئلے د پاره د جنګ اعلان او شو نو دغسے په الله تعالىٰ باندے څوك په تصرف او توكل كښے غالب نشته - نو كه څوك دا عقيده لري چه په الله تعالىٰ غالب شته نو هغه هم قابل د قتل دے ۱۲

ربع ۲
المنزل الثالث ۳
وقف النبي صلى الله عليه وسلم

له دا اول دے د پاره د دے چه تصرف کوونکے د ټولو کارونو صرف الله تعالی دے نه او په الله تعالی څوک غالب نشته څوک بغیر د اذن د هغهٔ نه سفارش نه شی کولے. نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته په کافر ساحر وائی نو جواب د دے مسئلے د وجه نه وائی - ستة ایام نه مراد مقدار د شپږو ورځو دے عین شپږ ورځے د دنیا نه دی ځکه چه دا ورځے د دنیا د پیدائش نه وروستو دی : استوی علی العرش: نه مراد دا دے چه باری تعالی چا ته څهٔ حواله کړی نه دی ټول تصرفات په خپله کوی : ما من شفیع : نه مراد دا دے چه په باری تعالی څوک غالب نشته ١٢

٢ه دا هم باری تعالی خپل لوئے قدرت بیانوی چه هغه دے کولے شی په دے څوک نه شی غالب کیدے ١٢

٣ه دا هم د خدائے تعالی د عظمت بیان دے دا ټول د خدائے تعالی د یو والی دلیلونه دی خو چه څوک ویرېږی نو هغه پرے پوهیږی ضدیان نه پوهیږی ١٢ سه دا دویم دلیل عقلی دے ١٢

إِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ۝٢ إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

یقیناً دے ساحر ښکاره - یقیناً رب ستاسو الله دے چه هغهٔ پیدا کړیدی آسمانونه

وَالْأَرْضَ فِيْ سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ

او زمکه په شپږو ورځو کښے بیا قائم شو په عرش باندے - تدبیر کوی د ټولو

الْأَمْرَ ۖ مَا مِنْ شَفِيْعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهٖ ۚ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

کارونو - نشته سفارش کوونکے مګر پس د اذن د هغهٔ نه - دا الله دے چه رب ستاسو دے

فَاعْبُدُوْهُ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝٣ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا ۖ وَعْدَ اللّٰهِ

نو صرف د هغهٔ عبادت کوئ - آیا سوچ نه کوئ تاسو - دهٔ ته ده واپس ستاسو ټولو - وعده د الله

حَقًّا ۚ إِنَّهٗ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ آمَنُوْا وَ

حقه ده - هغه اول پیدا کوی مخلوق بیا به ئے دوباره پیدا کړی چه بدل ورکړی هغو ته چه ایمان ئے راوړی او

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ

کوی ئے نیکی په انصاف سره - او کافرانو لره څکل دی د ګرمو

حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ أَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝٤ هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ

اوبو نه او عذاب دے سخت ځکه چه دوی کفر کولو - الله هغه ذات دے چه کړی ئے دے

الشَّمْسَ ضِيَآءً وَّالْقَمَرَ نُوْرًا وَّقَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ

نمر لره رڼا کوونکے او سپوږمئ لره نور او اندازه کړیده ئے هغوی لره منزلونه چه معلوم کړئ شمار

السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ

د کلونو او حساب د وختونو - نه دی پیدا کړی الله دا مګر په تدبیر سره، بیانوی

الْآيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝٥ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا

آیتونه د هغه قوم د پاره چه پوهیږی - یقیناً په تللو راتللو د شپے او د ورځے او د هغه شی

لـه داد عذاب اخروي كوم خلق چه د الله د ملاقات اميد نه لري او په ژوند د دنيا خوشحاله دي او دا يې مقصود دی او د الله تعالیٰ د وحدانيت د دلائلو نه بې خبره دي نو دوی د دوزخيانو دی ۱۲ سـ۲ـه دا د ثواب د آخرت بيان دے

خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝۶ اِنَّ

چه پيدا كړي دي الله په آسمانونو او په زمكه كښې دليلونه دي د هغه قوم د پاره چه ويريږي (د خدائه). يقيناً

الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا وَرَضُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوْا

هغه خلق چه اميد نه كوي د ملاقات زمونږ او راضي شوي دي په ژوند لنډ او مطمئن شوي دي په

بِهَا وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا غٰفِلُوْنَ ۝۷ اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ

هغې او هغه خلق چه د آيتونو زمونږ نه بې خبره دي. د دوی ځاے اور دے

بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝۸ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

په سبب د بد كسب د دوی سره. يقيناً هغه خلق چه ايمان ئې راوړيدے او كوي نيكي

يَهْدِيْهِمْ رَبُّهُمْ بِاِيْمَانِهِمْ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِيْ

خو نه به او كړي دوی ته رب د دوی په سبب د ايمان د دوی. چه بهيږي به لاندې د هغې نه ويالے او سيلونه

جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝۹ دَعْوٰىهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ

جنتونو د نعمت كښې. بلنه د دوی به په جنت كښې (دا وي چه) پاك ده تا لره اے الله او صلاة د دوی به

فِيْهَا سَلٰمٌ وَاٰخِرُ دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۱۰

په جنت كښې سلام وي. او آخري بلنه د دوی به دا وي چه ټول صفتونه ثابت دي صرف الله لره چه رب د عالم دے.

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ

او كه زر رسولے الله خلقو ته تكليف په شان د زر غوښتلو د دوی خير لره نو ختم شوے به وو

اَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝۱۱

عمر د دوی. نو پريږدو هغه خلق چه اميد نه كوي د ملاقات زمونږ په سركشئ د دوی كښې بې عقله.

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا

او كله چه اورسي انسان ته تكليف نو بلل ماله (ئې) په اړخ او په ناسته او په ولاړه.

يعني د كوم خلقو چه ايمان ټيك دے او د ايمان په رڼا كښې نيك عمل كوي نو د دے ايمان په وجه به باري تعالیٰ دوی په دين مضبوط كړي او د دوی خاتمه به په ايمان او شي او په جنت كښې به وي او صلاة منے دے چه د دوی غټه شی ته ورت شي نو دا به او وائي چه اے الله ته هر قسمه كمي نه پاك ئې ايمان دے چه ته د عيبونه پاك ئې نو ملك به ترې چه السلام عليكم د ځنته صفه مقصود دے نو دے به او وائي چه اے الله ته هر قسمه كمي نه پاك ئې او د ټول عالم د خير و رتو نه يو ره كو ونكے ئې باري تعالیٰ صفه كوي ځنګه چه د خلقو يقين وي په جنت كښې به په الله تعالیٰ يقين مضبوط شي دغسے كه څوك يو سړي په الله تعالیٰ يقين مضبوط شي په دنيا كښې نو د غسے الله تعالیٰ هر قسمه كولے شي لكه د انبياء عليهم السلام چه يقين پخپل سوال باندې مضبوط وه نو ځكه معجزے ښكاره كيدے سـ۲ـه دا زورنه دے چه كله انسان ته تكليف ورسي نو بيا سوالونه كوي او كله چه تكليف ترينه لرے كوم نو بيا ما هيڅ كړي داسے نه ده پكار. پكار دا ده چه هر وخت سره خپل مولیٰ ته ژړا او فرياد كوي ۱۲ عـ۳ـه بل مطلب په دين دے چه په دين خوشحاله وي ۱۲

۱ د وخه ته ایمان د و چه نه بوجا نو ته بدل ورکوو م ۔
۲ چه تاسو بد څه کار کوئ څه یا بد ۔
۳ د باری تعالیٰ د حضور نه ... کوی چه دوی وائی چه دا قرآن څه نه دے بدله کښې ... بد قرآن راوړه یا کم از کم د ده دا توصیف بدل کړه ته ورته اووایه چه د خپل طرفه نه په قرآن کښې زه تصرف نه شم کولے البته په حکم د خدائے تعالیٰ سره نسخ په قرآن کښې کیږی ۔
۴ ورته اووایه چه زه دا قرآن تاسو ته وایم دا د الله تعالیٰ حکم دے ورنه یو امی سړے څنګه دا سے فصیح کلام وئیلے شی چه ترا وسه د څلوېښتو کلونو پورے څه خو څه بیان قوم ته نه وی کړے بیا نا څاپه او دریږی او دا سے عجیب او غریب کلام قوم ته پیش کوی چه خلق ورته حیران شو ۔

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرٍّ مَسَّهُ كَذَٰلِكَ

نو هرکله چه لرې کړو مونږ د ده نه تکلیف نو تیر شو داسې لکه چې نه وو بللی مونږ لره طرف د تکلیف ته چه رسیدلے وو ده ته ورته

زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ

ذخبے ښائسته شوی دی بے ځایه کار کوونکو ته هغه عمل چه دوی کولو ۔ او یقیناً ما هلاک کړی دی پیړئ پخوا

قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا

ستاسو نه هرکله چه ظلم کړے وو دوی ۔ او راغلی وو دوی ته رسولان د دوی په دلیلونو ښکاره او نه وو دوی چه

لِيُؤْمِنُوا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ

ایمان راوړے وے ۔ داسې جزا ورکوو مونږ قوم مجرمانو ته ۔ بیا مو کړی تاسو لره

خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ وَإِذَا

خلیفه ګان په زمکه کښې پس د دوی نه چه وګورو مونږ چه څنګه کوئ تاسو ۔ او کله چه

تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا ائْتِ

اولوستلې شی په دوی آیتونه زمونږ صاف ۔ وائی هغوی چه امید نه لری د ملاقات زمونږ دا وړه

بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ

قرآن بل په ځائې د دې نه یا دے بدل کړه ۔ او وایه نه دے کار زما چه بدل کړم دے د

تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ

خپل طرف نه ۔ تابعداری نه کووم مګر د هغې چه وحی کیږی ماته ۔ زه ویریږم که

عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ

نافرمانی اوکړم د رب خپل نه د عذاب د لوئې ورځې ۔ او وایه که رضا وے د الله ما به نه وو لوستے دا

عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ

قرآن په تاسو او خبر کړی به نه وے تاسو په دې قرآن ۔ بیشکه زما یقیناً ما تیر کړیدے په تاسو کښې عمر یو لویه حصه

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۱۶﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ

آيا تاسو نه پوهيږئ؟ نو څوک دے غټ ظالم د هغه چا نه چه تړى په الله باندے دروغ

كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿۱۷﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ

دروغژن کوى د هغه - يقيناً نه کاميابيږى مجرمان - او بندګى کوى سوا د

اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا

تعالىٰ د هغه چه نه ضرر رسولے شى ... او نه نفع رسولے شى ... او وائى چه دا ... سفارشيان ...

عِندَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي

په نزد د الله - او وايه چه آيا خبروئ الله لره په هغه څه چه معلوم نه دى الله ته په آسمانونو کښې او نه په

الْأَرْضِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۱۸﴾ وَمَا كَانَ النَّاسُ

زمکه کښې - پاک دے الله او اوچت دے د هغه نه چه شريکوى ئې د هغه سره - او نه وو خلق

إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ

مگر يو جماعت وه نو اختلاف ئې وکړو - او که نه وے حکم مخکښې شوے د رب ستا نه

لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿۱۹﴾ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ

نو فيصله به شوى وه په منځ د دوى کښې په هغه خبره کښې چه دوى پکښې اختلاف کوى - او وائى ...

عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم

په ده باندے نښه د رب د ده نه - نو او وايه يقيناً غيب صرف الله پورې دے نو انتظار کوئ يقيناً زه تاسو سره

مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿۲۰﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ

انتظار کوونکو نه يم - او کله چه ورکړو خلقو ته مهربانى پس د تکليف نه چه رسيدلے وه

مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ

دوى ته په هغه وخت دوى لره مکر وى په آيتونو زمونږ کښې - او وايه الله زر لوى تدبير - يقيناً

سلے ... هغه هم ... تعالىٰ ... نو ... [illegible]
... تعالىٰ ... سفارش ... قيامت ... شفاعت ... نبى کريم صلى الله عليه وسلم ... مسلمانان ... سفارش ... [illegible]

لے د سختئ په وخت کافران الله تعالیٰ ته فریاد کوی معلومه شوه چه مشرکان الله تعالیٰ منی او د حقه نه جاجتونه هم

غواړی او د سختئ په وخت صرف د الله تعالیٰ نه حاجتونه غواړی او د صرف بیان الله تعالیٰ لره نه منی ولے افسوس په حقه مسلمانانو د سختئ په وخت آواز کوی چه یا پیرا! یا اولیه بابا! یا خواجه صاحب یا سید و صاحبه یا کاکا صاحبه رامدد شے او په نیکئ رااوړ سے - اے بدبخته مسلمانانو تاسو په مسلمانان وائے او د مشرک نه لا ندے شوے او که یو رب العالمین وړاندے د توحید مسئله کوی نو وائی دا نوے مسئله ده او زه د پلار نیکه دین ته پریږدم نو پلار نیکه ته ولے مشرک وائے نو که شرک کوی نو څه ن غم قوی په دنیا کښے یو شو ورځے مزه ده بیا ورسره فیصله ده او دنیا فانی شے ده نن شته صبا نشته په دے ولے باور کوئ دنیا خوبا ده لکه فصل تا زه بنکاره شی بیا ژر ختم شی دغسے دنیا ده الله فکر کوو نکو خلقو ته نمونے او مثالونه پیش کوی د پوهه کیدو د پاره چه د دی پوهه شی ۱۲

رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ۝ هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

رسولان ځمونږ لیکی هغه چه تاسو مکر کوئ - الله هغه دے چه بوزی تاسو لره په بیابان او په دریاب کښے

حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ فِي الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا

تر دے چه شی تاسو په جهازونو کښے او بوزی دوی لره په هوا صافی سره او خوشحاله شو دوی په هغے

جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا

راشی ورته هوا تیزه او راشی دوی ته چپے د هر طرف نه او ګمان اوکړی دوی

أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا

چه دوی ګیر کړے شو سوال کوی د الله نه یو ازے شی د هغهٔ په بندګئ کښے - که ته بچ کړے مونږ ه

مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝ فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ

د دینه نو شو به شکر ګذار - نو هر کله چه بچ کړی دوی لره و هغه نو دوی شرارت کوی

فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنفُسِكُم ۖ مَّتَاعَ

په زمکه کښے ناحق - اے خلقو یقیناً شرارت ستاسو تاوان دے تاسو لره - نفع واخلئ

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

په ژوند لنډ کښے بیا ما ته واپس ستاسو ده نو خبر به کړم تاسو په عمل ستا سو -

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ

یقیناً مثال د ژوند لنډ لکه اوبه چه او ورولو مونږ د آسمان نه نو ګډ شی را او خیژی په هغے سره

نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ

ګیاه د زمکے نه کوم چه خوری خلق او څاروی - تر دے چه کله واخلی

الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا

زمکه ښکلی خپل او ښائسته شی نو ګمان اوکړی اهل د زمکے چه دوی قادر دی په دغه فصل -

سله د واده مومنانو د پاره زيرے دے چې الله تعالی خو ټول خلق بلي کور د سلامتۍ ته چې جنت دے په دنيا کښې او جنت په آخرت کښې هم نيکان ورته بلنه قبلوي ... وينه ارشاد او په آخرت کښې معزز جنتيان او هميشه جنتيان به وي ۱۲

أَتٰهَآ أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنٰهَا حَصِيْدًا كَأَنْ لَّمْ تَغْنَ

نو راشي ورته حکم زمونږ د شپې يا د ورځې نو کړو مونږ هغه ريبلې شوې لکه چې نه وه هغه

بِالْأَمْسِ ۚ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٤﴾ وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا

پرون - دغسې بيانوو مونږ آيتونه د هغه قوم د پاره چې فکر کوي - او الله بلي خلق

إِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ۖ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ إِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٥﴾ لِلَّذِيْنَ

کور د امن ته - او ښوونه کوي هغه چا ته چې غواړي لارې برابرې ته - د هغو د پاره

أَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ۚ

چې نيکي کوي خوشحالي او زياتې ده - او نه به خيژي په مخونو د دوی توروالے او نه ذلت

أُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ

دوی جنتيان دي - دوی به په هغه کښې هميشه وي - او هغه خلق چې کوي ناروا

جَزَآءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۗ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ

نو بدله د ناروا د هغو په مثل د هغو ده - او خيژي به په هغوی ذلت - نيشته دوی لره د الله نه بچ

عَاصِمٍ ۚ كَأَنَّمَآ أُغْشِيَتْ وُجُوْهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ۗ

کوونکے - گويا پټ شوي به وي مخونه د دوی په ټکړې د شپې تورې سره -

أُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ

دوی دوزخيان دي - دوی به په هغې کښې هميشه وي - او کله چې جمع کړو دوی ټول بيا به

نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ أَشْرَكُوْا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ

او وايو مشرکانو ته - او دريږئ په ځاے خپل تاسو او شريکان ستاسو - نو جدائي به راولو په مينځ د

وَقَالَ شُرَكَآؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٨﴾ فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا

دوی کښې او وبه وائي شريکان د دوی نه وه کړې تاسو زمونږ بندگي - نو پوره دے الله شاهد

سله د واده منکرانو د پاره بيان د عذاب دے چې چا د باري تعالی بلنه او نه منله نو په دنيا کښې به ذلت او په آخرت کښې تورمخي هميشه دوزخيان وي ۱۲

سله د واده هغو خلقو بيان دے چې هغوی د الله تعالی دعوت نه دے منلے او وائي چې حلته به دا نيکان پنډکان زمونږ شفاعت کوي مونږ ته دوی لنی ... نو څکه کوو دوی ته راوښيان کوی نو باري تعالی فرمائي چې راشئ د چا د چې ستاسو طمع ده هغوی زبان خبره وا ورځ هغوی به په قيامت کښې ستاسو د عبادت نه ناکار کوی او وائي به چې مونږ ستاسو د عبادت نه ناخبر يو په قيامت کښې به هر څوک خپل عمل معلوم کړي او د باري تعالی دربار ته به پيش شي او د دنيا دروغ به ترينه بيا هير وي او نه به حلته دا دروغ چلوي ۱۲

له يعني د خدائے تعالیٰ د وحدانيت والا نکه امشرکان هم منی ته د وينه تپوس اوکړه د د ے مذکوره کارونو

بيننا وبينكم إن كنا عن عبادتكم لغفلين ۲۹ هنالك تبلوا

په مينځ زمونږ او ستاسو کښے يقيناً د و مونږ د بندګئ ستاسو نا خبره - هلته به معلوم کړی

كل نفس ما أسلفت وردوا إلى الله مولىٰهم الحق وضل عنهم

هر نفس هغه کار چه د ه کړے دے او واپس به کړے شی الله ته چه مولیٰ د د وی دے په رشتيا او ورک شی د د وی نه

ما كانوا يفترون ۳۰ قل من يرزقكم من السماء والأرض أمن

هغه دروغ چه د وی جوړول - او وايه چه څوک رزق درکوی تاسو له د آسمان نه او د زمکے نه يا څوک

يملك السمع والأبصار ومن يخرج الحي من الميت ويخرج

مالک د غوږونو او د سترګو دے او څوک راوباسی ژوندے د مړی نه اوراوباسی

الميت من الحي ومن يدبر الأمر فسيقولون الله فقل

مړی د ژوندی نه او څوک تدبير کوی د کارونو د ټولو - نو د وی به اووائی چه الله - نو ته وايه

أفلا تتقون ۳۱ فذلكم الله ربكم الحق فماذا بعد الحق إلا

آيا پس نه ويريږئ تاسو - نو دا الله دے چه رب ستاسو دے په رشتيا - نو څه د ی پس د حق نه مګر

الضلل فأنى تصرفون ۳۲ كذلك حقت كلمت ربك على

ګمراهی ده - نو چرته واپس کولے شئ تاسو - د غسے ثابت شوه حکم د رب ستا په

الذين فسقوا أنهم لا يؤمنون ۳۳ قل هل من شركائكم

نافرمانو باندے چه د وی ايمان نه راوړی - او وايه آيا شته د شرکاو ستاسو نه

من يبدؤا الخلق ثم يعيده قل الله يبدؤا الخلق ثم يعيده

هغه چه اول پيدا کړی خلق بيا ئے دوباره پيدا کړی - او وايه الله اول پيدا کوی خلق بيا ئے دوباره پيدا کوی

فأنى تؤفكون ۳۴ قل هل من شركائكم من يهدي إلى الحق

نو چرته واپس کيدے شئ تاسو - او وايه آيا شته د شرکاو ستاسو نه هغه چه لارښوونه کوی حق لره -

د وی تمانئل د ی چه دا کارونه صرف باری تعالیٰ کوی نو ته ورته او وايه چه بيا د غيرو نه ولے حاجتونه غواړئ ۔

ثه د مسلمان نه کافر يا د عالم نه جاهل يا د انسان نه نطفه او د نطفے نه بيا انسان جوړوی ۔

ثه تدبير د ټولو کارونو کوی نو امشرکان قائل دی چه دا کارونه صرف الله تعالیٰ کوی ۔

ثه دا تفسير د کلبی ؒ دے دا ځلورم دليل عقلی دے په لوئے قدرت د باری تعالیٰ يعنی د د ومره لوئے قدرت والا بادشاه باندے څوک نه شی غالب کيدے نو حاجتونه صرف د ده نه غواړئ صرف د ے د لوئے قدرت او د لوئے علم والا دے ستاسو حاجتونه ورته معلوم دی او پوره کولے شی ۔

ع ۱۱

ؔ یعنی اللہ تعالیٰ خو روته خونه کوی او مخلوق به ته خوځوی باری تعالیٰ لار ښئ موندے شی سوندے نو بیا ولے د مخلوق په دعا پسے ځی نو
غواړی او صفته د ته راضی وشی والی او مخالق پر بیږدی وایی غلط حکم کوی ؛ ؎ دا زور رنده د مخالفینو یعنی ملیونو یو

قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِيْۤ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ

او وایه الله خالق حق لره - آیا پس هغه څوک چه ښائی حق لره لائق دے چه تابعداری د

اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْۤ اِلَّاۤ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿۳۵﴾

هغه او کړی شی یا هغه څوک چه لار نه مومی مګر چه خود ورته او کړے شی - نو څه او شو تاسو لره څنګه حکم کوئ

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا ؕ اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِيْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ؕ

او تابعداری نه کوی زیات د دوی مګر د ګمان - یقیناً ګمان کار نه ورکوی په حق خبره کښے هم څه -

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۳۶﴾ وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ

یقیناً الله پوهیږی په هغه چه کوی دوی - او نه دے دا قرآن چه

يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ

جوړ کړے شوے وے سوا د الله نه لیکن تصدیق د مخکښے کلام دے

وَتَفْصِيْلَ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۳۷﴾ اَمْ يَقُوْلُوْنَ

او بیان د حکم لیکل شوی دے شبه پکښے نشته د رب د عالمونو دے - آیا وائی دوی د

افْتَرٰىهُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهٖ وَادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ

ځانه جوړ کړے دے هغه دا لره - او وایه نو راوړئ یو سورت په شان د ده او راوبلئ هغه څوک چه طاقت وی ستاسو

دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۳۸﴾ بَلْ كَذَّبُوْا بِمَا لَمْ يُحِيْطُوْا

سوا د الله نه که یئ تاسو رښتونی - بلکه دروغژن کړی هغه چه نه شی رسولے علم ته

بِعِلْمِهٖ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيْلُهٗ ؕ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

پوهه خپله او لا نه دے راغلے دوی ته حقیقت هغه - دغسے دروغژن کړی و هغوی چه مخکښے د دوی وو

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۳۹﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ

(رسول الله) نو او ګوره څه رنګ شو آخر د ظالمانو - او ځینے د دوی نه هغه دی چه ایمان راوړی په قرآن

د خدائے تعالیٰ خود کر شو آیا د دوئم شے دلائل شتے نو باری تعالیٰ فرمائی وایوځ ورسره څه کوئ صرف وهم او ګمان کوئ په وهم او ګمان خو حکم نه ثابتیږی او د باری تعالیٰ د وحدانیت دلائل قرآن بیانوی او دا خود کتاب دے چه دروغ نه دے او د مخکښے کتابونو تصدیق دے او به شک په دے رب العٰلمین رالیږلے دے او که دوی به دے قرآن شبه کوی چه د الله تعالیٰ کتاب نه دے نو دوی هم عرب دی د دے یو سورت مثل دے پیش کړی - د إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ - د مثل د د عربو غټ غټ شاعران ناچاره شو او هغوی او وئیل چه مَا هٰذَا كَلَامُ الْبَشَرِ: بلکه دوی ځان د دے پوهه کړے په دے کتاب خبره د کتاب خبرے به دوی او وینی څکه هم خلقو د حق مقابله کړے ده نو هغه څه شو - بعضے په دے قرآن ایمان راوړی او بعضے نه راوړی الله تعالیٰ ته مفسدان معلوم دی که دوی تا له دروغژن وائی خو پرواه نشته ته ورته او وایه چه ما د عمل ستاسو نه او ستاسو د عمل ځما نه تپوس نه شی کیدے زه ستاسو د عمل او تاسو ځما د عمل ذمه وار نه یئ ۱۲

له دا ئې ورانه وه يعني ځينې خلق تا ته غوږ كيږدي نو ستا طمع پيدا شي چه دوى به ښه شي دا سې نه ده دوى كه تا ته غوږ كيږدي
يا تا ته ګوري نو دوى نه حق اوري او نه ويني دوى د خير د پاره تا ته نه راځي نو ته د دوى په هدايت د ځه كوله په دوى د قهر مهر لګيدلې دے دا د باري تعالى په دوى ظلم نه دے دوى په ځان ظلم كوي چه د حق دښمني كوي ١٢

ع

ومنهم من لا يؤمن به وربك اعلم بالمفسدين (٤٠) وان

او ځينې د دوى نه هغه دي چه ايمان نه راوړي په ده - او رب ستا ښه پوهيږي په مفسد انو لره - او كه دوى

كذبوك فقل لي عملي ولكم عملكم انتم بريئون مما اعمل

دروغژن ګڼي تا لره نو ووايه ما لره دي عمل زما او تاسو لره دي عمل ستاسو تاسو بې تعلق يئ د هغې نه چه زه ئې كوم

وانا بريء مما تعملون (٤١) ومنهم من يستمعون اليك افانت

او زه به تعلق يم د هغې نه چه تاسو ئې كوئ - او ځينې د دوى نه هغه دي چه غوږ كيږدي تا ته - نو آيا ته

تسمع الصم ولو كانوا لا يعقلون (٤٢) ومنهم من ينظر اليك

اورولے شې كڼو ته او حال دا چه نه پوهيږي - او ځينې د دوى نه هغه دي چه ګوري تا ته -

افانت تهدي العمي ولو كانوا لا يبصرون (٤٣) ان الله لا يظلم

نو آيا ته ښوونه كولے شې ړندو ته او حال دا چه نه وينې - يقينا الله ظلم نه كوي

الناس شيئا ولكن الناس انفسهم يظلمون (٤٤) ويوم يحشرهم

په خلقو د هيڅ څيز ليكن خلق په ځان خپل ظلم كوي - او كله چه جمع كړي دوى لره الله

كان لم يلبثوا الا ساعة من النهار يتعارفون بينهم قد

(ګمان به كوي) چه نه دي ايسار شوي مګر يو ساعت د ورځې پيژني به دوى يو بل - يقينا

خسر الذين كذبوا بلقاء الله وما كانوا مهتدين (٤٥) واما

تاوانيان دي هغه چه دروغژن ئې ګڼلي ملاقات د الله او نه دي دوى لار موندونكي - او كه

نرينك بعض الذي نعدهم او نتوفينك فالينا مرجعهم

اوښايو تا ته بعضې هغه چه وعده ئې كوو مونږ د دوى سره يا وفات كړو تا لره نو ما ته واپس د دوى دے

ثم الله شهيد على ما يفعلون (٤٦) ولكل امة رسول فاذا

بيا الله شاهد دے په هغه كار چه دوى ئې كوي - د هر امت د پاره رسول دے - نو هر كله چه

له عذاب آخرت بيان دے چه دا سې سخته ورځ راروانه ده په مخالفينو باندې چه د هغې سختئ او ويرې نو د دنيا او د برزخ ټول عمر به ورته يو ساعت معلوم شي بيا به يو بل پيژني خو لاس به ئې نه رسي مسلمانانو خو به د يو بل سفارش كوي غرق دي هغه خلق چه قيامت نه مني ١٢

له دا د عذاب دنيوي بيان دے چه مخالفينو لره ضرور عذاب وركوو مونږ يا ستا په حضور كښې لكه په رمشلا يا ستا د وفات نه پس ځكه د نه شي تيښته يعني مخالفينو ته په دنيا كښې هم عذاب دے او په آخرت كښې هم په هر زمانه كښې چه رسول خپل قوم ته حكم د رسولے د او دوى نه دے منلے نو په دوى عذاب راغلے دے ١٢

ك يعني متى نه هي اعتراض شو نه كوي خلق به كي نه كوي ... ورته جواب وركړه چه زه خو د عذاب نه خبر نه يم
راځي زه خپله ان نه يم او كار ساز هم نه يم زه خو د ځان د پاره نه نفع راوستے شم او نه ضرر لرې كولے شم ... البته

جَآءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝٤٧ وَ

راغے رسول د دوي نو فيصله به او شوه په مينځ د دوي كښے په انصاف او دوي سره به ظلم و نه شو۔

يَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝٤٨ قُل لَّا أَمْلِكُ

وائي دوي كله به وي دا وعده (د عذاب) كه تاسو رشتونى يئ۔ او وايه زه مالك نه يم

لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ إِذَا جَاءَ

د خپل نفس د پاره د ضرر (لرے كولو) او نه د نفع (راحاصلولو) مګر كوم چه خوښ د الله دے (نو هغه كيږي) د هر امت د پاره

أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٤٩ قُلْ

ده كله چه راشي نيټه د دوي نو روستو به نه شي يو ساعت او نه به مخكښے شي۔ او وايه

أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ

فكر او كړئ كه راشي تاسو ته د هغه عذاب د شپے يا د ورځے نو څه څيز دے ... د هغه

الْمُجْرِمُونَ ۝٥٠ أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنتُم بِهِ ۚ آلْآنَ وَقَدْ كُنتُم بِهِ

مجرمان۔ آيا بيا هر كله چه راشي عذاب ايمان به راوړئ تاسو په هغه۔ اوس ايمان راوړئ او تاسو

تَسْتَعْجِلُونَ ۝٥١ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ

عذاب غوښتلو زر۔ بيا به او ويلے شي ظالمانو ته حاصل كړئ هميشه عذاب۔

هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ۝٥٢ وَيَسْتَنبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ ۖ

بدله نه شي دركولے تاسو ته مګر د كسب ستاسو۔ او تپوس كوي ستا نه چه آيا حق دے (دا عذاب)

قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ ۖ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ۝٥٣ وَلَوْ أَنَّ

او وايه چه او قسم دے په رب زما چه دا بلا شبه حق دے او نه يئ تاسو عاجز كوونكي د عذاب۔ او كه وي د

لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا

هر نفس د پاره چه ظلم ئے كړے دے هغه شے چه په زمكه كښے دے نو بدله به كړي د ځان د خلاصون د پاره۔ او پټه به كړي

ك كوي د نفع او د ضرر نو هغه كيږي۔ د عذاب د پاره الله تعالیٰ وخت مقرر كړے دے د مقرر وخت نه عذاب مخكښے روستو كيدے نه شي ١٢ ك د مخكښے كيده هے تاكيد ا ذكر شو وي لكه سړے او وائي د كاندا تمره د ے نرخ كښے كيږي ياتے نيټے نو مقصود د خو كے وي زياتے هے تاكيد ا ذكر شي يعني ضرر په نيټه د عذاب كښے فرق نيشته نو داسوال ختم شو چه كله نيټه راشي نو بيا روستو والے متصور دے او مخكښے والے خو د سره كيدے نه شي نو ولے د هغه نه كوي پاره تعالیٰ ١٢ ك دا د عذاب د نيوي بيان دے چه عذاب راشي نو دا منكران به تر يته ځان بچ كړي او چه عذاب راشي نو دوي به وائي چه موږ د قرآن منو او عذاب هم منو ليكن په هغه وخت ايمان منظور نه دے ١٢ ك دا د عذاب اخروي بيان دے چه په قيامت كښے به بيا په هغه نه خلاصيږي او بيا به خپيا نه وي ١٢

له واؤ باری تعالیٰ د وحدانیت صاف او څرګند ثبوت دے یعنی د آسمانونو او د زمکے ټول څیز ونه صرف د الله تعالیٰ دی نو حقه نه چرته حاجتونه غواړئ په الله تعالیٰ څوک زور آور نیشته ۱۲ ۲ه معلومه شوه چه ښکاری زیات دی د تیکا نوته ۱۲ ۳ه د تیځیب دے قرآن ته چه اے خلقو تاسو ته داسے لوئے قرآن راغلے چه وعظ دے او د زړونو مرضونه لکه حسد او شرک وغیره د دے په طبیب دے او خوند دے او مهربانی او د الله فضل دے نو ګنئ ضرور او مئ او په دے خوشحاله شئ د ټولو نعمتونو نه دا قرآن زیات لوئے نعمت دے ۱۲

۴ه مطلب دا چه الله تعالیٰ په آیت ۵۵ کښے فرمائیلی دی چه هرڅه د آسمانونو او د زمکے صرف د باری تعالیٰ دی نو د هغه متعلق دا اعلان دے چه بیا ولے دغه څه حرام او څه حلال جوړوئ ولے په الله تعالیٰ دروغ تړئ د قیامت نه او ویریږئ ستاسو دا شرک غواړئ چه الله تعالیٰ تاسو لره او هلاک کړی خو الله تعالیٰ مهربان دے خو زیات خلق د باری تعالیٰ دا احسان نه منی ۱۲

۵ه دا د باری تعالیٰ د وحدانیت صاف څرګند دلیل دے یعنی په هرڅه پوهه صرف الله تعالیٰ دے او یوه ذره د باری تعالیٰ نه نه پټه کیدی حاصل دا چه غیبدان د کل کار دی او کارساز د ټولو کارونو صرف او صرف باری تعالیٰ دے او مخلوق دا بیے ندی نو حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ په هغه څوک زور آور نیشته ۱۲

الندامة لما راوا العذاب وقضي بينهم بالقسط وهم

پښیمانتیا هرکله چه اووینی عذاب لره او فیصله به اوشی په مینځ د دوئ کښے په انصاف سره او دوئ

لا يظلمون ﴿٥٤﴾ الا ان لله ما في السموت والارض الا ان

سره به ظلم اونه کړے شی - خبردار یقیناً صرف الله لره د هغه ټول څیز دی چه په آسمانونو او په زمکه کښے دی - خبردار یقیناً

وعد الله حق ولكن اكثرهم لا يعلمون ﴿٥٥﴾ هو يحي ويميت

وعده د الله حقه ده لیکن ډیر د دوئ نه پوهیږی ئی - هغه ژوندی کوی او مړه کوی

واليه ترجعون ﴿٥٦﴾ يايها الناس قد جاءتكم موعظة من

او دوئ ته به تاسو واپس کړے شئ - اے خلقو! راغے تاسو ته وعظ د

ربكم وشفاء لما في الصدور وهدى ورحمة للمؤمنين ﴿٥٧﴾

رب ستاسو نه او شفاء مرض د زړونو - او خوند او مهربانی د پاره د مومنانو -

قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما

او وایه په فضل د الله او د رحمت د هغه سره نو په دے دے خوشحاله شی - دا غوره دے د هغه شی نه چه

يجمعون ﴿٥٨﴾ قل ارءيتم ما انزل الله لكم من رزق فجعلتم

دوئ جمع کوی - او وایه چه او ګورئ هغه شیان چه رالیږلی د الله تاسو لره څه رزق نو جوړ کړئ تاسو

منه حراما وحللا قل الله اذن لكم ام على الله تفترون ﴿٥٩﴾ و

ځینے د هغه نه حرام او حلال - او وایه آیا الله حکم کړے دے تاسو ته یا په الله دروغ تړئ - او

ما ظن الذين يفترون على الله الكذب يوم القيمة ان

څه خیال دے د دروغ جوړوونکو چه الله (چه څه به او کړی د دوئ سره) په ورځ د قیامت - یقیناً

الله لذو فضل على الناس ولكن اكثرهم لا يشكرون ﴿٦٠﴾ وما

الله مهربان دے په خلقو باندے لیکن زیات د خلقو احسان نه منی - او نه کیږی

ع ٦ ١١

ډ کړ چه د الله نه ويريږي او د دين فرض کوي او په دوی کښې په دوستانو ويره او غم نيشته په وړاندې جهان

تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ

په څه حال کښې اونه لولئ د حقه ذ څه قرآن اونه کوئ تاسو څه

عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ

کار مګر يو تاسو ته حاضر کله چه شروع کوئ په حقه کښې او نه غائب کيږي

عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا

د رب ستا نه په قدر د ذرې په زمکه کښې او نه په آسمان کښې او نه

أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ

وړوکی د دې نه او نه لوئې مګر په کتاب ظاهر کښې دی - ياد او ساتئ يقيناً اولياء د

اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا

د الله نه ويره نشته او نه به دوی غمژن شي - کوم چه ايمان راوړی او ځان

يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا

ساتلی دی - د دوی د پاره مبارکي ده په ژوند د دنيا کښې او په آخرت کښې - نيشته

تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ وَلَا يَحْزُنْكَ

بدلول د کلمو د الله لره دا بري لوئې دے - او خفه دې نکړي تا دې

قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ

خبرو د دوی - يقيناً عزت الله لره دے ټول - هغه ښه آوري او پوهيږي - ياد او ساتئ يقيناً خاص

مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ

الله لره هغه څوک چه په آسمانونو کښې او هغه څوک چه په زمکه کښې دي - او کوم چه تابعداري کوي هغه خلق چه بلل

مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا

سوا د الله نه شريکانو لره - تابعداري نه کوي مګر د اټکل او نه دي دوی مګر

ك وابشارت دے چه د دوی غيرتي بادشاه وي په حقه د دنيا ويره او غم نه راځي - حديث قدسي دے چه الله تعالیٰ فرمائي زه پخپل بنده وي دو وړ او ووړه ائتنه ته چه کوم کړي په دنيا کښې څوک ويريږي او ويره آخرت کښې به په امن وي او په دنيا کښې به هم د دنيوي تکليفونو نه بې غمه وي اګر د تکليف پرې وي خو غم به د تکليف پرې نه وي او څوک چه په دنيا کښې نه بې غمه وي نو په آخرت کښې به ذ حقه لري او ويره وي ۔

ك د اولياؤ بيان او د کرامت د ولي حقيقت کښې يعني اتباع د دين او د کرامت صادر د کمال دے او کرامت په خدائی حکم د نه څه کار او ش لکه په يو د چا وي چه خلق موږ شي نو د کرامت هيڅ وي د امداد د کمال او د ثواب نه دے او د اختيار شي هم نه دے په دې کرامت د خدائے دوستان منه کيږي هغه د امداد د شهرت دے او په شهرت سره په ولايت حلال کيږي چه تکبر پکښې اوشي ۔

ك د انسان د دو ۱ ۔

ك د اهم د باري تعالیٰ د وحدانيت صاف او وم وايه د دې چه هغه ذات الله تعالیٰ دی د غير الله بندګي په حقيقت کښې د خپل وهم بندګي ده ۔

منزل ۳

له واحسم د باری تعالیٰ د وحدانیت اتمه دلیل دی ۱۲ ۲ے دا زور نعوذ و د وله مراد نا ثبوت ده او نا ز وله و کله خلکه چه خوز و ته په مال کښے تصرف کوی نو د کا فرانو خیال وو چه دوی ښے وا او لیا و د بارے تعالیٰ په مکومت کښے تصرف کوی یعنی دوی لے په کار ده کښے

يَخْرُصُونَ ۝٦٦ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ

اټکل کوی - الله هغه ذات دے چه پیدا کړے یئے تاسو له شپه چه آرام کوئی په هغے کښے او ورځ ئے

مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ۝٦٧ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ

کتو د پاره - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د هغه قوم د پاره چه اوری - وائی دوی جوړ کړیدے الله

وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ الْغَنِيُّ ۖ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنْ

ولد پاک دے هغه - هغه غنی دے - د هغه لره دی هغه ټول څیزونه چه په آسمانونو کښے دی او هغه چه په زمکه کښے

عِندَكُم مِّن سُلْطَانٍ بِهَٰذَا ۚ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٦٨

نیشته تاسو له څه دلیل په دے - آیا وائی تاسو په الله هغه خبره چه تاسو ئے نه پوهیږئ ؟

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝٦٩

او وایه یقیناً هغه خلق چه تړی په الله باندے دروغ کامیاب به نه شی

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ

دوی لره نفعه ده په دنیا کښے بیا موږ ته واپسی ده د دوی بیا به ورکړو موږ دوی لره عذاب

الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝٧٠ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ

سخت ځکه چه کفر ئے کولو - او اوروایه دوی ته قصه د نوح کله چه او وئیل هغه

لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ

قوم خپل ته اے قومه که چرے دروند دے په تاسو باندے او دریدل زما او وعظ زما په آیتونو د

اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ

الله نو په الله ما توکل کړے دے نو په اتفاق سره او کړئ تدبیر خپل سره د شرکاؤ ستاسو بیا دے نه وی

أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ۝٧١ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ

تدبیر ستاسو پټ بیا تکلیف اورسوئ ما ته او صبر مه کوئ ما ته - نو که واپس شوئ تاسو

نا ثبات دی نو باری تعالیٰ د جواز نا ثبت ځوا په مکوز کښے قدرت نیشته ځکه چه الله لره او د هر څه پیدا ځه مالک دے البته په احکامو رسولو کښے انبیاء او علماء قاصد ان د الله دی ۱۲

۳ے دا د عذاب دنیوی بیان دے چه څوک د باری تعالیٰ حکم نه منی نو د نوح علیه السلام د قوم پشان به هلاک شی او څوک چه منی نو هغه به بچ شی د نوح د تابعدارانو پشان او نبی کریم صلے الله علیه وسلم ته فرمائی چه تکذیب یواځے ستا نه کیږی د نوح علیه السلام هم تکذیب شوے دے نو صبر کوه د نوح پشان به تا لره الله تعالیٰ کامیابی درکړی ۱۲

۴ے یعنی که تاسو زما خبره نه منئ نو ما ته ځه تکلیف نیشته زه خو ستاسو څه نه غواړم چه هغه به کم شی ځما مزد دری خو صرف په الله تعالیٰ دے او زه خو مامور یم چه تابعدار شم نو دوی نوح لره دروغژن کړو نو باری تعالیٰ نوح علیه السلام او د هغه تابعداران بچ کړل او مخالفین ئے غرق کړل نو صاف معلومه شوه چه حلال کوونکے صرف الله تعالیٰ دے او غیر الله که اولیاء دی او که انبیاء نه ځان لره حلال کولے شی او نه د چا سره ما فوق الاسباب امداد کولے شی البته په حیات کښے دوی ته نسبت کیږی ځکه چه دوی اراده کولے شی او خالق صرف الله تعالیٰ دے او پس د وفات نه خو هغه کسب او اراده هم ختم شوه د دنیا سره د حقوق ځه کار دے ۱۲

الى چه ... انکار اوکړو ... خدای تعالیٰ ... دوی مهر ... او لګاؤ ...

فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ

نو که تاسو مخ واړوئ نو ما له تاسو څخه اجر - نه دے اجر زما مګر په الله دے او ما ته حکم شوے دے چه

أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ فِي

شم تابعداری - نو دروغ ګڼلو دوی هغه نو بچ کړو هغه او هغه کسان چه ورسره وو په

الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ

جهاز کښې او کړل هغوی ځای ناستی او غرق مو کړل هغه کسان چه دروغ ګڼل ئې آیتونه زمونږ

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ

نو اوګوره څنګه شو انجام د ویرولے شوو - بیا مو راولیږل پس د هغه نه

رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا

رسولان قوم د دوی ته نو راوستل ئې دوی ته دلیلونه نو نه وو دوی چه یقین ئې کړے وے په هغه چه

كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

دروغ ګڼلے وو ئې د مخکښې نه - دغسې مهر وهو مونږ په زړونو د ظالمانو

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

بیا مو راولیږل روستو د دوی نه موسیٰ او هارون فرعون او قوم د هغه ته

بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ

سره د آیتونو زمونږ نو تکبر ئې اوکړو او وو دوی قوم مجرم - نو هر کله چه راغے دوی ته حق

مِنْ عِندِنَا قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ

د طرف زمونږ نه اوئے ویل یقیناً دا سحر ښکاره دے - اووے موسیٰ آیا وایئ تاسو

لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا

حق ته کله چه راغے تاسو ته آیا سحر دے دا؟ او نه کامیابیږی ساحران - او وے ویل دوی

نه کوی ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... د مؤمن مثال په شان د ... دے آوری ... په حق ... او د منافق مثال د ... او ... په ... امام صاحب ... معلوم کړی ... قول ... رجوع ... حق ته رجوع ... علامه ... تکبیر ... تکبیر چه په زړه ... نو ... جنت ته ... واسے ... علیه السلام ... تکبیر علامه ... والی دے ...

... په اصل حق ... دوی ... دوی ... کوشش ... دین ... دوی ... موسیٰ علیه السلام ... مقدم کړو ...

أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ

آيا راغلى يئ موږ ته چه واړوې موږ له هغه څيز نه چه موندلى دى موږ په هغه پلارنيكه اوشي تاسو لره مشري

فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي

په زمكه كښې او نه يو موږ تاسو لره منونكى - او اووې فرعون راولئ ما ته

بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا

هر ساحر پوهه - پس هر كله چه راغلل ساحران نو اووې دوى ته موسىٰ اوغورزوئ

مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ

هغه څه چه تاسو يئ غورزونكى - پس هر كله چه اوغورزول او ووې موسىٰ هغه څه چه راوړى دى تاسو دا

السِّحْرُ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

سحر دے - يقيناً الله به وران كړي هغه - يقيناً الله نه برابروي عمل د مفسدانو -

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾ فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ

او غالب به كړي الله حق لره په حكم خپل سره اګركه بد ګڼړي مجرمان - نو مګر تيا اونه كړه د موسىٰ

إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ

مګر ځوانانو د قوم د ده سره د ويرې د فرعون او د قوم د دوى نه

أَن يَفْتِنَهُمْ ۚ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ

چه او به كړوى دوى - او يقيناً فرعون اوچت وه په زمكه كښې - او يقيناً دے

الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ

ظالم وه - او اووې موسىٰ اے قومه څما كه تاسو ايمان راوړے وي په الله

فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا

نو په هغه توكل اوكړئ كه يئ تاسو مسلمانان - نو اووې دوى په الله توكل كړے دے موږ -

سله دا حكم د تحقير د پاره وے يعنى تاسو خپل سحر پيش كړئ پروا نيشته او ښه پوهه شي ١٢

سله خپلے رسئ او همسا هغوى او غورزولے ١٢

سله دا سحر وے په دے كښے پټ خفه اسباب وى سحر و يځلے كيږى هغه څيز چه په پټ سبب باندے مرتب شى او په سحر كښے ضرورة غير الله نه امداد غوښتل وى ١٢

سله ايمان راوړونكى ډيرو دى ځوانانو د امداد د پاره ميدان ته راوتونكى كم دى ځو د غيبے په موسىٰ عليه السلام باندے ايمان ډيرو راوړے و ه خو د هغه سره د مګر تيا د پاره يو څو ځوانان ميدان ته راووتل او د فرعون د ډلے نه ويريدل فرعون منصب والا ظالم و (مزاناتنا) د ظاهرى اسبابو په اعتبار سره ويره جائز ده او د زړه كمزورى ده او چه ظاهرى اسباب نه وى او د جانه ويريدى دا شرك دے ١٢

لہ ما او سپیلہ شول هغه ... نو قطعی سوال واجب وی چه ...
... سره ... سره یعنی خپله د عمل ...

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۙ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ

اے ربه زمونږه مه گرځوه موږ چه قوبل شوی د قوم ظالمو - او نجات کړه موږ په خپله مهربانۍ

مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰى وَاَخِيْهِ اَنْ تَبَوَّاٰ

د قوم کافر نه - او وحی او کړه ما موسیٰ ته او ورور د ده ته چه برابر کړی

لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوْتًا وَّاجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قِبْلَةً وَّاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ

د قوم خپل دپاره په مصر کښې محله او جوړ کړئ په محله خپل کښې جمات او کوئ مونځ او

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَقَالَ مُوْسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَ

او مبارکی ورکړه مؤمنانو ته - او وئیل موسیٰ اے ربه زمونږه یقیناً تا ورکړی دے فرعون او

مَلَاَهٗ زِيْنَةً وَّاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ

قوم د ده ته رونق او مالونه په ژوند د دنیا کښې - اے ربه زمونږه د دے دپاره چه غلط کړی دوی

سَبِيْلِكَ ۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ

د لارے خپلے نه - اے ربه زمونږه خراب کړه مالونه د دوی او سخت کړه زړونه د دوی چه

فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ۝ قَالَ قَدْ اُجِيْبَتْ

ایمان رانه وړی تر دے چه او وینی عذاب سخت - او وے الله چه قبول شو

دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيْمَا وَلَا تَتَّبِعٰٓنِّ سَبِيْلَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

دعا ستاسو نو برابر شئ او مه ځئ په لاره د نا پوهه خلقو

وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُوْدُهٗ

او پورے مو کړل بنی اسرائیل د دریاب نه نو وروسته شو فرعون او لښکرے د هغه

بَغْيًا وَّعَدْوًا ۭ حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ ۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ

د ضد او دشمنۍ نه - تر دے چه کله لاندے کړو هغه له غرقیدو او وئیل ایمان راوړے ما یقیناً الله

(Side notes:)

صرف ستا د عفوے امید وارو ... سعدی فرمائی ... بضاعت ... نیا وردم الا امید ... خدا یا ز عفوام مگن نا امید ۱۲

۲ یعنی باری تعالیٰ ورته حکم او کړو چه ځانله جدا محله برابر کړئ او جمات پکښے جوړ کړئ او خپل مونځ پکښے کوئ او مبارکی ورکړه مؤمنانو ته یعنی د جهاد او هجرت حکم لا نیشته ۱۲

۳ شاه صاحب فرمائی چه الله د د دوی ... ایمان توفیق ورله مه ورکوه چه کار د عذاب ختم شی - عذاب په چه راغے نو فرعونیانو فریاد او زاری شروع کړل نو الله خو ارحم الراحمین دے عذاب به واپس شو نو ځکه موسیٰ علیه السلام خپل موقف تر زیاد او کړو چه الله دوی ایمان نه راوړی تر څو چه عذاب نه ګوري بیا که ایمان توفیق ورله مه ورکوه چه خبره غو شی (فوائد م) په دعا کښے بیا بیا ربنا وئیل د مقبولیت سبب دے ۱۲

۴ موسیٰ علیه السلام دعا کوله او هارون علیه السلام آمین وئیلو او آمین هم دعا ده نو ځکه باری تعالیٰ دواړو ته ستاسو دعا قبوله شوه (فوائد) یو تن دعا کوی او نور آمین وائی دا هم ده طرح ...

دے او د موسیٰ علیه السلام طریقه ده چه د تیرو پیغمبرانو قصه بیان شی د رنسونے ... او غوره زمونږ دے ... (فوائد م) اصل په دعا کښے پټ وئیل دے البته په زوره دعا کول د تعلیم یا ترغیب یا دعوت دپاره جائز دی خو چغې وهل په دعا کښے غلط دی ۱۲ ۱۲ ۱۲

لے یعنی په هغه اله باندے م ایمان راوړو چه بنی اسرائیلو پرے راوړے دے نو فرعون خو باری تعالیٰ ورته او فرمائیلې چه او س دے ایمان راوړے نو دا ایمان منظور نه دے واخو ناچاری ایمان دے ۱۲ سکه د فرعون ایمان به فائده نه وه ځکه چه نا امیده

إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝۹۰

مگر هغه دے چه ایمان پرے راوړے دے بنی اسرائیلو او زه یم د مسلمانانو نه (راوړے دے الله)

آلْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۝۹۱ فَالْيَوْمَ

و حال دا چه اوس ایمان راوړے؟ او نافرمانی دې کوله مخکښ او وے ته د مفسدانو نه - نو نن

نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ

بچ کوم به ستا بدن چه شے د روستنو د پاره نښه - او یقیناً ډیر خلق

النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ۝۹۲ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ

د آیتونو زمونږ نه غافل دی - او یقیناً ځائے مو ورکړے وو بنی اسرائیلو ته ځائے

صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ

ښه او رزق مو ورکړے وو دوی له مزیدار - نو اختلاف او نه کړو دوی تر دے چه راغے دوی ته

الْعِلْمُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا

علم - یقیناً رب ستا به فیصله اوکړی په مینځ د دوی کښې په ورځ د قیامت په هغه خبره کښې چه دوی پکښې

فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝۹۳ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ

اختلاف کولو - نو که ئے ته په شک کښې د هغه نه چه رالیږلے مو دے تا ته نو تپوس اوکړه

الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ

د هغوی نه چه لولی کتاب مخوانے ستا نه - یقیناً راغلے دے تا ته حق د

رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝۹۴ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ

رب ستا نه نو مه کیږه د شک کوونکو نه - او مه کیږه د هغوی نه چه

كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝۹۵ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ

دروغ ئے گڼړل آیتونه د الله نو شے به د برباد و نه - یقیناً هغه خلق چه لازم شوے دے

په وخت کښې ایمان منظور نه دے ځکه دا وخت د ناچاری وے او ایمان هله منظور وی چه اختیاری وی نو ځکه فرعون ته نجات به نه ملاؤ شو صرف د بدن ملاؤ شو چه د روستنو خلقو د پاره عبرت شی چه څوک د باری تعالیٰ نه خلاف کوی نو دغه به ئے حال وی ۱۲ (رفانگ وو) د فرعون جسه په مصر کښې ده خو د قرآن نه فهمه په هغے موقوف نه دے (رفانګ دم) په بعض کتابونو کښې د فرعون د ایمان مسئله ده خو هغه خبره د قرآن نه خلاف ده د باغیانو خبره ده ۱۲ سکه د اعملی فیصله ده ۱۲ سکه دا نبی علیه السلام ته او نه دی او مراد تری نور خلق دی نو ځکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی نه یم شک شوے او نه تپوس کوم ۱۲ ۵ سکه دا منصف اصل کتاب ۱۲ سکه د خدائے تعالیٰ د قهر مهر پرے لگیدلے دے په سبب د بد عملئ د دوی ۱۲ نو دوی کله ایمان راوړی؟ دوی ته ایمان به بچکاره نو د الله تعالیٰ ایمان ته نه پریږدی دوی به هله ایمان راوړی چه عذاب او وینی خو هغه ایمان منظور نه دے ایمان اختیاری منظور وی او په وخت د عذاب کښې بیا اختیاری نه وی

او بله دا چه روح مری ته او رسی نو بیا ایمان نه منظور یږی ځکه چه اختیار په دغه وخت کښې نه وی ۱۲

رکوع ۱۰ / ۱۴

عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۙ ﴿۹۶﴾ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ

په هغوی حکم د رب ستا ایمان نه راوړی - اگر که راشی دوی ته هر قسم نښه

حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿۹۷﴾ فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ

ترڅو چه او وینی عذاب سخت - نو ولې نه ده یو کلی چه ایمان ئے راوړے وے

فَنَفَعَهَآ اِيْمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُوْنُسَ ؕ لَمَّآ اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ

چه نفع رسولی وے ده ته ایمان ده د ده مگر قوم د یونس ع - هر کله چه ایمان ئے راوړو لرے کړو موږ ددوی نه

عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ﴿۹۸﴾

عذاب د شرمولو په ژوند د دنیا کښے او نفع رسوو کړه دوی ته تر یو وخت پورے -

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ؕ اَفَاَنْتَ

او که رضا وے د رب ستا نو ایمان به راوړے وے هغو چا چه په زمکه کښے دی ټولو په جمع سره - آیا نو ته

تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿۹۹﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ

زور کوے په خلقو چه شی مؤمنان - نه شی کیدے د چا نه چه

تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ

ایمان راوړی مگر په حکم د الله سره - او غور ژوی گندگی په هغه چا

لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿۱۰۰﴾ قُلِ انْظُرُوْا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا

نه پوهیږی - او وایه چه اوگورئ چه څه دلائل دی په آسمانونو او په زمکه کښے - او فائده

تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۰۱﴾ فَهَلْ

نه ورکوی دلیلونه او ویرونکی هغه قوم ته چه ایمان نه راوړی - نو انتظار

يَنْتَظِرُوْنَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ قُلْ

نه کوی دوی مگر واقعاتو د هغو خلقو ته چه تیر شو بیدی پخوا د دوی نه - او وایه

لے يعنی ايمان حله منظور ریږی چه عذاب لا منه وی راغلے - د یونس علیه السلام د قوم ایمان منظور شو او عذاب لیدلے وه محکم حدود ی چه ورته زاری او کړه نو د باری تعالیٰ په هغو ترس راغے او ایمان د هغو منظور شو او عذاب د هغو نه لرے شو قصه داسے وه چه یونس علیه السلام نینوا علاقه د موصل ته لیگلے شوے وه دوی خبره او نه منله نو یونس علیه السلام او وے چه په تاسو به عذاب راځی او لاړو د وطن نه کله چه وخت راغے نو تیاره شوه او سخت آوازونه شروع شو نو دوی ټول وارخطا او زاړه او بنځے سړی او ځاروی د کلی نه بهر ته راغلل او فریاد ئے شروع کړه چه مونږ د یونس علیه السلام خبره منلے ده او یونس علیه السلام ئے تلاش کړو نو عذاب واپس شو او په دغه زمانه کښے دستور وه چه چا به دروغ او وے نو هغه به ئے قتلولو نو ځکه یونس علیه السلام بغیر د وحئ نه سفر او کړو نو ځکه مهی تیر کړو د (فوائد) دا خبره بالکل غلط ده چه یونس علیه السلام په فریضه د رسالت کښے قصور کړے وه نو ځکه عذاب د قوم نه واپس شو او بیا دا خبره کول چه دا خبره د قرآن نه معلومیږی سبحان الله چه ته په قرآن کښے دا نیشتے چه یونس علیه السلام قصور کړے ددے په رسولو د رسالت کښے ۱۲

له نجات ورکوونکے صرف الله دے ۱۲ ۲ے په دا خبرکښے خپله عقیده وده خلقو ته بیان کړه چه زه صرف د الله تعالیٰ محتاجی کووم نه د بل چا ۱۲ ۳ے نفع ورکوونکے د الله تعالیٰ نه بل څوک نیشته او ضرر رسوونکے هم بغیر د الله تعالیٰ نه بل څوک نیشته نو چه څوک د غیر الله نه حاجتونه غواړی نو یقیناً ظالم دے۔ نبی کریم صلے الله علیه وسلم ته واو او نورو ته آورد وی۔ غیر د الله نه بل څوک شکه مه بولئ که الله پاک چا ته تکلیف اورسوی نو د دغه تکلیف لرے کوونکے بغیر د الله پاک نه بل څوک نیشته او که چا ته خیر اورسوی نو د دغه خیر لرے کوونکے هم بغیر د الله تعالیٰ نه بل څوک نیشته په غیر رسولو او هم دغسے په تکلیف لرے کولو کښے او هم دغسے په تکلیف رسولو کښے او په خیر لرے کولو کښے خداوند تعالیٰ مختار کل دے په حقه څوک نورد آورا و تازولے او تازبی نیشته او که څوک توبه کار شو د خپل بد عمل نه نو باری تعالیٰ غفور اورحیم دے ۱۲

۴ے اعلان اوکړه چه اے خلقو! حق تا سو ته راغے چه باری تعالیٰ حرڅه کوی او په هرڅه عالم دے او هم دے الله تعالیٰ څوک غالب نیشته نو خپل ټول حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ نو که څوک د غیر ه نه غوښتی نو د حقه نه دے او که څوک منی نو د حقه نا ئید د دوه زه شا

فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّیْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِیْنَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ نُنَجِّیْ رُسُلَنَا

انتظار کوئ یقیناً زه ستاسو سره د انتظار کوونکو نه یم۔ بیا به هم کړه رسولان خپل

وَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَیْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِیْنَ ﴿١٠٣﴾ قُلْ یٰٓاَیُّهَا

او مؤمنان دغسے ، لازم دے په ما چه بچ کړم مؤمنان۔ او وایه چه اے

النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِیْ شَكٍّ مِّنْ دِیْنِیْ فَلَآ اَعْبُدُ الَّذِیْنَ

خلقو! که یئ تا سو په شک کښے د دین ځما نه نو زه محتاجی نه کووم د هغو چه

تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِیْ یَتَوَفّٰىكُمْ ۚۖ

تاسو د هغو بندگی کوئ بے د الله نه او لیکن زه محتاجی کووم د الله هغه ذات چه مړه کوی تاسو

وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِیْنَ ﴿١٠٤﴾ وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ

او ما ته حکم شوے دے چه شم د مؤمنانو نه - او چه برابر کړه ځان خپل

لِلدِّیْنِ حَنِیْفًا ۚ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِنْ

دین ته پاک شوے - او مه کیږه د مشرکانو نه - او مه بله سوا د

دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا یَنْفَعُكَ وَلَا یَضُرُّكَ ۚ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا مِّنَ

الله نه هغه چه نفع نه شی رسولے تا ته او نه ضرر رسولے شی تا ته نو که اوس کړه دا کار نو یقیناً به ته به

الظّٰلِمِیْنَ ﴿١٠٦﴾ وَاِنْ یَّمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗٓ اِلَّا هُوَ ۚ وَاِنْ

هغه وخت د ظالمانو نه شے - او که اورسوی تا ته الله تکلیف نو نیشته لرے کوونکے د هغے مگر هغه دے - او که

یُّرِدْكَ بِخَیْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهٖ ۚ یُصِیْبُ بِهٖ مَنْ یَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ

اورسوی تا ته خیر نو نیشته واپس کوونکے د فضل د هغه څوک - رسوی هغه چا ته چه رضا شی د بندگانو نه خپلو

وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ

او هغه بخونکے مهربان دے - او وایه اے خلقو! یقیناً راغے تاسو ته حق د

دا یاد نه وصه وار نه یم زه خو صرف د الله تعالیٰ احکام تا سو ته رسووم ۱۲

ع ۱۱ ۱۰ ۱۵

لـه او هم حق ته الله فرمایلی دی الله ته او کله موتابع شه او کړ تکلیف راځی نو صبر کوه د باری تعالیٰ حکم تر هغه پورې چه فیصله وکړي
سـه سورت هود مکی دے د ترتیب قرآنی په لحاظ (۱۱) دے او د نزول (۵۲) دے. دعوی د سورت (۱) ما هیتونه صرف د الله نه دی

رَبِّكُمْ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِىْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ

رب ستاسو. نو چا چه لار بیا موندو نو یقیناً لار موندی د ځان د فائدې د پاره ـ او څوک چه غلط شو

فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ۞ وَاتَّبِعْ مَا يُوْحٰى

نو یقیناً غلطیږي د ځان د تاوان د پاره ـ او نه یم زه په تاسو ذمه وار ـ او تابع شه د هغې چه وحی کیږي

اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ۞

تا ته او صبر کوه تر هغې چه فیصله او کړي الله ـ او هغه غوره فیصله کوونکے د ټولو دے.

سُوْرَةُ هُوْدٍ مَّكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّثَلٰثٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ثَلٰثٌ وَّعِشْرُوْنَ ... عَشَرَ رُكُوْعًا

ایتونه (۱۲۳)	خاص شروع د خدائے په نوم چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے د غوا ډیر	رکوع ګانې (۱۰)

الٓرٰ ۚ كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ خَبِيْرٍ ۞

الله ښه پوهیږي. دا کتاب دے چه مضبوط کړے شوي ایتونه د دې بیا تفصیل شو د طرفه د حکمت والا خبردار نه

اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۚ اِنَّنِىْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ ۞ وَّاَنِ

چه عبادت مه کوئ سوا د الله نه د بل څیز ـ یقیناً زه تاسو له د هغه نه ویروونکے او زیرے ورکوونکے یم ـ او چه

اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَّتَاعًا حَسَنًا

بخښنه او غواړئ د رب خپل نه بیا واپس شئ هغه ته د ورکړي به تاسو ته نفع ښه ـ

اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى وَّيُؤْتِ كُلَّ ذِىْ فَضْلٍ فَضْلَهٗ ۚ وَاِنْ

تر نیټې مقرره پورې، او ورکړي به هر کامل ته بدله د عمل د ده ـ او که

تَوَلَّوْا فَاِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيْرٍ ۞ اِلَى اللّٰهِ

تاسو مخ واړوه نو یقیناً زه ویریږم په تاسو د عذاب د ورځې لوئے نه ـ الله ته

مَرْجِعُكُمْ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۞ اَلَآ اِنَّهُمْ يَثْنُوْنَ

واپسی ستاسو ـ او هغه په هر شی قدرت والا دے ـ خبر شئ یقیناً دوی اړوی

ایت ما رس غیبه ان او کارنه صرف الله دے یو رس د تکو مدکوه یا (۳) مسئله دا وه یا ـ مقصد د سورت هر کله چه رب الله تعالیٰ څوک غالب نیشته نو حاجتونه صرف د باری تعالیٰ نه غواړئ ځکه چه دے په هر څه قادر او په هر څه پوهه دے دا روستی قصې د دې وضاحت دے یعنی نوح او هود او صالح دا مسئله کړې وه چه ﴿اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ﴾ ځکه چه دو لوئے طاقت والا او لوئے علم والا صرف هغه دے او کوره ملائکو لره ابراهیم د پیژندلی او ځان لره ئې د هلک انتظام نه شو کولے او د خپل لوط ملائک نه ئې پیژندل او نه ئې خپلو میلمنو انتظام کولے شو (۳) سے دا تمهید او ترغیب دے اتباع ته چه د اهل سورت وے چه د عقل د څوک دے او لوئے باد شاه د طرف تفصیل دے یو مقصود دې چه واحد چه عبادت په صرف د الله تعالیٰ کوئ ځکه چه په ملک او سورت کښې دا خبره واضح شوې ده چه په باری تعالیٰ باندې څوک غالب نیشته ـ او په تول مخلوق کښې لوئے نبی کریم صلی الله علیه وسلم دے او هغه خو بشیر

١٦ ع

نذیر دے یعنی هغه خو غیبدان او حاجتونو پوره کوونکے نه دے بلکه د هغه ذمه واری دا ده چه څوک د باری تعالیٰ حکم ونه منی هغوی ته ویره ورکوی او زیرے به ورکوی هغوی ته چه حکم منی (۳) سے یعنی واپسی ستاسو باری تعالیٰ ته ده (پاتې په صـ ۳۱۹)

بالې ته مذا سره دي او باري تعالی په هرڅه قادر هم دے نو ضرور به ثواب او عذاب ځېل ځېل لائق ته ورکړي ۲ ۵ داد دوېم مقصود د سورت دے چه حاجتونه به ځکه د الله نه غواړئ چه هغه په هرڅه پوهه دے د زړه خبرے

صُدُوْرَهُمْ لِيَسْتَخْفُوْا مِنْهُ ۭ اَلَا حِيْنَ يَسْتَغْشُوْنَ ثِيَابَهُمْ ۙ

سينے ځپلے چه پناه شي د هغه نه - خبر شئ هر کله چه پټوي ځانو نه په جامو ځپلو کښے

يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۚ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝۵

پوهيږي دے په هغے چه پټوي دوي او په هغه چه ښکاره کوي دوي يقيناً هغه پوهيږي د زړونو په خبرو

وَمَا مِنْ دَاۗبَّةٍ فِي الْاَرْضِ اِلَّا عَلَي اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ

او نشته يو ژوندے سر په زمکه کښے مگر په الله دے رزق د هغه او پوهيږي

مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۭ كُلٌّ فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝۶ وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ

په ځاے د آرام د هغه او په ځاے د امانت د هغه دا ټول په کتاب واضح کښے دي - او الله هغه دے چه پيدا کړے دي

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ وَّكَانَ عَرْشُهٗ عَلَي الْمَاۗءِ

آسمانونه او زمکه په شپږو ورځو کښے او وه عرش د هغه په اوبو باندے

لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ۭ وَلَىِٕنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ مِنْۢ

چه امتحان او کړي ستاسو چه کوم بهتر دے په عمل کښے - او که ته او وائے چه يقيناً تاسو به پورته کړے شئ پس د

بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝۷

مرگ نه نو به شکه او به وائي کافران چه نه دے دا قرآن مگر سحر دے ښکاره -

وَلَىِٕنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ لَّيَقُوْلُنَّ مَا

او که روستو کړو د دوئيه عذاب تر يوے نيټے مقررے پورے نو خامخا به او وائي دوي چه څه شي

يَحْبِسُهٗ ۭ اَلَا يَوْمَ يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ

بند کړے دے هغه - خبر شئ کله چه راشي دوئيه نو نه به وي واپس شوے د دوئيه او چاپيره به شي د دوئيه

مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝۸ وَلَىِٕنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ

هغه عذاب چه دوي پورے ټوقے کولے - او که او څکوو انسان ته د ځپل طرفه نه مهرباني بيا

ورته معلوم دي او هر ژوندے سر ورته معلوم دے او د هغه روزي رسان دے او دغسے د هر کار کولو علم خاص الله تعالیٰ دے چه آسمانونه او زمکه هغه پيدا کړي دي او د خزانو مالک دے عرب والو فلا کے ښځتور دے تحتيے په دريابِ پروت دے رفا کده) بعضے مسلمانانو به د غسل په وخت کښے تکليف کاوه د وجه د حياء نه نو باري تعالیٰ فرمائي دے تکليف ته ضرورت نيشته په جامو کښے دننه هم تاسو باري تعالیٰ وينئ او د زړونو خبرے ورته معلومه دي ۱۲

(د دوے مخ) سے دا بيان د قدرت د الله تعالیٰ دے نو هر کله چه الله په هرڅه پوهه او په هرڅه قادر دے نو ځکه د هغه نه ځېل حاجتونه غواړئ او د داسے عالم او قادر خوبل څوک نيشته نو ځکه د بل چا نه ځېن غائبانه حاجتونه مه غواړئ ۱۲

۲ سے دا مخالفينو ته زور دے چه قرآن ته سحر وائي او په اعلان د عذاب پورے ټوقے کوي که نعمت ترينه واخلم نو ناشکره شي او زيات نعمتونه ترے وشي او که مهرباني ورشي او کرم نو بيا تکبر کوي

دا نو ده ډېر ناشکره دے چه د تکليف په وخت د باري تعالیٰ څو نعمتونه يادول هېر کړي او د زړه امېد پرېکړي او د نعمت په وخت د باري تعالیٰ شکر يه پرېږدي ۱۲

لـ البته هغه خلق چه صبر کوی یعنی د دین په خدمت کښې غمان کړوی او یښه عمل کوی نو که د دوی نه څه غلطی کیږی نو هغه ورته معاف. دوم او لوئے ثواب به ورلوره ورکوم ۱۲ ؎ ۳ د اد سورت دریم مقصد دے یعنی د ا مسئله چه غیب

اوکارساز صرف الله دے مخلوق ته رسوه او کړ دوی اعتراضونه کوی نو زړه دے مه تنگوه ۱۲

؎ ۳ دا زورنه ده یعنی په غمائے د منلو دا اعتراضونو کوی پکار نو منل وُ د نهٔ اعتراضونه یعنی که د تپول قرآن مثل نهٔ شی را وړے نو کم نه کم د لسو سورتونو مثل خو جوړ کړئ نو که د هغې طاقت نه وی نو بیا د یو سورت مثل پیش کړئ نهٔ شئ کولے نو دا معلومه شوه چه دا کتاب الله تعالیٰ را لیږلے دے او د دے مقصد د پاره چه غیب د الله نه بل څوک غیب دان او کارساز نیشته نو ځکه غائبانه حاجتونه صرف د باری تعالیٰ نه غواړئ ۱۲

؎ ۴ دا ترهیب دے د دنیا نه یعنی د الله تعالیٰ حکم او منئ او د دنیا د وجې نه د باری تعالیٰ د حکم نه مهٔ واپس کیږئ څوک چه دنیا غواړی نو باری تعالیٰ به ورله ورکړی د هغهٔ په دربار کښې څه کمے نیشتے خو هغهٔ به د آخرت نه محروم شی ۱۲

نَزَعْنٰهَا مِنْهُ ۚ اِنَّهٗ لَيَـُٔوْسٌ كَفُوْرٌ ﴿۹﴾ وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ

لرے کړو د ده نه. یقیناً دے نا امیده وی او ناشکره. او که اورسوو ده ته نعمت پس د تکلیف نه

مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ۭ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ﴿۱۰﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ

چه رسیدلے وی ده ته نو وائی لاړو او ورکې ختم شو تکالیف زما. یقیناً دے خوشحالیدونکے او تکبر کوی. مګر هغه خلق

صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۭ اُولٰۗئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿۱۱﴾

چه صبر کوی او کوی نیکی - دوی له بخښنه ده او ثواب دے لوئے.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَضَاۗىِٕقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ

نو ته به پریږدے څهٔ د هغې نه چه وحی شوی ده تاته او تنګیږی به هغې سره سینه ستا چه

يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَاۗءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ۭ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ۭ

دوی وائی ولے نهٔ شی نازل کیدے په ده خزانه یا نه راځی ده سره ملک. یقیناً ته ویرونکے ئے.

وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿۱۲﴾ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۭ قُلْ فَاْتُوْا

او الله د هر شی ذمه وار دے. آیا وائی دوی چه د ځانه جوړ کړے دے ده دا قرآن. او وایه نو راوړئ

بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ وَّادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ

لس سورتونه په شان د ده د ځانه جوړ شوی او طلب کړئ هغه څوک چه ستاسو طاقت وی سوا د

اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۳﴾ فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ

الله نه که یئ تاسو رشتونی - نو که دوی نهٔ شی قبلولے خبره ستاسو نو پوهه شئ چه یقیناً

اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۴﴾

نازل شوی دے په وحی د الله سره او چه نیشته اله سوا د هغهٔ نه نو آیا تاسو حکم منئ (یعنی او منئ)

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ

څوک چه غواړی عزت د دنیا او ښائست د هغې نو پوره به ورکړم دوی ته بدله د اعمالو د دوی

لے دا غلورم مقصد د سورت دے یعنی د مسئلے چه حاجتونه صرف د الله نه غواړئ بالکل صاف دے عقل وا غواړی او قرآن هم د دے تائید کوی او کتاب د موسیٰ علیه السلام هم د دے شاهدی کول نو بیا به هم څوک په دے

فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي

په دنیا کښے او دوی ته به په دنیا کښے نقصان نه ورکولے شی. دوی هغه دی چه نیشته دوی لره په

الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

آخرت کښے مګر اور دے. او برباد شو هغه کار چه دوی کړے وو په دنیا کښے او باطل دے هغه کار چه دوی کولو

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ

آیا هغه څوک چه وی په صاف بیان د رب خپل او ورپسے وی شاهد د هغه نه او مخکښے د

قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَ

هغه نه شاهد وه کتاب د موسیٰ چه پیشوا او رحمت وه. دوی ایمان راوړی په قرآن. او

مَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ

څوک چه انکار کوی د دهٔ نه د جماعتونو نه نو اور وعده د دهٔ ده. نو مه کیږه په شک کښے

مِنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

د دهٔ نه. دا قرآن حق دے د رب ستا نه لیکن زیات د خلقو ایمان نهٔ راوړی.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ

او څوک دے غټ ظالم د هغه چا نه چه دروغ تړی په الله. دوی به حاضر شی

عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ

رب خپل ته او اووبه وائی شاهدان چه دوی هغه دی چه دروغ ئے جوړ کړی وو په رب خپل.

أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ

خبردار شئ چه لعنت د الله دے په ظالمانو. کوم چه منع کوی خلق د لارے د

اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾ أُولَٰئِكَ لَمْ

الله نه او لټوی په دے کښے کوږوالے. او دوی د آخرت نه انکار کوی. دوی نهٔ شی

کښے شک او کړی. څوک چه ترینه انکار کوی نو هغه دوزخی دے. نو شک پکښے پکار نه دے لیکن بیا هم وئیل به ختا ن نهٔ منی ١٢

لے دا زور نه دے چه دا په بهتان هم شرک کوی او دروغ تړی په الله تعالیٰ باندے چه دا دین دے دوی به الله تعالیٰ ته حاضر شی نو بیا به نبیان او علماء شاهدی اوکړی چه دے مشرکانو په الله تعالیٰ دروغ جوړ کړی وو چه دا اولیا د نه حاجتونه غوښتل دا دین دے په دا سے ظالمانو د خدائے تعالیٰ لعنت دے ځکه چه دوی د دین نه خلق منع کوی او ځپله هم نهٔ منی او په دے دین کښے نقصان لټوی او آخرت نه منی ١٢

لے دا د عذاب اخروی بیان دے چه دوی د الله تعالیٰ د عذاب نه نهٔ شی بچ کیدے دوی لره هیڅ دوستان نیشته چه دوی بچ کړی دوی لره به عذاب زیات شی وجه دا ده چه دوی حق نه شو لیدے او نه ئے اوریدے شو نو په دوی مهر د قهر لګیدلے

عه قال ان الامانة نزلت فی جذر قلوب الرجال ثم علموا من القرآن ثم علموا من السنة ١٢ مشکوٰة ص٤٦١ [illegible] ١٢ ١٢ ١٢ ١٢

۵۳ دا د مشرک او د موحد مثال دے ... یعنی مشرک په دنیا کښې ...

يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ

... په ځمکه کښې او نیشته دوی لره سوا د الله نه څوک

أَوْلِيَاءَ ۘ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَ

دوستان - زیات به شي دوی لره عذاب - طاقت یې نه لرلو د حق آوریدو او

مَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ

د حق لیدو هم نه لره - دوی هغه دي چې نقصان یې رسولے د ځان ته او ورک به شي

عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ

د دوی نه هغه دروغ چې دوی جوړول - خامخا یقیناً دوی به په قیامت بر باد

الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا

وي - یقیناً هغه خلق چې ایمان یې راوړے او کړي یې نیکۍ او عاجزي کوي

إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾ مَثَلُ

رب خپل ته، دوی جنتیان دي - دوی به په هغه کښې همیشه وي - مثال د

الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ

دواړو ډلو پشان د ړانده او کوڼ دے او د لیدونکي او آوریدونکي آیا برابر دي

مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ

مثال کښې؟ آیا سوچ نه کوئ تاسو؟ او یقیناً لیږلے وو مونږ نوح قوم خپل ته (وویل) یقیناً زه

نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

تاسو ته ویروونکے ښکاره یم - چې عبادت مه کوئ د چا سوا د الله نه. یقیناً زه ویریږم په تاسو د عذاب

يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا

د ورځې سخت - پس اوویل غټانو کومو چې کفر کړے وه د قوم د ده نه چې نه وینو تا مګر

... د نوح علیه السلام شو ... دا د توحید مسئله ...

بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرٰىكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِيْنَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ

بشر زموښر پشان او نه وینو تا لره چه تابعداري کړې وي ستا مګر هغه خلق زموږ نه بے

الرَّاْيِ ۚ وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِيْنَ ﴿۲۷﴾

سوچه - او نه وینو تاسو لره په موږ باندې څه غوره والے بلکه ګمان کوو تاسو دروغژن -

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ

حضرت نوح وویل اے زما قومه! اوګورئ کۀ زۀ یم په سمه لار د رب خپل، او راکړې ئې ما ته

رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ؕ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ لَهَا

مهرباني (یعني نبوت) د خپل طرف نه، نو پټه شوه په تاسو آیا لازمولے شم په تاسو هغه او چه تاسو هغه

كٰرِهُوْنَ ﴿۲۸﴾ وَيٰقَوْمِ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى

بد ګڼئ - او اے زما قومه زۀ نۀ غواړم ستاسو نه په دے تبلیغ مال - نۀ دے مزدوري زما مګر په

اللّٰهِ وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ اِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّيْۤ

الله ده او نه یم شړونکے د هغو چه ایمان ئې راوړے دے یقیناً دوي به یو ځائے شي د رب خپل سره لیکن

اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿۲۹﴾ وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ

زۀ وینم تاسو قوم جاهل - او اے زما قومه! څوک به مدد کوي د الله نه که

طَرَدْتُّهُمْ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿۳۰﴾ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ

او شړم دوي - آیا سوچ نۀ کوئ تاسو؟ - او نۀ وایم تاسو ته چه ما سره خزانے د

اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ اِنِّيْ مَلَكٌ وَّلَآ اَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ

الله دي او نۀ پوهیږم په غیب، او نۀ وایم چه زۀ ملائک یم او نۀ وایم هغو ته چه

تَزْدَرِيْۤ اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِيْۤ

عیب لګوي په هغو سترګے ستاسو چه هیڅ کله به ورنه کړي دوي ته الله خیر - الله پوهه دے په هغه څه چه په

له یعني تاسو زما خبره
ولے نۀ منئ یوازے خو زۀ
نۀ غواړم زما مزدوري په
خپل الله ده او که تاسو ته
زما دا منګري عاجزان
ښکاري نو زۀ دوي زما نه
نۀ شم شړلے ځکه دوي
به د خپل مولیٰ سره ملاقات
کوي په قیامت کښے دوي به
هر ته زما په سر خپل مولیٰ
ته رپورټ اوکړي تا تاسو
تا به هغه ځنې صاحب بیا څوک
بچ نۀ کړي د الله نه که زۀ دا
غریبان زۀ اوشړم.
خزانو دعوي هم نۀ ده کړے
چه تاسو ئې چه دے څو
غریب دے او نۀ د علم غیب
دعوي کوم چه تاسو څو نۀ
د پټه خبره ونۀ پوهېږم
او نۀ دا وایم چه زۀ ملائک
یم چه تاسو وایئ چه دا
څنګه رسول دے دے
خو هم ډوډۍ خوري او په
بازارو کښے ګرځي. او چا
چه تاسو فقیران خلق
وایئ زۀ دا نۀ وایم چه
دوي له به الله تعالیٰ خیر
ورنه کړي د دوي صداقت
الله تعالیٰ ته معلوم دے
که دا دعوي هم اوکړم نو
دا به ډیره بے انصافي وه ۱۲

ﻟﮯ یعنی کہ تہ پیغمبر ئے نو عذاب راولہ مونږه وستا خبرو نه منو ۱۲ ﻟﮯ نوح علیه السلام هغوته جواب ورکړو چه عذاب راوستل زما کار نه دے صرف الله وسے که رضا ئے شی بیا به ئے تر تاسو نه بچ نه شی ۱۲ ﻟﮯ چونکه هغه نه بچ کیدے د شی ۱۲

أَنفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا

زړو نو ددوی کښې دی، هغه به خو چرته ظالمانو نه شم ۔ او وے دوی اے نوح جګړه دې اوکړه مونږ سره

فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

نو زیاته جګړه دې اوکړه زمونږه سره نو راکړه مونږ ته هغه عذاب چه ته تخويفوې مونږه که ئے ته رښتونے ۔

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَ

اووے نوح یقیناً به راولی تاسو ته دغه عذاب الله که رضا ئے شی او نه ئے تاسو ستړی کوونکی هغه لره ۔ او

لَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللَّهُ

فائده نه شی رسولے تاسو ته نصیحت زما که اراده اوکړم چه خیرخواهی اوکړم تاسو که خدائے پاک

يُرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ يَقُولُونَ

اراده کوی د ګمراهئ ستاسو، هغه رب ستاسو دے ۔ او هغه ته به واپس شئ تاسو ۔ آیا وائی دوی چه

افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا

دغه جوړ کړے دے هغه دا قرآن ۔ اووایه که دغه زه جوړ کړے وی نو نقصان زما دے او زه جدا یم د جرم

تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾ وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ

ستاسو نه ۔ او وحی اوشوه نوح ته چه ایمان نه راوړی د قوم ستا نه

إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَاصْنَعِ

مګر هغه څوک چه ایمان ئے راوړے دے پس مه خفه کیږه په هغه کار چه دوی کوی ۔ او جوړ کړه

الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا

جهاز زمونږ برو ډاندی زمونږ په حکم زما او سفارش مه کوه په حق د ظالمانو کښې ۔

إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّنْ

یقیناً دوی به غرق شی ۔ او جوړولو ئے جهاز ۔ او هر کله چه تیریدل په ده غټان د

ﻟﮯ معلومه شوه چه بنده د الله نه خلاف کیږی نو تمام کوم دیر لوئے انسان وی او نوح علیه السلام پیغمبر و سره د دے ئے هغه د اراده خلاف کیږی او هغه په قادر وه او چه خلاف ئے د اراده نه کیږی نو هغه صرف او صرف الله دے ۱۲

ﻟﮯ دا د نوح علیه السلام د قصے سره تعلق یا د نبی کریم صلی الله علیه وسلم سره ۱۲

ﻟﮯ د دوی کفر ته بعد د الله تعالی د دربار نه اعلان راغے چه د دوی ایمان نه راوړی په دوی پسے عذاب روان دے نو جهاز تیار کړه زما د حکم موافق او د ظالمانو په حق کښې سفارش مه کوه په دوی د غرقید و فیصله شوے ده ۱۲

ﻟﮯ نوح علیه السلام جهاز شروع کړو د نو قوم توقعے کولے چه بنګاو سر تر کان شو شه نوح علیه السلام ورته او وے چه زمونږ د توقو وخت راروان دے او تاسو به معلومه کړئ چه د چا عذاب به په چا راشی ۱۲

ﻟﮯ افاده د معلومه شوه چه بدل د توقو په توقو سره جائز دے او که دے د باطل کمال سره منافات نیشته ۱۲

لے وغاص تنور د نوح علیه السلام د پاره تللے وو چه کله په دے کښے اوبه اوشوے نو طوفان به راځي ۲ سے دغه قسم نه اومادہ سوارہ کړه چه نسل ختم نه شی ۔ او قبول مؤمنان هم او د خپل خاندان نه مؤمنان هم سوارہ کړه ۔ سے وا

قَوْمِهٖ سَخِرُوْا مِنْهُ ؕ قَالَ اِنْ تَسْخَرُوْا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

قوم د ده نو ټوقے به یے کولے په ده پورے ۔ هغه اووئیل که ټوقے کوئ تاسو په ما پورے نو مونږ به ټوقے او کړو په تاسو پورے

كَمَا تَسْخَرُوْنَ ؕ﴿۳۸﴾ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ یَّاْتِیْهِ عَذَابٌ یُّخْزِیْهِ

لکه چه تاسو ټوقے کوئ ۔ پس عنقریب به خبر شئ تاسو په هغه چا چه رابه شی په دے عذاب چه او به یے شرموی

وَ یَحِلُّ عَلَیْهِ عَذَابٌ مُّقِیْمٌ ﴿۳۹﴾ حَتّٰۤی اِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَ فَارَ

او نازل به شی په هغه عذاب همیشه ۔ تر دے چه کله راغے حکم زمونږ او جوش اوکړو

التَّنُّوْرُ ۙ قُلْنَا احْمِلْ فِیْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَیْنِ اثْنَیْنِ وَ اَهْلَكَ

تنور ۔ نو مونږ اووئیل چه سوارہ کړه په دے کښے د هر قسم نه جوړے نر مادہ او خاندان خپل

اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَیْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ اٰمَنَ ؕ وَ مَاۤ اٰمَنَ مَعَهٗۤ

مګر هغه څوک چه شوے دے په هغه حکم د عذاب او هغه څوک چه ایمان یے راوړے ۔ او ایمان نه وو راوړے د ده

اِلَّا قَلِیْلٌ ﴿۴۰﴾ وَ قَالَ ارْكَبُوْا فِیْهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖىهَا وَ مُرْسٰىهَا ؕ

سره مګر لږو ۔ او اووئیل چه سوارہ شئ په دے کښے په نوم د الله سره دے تلل د دے او اودریدل د دے ۔

اِنَّ رَبِّیْ لَغَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ ﴿۴۱﴾ وَ هِیَ تَجْرِیْ بِهِمْ فِیْ مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ۫

یقینا ربی زما بخښونکے مهربان دے ۔ او دا روانه وه دوی لره په چپو کښے په شان د غرونو ۔

وَ نَادٰی نُوْحُ ﰳابْنَهٗ وَ كَانَ فِیْ مَعْزِلٍ یّٰبُنَیَّ ارْكَبْ مَّعَنَا

او آواز او کړو نوح خوئی خپل ته او دے هغه په غاړه اے بچوریه سوارہ شه زمونږ سره

وَ لَا تَكُنْ مَّعَ الْكٰفِرِیْنَ ﴿۴۲﴾ قَالَ سَاٰوِیْۤ اِلٰی جَبَلٍ یَّعْصِمُنِیْ

او مه کیږه د کافرانو سره ۔ او وئیل چه لاړ به شم غره ته چه بچ به کړی ما لره د

مِنَ الْمَآءِ ؕ قَالَ لَا عَاصِمَ الْیَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۚ

د اوبو نه ۔ او وئیل چه نشته بچ کوونکے نن د حکم د الله نه مګر په چا رحم اوکړی ۔

تقریبًا اتیا کسه وو ۲
سے دغه جهاز به په بسم الله روان او دریده او روانیدو
ـ۵ نوح علیه السلام خپل
مولی ته او وے چه مسلمان شه
او بیا جهاز ته راخیژه ۲
ـ۶ یعنی ته جهاز ته راشه
او زه به غرق نه اوخیژم نوح
علیه السلام ورته او وے
چه به غره به چه نشے بچ
سبب د دے د بچاؤ په حکم
د الله تعالی سره او لږم دے
نه دے ۔ معلومه شوه چه
سبب هغه جائز دے چه
شرعی وی لکه دوائی د
مرض د پاره او غیر شرعی
سبب ناجائز دے لکه د
یو زیارت د اوبو پانړے
د تبرک د پاره او د شفا
د پاره خوړل که زیارت
مؤثر او ګنړی نو شرک دے
او هغه بالنهم سبب او ګنړی
د شفا د پاره لکه دارو
نو حرام کار دے ځکه چه
شرعی اذن نیشته ۲
عه قمار او لړم نه هغه
لوظ واغستو چه ضرر به
نه رسوئی او هغه تره
سلیمان علیه السلام لوظ
اغستی دے نو کله چه سړے
یکور کښے مار او وینی نو دا
دعا به وائی: اِنَّا نَسْئَلُكَ
بِعَهْدِ نُوْحٍ وَ سُلَیْمَانَ بْنَ
دَاوُدَ عَلَیْهِمَا السَّلَامُ اَنْ لَّا
تُؤْذِیَنَا ۲ (مشکوة)

له نوح علیه السلام آواز او کړو چه اے خدایه زما ځوئ زما د اهل نه دے او ستا وعده رښتیا ده نو ولے هغه ډوب شو

وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾ وَقِيلَ يَا أَرْضُ

او راغله په مینځ د دوی کښے چپه نو شو دغه د ډوبو شوو نه . او ووئیلے شو چه اے زمکے

ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ

تیره کړه اوبه خپلے او اے آسمانه او دریږه او کمے شوے اوبه او ختم شو عذاب کار

وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَ

او ودریده کشتئ په جودی غر باندے او ووئیلے شو چه لعنت دے په قوم ظالم باندے . او

نَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ

آواز او کړو نوح رب خپل ته نو اووئیل چه اے ربه زما یقیناً ځوئ زما د اهل زما نه دے او یقیناً وعده ستا

الْحَقُّ وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ

حقه ده او ته د ټولو نه لوئے حاکم یې . او وئیل الله اے نوحه یقیناً دے نه دے د اهل ستا نه .

إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

یقیناً د دۀ کار دے خراب . نو سوال مه کوه زما نه د هغه شي چه نه دے تا لره په هغے علم .

إِنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ

یقیناً زۀ خونه کوم تا ته د ناپوهو ستا نه . او ووئیل اے ربه زما زۀ پناه غواړم په تا سره

أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ

چه سوال او کړم ستا نه د هغه شي چه نه دے ما لره په هغے علم . او که معاف نه کړے او رحم راباندے او نه کړے نو شم به

الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾ قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ

نقصانی . او ووئیلے شو اے نوح کوز شه په خیر زما سره او په برکتونو سره چه په تا دی او په امتونو باندے

مِّمَّن مَّعَكَ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ تِلْكَ

چه تا سره دی . او نور امتونه دی چه فائده به ورکړو ورته بیا او رسیږی دوی ته زمونږ له طرفه عذاب سخت . دا

له نوح علیه السلام آواز او کړو
نو ولے زما ځوئ غرق شو ؟
او وعده ده : اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ . خبره څرګنده شوه
چه محبت د ځوئ په غالب
شوے وه نو خدائے تعالیٰ
ورته او وئیل چه دے ستا
د اهل نه نۀ دے بے عمله
وه . معلومه شوه چه
وسیله اتباع د انبیاؤ ده ۱۲
که باری تعالیٰ فرمائی
چه اے نوح علیه السلام
کوز شه دے زمکے ته او
خیال مه کوه چه په کلید و
د جهاز کښے به تکلیف ملاؤ
شی بلکه په خیر د عافیت
سره به کوز شے او دا خیال
هم مه کوه چه زمکه خو د
اسباب کو زرونو نه خالی ده
بلکه او س پکښے هم برکتونه
شته او دا خیال هم مه کوه
چه او س دعوت ته حاجت
ختم دے ځکه چه مشرکان
ختم شو بلکه او س به هم
مشرکان وی ۱۲
۳ له د دینه مقصود د
اثبات د رسالت د نبی
کریم صلے الله علیه وسلم
دے چه ته صادق پیغمبر
ئے چه دا غیبی واقعات
خلقو ته وائے یعنی د
تا نه خو ځکه نه شي معلومولے
البته زۀ ورته بعضے
واقعات په وحی سره
ښائم صبر کوه لکه د نوح
علیه السلام کامیاب
په آخر کښے د هغه چا وه
چه تمان بچکو ی د ناروا ؤ نه لکه نوح علیه السلام چه کامیاب شوے وه ۱۲

مِنْ أَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَآ إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَآ أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ

واقعات د غیب وې چه وحی کوو مونږ تا ته - ته نه پوهیدې پرې او نه قوم ستا

مِنْ قَبْلِ هٰذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ

پخوا د دې نه - نو صبر کوه - یقیناً کامیابي متقیانو لره ده - او عاد ته مونږ رورې د دوی

هُودًا قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ

هود (رالیږلو) او وې وئیل اے زما قومه عبادت کوئ د الله نشته تا سو لره څوک اِله سوا د هغه نه - یقیناً

إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ يٰقَوْمِ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

تا سو دروغ ترئ - اے زما قومه نه غواړم ستاسو نه په دې تبلیغ مزدوري - مزدوري زما په هغه

الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ

ذات دې چه پیدا کړې یم ما لره آیا تا سو عقل نه لرئ ؟ او اے زما قومه بخښنه او غواړئ د رب خپل نه بیا

تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ

توبه او باسئ هغه ته او به وروي په تا سو باران په شیبو سره او زیات به کړي قوت ستاسو قوت سره یو ځاے

قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا يٰهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا

قوت ستاسو او مه واپس کیږئ مجرمان - دوی او وې وئیل اے هوده نه دې پیش کړې تا مونږ ته څه بیان او نه

نَحْنُ بِتَارِكِيٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

یو مونږ پریخودونکي د خدایانو خپلو په وینا ستا او نه یو مونږ تا لره منونکي -

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ قَالَ إِنِّيٓ أُشْهِدُ

نه وایو مونږ څه مګر دا چه رسولې دې تا ته بعضو خدایانو زمونږ نقصان - هغه او وې وئیل شاهد کوم

اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا أَنِّي بَرِيٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي

الله او شاهدان شئ چه زه بیزار یم د هغو چه تاسو شریکوئ - سوا د هغه نه نو فریب او کړئ زما سره

سله دا دویم قصه ده د سورت د اول مقصود سره تعلق لري چه أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللّٰهَ ، یعنې دا مسئله چه حاجتونو کښې د الله تعالیٰ نه غوارئ دا نوے مسئله نه ده هود علیه السلام هم خپل قوم ته دا مسئله کړې وه دا د ټولو انبیاؤ مشترکه دعوت دے ۱۲

سله۲ یعنې مزدوري خو ورته نه غواړم مزدوري زما په الله تعالیٰ ده خو ورلے زما خبره نه منئ ۱۲

سله۳ که چرے شومره ګناه هم کړې وي خو دروازه د مغفرت بیرته ده د خپلو ګناهونو بخښنه او غواړئ بیا نیکي او کړئ نو په شیبو شیبو باران به در باندے اوشي او جسماني او روحاني قوت به ستاسو الله تعالیٰ زیات کړي ۱۲

سله۴ قوم ورته جواب کوي چه تا څه دلیل مونږ ته نه دے پیش کړے چه پخپله معبودانو مونږ په خبره باندے پریږدو ، خپل خدایان نه شو پریخودے تا ته زمونږ معبودانو نقصان رسولے دے ۱۲

سلہ یعنی د ہر څیز مالک صرف اللہ تعالیٰ دے ۱۲ سلہ یعنی دلیل د رب ځما لوئے بدل بورہ دی ورده که بیا هم دښمنی کوئ

جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ﴿٥٥﴾ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُم

ټول بیا ماته صبر مه کوئ - ما ځان سپارلے دے اللہ ته چه رب ځما او رب ستاسو دے

مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

نشته یو ژوندے سرے مگر هغه نیوونکے د تندی د هغه دے - یقینًا رب ځما په لاره برابره دے

فَإِن تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي

نو که تاسو مخ واړوئ نو ما ورسوله تاسو ته هغه پیغام چه زه لیږلے شوے یم په تاسو - او خلیفه به کړی رب ځما

قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

قوم سوا ستاسو او نشئ رسولے هغه ته هیڅ ضرر - بے شکه رب ځما د هر شی حفاظت

حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

کوونکے دے - او هر کله چه راغے حکم ځما نو بچ مو کړو هود او هغه کسان چه ایمان راوړے وو د ده سره

بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا

په مهربانئ خپله سره - او بچ مو کړل دوی د عذاب سخت نه - او دغه عادیان وو چه انکار ئے کړو

بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

د دلیلونو د رب خپل نه او نافرمانی ئے وکړه د رسولانو د هغه او تابعداری ئے وکړه د حکم د هر ظالم سرکش

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا

او وروسته شو په دے دنیا کښے لعنت او په ورځ د قیامت - واورئ چه یقینًا عادیانو

كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ

انکار کړے وو د رب خپل نه - واورئ چه لعنت دے په عادیانو چه قوم د هود وو او (لیږلے وو) ثمودیانو ته ورور د دوی

صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُم

صالح لره - هغه اووئیل اے قومه عبادت کوئ د اللہ نشته تاسو لره هیڅ معبود سوا د هغه - هغه

سلہ یعنی د هر څه خپله لمانځه آزاد وکړه او چه تاسو نه منځ ته تاسو لره به بارئ تعالیٰ هلاک کړی او ستاسو په ځائے به بل قوم خلیفه کړی تاسو اللہ تعالیٰ ته نقصان نه شئ رسولے ستاسو ټول حالات اللہ تعالیٰ ته معلوم دی ۱۲ نو تاسو لره به پوره پوره سزا ورکړی یعنی ستاسو گناه ستاسو تاوان دے ۱۲ سلہ د دے نه معلومه شوه چه بچ کوونکے صرف اللہ تعالیٰ دے او هلاکوونکے هم صرف اللہ تعالیٰ دے انبیاء او اولیاء نه چا لره هلاکولے شی او نه بچ کولے شی بلکه د هلاک په دوران کښے اللہ تعالیٰ هغوی لره بچ کوی صرف پیغمبر سره - هم د دے مسئلے د پاره چه متصرف صرف اللہ تعالیٰ دے ټول انبیاء علیهم السلام دنیا ته رالیږلی دی ۱۲ سلہ واوریه قصه د د اول مقصد د سورت سره تعلق لری یعنی دا مسئله چه حاجتونه صرف د اللہ تعالیٰ نه غواړئ نورے مسئله نه ده بلکه هغه کښے صالح علیه السلام هم دا مسئله بیان کړے ده چه بنده کی ص ف د اللہ تعالیٰ کوئی په تاسو مهربان دے د خپل شرک نه معافی او غواړئ یقینًا ځما رب نزدے هم دے او دعا قبلوونکے هم دے

(وتر دعا قبلده) د حاجت په وخت دا په یره د پیروشیله د یر بنه دی او په عجیب سره به په ذهن کښے خپل حاجت ته اشاره کوی او په یو لاک پنځه ویشت زره (۱۲۵۰۰۰) سره دا وظیفه پخیږی ۱۲

نه دوه ورلره جواب ورکړو چه صالح زمونږ ورستاد ده نو ورته وخو زموږ ره جوړکوئے نو ته مونږ ته دا پلار نیکه د دین د منع کوے ستا په خبره زمونږ تسلی نیشته ۔ مگر بیا هم ګدوی دوی اوغاره الله تعالی پیغمبری راکړے وی نو که

مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ

د زمکے نه او آباد کړی دی تاسو لره په دے کښے نو بخښنه او غواړئ د هغه نه بیا توبه او باسئ هغه ته ۔

إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ

یقیناً رب زما نزدے دے او توبه قبلوونکے دے ۔ دوی اوویل اے صالحه یقیناً وے ته په مونږ کښے د امید ځائے مخکښے د

هَٰذَا ۖ أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا

دینه ایا منع کوے مونږ ره د دینه چه بندګی اوکړو د هغو چه بندګی یے کوله پلار نیکه زمونږ او مونږ په شک

إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن

یو د هغے د چه ته یے مونږ ته بلے په تسلی کے ۔ اوئے ویل اے قومه فکر اوکړئ که زه یم په دلیل بانداے د

رَّبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ ۖ

رب خپل او راکړے یے وی ماته طرف د خپل نه مهربانی نو څوک به کړی مدد زما د الله نه که نافرمانی اوکړم د هغه

فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَا قَوْمِ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً

نو نه زیاتوئ تاسو ماله سوا د نقصان نه ۔ او اے قومه دا اوښه د الله ده تاسو له نښه

فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ

ده نو پریږدئ دا چه خوراک کوی په زمکه د الله کښے او مه رسوئ دیته څه ضرر نو اونه نیسی تاسو لره

عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ

عذاب نزدے ۔ نو زخمی یے کړه هغه نو اوئے ویل هغه چه فائده واخلئ په کورونو خپلو کښے درے

أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا

ورځے ۔ دا وعده ده چه دروغ نه ده ۔ نو هر کله چه راغے حکم زمونږ نو بچ مو کړو صالح

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ۗ إِنَّ

او هغو لره چه ایمان یے راوړے وو د ده سره په رحمت خپل سره او د شرم د دغه ورځے نه ۔ یقیناً

ډاګه الله ته نا فرمان اوکړم نو ما به بیا څوک د الله د عذاب نه بچ کړی قوم ورته اووے چه ستا خبره به مونږ هله اومنو چه د دے غره نه اوښه راوباسے نو صالح علیه السلام الله تعالی ته سوال اوکړو نو اوښه پیدا شوه بیا د هغے نه نور شا روی د کلی تنګ د دے نو دوی د دے د وژلو اراده اوکړه نو صالح علیه السلام ورته اووے چه دا اوښه د الله تعالی ده د دینه ځان اوساتئ ګ ورنه عذاب به دربانلے راشی نو هغوی زخمی کړه نو صالح علیه السلام ورته اووے چه درے ورځے مزے اوکړئ به بیا ختمیږئ دا رشتو نے خبره ده د الله تعالی فرمائی نو هر کله چه عذاب راغے نو بچ مو کړو صالح علیه السلام او مؤمنان دا ځما مهربانی ده او د دوی هم د شرم نه بچ کړل الله زبردست دے هر څه کولے شی او ظالمانو لره سخت آواز او نیول نو په خپلو کورونو کښے پریوتل او ختم شو لکه چه د سره نه وو نو ثمودیانو د خپل الله تعالی نه انکار اوکړو نو ځکه په هغوی د پاک الله تعالی لعنت راغے

د دے مقصد دا دے څوک چه د توحید مسئله او منی نو پاک الله تعالی هغه لره د عذاب نه بچ کوی او څوک چه نه منی نو په هغوی د الله تعالی لعنت راځی (یا الله مونږ د خپل قهر غضب او عذاب نه بچ کړے او خپل رحم سره) ۱۲

سلہ ۱ اغلو رمه قصه ده د سورت د وږم مقصد سره ئے تعلق دے چه غیب دان او هر څه کوونکے صرف الله تعالیٰ دے
ابکوره ابراهیم علیه و وصره لوط پیغمبر ته او ملائکو ته بشرل نو پیغي ... لوط حلال وي نو معلومه شوه چه په غیب

رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا

رب ستا زورور او زبردست دے - او ونیوه ظالمانو لره سخت آواز نو شو په

فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٧﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا إِنَّ ثَمُودَا

کورونو خپلو کښې پړمخ پراته - ګویا نه وو اوسیدلی په هغو کښې - واورئ یقیناً ثمودیانو

كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ ﴿٦٨﴾ وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ

انکار وکړو د رب خپل نه - واورئ هلاکت دے ثمودیانو ته - او یقیناً راغلی وو رسولان زمونږ ابراهیم ته

بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ

زیرے - او وے وئیل سلام - نو هغه ووئیل سلام دے - نو ځنډ ئے ونه کړو چه راوړے ئے وه سخے

حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ

وریت شوے - نو هر کله چه ولیدل لاسونه د هغوی چه نه رسیدل هغې ته نو نا اشنا ئے وګڼل او په زړه کښې

مِنْهُمْ خِيفَةً ۚ قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَامْرَأَتُهُ

ئے د هغوی نه ویره راوسته - هغوی ووئیل مه ویریږه مونږ رالیږلی شوی یو قوم د لوط ته - او ښځه د هغه

قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

ولاړه وه نو هغه وخندل نو زیرے مونږ ورکړو هغې ته په اسحاق سره او وروستو د اسحاق نه په یعقوب سره

قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ۖ إِنَّ هَٰذَا

هغې ووئیل ارمان دے ما باندے ایا زه به اوس بچے وزیږوم او زه بوډۍ یم او دا خاوند زما زوړ دے - یقیناً دا خو

لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۖ رَحْمَتُ اللَّهِ وَ

عجیبه خبره ده - هغوی ووئیل آیا تعجب کوې د حکم د الله نه رحمت د الله دے وي او

بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ۚ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ﴿٧٣﴾ فَلَمَّا ذَهَبَ

برکتونه د هغه په تاسو اے اهل بیتو - یقیناً هغه صفتونو والا لوئی دے - نو هر کله چه ختم شوه

ع ۶

بانګ ما له د وښه او د هغوی
ویریدو هم او ویریدل د هغه
شو کله چه قدرت ئے نه وی او
ګمان ئے کوو چه ... نام د شی
کولو ئے شما چه قدرت ئے پرے
او په ... هغه له په ولیده
ده او په غیب خبر الله ده
او د خپلو میلمنو نه ویریږی
نو هغه هم په غیب عالم
نه ده او قدرت والا هم
نو معلومه شوه چه انبیاء
اولیاء نه غیب دان د کل
امورو دی او نه کارساز د
ټولو کارونو دی او کار
جوړوونکے او په غیب باندے
عالم صرف الله تعالیٰ دے
نو ځکه د هغه نه خپل
کار نه حاجتونه غواړی
نه د کل ماسوی الله نه
ځکه چه حاجتونه صرف
هغه ذات پوره کولے شی
چه حاجتونه د مخلوق ورته
معلوم وی او په پوره
کولو د حاجتونو قادر وی
او دا صفتونه صرف د الله
تعالیٰ دی چه په هر شه
پوهه دے او په هر شه
قدرت والا دے نو اے
انسانه ستا حاجتونه
ورته معلوم دی او په
پوره کولو ئے قادر دے
او د رحم ئے زیات دے او ما
ئے ځکه کار هم نه کړو ال
کیږے او مخلوق دا سے
نه وے هغوی ته بچی حاجتونه او ل معلوم نه دی او که معلوم شی نو پوره کولے ئے نه شی ځکه چه په ځینو عاجز
دی نو د بل په غم او کړی ۱۲

عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِىْ قَوْمِ

د ابراهیم نه ویره او راغله ورته خوشخبري جګړه يې کوله زمونږ سره په باره د قوم د

لُوْطٍ ﴿۷۴﴾ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ ﴿۷۵﴾ يٰۤاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ

لوط کې. يقيناً ابراهيم تحمل والا نرم زړه والا واپس كيدونكي وه حق ته. اے ابراهيمه مخ واړوه

عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۚ وَاِنَّهُمْ اٰتِيْهِمْ عَذَابٌ

دديه. يقيناً راغلے حكم د رب ستا - او يقيناً راتلونكې په دوى عذاب چې نه

غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ﴿۷۶﴾ وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِيْٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ

واپس كيدونكے - او هر كله چې راغلل رسولان زمونږ لوط ته نو خفه شو په دوى او تنګ شو په

بِهِمْ ذَرْعًا وَّقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيْبٌ ﴿۷۷﴾ وَجَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُوْنَ

دوى زړه د هغه او وئيل دا ورځ سخته ده - او راغلل ده ته قوم د ده بې اختياره منډې وهل

اِلَيْهِ ۗ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ۗ قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ

ده ته - او مخكې يې كول كارونه بد - او وئيل وے اے قومه زما دا رستاسو تحقيق) خما جينكۍ

بَنَاتِىْ هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ فِىْ ضَيْفِىْ ؕ

دا دوى پاكې دي تاسو لره نو او وېرېږئ د الله نه او مه شرموئ ما په مېلمنو خپلو كښې -

اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ﴿۷۸﴾ قَالُوْا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِىْ

آيا نشته ستاسو نه يو سړے نيک چلن - او وے دوى يقيناً معلومه ده تا ته چې نشته مونږ لره په

بَنٰتِكَ مِنْ حَقٍّ ۚ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيْدُ ﴿۷۹﴾ قَالَ لَوْ اَنَّ لِىْ بِكُمْ

جينكو ستا كښې غرض - او يقيناً ته پوهيږې په هغې چې مونږ غواړو - او وے كه چرې ما وې مقابله ستاسو

قُوَّةً اَوْ اٰوِىْۤ اِلٰى رُكْنٍ شَدِيْدٍ ﴿۸۰﴾ قَالُوْا يٰلُوْطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ

قوت يا ما ته تلے وے څائې محكم ته - او وے دوى اے لوطه يقيناً مونږ رسولان د رب ستا يو

له دا چې دغه قصه د تعلق لري د دې مقصد د سورت سره چې په غيب باندې عالم صرف الله تعالى دے او غيبي قادر په هر څه هم صرف الله تعالى دے او ګوره لوط عليه السلام حتى چې دے او ملائك نه پېژني نو معلومه شوه چې په غيب عالم نه دے او د قوم نه ويريږي او خپل مېلمانه نه شي ېچ كولے نو زړه يې تنګ شو دے نو معلومه شوه چې قدرت يې نشته او معلومه شوه چې په غيب باندې عالم صرف او صرف خداوند تعالى دے او قادر په هر څه هم صرف او صرف الله تعالى دے نو ځكه خپل تعل نمائنده حاجتونه صرف د الله تعالى نه غواړي نه د كل ماسوى الله نه ۱۲

ـه يعني به هلاک شوي قوم باندې هيڅ افسوس مه کوه [illegible]

لَنْ يَّصِلُوْٓا اِلَيْكَ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ

هيڅ کله نه شي رسيدلي دوی تا ته نو بوځه ته اهل خپل په حصه د شپې نه او نه دې ګوري

اَحَدٌ اِلَّا امْرَاَتَكَ ۭ اِنَّهٗ مُصِيْبُهَا مَآ اَصَابَهُمْ ۭ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ

يو کس ستا مګر ښځه ستا - يقيناً رسي به دې ته هغه آفت چه او به رسي دوی ته - يقيناً وعده د دوی

الصُّبْحُ ۭ اَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيْبٍ ﴿81﴾ فَلَمَّا جَاۗءَ اَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا

سحر دی - آيا نه دی سحر نزدې - پس هر کله چه راغی حکم زمونږ کړو مونږ د پاسه د دغه کلو

سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيْلٍ ڏ مَّنْضُوْدٍ ﴿82﴾ مُّسَوَّمَةً

لاندې د هغې او اوورول په دوی باندې کاڼي د سجيل پر له پسې - نښه والا

عِنْدَ رَبِّكَ ۭ وَمَا هِيَ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ بِبَعِيْدٍ ﴿83﴾ وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ

په نزد د رب ستا - او نه دي دغه کاڼي د ظالمانو نه لرې - او ليږلی مو مدين قبيلې ته ورور د دوی

شُعَيْبًا ۭ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۭ وَلَا تَنْقُصُوا

شعيب - هغه اوويل اې زما قومه عبادت کوئ د الله نشته تاسو لره اله سوا د هغه نه - او مه کموئ

الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ اِنِّىْٓ اَرٰىكُمْ بِخَيْرٍ وَّاِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ

پيمانه او تول زه وينم تاسو په آرام او زه ويريږم په تاسو باندې

عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيْطٍ ﴿84﴾ وَيٰقَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ

د عذاب د ورځې ګيرونکې نه - او اې زما قومه پوره ورکوئ پيمانه او تول په انصاف سره

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَاۗءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿85﴾

او کم مه ورکوئ خلقو ته څيزونه د دوی او مه ګرځئ په زمکه کښې روانې کوونکي د فساد

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ڬ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ

پاتې نفع د الله غوره ده تاسو لره که يئ تاسو مؤمنان - او نه يم زه په تاسو باندې

ـه يعني په هلاک شوي قوم باندې معلومه شوه چه وسيله د بدو دي. ۱ بحسم آفت اورسي خکه چه هغوی خبره نه وه منلې - سحر ک وسيله دې مثلاً خو چه سحر پېرې روان شي ۱۲

ـه لوط عليه السلام اوفرمائيل چه آيا سحر علاوه راځي دومره لوې نو صلا نکو ورته او وې چه سحر خو نزدې دې دغه دې راغی ۱۲

ـه به حرم ګټه د ټولو قوم ليک وه او هغه په دغه کتبه هلاک شو ۱۲

ـه يعني دغه هلاک شوي کلي خو دې اهل مکه ته نزدې دې نو دوی ترې عبرت ولې نه حاصلوي ۱۲

ـه دا شپږمه قصه ده د سورت د اول مطلب سره پيوست ده يعني دا مسئله چه صرف د الله تعالی نه حاجتونه غواړئ نور مسئله نه ده حکمتونه شعيب عليه السلام هم هغه خپل قوم ته کړې وه. مدين د ښار نوم دې او هم د دغه قبيلې نوم دې چه په دغه ښار کښې آباد وو او شعيب عليه السلام دوی ته او ليږلې شوې وه او مدين ښار د حجاز ملکونو سره وه نو لويه تجارتي منډۍ وه نو خلق ګڼه مال اړوه ليکن په تجارت کښې به د وکې تولې او شرک [illegible] کښې نقصان مه کوئ کوم نفع چه د قانون الهي سره موافق وي په هغې کښې برکت دی [illegible]

(وما من دابة) په دا کې نو غلهٔ کمال دی یعنې خو موږ کوي نو ستا په خبره خپل پخواني دین نه پرېږدو او خپل مال کښې
دا پهٔ هغه حاصلات ... تصرف کوو هغه بېدا رسم دی او موږ غلطي کوي (واضحه) په دنیا کښې ورته نظام دی دین مال کې چا
پورې شی دا ...

بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾ قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ

د نیولو. او وویل دوی ای شعیبه! آیا مونځ ستا حکم کوي تا ته چه پرېږدو هغه چه بندګي يې کول

آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ

پلار نیکه زموږ، یا په پرېږدو دا تصرف په خپلو مالونو کښې هغه چه خوښه وي زموږ. یقیناً ته خو صابر او

الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي

نېک چلند يې. او وویل ای زما قومه او ګورئ که یم زه په صاف بیان د رب خپل

وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا

او رکړې يې ما ته د خپل طرف نه رزق ښهٔ (نبوت) او زه اراده نه کوم چه او کړم روستو ستاسو هغه

أَنْهَاكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِي

کار چه تاسو ترې منع کووم. زهٔ اراده نهٔ کووم مګر د اصلاح څو چه زما طاقت وي. او نهٔ دی توفیق زما

إِلَّا بِاللَّهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾ وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ

مګر په الله دی. هم په هغه مې بهروسه کړې ده او هم هغه ته رجوع کووم. او ای قومه پورته دې نه کړي تاسو لره

شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ

خلاف زما چه او رسي تاسو ته په شان د هغه عذاب چه رسېدلی دی قوم د نوح ته یا قوم د هود ته

أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ ۚ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

یا قوم د صالح ته. او نهٔ دی قوم د لوط ستاسو نه لرې. او بخښنه او غواړئ د رب خپل نه

ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾ قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ

بیا واپس شئ هغه ته. یقیناً رب زما مهربان دی محبت والا دی. او وویل دوی ای شعیبه مونږ نهٔ پوهېږو

كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ

په ډېرو خبرو چه ته کوې او خامخا مونږ وینو تا لره په خپلو کښې کمزورې. او که نهٔ وي قوم ستا

نه دی ځکه د اشتراکیت والو
زمن مال د مالک دی چا کښې هغه
حق نشته دا دواړه کلاډرنو
قانونو نه دي زمن نظام شرعي
دی چه مال د هغه دی چه په
شرعي سبب سره يې مالک
شوی وي مثلاً په میراث یا په
مزدورۍ سره خریدې دی
مال کښې حقوق واجبه او
نفلیه شته د هغې بیانو ۱۲
(رکوع) ۲ یعنې زما
خلاف به تاسو لره سبب د
عذاب شي ۱۲ ۳ یعنې د
شرک نه توبه او باسئ او
نیکي او کړئ ۱۲
۴ دا خطاب شعیب د
لویه بې ادبه دی او بیا دا
وخپل چه ته وائې هغه مونږ او
زمونږ ستا خبرو ته هېڅ
فکر نشته او عاجز سړی
یې خو مونږ ستا د قوم لحاظ
کوو نو هغه ورته او وې
چه د الله لحاظ مناسب دی
هغه خو تاسو شا ته هېر کړې
دی او الله ستاسو په ټولو
کارونو خبردار دی تاسو
خپل کار د شرک کوئ او زه به
خپل کار د دعوت کووم کوم
چه د شرم عذاب په چا راځي
(معلومه به شي) د چا چه د دنیوي
حاجت وي د شریعت موافق
یا فرض نوې په بنه او دوه او
یا کو کوم ... رکعته
مونځ او کړي بیا ورپسې

(۱۰۰) درود شریف او بیا (۱۰۱) پېرته إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ او وائي بیا هغه دی پسې روستو درود شریف او وائي او د خپل مقصد
دعا دې او کړي. او که (۱۲۵۰۰) پېرته لی او وائي نو وظیفه به په څو شي ډېر کار به پسې کیږي ۱۲

وکړو شعیب علیه السلام ... تعالیٰ دے نګرو ... د باري تعالیٰ ... صرف باري ... او دښمنۍ ... او ... د اولیاؤ کو او ...

لَرَجَمْنٰكَ ۡ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾ قَالَ يٰقَوْمِ اَرَهْطِيْٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ

نو ... په موږ ... او نه ئے ته په موږ ګران - او ئے وے اے قومه آیا قبیله زما ډیره ګرانه ده په تاسو

مِّنَ اللّٰهِ ۭ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۭ اِنَّ رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿٩٢﴾

د الله نه - او ... تاسو ... شا ته ... یقینا رب ... په هغه څه چه تاسو ئے کوئ ...

وَيٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ۭ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ

او اے قومه عمل کوئ په مرتبه ... زه هم کوم کار - ... به ... څوک

يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۭ وَارْتَقِبُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ

چا به راشي عذاب چه ... او چه څوک دے دروغژن - او انتظار کوئ زه ستاسو سره

رَقِيْبٌ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ

انتظار کوونکے یم - او چه کله راغے حکم زمونږ بچ مو کړو شعیب او هغه کسان چه ایمان ئے راوړے وو د هغه سره په رحمت

مِّنَّا وَاَخَذَتِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ

زمونږ خپل - او ونیول ظالمانو لره چغې نو شو ... په کورونو خپلو کښے ...

جٰثِمِيْنَ ﴿٩٤﴾ كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۭ اَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ

پراته - ګویا نه وو آباد په هغو کښے - خبر شئ لعنت دے په مدین والو لکه چه لعنت شو په

ثَمُوْدُ ﴿٩٥﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾ اِلٰى

ثمود باندې - او یقینا لیږلے مو وو موسیٰ په دلیلو خپلو سره او په دلیل ښکاره سره -

فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ فِرْعَوْنَ ۚ وَمَآ اَمْرُ فِرْعَوْنَ

فرعون ته او قوم د ده ته نو تابعداری وکړه هغوی د حکم د فرعون - او نه وه حکم د فرعون

بِرَشِيْدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۭ وَبِئْسَ

برابر - مخکښے به ځي د قوم خپل نه په ورځ د قیامت نو بوځي به هغوی لره اور ته - او ناکاره

ل۱ معلومه شوه چه ... او دښمنان ... شو ... ګرځوي ... اسباب کښے وه او کله چه د دنیا نه لاړ او ظاهري اسباب ورسره هم ختم شو نو بیا خو یې طریق اولی سره دې ... واحد ادکو لو ۱۲

ل۲ دا او دمه قصه د دې سورت د ... مقصد سره تعلق لري یعنی د توحید په رسولو کښے حل مشکل مه کوه بلکه صاف وایه نا ... حاجتونه صرف او صرف د باري تعالیٰ نه غواړي نه د اولیاء نه او نه د انبیاء نه او نه د پیرانو نه او نه د ملائکو نه ځکه چه په غیب باندے عالم او په ټولو کارونو باندے قادر صرف خدائے تعالیٰ دے نه کل ما سوی الله او ... موسیٰ علیه السلام څومره په بهادرئ سره فرعون غوندے سرکش ته مسئله راوړه لیکن خلقو د فرعون غلط حکم او مانه نو فرعون به مخکښے وي او قوم به ورپسے وي او دوزخ ته به ئے بوځي او په دواړو جهانو به په هغو لعنت دے دا ناکاره انعام ورته ملاؤ شو د کفر د وجې نه ۱۲

ع۸

له لوري نبي كريم صلى الله عليه وسلم د نبوت ثبوت ته دے چه غيبي خبرې كول، الله تعالى خاوند دے نو ته صادق پيغمبر يې او په دې لويو قصو كښې
ده چه هغه قومونه د شرك په وجه تباه كړل او د هغو معبودو هغوی ته هيڅ نفع ونه كړله ١٢ نبي كريم صلى الله عليه وسلم فرمائي

الْوِرْدُ الْمَوْرُوْدُ ۞ وَأُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهٖ لَعْنَةً وَّيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ بِئْسَ

کوز د ځای چه دوی په ورته ور شي - او وروسته شو دوی ته په دنيا کښې لعنت او په ورځ د قيامت ناكاره

الرِّفْدُ الْمَرْفُوْدُ ۞ ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا

انعام دی چه دوی ته به ملاؤ شي - دا واقعات د كلو دي بيانوو مونږ دا تا ته ځينې د هغو نه

قَآئِمٌ وَّحَصِيْدٌ ۞ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَمَآ

آباد دي او ځينې برباد دي - او ظلم نه دے كړے مونږ په دوي او ليكن ظلم ئې كړے په ځانونو خپلو نو نه ده

اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِيْ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ

ورله كړې ده ډېره خدايانو د دوي كوم چه دوي ورته آوازونه كول په غير د الله نه د هيڅ

شَيْءٍ لَّمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ؕ وَمَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتْبِيْبٍ ۞ وَكَذٰلِكَ

شي هر كله چه راغي حكم د رب ستا - او زيات ئې نه كړه دوي لره په غير د نقصان نه - او داسې

اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ ؕ اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيْمٌ

نيول د رب ستا دي كله چه نيسي كلو لره او هغوي ظالمان وي - يقيناً نيول د هغه دردناك

شَدِيْدٌ ۞ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ؕ ذٰلِكَ

او سخت دي - يقيناً په دې كښې نښه ده د هغه چا د پاره چه ويريږي د عذاب د آخرت نه - دا به

يَوْمٌ مَّجْمُوْعٌ ۙ لَّهُ النَّاسُ وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ۞ وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ اِلَّا

ورځ ده چه جمع به شي ورته خلق او دا ورځ ده چه حاضر به شي ورته خلق - او نه ئې روستو كوو مګر

لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ۞ يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ

د پاره د نيټې مقرر ے - كله چه راشي خبره به نه شي كولے يو نفس مګر په اذن د هغه نو ځينې د دوي نه

شَقِيٌّ وَّسَعِيْدٌ ۞ فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ

بد بخت وي او ځينې نيك بخت - نو كوم چه بد بختان دي نو به ور كښې به وي دوي لره به په دوزخ كښې چيغې

چه الله تعالى ظالمانو ته صبر
كوي خو چه ونيسي نو بيا
ئې نه خلاصوي نو ئې اوو ايت
وكذلك اخذ ربك لوستلو ١٢
ستا په دې ذكر شوو قصو
كښې عبرت دے ١٢
صحابه كرامو پوښتنه وكړه
چه عمل ته څه ضرورت دے
نو نبي كريم صلى الله عليه وسلم
او فرمائيل چه كوشش كوئ
جنتي خلق به په ښه عمل وي
او د دوزخ په بد عمل يعني
په ازل كښې خدائے تعالى ته
معلومه وه چه ځينې خلق به خپل
اختيار سره ښه كوي نو هغوي
نيك بخت اوليكلے شو او ځينې
به خپل اختيار سره بد كوي
نو هغوي بد بخت اوليكلے شو
په چا جبر نيشته او نبي كريم صلى
الله عليه وسلم فرمائي نيكانو
ته نيكي آسانه شوې ده او
بدانو ته بدي - زفير: د
خر اولنے نرے آواز، شهيق:
د خره روستو غټ آواز -
الا ما شاء ربك يعني دوزخيان
به هميشه دوزخ كښې وي
البته كه رضا شي د الله تعالى
نو ګناه ګاران مسلمانان به ترې
نه راوباسي - او هم د غسې
جنتيان به هميشه په جنت كښې
كښې وي البته ګناه ګاران به
هميشه نه وي ځكه چه دوي به
څه وخت په دوزخ كښې تير كړے
وي - او دا هم ده چه كه رضا شي

د الله تعالى نو د جنتيانو ثواب به ښه زيات كړي يعني ډيدار به ورلره وركړي او كيا ري تعالى لوے قدرت ستا شاره ده چه الله تعالى جنت
د جنت نه او دوزخي د دوزخ نه راوباسي خو د رضا وعده ده خو مشرك د دوزخ نه او مومن د جنت نه نه راوباسي ١٢

لے دا د سورت د ټول درم مقصد سره لړی یعنی مسئله د توحید بالکل صافه ده دا خلق چه د غیرالله بندګی کوي د وعید فکر نه کوی د غه رنګ ... ئی پکار د دوی سره هُدی دلیل نیشته صرف د پلار نیکه غلط تابعداری کوی دوی لره به باری تعالیٰ پوره عذاب ورکړی

وَشَهِيقٌ ۝١٠٦ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا

او د رڼا رووی - همیشه به وی په هغه کښے تر هغو چه وی آسمانونه د آخرت او زمکه مګر که

مَا شَآءَ رَبُّكَ ۭ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ۝١٠٧ وَاَمَّا الَّذِيْنَ سُعِدُوْا

رضا شی د رب ستا - یقیناً رب ستا کوی هغه چه اراده ئے اوشی - او کوم چه نیک بختان وی

فَفِي الْجَنَّةِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا

نو په جنت کښے به همیشه وی تر هغو چه آسمانونه د آخرت وی او زمکه مګر که

مَا شَآءَ رَبُّكَ ۭ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوْذٍ ۝١٠٨ فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ

رضا شی د رب ستا - دا بخشش دے بے انتہا - پس مه کیږه په شک کښے د هغو چه بندګی ئے کوی

هٰٓؤُلَآءِ ۭ مَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُهُمْ مِّنْ قَبْلُ ۭ وَاِنَّا

دا خلق - بندګی نه کوی مګر داسے چه بندګی ئے کوله پلار نیکه د دوی په خوا - او یقیناً پوره

لَمُوَفُّوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوْصٍ ۝١٠٩ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ

ورکوونکی یو حصه د دوی د عذاب بے د نقصان نه - و یقیناً ما ورکړے وه موسیٰ ته کتاب

فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ۭ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۭ

نو اختلاف او شو په هغه کښے - او که نه وے حکم چه مخکښے شوے د رب ستا نو فیصله به شوے وه د عذاب

وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ۝١١٠ وَاِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ

په میخ د دوی کښے - او یقیناً دوی په شک کښے دی د قرآن نه په تردد کښے - او یقیناً دا ټول خلق کله چه پوره ورکوي د دوی رب ستا

اَعْمَالَهُمْ ۭ اِنَّهٗ بِمَا يَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝١١١ فَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

بدله د عملونو د دوی نو خلیے او کړی یقیناً الله په کارونو د دوی خبر دے - نو برابر شه ته تر هغه چه تا ته حکم شوے دے او هغه چه توبه

وَلَا تَطْغَوْا ۭ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝١١٢ وَلَا تَرْكَنُوْٓا اِلَى الَّذِيْنَ

ګار شوے دے ستا سره او زیاتے مه کوئ - بے شک الله کارونه ستاسو وینی - او مه کیږئ ئی امداد یان د

سے کو مخالفین اعتراض کولا چه کړو مسئله د توحید واضح تعالیٰ د طرفه وے نو خلقو به پکښے اختلاف ولے کولو نو خدائے تعالیٰ جواب ورکوی چه اختلاف خُلّه دلیل د بطلان نه دے د موسیٰ علیه السلام په کتاب کښے هم اختلاف شوے وه ١٢

سے کو مخالفین دا اعتراض کوی چه مونږ لره خدائے تعالیٰ ولے عذاب نه راکوی چه مونږ غلط یو نو خدائے تعالیٰ جواب کوی چه د عذاب د پاره وخت مقرر دے ورنه فی الحال به عذاب راغلے وے ١٢

سے دا د عذاب اخروی بیان دے ١٢

ھے دا د نبی کریم صلے الله علیه وسلم د پاره تسلی ده او د ټول سورت سره تعلق لری یعنی هر کله چه د توحید مسئله صافه ده او مخالفین د ضد د وجه نه نه منی نو ته او ستا تابعداران پورے مضبوط شئ او کوم چه مخالفین دی د هغو هیڅ مرسته مه کوئ څوک چه د مخالفینو مرسته کوی نو کرکی به او د هغوی به هیڅوک امداد نه وی ١٢

سے تفصیل وګوره د العمران ع١٠ ١٢ ھے قصص ع١٠ و ع٦ ١٢

۱؎ دا د اصلاح د طبیعت د پاره نسخه ده یعنی که په دے مذکوره احکامو د رته عمل کوئ نو دوی نورا شیه د الله تعالیٰ په دربار کښه ماطرها ورکړه نو کمران احکام به د رته آسان شی ۱۲ ۲؎ په نیکو سره گناهونه معاف کیږی (فائده) د اصحابو نیکۍ زیاتے اود اخلاص و ے نو ځکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی د اصحابو یو مل د نورو د غریب عمل نه بهتر دے نو هغوی معافی دی ۱۲ ۳؎ دا تسلی ده یعنی ته محنت کوه الله تعالیٰ د چا ثواب نه برباد وی ۱۲ ۴؎ دا ترغیب دے امر بالمعروف او نهی عن المنکر ته یعنی پکار ده چه عاقلانو به دینه خلق د فساد نه چه شرک و بدعت دے منع کړی وے مگر لږ و دا کار او کړو نو هغوی نه چه کړو د عذاب نه او نورو خلقو عیش شروع کړی و هلاک شو خدائے تعالیٰ نیکان نه هلاکوی او دا هم کولے شی چه جبرًا خلق قبول مسلمانان کړی لیکن د نور ایمان د باری تعالیٰ په دربار کښه مفید نه دے لکه کافری او بوتی جبرًا تابعداری د الله خوشواب ئے نیشته نو هر کله چه الله تعالیٰ خلق خپل اختیار ته پریخودی دی نو خلق مختلف شو او دنیا هم د اختلاف ځائے دے البته چه په چا د خدائے تعالیٰ رحم وی نو هغه په حق روان شی او په چا چه د الله تعالیٰ غضب وی نو هغوی به د حق مقابله شروع کړی خو دوزخ ته لاړ شی ۱۲

ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ۙ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

د ظالمانو نو او به رسی تاسو ته اور او نیشته تاسو لره سوا د الله نه هیڅوک امداد یان

ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ

بیا به تاسو امداد او نه کړے شی - او کوه مونځ په دواړو طرفونو د ورځے او په حصو د شپے

اللَّيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

کښه - یقینًا نیکۍ ختموی گناهونو لره - دا نصیحت دے یاد لرونکو ته -

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾ فَلَوْلَا كَانَ

او صبر کوه یقینًا الله نه بربادوی ثواب د نیکانو - نو ولے نه وو

مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ

د پیړو د پخوانو نه عاقلان چه هغوی منع کړی وے خلق د فساد نه

فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ ۗ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا

په زمکه کښے مگر لږ هغه چه بچ کړی وو ما د هغوی نه - او تابعداری او کړه ظالمانو د

مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ

هغه شی چه عیش ورکړے شوے و د دوی ته په هغه کښے او وو مجرمان - او نه دے رب ستا چه هلاک کړی کلو لره

بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ

په ظلم سره او اهل ئے نیکان وی - او که رضا وے د رب ستا نو جوړ کړے به ئے خلق

أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ

جماعت یو (مسلمانان) او همیشه به اختلاف کوی - مگر هغه چه رحم پے او کړی رب ستا -

وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ

او د دے د پاره ئے پیدا کړی دی دوی لره - او پوره شو خبره د رب ستا چه ډک به کړم جهنم د

دا نبیانو قصے تا ته کوو چه ستا زړه تسلی اوشی چه دوی هم پیغمبرانو شومره تکلیف تیر کړے دے خو د دښمنانو پاره اوا خر بیغیر
او تابعدارانے کامیاب شو یدی او مخالفین ئے تباه شو یدی نو د غیبه ته هم همت کوه د دین په اخر کښے به تا سو هم

الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿۱۱۹﴾ وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ

د پیریانو نه او بنی آدمو نه یعنی بد انو نه. او دا ټول بیانو تا ته وایو د

الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَ

رسولانو حقه چه تسلی ئے ورکوو زړه ستا ۔ او راغلے دے تا ته په دے سورت کښے حق او

مَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۲۰﴾ وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا

وعظ او نصیحت د پاره د مؤمنانو ۔ او اووایه هغو ته چه ایمان نه راوړی چه عمل کوئ

عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿۱۲۱﴾ وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿۱۲۲﴾ وَلِلَّهِ

په ځائے خپل سو مونږ هم خپل کار کوو ۔ او انتظار کوئ ۔ مونږ هم انتظار کوو (د انجام) ۔ او خاص الله

غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ

ره دی غیب د آسمانونو او د زمکے او هغه ته واپس کیږی ټول کارونه نو عبادت کوه د هغه

وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۱۲۳﴾

او توکل په هغه اوکړه ۔ او نه دے رب ستا ناخبره د کارونو ستاسو نه ۔

(۱۲) سُورَةُ يُوسُفَ مَكِّيَّةٌ (۵۳) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ آيَاتُهَا ۱۱۱ رُكُوعَاتُهَا ۱۲

(آیتونه ۱۱۱)	شروع په نوم د الله سره چه بیحده مهربان او رحم کوونکے دے (د مدد غواړم)	(رکوع گانے ۱۲)

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۱﴾ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ

الله عالم دے په دے ۔ دا آیتونه د کتاب واضح دی ۔ یقیناً مونږ نازل کړے دے تا ته قرآن په عربئ امید دے چه تاسو

تَعْقِلُونَ ﴿۲﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا

به پوهه شئ ۔ مونږ بیانوو تا ته ښه قصه ځکه چه مونږ لیږلے دے

إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿۳﴾

تا ته دا قرآن ۔ او یقیناً وے ته مخکښ د دینه د نا خبرو نه ۔

او تابعدارانے کامیاب شو یدی او دشمنان به کامیاب شی او دشمنان به تباه شی ۱۲ ۲ے دا د ټول سورت خلاصه ده چه غائب په حق پوهه او قادر صرف الله تعالیٰ دے دا د سورت دوم مقصد دے نو حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ دا د سورت اول مقصد دے او الله تعالیٰ ته ځان او سپارئ د توحید په بیانو لو کښے زړه مه تنګوئ دا د سورت دریم مقصد دے الله تعالیٰ د مخلوقو زړونو نه خبر دے چه دوی څه ضد د وید نه د توحید نه خلاف کوی دا د سورت څلورم مقصد دے ۱۲

۳ے مقصد د سورت او ربط دا سورت په مکه کښے نازل شوے دے په دور آخر کښے پس د هود نه او وړاندے د حجر نه په ترتیب قرآنی کښے (۱۲) او په نزول کښے (۵۳) په هود کښے اعلان وه چه حاجتونه صرف د باری تعالیٰ نه غواړئ ځکه چه دے په غیب پوهه دے او په هر څه قادر دے په دے سورت کښے اوس ثبوت پیش کوی چه یعقوب علیه السلام خپل ځوئے معلوم نه شو ځوئے ورته الله تعالیٰ نه وو خودلے او وا قدرت ئے نه وو چه خپل ځوئے را ولی نو معلومه شوه چه مخلوق عاجز او بے علمه دی نو خپل حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ ۱۲

۴ے خاتمه تمهید ځکه وه چه بنا شسته دعوی پکښے ثابتوی چه په ټولو غیبو باندے عالم صرف الله تعالیٰ دے کل ما سوی الله کمزوری غنځه دی او که مرګ نه په هر شی عالم دی او نه قادر ۔ د یوسف علیه السلام پلار ته ونه سره او نه ورته راتے (په صفحه ۳۳۹)

(پاتې د صفحې ۳۳۸ نه) یوسف علیه السلام معلوم وُه او ښه ئې ورسره امداد او کولے شو او وارثانو د یوسف علیه السلام وفات شوي نو څنګه وُو چه نعوذ د یوسف علیه السلام امداد او کړي و او دغې په خوب کښې یعقوب علیه السلام خبر کړے و ۱۲

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَ

کله چه اووے یوسف پلار خپل ته چه اے بابا زۀ وینم په خوب کښې یوولس ستورى او

الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝٤ قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ

نمر او سپوږمۍ وینم دوئ ما ته سجده کوی - هغهٔ اووے اے بچیه امهٔ وایه

رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنسَانِ

خوب خپل رونړو خپلو ته نو او به کړی تا سره دوکه - یقیناً شیطان د انسان دشمن

عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝٥ وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ

دے ښکاره - او دغسے به غوره کړی تا لره رب ستا او پوهه به کړی تا په تعبیر

الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا

د خوبونو او پوره به کړی نعمت خپل په تا باندے او په کورنۍ د یعقوب ع لکه هغه پوره کړے ئې

عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٦

دغه نعمت په پلرنیکه ستا مخکښې په ابراهیم ع او په اسحق ع یقیناً رب ستا پوهه دے او حکمت والا دے

لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ ۝٧ إِذْ قَالُوا

یقیناً دی په یوسف ع او په رونړو د ده کښې عبرتونه د تپوس کوونکو د پاره - کله چه اووے

لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا

هغوی چه خامخا یوسف او ورور د ده ډیر خوښ دی پلار زمونږ ته زمونږ نه او مونږ ډله یو - یقیناً پلار زمونږ

لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٨ اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ

په غلطۍ ښکاره کښې دے - او وژنئ یوسف ع یا او شړئ دے په یو ځمکه نو خالی به شی تاسو ته

وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ۝٩ قَالَ قَائِلٌ

مخه د پلار ستاسو او شئ به روستو د دینه قوم ښهٔ - اووے یو وئیونکی

(رکوع ۲) له یعنی څنګه چه تا ته ګڼاسته خوب خودلے شے نو دغسے به الله تعالیٰ تا لره غوره کړی او تا ته به وفائی ګمائے رسول د خبرو خوبو د اوکه بلے خبرو وی یعنی نقل به درکړی او پوره به کړی نعمت خپل په تا لکه چه ستا په پلار نیکه ئے پوره کړے وه دغه نعمت نبوت او قتدار دُنیا او جنت دے ۱۲

۲ که د یوسف علیه السلام او د ده د رونړو په قصه کښې دلائل د وحدانیت د پاره د سائلینو د توحید د مسئلے په حق کښې او دا عبرت دے پکښې چه څنګه د یوسف علیه السلام رونړه هغهٔ ته ملامت شو نو دغسے به قریش نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته ملامت شی او د دے اعتراض جواب تر نه هم ملاؤ شو چه بنی اسرائیل خو په شام کښې وُو نو موسیٰ علیه السلام په مصر کښې څنګه د بنی اسرائیلو د آزادۍ مطالبه کړے وه د فرعون نه یعنی د یوسف علیه السلام په وخت کښې بنی اسرائیل مصر ته راغلی وُو نو په شماره عبرتونه دی پکښې بعضے دا دی - (۱) عقل ښهٔ جوهر دے. (۲) صبر د کامیابۍ ذریعه ده. (۳) د تقدیر دا قه لیشتے (۴) د خدائے تعالیٰ فضل څوک نهٔ شی منع کولے (۵) د حسد انجام خفه لان دے (۶) پاکدامنی سره د دشمن په نظر کښې بندهٔ ښکاره کوی ری په تبلیغ کښې موقع شناسی ۱۲

ع ۱۱

ل د غیابت الجب نه بعضو کسانو کوهے اخلی لیکن مقصود د دوی خو مړکی د حفة نه وه نو جس محیط والا وان چه غیابه ذکری د او بو په سر تاق ته وائی ١٢

مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا یُوْسُفَ وَاَلْقُوْهُ فِیْ غَیٰبَتِ الْجُبِّ یَلْتَقِطْهُ بَعْضُ

د دوی نه یو وژنئ یوسف ٢ او وغورزوئ دے په تاخره د کوهی کښے نو پورته به کړی څخه

السَّیَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِیْنَ ۝١٠ قَالُوْا یٰۤاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰی

قافله که تاسو دا کار کوونکی یئ (د پلار نه ئې تختولی کوی) او وئ ووی اے پلاره ولے ته یقین نه کوے په مونږه

یُوْسُفَ وَاِنَّا لَهٗ لَنٰصِحُوْنَ ۝١١ اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا یَّرْتَعْ وَیَلْعَبْ

په حق د یوسف کښے او مونږه د ده خیر خواهان یو - او لیږه د ګډ مونږه سره صبا چه میوے خوری او لوبے او کړی

وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝١٢ قَالَ اِنِّیْ لَیَحْزُنُنِیْۤ اَنْ تَذْهَبُوْا بِهٖ وَاَخَافُ

او مونږه به د ده خوندی کوو - او وئ ووی یقیناً خفه کوی ما دا چه بوځئ تاسو دے او ویرېږم چه

اَنْ یَّاْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُوْنَ ۝١٣ قَالُوْا لَئِنْ اَكَلَهُ

او به خوری ده لیوه شرمخ - او تاسو به د ده نه بے خبره یئ - او وئ ویل که او خوری ده

الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّاۤ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۝١٤ فَلَمَّا ذَهَبُوْا بِهٖ وَ

شرمخ او مونږه چاق یو مونږه به په دغه وخت برباد یو - نو هر کله چه بوتلو دوی هغه او

اَجْمَعُوْۤا اَنْ یَّجْعَلُوْهُ فِیْ غَیٰبَتِ الْجُبِّ ۚ وَاَوْحَیْنَاۤ اِلَیْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ

اتفاق ئې اوکړو چه او غورزوی دے په تاخره د کوهی کښے - او خبر مو کړو دے چه ته به خبر کړے دوی

بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا یَشْعُرُوْنَ ۝١٥ وَجَآءُوْۤ اَبَاهُمْ عِشَآءً یَّبْكُوْنَ ۝١٦

په دے کار د دوی او دوی به خبر نه وی (رښتا نه) او راغلل هغوی پلار خپل ته بیګاه ژړل ئې -

قَالُوْا یٰۤاَبَانَاۤ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا یُوْسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

او وئ ووی اے بابا مونږ لاړو سیالی مو کوله په منډو کښے او پریخود مونږ یوسف د سامان خپل سره

فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ ۚ وَمَاۤ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِیْنَ ۝١٧

نو او خوړه هغه شرمخ - او ته یقین نه کوے په مونږه اګر که یو رښتو ئی -

٢ په کوهی کښے یوسف علیه السلام ته دا دعا و خودلے شوه د الله تعالیٰ د طرف نه : یَا صَرِیْخَ الْمُسْتَصْرِخِیْنَ وَیَا غَوْثَ الْمُسْتَغِیْثِیْنَ وَیَا مُفَرِّجَ كَرْبِ الْمَكْرُوْبِیْنَ قَدْ تَرٰی مَكَانِیْ وَتَعْلَمُ حَالِیْ وَلَا یَخْفٰی عَلَیْكَ شَیْءٌ مِّنْ اَمْرِیْ : یعنی امداد کوونکے د غم ځپلو صرف ته ئې او ځما حال صرف تا ته معلوم دے یعنی ځما زندہ بابا یعقوب علیه السلام پیغمبر دے خو ځما نه خبر نه دے او ځما سره به امداد څنګه او کړی چه خبر نه دے او ځما وفات بابا ګان ابراهیم او اسحاق علیهما السلام هم ځما نه خبر نه وی او نه را سره د امداد کولے شی دا د یوسف علیه السلام نه توسل دے باری تعالیٰ ته پخپله عقیده د توحید سره حس غمزن لره پکار دی چه دا دعا وائی په دے عقیده سره او د سختی د وخت په لهجه سره او به وزن سره ویئیل ئې اثر کوی او بیا چه په خلوت کښے وی چه شاته ئې راشی د یوسف علیه السلام سره ١٢

لے حقه وینه چه د حیٔ په حق کښه دروغ وٸیل شوی دو ۱۲ ۳ے چه په یعقوب علیه السلام باندې سختي راغي نو معلومه شوه چه محبت چه دے حاجت روا کیدل نه دے ۔ او د سختۍ په وخت حاجت صرف د الله تعالیٰ نه غوښتی شی نو معلومه شوه چه دا غیب دان نه دے ۱۲

وَجَآءُوْ عَلٰى قَمِيْصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ ۗ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ

او راوړه دوی په قمیص د هغهٔ وینه د دروغو ۔ او وې ویل هغهٔ داسې نه ده بلکه خاښسته کړې دي تاسو ته

اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۗ فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ۗ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴿۱۸﴾

نفسونو ستاسو خبره ۔ نو صبر ښه دے ۔ او د الله نه امداد غواړم په هغې چه تاسو یې بیانوئ ۔

۲ وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوْا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهٗ ۗ قَالَ يٰبُشْرٰى

او راغله قافله نو هغوی ولیږه د اوبو نوکر خپل نو هغهٔ اوغورځوله بوکه خپله او وې ویل هغهٔ د خوشحالۍ

هٰذَا غُلٰمٌ ۗ وَاَسَرُّوْهُ بِضَاعَةً ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۹﴾ وَ

خبره دے دا هلک دے ۔ او پټ کړو هغوی دے په مال د تجارت سره ۔ او الله پوهه دے په هغې چه کوی دوی ۔ او

ع ۱۴ شَرَوْهُ بِثَمَنٍۢ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُوْدَةٍ ۚ وَكَانُوْا فِيْهِ مِنَ الزّٰهِدِيْنَ ﴿۲۰﴾

او خرڅ کړو هغوی دهٔ لره په قیمت کم سره چه روپۍ څو وې ۔ او وو دوی په هغهٔ کښې بے رغبته ۔

وَقَالَ الَّذِى اشْتَرٰىهُ مِنْ مِّصْرَ لِامْرَاَتِهٖۤ اَكْرِمِىْ مَثْوٰىهُ عَسٰٓى

او اووې هغهٔ چا اخستے ئے وه دے په مصر کښې ښځې خپلې (راعیل) ته چه په عزت ساته دے امید دے

اَنْ يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا ۗ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِى الْاَرْضِ ۫

چه فائده اورسوی مونږ ته یا بچوی کړو دے خوئ ۔ او دغسې مونږ ځاۓ ورکړو یوسف ته په زمکه کښې ۔

وَلِنُعَلِّمَهٗ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ۗ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِهٖ

او چه او ښایو مونږ دهٔ ته تعبیر د خوبونو ۔ او الله غالب دے په کار خپل باندے

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۲۱﴾ وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗۤ اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا

ولیکن ډیر خلق نه پوهیږی ۔ او هر کله چه اورسیده طاقت خپل ته ورم کړو دهٔ ته حکم

وَّعِلْمًا ۗ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۲۲﴾ وَرَاوَدَتْهُ الَّتِىْ هُوَ فِىْ

او علم او دغسې بدله ورکوو مونږ نیکانو ته ۔ او طلب اوکړو د دهٔ نه هغې چه دے په

شوه چه دے د الله تعالیٰ نه بل څوک غیب دان او کل کار روا او کارساز د کل کار روا نیشته ۱۲

۳ے یعنی کړو یوسف علیه السلام رونړه حلته دو نور اغلل او قافلے والو ته ئے اووے چه دا خو زمونږ غلام دے تختیدلے نو په هغوی په کم قیمت خرڅ کړو ځکه چه دوی دے رونړو ورسره څه محبت نه وه تعین د روپو فضول علم دے او هم دغه قافلے والو په مصر کښې ارزان خرڅ کړو ځکه هغوا ووے چه ارزان شے بے نقصانه نهٔ وی او بیا روستو شاید چه عزیز گران اخستے دے نو د مدعا جامی خبره هم صحیح وه چه عزیز د مصر دے گران اخستے وه ۱۲

۴ے دا عزیز د مصر دے د دهٔ ښځه راعیل وه چه په زلیخا مشهوره وه دے عزیز ته اووے چه دا یوسف علیه السلام زمونږ خاص کارکن به شی د کور پشان ۱۲

۵ے د دے نه د یوسف علیه السلام چیره پاکی معلومیږی چه هغې حسینے زنانه د دهٔ نه مطالبه کړے وه او دے د هغې بکور کښې هم دے او بیا هم دے ځان بچ کړو دا غیبی پاک شان دے ۱۲

شم كولے معلومه شوه چه زليخا مشركه وه الله تعالىٰ

له يعنى خداے تعالىٰ تا سره بنده كړ يدى نو زه داسے ظلم نه

بَيْتِهَا عَنْ نَّفْسِهٖ وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ؕ قَالَ

په كور د خپل كښے د نفس د ده او بند ے كړے دروازے او او وے ويل چه تادى كوم - او وے ويل

مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ رَبِّيْۤ اَحْسَنَ مَثْوَايَ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ۝۲۳

پناه غواړم د الله نه يقينا هغه زما رب دے ښه ئے ساتلے كړے ماله - يقينا نه كاميابيږى ظالمان -

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ ۚ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَاۤ اَنْ رَّاٰ بُرْهَانَ رَبِّهٖ ؕ كَذٰلِكَ

او يقينا قصد او كړو د ده هغه - او قصد به كړے و د ده د هغے - كه نه وے ليدلے دليل د رب خپل - دغسے اوشو

لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْٓءَ وَالْفَحْشَآءَ ؕ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِيْنَ ۝۲۴

چه واپس ګرځو د ده نه بدى او بے حيائى - يقينا دے د بندګانو خاصو زمونږ نه وه -

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيْصَهٗ مِنْ دُبُرٍ وَّاَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا

او منډے كړے دواړه دروازے ته او څيرې كړو قميص د ده د شا نه او بيا مونده دواړو خاوند د هغے

الْبَابِ ؕ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوْٓءًا اِلَّاۤ اَنْ يُّسْجَنَ اَوْ

دروازه كښے - او وے ويل هغے څه ده جزا د هغه چا چه اراده او كړى د اهل ستا سره د بدى مګر چه جيل كړے شى او

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝۲۵ قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِيْ عَنْ نَّفْسِيْ وَشَهِدَ شَاهِدٌ

يا عذاب سخت - او وے ويل هغه د مطالبه كړے وه زما نه بده او شاهدى او كړه شاهد د

مِّنْ اَهْلِهَاۚ اِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ

اهل د هغے - كه وى قميص د ده څيرے د مخے نه نو دا به رشتو ده وى او دے به

مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۝۲۶ وَاِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ

دروغژن وى - او كه وى قميص د ده څيرے د شا نه نو دا به دروغژنه وى

وَهُوَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝۲۷ فَلَمَّا رَاٰ قَمِيْصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ

او دے به وى رشتو ے - نو هر كله چه ئے او ليدو قميص د ده څيرے د شا نه نو او وے ويل يقينا

له يعنى خداے تعالىٰ تا سره بنده كړ يدى نو زه داسے ظلم نه شم كولے - مثلو دھر يه نه وه نو كله يوسف عليه السلام ورته ويلى چه الله زما رب دے او كه دهر يه وه نو بيا دا معنى ده چه عزيز زما مالك دے زه د ده خيانت نه شم كولے ۱۲

۲ له زليخا غلطه اراده او كړه او يوسف عليه السلام ځوان جوړ شو سړے وه خو هغه ته د بدكارئ تحريك دليل معلوم وه نو ځكه ئے ځان ساتلو نو چه كله هغه اراده او كړه د ځان پاك ساتلو نو بارى تعالىٰ هغه پاك او ساتلو الله پاك فرمائى چه دے زما خاص بنده وه ۱۲

عه چه يې د دروازے ته رهبوه كړه كښے يا يه قطار وے په ډيره وكړه د كښه نو د ملا جامى خبره هم صحيح ده چه كړے په قطاركښے

۳ له ځكه ئے تپوس د جزا او كړو د بيانے جواب هم چه يه او كړو ځكه چه مرګ ترے دا هم تياره نه وه ۱۲

۴ له كه زليخا خبره نه وے بنكاره كړے نو يوسف عليه السلام چرته هم حال ورته نه وائيو وكه بچه وه دا د يوسف عليه السلام كرامت وه چه هغه وكړى خبرے او كړے د ترهاس والى يعنى اصد او يعنى چه د پيغمبر ده نه ناشنا كا را وشى ۱۲

۵ له ځكه دے به ورپسے تللو

۶ له قاضى صاحب د يوسف عليه السلام صداقت د دليل وجه نه هم معلوم كړے وه ۱۲

له یعنی دا سے بحث مه کوه ۱۲ ؛ ـــه دا فیصله ئے اوکړه او ووئیل په حق د یوسف کښې چه هغه بری شو او د راعیل ملامته شوه سه د چپل غلام باندے چه دا مینه شوه نو دا په دے غلطی ده ۱۲ ـــه مکرونه کید ئے دا چه تدبیر ته ئے په ظاهره بحث وے

مِنْ كَيْدِكُنَّ ۖ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۚ

واقعي بيا ستاسو كيد - يقيناً فريب ستاسو لوئے دے - اے یوسفه پریږده دا بحث (صرف نظر ئے اوکړه)

وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ

او بخښنه اوغواړه د ګناه خپل - يقيناً ئے ته ګناهګار وه - او اووے ښځو

فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ ۖ قَدْ شَغَفَهَا

په ښار کښې چه ښځه د عزيز غواړي دا د مريي خپل نه نفس د هغه - په پرده د زړه ئے کښې

حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ

ننوتے ده مينه د هغه - يقيناً مونږ وينو دا په غلطۍ ښکاره کښې - نو چه هر کله واوريدل ئے فريب د هغو اوليږل

إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا

ئے په هغو پسے رابلنه او تيار ئے کړو دوی له مجلس د خوړلو او ورکړه ئے هرې يوې ته له هغو نه چاړه

وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۖ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ

او وئيل چه راووځه (یوسفه) دوی ته - نو هر كله چه اوليده ښځو دا نو لوئے ئے اوګڼلو او غوڅ ئے کړل لاسونه

وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ

خپل - او اووے ښځو سبحان الله نه دے دا انسان - نه دے دا مګر ملک دے معزز - او اووے هغې چه

فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ

دا هغه څوک دے چه ملامته کوئ تاسو ما له په حق د ده کښې - واقعي ما مطالبه کړې وه د ده نه د نفس د ده

فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ

نو ده ځان بچ کړو ملامه - او که دا اونه کړي هغه کار چه زه ورته وايم نو ضرور به قيد شي او شي به دے

الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ

ذليل - او وئيل ده اے ربه جيل خوښ دے ماته د هغې نه چه دوی بلي ما هغې ته -

ع ۳ ۱۲

راعیل تهمت لګا وه او د دوی په زړه کښې دا غلط وه چه د دے په ترسے زړه تورشی نو مونږ بريڅ واخلو نو راعیلے ئے منافق د دوی پوهه شوه نو دعوت ئے اوکړو او دا ښځې ئے طلب کړے او د میوو او د خوشبو په یکو لوګ پاره ئے دوته چاړې ورکړے او یوسف علیه السلام ئے بهر راویستو نو دوی په ګمان پوهه نه شوے او لاسونه ئے غوڅ کړل او دوی اووے چه سبحان الله دا خو انسان نه دے دا خو معزز ملک دے ۱۲

عه معلومه شوه چه دا هغه نه وه ۱۲

۵ ـــه یعنی او س تیر ئے جرم شو ما پسے په دے دعوت کښې حرج نشته په طور د سفارش د راعیل یوسف علیه السلام سره خبرے کو لے او د خبرو په وخت هغې دا سے ناز او تیغ کا وه چه یوسف علیه السلام ئے ګمان نه ما ئل کولو او هغې لر دینه خبر نه وے چه د یوسف علیه السلام د پیغمبر شان دے او پیغمبر خو څوک د پیغمبری نه هم د لویو ورو ګنا هونو نه پاک وی او عصمت د دوی دا سے نه دے لکه د ملائکو چه غیر اختیاری وی بلکه په اختیار سره وی ګناه نه کوی الله تعالی د دوی چا د کوی هغه چه دوی

خو د دین د رهبری د پاره خداوند تعالی مقرر کړی وی ۱۲

له په قید کښې د زامیل دا خیال وو چه یوسف علیه السلام به څما تابع شي او عزیز وے چه د عبقه د نیک پناه غني او یوسف علیه السلام وے په زړه یو د خه معصیت نه یو شم نو معلومه شوه چه عصمت د دوی اختیاري دے نو څکه وئ او وے

وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنِّیْ کَیْدَهُنَّ اَصْبُ اِلَیْهِنَّ وَاَکُنْ مِّنَ الْجٰهِلِیْنَ ۝۳۳

او که وا پس نه کړے ته له ما نه فریب د دوی نو مائل به شم چه دے د دوئ ته او شم به زه نا پوهه -

فَاسْتَجَابَ لَهٗ رَبُّهٗ فَصَرَفَ عَنْهُ کَیْدَهُنَّ ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِیْعُ

نو قبول کړه دعا له رب د ده دعا د ده نو واپس ئې کړو تر فریب د دوی - یقیناً الله هغه آوریدونکے

الْعَلِیْمُ ۝۳۴ ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰیٰتِ لَیَسْجُنُنَّهٗ حَتّٰی

پوهه دے پوهه - بیا ښکاره شو دوی ته پس د هغې نه چه دوی اولیدلې نښې د صداقت د هغه چه خامخا ئې قید کړی

حِیْنٍ ۝۳۵ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَیٰنِ ؕ قَالَ اَحَدُهُمَآ اِنِّیْٓ اَرٰىنِیْٓ

د تر یو وخته پورې - او داخل شو د ده سره جیل ته دوه ځوانان - او ویل یو د دوی نه زه وینم په خوب کښې

اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّیْٓ اَرٰىنِیْٓ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسِیْ خُبْزًا

چه نچوړ کوم شراب - او او وئیل بل چه وینم ځان په خوب کښې چه وړم په سر خپل روټۍ چه

تَاْکُلُ الطَّیْرُ مِنْهُ ؕ نَبِّئْنَا بِتَاْوِیْلِهٖ ۚ اِنَّا نَرٰىکَ مِنَ الْمُحْسِنِیْنَ ۝۳۶

خوري مرغان د هغې نه - خبر کړه مونږ په تعبیر د دے یقیناً مونږ گڼو تا د نیکانو نه -

قَالَ لَا یَاْتِیْکُمَا طَعَامٌ تُرْزَقٰنِهٖٓ اِلَّا نَبَّاْتُکُمَا بِتَاْوِیْلِهٖ قَبْلَ اَنْ

او وے هغه چه رابه نه شي تاسو ته طعام چه خوړو له کیږئ په تاسو مگر خبر به کړم تاسو په تعبیر د پخوا د هغه نه

یَّاْتِیَکُمَا ؕ ذٰلِکُمَا مِمَّا عَلَّمَنِیْ رَبِّیْ ؕ اِنِّیْ تَرَکْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ

چه راشي تاسو ته - دا هغه علم دے چه خودلے دے ما ته رب څما څکه چه ما پریخودے دے دین د هغه قوم چه

لَّا یُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ کٰفِرُوْنَ ۝۳۷ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ

ایمان نه راوړي په الله او دوی د آخرت نه انکار کوي - او تابعداري م کړیده د دین د

اٰبَآءِیْٓ اِبْرٰهِیْمَ وَاِسْحٰقَ وَیَعْقُوْبَ ؕ مَا کَانَ لَنَآ اَنْ نُّشْرِکَ

پلار نیکه خپل چه ابراهیم اسحاق او یعقوب دي - نه دے مناسب مونږ له چه شریکو د

چه زړه به چرته د بشریت په تقاضے سره د دوئ طرف ته مائل شم - ویره احتیاط ئې کولو ۲ ئې دا دوه کسان وو یو شرابي او بل نانبائي په دوی جاسوسي شوے وه د زهرو اچولو نو کله چه شرابي شراب را وړل نو بادشاه ورته اوویل چه ته ئې اوکړه نو هغه ئې اوکړو او نانبائي د دغه خوراک نه څښلو وانه خیست نو بادشاه ته د شرابي صداقت او د نانبائي دروغ معلوم شو خو د تحقیق د پاره ئې دواړه جیل ته اولیږل او یوسف علیه السلام هم هلته وو نو دواړو خوبونه اولیدل شرابي چه زړه په خوب کښې شراب جوړو د انگورو نه او نانبائي اولید چه زړه روټۍ په سر وړم او مرغان ترینه خوري او یوسف ته ئې دا وئیل په دې سره معلوم شو نو دوی د خپلو خوبونو تعبیر د پاره هغه ته راوړے ۱۲

۳ ئې یوسف علیه السلام ورته اوویل چه ستاسو خوراک به لا نه دے راغلے چه زه به تاسو ته تعبیر درکړم خو د تعبیر نه مخکښې یوه ضروري مسئله واوری چه دا تعبیر ما ته الله تعالیٰ ښودلے دے د دے

وجه دا ده چه ما د کافرانو دین پریخودے دے یعنی په هغه دین کښې قدم بانه دے ایښودے او د خپل پلار نیکه دین مې غوره کړے دے. نو ضروري خبره دا ده چه مونږ له دا نه دي پکار چه د الله تعالیٰ سره څوک شریکوو دا توحید مسئله عظیم ربانے په ص ۳۲۵

(پاتې د صفحه ۳۴۴ نه) احسان وه دې د الله تعالی په مخلوق څو خلق د دې مسئلې قدر نه کوي یعنې چه دوسري یقین بغیر مولا جو په شو
چه هر څه الله کوي او په هر څه صرف د عالم کې نو طمع او ویره د مخلوق نه او حاجتونه نو بشتل د مخلوق نه ختم شو نو د هغه

بِاللّٰهِ مِنْ شَیْءٍ ؕ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَیْنَا وَعَلَی النَّاسِ

الله تعالی سره هڅ شی - دا فضل د الله دے په مونږ او په خلقو باندے

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَشْكُرُوْنَ ۝۳۸ یٰصَاحِبَیِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ

او لیکن زیات خلق احسان نه منی - اے ملګرو د جیل ملګرو آیا دی پر خدایان

مُّتَفَرِّقُوْنَ خَیْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۳۹ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ

جدا جدا غوره دی که الله چه یو دے او غالب دے - عبادت نه کوئ تاسو د

دُوْنِهٖۤ اِلَّاۤ اَسْمَآءً سَمَّیْتُمُوْهَاۤ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّاۤ اَنْزَلَ

الله نه سوا مګر د نومونو چه ایخودی تاسو هغه او پلار نیکه ستاسو نه دے رالیږلے

اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا

الله په هغو هڅ دلیل - نشته حکم مګر د الله لره دے - حکم ئې کړیدے چه عبادت مه کوئ

اِلَّاۤ اِیَّاهُ ؕ ذٰلِكَ الدِّیْنُ الْقَیِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ

بے د الله نه بل چا - دا دین دے برابر لیکن زیات خلق

لَا یَعْلَمُوْنَ ۝۴۰ یٰصَاحِبَیِ السِّجْنِ اَمَّاۤ اَحَدُكُمَا فَیَسْقِیْ رَبَّهٗ

نه پوهیږی - اے ملګرو د جیل ملګرو یو به تاسو کښے به سکوی په مالک خپل

خَمْرًا ۚ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَیُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّیْرُ مِنْ رَّاْسِهٖ ؕ

شراب - او بل به په سولۍ شی نو او به خوری مرغان د سر د هغه نه -

قُضِیَ الْاَمْرُ الَّذِیْ فِیْهِ تَسْتَفْتِیٰنِ ۝۴۱ وَقَالَ لِلَّذِیْ ظَنَّ اَنَّهٗ

فیصله شویده هغه کار چه تاسو پکښے تحقیق غواړئ (خبره) او اووے هغه چا لره چه د ده ګمان وو چه

نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِیْ عِنْدَ رَبِّكَ ؗ فَاَنْسٰهُ الشَّیْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهٖ

خلاصیدونکے دے د دوارو نه ذکر او کړه زما په نزد د مالک خپل نو هیر کړو ترے شیطان یادوشت خپل مالک ته

ځ ونه د جنتیانو شه - او چه ویره او طمع د مخلوق ده وی او حاجتونه د مخلوق نه غواړی نو ځړونه د هغه تنګ شو - بیا ئے او وے اے ملګرو د جیل ایا کار ونو د پاره خدایان غوره دی که یواځې الله تعالی - او غیر الله ته چه تاسو حاجت روا او مشکل کشا وایئ دا صرف نوم دے د الله تعالی د طرفه په دے خبره هڅ دلیل نیشته تصرف کوونکے ما فوق الاسباب صرف الله تعالی دے البته ما تحت الاسباب نسبت غیر الله ته کیدے شی په اعتبار د کسب سره مثلاً چه اوبه را اوړه - اکثر خلق په دے توحید نه پوهیږی بیا ئے ورته تعبیر ورکړو چه شراب به د جیل نه آزاد شی او بلوت ته به شراب ورکوی او هغه بل به په سولۍ شی او مرغان به د هغه د سر نه غوښے او خوری (فائده) خوب پیدا کول د الله تعالی دی خیالات په زړه د دغه کښے د ویرے یا د خوشحالۍ دا رحمانی خوب دے او بل شیطانی او بل خیالی دے ۱۲ (د دے نه مخ) ملګ یوسف علیه السلام هغه خلاصیدونکی ته او وے چه خپل مالک ته به یاد کړے چه په جیل کښے یو بے ګناه قیدی دے دا

درخواست خو د اسباب متعلق جائز وه خو د پیغمبر شان ډیرا وچت وی نو ځکه یوسف علیه السلام نو رحم خو کال په جیل کښے پاتے شو او شیطان د دغه نوکر نه خبره هیره کړه نو بادشاه ته ئے د یوسف علیه السلام پیش نه کړو ۱۲

له بادشاه خوب اوليد وچه اووه غواګانې څربې وې او اووه خوارې وې او خوارو څربې او خوړې او اووه وږي شنه وې او چ وې او اووه چو شنو لره او چ کړل نو بادشاه د خپلو وزيرانو نه پوښتنه اوکړه نو هغوی او وې چه اګر ته خبر دې داد تعبير قابل نه دی نو هغه شرابي ته د يوسف عليه السلام خبره ورياده شوه نو هغه د بادشاه په اجازت سره جيل ته راغې او يوسف عليه السلام ته يې د بادشاه خوب بيان کړو نو يوسف عليه السلام ورته جواب ورکړو تعبير يې اوکړو چه څربې غواګانې او شنه وږي د فراخۍ کلونه دي او خوارې غواګانې او وچ وږي قحط سالونه دي او تدبير يې ورته اوخودو چه غله په وږو کښې سنبال کړئ په وږو کښې غله نه خرابيږي او بشارت يې ورته هم ورکړو چه روستو به بيا ښه کال راشي - دا د يوسف عليه السلام عالي همتي ده چه هيڅ پوښتنه يې د شرابي نه اونه کړه چه تا خو ځما ربو ته هير کړے دے دغسې شان د انبياء عليهم السلام دے - نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمائي چه بنده کوه د هغه چا سره چه تا سره بد کوي خصوصاً د دين دا کار به ډير صبر کوي الله تعالى دې زمونږ د دين دعوت او صبر نصيب کړي آمين ١٢

فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ

نو حصار شو هغه په جيل کښې څو کلونه - او او وې بادشاه زه وينم په خوب کښې اووه

بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ

غواګانې څربې چه خوري دوی لره اووه غواګانې خوارې او وينم اووه وږي شنه

وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنتُمْ

او نور او چ وينم - اے مشرانو تعبير راکړئ ماته په خوب ځما کښې که يئ تاسو

لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ

د خوب تعبير کوونکي - او وې هغوی چه داګډ وډ خوبونه دي - او نه يو مونږ په تعبير د

الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ

خوبونو پوهه - او او وې هغه چه بچ شوے وه د دوی نه او ياده شوه ورته خبره پس

أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُم بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ

د مودې نه چه زه به خبر کړم تاسو په تعبير د دې نو ما اوليږئ - راوې ليکلو نو اوې اے يوسفه اے

أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ

رښتونيه خبر کړه مونږ په خوب د اووه غواګانو څربو چه خوري دوی لره اووه غواګانې خوارې او په

سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ

اووه وږو شنو کښې او په نورو وچو کښې - اُميد دے چه زه واپس شم خلقو ته

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا

اُميد دے چه دوی به پوهه شي - او وې هغه چه کرونده به کوئ تاسو اووه کاله پرله پسې - نو هغه

حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ

چه او ريبئ تاسو نو هغه پريږدئ په وږو کښې مګر لږ چه تاسو يې خورئ - بيا به

له باوشاه چه تعبیر واوریده و نو معتقد شو، و نوکړه یه یوسف علیه السلام پسے او ایکلو چه د جیل نه راشی نو هغه او وے
چه زه به هغو به معامله کښے قید شوے یم هوام خمان نه دی خبر نو ځما د عصمت په باره کښے به کړو شک پیدا شی نو د دې

يَأْتِيْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَّأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ

راشی پس د دینه اووه کاله سخت چه اوبه خوری هغه غله چه تاسو مخکښے سنبال کړے وه

لَهُنَّ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّا تُحْصِنُوْنَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِيْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ

دوه لره مګر لږه چه تاسو به د تخم کوئ - بیا به راشی روستو د د ے نه یو

عَامٌ فِيْهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيْهِ يَعْصِرُوْنَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ

کال چه په هغه کښے به باران اوشی په خلقو او په هغه کښے به شربتونه نچوړدی - او اوئیلے باد شاه چه

ائْتُوْنِيْ بِهٖ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُ الرَّسُوْلُ قَالَ ارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ

راولئ ځما ته - نو هر کله چه راغے د هٔ ته استاذے نو هغهٔ اوئیل چه واپس شه مالک خپل ته

فَسْئَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِيْ قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ ؕ اِنَّ

نو تپوس ترینه اوکړه چه څهٔ حال دے د هغو ښځو چه پریکړی ئے وُو لاسونه خپل - یقیناً چه

رَبِّيْ بِكَيْدِهِنَّ عَلِيْمٌ ﴿٥٠﴾ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ اِذْ رَاوَدْتُّنَّ يُوْسُفَ

رب ځما په فریب د دوی پوهه دے - او ئے هغه چه څهٔ حقیقت د واقعے ستاسو چه کله تاسو طلب اوکړو د

عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوْٓءٍ ؕ

یوسف نه د نفس د هٔ - او ئے ویل دوی سبحان الله مونږ نه یو پوهه په هغهٔ د بدئ -

قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ ؗ اَنَا رَاوَدْتُّهٗ

او ئے ویلے د عزیز اوس ظاهر شو حق - ما مطالبه کړے وه د دهٔ نه

عَنْ نَّفْسِهٖ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٥١﴾ ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّيْ

د نفس د دهٔ او یقیناً دے د رښتونو نه دے (او ئے یوسف ع چه دا تدبیر ما ځکه اوکړو) چه پوهه شی

لَمْ اَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ كَيْدَ الْخَآئِنِيْنَ ﴿٥٢﴾

عزیز چه ما خیانت نه دے کړے په پټه او یقیناً الله نهٔ کامیابوی فریب د خیانت کوو -

کار به بند شی خلق به وائی چه دا خو هغه د ے چه په دا سے غلط کار کښے قید شوے دے نو دهٔ د خپلے صفائی د پاره باد شاه ته او وئیل چه اول ځما صفائی وکړئ او زهٔ خپله صفائی الله تعالیٰ ته نهٔ کووم هغهٔ ته حقیقت د حال معلوم دے خو زهٔ خپله صفا خلقو ته کووم چه د دعوت کار خراب نهٔ شی. باد شاه ښځے راجمع کړے او تپوس ئے ترینه اوکړو نو هغوی اقرار اوکړو چه د یوسف علیه السلام هیڅ قصور نیشته د زلیخا عشق اوس کمال ته رسیدلے وه نو خپل ځان ئے تهمت برداشت کولے شوا و مخکښے چونکه د دے عشق کامل نه وه نو ځکه ئے تهمت په یوسف علیه السلام لګولے وهٔ نو اوس هغے اقرار اوکړو چه غلطی ځما وه او یوسف علیه السلام رښتونے دے یوسف علیه السلام اوفرمائیل چه دا تحقیق ما ځکه اوکړو چه عزیز ته پته اولګی چه ما خیانت د هغهٔ نه دے کړے او کړ به ما کښے غلطی وے نو د خیانت کوونکو نه کامیابیږی او زهٔ د خپل ځان صفائی نهٔ کووم ځکه ځه د نفس غاوند یم او نفس خو بد حکم کوی البته په چا رحم الله تعالیٰ اوکړی نو هغه بچ شی. نبی کریم صلے الله علیه وسلم فرمائی چه ما سره ملګرے شیطان شته خو الله تعالیٰ ځما سره امداد کړے دے نو هغه مسلمان شوے دے او زهٔ ترینه بچ شوے یم نو هغه ماته بنهٔ خبره کوی دغه دے عصمت د انبیا ؑ چه د مسلمانانو اتفاق مسئله ده ۱۲

ع ٦ ١٦

نه دفنس ورته قسمونه دي (۱) اماره بالسوء (۲) یعنی بد حکم کوونکې -(۲) لوامه (سورة قیامة ۲) چه بد کار اوکړي نو خفه شي ملامته کړي اول قسم ته په دیه شي دوېم قسم لره بدیه ورته وائي (۳) مطمئنه (سورة الفجر ۲۷) چه بد کار ترې اوسېږي او ګناه نه کوي او امر ئې وي په نیک کار ... خصلت ... (۱) عدل ... (۲) ساعت (۳) لواحق ... شافعه - نو کله په ... ملامتیا اوکړي

وَمَآ اُبَرِّئُ نَفۡسِيۡ ۚ اِنَّ النَّفۡسَ لَاَمَّارَةٌۢ بِالسُّوۡٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ

او پاک نه وایم نفس خپل ته - یقینا نفس حکم کوي په بدئ - مګر کوم چه رحم اوکړي

رَبِّيۡ ؕ اِنَّ رَبِّيۡ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿۵۳﴾ وَقَالَ الۡمَلِكُ ائۡتُوۡنِيۡ بِهٖۤ اَسۡتَخۡلِصۡهُ

رب زما - یقینا رب زما بخونکې او مهربان دے - او اووئیل بادشاه چه راولئ ما ته دے خاص ئې کړم

لِنَفۡسِيۡ ۚ فَلَمَّا كَلَّمَهٗ قَالَ اِنَّكَ الۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِيۡنٌ اَمِيۡنٌ ﴿۵۴﴾ قَالَ

د ځان - نو کله چه خبرې ورسره اوکړې نو ورته ئې ووئیل یقینا ته نن زمونږ سره مرتبه والا امین ئې - ووئیل

اجۡعَلۡنِيۡ عَلٰى خَزَآئِنِ الۡاَرۡضِ ۚ اِنِّيۡ حَفِيۡظٌ عَلِيۡمٌ ﴿۵۵﴾ وَكَذٰلِكَ

حفظه چه مقرر کړه ما په خزانو د زمکې باندې - یقینا زه حساب کوونکې پوهه یم - او دغه شان اقتدار

مَكَّنَّا لِيُوۡسُفَ فِي الۡاَرۡضِ ۚ يَتَبَوَّاُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُ ؕ نُصِيۡبُ

مونږ ورکړو یوسف ته په زمکه کښې - او سیده ئې په هغې کښې کوم ځائې چه به ئې خوښه شو - رسوو مونږ

بِرَحۡمَتِنَا مَنۡ نَّشَآءُ وَلَا نُضِيۡعُ اَجۡرَ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۵۶﴾ وَلَاَجۡرُ

مهربانی خپله چا ته چه مونږ خوښه شي او نه ضائع کوو مونږ ثواب د نیکانو - او ثواب د

الۡاٰخِرَةِ خَيۡرٌ لِّلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَكَانُوۡا يَتَّقُوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَجَآءَ اِخۡوَةُ

اخرت ډیر غوره دے هغو لره چه ایمان ئې راوړی او ځان ساتي د ناروا ځنې - او راغله ورونړه د

يُوۡسُفَ فَدَخَلُوۡا عَلَيۡهِ فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهٗ مُنۡكِرُوۡنَ ﴿۵۸﴾ وَلَمَّا

یوسف نو ورننه شو د هغه خوا ته نو اوپیژندل هغه دوئ او دوئ نه پیژنده هغه - او هر کله چه

جَهَّزَهُمۡ بِجَهَازِهِمۡ قَالَ ائۡتُوۡنِيۡ بِاَخٍ لَّكُمۡ مِّنۡ اَبِيۡكُمۡ ۚ اَلَا

تیار ئې کړو دوئ لره سامان د دوئ نو اووئیل ورته چه راولئ ما ته ورور خپل د پلار ستاسو نه - آیا تاسو

تَرَوۡنَ اَنِّيۡۤ اُوۡفِي الۡكَيۡلَ وَاَنَا خَيۡرُ الۡمُنۡزِلِيۡنَ ﴿۵۹﴾ فَاِنۡ لَّمۡ تَاۡتُوۡنِيۡ

نه ګورئ چه زه پوره ورکوم جوک او زه ښه میلمه دوست یم - نو که رانه وستو تاسو هغه ما ته

مستقلوی نو اماره وائي او کله په نیکو کښې مستقلوی نو مطمئنه وئي او کله غلطي او کړه او بیا ئې شي نو لوامه وئي
۲ ـه د امارت مثال د ورکولو خیزونو په چه مستحق ورله پیدا شو نو لوئ کوي په ورته لکه امام ابو یوسف او امام صاحب ځکه قضاء نه قبوله کړې چه د ټول خلق خیر وه او د امام ابو یوسف په وخت کښې نه وو ۱۲ ـه قحط سالي شروع شو یوسف علیه السلام ښه انتظام اوکړو چه یو یو بار غله او نه ئې مقرر کړو سود ګړ لره نو د یوسف علیه السلام ورونړه راغلل او یوسف علیه السلام په لوړه مرتبه کښې وه خو دوئ او نه پیژندلو او هغه دوئ او پیژندل او نوکرانو ته ئې اوویل چه دوئ شاهي مهمان خانې ته بوځئ او ورکړئ خوراک او بستره او اعلیٰ انتظام ئې اوکړو او غله ورلره برابر کړه او د دوئ د غلې پیسې چه کوم قیمت د غلې ورکړو ورته واپس پټ په سامان کښې کېښودو نو هر کله چه ورونړو واپس باندې او لیږل نو د خپل ورور پاتې شو روزګار په رځ هم درخواست د غلې اوکړو نو یوسف علیه السلام ورته اوویل چه ورور خپل راولئ او د غائب حصه نه ورکوم او که تاسو ورور خپل رانه وستو نو تاسو به ورونړه نه یئ بیا به ما نه راځئ او نه به غله ورکړم او که ورور ...

نو بیا به ضرور حصه راولوا او په پلار به کوشش کوو چه زمونږ سره لیږي را بیرته وي ... د کیل معنیٰ او ګه یا جوک یا بار یا غله

ﻟﻪ ﺣﺎﻟﻪ ﭼﻪ ﺗﻪ ﯾﻮﺳﻒ ﻋﻠﯿﻪ اﻟﺴﻼم روﻧﻪ وو واﭘﺲ ﻣﺤﻼر ﺗﻠﻞ ﻏﻮښتل ﺗﻪ رﻏﻠﻞ ﻧﻮ اوﻧﯽ وﯾﻞ ﭼﻪ ﭘﻼر ﺗﻪ زﻣﻮﻧږ ﻣﻮږ ﺑﯿﺎ ﻏﻠﻪ ﻣﻨﻊ ﺷﻮه
ﺳﻮﻧږ ﺳﺮه ﺳﻮه وارو، ﻧﻪ ﻫﻢ ﻣﻮږ ﺑﯿﻪ ﻏﻮږ زﻣﻮﻧږ ﺳﺮه راﺑﯿږ ﻧﻮ ﭼﻪ ﺑﯿﺮه ﻏﻠﻪ ﺑﻪ راوﭘﻮ وراوﮐږ ورور ﺷﻮک ﺑﻪ ﺳﻮ ﻧﻮ او ﮐﻪ
ﻧﻪ ﭼﻪ زﻣﻮﻧږ

ﭘﻪ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ۝٦٠ قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ
ﻧﻮ ﻧﺸﺘﻪ ﺑﻪ وي ﻏﻠﻪ ﺗﺎﺳﻮ ﻟﺮه ﭘﻪ ﻧﺰدې ﻣﺎ او ﻧﻪ ﺑﻪ راﺷﺊ ﻧﺰدې ﻣﺎ ﺗﻪ - او وﯾﻞ ﻫﻐﻮی ﭼﻪ ﻃﻠﺐ ﺑﻪ وﮐړو د
أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ۝٦١ وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي
د ﭘﻼر د ﻫﻐﻪ ﻧﻪ او ﻣﻮږ ﺿﺮور داﮐﻮو - او وﯾﻞ ﻫﻐﻪ ﻧﻮﮐﺮاﻧﻮ ﺧﭙﻠﻮ ﺗﻪ ﭼﻪ ﮐﯿږدئ ﻧﻘﺪ د دوی ﭘﻪ
رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ
ﺑﺎرو ﻧﻮ د دوی ﮐﯥ اﻣﯿﺪ دی ﭼﻪ دوی ﺑﻪ ﯾﯥ او ﭘﯿﮋﻧﻲ ﮐﻠﻪ ﭼﻪ واﭘﺲ ﺷﻲ ﮐﻮر ﺧﭙﻞ ﺗﻪ اﻣﯿﺪ دی ﭼﻪ دوی ﺑﻪ
يَرْجِعُونَ ۝٦٢ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ
واﭘﺲ راﺷﻲ (د دے اﺣﺴﺎن د وﺟﻪ) ﻧﻮ ﮐﻠﻪ ﭼﻪ واﭘﺲ ﻻړل دوی د ﭘﻼر ﺧﭙﻞ ﺗﻪ او وې وﯾﻞ اے ﺑﺎﺑﺎ ﻣﻨﻊ ﺷﻮ زﻣﻮﻧږ ﻧﻪ ﺑﯿﺎ ﺑﺎر
فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝٦٣ قَالَ هَلْ
ﻏﻠﻪ ﻧﻮ او ﻟﯿږه زﻣﻮﻧږ ﺳﺮه ورور زﻣﻮﻧږ ﭼﻪ ﻏﻠﻪ راوړو او ﻣﻮږ ﺑﻪ د ده ﺧﻮک ﮐﻮو - ﻫﻐﻪ او وې آﯾﺎ
آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ فَاللَّهُ
اﻋﺘﺒﺎر او ﮐړم ﭘﻪ ﺗﺎﺳﻮ د ده ﻟﮑﻪ ﭼﻪ ﻣﺎ اﻋﺘﺒﺎر ﮐړے وه ﭘﻪ ﺗﺎﺳﻮ د ورور د ده ﻣﺨﮑﮯ ﻧﻪ ﻧﻮ اﻟﻠﻪ
خَيْرٌ حَافِظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝٦٤ وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ
ښه ﺳﺎﺗﻮﻧﮑﮯ دے - او ﻫﻐﻪ د ټﻮﻟﻮ ﻧﻪ زﯾﺎت ﻣﻬﺮﺑﺎن دے - او ﮐﻠﻪ ﭼﻪ او ﺳﭙړدﻟﻮ دوی ﺳﺎﻣﺎن ﺧﭙﻞ
وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي ۖ هَٰذِهِ
ﻧﻮ ﺑﯿﺎ ﺋﮯ ﻣﻮﻧﺪ ﻧﻘﺪ ﺧﭙﻞ ﭼﻪ واﭘﺲ ﺷﻮے وه دوی ﺗﻪ - ﻧﻮ او وې وﯾﻞ اے ﺑﺎﺑﺎ ﻧﻮر ﺻﻪ ﻏﻮاړو دا زﻣﻮﻧږ
بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ
ﻧﻘﺪ دے ﭼﻪ واﭘﺲ ﺷﻮے ﻣﻮﻧږ ﺗﻪ - او ﻏﻠﻪ ﺑﻪ راوړو اﻫﻞ ﺧﭙﻞ ﺗﻪ او ﺧﻮک ﺑﻪ ﮐﻮو د ورور ﺧﭙﻞ او زﯾﺎت ﺑﻪ راوړو
بَعِيرٍ ۖ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ۝٦٥ قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ
ﯾﻮ ﺑﺎر د اوښ - دا ﻏﻠﻪ ده آﺳﺎﻧﻪ (ﺑﻪ ﻫﻐﻪ) او وې وﯾﻞ ﻫﯿڅ ﮐﻠﻪ ﻧﻪ ﯾﯥ ﻟﯿږم د دے ﺗﺎﺳﻮ ﺳﺮه ﺗﺮ ﻫﻐﻪ ﭼﻪ راﮐړئ ﻣﺎ ﺗﻪ

ﻣﻮﻧږ ﺳﺮه ﻻ ﭘﻪ ﻧﺎﺷﯽ ﯾﻮ ﻣﻮﻧږ ﻟﺮه ﻏﻠﻪ ﻧﻪ راﮐﻮي ﻧﻮ ﯾﻌﻘﻮب ﻋﻠﯿﻪ اﻟﺴﻼم ورﺗﻪ او وې ﭼﻪ ﻣﺎ ﻣﺨﮑﯥ ﻫﻢ ﭘﻪ ﺗﺎﺳﻮ اﻋﺘﻘﺎد ﮐړے وه د ﯾﻮﺳﻒ ﻋﻠﯿﻪ اﻟﺴﻼم ﭘﻪ ﺑﺎره ﮐﯥ ﻧﻮ ﺗﺎﺳﻮ ﺻﻪ او ﮐړل اﺑﺘﻪ ﻗﺤﻂ ﺳﺎﻟﯽ ده او ﺿﺮورت دے ﻧﻮ اﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ دے ﻣﻌﺎﻓﻆ ﮐړي ﺣﻔﻪ ﭼﯿﺮ ﻣﻬﺮﺑﺎن دے. ﻧﻮ ﭼﻪ دوی ﺳﺎﻣﺎن او ﺳﭙړدﻟﻮ ﻧﻮ ﺧﭙﻞ ﺧﭙﻞ ﻧﻘﺪ ﺋﮯ ﭘﮑﯥ واﭘﺲ ﺑﯿﺎ ﻣﻮﻧﺪ ﻧﻮ ﭘﻼر ﺗﻪ ﺋﮯ او وې ﻧﻮر ﺻﻪ ﻏﻮاړې دا ﻣﻮږ ﺑﻪ وزﯾﺮ دے زﻣﻮﻧږ ﻧﻘﺪ ﺋﮯ ﻫﻢ راواﭘﺲ ﮐړے دے او ﭘﻼر ﺗﻪ ﺋﮯ د ﻫﻐﻪ د ﻧﻮر ﻣﻬﺮﺑﺎﻧﻮ او ﻣﯿﻠﺴﺘﻮب ذﮐﺮ ﮐړے وه ﯾﺎ ﺑﺎ زﻣﻮﻧږ ﺳﺮه دا ورور راو ﻟﯿږه ﻏﻠﻪ ﺑﻪ راوړو او د ده ﺣﻔﺎﻇﺖ ﺑﻪ ﻫﻢ ﮐﻮو او ﯾﻮ ﺑﺎر ﻏﻠﻪ ﺑﻪ زﯾﺎﺗﻪ راوړو. ﯾﻌﻘﻮب ﻋﻠﯿﻪ اﻟﺴﻼم او وې ﭼﻪ ﻫﯿڅ ﮐﻠﻪ ﺋﮯ ﻧﻪ ﻟﯿږم ﺳﺘﺎﺳﻮ ﺳﺮه ﺗﺮ ﺻﻮ ﭼﻪ ﺗﺎﺳﻮ ﻣﺎ ﺳﺮه وﻋﺪه ﻧﻪ وي ﮐړې ﭼﻪ ﺗﺎﺳﻮ ﺑﻪ ﺋﮯ ﺿﺮور راوﻟﺊ اﺑﺘﻪ ﮐﻪ ﺗﻮل ﮐﯿﺮ ﺷﻮئ ﻧﻮ ﺑﯿﺎ ﺧﻮ ﺑﻪ ﺗﺎﺳﻮ ﺗﻪ ﮔﻨﺎه ﻧﻪ وي ﻧﻮ دوی د ﺧﭙﻞ ﭘﻼر ﺳﺮه وﻋﺪه او ﮐړه او ﻗﺴﻤﻮﻧﻪ ﺋﮯ ورﺗﻪ او ﮐړل ﭼﻪ ﻣﻮﻧږ ﺑﻪ ﺿﺮور دے راوﻟﻮ

ﻧﻮ ﯾﻌﻘﻮب ﻋﻠﯿﻪ اﻟﺴﻼم او وې ﭼﻪ اﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ زﻣﻮﻧږ ﭘﻪ دے وﻋﺪ و ﺷﺎﻫﺪ دے د دروغ ﻧﻪ ﺑﻪ ﺿﺮور ﺑﭽﻮ ﺳﯥ ﮐﻮي ۱۲
(ﻓﺎﺋﺪه) د ﮐﯿﻞ ﻣﻌﻨﯽ ﭘﯿﻤﺎﻧﻪ ﯾﻌﻨﯽ اوﮐﮯ ﯾﺎ ﺑﺎر د اوښ ﯾﺎ ﻏﻠﻪ ﯾﺎ ﺟﻮک ده ﭘﻪ ﻫﺮ ځﺎے ﮐﯥ ﺑﻪ ﻣﻨﺎﺳﺐ ﻣﻌﻨﯽ ﻣﺮاد وي ۱۲، ۱۳

ے د یوسف علیہ السلام رونړو وخپل پلار ته اووے چہ بادشاہ مونږ ته ډیر قدر راوکړو او دومره ئے ډیر قدر راوکړو او د یعقوب علیہ السلام پہ بازار کښې تلو صدرته نو چارانه پلیمنه وسره د
کله چہ وزیر زمونږ عزت اوکړو ونو پہ واپسئ کښې د بازار خلق مونږ ته پا سیدل او زمونږ

مَوْثِقًا مِّنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِىْ بِهٖۤ اِلَّاۤ اَنْ يُّحَاطَ بِكُمْ ۚ فَلَمَّاۤ اٰتَوْهُ

وعده د الله چه خامخا به راولی ماته تا سو دے مګر که ګیر شوی تاسو - پس هر کله چه ورکړو هغوی

مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُوْلُ وَكِيْلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يٰبَنِىَّ

ته وعده دخپله او وئیل هغه چہ الله پہ هغه خبرو چہ مونږ کوو ګواه دے - او اووئیل هغه اے بچو!

لَا تَدْخُلُوْا مِنْۢ بَابٍ وَّاحِدٍ وَّادْخُلُوْا مِنْ اَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ؕ

مه ننوځئ ټول ښار ته پہ یو دروازه او داخل شئ پہ جُدا جُدا دروازو باندے -

وَمَاۤ اُغْنِىْ عَنْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ عَلَيْهِ

او زه نه شم بچ کولے تاسو د الله تعالیٰ د حُکمه - نه دے حکم د چا مګر د الله د هغه خاص حکم دے

تَوَكَّلْتُ ۚ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوْا مِنْ حَيْثُ

ځان سپارلے دے - او خاص په هغه دے توکل اوکړی توکل کوونکی او هر کله چہ لاړل په هغه طرف چہ حکم

اَمَرَهُمْ اَبُوْهُمْ ؕ مَا كَانَ يُغْنِىْ عَنْهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ اِلَّا حَاجَةً

ورته کړے وو پلار د هغوی - هغه نه شو بچ کولے دوی لره د الله تعالیٰ د حکم نه مګر دا یو خواهش وو

فِىْ نَفْسِ يَعْقُوْبَ قَضٰىهَا ؕ وَاِنَّهٗ لَذُوْ عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنٰهُ وَلٰكِنَّ

په زړه د یعقوب علیہ السلام کښې چہ پوره ئے کړو - او یقیناً دے پوهه وو په هغه چہ مونږ ورښودلے وه هغه ته او لیکن

اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰۤى اِلَيْهِ

زیات خلق نه پوهیږی - او هر کله چہ لاړل یوسف علیہ السلام ته نو یو ځائے ئے کړو ځان سره

اَخَاهُ قَالَ اِنِّىْۤ اَنَا اَخُوْكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا

ورور خپل او وئیل هغه یقیناً زه ستا ورور یم نو مه خفه کیږه په کار د دوی - نو هر کله چه

جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِىْ رَحْلِ اَخِيْهِ ثُمَّ اَذَّنَ

تیار ئے کړو دوی لره سامان د دوی نو کیخوده هغه کاسه په بارو د ورور خپل کښې بیا اعلان اوکړو

د بد نظر نه ویریدلو نو خپلو ځامنو ته ئے اووے چہ پہ یوه دروازه د ښار ته مه ځئ د خدائے عذاب زه ستاسو نه شم دفع کولے دا محض تدبیر دے نو ما خپل ځان سپارلے دے خدائے ته چہ کوم هغه کوی او شه کوی او هر چا لره پکار ده چہ اعتماد صرف په الله تعالیٰ اوکړی - دوی د پلار په حکم عمل اوکړو او په مختلفو بازارونو ښار ته لاړل لیکن د خدائے تعالیٰ تقدیر په مخه راغے یعقوب علیہ السلام د خدائے تعالیٰ تقدیر نه شو دفع کولے او خود هغه هم تقدیر وه دے عالم وه چہ تدبیر لے اوکړه او توکل ئے هم اوکړو خلق یا توکل کوی تدبیر نه کوی یا تدبیر کوی توکل نه کوی نبی کریم صلی الله علیہ وسلم فرمائی چہ اُوښ تړلو دے او ترلو پاتو توکل اوکړه او الله تعالیٰ ته ئے اوسپاره - یعقوب علیہ السلام چہ د بد نظر نه ویریدو نو معلومه شوه چہ بد نظر حق دے د چا نظر چہ لږیږی وا د هغه د ګناه سبب دے نو هغه به توبه او باسی او هغه په بد نظر هم نا کاره کار دے ګناه دے د بد نظر نه د خلاصی په وخت به سړے وائی چہ الله تعالیٰ دے تا لره برکت درکړی ئی او چہ نظر اولګی نو بیا به د بد نظر سړے او دس اوکړی او د غه مستعمل اوبه په هغه مریض اوچوکښی او په آخرا دوه سورتونه قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ او قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ به پرے دم کړی ـ ۲ ـ دا دوی چہ د یوسف علیہ السلام ژ یاتے په صفحه ۳۵۱

ع ۱۱
۲

ربانه د ص ۳۵۰ نه) حضور ته او رسید ل نو رو ئی و لرو ئی کړے ورکړے او خپل رو رے خپل ځانے له بوتلو او خپل تعارف ئے ورسره
اوکړو چه ما خفه کیږه زه ستا رور یم دوی چه څه ظلم تا سره کړے دے هغه هیر وه ۱۲ سلے نو رورو یوسف علیه السلام ته

مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ۝٧٠ قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا

اعلان کوونکی چه اے د قافلے خلقو! یقینا تاسو غلا یئ. هغوی اووئیل او مخ ئے کړو دوی ته چه څه شے

تَفْقِدُونَ ۝٧١ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ

ورک شوے دے ستاسو. دوی اووئیل چه نه مومو او ګے د بادشاه او که چا راوړو نو هغه له به بار د اوښ

وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝٧٢ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ

او زه ئے ذمه وار یم. هغوی اووئیل قسم دے چه تاسو ته معلومه ده چه نه یو راغلی چه وران کړو

وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ۝٧٣ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ ۝٧٤ قَالُوا

په زمکه کښے او نه یو غلا کړونکی نه. اووئیل دوی نو څه ده جزا د هغه که تاسو دروغژن یئ. اووئیل دوی

جَزَاؤُهُ مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي

جزا ئے دا ده چه د چا په بار کښے پیدا مونده شو نو هغه به جزا وی د هغه غلا. او هم دغسے بدله ورکوو مونږ

الظَّالِمِينَ ۝٧٥ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا

ظالمانو ته. نو شروع اوکړه هغهٔ په بارونو د دوی مخکښے د بار د رور خپل نه بیائے راوویسته هغه

مِن وِعَاءِ أَخِيهِ ۚ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۖ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ

او ګے د بار د رور خپل نه. دغسے تدبیر جوړ کړو یوسف له. نه شو اخستے هغهٔ رور خپل لره

فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ ۗ وَ

په قانون د بادشاه کښے مګر که رضا شوی وے د الله. پورته کوو مونږ درجے د هغه چا چه مونږه ئے اوغواړو او

فَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ۝٧٦ قَالُوا إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ

د پاسه د هر یو عالم نه بل بنده عالم دے. هغوی اووئیل که غلا کړے وی دهٔ (بنیامین) نو (څه پروا نشته) غلا کړے وه رور د دهٔ

لَّهُ مِن قَبْلُ ۚ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ

پخوا. نو پټه کړه دا خبره یوسف په زړهٔ خپل کښے او ښکاره ئے ذکر نه کړه دوی ته. هغه اووئے

او ورے چه زهٔ خو واپس اوس
د ځم ته د یوسف په حکم سره
ئے د دله او ګے د هغهٔ په بار کښے
کیخودو نو ر نوکران خبر شو او
نو هغوی تلاش شروع کړو
(ز. د ے ګو) سلے یعنی غله د
نو مالک د غلا سره ګرځی په
عوض د غلا کښے ۱۲
سلے یعنی د یوسف ۳ د رور
د پاتے کیدو تدبیر خدائے
تعالیٰ زما ئی چه ما او کړو
یوسف علیه السلام حسم
والو بنته او خدائے تعالیٰ
عالم ته د دربار د شاه حرم کښے
اوکړه خدائے تعالیٰ د خپلو
د زیرهٔ حاجت پوره کوی ۱۲
(فائده) یوسف اوګے د ے
نو د خدائے تعالیٰ نه د او غواړی
چه اے مولی ماموریت کړه دا به
سوال غلط دے چه اے الله
دروغ را کړه ځکه چه روغ
ورکړے او موږ به نه شے
خدائے تعالیٰ بغیر د دروغ نه
هم مونږ ول کولے شی ۱۲
۳سلے د بادشاه قانون بعض
او د غلا د و چند تاوان وه ۱۲
۴سلے دا سلسله د ترقی د
علم تر الله پورے ده ۱۲
۵سلے د یوسف علیه السلام
رو لیږلو او وے که ده غلا کړے
وی نو دا ناشنا خبره نه ده
مخکښے د ده یو رور هم غلا کړے
وه دا یو غلط تهمت وو نو
د یوسف علیه السلام پروده
پروده او لګاؤ نو یوسف علیه السلام ورته او وے دا تاسو څه کړے وے دے وائی کله وائی چه مونږ غلا کړے نه پیو
او کله وائی چه دے او ده د دهٔ رور دوا په غلا کړه دی ۱۲

أَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ (٧٧) قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ

چه تاسو نا کاره یئ په مرتبه کښې - او الله ښه خبر دے په هغه چه بیانوئ تاسو - او وئیل هغوئ اے عزیزه یقیناً

لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (٧٨)

د دهٔ پلار دے ډیر بوډا نو اونیسه یو زمونږ نه په ځائے د دهٔ - یقیناً مونږ وینو تا د نیکانو نه

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا

او وئیل هغه پناه غواړم د الله چه اونیسو یو تن مګر هغه څوک چه مونږ موندلے دے سامان خپل د هغهٔ سره یقیناً

إِذًا لَظَالِمُونَ (٧٩) فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ

مونږ به ظالم شو - نو چه کله نا امیده شول د هغهٔ نه نو جدا شول د جرګے کولو د پاره او وئیل مشر د دوی

أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ

آیا پوهه نه یئ چه پلار ستاسو اخستے دے وعده د الله او پخوا

قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي

چه نقصان اوکړو تاسو په حق د یوسف کښې - نو هیڅ کله به جدا نه شم د دے زمکے نه تر دے چه اجازت اوکړی ما ته

أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (٨٠) ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ

پلار زما یا حکم اوکړی الله ما ته - او هغه ښهٔ د حکم کوونکو دے - واپس شئ پلار خپل ته نو

فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا

ورته اووایئ چه اے پلاره یقیناً ستا ځوئ غلا کړے ده - او مونږ خبره نه ده کړے مګر موافق د علم خپل او نه

كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ (٨١) وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ

یو مونږ په غیب باندے پوهه - او تپوس اوکړه د هغه کلی نه چه مونږ پکښې وو او د هغه قافلے نه

الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ (٨٢) قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ

چه راغلی یو په هغه کښې - او یقیناً مونږ رښتونی یو - هغهٔ او وے بلکه ښائسته کړے ده تاسو ته

ع ۱۰

لے چه الهام یا په موکلے سره ۱۲

لے یعنی مونږ چه وایو نو اوکړو وچه ستا ځوئ غلا کړے ده نو دا خبره مونږ د خپل علم سره موافق کړے ده چه زمونږ په وړاندے د هغهٔ د بار نه اوګے را وویستلے شو او د غیب نه مونږ خبر نه وو چه هغه اوګے بل چا اچولے وے ۱۲

لے یعنی که زمونږ په خبره درے شک وی نو د مصر خلقو نه یا د دے قافلے د خلقو نه چه مونږ پکښې راغلی یو تپوس اوکړه ۱۲

أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي بِهِمْ

نفسونو تاسو یو خبره ـ نو صبر ښه دے ـ امید دے چه الله به راولی ماته دوی

جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ

ټول ـ یقیناً صرف الله په هرڅه پوهه دے او حکمت والا دے ـ او مخ ئے واړه ولو ځنی نه او اوویل ئے چه ارمان

عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

په یوسف باندے او سپینے شوے سترګے د ده د غم نه نو دے د غم نه ډک وه ـ

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ

هغوئ اوویل قسم دے همیشه به یادوے ته یوسف لره تر دے چه ولے به شے او یا

تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي

به مړ شے ـ هغه اوویل یقیناً بنکاره کووم بے قرارئ خپله او غم خپل

إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا

الله ته او پوهیږم د طرف د الله نه په هغه چه تاسو پرے نه پوهیږئ ـ اے ځامنو لاړشئ نو تلاش اوکړئ

مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيْأَسُوا مِن رَّوْحِ اللَّهِ ۖ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ

د یوسف او د ورور د ده او مه نا امیده کیږئ د مهربانئ د الله تعالیٰ نه ـ یقیناً نه نا امیده کیږی

مِن رَّوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا

د رحمت د الله نه مګر قوم کافر ـ نو هر کله چه لاړل دوی د هغه مخکښ او ئے ویل

يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ

اے سرداره رسیدلے دے مونږ ته او اهل زمونږ ته تکلیف او راوړے دے مونږ سامان کم قیمته

فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

نو پوره راکړه مونږ ته غله او خیرات اوکړه په مونږ ـ یقیناً الله به بدله ورکوی خیرات کوونکو ته ـ

ل کمزورے شو نظر د ده او که پوښت وال مراد وی نو بیا به وفت د دعوت د هغه ختم وی ۱۲ (فائده) په پیغمبرانو باندے الله تعالیٰ په وخت د دعوت کښے داسے مرض نه راولی چه د دعوت سره منافی وی ۱۲

۲ د اطلاق د هلاک د خدائے تعالیٰ په دوستانو باندے ښه نه دے د ادب د وجه ۱۲

۳ چه د یوسف حاجت وی نو هغه به دا دعا کوی: إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ ـ هشت وسیله کیږی سخت تکلیف ته ۱۲

۴ د خدائے تعالیٰ د رحمت امید او د هغه د غضب نه وېره ایمان دے ۱۲

۵ دا خبره ئے ځکه اوکړه چه د یوسف علیه السلام په دوی ترس راشی ۱۲

ـــه او سرے نظر پوره ته کړي ونو حرفونو او پېژندو ۱۲ ـــه څوک چه ځان ساتي او صبر کوي په ځان ساتنه کښې نو شو ضرور هغه له به بنه بدل ورکوي ۱۲ ـــه چه تاسو څکه ملامتيا نوشته چه نقصان د شيطان دے هغه زموږ

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَّا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

وه او وے آیا معلوم دے تاسو ته هغه کار چه کړے وو تاسو د یوسف او د ورور د هغه سره کله چه تاسو وئ ناپوهان

قَالُوٓا أَئِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِي ۖ قَدْ

هغوی اووئيل آیا یقینا ته خو یوسف یې ـ هغه او وے زه یوسف یم او دا ورور زما دے ـ یقینا

مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَآ ۖ إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ

احسان کړے دے الله په مونږ باندې یقینا هغه څوک چه ځان اوساتي او صبر اوکړي نو بیشکه الله نه ضائع کوي ثواب

ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا۟ تَٱللَّهِ لَقَدْ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا

د نیکانو ـ هغوی او وے قسم دے چه غوره کړے دے ته الله په مونږ او یقینا مونږ یو

لَخَٰطِـِٔينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ ٱلْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ ٱللَّهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ

ګناهګار ـ هغه او وے نیشته ملامتیا په تاسو باندې نن ـ بخښنه به اوکړي الله تاسو ته ـ او هغه

أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٩٢﴾ ٱذْهَبُوا۟ بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ

ډیر مهربان دے د ټولو نه ـ یوسئ دا قمیص زما نو واچوئ دا په مخ د

أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا فَصَلَتِ

بابا زما نو شي به لیدونکے ـ او راولئ ما ته کهول خپل ټول ـ او هرکله چه جدا شوه دا

ٱلْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ ۖ لَوْلَآ أَن تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

قافله (د مصر نه) او وے پلار د دوی یقینا زه مومم خوشبوئي د یوسف که تاسو ما نا پوهه نه وایئ

قَالُوا۟ تَٱللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾ فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلْبَشِيرُ

هغوی او وے قسم دے یقینا ته په خپله زړه غلطئ کښې یې ـ نو هرکله چه راغے زیرے راوړونکے

أَلْقَىٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ فَٱرْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّيٓ

نو واچولو دا په مخ د هغه نو شو لیدونکے ـ هغه وے آیا ما نه وو ویلي تاسو ته چه زه

ـــه او سرے نظر پوره ته کړي ونو حرفونو ضرور هغه له به بنه بدل ورکوي ۱۲
ـــه هغوی دے په حقیقت کښې دشمن دے ـ چه تاسو اقرار وکړو ـ نو الله تعالیٰ به تاسو بخښنه اوکړي څوک چه اقرار اوکړي او پښیمانه شو الله تعالیٰ ورته بخښنه کوي ۱۲
ـــه د پلار مور او د هغه مهربان نه د الله تعالیٰ مهرباني زیاته ده ۱۲
ـــه دا خبره ورته په وحي سره معلومه شوې وه ۱۲
ـــه دا عجائب د قدرت د باري تعالیٰ دي چه د کنعان په کوهي کښې ورته هغه الله تعالیٰ نه خوده او د مصر نه ورته خوشبوئي د قمیص رسوي ۱۲
ـــه یعنې دا ستا پخوانے وهم دے ۱۲
ـــه دا هغه څوک دے چه د وینو سره قمیص پلار له وړے وه او اوس ورله خوشبو یه قمیص وړي ۱۲
ـــه یعنې په وحي سره راته دا معلومه وه چه یوسف مړنه دے ۱۲ ؎
ګهے بر طارم اعلیٰ نشینم ؞ ګهے بر پشت پائے خود نه بینم ؞
(سعدی) یعنې معجزه د پیغمبر او کرامت د ولي په اختیار کښې نه وي ۱۲

ع ۱۰

لـه بخښنه ئے روستو کړه ځکه حق د یوسف علیه السلام وه او بدلے د قبلیه وخت ته بخښنه روستو کړه. ۲ــه وا

أَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۹۶﴾ قَالُوْا يٰۤاَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَآ

پوهیږم زه د الله د طرفه نه په هغه شی چه تاسو په هغه نه پوهیږئ. او وئیل دوی اے بابا بخښنه اوغواړه مونږ ته د ګناهونو

اِنَّا كُنَّا خٰطِـِٕيْنَ ﴿۹۷﴾ قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ

زمونږ یقینًا مونږ ګناهګار یو. هغه اووئیل زه به بخښنه اوغواړم تاسو له د رب خپله. یقینًا هغه بخونکے او

الرَّحِيْمُ ﴿۹۸﴾ فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰۤى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ وَقَالَ

مهربان دے. نو هر کله چه لاړل د یوسف خواته نو ځائے ئے ورکړو خپل ځنګ کښے مور او پلار خپل ته او

ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِيْنَ ﴿۹۹﴾ وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى

وئے وئیل چه داخل شئ مصر کښے که رضا شی د الله په تسلی سره. او پورته ئے کړل مور او پلار خپل تخت

الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰۤاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُءْيَايَ

ته او پرتاؤ شو دوی هغه ته په سجده. او وئے وئیل اے بابا دا ده د خوب زما اولنی تعبیر

مِنْ قَبْلُ ؗ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ؕ وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْۤ اِذْ اَخْرَجَنِيْ

دے. یقینًا کړو دے خوب لره رب زما رښتونے. او یقینًا احسان ئے اوکړو زما سره چه راوئے ویستم

مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ الشَّيْطٰنُ

د قید نه او راوئے وستلئ تاسو د کلی نه پس د هغے نه چه فساد اوغورزولے وه شیطان

بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ

په مینځ زما او د وروڼو زما کښے. یقینًا رب زما تدبیر کوونکے دے د هغه شی چه رضا ئے شی. یقینًا هغه ښه پوهه

الْحَكِيْمُ ﴿۱۰۰﴾ رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِيْ مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِيْ مِنْ تَاْوِيْلِ

او حکمت والا دے. اے ربه زما یقینًا تا راکړیده ما ته بادشاهی او خودلے دے تا ما ته ځائے ته د رسول

الْاَحَادِيْثِ ۚ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۟ اَنْتَ وَلِيّٖ فِي الدُّنْيَا

د خبرو. اے پیدا کوونکیه د آسمانونو او د زمکے. ته ولی زما ئے په دنیا

۲ــه وا سجده تعظیمی وه لکه سلام د تعظیم شو والے سجده اوس په دین د نبی کریم صلے الله علیه وسلم کښے منسوخ وه او مخکښے جائز وه سجده تعظیمی دے ته وائی چه چا ته سجده کوی نو هغه حاجت روا او غیب دان ګڼړی.
۳ــه د بنار نه د مسئلے د توحید نشر کیږی.
۴ــه د وروڼو ظلم په ما باندے واد شیطان پلسه و. ځما ورونړه بے ګناه دی د شیطان ګناه دے لکه یوسف په یو قاصد چا په اولیږی چه هغه قتل دا والے په بے ردے او وایه نو هغه قاتل سړے او وائی چه دا قاصد ګناه ګار نه دے ځما بد خواه هغه رالیږونکے دے قاصد دے متعلق خپل اصلی دشمن نه پیژنی اصل دشمن زمونږ شیطان دے نو مسلمانان مسلمان خو په مونږ پیښه دغه ابلیس رالیږلے دے.

ل یعنی کله چه ما وفات کوے نو مسلمان یم وفات کړه. دا د الهام د مرګ سوال نه دے چه ګودے حدیث د خلاف شی چه نبی کریم صلے الله علیه وسلم فرمائی یو سړے دې د دنیوی تکلیف په وجه مرګ نه غواړی ځکه چه تکلیف د مسلمان د پاره رحمت دے البته د دینی خطرے د وجه سوال د مرګ جائز دے او که تردد وی نو بیا دا سے سوال پکار دے چه اے رب ته چه ما د ژوند بهتری ما ژوندے ساتے او که ما د مرګ بهتری نو ما د ایمان سره مړ کړے.

۲ یعنی ځما خاتمه په خیر کړے او د یوسف علیه السلام قصه ختم شوه په خوب شروع شوه او په تعبیر د خوب ختم شوه عائشه قصه ده چه مشتمله ده په توحید باندے چه غیب دان او کارساز کډ څوک وے نو دومره لوئے پیغمبر به ولے دومره لویه زمانه چپ پاتے کیده ۱۲

۳ د قصے د یوسف علیه السلام نه معلوم شو توحید د باری تعالی چه غیبدان او کارساز صرف الله تعالی دے. او د دے ایت نه معلومیږی رسالت چه ته صادق پیغمبر ئے چه دا سے غیبی خبرے په وحی سره تا ته معلومیږی دا سے خبر و ته د انباء الغیب وائی ۱۲

۴ یعنی سره د ایمان د شرک هم کوی چه غیر الله ته غیبدان وائی یا کارساز او فریادرس ورته وائی او غائبانه چغې ورته وهی روح المعانی

والا وائی چه دا سے خلق ئن د چیغو تعزیات وی ۱۲

۵ عاقل هغه څوک وے چه هم په ذات او هم په صفاتو کښے

وَالْاٰخِرَةِ ۚ تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا وَّاَلْحِقْنِيْ بِالصّٰلِحِيْنَ ۝ ذٰلِكَ مِنْ

او په اخرت کښے، وفات کړه ما مسلمان او ما یو ځائے کړه د نیکانو سره - دا خبر ونه

اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوْٓا

د غیب دی را لیږو تا ته - او نه وے ته د دوی سره کله چه اتفاق اوکړو دوی

اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ ۝ وَمَآ اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ

په کار خپل کښے او دوی فریب کاوه - او نه دی زیات خلق مومنان اګر که ته حرص کوے

بِمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ

د ایمان د دوی او نه غواړے د دوی نه په دے باندے ثواب - نه دے دا قرآن مګر نصیحت د

لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝ وَكَاَيِّنْ مِّنْ اٰيَةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّوْنَ

عالم لره - او ډیرے نښے دی د توحید په اسمانونو او په زمکه کښے چه تیریږی دوی

عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُوْنَ ۝ وَمَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ

په هغو او دوی د هغو نه مخ اړوی - او ایمان نه راوړی زیات د دوی په الله

اِلَّا وَهُمْ مُّشْرِكُوْنَ ۝ اَفَاَمِنُوْٓا اَنْ تَاْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ

مګر دوی شرک کوی - آیا پس بے ویرے دی د دے نه چه راشی دوی ته آفت د

عَذَابِ اللّٰهِ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝

عذاب د الله یا راشی دوی ته قیامت ناڅاپه او دوی به خبر نه وی -

قُلْ هٰذِهٖ سَبِيْلِيْٓ اَدْعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ ۣ عَلٰي بَصِيْرَةٍ اَنَا وَمَنِ

او وایه چه دا ځما لار ده چه بلم خلق الله ته - عاقل یم زه او ملګری

اتَّبَعَنِيْ ۭ وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ وَمَآ

ځما - او پاک دے الله او نه یم زه د مشرکانو نه - او ما نه دی

ع ۱۱ | ۵

وقف النبی علیه الصلوٰۃ والسلام

ث عاقل هغه څوک وے چه مخلوق د خالق طرف ته بلی ۱۲ ۲ه مسئلے ته خلق بلم چه باری تعالی د شرک نه پاک دے هم په ذات او هم په صفاتو کښے ۱۲

له داکا فروته جواب دے چه خلقو اووے چه دے خو سړے دے نو الله تعالیٰ فرمائی چه مخکښې رسولان هم سړی وو
خو ما ورته وحی کړے وه ۱۲ ۲ پیغمبر علیه السلام ته یا نورے ذوی ۱۳ روستو شوامد اود پیغمبرانو ترو دے
چه نا امید شو دوی ته ایمان د کفار و نه او خیال او کړو خوره خلقو چه د پیغمبرانو ته دروغ ویلی شوی دی په وعده د نصرت کښې - دا څلورم مقصد د سورت دے یعنی په رسولو د توحید او د سنت کښې به مصیبتونه برداشت کوی لکه چه نورو پیغمبرانو برداشت کړی وو دا مصائب - نو خاص سورت حاصل دا دے چه غیبدان او کارساز صرف الله تعالیٰ دے او نبی علیه الصلوٰة والسلام رشتونے پیغمبر دے د توحید او رسالت په اشاعت کښې تکلیف برداشت کوه لکه نورو پیغمبرانو چه برداشت کړی دے - ۳ دا تمهید دے په دے کښې ترغیب دے منلو د سورت ته چه دا حکم حق دے خلقو ته هسے نه منی (فائده) نازل شوے دے پس د سورت محمد نه او قبل د سورت رحمن نه زمانه د نزول دور آخر د مکے مکرمے - په ترتیب قرآن کښې (۱۳) دے او په نزول کښې (۹۶) دے - په دے سورت کښې ولا ټل د توحید نورجنه بنکاره دی چه دا مسئله د توحید بنه ښکاره شی چه متصرف یواځے الله دے لوئے علم والا او لوئے قدرت والا دے په دے خوک زور آور نیشته چه په زور په الله باندے څه کار او کړی ۱۲

اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِیْٓ اِلَیْهِمْ مِّنْ اَهْلِ الْقُرٰی

یقینی مخواستانه مګر سړی وحی به کوله دوی ته د کلو او سیدونکی وو

اَفَلَمْ یَسِیْرُوْا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوْا كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِیْنَ

آیا پس نه ځی دوی په زمکه کښې چه اوګوری چه څنګه شو آخر د هغو خلقو چه

مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ وَ لَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَیْرٌ لِّلَّذِیْنَ اتَّقَوْا ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ (۱۰۹)

مخکښې وو د دوی نه - او دار د آخرت غوره دے د هغه چا د پاره چه ځان ساتی د نارواؤنه - آیا تاسو نه پوهیږئ

حَتّٰۤی اِذَا اسْتَایْـَٔسَ الرُّسُلُ وَ ظَنُّوْۤا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوْا

تر دے پورے چه نا امیده شو رسولان او ګمان او کړو هغوی چه دروغ ویلی شوی دی هغوته

جَآءَهُمْ نَصْرُنَا ۙ فَنُجِّیَ مَنْ نَّشَآءُ ؕ وَ لَا یُرَدُّ بَاْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ

راغے دوی ته امداد زمونږ نو خلاص شو هغه خوک چه مونږ خوښ وه - او نه واپس کیږی عذاب زمونږ د قوم

الْمُجْرِمِیْنَ (۱۱۰) لَقَدْ كَانَ فِیْ قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّاُولِی الْاَلْبَابِ ؕ

مجرم نه - یقیناً دے په بیان د دوی کښې عبرت عاقلانو لره -

مَا كَانَ حَدِیْثًا یُّفْتَرٰی وَ لٰكِنْ تَصْدِیْقَ الَّذِیْ بَیْنَ یَدَیْهِ

نه دے قرآن د ځانه جوړه خبره لیکن تصدیق د هغه کتاب چه مخکښې وه د ده نه

وَ تَفْصِیْلَ كُلِّ شَیْءٍ وَّ هُدًی وَّ رَحْمَةً لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ (۱۱۱)

او تفصیل د هر شی دے او هدایت دے او مهربانی ده د هغو د پاره چه ایمان راوړی -

سُوْرَةُ الرَّعْدِ مَدَنِیَّةٌ وَّهِیَ ثَلٰثٌ وَّ اَرْبَعُوْنَ اٰیَةً وَّ سِتُّ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آیتونه (۴۳)	خاص په نوم د خدائے شروع چه بے حده مهربان او رحم کونکے دے۔	رکوعګانے (۶)

الٓمّٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰیٰتُ الْكِتٰبِ ؕ وَ الَّذِیْۤ اُنْزِلَ اِلَیْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ

الله عالم دے په دے - دا آیتونه د کتاب دی - او هغه کتاب چه نازل شوے تاته د رب ستا نه حق دے ،

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ رَفَعَ السَّمٰوٰتِ

لیکن زیات خلق ایمان نهٔ راوړی - الله تعالیٰ هغه دے چه اوچت ئے جوړ کړیدی اسمانونه

بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ

بے ستنونو نه تاسو ئے وینئ بیا قائم شو په عرش باندے او په کار ئے لګولے دے نمر او

وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ

سپوږمئ هر یو روان دے د یوے نیټے مقررے پورے - تدبیر کوی د ټولو کارونو بیانوی

الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوْقِنُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ مَدَّ الْاَرْضَ

دلیلونه امید دے چه تاسو په ملاقات د رب خپل یقین اوکړئ - او الله هغه دے چه خوره کړے ئے ده زمکه

وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْهٰرًا ۚ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ

او پیدا کړی ئے دی په هغے کښے غرونه او ولے - او د هر قسم میوو کښے پیدا کړیدی هغهٔ

فِيْهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

جوړے دوه دوه (کم نه کم) پټوی په شپه ورځ - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د

لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ وَفِي الْاَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجٰوِرٰتٌ وَّجَنّٰتٌ مِّنْ

هغه قوم دپاره چه فکر کوی - او په زمکه کښے ټکړے دی ګاونډی او باغونه د

اَعْنَابٍ وَّزَرْعٌ وَّنَخِيْلٌ صِنْوَانٌ وَّغَيْرُ صِنْوَانٍ يُّسْقٰى بِمَآءٍ

انګورو او فصلونه او کجورے دی جوړے او غیر جوړے او بهٔ کیږی په اوبو

وَّاحِدٍ ۚ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِي الْاُكُلِ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ

یو رنګ سره - او غوره کوو ځینے په ځینو نورو باندے په خوند کښے - یقیناً په دے کښے

لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا

دلیلونه دی د هغه قوم دپاره چه عقل لری - او که تعجب کوے ته نو عجیبه ده خبره د دوی چه کله

---

۱ د والو دلیل دے د دے دپاره چه هر څهٔ بے له الله تعالیٰ کوی نهٔ بلٔ څوک او نهٔ به دا څوک غالب شی چه په دا کارونه کوی ځکه چه د الله تعالیٰ دومره لوے دے چه دا ګران کارونه ئے کړیدی دا کارونه بے د باری تعالیٰ نه بل څوک نشی کولے ۱۲

۲ یعنی تاسو ئے وینئ ورته کورئ چه ستنے ورته نشته صرف په اراده د الله تعالیٰ ولاړ دے ۱۲

۳ یعنی لاندے زمکے ته اوکوره ۱۲

۴ کم نه کم دوه دوه قسمه دی په هره میوه کښے ۱۲

۵ چه د یو بیخ نه دوه څانګے وتلی وی او غیر صنوان چه یو څانګه لغیر ختلے وی ۱۲

۶ که ته د دوی د شرک نه تعجب کوے نو بے ځایه نه دے د دوی دا بله خبره چه انکار د دویم ژوندون دے هغه هم د تعجب ده ۱۲

۷ الفراز ... نشو وسوے ګکو ... د حق کا د ... (روح) یعنی ... په حلق کښے د خدائے تعالیٰ په حکم سره خکته کیږی ۱۲

لـه دوى په حقيقت كښې انكار كوى د رب خپل نه نو دوى به په دوزخ كښې هميشه وى ۱۲ حقيت د مسئلے د توحيد دے چه دا دومره لويه مسئله ده چه منكر د دے به هميشه په دوزخ كښې وى ۱۲ سه يعنى كافران وائى چه په موږ باندے عذاب زر راولى ولے

كُنَّا تُرٰبًا ءَاِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ۚ

شو موږ خاوره نو آيا بيا به پيدا شو نوى ؟ ۔ دوى هغه دى چه انكار ئے كړيدے د رب خپل نه

وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلٰلُ فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ

او دوى دى چه كښيسے به وى په غاړو د دوى كښې ۔ او دوى دى د دوزخيان ۔ دوى به

فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ

په هغه كښې هميشه وى ۔ او زر غواړى ستا نه عذاب مخكښې د نيكئ نه او تير شوى

خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلٰتُ ؕ وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ

دى مخكښې د دوى نه عذابونه ۔ او يقينا رب ستا بخښنه كوونكے دے خلقو ته

عَلٰى ظُلْمِهِمْ ۚ وَاِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ

سره د ظلم د دوى نه ۔ او يقينا د رب ستا سخت عذاب دے ۔ او وائى كافران

كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرٌ وَّ

چه ولے نه دے راكښته شوے په ده (مجبوره كوونكے) نښه د رب د ده نه ۔ يقينا ته ويره وركوونكے ئے او

لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۝ اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيْضُ

د هر قوم د پاره لار ښوونكے دے ۔ الله پوهيږى په امېد د هرے مادے او په هغه چه لږ وى

الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ؕ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهٗ بِمِقْدَارٍ ۝ عٰلِمُ

رحمونه او په زياتوالى د رحمونو ۔ او هر شے په نزد د هغه په اندازه دے ۔ پوهيږى په

الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيْرُ الْمُتَعَالِ ۝ سَوَآءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ اَسَرَّ

غيب او په ښكاره لوئى دے ډير اوچت دے برابر دے ستاسو هغه څوك چه پټوى

الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهٖ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِالَّيْلِ وَسَارِبٌۢ

خبره او هغه څوك چه په ښكاره كوى خبره او هغه څوك چه پټيږى د شپے او په ورځ كښې ګرځى

ته وه مناسب وو د لره مناسب د الله تعالى زمان مثل دا دے عذاب خو په تلو دى الله تعالى عذاب وركولے شو خو بخښونكے دے ولے عذاب لے هم سخت دے ۱۲

سه دا زجر دے كافران وائى چه دا سے معجزه ولے ورته چه موږ ده په ايمان مجبوره كړى مقصود د كافرانو بدكى نه كول د مومنانو دى نو ته ورله جواب وركړه چه څه كار معجزے پيش كول نه دى څما كار وير ول دى نه منونكو لره د غيب د هر قوم د پاره لار ښوونكے دے زما څخه معلومه شوه چه معجزه د پيغمبر په لاس ښكاره كيږى خو د هغه قدرت پكښې نه وى ۱۲

سه دا دويم دليل دے چه په غيب باندے عالم صرف الله تعالى دے او حاجت هغه څوك پوره كولے شى چه حاجت ورته معلوم وى او قدرت ئے هم وى دا صرف الله تعالى دے او په حاجت پوره كولو كښې په ده څوك زور آور هم نيشته ۱۲

ك د د اوعذاب وشوي بيان دے ته تو شديد المحال پوه شه - يعني الله تعالىٰ دا سې عجيبه كار و د كوي او دومره ئې نو خالق يه دوي حملا كيږي ځكه چه الله تعالىٰ لوئې قدرت والا دے ۱۲ ﻻ كه انسان حفاظت كوي په حكم د الله تعالىٰ سره

بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهٗ مُعَقِّبٰتٌ مِّنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ يَحْفَظُوْنَهٗ

د ورځې - الله لره پېره دار كوونكي دي په مخكښې د انسان او وروسته د ده ځوكي كوي د ده

مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا

په حكم د الله سره - يقيناً الله نه بدلوي حالت د يو قوم تر دې چه بدل كړي دوي حالت د

بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاِذَاۤ اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهٗ ۚ وَمَا لَهُمْ

ځاني ونو خپلو - او كله چه اراده او كړي الله په يو قوم د آفت نو نشته واپسي هغې لره - او نشته دوي لره

مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّالٍ ﴿١١﴾ هُوَ الَّذِيْ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّ

سوا د الله نه مددگار - الله هغه دے چه ښائي تاسو ته برېښنا د پاره د وېرې او د

طَمَعًا وَّيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ

طمع او پيدا كوي ورېځې درنې (د باران نه) - او وائي رعد ثنا د الله

وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهٖ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيْبُ بِهَا

او ملائك د وېرې د الله نه - او را لېږي تندرونه نو رسوي دا هغه

مَنْ يَّشَآءُ وَهُمْ يُجَادِلُوْنَ فِي اللّٰهِ ۚ وَهُوَ شَدِيْدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾ لَهٗ

چا ته چه رضا ئې شي او دوي جگړه كوي په خبره د الله كښې - او الله سخت طاقتوالا دے - د الله

دَعْوَةُ الْحَقِّ ؕ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا يَسْتَجِيْبُوْنَ لَهُمْ

بلنه رښتيا ده - او هغه خلق چه دوي هغوي لره بلې د الله نه - نه شي قبلولے هيڅ دُعا

بِشَيْءٍ اِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ اِلَى الْمَآءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهٖ ؕ وَ

د دوي مگر لكه او بړده كوونكي د دوارو لاسونو خپلو اوبو ته چه ورسي خولې د ده ته - او نه دي رسيدونكي هغه ته او

مَا دُعَآءُ الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ﴿١٤﴾ وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ

نه دے بلنه د كافرانو د عا بې كاره - او صرف الله لره سجده كوي هغه خلق چه په آسمانونو كښې دي

ﺷ يعني الله تعالىٰ خپل امت د خلقو نه حفاظت چه د دوي نيت خراب شي ۱۲ ﮐ كله چه سړے د رعد آواز واوري نو دا دُعا به كوي: سُبْحَانَ مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهٖ اَللّٰهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذٰلِكَ

ﻫ يعني الله تعالىٰ دا سې عجيبه كارونه كوي نو د هغه حكمونه منل پكار دي ليكن دوي نه مني او جگړې كوي نو په عذاب به شي ځكه چه د الله تعالىٰ لوئې طاقت دے ۱۲

ﻭ يعني حركله چه هر څه صرف الله تعالىٰ كولے شي او په هر څه هم صرف هغه پوهه دے نو د هغه بلنه د قانون دے دا او د كلما سوىٰ الله بلنه دا سې بې فائده ده لكه يو ګيچ او بوت آواز كوي چه خولې ته راشي زه تږے يم نو اوبه نه كوي د ده د بلنې نه خبر دي او نه ئې د راتګو طاقت شته دے كل ماسوىٰ الله بې طاقته او بې علمه دي عاجز او بې علمه مخلوق سره لا زمه ده لكه قدرت كامله او علم محيط چه صرف د الله تعالىٰ صفت دے نو صرف هغه حاجت روا دے په دا ځوك روا او نه شته ۱۲

ﺯ دا مرسوم ليد دے كه الله تعالىٰ د بادشاهئ چه هر څه د هغه تابعدار دي او سوري هم د الله تعالىٰ تابعداري يعني اعراض او جواهر قبول د هغه تابعداري نو صرف هغه حاجت روا دے نه بل ځوك ۱۲

له دا معلومه شوه دلیل دے د دې چه سجده کوي هر څوک چه په آسمانونو او د زمکه کښې صرف الله تعالیٰ دے نو حاجت روا هم صرف الله تعالیٰ دے

وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۩ ۞ قُلْ

او په زمکه کښې دي په رضا او په ناچارۍ سره او سورې د دوی سحر او بیګاه - او وایه چه

مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُم مِّن

څوک دے رب د آسمانونو او د زمکې - او وایه چه الله دے - او وایه نو څه جوړ کړي دي تاسو سوا

دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ۚ قُلْ هَلْ

د الله نه مدد ګار داسې چه مالکان نه دي د ځان دپاره د نفع او نه د ضرر - او وایه آیا چه

يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ ۗ

برابر دے روند او لیدونکے - یا برابر دے تیاره او رڼا ؟

أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ

آیا جوړ کړي دي د الله سره حصه داران چه پیدا کړي یې وي پشان د پیدا کولو د الله نو ګډ وډ شو په دوی پیدائش

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾ أَنزَلَ مِنَ

بیا وایه - او وایه چه الله پیدا کونکے د هر شي دے او هغه یو غالب دے - راوړی د

السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا

آسمانه باران نو بهیږي کندې په اندازه خپله سره نو پورته کړي سیلاب زګ لره

رَّابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ

ځاپسه او د هغه شي چه ګرموي دوی هغه په اور کښې د پاره د طلب د ګاڼې یا د سامان

زَبَدٌ مِّثْلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ

زګ د پشان د هغه - داسې بیانوي الله حق او باطل لره - نو هر چه زګ دے

فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ

نو ځي اوچ - او هغه شے چه نفع رسوي خلقو ته نو پاتې شي په زمکه کښې -

هم صرف الله تعالیٰ دے نو واجب الله په دې دی او د هغه چانه حاجت غوښتل چه هغوی د نفع او ضرر مالکان نه دي - موحد بینا دے او مشرک روند دے توحید رڼا ده او شرک تیاره ده ۱۲

له دا پنځم دلیل دے د الله تعالیٰ د کامل قدرت چه باران ورو ونکے صرف الله تعالیٰ دے نو حاجت پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے او په دے دلیل کښې مثال دے د باطل معبود او د حق معبود چه معبود باطل د غسې باطل دے او بے کاره دے لکه زګ د اوبو یا د زرو او معبود حق داسې د فائدے دے لکه اوبه او زر ۱۲

ــه وا بشارت دے مومنانو کو پاره چه شوک د باری تعالیٰ حکم منی د هغوی د پاره نو شمال ده ١٢ ســه وا دا نه منونکو بلچه ویرول دی چه شوک د باری تعالیٰ حکم نه منی نو که تمامه دنیا او د دے مثل ورسره وی نو دے بدله عذاب وا کو ماله

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٧ لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى

دا رنگے بیانوی الله مثالونه - د هغو خلقو د پاره چه فرمان قبلوی د رب خپل نو شمال ده

وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّ

او کوم خلق چه حکم نه منی د الله نو که وی دوی له هغه چه په زمکه کښے دی تول او

مِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْحِسَابِ ۙ وَمَاْوٰىهُمْ

پشان د دے د ومره نو ورکړی به دوی دغه شے د دوی د پاره بد حساب دے - او ځائے د دوی

جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝١٨ اَفَمَنْ يَّعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ

دوزخ دے او ناکاره ځائے دے - آیا هغه شوک چه پوهیږی چه هغه کتاب چه نازل شوے تا ته د

رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝١٩ الَّذِيْنَ

رب ستا نه حق دے پشان د هغه چا دے چه هغه روند دے (داسے نه دے) یقیناً سوچ کوی عاقلان - کوم چه

يُوْفُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُوْنَ الْمِيْثَاقَ ۝٢٠ وَالَّذِيْنَ يَصِلُوْنَ

پوره کوی لوظ د الله او نه ماتوی وعده - او هغه خلق چه پوره کوی هغه کار

مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُوْنَ سُوْٓءَ

چه الله حکم کړیدے په هغه سره چه او لوے کړے شی او ویریږی د رب خپل نه او ویریږی د بد

الْحِسَابِ ۝٢١ وَالَّذِيْنَ صَبَرُوا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ

حساب نه - او کوم خلق چه صبر کوی د پاره د رضا د رب خپل او سم کوی مونځ

وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً وَّيَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ

او خرچ کوی د هغه مال نه چه مونږ ورکړیدے دوی ته په پټه او په ښکاره او لرے کوی په نیکئ سره بدئ له

السَّيِّئَةَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝٢٢ جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا

د دوی د پاره به لرے کور د آخرت وه - چه باغونه دی او سیده وی د هغے چه به ننوځی دوی

بد لرونکی دی د ومره سخت عذاب دے او د هغوی د پاره بد حساب دے یعنی پوښتنه به ترے کیدے شی چه د اکار ولے کړے دے او آسان حساب وا دے چه دا کار تا کړے دے نو بند ده به او وائی چه او - او انکار کوی نه شی نو باری تعالیٰ به ور ته او وائی چه محمد صلی الله علیه وسلم دے پسے گرځیدے بازناف و واده چا له معلوم شی چه وعده دا ده یعنی کماسره انصاف کوے نو سوال به ترے کیږی چه ستا عقوی تاسره د وعده نه ووه کړیدے - بضاعت نیاورم الا امید نه خدایا ز معلوم مکن نا امید نه - سے وا منونکو او نه منونکو مقابله ده یعنی نه منونکی رانده دی او منونکی بیناوی دواړه کله برابروی په دے لوره ما ئلان پوهیږی ١٢ سکے وا عاقلانو بیان دے چه دوی د الله تعالیٰ لوظ پوره کوی یعنی چا چه ایمان راوړے نو دوی لوظ او کړو چه ژه به د هغه هر حکم منم نو دا لوظ پوره کوی او لوظ نه ماتوی او الله تعالیٰ چه د کوم کار حکم کړیدے هغه شے پوره کوی دا عام حکم دے یو لوئے صله رحمی ده او د الله تعالیٰ نه ویریږی او د بد

حساب نه ویریږی او صبر کوی د پاره د رضا د الله تعالیٰ او سم مونځ کوی او خیرات کوی پټ او په ښکاره حسب موقع او د بدئ په مقابله کښے نیکی کوی د دوی د پاره جنتونه دی او دوی به همیشه په کښے اوسیږی او نیک پلار نیکه او ښځے او اولاد چه به د دوی کوم هغه دا ئې لږ هم لرونکی به دوی نه په دغه ځائے به دی

ے داؤ ئیکا نو په مقابله کښې کړ نده و بیان دے ۲ ؎ دا د باری تعالیٰ د وحدانیت شپږم دلیل دے په دے دلیل کښې د الله تعالیٰ د لوئے قدرت ذکر دے

وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَالْمَلٰٓئِكَةُ

او هغه خلق چه نیک وی د پلار نو د دوی نه او د بیبیانو د دوی نه او د اولاد د دوی نه او ملائک به

يَدْخُلُوْنَ عَلَيْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ ۝ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ

راځی د دوی څنګ ته د هرے دروازے نه - وائی به چه سلام دے په تاسو ځکه چه تاسو صبر کړے وو

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ۝ وَالَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ

نو ښه دے تاسو ته د کور د آخرت - او هغه خلق چه ماتوی لوظ د الله پس د

بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ وَيَقْطَعُوْنَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَ

مضبوط کولو نه او پریږدی هغه شے چه الله د هغه حکم کړے دے چه ادا دے شی او

يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ ۝

ورانے کوی په زمکه کښې - د دوی د پاره لعنت دے او د دوی د پاره ناکاره کور د آخرت دے

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

الله زیاتوی رزق د هغه چا د پاره چه خوښه ئے شی او تنګوی - او خوشحاله دی دوی په ژوند نزدے

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

او نه دے ژوند د دنیا په بدله د آخرت کښې مګر لږ سامان دے - او وائی کافران چه

لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ

ولے نه دے رالیږلے شوے په ده یوه نښانه د رب د ده نه - او وایه یقیناً الله غلطوی هغه څوک چه

يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ

خوښه ئے شی او لارښوونه کوی خپل طرف ته هغه چا ته چه واپس کیږی هغه ته - هغه خلق چه ایمان ئے راوړے او تسلی لری

قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ۝ اَلَّذِيْنَ

زړونه د دوی په یاد د الله سره - خبردار صرف په یاد د الله کښې تسلی د زړونو ده - هغه خلق چه

الله تعالیٰ د لوئے قدرت خاوند دے چه رزق زیاتوونکے او کموونکے صرف الله تعالیٰ دے نه بل څوک روزی رسان شته او نه په رزق زیاتولو او کمولو کښې په خدائی تعالیٰ څوک شریک شته ۱۲

۳ ؎ دا زور نه ده چه حق ځکه نه منی چه دنیائی دولت غلطی ئے او کړه دنیا حیثیت نه دے په بدله د آخرت کښې ۱۲

۴ ؎ منی نه حق لره او اعتراضونه کوی چه خلق په نبی کریم صلی الله علیه وسلم باندے بد ګمانه شی یعنی هغه معجزه چه موږ د دے غواړو چه هغه سره به ایمان باندے مجبوره کوی دا سے معجزه ولے نه شو راتله وے دا خو ته نو باری تعالیٰ برابر کوی چه معجزے خو ویرے دی خو تاسو ضد یان یئ نو تاسو د هدایت نه محروم یئ هدایت الله هغه چا ته کوی چه ضد نه کوی هغه دا سے خلق دی چه د هغوی تسلی راغلے وی د الله تعالیٰ په یاد و باندے او تسلی هم صرف د الله تعالیٰ په یاد و کښې ده چه د سړی دا یقین وی چه ځه کوی نو صرف الله تعالیٰ کوی مخلوق څه نه شی کولے ۱۲

ربع

ل وا او دوم دلیل دے چہ لکہ عقلاء اغوا ئی او چہ حاجت روا صرف اللہ تعالیٰ دے نو خپیے تا تہ وحی شو یدہ مقدم وو
وحدانیت د اللہ تعالیٰ خوا ئی ١٢ ، ٣ یعنی ما خپل ځان صرف باری تعالیٰ تہ سپارلے دے او خاص اللہ تعالیٰ تہ واپس دہ

اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ۝ كَذٰلِكَ

ایمان ئے راوړی دے او کوی نیکی خوشحالی دہ دوی لرہ او بنہ ځائے دے ۔ دغسے

اَرْسَلْنٰكَ فِیْٓ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۠ عَلَیْهِمُ

را لیږلے دے مونږ تا لرہ پہ یو جماعت کښے چہ تیر شوی دی مخکښے د دوینہ نور جماعتونہ چہ او لولے تہ پہ دوی باندے

الَّذِیْٓ اَوْحَیْنَآ اِلَیْكَ وَهُمْ یَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ؕ قُلْ هُوَ رَبِّیْ

هغه کتاب چہ را لیږلے دے تا تہ او دوی انکار کوی د رحمان نہ ۔ او وایه هغه رب زما دے

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَیْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَیْهِ مَتَابِ ۝ وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا

نیشتہ بل معبود مگر هغه د هغه تہ ما سپارلے دے او هغه تہ واپسی دہ ۔ او کہ چرے یقیناً وے قرآن

سُیِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى ؕ بَلْ

(نازل شوی) چہ وا لوزولے شی پہ هغه سرہ غرونہ او یا ټکړے ټکړے شی پہ هغه سرہ زمکہ یا پرے خبرے اوکړے شی د مړو

لِّلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِیْعًا ؕ اَفَلَمْ یَایْـَٔسِ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ لَّوْ یَشَآءُ اللّٰهُ

(نو ایمان نہ راوړی) بلکہ صرف اللہ لرہ دی ټول کارونہ ۔ آیا تسلی نہ دہ شوے مومنانو تہ پہ دے کہ رضا شی د اللہ تعالیٰ

لَهَدَى النَّاسَ جَمِیْعًا ؕ وَلَا یَزَالُ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا تُصِیْبُهُمْ

نو خو نہ بہ اوکړی ټولو خلقو تہ ۔ او همیشہ بہ کافرانو تہ رسی پہ

بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِیْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى یَاْتِیَ

سبب د بد عمل د دوی آفت یا بہ نازل شی نزدے کور د دوی تہ ۔ تر دے چہ را شی

وَعْدُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخْلِفُ الْمِیْعَادَ ۝ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ

وعدہ د اللہ ۔ یقیناً اللہ خلاف نہ کوی د وعدے خپلے نہ ۔ او یقیناً ټوقے شوے وے د رسولانو سرہ

مِّنْ قَبْلِكَ فَاَمْلَیْتُ لِلَّذِیْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۫ فَكَیْفَ

مخکښے ستا نہ نو صبر م اوکړو کافرانو تہ بیا م اونیول دوی لرہ ۔ نو څنګ وو

٣ دا د دے اعتراض جواب دے چہ ولے نہ شی راتلے نبی کریم صلے اللہ علیہ وسلم تہ معجزہ حاصل د جواب دا دے چہ کہ چرے داسے قرآن را ولیږے چہ غرونہ پرے الوزی او زمکہ پرے ټکړے ټکړے کیږی او مړی پرے گویا نہ کیږی نو بیا هم دوی ایمان نہ راوړی دوی ضدیان دی اللہ تعالیٰ جبراً ټولو خلقو تہ هدایت کولے شی خو جبری ایمان اللہ تعالیٰ تہ منظور نہ دے ١٢

٤ دا د عذاب دنیوی بیان دے چہ دوی خبرہ نہ منی نو عذاب بہ ورتہ رسی تر دے چہ راشی وعدہ د فتح د مسلمانانو ١٢

٥ دا تسلی دہ نبی کریم صلے اللہ علیہ وسلم تہ چہ تہ حق بیانوے او کافران ټوقے کوی دا نا آشنا خبرہ نہ دہ پہ مخکښے رسولانو پورے هم ټوقے شوی دی او ما کافرانو تہ صبر کړے وہ ۔ بیا م هغوی پہ عذاب سرہ اونیول د غسے بہ د دے کافرانو سرہ کیږی ١٢

ع ٥
١٠

له داد توحید دپاره اتم دلیل دے چه د الله تعالیٰ پشان څوک نیشته حفه د هر چا د عمل نه خبرو دے په وړے دلیل کښے
واسطه تعالیٰ ته لوی علم مظاهرے ده ۱۲ ۲ے د اکفار و ته زور نه ده چه د دوی لوی قدرت او لوی علم والا په مقابل

كَانَ عِقَابِ ۝ أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۚ

وه عذاب ځما - آیا هغه ذات چه قائم دے په هر نفس باندے څه چه کوي د ټپان د هغه په

وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ قُلْ سَمُّوْهُمْ ؕ اَمْ تُنَبِّئُوْنَهٗ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى

سوا څوک) او مقرر کړي دي دوی الله لره حصه داران - او وایه چه نوم واخلئ د دوی - آیا خبروئ تاسو الله لره

الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ ؕ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا

هغه شي چه معلوم ورته نه دے په زمکه کښے - یا کوئ تاسو سوچ خبره - بلکه خائسته شوے دے کافرانو ته

مَكْرُهُمْ وَصُدُّوْا عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ

فریب د دوی او منع شوی دي د لارے نه - او چا لره چه ګمراه کړي الله نو نیشته ده لره

مِنْ هَادٍ ۝ لَهُمْ عَذَابٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ

لارښونه کوونکے - د دوی د پاره عذاب دے په ژوند د دنیا کښے او عذاب د اخرت ډیر

اَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِىْ وُعِدَ

سخت دے - او نیشته دوی لره د الله نه بچ کوونکے - حال د هغه جنت چه وعده یې شوے ده

الْمُتَّقُوْنَ ؕ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ اُكُلُهَا دَآئِمٌ وَّظِلُّهَا ؕ تِلْكَ

متقیانو سره - روان دي چه بهیږي په لاندے د هغو ونے - میوے د هغو همیشه دي او سورے یې هم - دا

عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا ۖ وَّعُقْبَى الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ۝ وَالَّذِيْنَ

بدله د متقیانو ده - او بدله د کافرانو اور دے - او هغه خلق چه

اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ

ورکړي دي مونږ هغو ته کتاب خوشحالیږي په هغه کتاب چه رالیږلے شو تا ته او ځینے د جماعتونو نه هغه

مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ؕ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ

دي چه انکار کوي د ځینے د ده نه - او وایه ورته یقینا ما ته حکم شوے دے چه بندګي اوکړم د الله او شریک جوړ نکړم

کښے دوی د الله تعالیٰ سره حصه داران مقرر کړي نو ورته او وایه چه ما ته د هغو نوم واخلئ د الله تعالیٰ نه څوک چل شریک یا په الله تعالیٰ باندے زور آور په زمکه کښے شته دے معلوم وَلے راته بے سوچه خبره کوئ؟ بلکه دے کافرانو ته چل فریب خائسته شوے دے نو دوی د الله تعالیٰ د لارے نه بند شوي دي او دوی لره الله تعالیٰ ګمراه کړي دي نو د دوی ته به څوک خوند او کړي ۱۲

۳ے داد نه منونکو د پاره عذاب د دنیا او اخرت دے ۱۲

۴ے داد منونکو د پاره مزیت دے ۱۲

۵ے داد توحید د ثبوت د پاره نهم دلیل دے نقلي چه مخکښے انبیاء او چلوانو امتونه په دے توحید باندے خوشحاله وو او د انوے مسئله نه ده او بعضے ضدیان د قرآن او د توحید مسئله نه مني ۱۲

۶ے داد توحید د ثبوت د پاره لسم دلیل دے وحی چه ما ته حکم شوے چه زه به صرف د الله تعالیٰ بندګي کووم او شرک به نه کووم او دے توحید ته به خلق بلم ۱۲

ك ۵ وازورنه ده نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته دَ اَوزوى او نو خلق پو هه كوى چه دوه مره وليلونه دَ توحيد كربيا سره شرك كوى او دَ كافرانو خواهش قبلوى نو دَ حقوى دَ پاره حيثوك بچكوونكه دَ عذاب دَ الله تعالى ...

بِهٖ ۭ اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ۝ وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ حُكْمًا

ورهٔ سره شمه - دَ الله نه بلم خلق او دَ الله ته واپس تماده - او دَ غسے مارا ليكلے دَ اتاب حكم

عَرَبِيًّا ۭ وَلَىِٕنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاۗءَهُمْ بَعْدَمَا جَاۗءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ

عربيا ژبه - او كه تا او مانه خواهش دَ دوى پس دَ هغه نه چه راغلے دَ تا ته علم

مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا وَاقٍ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا

نه به وى تا لره دَ الله نه امدادى او نه بچ كوونكے - او يقيناً مارا ليكلى دى رسولان

مِّنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَّذُرِّيَّةً ۭ وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ

پخوا ستانه او وركړى ما دى هغو لره بيبيانے او بچى - او نه دے كار دَ هيڅ رسول

اَنْ يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۭ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ۝ يَمْحُوا اللّٰهُ

چه پيش كړى يو معجزه مگر په حكم دَ خدائے سره - هر وعده ليكلے ده - ورانوى الله

مَا يَشَاۗءُ وَيُثْبِتُ ښ وَعِنْدَهٗٓ اُمُّ الْكِتٰبِ ۝ وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ

هغه چه رضا لرى ئې او باقى ساتى (هغه چه خوښ دى) او هغه سره اصل كتاب دے - او كه او ښايو تاته څخ

بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ

هغه عذاب چه وعده ئې كوو مونږ دَ دوى سره يا وفات كړو تا لره نو په تا باندے رسول دى

وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا

او په ما حساب دے - آيا نه گورى دوى چه زه راځم زمكے ته كموم هغه

مِنْ اَطْرَافِهَا ۭ وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ۭ وَهُوَ سَرِيْعُ

دَ اطرافو دَ دينه - او الله حكم كوى نيشته بدلوونكے دَ حكم دَ هغه - او هغه زر حساب

الْحِسَابِ ۝ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيْعًا

كوونكے دے - او يقيناً فريب كړے وه هغو خلقو چه پخوا وُو دَ دوى نه نو الله لره دَ تدبير تول

ع ۱۱

ك ۲ دا دَ اول اعتراض جواب دے چه دا څنګه پيغمبر دے ودهٔ خو ښځے دى او بچى دى. حاصل دَ جواب دا دے چه دَ مخكښے پيغمبرانو هم ښځے او بچى وُو ۱۲

ك ۳ دا دَ دويم اعتراض جواب دے چه مونږ ته معجزه پيش كړه. حاصل دَ جواب: دَ پيغمبر طاقت نيشته چه معجزه پيش كړى مگر په حكم دَ الله سره ۱۲

ك ۴ دا دَ دريم اعتراض جواب دے چه مونږ دَ نه منو ته عذاب راولہ. حاصل دَ جواب: چه عذاب دَ پاره وخت مقرر دے ۱۲

ك ۵ دا دَ څلورم اعتراض جواب دے چه عذاب مونږ له مقرر وى نو كه منو او كه نه منو هغه به راځى نو منلو ته څه ضرورت دے. حاصل دَ جواب دا دے چه عذاب په تقدير دَ نه منلو كښے او كه تا سو حكم دَ الله تعالىٰ او منلو نو هغه مقرر عذاب به واپس شى په قضا معلق كښے تغير راځى نه په قضا محكم كښے

ك ۶ دا دَ عذاب وينوى بيان دے ۱۲

ك ۷ په نبي كريم صلى الله عليه وسلم صرف رسول دَ حكم دى په خلقو باندے منل نه دى ۱۲

ك ۸ زمكه كموو يعنى دَ كفارو اقتدار كموو څنګه چه اسلام روزروغورزيږى په دے موت سره جهاد مراد نه دے څنګه راځى دا چه دا سورت مكى دے او په مكى سورتو كښے دَ جهاد حكم نه وه بلكه دَ جهاد حكم په مدنى سورتو كښے راغلے دے ۱۲

له دا كفارو ته زور نه دی چه دا سی غلطه خبره کوی او خلق بدگمان کوی ۱۲ ۝ دا جواب دی کفارو ته چه الله تعالیٰ زما په پیغمبری شاهد دی او حق علما رحم ۱۲ ۝ ربط ، قبل الانبیاء و بعد نوم زمانه نزول دورا آخر مکه مکرمه ترتیب

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ الْكُفّٰرُ لِمَنْ عُقْبَى

پوهیږی په هغه شی چه کوی هر نفس - او زر به پوه شی کافران چه چا لره ده ښه بدله د

الدَّارِ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَسْتَ مُرْسَلًا ۗ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ

آخرت - او وائی کافران چه نه یی ته رسول - او وایه پوره دے الله

شَهِيْدًۢا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۙ وَمَنْ عِنْدَهٗ عِلْمُ الْكِتٰبِ ۝

شاهد په مینځ زما او ستاسو کښے او هغه څوک چه هغه لره علم د کتاب دے

سُوْرَةُ اِبْرٰهِيْمَ مَكِّيَّةٌ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝ وَهِيَ اِثْنَتَانِ وَخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

آیتونه (۵۲)	شروع په نوم د خدای سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے	رکوع گانے (۷)

الٓرٰ ۚ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى

الٓرٰ پوهیږی په دے ته اکتاب دے نازل کړے مونږ تاته چه راوباسے خلق د تیرو نه رڼا

النُّوْرِ ۙ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ۝ اللّٰهِ الَّذِيْ

ته - په حکم د رب د دوی سره لارے د زبردست او ستائیلی شوی الله کوم چه هغه

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكٰفِرِيْنَ مِنْ

هغه لره دی هغه څیزونه چه په آسمانونو کښے دی او هغه چه په زمکه کښے دی - او مصیبت دے کافرانو لره د

عَذَابٍ شَدِيْدِ ۝ الَّذِيْنَ يَسْتَحِبُّوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ

عذاب سخت نه - کوم چه غوره کوی ژوند د دنیا په آخرت باندے -

وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۗ اُولٰٓئِكَ فِيْ

او منع کوی خلق د لارے د الله نه او لټوی په هغے کښے کوږ والے - دوی په

ضَلٰلٍۢ بَعِيْدٍ ۝ وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ

غلطی لرے کښے دی د رحق ۱۲ - او نه دے لیږلے مونږ هیڅ رسول مگر په ژبه د قوم د هغه

قرآن (۷۲) ترتیب نزول (۷۰) د تنبیهات نه پس وقائع دنیوی واخروی - خلاصه : دلائل عقلیه (۳) دلیل نقلی اجمالی دلیل نقلی تفصیلی د ابراهیم علیه السلام نه مجموعه دلائل (۸) امور دفعیه عذاب په ابتداء کښے ارشاد دے وقائع بیان کړه چه خلق د ظلمت نه رڼا ته راښکلو کله چه هغه کښے انبیا کو دا سے بیان کړے په ورمیان کښے وقائع دنیوی واخروی او په آخر کښے دلیل د توحید - ۱۲

۝ دا ترغیب دے منلو د سورت ته چه دا سورت یو لوئے کتاب دے او ما تاته رالیگلے دے چه خلق د تیرو نه د شرک او د بدعت راوباسے رڼا د توحید او د سنت ته حاصل دا چه دا کتاب چه ډیر لوئے دے او د لوئے بادشاه د طرفه رالیگلے دے او په لوئے پیغمبر د لوئے مقصد د پاره رالیگلے شوے دے او منئ ۱۲

مقصد د سورت بیان د وقائع دنیوی واخروی یعنی څوک چه د الله تعالیٰ فرمان نه منی او په هغه غالب منی نو په هغو په دنیا او آخرت کښے عذاب راځی یعنی وقائع بیان کړه هغه کښے پیغمبرانو دا بیان کړل وه ۝ دا اخبار باری تعالیٰ د صفات اول دلیل دے چه د زمکے او د آسمانونو قبول څیزونه صرف د الله تعالیٰ دی په دے دلیل کښے د الله تعالیٰ د لوئے قدرت او طاقت بیان دے چه د دے لوئے بادشاه په مقابله کښے بل حکمران نیشته او نه په دهٔ څوک زور آور شی ۱۲ ۝ دا د کافرانو د پاره (پاتے په ص ۳۶۸)

ربع ۱۲

ربانے د صفحے ۳۶۹ نه) د عذاب اخروي بیان دے چه دوی د سخت عذاب څکه لائق دی چه دوی دنیا واخسته او دین ئے پریخودو او نور خلق هم بے دینه کوی او په دین کښے خلقو ته نقصانونه ځائی ۱۲ ۶ نو د رو پیغمبرانو هم خپل قوم ته د حق بیان کاوه نو ضد یان الله تعالیٰ ګمراه کړه او انابت والا خلقو ته الله تعالیٰ خوښ اوکړه ۱۲

(د دے مخ) له دا خاص د موسیٰ علیه السلام قصه الله تعالیٰ کوی چه موسیٰ علیه السلام هم خپل قوم ته د الله تعالیٰ عذابونه بیان کړی وو ۱۲ ۲ یعنی موسیٰ علیه السلام خپل قوم د باری تعالیٰ د عذابونو نه ویره وه نو د غسے ته هم خپل قوم ویره وه د الله تعالیٰ د عذابونو نه ۱۲ ۳ دا د عذاب دنیوی بیان دے یعنی د دے قومونو د باری تعالیٰ حکم نه وه منلے نو هلاک شو نو د غسے دا موجوده کافر به باد شی ۱۲

لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ

چه بیان اوکړی دوی ته - نو ګمراه کوی الله هغه څوک چه رضائی شی او خوښ کوی هغه چاته چه رضائی شی.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ

او دی زبردست دے او حکمت والا دے - او یقیناً لیږلے وو موږ موسیٰ پخپلو دلائلو سره چه

أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ

راوباسه قوم خپل د تیرو نه رڼا ته - او یاد کړه دوی ته عذابونه د

اللَّهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾ وَإِذْ قَالَ

الله - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د هر صابر او قدردان د پاره - او کله چه اووے

مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ

موسیٰ خپل قوم ته چه یاد کړئ نعمت د الله پتاسو باندے کله چه بچ کړی ئی تاسو د

آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ

قوم د فرعون نه چه رسول ئی تاسو ته بد عذاب او حلالول ئی ځامن ستاسو

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾ ع ۱۴

او ژوندی ئی پریخودی جینکئ ستاسو - او په دے کښے لوئے امتحان وو د رب ستاسو نه.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ

او کله چه اعلان اوکړو رب ستاسو که تاسو احسان اومنلو نو زیات به کړم نعمت ستاسو او که تاسو بے قدري

إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ

اوکړه نو عذاب زما سخت دے - او اووے موسیٰ که ناشکری کوئ تاسو او هغه څوک چه

فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ

په زمکه کښے دی ټول، نو یقیناً الله بے پرواه دے او صفتونو والا دے - آیا نه دی راغلے تاسو ته خبر د

له يعنې لاسونه ئې په خولو خپلو باندې کېښودل يعنې پيغمبرانو ته ئې اشاره اوکړه چه نور تقرير مه کوئ او موږ ته دا مسئله نه منو او زموږ ستاسو په مسئله تسلي نيشته ١٢ ک٢ پيغمبرانو ورلره جواب ورکړو چه تاسو ته د الله تعالیٰ په وحدانيت کښې شک کوئ آسمانونه او زمکه خو هغهٔ پيدا کړې دي تاسو لره هغه دين ته بلي چه خپل حق ورته معاف کړي که مسلمانان شوئ البته د انسان حق هله معاف کيږي چه د هغهٔ نه معافي اوغواړي البته که په دارحرب کښې سړے مسلمان شو نو د هغهٔ ټول ګناهونه معاف دي ځکه چه دارحرب وارګړ احکام موږ دے نو دا حربي چه مسلمان شو نو دے معاف ورد ے ١٢

ک٣ يعنې که تاسو ايمان راوړو په ځيال وعما فيت سره به ځپله نيتے د مرګ ته اورسئ ١٢

ک٤ کافرو ورته اووے چه تاسو خو زموږ پشان بشر يئ نو ځنګه ګمان ته پيغمبران وايئ د دوی خيال وه چه پيغمبر به نوري وي خاکي به نه وي ١٢

ک٥ پيغمبرانو ورلره جواب ورکړو چه موږ خو خاکي يو ليکن دا څهٔ لازمه ده چه خاکي به پيغمبر نه وي په خاکي که الله احسان اوکړي نو د هغهٔ پيغمبر جوړيدل کافروا وے چه موږ ته د خپله پيغمبري دليل پيش کړئ نو پيغمبرانو ورته اووے چه دليل پيش کول زموږ کار نه دے موږ خو خلقو ته احکام د رسول د الله تعالیٰ موږ په ځان خپل مولا ته سپارلے دے او هر مؤمن د ځان خپل مولا ته اوسپاري او که تاسو تکليف د رسوئ موږ ته نو موږ به د په صبر کوؤ ١٢ عه محاورات الخضم ١٢

الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۛ وَالَّذِينَ مِن

هغو خلقو چه مخکښې وو ستاسو نه د قوم د نوح او د عاديانو او د ثموديانو، او د هغو خلقو چه

بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

روستو د دوی وو - نه پيژني هغو لره مګر الله - راغلي وو دوی ته رسولانو د دوی صفا دليلونه

فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُم

نو واپس ئې کړل لاسونه خپل خولو خپلو کښې او اوئې ويل هغو يقيناً موږ انکار کوو د هغه مسئلے نه چه

بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ

تاسو ليږلي شوي يئ د هغې د پاره او يقيناً موږ په شک کښې يو د هغه مسئلے نه چه تاسو موږ بلئ هغې ته په زړه پورې او ويل

أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُم

رسولانو د دوی آيا په الله کښې شک دے چه پيدا کوونکے د آسمانونو او د زمکے دے - بلي تاسو لره چه او بخښي تاسو لره

مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ قَالُوا إِنْ أَنتُمْ

ځينې ګناهونه ستاسو او روستو کوي تاسو لره نيتے مقررے ته - اووے هغو نه يئ تاسو

إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ

مګر بشر يئ زموږ پشان - غواړئ چه منع کړئ موږ د هغه نه چه بندګي ئې کوله

آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن

پلار نيکه زموږ نو پيش کړئ موږ ته دليل ښکاره - او وے دوی ته رسولانو د دوی نه يو

نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ

موږ مګر بشر يو پشان ستاسو ليکن الله احسان کوي په هغه چا چه رضا ئې شي د بندګانو

عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ

خپلو نه - او نيشته موږ لره طاقت چه پيش کړو تاسو ته دليل مګر په حکم د الله سره -

ل۱ کافرانو پیغمبرانو ته اووے چه مونږ تاسو له د خپلے زمکے نه او باسو یا به تاسو زمونږ دین قبول کړئ چه خو ته بیرته او ګرسیدو نو الله تعالیٰ پیغمبرانو ته حکم اوکړو چه دا ظالمان زه هلاک کووم او په دغه زمکه کښے تاسو له آباد ووم واضح

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۱﴾ وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى

او الله ته دے ځان سپاری مؤمنان - او څه عذر دے زمونږ چه ځان نه سپارو الله

اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا ۭ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ۭ وَ

ته او هغه خو دلی دی مونږ ته زمونږ لارے - او صبر به کوو چه تکلیف رسوئ تاسو مونږ ته - او

عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿۱۲﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

الله ته دے ځان اوسپاری توکل کوونکی - او اووے کافرانو

لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ۭ

خپلو رسولانو ته چه اوبه باسو تاسو له د زمکے خپلے نه یا به واپس شئ تاسو دین زمونږ ته -

فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۳﴾ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ

نو حکم اوکړو دوی ته رب د دوی چه هلاک به کړو ظالمان - او آباد به کړو تاسو له په

الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۭ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِيْ وَخَافَ

زمکه کښے روستو د دوی نه - دا ملاویږی هغه چا ته چه ویریږی د ولاړیدو زما د وړاندے او ویریږی

وَعِيْدِ ﴿۱۴﴾ وَاسْتَفْتَحُوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿۱۵﴾ مِّنْ وَّرَاۗىِٕهٖ

د ویرے د وعدے د عذاب نه - او فیصله او غوښته پیغمبرانو او ذلیل شو هر ظالم ضدی - روستو د هغه نه

جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَّاۗءٍ صَدِيْدٍ ﴿۱۶﴾ يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ

جهنم دے او ورکولے به شی ورته اوبه د زوو - غوړپ غوړپ به یے کوی او تیرولے به یے نه شی

وَيَاْتِيْهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۭ وَمِنْ وَّرَاۗىِٕهٖ

او راځی به هغه ته مرګ د هر طرف نه او نه به وی مړ کیدونکے - او روستو د هغه نه به وی

عَذَابٌ غَلِيْظٌ ﴿۱۷﴾ مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِۨ

عذاب سخت - حال د هغو خلقو چه انکار کوی د رب خپل نه عملونه د دوی پشان د ایرو دی

ل۱ سخه چا د پاره چے چه ځما د حضور نه ویریږی او هغه له وزګه په مقابل بانندے بریږی ورکووم ۱۲
ل۲ پیغمبرانو د الله تعالیٰ نه فیصله او غوښته چه اے الله زمونږ فیصله اوکړے د دے کافرو سره نو ظالمان برباد شو په دنیا کښے او په آخرت کښے ورله هم سخت عذاب دے ۱۲
ل۳ دا جواب دے د سوال چه کافران خو هم نیک عمل کوی حاصل د جواب چه د کافرانو عملونه سبب د کفر سره ختم شوے دی (فائده) یو د هغه وجه دا ده چه هغه وجود د الله تعالیٰ نه منی (نعوذ بالله منها) او بل مشرک دے هغه وجود د باری تعالیٰ منی او تصرفات د الله تعالیٰ منی خو د غیر الله نه امداد غواړی او د هغوی په نوم نذر کوی او وائی چه دوی ته الله تعالیٰ تصرفات ورکړی دی نو دوی د الله تعالیٰ په اذن سره امداد کوی - او مسلمانان وائی چه یو کار د سبب نه لاندے دے نو په هغے کښے د انسان اراده شته او خالق الله پاک دے لکه خبرے کول او بل کار بلا سببه دے نو دا صرف الله تعالیٰ کوی نو چه یو ولی زنده وی نو نسبت د کار ورته صحیح دے که په اعتبار د اراده سره او پس د وفات نه خو اسباب ختم شو نو نسبت د کار ورته شو که چه یو ولی زنده وی او یو داسے کار چه بلا سببه کار صرف الله تعالیٰ کولے شی ۱۲

ع ۱۴

اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا

چه سخته هوا پورے والوزی په ورځه د جیا پر کښه - قادر به نه وی د کسب خپل نه

عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ

په هیڅ شی باندے - هم دغه گمراهی ده لرے د حق نه - آیا نه گورے چه الله تعالیٰ پیدا کړی دی

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ

آسمانونه او زمکه د حق بنکاره کولو د پاره - که رضائے شی نو ختم به کړی تاسو لره او پیدا به کړی

جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا

مخلوق نوے - او نه دے دا کار په الله باندے گران - مخامخ به شی الله ته ټول -

فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ

نو اووبه وائی عاجزان غټانو ته یقینا مونږه وو تاسو تابع آیا تاسو

أَنتُم مُّغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۚ قَالُوا لَوْ هَدَانَا

لرے کولے شئ زمونږ نه څه د عذاب د الله نه - وبه وائی دوی که هدایت کړے وو مونږ ته

اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ ۖ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِن

الله نو مونږه به تاسو هدایت کړے وے بچاؤ ته - برابره ده په مونږ که فریاد کوو یا صبر کوو نیشته مونږ لره خلاصے

مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ

د عذاب نه - او به وائی شیطان هرکله چه فیصله شی کار یقینا الله وعده کړے وه تاسو

وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن

سره رشتینے او وعده کړے وه ما تاسو سره نو ما دروغ وئیل تاسو ته - او نه وه ما لره په تاسو باندے

سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا

زور مگر ما تاسو لره بلل وو نو تاسو ومنله خبره او منله - نو مه ملامته کوئ ما لره او ملامته کړئ

١ دا د توحید د پاره دویم دلیل دے چه خالق د زمکے او آسمان صرف الله تعالیٰ دے ١٢

٢ دا د عذاب اخروی بیان دے چه عاجزان کافران به غټو کافرانو ته فریاد کوی چه مونږ د عذاب نه بچ کړئ نو مغروری به ورته او وائی چه مونږ ټول به عذاب کښے یو اوس صبر او فریاد بے فائدے دے په دنیا کښے به صبر او فریاد فائده کوله دا اوس هغه وخت نه دے ١٢

إِن يَشَأْ : د عذاب دنیوی بیان دے ١٢

سَوَاءٌ عَلَيْنَا : تائید قصص ع ٣٤ - ١٢

ع ٣ / ١٥

سله واؤ منو نکو د پاره زیری دے چه جنت ته به د الله تعالیٰ د وی یو ځی او هلته به خوشحاله وی ملائک به ورته سلام کوی
او د الله تعالیٰ د طرفه به سلام وی او پخپله مؤمنان به یو بل ته سلام کوی ۱۲ سله واد لیل نقلی دے کی انبیا و

انفسكم ما انا بمصرخكم وما انتم بمصرخي اني كفرت

نفسو نه خپل - نه یم زه ستا سو امداد ادی او نه تاسو زما امداد یان یئ - یقیناً زه منکر یم

بما اشركتمون من قبل ان الظلمين لهم عذاب

د هغی نه چه تاسو ما لره شریک کړی وه د الله سره پخوا - یقیناً ظالمانو لره دے عذاب

اليم ۝٢٢ وادخل الذين امنوا وعملوا الصلحت جنت تجري

سخت - او داخل به کړے شی هغه خلق چه ایمان ئے راوړے دے او کړی ئے نیکی باغونو ته چه بهیږی

من تحتها الانهر خلدين فيها باذن ربهم تحيتهم فيها

د لاندے د هغو نه ویالے همیشه به وی په هغو کښے په حکم د رب د دوی سره ملاقات د دوی به په جنت کښے

سلم ۝٢٣ الم تر كيف ضرب الله مثلا كلمة طيبة كشجرة

په سلام سره - آیا نه ګوری ته څنګه بیان کړے دے الله مثال د کلمے پاکے لکه اونه

طيبة اصلها ثابت وفرعها في السماء ۝٢٤ تؤتي اكلها كل

پاکه وی د بیخ ئے ثابت وی او څانګے د هغے ختلی وی آسمان ته - ورکوی میوے خپلے هر

حين باذن ربها ويضرب الله الامثال للناس لعلهم

وخت په حکم د رب سره - او بیانوی الله تعالیٰ مثالونه د خلقو د پاره امید دے چه دوی

يتذكرون ۝٢٥ ومثل كلمة خبيثة كشجرة خبيثة اجتثت

سوچ او کړی - او مثال د کلمے پلیتے لکه اونه ده پلیته چه راختلے وی

من فوق الارض ما لها من قرار ۝٢٦ يثبت الله الذين امنوا

په سر د زمکے نه وی هغے لره قرار (ټیکاؤ) - مضبوطوی الله مؤمنانو لره

بالقول الثابت في الحيوة الدنيا وفي الاخرة ويضل الله

په خبره مضبوطه سره په ژوند د دنیا کښے او په آخرت کښے (به ثواب ورکړی) او ګمراه کوی الله

سله نه چه تهولو انبیاؤ توحید مضبوط بیان کړے دے او د شرک زیلے ئے پریکړی دی ایمان پشان د اونے دے زیلے ئے تصدیق دے او ونه ئے اقرار دے او څانګے ئے اعمال دی او میوے ئے ثوابونه دی په دواړه جهانونو کښے مثال باری تعالیٰ بیانوی چه خلق پرے پوهه شی مثال د مسئلے د پاره دے لکه اوښ ته چه مهار واچولے شی ۱۲
سله د کلمے مثال دا دے لکه لنډ کچه او نه چه د هغے زیلے نه وی نو چه دا ئی بیان او کړی نو د هغه شرک ختم شی لکه کچه او نه چه زر سیرے وی ستلے شی په خلاف د ایمان نه چه د هغه زیلے په زړه کښے مضبوطے شوی دی یعنی ایمان د عاقل زړه ته ور پیدا ځی او شرک د عاقلانو زړه ته نه ورځی ۱۲
سله یعنی په دنیا کښے صحیح خبره کوی د الله تعالیٰ د وحدانیت او د رسالت د نبی کریم صلی الله علیه وسلم یعنی عقیده ئے اسلام وی او د هغے نشر کوی او په آخرت کښے به ورلره الله تعالیٰ ثواب د دغے حقے خبرے ورکړی ۱۲ ۱۲

شجرة طيبة	(۱) زمکه (۲) زیله (۳) ونه (۴) څانګے (۵) میوه زړه ، تصدیق ، اقرار ، عملونه ، ثواب	مثالونه په قرآن کښے خلور خلوریشت (۲۴) دی

الظّٰلِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ

ظالمانو لره - او کوی الله هغه کار چه رضا ئے شی - آیا نه گوری ته هغوته چه بدل ئے کړو نعمت د الله

اللّٰهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ

تعالیٰ په ناشکری سره او بوتلو قوم خپل کورد هلاکت ته - چه جهنم دے - داخل به شی هغه ته او ناکاره

الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۗ قُلْ تَمَتَّعُوا

ځائے دے - او جوړ کړی الله لره مقابل چه گمراه شی د لارے د الله نه - او وایه فائده حاصله کړئ

فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا

یقیناً ځائے ستاسو اور دے - او وایه ته هغه بندګانو ته چه ایمان ئے راوړے دے چه ښه کوی

الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ

مونځ او خرچ کوی د هغه مال نه چه ما ورکړے هغوی ته پټ او ښکاره مخکښے د هغه نه چه

يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ

راشی یوه ورځ چه نیشته خرڅول به هغے کښے او نه دوستی - الله هغه ذات دے چه پیدا کړی ئے دی اسمانونه

وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۖ

او زمکه او وروی ئے د آسمان نه باران پس را اوباسی په هغه سره میوے ستاسو د رزق د پاره ،

وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَ

ستاسو په خدمت کښے ئے لگولی دی جهازونه چه روان شی په دریا کښے په حکم د هغه او ستاسو په خدمت کښے ئے لگولی دی ولے

سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

او ستاسو په خدمت کښے ئے لگولی دی نمر او سپوږمی په دستور سره - او ستاسو په خدمت کښے ئے لگولی دی شپه او ورځ

وَآتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۚ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ

او ورکړے ئے دی هر هغه څه چه غواړئ - او که شمار کړئ نعمت د الله تعالیٰ نو نه شئ شمار کړے -

---

ل۱ دا منکرانو ته د عذاب اخروی بیان دے چه دوی د الله تعالیٰ د نعمت په مقابله کښے کفر او کړو او قوم خپل ئے هم کافر کړو او جهنم ته ئے بوتلل ۱۲

ل۲ دا د منکرانو د پاره زورَنه ده ۱۲

ل۳ دا د عذاب د دفع د پاره نسخه ده چه د اوس وخت دے مونځ او کړئ او خیرات او کړئ بیا به داسے وخت راشی چه په هغه کښے به هیڅ د تبلیغ

ل۴ دا د الله تعالیٰ د وحدانیت دریم ښکاره ثبوت دے چه آسمانونه او زمکه هغه پیدا کړیدی او باران هغه وروی او میوے په هغه ستاسو د خوراک د پاره پیدا کوی جهازونه هغه تاسو لره تیار کړیدی او ولے هم د هغه دی نمر او سپوږمی هم هغه ستاسو په خدمت کښے لگولی دی او شپه او ورځ هم هغه پیدا کړیدی ستاسو د پاره او چه څه غواړئ نو درکولے شی بیا د هغه اختیار دے چه سوال ستاسو پوره کوی یا نه د الله تعالیٰ نعمتونه شمار نه شی شکر د هغه څوک کړی انسان ظالم دے چه دا سے محسن نه پیژنی ۱۲

ع۵ اِذَا کَانَ الْعَرَابُ رَئِیْسُ قَوْمٍ سَیَهْدِیْهِمْ اِلٰی قَدْرٍ ...

ﻟﻪ د عقلي دليلونو نه پس دا دليل نقلي دے د ابراهيم عليه السلام نه كفارو وے نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته چه ۱۲
توحيد بيانوے دا خوے مسئله ده څنګه چه مونږ نه ده آورېدلے نو الله تعالى فرمائي چه ابراهيم عليه السلام ته اورګوره

إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا

يقيناً انسان ډېر ظالم او ناشكره دے - او كله چه اووے ابراهيم اے ربه كړه دا

الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ ۝ رَبِّ إِنَّهُنَّ

ښار لره د امن ايځے ما او زما بچي د عبادت د بتانو نه اے ربه دوي

أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ

ګمراه كړيدي ډير خلق - نو چا چه تابعداري اوكړه زما نو هغه زما دے - او چا چه

عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي

نافرماني اوكړه زما نو يقيناً ته بخښونكے مهربان يے - اے ربه ما آباد كړو اولاد خپل

بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

په يو ميدان كښے چه بے فصله دے په خوا د عزتمند كور ستا كښے اے ربه چه اوكړي مونځ دوي

فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُم مِّنَ

نو كړه زړونه د څينې خلقو مائل دوي ته او روزي كړه دوي ته

الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ۝ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ

ميوے اُميد دے چه دوي احسان اومني - اے ربه يقيناً ته پوهيږے په هغې چه پټوو او په هغې چه

وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۝

ښكاره كوو او پټ نه دے د الله نه څه شے په زمكه كښے او نه په آسمان كښے -

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ

ټول صفتونه هغه الله لره دي چه اوبخښلو ماته په بوډاوالي كښے اسمعيل او اسحاق - يقيناً

رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ۝ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي

ربه زما اورېدونكے د دعا لره - اے ربه كړه ما لره اداكونكے د مانځه او اولاد زما -

هغه څنګه دُعا كانے نو ځكه چه اعمر به ما او زما اولاد د عبادت د بتانو نه بچ كړه اصنام كمعنه څيزونه وائي چه د هغه عبادت شوے وي بے د الله نه ۱۲

ﻟﻪ دوي سبب د ګمراهئ ګرځيدلي دي ۱۲

ﻟﻪ دا د ابراهيم عليه السلام ډيره نرمي ده او دعوت په نرمئ سره ډير اثر كوي

ﻟﻪ دا مكه معظمه ده چه اسمٰعيل عليه السلام ئے د لته او اسحاق عليه السلام ئے په شام كښے آباد كړو ۱۲

ﻟﻪ ابراهيم عليه السلام ته معلومه وه چه دا ځائے د بيت الله دے - بيت الله شريف د آدم عليه السلام په وخت كښے آباد شوے وه بيا روستو ابراهيم عليه السلام آباد كړو ۱۲

ﻟﻪ دا اسم اعظم د الله تعالى دے يعني غيب دان د هر شي صرف الله تعالى دے ۱۲

ﻟﻪ يعني څنګه چه الله تعالى په هر شي پوهيږي نو هم غيب دان كارساز هم الله تعالى دے او حاجت پوره كونكے هغه څوك وي چه هغه غيب دان او كارساز وي او دا صفت صرف د الله تعالى دے ۱۲

(فائده) حضرت ابراهيم عليه السلام په اُر علاق د عراق كښے پيدا شوے وه د ابراهيم عليه السلام تره په حره كښے رئيس وه هغه خپله لور ساره د ده لره ورکړه نو کله چه د نمرود نه مهاجر شو نو هغه هم د ابراهيم خبره او منله نو ده هغه د خپل كورنئ او وېستو ۱۲

له واقعي عذاب اخروي بيان دے د پاره د منكرانو چه وابه سخته ورځ ده چه سترګے د خلقو به پكښے پاتے وتلي وي سترګه به بنده
نه شي او پورته به كوري چه عذاب به كله راځي او زړونه به د دوي الوزي او ويريږي او ګمانونه به نه شي كولے ۱۲ ځكه

رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ

اے ربه قبول كړه دعا زما - اے ربه معاف كړے ما لره او مور و پلار زما لره او مومنانو لره په ورځ د

الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ إِنَّمَا

قيامت - او ګمان نه كوه په الله چه ناخبره دے د كاره د ظالمانو نه - يقيناً

يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي

روستو كوي دوي لره هغې ورځے ته چه پاتے به شي پكښے سترګے - منډے به وهي او پورته كوونكي به وي

رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَآءٌ ﴿٤٣﴾ وَأَنذِرِ

د سرونو خپلو او نه به واپس كيږي دوي ته نظر د دوي - او زړونه د دوي به الوتلي وي - او اوويره وه

النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا

خلق د هغه ورځے نه چه راشي دوي ته عذاب (په هغه ورځ) نو وابه وائي ظالمانان اے ربه روستو كړه

إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا

مونږه وخت نږدے ته چه او منو بلنه ستا او تابعداري او كړو د رسولانو او به وائي الله آيا قسمونه

أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ

نه وو كړي تاسو خوا چه نيشته تاسو لره زوال - او آباد وئ تاسو په كورونو د هغه

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا

چا كښے چه ظلم ئې كړے وه په ځانونو خپل او ښكاره شوه تاسو ته چه څه كار مونږ اوكړے د دوي سره

لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِن

او بيان كړي مونږ تاسو ته متلونه - او كړے وه دوي فريب خپل او د الله په علم كښے دے فريب د دوي - او اګر وه

كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ

مكر د دوي چه روان شي د هغے نه غرونه - ګمان مه كوه په الله چه خلاف به اوكړي د وعدے خپلے نه

وابه سخته ورځ ده چه كله راشي نو ظالمانان به او وائي چه مونږ ته موقع راكړه چه ستا او رسولانو حكم او منو نو الله تعالیٰ به ورلره جواب وركړي چه تاسو خو پخوا قسمونه كول چه زمونږ ختميدل نيشته چه دنيوي عذاب نيشته يا به په يو ځل ختم نه شو ځكه د مرګ نه خو كافرانكار نه شي كولے ۱۲،

ځكه تاسو د ظالمانو په كورونو كښے او سيدلي وئ نو ما دوي سره څه كار كړے وه او تاسو ته ما متلونه بيان كړي وو نو ولے تر نه تاسو عبرت نه اخستو ۱۲،

ځكه د پيغمبرانو مثال داسے دے لكه غرونه نو غرونه ځوك روان ولے شي يعني د كافرانو د مكرونو نه پيغمبران خپل دعوت كله پريږدي د الله تعالیٰ د پيغمبرانو سره وعده كړي ده د كاميابئ نو د هغے نه خلاف نه كوي الله زبردست دے او بدله وركوونكے دے په هغه ورځ چه دا زمكه به بدله شي په بلے زمكے سره او آسمانونه به هم بدل شي او د الله تعالیٰ دربار ته به خلق لاړ شي مجرمان به په زنځيرونو كښے بند وي او د ګوګړو به ئې قميص وي ځكه چه ګوګړ اور تيز وي ۱۲

له د واده قول سورت سره لګي يعني دا رسول دي په چا به زور منل نه دي او ټولو خلقو ته دعوت دے نو يو خاص قوم
ته محکمي پيغمبران به چه خاص خاص قوم ته رالېږلے کيده او نبي کريم صلی الله عليه وسلم ټولو دنيا ته رالېږلے شوي دے

رُسُلَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ؕ﴿۴۷﴾ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ

د رسولانو سره - يقيناً الله زبردست دے بدله اخستونکے دے - په هغه ورځ چه بدله به شي دا زمکه په بله زمکه

وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿۴۸﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ

او آسمانونه او بڅاره به شي دوي الله ته چه يو دے او غالب دے - او ته به وينے مجرمان

يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِيْنَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿۴۹﴾ سَرَابِيْلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَّتَغْشٰى

په هغه ورځ تړلي شوي په زنځيرونو کښے - کميسونه د دوي به د ګوګړو وي او پټوي به

وُجُوْهَهُمُ النَّارُ ﴿۵۰﴾ لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ

مخونه د دوي اور - چه بدله ورکړي الله هر يو نفس ته د کسب د هغه - يقيناً الله زر حساب

الْحِسَابِ ﴿۵۱﴾ هٰذَا بَلٰغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوْا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوْٓا اَنَّمَا

کوونکے دے - دا رسول دي خلقو ته او چه او ويرولے شي دوي په دې سره او چه پوه شي دوي چه

هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿۵۲﴾

يقيناً هغه الٰه يو دے او چه سوچ او کړي عاقلان -

سُوْرَةُ الْحِجْرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آيتونه (۹۹)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے	رکوع ګانے (۶)

الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ وَقُرْاٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱﴾

الله عالم دے - دا آيتونه د کتاب دي او د قرآن بيانوونکي دي -

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ﴿۲﴾ ذَرْهُمْ يَاْكُلُوْا

په يو وخت کښے به آرزو کوي کافران چه آرمان مسلمانان وے - پرېږده دوي چه خوري

وَيَتَمَتَّعُوْا وَيُلْهِهِمُ الْاَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿۳﴾ وَمَآ اَهْلَكْنَا

او مزے کوي او غافل کوي دوي لوي اميدونه زر به پوهه شي - او نه دي هلاک کړي

ته د واقول بيا لونه د عذاب د دے مسئلے د پاره دي يعني دا واړے لويه مسئله ده چه لويک دا او نه منونکي دے په عذاب به وي دا سوچ ورته غافلان کوي کم عقلو ته دا مسئله دوهمه لويه نه ښکاري ۱۲ عه ربط: کړ د دوهمه بيانا تو نه بعد هم نه منونکو لوط را روان دے چه دوي پکښے غلامان شي - خلاصه: دلائل عقليه (ن) نمونے د تباه شوو کومونو دے د ملکينو قومونو او دوه د دے امت ديته اشاره په الکتب د قرآن مبين: سره په ابتدا د تمهيد مع ترغيب دے په درميان کښے اعلان دے چه د ابليس خبره مه منه او د پيغمبر خبره او منه په آخر کښے تسلي ده بل د قرآن پيرے باقي ټيبي مضامين دي نازل شوي قبل الانعام وبعد يوسف د زمانه د نزول دور آخر مکي مغلي د په ترتيب قرآني کښے (۱۵) او په نزول کښے (۵۴) دے سه دا تمهيدي بيان دے چه دا سورت لکه څنګه نه نه وليم ۱۲ سه د قرآن قانون دے چه په سر د سورت کښے قرآن او کتاب دواړه ذکر شي نو په هغه سورت کښے به د مکلفو ستو خوا او د دے امت بيان وي ۱۲ شه يعني بے خوده به وي نو چه کله به خوشي شي نو دا آرمان به او کړي

له دا زور ده د نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمائي چه اوس به الله تعالیٰ يقيناً او به رنجي د دنيا سره او د زياتے په صفت

ربانۍ ذکر (ص ۳۷۶ نه) هلاکت بخل او امید کوونکو وے . او نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی خلور خیزے د بدبختۍ دی . اوچ والے د سترګو ، سختوالے د زړهٔ - حرص د دنیا - او اوږد امید - او حسن بصری فرمائی چه د سړی امید اوږد وی نو عمل به ئے بد وی او چه امید ئے کم وی نو مونږ ته به ښهٔ عمل کوی . ته داد عذاب دنیوی بیان دے ۱۲ (قرطبی)

له داهم زور ته ده چه د حق نه منی او دا بے غلطے خبرے کوی او خلق بد گمانه کوی ۱۲

ته داهغوی ته جواب دے چه ملائک دنیا ته د عذاب د پاره راځی بیا به مهلت نه وی ۱۲

ته داهم دعوٰی په دیوی بیان دے چه قرآن مالیږلے دے او زهٔ به ئے حفاظت کوم . مخکښې ماهم نبیان لیږلی وو په هغوی پورے دوی ټوقے کړی دی دغسے دا ټوقے به د دوی په زړونو کښې کینوؤم مخکه چه دوی د ټوقو اراده کړے ده نو د مخکښې قومونو شان به هلاک شی - مرقان دغه په سورت تعامد که ئې دی چه د مخکښې کتابونو حفاظت علماؤ ته حواله شوے وهٔ نو مخکه پکښې تحریف او شو په خلاف د قرآن نه چه د دے حفاظت باری تعالیٰ خپله کوی ۱۲ ته داهغوی ته جواب دے هغوی او وے چه مونږ ته ولے ملائک نه راځی نو الله تعالیٰ جواب کوی چه کو ملائکو به خلاصه کړو دا کافران آسمان ته به ختلی نو بیا به هم دوی نه منی - سحر ویته وائی چه په څهٔ شی منتر او شی او حقیقت د هغې د بلو خلقو په سترګو کښې مثلاً مار ښکاره شی او نظر بند ویته وائی چه صرف حاضر شوے شخص ته مار ښکاری نورو ته نه ۱۲ ته یعنی د دهٔ په خیال کښې ۱۲

مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿۴﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ

هیڅ کلی مگر چه حقوله ئې نیټه وه مقرره - نه مخکښې کیږي هیڅ امت د

اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاْخِرُوْنَ ﴿۵﴾ وَقَالُوْا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْ نُزِّلَ عَلَيْهِ

نیټې خپلې نه او نه روستو کیږي - او وائی دوی اے هغه سړیه چه راغلې دے تا ته

الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُوْنٌ ﴿۶﴾ لَوْ مَا تَاْتِيْنَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ

قرآن ته خو لیونے یې - ولے نه هیڅ کوې مونږ ته ملائک که یې ته د

الصّٰدِقِيْنَ ﴿۷﴾ مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوْٓا اِذًا

رشتینو نه - نه را لیږو ملائک مگر د حق خبرے کولو د پاره او نه به وی دوی په وخت د

مُّنْظَرِيْنَ ﴿۸﴾ اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ﴿۹﴾ وَ

مهلت والا - یقیناً مونږ را لیږلے دے قرآن او مونږ د دهٔ ساتونکی یو - او

لَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ شِيَعِ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۱۰﴾ وَمَا يَاْتِيْهِمْ

یقیناً مالیږلی دی رسولان پخوا ستا نه په مخکښې جماعتونو کښې - او نه راتلو دوی ته

مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۱۱﴾ كَذٰلِكَ نَسْلُكُهٗ فِيْ

هیڅ رسول مگر دوی به په هغهٔ پورے ټوقے کولے - دغسے کینوؤ مونږ دے لره په

قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿۱۲﴾ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۱۳﴾

زړونو د مجرمانو کښې - ایمان نه راوړی په دهٔ او تیر وتلی دے قانون د پخوانو -

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَآءِ فَظَلُّوْا فِيْهِ يَعْرُجُوْنَ ﴿۱۴﴾

او که پرانیزو مونږ ورته دروازے د آسمان نه نو ټوله ورځ به هلته ختیږی -

لَقَالُوْٓا اِنَّمَا سُكِّرَتْ اَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُوْرُوْنَ ﴿۱۵﴾ ع

نو وبه وائی یقیناً بند شوی دی نظرونه زمونږ بلکه په مونږ سحر شوے دے -

له د الله تعالیٰ د وحدانیت د پاره بیان برهان دے اول چه په آسمان کښے ستوری ما پیدا کړی دی زمکه ما نه وه لیدلے او غر و نه یکښے ما پیدا کړی دی او گیاه هلته یکښے ما نو کول دی او اسباب د گذران ستاسو ما پیدا کړی دی او هغه

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ١٦ وَحَفِظْنَاهَا

او یقیناً ما جوړ کړی دی په آسمان کښے برجونه او ښائسته کړی مو دے د کتونکو ته - او ساتلی مو دے هغه

مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ١٧ إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ

د هر شیطان مردود نه - لیکن هغه څوک چه په غلا سره واوری نو ورپسے شی

شِهَابٌ مُبِينٌ ١٨ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

لمبه ښکاره - او زمکه مو غوړه کړے ده او غورزولی مو دی په هغی کښے غرونه

وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ١٩ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا

او تو کولے مو دی په هغی کښے هر شے په اندازے سره - او پیدا کړی مو دی په هغی کښے تاسو د

مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ٢٠ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

اسباب د گذران - او هغه څوک چه تاسو ورله رزق نه شئ ورکولے - او نشته هیڅ څیز مگر

عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ٢١ وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ

ځما سره د هغه خزانے دی او نه رالیږو مو هغه مگر په اندازے معلومے سره - او رالیږو مو بادونه

لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ

د اوبو نه ډک نو وروو مو د آسمان نه باران نو سکو مو هغه په تاسو باندے - او نه یئ تاسو د هغے

بِخَازِنِينَ ٢٢ وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ٢٣ وَلَقَدْ

جمع کوونکی - او یقیناً موږ ژوندی کوونکی او مړه کوونکی او موږ وارثان یو - او یقیناً

عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ٢٤ وَإِنَّ

معلوم دی موږ ته مخکنی خلق ستاسو او یقیناً پیژنو روستنی خلق او یقیناً

رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ٢٥ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ

رب ستا به جمع کړی دوی لره - یقیناً الله حکمت والا پوهه دے - او یقیناً پیدا کړے مو دے انسان

خلق مو پیدا کړی دی چه خدمت ستاسو کوی او رزق ورلره ځه ورکوم مریوان او څاروی وغیره د هر څه خزانے ما سره دی په اندازه هر څه ځه پیدا کوم ورته ځه پیدا کوم او باران ترینه ځه وروم ژوندی کول ځه کوم او مړه کول ځه کوم او د هر څه وارث ځه یم په دے کښے د الله تعالیٰ د قدرت مظاهر دی ۱۲

ﷺ په دے حصه کښے د باری تعالیٰ د لوئے علم بیان دے چه مخکنی خلق ما ته معلوم دی او روستنی خلق هم ما ته معلوم دی نو حاصل دا شو چه د لوئے قدرت والا صرف الله تعالیٰ دے او د لوئے علم والا هم صرف الله تعالیٰ دے او حاجت پوره کوونکے هغه څوک وی چه حاجت ورته معلوم وی او په حاجت پوره کولو باندے قادر وی او قدرت کامل او علم محیط خو صرف د الله تعالیٰ صفت دے نو حاجت پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے نو حاجت صرف د هغه نه غواړئ نه د کل ماسوی الله نه ځکه چه کل ماسوی الله لره نه علم محیط شته او نه ورلره قدرت کامله شته لیز غونډے عارضی علم ئے دے په اسبابو سره او د غسے ئے لیز غونډے قدرت عارضی دے په اسبابو سره په حکم د عدم کښے دی وایه دی ۱۲

ع ٢

له ولته الله تعالیٰ دَخپل قدرت بیان وایې کوم چه انسان خپل ځان ته اوګوره تر اوم دَ خاورې نه پیدا کړې شو او بیا ئې هم د او
نه پیدا کړې شي نو دَ دومره لوئې قدرت والا بادشاه نه عاجز نه خو بتل پکار وي نه دَ عاجز نه - دَ مخلوق سره عجز او

مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٢٦﴾ وَالْجَآنَّ خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ

دَ آواز کوونکې خټې خمبیره نه - او پیریان مو پیدا کړي وو د

مِنْ نَّارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾ وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ خَالِقٌۢ بَشَرًا

اور دَ ګرمې هوا نه - او کله چه اووې رب ستا ملائکو ته چه زهٔ پیدا کوم بشر له

مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٢٨﴾ فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ فِيْهِ

دَ آواز کوونکې خټې خمبیره نه - نو کله چه برابر کړم هغه او پو کړم په هغه کښې

مِنْ رُّوْحِیْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ﴿٢٩﴾ فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ﴿٣٠﴾

دَ خپل طرف نه روح نو شئ هغهٔ ته سجده کوونکي - نو سجده اوکړه ملائکو ټولو په جمع -

اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ اَبٰۤى اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ السّٰجِدِيْنَ ﴿٣١﴾ قَالَ يٰۤاِبْلِيْسُ

مګر ابلیس - منع اوکړه دَ دې نه چه شي دَ سجده کوونکو نه - اووې الله اے ابلیسه

مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السّٰجِدِيْنَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لَمْ اَكُنْ لِّاَسْجُدَ لِبَشَرٍ

څهٔ اوشو تا لره چه نهٔ کیږې دَ سجده کوونکو سره - اووې هغهٔ زهٔ هغه نه یم چه سجده اوکړم بشر ته

خَلَقْتَهٗ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٣٣﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا

چه تا پیدا کړې دې دَ آواز کوونکې خټې خمبیره نه - اووې الله نو اوځه دَ دې ځائے نه

فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ﴿٣٤﴾ وَّاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ ﴿٣٥﴾ قَالَ

نو یقیناً ته مردود ئې - او یقیناً په تا باندې لعنت دې تر ورځې دَ انصاف پورې - اووې ابلیس

رَبِّ فَاَنْظِرْنِیْۤ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٣٧﴾

اے ربه نو مهلت راکړې ماته تر هغې ورځې پورې چه مړي پکښې پورته کولې شي - اووې الله یقیناً ته مهلت دے

اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَاۤ اَغْوَيْتَنِیْ لَاُزَيِّنَنَّ

تر ورځې دَ وخت مقرر پورې - اووې ابلیس اے ربه په سبب دَ دې چه ما لره دې ګمراه کړو نو زهٔ به ښائست

بې علمي لازمه ده لکه قدرت کامل او علم هم دَ الله صفت دے نو ځکه الله تعالیٰ په قرآن کښې ځان ته بار بار دوا دَ عزیز او حکیم دَ عزیز نه معلومیږي لوئې قدرت او دَ حکیم نه معلومیږي لوئې علم دَ باري تعالیٰ ۱۲

۲ دَ ابلیس لعین قصه باري تعالیٰ کوي دَ دې ځائې دَ پاره چه ابلیس ستاسو ټیکنې دشمن دے دَ دهٔ خبره مهٔ منئ دے په تاسو شرک کوي بلکه دَ خیرخواه خبره چه پیغمبر دے او منئ ۱۲

۳ یعنی تر قیامته پورې خو صرف لعنت دے یعني دَ الله دَ نعمت نه محرومي ده چه ایمان دے او بیا به په قیامت کښې سره دَ لعنت نه نور عذاب زیات شي دائمي ۱۲

۴ یعنی ما لره مهلت راکړه تر دویمې شپیلۍ پورې بیا نو مرګ نیشته مطلب دا چه ما لره دائمي ژوند راکړه ۱۲

۵ الله تعالیٰ ورلره جواب ورکړو چه نا بلکه تا ته مهلت تر اولې شپیلۍ پورې دے یعني دَ نورو خلقو سره به مړ کیږې دائمي ژوند درلره نیشته - دَ شیطان اولنۍ حمله ده دَ شرک دویمه دَ بدعت او دریمه دَ رسمو نو څلورمه دَ ګناه هو نو دَ دهٔ چه دا ټولې حملې فیل شي نو بیا پخمه اخري حمله دَ وسوسو ده په زړهٔ دَ خلقو کښې کند دَ ګنده خطرې غور کړوي نو ځکه نبي کریم صلے الله علیه وسلم فرمائي چه دا بې اختیاره خطرې دَ ایمان علامه ده ۱۲

له څومره لوی بے ادبی ده د ابلیس چه مونږ ته وائي چه تا ګمراه کړم دا اُوږد دوږخونه د هغه بے ادبی اثر دے او آدم علیه السلام
خپل مونږ ته عذر پیش کړو چه اے الله ځان غلطی شوے ده نو هغه الله جنتونه د دے ادب نتیجه ده. شاه ولی الله ...

لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٣٩ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ

کړم دوی ته به ښکلے په زمکه کښے او ګمراه به کړم دوی ټول - مګر بندګان ستا د دوی نه

الْمُخْلَصِينَ ۝٤٠ قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ۝٤١ إِنَّ

غوره - او وے الله دا لاره ده ما ته (د توحید) برابره - یقیناً

عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ

بندګان زما چه دی نشته تا له په دوی باندے زور، مګر هغه څوک چه تابعداری وکړی ستا د

الْغَاوِينَ ۝٤٢ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٤٣ لَهَا سَبْعَةُ

ګمراهانو نه - او یقیناً جهنم وعده ګاه د دوی ده د ټولو - د هغه اووه

أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ۝٤٤ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي

دروازے دی - د هرے دروازے د پاره د دوی نه حصه ده مقرر - یقیناً متقیان به په

جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝٤٥ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ۝٤٦ وَنَزَعْنَا مَا فِي

جنتونو او چینو کښے وی - (او به ورته وئیلے شی) ورننوځئ په دے کښے په آرام او په سلامتیا سره - او لرے به کړو هغه څه چه

صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ۝٤٧ لَا يَمَسُّهُمْ

په سینو د دوی کښے وی کینه ده ورونړه ورونړه به وی په تختونو به وی مخامخ - نه به رسی دوی ته

فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ۝٤٨ نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي

په جنت کښے تکلیف او نه به دوی د جنت نه او ویستلے شی - خبر کړه بندګان زما چه زه

أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝٤٩ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝٥٠

بخښونکے مهربان یم - او یقیناً عذاب زما هغه عذاب دے سخت دردناک

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝٥١ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا

او خبر کړه دوی د میلمنو د ابراهیم نه - کله چه لاړل هغه ته نو او وے وئیل سلام

تنہائی غرور داشت بدو بکند کز درجه آفاق زدی یعنی بے ادبه سړے ځان ته تکلیف نه رسوی بلکه نور خلق هم ترے وی لکه ابلیس علیه اللعنة ۱۲

۲ دا د صراط مستقیم بیان دے ۱۲

۳ دا د منکرو د پاره زړے دے د جنت او چه په جنت کښے به د هغوی تکلیف او حسد به ختم وی او دوی به پکښے همیشه وی ۱۲

۴ دا د دے نه د الله تعالیٰ رجا او امید معلومیږی ۱۲

۵ د دینه خوف معلومیږی او ایمان هم د ویرے او د امید نوم دے چه ځان ته ګوری نو ویریږی او چه د باری تعالیٰ رحم ته ګوری نو امید به لری د الله تعالیٰ د رحم نه. شیخ سعدی وائی
بضاعت نیاوردم الا امید خدایا ز عفوم مکن ناامید
یعنی د عمل وسیله مې نشته البته ستا د رحم وسیله لرم حضرت عمر فرمائی که په قیامت کښے د یو تن د جهنم فیصله اوشی نو زه وایم چه هغه زه یم دومره ویریږم د الله تعالیٰ نه او که د یو تن د جنت فیصله اوشی نو زه وایم چه هغه زه یم دومره م طمع ده ۱۲

۶ دا تمهید دے او لے قوم د تباه کولو ته چه قوم د لوط علیه السلام وو ۱۲ ۷ یعنی د هغوی ملائکو سلام او کړو په انسانی شکل کښے راغلی وو هغه او وے چه دا نا آشنا قوم دے څکه چه غیبدان نه وو ۱۲

له دا تهوم لے اوکړه سره د یقین نه په خبره د ملائکو د پاره د دوباره کولو د زیری ۱۲ ۲ له د خدائے تعالیٰ د رحم نه ناامید ګمراه وی ځکه رحم د الله تعالیٰ په عمل باندې موقوف نه دې ۱۲ ۳ له د دغو ملائکو نه خو حیبت معلومید و چه تو

ابراهیم علیه السلام ترې نه تپوس اوکړو ۱۲
۴ له واوتباه قوم او له نمونه ده چه څوک غیر الله ته متصرف او واک یائے په الله تعالیٰ زور آور ګنړی نو هغه هلاکیږی لکه د لوط علیه السلام قوم چه هلاک شو
۵ له یعنی ستا د ضرر د پاره نه یو راغلی بلکه هغه عذاب مونږه راوړے دے چه دے کفار ورپکښې شک کوو
۶ له په دے تباه قوم بیبے وے افسوس نه کوی ۱۲
۷ له د لوط علیه السلام ښځه منافقه وه نو غرقه شوه لوط علیه السلام د خپلے ښځے د کفر نه نه وو خبر او نه ئے هغه مسلمانو لے شوه معلومه دا شوه چه په غیب پوهید و نکے او کارساز صرف او صرف الله تعالیٰ دے او دا هم ښکاره شوه چه وسیله اتباع د خو خلقو وه او بشأ خلق بے د اتباع نه نه شی وسیله کیدے لکه د مثال په طور سړک وسیله ده د رسید و منزلِ مقصود ته ولے چه سړے په روان شی بے د تللو نه په سړک باندې سړک وسیله نه شی کیدے نو ځکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم او وے اے فاطمے ګمان بچ کره د او ونه (په

قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ ۝٥٢ قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ

او وئیل ابراهیم چه مونږ ستاسو د یریږو - او وے هغوی چه مه ویریږه مونږ زیرے درکوو تا ته په هلک

عَلِيمٍ ۝٥٣ قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِيَ ٱلْكِبَرُ فَبِمَ

پوهه سره او وے هغه آیا زیرے راکوئ ما ته سره د دې چه رسیدلے دے ما ته بډها والے نو د څه

تُبَشِّرُونَ ۝٥٤ قَالُوا بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ ۝٥٥

زیرے راکوئ ما ته - او وے هغوی چه زیرے کوو تا ته د رښتیا نو مه کیږه د ناامیدو نه -

قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ ۝٥٦ قَالَ فَمَا

او وے هغه او څوک ناامیده کیږی د مهربانئ د رب نه مګر ګمراهان - او وے هغه نو څه

خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ۝٥٧ قَالُوٓا إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۝٥٨

مقصد ستاسو دے اے استازو (د الله) او وے هغوی مونږه رالیږلی شوی یو یو قوم مجرم ته -

إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٥٩ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ

مګر خاندان د لوط ، مونږ بچ کوو دوی لره ټول - مګر ښځه د هغه مقرر کړیده مونږه چه

إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ۝٦٠ فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ ۝٦١ قَالَ

دا پاتے کید ونکو نه ده په عذاب کښې - نو هر کله چه راغلل خاندان د لوط ته استازی د الله او وے هغه

إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ۝٦٢ قَالُوا بَلْ جِئْنَٰكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝٦٣

یقیناً تاسو قوم یئ نا اشنا - او وے هغوی بلکه راوړے مونږ تا ته هغه عذاب چه دوی پکښې شک کولو

وَأَتَيْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ۝٦٤ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ

او راوړیده مونږ تا ته پخه خبره او مونږه رښتونی یو - نو بوزه کور والا په شپه په څه حصه د

ٱلَّيْلِ وَٱتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ وَٱمْضُوا۟ حَيْثُ

شپے کښے او روان شه په دوی پسے او نه دے ګوری بیرته ستاسو نه یو کس او لاړ شئ هغه ځائے ته د کوم چه

اتباع سره) زه تا نه شم بچ کولے د بے د اتباع نه) یا الله زمونږ اتباع د نبی کریم صلے الله علیه وسلم نصیب کړے ۱۲

له واوا قصه ګڼکښې وه او په ذکر کښې روستو ده ۱۲ ۳ له یعنې داستاسو تخم تخم اشر می لو نره وی ګډوډ څه خیل خوشحال
پوره کړی ۱۲ ۳ له دا قسم د پاره د دعا ئې خبره ده یعنې الله تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته وائی چه الله تعالیٰ زوند

تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾ وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ

تاسو ته حکم شوی دی - او مقرر کړه مونږ ده ته دا خبره چه بنیاد د دوی ختو لګی دے

مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾ وَجَآءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ إِنَّ

په سحر کښې - او راغلل د کلی خلق خوشحاله لم - او وے فرمائيل يقيناً

هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

دا میلمانه زما دی نو ما مه شرموئ - او وویریږئ د الله نه او زما بے عزتی مه کوئ -

قَالُوٓا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَٰلَمِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِىٓ إِن

او وے ویل آیا ته منع کړے مونږ تا له د عالم (د حمایت) نه - او وے فرمائیل دا لونړه ستاسو واچیګړه د ګټی

كُنتُمْ فَٰعِلِينَ ﴿٧١﴾ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِى سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾ فَأَخَذَتْهُمُ

که تاسو څه کوئ (خواهش خپل) الله د ژوند ستا قسم ته واي ته خبر یقیناً دوی په مستئ خپله کښې بے خوده ګرځی نو راونیول

الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾ فَجَعَلْنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ

دوی له سخت آواز د نمر په ختو کښې - نو کړه مونږ د پاسه طرف د دغو کلو لاندې او اوروم ورول په دوی باندې

حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾

کانړی د پخو خاورو - یقیناً په دے کښې نښے دی فکر کوونکو لره -

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

او دغه کلی په برابر لارے باندې دی - یقیناً په دے کښې نښه ده مؤمنانو لره -

وَإِن كَانَ أَصْحَٰبُ الْأَيْكَةِ لَظَٰلِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَ

او وو او سیدونکی د ځنګل ظالمان - نو بدله واخیسته مونږ د دوی نه او

إِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

او دا دواړه کلی په صاف لارے باندې دی - او دروغژن کړل د حجر خلقو پیغمبرانو لره -

له تالوه ژوند سالو د محمد قوم په مستئ کښې بے خوده وو ۱۲
۳ له شروع د عذاب وه په صبا ختو کښې نو هلکوا الله تعالیٰ ګڼکښې او وے مُّشْرِقِينَ او ختم د عذاب وه په نمر ختو کښې ۱۲
۵ له او کوم خلق چه بهر وه د کلو نه په مخ دا سے کښې او ورېږ ے ۱۲
۶ له دا سے سوچ کوی چه څوک د خپل مولٰی نه خلاف کوی نو دا سے به هلاک کیږی ۱۲
۷ له یعنې دا خلق کله چه شام ته ځی نو دغه کلی د لوط علیه السلام د قوم ګڼکښې راځی او آثار د دغو کلو لا باقی دی ۱۲
۸ له دا دویمه نمونه ده د تباه قوم دا د شعیب علیه السلام قوم وه ایکه د مدین بنار د متعلقاتو نه وه مدین او ایکه د واړو ته شعیب علیه السلام رالیږلے شوے وه د ایکه معنی ده ځنګل دا ښار د ونو په ځنګل کښې آباد وه ۱۲
۹ له دا دریمه نمونه ده د تباه قوم حجر یو میدان دے ته موږ یان پکښې اوسید صالح علیه السلام دوی ته رالیږلے شوے وه دوی ښه کاریګر وو په غرونو کښې به ئې د غرونو نه کور جوړ ولے د صالح علیه السلام دعوت ئې ونه منلو نو په سخت آواز سره هلاک شو - د یو پیغمبر دروغ

ژن کول د ټولو پیغمبرانو دروغ ژن کول دی ځکه چه عقائد د ټولو پیغمبرانو یو دی صرف په فروعی مسائلو کښې لږ لږ فرق وه ۱۲

ك دا اشياء خدائے تعالیٰ د وحدانيت دويم دليل دے چه آسمانونه او زمکه باري تعالیٰ د دے فائدے د پاره پيدا کړي دي
چه هغه مسئله د توحيد ثابته شي او کړه مسئله چا او مسئله او کړه او نۀ منله نو د دواړو فرقو د فيصلے د پاره قيامت
واروان دے که دا مخالفين ستا دا حقه مسئله نۀ مني الته بد دے وائي نو ته ترينه واړه وه په ښۀ طريقه سره نه چه زړۀ د جوش د انتقام نه ډک وي. باري تعالیٰ ځکه کولے شي ما چه تونه هم پوره کولے شي او قيامت هم قائمولے شي او ستا مخالفين هم ذليل کولے شي ١٢

وَاٰتَيْنٰهُمْ اٰيٰتِنَا فَكَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ﴿٨١﴾ وَكَانُوْا يَنْحِتُوْنَ

او ورکړي وو مونږ دوي لره دليلونه نو دوي د هغونه مخ اړوونکي وو - او کنستل دوي

مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا اٰمِنِيْنَ ﴿٨٢﴾ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِيْنَ ﴿٨٣﴾

په غرونو کښے کورونه په آرام سره - نو اونيول دوي لره سخت آواز په سحر کښے -

فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ

نو فائده ورنه کړه دوي لره هغه څيز چه دوي ګټلے وه - او مونږ نۀ دي پيدا کړي آسمانونه

وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ فَاصْفَحِ

او زمکه او هغه شے چه په مينځ د دواړو کښے دے مګر د فائدے د پاره - او يقيناً قيامت راتلونکے دے نو ته اوړوه

الصَّفْحَ الْجَمِيْلَ ﴿٨٥﴾ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيْمُ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ

په ښۀ طريقه سره - يقيناً رب ستا پيدا کوونکے د ګرده څۀ پوهه د ګرده څۀ - او يقيناً

اٰتَيْنٰكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيْمَ ﴿٨٧﴾ لَا تَمُدَّنَّ

مونږ درکړے دے تا ته اووۀ آيتونه وظيفه او قرآن لوئے - مۀ اوږدوه ته خپلے

عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

سترګے هغه شي ته چه مونږ فائده ورکړې ده په هغې سره ډيرو ټولګو د دوي نه او مۀ غم کوه په دوي باندے

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨٨﴾ وَقُلْ اِنِّيْٓ اَنَا النَّذِيْرُ

او ښکته کړه وزر خپله مؤمنانو ته - او وايه چه زۀ ويروونکے ښکاره يم نازل به کړو مونږ

الْمُبِيْنُ ﴿٨٩﴾ كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ ﴿٩٠﴾ الَّذِيْنَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ

دو عذاب) لکه مونږ نازل کړے وو عذاب په تقسيم کوونکو د ګرده باندے - کوم چه جوړ کړے وه قرآن لره

عِضِيْنَ ﴿٩١﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٩٢﴾ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٩٣﴾

ټکړے ټکړے - قسم دے په رب ستا چه تپوس به اوکړو مونږ د دوي ټولو - د هغه څه نه چه دوي کول -

ك دا تسلي ده چه تا سره خدائے تعالیٰ دومره لوئے فضل کړے دے نو د مخالفينو د مخالفت پرواه مۀ ساته او خلقو ته مۀ پسخيږه او د خپلو ملګرو لحاظ کوه ١٢

ك دا د تباه قوم ځلونو نه ده درے قسمه د ځکښے قومونو تيرے شوے او دوه د دے امت دي يعني په دے موجوده وکا فرو به عذاب راولېږم لکه چه ما عذاب رالېږلے وه په هغو ولسو کسانو باندے چه هغوي لارے د مکے معظمے تقسيم کړے وے او په هره لاره به يو کس ناست وه او راتلونکو خلقو ته به ئے ووے چه نبي کريم صلے الله عليه وسلم ليونے يا شاعر يا دروغژن وغيره دے نو په هغوي باندے عذاب راغلے وه ١٢

له په بیان کښې کړه ما کوه صاف بیان کوه ۱۲ ښه وا خطمے تو نه دی تباه قوم ده وا قوع کو ونکی پلخه کسان وو په وخت د جبرئیل علیه السلام په اشاره سره هلاک شوه وو نوم ئے وا وی ۔ اسود ابن مطلب ۔ عاص ابن وائل ۔ اسود ابن یغوث ۔ ولید ابن مغیره ۔ حارث ابن طلاطله ۔ د پنځو و نوم نه حاصل دا شو چه څوک د الله تعالیٰ حکم نه منی نو هغه به هلاک شی ۱۲

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝٩٤ إِنَّا كَفَيْنَاكَ

صاف بیان کړه هغه شے چه تا ته ئے حکم کیدے شی او مخ واړوه د مشرکانو نه ۔ یقیناً کوو مونږ

الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝٩٥ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ

د توقو کوونکو نه ۔ کوم چه جوړوی د الله سره اِله بل نو زر به پوهه

يَعْلَمُونَ ۝٩٦ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝٩٧

شی دوی ۔ او یقیناً پوهیږو مونږ چه تنګیږی سینه ستا په هغې چه وائی دوی ۔

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ۝٩٨ وَاعْبُدْ رَبَّكَ

نو بیان وه صفتونه د رب خپل او شه د سجده کوونکو نه ۔ او بندګی کوه د رب خپل

حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝٩٩

تر دے چه راشی تا ته یقینی خبره (مرګ)

سورة النحل مكية وهي مائة وثمان وعشرون آية وستة عشر ركوعا ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

رکوع ګانی (۱۶)	شروع په نوم د خدائے سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے	آیتونه (۱۲۸)

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝١

راورسید حکم د الله نو تلوار مه کوئ د هغهٔ ۔ پاک دے الله او لوئے دے د شریک جوړولو نه ۔

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

رالیږی ملائک د روح د پاره په حکم خپل سره په هغه چا چه رضا ئے شی د بندګانو خپلو نه

أَنْ أَنذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ۝٢ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ

چه او ویروئ دوی چه نیشته اِله مګر زهٔ یم نو او ویریږئ ما نه ۔ هغهٔ پیدا کړی دی آسمانونه

وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝٣ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن

او زمکه د حق بشکاره کولو د پاره لوئے دے د هغوی د شریک جوړولو ۔ هغهٔ پیدا کړے انسان د

(side note:) په دے آیت کښې امر دے چه توحید بیان له زور ورکړه او عبادت هم چیرکوه او تر مرګ پورے دے بندګی له زور ورکړه معلومه شوه چه په اسلام کښې داسے وخت نیشته چه سړے د عبادت د الله نه معاف شی لکه چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم تر مرګ پورے په عبادت مامور وو البته دا سے کیدے شی چه یو کس چرے عبادت کوی نو عبادت د هغهٔ عادت شی بیا ورته عبادت نه ګرانیږی ۱۲ ۳ وا د عذاب دنیوی بیان دے ۱۲ شه عذاب لکه راځی چه د الله تعالیٰ سره شریک نیشته نه په ذات او نه په صفات کښې ۱۲ شه دا د روح بیان دے ۱۲ شه وا د عذاب د ویره وجه ده چه دوی په مسئله د رسالت کښې غدر کوی نو لکه عذاب راځی ۱۲ شه دا د باری تعالیٰ د وحدانیت صانع اول دلیل دے عقل چه آسمانونه او زمکه هغهٔ پیدا کړی

آسمانونه او زمکه هغهٔ پیدا کړی دی انسانانو خپل ځان ته او ګوره تر دے د تخلیق نه پیدا کړے نو او سی په توحید کښې څکوه هم کو ے هغه دی هغهٔ پیدا کړی دی تر څو چه سامان او خوراک نا شی دی پکښې او د څښلو اوبه او غله او ځناور او میوه جات ورکړل دی نو د اوسوزانهٔ بوبیږ نه ورکړی دی او اسونهٔ هغهٔ پیدا کړی دی او په زمانه کښې نور ... (ص ۳۰۳)

(ربائے وغیرہ نہ) پیدا کوی لکه لاری موټر ریل هوائی جهاز وغیره چه دا کاروغه ئے کړیدی نو تاسو بیا دوباره هم پیدا کولی شئ. ۱۶ دا سورت نحل نازل شوے دے پس د کهف نه او دی ډیرے تر نوحه نه زمانه د نزول د ورآخرچکه معظمه. په ترتیب قرآنی کښے (۱۶) او په ترتیب نزول کښے (۷۰) دے ۱۲

مقصد: الحرمی عذاب نه ورکنارہ دنیوی عذاب په دوی باندے دغه دے راغے چه دوی په الله تعالیٰ باندے غیر لره غالب گنړی او متصرف ورته وائی ۱۲ (رکوع ۲) ۱ دے په کوم ته په راوستو د غارو وکښے کورته په ولو زیات ښکلے دا ښکاری

نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ④ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ

نا څرګند نو هغه جګړه کوونکے ښکاره دے - او څاروی لره هغه پیدا کړی دی ستاسو د پاره

فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ⑤ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ

په هغې کښے د ګرمی سامان او د فائدے دی او د هغې نه خوری - او تاسو لره په هغو کښے ښکلا ده کله چه

تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ⑥ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ

بیگاه ئے کور ته راولئ او کله چه ئے څر لره بوځئ: او وړی پیتی ستاسو هغه ښار ته چه تاسو

تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ⑦

ورته نه شوئ رسیدے مګر په ځان ستړی کولو سره - یقیناً رب ستاسو مهربان او رحم والا دے -

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا

او پیدا کړی ئے هغه آسونه او قچران او خره چه تاسو ئے سواره شئ او د ښکلا د پاره - او پیدا به کړی هغه

لَا تَعْلَمُونَ ⑧ وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ

چه تاسو ئے لا اوس نه پیژنئ - او الله ته رسی برابر لار او ځینے د هغو نه کږے دی - او که رضا ئے د

لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ⑨ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ لَّكُم مِّنْهُ

هغه نو تاسو ټولو ته به ئے خوښ کړے وے - الله هغه ذات دے چه ورولی د آسمان نه باران ستاسو د پاره د هغے

شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑩ يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ

څښل او د هغے نه او ونه کیږی چه تاسو په کښے څاروی څروئ - زرغونوی تاسو لره په دے سره فصل

وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ إِنَّ فِي

او خونه او کجورے او انګور او قسم قسم میوے - یقیناً په

ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑪ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

دے کښے دلیل دے د هغه قوم د پاره چه فکر کوی - او ستاسو په خدمت کښے ئے لګولے ده شپه او ورځ

ع ۱ / ۷

د امام صاحب دے ۱۲ ۳ په دے کښے داخل دی لاریګا موټر جهاز وغیره او د آئنده کښے به نور هم پیدا کړی چه لا اوس موږ ته نه دی معلوم ۱۲ ۴ د وا د توحید او د سنت لار ده ۱۲ ۵ دا د بدعاتو او شرکیاتو او رسوماتو لار ده ۶ یعنی جبراً برئے تاسو لره مسلمانان کړی د ولیکن جبراً ایمان الله ته منظور نه دے نو ځکه الله تعالیٰ انسان ته اختیار او اراده ورکړیده چه امتحان ئے اوکړی ۱۲ ۷ یعنی د باری تعالیٰ خو ورته ضرورت نیشته ۱۲ ۸ معلومه شوه چه مشرکان بے سوچه دی ۱۲

لکه شپه او ورځ او نمر او سپوږمۍ ټول د انسان د فائدے د پاره دی دا ځکه چه په نمر فصل پخیږی او د سپوږمۍ نه پکښے مزه پیدا کیږی او د ستورو نه پکښے رنګ پیدا کیږی یعنی دا څیزونه اسباب ظاهری دی او کوونکے د هر کار الله دے دا څیز ئے حکم.

لـه دا ټول د الله تعالیٰ د وحدانیت دلیلونه دي چه دا کار ونه صرف الله تعالیٰ کوي نو حاجتونه پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ شو
په دے دلیلونو کښے د الله تعالیٰ د لویے قدرت مظاهر دي ۱۲ ؎ معلومه شوه چه مشرکان بے عقله دي په عقل خوږ ګمراه دي ۱۲

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ

او نمر او سپوږمۍ - او ستوري تابعدار دي د حکم د هغهٔ - یقیناً په دے کښے دلیلونه

لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا

دي د هغه قوم دپاره چه عقل لري - او هغه څه چه هغهٔ پیدا کړي تاسو لره په زمکه کښے چه مختلف

أَلْوَانُهُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِي

دي رنګونه د هغهٔ - یقیناً په دے کښے دلیل دے د هغهٔ قوم دپاره چه سوچ کوي - او الله هغه ذات دے

سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً

چه تابع کړے ئے دے دریاب چه خورئ ترے غوښے تازه او راوباسئ تاسو د هغهٔ نه کالي چه

تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَ

استعمالوئ ئے تاسو - او ته به وینے جهازونه څیرونکي د اوبو په دریاب کښے - او چه طلب کړئ د فضل د

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾ وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ

هغهٔ نه (مال) او امید دے چه احسان ومنئ تاسو - او غورځولي دي په زمکه غرونه چه خوځوي تاسو لره

وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾ وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ

او ویالے او لارے امید دے چه تاسو لار بیا موئ (خپلو مقاصدو ته) او نښے - او په ستورو دوی

يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾ أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

لار موندل - نو هغه ذات چه پیدا کوي هر څهٔ پشان د هغه چا دے چه څه شے پیدا کولے نهٔ شي آیا سوچ نه کوئ تاسو!

وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

او که شمار کړئ نعمتونه د الله نو نهٔ شئ شمار کړے هغه، یقیناً الله بخونکے مهربان دے -

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن

او الله پوهیږي په هغه چه پټوئ ئے تاسو او په هغه چه ښکاره کوئ ئے تاسو - او هغه خلق چه دوئ رابلي

ؔ؎ مطلب مراد دي ۱۲ ؎ مطلب مراد دي چه ښځے په کالو کښے استعمالوي (فائده) د کالو استعمال او ملغلرے پکښے لګول شرعاً جائز دي خو چه ښځے پرے تکبر نه کوي او پردو خلقو ته ئے نه ښائي او زکوٰة ترے ورکوي ورنه بیا به دا کالي په اور کښے ګرمیږي او هغه ښځے لره به پرے داغونه ورکوي دا خبره په حدیث کښے ده ۱۲ ؎ معلومه شوه چه حلال مال د خدائے فضل دے چه په صحیح طریقه ګټلے کیږي او بیا په صحیح طریقه خرچ کیږي او حقوق زکوٰة وغیره ترے ویستلے شي ورنه بیا خو مال د ماشي د وزرنه هم بے قیمته دے په دربار الٰهي کښے ۱۲
؎ یعني سبب د خوځولو پیدا کولو دا وه چه زمکه خوزیده ۱۲
؎ غرونه او ونے او چینے وغیره ۱۲ ؎ په ستورو کښے درے فائدے دي (۱) لار موندل - دا دلته ده او دوه فائدے ئے (۲) ښکلول د اسمان او (۳) ویشتل د شیطانانو دا په سورت ملک کښے دي ۱۲
؎ دا نتیجه ده د څلور دلیلونو یعني باری تعالیٰ خو د هر شي پیدا کونکے دے او نور خلق واړه بندګان دي نو هغه معبودان نشي کیدے ۱۲
؎ شکر خو لا پریږده دے ۱۲
؎ دا دریم دلیل دے په دے کښے د عقیده د اعلان دے ۱۲ ؎ دا نقلي دلیل دے په اول او دوهم دلیل باندے چه باری تعالیٰ خو خالق د هر شي دے او دا غیر د هغهٔ نه خو څهٔ نه شي پیدا کولے بلکه مره دي یا په اعمال یا روستو نو څنګه به معبودان شي ۱۲

ك واپه درېم ولیدل تفي یو ده چه باري تعالٰی خو په هر څه پوهه دے او غیر د هغهٔ نه خو داسے څه نه خبر دی نو هغهٔ به څنګه معبود شي ! ۱۲ ٣ك د انفي یو ده په دنو د ربو د لیلو نو چه هر کله هر څه صرف الله تعالٰی کولے شي او په هر څه هم صرف

دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمْوَاتٌ غَيْرُ

سوا د الله تعالٰی نه نه شي پیدا کولے څه شے او دوی پیدا کړی شوی دی - مړهٔ دی نه دی

اَحْيَآءٍ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۙ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٢١﴾ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ

ژوندی - او نه دی خبر چه کله به راپاڅولے شي دوی - الله ستاسو معبود یو دے -

فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوْبُهُمْ مُّنْكِرَةٌ وَّهُمْ

نو کوم خلق چه ایمان رانهٔ وړی په اخرت زړونه د دوی نه منی حق لره او دوی

مُّسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٢٢﴾ لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۭ

ځان غټ ګنړی - بے شکه الله پوهیږی په هغے چه پټوی دوی او په هغے چه ښکاره کوی دوی

اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِيْنَ ﴿٢٣﴾ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ مَّاذَآ اَنْزَلَ

یقیناً الله نه خوښوی تکبر کوونکی - او کله چه او وئیلے شي دوی ته چه څهٔ شے رالیږلے دے

رَبُّكُمْ ۙ قَالُوْٓا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْمِلُوْٓا اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَّوْمَ

رب ستاسو نو وائی چه قصے د مخکنو دی (قول انجام دا دے) پورته به کړی بوجونه خپل کامل په ورځ

الْقِيٰمَةِ ۙ وَمِنْ اَوْزَارِ الَّذِيْنَ يُضِلُّوْنَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۭ اَلَا سَاۗءَ مَا

د قیامت او څه د بوجونو د هغو نه چه دوی ګمراه کړی دی هغو لره بلا تحقیقه - خبردار بد دے هغه چه

يَزِرُوْنَ ﴿٢٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِّنَ

دوی یې پورته کوی - فریب کړے وهٔ هغو چه مخکښ وُو د دوی نو راغے حکم د الله د دوی بنیاد ته د

الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ

بیخه نه نو راپرېوته په دوی باندے چت د پاسه نه او راغے دوی ته عذاب

مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيْهِمْ وَيَقُوْلُ

د هغه طرف نه چه دوی ته معلوم نه وهٔ - بیا به ورځ د قیامت به او شرموی دوی لره او وبه وائی

دے عالم دے نو الٰه یو دے نو واحد هغه مسئله د توحید ده چه د هغه نه منلو په وجه عذاب دنیوی راځی ۱۲
٣ك د انکار اخرت نه زور زړه چه دوی ته شکه نه منی چه دوی تکبر کوی نو الله تعالٰی ته د دوی معلوم دی هغه ظاهر او پټ هر څه پیژنی ۱۲
٤ك دا د عذاب اُخروی بیان دے او زورنه هم ده چه دوی قرآن ته د مخکنو خلقو قصے وائی چه خلق به ګمراه کوی په قرآن باندے نو دوی به خپل ګناهونه او د هغو خلقو ګناهونه چه دوی ګمراه کړی دی پخپل سر باندے به واخلی ۱۲
٥ك دا د عذاب دنیوی بیان دے ۱۲
٦ك دا د عذاب اخروی بیان دے چه الله تعالٰی به دوی په اخرت کښے او شرموی او بیا به ترے نه تپوس او کړی چه چرته هغه شریکان څهٔ شو چه تاسو به د هغو په حق کښے ضد کولو انبیاء او علماء به او فرمائی چه نن به کافرانو د شرم ورځ ده ۱۲

ع ٢ / ٨

ع ١٠ / ٩

أَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تُشَآقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا

چې چیرته دي شریکان زما هغه چې تاسو جګړه کوله دوی په حق د هغوی کښې - او به وائي هغه خلق چه ورکړ

الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوٓءَ عَلَى الْكَٰفِرِينَ ﴿۲۷﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ

شوی ورته علم زما شرم او بدي نن ورځ په کافرانو دي - کوم چه وفات کول دوی لره

الْمَلَٰٓئِكَةُ ظَالِمِيٓ أَنفُسِهِمْ ۖ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن

ملائکو چه ظلم کوونکي وه په ځانونو ځان باندې - نو ښکاره به کړي تابعداري چه مونږ نه وو کړې هغه

سُوٓءٍۭ ۚ بَلَىٰٓ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۲۸﴾ فَادْخُلُوٓا أَبْوَٰبَ

بد - ولې هو یقیناً الله پوهیږي په هغه چه تاسو کوئ - نو ځئ دروازو د

جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿۲۹﴾ وَقِيلَ

جهنم ته همیشه به یئ په هغې کښې - نو ناکاره ځائ دے د متکبرانو - او او به وئیلے شي

لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا

هغوی چه ځان ساتي څه رالیږلي دي رب ستاسو او به وائي چه ښه څیز - د هغوی پاره چه نیکي کوي

فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ

په دې دنیا کښې خوشحالي ده - او کور د آخرت ډیر غوره دے - او ښه دے کور د

الْمُتَّقِينَ ﴿۳۰﴾ جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَٰرُ

متقیانو - چه باغونه د اوسیدو دي لاړ به شي دوی هغوی ته بهیږي به لاندې د هغوی ولې

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿۳۱﴾ الَّذِينَ

دوی لره به جنت کښې هغه څه وي چه خوښ به شي - دغسې به بدل ورکوي الله متقیانو ته - کوم چه

تَتَوَفَّىٰهُمُ الْمَلَٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا

وفات کوي هغوی لره ملائکې چه ښه پاک وو وائي به چه سلام دې په تاسو لاړ به شئ

۱ە ارشاد الهي دے او د هغوی کافرانو بیان دے چه دا کافران به د وفات په وخت د خپل بد عمل نه انکار او کړي نو الله تعالیٰ خو د هغوی په بد عمل خبر دے نو د جهنم اعلان به ورته او کړي ۱۲

۲ە دا د منونکو د پاره ذکر دے او کله چه غلطو خلقو مقابله کړي چه د دوی د قرآن په متعلق پوښتنه اوشي نو دوی به او وائي چه قرآن سراسر خیر دے نو دوی لره په دنیا کښې خوشحالي ده او په آخرت کښې ورله جنت دے چه هلته د هر قسم خوشحالي ده ۱۲

۳ە دا هم ارشاد الهي دے او د هغوی نیکانو بیان دے چه د وفات په وخت به ورته ملائک سلام کوي چه ځئ جنت ته ۱۲

له واؤ عذاب وئیوی بیان دے چه دا کافران چه حق نه منی نو څه شی ته صبر کوی انبیاء د راتلل اوکتابونه راتلل مګر دیته ګوری چه ملائک راشی د مرګ د پاره یا عذاب راشی نو بیا خوا یمان نه دے منظور ۱۲ ۳ واؤ

الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ

جنت ته دلکه چه تاسو بنه کول - صبر نه کوی دوی مګر دیته چه راشی دوی ته

الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

ملائک یا راشی دوی ته حکم د رب ستا - دغسے کار کړے وه هغو چه مخوا وو د دوی نه -

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

او ظلم نه وه کړے په هغو باندے الله لیکن هغوی په ځپلو ځانو ظلم کوو لو -

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ

نو اورسیدل دوی ته تکلیفونه د عملونو د دوی او چاپیر شو د دوی نه هغه عذاب چه دوی پوخه

يَسْتَهْزِئُونَ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا

توقے کولے - او وائی مشرکان که رضا وے د الله بندګی به نه وے کړے مونږه

مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ

سوا د هغه د هیڅ شی - او نه پلار نیکه زمونږ ه او نه به وه حرام کړے مونږه سوا د هغه نه

مِنْ شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى

هیڅ شے - دغسے کار کړے وه هغو چه مخوا وو د دوی نه - نیشته په رسول

الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا

باندے مګر رسول دی ښکاره - او یقیناً لیږلے دے مونږ په هر امت کښے رسول

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى

چه بندګی کوئ د الله او ځان بچ کړئ د شیطان نه - نو ځینے هغه دی چه خوندور کړیدل

اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

الله او ځینے هغه دی چه لازمه شویده پرے ګمراهی - نو لاړ شئ په زمکه کښے

دوی سره امداد او هم ختم وے واهغه خلق دی چه په دوی کړ قهر مهر لګیدلے دے ۱۲

د دوی یو اخلاق کار د دے ملکانو کا فرانو هم د غسے کار کا وه - الله تعالیٰ په چا ظلم نه کوی لیکن هغوی ځپل ځان ظلم کا وه نو د ځپل عمل بدل ور ته اورسیده او دوی به په هغه عذاب پوری توقے کولے ۱۲

۳ واؤ زنده ده کا فرانو ته چه وائی مونږ چه شرک کوو او د غیر الله بندګی کوو یا ځه شے حراموو نو په دے الله تعالیٰ خوشحاله دے ورنه هغه مونږ ولے نه منع کوی د غسے به ځنګو کا فرانو هم وئیل - په پیغمبر صلی الله علیه وسلم خو رسول دی او د کا فرانو سره نزل نه دی الله تعالیٰ فرمائی په جواب کښے که څه د دوی شرک خوښ وے نو د شرک د ختمولو د پاره په ما ولے پیغمبران را لیږل خو ځینے کسانو ته الله تعالیٰ خونه کوی چه ضد یان نه دی او ضد یان الله تعالیٰ ګمراه کړ یدی ۱۲

۴ واؤ عذاب وئیو ئ بیان دے چه دروغژن او ونکی مونږ ختم کړیدی نو دا موجود وه کا فرو هم ختم شی ته دے کا فرو ته هدایت نه شے کولے ځکه چه دوی ضد یان دی او د

لـه دا هم زور نه وه کا فرو ته چه دوی وائی چه پس د مرگه بیا ژوندون نیشته الله تعالیٰ فرمائی چه دا خلق به بیا ژوندی کوم چه حقه فیصله ورته معلومه شی او خپل دروغ هم معلوم کړی الله تعالیٰ ته دوباره ژوندی نول

فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ۝٣٦ اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى

نو اوگورئ څنگه شو آخرة د دروغ ژن گڼونکو - که حرص کوے په

هُدٰىهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ يُّضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِّنْ

خونه د دوی یقیناً الله خونه نه کوی هغه ته چه گمراه کړی ئی هغه لره او نیشته هغوی

نّٰصِرِيْنَ ۝٣٧ وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ

لره امداد کوونکی - او قسم کوی په الله کلک قسمو نه چه را پورته به نه کړی الله هغه څوک

يَّمُوْتُ بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٣٨

چه مړ کیږی - او وعده ده په هغه رشتونی لیکن زیات خلق نه پوهیږی (را پورته به ئے کړی)

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِيْ يَخْتَلِفُوْنَ فِيْهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا

چه بیان کړی دوی ته هغه خبره چه دوی پکښې اختلاف کولو - او چه معلومه کړی کافران

اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰذِبِيْنَ ۝٣٩ اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ اِذَآ اَرَدْنٰهُ اَنْ نَّقُوْلَ

دا چه دوی دروغ ویل - یقیناً خبره زمونږ شی ته کله چه ئے اراده او کړو داده چه اووایو هغه

لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝٤٠ وَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا

ته شه نو شی هغه - او کوم خلق چه کور پریږدی د الله د پاره پس د هغې نه چه

ظُلِمُوْا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۚ وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ

ظلم پرے وشو خامخا به ځائے ورکړو دوی لره په دنیا کښې ښه - او خامخا ثواب د آخرت لوئے دے -

لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝٤١ الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝٤٢

آرمان که دوی پوهیدے ! - کوم چه صبر کړے وی او در رب خپل ته ځان سپاری -

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوْٓا اَهْلَ

او مونږ دی لیږلی څوا ستانه مگر نارینه وحی به کوله دوی ته نو تپوس او کړئ د

۲ے کافران دی صرف اراده او کړی نو هر څه بیا شوی وی ۱۲ ۳ے دا زیره دے چه کومو خلقو د خدائے تعالیٰ د دین په خاطر خپل کورونه پریښودل او ظلم پرے شوے وه نو الله به دوی لره په دنیا کښې ښه ځائے ورکړی او ثواب د آخرت خو ډیر لوئے دے نو آسمان خلق په دے ثواب پوهیدلی نو څوک به کوی د دین د پاره هجرت نه کوی رفائده هجرت خپل کور پریښودل د دین د پاره لکه د طلب د علم د پاره یا د دین خورولو د پاره ۱۲ ۳ے دا جواب دے د دے سوال چه دا مسئله به مونږ د مثلے د چه ملائکو بیان کړے وے حاصل د جواب چه مخکښې هم پیغمبران سړی وو او دا مسئله ئے بیانوله ۱۲ ۴ے معلومه شوه چه کوم سړے د څه نه خبر نه وی نو په هغه د تقلید د غیر لازم دے د معین عالم خبره دی او کړی د عام وی د مسلمانانو اتفاق دے چه په دے زمانه کښې او س مجتهد نه شی جوړیدے د خاص عالم خبره چه منی هغه څلور فرقے وی، حنفیان، مالکیان شوافع، حنبلیان، او چه په خاص عالم پورے

ځان نه تړی هغه اهل حدیث وی دا پنځه واړه اهل سنت والجماعت وی - دا پنځه واړه بنده وی خو چه غلونه کوی او بلے فرقے ته گمراه نه وائی - نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه زما په حدیث او د خلفاء په طریقے کلکه عمل او کړئ ۱۲ ۱۲

رکوع ۱۱ ع ۵

ـه ذکر نه مراد قرآن لتبین مراد حدیث دے یتفکرون که فکره اهل امت وی نو اجماع ده او که د بعضو وی نو قیاس دے نو دا ئمه شرعی څلور دی

ـه دا د عذاب د څلور وی بیان دے ۱۲

ـه دا د خدائے تعالیٰ د وحدانیت څلورم صاف دلیل دے په دے کښے د لوئے قدرت مظاهر دی چه سوری د الله تعالیٰ تابعدار دی او د آسمانونو او د زمکو زنده سرا او ملائک د الله تعالیٰ تابعدار دی او ملائک د الله تعالیٰ نه ویریږی او حکم منی دومره لوئے بادشاه دے د ده په مقابله کښے څوک حاجت پوره کولے نیشته او نه څوک په ده زور آوریږی ۱۲

ـه دا د توحید مسئله ده اثنین مقصود دے په نفی سره یعنی الله یو دے دوه نه دی ۱۲

الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۴۳﴾ بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ

علماؤ نه که تاسو نه پوهیږئ۔ (لیګلی مو دی) د دلائلو او کتابونو سره۔ او رالیږلے مو دے تا ته

الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿۴۴﴾

قرآن چه بیان کړے خلقو ته هغه کتاب چه رالیږلے شوے دے دوی ته او امید دے چه دوی فکر او کړی

اَفَاَمِنَ الَّذِيْنَ مَكَرُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ

آیا په امن دی هغه خلق چه کوی بد فریبونه چه ننوځ کړی الله دوی لره په زمکه کښے

اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۴۵﴾ اَوْ يَاْخُذَهُمْ

یا راشی په دوی باندے عذاب د هغه طرف نه چه دوی خبر نه وی۔ یا اونیسی دوی لره

فِيْ تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿۴۶﴾ اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ؕ

په تلو راتلو کښے نو نه دی دوی عاجزوونکی (الله لره) یا اونیسی دوی لره سره د ویرے نه۔

فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿۴۷﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ

نو یقیناً رب ستاسو مهربان او ترس والا دے۔ آیا نه ګوری دوی هغه ته چه پیدا کړے دے الله شے

شَيْءٍ يَّتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهٗ عَنِ الْيَمِيْنِ وَالشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِّلّٰهِ وَهُمْ

شے ګرځیږی سوری د هغه ښی طرف ته او ګینړی طرف ته سجده کوی الله ته او دوی

دٰخِرُوْنَ ﴿۴۸﴾ وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ

عاجزوی۔ او الله ته سجده کوی هغه شے چه په آسمانونو کښے دے او هغه شے چه په زمکه کښے دے

مِنْ دَآبَّةٍ وَّالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿۴۹﴾ يَخَافُوْنَ

(زنده سرا و ملائک او دوی تکبر نه کوی۔ ویریږی د

رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ﴿۵۰﴾ ع وَقَالَ

رب خپل نه چه غالب دے په دوی باندے او کوی هغه چه دوی ته حکم کیدے شی۔ او اعلان کړے دے

اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوْٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَاِيَّايَ

الله چه مه جوړوئ معبودان دوه - یقینًا معبود صرف یو دے - نو صرف ما نه

فَارْهَبُوْنِ ﴿٥١﴾ وَلَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ

او وېرېږئ - او صرف د الله دی هغه ټول څیزونه چه په آسمانونو کښې دي او په زمکه کښې دي او صرف هغه د

وَاصِبًا ۭ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَمَا بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ

عبادت د همیشه - آیا غیر د الله نه وېرېږئ تاسو - او هر څه چه ستاسو سره نعمت دے نو د طرف د الله دے

ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْـــَٔــرُوْنَ ﴿٥٣﴾ ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ

بیا چه کله اورسی تاسو ته تکلیف نو صرف د هغه په طرف چغې او باسئ - بیا چه کله لرې کړي ستاسو تکلیف

عَنْكُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ﴿٥٤﴾ لِيَكْفُرُوْا بِمَآ

نو په دغه وخت یوه ډله ستاسو د رب خپل سره شرک کوي - چه انکار اوکړي د هغه نه

اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُوْنَ لِمَا لَا يَعْلَمُوْنَ

چه ما ورکړي دي دوی له - نو مزے اوکړئ - نو اخر به پوهه شئ - او جوړوي دوی حصه له هغو څیزونو چه دوی نه پوهیږي

نَصِيْبًا مِّمَّا رَزَقْنٰهُمْ ۭ تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔــلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُوْنَ ﴿٥٦﴾

حصه د هغه نه چه ما ورکړي دي ورته - قسم دے چه تپوس به اوشي د دروغو ستاسو نه

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ الْبَنٰتِ سُبْحٰنَهٗ ۙ وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَاِذَا

او جوړوي دوی الله له لونړه پاک دے هغه د دے نه او دوی له هغه څه چه دوی غواړي - او کله

بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ﴿٥٨﴾

خبر کړے شي یو د دوی په لور سره نو شي مخ د ده تور او دے غمژن وي

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْۗءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ۭ اَيُمْسِكُهٗ عَلٰي

پټیږي د قوم نه د وجه د بد خبر نه - آیا حصار د دی هغه څه سره د

ا۔ دا د باری تعالیٰ د یووالي یقیني ثبوت دے په هم غیر په دے کښې هم د لوئ قدرت بیان دے چه صرف د الله تعالیٰ دی هغه ټول څیزونه چه په آسمانونو کښې دي او په زمکه کښې دي او تعلق هم صرف د باری تعالیٰ دے همیشه ۱۲

۲۔ دا منکرانو ته زور نه دے چه بیا هم د غیرنه وېرېږئ او تعلق نه لوئ هغه اوکړئ او د تکلیف په وخت هغه ته زاری کوئ ۱۲

۳۔ نو چه کله تکلیف لرې کړي نو بیا شرک کوي ۱۲

۴۔ یعنې هغه شی له چه د دوی باطل معبودان وي حصه مقرر وي یعنې د هغوی په نوم څه نذر کوي د هغوی حقیقت یعنې د هغوی نفع او ضرر ورته معلوم نه دے نو الله تعالیٰ به د دوی د دروغو تپوس اوکړي ۱۲

۵۔ ملائکو ته د الله تعالیٰ لونړه وائي یعنې دوی دا ہے په الله تعالیٰ زور آوري وي لکه لونړه پلند پاند ے او خپل د ځانه خو دوی هلکان غواړي او په جینۍ چه خبر شي نو غمژن شي بیا ئے د ننګ لوته بیر کوي نو دا ے شے ولے الله لره منی ۱۲

له کافرانو د پاره بد صفت دے چه شرک وی او د باری تعالی لوئے صفت دے چه په هر څه قدرت والا دے او په هر څه
پوهه دے ۱۲ ؎۲ دا قانون دے د تاخیر د عذاب یعنی که باری تعالی په ګناه خلق نیولے نو انسان به د ګناه په

هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

ذلت نه یا ئے ښخوی په خاوره کښے - خبردار بد دے هغه څه چه دوی یے حکم کوی -

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ

د هغو د پاره چه ایمان نه راوړی په آخرت باندے بد مثال دے - او الله لره دے صفت

الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِم

لوئے - او دے زبردست او حکمت والا دے - او که نیولے الله خلقو لره د دوی په ظلم سره نو

مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

نه پریخوده به په زمکه باندے ژوندی سر لیکن وروستو کوی دوی لره تر نیټے مقررے پورے -

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

نو کله چه راشی نیټه د دوی نو وروستو به نه شی دوی یو ساعت او نه به مخکښے شی -

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ

او جوړوی دوی الله لره هغه څه چه دوی ئے نه خوښوی او بیانوی ژبے د دوی دروغ چه دوی

لَهُمُ الْحُسْنَىٰ ۖ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾ تَاللَّهِ

لره خوشحالی ده - خامخا دوی لره اور دے او دوی به ورته تیلو کړے شی - قسم دے چه

لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

یقیناً ما لیږلی دی رسولان جماعتونو ته مخوا ستا نه نو ښائسته کړل دوی ته شیطان ګندہ اعمال د دوی

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ

نو هغه ملګر د دوی دے نن او دوی لره عذاب دے دردناک - او نه دے نازل کړے مونږ تا ته

الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً

کتاب چه بیان کړے دوی ته هغه شے چه دوی اختلاف کوی په هغه کښے او خو نه دے او مهربانی ده

خلق نیولے نو انسان به د ګناه په
وجه ختم شوے وه او نور
ژوندی سر غونی د انسان د پاره
وی نو هغه به هم ختم شوی
وے لیکن د عذاب د پاره
وخت مقرر دے ۱۲
؎۳ کله چه وخت د عذاب
راشی نو بیا به یو لمحه لیټ
نه وی۔ لَا يَسْتَقْدِمُونَ ذکر
شوے دے د تاکید د پاره
ګله د وکیلا نه اراده ده چه د
دے شی په نرخ کښے یو شے
نیشتے ۱۲
؎۴ دا زورنه ده چه دوی
ځیلو ته رټا توکښے شریک
یا په ګمان ژوند آور به ګټری
او مالره چوکوی او بیا هم
کوی چه دا دین دے او په
دے کښے ثواب دے دا سے نه
ده بلکه دوی لره اور دے
دوی به د غه اور ته په غر د
کښے او وصله شی ۱۲
؎۵ دا داعی حق ته تسلی
ده چه منکران چه ستا نه
خلاف کوی دا څوا سے
دستور دے لیکن ته ورته
بیان کوه په هغه مسئله کښے
چه دوی پکښے خلاف کوی
(فائده) معلومه شوه
چه نبیان د نیا ته راغلی
دی چه په اختلافی مسئله
کښے د الله تعالی فیصله بیان
کړی او کفران کار هم دا بیان
دے د اعلم غواړی او جګړه
ده کښے لیکن د باری تعالی
دوستانو له جګړو ته سر
نیولی دے ۱۲

ے وادغه دا د خدائے تعالیٰ د وحدانیت څهٔ هم صاف دلیل دے په دے دلیل کښې د باری تعالیٰ د لوئے قدرت مظاهره ده چه
ښاروی هغه پیدا کړی دی یو ګیډه ده په کښې وینه او غوشان دی او په کښې پئ دی دا پئ د دغه کیدو د دوی

لِقَوۡمٍ يُّؤۡمِنُوۡنَ ﴿٦٤﴾ وَاللّٰهُ اَنۡزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحۡيَا بِهِ

هغه قوم ته چه ایمان راوړی - او الله وروی باران د آسمان نه نو تازه کړو په هغه سره

الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوۡمٍ يَّسۡمَعُوۡنَ ﴿٦٥﴾

زمکه پس د شړ کیدو نه - یقیناً په دے کښې دلیل دے د هغه قوم د پاره چه حق آوری -

وَاِنَّ لَـكُمۡ فِى الۡاَنۡعَامِ لَعِبۡرَةً ؕ نُسۡقِيۡكُمۡ مِّمَّا فِىۡ بُطُوۡنِهٖ مِنۡۢ

او یقیناً تاسو له په څارو کښې عبرت دے - سکوو تاسو د هغه شی نه چه په ګیډو د دوی کښې دے

بَيۡنِ فَرۡثٍ وَّدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشّٰرِبِيۡنَ ﴿٦٦﴾ وَمِنۡ

د میږو د غوشانو او وینے نه پئ صاف چه آسان تیریږی سکونکو له - او د

ثَمَرٰتِ النَّخِيۡلِ وَالۡاَعۡنَابِ تَتَّخِذُوۡنَ مِنۡهُ سَكَرًا وَّرِزۡقًا

میوو د کجورونو او د انګورونو نه جوړوئ ترے تاسو د نشے شے او رزق

حَسَنًا ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوۡمٍ يَّعۡقِلُوۡنَ ﴿٦٧﴾ وَاَوۡحٰى رَبُّكَ

ښهٔ - یقیناً په دے کښې دلیل دے د هغه قوم د پاره چه پوهیږی - او حکم او کړو ستا رب

اِلَى النَّحۡلِ اَنِ اتَّخِذِىۡ مِنَ الۡجِبَالِ بُيُوۡتًا وَّمِنَ الشَّجَرِ وَ

مچۍ ته چه جوړ وه په غرونو کښې کورونه او په او نو کښې او د

مِمَّا يَعۡرِشُوۡنَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ كُلِىۡ مِنۡ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسۡلُكِىۡ سُبُلَ

د هغه شی نه چه دوی کګری - بیا خوره د هر قسم میوے نه او ځه په لار د

رَبِّكِ ذُلُلًا ؕ يَخۡرُجُ مِنۡۢ بُطُوۡنِهَا شَرَابٌ مُّخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهٗ فِيۡهِ

رب ستا کښې چه صافې دی - راوځی د ګیډو د هغے نه د سکلو شے چه مختلف دے رنګ د هغے په دے

شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوۡمٍ يَّتَفَكَّرُوۡنَ ﴿٦٩﴾ وَاللّٰهُ

کښې شفا ده خلقو له - یقیناً په دے کښې دلیل دے د هغه قوم د پاره چه فکر کوی - او الله

او د وینے رنګ او د غوشانو بوئ او خوند پکښې نیشتے او دا سے اعلیٰ غذا ده چه په مرئ کښې آسان تیریږی نبی کریم صلے الله علیه وسلم چه به چرته څه خوړل او پئ به نه وو نو دا سے دعا به ئے غوښته چه الله ماله په د طعام کښې برکت راکړه او ماله د دے نه ښهٔ خوراک راکړه او کله چه به پئ وو نو بیا به ئے دا سے دعا غوښته چه اے مولیٰ ماله په دے طعام کښې برکت راکړه او ماله دا طعام څیر راکړه معلومه شوه چه پئ ښهٔ طعام دے او دغسے ګبین د چه الله تعالیٰ ئے صفت کړے دے ۱۲ ؎ شراب ترے مراد دی په دغے وخت کښې شراب لا نه وو حرام ؛ د رزق حسن ؛ نه مراد سرکه ده د سرکے د صفت نه راسیخونو معلومه کړه چه شراب د باری تعالیٰ په نزد ښهٔ نه دی ۱۲ ؎ چه په چا کښې عقل وی نو د وینه د الله تعالیٰ وحدانیت معلومولے شی معلومه شوه چه بد عتیان او مشرکان بے عقله دی ۱۲ ؎ کنده ده د چه وند ۱۲ ؎ د مچۍ نه خیله لار نه خطا کیږی ۱۲ (رقائق) یو حکیم د شیشے

د د چوړ کړو د نو چه مچۍ د رلو راخلے او له ئے د دغه نه اخایئ کړو بیائے کار شروع کړو ۱۲ ؎ یو صحابی مریض وه نو نبی کریم صلے الله علیه وسلم او فرمائیل چه ګبین ورکړئ نو دستونړے جهٔ زیات شو بیا ئے او فرمائیل چه نور ورکړئ او دا ئے او فرمائیل چه الله تعالیٰ رشتونے د کړ پانے په دے (۳۹۵)

[illegible]

خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ

پیدا کړی یئ بیا تاسو مړه کوي او ځینې ستاسو نه داسې دی چې وګرځولی شي طرف د ډېر زوړ عمر ته

لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ۝ وَاللّٰهُ

چه معلوم نه کړی پس د علم نه هیڅ شی - یقیناً الله پوهه قدرت والا دے - او الله

فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰي بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا

غوره کړي یئ ځینې ستاسو په ځینو باندې په رزق کښې - نو نه دي هغه کسان چې غوره کړی شوي دي

بِرَاۗدِّيْ رِزْقِهِمْ عَلٰي مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ سَوَاۗءٌ ۭ

ورکوونکي د رزق خپل په هغو چه دي د هغوي په لاس کښې چه دوی په هغه کښې برابر شي -

اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ۝ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ

آیا د نعمت د الله نه انکار کوي؟ او الله پیدا کړي دي تاسو له ستاسو د جنس نه

اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً وَّ

بیبیانې او پیدا کړي دي تاسو له د بیبیانو ستاسو نه ځامن او نمسي او

رَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۭ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ

ورکړي ئې دي تاسو له روزي ستره - آیا په باطلو باندې ایمان راوړي او د الله په نعمت

هُمْ يَكْفُرُوْنَ ۝ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ

منکر کیږي - او عبادت کوي دوی سوا د الله نه د هغو چه مالکان نه دي

لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْـــًٔا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۝

دوی له د رزق د آسمانونو او د زمکې نه د هیڅ شي او نه یې طاقت لري -

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ

نو مه بیانوئ الله له مثالونه - یقیناً الله پوهیږي او تاسو

[illegible]

لے واضح اول مثال دے چہ غیر اللہ مملوک دے عاجز او مولیٰ قادر دے او مہربان دے دواړه برابر نه دی

لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۷۴﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى

نه پوهیږئ - بیان کړیدے الله مثال د بنده مملوک چه قادر نه وی په هیڅ

شَيْءٍ وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا

شی او د هغه چا چه مالدار کړی دے هغه د خپل طرفه رزق ښه نو هغه خرچ کوی د هغه نه پټ

وَّجَهْرًا ۭ هَلْ يَسْتَوٗنَ ۭ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۷۵﴾

او په ښکاره - آیا دواړه برابر دی؟ ټول صفتونه الله لره دی - بلکه زیات د دوی نه پوهیږی

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى

او بیان کړیدے الله مثال د دوو سړیو د دوی نه یو ګونګے دے او عاجز نه وی قادر په هیڅ

شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ۭ

شی او دے بوج وی په خپل مولیٰ باندے - چرته چه رواں کړی نو نه راوړی خیر لره -

هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ

آیا برابر دے دے او هغه څوک چه حکم کوی په انصاف سره - او دے په لار د

مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۷۶﴾ وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَمَآ اَمْرُ

برابر وی - او صرف الله لره دے غیب د آسمانونو او د زمکے - او نه دے کار د

السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى

قیامت مګر د سترګے د رپ دے بلکه نزدے دے - یقیناً الله په هر شی

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۷۷﴾ وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ

باندے قادر دے - او الله پیدا کړی دی تاسو لره د ګیډو د میندو ستاسو نه

لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـــًٔا ۙ وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ

معلوم نه وه تاسو هیڅ شے - او درکړی ئے دی تاسو لره غوږونه او سترګے او زړونه -

لے واضح اول مثال دے

کے واضح دوېم مثال دے چه غیر الله چه خپل مولیٰ بوج دے نو د بل به څه حاجت پوره کړی او الله حاکم دے نو دواړه کله برابر دی ۱۲

سے واضح عذاب اخروی بیان دے یعنی په هر څه پوهیږی او په هر څه قدرت وال دے او قیامت راوستے شی نو ځر ور به منکرانو لره عذاب ورکړی

ہے بلکه د دے نه هم زیات نزدے او آسان دے خو چه اراده اوکړی نو مراد پوره کیږی ۱۲

ہے واضح وحدانیت د الله او دوېم دلیل دے په دے کښے بیانونه دی د قدرت چه خپل وجود ته او ګورئ د مور د ګیډے نه الله تعالیٰ تاسو لره راوویستلی دی غوږونه او سترګے او زړونه حد لره حقه درکړی دی نو بیا و لے د الله تعالیٰ احسان نه منئ او د غیر الله نه حاجتونه غواړئ او غیر الله په الله تعالیٰ زور آور ګنړئ ۱۲

له مارغان په هوا کښې حغه تینګ کړیدی پغیر د الله تعالیٰ څوک نشی ساتلی لپاره د وحدانیت د الله تعالیٰ دلیل دے ۱۲

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَٰتٍ فِى جَوِّ

امید دے چه تاسو احسان اومنئ - آیا نه کوری دوی مرغانو ته چه تړل شویدی په فضاء د

السَّمَآءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ

د آسمان کښے - نه حصاره وی دوی لره مګر الله - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د هغه قوم د پاره

يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۢ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ

چه ایمان راوړی - او الله جوړ کړیدی تاسو لره کورونه ستاسو ځائے د اوسیدو او جوړ کړیدی

لَكُم مِّن جُلُودِ الْأَنْعَٰمِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ

تاسو لره د څرمنو د څاروونه کورونه چه سپک دی په تاسو په ورځ د سفر ستاسو

وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا

او په ورځ د کور ستاسو او د وړو د هغو نه او د وړوکو اوښانو او د ویښتو د هغو نه

أَثَٰثًا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٨٠﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَٰلًا

سامان او څیزونه د استعمال تر یو وخته پورے - او الله جوړ کړیدی تاسو لره د هغه نه چه پیدا کړیدی

وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَٰنًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَٰبِيلَ

سورے - او پیدا کړی ئے دی تاسو لره په غرونو کښے پټیدو ځایونه او پیدا کړیدی تاسو لره قمیصونه

تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَٰبِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ

چه تاسو لره ساتی د ګرمئ نه او قمیصونه چه ساتی تاسو لره د جنګ نه - دغسے پوره کوی نعمت خپل په

عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَٰغُ

تاسو باندے امید دے چه تاسو غاړه کیږدئ حکم ته - نو که ځان اړوی دوی نو بیا نشته په تا باندے رسول دی

الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ

ښکاره - پیژنی دوی نعمت د الله بیا انکار کوی د هغه نه او زیات د دوی

[Margin notes]

۲ که کور ته نه وی تاسو لره د آرام د پاره جوړ کړیدی او خیمے چه سپکے دی دا هم د الله تعالیٰ انعام دے او د وړی د وړکی و او د اوښانو او د ویښتو د ځیزونه قسم قسم سامان درلره خدائے تعالیٰ پیدا کړی دی ۱۲

۳ سوری او سیستے (غاروونه) او قمیصونه او زغرے دا هول د باری تعالیٰ نعمتونه دی د پاره د دے چه خلق د انعمتونه او وینی نو تا بعدار به شی ولے خلق زیات کافر کیږی پروا نشته په تا خو صرف رسول دی د دوی منی او که نه منی او دوی چه نه منی نو سره د علم نه منی ۱۲

لے دا د عذاب اخروی بیان دے یعنی د حضرت نه به پیغمبران گواهان پیش شی چه په خلقو به گواهی کوی د ایمان یا د کفر ، دوی نو په دغه ورځ به بیا عذرونه نشی کولے او نه به د دوی نه طلب د توبے او کړے شی ځکه په دنیا کښے چه طلب د توبے د باری تعالیٰ کوی چه ما خوشحاله کړئ او نا فرمانی پریږدئ ۱۲

الْكٰفِرُوْنَ ﴿۸۳﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا

انکار کوی - او کله چه پورته کوو د هرامت نه شاهد بیا به اذن

يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿۸۴﴾ وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ

او نه کړے شی کافرانو ته (د ویاړو د عذر) او نه به د دوی نه طلب خوشحالولو شی - او کله چه اووینی

ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿۸۵﴾

ظالمان عذاب لره نو آسان به نه شی د دوی نه او نه به د دوی ته مهلت ورکړے شی -

وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا شُرَكَآءَهُمْ قَالُوْا رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا

او کله چه اووینی مشرکان شریکان خپل نو او به وائی چه اے ربه دا شریکان زمونږه دی

الَّذِيْنَ كُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُوْنِكَ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ

کوم چه بلل مونږ سوا ستا نه - نو ور به کړی دوی ته جواب چه تاسو

لَكٰذِبُوْنَ ﴿۸۶﴾ وَاَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِ ۨالسَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ

دروغژن یئ - او پیش به کړی الله ته په دغه ورځ صلح او ورک به شی د دوی نه

مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۸۷﴾ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ

هغه دروغ چه دوی جوړول - کوم چه کافران دی او منع کوی (خلق) د لارے د

اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يُفْسِدُوْنَ ﴿۸۸﴾

الله نو زیات به کړو دوی لره عذاب د پاسه د بل عذاب نه ځکه چه دوی فساد وو کاوه -

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْفُسِهِمْ

او کله چه پورته کوو په هرامت کښے شاهد په دوی باندے د دوی نه

وَجِئْنَا بِكَ شَهِيْدًا عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ ۭ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ

او راولو تا لره شاهد په دے خلقو باندے - او رالیږلے مو دے تا ته کتاب

د توبے باری تعالیٰ کوی چه ما خوشحاله کړئ او نا فرمانی پریږدئ ۱۲

ﮯ : کله چه دا مشرکان هغه چا لره او وینی چه په دنیا کښے د دوی د هغوی نه امداد غوختو او د هغوی نذرونه ئے کاوه او هغوی لرمے به مولا باندے زور آور گنړل یعنی د الله تعالیٰ نیک بندګان چه ائے مولا دا زمونږ شریکان دی نو هغوی به ورلره جواب ورکړی چه تاسو دروغ وایئ تاسو د خپل خواهش او د شیطان بندګی کوله نو بیا به دا مشرکان الله تعالیٰ ته صلح پیش کړی او په دنیا کښے چه کوم دروغ دوی جوړول هغه به ترے ورک شی

ﮯ دا یو عذاب د ګمراهئ دے او بل عذاب د ګمراه کولو دے ۱۲

ﮯ د حضرت نه به باری تعالیٰ پیغمبران گواهان کړی د خپل قوم چه دوی حکم د الله تعالیٰ رسولے دے قوم ته او نبی کریم صلی الله علیه وسلم به هم د خپل امت ګواهی کوی چه ما د باری تعالیٰ حکم رسولے دے ۱۲

ﮯ ځکه خلکه چه عقل د الله تعالیٰ په وحدانیت باندے دلالت کوی نو ځکه د قرآن هم دلیل دے ، دا دلیل وحی دے ۱۲ ﮯ ناقولک قال الاخ الصالح . مشکوٰۃ ص ۵۰۴ ۱۲

ﻟﮧ ﺩﻭﯾﻦ ﺿﺮﻭﺭﯾﺎﺕ ﺗﻮﻝ ﭘﮧ ﻗﺮﺁﻥ ﮐﯿﻨﮯ ﺩﻱ ﺩ ﻻﺭﻭ ﺍﻭ ﺩ ﻣﻮﺗﻤﻮ ﺩ ﺑﯿﺎﻥ ﺩ ﭘﺎﺭﻩ ﺧﻮ ﻗﺮﺁﻥ ﺩﻧﯿﺎﺗﮧ ﻧﻪ ﺩﻱ ﺭﺍﻏﻠﯽ ﻻﺭﻱ ﻏﻠﻂ ﺷﻲ ﻭﯼ
ﭼﮧ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺑﮧ ﺩ ﺣﻘﮧ ﺩ ﺟﻮﻭﻭ ﺑﯿﺎﻥ ﮐﻮﻱ ﺑﻠﮑﻪ ﻗﺮﺁﻥ ﺩﻧﯿﺎﺗﮧ ﺩ ﺩﯾﻦ ﺩ ﺧﻮ ﺩ ﺩ ﭘﺎﺭﻩ ﺭﺍﻏﻠﯽ ﺩﻱ ﭘﮧ ﺣﻘﻪ ﺳﺮﻩ ﺳﯿﺮﻩ ﺑﺎﻭﺭ

تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ ع ۱۲/۱۸

بیا نوونکی دهر شي دپاره (چه ضروري وي په دین کښې) او هدایت او مهرباني او زيري دي مسلمانانو ته.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ

یقیناً الله حکم کوي په انصاف سره او په احسان سره او په ورکړې دخپلوانو سره

وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ

او منع کوي د ناروا او ونه او د غلط کار نه او د ظلم نه - وعظ کوي تاسو ته امید دی چه

تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا

تاسو سوچ او کړئ - او پوره کړئ لوظ د الله کله چه تاسو لوظ کوئ او مه ماتوئ قسمونه

الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ

پس د محکم کولو نه او مقرر کړی دی تاسو الله تعالی لره ځان باندې ذمه وار -

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا

یقیناً الله پوهیږي په هغه چه تاسو کوئ - او مه کیږئ تاسو په شان د هغې ښځې چه شړل له سپنډی

مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَن

پس د محکم کولو نه ټکړې ټکړې - جوړوئ تاسو قسمونه خپل بے کاره په مینځ خپل کښې چه شي

تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ

یو ډله زیاته د بلې ډلې نه - یقیناً امتحان کوي په تاسو الله په دې سره - او خامخا بیان کړي به تاسو

لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

په ورځ د قیامت هغه شي چه تاسو په کښې اختلاف کولو - او که رضا وے د الله

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي

نو کړي به یې وے تاسو لره جماعت یو لیکن گمراه کوي هغه چا لره چه رضا یې شي او خوند کوي

ﺷﯽ ﭘﮧ ﺻﺤﻔﮧ ﺳﺮﻩ ﺳﯿﺮﻩ ﺑﺎﻭﺭ ﯾﻌﻨﯽ ﭘﮧ ﺩﻭﺍﮌﻩ ﺟﻬﺎﻧﻪ ۱۲
ﻟﮧ ﺩ ﺍﻭ ﻋﺪﻝ ﺍﺑﺘﻪ ﻟﯿﮑﻮﻟﻮ ﺩ ﭘﺎﺭﻩ ﺑﺎﺭﯼ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺷﺴﺘﻪ ﺭﺍﮐﻠﻞ ﺩﺩ ﭼﻪ ﺷﺮﮎ ﺍﻭ ﻇﻠﻢ ﻣﻪ ﮐﻮﺉ ﺍﻭ ﺍﺣﺴﺎﻥ ﮐﻮﺉ ۱۲
ﻟﮧ ﺩﺍ ﺩ ﻋﺎﻡ ﺍﺣﺴﺎﻥ ﻧﻪ ﺭﻭﺳﺘﻮ ﺩ ﺧﺎﺹ ﺍﺣﺴﺎﻥ ﺑﯿﺎﻥ ﺩﮮ ۱۲
ﻟﮧ ﺩﺍ ﺑﯿﺎﻥ ﺩﮮ ﭼﻪ ﻇﻠﻢ ﻣﻪ ﮐﻮﺉ ۱۲
ﻟﮧ ﻋﺎﻡ ﻋﻬﺪ ﻣﺮﺍﺩ ﺩﮮ ﺧﺼﻮﺻﺎً ﻫﻐﻪ ﻋﻬﺪ ﮐﻮﻡ ﭼﻪ ﺗﺎﺳﻮ ﺩ ﻧﺒﯽ ﮐﺮﯾﻢ ﺻﻠﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﯿﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﺳﺮﻩ ﮐﮍﯼ ﺩﮮ ﺩ ﺍﯾﻤﺎﻥ ﺍﻭ ﻫﻐﻪ ﺧﺎﺻﻪ ﭘﺎﺑﻨﺪﯼ ﭘﮑﺎﺭ ﺩﻩ ﯾﻌﻨﯽ ﺷﺮﮎ ﻣﻪ ﮐﻮﺉ ﺩﺍ ﻟﻮﯾﻪ ﺑﮯ ﻟﻮﻇﯽ ﺩﻩ ۱۲
ﻟﮧ ﺩﺍ ﻣﺜﺎﻝ ﺩﮮ ﺩ ﺑﮯ ﻟﻮﻇﯽ ﭘﻪ ﻣﮑﻪ ﻣﻌﻈﻤﻪ ﮐﺸﯽ ﯾﻮﻩ ﺑﻨﺨﻪ ﻭﻩ ﺧﺮﻗﺎﺀ ﯾﮯ ﻧﻮﻡ ﻭﻩ ﻫﻐﯽ ﺑﻪ ﺩ ﻭﺭﻣﮯ ﺳﭙﻨﺴﯽ ﺗﺎﻭ ﮐﮍﻝ ﺍﻭ ﺑﯿﺎ ﺑﻪ ﯾﮯ ﻣﺎﺑﺎﻡ ﺍﻭ ﺷﻠﻮﻝ ﻧﻮ ﺗﺎﺳﻮ ﺩﺍ ﺷﺎﻥ ﺑﮯ ﻋﻘﻞ ﻣﻪ ﮐﻮﺉ ﭼﻪ ﺩ ﻧﺒﯽ ﮐﺮﯾﻢ ﺻﻠﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻠﯿﻪ ﻭﺳﻠﻢ ﺳﺮﻩ ﻣﻮ ﻟﻮﻅ ﺩ ﺍﯾﻤﺎﻥ ﮐﮍﮮ ﺩﮮ ﺍﻭ ﺑﯿﺎ ﯾﮯ ﻣﺎﺗﻮﺉ ﭼﻪ ﺩ ﮐﺎﻓﺮﺍﻧﻮ ﺗﺮﻗﯽ ﺍﻭ ﻭﯾﻨﺊ ﺩﺍ ﺗﺮﻗﯽ ﺩ ﮐﺎﻓﺮﺍﻧﻮ ﻫﻢ ﯾﻮ ﻭﻗﺘﯽ ﺷﮯ ﺍﻭ ﭘﻪ ﺩﮮ ﮐﺸﯽ ﺑﺎﺭﯼ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺩ ﻣﻮﻣﻨﺎﻧﻮ ﺍﻣﺘﺤﺎﻥ ﮐﻮﻱ ﭼﻪ ﺩﻭﯼ ﺗﺮ ﮐﻮﻣﻪ ﭘﻮﺭﮮ ﺧﭙﻞ ﺍﯾﻤﺎﻥ ﮐﺸﯽ ﻣﻀﺒﻮﻁ ﺩﻱ ﭘﻪ ﻗﯿﺎﻣﺖ ﮐﺸﯽ ﺑﻪ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﻋﻤﻠﯽ

ﻓﯿﺼﻠﻪ ﺍﻭ ﮐﮍﻱ ﭘﻪ ﻫﻐﻪ ﮐﺸﯽ ﭼﻪ ﺧﻠﻘﻮ ﭘﮑﺸﯽ ﺍﺧﺘﻼﻑ ﮐﻮﻟﻮ ۱۲ ﻟﮧ ﯾﻌﻨﯽ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺗﺎﺳﻮ ﻟﺮﻩ ﭘﻪ ﺯﻭﺭ ﻣﺴﻠﻤﺎﻧﺎﻥ ﻟﮯ ﺷﻲ ﺧﻮ ﺩ ﺯﻭﺭ ﺍﯾﻤﺎﻥ ﻭﺭﺗﻪ
ﻣﻨﻈﻮﺭ ﻧﻪ ﺩﮮ ﻧﻮ ﺍﺧﺘﯿﺎﺭ ﯾﮯ ﺩﺭﮐﮍﮮ ﺩﮮ ﻧﻮ ﮐﻮ ﭼﻪ ﺿﺪ ﮐﻮﻱ ﻫﻐﻮ ﻟﺮﻩ ﮔﻤﺮﺍﻩ ﮐﻮﻱ ﺍﻭ ﭼﻪ ﺿﺪ ﻧﻪ ﮐﻮﻱ ﻫﻐﻮﺗﻪ ﺧﻮ ﻧﻪ ﮐﻮﻱ ﺍﻭ ﭘﻪ ﻗﯿﺎﻣﺖ ﮐﺸﯽ ﺑﻪ
ﺩ ﺍﻟﻠﻪ ﭘﻮﺷﺘﻨﻪ ﮐﯿﺪﮮ ﺷﻲ ۱۲

[illegible]

مَنْ يَّشَآءُ ۭ وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۹۳﴾ وَلَا تَتَّخِذُوْٓا

حقه چا ته چه خوښه شی - او خامخا به تپوس اوکړے شی ستاسو د عملونو نه - او مه جوړوئ

اَيْمَانَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوْتِهَا وَتَذُوْقُوا

قسمونه خپل په کاره په مینځ خپل کښے دوکه او بیا وښوئیږی قدم پس د ثبوت نه او وڅکئ

السُّوْۗءَ بِمَا صَدَدْتُّمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۹۴﴾

تکالیف ځکه چه تاسو منع اوکړه خلق د لارے د خدائے نه - او ستاسو د پاره عذاب لوئے دے.

وَلَا تَشْتَرُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَـمَنًا قَلِيْلًا ۭ اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ

او مه اخلئ په لوظ د الله بیعے لږے - حقه شے چه په نزد د الله دے حقه

خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۹۵﴾ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا

غوره دے تاسو له که یو پوهیږئ تاسو - هغه چه تاسو سره دے فنا کیږی او هغه

عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ ۭ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِيْنَ صَبَرُوْٓا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا

چه د الله سره دے هغه پاتے دے - او بدله به ورکړو هغوی له چه صبر کوی د حق د دوی په ښائسته عمل د

كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۹۶﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ

دوی باندے - چا چه اوکړه نیکی نارینه وی او که ښځه وی او دے مومن وی

فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوْا

نو ورله به کړو ژوند مزیدار او بدله به ورکړو دوی له د حق د دوی په ښه عمل د دوی

يَعْمَلُوْنَ ﴿۹۷﴾ فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ

باندے - نو کله چه لوستے قرآن نو پناه اوغواړه په الله سره د شیطان مردود

الرَّجِيْمِ ﴿۹۸﴾ اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى

نه - یقیناً نشته د هٔ له غلبه په مومنانو باندے چه څوک

[illegible]

[illegible]

دا لاوت دا قرآن ده ه ه د ثواب د ضائع کیدو نه د بچ کیدو طریقه ده چه تلاوت کونکی تو اعوذ بالله وائي چه الله مو له شیطان نه بچ کړے (فائده) کله چه تلاوت څوک شروع کوي نو اعوذ بالله به اول او وائي بیا به په ادب سره تلاوت شروع کړي نو څو د زړۀ نه تلاوت نه ورکوي او په روزو ادب سره ده یو ته اد مسلمانانو ته دا دا خاص علیٰ

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ

سپارۍ ربه خپل ته - یقیناً زور ددۀ په هغو دے چه دوستي کوي ددۀ سره او په هغو دے

هُم بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ ۙ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

چه دوی ددۀ سره شریک جوړوي - او کله چه بدل راوړو مونږ یو آیت په بدل د بل آیت کښے او الله عالم دے

بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

په هغه چه رالیږي نو وائي دوی چه ته دځانه جوړوے - بلکه زیات د دوی نه پوهیږي -

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ

او وایه راوړے دے دۀ لره روح پاک د رب ستا نه په رشتیا سره چه تسلي ورکړي مؤمنانو ته

آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ

ته او ښوونه ده او مبارکي ده مسلمانانو لره - او یقیناً پوهیږو مونږ چه دوی

يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۗ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ

وائي چه یقیناً ښوولے دے دۀ ته بشر دا قرآن - ژبه د هغۀ چه نسبت کوي هغه ته

أَعْجَمِيٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

عجمي ده او دا قرآن ژبه عربي ده صافه - یقیناً هغه خلق چه ایمان نه راوړي

بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ إِنَّمَا

په ایتونو د الله - هغوی ته نه ښوونه کوي الله او دوی لره عذاب دردناک دے - یقیناً

يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ

تړي دروغ هغوی چه ایمان نه راوړي په ایتونو د الله - او دوی صرف

هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾ مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

دروغژن دي - چا چه انکار اوکړو د الله نه پس د ایمان نه لیکن هغه څوک

ته بچ کړے (فائده) کله چه تلاوت څوک شروع کوي نو اعوذ بالله به اول او وائي بیا به په ادب سره تلاوت شروع کړي نو څو د زړۀ نه دروغ دي پاک دے ۱۲ لـه د شیطان زور په هغه چا نه چلیږي چه د هغۀ ایمان او توکل وي د شیطان زور په هغه چا چلیږي چه د شیطان سره دوستي کوي نو بیا هغوی د شیطان په لمسه پیدا بانده اعتراضونه شروع کړي مثلاً چه الله تعالیٰ یو آیت لره منسوخ کړي او بل حکم راشي نو دوی اعتراض کوي چه ته دځانه جوړوے نو جواب وادے چه دا قرآن جبرئیل علیه السلام راوړے دے د مسلمانانو د پاره تسلي او ښوونه او مبارکي ده. او کله د شیطان دوستان دا اعتراض کوي چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته دا قرآن یو سړے ښائي دا یو لصراني آهنګر وۀ بلعام نوم وۀ او مسلمان شوے وۀ نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم به د هغۀ خنګ ته تللو نو ځکه کافرانو دا اعتراض اوکړو نو باری تعالیٰ جواب کوي چه دوی چا ته نسبت کوي نو هغه خو عجمي دے او دا قرآن

خو فصیح فصیح عربي ده نو عجمي سړے څنګه فصیح عربي ویلے شي ۱۲ ـ ۲ دا د عذاب اخروي بیان دے چه څوک د الله د وحدانیت دلیلونه نه مني نو هغوی د هدایت نه محروم دي او هغو لره سخت عذاب دے ۱۲ ـ ۳ یعني دروغ کافران تړي په نبي کریم صلی الله علیه وسلم ۱۲

ربع

ك يعني چه دغه كافرانو دا اعتراض ونه كړو او زړه يې ل نو ايمان ته په يقين دوا و خپل لوظ ته مات كړو نو په دوي باندې د الله
تعالى غضب دے او لوے عذاب دے ورلره ليكن كه په دوئ زور او شو او قتل نو دوئ كلمه د كفر او ويلے دلا

أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ

چه زور پرې او شو او زړه د دغه په قرار دى په ايمان سره ليكن هغه څوك چه خوښ او انشرح كړى په كفر سره

صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

زړه د هغه نو په دوى باندې غضب دے د الله - او د هغوى د پاره عذاب لوے دے.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ

دا عذاب ځكه دے چه دوى غوره كړې ژوند د دنيا په آخرت باندې ١٠ و يقيناً الله

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ

خونه نه كوى قوم كافر ته - دوى هغه دى چه مهر و هلے دے الله په

قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

زړونو د دوى او په غوږونو د دوى او په سترګو د دوى او صرف دوى غافل دى.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ

خامخا دوى صرف په آخرت كښې برباد دى - بيا خبره دا ده چه رب ستا د هغو دے چه

هَاجَرُوا مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ

كورونه يې پرېښودل پس د هغې نه چه كړولے شو بيا يې كوشش كړے او محنت كوى يقيناً رب ستا

مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ

پس د دے نه بخونكے او مهربان دے - كله چه راشى هر نفس جګړه به كوى

عَن نَّفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

د خپل طرف نه او پوره به وركړے شى هر نفس ته بدله د عمل د دوئ او ظلم به ورسره اونه كړے شى

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا

او بيان كړے دے الله مثال د يو كلى چه وه په امن او په آرام سره راتلو ورته

په ايمان باندې مضبوط
وه نو دوئ ته اذن شته
او كه ځان يې قتل ته پيش
كړو او كلمه د كفر يې او نه
ويله نو دے شهيد شو
دوى دا كفر ځكه كوى پس
د ايمان نه چه دوى ژوند
د دنيا غښتے دے او
آخرت يې پرېښودے دے
دا سے خلقو ته بارى تعالى
هدايت نه كوى په دوى
الله تعالى مهر و هلے دے
او په آخرت كښے دوى
برباد دى ١٢

ك٢ دا د مومنانو د پاره
زېرے دے چه كوم خلق
خپل كورونه پرېږدى
د الله تعالى د پاره او د
دين د ترقۍ كوشش او
محنت كوى نو الله تعالى
په هغو مهربان دے
او د هغوى ګناهونه
معاف كوى ١٢

ك٣ دا د عذاب اخروى
بيان دے چه دا سے سخته
ورځ راروانه ده چه د
هر چا سره به د خپل
ځان غم وى دا يو اخ
نبى كريم صلے الله عليه وسلم
دے چه دے به وائى امتى
امتى الله تعالى دې دوى
شفاعت زمونږ نصيب كړى

ك٤ دا د عذاب دنيوى
بيان دے چه كوم خلق حق
نه منى نو په دنيا كښے په هغو باندې عذاب راځى او كورئ چه مكه معظمه ښه آباده وه نو كله چه نبى كريم صلے الله
عليه وسلم راغے او دوى د هغوى فرمان قبول نه كړو نو قحط سالى پرې راغله ١٢

ع ٢٠

ـلہ ھغه لوږه او ویره چه پشان د جامے وه چه کړو دوینه چاپیره شوے وه ١٢ ـسـٰہ ھر کله چه حال دا دے چه

رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا

رزق دا فراخ د هر طرف نه نو انکار ئے اوکړو د نعمتونو د الله نه نو اورسوله هغوئ

اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۝١١٢ وَلَقَدْ

الله جامه د لوږے او د ویرے په بدل د هغې چه دوی کول (ناکاره کار) او یقیناً

جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ

راغلے وه دوی ته رسول د دوینه نو دروغژن کړو دوی هغهٔ لره نو اونیول دوی لره عذاب او دوی

ظَالِمُونَ ۝١١٣ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ

ظالمان وُو - نو خورئ د هغې نه چه درکړے دے تاسو ته الله حلال پاک او شکر کوئ د نعمت د

اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۝١١٤ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ

الله که تاسو د هغهٔ بندګی کوئ - یقیناً حرام کړے دی هغهٔ په تاسو مردار او

الدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ

وینه او غوښه د خنزیر او هغه څه چه یاد شی په هغهٔ نوم د غیر الله نو څوک چه محتاج شو او نه

بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١١٥ وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ

وُه نافرمانه او نه زیاتے کوونکے نو الله بخونکے او مهربان دے - او مه وایئ تاسو هغه څه چه بیانوی

أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ

ژبے ستاسو دروغ چه دا حلال دے او دا حرام دے چه جوړ کړئ په الله تعالیٰ باندے

الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝١١٦

دروغ - یقیناً هغه خلق چه تړی په الله باندے دروغ کامیاب به نهٔ شی -

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝١١٧ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا

دوی لره سامان دے لږ او دوی لره عذاب دے سخت - او په هغو چه یهود دی

ـسـٰہ هر کله چه حال دا دے چه هر څه یواځے الله تعالیٰ کوی او په هر څه صرف الله تعالیٰ پوهه دے او منکران په دواړو جهانو په عذاب وی نو کوم څه چه الله تعالیٰ حکم اومنئ. خو چه هغه حلال کړے دی هغه خورئ او په کومو چه هغه حرام وی ١٢

ـسـٰہ حرام دا څیزونه دی: ما اُهِلَّ لِغَیْرِ الله: لکه قبرپرستی المحرام د دیته نیازات غیر الله والو او دا نور څیزونه ورسره په حرمت کښے شریک وی ١٢

ـسـٰہ کوم چه قدر د غیر الله دے هغه حلال نه دے او کوم شے چه الله تعالیٰ حرام کړے نه دے نو هغه حرام نه دے دوی د ځانه په الله تعالیٰ دروغ تړی کوم خلق چه دروغژن دی کامیاب به نه شی په دنیا کښے هغو لره لږ نفع ده بیا ورلره عذاب دے ١٢

ـهـٰہ په خاص وخت کښے په یهودو دا څیزونه حرام وُو لکه اُبلے او اوښ او واز دے تفصیل ئے معلومیږی په سورت انعام ایت ١٤٦ کښے تیر شوے دے ١٢

له دا زيري دے چه هغو بد عا اوكړه په نا پوهئ سره او بيائے توبه او وېسته نو الله به ورته معاف اوكړي او كه ې رفاتګ ې ې
ګن ه كوونكے نا پوهه دے كه پوهه وے نو ولے به ئے ګناه كوله - نبي كريم صلے الله عليه وسلم فرمائي چه توبه ويستونكي

حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ

حرام كړے ؤ مونږ هغه څه چه بيان كړي مونږ تاته پخوا - او ما ظلم نه ؤ كړے په دوى ليكن

كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿۱۱۸﴾ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ عَمِلُوا السُّوْٓءَ

دوى په خپله ځان ظلم كولو - بيا رب ستا هغو خلقو لره چه كوى بد

بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوْا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ

نا پوهئ سره بيا توبه او باسى پس له دے نه او نيكي كوى يقينا رب ستا پس

بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۱۹﴾ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِّلّٰهِ

د دينه بخونكے مهربان - يقينًا ابراهيمؑ وه يو جماعت تابعدار د الله پاك

حَنِيْفًا ۭ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۱۲۰﴾ شَاكِرًا لِّاَنْعُمِهٖ ۭ اِجْتَبٰىهُ وَ

پاک - او نه ؤ وه د مشركانو نه - قدردان وه د نعمت د هغه غوره كړے ئے وه هغه

هَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۱۲۱﴾ وَاٰتَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ۭ وَاِنَّهٗ

لره او لارخونه ئے ورته كړے وه لارے برابرے ته - او ما وركړے وه ده ته په دنيا كښے نيكي - او دے وه

فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۲۲﴾ ثُمَّ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ

په آخرت كښے د نيكانو نه - بيا مونږ وحي كړے ده تاته چه تابعداري كوه د دين د

اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۭ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۱۲۳﴾ اِنَّمَا جُعِلَ

ابراهيمؑ چه پاک وه - او نه وه د مشركانو نه - يقينًا مقرر كړے مونږ وه

السَّبْتُ عَلَى الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۭ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

شنبه په هغو چه اختلاف ئے اوكړو په هغے كښے - او يقينًا رب ستا به فيصله اوكړي په مينځ د

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿۱۲۴﴾ اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ

دوى كښے په ورځ د قيامت په هغه خبره كښے چه دوى پكښے اختلاف كولو - بلنه لارے د

داسے دے لكه چه ګناه ئے نه وي كړے توبه دا ده چه په تيرو ګناهو خپه نه شي او آئنده د ګناه اراده نه كوي او حالا د ګناه نه پس كړي او د انسان حق ادا كړي يا ترينه معافي او غواړي په ورشتيا سره ۱۲

۲ دا دليل نقلي دے چه ابراهيم عليه السلام شرک نه كولو او د الله تعالىٰ د نعمت قدردان وه نو په دنيا او په آخرت كښے سرفراز شو ۱۲

۳ كا فرانو به وئيل چه دا مسئله د توحيد د شرك د دينه پس كړه نور مسائل كوه نو الله فرمائي چه اے نبي د ابراهيم عليه السلام اتباع كوه هغه پاک وه د شرك نه پاک به او سے د كافرانو اعتراض نه منه آوره ۱۲

۴ كافرانو اووے چه ته ځانته ابراهيمي وائے نو ابراهيم عليه السلام خو د شنبے تعظيم كاوه نو ته ولے د جمعے تعظيم كوے نو الله تعالىٰ جواب كوي چه شنبه خو يهودو وه او اصل د عبادت ورځ خو د جمعے وه خو يهودو شنبه غوره كړه او نصارا و اتوار نو حق ته او نه رسيدل او مسلمانانو جمعه غوره كړه نو حق ته او رسيدل دا يے مضمون د حديث دے حاصل د جواب دا دے چه ابراهيمؑ د شنبے تعظيم د عبادت د وے كړے ۱۲ ۵ دا طريقه د دعوت ده بعض علماؤ ته عقلي دلائل پيش كړه او نيكو خلقو ته موثر الفاظ د جنت او دوزخ متعلق او وايه او د جګړه كو خلقو سره مناسب مناظره اوكړه په لږ موالفاظو سره ۱۲

لے او کړي نقیني نالائق الفاظ او وائي تو به لره او خلق یا صبر او کړه او صبر بهتر دے ۱۲ ـ ۲ے واتسلي ده نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته او ته خلق و رو خیر و ارشاد دے بکیږه (۱) صبر کوه یعني گمان کړه دا وتوفیق د صبر د الله نه غواړه ۱۲ (۳) او که کافر

ایمان نه راوړي نو غم مه کوه ستا په ذمه صرف بیان حق دے ایمان راوړي او که نه راوړي (۳) او ته دوي په فریب او چل غم مه ګیږه (۴) یقینا الله تعالیٰ د متقیانو او مخلصانو ملګرے دے نو په دعوت کښې اخلاص او تقوی کوه ۱۲

رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ

رب ستا ته خلق په عقل سره او په ښه نصیحت سره او مناظره او کړه د دوي سره په ښه طریقه

أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ

چه ښه وي ـ یقینا رب ستا ښه پوهه دے په هغه چا چه ګمراه کیږي د لارې د هغه نه او هغه ښه پوهه

بِالْمُهْتَدِينَ ۝ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ۖ

دے په لار موندونکو باندے ـ او که بدله اخلئ تاسو نو بدله واخلئ پشان د هغې چه تکلیف درکړے شوے وي تاسو ته

وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ۝ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا

په هغې سره او که صبر کوئ نو دا صبر غوره دے صبر کوونکو له ـ او صبر کوه او نه دے صبر ستا مګر

بِاللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ۝

په امداد د الله سره او مه خفه کیږه په دوي باندے او مه کیږه په تنګ کښې د هغې نه چه فریب کوي دوي

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ۝

یقینا الله سره د هغه چا دے چه تقوی ساتي د ناروا نه او د هغه چا سره دے چه هغوي نیکي کوي ـ

سُورَةُ الْإِسْرَاءِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ إِحْدَىٰ عَشْرَةَ وَمِائَةُ آيَةٍ وَاثْنَا عَشَرَ رُكُوعًا

آیتونه (۱۱۱)	شروع په نوم د خدائے سره چه بیحد مهربان رحم کوونکے دے	رکوع ګانے (۱۲)

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

پاک دے هغه ذات چه سیل ئے او کړو په بنده خپل د شپې د مسجد حرام نه

إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ

تر مسجد اقصیٰ پورے کوم چه برکت مو کړے دے چاپیره د هغه نه چه او ښایو هغه ته دلیلونه خپل ـ

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝ وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى

یقینا صرف الله هر څه آوري او وینی ـ او ورکړے وه موسیٰ ته کتاب او ګرځولے مو دا هغه نه

عـه نازل شوے دے په سبب د قصص او حکمتونو د یونس نه زمانه د نزول دور آخر مکه مکرمه په ترتیب قرآني کښې (۱۷) او په نزولي کښې (۵۰) دے ـ ۲ے معجزه د معراج ده دے د پاره ده چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته د الله تعالیٰ عظیم قدرت او ونیي او بیا خلقو ته بیان کړي چه د خلقو ایمان مضبوط شي په دے باندے چه لوئے علم والا او لوئے قدرت والا صرف الله تعالیٰ دے او متصرف د کارونو هم الله تعالیٰ دے په دلیل باندے چه څوک غالب نیشته او هم والوئے مقصد د سورت دے ـ تر مسجد اقصیٰ پورے اسراء دے او پورته معراج دے د اسراء ثبوت د قرآن نه دے او د معراج ثبوت په حدیث سره دے ـ ۳ے وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ : نجم (۱۳) کښې احتمال شته چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم دے

په سدره کښې نه وي (معاني) ۱۲ ـ ۴ے هر څه صرف الله تعالیٰ آوري او وینی نو ځکه خپل حاجتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړه دا اول دلیل دے عقلي ۱۲ ـ ۵ے دا دلیل نقلي دے چه په تورات کښې هم دا مسئله وه چه کارساز صرف الله تعالیٰ دے ۱۲

۲۲ ع ۱۲

لِبَنِیٓ اِسۡرَآءِیۡلَ اَلَّا تَتَّخِذُوۡا مِنۡ دُوۡنِیۡ وَکِیۡلًا ۝۲ ذُرِّیَّةَ مَنۡ

د پاره د بنی اسرائیلو چه مه جوړوئ تاسو سوا زما نه بل کار ساز - اے بچو د هغو چه

حَمَلۡنَا مَعَ نُوۡحٍ ؕ اِنَّهٗ کَانَ عَبۡدًا شَکُوۡرًا ۝۳ وَقَضَیۡنَاۤ اِلٰی بَنِیۡۤ

ما سواره کړی وو د نوح سره په جهاز کښے - یقیناً هغه بنده وه قدردان (حق تاسو شکر کوئی) او فیصله مو اوروله

اِسۡرَآءِیۡلَ فِی الۡکِتٰبِ لَتُفۡسِدُنَّ فِی الۡاَرۡضِ مَرَّتَیۡنِ وَلَتَعۡلُنَّ

و بنی اسرائیلو ته په کتاب کښے چه فساد به کوئ تاسو په زمکه کښے دوه ځله او کوئ به تاسو

عُلُوًّا کَبِیۡرًا ۝۴ فَاِذَا جَآءَ وَعۡدُ اُوۡلٰىهُمَا بَعَثۡنَا عَلَیۡکُمۡ عِبَادًا لَّنَاۤ

سرکشی لویه - نو کله چه راشله اوله وعده نو را اوچت کړل په تاسو باندے بندګان خپل

اُولِیۡ بَاۡسٍ شَدِیۡدٍ فَجَاسُوۡا خِلٰلَ الدِّیَارِ ؕ وَکَانَ وَعۡدًا مَّفۡعُوۡلًا ۝۵

خاوندان د جنګ سخت نو لاړل منځ د کلو ته - او وه وعده د کولو -

ثُمَّ رَدَدۡنَا لَکُمُ الۡکَرَّةَ عَلَیۡهِمۡ وَاَمۡدَدۡنٰکُمۡ بِاَمۡوَالٍ وَّبَنِیۡنَ وَ

بیا مو واپس کړله تاسو له بیرته په دوی باندے او امداد مو اوکړو تاسو په مالونو او ځامنو سره او

جَعَلۡنٰکُمۡ اَکۡثَرَ نَفِیۡرًا ۝۶ اِنۡ اَحۡسَنۡتُمۡ اَحۡسَنۡتُمۡ لِاَنۡفُسِکُمۡ ۟

کړه مو تاسو له لښکر زیات - که نیکی کوئ تاسو نو ښه کوئ د ځان سره -

وَاِنۡ اَسَاۡتُمۡ فَلَهَا ؕ فَاِذَا جَآءَ وَعۡدُ الۡاٰخِرَةِ لِیَسُوۡٓءٗا وُجُوۡهَکُمۡ

او که بد کوئ نو د ځان سره دی - نو کله چه راغله روستنئ وعده (نو را اوچت کړل بندګان خپل) چه بد کړی مخونه

وَلِیَدۡخُلُوا الۡمَسۡجِدَ کَمَا دَخَلُوۡهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِیُتَبِّرُوۡا مَا عَلَوۡا

کړی ستاسو او داخل شی جماعت ته لکه چه ننوتی وو اول ځل او چه خراب کړی هغه ځائے چه دوی پرے غالب

تَتۡبِیۡرًا ۝۷ عَسٰی رَبُّکُمۡ اَنۡ یَّرۡحَمَکُمۡ ۚ وَاِنۡ عُدۡتُّمۡ عُدۡنَا ۘ وَجَعَلۡنَا

شو په کامل طریقه سره - امید دے چه رب ستا رحم اوکړی په تاسو که تاسو بیا واپس شوئ کفر ته نو زه به هم واپس شم عذاب ته

له وا ترغیب دے اتباع ته چه ستاسو نیکه نوح خو قدردان وه تاسو هم د باری تعالیٰ قدر کوئ ۲
۳ له دا د عذاب دنیوی بیان دے چه بنی اسرائیلو اول فساد اوکړو نو الله تعالیٰ پرے جالوت مسلط کړو نو دوی توبه گار شو نو دوی ته حکومت ملاؤ شو د داؤد علیه السلام او سلیمان علیه السلام نو بیا دوی فساد اوکړو نو د بخت نصر د لاسه دوی تباه شو نو اوس د نبی کریم صلی الله علیه وسلم زمانه ده که دوی ایمان راوړو نو خدائے تعالیٰ به پرے رحم اوکړی او که دوی ناروا کوی نو خدائے تعالیٰ به دوی په عذاب کړی په دنیا کښے او اخروی عذاب خو جدا دے ۱۲

له نو له چه د معراج نه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نبوت معلومیږی نو وخیے دا قرآن د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د پیغمبرئ بله معجزه ده قرآن خلقو ته ښئ لارښاد او مؤمنانو لره مبارکي ورکوي د جنت او کافران ویروی د دوزخ نه ۱۲

۲ دا زور نه ده مخالفینو ته چه پکار خو دا ده چه دوی د الله تعالیٰ فرمان منلے وے خو دوی په ځائے د منلو دا نارواشروع کړل چه د ځان د پاره شر غواړی یعنی ځان ته دعا پکار ده دوی دعا په ځائے ځان سره خیر کوی دا کړ د ځانه ۱۲ د

۳ دا د خدائے تعالیٰ د وحدانیت دویم دلیل دے عقلی چه شپه او ورځ صرف الله تعالیٰ پیدا کړے دی د انسان د ښه ورت د پاره شپه د آرام د د نو صفه ئے تیاره کړه او ورځ د کار کسب د د نو صفه ئے رڼا کړه ۱۲

۴ دا د عذاب اخروی بیان دے چه د هر شی تفصیل وے د الله سره ده د هر انسان عملنامه مونږ د هغه سره لازمه کړے ده یعنی د ده سره به حساب کیږی ۱۲

جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ حَصِيْرًا ۝ اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِيْ لِلَّتِيْ

جهنم د کافرانو د پاره قید خانه - یقیناً دا قرآن ځائې حقه لاره ښئ چه

هِيَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ

برابره ده او مبارکي ورکوي مؤمنانو ته . کوم چه کوی ښه کار چه

لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ۝ ۹ وَّاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا

دوی له ډیر لوی اجر دے - او چه څوک ایمان نه راوړی په آخرت تیار کړے مونږ

لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝ ۱۰ وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ؕ

دوی له عذاب دردناک - او بللے انسان شر لره لکه چه بللے خیر لره -

وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ۝ ۱۱ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ

او دے انسان تادی کوونکے - او جوړ کړے مونږ دی شپه او ورځ دوه نښے

فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوْا فَضْلًا

نو ورانه کړے مونږ د شپے نښه او کړه مونږ د ورځے نښه رڼا د دې د پاره چه طلب کړئ فضل د

مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ؕ وَكُلَّ شَيْءٍ

رب خپل او چه معلوم کړئ شمار د کلونو او حساب د وختونو - او هر شے مونږ

فَصَّلْنٰهُ تَفْصِيْلًا ۝ ۱۲ وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنٰهُ طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ ؕ

بیان کړے دے تفصیل وار - او د هر انسان سره لازم کړے مونږ ئے قسمت د هغه په غاړه د هغه

وَنُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتٰبًا يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ۝ ۱۳ اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ؕ

او راوباسو هغه ته په ورځ د قیامت کتاب چه وبه مومی هغه بیرته راوبه وبه ویلے شی او لوله کتاب

كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ۝ ۱۴ مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا

خپل - بس دے نفس ستا نن په تا حساب کوونکے - چا چه لار بیا مونده نو دغه ځان د

لے واؤ عذاب دنیوی بیان دے چہ عذاب باری تعالیٰ حق دے کوی چہ رسول او لیږی او حکم ورته اوکړی خو دلته ملامتګی او وژه منی نو الله تعالیٰ بیا هم قدا خلق هلاک کړی دا خو د الله تعالیٰ عادت دے د دے عادت موافق د هر خلق الله تعالیٰ قوم ته

يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ

پار ره د ځان دے بیا مونده - او څوک چہ غلط شو نو غلطی ئی د ځان د نقصان د پاره - او بوته پورته

وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

کوی یو نفس بوج د بل چا - او نه یو مونږ عذاب ورکوونکے تر دے چه را اولیږو رسول -

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا

او کله چه اراده اوکړو مونږ چہ هلاک کړو یو کلے نو حکم اوکړو عیش ناکو ته په دغو کلو کښے نو نافرمانی او کړه

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ

په دغے کښے نو لازم شی په دغو حکم د عذاب نو هلاک کړو مونږ دغه په کامل طریقے سره - او ډیر کړو مونږ هلاک کړی دی

الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

پیړئ پس د نوح علیه السلام نه - او پوره دے رب ستا په ګناهونو د بندګانو خپلو خبردار

بَصِيرًا ﴿١٧﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ

لیدونکے - څوک چہ غواړی دستی شے نو زر به ورکړو مونږ ده ته په دنیا کښے هغه چه مونږ غواړو

لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا

د هغه چا د پاره چه غواړو مونږ بیا به مقرر کړو مونږ هغه له جهنم - لا به پرے شی هغه ته کنځلے شوے

مَدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ

او تیلو هلے شوے - او څوک چہ غواړی کور د آخرت او کوشش کوی د هغه د پاره مناسب کوشش د هغه

مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُمِدُّ هَٰؤُلَاءِ

مؤمن وی نو دغه کوشش د دوی په ځا ئے - د هر یو سره امداد کوو مونږ د دوی سره

وَهَٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

او هغوی سره د بخشش د رب ستا نه - او نه دہ مهربانی د رب ستا منع -

اسلام نه پس هلاک کړی دی هغه نے تعالیٰ د خپلو بندګانو په عملونو خبردار دے - رفائده ۲) او نه پیغمبر د زدو شرک د پاره نوح علیه السلام دے نو د هغه قوم او ورستو قومونو عاد ثمود وغیره ته د خپلو پیغمبرانو خبره او نه منله نو هلاک شو د هلاکت د قوم سلسله د نوح علیه السلام د زمانے نه شروع شوه د ترموسیٰ علیه السلام پورے بیا خو د مخالف سره جهاد په تورہ هم شروع شو، ۳ کے دا د عذاب اخروی بیان دے چه څوک صرف دنیا غواړی او دین د هغه پکار نه وی نو که باری تعالیٰ رضا شی نو دنیا به ورله بنه ورکړی لیکن په په بے عزتی سره به ئے دوزخ ته بوځی ۱۲ ۳ کے دا زیے دے اخروی چه څوک آخرت غواړی او د آخرت د پاره کوشش کوی خو چه کوشش ئے د شرع سره موافق وی او ایمان د هغه هم وی نو الله تعالیٰ به د هغه د کوشش قدر او کړی - رفائده) نفسی کوشش مفید نه دے تر څو چه په طریقه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وی په دے کښے رد دے په بدعاتو باندے بدعت والا نو ی کارته په دین کښے یعنی په یو کار کښے ثواب ګنړی او دلیل ور سره نه وی ۱۲

ځکه چه توحید مسئله ده معراج مسئله هم باری تعالیٰ ده مسئلهٔ تسلیم د پاره غوره شوی ده ۱۲ ؎ عذاب د خدائے تعالیٰ
د فاسقو دپاره هم ورسیږی دغه شرک مه کوئ د احسان کول دی ظلم مه کوئ - نو په ګڼو ربانیو کښې دا مسئله ده چه شرک

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ

اوګوره څنګه غوره کړو مونږ ځینې د دوی په ځینو باندې - او خامخا اخرت لوئے دے په

دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ

درجو کښې او لوئے دے په شرافت کښې - مه ګرځوه د الله سره اِلٰه بل نو شے به

مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ

ع ۲
کنځل شوے او بے کسه - او فیصله کړې ده رب ستا چه بندګي مه کوئ مګر صرف د الله او

بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ

د مور و پلار سره ښه کول - که اورسی په نزد ستا سو لویوالی ته یو د دوی یا

كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا

دواړه نو مه وایه دویته خبره د خفګان او مه رټه دوی او وایه دویته خبره د

كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ

عزت - او ټیټه کړه دویته اوږه د عاجزۍ د مهربانۍ نه او اووایه

رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ

اے ربه مهربانی اوکړې په دوی ځکه چه دوی پاللے یم په وړوکوالی کښې - رب ستاسو ښه پوهیږی په هغه څه چه

إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾ وَآتِ

په نفسونو ستاسو کښې که یئ تاسو نیکان نو یقیناً الله دے توبه ویستونکو لره بخونکے - او ورکوه

ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾

خپلوانو ته حق د هغوی او عاجزانو ته او مسافر ته او اسراف مه کوه فضول -

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ

یقیناً اسراف کوونکی دی رونړه د شیطانانو - او دے شیطان

مه کوه ۱۲ ؎ دا مسئله ده چه احسان کول د مور او پلار دلوئے حق دے چه خدائے تعالیٰ دا حق ذکر کړیدے نه پس د حق خپل نه د مور و رشته مقدم دعا او د پلار ریو حق دے د میرے مور حق ځکه دے چه پلار ډیرے خفه کیږی ترڅو پشان د پلار دے او ما پشان د مور دے او مشر رور پشان د پلار دے او هم د خه شان مشره خور او ترور پشان د پلار ده د سخر حق ځکه دے چه د هغه لور د ده سخه ده او د ده خدمت کوی او د استاذ حق د پلار نه زیات دے ځکه چه د استاذ په ذریعه ده ته روحانی ژوند حاصل شویدے او د مور او پلار په ذریعه ورته جسمانی ژوند حاصل شوے دے - په یو نظر د رحم سره مور او پلار ته د قبول شوی حج ثواب ملاویږی (حدیث) ؎ نو چه ورته حرامه ده نو کنځل او وهل خو لا پریږده - په حدیث کښې دی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی چه څوک ګناه دے چه سړے خپل مور او پلار ته کنځل کوی اصحابو تپوس اوکړو چه دا به څنګه وی نو او ئے فرمائیل چه د بل مور او پلار ته کنځل اوکړے نو هغه به بدل وا خلی نو دا خپل مور او پلار ته کنځل دی سبحان الله څومره په خبره ده ۱۲ ؎ اسراف

دا دے چه په ناحقه خرچ ته په ځائے خرچ نو صدقه ده چه خپله خوری او که خپل بال بچ باندے خوری دا خو فرض خرچ دے او د فرض خرچ ثواب د نفل نه زیات وی او که خوری اتو نو مال خو زیاتیږی او په بے ځایه خرچ سره مال کمیږی ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

ل۱ یعنی که ته څو واړه دے د دے ورلو نه چه فریبان وو یا سنا فریا ځېلو ان یعنی فی الحال ورسره امداد نه شی کولی او ته طمع وی چه ځما لاس ته به مال راشی قرضه وی یا فضل نو د دوی ته خبره نرمه او کړه چه صبر او کړی زه به ستاسو سره ښه او کړم ۱۲

لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ۝ وَ اِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ

د خپل رب نه انکاری. او که ته څو واړوے د دوی نه د پاره د طلب مهربانئ د رب ستا

تَرْجُوْهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ۝ وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً

چه ته ئی امید کوے نو او وایه دوی ته خبره نرمه. او مه جوړوه لاس خپل تړلے شوی

اِلٰى عُنُقِكَ وَ لَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا مَّحْسُوْرًا ۝

څټ ستا ته او مه ئی خوروه ډیر زیات نو کیبنه به ملامته کړے شوے خپل شوے (که اسراف کوے)

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يَقْدِرُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ

یقیناً رب ستا فراخه وی رزق د هغه چا د پاره چه رضا ئی شی او کموی. یقیناً الله د خپلو بندګانو نه خبر

خَبِيْرًا ۢ بَصِيْرًا ۝ وَ لَا تَقْتُلُوْۤا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ ؕ نَحْنُ

خبردار او لیدونکے. او مه وژنئ اولاد خپل د ویرے د مفلسئ نه. مونږ ه

نَرْزُقُهُمْ وَ اِيَّاكُمْ ؕ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ۝ وَ لَا تَقْرَبُوا

رزق ورکوو دوی له او تاسو له. یقیناً وژل د دوی ډېر ګناه لویه. او مه نږدې کیږئ

الزِّنٰۤى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ؕ وَ سَآءَ سَبِيْلًا ۝ وَ لَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ

زنا ته یقیناً دا بے حیائی. او ناکاره لار ده. او مه وژنئ هغه نفس چه

الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ؕ وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوْمًا فَقَدْ جَعَلْنَا

حرام کړی دے الله مګر په حقه سره. او څوک چه قتل شو مظلوم نو مقرر کړے مونږ ده

لِوَلِيِّهٖ سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفْ فِّي الْقَتْلِ ؕ اِنَّهٗ كَانَ مَنْصُوْرًا ۝

ولی د هغه له غلبه نو زیاتے دے نه کوی په قتل کښې. یقیناً د ده سره به امداد کیږے شی

وَ لَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ

او مه نږدې کیږئ مال د یتیم ته مګر په هغه طریقه چه ښه وی ترڅو چه اورسی

ل۲ ځکه چه بخل هم مه کوه ورنه خلق به ورته بد وائی او اسراف هم مه کوه مال به درے ختم شی نو ارمان به کوے ۱۲

ل۳ دا د باری تعالیٰ د وحدانیت دریم دلیل دے چه رزق زیاتوونکے او کموونکے فرد باری تعالیٰ دے ۱۲

ل۴ دا هغه دریم خبره شروع شوه چه ظلم مه کوه نو عذاب به درباندې راشی دلته اته قسمه ظلمونه بیانیږی دا اول ظلم دے چه اولاد مه وژنه د خوارئ د وجه نه رزق به الله تعالیٰ درکوی خپل اولاد ته علم دین نه خودل هم د هغوی قتل دے. په عربو کښې قتل د اولاد په دریے قسمه وه د تنګۍ د وجه نه یا د شرم د وجه نه چه داماد به ورته پیدا کیږی نو وایه ئی جینکۍ قتلولې یا به نذر وه د غیر الله نو دا به ئی هلکان هم قتلول

ل۵ دا دوېم قسم ظلم دے ۱۲

ل۶ دا دریم قسم ظلم دے په ناحقه قتل د مرتد یا د قاتل یا د زانی دے څوک چه مظلوم قتل شو د هغه وارث له به الله تعالیٰ غلبه ورکوی نو زیاتے نه کوی چه بل څوک وژلی به د قاتل نه ۱۲

ل۷ دا څلورم قسم ظلم دے د یتیم سره ظلم مه کوئ د هغه د مال اصلاح کوئ ۱۲

له دا پنځم قسم ظلم دے لوظ پوره کول یعنی په لوظ مه کوئ د لوظ به الله تعالیٰ تپوس کوی چه پوره کړے دے که نه.
۳۵ دا شپږم قسم دے چوک پیمانه او تول صحیح کوئ په دے کښې ظلم مه کوئ د دے انصاف انجام بهتر دے. ۳۶ دا اووم

أَشُدَّهُ ۖ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۖ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ۞ وَأَوْفُوا

طاقت ته رسیدلو ته. او پوره کوئ لوظ خپل. یقیناً د لوظ به تپوس کیږی. او پوره کړئ

الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ

پیمانه کله چه پیمانه کوئ او تول کوئ په تله برابر. دا خبره ښه ده

وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۞ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ

او ښائسته ده په انجام کښې. او مه ورپسې کیږه په هغه شی پسې چه دی ته لره په هغې علم. یقیناً غوږ

وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۞ وَلَا تَمْشِ

او سترګه او زړه د دے ټولو نه به تپوس کیدے شی. او مه ګرځه په

فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ

زمکه کښې په تکبر سره. یقیناً ته نه شے څیرولے زمکه او نه شے رسیدے غرونو ته

طُولًا ۞ كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ۞ ذَٰلِكَ مِمَّا

په دګوالی کښې. د دے ټولو د دے ګناه په نزد د رب ستا ناکاره. دا هغه شے د دے چه

أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا

وحی کړے دے تا ته رب ستا چه د عقل خبرے دی. او مه جوړوه د الله سره اِله

آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ۞ أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم

بل، نو وابه اچولے شے په جهنم کښې کنځلے شوے تیلو هلے شوے. آیا غوره کړی دی تاسو لره رب ستا

بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا

په ځامنو سره او جوړے کړے ئے د ځان د پاره ملائکو لره جینکۍ. (د ځان د پاره) یقیناً وایئ تاسو خبره

عَظِيمًا ۞ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ

لویه. او یقیناً بیا بیا م بیان کړی دی په دے قرآن کښې چه سوچ او کړی دوی. او نه زیاتوی دوی لره

قسم ظلم دے یعنی بے تحقیقه خبره مه کوه. نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی د ګمان نه ځان ساته چه ګمان هر څه چه واورے یعنی تحقیق ئے نه کړے.
۳۷ دا اتم قسم ظلم دے یعنی تکبر مه کوه عاجزی کوه. نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی څوک چه تواضع کوی نو الله تعالیٰ هغه لره پورته کوی او څوک چه تکبر کوی نو الله تعالیٰ هغه ذلیل کوی تکبر والا ته ځان اوچت ښکاری او الله تعالیٰ هغه لره د خلقو په نظر کښې د سپی او د خنزیر نه زیات ناکاره ښکاره کوی الله تعالیٰ فرمائی چه تکبر څما څادر دے څوک چه ئے څما نه اخلی او رته به ئے بوزم او متکبر به په محشر کښې د میږی په مقدار وی او خلق به ئے چقوی او بولس نام جهنم ته به بوتلے شی دا الاندے کند ده د جهنمیانو وینے زوے د دوی خوراک دے الله تعالیٰ دے مونږ د تکبر نه او ساتی ۱۲.
۳۸ دا د توحید مسئله ده
۳۹ دا د عذاب اخروی بیان دے ۱۲
۴۰ دا زورنه ده چه تاسو لره الله تعالیٰ ځامن ورکوی او ځان د جینکۍ غوره کوی چه تاسو ملائکو ته جینکۍ وایئ ۱۲. ۴۱ په دے قرآن کښې قسم قسم بیان کوو م د خلقو د پوهه کولو د پاره لیکن دوی ښه ورا نه یوی ۱۲

لے کہ د اللہ سرہ بل مقابل وے نو ھغۂ بہ د اللہ سرہ مقابلہ کرے وے اللہ تعالٰی د شریک نہ پاک دے۔ دومرہ اوچتہ بادشاہ دے چہ اُووہ اسمانونہ او زمکہ او کوم خلق چہ د دوی پہ مینځ کښے دی ټول د اللہ پاکی بیانوی لیکن دا

الّا نفورًا ﴿٤١﴾ قُل لَّو كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا

مگر نفرت د حق نہ۔ او وایہ کہ وے د اللہ سرہ نور خدایان لکہ چہ دوی وائی نو پہ دغہ وخت بہ طلب

إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا

کړے وے دوی خاوند د عرش تہ لار۔ پاک دے اللہ او لوئے دے د ھغے نہ چہ وائی دوی ډیر

كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ

لوئے۔ پاکی بیانوی د ھغۂ اسمانونہ اُووہ او زمکہ او ھغہ څہ چہ پہ دوی کښے دی۔

وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

او نیشتہ ہیڅ شے مگر پاکی بیانوی سرہ د حمد د ھغۂ نہ لیکن تاسو نۂ پوھیږئ پہ تسبیح د دوی

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ

یقینًا اللہ دے صابرا و بخونکے۔ او کلہ چہ لولے تۂ قرآن نو جوړوو مونږ پہ مینځ ستا او

بَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلْنَا

پہ مینځ د ھغو کسانو چہ ایمان نۂ راوړی پہ آخرت باندے پردہ پټوونکے۔ او غورځوو مونږ

عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا

پہ زړونو د دوی باندے پردے د پوھے د دوی نہ او پہ غوږونو د دوی کښے بوج۔ او کلہ چہ

ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾

یاد کړے تۂ رب خپل پہ قرآن کښے یوازے نو واپس شی دوی پہ شا کا نو خپلو باندے نفرت سرہ

نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ

مونږ پوھیږو وچہ د څۂ د پارہ غوږ کیږدی دوی کلہ چہ غوږ کیږدی تا تہ او کلہ چہ دوی

نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾

جرگہ کوی کلہ چہ وائی ظالمان تابعداری نۂ کوئ تاسو مگر د یو سړی چہ سحر پرے شوے دے۔

لے کا فرانو تاسو پہ دے تسبیح نۂ پوھیږئ۔ تسبیح د ذوی عقل پہ قال سرہ دہ خو دا کافران پکښے فکر نۂ کوی او د غیر ذوی العقل تسبیح پہ حال سرہ دہ یعنی د ھغو د حال نہ د اللہ تعالٰی یو والے معلومیږی خو دا کافران پرے نۂ پوھیږی ۱۲

لے دا د نۂ منلو وجہ دہ یعنی کہ دوی د شرارت پہ وجہ پہ دوی مہر د قہر لگیدلے دے نو دوی کلہ ایمان راوړی بلکہ دوی د ایمان نہ کړکہ کوی ۱۲

سے یعنی دوی تا تہ غوږ کیږدی د حکم د شرارت د پارہ او تا تہ وائی چہ پہ دۂ سحر شوے دے ۱۲

ته يعني تا ته شاعر، كاهن، ساحر، مجنون وائي ليكن دوى پخپله مقصد كښې گمراه كوم لوكښې نه كاميابيږي ځكه چه دوا
تا لونه چه تا پوري نه پوهيږي ۱۲ ته پكار خو دا ده چه دوى حق منلے وے ليكن منى نه التبه اعتراضونه

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

او گوره څنگه بيانوى تا لره مثلونه نو گمراه شول نو نه شى موندلے لار د گمراه كولو

سَبِيلًا ﴿۴۸﴾ وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا

او وائى چه كله شو موږ هډوكى او ذرے نو موږ به بيا پورته كړے شو نوے

جَدِيدًا ﴿۴۹﴾ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿۵۰﴾ أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ

پيدا شوى - او وايه ورته چه شئ كانړى يا اوسپنه يا كوم مخلوق چه لوئے وى په

فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ

زړونو ستاسو كښې نو او به وائى چه څوك به واپس كړى موږ ه او وايه هغه ذات چه تا

أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ

اول پيدا كړى يئ - نو دوى به خوزوى تا ته سرونه خپل او وائى چه كله به وى دا

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿۵۱﴾ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ

او وايه چه شايد وى به نزدے - كله چه او بلى تاسو لره نو فرمان به قبول كړئ تاسو د

وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۵۲﴾ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي

حمد د هغه نه او گمان به كوئ چه نه يئ حصار شوى مگر لږ وخت - او وايه ما بندگانو ته چه وائى دوى هغه خبره

هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ

چه هغه ښه وى - يقيناً شيطان خلاف اچوى په مينځ د دوى كښې - يقيناً شيطان دے

لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿۵۳﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ

انسان لره دښمن ښكاره - رب ستاسو پوهيدى په تاسو - كه رضا ئے شى نو مهربان به او كړى په تاسو

أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿۵۴﴾ وَرَبُّكَ

او كه رضا ئے شى نو به عذاب به كړى تاسو - او مونږ نه ئے لیږلے تا لره په دوى باندے ذمه وار - او رب ستا

لوئى چه خلق په ما مړ باندے
په كما نه شى چه موږ هډوكى
شو نو بيا به څنگه ژوندى
شو نو ته ورته جواب وركړه
او سپنه شئ يا بل كوم داسے
شئ شئ چه د هغه نه دوباره
پيدا كول ستاسو په خيال
كښے گران وى خو هم ورته
تاسو لره دوباره الله
تعالى ژوندى كوى - نو دوى
به او وائى چه څوك به موږ
دوباره ژوندى كوى نو ورته
او وايه چه هغه ذات كوم
چه تا سو لره اول پيدا كړى
وى نو دوى به تكبر سره
سرونه او خوزوى چه كله
به وى ژوندى كول دوباره
نو ورته او وايه چه دا كار
نزدے دے ۱۲

ته د اذ عذاب اخروى بيان
دے چه په قيامت كښے به
بيا د الله تعالى حمد او وائى
ليكن هغه نه پكار نه وى په
دنيا كښے حمد او ثنا پكار دى ۱۲
ته د اد تبليغ طريقه ده
چه په تبليغ كښے ښكلى الفاظ
استعمالوئى د كه چرے شيطان
ستاسو په مينځ كښے خلاف
واچوى بيا به تبليغ بند شى
او داسے وايئ چه الله ته ستا
حال معلوم دے يا به رحم او كړى
يا به عذاب دركړى ځما مخالف
ته كافر او دوزخى مه وايئ ته
په دوى ذمه وار د ايمان نه يئ

۲ دا صرف بيان د حق دے ۱۲ ته د اد بارى تعالى د وحدانيت خلور ثبوت دے په دے كښے د الله تعالى د لوئے علم مظاهره
ده او حاجتو نه هغه ذات پوره كولے شى چه علم ئے په حاجتو نو خور وى ۱۲

له دا دلیل نقلي دے د داؤد علیه السلام نه چه حقه لره باري تعالیٰ زبور ورکړے وه او په حقه کښے حمد وثنا د توحید د باري تعالیٰ دے او معراج هم
وه دا نوے مسئله نه ده ۱۲ ؎ دا دلیلو نو د توحید نمره ده چه عقل او نقل خو دا دے چه حاجتونه چه ده کو ونکے به

اَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيّٖنَ

پوهه دے په هغه چا چه په آسمانونو کښے دی او په زمکه کښے دی - او یقیناً غوره کړی دی مونږ ځینې نبیان

عَلٰى بَعْضٍ وَّاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿٥٥﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ

په ځینو نورو باندے او ورکړے دے مونږ داؤد ته زبور لره - او وایه چه را اوبلئ هغو لره چه ستاسو خیال

مِّنْ دُوْنِهٖ فَلَا يَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيْلًا ﴿٥٦﴾

کښے دی ما سوا د الله نه نو مالکان نه دی د لرے کولو د ضرر ستاسو او نه د بدلولو -

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَبْتَغُوْنَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيْلَةَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ

دوی هغه چه بللے دوی لره طلب کوی رب خپل ته وسیله کوم چه چه نزدے دی

وَيَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ ۗ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ

او امید کوی د مهربانۍ د هغه او ویریږی د عذاب د هغه نه - یقیناً عذاب د رب ستا دے د

مَحْذُوْرًا ﴿٥٧﴾ وَاِنْ مِّنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

ویرے نه - او نشته یو کلی مګر هلاکو مونږ هغه وادور مخے د قیامت نه

اَوْ مُعَذِّبُوْهَا عَذَابًا شَدِيْدًا ۗ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُوْرًا ﴿٥٨﴾

یا عذاب ورکوو هغه لره عذاب سخت - دا دا خبره په کتاب کښے لیکلے شوے -

وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُّرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُوْنَ ۗ

او نه دے منع کړے مالره هیڅ شی د رالیږلو د معجزو نه مګر د خبرے چه دروغ ګڼړلی دی پخوانو خلقو

وَاٰتَيْنَا ثَمُوْدَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا بِهَا ۗ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ

او ورکړے وه مونږ ثمود یانو ته اوښه ښکاره کو ونکے نو ظلم او کړو په هغے او نه را لیږو

اِلَّا تَخْوِيْفًا ﴿٥٩﴾ وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ۗ وَمَا جَعَلْنَا

مګر د ویرولو د پاره - او کله چه او ویل مونږ تاته یقیناً رب ستا خبر دے د خلقو نه - او مونږ ګرځولے هغه

له دا دلیل نقلي دے د ملائکو نه چه ملائک الله تعالیٰ ته ځان نزدے کوی په عبادت سره او د هغه نه ویریږی او د هغه نه طمع کوی ۱۲ ؎ امید د رحمت نه او ویره د عذاب نه اصل د ایمان دے چه ځان ته ګوری نو ویره پکار ده او چه رحم ته ګوری نو طمع پکار ده ۱۲

؎ دا د عذاب دنیوی بیان دے شاه عبد القادر فرمائی چه هر کله د یو بزرګ عبادت کوی یعنی نذر ورله کوی او په مصیبتونو کښے ئے بلی نو چه عذاب را شی نو د هغوی په کولے نه شی یعنی یا د هغه هلاک شی یا بل عذاب د قحط وغیره را شی دا خبره په لوح محفوظ کښے لیکلے ده ۱۲ ؎ دا بیان دے د مانع د معجزے کفار د معجزے غوښتل او دغه معجزے به نه ښکاره کیدے او هسے خو ډیرے معجزے دی د نبي کریم صلی الله علیه وسلم ، الله

باري تعالیٰ او معراج هم د مسئلے په باره کښے او قرآن هم دغه لارښائی نو ته ورکړه او وایه چه لاړ شئ هغو خلقو ته کوم چه ستاسو په خیال کښے دی ستاسو حاجت دے پوره کړی هیڅ کله نه شی پوره کولے ۱۲

تعالیٰ فرمائی چه دستور دا دے چه کومه معجزه دا غوښتے شی او اوبیا نه منی نو دغه خلق هلاک کیږی او نبي علیه السلام خو رحمت دے نو په دے وجه به معجزه نه ښکاره کیده چه خلق د نه منلو په سبب هلاک نه شی نا قه چه ثمود یا نو غوښتلے وه بیا ئے اونه منله او د معراج نه او کور قوم د هلاکوا انکار کړے دے خو نورے معجزے هم دوی زمنی ۱۲

ل ه وابيان دے چه ابليس ستاسو دشمن دے نو دده خبره مه منئ او د نبي كريم صلى الله عليه وسلم ستاسو خير خواه دے نو دده خبره او منئ ۱۲

الرُّءْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِي

خوب چه ما خودلے وه تا ته مګر امتحان د پاره د خلقو او او نه چه بد عرے بیان شوې په

الْقُرْاٰنِ ؕ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ۶۰ وَاِذْ قُلْنَا

قران کښې - او ويرووم دوي لره نو نه زياتوي دوي لره مګر سرکشي لويه - او کله چه ماوويل

لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ

ملائکو ته چه سجده اوکړئ ادم ته سجده اوکړه دوي مګر ابليس اونه کړه - اووئيل زه سجده کوم

خَلَقْتَ طِيْنًا ۶۱ قَالَ اَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ ؗ لَئِنْ

هغه ته چه تا د خټې نه پيدا کړے - او وئيل هغه آيا وينې ته چه دا کوم چه عزتمند دې کړو په ما باندې که

اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ۶۲ قَالَ

روستو دې کړم تر قيامته پورې نو بنيا د به اوباسم د اولاد دده مګر لږ او وې الله چه

اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ۶۳

زه نو څوک چه تابع شو ستا د دوي نه نو جهنم بدله ستاسو ده پوره -

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ

او خوځوه هغه څوک چه ستا طاقت وي د دوي نه په آواز خپل سره او را ولې په دوي باندې

بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ؕ

اسونه خپل او پياده خپل او شريک شه د دوي سره په مالونو کښې او اولاد کښې او وعدې کوه دوي

وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ۶۴ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ

او وعده نه کوي د دوي سره شيطان مګر د دوکې - يقينا بندګان زما نشته تا لره په دوي باندې

سُلْطٰنٌ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيْلًا ۶۵ رَبُّكُمُ الَّذِيْ يُزْجِيْ لَكُمُ الْفُلْكَ

زور - او پوره دے رب ستا کارجوړوونکے - رب ستاسو هغه دے چه چلوي تاسو لره جهازونه

شے په حديث شريف کښې دي چه ابليس قسم اوکړو چه اے الله زما دے ستا په عزت قسم وي چه هميشه به ستا بندګان ګمراه کووم تر څو چه دوي ژوندي وي نو الله تعالى ورته وويلې قسمونه اوکړل چه زما دے په خپل عزت وجلال او په لوئے مرتبې قسم وي چه زه به لے بخښم چه څو پورې بخښنه غواړي به بارے تعالى په بخښنه غوختو ي ير خوشحا ليږ ي ۱۲

سے شاه اسحاق صاحب فرمائي چه د صوت نه مراد آواز ونه د سرود دي او د خيل او د رجل نه مراد دا دے چه خپل تول طاقت د ګمراه کولو ختم کړه - شاه عبد القادر صاحب فرمائي چه په مال کښې شرکت دا دے چه د غير الله نذر نے ګرزوي او په اولاد کښې شرکت دا دے چه نسبت ئے کوي بابا ګانو ته ۱۲

سے دا د باري تعالى د وحدانيت پنځم دليل دے چه جهازونه په دريا ب کښې چلوي کے صرف باري تعالى دے ۱۲

ؒ معلومه شوه چه حلال مال د خدای تعالیٰ فضل دے چه دین کار ئے وشی او په حدیث شریف کښے دی چه که دنیا قدر ره لرله یو کس سره د ماشی د وزر په مقدار روے نو کافر ته به ئے ترے یو گوټ نه وه ورکړے ۔ دا صحه دنیا ده چه دین

فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ ۭ اِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ۝ وَاِذَا

په دریاب کښے چه طلب کړئ فضل د هغه ۔ یقینا الله دے په تاسو مهربان ۔ او کله چه

مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُوْنَ اِلَّآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ

اورسی تاسو ته تکلیف په دریاب کښے نو ورک شی هغه چه تاسو ئے رابلئ مګر صرف الله ۔ نو کله چه بچ کړه

اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ۭ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُوْرًا ۝ اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَّخْسِفَ

تاسو وچے ته نو مخ واړوئ ۔ او دے انسان ناشکره ۔ آیا بے خوفه یئ تاسو د دینه چه ننوکړی

بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ

تاسو لره په غاړه د بیابان کښے یا را اولیږی په تاسو باد کاڼی بیا به بیا نه مومئ د ځان د پاره

وَكِيْلًا ۝ اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُّعِيْدَكُمْ فِيْهِ تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ

څوک وکیل ۔ آیا بے خوفه یئ تاسو د دے نه چه واپس کړی تاسو دریاب ته دوباره نو رالیږی

عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيْحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ ثُمَّ لَا تَجِدُوْا

په تاسو باندے تند هوا نو غرق کړی تاسو ځکه چه تاسو کفر کولو بیا به بیا نه مومئ تاسو

لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيْعًا ۝ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيْٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ

ځان د پاره په مونږ باندے د هغه تاوان غوښتونکے ۔ او یقینا عزتمنه کړی دی مونږ اولاد د آدم او سواره کړی مونږ هغوی په بیابان

وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰي كَثِيْرٍ مِّمَّنْ

او په دریاب کښے او رزق مو ورکړے دے هغوی ته پاکو څیزونو نه او غوره کړی مو دی هغوی په ډیرو باندے هغو نه

خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ۝ يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۢ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ

چه مونږ پیدا کړی دی غوره شرافت سره ۔ کله چه طلب کړو مونږ هر فرقه د سردار د هغوی سره ۔ نو چا ته چه

اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَاُولٰۗىِٕكَ يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُوْنَ

ورکړے شو کتاب د هغه په ښی لاس د هغه نو دوی به لولی کتاب خپل او ظلم به نه کړے شی په دوی

پریږدی نه ده حاصلول حلال دنیا چه دین پکښے نه وی وا پیشان د غرابکو ده او حرامه دنیا خو زهر قاتل دی ۱۲

ۛ دا زجر دے چه په سختئ کښے الله تعالیٰ یادوی او په راحت کښے ئے ترے اړوی معلومه شوه چه کافر هم په سختئ کښے الله لره بالی نو معلومه شوه چه مشرک الله تعالیٰ منی او هغه لوئے متصرف گنړی خو اولیاء هم متصرف گنړی په اذن د الله تعالیٰ سره دغه شرک دے متصرف صرف او صرف الله تعالیٰ دے فوق الاسباب ۔ افسوس چه بعضے تا نته مسلمانان وائی او په سختئ کښے بابا ته آواز وئی چه اے لویه پیره راشه مدد شے نو الله تعالیٰ دے ورته هدایت اوکړی ۱۲

ۜ دا د عذاب دریم ذکر بیان دے ۱۲

ۡ څوک دا پوښتنه نشی کولے چه دا خلق دے ولے هلاک کړل ۱۲

ۢ دا ترغیب دے اتباع د چه دومره مهربانی ما کړیده نو ولے تاسو نا فرمانی کوئ (فائده) څوک چه مریض او وږی نو دا دعا دے وائی الحمد لله الذی عافانی مما ابتلاک به وما فاتنی وفضلنی علی کثیر ممن خلق تفضیلا ۔ نو دغه مرض به ورته اونه رسی (حدیث) ۬ دا د بشارت اخروی بیان دے د امام نه مراد پیغمبر دے ۱۲

لـه ... په آخروي بیان دے (فائده) اصل ظاهر دے چې قرآن په ظاهر عمل کوي نو چې په دے آیت کښې ښه کوي ۱۲
ـله ... د عداوت ... بیان دے چې ... [illegible] ... حکم چل جوړ کړي ... چې تا غلط کړي

ﻗَﻠِﻴﻠًﺎ ۝ وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي ٱلْـَٔاخِرَةِ أَعْمَىٰ

په قیاس د ... ګمراه ـ او څوک چې وي په دې دنیا کښې ړوند نو هغه به په آخرت کښې ړوند وي

وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝ وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ

او ډېر ورک به وي له لارې ـ او دوی غوښتل چې واپس کړي تا د هغه نه چې مونږ رالیږلې دے

إِلَيْكَ لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ ۖ وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ۝ وَلَوْلَآ

تا ته چې او وتړې ته په مونږ باندې غیر د دې نه ـ او په دغه وخت به جوړ کړي تا لره خالص دوست ـ او که نه وے

أَن ثَبَّتْنَٰكَ لَقَدْ كِدتَّ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا ۝ إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ

مضبوط کړے مونږ تا لره نو کړے به وو تا دوی ته میلان لږ شان ـ نو په دغه وخت به رسولے وو

ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ۝

مونږ تا ته دوچنده عذاب د ژوند او دوچنده عذاب د مرګ بیا به نه وې موندلي تا په مونږ باندې امداد کوونکے ـ

وَإِن كَادُوا۟ لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ ٱلْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا ۖ وَإِذًا

او نږدې وو دوی چې تا اوږدوي د دې زمکې نه چې اوباسي تا لره د دې نه او په دغه وخت

لَّا يَلْبَثُونَ خِلَٰفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝ سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ

به هم دوی نه وو ستو شوي ستا نه پس مګر لږ ـ دا قانون دے د هغه چا چې مونږ لیږلي دي ستا نه مخکښې

مِن رُّسُلِنَا ۖ وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ۝ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ

په رسولانو زمونږ او بیا به نه مومې ته زمونږ د قانون تغیر ـ کوه مونځ د زوال د

ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ

نمر نه تر تیارې د شپې پورې او تلاوت د سحر (کوه) یقینا تلاوت د سحر دے د وخت

مَشْهُودًا ۝ وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِۦ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ

حضور د ملائکو ـ او د شپې ... په قرآن سره دا زیات حکم دے تا لره امید دے چې پورته به کړي تا لره

او یاد نه چل کړي لیکن باري تعالیٰ ستا د عصمت ذمه واري اخستې ده ورنه ته به دوی ته مائل شوې وې نو بیا به تا لره په دارینو کښې ډېر عذاب وی د ځتا نو هر څه غټ وي د قرآن نه صاف معلومه شوه چې پیغمبران معصوم دي خو د دوی عصمت اختیاري دے لکه چې ستاسو جوړېدل او غلط نظر نه ځان بچ ساتي په خلاف د ولاړ د ... هغه خو غلط نظر کولے نشي او عصمت د ملائکو غیر اختیاري دے نو ځکه هغوی ته ثواب نه ملاویږي د مسلمانانو اتفاق عقیده ده چې نبیان معصوم دي او اصحاب مغفور دي په حدیث کښې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چې الله تعالیٰ ځما سره امداد کړے دے نو ځما شیطان مسلمان شوے دے نو ما ته به د خیر نه سوا خبره نه کوي ...

ته ... د عداوت دنیوي بیان دے یعني لکه څنګه چې ستا د دین دښمنانو کوشش کوي چې ستا د وطن نه ځو او باسي لیکن دوی به ستا نه روستو لږ زمانه پاتې شي کفار لږه زمانه پس په بدر کښې هلاک شو بیا روستو مکه معظمه فتح شوه ۱۲ ۱۲
ـله هم دغه د باري تعالیٰ

د ... دے چې ... قرآن ... او ... نو د ... ۱۲ ـه په ما ... طبیعت کښې اصلاح
... د زوال نه ... د شپې پورې ... دي او قرآن الفجر (پاتې په صـ ۱۸)

رباتے دَ صفحہ (۱۳ نوٹ) پیتنم دے۔ دَ سحر موټہ تہ ځکہ قرآن وائی چہ پہ دے کښے تلاوت چیری وی او دَ سحر موټہ دَ ملائکو دَ ورتلو وخت دے ... شپے او دَ ورځے دوارہ ملائک حاضریږی نو دا دَ سحر موټہ پہ دوو قیرستو نوکښے لیکلے کیږی۔ دا دحدیث دے۔ ملائک چہ آسمان تہ او خیژی نو اللہ پاک تری تپوس

رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝ وَقُل رَّبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ

ربِ ستا مقام محمود تہ۔ او او وایہ اے ربہ بوځہ ما پہ عزت سرہ او

أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ۝

راوباسہ ما لرہ پہ عزت سرہ او راکڑہ ما لرہ دَ خپل طرفہ حکومت او امداد د۔

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۝

او او وایہ راغے حق او لاړہ باطل یقیناً باطل دے تلونکے۔

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ

او را لیږو مونږ دَ قرآن نہ ھغہ چہ شفا دہ او مهربانی دہ دَ پارہ دَ مؤمنانو۔ او نہ زیاتوی

الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ أَعْرَضَ وَ

ظالمانو لرہ مگر تاوان۔ او کلہ چہ مهربانی او کړو مونږ پہ انسان نو مخ اړوی او

نَأَىٰ بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ۝ قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ

لرے کیږی دَ دہ ځنے۔ او کلہ چہ اورسی ورتہ تکلیف نو شی نا امیدہ۔ او وایہ ھر یو دے عمل کوی پہ

شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ۝ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ

خپلہ طریقہ۔ رب ستاسو ښہ پوھیږی پہ ھغہ چا چہ ھغہ ښہ برابر دے لارے کښے۔ او سوال کوی ستا نہ دَ

الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا

روح متعلق۔ او وایہ چہ روح دَ حکم دَ رب ځما نہ دے۔ او نہ دہ درکړے شوے تاسو تہ پوھہ مگر

قَلِيلًا ۝ وَلَئِن شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ

کمہ۔ او کہ رضا شی ځما نو بوبہ ختم ھغہ شے چہ ما را لیږلے دے تا تہ بیا بہ بیا نہ مومے پہ دے

لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ

راوړو دَ ځان دَ پارہ پہ مونږ باندے ذمہ وار۔ مگر دا وجہ دَ مهربانی دَ رب ستا نہ۔ یقیناً فضل دَ ھغہ دے

او کړو سرہ دَ علم نہ چا سرہ ځما بندہ مونږ ځکہ ورلیږلو چہ پیغام دے دے او دا چہ یا ستاتہ معلومہ دہ چہ بیګلا پہ دے نو پہ ما غلہ کښے دوا او چہ سحر راتللو نو پہ ما غلہ کښے دَ دوا دَ غیبے دَ ما زیګر هم دوہ ځکہ لیکلے کیږی دا لوا فسوس پہ حلہ چا چہ دا مونږ ذمہ کوی نو ځکہ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی چہ دَ سحر موټہ پہ منا فقانو ګران وی۔

مقام محمود: خاص دَ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم دَ پارہ دے یعنی دَ شفاعت عظمی مقام او ځوک چہ تہجد کوی نو دَ ھغہ مقبولیت نصیب کیږی او ځوک چہ تہجد او کړی نو ثواب ورتہ پہ ھغہ سرہ وائی۔ حدیث دے چہ ما تہ بہ دَ جنت ... او ورتہ بہ حکم شی چہ طرف تہ او درومم۔ دا مقام دَ بل چا نہ دے او بل نبی با ربار دَ اللہ تعالیٰ دربار تہ ځی او دعا ګانے سفارش کوی (مشکوٰۃ ص ۴۹۳)

(۲) دے ځنے ... کلہ چہ مونږ ... او کړل او تہجد او دعا گانے او کړے نو علان او کړہ چہ حق راغے او باطل ختم شو۔ دا بشارت دے۔ ... سورۃ یونس کښے فرمائی: شِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ نو قرآن یقیناً دَ مرضونو دَ زړہ دَ پارہ شفا دہ او دَ مرضونو دَ جسم هم شفا دہ چہ کلہ ئے پورے بندہ وی۔ ... واوز ورنہ دہ ۱۲ ... اعتراض نہ کوی روح المعانی والا وائی چہ انصاف وا دے چہ دا تپوس دے دَ روح کبدل دَ انسان نہ دے (۱۲ ... رباتے پہ ص ۴۲۰)

(پاتې د صفحې ۴۱۸ نه) علم د روح نه باقي علم دے فائده يې څه نيشته د يهودو په تحريک تپوس شوے وه د نبي کريم صلی الله عليه وسلم نه د روح او اصحاب کهف او ذو القرنين. نو د روح جواب ئې ورنه کړو او باقي جوابونه په سورت کهف کښې او شوه

عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝ قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا

په تا باندے لوئ دے. او وايه که جمع شي انسانان او پيريان په دے خبره چه راوړي دا سے

بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

قرآن نو نه شي راوړے مثل د دے اګرکه وي ځينې د ځينو د پاره

ظَهِيرًا ۝ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ

امداد. او يقيناً بيا بيا مو بيان کړي دي د خلقو د پاره په دے قرآن کښې هر قسم مثلونه

فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝ وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ

نو انکار کوي اکثريا تو خلقو مګر د انکار نه. او وائي هيڅ کله نه منو ستا تر دے چه جاري کړے

لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا ۝ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَ

مونږ له د زمکے نه چينه. يا شي تا لره باغيچه د کجورو نه او د

عِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۝ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا

انګورو نو کړے ولے په مينځ د دے کښې روانے. يا راتوئ کړے آسمان لکه چه دا

زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ۝ أَوْ يَكُونَ

ستا خيال دے په مونږه ټکړے ټکړے يا راولے الله او ملائکې مخامخ. يا شي تا لره

لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ

کور د سرو زرو يا وا وړ ے آسمان ته او هيڅ کله به يقين او نکړو په الوتو

حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ ۗ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنتُ إِلَّا

تر دے چه راوړے مونږ ته کتاب چه ولولو هغه او وايه پاک دے رب زما نه يم زه مګر

بَشَرًا رَّسُولًا ۝ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ

بشر او رسول يم. او نه دي منع کړي خلق د ايمان نه کله چه راغله دوي ته خو نه

لګه دا زور نه دے چه نبي کريم صلی الله عليه وسلم ته په صفحه ارادہ کړے د چه حقيقت د روح بشکاره شي و نه چه د کافران ايمان راوړي خو باري تعالی د خپلې لوئ شفقت ظلم او کړو چه د کافران کړايمان نه راوړي نو څما ورته څه حاجت دے دوي لاڅه کوے کہ ستا نه د قرآن واپس کړم نو څوک به دے بيا تا لره در کړي خو څما په تا رحم او ترس دے نو څکه درنه نه واپس کوم کافران چه د روح حقيقت غواړي ستا د صداقت د پاره نو دا قرآن ستا د صداقت د پاره څه کم دليل دے که پيريان او انسانان جمع شي نو د دے مثل نه شي راوړے او په دے قرآن کښې ما قسم قسم بيانونه د دے کافرانو د پوهې د پاره کړي دي نو بيا هم دوي اعتراضونه کوي چه خلق به ستا نه شي کله وائي چينه راو باسه د زمکے نه يا د تا لره باغيچه وي د کجورو او د انګورو او په ولے پاڼې بهيږي يا په مونږه د آسمان ټکړه را وا چوه يا دے الله او ملائکه مخامخ راشي يا دے ستا د سرو زرو کور وي يا آسمان ته لاړ شے او ختل ته ستا نه منو ترڅو چه د آسمانه د ځان سره کتاب را نه وړې

تا دے سوالونو جواب وا دے چه ما خدا ئي دعوی نه ده کړے دا کار و نه خو د الله تعالی دي ما خو د رسالت دعوی کړے ده د باري تعالی احکام به تا سو ته رسوم تا سو منئ او که نه منئ. معلومه شوه چه معجزه ښکاره کول د پاتے په صفحه ۴۲۰)

ع ١٠

(بیانے د صفت ۳ نوم) په قدرت د پیغمبر علیه السلام کښې نه دی او چه خوارق ئې وی نو دا د کمال باطنی سره منافی نه دی. کمال ظهور د باری تعالیٰ حکم منل دی، او معلومه شوه چه سړے به د هغې خبرے دعوی نه کوی چه د هغې د قدرت نه بهر وی.

إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝۹۴ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ

مګر دے خبرے چه دوی وائی آیا رالیږلے دے الله بشر لره رسول؛ او وایه که وے په زمکه کښے

مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا

ملائیک چه تلل او سیده لی نو مابه رالیږلے وے په دوی باندې د آسمان نه ملک

رَسُولًا ۝۹۵ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ

رسول - او وایه پوره دے الله شاهد په مینځ زما او ستاسو کښے - یقیناً هغه د بندګانو

خَبِيرًا بَصِيرًا ۝۹۶ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ

خپلو خبردار لیدونکے - او چا ته چه خوښه او کړی الله نو هغه لار موندونکے دے - او چا له چه ګمراه کړی نو

تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ

نو هیڅ کله به بیا نه مومے دوی لره مددګار سوا د الله نه - او جمع به کړو دوی په ورځ د قیامت به مخ

وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ

باندے او چا ړانده او ګانړه - ځائے د دوی جهنم دے - هر کله چه سوړ شی زیات به کړو

سَعِيرًا ۝۹۷ ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا

دوی لره اور تیز - دا بدله د دوی ځکه چه دوی انکار کاوه د آیتونو زمانه او دوی وئیل کله شو موږ

عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝۹۸ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ

هډوکی او ذرے ذرے آیا موږ به بیا پورته کړے شو پیدا اشوی نوی - آیا نه ګوری دوی چه هغه

اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

الله چه پیدا کړی ئے دی آسمانونه او زمکه قدرت والا دے په دے چه پیدا کړی مثل د دوی

وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝۹۹ قُلْ

او مقرر کړے ئے دے دوی لره نیټه چه نشته شک په هغې کښے - نو انکار کړے ظالمانو د هر څه نه بے د کفر نه - او وا

او ئي د انسان سره معجزه خوښوی کوی نو که چرے د باری تعالیٰ سره تکیه خالی ۲ (رد دے نحو)

لـه دا د ایمان د نه راوړو وجه ده یعنی دوی انسان لره رسول نه ګنړی نو ته جواب ورکړه که په دنیا کښے ملائک او سیدے نو پیغمبر به هم ملک د دے واسے خو نه ده په دنیا کښې انسان او سی نو پیغمبر به هم انسان وی ځکه بنی نوع معلم وی او معلم د جنس نه پکار دے.

ﺳـﮯ دا عذاب اخروی بیان دے چه چا د الله تعالیٰ هدایت او نه کړی نو هغه به روند او کونړ او چاړ وی ځکه دوی په دنیا کښے د حق نه غافل وو دا د دوی په جهنم کښے د هغه حال حصه ده چه کله اعلان او شی چه کورے شئ جهنم ته او ما سره خبرے مه کوئ، نو دوی به تبول د غم نه ړانده او کانړه او چاړ بکان شی - دا سخته جزا د دوی ځکه ده چه دوی قیامت او دویم ژوند نه منلو او دوی به وئیل چه مونږ هډوکی او ذرے ذرے شو نو بیا به څنګه ژوندی شو.

ﺳـﮯ دا د قیامت د ثبوت د پاره دلیل دے او د غیبے د باری تعالیٰ د وحدانیت شپږم دلیل دے چه آسمانونه او زمکه پیدا کولے شی نو مخلوق هم بیا دوباره پیدا کولے شی، او چه دومره لوئے کار ورته کوی نو هم بے حاجت پوره کولو والے دے او د دوی په مقابله کښے نه یو څوک حاجت پوره کولو والے شته او نه په دوی څوک نصرا آور شته - د دوباره پیدا کولو د پاره وخت مقرر دے. دوی حصے کفر کوی ضد یان وی ۱۲

ـه واؤ عذاب په دنیوي بیان دے فرعون چه خلاف کاوه نو حقله لره ما هلاک کړو او د غضب ...

لَّوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِذًا لَّاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ

که تاسو مالکان وے د خزانو د رحمت د رب خما نو په دغه وخت بند کړے به وُو تاسو د ویرے

الْاِنْفَاقِ ؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُوْرًا ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍۢ

د خرچ کولو نه ۔ او دے انسان بخیل ۔ او یقیناً ما ورکړے وے موسیٰ ته نهه نښے

بَيِّنٰتٍ فَسْـَٔلْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اِذْ جَآءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ

ښکاره نو تپوس اوکړه د بنی اسرائیلو نه کله چه راغے دوی ته نو او وے ده ته فرعون

اِنِّيْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰى مَسْحُوْرًا ۝ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَآءِ

یقیناً زه ګمان کووم په تا اے موسیٰ چه د جادو کسم شوے ئے ۔ هغه او وے یقیناً معلوم دے تا چه ندی راښکلے دا نښے

اِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَآئِرَ ۚ وَاِنِّيْ لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ

مګر رب د آسمانونو او د زمکے د پوهے د پاره ۔ او یقیناً زه ګمان کووم په تا اے فرعون ته

مَثْبُوْرًا ۝ فَاَرَادَ اَنْ يَّسْتَفِزَّهُمْ مِّنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنٰهُ وَمَنْ

هلاک کیدونکے ۔ نو اراده ئے اوکړه چه تنګ کړی دوی لره په دغه زمکه کښے نو ما غرق کړو هغه لره او هغه

مَّعَهٗ جَمِيْعًا ۙ وَّقُلْنَا مِنْ بَعْدِهٖ لِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اسْكُنُوا

خلک چه ورسره وُو ټول ۔ او ما او وے روستو د هغه نه بنی اسرائیلو ته چه اوسئ په دے

الْاَرْضَ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيْفًا ؕ وَبِالْحَقِّ

زمکه کښے نو کله چه راشی وعده د روستنئ نو راوبه ولم تاسو ټولو لره ۔ او په رښتیا م راښکلے

اَنْزَلْنٰهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ؕ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ۝

دے دا او د رښتیا سره راغلے دے ۔ او ما نه دے رالیږلے تا لره مګر زیرے ورکوونکے او ویره ورکوونکے

وَقُرْاٰنًا فَرَقْنٰهُ لِتَقْرَاَهٗ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ وَّنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيْلًا ۝

او قرآن لره مونږ جُدا جُدا کړے دے چه او لولے دا لره خلقو ته په دمه دمه او رالیږلے مونږ دا لره په دمه دمه

سورة الفجر ۱۴ ۔ ۲ ـه (۱) سپین لاس (۲) همسا (۳) قحط (۴) کم والے د میوو (۵) طوفان (۶) ملخان (۷) کوم (۸) چینګے (۹) وینه تفصیل ئے په سورة اعراف ایت ۱۳۳ کښے دے ۱۲

ـه معلومه شو چه جواب د سخت کلام په سخته سره مناسب وی د دینه کمالی بها دری د موسیٰ علیه السلام معلومیږی ۔ او د دعوت آخری حال دے چه داعی ته پته اولګی چه دے نه سمیږی ۔ او قُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا طٰهٰ ایت ۴۴ ابتدائی حال دے د دعوت چه طمع د اصلاح وی ۱۲

ـه دا اهل مکه ته بیان دے چه د موسیٰ علیه السلام معجزه ده خو دا قرآن هم په حقه سره الله تعالیٰ را لیږلے دے او په حق سره راغلے دے او جبرئیل علیه السلام پکښے څه نقصان نه دے کړے دا د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د نبوت دلیل دے ۱۲

ـه قرآن لره مالږ لږ رالیږلے دے چه خلق پرے ښه پوهه شی ۱۲

سے دا مسئله دغه شان ده چه مشرکانو د الله تعالیٰ د پاره ولد ثابت کړے وو او دا عقیده ئې نقلی دلیل ته محتاج ده او هغه ورسره نه وو نو مسئله د توحید ثابته شوه
نې د روایت نقل وے د دلیل کت بو نه چه د توحید مسئله ثابته شوه. او په قرآن کښې دا دلیل نشته نو دا کرم د اورنه خورږ نو شو چه د او
مرچه، د یهود او نصارٰی - یوسفی او ورے چه دا مسئله کښې د رسول په خله بدره کان بچ کړم د او

قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖٓ اِذَا

او وایه چه ایمان راوړئ په دې او یا مه راوړئ - یقیناً هغه خلق چه ورکړے شوے ورته علم مخکښې ددې نه

يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ۙ وَّيَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَآ

چه اولوستلے شی په هغوی قرآن نو راپرېوزی په زنو، په دا ره د سجدے ۰ او وائی پاک دے رب زمونږه

اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ۝ وَيَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُوْنَ وَ

یقیناً دے وعده د رب زمونږ د کیدو - او راپرېوزی په زنو باندے ژاړی او

يَزِيْدُهُمْ خُشُوْعًا ۝ قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ۭ اَيًّا مَّا

زیاتوی دوی د دوی عاجزی - او وایه اوبلئ الله یا اوبلئ رحمان - هر یو چه

تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَاۗءُ الْحُسْنٰى ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا

بلئ نو هغه لره دی نومونه دغا ښائسته - او په زوره مه وایه په مانځه کښې او نه

تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ

پټ لوله او طلب که په مینځ د دے کښے لاره - او وایه ټول صفتونه هغه الله لره

لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ

دے چه نه دے نیولے هغه د ځان د پاره ولد او نیشته هغه لره شریک په سلطنت کښے او نیشته

لَّهٗ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا ۝

هغه لره مددګار د وجه د عجز کښے او لوئی بیان کړه د هغه ډیره ۰

سُوْرَةُ الْكَهْفِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَّعَشْرُ اٰيَاتٍ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَّاثْنَا عَشَرَ رُكُوْعًا

ایتونه (۱۱۰) خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم لرونکے دے رکوع ګانې (۱۲)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلٰي عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَّهٗ

ټول صفتونه خاص هغه الله لره دی چه رالیږلے ئې په بنده خپل کتاب او نه دے ګرځولے په هغه کښے

سے مشرکو سره کومه سترګه چه د الله د دین نه او نه ئې اوریدلے او ورته ئې رسیدلے. نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه دوه سترګو ته اور نه رسی یوه هغه چه د الله د ویرے نه ژاړی او بله چه د خدائے په لاره کښې اوکړی.
۳ سے دا هغه د توحید مسئله ده چه د دے د تسلیم د پاره الله تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته معراج شوے دے.
۴ سے په حدیث شریف کښې دی چه د الله تعالیٰ یو کم سل نومونه دی چا چه یاد کړل (په عقیدے سره) نو جنت ته داخل شو.
۵ سے د مسلم شریف حدیث دے چه حضرت عائشه رضی الله عنها فرمائی چه دا ایت نازل شوے په دعا کښې یعنی دعا هم په ډیره زوره مه کوه او نه ډیره پټه او ډیره زوره هم مه کوه چه اصحاب د دعا چل یاد کړی. فائده: اصل په دعا کښې اخفاء ده او جهر په دعا کښې یا د پاره د ترغیب دے یا تعلیم یا د پاره د دعوت البته چه په دعا کښې مطلق بدعت دے.
۶ سے نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته دا ایت د عزت وائی نبی کریم صلی الله علیه وسلم په روایت د عبد المطلب او لاد ته خودلو چه په خیر و برانغلل ۱۲
۷ سے د سورت مقصد: په دے سورت کښې د شلو رو شبهو جوابونه دی د اصحاب کهف متعلق او د جنات متعلق او د خضر علیه السلام متعلق او د ذوالقرنین متعلق. نازل شوے دے پس د غاشیه او مخکښې د نحل نه ورا خر مکه مکرمه. خصه ثالث بیان د سلطنت.
(د ځیره ۴۲۳)

د سورت اثبات د توحید په نفی د علم

(زیاتہ ومنت ۲۰۰ نه) په ترتیب قرآن کښې (۱۸) او په نزول کښې (۶۹) حصه ده. شک په قول مخلوق کښه لوئے مخلوق نبی کریم صلی الله علیه وسلم
دے او صفه عبد وے لویه معجزه قرآن دے بیا هم بیا حصه نو معلوم شو چه په خوارق سره څوک معبود نه ګرځی ۰

عِوَجًا ۝ قَيِّمًا لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ

کوږوالے. برابر دے چه ویروے د عذاب سخت نه طرفه د حقه نه او زیری ورکړی حقه مؤمنانو

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝ مَّاكِثِينَ فِيهِ

چه کوی نیکی — چه دوی لره دے ثواب ښه. او وی به په حقه کښې

أَبَدًا ۝ وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝ مَّا لَهُم بِهِ مِنْ

همیشه. او ویروے هغو لره چه وائی جوړ کړے دے الله ولد لره. نیشته دوی لره په دے څه

عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِن

علم او نه پلارانو د دوی ته. لویه خبره ده چه راوځی د خولو د دوی نه. نه وائی

يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِن لَّمْ

دوی مګر دروغ. امید دے چه ته هلاکوونکے ځان خپل په دوی پسے چه ایمان نه

يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً

راوړی په دے خبره د وجه د ارمان نه. یقینا مونږ ګرځولے دے هغه شے چه په زمکه کښې دے

لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا

ښکلا د هغے چه امتحان او کړو د دوی چه کوم یو ښائسته دے په عمل کښې. او یقینا مونږ ګرځوونکی یو هغه شے چه په زمکه

صَعِيدًا جُرُزًا ۝ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ

د میدان خالی. آیا ګمان کوے چه سمڅے والا او تختے والا

كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا

دی د نښو ځمونږ نه عجیبه. کله چه لاړه ځلمیان د غه سمڅے ته نو اووے دوی اے ربه

آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝ فَضَرَبْنَا عَلَىٰ

ورکړه مونږ ته د خپل طرف نه مهربانی او برابر کړے مونږ لره په کار زمونږ کښې درستی. نو ټاپه مو او وهله په

هه سبحان ذو الجبروت والملکوت والکبریاء والعظمة (الحدیث) ... شه ولد معنی نائب دے یعنی کله څنګه چه څوک په پلار زور اور ونا زیږی دے نو دغسے اولیا او انبیاء په الله تعالی زور آور څوک دی د یته شفیع قهری او شفیع شرکی او شفیع غیر شرعی والی ... شے د زور ده ... د تسلی دے نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته چه دوی نه منل نیز د توحید ولے دومره خان کړوے ... دا ټیا څه شے نه دے خو ولے مخالفین پسے دومره تا زیږی ... شک د قولے شبهے جواب دے شبهه دا ده چه اصحاب کهف درے سوه کاله او د ه وه بیا بیدار شو نو شاید چه دوی په متصرف وی او په الله باندی زور اور وی نو الله جواب کوی چه: إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ: یعنی ځلمیان د مخه نه دی او نه په الله زور آور دی البته اولیاء دی نو ځا پیتو ته تر بیه مونږ خوارق او توصیف ئی هم نه کوی (قصه) دقیانوس بت پرست بادشاه وه او حق دین د غه وخت د عیسی علیه السلام وه او د غه بادشاه به په زور په خلقو بے ته سجده کوله دا ځلمیان پټ ته را غلل او د توحید معونت

پس اوکړو د بادشاه مهلت ورکړو دوی پو غار ته لاړل او ویو سویو ګے ... درے سوه نه ... سوه کاله پس بیا د صیح بادشاه په وخت کښے بیدار شو نو دا خرقات ... نو پیدا شو ... زوال او و ... شوه او خدائے ... اعلان ئے حوالہ کړل نو مقصد دا چه په خوارق څوک معبود کیږی نه ...

سه یوسے وطن او وے چه مونږ وه حصار شوی یو ... مونږ پاک دی ... او بی ولیاوے وګورئ چه الله عالم دے په ټولو ... حصار ... او لوحه
... معلومه نه شوه ... غیب دان او الله ... الله صرف همغه ذات دے چه په هر څه پوهه دے ... نو بے علم به څنګه ولی عالم

اِذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَيُّ

غوږونه د هغوی په هغه غار کښے کلونه شمیر - بیا مو راپورته کړل دوی چه څرګند کړو چه کوم

الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوْٓا اَمَدًا ﴿١٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ

یوه ډله د دوو ډلونه یاد ووکړی موده د دوی لره اندازه - مونږ بیانوو تا ته خبر د دوی

بِالْحَقِّ ۭ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ وَّرَبَطْنَا

په رشتیا - یقیناً دوی ځلمیان وو چه ایمان راوړے وو په رب خپل او زیات کړے مونږ دوی ته هدایت - او تړلی مونږ

عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

د په زړونو د دوی کله چه دوی او دریدل نو اووې ویل دوی رب زمونږ رب د آسمانونو او د زمکے دے

لَنْ نَّدْعُوَا۠ مِنْ دُوْنِهٖٓ اِلٰـهًا لَّقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هٰٓؤُلَاۗءِ قَوْمُنَا

هیڅ کله نه بلو سوا د هغه نه بل اله یقیناً به او وایو په دغه وخت غلط خبره - دا قوم زمونږ

اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ۭ لَوْلَا يَاْتُوْنَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍۢ بَيِّنٍ ۭ

جوړ کړی دی سوا د الله نه خدایان - ولے نه پیش کوی په هغوی باندے دلیل ښکاره -

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَي اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾ وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ

نو څوک ظالم دے د هغه چا نه چه تړی په الله باندے دروغ - او کله چه جدا شوئ تاسو د دوی نه

وَمَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗٓا اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ

او د هغو چه دوی ئے بندګی کوی سوا د الله نه نو لاړ شئ د غار ته زیات به کړی تاسو لره رب ستا رحمت

رَّحْمَتِهٖ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِّنْ اَمْرِكُمْ مِّرْفَقًا ﴿١٦﴾ وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا

خپل او تیار به کړی تاسو ته په کار ستاسو کښے آرام - او ته به وینے نمر کله چه

طَلَعَتْ تَّزٰوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِيْنِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ

او خیژی نو کیږی به د سمسته د دوی نه ښی طرف ته ، او کله چه پریوځی نو پریږدی د دوی

... او د کید ونه خوب ... د باچاه ... او د ومره ویدیده ... په احد کښے نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم
زخمی کیږی او حمزه شهید کیږی او وطنی ... والله تعالیٰ خلقو ته د مخلوق عجز ښائی ۱۲

ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ مَنْ

کیڼ طرف ته او دوی په میدان کښې دی د هغه نه دا کار د قدرتونو د الله نه دے چا ته

يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا

چه خونه اوکړی الله نو لار موندونکے دے - او چا لره چه غلط کړی نو هیڅ کله به بیا نه مومے هغه لره مددګار

مُّرْشِدًا ۝ وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَّهُمْ رُقُوْدٌ ۖ وَّنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ

هدایت کوونکے - او ته به ګمان کوے په دوی چه ویښ دی او دوی اوده دی - او په ډډه کوو دوی لره ښي

الْيَمِيْنِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيْدِ ۚ

طرف ته او کیڼ طرف ته - او سپے د دوی غوړولی دی څنګلے په درشل -

لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَّلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝

که ښکاره شے دوی ته نو واپس به شے د دوی نه په تیښته او ډک به شے د دوی نه په ویره کښې -

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوْا بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ

او دغسے مو راپورته کړل دوی چه تپوس اوکړی په خپل منځو کښې - او ووئیل یو وینګی د دوی نه چه څومره

لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۚ قَالُوْا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا

حصار شوی یئ تاسو - نو دوی اووئیل چه حصار شوی یو یوه ورځ یا کمه د ورځے نه - او وئیل دوی رب ستاسو ښه پوهه دے چه څومره

لَبِثْتُمْ ۖ فَابْعَثُوْا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ

حصار شوی یئ تاسو - نو اولیږئ یو خپل د ځان نه په دے روپو سره دے ښار ته نو هغه دے اوګوری

اَيُّهَا اَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ

چه د کوم یو پاک طعام نو راوړی دے تاسو ته خوراک د هغه نه او نرمی دے اوکړی او خبر دے نه کړی چا به

بِكُمْ اَحَدًا ۝ اِنَّهُمْ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوْكُمْ اَوْ يُعِيْدُوْكُمْ

تاسو یو کس - یقیناً که دوی خبر شی په تاسو باندے نو په کاڼو به اوولی تاسو یا به واپس کړی تاسو

ل یو قائل تر سے نه معلوم شو، قَالُوْا لَبِثْنَا، ورے نه معلوم شو قَالُوْا رَبُّكُمْ : د نور ورے نه معلوم شو نو معلومه شوه چه اصحاب کهف اوده و نو اوا تمام د دوی سپے دے ۱۲

ل یعنی وا قبر نه په خپل خو د بازار نه ځان د پاره د روټۍ غوړا وکړئ خو چه صافه روټۍ وی چرته حو تپل والاشرک نه وی چه خوراک د هغه کنده وی او نرمی کوئ چه څوک خبر نه شی زموږ نه ورته نو بیا به یا موږ نه او وژنی او یا به موږ شرک ته واپس کوی نو بیا خو د غرق بید و لا تجد ده - دا ساتی معلومه شو دوی چه غیبدان او کار ساز نه دی نو څنګه په باری تعالی زور آور دی ۱۲

ل سگ اصحاب کهف روزے چند
پئے نیکان گرفت مردم شد
پسر نوح با بدان بنشست
خاندان نبوتش گم شد

با بدان نشست شریف کد
خاندانی شرافتش گم شد
شیخ الهند ره ۱۲

سله و خپیي ما خبر وار ے ورکړو په اصحاب کهفو چه ورے سو وکلو نه روستو بیا پورته شو چه خلقو ته پته او لګی چه پړکړ ... [illegible]

فِیْ مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوْۤا اِذًا اَبَدًا ۝ وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَیْهِمْ

په دین خپل کښے او هیڅکله به کامیاب نه شئ په دغه وخت همیشه. او دغسے مو خبر ورکړو په دوی باندے

لِیَعْلَمُوْۤا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَیْبَ فِیْهَا ۚ اِذْ

چه پوهه شی چه یقینًا وعده د الله حقه ده او نیشته شک په قیامت کښے. کله چه

یَتَنَازَعُوْنَ بَیْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوْا عَلَیْهِمْ بُنْیَانًا ؕ رَبُّهُمْ

جګړه کوله دوی په مینځ خپل کښے ... [illegible] ... رب د دوی

اَعْلَمُ بِهِمْ ؕ قَالَ الَّذِیْنَ غَلَبُوْا عَلٰۤی اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَیْهِمْ

پوهه دے په دوی باندے. او وویل هغو چه زورور وو په کار خپل کښے چه جوړه وو په دوی باندے

مَّسْجِدًا ۝ سَیَقُوْلُوْنَ ثَلٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ وَیَقُوْلُوْنَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ

جمات. ... [illegible] ... دوی به وائی دریے دی خلورم ئے سپے دے. او وائی دوی چه پنځه دی شپږم ئے

كَلْبُهُمْ رَجْمًۢا بِالْغَیْبِ ۚ وَیَقُوْلُوْنَ سَبْعَةٌ وَّثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ؕ قُلْ رَّبِّیْۤ

سپے دے ... [illegible] ... او وائی دوی او وو دی اتم ئے سپے دے. او ووایه رب زما

اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَّا یَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِیْلٌ ۫ فَلَا تُمَارِ فِیْهِمْ اِلَّا مِرَآءً

ښه پوهه دے په شمار د دوی ... [illegible] ... نو جګړه مه کوه په دوی کښے مګر جګړه

ظَاهِرًا ۪ وَّلَا تَسْتَفْتِ فِیْهِمْ مِّنْهُمْ اَحَدًا ۝ وَلَا تَقُوْلَنَّ لِشَایْءٍ اِنِّیْ

ښکاره. او ... [illegible] ... او مه وایه هیڅ ته چه زه کوم

فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ۝ اِلَّاۤ اَنْ یَّشَآءَ اللّٰهُ ۫ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ اِذَا نَسِیْتَ وَقُلْ

دا کار صبا. مګر که رضا شی د الله. او یاد کړه رب خپل کله چه هیر شی. او ووایه

عَسٰۤی اَنْ یَّهْدِیَنِ رَبِّیْ لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ۝ وَلَبِثُوْا فِیْ كَهْفِهِمْ

امید دے چه او به ښائی ما ته رب زما ... [illegible] ... او حصار شو دوی په غار خپل کښے

نزدے حرف د اروا ح او بعضو وے چه روح او جسم به ... [illegible] ... عقیده ده بیا خلقو جګړه او کړه په حق د اصحاب کهفو کښے چه جمات به جوړ کړو یا بله آبادی یا خنثو جګړه کوله په حق د اصحاب کهفو کښے چه ... [illegible] ... نو الله تعالی ... [illegible] ... ابن کثیر ... [illegible] ... دا خلق مشرکان وو یا مسلمانان وو ... [illegible] ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی دی لعنت د خدائے تعالی دے په یهودو او په نصارا چه جوړ کړل دوی قبرونه د انبیاؤ او د نیکانو جماتونه ... [illegible] ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... امت خپل ته دے کار نه ... او حضرت عمر چه قبر د دانیال علیه السلام بیا موند ... عراق کښے نو حکم ئے او کړو چه دا قبر پټ کړئ د خلقو ... ابن کثیر ... او نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی خدایه ... قبر زما ... مه جوړوه چه خلق ئے عبادت کوی ... [illegible]

قول بشهٔ ... [illegible] ... ابن عباس فرمائی ... [illegible]
... [illegible]

دیارلس (۳۰۹) نه یې توحید بیانوي مناسب ده. ؎ کله چې قریشو یهودو ته سړي ولیږل چې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه پوښتنه وکړئ نو هغوی دا اصحاب کهف او روح او ذوالقرنین ... حضور او وشو ... وعده یې وکړه ... لپاره ... نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم ورو ورځې ... وحي نه راتله ... او قریشو خوشحالي وکړه ...

ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِيْنَ وَازْدَادُوْا تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوْا ۚ لَهٗ

درې سوه کاله (۳۰۹) او زیات کړل ورباندې نهه. ووایه چې الله ښه پوهیږي په هغه موده چې پاتې شوي وو ...

غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اَبْصِرْ بِهٖ وَاَسْمِعْ ؕ مَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

خاص د هغه لره دی غیب د آسمانونو او د زمکې. عجیبه لیدونکی او عجیبه اوریدونکی دی. نشته دوی لره سوا د الله نه

مِنْ وَّلِيٍّ ۫ وَّلَا يُشْرِكُ فِيْ حُكْمِهٖۤ اَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَاۤ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنْ

هیڅ مددګار او نه شریکوي په حکم خپل کښې هیڅ یو لره. او ولوله هغه چې وحي شوې ده تاته چې

كِتَابِ رَبِّكَ ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

کتاب د رب ستا دی. نشته بدلوونکی خبرو د هغه لره هیڅوک. او هیڅکله به بیا نه مومې سوا د هغه نه د پناه ځای.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ

او بند کړه نفس خپل د هغوی سره چې بلي رب خپل سحر او بېګاه

يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ

غواړي رضا د هغه او مه اړوه سترګې خپلې د هغوی نه چې غواړې ښایست د ژوند د دنیا.

وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ

او خبره مه منه د هغه چې غافل کړی دی مونږ زړه د هغه د ذکر زمونږ نه او تابعدار شوی دی د خواهش خپل او دی

فُرُطًا ﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ ۫ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَآءَ

کار د هغه زیاتی. او ووایه چې دا حق دی د رب ستاسو د طرفه. نو څوک چې رضا شي نو مومن دې شي او څوک چې رضا شي

فَلْيَكْفُرْ ۙ اِنَّاۤ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا ۙ اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ؕ وَاِنْ

نو کافر دې شي. یقیناً مونږ تیار کړی دی ظالمانو لپاره اور. چاپیره به شي د دوی نه پردې د جهنم. او که

يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ ؕ بِئْسَ الشَّرَابُ ؕ وَ

فریاد او کړي (د تندې) نو ملاو به شي دوی ته اوبه په شان د خټې د تېلو سېزي به مخونه. ډېر ناکاره اوبه دي. او

قریشو خوشحالي وکړه او نبي کریم صلی الله علیه وسلم خفه وه نو جبرائیل راغلو او سورت کهف نازل شو نو د اصحاب کهف او د ذوالقرنین بیان پکښې اوشو او د روح بیان راغی ۱۲ ؎ چې انشاء الله ورته هیر شي نو استغفار دې ووایي. ؎ ابتداء به کنار د مقبرې کښې به جمات جوړوو نو کښې اختلاف شته غوا احتیاط دا دې چې جوړ نه شي. رشید رکایات (اولیاء) څوک چې جائز ګڼي نو هغوی دلیل کوي چې په دې کښې ثواب رسول دی. مو وته ... څوک چې منع کوي نو هغوی دلیل کوي چې په عبادت د الله تعالی کښې به جوړ توجه راشي غیر الله ته ۱۲ ؎ رد دې ګنج ... سلف ... او لتعريض ده په قصه د اصحاب کهف چې په غیب باندې عالم صرف الله تعالی دی. اصحاب کهف ته خو خپله موده هم معلومه نه وه ۱۲ ؎ دا دوهم امر دی چې د کتاب خلقو ته وایه د خلقو د پاره ځانګړي د امن دی د باري تعالی نه بل نشته نه اصحاب کهف او نه بل مخلوق ۱۲ ؎ دا دریم امر دی کوم چې توحید والا خلق دي د هغوی سره مجلس کوه دوی لحاظ ساته دنیادار چې ظالم وي د هغه مه منه ۱۲ ؎ دا څلورم امر دی چې اعلان اوکړه چې دا د توحید مسئله حقه ده ۱۲ ؎ دا د عذاب اخروي بیان دی ۱۲ ؎ دا حکم د پاره د زورونې دی ۱۲ ؎ کله کافران چې او به غواړي نو دا به ورته ورکړې شي نکه

خوړه د تېلو ... صفت عذاب د باري تعالی ... توحید مسئله ... منل ... ده د توحید د مسئلې ... ده ۱۲ ؎ نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي پردې د جهنم څلور دیوالونه دي هر یو دیوال پلنوالي د څلویښتو کالو مسافت دی ۱۲ مشکوٰة ۱۲

لے دا اشارت دے کہ آخرت چہ غوک د باری تعالیٰ حکم منی نو دا مزے بہ کوی پہ آخرت کښے - دا ھم اهتمام دے د توحید
د مسئلے چہ دومرہ لویہ مسئلہ دہ چہ پہ منلو کښے یے دا ہیں لوئے ثوابونہ دی ۱۲ ۔ کے دا د اصلاح د منکرانو د پارہ وڑ

سَاءَتْ مُرْتَفَقًا ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ

ناکارہ آرام دے - یقیناً حقہ خلق چہ ایمان راوړی او کوی ښیگڑی یقیناً مونږ نہ ضائع کوو ثواب

مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ۝ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ

د حغہ چا چہ ښہ وکړی عمل د حغہ - دغہ دوی د پارہ باغونہ د اوسیدو دی چہ بہیږی بہ د لاندے د دوی

الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا

ولے ورتہ کړے شی دوی تہ پہ جنت کښے بنگڑی د سرو او اغوندی بہ جامے

خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ؕ نِعْمَ

شنے د نری ریښمو او د پیړہ ریښمو تکیہ بہ وہلے وی پہ جنت کښے پہ تختونو - ښہ دے

الثَّوَابُ ؕ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ۝ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا

ثواب دا - او ښہ آرام دے - او بیان کړہ دوی تہ مثل د دوو تنو ورکړی وو مونږ

لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَّحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّجَعَلْنَا

یو د دوی دوہ باغونہ د انګورو او چاپیرہ کړی وو مونږ د دواړو ونو کجورے او پیدا کړی وو مونږ

بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۝ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا وَّ

پہ مینځ د دواړو کښے فصل دواړہ باغونو ورکول میوے خپلے او نہ کمی وہ د حغو نہ څہ شے او

فَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ۝ وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ

جاری کړے وو مونږ پہ مینځ د دواړو کښے ویالہ - او وہ د حغہ لرہ میوہ نو وویلو د ملګری خپل تہ او حغہ د ورسرہ

اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا ۝ وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ

زہ زیات یم ستا نہ پہ مال کښے او زور ور یم پہ جمعہ کښے او ورغلو باغ خپل تہ او دے ظالم وو پہ ځان خپل باندے

قَالَ مَآ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًا ۝ وَّمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً وَّ

اُوئے ویلے گمان نہ کوم چہ ھلاک بہ شی دا ھمیشہ - او گمان نہ کووم پہ قیامت چہ قائم بہ شی او

ظ بیقہ دہ چہ پہ دنیا غرور مہ کوئ دا بہ ورانہ وافستے شی دا دوہ ملګری وو پلار لے مړ شوے وہ یو مشرک دنیوی وہ حقہ خپل دنیوی ساز و سامان برابر کړی و او بل مؤمن آخروی سړے وہ د حقہ دنیا خرابہ وہ دینئے برابرہ وہ نو دغہ با فریب مؤمن فخر کا وہ نو حقہ د ورتہ ووئے چہ ما فر کیږہ دا دُنیا ختمیږی ... شکل بہ دَ کا فرخ دنیا ھم ختم شی ۱۲

تے پہ مینځ فصل وہ او چاپیرہ تر ینہ کجورے وے ۱۲

سے او نورے میوے ورلرہ ھم وے ۱۲

ھے پہ طور د فخر دے دوور سرہ خبرے کولے ۱۲

لے یعنی مشرک وہ ۱۲

کے یعنی څی دا جائداد د ختمیدو نہ دے ۱۲

ھے او قیامت کوم دے او کہ قیامت راشی نو زہ بہ بیا ھم ستا د شہ یم

عہ دہ ورسرہ خبرے اوہ ولے یعنی مسلمان ملګری حقہ تہ وئیل وو چہ شرک مہ کوہ تہ بہ تباہ کیږے قیامت راروان دے او دنیا فانی دہ
عمہ لکہ اوس د خلقو خوښہ دہ چہ اعلیٰ کورونہ وے او ښکلے ورسرہ وے ۱۲

لہ یعنی دغه مشرک ته ئے جواب ورکړو چه ته د خپل مولا نه ولے دا فکر کوے چه ته به هلته هم د ورته پیدا کړے شے بیا
وُخانګی وادی به نه بیائے ورنه سرے بوو کړے ے لیکن زهٔ وایم چه هغه الله زما رب دے دهغهٔ سره شوک نه شریکوم او ته

لَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّىْ لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ۝ قَالَ لَهٗ صَاحِبُهٗ
کړے شم واپس طرف د رب خپل ته نو زهٔ به بیا مومم غوره د دینه ځائے - او وے ویل ده ته ملګری د ده

وَهُوَ يُحَاوِرُهٗۤ اَكَفَرْتَ بِالَّذِىْ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ
او هغهٔ ورسره خبرې کولے آیا کافر شوے د هغه ذات نه چه پیدا کړے ئے ته له خاورې بیا د څاڅکی نه

ثُمَّ سَوّٰىكَ رَجُلًا ۝ لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبِّىْ وَلَاۤ اُشْرِكُ بِرَبِّىْۤ اَحَدًا ۝ وَلَوْلَاۤ
بیائے برابر کړے ته سړے - لیکن زهٔ وایم هغه الله دے رب زما او نه شریکوم د رب خپل سره هیڅوک - او کله چه

اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ ۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا
لاړے باغ خپل ته نو تا ولے ونه وے چه رضا شی د الله (هغه کیږی) نیشته هیڅ طاقت مګر په الله سره که

اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ۝ فَعَسٰى رَبِّىْۤ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ
وینے مالره چه زهٔ کم یم ستا په مال او په اولاد کښے - نو امید دے چه زما رب به راکړی مالره غوره د باغ ستا نه

وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ۝ اَوْ
او را وبه لیږی په هغهٔ باندے تندر د آسمان نه نو شی به میدان صاف - او یا

يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ۝ وَاُحِيْطَ بِثَمَرِهٖ فَاَصْبَحَ
شی به اوبه د هغه ادچه نو طاقت به نه لرے هغو لره د طلب - او هلاک شو میوه د هغهٔ نو سحر ئے

يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَاۤ اَنْفَقَ فِيْهَا وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا وَيَقُوْلُ
ګډل ورغوی خپل په هغه شی باندے چه خرچ کړے وو په هغه او هغه ارتاو وه په چتو خپلو باندے او هغه ویل

يٰلَيْتَنِىْ لَمْ اُشْرِكْ بِرَبِّىْۤ اَحَدًا ۝ وَلَمْ تَكُنْ لَّهٗ فِئَةٌ يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ
ارمان مانه چه شریک کړے د رب خپل سره هیڅوک - او نه وه ده لره جماعت چه امداد ئے کړے وے د هغهٔ

دُوْنِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ۝ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ؕ هُوَ خَيْرٌ
سوا د الله نه او نه وه هغه خپله بچ کوونکے (د الله نه) په دغه حال کښے تصرف کول صرف الله لره چه حق دے - الله غوره دے

چه خپل باغ ته لا به نو تا دا ولے ونه ویل ماشاء الله لا قوة الا بالله. که زما مال کم دے او اولاد کم دے نو زما د خپل مولا نه امید دے چه مالره به غوره ستا د باغ نه راکړی به دنیا کښے یا به آخرت کښے او ستا باغ به ختم کړی نو د غیب او شو او د هغهٔ په باغ په شپه کښے تندر او لګید او تول باغ هلاک شو سحر هغه کافر ارمان کاوه چه هغه تخم او مزدوری ام هم نصیب نه شوه او که باغ دیوالونه غورځیدلی او چتونه پرے پراته وو او هغه مشرک ارمان کاوه چه دا زما د شرک ثمره ده ارمان ما شرک نه وے کړے دا ئے ارمان کاوه په بوستان خپل پسے یا په طور د توبے ئے دا خبره او کړه او په دغه وخت چه عذاب پرے راغے نو هیڅ د هغهٔ امداد نه شو کولے او نه هغهٔ ځان بچ کولے شو څکه تصرف صرف د الله تعالیٰ دی نو ک بل متصرف وے یا بل شوک په الله تعالیٰ زور آور وے نو د هغهٔ غور پرے کړے وے خو متصرف صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ عه (زیادة) شوک چه خپل بنځے غوره او وینی دا دعا به کوی ماشاء الله لا قوة الا بالله ، نو په هغه شی کښے به نقصان نه راځی ۱۲ ستا معلوم شو چه وینا د ارشرا او صاحب ر دے ۱۲

ك دا دی اصلاح د منکرانو د پاره او دا طریقه ده چه دنیا فانی ده او آخرت باقی دی
یعنی دنیا داسې ده لکه فصل زر ختمیږی او مال او ځامن هم ختمیږی او ښه کارونه پاتې کیږی

ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ

په ثواب او غوره دی په بدل ورکولو کښې. او بیان کړه دوی ته مثال د ژوندون د دنیا په شان د باران چه

اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا

نازل کړو مونږ هغه د آسمان نه نو او ګډ شو په هغه سره ګیاه د زمکې نو شی شو ریزه ریزه

تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ

چه والوزوی هغه لره بادونه. او دی الله په هر شی قدرت والا. مال او ځامن

زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

ښائست د ژوندون د دنیا دی. او باقی پاتې کیدونکی نیک عملونه غوره دی نزد د رب ستا په ثواب کښې

وَّخَيْرٌ اَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً ۙ وَّ

او غوره دی په امید کښې. او کله چه والوزوو غرونه او ته به وینې زمکه به چاګ ده او

حَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعُرِضُوْا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ؕ

جمع به کړو مونږ دوی لره نو به نه پریږدو د دوی نه یو کس. او پیش به کړے شی دوی رب ستا ته په قطارونو

لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۣ ؗ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ

وائی یقیناً راغلئ تاسو مونږ ته لکه چه مونږ تاسو پیدا کړی وئ اول ځل. بلکه خیال وو ستاسو چه به مقرر نه کړو

لَكُمْ مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا

تاسو لره وعده (د آخرت). او کیخودے به شی کتاب نو ته به وینې مجرمان ویریدونکی د هغه نه چه

فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا

په دغه کتاب کښې دی او دوی به وائی افسوس شه دی څه کتاب لره نه پریږدی واړه خبره او نه

كَبِيْرَةً اِلَّآ اَحْصٰىهَا ۚ وَوَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ؕ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ

لویه مګر ضبط کړی ئې دی هغې لره او بیا به موجود عمل خپل حاضر. او ظلم نه کوی رب ستا

ركوع ٥ / ١٧

ك دا دی اصلاح د منکرانو د پاره او دا طریقه ده چه نیک عمل او کړی دا دی دی خزانه ده او دا دی د پاره جمع ده په آخرت کښې ١٢

ك اہل دنیا کا فراق مطلق است روز و شب در زرق و در بق بق اند ١٢

ك دا دی اصلاح د منکرانو د پاره او دا طریقه ده چه آخرت یاد کړه هلته یا سخت عذاب دی یعنی دا غرونه به ختم شی او زمکه به هوار شی چه ټول شی د غرونو او ټول خلق به جمع شی بیا به د الله تعالیٰ دربار ته پیش شی الله تعالیٰ به ورته اووائی چه تاسو خو ماته دربار ته راغلئ لکه چه مخکښې ما تاسو پیدا کړی وئ بربنډ بې پیزاره نا ښته کړی. ستاسو خو دا ګمان و چه قیامت نه وه او د بنده ګانو عملنامې به پیش کړے شی نو مجرمان به ترینه ویریږی او بیا به آرمان کوی چه افسوس دې کتاب خو څه هم نه دی پریښودی او هرڅه به حاضر بیا مومی باری تعالیٰ خو په چا هیڅ ظلم نه کوی ١٢

ك انتقال دے پہلے خبر تے ١٢

۱ه واذ دویم شبهې جواب دے شبهه پیریانو چه ناری دی وو دوی به متصرف وی او په الله به زور آوری جواب په دا دو وچه دوی فاسق
ابلیس وے نو تاسو دا ابلیس او دده اولاد نه معبودان جوړوئ او ما هغوی نه ترله نه غواړی ۱۲ او په الله باندے دوی

أَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا إِلَّآ إِبْلِيْسَ

هیڅوک باندے۔ او کله چه او وئیلو مونږ ملائکو ته چه سجده او کړئ آدم ته نو سجده او کړه دوی ټولو مګر ابلیس نه

كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهٖ أَفَتَتَّخِذُوْنَهٗ وَذُرِّيَّتَهٗٓ أَوْلِيَآءَ

وه د پیریانو نه نو نافرمانی ئے او کړه د حکم د رب خپل نه۔ آیا جوړوئ تاسو دے او اولاد دده مددګار جوړوئ

مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظّٰلِمِيْنَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَآ أَشْهَدْتُّهُمْ

سوا زما نه او دوی ستاسو دښمنان دی، ناکاره ده ظالمانو لره بدل۔ ما نه دی حاضر کړی دوی لره

خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ

پیدا کولو د آسمانونو او د زمکے ته او نه پیدا کولو د نفسونو د دوی ته او نه یم جوړوونکے

الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ

ګمراه کوونکو لره مددګار۔ او کله چه او وائی آواز او کړئ شریکانو زما ته کوم چه ستاسو په خیال دی

فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَاَ الْمُجْرِمُوْنَ

نو دوی به او بلی هغوی لره نو جواب به ورنه کړی هغوی لره او جوړه به کړو مونږ د دوی کښے ځائے د هلاکت۔ او اوبه

النَّارَ فَظَنُّوْٓا أَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَلَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾ وَلَقَدْ

وینی مجرمان اور لره نو ګمان به او کړی چه دوی ارتاویدونکی دی په هغه کښے او نه به مومی د هغه نه د خلاصی ځائے۔ او

صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ

یقیناً بیا بیا بیان کړی دی مونږ په دے قرآن کښے د خلقو د پاره هر قسم مثال۔ او دے انسان د هر څه نه زیات

شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُّؤْمِنُوْٓا إِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوْا

جګړه کوونکے۔ او نه دے منع کړے خلقو لره د ایمان نه هر کله چه راغے دوی ته هدایت او د بخښنے غوښتو

رَبَّهُمْ إِلَّآ أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِيْنَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

د رب خپل نه مګر دے انتظار چه راشی دوی ته قانون د مخکنو (په دنیا کښے) یا راشی دوی ته عذاب مخامخ (په آخرت کښے)

زورآوری کوی او الله تعالیٰ په پیدا کولو کښے ملګری غواړی نو تاسو د باری تعالیٰ په بدل کښے ناکاره شیطانان او خپل دوستان او د جنت په بدل کښے دوزخ وانخستو واتاسو غلطی او کړه ما خو دوی په پیدا کولو د مخلوق ته نه دی حاضر کړی او نه د دوی د پیدائش په وخت او نه د ګمراهانو څخه امداد دی ۱۲ ۲ دا د عذاب اخروی بیان دے یعنی الله تعالیٰ به کړی او وائی چه خپل شریکان طلب کړئ نو دوی به هغو شریکان خپل چه اولیاء او انبیاء وغیره دی او بلی نو هغه خوتلی دی جنت ته نو دوی به جواب ورنه کړی او د دوی او د هغوی په درمیان کښے خو دوزخ دے د هغه د نه خلاصی ۳ دا زور نه ده چه ما په دے قرآن کښے قسم قسم بیان کړے دے د پوهه کولو د پاره لیکن انسان ډیر جګړه کوونکے دے دوی چه د باری تعالیٰ حکم نه منی نو بل څه ماخو نشته خو هغه به رځی او ګوری چه عذاب ورپسے راشی په دنیا کښے یا په آخرت کښے نو په وخت د عذاب کښے خو بیا ایمان نه دے منظور ۱۲

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ

او نه لیږو مونږ رسولان مګر زیرې ورکوونکي او ویره ورکوونکي۔ او جګړه کوي

كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ ۖ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا

کافران په دروغو سره چه کمزوری کړي په دې جګړه سره حق۔ او جوړې کړې دوی ایتونه زما او هغه چه ویره ورکړی شوې ده

هُزُوًا ۝ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ

لره توکي۔ او څوک دې ډېر ظالم له هغه چه وعظ ورکړی شي په ایتونو د رب خپل نو مخ وګرځوي ورنه او هیر کړي

مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۚ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي

هغه چه وړاندې لیږلي دي لاسونو د ده۔ بیشکه مونږ ګرځولي دي په زړونو د دوی پردې (دې نه) چه پوه شي په دې او په

آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

غوږونو د دوی کڼوالی دی۔ او که ته اوبلې دوی لره هدایت ته نو هیڅ کله به نه شي په لاره دوی هیڅکله

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ

او رب ستا بخونکی مهربان دی۔ که اونیسي دوی په کسب د دوی سره نو ژر به راولي دوی ته

الْعَذَابَ ۚ بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا ۝ وَتِلْكَ

عذاب۔ بلکه دوی لره وعده ده هیڅ کله به بیا نه مومي سوا د هغه نه ځای د امن۔ او دغه

الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا ۝ وَإِذْ قَالَ

کلي دي چه مونږ هلاک کړي دي کله چه ظلم اوکړو او مقرر کړې ده هلاکت د دوی ته وعده۔ او کله چه اوویل

مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

موسیٰ ځوان خپل ته زه به هیڅ نه اوسم تر هغه چه اورسیږم ځای د جمع کیدو د دوه دریابونو یا به تیر کړم ډیر زمانه

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ

نو کله چه اورسیدل ځای د جمع کیدو د دواړو ته نو هیر کړو دوی کب خپل او جوړه کړه هغه لار خپله په دریاب کښې

[illegible]

(۵۳ م ش) وه تر شو نو حضرت موسیٰ تهٔ هیر شو او د یوشع علیه السلام نه هم خبره هیره شوه نو هغه چه زه یوشع علیه السلام نه هم خبره هیره شوه نو بیا
ورته تر ټول حصه ستړي شوا او تکلیف علم په روان وه خونه سستی کید وه چه د مراد خضر علیه السلام دی او د رحمت
مراد نبوت دے او د علم د خضر علیه السلام نه مراد علم تکوینی دے یعنی په بعضو امورو باندے د ولږوه الله تعالیٰ علم

سَرَبًا ۝٦١ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا

سوری - نو هر کله چه تیر و تلل دواړه نو ووے حضرت موسیٰ خپل ځوان ته چه راکړه مونږ ته د سحر خوراک یقیناً او رسید

هٰذَا نَصَبًا ۝٦٢ قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَاۤ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّیْ نَسِيْتُ الْحُوْتَ

مونږ ته د دے سفر نه تکلیف - حضرت او وے آیا ته ګوره کله چه لاړو ورته ګټے ته نو تحقیقه زه هیر شوم ماهی

وَمَاۤ اَنْسٰىنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِی الْبَحْرِ ۖ

او زه هیر کړے نه یم مګر شیطان چه یاد کړم هغه - او هغه جوړه کړه لار خپله په دریاب کښے

عَجَبًا ۝٦٣ قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰۤى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ۝٦٤ ۙ

عجیبه - او وے حضرت دا هغه ځاے دے چه مونږ طلب کولو - نو واپس شو په نقش قدم خپل پلونه کے معلومول

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَاۤ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّا

نو بیا مونده دواړو یو بنده زمونږ بندګانو نه چه ورکړے وه هغه ته رحمت خپل او خودلے وه ورته مونږ

عِلْمًا ۝٦٥ قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰۤى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ

طرفه علم - نو او وے هغه ته موسیٰ آیا ملګرے شم ستا د دے د پاره چه ته او ښائې ما ته د هغه شی نه چه خودلے شوی دے

رُشْدًا ۝٦٦ قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِیَ صَبْرًا ۝٦٧ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا

بند ګی - حضرت او وے یقیناً ته طاقت نه لرے ما سره د صبر کید و - او څنګه به صبر کړے په هغه څه چه

لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ۝٦٨ قَالَ سَتَجِدُنِیْۤ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَّلَاۤ اَعْصِیْ

نه دے تا ته د هغه نه علم لوے - او وے حضرت چه ته به بیا مومے ما که رضا شوه د الله صبر کید ونکے او زه به خلاف نه کوم

لَكَ اَمْرًا ۝٦٩ قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِیْ فَلَا تَسْـَٔلْنِیْ عَنْ شَیْءٍ حَتّٰۤى اُحْدِثَ

ستا د حکم نه - او وے حضرت نو چه ملګرے شوے ما نو تپوس به نه کوے ما نه د هیڅ شی تر دے چه شروع کړم

لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝٧٠ فَانْطَلَقَا ۫ حَتّٰۤى اِذَا رَكِبَا فِی السَّفِيْنَةِ خَرَقَهَا ۖ قَالَ

تا ته د هغه ذکر - نو روان شو - تر دے چه سواره شو په جهاز کښے نو څیرې لرو ئے سورے کړو - او وے حضرت

در کړے وه چه دا خبره وه نه معلومیږی (د دے نه ګوری)
۱ خضر علیه السلام او موسیٰ علیه السلام ته چه علم د شریعت وو او څه علم غیب متعلق دے چه الله تعالیٰ به هغه کار د تکوینات علم ورکوی په ظاهر کښے به هغه د شریعت نه خلاف وی او حقیقت باطنی به د شریعت موافق وی نو ځکه به اعتراض کوی ځکه چه ته به په دے پټو رازونو باندے خبر نه یې (قصه)
یو مرغۍ راغله او د دریاب نه ئے اوبه او سکلے نو خضر علیه السلام موسیٰ علیه السلام ته او وے چه ځما او ستا علم دے ته لکه د دے مرغۍ اوبه او بلا تشبیه د الله تعالیٰ علم د دے دریاب نه هم لوئی دے ځکه چه دریاب محدود دے او علم د باری تعالیٰ غیر محدود دے
۲ یو جهاز والا و دوی لره بے کرایه سواره کړل دوی سره کرایه نه وه سبحان الله بیان وی او کرایه ورسره نشته معلومه شوه چه دنیا په نزد د باری تعالیٰ هیڅ نه دے نو خضر علیه السلام د جهاز نه یوه تخته او ویسته لیکن اوبه جهاز ته نه ننوتے معجزه وه د هغه - نو موسیٰ علیه السلام پرے اعتراض او کړو هغه خو پیغمبر وو او دغه کار هغه د شرع نه خلاف ښکاره شو نو خپله لوظ تر هیر شو ۱۲

أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ

آیا سوری دې کړه چه غرق کړې اهل دَ دې. یقیناً تا اوکړو یو شے ناآشنا - حضر اوویل آیا ما نۀ وو ویلي

إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَ

چه ته هیڅ کله طاقت نۀ لرې ځما سره دَ صبر کولو - اوویل موسیٰ مۀ نیسه ما په هغه هیر ځما او

لَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾ فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ

مۀ غورزوه ما په کار ځما کښې سختۍ - نو لاړل - تر دې چه کله یو ځلمي ته اورسیدل نو حضر

قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

مړ کړو - اوویل موسیٰ آیا مړ کړو تا یو نفس پاک بې دَ عوض دَ نفس بل نه - یقیناً اوکړو تا یو کار عجیبه -

قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾ قَالَ إِن

اوویل حضر آیا ما نۀ وو ویلي تاته چه ته نۀ لرې ځما سره طاقت دَ صبر کولو - اوویل موسیٰ که

سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِن

ما سوال اوکړو ستا نه دَ یو شي پس دَ دې نه نو مۀ ملګرې کوه ما - یقیناً رسیدلې ته تا ځما دَ

لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا

طرف نه عذر ته - نو لاړل - تر دې چه کله اورسیدل خلقو دَ یو کلي ته نو خوراک اوغوښتلو دوي

أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَن

دَ هغو نه نو منع اوکړه هغوي چه میلمستیا اوکړي دَ دوي نو بیا موندۀ دوي په هغه کښې دیوال چه قریب و د

يَنقَضَّ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ

ارتا ویدو نه نو برابر ئې کړو حضر - اوویل موسیٰ که ستا رضا وې نو اغستې به تا په دې کار مزدوري - اوویل حضر

هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِع

دا وخت جدائۍ دے په مینځ ځما او ستا کښې - زۀ به خبر کړم تا لره په حقیقت دَ هغه شي په طاقت لره

ـه بعضې وائي چه واهلک ورکړے وه نو پاک وه یا لویځ وه خو دَ قتل لائق نۀ وه ځکه چه قتل خو حضر نۀ وو کړے - ۳ کلکه شو چه دَ فوري ضرورت دَ پاره سوال جائز دے ۱۲ ـه روح المعاني والاولیٰ چه استطعام وظیفه دَ سائل دے او ضیافت سمار دَ کور ربه دے بعضو وئیلي یو دے - حدیث شریف دے تیار کړي کور دَ جعفر لره طعام ځکه چه راغلي دَ دوي وا ته غم چه دوي شاته دَ طعام تیار ولو دَ پاره او نګاس نه دي - طیبی لیکي چه دَ دے حدیث نه معلومیږي چه مستحب دي کاو شریانو او خپلوانو لره تیار ول دَ طعام دَ مړي اهل ته دریځ ورځو وامکه دوي دَ غم دے - او طعام تیار ول دَ پاره دَ غم کوونکو بنځو چه دَ بهر نه راغلي وي سخت مکروه کار دے - او طعام تیار ول دَ اهل دَ مړي دَ پاره دَ جمع کید و دَ خلقو نا کاره بدعت دے او ضیافت او طعام خوړل شي دے - دَ جریرؓ نه روایت دے چه دَ طعام په موقع نیا حه کنړلو او دَ تا ئځې یعني دَ ویر کوونکو بنځې په حق کښې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي که دے ویر کوونکې توبه او نه ویسته نو په ورځ دَ قیامت به دَ دے یو قمیص دَ زغرې وي او بل قمیص خارښ په دَ ځم وي یعنی دے لره به سخت عذاب وي - دَ دے پوره تحقیق په نشر الرحمان کښې شوې دے ۱۲ ـه او دَ حضر معجزه وه نو موسیٰ علیه السلام ورته او وې چه روے خلقو مونږ لره روټۍ نه ده راکړے نو تا ورله ولے حسبې دیوال برابر کړو ؟ -

له او چې کله جهاز ته دغه عیب ورسیده نو هغه ماهیان ته خلاص شوه جهاز ریبا برابر کړو ۱۲ ؎۲ بل کال ته یې دوا پیدا شو او شو او ولوبه شوه ته دغه زمانې ته یو پیغمبر سره یې نکاح او شوه او هلک ترې پیدا شو او پیغمبر شو چه خلق کوی نو الله کوی ۱۲ ۱۳

عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ

په هغه صبر - او جهاز چه وه نو هغه د غریبانو وه چه مزدوری یې کوله په دریاب کښې

فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ

نو ما اوغوښته چه خرابه کړم دا او وه وړاندې د دوی یو بادشاه چه اخیسته یې هر جهاز زور غ

غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا

په غصب ؎۲ - او هلک چه وه نو د مور و پلار د هغه مؤمنان نو وه او ویریدو چه عاجز به کړی دوی

طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَ

د وجه د سرکشئ او کفر نه - نو ما اراده اوکړه چه ورکړی دوی له رب د دوی غوره د دهٔ نه په پاکئ کښې او

أَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ

نزدې به مهربانئ کښې - او دیوال چه وه نو د دوو یتیمانو هلکانو وه په ښار کښې

وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن

او وه لاندې د هغه خزانه د دوی د پاره او وه پلار د دوی نیک - نو اراده اوکړه رب ستا چه

يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ وَمَا

اورسی دوی طاقت خپل ته او را اوباسی خزانه خپله - مهربانی وه د رب ستا - او نه دے کړے

فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

ما دا کار په خپل حکم سره - دا حقیقت د هغه شی دے چه ته نه لرے په هغې طاقت د صبر -

وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

او تپوس کوی ستا نه د ذی القرنین - نو اووایه زه به کړم تاسو ته د هغه نه څه حال -

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَأَتْبَعَ

یقینًا ما طاقت ورکړے وه دهٔ له په زمکه کښې او ما ورکړے وه دهٔ ته د هر شی سامان - نو شروع کړه هغه

؎۳ د هغې شریعت کې چه څه وه د سرو زرو یوه پله وه: بسم الله الرحمن الرحیم عجبت لمن یؤمن کیف یحزن، عجبت لمن یوقن بالقدر کیف ینصب، عجبت لمن یعرف الدنیا کیف یطمئن بها، لا اله الا الله محمد رسول الله (ابن جریر) ترجمه: تعجب کوم د هغه چا نه چه مؤمن وی بیا خفګان کوی، تعجب کوم د هغه چا نه چه مرګ حق ګڼی بیا خوشحالیږی، تعجب کوم د هغه چا نه چه دنیا پیژنی بیا ورته تسلی کوی دا لویه خزانه وه علم د دین علم د دنیا ۱۲

؎۴ د قرآن نه ظاهر معلومیږی چه پلار د دوی نیک پلار وه نو معلومه شوه چه د نیکانو باری تعالی قدر کوی او د هغوی د اولاد لحاظ کوی دا کار د هغوی د پلار تصرف نه وه دا صرف د باری تعالی کار وه ۱۲

؎۵ دا مقصود د دے قصے دے یعنی دا نا آشنا کار و نه ګڼئ دا صرف د الله تعالی دی نو حاجتونه یوره کوو نګے هم صرف باری تعالی دے په هغه شوک زور آور نشته ۱۲

؎۶ دا د ګلو د م اعتراض جواب دے چه ذو القرنین لوئے حکومت والا وه نو د دنیا وسعم کیږی چه دے به متصرف یا په ما فوق تعالی با الله دے غالب وه - نو باری تعالی جواب کوی چه ما ور له طاقت ورکړے وه په ما زور د ورله وه او په هر سفر کښې هغه عاجز شوے وه ۱۲

ع ۱۰

له یعنی څوک چې ډېر خپه او ویه وی نو دا بې معلومیږي چې په نظر کیښې چه څوک په دغو خپه وا او ګوښه بو کښه پناه کیږي ۱۲

سَبَبًا ﴿۸۵﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِیْ

یوسفی - تر دې چه او رسید ونځائې د پریو تو د نمر ته نو بیائې موند نمر چه پریوتو په

عَیْنٍ حَمِئَةٍ وَّ وَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ؕ قُلْنَا یٰذَا الْقَرْنَیْنِ اِمَّآ

چینه خړه کښې او بیائې موند ل په نزد د هغې یو قوم - ما او وې اے ذوالقرنینه یا به

اَنْ تُعَذِّبَ وَ اِمَّآ اَنْ تَتَّخِذَ فِیْهِمْ حُسْنًا ﴿۸۶﴾ قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ

عذاب کړه دوی یا او کړه د دوی سره ښه سلوک - هغه او وې چا چه ظلم او کړو

فَسَوْفَ نُعَذِّبُهٗ ثُمَّ یُرَدُّ اِلٰى رَبِّهٖ فَیُعَذِّبُهٗ عَذَابًا نُّكْرًا ﴿۸۷﴾ وَ اَمَّا

نو عذاب به ورکړو هغه له بیا به واپس کړے شي رب خپل ته نو ورکړی هغه ته عذاب ناآشنا - او چا چه

مَنْ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهٗ جَزَآءَ ۨ الْحُسْنٰى ۚ وَ سَنَقُوْلُ لَهٗ

ایمان راوړو او اوکړه نیکی نو هغه له جزا ښه ده - او حکم به او کړو هغه له

مِنْ اَمْرِنَا یُسْرًا ﴿۸۸﴾ ؕ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿۸۹﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ

په کار خپل کښې آسانی - بیائې شروع کړو بل سفر - تر دې چه او رسید ځائې د ختلو د نمر ته

وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَّهُمْ مِّنْ دُوْنِهَا سِتْرًا ﴿۹۰﴾ ۙ

نو بیائې موند و هغه چه راختلو په یو قوم باندې چه مانه وو جوړه کړې دوی له په وړاندې د نمر کښې پرده

كَذٰلِكَ ؕ وَ قَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَیْهِ خُبْرًا ﴿۹۱﴾ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿۹۲﴾ حَتّٰٓى

د غسې او شوه - او یقیناً مونږ احاطه کړې ده په هغه څیز چه په نزد ده د هغه علم - بیائې شروع کړو بل سفر - تر دې چه

اِذَا بَلَغَ بَیْنَ السَّدَّیْنِ وَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمَا قَوْمًا ۙ لَّا یَكَادُوْنَ

کله او رسید و مینځ د دوو غرونو ته نو بیائې موند نزدې د دواړو نه یو قوم چه نه پوهیدل په

یَفْقَهُوْنَ قَوْلًا ﴿۹۳﴾ قَالُوْا یٰذَا الْقَرْنَیْنِ اِنَّ یَاْجُوْجَ وَ مَاْجُوْجَ

خبره - او وې دوی (په ذریعه د ترجمان) چه اے ذوالقرنینه یقیناً یاجوج او ماجوج

ک۲ واکه باری تعالیٰ امتحان وه په ده ۱۲ سل۳ نو دے په امتحان کښې کامیاب شو یعنی الله تعالیٰ ده ته اختیار ورکړو په طور د امتحان چه ستا اختیار دے چه د دې قوم سره څه کوې نو ده او وې موافق د رضا د الله تعالیٰ سره چه کوم ظالم دے نو هغه له به زه سزا ورکړم په دنیا کښې او الله تعالیٰ به هم هغه ته سزا ورکوی ناخ په آخرت کښې. لکه په نبی کریم صلی الله علیه وسلم باندې باری تعالیٰ امتحان کړے وو په معراج کښې چه پئې یا شراب نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم پئې او سکل نو الله تعالیٰ ورته او وې که شراب دې سکلې وې نو امت به دې ګمراه شوی وے ۱۲

سک۴ یعنی نمر په دوی باندې لګیدو دې د پردې نه یعنی د دوی جامې او کورونه نه وو

ش۵ اول سفر په مغرب او دویم سفر په مشرق دا دریم سفر شمال ته دے په دې وړاندې په سفر کښې عاجز شو نو معلومه شوه چه حاجت پوره کوونکے نه دے او نه په الله تعالیٰ زور آوړ دے ۱۲

نه پوهېدل مال ماسره پوره دے ځکه تاسو به مزدوري کوئ ۔ ۲۔ سکند د او سپینے دیوال ځي او کړو او بیا یې ګرم کړو او تا نبه یې پرې واچوله

نو ځغلوه پرے او وختے نه شو ځکه چه حفه ښوییه وه او سوري یې پکښے نه شو کولے ځکه چه سخت وه ۔ روح المعاني والا و لکیم

مُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ

روانے کوي په زمکه کښے آیا مقرر کړو تا لره چنده د دے د پاره چه

تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝٩٤ قَالَ مَا مَكَّنِّيْ فِيْهِ رَبِّيْ خَيْرٌ فَاَعِيْنُوْنِيْ

جوړ کړې په مینځ زمونږ او د دوي کښے دیوال ۔ حفه اوویل چه حفه شے چه طاقت یې راکړے رب زما غوره دے نو

بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۝٩٥ اٰتُوْنِيْ زُبَرَ الْحَدِيْدِ ۭ حَتّٰٓى

امداد او کړئ زما سره په مزدورئ کښے چه جوړ کړم په مینځ ستاسو او د دوي کښے دیوال ۔ را وړئ ماته ټکړے

اِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوْا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَعَلَهٗ نَارًا ۙ

د او سپنے تر دے چه برابر شو دیوال په مینځ د دوو غرونو کښے ۔ نو اوویل چه پو کړئ تر دے چه کړو یې حفه اور او

قَالَ اٰتُوْنِيْٓ اُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ۝٩٦ فَمَا اسْطَاعُوْٓا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَ

نو اوویل راوړئ ماته چه تویه یې کړم په دے تانبه ۔ نو طاقت نه وو د دوي چه او ختی د پاسه حفه او

مَا اسْتَطَاعُوْا لَهٗ نَقْبًا ۝٩٧ قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّنْ رَّبِّيْ ۚ فَاِذَا جَآءَ

او طاقت یې نه وه د حفه د سوري ۔ حفه اوویل دا رحمت د رب زما دے (یعنې دا دیوال) نو کله چه راشي

وَعْدُ رَبِّيْ جَعَلَهٗ دَكَّآءَ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّيْ حَقًّا ۝٩٨ۭ وَتَرَكْنَا

وعده د رب زما نو کړي به دا ګړد ګړد ۔ او ده وعده د رب زما حقه ۔ او پرېږدو به مونږ خلق

بَعْضَهُمْ يَوْمَىِٕذٍ يَّمُوْجُ فِيْ بَعْضٍ وَّنُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَجَمَعْنٰهُمْ

ځینے د دوي په ورځ به ګډ وي په ځینو نورو کښے ۔ او پو کړے به شي په شپیلۍ کښے نو راجمع به کړو مونږ

جَمْعًا ۝٩٩ۙ وَّعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَىِٕذٍ لِّلْكٰفِرِيْنَ عَرْضَا ۝١٠٠ۙ الَّذِيْنَ

ټول او ظاهر به کړو جهنم په دغه ورځ کافرانو ته ښکاره ۔ کوم چه

كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِيْ غِطَاۗءٍ عَنْ ذِكْرِيْ وَكَانُوْا لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

وو سترګے د دوي په پرده کښے د ذکر زما نه او وو نه یې شو اورېدل

دا دیوال بهرحال په جزیره کښے وي لکه مرکے چه نیمه دنیا ده او ځینو سره کاله او شوچه ښکاره شوے دے په علامات قیامت کښے دي چه په روستو زمانه کښے کافر یو طرف ته شي او مسلمانان په بل طرف ترشي نو مهدي علیه السلام به ښکاره شي د حسن او حسین دے سید دے نوم یې محمد او د پلار نوم یې عبدالله دے خوئ او رنګ یې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم پشان دے او خاتم الاولیاء دے او عیسی علیه السلام به راکوز شي بیا به مهدي علیه السلام وفات شي او عیسی علیه السلام به خلافت کوي او دین به د نبي علیه السلام چلوي نو دجال به د ده د لاسه مړ شي بیا به دا یاجوج او ماجوج دنیا ته راشي او عیسی علیه السلام به د مسلمانانو سره په کوه طور کښے وي بیا به دوي هلاک شي د عیسی علیه السلام په خیر و سره نو عیسی علیه السلام به د کوه طور نه لاکوز شي او په دنیا کښے به برکتونه پیدا شي د انار دے یوے ټکړے په سوري به خلق کیناستے شي بیا به عیسی علیه السلام وفات شي او د نبي کریم صلی الله

علیه وسلم په خوا کښے به دفن شي بیا به یو قسم هوا راشي نو نیکان به وفات شي او بدان به پاتے شي نو ځغلوی به په دا کښے ناروا کوي

په حفوي به قیامت قائم شي نبي علیه السلام فرمایلي چه یو تن په دنیا کښے الله الله وائي نو قیامت به نه شي قائمیږد ۔ ۱۲ ۱۳

ك وادعلى اب اخروى بيان دے چه ما پرېږدى او څوك بندګان خپل امداد او يان جوړ وى نو دغه خلق كافران دى او د
دوى د پاره ما جهنم تيار كړے دے ۱۲ ك كوى شرك او خيال يې دے چه زه ښه كوم ۱۲ ك د مشركانو د عملونو په
تول نه شى كيدے ۱۲

سَمْعًا ۝ اَفَحَسِبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ يَّتَّخِذُوْا عِبَادِيْ مِنْ

آور بيدل (د حق) آيا ګمان كوى كافران چه جوړ به دى بندګان څما سوا څما نه كارجوړ

دُوْنِيْٓ اَوْلِيَآءَ ۭ اِنَّآ اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ نُزُلًا ۝ قُلْ هَلْ

وونكى (دا به دوى ته څما نه وى هرګز نه) ما تيار كړے دے جهنم كافرانو له ميلستوب - او وايه آيا

نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِيْنَ اَعْمَالًا ۝ اَلَّذِيْنَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي

خبر كړم تاسو په تاوانيانو باندے په عمل كښے - كوم چه خطا شوے دے كوشش د دوى په

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُوْنَ صُنْعًا ۝ اُولٰۗىِٕكَ

ژوند د دنيا كښے - او دوى ګمان كوى چه دوى كوى ښه كار - دوى دغه

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَاۗىِٕهٖ فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيْمُ

دى چه انكار يې كړے دے د دليلونو د رب خپل او د ملاقات د هغه نو برباد شو دى عملونه د دوى نو قائم به نه كړو

لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا ۝ ذٰلِكَ جَزَاۗؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوْا

د دوى د پاره په ورځ د قيامت تول - دغه بدله د دوى جهنم دے ځكه چه دوى كفر كولو

وَاتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَرُسُلِيْ هُزُوًا ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

او جوړ كړى وو دليلونه څما او رسولان څما توقه - يقيناً هغه خلق چه ايمان يې راوړے دے او كړى نيك

كَانَتْ لَهُمْ جَنّٰتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يَبْغُوْنَ

دى دوى له باغونه د فردوس ميلستوب - هميشه به وى په هغه كښے نه به طلب كوى د

عَنْهَا حِوَلًا ۝ قُلْ لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّيْ لَنَفِدَ الْبَحْرُ

هغه نه بدليدل - او وايه كه شى درياب سياهى د پاره د ليكلو د معلوماتو د رب څما نو ختم به شى درياب

قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّيْ وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ مَدَدًا ۝ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا

مخكښے د هغه نه چه ختم شى معلومات د رب څما او اګر كه راوړو مونږ په شان د دغه امداد - او وايه يقيناً زه

ك وا بشارت دے ۱۲ ع (رفا قف ۵) په دے سورت كښے بارى تعالى او فرمائيل چه اصحاب كهف هلكان دى او مؤمنان دى نو معلوم شوه چه اولياء حاجت نه شى پوره كولے لكه اصحاب كهف - بيا الله تعالى فرمائى چه ابليس فاسق دے نو معلوم شوه چه جنات هم په الله تعالى زورآور نه دى او خضر عليه السلام فرمائى چه ما دا كار ونه د الله تعالى په حكم سره كړے دے نو معلوم شوه چه انبياء هم مامور دى - او ذوالقرنين دومره لوئے بادشاه وه ولے بادشاهى ورله الله تعالى وركړے وه او په هر سفر كښے ناچاره شو نو معلوم شوه چه بادشاهان هم الله تعالى ته محتاج دى عه چه كوم د لے تعالى نيك بندګان امداد نشى كولے نو جنات فاسقان به څنګه حاجت روا او زورآور شى په الله تعالى ۱۲ ك يعنى په هر غيب پوهه صرف بارى تعالى دے او حاجت هغه څوك پوره كولے شى چه حاجت ورته معلوم وى نو پوهه په غيب الله دے نو حاجت به هم الله تعالى پوره كوى دا د سورت مقصد دے ۱۲

ته وسورت په سر کښه فرمائیلی وو چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم عبد دے او په معجزے سره معبود شوے نه دے
دلته بیا فرمائی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم بشر دے معبود نه دے نو په ټول مخلوق کښې لوئے مخلوق نبی کریم

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ

بشر یم ستاسو په شان وحی کیږی ماته چه یقیناً اله ستاسو اله یو دے نو هغه څوک چه امید کوی د ملاقات

رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿۱۱۰﴾

د رب خپل نو دے چه عمل نیک او نه دے شریکوی په عبادت د رب خپل کښې هیڅوک

سُورَةُ مَرْيَمَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٌ وَتِسْعُونَ آيَةً وَسِتُّ رُكُوعَاتٍ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د خدائے سره چه بے حده مهربان رحم کونکے دے — رکوع ګانې (۶)

كهيعص ﴿۱﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿۲﴾ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ

معنی ئې الله پوهیږی. دا ذکر د مهربانۍ د رب ستا دے په بنده خپل زکریا باندے - کله چه هغه آواز اوکړو رب خپل ته

نِدَاءً خَفِيًّا ﴿۳﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ

په آواز پټ سره - هغه اووئیل اے ربه یقیناً سست شوی دی هډوکی زما او سپین شوے دے سر زما

شَيْبًا وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿۴﴾ وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ

د بوډاوالی او نه وم په سبب د بلنے ستا اے ربه محروم - او زه ویریږم د خپلوانو نه

مِن وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا ﴿۵﴾

وروستو زما او ښځه زما شنډه ده نو راکړه ماته د خپل طرف نه وارث

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿۶﴾ يَا زَكَرِيَّا

چه میراث واخلی زما نه او میراث واخلی د خاندان د یعقوب نه - او وګرځوه هغه لره اے ربه پسندیده - اے زکریا

إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا ﴿۷﴾

زه زیری کوو مونږ تا ته د یو هلک سره چه نوم د هغه یحیی دے مونږ نه دے مقرر کړے د دے لره پخوا همنامے -

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ

هغه اووئیل اے ربه څرنګه به شی ماله هلک، او ده ښځه زما شنډه ده او زه رسیدلے یم

صلی الله علیه وسلم دے چه هغه عبد دے نو نور مخلوق خو تبول د هغه نه په مرتبه کښې کم دی ۱۲
سه نازل شوے دے بعد الفاطر و قبل طٰهٰ زمانه نزول د هجرت حبشه نه مخکښې دے ترتیب قرآنی کښې (۱۹) او په ترتیب نزول کښې (۴۴)
دے مقصد د سورة په دے سورت کښې په انبیاؤ کښې د زکریا علیه السلام او د عیسٰی علیه السلام او د ابراهیم علیه السلام قصے دی چه د رسول الله تعالی تابعدار ولو په دے قصو کښې د یهودو او نصارا او د کفارو د مکے اصلاح ده مکه یهودو د زکریا علیه السلام نه او نصارا د عیسٰی علیه السلام نه او د مکے کفارو د ابراهیم علیه السلام نه حاجتونه غوښتل او په اولیاء کښې د مریم علیها السلام قصه ده چه هغه عاجزه وه د جبرئیل علیه السلام نه ویریدله او په مسئله تلو کښې د جبرئیل علیه السلام قصه ده چه هغه په حکم د الله تعالی سره راځی نه په خپل اختیار سره
سه د اولاد قصه ده د زکریا علیه السلام کوم پاره د اصلاح د یهودو ده ۱۲ سه دا توسل د

په خپل عجز سره او د خپلے وفا داری سره یعنی چه ستا نه عبادت کوی یم خو محروم نه یم ۱۲ سه میراث په علم کښې مراد دے ځکه د انبیاؤ
تاریخ ساتل دی ۱۲ سه واقعه د تسلی ده چه د الله په دعا قبلولو خوشحاله کول او نه په خپل ذات کښې په بشارت وو ۱۲

ے قدرت د بدوے ڈیرہ بند وشی تو واہ علامہ وی د امید د قابل ستا و ۱۲ — ے ڈیر بہ ئے خوبند شوے وہ خو صفت شے او کوم چہ خپل معمولات د توحید کومون جاری ساتی او زہ خو معذور یم ۱۲ — ے الغرض یعنی پیدا شوا ولدخو نو

مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ۝ قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّقَدْ

د بڈوالی انتہا د بوڑاوالی تہ ۔ حقہ اووئے فرمایل ہم داسی دے وئیلی دی رب ستا چہ دا کار ماتہ آسان دے او یقینا

خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا ۝ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً

کہ پیدا کڑے تا زہ مخکینی او تا نہ وے ہیخ شے ۔ اووئیل زکریا اے ربہ ما او گرزوہ یو علامہ ۔

قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ

حقہ اووئے فرمایل نخنہ ستا دا دہ چہ خبرے بہ نہ شے کولے د خلقو سرہ درے شپے جوڑ روغ ۔ نو راووتو قوم تہ

مِنَ الْمِحْرَابِ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ۝ يٰيَحْيٰى

د عبادت خانے نہ نو اشارہ ئے اوکڑہ دوئیتہ چہ پاکی بیانوئی سحر او بیگاہ ۔ اے یحیٰی

خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ۭ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۝ وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا

وانخلہ کتاب پہ کوشش سرہ ۔ او مونگ ورکڑو دہ حکمت تہ پوہہ چہ ماشوم وو ۔ او شوق د خپل طرف نہ

وَزَكٰوةً ۭ وَكَانَ تَقِيًّا ۝ وَّبَرًّۢا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۝ وَ

او پاکی ۔ او وو دہ پرہیزگار ۔ او نیکی کونکے د مور پلار سرہ او نہ وہ ظالم گناہگار ۔ او

سَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۝ وَاذْكُرْ

سلام دے پہ حقہ کلہ چہ پیدا شوا او کلہ چہ مڑ شو او کلہ چہ راپورتہ بہ شی ژوندے ۔ او یاد کڑہ

فِي الْكِتٰبِ مَرْيَمَ ۘ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۝ فَاتَّخَذَتْ

کتاب کبنے (قصہ) د مریمے کلہ چہ جدا شوہ د کور خپل نہ ځائے مشرق طرف تہ ۔ نو جوڑ ئے کڑہ

مِنْ دُوْنِهِمْ حِجَابًا ۣ فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا

بیلتون د دوی کبنے پردہ ۔ نو مونگ او لیگلو دے تہ فرشتہ خپلہ نو شوہ دے د پارہ بشر

سَوِيًّا ۝ قَالَتْ اِنِّىْٓ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝ قَالَ اِنَّمَآ

تندرست ۔ او وئے ویل زہ امن غواڑم پہ رحمان سرہ ستا نہ کہ ئے تہ پرہیزگار ۔ او وئے ویل یقینا

الله تعالیٰ ورتہ او فرمایل ۱۲ — ے پہ دے کار و تو کبنے شوق عظیم احسان د باری تعالیٰ دے ۱۲ — ے یعنی د دوارہ امان دے د باری تعالیٰ د طرف نہ پہ وخت د پیدائش کبنے د شیطان نہ او پہ وخت د وفات کبنے د عذاب د قبر نہ او د تکالیف د سکرات نہ او پہ وخت د حشر کبنے د عذاب د آخرت نہ ۱۲ — ے وادویہ قصہ دہ د مریم علیہا السلام او پہ دے کبنے د دے وہم دفعہ دہ چہ مریم علیہا السلام تہ بہ خاوند نہ ملاؤ شو دے او بے خوا میوہ ورتہ باری تعالیٰ ورکڑیدہ نو زکرامات ورو ہم باری تعالیٰ ورکڑیدی نو وا وہم کیدہ چہ دا بہ حاجت پورہ کوونکی دہ او ہم باری تعالیٰ بہ نازولے او غالب وی نو پہ دے قصہ کبنے باری تعالیٰ د صرف معجزا او بے علمی بیان او کڑو چہ د حیض مرض پرے راغلے وہ او د جبرئیل علیہ السلام نہ و پیریدہ او صرف نہ پیژندہ و ۔ او د لنگون درد پرے راغلے وہ او د خپل ورکوالی آرمان ئے کاوہ او د دے خو لوکارونو نہ صاف نہ معلومیږی چہ دا خا جزہ وہ او بے علم وہ او سرہ کڑہ دے نہ لوبہ ولیہ وہ خو معبودہ نہ وہ او نہ پہ اللہ تعالیٰ غالبہ وہ نو حاصل دا چہ تا سو د مریم علیہا السلام پہ حق کبنے کے سہ کوئی چہ کو صفت تو صیف کوئی بلکہ صفت ولیہ وہ لیکن زیاتے ہم مہ کوئی پہ صاحب د تے غواړی ۱۲ — ے رواپہ عتہ معلوم شوہ ... شرق کار وصلہ فضل وے ۱۲

(وَ مَسْئلہ (۸) یعنی د فسل د پاره لرې پرده اوکړه نو جبرئیل علیه السلام راغې په شکل د مضبوط انسان نو ویې ورته او ویل ګ
سلامتیا نو ماته به ګټه نه وایې «ارزو دے ګټې» لے نو حضرۀ ورته او وے چه زه الله تعالیٰ قاصد رالیګلې یم وا پیغام رسوم تا ته

رَسُولُ رَبِّكِ ۖ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ۝ قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ

رسول د رب ستا یم - چه او بخښم تا ته هلک پاک - او وے حضرۀ چرته به اوشي ما لره هلك

وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۝ قَالَ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ

او نه دے رسیدلے ماته انسان او نه یم بدکاره - او وے حضرۀ ګټې به اوشي - ویلي دي رب ستا دا

عَلَيَّ هَيِّنٌ ۖ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ أَمْرًا

کار ما باندے آسان دے او چه کړو هغۀ لره نښه د خلقو د پاره او مهربانی زمونږ طرفه او دے دا کار

مَّقْضِيًّا ۝ فَحَمَلَتْهُ فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ۝ فَأَجَاءَهَا

مقرر - نو حمل وانستو حضرۀ نو یو وړے ده لره یو طرف ته - نو راوسته حضرۀ لره

الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا

درد د زیږون د کجورے ته - او وے حضرۀ ارمان مړه وے مخکښې د دے نه

وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ۝ فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ

او وے هیره او وزګار - نو آواز اوکړو حضرۀ ته د لاندے طرف د حضرۀ نه چه غم مه کوه پیدا کړې یده

رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝ وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ

رب ستا کوز طرف ستا چینه - او خوځوه خپل طرف ته د پاره د تنې د کجورے نو را تاوه به کړې تا ته

رُطَبًا جَنِيًّا ۝ فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ

خرما پخه - نو خوره او څښه او یخے کړه سترګے - نو که اووینے ته د

الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

انسانانو نه یو کس - نو او وایه چه ما منلے ده د رحمان د پاره روژه نو هیڅ کله به خبرې اونکړم

الْيَوْمَ إِنسِيًّا ۝ فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ

نن د هیڅ انسان سره - نو راوړو حضرۀ دۀ لره قوم خپل ته - او وے هغوی اے مریمے یقیناً تا پیش کړو

چه الله تعالیٰ تا له یو هلک حلال او وے چه څنګه به هلک اوشي ماته انسان نه دے رسیدلے او نکاح سره او نۀ به کاره هم نۀ یم حضرۀ ورته او ویې چه دا د باری تعالیٰ فرمان دے او دا کار باری تعالیٰ ته آسان دے او دا کار هغه د علامت ګرځولو د قیامت او د باری تعالیٰ د مهربانۍ نو نه ده نو حضرۀ حمل وانستو او مقام پوره شو نو یو طرف ته لاړه او کله چه درد پیدا شو نو د یوے کجورے ونې ته راغله نو حضرۀ او وے چه ارمان مړه وے نو جبرئیل علیه السلام ورته د لاندے نه آواز اوکړو غم مه کوه دا نصیب وا بیګم دے چه په وچ او چه زمکه کښې باری تعالیٰ چینه پیدا کړه او دا وچ ونه د کجورے خدائے تعالیٰ شین کړه او پخه کجورے پکښې اوشوې نو دا خرما او خوره او دا اوبه څښه او سترګے یخے کړه او که څوک درته اووینی نو ورته وایه په اشاره چه ما روژه ده او په دغه زمانه کښې روژه دا وه چه څوک د خپل اهل سره به خبرې نۀ کولې او خبرې پکښې بند دے د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په دین کښې خبرې بندول په رمضان کښې او په دے کښې ثواب ګنړل بدعت دے منع کړے ده نبي کریم صلی الله علیه وسلم د هغه روژے نه چه خبرې پکښې هم بندې شي په اعتکاف کښې هم معتکف د خیر خبرے کولے شي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی حما

او دین کښې ملنګی نیشته چه سړے خبرې نۀ کوي د خیر خبرې خو ثواب دے - نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي حما
د امت رهبانیت جهاد فی سبیل الله دے په توره وی او که په ژبه ۱۲

له هارون ته ورته وو ... يعنی پلار او مور دے دواړه بنده وو نو تا داځه اوکړل ... نو هغوی اشاره اوکړه ... په تن کښے ... يعنی زه حاجت په روا کولو ... وته خو بچے نو عيسیٰ عليه السلام او د ... خدائے بنده يم ... مقصود ... نو يم او نه ... الله تعالیٰ ...

شَيْـًٔا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يٰٓأُخْتَ هٰرُوْنَ مَا كَانَ اَبُوْكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَّمَا كَانَتْ

يو شئے عجيبه - اے خورے د هارون نه وه پلار ستا سړے بد او نه وه

اُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾ فَاَشَارَتْ اِلَيْهِ ۖ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِى الْمَهْدِ

مور ستا بدکاره - نو اشاره اوکړه هغے ده ته - نو اوويل هغوی چه څنګه به خبرے اوکړو هغه چا سره چه وی په ګهواره کښے

صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ اِنِّىْ عَبْدُ اللّٰهِ ۗ اٰتٰنِىَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِىْ نَبِيًّا ﴿٣٠﴾

ماشوم - اووئيل هغه چه زه بنده د الله يم راکړے ئے دے ما ته کتاب او ګرځولے ئے يم زه نبی -

وَّجَعَلَنِىْ مُبٰرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ ۪ وَاَوْصٰنِىْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا

او ګرځولے ئے يم ما له برکتی چرته چه يم زه او هغه وصيت کړے دے ما ته په مانځه او په زکوٰة سره تر څو

دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ وَّبَرًّاۢ بِوَالِدَتِىْ ۫ وَلَمْ يَجْعَلْنِىْ جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَالسَّلٰمُ

چه يم ژوندے - او احسان کوونکے د مور خپلے سره - او هغه نه دے ګرځولے ما له ظالم بے نصيبه - او سلام دے

عَلَىَّ يَوْمَ وُلِدْتُّ وَيَوْمَ اَمُوْتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ذٰلِكَ عِيْسَى

په ما کله چه پيدا شوم او کله چه به مرم او کله چه به راپورته کړے شم ژوندے - دا عيسیٰ

ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِىْ فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾ مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ

ځوئے د مريمے دے (دا) خبره حقه کومه چه دوی پکښے شک کوی - نه دے د الله لره وا ... چه

يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ ۙ سُبْحٰنَهٗ ۭ اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ

جوړ کړی هغه ولد - پاک دے هغه - کله چه حکم اوکړی د کوم کار نو يقيناً وائی هغه ته چه شه نو

فَيَكُوْنُ ﴿٣٥﴾ وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّىْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ۭ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٦﴾

هغه شی - او يقيناً الله رب زما دے او رب ستاسو دے نو تاسو د هغه بندګی کوئ - دا لاره ده برابره -

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ

نو مختلف شو ډلے په مينځ خپل کښے - پس عذاب دے کافرانو لره د حضور د

اسلام او وے ... الله تعالیٰ ... او مور ته برکت ... او د مانځه او زکوٰة ... ترڅو چه ژوندے يم ... سلامتيا ... عيسیٰ عليه السلام ته حاجت ... الله تعالیٰ غالب ... عيسیٰ عليه السلام ... حاجت ... بادشاه ... عيسیٰ عليه السلام ... يعنی عيسیٰ عليه السلام خو ... صرف الله تعالیٰ دے رب ... مقصود ... صرف د الله تعالیٰ کول ... ماسوا الله ... عيسیٰ عليه السلام ... حاجات ... الله تعالیٰ غالب ... عيسیٰ عليه السلام ...

کو ... رب صرف الله دے ... توحيد ... قيامت ... عذاب ... افسوس ... ورځ ...

ته واورا ابراهيم عليه السلام قصه ده د دے وهم د رفع کولو پاره ده چه ابراهيم عليه السلام به متصرف وی یا به وی په الله تعالی غالب وی

يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ

د ورځې لويې نه - عجيبه اوريدونکي به وي او عجيبه ليدونکي به وي هغه ورځ چه راشي ما ته ليکن ظالمان

الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ

نن ورځ په ګمراهۍ بنکاره کښې دي - او اووېروه دوی د ورځې د ارمان نه کله چه فيصله شي

الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ

کار او دوی په غفلت کښې دي او دوی ايمان نهٔ راوړي - يقيناً موږ به ميراث سره

الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ

د زمکه او هغه څوک چه په دې دي او موږ ته به واپس کړې شي دوی - او ياد کړه په کتاب کښې

إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ

ابراهيم - يقيناً وو هغه رښتونې نبي - کله چه هغهٔ اووې پلار خپل ته اے بابا ولې بندګي کوې

مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ

د هغه څه چه نه اوري او نه ويني او نه شي لرې کولې ستا نه هيڅ ضرر - اے بابا يقيناً راغلے

جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

دے ما ته د علم نه هغه څه چه نه دے راغلے تا ته نو روان شه ما پسې چه اوښايم تا ته لار برابره -

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

اے بابا مه بندګي کوه د شيطان - يقيناً شيطان وو د رحمان نه نافرمانه -

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ

اے بابا زهٔ ويريږم چه اورسي تا ته عذاب د رحمان نه نو شې به

لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾ قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِنْ

شيطان له ملګرے - هغهٔ اووې آيا مخ اړونکے يې ته د الهو زما نه اے ابراهيمه که منع نهٔ

نو کافرانو د دې نه ماټوته خوښتل او د ده تصويرونه په بيت الله شريف کښې ايښودے وو نو الله تعالی فرمائيلي چه دے خو يو رښتونے او خپل پلار ته ئې توحيد بيانولو (قصه) د ابراهيم عليه السلام پلار آزر د نمرود وزير اعظم وو او هم د هغهٔ پيروی او نمرود به بې د آزر نه فيصلې نه کولې ترڅو چه آزر به تاج د نمرود په سر نهٔ وو ايښودے نو د آزر کره خلور سوه جينکۍ د غه وخت په طور د تحفو وې ۱۲

۲ـے د غير الله بندګي د شيطان بندګي ده ځکه چه د شيطان په حکم شوے ده ۱۲

۳ـے دا د آزر جواب دے ابراهيم عليه السلام ته ۱۲

له محروم هغه دے چه د غیر الله نه مدد غواړی. ځه محروم شی ځکه چه غیر رب بلم او هغه په هر څه پوهه او قدرت والا نه دے

لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ۝٤٦ قَالَ سَلٰمٌ عَلَيْكَ ۚ سَأَسْتَغْفِرُ

شوے ته نو به ستا سنګسار کړم او ووځه ما نه اوږده زمانه. حضرت ابراهیم وویل سلام دے په تا ژر به بخښنه وغواړم

لَكَ رَبِّي ۚ إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ۝٤٧ وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ

تا لره د رب خپل نه. یقیناً هغه دے په ما مهربانه. او جدا کیږم ستاسو او د هغو نه چه تاسو ئې بلئ

دُونِ اللّٰهِ وَأَدْعُوا رَبِّي ۖ عَسٰى أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ۝٤٨

سوا د الله نه او بلم به رب خپل. امید دے چه زه به نه شم په غوښتلو د رب خپل سره محروم

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۙ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ

نو هر کله چه جدا شو هغوی او د هغو نه چه دوی ئې عبادت کولو سوا د الله نه. او ورکړو مونږ هغه ته اسحاق

وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝٤٩ وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَ

او یعقوب. او دواړه مونږ کړل نبیان. او ورکړه مونږ دوی ته د رحمت خپل نه او

جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ۝٥٠ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوسٰى ۫

ما ورکړه دوی لره نیک نامی بلنده. او یاد کړه په کتاب کښې موسیٰ

إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝٥١ وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ

یقیناً دے وه غوره شوے او وه رسول نبی. او ما ورته آواز وکړه د بنی

الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ۝٥٢ وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ

طرف د طور نه او نږدے مې کړو هغه د راز د پاره. او ما ورکړه هغه ته د مهربانئ خپلے نه ورور د هغه

هٰرُونَ نَبِيًّا ۝٥٣ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ إِسْمٰعِيلَ ۫ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ

هارون نبی. او یاد کړه په کتاب کښې اسمٰعیل یقیناً دے وه ریښتونے په وعده کښې

وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝٥٤ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ ۖ وَكَانَ

او وه رسول نبی. او هغه حکم کاوه اهل خپل ته په مونځ سره او په زکوٰة سره او وه

له محروم هغه دے چه د غیر الله نه مدد غواړی. لله څوک چه د والا دے. لله څوک چه د غیر الله نه طمع پرېږدی د وحی د خپل رب نه امید د غواړی نو د غضب الله تعالیٰ د هغه سره نه کوی او نیک نامی ورلره ورکوی. لله ماده باقی انبیاء قصے دی چه دوی بیان ولو لیکن خدایان نه وو او په باری تعالیٰ باندے غالب نه وو تو لو باری تعالیٰ ته ژړل. لله کمال دا دے چه سړے خپله حمد بنده وی او خپل اهل وعیال ته هم د نیکو دعوت ورکوی. لله غوره کیده د باری تعالیٰ په دربار کښے دا دی چه سړے خپله بنده وی او نورو ته خصوصاً خپلو ته د نیکو دعوت ورکوی. عه یو سړے د خدائے تعالیٰ مخلوق ته د دین دعوت ورکوی نو هغه به دا دعا کوی اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِّیْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِیًّا یعنی اے خدایه ما نیک نامه کړے چه خلق د خولے نه د توحید مسئلې شائع شی او خلق خبره او منی واشهوت پسند ی ده. لوکو دین د پاره ده نه د پاره د خپلو اغراض نو فاسد وه یا خدایه مونږ د دین صحیح غلامان کړے د اولاد سره. آمین یارب العالمین

له یعنی بی قوانه ده اوش په باری تعالیٰ باند ے غالب وه نو دَ حغه توجین به نه کوی اوله به تربیه حاجت خوا یی بی ۱۲

عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا ۝ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيْسَ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيْقًا

په نزد د رب د ده خوښ وه - او یاد کړه په کتاب کښې ادریس. یقیناً دے ده چه ډیر رشتونے

نَّبِيًّا ۝ وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

نبی - او پورته کړو ما ګمانځے اوچت ته - دوئ هغه دی چه مهربانی کړیده الله په دوی باند ے

مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ وَّمِنْ

په نبیانو دی د نسل د آدمؑ نه - او د هغه نه چه ما سواره کړی وُو د نوحؑ سره او د

ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْرَآءِيْلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا اِذَا تُتْلٰى

نسل د ابراهیمؑ نه او د یعقوبؑ نه او د هغو نه چه مونږ ورته هدایت کړے او غوره کړی - کله چه

عَلَيْهِمْ اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ۝ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ

او لوستے شی دوئ ته آیتونه د رحمان ارتما وه دوی سجده او ژړاری - بیا پیدا شو ورستو د دوی پسے

خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ۝

نا اهله چه غلط ے کړه دُعا او تابعداری او کړه هغو د خواهشاتو نو ژر به مخامخ شی د ګمراهۍ سره

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ

لیکن هغه څوک چه توبه ئې او ویسته او ایمان ئې راوړو او عمل نیکی ئې او کړو نو دوی به لاړشی جنت ته

وَلَا يُظْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ۝ جَنّٰتِ عَدْنِ ۨالَّتِيْ وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ

او ظلم به او نشی دوی سره هیڅ - باغونو کا وسید و کوم چه وعده کړیده رحمان د بندګانو خپلو سره

بِالْغَيْبِ ۭ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ مَاْتِيًّا ۝ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا سَلٰمًا ۭ

بے لیدو - یقیناً دی وعده د هغه ته رسیدل - نه به آوری په هغې کښې ناکاره خبره مګر سلام -

وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيْهَا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ۝ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ مِنْ

او دوی له رزق د دوی وی په هغه کښې سحر او بیګاه - دا جنت دے چه په میراث سره ئې ورکوو مونږ خپلو

ک پس د وفات نه لوبه مرتبه ورکړه باری تعالیٰ ورکړیده ۱۲

ک دا د تیرو انبیاؤ سره لګی یعنی دوی ته باری تعالیٰ هدایت کړے وے او دوی الله تعالیٰ ته سر په سجده او په ژړا دی یعنی دوی حاجت پوره کونکی او په الله تعالیٰ غالب نه دی بلکه نیک بندګان دی ۱۲

ک سوال چه هر کله دا تول نبیان الله تعالیٰ ته ژاړی نو ولے خلق د دوی نه حاجتونه غواړی او دوی ته ناز بنیان او په الله تعالیٰ باندے ورته غالب وائی ؟ جواب ، دا د باغیانو کار دے دوی په دوزخ ته ځی البته که چا توبه او ویسته او نیکی ئې او کړه نو الله تعالیٰ به ورله جنت ورکړی ۱۲

ک په جنت کښې د هغکان خبرے نیشتے مګر د خوشحالی خبرے دی یو بل ته به سلام کوی او ملائک به ورته سلام کوی او ارحم الراحمین به پرے هم کوی الله تعالیٰ دے زمونږ نصیب کړی

بضاعت نیاوردم الا امید
خدایا ز عفوم مکن نا امید

له وائ فرښتو متعلق بیان وے چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جبرئیل علیه السلام ته اوویل چې ولے ما سره تاسو ډیر ملاقات نه کوئ او دے چه موږ نه یوکو حکم د باری تعالیٰ نه ښکته شو رانتلے معلومه شو چه مونږ محکوم دی معبودان او رب نه یو ۱۲ ، سله دا معنی ده د علامه نسفی ، او سلف وه یعنی لوته شئ چه موږ ته معلوم دے او کوم شئ چه معلوم نه دے

عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾ وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ ۖ لَهُ مَا بَيْنَ

خپلو بندګانو ته چه وي پرهیزګار - او نه راکوزیږو مونږ مګر په حکم د رب ستا سره لره دے هغه څه دي چه دي مخکښې

أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾ رَّبُّ

زمونږ او هغه چه د شاته زمونږ دي او هغه چه په مینځ د دے کښے دي او نه دے رب ستا هیرونکے - رب د

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۚ هَلْ

آسمانونو او د زمکے او د هغه چه په مینځ د دوی کښے دي نو عبادت کوه د هغه او ټینګ شه په عبادت د هغه

تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ وَيَقُولُ الْإِنسَانُ أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ

آیا معلوم دے تاته ده لره همنام - او وائی انسان آیا هرکله چه مړ شم نو زه به را پورته کړے شم

حَيًّا ﴿٦٦﴾ أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

ژوندے ؟ آیا نه یادوی انسان چه ما پیدا کړے دے ده لره مخکښے او نه وه دے هیڅ شے .

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

نو قسم دے په رب ستا چه راجمع به کړم دوی او شیطانان بیا به حاضر کړم دوی چاپیره د جهنم نه پراته په زنګونو

ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

بیا به جدا کړم د هرے فرقے نه کوم یو چه زیات دے په رحمان به تکبر کښے .

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا

بیا زه بنه پوهیږم په هغو چه بنه مناسب دي د جهنم سره په تلو کښے - او نیشته ستاسو نه یو هم مګر

وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّ

لاړونکے دے جهنم ته - دا وعده په رب ستا لازمه او مقرره - بیا به بچ کړم هغو لره چه ویریږي او

نَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ

پریږدم ظالمان په جهنم کښے پراته - او کله چه اولوستلے شی په دوی آیتونه زمونږ ښکاره نو وائی

الله تعالیٰ ته معلوم دی د مخلوق معلوم هم کم دی او غیر معلوم بے انتهاء دی نو ځکه د مخلوق قدرت محدود او کم دے او غیر محدود او بے انتهاء دی او د الله تعالیٰ قدرت او علم بے انتهاء دے ۱۲ ، سله دا تفریع ده په کل سورت یعنی انبیاء او اولیاء او ملائک د باری تعالیٰ تابعدار دی نو ته د باری تعالیٰ تابعداری کوه او صرف د هغه عبادت کوه نه د بل چا ۱۲ ، سله دا انسان ته زور نه ده ۱۲ ۱۲ ، هه حدیث شریف دے د مسلمان چه درے بچی مړه شي چه نه وي رسیدلي حنث ته یعنی بلوغ ته نو هغه به جهنم ته لاړ نه شي مګر الله تعالیٰ خو ویلي دي چه: اِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا ، نو دے به په پل صراط لاړ شي د پاسه د جهنم نه په آسانی سره نو چه کوم پوک بچي په مرګ کښے د ومره ثواب دے نو د بالغ بچي په مرګ کښے خو ډیر ثواب دے ، مظاهر الحق والا دا خبره کړے ده . بعض راسخین فرمائي چه د حنث نه مراد شرک دے او دے قول د وجه نه : وَكَانُوْا يُصِرُّوْنَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيْمِ ، (واقعه ٤٦) یعنی بچی د کوم پوکے سره شو خو مشرک نه وے او چه لوئے سړے شي او مشرک نه وي نو دا ثواب دے او د مشرک بچی په مرګ خو څه تکلیف نه رسیږي ۱۲ ، سله دا اشارت دے ۱۲ ، سله دا زجر دے ۱۲

ـله دا وعذاب دنیوي بیان دے ۱۲ ـسه دا زور نه دے ـسه دا زیري دے ـکه نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه کله مړ شي انسان نو عمل ئې منقطع شي مګر درے عملونه باقي وي صدقه جاریه [illegible] دا علوم [illegible] [illegible]
[illegible]

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ	او هر نیک عمل باقي دے په اعتبار د ثواب سره ۱۲
کافران مؤمنانو ته چې کوم فریق زمونږ دواړو نه غوره دے په مقام کښې او ښائسته دے	۵ ـسه دا زور نه دے سره د عذاب اخروي نه یعني دوئ
نَدِيًّا ۝٧٣ وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ۝٧٤	په طمع دے چه مال به اولاد او مال راکړے کیږي
په مجلس کښې. او ډیر کرم هلاک کړي دي مونږ دوئ نه مخکښې قومونه چه ښائسته وو په سامان او د ښکلي	واسے نه ده دا خود نیک عمل او ایمان ثمره
قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا	ایا ده د الله تعالی نه وعده
ووایه چه هغه څوک چه وي په غلطۍ کښې نو ضرور به اوکړي ډیل ورته رحمان ډیره تر دے چه کله اووینی	اخستے ده والبته کافرانو لره مال او اولاد ورکول
مَا يُوْعَدُوْنَ اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ ۗ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ	استدراج دے هغه انعام نه دے او که په طمع وي
هغه شے چه دوي سره ئې وعده ده یا عذاب (دنیوي) او یا قیامت ـ نو پوهه به شي دوي چه څوک	چه په آخرت کښې به ما ته مال او اولاد راکړے شي
شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ۝٧٥ وَيَزِيْدُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اهْتَدَوْا هُدًى ۭ	دا خو ډیره غلطي ده
بد کاره دے په مرتبه کښې او کمزورے دے په لښکر کښې ـ او زیات به کړي الله د هغو خلقو هغو ته لره	په قیامت کښې خو استدراج
وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًّا ۝٧٦ اَفَرَءَيْتَ	په طور رحم کافر ته مال او اولاد نه ورکوي
او نیک عمل پاتې کیدونکي غوره دے په نزد د رب ستا په ثواب کښې او غوره دے په انجام کښې ـ آیا او دې لیدلو تا	(روایت) خباب بن ارت ته مزدوري کړے وه
الَّذِيْ كَفَرَ بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ۝٧٧ اَطَّلَعَ الْغَيْبَ	عاص بن وائل لره نو هغه ته ئې مزدوري او غوښته
هغه لره چه کافر شو په آیتونو زمونږ او وائي چه ما ته به راکړے شي مال او اولاد ـ آیا خبر دے په غیبه	نو ده منع اوکړه نو هغه
اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ۝٧٨ كَلَّا ۭ سَنَكْتُبُ مَا يَقُوْلُ وَنَمُدُّ	او وے چه ما ته حق قیامت ته مه وړه نو هغه ورته
یا اخستے ده ده د الله رحمان نه لوظ ـ داسے نه ده ـ او به لیکو هغه چه وائي او زیات به کړو	مه ادا او وے چه هلته به درلره ستا حق درکړم
لَهٗ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝٧٩ وَّنَرِثُهٗ مَا يَقُوْلُ وَيَاْتِيْنَا فَرْدًا ۝٨٠ وَاتَّخَذُوْا	ځکه چه هلته به هم زه مال دار او اولاد دار یم
ده لره عذاب ښه ډیر ـ او میراث به واخلو لره د هغه شي چه وائي (مال او اولاد) او راشي مونږ ته یوازے	نو هغه ته جواب دے
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ۝٨١ كَلَّا ۭ سَيَكْفُرُوْنَ	خو حکم په هغه پورے خاص نه دے په دې پورے
او جوړ کړي دي دوي سوا د الله نه خدایان چه شي دوي لره امداد ورکوونکي ـ داسے نه ده ـ انکار به اوکړي هغوي	خاص کول غلطي ده

ـله صاحب فرمائي شان نزول د فهم د قرآن د پاره مفرح دے یعني په هغه پورے خاص کول ـسه دا زور نه دے یعني دوي
[illegible] او یا د کمزوري خو په قیامت کښې به هغوي د دوي د عبادت نه انکار اوکړي چه تاسو شیطانانو خوشحالول ۱۲

ل یعنی امداد او خولا پر یږده وی خلاف به ترے نه کوی ۱۲ ل وابشارت دے چه څوک د خدائے تعالیٰ د ورځو مخه

بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ

د عبادت د دوی نه او شی به د دوی نه مخالف - آیا نه گوری ته چه مونږ را لیږلی دی شیطانان

عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا ۝ فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ

په کافرانو باندے چه خوځوی هغوی لره پورته خوځول - نو تلوار مه کوه په دوی د عذاب یقیناً مونږ

عَدًّا ۝ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَٰنِ وَفْدًا ۝ وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ

شمیرو دوی لره شمار - په هغه ورځ چه راجمع کړو متقیان رحمان ته میلمانه - او بوځو مجرمان

إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا ۝ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ

جهنم ته تږی ورتلونکی - مالکان به نه وی د سفارش مگر هغه څوک چه اخستے وی د

الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا ۝ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ۝ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا

رحمان نه وعده (یعنی اذن د شفاعت) او وائی دوی چه نیولے دے رحمان ولد (ځان له زوی) یقیناً پیش کړو تاسو

إِدًّا ۝ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ

ناشنا - نزدې ده چه آسمانونه څیرې شی د دے نه او ټکړے ټکړے شی زمکه او راپرزی غرونه

هَدًّا ۝ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا ۝ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ

مات - چه دوی بللی د رحمان د پاره ولد - او نه دے مناسب رحمان لره چه جوړ کړی دی

وَلَدًا ۝ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا ۝

ولد (ځان د پاره) نه دی هغه څوک چه په آسمانونو کښے او په زمکه کښے دی مگر شی به د رحمان تابعدار

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۝ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

یقیناً هغه ضبط کړی دی دوی لره او اندازه کړی ئے هغه شمار د دوی - او ټول به راشی هغه ته په ورځ د قیامت

فَرْدًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ

یواځے یقیناً هغه خلق چه ایمان ئے راوړے دے او کوی نیک عملونه ور به کړی دوی لره

ل یعنی امداد او خولا پر یږده وی خلاف به ترے نه کوی بلکه په شکل د هغوی به دوی میلمنو په شکل د هغه دربار ته ځی ۱۲ ل دا د عذاب اخروی بیان دے چه مجرمان به تږی جهنم ته بوځی ۱۲
ل دا د سورت مقصودی شمائے دے یعنی د الله تعالیٰ څوک غالب نیشته سفارشی هغه څوک کوی چه ورته اذن اوشی ۱۲
ل دا زور نه دے چه دا سکا قرآن وائی چه باری تعالیٰ د ځان د پاره ولد یعنی نائب غالب مقرر کړے دے دا د ومره غلطه خبره ده چه د دے د ومره اثر دے که بنکاره شی نو آسمان او زمکه او غرونه به مات شی د الله تعالیٰ سره دا نه دے مناسب چه د ځان د پاره ولد مقرر کړی د هغه ولد ته څه ضرورت دے هر څه د هغه دی ۱۲
ل دا هم زیری دے نیکانو ته چه په دنیا کښے به باری تعالیٰ دوی لره د خلقو په زړونو کښے محبت واچوی ۱۲

له وادو تمام سورت سره ګلی چه دا سورت په عربۍ ژبه آسان کړی دی د یاره د زیری متقیانو ته او د ویرولو شریرانو ته د
عذاب دنیوی بیان دے ۱۲ ګے نازل شو دی سے پس د مریم نه او قبل د واقعه نه زمانه د نزول د عمر د اسلام

الرَّحْمٰنُ وُدًّا ۝96 فَإِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ

رحمان عام مقبولیت. یقیناً آسان کړی دی مونږ دا سورت په ژبه ستا چه زیری ورکړے متقیانو ته

وَتُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُّدًّا ۝97 وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هَلْ

او ویره ورکړی په ده سره قوم جګړه مار. او ډیر مو هلاک کړی دی مونږ مخکښی د دوی نه پیړۍ. آیا

تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝98

معلوموے د دوی نه یو کس یا آورے د دوی ګشاس

﴿٢٠﴾ سُوْرَةُ طٰهٰ مَكِّيَّةٌ ﴿٤٥﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ مِائَةٌ وَّخَمْسٌ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّثَمَانُ رُكُوْعَاتٍ

آیتونه (۱۳۵)	خاص په نوم د خدای شروع کوم چه ډیر مهربان او رحم کونکے دے د امداد غواړی	رکوع ګانے (۸)

طٰهٰ ۝1 مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰى ۝2 إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَنْ

طٰهٰ. مونږ نه دے نازل کړے تا ته قرآن ستا د تکلیف د پاره. مګر د پاره د وعظ د هغه د

يَّخْشٰى ۝3 تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ الْعُلٰى ۝4 الرَّحْمٰنُ

چا چه ویریږی. نازل شوی دے د هغه ذات نه چه پیدا کړی ئے دی زمکه او آسمانونه اوچت. هغه لوی مهربان

عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ۝5 لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَ

مسلط قائم دے په عرش باندے. صرف هغه لره دی هغه ټول څیزونه چه په آسمانونو او هغه چه په زمکه

مَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ۝6 وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهٗ يَعْلَمُ

دی او هغه چه په مینځ د دواړو کښے دی او هغه چه لاندے د خاورو دی. او که په زوره وکړے خبره نو یقیناً هغه پوهیږی

السِّرَّ وَأَخْفٰى ۝7 اَللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ۝8 وَهَلْ

په پټو او ډیرو پټو. الله نه سوا بل اله نیشته صرف هغه لره دی صفتونه ښه. او آیا

أَتٰىكَ حَدِيثُ مُوسٰى ۝9 إِذْ رَأٰى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي

راغلے ده تا ته خبره د موسیٰ. کله چه هغه اولیده اور نو هغه او وئیل خپلے کورنۍ ته صبر کړئ ما

نه محکښے. په ترتیب قرآن کښے (۲۰) او په نزول کښے (۴۵) دے. شے لوئے مقصد د سورت دا دے چه د موسیٰ علیه السلام پشان په بهادرئ سره د باری تعالیٰ دین مخلوق ته رسوو او زړه په نه کوو مصائب به زغمو او صبر به برداشت کوو او دلیل نقل شو د موسیٰ علیه السلام بعض دا توحید بیانول او د مقابل سره مقابله کول لوئے خبره نه ده. و خاص په دے آیتونو کښے الله تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم بهادر کوی چه قرآن ستا د تکلیف د پاره نه دے راغلے بلکه وعظ دے او که تکلیف راشی نو پرواه نیشته د دوسره لوئے بادشاه د پاره خلق تکلیف تیروی چه هر څه د هغه دی او په هر څه پوهه دے او د ده ښه صفتونه دی او الله هم هغه دی چه هر څه کولے شی او په هر څه پوهه دی ۵ شے دا هم باری تعالیٰ نبی کریم صلی الله علیه وسلم بهادر کوی چه موسیٰ تکالیف هغه تیر کړی دی خو الله تعالیٰ د پاره د مدین نه چه واپس شو او جبر تیر روان وو نو په لاره کښے ئے لاره ورکه شوه او چه ئے کیدو او لار هم ئے دومی نه ورکه شوه او شپه هم وه نو

موسیٰ علیه السلام ګلوری نه اور او ولیده ۱۲ عه څنګه چه مناسب وی د الله سره یعنی مکر او ۱۲ ۱۲ ۱۲

ورته معلوم شو چه موسیٰ علیه السلام ته د لار خطا شوي وو نو په ... علم والا لوئي طاقت والا ... باري تعالیٰ و ...
له معلومه شوه چه لوئي ... نه معلوم شو او بې کومو اضافو معتبر نو ...
بلی علاج ئې نه شو کولې. نو غیبدان او کارساز نه دے ١٢

اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّیْۤ اٰتِیْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

و ... اور امید دے چه راوړم درته تاسو ته لمبه یا بیا مومم په اور لار ...

فَلَمَّاۤ اَتٰىهَا نُوْدِیَ یٰمُوْسٰى ﴿١١﴾ اِنِّیْۤ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَیْكَ اِنَّكَ

نو هرکله چه راغے هغه ته آواز ورته او کړے شو چه اے موسیٰ - زه ستا رب یم نو وباسه خپل پڼې ته

بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾ وَ اَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا یُوْحٰى ﴿١٣﴾

ئې په پاک میدان د طویٰ کښے - او ما غوره کړے یئ تاله نو غوږ کیږده هغه ته چه حکم ...

اِنَّنِیْۤ اَنَا اللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاعْبُدْنِیْ وَ اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِیْ ﴿١٤﴾

یقیناً زه الله یم نشته اِله مګر زه یم نو زما عبادت کوه - او کوه مونځ د پاره د یاد زما -

اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِیَةٌ اَكَادُ اُخْفِیْهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾

یقیناً قیامت راتلونکے دے پټوم هغه لره چه بدله ورکړے شي هر نفس ته د کوشش د هغه

فَلَا یَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا یُؤْمِنُ بِهَا وَ اتَّبَعَ هَوٰىهُ فَتَرْدٰى ﴿١٦﴾

نو منع دې نه کړي تا لره د هغې نه هغه څوک چه ایمان پرې نه راوړي او تابعداري کوي د خواهش خپل نو هلاک

وَ مَا تِلْكَ بِیَمِیْنِكَ یٰمُوْسٰى ﴿١٧﴾ قَالَ هِیَ عَصَایَ اَتَوَكَّؤُا عَلَیْهَا وَ

شې - او څه دي په ښي لاس ستا کښے اے موسیٰ - هغه اوویل دا همسا زما ده تکیه ورته کووم او

اَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِیْ وَ لِیَ فِیْهَا مَاٰرِبُ اُخْرٰى ﴿١٨﴾ قَالَ اَلْقِهَا

څنډم په دې پاڼې په بیزو خپلو ته او ما لره په دې کښے نور مقصدونه دي - الله او ویل چه او غورزوه دا

یٰمُوْسٰى ﴿١٩﴾ فَاَلْقٰىهَا فَاِذَا هِیَ حَیَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا وَ لَا تَخَفْ

اے موسیٰ - نو او ئې غورزوله نو ناڅاپه هغه مار وه منډې ئې وهلے - الله او ویل او نیسه دا او مه ویریږه

سَنُعِیْدُهَا سِیْرَتَهَا الْاُوْلٰى ﴿٢١﴾ وَ اضْمُمْ یَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ

زه به واپس کووم دا لره حالت اول ته - او یو ځائے کړه لاس خپل ترخ خپل ته را به اوځي

له موسیٰ علیه السلام پوهه شو چه پاکے نه وے. مسئله: په پاکو پڼو سره مونځ جائز دے نبی کریم صلی الله علیه وسلم په ما تمه کښے پڼو سره او ویستلے نو اصحابو هم او ویستلے نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته او وے چه ما پڼو کښے نوټا پاکے وو جبرئیل علیه السلام زه خبر کړم نو ما هغه او ویستے معلومه شوه چه غیبدان صرف الله تعالیٰ دے - سته دا د توحید مسئله ده واخلئ استنباطونه چه د مونځ دے مسئلے د پاره دی ١٢ سته په ماتمه سره اصلا ... بیه اکیری په انسان کښے شه دا د عذاب اخروي بیان دے ١٢ سته د قیامت متعین وخت باري تعالیٰ چا ته نه دے ښودلے دومره په روایتو کښے راغلي چه اول شپېلۍ په د جمعې په ورځ او د آسمان په ... کښے په لسم تاریخ دی نو کال نه دے معلوم ١٢ سته د دینه مقصود ښکاره کول وو موسیٰ علیه السلام ته چه ته ورته او ګوره چه دا هغه همسا ده چه ستا په کار ده او کړے به ئې نو هغه او وشي چه هم هغه وه خو ورته او وګوره چه دے لره او شومره د د پاره تو عجبه چه په موسیٰ علیه السلام اشتباه را نه شي چه دا خو په ...

نه وي خوره چه بیا په لاس ښکاره کیږي ... ١٢ سته ناڅاپه هغه مار شو معلومه شوه چه معجزه په قدرت د نبی کښے نه وي. ١٢ سته موسیٰ او وے ... د غه کرامت هم د ولي په لاس کښے نه وي ١٢ (پاتے په ص ٤٥١)

باندې د دغه (۲۵ نه) او نیسم مارد ے نو الله تعالیٰ فرمائي چه دغه و بیرېږه په دے کښې باری تعالیٰ مخلوق ته خان چه تی دې خو کامل قدرت والا او توله علم والا دے قدرت کامله او علم محیط خاصه د باری تعالیٰ ده - شاه صاحب فرمائي چه

بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ اٰيَةً اُخْرٰى ﴿٢٢﴾ لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيٰتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٣﴾

سپینه بې د نقصان نه واخله دویمه نښه - د پاره د دے چه اوښایو تا ته لوئے لوئے د نښو نه زمونږ

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِىْ صَدْرِىْ ﴿٢٥﴾ وَ

لاړ شه فرعون ته بیشکه سرکشه شوے دے - موسیٰ اووئیل اے ربه زما پراخه کړه ماله سینه زما او

يَسِّرْ لِىْٓ اَمْرِىْ ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِىْ ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوْا قَوْلِىْ ﴿٢٨﴾

آسان کړه ما ته کار زما او پرانیزه غوټه د ژبے زما - چه پوهه شی په خبره زما -

وَاجْعَلْ لِّىْ وَزِيْرًا مِّنْ اَهْلِىْ ﴿٢٩﴾ هٰرُوْنَ اَخِى ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهٖٓ اَزْرِىْ ﴿٣١﴾

او وګرځوه ماته وزیر د اهل زما نه - هارون ورور زما - مضبوطه کړه په ده سره ملا زما -

وَاَشْرِكْهُ فِىْٓ اَمْرِىْ ﴿٣٢﴾ كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٣﴾ وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٤﴾ اِنَّكَ

او شریک کړه دے په کار زما کښې - چه پاکی بیانوو ستا ډیره - او یاد وو تا ډیر - یقیناً ته یے

كُنْتَ بِنَا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ اُوْتِيْتَ سُؤْلَكَ يٰمُوْسٰى ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ

مونږ لره لیدونکے - الله اووئیل یقیناً منظور شو سوال ستا اے موسیٰ - او یقیناً ما

مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰٓى ﴿٣٧﴾ اِذْ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّكَ مَا يُوْحٰٓى ﴿٣٨﴾ اَنِ

احسان کړے دے په تا دویم ځل - کله چه ما حکم اوکړو مور ستا ته (په الهام) کوم چه ورته حکم اوشو -

اقْذِفِيْهِ فِى التَّابُوْتِ فَاقْذِفِيْهِ فِى الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ

چه اوغورزوه دے په صندوق کښې بیا اوغورزوه دغه په دریاب کښې نو دریاب به یے غاړے ته واچوی

يَاْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّىْ وَعَدُوٌّ لَّهٗ ؕ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّىْ ۚ۬ وَلِتُصْنَعَ

واخلی به دغه لره دشمن زما او دشمن د ده او ما اوغورزوله په تا باندې مینه د خپل طرف - او چه پاله شے

عَلٰى عَيْنِىْ ﴿٣٩﴾ اِذْ تَمْشِىْٓ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ

د سترګو زما - کله چه تله خور ستا نو وے وئیل آیا او ښایم تاسو ته هغه څوک چه

موسیٰ علیه السلام ته اسان دو مال چا بیره کړو نو الله تعالیٰ ورته او فرمائیل چه دا رومال تا یو کولے شی نو موسیٰ علیه السلام او وئیل چه تا خوزه د انسان د عاجزۍ د انسان سره تواضع خوښه خو نه کوی لکه چه د خدائے تعالیٰ سره تکبر خوښ کوی (د دے مخ) ۲ نه هلاکت د فرعون مراد دے ۱۲

۳ نه یعنی ماله فصاحت راکړه چه ستا مسئله قوم ته رسولے شم ربانه دی د ژبے د فصاحت د پاره دا مقبوله دعا ده ۱۲ ۴ نه ستا یکوالے او پاکی به بیانوو خلقو ته او تا به یاد وو خلقو ته ځکه خلق مخلوق دی او هغه ورته یاد وی او خالق ترے نه هیر دے نو مونږ به مخلوق ته تا یاد وو چه مخلوق څه نه شی کولے او خالق هر څه کولے شی او په هر څه پوهه دے نو حاجتونه صرف د هغه نه غواړی نه د مخلوق نه ۵ نه یعنی دا سوال د ے هم منظور دے او ما په تا باندې بل هم احسان کړے دے ۱۲

۶ نه په موسیٰ علیه السلام په خلق مینه کیدل اَللّٰهُمَّ اَلْقِ فِىَّ مَحَبَّةً مِّنْكَ په واچیره پسه د عاده ۱۲

له په جدائۍ د موسیٰ علیه السلام غم وه او غم په هغه چا وو چه نابلده وو او په کور کښې د موسیٰ علیه السلام ۱۲ ؎ معلومه شوه چه په موسیٰ علیه السلام غم وه او غم په هغه چا وو چه نابلده وو، د موسیٰ علیه السلام طرف باری تعالیٰ وه مواعید او کوونکے د خپلو دوستانو سره ده طرف باری تعالیٰ وے ورته

يَكْفُلُهُ ۚ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَقَتَلْتَ

او پال به یې. نو واپس مو کړې ته مور ستا ته چه یخې شي سترګې د هغې او خفه نه شي. او ته مو کړے وو

نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي

یو سړے نو مونږ بچ کړې ته لره د دغه غم نه او ازمیښت مو وکړو ستا لره د قسم قسم تکلیفونو نو حصار شوې وې کالونو په

أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٠﴾ وَاصْطَنَعْتُكَ

اهل د مدین کښې بیا راغلې (د خدائې) په تقدیر سره اے موسیٰ. او ما جوړ کړې ته لره

لِنَفْسِي ﴿٤١﴾ اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾

د ځان د پاره. لاړ شه ته او ورور ستا سره د زما نښو ته او سستي مه کوئ په یاد زما کښې.

اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾ فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ

لاړ شئ فرعون ته یقیناً هغه سرکش شوے. نو او وایئ هغه ته خبره نرمه امید دے چه هغه سوچ وکړي

أَوْ يَخْشَىٰ ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَن يَطْغَىٰ ﴿٤٥﴾ قَالَ

یا او ویریږي. هغوئ او وئیل اے ربه زمونږ یقیناً مونږ ویریږو چه زیاتے به اوکړي په مونږ یا به زیات شي سرکشۍ کښې. او وئیل

لَا تَخَافَا ۖ إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾ فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ

الله او مه ویریږئ یقیناً زه ستاسو سره یم اورم او وینم. نو لاړ شئ هغه ته نو او وایئ چه مونږ رسولان یو د رب ستا

فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۖ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ

ستا نو اولیږه زمونږ سره بني اسرائیل او عذاب مه کوه دوی لره. یقیناً مونږ راوړې ده تا ته

مِّن رَّبِّكَ ۖ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٧﴾ إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا

دلیل د رب ستا نه. او سلام دې وي په هغه چا چه تابعداري کوي د هدایت. یقیناً وحی شوې ده مونږ ته

أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٨﴾ قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ ﴿٤٩﴾

چه عذاب به په هغه چا وي چه دروغژن کوي (رسولان) او مخ اړوي. او وئیل هغه څوک دے رب ستاسو اے موسیٰ!

ورو ته چیلو کا رو نو کښې اسبا بو ته بتا به نه وے په خلاف د نورو نه چه هغوی صرف ازده کولے شي په اعتبار د اسبابو ۱۲
۳؎ د قتل د سره بچ او بل تشدد د قبطي او لار ورکیده وغیره ۱۲
۴؎ موسیٰ علیه السلام او ورپسے لا پو ا و پیغمبري ورته ملاؤ شوه په تقدیر د الله تعالیٰ سره ۱۲
۵؎ یعنې ما مخلوق ته یاد وئ او سستي مه کوئ ځکه د مخلوق د زړه هیریږي او مخلوق ورته یاد وي یعنې مخلوق ته وایئ چه ما یاد د پیوره کوونکے یے د الله تعالیٰ نه بله څوک نیشته ۱۲
۶؎ دا اول وخت دے چه په دے کښې نرمي وه او د لا تطغٰی یا فرعون مشهورا اریخا اسرائیل ... اخر وخت دے د دعوت چه طمع د ښه کیدو نه وي نو په د غه وخت سختي مناسب وي ۱۲
۷؎ یعنې سوچ به او کړي او حق به او مني او یا به بلا سوچه او مني ۱۲
۸؎ یعنې حق به وا وري او انکار به او کړي یا به د سره حق نه غوږ کیږده وي
۹؎ یعنې زماني او مکاني معیت مراد نه دے ځکه چه باري تعالیٰ زماني او مکاني نه دے ۱۲ ۱۲

ـــــه هر شي ته صفة مناسب وجود ورکړے وے بیا ئے هغه ته په طرف د اسبابو د میشت لار خودلے ده ۲. ـــــه یعنی مخکني خو

دلیل عقلی — جواب ـ دعوه

قَالَ رَبُّنَا الَّذِيٓ أَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهٗ ثُمَّ هَدٰى ۞ قَالَ فَمَا بَالُ

هغه اووے رب زمونږ هغه ذات دے چه ورکړے ئے هر شي ته صورت جوړښت بیا ئے ورته لار خودلے ده ۔ ـــــه ئے وے نو څه حال دے د

الْقُرُوْنِ الْأُوْلٰى ۞ قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ فِيْ كِتٰبٍ ۚ لَا يَضِلُّ رَبِّيْ

قامونو ډیرو وړومبو (هغوی له نه مخلوق موسیٰ) ـــــه ئے ووئیل علم د هغوی په نزد د رب زما دے په کتاب کښے ۔ نه غلطیږی رب زما

وَلَا يَنْسَى ۞ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَّسَلَكَ لَكُمْ فِيْهَا

او نه ترے هیریږی ۔ هغه کر خوړونکے د تاسو لره زمکه فرش او جوړے کړے ئے د تاسو لره په هغې کښے

سُبُلًا وَّأَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۗ فَأَخْرَجْنَا بِهٖٓ أَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ

لارے ۔ او وروی د آسمان نه باران ۔ نو را اوباسو په هغه سره اقسام د مختلفو کیاه

شَتّٰى ۞ كُلُوْا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّأُولِي النُّهٰى ۞

مختلفو ۔ خورئ او څروئ څاروی خپل ۔ یقیناً په دے کښے دلیلونه دی عاقلانو لره ۔

مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَفِيْهَا نُعِيْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرٰى ۞

د دغه خاورے تاسو لره پیدا کړی دی او دغه ته به واپس کوو تاسو او د دغے نه را اوباسو تاسو لره بیا ځل ۔

وَلَقَدْ أَرَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبٰى ۞ قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا

او یقیناً ما او ښودل هغه ته دلیلونه خپل ټول نو دروغجن ئے کړل او انکار ئے او کړو ۔ او هغه ووئیل آیا راغلے ئے مونږ

مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يٰمُوْسٰى ۞ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ

چه اوباسے مونږ د زمکے خپلے نه په سحر خپل سره اے موسیٰ ! نو بیشکه به کړو تا ته سحر په شان د ده نو مقرر کړه

بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَآ أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۞

په مینځ زمونږ او ستا کښے وعده چه خلاف به نه کوو د هغے مونږ او نه تاسو په میدان صاف کښے ۔

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَأَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ۞ فَتَوَلّٰى

هغه اووے وعده ستاسو ورځ د اختر ده او چه جمع شی خلق په غرمه کښے ۔ نو واپس شو

ـــــه یعنی مخکنی خو خلقو د مسئلے نه ده منلے نو هغه تپوس کا فرشو مقصود د فرعون خلق و د ته قبرول وو نو موسیٰ علیه السلام ورته جواب ورکړو چه د هغوی څه ندی خبره د هغوی علم الله سره دے ۔

ـــــه دا ارشاد الٰهی دے چه باری تعالیٰ داسے لوئے ذات دے چه زمکه ئے فرش کړے پیدا او په هغې کښے ئے لارے جوړے کړے دی او د آسمان نه باران وروی ۔

ـــــه په دے کښے باری تعالیٰ خپله خبره شروع کړے مخکښے هغه ئے غائب کړے وه د دے ته التفات وائی د غیبت نه تکلم ته په دے خبره عالمان پوهیږی ۔

ـــــه د مور په کیده کښے د انسان د قبر خاوره د نطفے سره شریک شی ۔

ـــــه د موسیٰ علیه السلام خپل خدائے اعتماد وه نو هغه ورته وخت مقرر کړو د اختر د ورځے غرمه چه خلق جمع شی او تپوس خلق د موسیٰ علیه السلام صداقت او وینی ۔

له د موسیٰ علیه السلام او اجلال کلام چه هغوی واوریده نو په هغوی رعب راغی هغوی ووې چه دا سړی ربانی دی د ده سره مقابله نه ده پکار فرعون د دې معاملې نه خبر شو نو هغهٔ په دوی پسې سړي راولیږل او دوی له یې طمع ورکړه او ویې ویل

فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَىٰ ۝٦٠ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا

فرعون نو هغه جمع کړو خپل ټول تدبیر بیا راغی - او وویل هغوی ته موسیٰ ؑ افسوس دې شي په تاسو مه جوړوئ

عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ ۝٦١

په الله دروغ نو فنا به کړي تاسو په عذاب سره - او بې برخې شو هغه چه دروغ یې جوړ کړل -

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ ۝٦٢ قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ

نو جګړه او کړه دوی په کار خپل کښې نو هغوی پټه او کړه جرګه (نو بیا ټاکره فیصله وشوه) او وویل هغوی دا دواړه

لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ

ساحران دي غواړي چه او باسي تاسو له وطنه ستاسو نه په سحر خپل سره او ختم کړي رواج ستاسو

الْمُثْلَىٰ ۝٦٣ فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ

غوره - نو جمع کړئ تدبیر خپل بیا راشئ په قطار سره - او کامیاب دی نن هغه څوک چه

اسْتَعْلَىٰ ۝٦٤ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَن تُلْقِيَ وَإِمَّا أَن نَّكُونَ أَوَّلَ

غالب شي او کړه - هغوی وویل اې موسیٰ یا ته غورزوه او یا موږ یو اول غورزوونکي

مَنْ أَلْقَىٰ ۝٦٥ قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ

یو - هغه او وویل بلکې تاسو او غورزوئ - نو په دغه وخت رسۍ د دوی او همساګانې د دوی په خیال کښې

إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ۝٦٦ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ۝٦٧

ده ته د سحر د دوی نه چه دا منډې وهي - نو راوسته په زړه کښې ویره موسیٰ

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ ۝٦٨ وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا

ما او ووې چه مه ویریږه یقیناً ته غالب یې - او او غورزوه هغه چه په ښي لاس کښې دي تیر به کړي

صَنَعُوا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ۝٦٩

هغه چه دوی جوړ کړي دي - یقیناً هغه څه چه دوی جوړ کړي دي مکر د ساحر دی - او نه کامیابیږي ساحر کوم ځای چه ورشي

له پیږي حم او کړه نو د فرعون په تاثیر سره دوی او وې چه دوی ساحران دي او تاسو د زمکې نه او باسي او ستاسو چلن ختموي یعنې ستاسو چه کوم رواج دې په خلقو کښې چه تاسو له خلق مال ورکوي دوی دا رواج ختموي او خپل رواج قائموي یعنې دین د دوی مقصود دنده دې مرق ونیوی اقتدار غواړي ۔ رفا لګه د هر یو زمانې باطل خلق په حق پرستو باندې دا تهمت لګوي۔
له دې ساحرانو ادب او کړو د موسیٰ علیه السلام نو ایمان یې نصیب شو لیکن مقابله دوی او کړه د موسیٰ علیه السلام سره نو ځکه د دوی خپې او لاس شو باري تعالیٰ خوځ کړل دغه څوک چه د حق مقابله کوي نو هغه په عذابیږي او څوک چه د داعي د حق ادب کوي نو هغه کامیاب کیږي۔
له دا ویره په سبب د بشریت سره ده نو معلومه شوه چه قدرت کامله الا نه ځي او دا ویره ورته هم پیښه شوه چه خلق به دا سحر او وبنې نو ګمراه به شي چه د سحر او د معجزې فرق به او نه کړي۔

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوٓا آمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ وَمُوسٰى ﴿٧٠﴾ قَالَ

نو وغورزول شو ساحران سجده کښې هغوی وویل ایمان راوړی دے مونږ په رب د هارون او موسیٰ. وفرمایل ورته

آمَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۖ

آیا ایمان راوړو تاسو په ده مخکښې د هغې نه چې اجازت درکړم زه تاسو ته. یقیناً دغه مشر ستاسو دے چې ښودلے ئې دے تاسو ته سحر

فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي

نو خامخا به پرې کړم لاسونه ستاسو او خپې ستاسو اړول بدل، او په سولۍ به کړم تاسو په

جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقٰى ﴿٧١﴾ قَالُوا لَن

وڅو د کجورو کښې. او تاسو به پوهه شئ چې څوک زمونږ سخت دے په عذاب کښې او همیشه دے. هغوی ووې چې

نُّؤْثِرَكَ عَلٰى مَا جَآءَنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا ۖ فَاقْضِ مَآ أَنتَ

هیڅ کله به غوره کوو تا له په هغه چې راغلې دي مونږ ته دلیلونه او په هغه ذات چې مونږ ئې پیدا کړي یو. نو

قَاضٍ ۖ إِنَّمَا تَقْضِي هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَآ ﴿٧٢﴾ إِنَّآ آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا

پوره کړه هغه چې کوونکے ئې یقیناً ته حکم کوې په دې ژوند د دنیا کښې. یقیناً مونږ ایمان راوړے دے په رب خپل چې معاف کړي

خَطٰيٰنَا وَمَآ أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۗ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَأَبْقٰى ﴿٧٣﴾ إِنَّهُۥ

مونږ ته گناهونه او هغه شی چې تا زور کړې وه په مونږ چې سحر کړو. او الله غوره دے او همیشه دے. یقیناً څوک

مَن يَأْتِ رَبَّهُۥ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ ۖ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾

چې راشي رب خپل ته مجرم نو یقیناً هغه له دوزخ دے. نه به مړ کیږي په هغه کښې او نه به ژوندي وي

وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ فَأُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ

او څوک چې راشي الله ته مؤمن چې هغه نیکي کړې وي نو دوی له لوړې درجې

الْعُلٰى ﴿٧٥﴾ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا ۚ

دي. چې باغونه دي د اوسیدو چې بهیږي به لاندې د هغوئ ویالې همیشه به وي په هغو کښې

ك ساحرانو ته معلومه کړه چې دا د عصا د مارجوړیدو دا سحر نه دے ځکه د سحر د پاره چې اسباب وي او دلته هیڅ د پاره هغه اسباب نه وو.

ك يعني د دے ستاسو استاذ دے او دے ته تاسو ټول چې د دے نه ستاسو دوکه ده په دے خبره فرعون خلقو له دوکه ورکول.

ك دوی ورته ووے چې مونږ په حق پوهه شوي یو مونږ تا له اخلو د خپل مولیٰ په بدل کښې.

ك يعني د ایمان په ذریعه زمونږ گناهونه دے مولیٰ معاف کړي او فرعون چې په مونږ زور د سحر کړے د هغه هم معاف کړي.

ك دا د عذاب د آخرت بیان دے يعني د مجرمانو د پاره جهنم دے نه به ئې پکښې مرگ وي چې د عذاب نه خلاص شي او نه به ئې ژوند د عیش وي.

ك دا د مؤمنانو د پاره زیرے دے.

شو نه د دشمن نه ویریږي چه تاسو لا ندې کړي او نه به د دریاب نه ویریږي چه تاسو غرق کړي ۱۲ ؎ فرعون به په خپل قوم وباندې کاوه چه زه تاسو ته سمه لار ښایم سورت مؤمن ایت ۲۹ کښې دي وَمَا اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ الرَّشَادِ ۱۲

وَذٰلِكَ جَزَآؤُا مَنْ تَزَكّٰى ۝ وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَسْرِ

او دا بدله د هغه چا ده چه ځان پاک کړي (د شرک نه) او یقیناً ما وحی وکړه موسیٰ ته چه بوځه د شپې

بِعِبَادِيْ فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيْقًا فِى الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَّا تَخٰفُ دَرَكًا

بندګان زما نو جوړه کړه دوی لره لار په دریاب کښې اوچه — نه به ویریږې د رانیولو نه

وَّلَا تَخْشٰى ۝ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِّنَ الْيَمِّ

(د دشمن) او نه به ویریږي (د دریاب نه) نو روان کړے په دوی پسې فرعون لښکرې خپلې نو پټه کړه دوی د دریاب

مَا غَشِيَهُمْ ۝ وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهٗ وَمَا هَدٰى ۝ يٰبَنِيْٓ

هغه چه پټه کړله دوی او غلط کړه فرعون قوم خپل لره او خوند ئې ورته ورنه کړو — اے بنی

اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوٰعَدْنٰكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ

اسرائیلو یقیناً ما بچ کړل تاسو لره د دشمن ستاسو نه او ما وعده وکړه د تاسو ښی طرف د طور

الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۝ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ

او ما راښکته کړی دی تاسو ته مَنّ او سلوىٰ — خورئ د مزیدارو هغه

مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَمَنْ

شیانو چه ما درکړي دي تاسو او سرکشي مه کوئ په هغه کښې نو نازل به شي په تاسو باندې غضب زما — او چا چه

يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ هَوٰى ۝ وَاِنِّيْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَ

نازل شو غضب زما نو یقیناً هغه هلاک شو — او یقیناً زه بخښونکے یم هغه چا لره چه توبه او باسي او

اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدٰى ۝ وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ

ایمان راوړي او وکړي نیکي بیا ټینګ شي په سمه لاره — او څه شي تادي او کړې ته د قوم ستا نه

يٰمُوْسٰى ۝ قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرِيْ وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ۝

اے موسیٰ — موسیٰ اوویل دوی دغه دی زما په قدم باندې او ما تادي اوکړه تا ته اے ربه چه ته خوشحاله شې

ده تاسو ته سمه لار ښایم ۱۲ ؎ نو وروسته د هغې ۱۲ ؎ په هغه وخت په موسیٰ علیه السلام الله تعالیٰ لې تورات نازلول ۱۲ ؎ کله چې موسیٰ علیه السلام طور ته روان وه سره د بعضې مشرانو د قوم نه نو هغه مقام خاص ته په نږدې شو نو د ډیر شوق نه موسیٰ علیه السلام ابرته مخکښې او رسیده و نو باري تعالیٰ ترې نه تپوس اوکړو چه تا ولې تادي اوکړه نو هغه اووے چه دوی دغه دی زما په قدم او ما تادي اوکړه چه ته خوشحاله شې نو باري تعالیٰ ورته اوفرمایل چه په دوی پسې وروسته سامري د هغوی د ګمراهۍ سبب وشه نو موسیٰ علیه السلام په قهر او په افسوس سره واپس شو معلومه شوه چه هغه څه ناروا وو او دی دوه لره قهر ورشی او ارمان اوکړی چه دا ناروا وشه نو دا سنت د انبیاؤ دی او چه چرته ناروا نه کوي لیکن په ناروا خفه نه وي او د هغه د روغ سره کوه نو هغه اهل سنت وي چه هم د هغوی ناروا لو نکو سره شریک وشه ۱۲

ـه یعنی تاسو سره خو باری تعالیٰ وعده کړې وه د تورات نو تاسو ولې د سامری په فریب کښې راغلئ (فائده) د سامری خیل نوم موسیٰ ؤ دا دے منافق وه خلق به یې د موسیٰ علیه السلام نه غلا کول دا دے د سمیر قوم وه ۱۲

ـه دے بنی اسرائیلو به مصر کښې د قبطیانو نه د ستورو کالو استعمال کولو پاره د وی سوال سره کالی غوښتلی وو د واده د پاره د قبطیانو نو هرکله چه د بحر قلزم نه پورې شوا و موسیٰ علیه السلام د څلویښتو ورځو د پاره کوه طور ته لاړو نو سامری قوم ته اووئی چه دا د کالو رواج خو د مشرکانو و دے نو هغو زرغونه اووئ چه څه ورسره وو اوکړه نو هغه ورته او وئے چه دا سجده نو د ایښے ترینه هغه جوړ کړو او څکه چه دوی به مصر کښې د غوا عبادت کاوه نو څکه د غوا د بچه په دوی ګرانه وه او مکښې آواز وه پکښې او مقصود د سامری دا وه چه خلق ما پسے راشی نو هغه اعلان اوکړو چه دا ستاسو خدائے دے خو د موسیٰ علیه السلام نه هیر شوے دے ۱۲

ـه الله هغه ذات دے چه نفع او ضرر د رسولے شی او دا سے خو جواب نه شی واپس کولے نو خدائے څنګه کیدے شی

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾

نو اووئیل یقیناً ما ګمراه کړے دے قوم ستا ستا نه روستو او غلط کړے دی دوی لره سامری .

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ

نو واپس شو موسیٰ خپل قوم ته په قهر او په افسوس سره - موسیٰ اووئے اے قومه آیا نه وه کړے تاسو

رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ

سره رب ستاسو وعده ښه - آیا اوږده شوه په تاسو باندې موده ؟ آیا اراده اوکړه تاسو چه نازل شی په تاسو

غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٦﴾ قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ

غضب د رب ستاسو نو خلاف اوکړو تاسو د وعدې ځما نه - هغوی اووئے مونږ خلاف نه دے کړے د وعدې ستا

بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ

په طاقت خپل سره لیکن بار شوی وو په مونږه بوجونه د کالو د قوم نو مونږه هغه اوغورزول نو همدغسې

أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾ فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا

اوغورزول سامری (او ورته) نو جوړ کړه هغه دوی لره سخے یو جوسه وه چه هغه لره آواز وه نو هغو اووئے

هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ

دا اله ستاسو دے او اله د موسیٰ دے - نو هغه هیر شو دے - آیا نه ګوری دوی چه نه شی واپس کولے دوی ته

قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ

جواب - او مالک نه دے دوی لره د ضرر رسولو او نفع رسولو او یقیناً وئیلی وو دوی ته هارون

مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ فَاتَّبِعُونِي

مخکښې اے قومه یقیناً ګمراه شوئ په دې سره - او یقیناً رب ستاسو رحمان دے نو تابعداری اوکړئ

وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾ قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا

زما او منئ حکم زما - هغوی اووئے همیشه به په دې عبادت کښې مشغول یو تر دې چه واپس راشی مونږ ته

لہ د هارون علیه السلام دومره کیږه وه چه نیږدې کېده چه فتنه القدیر والا واڼي چه د کینه کول د موسیٰ نه حیا ده ول روا کړی. نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي چه خلق ا وګرځي د مشرکانو نه او غنیمت کېږي او ساتي او بیرته نه [illegible]

مُوْسٰى ۝۹۱ قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ۝۹۲ اَلَّا تَتَّبِعَنِ ؕ

موسیٰ ته . موسیٰ اووې اے هارونه تا لره څه منع کړې وه کله چې تا اولیدل دوی لره چه ګمراه شو . چه تا پسې

اَفَعَصَيْتَ اَمْرِىْ ۝۹۳ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِيْ وَلَا بِرَاْسِيْ ۚ

راغلې [illegible] آیا نافرماني دې اوکړه د حکم زما نه - هارون اووې اے د ماشي ځوئه مه نیسه ما ږیره زما او نه سر

اِنِّيْ خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ

زه ویریدم چه ته به وائې چه تا خلاف پیدا کړو په مینځ د بني اسرائیلو کښې او صبر دې ونکړو

قَوْلِىْ ۝۹۴ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يٰسَامِرِيُّ ۝۹۵ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا

خبرې زما ته - او وې موسیٰ نو ستا څه حقیقت دې اے سامري : سامري او وې معلوم کړو ما یو شي چه نورو خلقو نه

بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ

دوه معلوم کړي - نو ما واخستو یو موټی د نقش قدم د رسول نه . بیا م وارتاوو کړو او دغسې صلاح راکړه ما ته

لِىْ نَفْسِىْ ۝۹۶ قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِى الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُوْلَ لَا مِسَاسَ ۪

زما نفس . موسیٰ او وې نو ځه تا لره به تول ژوند کښې دغه سزا ده چه ته به وائې چه ما لاس مه لګوئ

وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ تُخْلَفَهٗ ۚ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِىْ ظَلْتَ

او تا لره په آخرت کښې وعده د عذاب ده چه تا ته به خلاف او نه شي تا سره [illegible] - او اوګوره الٰه خپل ته کوم چه ګرځیدلې

عَلَيْهِ عَاكِفًا ؕ لَنُحَرِّقَنَّهٗ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِى الْيَمِّ نَسْفًا ۝۹۷ اِنَّمَآ

ته په دې باندې په عبادت [illegible] - خامخا به وسیزو مونږ دغه بیا به یې والوزوو په دریاب کښې . یقیناً

اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۝۹۸ كَذٰلِكَ

ستاسو حقه الٰه الله دې چه نیشته حاجت پوره کوونکې سوا د هغه نه - خاګیر دې هر شي په علم خپل کښې - دغسې

نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ اٰتَيْنٰكَ مِنْ لَّدُنَّا

بیانوو مونږ تا ته هغه واقعات چه تیر شوي دي - او یقیناً ما درکړې تاته د طرف خپل نه

[Side column:]
د غنیمت کیږي مقدار ربع موقع وته عبد الله بن عمر په چه څوک وباړو نو کیږي به نه موقع کړه - نو د موقع نه زیات نه کیږي به صفق [illegible] په که کیږي کښې ثواب کنزل به عت دي په کفارې [illegible] کښې وڅ چه وکړې کیږي عذاب او کناه د غرضه کیږي به نه کم دے رولے چه په کمو لو کښې کناه کنګرې ۱۲

۲ے ما معلوم کړو یو شے چه نورو خلقو ته معلوم نه وه یعني سپے بو په دل ما لره تا بعد از د موسیٰ علیه السلام اوکړه بیا ما هغه پریخو د دغسې ما ته زما زړه صلاح راکړه ۱۲

۳ے نو موسیٰ علیه السلام ورته او وے چه ستا په دنیا کښې عذاب دا دے چه خوشے به او سے نو څوک چه په د سامري قوت تلو نو د به ورته چغه وهله چه په ما لاس مه لګوئ او چا چه به په ده لاس اولګولو ده نو دواړه به ناجوړه کیدل ده ګمان د موسیٰ علیه السلام په خلاف مشهور کولو نو باري تعالیٰ څکه ذلیل او بیوانه ذکړو ۱۲

۴ے یعني د آخرت عذاب نو ور لره مقرر دے خلاف به نه شي کولے ۱۲ ۱۲

۵ے دا د توحید آیت دے یعني د دے مسئلے د پاره سامرے هلاک شوا و کو د دے د وجه نه موږ حدیث مزے کوو ۱۲

۶ے دا د تشبیه د پاره باري تعالیٰ ذکر کوی ۱۲

ذِكْرًا ۝ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ۝

نصیحت - چاچه مخ واړوي ددې څخه نو یقیناً به پورته کړي هغه په ورځ د قیامت بوج لره -

خٰلِدِينَ فِيهِ ۚ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ۝ يَوْمَ يُنفَخُ فِي

همیشه به وي په هغه کښې - او ناکاره دے دوی لره په ورځ د قیامت بوج - کله چه پوکے اوکړے شي په

الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۝ يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ

شپیلۍ کښې او راجمع به کړو مجرمان په دغه ورځ شنه - پټې پټې خبرې به کوي په خپل مینځ کښې

إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۝ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ

چه نه یئ تاسو حصار شوي مګر لس ورځې - زه پوهیږم په هغه چه دوی وائي کله چه وائي غوره د دوی په

طَرِيقَةً إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۝ وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ

چلن کښې چه نه یئ حصار شوي تاسو مګر یوه ورځ - او تپوس کوي ستا نه د غرونو په حق کښې نو وایه ورته

يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۝ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۝ لَّا تَرٰى فِيهَا

چه وبه الوزوي رب زما دا غرونه خواره شوي - نو کړي به دا غرونو لره میدان صاف - ته به نه وینې په دے کښې

عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا ۝ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۚ وَخَشَعَتِ

کوږوالے او نه غونډې - په هغه ورځ به تابعداري کوي دوی د داعي چه کږه نه ده خبره د هغه او کوزې به شي

الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۝ يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ

اوازونه رحمان ته نو ته به نه اورې مګر کشار - په هغه ورځ به نفع نه رسوي

الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝ يَعْلَمُ

سفارش مګر د هغه چا چه اذن کړے وي رحمان هغه ته او خوښه کړې وي خبره د هغه - پوهیږي

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۝ وَعَنَتِ

په هغه څه چه مخکښې د دوی نه دي او په هغه چه روستو د دوی نه دي - او نه به شي چاپیره دوی د الله تعالیٰ لره - او عاجز

ل۱ دا د عذاب اخروي بیان دے ۱۲
ل۲ شنه سا به یعنې د هغوی به غونه به شنه سا به وي وا بدرنګ دے او ک مراد شنے سترګے شي نو د عرب په نزد شنے سترګے بد دے ومنے ځکه د دوی دشمنان رومیان وو او د هغوی سترګے شنے وے دا تحقیق روح المعاني کړے دے ۱۲
ل۳ په قیامت کښې به یو داعي آواز کوي چه را ځئ پیشی د پاره نو خلق به هغه پسے ځي ولے ارمان چه دے خلقو په دنیا کښې د داعي خبره منلے وے ۱۲
ل۴ سفارش به هله منظوریږي چه اذن شوے وي سفارش کوونکي ته او هغه مؤمن وي او چا لره چه سفارش کوي هغه به هم مؤمن وي او علم به هم وي د سفارش کوونکي په هغه چا باندے چه د هغه د پاره سفارش کوي ۱۲

سلہ نہ دَ زیادت نہ بہ یہ وکیږی او نہ دَ کمی نہ بہ نیکو کیږی ۱۲ سلہ اعمال صالحہ هغه قبلیږی چه ورسره ایمان وی ۱۲

الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ

به شی مخونه هغه ژوندی الله ته چه تهول عالم سنبالوونکے دے ۔ او برباد شی هغه چه بار ئے کړو ظلم لره ۔ او څوک به

يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

عمل او کړی د نیک او هغه مؤمن وی ۔ نو هغه به نه ویریږی د بے انصافئ نه او نه د نقصان

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

او دغسے مونږ رالیږلے دے دا قرآن په عربئ او بیان کړی دی مونږ په دے کښے د ویرولو خبرے

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۗ

امید دے چه دوی ځان او ساتی د شرک نه یا او غورځوی به زړه د دوی کښے سوچ ۔ نو لوئے دے الله چه بادشاه دے

وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ ۖ وَقُلْ

رشتیا سره ۔ او ته دی مه کوه بیړه د کولو د قرآن کښے مخکښے د هغے نه چه پوره شی تا ته رالیږل د هغه ۔ او او وایه

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾ وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَ

اے ربه زیات کړه علم زما ۔ او یقیناً ما تاکید ئی حکم کړے وه آدم ته مخکښے نو هغه ئے هیر شو او

لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا

مانه وه موندلے د ده لره قصد د ګناه ۔ او کله چه ما وویل ملائکو ته چه سجده او کړئ آدم ته نو سجده او کړه دوی

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾ فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا

مګر دَ ابلیس هغه منع او کړه سجدے نه ۔ نو ما او وئیل اے آدمه یقیناً دا دشمن ستا دے ۔ او د ښځے ستا نو را دِ دے

يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١١٧﴾ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَ

نه باسی تاسو لره د جنت نه نو په تکلیف کښے به واقع شے ۔ یقیناً تا لره وا ده چه ته به نه اوږے کیږے په هغه کښے او

لَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾ وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ﴿١١٩﴾ فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ

نه به بربنډ کیږے ۔ او دا چه نه به تږے کیږے په هغه کښے او نه به درباندے غرمه لګی ۔ نو خطره او کړه ده ته

سلہ دَ ترغیب دے اتباع دَ قرآن ته یعنی کامل قرآن مو راولیږلو دے په عربئ ژبه او دَ ویرولو خبرے مو پکښے کړی دی چه دا خلق ځان دَ شرک نه بچ کړی یا کم از کم سوچ او کړی ۱۲

سلہ دا دَ ایتونو دَ توحید نه دے ۱۲

سلہ دا ښکاره کول دی دَ نبی علیه الصلوٰة والسلام یعنی دَ موسیٰ علیه السلام پشان په بها ورځ سره دَ باری تعالیٰ حکم اورسوه او ځان پرے پښه پوهه کړه او بیړه زده کولو کښے تا دی مه کوه کوره دَ آدم علیه السلام تا دی شوے دَ ده په هیره سره نو ته احتیاط کوه ۱۲

سلہ یعنی دَ آدم علیه السلام نه خبره هیره شوه نو په هیره څه ګرفت نه وی خوشان دَ انبیاؤ ډیر پورته دے ۱۲

سلہ یعنی دَ ګناه قصد هغه نه وو کړے ۱۲

سلہ یعنی ابلیس علیه اللعنة ستاسو بچو اے دشمن دے دَ ده خبره مه منئ بلکه دَ نبی کریم صلی الله علیه وسلم په خیر خواه وے دَ هغه خبره او منئ ۱۲

سلہ یعنی تا ته به تکلیف او نه رسی ۱۲

۵ د آدم علیه السلام نه غیره هیره شوه. ۲ یعنې ځناوړ شو د مقصود خپل نه چه همیشوالے وو په جنت کښے

الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰٓاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ﴿١٢٠﴾

شیطان خفه ئې وکړه ای آدمه آیا او خایم تاته او نه د همیشوالي کیدو او د دی بادشاهي چه نه به زړه کیږي

فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ

نو دواړو وخوړه د هغې نه نو ښکاره شوه دوی ته ناکاره ځایونه د دوی او شروع ئې وکړه دوی خپل ځانان په

وَّرَقِ الْجَنَّةِ ۫ وَعَصٰٓى اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿١٢١﴾ ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ

پاڼو د جنت سره - او ورسته کړو آدم (ربه خپل) حکم د رب خپل نو ځناوړ شو د خپل مقصود نه چه غوره کړو ده په

فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿١٢٢﴾ قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيْعًاۢ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ

جنت کښې پیا غوره کړو هغه لره رب د هغه نو مهرباني ئې وکړه او کړو ئې لاره ورته - الله او وئیل چه کوز شئ د جنت د تول

عَدُوٌّ ۚ فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِّنِّيْ هُدًى ۙ۬ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ

ځینې ستاسو به دښمنو د یو بل وي - نو کله راشي تاسو ته ځما نه لارښوونه - نو چا چه اومنله ځما لارښوونه نو نه به گمراه کیږي

وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِيْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيْشَةً ضَنْكًا وَّ

او نه به کړیږي - او چا چه مخ واړوه د یاد د ځما نه نو یقینا هغه لره ژوند دے تنگ او

نَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيْٓ اَعْمٰى وَقَدْ

راپورته به کړو هغه لره په ورځ د قیامت پړوند - او به وائي ای ربه ولې دے راپورته کړم پړوند او زه خو

كُنْتُ بَصِيْرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ

وم لیدونکے - الله به او وائي د غسے راغلي تاته آیتونه ځما نو هیر کړل تا هغې لره - نو د غسے ته نن

تُنْسٰى ﴿١٢٦﴾ وَكَذٰلِكَ نَجْزِيْ مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْۢ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ؕ

هیر شوې - او د غسے بدله ورکوو هغه چا ته چه زیاتے کوي او ایمان نه راوړي په آیتونو د رب خپل -

وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٧﴾ اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ

او خامخا عذاب د آخرت سخت دے او همیشه دے - آیا پس نه ده ښکاره شوې دوی ته چه څومره هلاک کړي مونږ وړاندې د دوی نه

و غوی معنیٰ گمراهي ده د دې
تکه د قرآن نه معلومیږي
چه نبیان معصوم وي. بحر
اسرائیل، روح م.
۳ یعنې رسولان او کتابونه
آسماني.
۴ څوک چه د وحې حقه
اتباع کوي نو په دواړو
جهانو به خوشحاله وي.
۵ وا د عذاب اخروي بیان
دے یعنې چا چه د قرآن نه
مخ واړولو نو په دواړو
جهانو به کړیږي او په
قیامت کښے به ړوند وي
نو دے به او وائي چه الله
ولے دے پړوند پورته کړم
او زه خو په دنیا کښے جوړ
وم نو باري تعالیٰ به ورته
جواب ورکړي چه ته کلمه
جوړ وے ځما دلیلونه
د وحدانیت به تاته راغلل
او تا به نه منل نو د غسے
ما تا لره نن پریخودو او
د غسے څوک چه ظلم کوي
او شرک کوي نو زه به هغه
لره سخت عذاب ورکوم.
۶ دا د عذاب دنیوي
بیان دے چه ډیر خلقو
د الله تعالیٰ حکم اونه منلو
نو باري تعالیٰ هغوی لره
هلاک کړل او د موجودو
کفارو ته د هغوی کنډرې
معلومے دي بیا فکر نه کوي
عبرت صرف عاقلان اخلي
۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

۱ے یعنی د دې العذاب نه اخیره ده او دوی په دنیا کښې د الله تعالیٰ وخت مقرر کړی دے نو دوی ته به عذاب راځي
۲ے د ابو رسول کریم صلی الله علیه وسلم او عمر دا مې ته تسلی ده چه صبر وکړه او د توحید شامت کښې به د الله تعالیٰ
۳ے د توحید بیان له به ذور ورکوي چه مخلوق هم ته توحید په اجمالي بیان کوي

مِّنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ فِيْ مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي

پیړیو چه دوی ګرځي په کورونو د هغو کښې - یقیناً په دې کښې دلیلونه دي د خاوندانو

النُّهٰى ۝ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَّاَجَلٌ مُّسَمًّى

د عقل - او که نه وې خبره مخکښې شوې د رب ستا نه نو به عذاب لازم وو او وخت مقرر

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ

نو صبر کوه په هغه چه دوی وائي او پاکي بیانوه سره د صفت د رب ستا مخکښې د راختو د نمر

وَقَبْلَ غُرُوْبِهَا ۚ وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ

او مخکښې د پریوتو د هغه نه ، او په حصو د شپې کښې پاکي بیانوه او په طرفونو د ورځې کښې ښايي چه ته

تَرْضٰى ۝ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖۤ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ

خوشحاله شې - او مه اوږدوه سترګې خپلې هغه شي ته چه فائده ورکړې ده مونږ په هغه سره قسمونو د دوی

زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى

په دول د ژوند د دنیا کښې - چه امتحان او کړو د دوی په هغه کښې او رزق د رب ستا غوره دے او همیشه دے

وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ؕ لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا ؕ نَحْنُ

او حکم کوه خاندان خپل ته په مانځه سره او ټینګ شه په هغه باندې - نه غواړو مونږ ستا نه رزق - مونږ

نَرْزُقُكَ ؕ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ۝ وَقَالُوْا لَوْلَا يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ

رزق درکوو تا ته - او انجام غوره د پرهیزګارۍ دے - او دوی وائي ولې نه راوړي ده مونږ ته یو دلیل د رب خپل نه

اَوَلَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ۝ وَلَوْ اَنَّاۤ اَهْلَكْنٰهُمْ

آیا نه دے راغلے دوی ته صاف بیان د هغه چه په کتابونو مخکښو کښې دے - او که هلاک کړي وے مونږ دوی لره

بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوْا رَبَّنَا لَوْلَاۤ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ

په عذاب سره مخکښې د قرآن نه نو دوی به ویلی وو ای رب زمونږ ولې دې را نه لیږلو مونږ ته رسول نو تابعداري به کړې وه

وړاندې تسبیح افراد کا مطلب دی او تسبیح به مونځونو پورې شوي ... قبل طلوع الشمس د سحر مونځ او قبل غروبها د ماسپښین او د مازیګر مونځ ، ومن اناء اللیل د ماښام او ماسخوتن مونځونه ، اطراف النهار د ماسپښین مونځ مراد دے په دې وخت کښې د ورځې دواړه طرفونه سره یو ځای کیږي ۔ ۵ے باري تعالیٰ فرمائي چه تا سره خدای تعالیٰ مهربان دې کیږي چه خلق د باري تعالیٰ طرف ته بلې نو د مخلوقو ښادیانو سره ډیر په تعلق نه لري ، د دنیا امتحان دے او د مونږ نو پاره چه کوم رزق په جنت کښې تیار دے هغه ډیر ښه دے او همیشه دے ۔ ۶ے د صوت د دنیا ورکوه ... لو نو ته په مانځه سره طبیعت پورې اتباع د خوښه باري تعالیٰ فرمائي ستاسو د حق د دوی نه غواړم د رزق ، رزق خو به ژه درکوم مونږ کوم چه د باري تعالیٰ ذمه دے په هغه پسې کار او دوی چه دا نه ۷ے وائي د دوی نه معجزه غواړي چه الله تعالیٰ ولې سوال کوي چه موږ ته دلیل پیش کړه هم دا قرآن خو لوی دلیل دے د قرآن په اعتبار د اصلي مضمون او په اعتبار د ذوق سره په مخکښو کتابونو کښې وه ۔ ۸ے یعنی که قرآن مونږ دې را نه لیږلے او د خلق

مو هلاک کړي وے نو دوی به هم دا اعتراض کولو چه ای الله تا مونږ ته رسول ولې را نه لیږلو چه مونږ د هغه (تابع) کړي وے او س هغوی اعتراض د ختم کولو د پاره مو قرآن نازل کړو او رسول مو راولیږلو ۱۲ اللهم اغفر لکاتبه ولوالدیه

سله نازل شوے وے پس د ابراهیم نه او مکیه د مؤمنون نه. دور آخر مکه مکرمه. په ترتیب قرآنی کښے (٢١) او په ترتیب نزولی کښے (٧٣) وے

آيٰتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ۞ قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا

ستا د آیتونو تابعداري کړے وے مخکښے د دے نه چه ذلیل شو او رسوا شو. او وایه هر یو انتظار کوونکے دے پس تاسو هم انتظار کوئ.

فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ اَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ۞

نو تاسو به پوهه شئ چه څوک دي برابر لارے والا او څوک لار موندلے ده. (د ګمراهئ نه)

سُوْرَةُ الْاَنْبِيَآءِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّاثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت انبیاء مکی دے او یو سل دولس پکښے آیتونه دي او اووه رکوع ګانے دي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع په نوم د خدائے سره چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے.

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ ۞

نزدے شوے دے خلقو ته حساب د دوی او دوی په غفلت کښے مخ اړوی (د حق نه)

مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ وَ

نه راځی دوی ته نصیحت د رب د دوی نوے مګر دوی هغه واوری او

هُمْ يَلْعَبُوْنَ ۞ لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ الَّذِيْنَ

دوی لوبے کوی. غافل دی زړونه د دوی. او پټه کوی جرګه. کوم چه

ظَلَمُوْا ۖ هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۚ اَفَتَاْتُوْنَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ

ظالمان دي. نه دے دا مګر بشر دے ستاسو په شان. آیا تاسو به سحر ته ورځئ او تاسو خو

تُبْصِرُوْنَ ۞ قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۖ

هوښیار یئ. هغه وئیلی دی چه رب زما پوهیږی په خبره په آسمان او په زمکه کښے.

وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۞ بَلْ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍۭ بَلِ

او هغه اوریدونکے او پوهیدونکے دے. بلکه دوی وائی چه دا ګډ وډ خوبونه دی بلکه دا د

سله نازل شوے دے پس د ابراهیم نه او مکیه ده مؤمنون نه.

٢ سله دا ژوندونه ده د پوهه واله خلق په غفلت کښے دی او چرته ده د مرګ چلیږی ١٢

٣ سله د عیسی علیه السلام نه روستو تقریباً شپږ سوه کاله دے د توحید مسئله چا نده کړے ١٢

٤ سله په اهل حق باندے دفع تکول دا پخوانه دستور دے ١٢ ١٢ ١٢

٥ سله په داعی د حق دا دفع تکه نکی چه هغه دا مسئله کړے ده چه په غیب باندے پوهه صرف الله تعالی دے ١٢

٦ سله سحر نه دے بلکه دا خوبونه دی. بلکه دے شاعر دے د مخکښے پیغمبرانو په شان معجزه دے موږ ته پیش کړی نو باری تعالی جواب فرمائی چه مخکښے پیغمبرانو معجزے پیش کړے نو خلقو خو بیا ایمان رانه وړو نو هغه موږ هلاک کړل دغسے دا کافران هم ایمان نه راوړی ١٢ ١٢ ١٢

(مقصد د سورت) یو موسی علیه السلام نه بلکه تول انبیاؤ ته د توحید مسئله وحی شوے ده آیت ٢٥ ١٢

ـه دا جواب دے د هغه مخکښے اعتراض چه: هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ دے. حاصل د جواب دا دے چه هغه مخکښي نبيان هم سړي وو او خو هغوی امتيازدا وه چه هغوی ته وحی کړے شوه رفا نه. معلومه شوه چه نبيان ټول سړي وو زنانه نه وو ...

افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۚ فَلْيَأْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ﴿٥﴾

خپله جوړه کړے يے قرآن لره بلکه دے شاعر دے. نو بيشکه دے راوړي مونږ ته دليل لکه چه ليږلي شوي وو مخکښي نبيان

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا ۚ اَفَهُمْ

ايمان نه دے راوړے مخکښے د دوی نه هيڅ کلي چه هلاک کړي وو مونږ هغه. آيا نو دا به

يُؤْمِنُوْنَ ﴿٦﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ

ايمان راوړي. او نه دي ليږلي مونږ مخکښے ستا نه مګر سړي چه مونږ وحی کوله هغوی ته

فَسْـَٔلُوْٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٧﴾ وَمَا جَعَلْنٰهُمْ

نو تپوس او کړئ د علماؤ نه که تاسو نه پوهيږئ. او نه وو جوړ کړي مونږ دوی لره

جَسَدًا لَّا يَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ﴿٨﴾ ثُمَّ

داسے بدن چه نه خوري خوراک او نه وو دوی هميشه اوسيدونکي. بيا

صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ وَمَنْ نَّشَآءُ وَاَهْلَكْنَا

رښتونے کړه مونږ دوی سره وعده نو مونږ بچ کړل دوی او هغه څوک چه مونږ خوښه شو او هلاک کړل

الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٩﴾ لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتٰبًا فِيْهِ ذِكْرُكُمْ ۖ

ظالمان. يقيناً مونږ راليږلے دے تاسو ته کتاب په هغه کښے تاسو ته نصيحت دے.

اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٠﴾ وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً

آيا تاسو نه پوهيږئ. او ډير مونږ هلاک کړي دي کلي چه وو ظالمان

وَّاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ﴿١١﴾ فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ

او مونږ پيدا کړه روستو د هغوی نه قوم بل. نو هر کله چه معلوم کړو هغوی عذاب زمونږ نو ناګهانه دوی

مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ﴿١٢﴾ لَا تَرْكُضُوْا وَارْجِعُوْٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ

د هغه نه تښتيدل (او ورته ويلے شو چه) مه تښتئ او واپس شئ هغه خوا ته چه تاسو کښے مزے کولے.

معلوم شو تقليد کول په هغه حکم کښے معلوم نه وي ... د نا معلومو احکامو ... معلوم وي ... تول معلوم وي ... په اعتبار د صحت ... زمانه کښے مشکل ... دي بلا تقليده او کل مونږ احاديث په ورته هم معلوم وي او هغه کل آيتونه په ورته هم معلوم وي چه د هغوی احکام راوتلي وي.

ـه دا د دويم اعتراض جواب دے چه دا څنګه پيغمبر دے چه خوراک خوري. حاصل د جواب دا دے چه ټول مخکښي پيغمبران خوراک خوړل.

ـه دا د دريم اعتراض جواب دے چه دے به مړ شي نو مذهب به ختم شي. حاصل د جواب دا دے چه مخکښي پيغمبران هم هميشه نه وو او هغوی سره وعده رښتيا کړه د هغوی مخالفين ... هلاک کړل او پيغمبران ... بچ کړل نو معلومه شوه چه هلاکت د ... او بچ کول د ... اللّٰه دے البته د اسبابو اعتبار ... شي په اعتبار د ... او چه اسباب ختم شي يعنی انسان وفات شي نو د هغه اراده د اسبابو ختم شي.

ـه دا د عذاب د نيوي بيان دے يعنی ظالمان هلاک کړل کله چه ظالمانو عذاب او ليد ... نو هغوی ورته او ويلے شو په طور د ... تاسو خو سرداران يئ ... چه ...

۱ دا دَ وحدانیت اول دلیل دے چه آسمان او زمکه ما بیده کړي دي دَ خپل وحدانیت ښکاره کولو دَ پاره عبث ذوي او که ما ځان مشغولولے نو ما به دَ فیلو ښفا تو کي اې سیر کولو یعنی دا دنیا میدان جنګ دَ توحید او دَ شرک ما پیدا کړے ده نو په دَ لته کښے دَ توحید او دَ شرک مقابله ده نو توحید دَ شرک سر ماتَ کړي. نو حقه فنا شي نولے مشرکانو تاسو غرق شوئ چه دَ دا سے باطل شي موسته کوئ. او دَ فے مقابله کښے دَ توحید او دَ سنت ده ۱۲

۲ دا دَ وحدانیت دویم دلیل دے په دے دلیل کښے دَ لوئے قدرت مظاهره ده چه دَ آسمانونو او دَ زمکے خلق ټول دَ باری تعالیٰ بندګی کوي شپه او ورځ دَ باری تعالیٰ پاکي بیانوي دومره لوئے طاقت والا دے نو دَ هغهٔ نه خپل حاجتونه غواړئ په دے لوئے بادشاه غوک زور آور نیشته ۱۲

۳ دا دریم دلیل دے یعنی په زمکه کښے دَ الله سره مقابل جوړ وي که په زمکه او په آسمان کښے بل اله وے نو دواړه به درهم برهم شوي وے قانون دے چه په یو ملک کښے دَ دوو بادشاهانو اتفاق نهٔ راځي یو به وائي چه زهٔ دا کار کوم بل به وائي چه زهٔ دا نهٔ کوم نو په دے تیل متیال کښے به هرڅهٔ فنا شوي وے نو دا فساد نیشته نو مالک صرف الله تعالیٰ دے نهٔ بل معبود شته او نهٔ په الله غوک زور آور شته دَ الله تعالیٰ نه تپوس نهٔ شي کیدے او دَ کل مخلوق نه تپوس کیدے شي ۱۲ ۱۲ ۱۲

وَمَسٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُوْنَ ﴿۱۳﴾ قَالُوْا يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿۱۴﴾

او کورونو خپلو ته امید دے چه تاسو به تپوس کیدے شئ - او وے ویل افسوس دے زمونږ ظالمان وو -

فَمَا زَالَتْ تِّلْكَ دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى جَعَلْنٰهُمْ حَصِيْدًا خٰمِدِيْنَ ﴿۱۵﴾

نو همیشه وه دغه فریاد دَ دوي تر دے چه ما کړل دوي لره لو شوي ساړهٔ -

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿۱۶﴾ لَوْ اَرَدْنَآ

او ما نهٔ دي پیدا کړي آسمان او زمکه او هغهٔ څه چه په مینځ دَ دواړو کښے دي بے فائدے - که اراده کړے

اَنْ نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّآ ۖ اِنْ كُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿۱۷﴾ بَلْ

چه جوړ به کړم تماشا خو ما به جوړ کړے وے نیل خپلے ذاتي شي نه (صفاتو کالي) که ما دا کولے - بلکه

نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهٗ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۭ وَ

غورځوو حق لره په باطل باندے نو سر مات کړي دَ هغهٔ نو هغه ختم شي - او

لَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُوْنَ ﴿۱۸﴾ وَلَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ

تاسو لره تباهي ده دَ هغو خبرو نه چه تاسو ئے بیانوئ - او خاص الله لره دي هغه ټول چه په آسمانونو او په زمکه کښے

وَمَنْ عِنْدَهٗ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ﴿۱۹﴾

دي - او هغه څوک چه په نزد دَ الله دي ځان غټ نهٔ ګڼړي دَ عبادت دَ هغهٔ نه او نهٔ کوي سستي -

يُسَبِّحُوْنَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُوْنَ ﴿۲۰﴾ اَمِ اتَّخَذُوْٓا اٰلِهَةً

پاکي بیانوي دوي شپه او ورځ نهٔ سستي کیږي - آیا جوړ کړي دي دوي خدایان

مِّنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُوْنَ ﴿۲۱﴾ لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ اٰلِهَةٌ

په زمکه کښے چه دوي به خلق راژوندي کړي - (دا سے نه دي) که وے په دواړو کښے خدایان

اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۲۲﴾

سوا دَ الله نو دواړه به وران شوي وے - پاک دے الله چه رب دَ عرش دے دَ هغو خبرو نه چه دوي بیانوي.

له وا معارضه ده چه خپل دلیل پیش کړئ چه بیل څوک شے لائق د عبادت یا په الله تعالیٰ باندے غالب وي [illegible]

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ۝ اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ

پوښتنه نه شي کولے د هغه نه چه الله کوي او د مخلوق نه پوښتنه کیدشي - آیا جوړ کړي دي [illegible]

دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ ۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِيَ

الله نه خدایان - او وایه پیش کړئ دلیل خپل - دا خبره د توحید ده د هغو چه [illegible]

وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِيْ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ الْحَقَّ

دي او ذکر د هغو چه وو مخکښې زما - بلکه زیات د دوی نه پیژني [illegible]

فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝ وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ

نو دوی مخ اړوي د حق نه - او مونږ نه دي لیږلے مخکښې ستا نه هیڅ رسول

اِلَّا نُوْحِيْٓ اِلَيْهِ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدُوْنِ ۝ وَقَالُوا اتَّخَذَ

مګر ما وحی کوله هغه ته چه بیشکه نشته اله مګر زه یم نو صرف ځما عبادت کوئ - او وائي [illegible]

الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ۝ لَا يَسْبِقُوْنَهٗ

کړے دے رحمان چا لره ولد پاک دے الله - بلکه دوی بندګان دي معزز - نه مخکښې کیږي د هغه نه

بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ۝ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ

په خبره کښے او دوی په حکم د الله عمل کوي - پوهیږي الله په هغه شي چه مخکښې د دوی [illegible]

وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ

او په هغه شي چه وروستو د دوی دي او سفارش نشي کولے مګر هغه چا لره چه خوښ کړے وي هغه الله [illegible]

خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ۝ وَمَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيْٓ اِلٰهٌ مِّنْ

د هیبت د الله نه ویریږي - او چا چه اووے د دوی نه چه زه اِلٰهُ یم سوی د الله

دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيْهِ جَهَنَّمَ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝

نو هغه ته به بدله ورکړم د جهنم - د غسې بدله ورکوو ظالمانو ته

مسئله توحید ده ځکه مکرر او د ټولو پیغمبرانو موحدینو وا سبق دے لوالګر خلق نه پوهیږي په دے حق نو ځکه تري مخ اړوي [illegible]

سله وا دلیل نقلي اجمالي د ټولو انبیاؤ نه چه ټولو انبیاؤ ته د توحید مسئله وحی شوے ده وا نو دے اونا اشنا مسئله نه ده

سله وا زور رد ده چه الله تعالیٰ د ځان د پاره ولد یعنی نائب او نازولے مقرر کړے دے هغه په الله تعالیٰ د خلقو کار رونه کوي د دے شپږ جوابونه دي

سله سُبْحٰنَهٗ : اول جواب دے ، لَا يَسْبِقُوْنَهٗ : دویم جواب دے ، يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ : دریم جواب دے ، وَلَا يَشْفَعُوْنَ : څلورم دے ، وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ : پنځم دے ، وَمَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيْٓ اِلٰهٌ مِّنْ دُوْنِهٖ : شپږم دے د ټولو جوابونو حاصل دا دے چه ملائک په الله تعالیٰ غالب او نازېنیان نه دي

لـہ دا دریم دلیل دے یعنی د اسمانونو نه او په او د زمکے نه فصل مارا ولیستے دے دوه خو محکمے بند وو او هیڅ ژوندے

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

آیا نه گوری کافران دیته چه آسمانونه او زمکه وو

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۖ

بند نو ما بیرته کړل خولاوه - او ما پیدا کړی دے د اوبو نه هر شے ژوندے -

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٠ وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ

آیا ایمان نه راوړی دوی ؟ او ما پیدا کړی دی په زمکه کښے غرونه چه او نه ښوری سره

بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۝٣١

د دوی نه او ما پیدا کړی دی په زمکه کښه ارتے لارے امید دے چه دوی لار بیا موی (مقصود ته)

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا

او ما جوړ کړے دے آسمان چت محفوظ - او دوی د دلیلونو د آسمان نه

مُعْرِضُونَ ۝٣٢ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ

مخ اړوی - او الله صفه ذات دے چه صفه پیدا کړی دی شپه او ورځ او نمر

وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝٣٣ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ

او سپوږمۍ ؛ ټول په آسمان کښے لامبو وهی - او ما نه دے ورکړے هیڅ بشر له مخوا

قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ۝٣٤ كُلُّ نَفْسٍ

ستا نه همیشه ژوند - آیا که مړ شوے ته نو دوی همیشه پاتے کیدونکی دی (نه) - هر نفس

ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا

څکونکے د مرګ دے - او امتحان کوو مونږ تاسو په تکلیف او په خیر سره د پاره د ازمیښت - او مونږ ته

تُرْجَعُونَ ۝٣٥ وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا

به واپس کړے شئ تاسو - او کله چه اوویني تا له کافران نو نه کوی په تا پسے مګر

ما پیدا کړے شه د اوبو نه او هر څه نه ما پیدا کړی دی په زمکه او نه ئی قوت ئی او په زمکه کښے درے ما پیدا کړی دی چه لار په معلومه شی او آسمان ما محفوظ چت کړی دے شپه او ورځ او نمر او سپوږمۍ ما پیدا کړی دی ستاسو په نظر دا سے ښکاری چه دوی په آسمان کښے لامبو وهی یعنی دا ټول کارونه صفه څوک کولے شی چه لوئے قدرت والا وی او لوئے علم والا وی او ما چتونه صفه ذات پوره کولے شی چه د صفه لوئے طاقت او لوئے علم وی نو معلومه شوه چه حاجات پوره کوونکے صرف او صرف الله تعالی دے او د دے باری تعالی نه څوک مقابل او نه پورے څوک زور آور شته نو ځکه حاجات صرف او صرف د الله تعالی نه غواړی نه د کل ما سوی الله نه اولیاء وی او که انبیاء وی او که ملایک وی او که جنات وی دا ټول حاجتونه پوره کوونکی دی

لـہ دا زور نه ده منکرانو ته چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په مرګ خوشحال کوی نو دوی خو هم مری ۱۲

ـلـه د دا وَ عذاب اسحق ثبوت بیان دے یعنی تلو ژر دے نه کوی زهٔ دوی ژر حلاکوم ۔ ـسـه د هم زور نه دے یعنی دوی دا
چه قیامت به کله وی ۔ ـلـه باری تعالیٰ هغوی ته جواب کوی او د عذاب ، هغوی بیان ورته کوی یعنی که دے کافرانو

هُزُوًا ۭ اَهٰذَا الَّذِیْ یَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ ۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ

توقے (دوی) آیا دا هغه دے چه یادوی خدایان ستاسو (په بدئ) او دوی د ذکر د رحمان نه

هُمْ كٰفِرُوْنَ ۝٣٦ خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۭ سَاُورِیْكُمْ اٰیٰتِیْ

انکار کوی ۔ پیدا شوے دے انسان د تادئ نه ۔ بنایم تاسو ته نوخے (د تهدید) خپل

فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ ۝٣٧ وَیَقُوْلُوْنَ مَتٰی هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ

نو تلوار مه کوئ ۔ او وائی دوی کله به وی دا وعده که یئ تاسو

صٰدِقِیْنَ ۝٣٨ لَوْ یَعْلَمُ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا حِیْنَ لَا یَكُفُّوْنَ عَنْ

رشتونی ۔ که معلوم کړے وے کافرانو هغه وخت لره چه نهٔ شی منع کولے پکښې د

وُّجُوْهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُوْرِهِمْ وَلَا هُمْ یُنْصَرُوْنَ ۝٣٩

مخونو خپلو نه اور او نهٔ د شاګانو خپلو نه او نهٔ به دوی سره امداد وکړے شی (نو داغه

بَلْ تَاْتِیْهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ رَدَّهَا وَ

بدئ نهٔ کولے) بلکه رابه شی دوی ته قیامت ناڅاپه ، نو حیران به کړی دوی نو طاقت به نهٔ لری د دا پسے کولو د دے

لَا هُمْ یُنْظَرُوْنَ ۝٤٠ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ

او نهٔ به دوی ته صبر او کړے شی ۔ او یقیناً توقے شوی دی په رسولانو پورے پخوا ستا نه

فَحَاقَ بِالَّذِیْنَ سَخِرُوْا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ یَسْتَهْزِءُوْنَ ۝٤١

نو راګیر شو په هغوی چه توقے کړے وے د دوی نه هغه عذاب چه دوی پورے توقے کولے ۔

قُلْ مَنْ یَّكْلَؤُكُمْ بِالَّیْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ۭ بَلْ هُمْ

او وایه څوک به حفاظت او کړی ستاسو په شپه او د ورځے د (عذاب د) رحمان نه ۔ بلکه دوی د

عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝٤٢ اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِّنْ

ذکر د رب خپل نه مخ اړونکی دی ۔ آیا دوی لره خدایان شته چه منع کړی دوی لره

حقه سخت وخت معلوم کړے وے نو دوی به دا اشتراق نه وے کړی حقه دا ست وخت دے چه عذاب به د دوی په مخ با ندے لویږی او د دوی په شا به څوک امداد نشی کولے ۔ ـلـه د دا وَ حق د تسلی د ده یعنی که د دا کافرانو تا پورے توقے کوی نو دا هیڅ نا آشنا نه دی بلکه مخکښې به نورو رسولانو او ستا رسولانو پورے توقے شوے دی او رسولانو ته به دے کافرانو وئیل چه عذاب راولی صرف دوی سره نه او عذاب به هغوی کافرانو باندے راځی دا پیرے شوی او هغوی تول هلاک شو نو دغه کار به د دے سره هم وی کافرانو سره او شی ۔ ـلـه د دا وَ عذاب وئیلو ی بیان دے یعنی د عذاب نه څوک بچ کولے نیشته ۔ ـلـه د دا ذکر نه دے یعنی د دوی خدایان نیشته چه دوی بچ کړی او د دوی معبودانو خو د ځان سره امداد نشی کولے نو د خپلو عابدانو سره به څنګه امداد او کړی او نهٔ به د دوی نه عابدانو سره څه د خدائ نه امداد او کړے شی ۔

ساتل دے او ژغورل

له کړ مسلمانان په اسلام ټینګ شو نو کافران حیران کله نه شی غالب کید ے ۱۲ ، ۲ه دا کافران پښیمان ځکه نه وی او په صفه شاکړی هم وی نو کونو چه شاکړه نو شکه به خبره واوری ۱۲

۳ه دا د عذاب اخروی بیان دے د ذرے ذرے عمل حساب به کیږی البته رحم د باری تعالی لا تو یرلوئے دے چه سړے به عقل او شرک نه وی او د انسان حقوق پورے هم نه وی نو بیا باری تعالی مهربان دے ۱۲

۴ه دا ویلے نقل دے اول د موسیٰ علیه السلام نه یعنی د موسیٰ علیه ته کتاب ورکړے وه صفه د حق او د باطل فرق کا وه چه حاجت نه په صرف د الله تعالیٰ نه غوا یئ دا مقه خبره ده ئه د بل چا نه ځکه بل څوک متصرف نه دے او نه په الله تعالیٰ بالا څوک غالب شیئ ۱۲

دُوْنِنَا ۭ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِّنَّا

سوا ځان نه - طاقت نه لری حفظ د امداد د خپل او نه به د دوی زمونږ د طرف نه

يُصْحَبُوْنَ ﴿٤٣﴾ بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَاۗءِ وَاٰبَاۗءَهُمْ حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ

ملګرتیا اوشی - بلکه نفع مو ورکړے ده دوی لره او پلار نیکه د دوی لره تر دے چه اوږده شوه په دوی

الْعُمُرُ ۭ اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ۭ

باندے عمرونه - آیا نه ګوری دوی چه زه راځم زمکے ته کمومه دا د اطرافو د دے نه -

اَفَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٤٤﴾ قُلْ اِنَّمَآ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ڮ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ

آیا بیا دوی به غالب شی ! - او وایه یقیناً ویرووم تاسو لره په حکم (د وحی) سره او نه آوری کانړه

الدُّعَاۗءَ اِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَلَىِٕنْ مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ

آواز کله چه دوی ویرولے شی - او که اورسی دوی ته لږ د

عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ

عذاب د رب ستا نه نو خامخا وائی دوی افسوس یقیناً وو مونږ ظالمان - او ږدو مونږ به

الْمَوَازِيْنَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْــــًٔا ۭ وَ

تلے د انصاف په ورځ د قیامت نو ظلم به نه شی کولے یو نفس سره د هیڅ شی - او

اِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ اَتَيْنَا بِهَا ۭ وَكَفٰى بِنَا

که وی عمل په قدر د دانے د اوری نو پیش به کړو دا او پوره یم

حٰسِبِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاۗءً

حسابونکے - او یقیناً ما ورکړے وه موسیٰ او هارون ته کتاب جدا ونکے د حق د باطل او رڼا

وَّذِكْرًا لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٨﴾ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ

او نصیحت وه د پاره د ویریدونکو - کوم چه ویریږی د رب خپل نه پټے شا او دوی

مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ

د قیامت نه ویریږي ۔ او دا نصیحت دے برکتي چه مونږ رالیږلے دے نو آیا

أَفَأَنتُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ

آیا بیا تاسو ددے نه منکر یئ ۔ او یقیناً مونږ ورکړے وه ابراهیم ته هغه پوهه (هدایت)

مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا

مخکښې او وو مونږ په هغه پوهه ۔ کله چه اووئیل هغه پلار او قوم خپل ته چه څه

هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا

دي دا شکلونه کوم چه تاسو ورته ناست یئ ۔ اووئیل هغوی چه

وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنتُمْ أَنتُمْ

موندلي دي مونږ پلار نیکه خپل دوی بندګي کوونکي ۔ اووئیل هغه یقیناً یئ تاسو او

وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنتَ

پلار نیکه ستاسو په غلطۍ ښکاره کښې ۔ اووئیل هغوی آیا یې راوړے مونږ ته حقه خبره یا ته

مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَل رَّبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

ټوقې کوے ؟ اووئیل هغه بلکه رب ستاسو رب د آسمانونو او د زمکے دے

الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم مِّنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾ وَتَاللَّهِ

کوم چه پیدا کړي دي هغه دوی لره او زه په دے ګواه یم ۔ او قسم دے

لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمْ

چه علاج به او کړم د خدایانو ستاسو پس د هغے نه چه واپس شئ شا ته ۔ نو کړل هغه

جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾ قَالُوا مَن

ټکړے ټکړے مګر لوئے د دوی اُمید دے چه دوی ته به واپس شي ۔ اووئیل هغوی چا

له دا ترغیب دے اتباع د قرآن ته چه دا قرآن برکتي دے او مونږ لیږلے دے لره ضرور او منئ ۱۲

۲ے دا دویم دلیل نقلي دے د ابراهیم علیه السلام چه ابراهیم علیه السلام خپل پلار او قوم د غیر الله د بلنے نه منع کول (فائده) د ټولو دلیلونو مقصد دا دے چه دوی نبیان دي او معجزات ترے نه ښکاره شوي دي خو حاجتونه ترے نه مه غواړئ حاجتونه پوره کوونکي نه دي او په هر څه عالم او قادر صرف الله تعالیٰ دے نه دوی ۱۲ ۱۲

۳ے دا خبره هغه په زړه کښے او کړه ۱۲

۴ے اصنام جمع د صنم ده او وثن جمع د وثن ده هر هغه شی ته وائي چه د هغه عبادت کیدے شي سوا د باری تعالیٰ نه که کتبه وي او که پیریان وي او که انسان وي او که ملک وي او که کنګلا وي او که اونه د کیکر وي او که زیارت وي ۱۲

۵ے یعني کله چه دا خلق د خپلو خدایانو حال معلوم کړي نو امید دے چه دوی به دین د ابراهیم علیه السلام ته واپس شي ۱۲

ل یعنی یو ځوان دے چه دے خدایانو په شو دے وه او دوه دوه د دے کار به خبرے حقه کولے رو الله د معلومه شو چه ترحیدیز نو د ځکه تو کار دے نه وه چیکوه ٢ یعنی خلقو ته به د هغهٔ حال معلوم شو نو چه کله مولیز د هغه ته تکلیف ورکوو نو خلق به پیا اعتراض نه کوی ١٢

فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٩﴾ قَالُوْا سَمِعْنَا

کړے دے دا کار د خدایانو زمونږ سره یقیناً هغه ظالم دے - اووے هغوی اوریدلے مونږ

فَتًى يَّذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا فَاْتُوْا بِهٖ عَلٰٓى

ځوان نه چه خبرے د هغوی کولے په دوی پسے ویلے شو هغهٔ ته ابراهیم - اووے هغوی نو راولی هغهٔ لره

اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ ﴿٦١﴾ قَالُوْٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا

مخه د خلقو ته امید دے چه دوی به شاهدان اوکړی - هغوی اووے آیا ته کړے دے دا کار

بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ ۖ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوْهُمْ

د خدایانو زمونږ سره اے ابراهیمه! هغهٔ اووے بلکه کړے دے دا کار - لوئے د دوی چه دا دے نو تپوس اوکړئ د دوی

اِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوْٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ

که دوی خبرے کوی - نو هغوی سوچ اوکړو په زړه نو خپلو کښے نو اووے هغوی یقیناً تاسو

الظّٰلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نُكِسُوْا عَلٰى رُءُوْسِهِمْ ۚ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَآءِ

ظالمان یئ - بیائے ځکته کړل سرونه خپل - چه یقیناً تا ته معلومه ده چه دوی

يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

خبرے نشی کولے - هغهٔ اووے آیا عبادت کوئ سوا د الله تعالیٰ نه د هغو چه نفع نشی رسولے تاسو ته

شَيْـًٔا وَّلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ اُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۭ

د هغهٔ او نه ضرر رسولے شی تاسو ته - تُف دے په تاسو او د هغو چه تاسو ئے عبادت کوئ سوا د الله نه -

اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾ قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَانْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ

آیا نهٔ پوهیږئ تاسو او دے هغوی چه او سیزئ د هغهٔ لره او امداد اوکړئ د خدایانو خپلو که کوئ تاسو

فٰعِلِيْنَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يٰنَارُ كُوْنِيْ بَرْدًا وَّسَلٰمًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿٦٩﴾ وَ

دا کار - او وے مونږ اے اوره شه یخه او د آرام په ابراهیم باندے - او

پیا اعتراض نه کوی ١٢
٣ یعنی که زهٔ دا خبره فرض کړم چه دغټ دا کار کړے دے نو څهٔ نقصان دے او سره د دے چه غټ ئے خپل کشرو د اکثر حسد کوی یعنی دا خبره نه دے چه دروغ شی بلکه صورت د مسئلے دے، د پیته علماء توریه وائی چه ظاهر خبره مراد نه شی بلکه پټه خبره مراد کړی ١٢
٤ یعنی او شرمیدل شو که چه غلطه خبره کوی نو شرمیدلی ١٢
٥ په دلیل کښے خو بیره شو نو د زور نه کار واخلو سعدی فرمائی ے چو حجت نماند جفا جوی را، به پرخاش برهم کشد روی را یعنی چه دلیل د ظالم سره نه وی نو جنگ شروع کړی ١٢
٦ ابراهیم علیه السلام د الله تعالیٰ د پاره اورته واچولے شو او هغهٔ ته معلومه وه چه سیزوکے صرف الله تعالیٰ دے نو اور لکه سیزو وکه صرف الله تعالیٰ دے نه چه ورچی - کوم خلق چه انبیاء لره علم غیب کول ثابتوی نو هغوی د پیغمبرانو کمال ختموی چه ابراهیم علیه السلام ته مخکښے معلومه چه دا اور به گلزار کیږی نو بیا اور ته د الله تعالیٰ د پاره

تلل د الله د پاره څهٔ کمال نه وه - بلکه هغهٔ ته دا معلومه وه چه اور دے او څی ورته د الله تعالیٰ د پاره نو کمال دا دے ١٢ (سورت کهف ٣٣) ١٢

ـله يعنې د عراق نه يې بوتلل شام ته چه يکښې برکتونه دينۍ او دنيوي وو ۱۲ ـلله يعنې يعقوب عليه السلام د حضرت سوال نه زياتي انعام وه ۱۲ ـلله دا دريم دليل نقلي دے يعنې لوط عليه السلام لره خو پوهه ما ورکړے وه او وو

أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا

اراده او غوښتل دده د حضرت بد نو کړل ما هغوی لره تاوانيان - او ما بچ کړو حضرت لره او لوط لره

إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

هغه زمکې ته چه ما په هغې کښې خير پيدا کړے دے د عالم لره - او ما او بخښه حضرت اسحق لره

وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً

او يعقوب په زياته انعام کښې - او ټول ما کړي وو نيکان - او ما کړي وو دوي امامان

يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ

لار به ئې ښوده په حکم زما سره او ما حکم کړے وه دوي ته د کولو د نيکو او د کولو د مونځ

وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ ۖ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا

او د ورکولو د زکوٰة - او وو دوي ځما بندګي کوونکي - او لوط لره ما ورکړے وه حکم

وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ ۗ

او پوهه او ما بچ کړو هغه لره د هغه کلي نه چه هغوي کول ګندهٔ کارونه -

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ

يقيناً دوي وو قوم بد بې فرمانه کاره - او ما داخل کړل هغه لره په خپله مهربانۍ کښې يقيناً

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾ وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ ع ٥

هغه وو په نيکانو کښې - او نوح چه کله دُعا او کړه مخکښې نو ما قبوله کړه د هغه

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ

نو ما بچ کړو هغه لره او کورنۍ د هغه لره د غم لوئي نه - او ما بچ کړو هغه لره د

الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ

هغه قوم نه چه دروغژن کولې ئې آيتونه ځما - يقيناً هغوي وو قوم بد نو ما غرق کړل هغوي

ظالمانو نه ما بچ کړے وه او رحمت پورے ما کړے وه نو هغه خو محتاج دے ما ته متصرف نه دے او نه غالب دے په ما نو ما چتو نه صرف ځما نه غواړي نه د کل ما سوی الله نه ۱۲

ـلله دا څلورم دليل نقلي دے او کورنۍ د نوح عليه السلام ما ته ژړل او ما هغه بچ کړے وه نو هغه ما ته محتاج دے او کارساز نه دے او په ما غالب نه دے نو ځکه د هغه نه حاجتونه مه غواړئ

ـله مراد طوفان دے او تکذيب او تکليف رسول د مخالفين دي (فائده) په چا چه غم راغي نو هغه محتاج وي او څوک چه محتاج وي نو هغه د بل چا حاجت نه شي پوره کولے نو چه په پيغمبر عليه السلام باندے غم راغي نو نور مخلوق خو د پيغمبرانو نه لاندے دي نو معلومه شوه چه کل مخلوقات محتاج دي خپل مولى ته او غني صرف الله تعالى دے نو حاجت هم صرف الله تعالى پوره کولے شي او مخلوق ته ټول حاجت پوره کوونکے د بلکه محتاج وي او نه څوک په الله تعالى غالب شے دا خبره د قرآن مقصود دے او د کل آسماني کتابونو دعوت دے او هم د انبياء عليهم السلام آواز دے او هم د ا کوله حق دعوت دے ۱۲

لے دلیل نقلی پنځم دے چه داؤد علیه السلام ته او سلیمان علیه السلام ته فهم ما ورکړے وه او کوم داؤد علیه السلام سره
خو ده ما تابع کړی وو او زغره ورته ما خودلے وه یعنی دا امور ان اوزانو شنا کار و نه صرف د باری تعالی دی نو حاجتونه هم د

أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾ وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ

ټولو لره - او (یاد کړه) داؤد او سلیمان لره کله چه حکم کولو دوی په فصل کښے کله چه

نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

خراب کړو دغه فصل لره بیزو د قوم - او وو مونږ حکم د دوی ته حاضر -

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ

نو ما پوهه کړو په دغه فیصله سلیمان لره - او هر یو ته ما ورکړے وه حکم او پوهه - او ما تابع کړو د

دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾ وَعَلَّمْنَاهُ

داؤد سره غرونه تسبیح به یې وئیله او مرغانو لره او وو مونږ کوونکی د دغه کار - او ما خودلے وه ده ته

صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ

جوړول د جامو ستاسو چه ځان بچ کړی تاسو لره د جنګ ستاسو نه - نو آیا تاسو شکر کوئ؟

شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى

(یعنی او کړئ) او (تابع کړو) د سلیمان د پاره هوا سخته تلله به په حکم د هغه سره هغه

الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾ وَ

زمکے ته چه ما برکت ورکړے وه هغے ته - او وو مونږ د هر شی علم وے او ما تابع کړی وو د

مِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ

شیطانانو نه هغه چه غوپے به وهلے هغه لره او هغوی کول کار و نه نور

ذَٰلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي

- او ما هغوی ساتونکی وو له - او یاد کړه ایوب لره کله چه هغه آواز او کړو رب خپل ته چه

مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا

ما ته رسیدلے ده تکلیف او ته خو د ټولو نه مهربان زیات یې - نو ما دعا قبوله کړه د هغه نو ما لرے کړه

الله تعالی نه وو لیدلے د قضیے د
داؤد علیه السلام په زمانه
بیزو فصل خراب کړو نو داؤد
علیه السلام او وئیل چه دا بیزے
به د فصل خاوند واخلی او
قیمت د دوا په برابر وه او
سلیمان علیه السلام بل شان
اجتهاد او کړو چه بیزو مالک
به فصل سنبالوی کله چه
خپل حد ته او رسید او نو
خپل مال به واپس کړی د
سلیمان علیه السلام ستن
وه یعنی اعلی قیاس او د داؤد
علیه السلام قیاس وه ١٢
٢؎ دلیل نقلی شپږم چه
د ایوب علیه السلام دعا هم
رب الله قبوله کړے وه
او د هغه تکلیف هم صرف
الله تعالی لرے کړے وه
نو معلومه شوه چه انبیاء
محتاج دی او محتاج حاجت
د بل چا نه شی پوره کولے
او نه محتاج په الله تعالی
باندے غالب کیدلے شی ١٢
٣؎ د ایوب سره حاجت وو
نو دا سے دعا به کوی: رَبِّ اَنِّیْ
مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ
الرّٰحِمِیْنَ: په الضر کښے
په اشاره او کړی خپل
تکلیف ته نو د باری تعالی
د طرفه اعلان کیږی چه هم
تکلیف د انسان د لاس کټه
ده نو دا غریب په درخواست
او کړی چه: اَنْتَ اَرْحَمُ

الرّٰحِمِیْنَ: یعنی الله زه لتا نه د عمل فیصله نه غواړم بلکه رحم غواړم ١٢ ١٢ ٣؎ مظهری ٢٦٠ رغادی
سه بکثرة الاشجار والانهار وهدایات الانبیاء ١٢

لہ وا او وم ویل نقلی دے چہ وا ورتہ وایہ چہ پیغمبران خو ما خپلہ رحمت تہ بوتلی وو دوی صابران او صالحان وو خو ما لا تہ د و ...
د مخلوق تہ حاجت پورہ کوونکی نہ وو او نہ بہ ما زور آور وو ... سے ما: ہم ویل نقلی دے چہ یونس علیہ السلام ...
... در یہ نہ ... کوئی ... وا ورتہ معلوم نہ شوہ چہ ... ورسرہ ... زرتہ خلق ارتا وحی او خفہ ... منسلک ...

مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ وَّاٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً

خفگان لیکے چہ بہ هغہ وو او ورہم کرہ هغہ تہ اهل د هغہ او مثل د هغو ورسرہ مہربانی ...

مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعٰبِدِيْنَ ۝ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِدْرِيْسَ

ځما د طرفہ او نصیحت دے بندہ ګانو تہ - او ورہ یاد کړہ اسمٰعیلؑ او ادریس

وَذَا الْكِفْلِ ۭ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ۝ وَاَدْخَلْنٰهُمْ فِيْ رَحْمَتِنَا ۭ

او ذو الکفلؑ لرہ - دا ټول صابران وو - او بوتلی ما وو دوی لرہ رحمت خپل تہ

اِنَّهُمْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَذَا النُّوْنِ اِذْ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ

یقیناً دوی نیکان وو - او ماهی والا لرہ کلہ چہ لاړہ پہ قهر نو خیال ئے شو چہ

اَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ

تنګی بہ رانہ ولم پہ هغہ بانګ ئے نو اوازئے اوکړو پہ تیرو کښے چہ نیشتہ لائق د عبادت مګر تہ ئے

سُبْحٰنَكَ ڰ اِنِّىْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۙ وَنَجَّيْنٰهُ

پاک ئے تہ - یقیناً زہ کیم کوونکے د ځان سرہ - نو دعا م قبولہ کړہ د هغہ او بچ م کړو هغہ لرہ

مِنَ الْغَمِّ ۭ وَكَذٰلِكَ نُــْجِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَزَكَرِيَّآ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ

د غم نہ - او د غسے بچکوو م مؤمنانو لرہ - او زکریا لرہ کلہ چہ آواز ئے اوکړو رب خپل تہ

رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ فَرْدًا وَّاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ۝ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۡ

چہ اے ربہ ما مہ پریږدہ یو ځاے او تہ بہتر وارث ئے - نو دعا م قبولہ کړہ د هغہ

وَوَهَبْنَا لَهٗ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهٗ زَوْجَهٗ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسٰرِعُوْنَ

او ما اوبخښہ هغہ تہ یحییٰ او برابرہ کړہ د هغہ ښځہ - یقیناً دوی تلوار کوونکی وو

فِي الْخَيْرٰتِ وَيَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا ۭ وَكَانُوْا لَنَا خٰشِعِيْنَ ۝

پہ نیکو کښے او بللو ئے ما لرہ پہ هیلہ او ویرہ - او ما تہ ئے عاجزی کولہ -

... پہ سورت بقرہ ... معلومہ ... وشی علیہ السلام ... رب نہ ... اللہ تعالیٰ ... دعا ... حدیث شریف کښے ... سورہ ... قبولہ شی ... پہ تیارو کښے ... لیرہ کښے پټہ ... مسلم او بیا پہ دیار مسلم بہ پورہ ... پورہ کیسہ (صوفی)
(فائدہ) پہ خلوت کښے پہ لهجہ سرہ ویل ډیر اثر کوی ۱۲ ۱۲

سے وانهم ویل نقلی دے چہ زکریا علیہ السلام د اللہ تعالیٰ نہ ځوئے غوښتہ نو محتاج وو او محتاج تہ چا حاجت نہ شی پورہ کولے او نہ پہ اللہ تعالیٰ غالب کیدے شی ۱۲

ھے دا د ټولو انبیاؤ سرہ تعلق لری چہ دا ټول انبیاء علیہم السلام ځما نہ حاجتونہ غواړی او ځما نہ طمع لری او ځما نہ ویریږی او ما تہ عاجزی کوی نو دوی پیغمبران دی خو رب نہ دی د چا ظهریات نہ شی پورہ کولے دو عیسیٰ اللہ تعالیٰ با ندے غالب نہ دی (فائدہ) مسلمان بہ د باری تعالیٰ نہ طمع کوی او د خپل عمل نہ بہ ویریږی ۱۲
صفت ۱۲

ك واوو الله تعالیٰ د وحدانیت لسم دلیل د مریم نه چه بے د پلار ه بچے ور کولے شی نو دغه بادشاه هرڅه کولے شی او په هرڅهٔ پوهیږی نو حاجتونه صرف د هغهٔ نه غواړی نهٔ د کل ماسوا الله نه ځکه چه هغوی داسے کار ونه نهٔ شی کولے نو قابل نهٔ شو چه څوک د هغوی ځنا یې کوی ۱۲ ۳ واو تولے تذکرے خلاصه ده یعنی دا ټول انبیاء ګان د حاجتونو غواړونکی صرف دا تا سو دین دے او یو دین دے چه صرف ځما بندګی به کوئ نو د بل څه ۱۲ ۳ دا جواب دے د دے سوال چه ټول انبیاء د صرف د یو الله بندګی کوی نو دا خلق ولے بیا د غیر الله نه حاجتونه غواړی او د هغوی نذر او نیاز کوی او د بابا ګانو مزاراتو ته ځی د حاجتونو غوښتو د پاره. حاصل د جواب دادے چه باغیانو خپل اصلی دین خراب کړے دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

ک یعنی چه قیامت قائم شی نو بیا به ځما قبضے ته راشی ۱۲ ۵ دا خطاب دے کفار و د مکے ته چه اے کافرو تا سو او تا سو معبودان به د جهنم خشاک یئ همیشه نو ولے د هغوی نه حاجتونه غواړئ ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

وَالَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا فَنَفَخۡنَا فِيهَا مِن رُّوحِنَا وَجَعَلۡنَٰهَا

او (یاد کړه) هغه زنانه چه پاک کړے کړه خپل ځان خپل نو ما پو کړو په هغه کښے د روح خپل نه او ما کړه هغه او د

وَٱبۡنَهَآ ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ۝٩١ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠

او څوئ د هغے لره نښه (د توحید د الله) د پاره د عالم۔ یقیناً دا دین ستا سو دے دین یو دے۔ او زه

رَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُونِ ۝٩٢ وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ كُلٌّ إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ ۝٩٣

رب ستا سو یم نو صرف ځما عبادت کوئ۔ او ټکړے ټکړے کړو دوی دین خپل په مینځ خپل کښے ټول به ما ته راځی۔

فَمَن يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ

نو چا چه کړے وی نیکی او هغه مؤمن وی نو نشته بے قدری د کوشش د هغهٔ۔

وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ ۝٩٤ وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَآ أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ ۝٩٥

او یقیناً مونږ د هغه لیکو۔ او مقرره ده په هر کلی چه ما هلاک کړے دے هغه چه هغه به واپس نهٔ شی

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ

تر دے چه کله بیرته کړے شی یاجوج او ماجوج او دوی به د هرے غونډئ نه

يَنسِلُونَ ۝٩٦ وَٱقۡتَرَبَ ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَٰخِصَةٌ أَبۡصَٰرُ

راوځی۔ او نزدے به شی وعده رښتونے نو په دغه وخت به پاتے وی سترګے

ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يَٰوَيۡلَنَا قَدۡ كُنَّا فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا بَلۡ كُنَّا

د کافرانو۔ (او وائی به) افسوس یقیناً مونږ وو په غفلت کښے د دے نه بلکه وو مونږ

ظَٰلِمِينَ ۝٩٧ إِنَّكُمۡ وَمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ

ظالمان۔ یقیناً تاسو او معبودان ستا سو سوا د الله نه خشاک د جهنم به یئ۔

أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ ۝٩٨ لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ ءَالِهَةٗ مَّا وَرَدُوهَاۖ وَ

تاسو به هغهٔ ته لاړ شئ۔ که وے دوی خدایان نو نهٔ به ورتلی هغهٔ ته۔ او

كُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

[illegible]

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

یقیناً هغه خلق چه مقرر ده د دوی لره زمونږ له خوا [illegible] وعده - دوی به د هغې نه لرې کړے شی.

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۖ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ

نه به آوری [illegible] د هغې - او دوی به په هغه څه کښې وی چه خوا هش ئی نفسونه د دوی

خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ

همیشه به وی - نه به غم ژن کوی دوی لره ویره لویه او مخ ته به راځی د دوی ملائک

هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ

چه دا هغه ورځ ستا سو ده چه ستاسو سره ئے وعده کیدے شو - کله چه راغونډ کړو آسمان

كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ ۚ وَعْدًا

لکه راغونډول د کاغذ خطونو لره - لکه چه اول مو پیدا کړے مخلوق نو دوباره به ئے پیدا کړو - وعده

عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ

ده په ما باندې - یقیناً زه دا کوونکے یم ، او یقیناً لیکلی دی ما په زبور کښې پس د

الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ فِي

ذکر نه چه یقیناً په زمکه به مالکان شی زما نیک بندګان - یقیناً په دے

هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً

کښې نصیحت دے عابد قوم ته - او ما لیږلے دے تا لره صرف رحمت د

لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ

عالم د پاره - او وایه چه یقیناً وحی شوے ده ما ته چه الله إله ستاسو یو دے -

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
نو دا هغه معبودان دی
چه مدعوین [illegible] عبادت
د موت [illegible]
[illegible] نو مجسمے دی
[illegible] د پاره
[illegible]
[illegible] دی چه دوی د ے
تاسو او بس خلاص کړه ۲
ے دا د قیامت ذکر دے
مخلوق لره باری تعالی
ویره وی د قیامت نه ۲
۳ ے دا بشارت دے چه
زمکه د دنیا او د آخرت
به د نیکانو وی نیک خلق
په دنیا کښې هم مزے کوی
او آخرت خو لا پریږده
او بدان په دنیا کښې هم
په تکلیف کښې وی اګر چه
په تخت ناست وی آخرت
خو لا پریږده ۱۲ ۱۲
۴ ے دا ترغیب دے
اتباع د نبی کریم صلی الله
علیه وسلم ته ۱۲
۵ ے د پیغمبر صلی الله
علیه وسلم دعوت
توحید دے ۱۲ ۱۲

لے چہ موږ دوتاسو په دے لم کښے برابر یو ۱۲ سے په قول مخلوق کښے لوئے مخلوق نبی کریم صلے اللہ علیه وسلم دے
او هغه اعلان کوی چه زه په غیب نه پوهیږم نو هغه معبود نه شو ځکه چه معبود هغه وی چه په غیب پوهیږی

فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اٰذَنْتُكُمْ عَلٰى

نو آیا تاسو دا منئ ؟ - نو که مخ واړاوه دوی نو ورته اووایه چه خبر مې کړئ تاسو په

سَوَآءٍ ۭ وَاِنْ اَدْرِیْٓ اَقَرِیْبٌ اَمْ بَعِیْدٌ مَّا تُوْعَدُوْنَ ۝ اِنَّهٗ

برابر - او خبر نه یم چه نزدے دے یا لرے دے هغه څیز چه تاسو سره ئے وعده کیدے شی - یقیناً دے

یَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَیَعْلَمُ مَا تَكْتُمُوْنَ ۝ وَاِنْ

پوهیږی په ښکاره خبره او پوهیږی په هغے چه تاسو ئے پټوئ - او نه یم

اَدْرِیْ لَعَلَّهٗ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِیْنٍ ۝ قٰلَ

خبر چه دا تاخیر به امتحان وی تاسو لره او فائده به وی تر یو وخته - او وے هغه

رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۭ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى

اے ربه فیصله اوکړه رښتونے - او رب زمونږ به حده مهربان دے هغه نه امداد غواړو په هغے

مَا تَصِفُوْنَ ۝

چه تاسو ورلره بیا نوئ -

سُوْرَةُ الْحَجِّ مَدَنِیَّةٌ وَّهِیَ ثَمَانٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰیَةً وَّعَشْرُ رُكُوْعَاتٍ

سورت حج مدنی دے په دے کښے ۷۸ اویا اتیا آیتونه او لس رکوع ګانے دی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

شروع په نوم د خدائے سره چه بے حده مهربان رحم ئے ډیر دے (امداد غواړم)

یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَیْءٌ عَظِیْمٌ ۝

اے خلقو! او ویریږئ د رب خپل نه - یقیناً زلزله د قیامت لوئے شے دے -

یَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ

کومه ورځ به اووینئ هغه چه غافله کیږی به هره یوه ورکوونکے د پی خپل نه او پیدا به شی

د سورت په ابتداء کښے هم
ذکر دے اعلان وه چه
قَالَ رَبِّیْ یَعْلَمُ الْقَوْلَ یعنی
په غیب پوهه صرف اللہ تعالیٰ
او هم دغه خبره ئے په آخر د سورت
په آخر کښے بیا اوکړه نو مقصد
د سورت دا شو چه په غیب
صرف باری تعالیٰ پوهیږی
نو صرف باری تعالیٰ معبود شو
نو قول انبیاء د هغوی بندګی
کوی او قول انبیاؤ ته دا
مسئله ورکړے شوے ده ۱۲
سے نازل شوے دے پس
د نور نه او مکے کښے ترما نقول
نه زیات آیتونه د مکے معظمے
په آخری دور کښے باقی سورت
مدینے منورے په اول دور
کښے ۲ سے دا د عذاب
د آخرت بیان دے یعنی ورځ
سخته ورځ ده که پی ورکوونکی
وی نو د هغے نه به هېر بچے
هېر وی او که حامله وی
نو خپل حمل به ئے ارتا اوکړی
وی او خلق به داسے معلومیږی
لکه چه نشه وی دا به ځله
وی چه کله باری تعالیٰ په
قیامت کښے اعلان اوکړی
چه یو کم زر کسه به دوزخ
ته ځی او یو کس به جنت ته
په خلقو به زلزله شی نو اصحابو
پوښتنه اوکړه چه دا یو کس به
څوک وی نو نبی کریم صلے
اللہ علیه وسلم اوفرمائیل
چه مبارک شئ دا یو به تاسو
یئ او د هغه یو کم زر به کافران وی او دا به داسے وی چه تاسو به خلقو کښے کم یئ او څما امید دے چه نیم به تاسو جنتیان یئ
نو اصحابو د خوشحالئ نه اللہ اکبر او وے ۱۲

سنه وا او سورت مقصد دے ته په هکله کښے سورت کښے فرمان وه چه په غیب عالم صرف الله تعالیٰ دے نو صرف هغه مافوق
غوا بری په هغه فوق زور

كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى وَمَا هُمْ

د هرے حامله نه حمل د هغے (د سبب د قیامت) او ته به وینے خلق په نشه کښے او دا به وی

بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ ۝٢ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ

په نشه کښے لیکن عذاب د الله تعالیٰ سخت دے - او ځینی د خلقو نه هغه دی چه جګړه کوی

فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيدٍ ۝٣ كُتِبَ عَلَيْهِ

په توحید د الله کښے بے د علم نه او تابعداری کوی د هر شیطان سرکش - لیکلے شوی دی په هغه

اَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ۝٤

چه چا د هغه دوستی اوکړه نو هغه له به غلطوی او بیائی هغه ته لاره د عذاب د اور -

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ

اے خلقو! که یئ تاسو په شک کښے د دوباره ژوند نه نو شک غلط دے ځکه چه) یقیناً مونږ

مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ

پیدا کړی تاسو له خاورو بیا د څاڅکی نه بیا د وینے نه بیا د غوښے نه چه پوخه

مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَنُقِرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا

نقشه د انسان ورکړے شوی وه (یا نه وه ورکړے) او نقشه کښے نه وه چه قدرت مونږ ښکاره کړو تاسو ته او ساتو په رحمونو کښے

نَشَآءُ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْۤا اَشُدَّكُمْ ۚ

څه چه مونږ غواړو تر یوے مقرری مودے بیا او باسو تاسو واړه بیا د دے دپاره چه اورسیږئ طاقت ځوانئ

وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا

او ځینی ستاسو هغه دی چه وفات کړے شی او ځینی ستاسو هغه دی چه واپس کړے شی ناکاره عمر ته چه معلوم

يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ

نه کړی پس د علم نه هیڅ شے - او ته به وینے زمکه خرابه نو کله چه

آورښتے تعول نبیا و علیه السلام هغه ته ژاړی او په دے سورت کښے ووائی دے چه د ښیې نه رحم د هغه کوئ او د هغه د وجه نه شی ته حرام وژل او نور د غیرمه کوئ او د غیره د وجه نه بیوشی ته حرام مه وایئ نو په دے مقصد باندے بیا د الله تعالیٰ دلیل پیش کوی چه انسان خپل پیدا ایښت او ګوره پیدا کښے څومره اوبیا زمکے ته او ګوره چه فصل څومره لوړه ته پوره نو د وینه به ته معلوم کړے چه الله تعالیٰ حق دے او صرف هغه ژوندی کوی او په هر څه قادر دے او دا به درته هم معلوم شی چه قیامت حق دے چه دوباره لوئے کار و نه کولے شی نو مری هم ژوندی کولے شی او حاجتونه هم په ره کولے شی نو رف د الله تعالیٰ نه رو نه کوئ د حاجتونو دپاره او رف د هغه د وجه نه شی ته حرام واښ نو دا د توحید دپاره هم دلیل دے او د قیامت دپاره هم دلیل دے.

له وازور نه وه چه دالله په خلق دی چه جګړه کوی په توحید د الله تعالیٰ کښې او څهٔ دلیل ورسره نیشته او د حق نه تکبر کوی چه نور خلق بد ګمراه شی په دین باندې نو دهٔ له په دواړو جهانو عذاب دے او دا عذاب د دهٔ د لاسونو ګټه ده الله تعالیٰ خو په چا ظلم نه کوی ۲ سے دا هم زورنه دهٔ چه د الله تعالیٰ عبادت کوی خو د دهٔ تسلی نیشته په دین باندې نو دے په غاړه ولاړ دے که خوشحال شی او خوشحال ورته حاصل شی نو په دین باندې ټینګ شی او که تکلیف ورته اورسی نو څپله مخه باندې روان شی نو دا سړے په دواړو جهانو تاوانی دے او دا ښکاره تاوان دے

أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ

وُرُدم په حق باندې باران نو تازه شی او ښوکه شی او راوبوکوی هر قسم ګیاه

بَهِيجٍ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ

تازه - دا ځکه ده چه الله تعالیٰ حق دے او دے ژوندی کوی مړی او دے په

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا

هر شی باندې قادر دے ، او قیامت راتلونکے دے نیشته شک په حقه کښې .

وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَن فِي الْقُبُورِ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ

او الله ژوندی کوی هغه څوک چه په قبرونو کښې دی - او ځینې د خلقو نه هغه دی چه جګړه کوی

فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۝ ثَانِيَ عِطْفِهِ

په توحید د الله کښې بې د علم نه او بې د هدایت نه او بې د صاف کتاب نه - اړوی څنګ خپل

لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۖ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَنُذِيقُهُ

چه غلط کړی خلق د لارې د الله نه د دهٔ د پاره په دنیا کښې شرموندی او څکوو به

يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَ

دهٔ ته په ورځ د قیامت عذاب د سوځولو - دا عذاب ثابت دے په سبب د هغه چه مخکښې کړې دی لاسو

أَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ

ستا او الله نه کوی ظلم په بندګانو باندې - او ځینې د خلقو نه هغه دی چه بندګی کوی

اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۖ وَإِنْ أَصَابَتْهُ

د الله په طرف باندې - نو که اورسی ورته خوشحالی نو قائم شی په دین - او که اورسی دهٔ ته

فِتْنَةٌ انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ

تکلیف نو واپس شی په مخ خپل باندې - خراب دهٔ د حقهٔ دنیا او اخرت - دا صرف

لـه دوی دَ هغه چا بلنه کوی سِوا دَ الله تعالیٰ نه چه نهٔ ضرر کولے شی او نهٔ نفع بلکه بلنه دَ هغه کومو ضرر لوئے دَے دوی خیال دے چه مونږ ځکه دَ دوی بلنه کوو چه دوی به زمونږ دوستی کوی نو الله تعالیٰ فرمائی چه

ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ ﴿١١﴾ يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُۥ وَمَا

تاوان دے ښکاره - بلی سِوا دَ الله نه هغهٔ چه ضرر ورته نشی رسولے دغه او هغه

لَا يَنفَعُهُۥ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَـٰلُ ٱلْبَعِيدُ ﴿١٢﴾ يَدْعُوا۟ لَمَن ضَرُّهُۥٓ

چه نفع نشی رسولے دغه دے - دا غلطی ده لوئے دَ حق نه - بلی هغه چه ضرر دَ بلنے دَ هغهٔ

أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِۦ ۚ لَبِئْسَ ٱلْمَوْلَىٰ وَلَبِئْسَ ٱلْعَشِيرُ ﴿١٣﴾ إِنَّ ٱللَّهَ

نزدے دے دَ نفع دَ هغهٔ نه - ناکاره مدد گار دے او ناکاره دوست دے یقیناً الله

يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن

بوځی هغه کسان چه مؤمنان دی او کوی نیکی باغونو ته چه بهیږی به دَ

تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾ مَن كَانَ يَظُنُّ

لاندے دَ هغو نه ویالے - یقیناً الله کوی هغه کار چه اراده ئے اوکړی - دَ چا چه گمان وی چه

أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى

امداد نهٔ کوی دَ دهٔ سره الله په دنیا او په آخرت کښے (خو دا لے مثال دے) نو اوږده دے کړی رسئ

ٱلسَّمَآءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُۥ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

چت ته بیا دے ئے خفه کړی نو او دے گوری چه ختمولے شی تدبیر دَ دهٔ هغه چه دے قهر وی

وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَـٰهُ ءَايَـٰتٍۭ بَيِّنَـٰتٍ وَأَنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يُرِيدُ ﴿١٦﴾

او دَغسے مونږ نازل کړے دے قرآن لره صاف آیتونه او الله خونه کوی هغه چا ته چه اراده ئے اوشی -

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلصَّـٰبِـِٔينَ وَٱلنَّصَـٰرَىٰ

یقیناً هغه خلق چه ایمان ئے راوړے دے او هغه چه یهودیان دی او صابیان دی او نصاریٰ دی

وَٱلْمَجُوسَ وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ

او مجوس دی او مشرکان دی - یقیناً الله به فیصله اوکړی به مینځ دَ دوی

دوستان دی لوئنا کاره دوستان دی چه دَ دوی تعلق سبب دَ تاوان دَ پهٔ دواړه جهانونو کښے ۱۲

ـه دا بشارت دے چه دا یقینی وی چه واقعی دَ نفع لائق یے دَ الله تعالیٰ دَ یک څوک نیښتے او دَ دے ایمان موافق نیک عمل کوی نو باری تعالیٰ به هغو لره جنتونه ورکړی ۱۲ ۱۲

ـه دا زور نه ده چه دَ چا گمان وی چه الله تعالیٰ دَ دهٔ سره امداد نهٔ کوی او دا سرے دَ بل چا نه امداد غواړی نو دَ دے دا مثال دے چه چت ته رسئ وه او دَ ختو امید وی نو چه رسئ غوڅه شوه نو امید دَ ختو هم ختم شو نو دغسے چه څوک دَ الله تعالیٰ نه امداد غواړی نو امید دَ قبلیدو وی ځکه چه الله تعالیٰ قادر او عالم او رحمان او غفور او صبور دے او چه دَ غیر نه غواړی نو گویا هغه رسئ ختمه شوه یعنی امید دَ قبلیدو ونیشتے ۱۲ ۱۲

ـه دا ترغیب دے قرآن ته ۱۲ ـه دا تخویف دے یعنی عمل فیصله به دَ دوی په درمیان کښے الله تعالیٰ په ورځ دَ قیامت او کوم چه گمراهان به وو زخ ته واچوی ۱۲ ۱۲

ﻟﻪ ﺩﻭﺍﮌﻩ ﷲ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺩ ﻭﺣﺪﺍﻧﻴﺖ ﺑﻴﺎﻥ ﺛﺒﻮﺕ ﺩﮮ ﭼﻪ ﺩ ﺁﺳﻤﺎﻧﻮﻧﻮ ﺍﻭ ﺩ ﺯﻣﮑﮯ ﺧﻠﻖ ﺩ ﺑﺎﺭﻱ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺗﺎﺑﻊ ﺩﻱ ﻧﻮ ﺍﻧﺴﺎﻥ ﺗﻪ ﻭﻟﮯ ﻧﻪ ﻳﻮ ﮐﻴﮋﻱ

ﻟﻪ ﻭﺍﮐﻪ ﺁﺧﺮﺕ ﺩ ﻋﺬﺍﺏ ﺑﻴﺎﻥ ﺩﮮ ﭼﻪ ﺩﻭﻩ ﮈﻟﮯ ﺩﻱ ﻳﻮﻩ ﮔﺮﻭﻩ ﺧﺪﺍﺋﮯ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﺩ ﺗﻮﺣﻴﺪ ﺑﻴﺎﻥ ﮐﻮﻱ ﺍﻭ ﺑﻠﻪ ﺩ ﺗﻮﺣﻴﺪ ﻧﻪ ﺧﻼﻑ ﮐﻮﻱ ﻧﻮ ﺩﻭﻱ ﺑﻪ ﺩﻭﺯﺥ ﮐﻴﮋﮮ ﺑﻪ ﻋﺬﺍﺏ ﻭﻱ

ﺳﻠﻪ ﺩﺍ ﺑﺸﺎﺭﺕ ﺩﮮ ﻣﻮﺣﺪﻳﻨﻮ ﻟﺮﻩ ﭼﻪ ﺩﻭﻱ ﺑﻪ ﺟﻨﺖ ﮐﺸﮯ ﻣﺰﮮ ﮐﻮﻱ ﻳﻌﻨﯽ ﺩ ﺗﻮﺣﻴﺪ ﻣﺴﺌﻠﻪ ﺩﻳﺮﻩ ﺯﺑﺮﺩﺳﺘﻪ ﻣﺴﺌﻠﻪ ﺩﻩ ﭼﻪ ﻧﻪ ﻣﻨﻮﻧﮑﻮ ﻟﺮﻩ ﺩﺍ ﺳﺨﺖ ﻋﺬﺍﺑ ﺩﮮ ﺍﻭ ﻣﻨﻮﻧﮑﻮ ﻟﺮﻩ ﺩﺍ ﺩﻳﺮ ﺛﻮﺍﺏ ﺩﮮ

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿١٧﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ

ﭘﻪ ﻭﺭځ ﺩ ﻗﻴﺎﻣﺖ - ﻳﻘﻴﻨﺎً ﷲ ﺗﻌﺎﻟﯽ ﻫﺮ ﺷﻲ ﺗﻪ ﺣﺎﺿﺮ ﺩﮮ - ﺁﻳﺎ ﻧﻪ ﮔﻮﺭﮮ ﭼﻪ

اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ

ﷲ ﻟﺮﻩ ﺳﺠﺪﻩ ﮐﻮﻱ ﻫﻐﻪ ټﻮﻝ ﭼﻪ ﭘﻪ ﺁﺳﻤﺎﻧﻮﻧﻮ ﮐﺸﮯ ﺩﻱ ﺍﻭ ﻫﻐﻪ ﭼﻪ ﭘﻪ ﺯﻣﮑﻪ ﮐﺸﮯ ﺩﻱ ﺍﻭ ﻧﻤﺮ

وَالْقَمَرُ وَالنُّجُوْمُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَآبُّ وَكَثِيْرٌ

ﺍﻭ ﺳﭙﻮږﻣۍ ﺍﻭ ﺳﺘﻮﺭﻱ ﺍﻭ ﻏﺮﻭﻧﻪ ﺍﻭ ﻭﻧﮯ ﺍﻭ ﺯﻧﺪﻩ ﺳﺮ ﺍﻭ ﮈﻳﺮ

مِّنَ النَّاسِ ؕ وَكَثِيْرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ؕ وَمَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ

ﺧﻠﻖ - ﺍﻭ ﭘﻪ ﮈﻳﺮﻭ ﻻﺯﻡ ﺷﻮﮮ ﺩﮮ ﻋﺬﺍﺏ - ﺍﻭ ﺩ ﭼﺎ ﭼﻪ ﺑﮯ ﻋﺰﺗﻲ ﺍﻭﮐړﻱ ﷲ

فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿١٨﴾ هٰذٰنِ خَصْمٰنِ

ﻧﻮ ﻧﺸﺘﮯ ﻫﻐﻮ ﻟﺮﻩ ﻋﺰﺕ ﻭﺭﮐﻮﻭﻧﮑﮯ - ﻳﻘﻴﻨﺎً ﷲ ﮐﻮﻱ ﻫﻐﻪ ﮐﺎﺭ ﭼﻪ ﺧﻮښ ﺋﮯ ﺷﻲ - ﺩﺍ ﺩﻭﺍړﻩ ﻓﻴﺼﻠﻪ ﻣﺎﺭﺩﻱ

اخْتَصَمُوْا فِيْ رَبِّهِمْ ؗ فَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ

ﺟﮕړﻩ ﮐﻮﻱ ﭘﻪ ﺗﻮﺣﻴﺪ ﺩ ﺭﺏ ﺧﭙﻞ ﮐﺸﮯ - ﻧﻮ ﮐﻮﻡ ﭼﻪ ﮐﺎﻓﺮﺩﻱ ﻧﻮ ﺟﻮړ ﺑﻪ ﺷﻲ ﻫﻐﻮ ﻟﺮﻩ ﺟﺎﻣﮯ ﺩ

نَارٍ ؕ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوْسِهِمُ الْحَمِيْمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهٖ مَا فِيْ

ﺍﻭﺭﻩ - ﺁﻭ ﻭﻟﮯ ﺑﻪ ﺷﻲ ﭘﻪ ﺳﺮﻭﻧﻮ ﺩ ﺩﻭﻱ ﺑﺎﻧﺪﮮ ﮔﺮﻡ ﺍﻭﺑﻪ - ﻭﻳﻠﯽ ﺑﻪ ﺷﻲ ﭘﻪ ﻫﻐﮯ ﺳﺮﻩ ﻫﻐﻪ ﭼﻪ

بُطُوْنِهِمْ وَالْجُلُوْدُ ﴿٢٠﴾ ؕ وَلَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيْدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا

ﭘﻪ ﮔﻴډﻭ ﺩ ﺩﻭﻱ ﮐﺸﮯ ﺩﻱ ﺍﻭ ﭘﻮﺳﺘﻮﻧﻪ - ﺍﻭ ﺩﻭﻱ ﻟﺮﻩ ﺑﻪ ټﮑﻮﻧﻪ ﻭﻱ ﺩ ﺍﻭﺳﭙﻨﮯ - ﻫﺮ ﮐﻠﻪ ﭼﻪ ﺍﺭﺍﺩﻩ ﺍﻭﮐړﻱ

اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيْدُوْا فِيْهَا ۗ وَذُوْقُوْا عَذَابَ

ﭼﻪ ﺍﻭﻭځﻲ ﺩ ﻫﻐﻪ ﻧﻪ ﺩ ﻏﻢ ﺩ ﻭﺟﻪ ﻧﻪ ﻧﻮ ﻭﺍﭘﺲ ﺑﻪ ﮐړﮮ ﺷﻲ ﭘﻪ ﻫﻐﮯ ﮐﺸﮯ ﺍﻭ ﺣﺎﺻﻞ ﺑﻪ ﮐړﻱ ﻋﺬﺍﺏ

الْحَرِيْقِ ﴿٢٢﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

ﺩ ﺳﻮﻟﻮ - ﻳﻘﻴﻨﺎً ﷲ ﺑﻪ ﻭﺭﻭﻟﻲ ﻫﻐﻮ ﻟﺮﻩ ﭼﻪ ﻣﻮﻣﻨﺎﻥ ﺩﻱ ﺍﻭ ﮐﻮﻱ ﻧﻴﮑﻲ

ے والو ے انعام د جنت وو ... چه مومنو ته په دنیا کښې هدایت شوے وه مزیدارے خبرے ته چه هغه
باری تعالی ته ورسیږی ولاړ وه یعنی لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ۱۲ ... د صالح خبرے بیان دے ۱۲ ... د

جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ یُحَلَّوْنَ فِیْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ

باغونو ته چه بهیږی لاندې د هغوی ولې ور به کړې شي هغوی ته په جنت کښې بنګړی

ذَهَبٍ وَّ لُؤْلُؤًا ؕ وَ لِبَاسُهُمْ فِیْهَا حَرِیْرٌ ۝ وَ هُدُوْۤا اِلَی الطَّیِّبِ

د سرو زرو او ملغلرے - او جامه به د دوی په جنت کښې د ورېښمو وی - هدایت شوے وه دوی ته پاکې

مِنَ الْقَوْلِ ۚۖ وَ هُدُوْۤا اِلٰی صِرَاطِ الْحَمِیْدِ ۝ اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا

پاکې خبرې - او هدایت شوی وه دوی ته په طرف د لارې د الله - یقینا هغه خلق چه کافران دی

وَ یَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِیْ جَعَلْنٰهُ

او منع کوی خلق د لارې د الله نه او د جمات د عزت نه کوم چه مونږ جوړ کړې دے

لِلنَّاسِ سَوَآءَ ِۨالْعَاكِفُ فِیْهِ وَ الْبَادِ ؕ وَ مَنْ یُّرِدْ فِیْهِ بِاِلْحَادٍۭ

خلقو لره برابر دی اوسیدونکی په هغه کښې او مسافر - او چا چه اراده وکړه په هغه کښې غلطی

بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِیْمٍ ۝ وَ اِذْ بَوَّاْنَا لِاِبْرٰهِیْمَ مَكَانَ

په ظلم سره نو ور به څکوو مونږ هغه ته عذاب دردناک - او کله چه او ښودلو مونږ ابراهیم ته ځائے د

الْبَیْتِ اَنْ لَّا تُشْرِكْ بِیْ شَیْـًٔا وَّ طَهِّرْ بَیْتِیَ لِلطَّآىِٕفِیْنَ وَ

بیت الله چه مه شریکوه ما سره هیڅ شے او پاک کړه کور زما طواف کوونکو او

الْقَآىِٕمِیْنَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ۝ وَ اَذِّنْ فِی النَّاسِ بِالْحَجِّ یَاْتُوْكَ

ولاړو او رکوع سجده کوونکو لره - او اعلان او کړه خلقو ته د حج د پاره چه راشی تا ته

رِجَالًا وَّ عَلٰی كُلِّ ضَامِرٍ یَّاْتِیْنَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِیْقٍ ۝

پیاده او په هر خوار اوښ چه راځی د هرې لرې لارې نه -

لِّیَشْهَدُوْا مَنَافِعَ لَهُمْ وَ یَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِیْۤ اَیَّامٍ مَّعْلُوْمٰتٍ

چه حاضر شی خپلو فائدو ته او یاد کړی نوم د الله تعالی په ورځو معلومو کښې

عذاب او اجر بیان دے
چه څوک کفر کوی او نور خلق
د خدائے تعالی د کور نه
منع کوی او هغه خوک تولو
مسلمانو د پاره دے او
په دغه کور کښې ظلم کوی نو
هغوی له سخت عذاب دے
یعنی صرف د الله تعالی
د کور طواف کوئ او د هغه
نذر پیدا کړئ یعنی په
عبادت کښې د باری تعالی سره
څوک شریک نه کړئ نو
طواف به صرف د الله تعالی
د کور وی نه د بل ځائے
یعنی د قبر یا مزار طواف
او نه کوئ که بل ځائے د
طواف وے نو بیا به ولے خلق
مکے معظمے ته تلل او که بل
ځائے به هم داسے د ګناه
نهیلید وے نو بیا خلق ولے
عرفات ته ځی - او که بل څوک
وے نو بیا هغه د مکے معظمے
حرم ته څه ضرورت دے،
امام صاحب دومره احتیاط
کوی وائی چه حرم کښې
منع ورته ... د حرم د
مکے مکرمے نه دے - او
په مزار د نبی کریم صلی الله
علیه وسلم کښې به سترګے
لاس وغیره د پاره نه وړئ
او نه به لاس په قبر لګوئ
بلکه لاس به نه وړئ د
او دغه او وروسته وائی چه
زیارت شی په ... ورباندې
نبی کریم صلی الله علیه وسلم او ... د زیارت د الله تعالی کښې ۱۲ شه په حج کښې دنیوی او اخروی نفعے دی ۱۲ ۱۲ ۱۲
شه جه ورځے د قربانئ مراد دی لسمه یولسمه دولسمه ۱۲

لہ مطلق نذر مراد دے نہ مقید ۱۲ ۲ یعنی اللہ تعالیٰ چہ کوم شے حرام کړي دي د حقہ خیال ساتل یعنی د بیت اللہ شریف
پہ طرق خدائے تعالیٰ حرامہ کړې دہ نو تاسو د بیت اللہ شریف د حرمت خیال ساتئ ۱۲ ۳ یعنی کوم شے چہ اللہ تعالیٰ

عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۚ فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا

پہ حقہ شی چہ ورکړي دي دوي لرہ اللہ چہ بې ژبے څاروي دي - نو خورئ د حقہ نہ او خورئ ورکړئ پہ

الْبَآئِسَ الْفَقِيْرَ ۝٢٨ ثُمَّ لْيَقْضُوْا تَفَثَهُمْ وَلْيُوْفُوْا نُذُوْرَهُمْ

بدحال فقیر باندے - بیا دې لرې کړي خیرې خپلے او پورہ دې کړي نذرونہ خپل

وَلْيَطَّوَّفُوْا بِالْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ۝٢٩ ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ يُّعَظِّمْ حُرُمٰتِ اللّٰهِ

او طواف دې او کړي د کور پخوانی - دا وا ورئ - او چا چہ تعظیم او کړو د عزتونو د اللہ

فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۗ وَاُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى

نو دا غوره دہ دۀ لرہ پہ نزد د رب د دۀ - او حلال دي ستاسو د پارہ څاروي مګر حقہ چہ لوستے کیږي

عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوْا قَوْلَ

پہ تاسو باندے نو ځان بچ کړئ د ګندګئ نہ چہ هغہ معبودان دي او ځان بچ کړئ د خبرے د

الزُّوْرِ ۝٣٠ حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِيْنَ بِهٖ ۗ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ

دروغو نہ - پاک شئ د اللہ د پارہ مہ شریکوئ د اللہ سرہ (هیڅ شے) او چا چہ شریک جوړ کړو د اللہ سرہ

فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِيْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ

(هغہ شے) نو ګویا راتاؤ شو د آسمان نہ نو او تختوي هغہ لرہ مرغانو یا والوزاوہ هغہ لرہ هوا

مَكَانٍ سَحِيْقٍ ۝٣١ ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ يُّعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ

ځائے لرے تہ - دا وا ورئ - او چا چہ عزت او کړو د اللہ د دین د څیزونو نو دا کار د

تَقْوَى الْقُلُوْبِ ۝٣٢ لَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ

زړونو تقوٰی دہ - تاسو لرہ پہ هغو کښې نفعے دي تر نیټے مقررے پورے - بیا

مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ۝٣٣ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا

ځائے د حلالے د دغو څاروو نزدې بیت اللہ تہ دے - او د هر امت د پارہ مقرر کړي دي قربانی چہ یاد کړي

حلال کړي دي حقہ پہ ځان مہ حراموئ البتہ کوم شے چہ خدائے تعالیٰ حرام کړي دي نو حقہ حرام او ګنړئ ۱۲
۴ اوثان د وثن جمع دہ لکہ اصنام د صنم جمع دہ ویلے کیږي هغہ معبودو تہ چہ سوا د اللہ تعالیٰ نہ وي ۱۲
۵ د غیر اللہ نذر کول چہ دے پہ نا ذرتہ نقع رسوي دروغ شرتہ خبرہ دہ ۱۲
۶ دا د حنفاء تفصیل دے ۱۲
۷ یعنی دا ئے هلاک شو چہ مارغانو وخوړو یا هوا والوزاوہ لرے مکان تہ ۱۲
۸ یعنی اللہ تعالیٰ چہ څہ تہ عزت ورکړے دی د حقہ شی عزت کول تقوٰی دہ ۱۲
۹ یعنی د کوم څاروي چہ تاسو د هدی ارادہ او کړو نو د ارادے نہ مخکښې ترے فائدہ اخستے شئ او کہ هدی پہ جوړہ شوہ نو بیا ترینہ فائدہ اخستے شئ د پیئو یا د سورلئ پہ وخت د ضرورت کښې خو د حقے پہ بدلہ ورکوئ غریبانو تہ بیا چہ حرم تہ اورسي حلتہ بہ ئے حلالوئ ۱۲

ع ٤ ٨ ١١

سلے وا نتیجه دا چه صرف د الله تعالیٰ محرمات په حرام گنڑئ او صرف د هغه نذر به کوئ نه د بل وا خلکو چه د الله ټوله ... وکړئ کو موخکلو چه د اسے پلی او مثلی نو هغوته ... ورکړه ... کوم اونی یا د تکی یا مینه چه د بیت الله و الله حرم ... به نه وی داد خدائے تعالیٰ د عزت علامه ... او بنان په ولاړے حلالے کیږی ... قانع صابر چه سوال نه کوی

اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۭ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ

نوم د الله په هغه شی چه ورکړے دے دوی ته الله چیلے ژبانی څاروی دی - نو الله ستاسو یو

وَّاحِدٌ فَلَهٗٓ اَسْلِمُوْا ۭ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ۙ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ

دے نو صرف د هغه تابع شئ - او مبارکی ورکړه عاجزی کوونکو ته - هغه کسان چه کله یاد شی الله

وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَالصّٰبِرِيْنَ عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيْمِي

نو ویریږی زړونه د دوی او صبر کوی په هغه شی چه اورسی دوی ته ، او کوی

الصَّلٰوةِ ۙ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝ وَالْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا لَكُمْ

مونځ ، او څینی د هغه مال چه مونږ ورکړے خیرات کوی - د بیت الله هدی مونږ مقرر کړی دی ستاسو دپاره

مِّنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ فِيْهَا خَيْرٌ ڰ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ

د پاره د اعلامے د دین د خدائے دی ستاسو دپاره په دغه کښے خیر دے نو یاد وئ نوم د الله په دوی باندے چه په قطار

فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوْبُهَا فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ

ولاړ وی ، نو کله چه اولگی اړخونه د هغوی نو خورئ د هغو او خورویئ په صابر او بے قراره باندے -

كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا

دغسے مونږ تابع کړی دی تاسو له اُمید دے چه تاسو احسان اومنئ - هیڅ کله نه رسی الله ته غوښے د هغو

وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَّنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ۭ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ

او نه وینے د هغو لیکن رسی الله ته تقویٰ ستاسو ، دغسے تابع کړی دی هغه ستاسو

لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ ۭ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ

چه لوئی بیان کړئ د الله په هغه طریقه چه خودلے دے تاسو ته - او زیرے ورکړه نیکانو ته - یقیناً الله تعالیٰ

يُدٰفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُوْرٍ ۝

دفع کوی د مؤمنانو نه د تکالیف د کافرانو - یقیناً الله محبت نه کوی د هر خیانت کوونکی ناشکره سره -

لوی واتیجه دا چه صرف د الله تعالیٰ ... مُعتر چه په ژبه نه خوځوئ نه والی نو مخے ته راځی نو ځان ته ... کوی د احتیاج د وجه نه سلے یعنی د الله تعالیٰ په دربار کښے په احسان په کار دے ۱۲ کله دین هغه دے چه د هغه ثبوت وی د باری تعالیٰ نه او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم خبره خو په حقیقت کښے خبره د الله تعالیٰ ده مثلاً د عرفه په ورځ خلق بل مقام ته جمع کیږی او د خدائے لوئی بیانوی او دُعا غواړی دا کار غلط دے ځکه چه الله تعالیٰ دا خبره نه ده خودلے یا په بله ورځ خلق عرفات ته جمع کیږی او صلاة دُعا غواړی او د الله تعالیٰ لوئی بیانوی نو دا کار هم دین نه دے بلکه بدعت دے یعنی د کتاب او دین جوړ دل په دعایت کښے د بدعاتو خاتمه او محوه فتنه الحسنات ۱۲ عه د دین ثبوت په عقل نه دے بلکه نقل ته ضرورت دے مثلاً د اختر د مونځ دپاره آذان او اقامت نیشته ځکه چه نقل ئے نه دے راغلی په جمعه ورو ستو سنتو نه دُعا نیشته ځکه چه د دے نقل د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه نه دے راغلی او سره د دینه چه تمام رَبُّکُم الْاَعْلٰی ... لکه ، عام دلیل شته خو چه دے ... تر څو چه عمل شروع کړی نو دوی ته ... عام دلیل نبی کریم صلی الله علیه وسلم پښته بوځینه او وهغه په عمل نه دے کړے نو که ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه وچت بشکاره با - نعوذ بالله منه - په دین کښے پیدا احتیاط دے ۱۲

۵ ۱۲

دویم باب

سله د اعلان د جهاد دے یعنی چه څوک د اهل کفره مسلمانانو سره جهاد او کړی الله تعالیٰ به فتح ورکړی ١٢
ته واد د جهاد په تور سره د سبب بیان دے یعنی اذن ځکه او شو چه مسلمانان مظلومان دی او د حقوق ماګان دوه چه الله تعالیٰ تهٔ یو والیٰ ثبوت اخوښتاه نهٔ دے ١٢ سله واد د جهاد د مشروعیت وجه دهٔ که جهاد د نه وی نو دین به مخالفینو ورانه کړے وے ١٢ سله واعلان دے چه څوک د الله د دین امداد کوی نو الله تعالیٰ د هغهٔ سره هم امداد کوی سله واد مجاهدینو د امداد وجه ده چه د وی د دین قائم کوی نو ځکه د دوی سره الله امداد کوی سله واد تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته چه د کافرانو تا له دروغژن ویل نا شنا خبره نهٔ ده ځکه چه کافرانو پیغمبرانو له دروغژن ویلی دی ١٢ سله واد عذاب د ټګو بیان دے چه هغوی کافرانو ته ما صبر او کړو بیا مې ختم کړل نو په دغه شکل به دا کافران ختم شی چه ستا تکذیب کوی ډیر کلی چه ظلم یې کولو نو ما هلاک کړل د دغه کلو چتونه راتاو شو او د وا پرے دیوالونه او نور زیات او دغسې ډیر د کوهی خلق ځکه چه د دغه کوهی به خوا کښې آباد وو هغه خلق ما هلاک کړل او دغه کوهی شړ دے او ډیرے محلے بنګلے وے چه اوس شړے دی د دوی په زمکه کښې نهٔ ګرځی چه د تباه قوم حال

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ

اذن اوشو جنګ ته هغو کسانو ته چه جنګ ورسره کیږی کافران (مسلمانانو سره) جنګ کوی ځکه چه ظلم پرې شوے دے او یقیناً الله په مدد د

لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا

هغوی قادر دے ٣٩ - کوم چه وېستلے شوی دی د کورونو نو خپلو نه په ناحقه مګر هغوی وائی چه

رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ

رب زمونږ الله دے - او که نه وے د فع کول د الله خلقو له ځینو له په ځینو سره نو ورانے شوے وے

صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ

صومعې او د یهودو عبادت خانې او مسجدے او جماتونه یاد یږی په هغوی کښې نوم د الله ډیر -

وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ الَّذِينَ

او یقیناً امداد به اوکړی الله د هغه چا سره چه امداد د کوی د الله - یقیناً الله طاقت والا دے زبردست - هغه خلق

إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا

که طاقت ورکړو دوی له په زمکه کښې نو کوی به مونځ او ورکوی به زکوٰة او حکم به کوی

بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾ وَإِن

په نیکو سره او منع کوی به خلق د بدو نه - او د الله اختیار دے آخر د ټولو کارونو - او که

يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾ وَ

دروغژن کوی تا له (نو پروا نشته) دروغژن کړی وو پخوا د دوی قوم د نوح او عادیانو او ثمودیانو - او

قَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۖ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ

قوم د ابراهیم او قوم د لوط - او خلقو د مدین (رسولانو له) او دروغژن شوے وو موسیٰ

فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾ فَكَأَيِّن

نو ما صبر او کړو کافرانو ته بیا او نیول هغوی له نو څنګه وه عذاب زما - نو ډیر د

او وینی چه پوهه شی لیکن د دوی زړونه پانده دی نو واقعات وینی او عبرت ترے نه اخلی - یا الله مونږ د خپل عذاب نه بچ کړے په خپل رحم او کرم سره آمین ١٢

له واز ورته وه محافظونو ته چه دوی ستاسو عذاب غواړی چه مونږ نه منو ته عذاب را وله - د دوی د پاره عذاب مقرر دے او الله تعالیٰ د عذاب د وخت نه خلاف نه کوی او دوه مره لوئے قدرت والا دے چه د زرو کلو کار په

مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا

کلو لره ما هلاک کړی دی ځکه چه دوی ظالمان وو نو دغه کلی ارتاو دی په چتونو خپلو

وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَّقَصْرٍ مَّشِيْدٍ ﴿٤٥﴾ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ

او ډیر کوهی شړ او ډیر محلے ما هلاک کړی دی - نو آیا نه ګرځی دوی په زمکه کښې

فَتَكُوْنَ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَّعْقِلُوْنَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ۚ

چه شی دوی لره زړونه چه پوهه شی پرے او یا غوږونه چه واوری پرے

فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِيْ فِي

یقینا نه دی ړندے سترګے لیکن ړاندہ دی هغه زړونه چه په

الصُّدُوْرِ ﴿٤٦﴾ وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهٗ ۚ

سینو کښې دی - او زر غواړی ستانه عذاب لره او هیڅ کله خلاف نه کوی الله د وعدے خپلے نه

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٤٧﴾ وَكَاَيِّنْ

او یقینا یو ورځ په نزد د رب ستا په شان د زرو کلو ده د هغے نه چه تاسو ئے شمارئ - او ډیر د

مِّنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَيَّ

کلو ته ما صبر کړے دے او دوی ظالمان وو بیا ما ونیول - او ما ته

الْمَصِيْرُ ﴿٤٨﴾ قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَآ اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤٩﴾

واپسی ده - او وایه چه اے خلقو یقینا زه ستاسو د پاره ویروونکے یم ښکاره -

فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ

نو هغه خلق چه مؤمنان دی او کوی نیکی د هغو د پاره بخنه ده او رزق دے

كَرِيْمٌ ﴿٥٠﴾ وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ

د عزت - او هغه خلق چه کوشش کوی د ختم په ایتونو زمونږ کښې خیال لری چه مونږ به عاجز کړو دا دوی

یو ورځ ئے ختم کولے شی واهم مرقع مثال دے چه یو لوئے طاقت والا دے عذاب ورکولے شی هغو له عذاب د پاره وخت مقرر دے ١٢

٢ واد عذاب د نیولو بیان دے چه ډیر کلی وو ظالمان او ما هغو ته صبر کولو بیا م ونیول او هلاک م کړل د تیرے په هر زمانه کښې به الله تعالیٰ ظالمان ختمول ١٢ ١٢

٣ وا ترغیب د اتباع ته د نبی کریم صلی الله علیه وسلم او وضاحت د توحید دے چه محمد خو صرف نذیر یم ما خبره او منئ او عذاب راوستل خو صرف باره تعالیٰ کے ١٢

٤ وا بشارت دے د مؤمنانو د پاره چه د مؤمنانو گناه معاف او هغو له د عزت رزق دے ١٢ ١٢ ١٢

٥ واد عذاب اخروی بیان دے چه کوم خلق کوشش کوی چه خما دلائل د وحدانیت خلقو ته غلط ښکاره کړی او دا خیال هم کوی چه مونږ به د خدائے د عذاب نه بچ شو نو دا خیال د دوی غلط دے بلکه دوی دوزخیان دی ١٢ ١٢ ١٢ ١٢

ع ١٢

ل دا په دا ایتونو کښې د فساد خوړونو تفصیل دے یعنی یو پیغمبر به کوم خدائے کتاب او لوستو نو شیطان به د هغهٔ متعلق د خلقو په زړونو کښې شک

الْجَحِيمِ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا

دوزخیان دی - او مونږ دے نه مخکښې هیڅ نه دے استولے یو رسول او نه نبی مګر کله

إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي

چه هغهٔ به او لوستو (کتاب) نو او به غورزاوهٔ (شک) شیطان په حق د لوستو د هغهٔ کښې (په زړونو د خلقو کښې) نو ورکی

الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ لِّيَجْعَلَ

به کړو الله هغه شک چه غورزولے به وهٔ شیطان بیا به محکم کړل الله ایتونه خپل - او الله علم والا حکمت والا دے - چه او ګرځوی الله

مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ

هغه شک چه غورځولے د شیطان ګمراهی هغو لره چه په زړونو د هغو کښې مرض دے او سخت زړونو

قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۝ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ

خلقو لپاره - او یقیناً ظالمان په خلاف لرے کښې دی (د حق نه) او چه پوهه شی هغوی چه

أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ

ورکړے شوے ورته علم چه دغه کتاب حق دے د رب ستا نه نو یقین چه او کړی په هغهٔ نو عاجزی شی

قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

د زړونه د دوی - او یقیناً الله خونه کوی مؤمنانو ته په طرف د لارے برابر سے -

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ

او همیشه به کافران وی په شک کښې د قرآن نه تر دے چه راشی دوی ته قیامت

بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ۝ الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ

ناڅاپه یا راشی دوی ته عذاب د ورځے شدید دے - بادشاهی په دغه ورځ صرف الله لره دے

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ

حکم کوی به مینځ د دوی کښې - نو کوم چه مؤمنان دی او کوی نیکی په باغونو د

د خلقو په زړونو کښې شک واچاوه نو الله تعالیٰ به تفصیل او کړو او د هغه شک به ئے ختم کړو مثلاً چه دا حکم او شو چه: وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا: نو شیطان خلقو ته وسوسه واچوله چه ژوندی دی نو حاجات ترے نه غواړئ نو باری تعالیٰ محکم ایت نازل کړو چه: اَللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ: یعنی حاجت روا صرف الله تعالیٰ دے او د شهداء ژوند خو د برزخ دے: عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ: دلته یو غلط قصه مشهوره ده ۱۲

۲ دا د شیطان د شک فائده ده ۱۲

۳ دا د فَيَنسَخُ اللَّهُ فائده ده ۱۲

۴ دا د عذاب اخروی بیان دے ۱۲

۵ دا بشارت اخروی دے چه د چا یقین برابر وی او نیک عمل کوی د دغه یقین په روښنئ کښې نو هغهٔ لره به الله تعالیٰ جنت ورکړی یعنی کل حرج به د هغهٔ معاف شی ۱۲

لہ دا د عذاب اخروی بیان دے چہ کافران د وزخیان دی یعنی د دوی ټیک مسکن هم دوی نو لغوه دی ۱۲ ۳ لہ دا بیان د هجرت دے او مهاجرینو ته زیری دے چہ مهاجرینو لره به الله تعالی ښه ځائے ورکړی او ښه رزق به ورکړی ځکه چه

النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

نعمت کښې به وی - او کوم چه کافران دی او دروغژن کوی ایتونه زمونږ نو دوی لره دے عذاب د

مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا

بے عزتۍ - او کوم خلق چه هجرت وکړو نه خپل په لاره د خدائے کښې بیا مړه کړے شو یا مړه شو

لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

نو رزق به ورکوی هغوی لره الله ښه رزق - او یقیناً الله هغه ښه رزق ورکونکے دے -

لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

بو به ئی دوی لره هغه ځائے ته چه دوی به پرے خوښ شی - او یقیناً الله پوهه او صابر دے -

ذَٰلِكَ ۖ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ

دا وا وره - او چا چہ بدله واخسته په شان د هغه چه تکلیف ورکړے شو بیا ظلم اوشو په ده نو

لَيَنصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ

یقیناً به الله مدد ورکړی د ده سره - یقیناً الله معاف کونکے مهربان دے - دا امداد ځکه دے چه الله ننباسی

اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

شپه په ورځ کښې او ننباسی ورځ په شپه کښې او الله هر څه آوری

بَصِيرٌ ﴿٦١﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن

وینی - دا امداد ځکه دے چه الله حق دے او هغه څوک چه دوی ورله بلی سیوا د

دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ

الله نه هغه باطل دی او الله ډیر اوچت او لوئے دے - آیا نه ګورے ته چه

اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ

الله ورولی د بره نه باران - نو شی زمکه - ارزغونه -

دوی څپل کورا و خپل رزق د الله د پاره پریخودو - رفائده) د دے ایت نه تر رزوقی الرحیم پورے اسم اعظم دے په دے سره الله تعالی دعا کانے قبلوی ۱۲ ۳ لہ یعنی مسلمان خپله بدله واخسته نو په ده بیا ظلم اوشو نو الله تعالی به د ده سره امداد وکړی ۴ لہ امداد الله تعالی کولے شی ځکه چه د لوئے قدرت مالک دے ته نه ګورے چه ورځ په شپه کښې او شپه په ورځ کښې ننباسی نو امداد هم کولے شی ۱۲ ۵ لہ دا د امداد بله وجه ده چه الله تعالی حق دے او لوئے دے او نور معبودان باطل دی نو څنګه به باری تعالی د خپلو تابعدارانو سره امداد نه کوی چه د حق او باطل فرق او شی ۱۲ ۶ لہ دا د دے ثبوت دے چه متصرف صرف الله تعالی دے چه ډا لوئے لوئے سیارونه کوی نو حاجات صرف د هغه نه غواړی او نذر هم صرف د هغه کوئی او صرف د هغه د وجه نه شی نه حرام دی په ده څوک غالب نیشته ۷ لہ یعنی د لپاسه نه د خلقو په فکر کښې دا ده چه د آسمان نه باران وریدی ۱۲

إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ٦٣ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ

يقيناً الله مهربان او خبردار دے - صرف الله لره دي هر هغه څه چه په آسمانونو کښې دي او هر هغه چه په زمکه کښې دي

وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ٦٤ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا

او يقيناً صرف الله غني او صفتونو والا دے - آيا ته نه ګورے ته چه الله تابع کړي دي تاسو لره هغه چه

فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۗ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ

په زمکه کښې دي او جهازونه چه ځي په دريابونو کښې په حکم د هغه سره - او حصار کړي دے الله آسمان لره

أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ

د دې نه چه پريوځي په زمکه باندې مګر په حکم د هغه سره - الله په خلقو ډېر مهربان او

رَّحِيمٌ ٦٥ وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ

رحم والا دے - او الله هغه دے چه ژوندي کړي تاسو لره بيا مړه کوي تاسو لره بيا ژوندي کوي تاسو لره

إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ ٦٦ لِّكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ ۖ

يقيناً انسان ناشکره دے - د هر امت د پاره مونږ مقرر کړي دے شريعت دوي په هغه عمل کوي

فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ ۚ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى

نو خلاف دې ونه کړي ستا سره په دين کښې او بلل کوه خلق رب خپل ته - يقيناً ته په لار د

مُّسْتَقِيمٍ ٦٧ وَإِن جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ٦٨

برابر ئې - او که دوي جګړه کوي ستا سره نو ووايه چه الله ښه خبر دے په کارونو ستاسو

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٦٩

الله به فيصله وکړي به مينځ ستاسو کښې په ورځ د قيامت په هغه څه چه تاسو پکښې اختلاف کوئ -

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ

آيا ته نه پوهيږې چه الله پوهيږي په هغه څه چه په آسمانونو او په زمکه کښې دي - يقيناً

ع ٧ ١٥

له يعني ستا شريعت نا آشنا نه دے نو دا خلق دې ستا نه خلاف نه کوي په توحيد کښې يعني حاجات دې صرف د الله تعالیٰ نه غواړي او نذر و حکم صرف د هغه کوي او صرف د هغه د وجوه د څيزونو ته حرام وائي او دا خلق دې ستا نه حکمه خلاف نه کوي چه ته په برابر لار ئې او ته خو خلق توحيد ته رابله ١٢

ته نو که دوي جګړه کوي ستا سره نو جواب ورکړه چه باري تعالیٰ ستاسو په جګړو خبر دے او عملي فيصله به په قيامت کښې اوکړي ١٢

ته يعني په هر څه پوهه صرف الله تعالیٰ دے نو صرف د هغه نه حاجتونه غواړئ او صرف د هغه منتونه کوئ او صرف د هغه د وجه نه څيزونو ته حرام وائئ او بل څوک نو غيب د کل اشياء نه پيژني که انبياء وي او که اولياء وي او که ملايک وي او که جنات وي نو د هغو نه حاجتونه مه غواړئ او د هغو منتونه مه کوئ او د هغو د وجه نه يو شی ته حرام مه وائئ ١٢

لے دا زور نه دے چه دومره لوئے قدرت والا او لوئے علم والا په یو دوئی او دا حقه مختار کوئی چه د هغه د خدائی هیڅ دلیل نیشته او نه خو ئے ئی نو سره امداد کو و کے شته۔ او چه د باری تعالیٰ د وحدانیت دلیل پیش شی نو دوی په د غه بیا نو و نکی باندے حمله ته تیار شی د خفگان نه۔ ورته او وایه چه په توحید خفه کیږئ نو تاله ئی او دوزخ

ذٰلِكَ فِيْ كِتٰبٍ ۭ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿٧٠﴾ وَيَعْبُدُوْنَ

واخیره په کتاب کښے ده ۔ یقیناً دا کار په الله آسان دے ۔ او عبادت کوی دوی

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّمَا لَيْسَ لَهُمْ

سوا د الله نه د هغو چه نه دے رالیږلے الله په خدائی د هغو هیڅ دلیل او د هغو چه نیشته هغو

بِهٖ عِلْمٌ ۭ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ﴿٧١﴾ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ

لره په خدائی د هغو هیڅ علم ۔ او نیشته ظالمانو لره هیڅ امداد کوونکے ۔ او کله چه او لوستلے شی په هغو باندے

اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۭ يَكَادُوْنَ

دلیلونه زموږ صاف نو ته به معلوم کړے په مخونو د کافرانو کښے خفگان ۔ قریب دی چه

يَسْطُوْنَ بِالَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۭ قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ

حمله او کړی په هغو چه لولی په هغو باندے ایتونه زموږ ۔ او وایه چه آیا خبر کړم تاسو په ناکاره شی

مِّنْ ذٰلِكُمْ ۭ اَلنَّارُ ۭ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ وَبِئْسَ

سوا له دینه ۔ هغه اور دے ۔ وعده کړیده د هغه الله د کافرانو سره ۔ او ناکاره

الْمَصِيْرُ ﴿٧٢﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ ۭ اِنَّ ع ۸ ۱۶

ځائے دے ۔ اے خلقو! بیان شوے دے مثل نو غوږ کیدئ هغه ته یقیناً

الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَنْ يَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوِ اجْتَمَعُوْا

هغه خلق چه تاسو ئے بلئ سوا د الله نه هیڅ کله نه شی پیدا کولے مچ لره اگرکه جمع شی د دغه مچ پیدا

لَهٗ ۭ وَاِنْ يَّسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْــــًٔا لَّا يَسْتَنْقِذُوْهُ مِنْهُ ۭ ضَعُفَ

کولو ته ۔ او که او تختوی د هغو نه مچ څه شے نو نه شی بیچ کولے د هغه نه دغه شے ۔ کمزوری دی

الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوْبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ

طالب او مطلوب ۔ قدر نه دے کړے دوی د الله شکه قدر چه حق د هغه دے ۔ یقیناً الله

باری تعالیٰ د وحدانیت دلیل پیش شی نو دوی په د غه بیا نو ونکی باندے حمله ته تیار شی د خفگان نه ۔ ورته او وایه چه په توحید خفه کیږئ نو تا له ئی او دوزخ

۲ لے حاصل د سورة دا دے چه حاجتونه صرف د خدائے نه غواړئ او منتونه هم صرف د باری تعالیٰ کوئ او د الله تعالیٰ محرمات حرام او گڼرئ او د بلې چا د وجې نه یو شی ته حرام مه وایئ ځکه چه باری تعالیٰ د لوئے قدرت او د غټ علم والا دے په خلاف د غیر الله نه چه هغه بے طاقته او بے علمه دے چه یو مچ نه شی جوړولے او که مچ تری نه څه او تختوی نو د هغه نه هغه شے نه شی خلاصولے نو دا عابد او دغه معبود دواړه عاجزان دی د مخلوق نه حاجت غوښتل لکه یو قیدی چه د بل قیدی نه طلب د بچاؤ کوی ۱۲

۳ لے دا زور نه ده چه دے خلقو د باری تعالیٰ قدر او نه کړو چه د غیر نه حاجتونه غواړی او زهر دست یا وقف په کړی دی ۱۲

شو چه حق د ملائکو او رسولانو کښې یو او زیاتو لوړ مرتبه کوی یعنی دا ټول مونږ رسولان او دی خو معبود او دا ذوی معبود صرف الله تعالیٰ
چه صرف هغه هر څه آوری او هر څه ویني او مخکښې د مخلوق او روستو د مخلوق پوهه په هر څه عالم دے یعنی که یو هم مخلوق ته

لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝٧٤ اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ

طاقت والا او زبردست دے۔ الله غوره کوی د ملائکو نه رسولان او د

النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝٧٥ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ

خلقو نه - یقیناً الله آوریدونکے او لیدونکے دے - پوهیږی په هغه څه چه مخکښې دی د دوی او

مَا خَلْفَهُمْ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝٧٦ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

په هغه څه چه روستو دی د دوی او الله ته واپس کیږی ټول کارونه - اے مؤمنانو!

ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ

رکوع کوئ او سجده کوئ او عبادت کوئ د رب خپل او کوئ نیکی امید دے چه تاسو

تُفْلِحُونَ ۩ ۝٧٧ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ اجْتَبَاكُمْ

کامیاب شئ - او محنت کوئ د الله د پاره څومره چه محنت کول پکار دی - هغه غوره کړی یئ تاسو او نه دے

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِلَّةَ أَبِيكُمْ

ګرځولے په تاسو باندې په دین کښې هیڅ تکلیف - دین ستاسو د پلار د

إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَٰذَا

ابراهیم دے - الله ستاسو نوم ایښے دے مسلمان، مخکښې او په دې قرآن کښې

لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى

چه شی رسول په تاسو حق خودونکے او شئ تاسو حق خودونکی په خلقو

النَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ

ته - نو کوئ مونځ او ورکوئ زکوٰة او مضبوط اونیسئ (دین د) الله - الله

مَوْلَاكُمْ ۖ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝٧٨

ستاسو مالک دے - نو ښه مالک دے او ښه امداد کوونکے دے -

عالم دے یا د مخلوق نه غائب وی نو په هر څه صرف الله تعالیٰ عالم دے او هر څه وایسی هم صرف صفت د دے یعنی صرف الله تعالیٰ په هر څه عالم او په هر څه قادر دے او دا صفت بل څوک نیشته ۳ مطلب د وا و عالم الغیب والشهادة ترجمه د ۳ مطلب دا اصل د سورت د یعنی محتاجی صرف د الله تعالیٰ کوئ دا کامیابی ده ۴ مطلب د دے توحید تابت کولو د پاره هر کوشش کوئ څومره چه کیدے شی یعنی خوږ د الله تعالیٰ د پاره کوشش د دے بل تاسو الله تعالیٰ د دے کار د پاره اغستی یئ د دیم د خپل طاقت موافق کار کوئ خلو د ستاسو د پلار دین د دے چه هم هغه پلار بیا ابراهیم علیه السلام د دے شي هم ستاسو نوم الله تعالیٰ مسلمان ایښے دے. نو د کوشش طریقه به دا وی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم به تاسو ته دین ښائی او تاسو به درجه په درجه نورو ته ښائئ نو هر کله چه تاسو دا عیان شوئ نو بیا په خپله به هم عمل کوئ مونځ به کوئ او زکوٰة به ورکوئ او خپل مولیٰ به عقیده مضبوطوئ دا سے نه چه طمع به د غیر الله نه

کوئ نو بیا که الله تعالیٰ امداد ته کوئ هغه د یو بنده امداد کوونکے دے ۱۲ یا الله زمونږ امداد او کړه او مونږ
د خپل دین خادمان او نوکران کړه او د غیر الله طمع زمونږ د زړونو نه بیخی او باسے ۱۲ ۱۲ ۱۲

۱۷ ع ۱۰

سله نازل شو یو ... ستر دور متوسط مکی معظم ... او ثالث د متوسط وان ... په ترتیب قرآن کښې (۲۳) ... د سورت کښې ... نور حاجات غواړی او د صفتونو قوم تذکره او د حقوقو ... او ښه اعمال کوی نو دا سورت ...

سُوْرَةُ الْمُؤْمِنُوْنَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَّثَمَانَ عَشَرَةَ اٰيَةً وَّسِتَّةُ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(رکوعاتها ۶)	شروع په نوم د الله چې ډېر مهربان او رحم لرونکی دی (امداد غواړم)	(آیاتها ۱۱۸)

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلَاتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ۝

کامیاب دی مومنان - هغه چې په خپلو مونځونو کښې عاجزی کوی -

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ

او هغه خلق چې د بې فائدې خبرونه مخ اړوی دی - او هغه خلق چې زکوٰة

فٰعِلُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ۝ اِلَّا عَلٰۤى

ورکوی - او هغه خلق چې د خپلو عورتونو حفاظت کوی - مګر د

اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُوْمِيْنَ ۝ فَمَنِ

بیبیانو خپلو نه او د وینځو خپلو نه نو یقیناً دوی ملامت نه دی (په دې کښې) نو چا چې

ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ هُمْ لِاَمٰنٰتِهِمْ

طلب کړه علاوه د دینه نو دوی ظالمان دی - او هغه خلق چې د امانتونو

وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى صَلَوٰتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ

او لوظ خپل لحاظ کوی - او هغه خلق چې د مونځونو خپلو حفاظت کوی - دوی

هُمُ الْوٰرِثُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْفِرْدَوْسَ ۭ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

وارثان دی - هغه چې په میراث سره به واخلی فردوس - دوی به په هغه کښې همیشه وی

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ طِيْنٍ ۝ ثُمَّ جَعَلْنٰهُ

او یقیناً ما پیدا کړی دی انسان د راټولې شوې خاورې نه - بیا مو پیدا کړی انسان

نُطْفَةً فِيْ قَرَارٍ مَّكِيْنٍ ۝ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ

د څاڅکی نه په ځای محفوظ کښې - بیا مو جوړ کړی دا څاڅکی د وینې ټوټه نو جوړ کړه مو هغه

چې څنګه باری تعالیٰ ... پیدا کړی دی نو د هغه ذات ته حاجات او ضروریات پوره کول ... او د هغه ذات قدرت والا او علم والا دی په ده شوک غالب نیشته ۱۲

سلې مراصفه کا روتو دی چې ... د الله تعالیٰ ... ظلم ... او شرک ... نفل خیرات ... مقید ... زکوٰة فرض نه وه ۱۲ سکه یعنی ... سره جائز تعلق ... ښځې او وینځې سره جائز تعلق ... علاوه ... ظلم دی ۱۲ سله حفاظت ... وخت ... مونځ کوی ... او د مونځ ... خیال ساتی ... حضور سره مونځ کوی او تلاش کوی چې امام ... مشرک ... نه وی چې د امام عقیده د اسلام خلاف وی نو د هغه ... زړه پلیت شو ... چې مات وی او ... نو هغه په مونځ ... عقیده ... حنیفه پرته د ... مونځ جائز دی او بهتر نه دی ۱۲ سله د الله تعالیٰ د وحدانیت عقلی دلیل دی چې انسان خپل نفس ته او ګوره چې څنګه ...

مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظٰمَ لَحْمًا ثُمَّ

د غوښې ټوټه بیا جوړه کړه موږ د غوښې ټوټه هډوکي بیا واغوستل موږ هډوکو ته غوښه - بیا جوړ

أَنْشَأْنٰهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخٰلِقِينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ

کړ موږ هغه لره بل مخلوق - نو برکتي دی الله چه غالب دی تر ټولو جوړوونکو نه - بیا تاسو پس

بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ

د دینه مړه کیدونکي یئ - بیا تاسو په ورځ د قیامت به راپورته کړے شئ - او یقیناً ما

خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غٰفِلِينَ ﴿١٧﴾

پیدا کړي دي په تاسو د پاسه اووه لارے د ملائکو او نه یم د مخلوق نه بے خبره -

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنّٰهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا

او ورولو موږ د بره نه باران په اندازه سره نو ودرولو موږ هغه په زمکه کښے - او یقیناً زه

عَلٰى ذَهَابٍ بِهٖ لَقٰدِرُونَ ﴿١٨﴾ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ

په ختمولو د اوبو قدرت والا یم - نو پیدا کړو موږ ستاسو د پاره په اوبو باغونه د کجورو

وَّأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوٰكِهُ كَثِيرَةٌ وَّمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةً

او د انګورو - ستاسو د پاره په هغے کښے میوے ډیرے او ځینے د هغو نه خورئ - او ونه پیدا کړے موږ د

تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَآءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْاٰكِلِينَ ﴿٢٠﴾

چه راوځي د سیناء طور نه کیږي په هغه کښے تیل او انګولے خوړونکو لره -

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعٰمِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ

او یقیناً تاسو لره په څارویو کښے عبرت دے - سکوو موږ تاسو د هغه شي نه چه په ګیډو د دغو څارویو کښے دي

فِيهَا مَنٰفِعُ كَثِيرَةٌ وَّمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ

او تاسو لره په هغو کښے نفع ډیرے او ځینے د هغو نه خورئ - او په هغه او په جهازونو

ــــــ

ف تاسو به یقیناً مره کیږئ اګرچه ستاسو غفلت غواړي چه تاسو نه مرئ او بیا به په قیامت کښے ژوندي کړے شئ ۱۲

ف۲ دا د باري تعالیٰ د وحدانیت دویم دلیل دے عقلي یعني د خپل نفس نه خو تاسو او کتل غواړئ بره آسمان ته او ګورئ دا ما پیدا کړي دي او وه آسمانونه دي چه د ملائکو د ختلو لارے دے څه د خپل لاسه نه غافل نه یم هر څه را ته معلوم دي او په هر څه قدرت والا یم باران هم ما ورکړے او باران ختمولے هم شم باغونه او کجورے او انګور زه را زرغونوم د خوند او نه ما ده چه پکښے تیل کیږي او څاروي ما پیدا کړي دي پکښے ما دي او په غارو او په جهازونو تاسو زه سوروم دا ټول د باري تعالیٰ د قدرت لوئے مظاهر دي چه دا د مره کارونه کولے شي نو آیا مخلوق ته ستاسو حاجتونه هم پوره کولے شي نو حاجتونه د هغه نه غواړئ په هغه ټوک غالب نیستے ۱۲

ل؎ دا دلیل نقلی دے د باری تعالیٰ د وحدانیت کا فرانو وئیل چه تهٔ چه داؤ توحید مسئله کوے دا نوے مسئله ده
پخوانو پیغمبرانو دا خبره نه ده کړے نو الله تعالیٰ فرمائی نوح علیه السلام هم دا خبره کړے وه دا نوے مسئله نه ده ۱۲

تُحْمَلُوْنَ ﴿۲۲﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ یٰقَوْمِ اعْبُدُوا

سورولے شئ تاسو۔ او یقیناً مالیگلے وه نوح قوم خپل ته نو هغهٔ اووئیل اے قومه زما عبادت کوئ

اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَیْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۲۳﴾ فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِیْنَ

صرف د الله نیشته تاسو له هیڅ بل معبود بغیر د هغهٔ نه آیا ځان نهٔ بچ کوئ (د شرک نه) او ووئیل مشرانو د قوم چه

كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا هٰذَاۤ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ یُرِیْدُ اَنْ یَّتَفَضَّلَ

کافران وو د قوم د دهٔ نه۔ دے یقیناً انسان دے ستاسو پشان غواړی چه مشری اوکړی په

عَلَیْكُمْ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰٓىِٕكَةً ۖۚ مَّا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِیْۤ اٰبَآىِٕنَا

تاسو باندے۔ او که رضا وے د الله نو را لیگلے به ئے وے ملائک۔ نه ده آوریدلے مونږ دا خبره په پلارنیکه زمونږ

الْاَوَّلِیْنَ ﴿۲۴﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌۢ بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوْا بِهٖ حَتّٰى

پخوانو کښے۔ نه دے دا خو یو سړے دے په ده سودا ده نو صبر اوکړئ ورته تر یو وخته

حِیْنٍ ﴿۲۵﴾ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِیْ بِمَا كَذَّبُوْنِ ﴿۲۶﴾ فَاَوْحَیْنَاۤ اِلَیْهِ اَنِ

پورے۔ هغهٔ اووئیل اے ربه زما امداد اوکړه ځکه دوئ ما دروغژن وائی۔ نو حکم مو اوکړه هغهٔ ته چه

اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْیُنِنَا وَوَحْیِنَا فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ ۙ

جوړ کړه جهاز زمونږ په وړاندے او زمونږ په حکم سره نو کله چه راشی حکم زما او جوش اوکړی تنور ـ

فَاسْلُكْ فِیْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَیْنِ اثْنَیْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ

نو ننباسه په هغه کښے د هر قسم جوړه دوه دوه۔ او خاندان خپل مګر په چا چه شوے دے

عَلَیْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۚ وَلَا تُخَاطِبْنِیْ فِی الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا ۚ اِنَّهُمْ

حکم د هغه ابا د دوئ نه۔ او سوال مه کوه ما ته په حق د ظالمانو کښے۔ ځکه چه یقیناً دوئ

مُّغْرَقُوْنَ ﴿۲۷﴾ فَاِذَا اسْتَوَیْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ

د غرقیدو دی۔ نو کله چه برابر شوے ته او هغه څوک چه ستا سره دی په جهاز باندے نو اووایه

ع؎ ستاسو پشان سړے دے دین نه غواړی خود کوښنی فضل دے۔ ملائک ولے خدائے تعالیٰ نه را لیږی گنگنے خو داغیره چا نه ده کړے ۱۲ س؎ دا یو معین تنور وهٔ ۱۲
ع؎ د هر قسم نه نر او ماده یعنی د چرگانو نه چرگ او چرگه او د بیزو نه بیزو او بیزه د غسے د نورو قسمونو د پاره دے چه نسل باقی شی د مار غیره چه راغلے نو نوح علیه السلام دے ته سوراوه چه ته به بیا زما نسل تنگوے نو ده وعده اوکړه چه زهٔ به خلق نهٔ تنگووم۔ نو اوس چه سړے مار اووینی په کور کښے نو دا آواز به ورته اوکړی: اِنَّا نَنْشُدُكَ بِعَهْدِ نُوْحٍ وَّسُلَیْمَانَ بْنِ دَاوٗدَ اَنْ لَّا تُؤْذِیَنَا ؛ چه مونږ سوال کووستاسو نه په لوظ د نوح او سلیمان بن داؤد علیهم السلام چه مونږ به نهٔ تنگوے۔ سلیمان علیه السلام هم د مار نه وعده اخستے وه چه ته به مخلوق نه تنگوے ۱۲ ۱۲
ه؎ یعنی نجات ورکول او دشمن غرقول یا الله ستا کار دے ۱۲ ۱۲

ل دا په سفر کښې د اقامت د ځاى د پاره دعا ده: اللّٰهُمَّ يَسِّرْ لِي خَيْرًا... اې الله ماله ځاى نوکړې را ته ۱۲

ګله دا د رمي وليد نقل وے

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي نَجّٰىنَا مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿۲۸﴾ وَقُلْ رَّبِّ

ټول صفتونه خاص حق الله لره دى چه خلاص کړے يې مونږ د قوم ظالمانو نه۔ او وايه اے ربه

أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبٰرَكًا وَّأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿۲۹﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

را کوزه مې کړه برکتى ځاى ته، او ته ښه را کوزوونکے يې۔ يقيناً په دے کښې دليلونه دى

وَّإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ ﴿۳۱﴾

او يقيناً يو امتحان کوونکے۔ بيا مو پيدا کړے روستو د دوى نه پيړۍ نورے۔

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلٰهٍ

نو راوليږلو په دوى کښې رسول د دوى نه چه عبادت کوئ د الله، نيشته تاسو لره معبود حق

غَيْرُهٗ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۳۲﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ

بغير د هغهٔ نه۔ آيا تاسو نه يريږئ (د شرک نه)؟ او ووے غټانو د قوم د هغه کوم چه کافران وو او

كَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْاٰخِرَةِ وَأَتْرَفْنٰهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ مَا هٰذَا إِلَّا

دروغ ګڼلو ملاقات د آخرت او مونږ ور کړے وه دوى لره پيرزو ژوند کښې۔ نه دے دا خو يو

بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿۳۳﴾

سړے ستاسو په شان، خوري د هغه چه تاسو ترے خورئ او سکي د هغه چه تاسو يې سکئ۔

وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿۳۴﴾ أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ

او که تاسو حکم او منلو د انسان چه ستاسو په شان دے يقيناً به تاسو په دغه وخت کښې خرابيږئ۔ آيا وعده درکوي تاسو لره چه تاسو

إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَّعِظٰمًا أَنَّكُمْ مُّخْرَجُونَ ﴿۳۵﴾ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ

کله مړه شوئ او شوئ خاورے او هډوکي يقيناً به تاسو راويستلے شئ۔ ډير لرے لرے خبره کيدے شي

لِمَا تُوعَدُونَ ﴿۳۶﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا

هغه چه تاسو سره وعده کيږي۔ نيشته مګر ژوند زمونږ د دنيا مرو او ژوندي کيږو (يعنې زمونږ) او نه يو

مونږ (بيا) راپاڅولے شوي

ځينو يې وليد ته نسبت کوي ۱۲

چه د توحيد مسئله نوے نه وه بلکه خود عليه السلام هم دا مسئله کړيده نو قوم ته چه حاجات صرف د الله نه غواړئ بل څوک نه پوره کوونکے نيشته سوا د هغهٔ نه نه انبياء او نه اولياء او نه ملائک او نه پيريان نو غټانو ملامت کړو دوى او وے چه څنګه تاسو يو شان سړے يې، څنګه تاسو يو شان دوه وخته خوري او او به سکي نو ځکه تاسو کښې او ده کښې انسان حکم او منلو نو فرق به څه وي دے تاسو کوښيه درته وي چه تاسو به مړه شئ او ختم به شئ نو بيا به پيدا شئ نو دا خبره چرے نه شي کيدے دا صرف د دنيا ژوند دے بيا بل ژوند نيشته مونږ به مړه کيږو زمونږ د اولاد ژوند وي نو سړے دے په الله تعالى دروغ تړي نو پيغمبر عليه السلام او وے چه اے ربه ما سره امداد او کړه دوى څه خبره نه مني نو الله تعالى او فرمائيل چه لږ زمانه روستو به دوى پښيمانه شي نو سخت آواز راغلو او شو په دوى تباه خو دوى تول خشاک شو دغسے چه څوک د الله تعالى حکم نه مني او د هغه د رسول نه مقابله کوي نو په هغوى د باره تعالى لعنت وي ۱۲

نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَ

بیا پورته کړی شوی - نه دے دا مګر یو سړے چه تړی پر الله باندے دروغ او

مَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا

نه یو مونږ ده ته منونکی - اووئیل هغه اے ربه امداد او کړه زما په سبب ددې چه دروغژن کړم دوی

قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ

الله پس کوچنی وخت کښی به شی دوی پښیمانه - نو اونیول دوی لره سخت آواز په رښتیا سره نو مونږ کړل دوی

غُثَاءً فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا

لره خشاک - نو لعنت دې په قوم ظالمانو - بیا مونږ پیدا کړے روستو د دوی نه پیړۍ

آخَرِينَ ﴿٤٢﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ

نورے - نه مخکښے کیږی هیڅ یو امت د خپلی نیټې نه او نه روستو کیږی - بیا مو

أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا

راولیږل رسولان خپل پرلپسے - هر کله چه راغے امت ته رسول د هغه نو دروغژن کړو به دوی نو

بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

ختم مو کړل ځنې روستو د ځنې نورو نه او کړل مو دوی د قصو - نو لعنت دې وی (لرمانه) هغه قوم چه ایمان نه راوړی

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٤٥﴾

بیا مو اولیږه موسیٰ او ورور د هغه هارون لره سره د مونږ د نښانو او د صاف دلیل نه -

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾ فَقَالُوا

فرعون ته او قوم د ده ته، نو دوی ځان غټ اوګڼلو او وو قوم مغرور - نو اووئیل دوی

أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ ﴿٤٧﴾ فَكَذَّبُوهُمَا

آیا یقین کوو په دوو سړو چه زمونږ په شان دی او قوم ئے زمونږ نوکران دی - نو دروغژن کړل دوی

ك داورم دلیل نقل دے چه دے رسولانو هم د باری تعالیٰ د وحدانیت نعرے وهلے نو هغوی په سبب د خلاف سره هلاک شو نو د هیسے چه څوک د داعی حق نه خلاف کوی نو هلاک کیږی به ١٢

ك داڅلورم دلیل نقلی دے چه موسیٰ او هارون علیهما السلام د توحید دلیلونه پیش کړل فرعون او د هغهٔ قوم ته نو هغوی ځان غټ اوګڼلو او هغوی اووے چه دوی خو زمونږ په شان سړی دی او د دوی قوم زمونږ تابعداردی نو دوی خلاف اوکړو نو ختم شو نو څوک چه د توحید نه خلاف کوی نو ختم به شی ١٢

لے دا ابجهل ولید وے نقل چه الله تعالیٰ غښتلے په بلا زمونږ ورکولے شی نو هر چا حاجت پوره کولے شی
هیرودس نام هغه د عیسیٰ علیه السلام د قتل اراده وکړه نو مریم علیها السلام یوسف ناخیه ته پوره کولے شی ۱۲ ۳ے یو ظالم باداشاه وه
هغه مشرزمینه او د مریم علیها السلام ته خپله لورولے نو ورسره د هغه ځائے مراد دے ده چه ربوه قادیان ۱۲ تر یو زمینه اوکړه لاه او

فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ

هغوله نو شو دوی هلاک - او یقیناً ما ورکړے وه موسیٰ ته کتاب امید دے چه دوی

يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ

لار بیا مومی - او جوړ کړے مو وه ځوئے د مریم او مور د دهٔ دلیل او ځائے مو ورکړو دوی دواړو ته خاتے

رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

ډنډ ته چه ځائے د آرام او د اوبو جاری وه - اے رسولانو! خورئ پاک خیزونه

وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾ وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ

او کوئ نیکی - زهٔ په کار ستاسو پوهه یم - او یقیناً دا ده توحید مسلک دین ستاسو

أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ

د دین یو دے او زهٔ ستاسو پالونکے یم نو ځان او ویریږئ - نو ټوټه ټوټه کړو دوی دین خپل په مینځ خپل کښے

زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾ فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ

ټکړے ټکړے - هر ډله په هغے چه د دوی سره دے خوشحاله دی - نو پریږده دوی په غفلت د دوی کښے تر یو

حِينٍ ﴿٥٤﴾ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ

وخته پورے - آیا گمان کوی دوی چه کوم شے چه امداد کوو مونږ د دوی سره په هغه چه مال او ځامن دی - زر زر سره کوو مونږ

لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ

دوی له نیکو ته - ردا نه نهٔ بلکه دوی نه پوهیږی - یقیناً هغه خلق چه دوی د

خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

هیبت د رب خپل نه ویریږی - او هغه خلق چه هغوی په دلائلو د رب خپل یقین کوی -

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَ

او هغه خلق چه دوی د رب خپل سره (څوک) نهٔ شریکوی - او هغه خلق چه کوی هغه کار چه دوی کوی او

۲ے دا اولیل نقل دے د
رسولانو نه اجمالاً چه حلال
مزیدار شے خورئ او نه د ذر
د غیر الله (فائده) حلال
د فائدے دی چه خوراک حلال
وی افسوس دی چه حلال
خوراک ویر کم شو ځکه په
عمل کښے تاثیر او فیض نشته
۴ے دا د ټولو انبیاؤ بیان
حاصل دے یعنی ټول دائی چه
حاجتونه پوره کوونکے صرف
الله دے د هغهٔ نه او ویریږئ
او دا د ټولو یو دین دے
۵ے دا جواب دے د دے
سوال چه هر کله د ټولو
انبیاؤ دین یو توحید دے
نو دا خلق د غیر الله نه مدد
ولے غواړی؟ حاصل د
جواب دا دے چه دین
خو یو توحید دے خو
باغیانو خپل اصلی دین
ټکړے ټکړے کړو او شرکونه
ئے شروع کړل ۱۲
۶ے دا زور نه ده ۱۲
۷ے دا د عذاب د دفع
کولو د پاره دے ځکه خبرے
دی چه ظلم مه کوئ شرک
مه کوئ او احسان کوئ نو
عذاب به دفع شی ۱۲
۸ے یعنی نیکی چه کوی نو
ویریږی چه نیت به
خراب وی او دا کار به قبول
نهٔ شی ځکه چه د دوی یقین
دے چه مونږ به د الله تعالیٰ

دربار ته واپس کیږو (فائده) حق جماعت هغه دے چه نیکی کوی او د خدائے تعالیٰ نه په ویره کښے وی او بد جماعت
هغه دے چه د هغوی هغه ویره نهٔ وی بلکه هر وخت په تکبر کښے وی ۱۲

ے یعنی د انسان د طاقت نه بهر نه ده او که باری تعالیٰ انسان ته او وائی چه مثلاً آسمان ته او خیژه نو ظلم پکار ده چه د غره د سره

قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾ أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ

زړونه د هغوی ویریږی (چه قبول به نه شی) ځکه دوی د رب خپل ته واپس کیدونکی - (دا ځینی) دوی جلدی کوی

فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾ وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

نیکو ته او دوی نیکو ته مخکښی کیږی - او تکلیف نه ورکوو هیچا ته مګر د طاقت د هغه

وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ بَلْ قُلُوبُهُمْ

او زما سره کتاب دے وائی حقه او دوی سره به ظلم او نه کړے شی - بلکه زړونه د دوی

فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا

په غفلت کښی دی د دی (توحید) نه او دوی لره کارونه دی سوا د دے (غفلت) نه دوی هغو لره

عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ ﴿٦٤﴾

کوی - تر دے چه کله او نیسو عیشتان د دوی په عذاب سره په دغه وخت دوی چغې او باسی -

لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾ قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ

چغې مه وهئ نن - یقیناً تاسو زما نه بچ کیدے نه شئ - یقیناً آیتونه زما لوستلے کیدل

عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٦٦﴾ مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا

تاسو ته نو تاسو به په پوندو خپلو واپس کیدئ - تکبر به مو کاوه په کعبه اوده به مو قصه

تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ

ویونکی کا نو او تلل به ترینه - آیا سوچ نه کوی په دے خبره کښی یا راغلے دے دوی ته هغه شے چه نه دی راغلے پلارو ته

الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٦٩﴾ أَمْ

د دوی پخوانو ته - آیا نه پیژنی رسول خپل نو دوی هغه نا اشنا ګنړی - آیا

يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ

وائی دوی چه دے لیونے دے بلکه راوړے دے دوی ته حق لره او زیات دوی دا حق

ستون (حاشیه):

پکار ده چه د غره د سره آسمان ته تو به وکړی هغه د ده د وس نه دے رسیده د ده کار نه دے ۱۲ ۱۲

ے د دنیا عذاب اخروی بیان دے ۱۲ ۱۲

ے د شرک نه علاوه ګناه ګنده عملونه کوی نو هم د هغو عقیب ګنده ده او هم د هغوی اعمال ګنده دی ۱۲

ے ترڅو چه په دے ګنده کښی مبتلا دی چه کله د نیسو دوی نو بیا به چغې او باسی لیکن په دغه وخت بیا فریاد منظور نه دے ۱۲

ے د خدائے تعالیٰ د وحدانیت دلیلو نه چه کله دوی ته لوستلے کیدل نو دوی به واپس تلل او دا هم به ورته غریب او ګمان به ورته غټ ښکاره کیده او دا وانی به دوی به قصه ګوئ کولو او د هغه نه به تلل ۱۲ ۱۲ ۱۲

ے دا دوی د نه منلو چه کوم موانع دی هغه باری تعالیٰ رفع کوی ۱۲ ۱۲ ۱۲

له کړه دین د دوی د خواهشاتو تابع وے نو په زمکه او په آسمانونو کښې به فساد راغلې وے ځکه چه آسمانونه او زمکه او هغه

كَرِهُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ

به کړی - او که تابع وے حق د خواهشاتو د دوی نو وران شو به وو آسمانونه او زمکه

وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنٰهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

او هغه څوک چه په دوی کښې دی - بلکه ورکړې مونږ دوی ته بیان د دوی نو دوی د خپل بیان نه اړوونکی دی -

أَمْ تَسْئَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِينَ ﴿٧٢﴾ وَ

آیا غواړې ته د دوی نه څه چنده؟ نو چنده د رب ستا غوره ده - او هغه غوره رزق ورکوونکے دے - او

إِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلٰى صِرٰطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

یقیناً ته بلې دوی لارې برابرې ته - او یقیناً هغه خلق چه ایمان نه راوړی

بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرٰطِ لَنٰكِبُونَ ﴿٧٤﴾ وَلَوْ رَحِمْنٰهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ

په آخرت د دے حقے لارے نه واپس کیږی - او که رحم او کړو مونږ په دوی او لرې کړو هغه شے چه په دوی

مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنٰهُمْ

د څه تکلیف نو زیات به شی په سرکشۍ خپله کښې گمراه کیږی - او یقیناً مونږ نیولی وو دوی لره په

بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾ حَتّٰى إِذَا

عذاب سره نو عاجزي ئې او نه کړه رب خپل ته او نه ئې زاری او کړه - تر دے چه کله مونږ

فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

پرانستو په دوی دروازه د عذاب سخت نو په هغه وخت دوی ناامیده وو (د رحمت د خدائے نه)

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصٰرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا

او الله هغه ذات دے چه پیدا کړی ئې دی تاسو لره غوږونه او سترگے او زړونه (لیکن) ډیر کم

مَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

شکر کوئ تاسو - او الله هغه ذات دے چه خوارۀ کړی ئې دی تاسو لره په زمکه کښې او د هغه طرف به راجمع کړے شئ

څوک چه په دوی کښې دی
وا پیدا دی د پاره تاسو
د توحید نو چه توحید
ختم شوے وے د وجه
د خواهشاتو د دوی نو دا
مرحله به ختم شوی وے ١٢
٢ یعنی د ځان د پاره
ترې نه څه نه غواړے
البته د دین د پاره د غلطو
نه مال غوښتنه واسنت
الانبیاء دی ١٢
٣ توحید او سنت او
قانونِ الهی مراد دے ١٢
٤ د دے حقے لارے نه ١٢
٥ قانون خو دا دے چه
د چا سره ښه او شی نو
هغه ښه شی لیکن دوی
داسے نه دی په احسان
سره څه به کیږی ١٢
٦ دا د خدائے د وحدانیت
درېم عقلی دلیل دے چه غوږونه
او سترگے او زړونه ورله
صرف الله تعالیٰ ورکړی دی
او په زمکه کښې تاسو لره
الله تعالیٰ خوارۀ کړی دی
او ژوندی کول او مړه کول
هم صرف هغه کوی نو
دوی سره سوچ نه کوی
چه بیا د غیر الله نه حاجات
غواړی او د هغه نه طمع
کوی او ویره ترې نه
کوی نو دے لیر الله تاسو
لره څه کړی دی سوچ
او کړی ١٢

ـله واکلی وه د باري تعالی چه دوی خو چیله نه مني بلکه منونکي به ګمراه کوي او د پخوانو کافرانو پشان په دلائل حق باندے سوالونه پیش کوي چه مونږ مړه شوو او خاورے او هډوکي شو نو بیا به ژوندي کړے شو او هغو ته غلط قصے وائي ١٢ ـــــه دا دویم عقلی دلیل دے د الله تعالی په وحدانیت یعني د دوینه تپوس او کړه چه د زمکے او د زمکے او سیدو نکي څوک دي

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ

او الله ذات دے چه ژوندي کولي شي او مړه کولي شي او د هغه کار دے بدلول د شپے او د ورځے۔

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝٨٠ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝٨١ قَالُوا أَإِذَا

آیا تاسو نه پوهیږئ؟ بلکه وائي دوي پشان د هغے چه ویلي دي مخکنیو خلقو ـ وائي دوي چه کله

مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۝٨٢ لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ

مونږ مړه شوو او خاورے او هډوکي شو نو آیا بیا به را پورته شو؟ یقینا وعده شوے مونږ سره

وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِن قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝٨٣ قُلْ

او د پلار نیکه زمونږ سره د دے پخوا نو رښتیا نه دي دا خو د پخوانو خلقو قصے دي ـ او وایه چه

لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٨٤ سَيَقُولُونَ

چا لره ده زمکه او هغه څوک چه په زمکه کښے دي که پوهیږئ تاسو ـ نو او به وائي چه دا

لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝٨٥ قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ

صرف الله لره دي ـ نو او وایه چه آیا سوچ نه کوئ تاسو؟ او وایه چه څوک دے رب د اسمانونو اوو او

رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝٨٦ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝٨٧

رب د عرش لوئي دے ـ نو او به وائي چه دا صرف الله لره دي ـ نو او وایه چه آیا تاسو نه یریږئ د الله

قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ

او وایه چه څوک دے چه په قدرت د هغه کښے بادشاهي د هر شي ده او هغه امن ورکوي او د هغه څوک چالره نه

إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٨٨ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ ۝٨٩

شي پناه ورکولے که پوهیږئ تاسو ـ نو او به وائي چه دا بادشاهي صرف د الله ده ـ نو او وایه چه کوم ځائے ته تاسو کیږئ

بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝٩٠ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ

بلکه ورکړے مونږ دوي ته حق لره او یقینا دوي دروغژن دي ـ نه دے جوړ کړے الله ځان لره ځوئ

ـله چه واضح شي د الله تعالی دے نو ته ورته او وایه چه دوه سره سوچ تاسو نه کوئ چه دا هرڅه صرف د الله تعالی شو نو ضرور تو نه پوره کوونکے هم صرف الله تعالی دے ٢ ـــــه دا پنځم عقلی دلیل دے د الله تعالی په وحدانیت یعني د دوینه تپوس او کړه چه د آسمانونو او د عرش رب څوک دے نو دوي به او وائي چه صرف الله تعالی دے نو ورته او وایه بیا ولے ځان د شرک نه نه بچ کوئ چه هرڅه د هغه شو نو حاجت روا بیا څوک ګڼئ ولے شوخ نه کوئ ١٢ ـــــه حاصله سوال دا دے چه دا څیزونه د چا دي نو ځکه جواب او شو چه صرف د الله تعالی دي ـ نو ځکه دي مشرکان الله تعالی مني او لوئے لوئے کارونه هم د هغه مني خو وائي چه د نورو کارونو تصرف الله تعالی د اولیاؤ ته حواله کړے دے نو ځکه د هغوی د بتو تعظیم کوو او د هغوی څوک سره الله تعالی نه مني ١٢ ـــــه دا شپږم عقلی دلیل دے چه مخالفین قائل دي چه د هر شي تصرف صرف د باري تعالی دے امن ورکونکے صرف دے او د ده نه څوک چالره نه شي پناه ورکولے نو ته ورته او وایه چه بیا تاسو ولے د غیر الله نه حاجتونه غواړئ په تاسو دا

سحر کوم شوے دے؟ ١٢ ـــــه دا زور نه ده ساحرانو دے بلکه مونږ دوي ته د توحید حق مسئله پیش کړے ده او دوي دروغ وائي چه غیر الله ته حاجت روا وائي او په باري تعالی څوک نه زورلے او غالب نیشته او نه ورسره مقابله څوک ورته نو بیا به مقابله او جنګ وه د الله تعالی د شریک نه پاک دے په هر څه پوهه دے دا سے بل څوک نیشته ١٢ ١٢ ١٢ ١٢

له واو عذاب په دنیوی بیان دے چه اے مولا که عذاب راولے په ظالمانو نو مونږ تریه او ساته الله تعالیٰ فرمائی

وَمَا كَانَ مَعَهٗ مِنْ اِلٰهٍ اِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍۢ بِمَا خَلَقَ وَ
او نیشته د ده سره هیڅوک اِلٰه په دغه وخت به واخلی هر اِلٰه هغه شے چه هغه پیدا کړے دے او

لَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۙ﴿۹۱﴾
غلبه به کړے ځینو په ځینو نورو باندے - پاک دے الله د هغې نه چه دوی بیانوی -

عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۹۲﴾ قُلْ رَّبِّ اِمَّا
عالم دے په کل غیب او په حاضر باندے (مخلوق ته) نو لوئے دے د هغې نه چه دوی ورسره شریکوی - او وایه اے ربه که

تُرِيَنِّيْ مَا يُوْعَدُوْنَ ۙ﴿۹۳﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِيْ فِى الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۹۴﴾
او ښائے ما ته هغه عذاب چه دوی سره ئے وعده کیدے شی نو اے ربه ما مه ګرځوه د ظالمانو سره (په عذاب کښے)

وَاِنَّا عَلٰٓى اَنْ نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقٰدِرُوْنَ ﴿۹۵﴾ اِدْفَعْ بِالَّتِىْ هِىَ
او زه په څه او ښایم تاته هغه عذاب چه د دوی سره ئے وعده کوم قدرت والا یم - دفع کړه په هغې سره چه هغه

اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ؕ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُوْنَ ﴿۹۶﴾ وَقُلْ رَّبِّ اَعُوْذُ بِكَ
ښه طریقه ده بدئی لره - مونږ پوهیږو په هغې چه دوی ئے بیانوی - او وایه اے ربه پناه غواړم په تا

مِنْ هَمَزٰتِ الشَّيٰطِيْنِ ۙ﴿۹۷﴾ وَاَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ ﴿۹۸﴾
سره د وسوسو د شیطانانو نه - او پناه غواړم په تا سره اے ربه د دینه چه دوی جمع شی (ما پسے)

حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُوْنِ ۙ﴿۹۹﴾ لَعَلِّىْٓ
تر دے پورے چه کله راشی یو د دوی ته مرګ نو هغه به اووائی اے ربه ما واپس کړه - امید دے چه زه

اَعْمَلُ صَالِحًا فِيْمَا تَرَكْتُ كَلَّا ؕ اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَا ؕ وَمِنْ
اوکړم نیکی په بدل د هغې کښے چه ما پریخے دی - داسے نه شی کیدے - دا یوه خبره ده چه دے ئے وئیلو دے - او د

وَّرَآئِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿۱۰۰﴾ فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّوْرِ فَلَآ
دوستو د دوی نه عالم برزخ دے تر قیامته پورے - نو کله چه پو کے او کړے شی په شپیلئ کښے نو نه به

له واو عذاب په ظالمانو دے شم خوو عذاب د پاره وخت مقرر دے ۱۲
۲ له واو تبلیغ طریقه دد یعنی داعی به د خلقو په بدو په مقابله کښے نیکی کوی دا به د انسان سره سلوک وی او د شیطان سره به طریقه داوی چه د الله تعالیٰ نه به پناه غواړی د شیطان د وسوسو نه د شیطان سره خونیکی نه ده مناسب هغوی د نیک سلوک قابل نه دی ۱۲
۳ له واو عذاب اخروی بیان دے یعنی اوس خو نه منی خو چه ورپسے مرګ راشی نو بیا به وائی اے ربه ما واپس کړو زه به بیا نیکی کووم دا بے نه شی کیدے د مرګ نه پس عالم برزخ دے تر قیامته پورے د برزخ معنیٰ ده پرده یعنی مړی به د ژوندو نه او دا ژوندی به د مړی نه په پرده کښے شی تر قیامته پورے په قیامت کښے بیا نسب نه پکار یږی بلکه خپل عمل پکار یږی ۱۲
ادفع، د شیطان انسان سره سلوک ۱۲
قل رب، د شیطان جنی سره سلوک ۱۲

ك دا ځکه چې د کچه نېکانو کامیاب دی ۲ ک دا د عذاب دا اخرت بیان دی چه مشرکان به په دوزخ کښې همېشه وي ۳ ک چه او په له ترمخ
د عیسی او قطب والی نو چه خفګان ورسره وي د دې به سره وي او چه قهر ورسره وي د دې به بسند وي ا او چه نا بخښلی لګا...

أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

نسب به مینځ ددوی کښې په دغه وخت او نه به پوښتنه کوي یو بل څخه - نو د چا چه درانه شو تلونه

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ

نو صرف دوی به کامیاب وي - او د چا چه سپک شو تولونه نو دوی هغه وي چه

خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ

تاوان ئې ورسولی ځانونو ته په جهنم کښې به همېشه وي - سېزي به مخونه ددوی لره

النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾ أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُم

اور او دوی به په هغه کښې بد شکله وي - آیا نه لوستلی کیدې تاسو ته آیتونه زما نو تاسو به

بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

هغه دروغژن کول - دوی به اووائي اے ربه غلبه شوې په مونږ بدبختي زمونږ او وو مونږ قوم بې لارې

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا

اے زمونږ ربه اوباسه مونږ د دوزخ نه نو که واپس مونږ ورغلو نو مونږ به ظالمان یو - او به وائي الله ورک شئ په دې

وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا

دوزخ کښې او ماسره خبره مه کوئ - یقیناً یوه ډله وه د بندګانو زما نه چه هغوی به وئیل اے ربه مونږ

آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ

ایمان راوړی دی نو مونږ ته وبخښه او په مونږ ترس اوکړه او ته ټولو نه غوره ترس کونکي ئې - نو تاسو جوړ کړه هغوی لره

سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾ إِنِّي

مسخره تر دې چه هیر کړه هغوی تاسو نه یاد زما او تاسو به په هغوی پورې خندل - ځه

جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١١﴾ قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ

بدله ورکوم هغوی ته نن ځکه چه صبر ئې کړی وو چه صرف هغوی به کامیاب وي - او به وائي الله څومره موده

نو دیته کلې وائي یعنې چېنګی
دا به په قیامت کښې بې ځایه
اوکړی شي نو ځکه قوم به ورته ملاو
شي نو کله چه د قوم ددوی
په سر د کښې او نخل نو دوی به
او به او ټوازي نو کړې اوله
به ورته ملاو شي نو چه کله
یې اوکړ نو بې شو نو ځکه
بیره او ځکه به لاشعلا به
شي او کله چه دغه کړې او به
کیږي ته لاړې شي نو کوي
به لې د شانه ارتاوې شي یا
اشه تعالی ئې تر تېر يې
کړې ۳ ک اول به دوزخ
نو کړا نو د دوزخ ته سوال
اوکړي نو هغوی به منظور
او نه کړي بیا به غټ افسر
مالک ته درخواست اوکړي
نو هغه به هم منظور نه
او نه کړي زر کاله بعد بیا
به دوی د رحم درخواست
اوکړي الله تعالی ته نو هغه
به هم ددوی سوال رد کړي
یعنې د توحید مسئله دومره
مهم باشان ده چه دوی
د نه منونکو به قیامت کښې
هیڅ درخواست منظور
نه دې او منونکي به په
جنت کښې مزې کوي ۱۲
ک یعنې د ایمان په وسیله
زمونږ ګناه معاف کړه او
په مونږ ترس اوکړه
اے مولا د مور او پلار نه
ستا ترس زیات دې - نو
تاسو به اے کافرو په هغوی پورې ټوکې کولې او د هغوی په ستاسو د ځنډ مولا یاد هیر کړل خو باري تعالی فرمائي
ما هغوی کامیاب کړل په سبب د صبر چه هغوی به محنت د دین کولو ۱۲

یله یعنی ... [illegible] ... ۱۲ ستله واو سورت حامل
... [illegible] ... او بل غالب د
... [illegible] ... عرش مالک دے نو کل مخلوق مالک
... [illegible] ...

فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ

په زمکه کښې د شمارۀ کلو څو - اوبه وائي دوی حصار شو مونږ يوه ورځ يا بعضې د ورځې نو تپوس اوکړه

الْعَادِّينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

شمار کوونکو (ملائکو) نه - او به وائي الله ... تاسو حصار شوي نه یئ مګر لږ که تاسو پوهیدئ ...

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

آیا گمان کوئ تاسو چه پیدا کړي یئ تاسو لره مونږ ناکاره او تاسو به ما ته رانه شئ راوگرځولې (دا گمان غلط دے)

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

نو لوئے دے الله چه بادشاه دے ... نشته څوک الله سوا د حقه ... عزتمند دے -

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ

او چا چه اوبللو د الله سره الٰه بل چه نشته حقه لره دلیل په ... نو یقیناً حساب د هغه

عِندَ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾ وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ

په حضور د رب د هغه دے یقیناً نه کامیابیږي کافران - او وایه اے ربه ما ته معافي اوکړه او ترس

وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

اوکړه او رحم ته د ټولو نه زیات ترس ناک یې -

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعٌ وَسِتُّونَ آيَةً وَتِسْعُ رُكُوعَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

(آیتونه (۶۴)) خاص په نوم د الله سره چه بې حده مهربان او رحم کوونکے دے (امداد غواړم) (رکوع گانې (۹))

سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ

دا یو سورت دے چه مونږ نازل کړے او ما لازم کړے دے او نازل کړي دي په دے کښې ښکاره ... امید دے چه تاسو

تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾ الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ

سوچ اوکړئ - بدکاره ښځه او بدکاره سړے نو وهئ هر یو د دوی ... سل

صرف باری تعالیٰ دے نه کل
ما سیوی الله نه انبیاء نه اولیاء
نه ملائک نه جنات او نه ...
او نه ... او نه زیارتونه او نه
... نو څوک چه غیر الله
له د ... حاجتونو د پاره
بے دلیله بلي نو د هغه سره
به باری تعالیٰ حساب کوي
د هغه ته معافي نشته او دے
غرق دے نو هر کله چه معلومه
شوه چه معبود او حاجتونه
پوره کوونکے صرف الله تعالیٰ دے
نو سوال کوه چه اے الله
ما ته معافي اوکړه او په ما
ترس اوکړه او ستا ترس
د هر چا نه زیات دے ۱۲
عـه نازل شو پس د سورت
پس د حشر نه او ... د
نه زمانه د نزول سنه ۵ یا
سنه ۶ ده په ترتیب قرآن کښې
(۲۴) او په نزول کښې (۱۰۲)
مطلب د سورت: مؤمنانو
بیعه ارشق مخالفین په تاسو
په مقت اتهمتونه لګوي چه
تاسو کوده په مسئله ... نه
شئ نو ... تاسو ...
باے ... د منافقو ...
سـه یعنی نزول کړے دے سورت
شروع دے ۱۲ شـه ...
د وحدانیت مراد دی ۱۲
بـه دا ترغیب ده اتباع ته ۱۲
ولـه اول حکم دے چه لونه سړے
او لونه ښځه زنا وکړي نو سل
کوړے ... او ... په ...

او ... [illegible] ... حکم دے ... امام صاحب ... روایت دے ۱۲ عـه
اوکړو ... بلکه مورت مستوره ده ... زنا وکړي نو ... سزا ... ده
نو ... شوه ۱۲

لـه دا دوهم حکم دے یعنی مناسب وه بدکاره چه د بدکارے یا د مشرکے سره نکاح اوکړی ځکه چه د پاکے سره د ده نکاح مناسب
دا هم زجری حکم دے او مراد د تحریم نه هم زجر دے یعنی د مؤمن سره ښه ده مناسب چه د بدکارے سره نکاح اوکړی

جَلْدَةٍ ۖ وَّلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ

کوړے . او را دے نه شی تاسو ته په دوی باندے ترس په حکم د خدائے کښے که تاسو

تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۚ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ

یقین لرئ په الله او په ورځ د روستۍ . او حاضر دے شی عذاب د دوی لره یوه ډله د

الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اَلزَّانِيْ لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً ۫ وَّالزَّانِيَةُ

مؤمنانو . بدکاره سړے نکاح نه کوی مګر د بدکارے ښځے یا د مشرکے سره . او بدکاره ښځه

لَا يَنْكِحُهَآ اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

د په نکاح نه اخلی مګر بدکار یا مشرک سړے . او حرام دی دا په مؤمنانو باندے .

وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَاْتُوْا بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ

او هغه کسان چه تهمت لګوی په پاکو ښځو بیا را نه وړی څلور شاهدان

فَاجْلِدُوْهُمْ ثَمٰنِيْنَ جَلْدَةً وَّلَا تَقْبَلُوْا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا ۚ

نو اووهئ دوی لره اتیا کوړے او مه قبلوئ د دوی شاهدی همیشه .

وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَ

او دوی نافرمان دی . مګر هغه کسان چه توبه ګار شو پس د دے نه او

اَصْلَحُوْا ۚ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ اَزْوَاجَهُمْ

نیکی ئے اوکړه نو یقیناً الله بخښونکے مهربان دے . او هغه کسان چه تهمت لګوی په بیبیانو خپلو

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ شُهَدَآءُ اِلَّآ اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعُ

او نه وی د دوی ګواهان مګر صرف نفسونه د دوی نو شاهدی د یو د دوی څلور

شَهٰدٰتٍۢ بِاللّٰهِ ۙ اِنَّهٗ لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَتَ

شاهدی دی چه قسم اوکړی په الله چه دے رشتونے دے (په خبره کښے) او پنځم ځل داده چه لعنت د

سـه دا دوهم حکم دے چه
څوک پاکے ښځے ته تهمت
د زنا او شاهدان نه وی
نو دوی اتیا کوړے
او وهئ او شاهدی د
دوی منظوره نه ده
او دوی فاسقان دی
البته که دوی توبه ګار
شو نو بیا فاسقان
نه دی ١٢
سـه دا څلورم حکم دے
چه خپله ښځه تهمت اولګوی
او شاهدان ئے نه وی
او خپله خبره جګړه وی
نو څلور ځله به قسم
اوکړی په الله چه زه
په دے خبره کښے رشتونے
یم او پنځم ځل به او وائی
چه که الله لعنت کړی وی
په ما که زه په دے خبره
کښے دروغژن یم . یو
سړی تهمت اولګاوه په
خپله ښځه نو نبی کریم
صلی الله علیه وسلم ورته
او وے چه شاهدان
راوله نو هغه او وے
چه شاهدان نیشته
نو دا حکم د لعان راغے
نو هغوی لعان اوکړو
نو نبی کریم صلی الله علیه
وسلم دوی په جدا کړل
چه دوی بیا نه شی یو ځائے
کید ے ١٢
سـه که سړی په حق کښے
لعنت او که ښځه په حق کښے غضب دے ځکه چه ښځه که لعنت نه نه ویریږی ١٢

له په یوه غزا کښې چې د بنو مصطلق د سفر په وخت کښې حضرت عائشه رضی الله عنها وه او شوکیده، و نو د حاجت پوره کولو دپاره لاړه او ګلبند یې ورک شو نو هغه یې
لټوله او کله چې واپس راغله نو لښکر روان شوی وو نو د صفوان رضی الله عنه سره راغله نو منافقانو تهمت شروع کړو نو نبی کریم صلی الله علیه

اللّٰهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ⑦ وَيَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ

الله د دې په هغه که وي دی دروغژن نو دا - او منع به کړي د دوې نه عذاب چې

أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهٰدٰتٍۭ بِاللّٰهِ ۙ إِنَّهٗ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ ⑧

دا شاهدي او کړي څلور ځله چې قسم او کړي په الله چې دی دې دروغژن دی -

وَالْخٰمِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَآ إِنْ كَانَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ⑨

او پنځم ځل په دا ووائي چې غضب د الله دې په هغې وي که وي دی د رښتینو نه -

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ وَأَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيْمٌ ⑩

او که نه وي فضل د الله په تاسو باندې او رحم د هغه او دا چې الله زر توبه قبلوونکې او حکمت والا دی (نو زر)

إِنَّ الَّذِيْنَ جَآءُوْ بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوْهُ شَرًّا لَّكُمْ ۚ

به عذاب در کړی وو) یقینا هغوی چې پیش کړی ناکاره دروغ یو جماعت دی ستاسو نه ګمان مه کوئ دا

بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ

تاسو لره بلکه دا غوره دی تاسو لره - د هر سړي دپاره د دوی نه هغه دی چې کسب کړې ئې دی د ګناه نه،

وَالَّذِيْ تَوَلّٰى كِبْرَهٗ مِنْهُمْ لَهٗ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ⑪ لَوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوْهُ

او هغه کس چې رد کړې ئې دي لویه برخه د دې د دوی نه هغه لره لوئ عذاب دی - ولې کله چې واورېدلو تاسو

ظَنَّ الْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا ۙ وَّقَالُوْا هٰذَآ

ګمان او نه کړو مومنانو سړو او مومنانو ښځو په ځان د خیر او دوی ولې او نه وې چې دا

إِفْكٌ مُّبِيْنٌ ⑫ لَوْلَا جَآءُوْ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوْا

دروغ ښکاره دی - ولې دوی پیش نه کړل په دې دروغو څلور شاهدان - نو کله چې دوی پیش نه کړل

بِالشُّهَدَآءِ فَأُولٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ⑬ وَلَوْلَا فَضْلُ

شاهدان نو دوی په نزد د الله تعالیٰ دروغژن دی - او که نه وي فضل د

منافقانو تهمت شروع کړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او دا او اکثر اصحاب پریشانه وو نو باری تعالیٰ د صفائی دپاره دا آیتونه رالیږل یعنی تهمت چې څوک لګوي په اصحابو او په هغوی باندې زور نه دی چې څوک په اصحابو تهمت او لګوي د هغوی دپاره سخت عذاب دی. د دې واقعې نه صاف معلومه شوه چې لوئي قدرت والا او علم والا د هر شي صرف الله تعالیٰ دی د ټولو پیغمبرانو قصد رسیدلی دی او اولیاء پریشان وو د خپلې پریشانۍ د لرې کولو نو طاقت نه شي کولې دا د الله تعالیٰ د وحدانیت لوئي برهان دی ۱۲

۲ له شاهدان نیشته او تهمت لګوي نو دوی دروغژن دي صرف د تاریخ خبره پیش کوي غټ دروغژن دی چې څرګنده چې دا کاري نو والي او لیکل ۱۲

۳ له که د الله تعالیٰ فضل نه وې نو په دواړو جهانو به هغه عذاب در کړی وې په دې تهمت سره ئې صاف معلومه شوه چې په اصحابو رضوان الله تعالیٰ علیهم اجمعین په تهمت باری تعالیٰ ډیر خفه کیږي ۱۲

ع ۱۰ / ۷

ـلـه د یو بل نه دا دروغ ازده کول تاسو په کړل د آسانه خبرے کولو او وقد خبرے په لزه د الله لويه ده ۱۲۰ ـ کله کله چه تاسو حقه دروغ او رید لو ولے نو تاسو لره مناسب وو چه د ئیل مو وے چه مونږ د خبرے نه کوو ۱۲ ـ کوم خلق چه که بے حیائی خبرے

اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِيْ مَآ

الله په تاسو باندے او رحم د هغهٔ په دنیا او په اخرت کښے نو رسیدلے به وو تاسو ته په هغه شی کښے

اَفَضْتُمْ فِيْهِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ اِذْ تَلَقَّوْنَهٗ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُوْلُوْنَ

چه شروع کړے وه تاسو په هغه کښے لوئے عذاب ـ کله چه ازده کولو تاسو دغه دروغ په ژبو خپلو او وئیلو

بِاَفْوَاهِكُمْ مَّا لَيْسَ لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ وَّتَحْسَبُوْنَهٗ هَيِّنًا ۖ وَّهُوَ عِنْدَ

تاسو په خلو خپلو هغه خبره چه نه وه تاسو لره په هغے علم او گمان کاوه تاسو په هغے آسانه خبره او دغه په

اللّٰهِ عَظِيْمٌ ۝ وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ قُلْتُمْ مَّا يَكُوْنُ لَنَآ اَنْ

نزد د الله لويه وه ـ او ولے کله چه تاسو واوریده دغه دروغ او نه وئیل چه نه دے مناسب مونږ لره چه

نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖ سُبْحٰنَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيْمٌ ۝ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ

خبرے وکړو په دے سره ـ پاک یے ته دا دروغ دی لوئے ـ خوندکوی تاسو ته الله چه

اَنْ تَعُوْدُوْا لِمِثْلِهٖٓ اَبَدًا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ

واپس نه شئ دا سے خبرے ته همیشه ـ که یئ تاسو مؤمنان ـ او بیانوی الله تاسو ته دلیلونه

الْاٰيٰتِ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِيْعَ

د وحدانیت ـ او الله پوهه دے او حکمت والا دے ـ یقیناً هغه کسان چه خوښوی چه مشهوره شی

الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۙ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

بے حیائی په مؤمنانو کښے دوی لره عذاب دے دردناک ـ په دنیا او په اخرت کښے ـ

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ

او الله پوهیږی او تاسو نه پوهیږئ ـ او که نه وے فضل د الله په تاسو او

رَحْمَتُهٗ وَاَنَّ اللّٰهَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

مهربانی د هغهٔ او دا چه الله مهربان او رحم والا دے (نو تاسو به ئے عذاب در کړے وے) اے مؤمنانو!

په مؤمنانو کښے خوره وی نو هغوی له په دنیا او اخرت کښے به عذاب کیږی ۱۳ ـ صرف د خدائے تعالیٰ د رحمت د وجه نه د عذاب نه بچ شئ ورنه تاسو سپره فی الحال به عذاب شوی وو رفا شدی ـ یکاروه چه مسلمان د تهمت لگولو نه بچ شی او بیا په اصحابو تهمت لگول خو غټ دروغ دی او دغه دروغو والا ... غټ دروغژن دے مثلاً چه وائی عثمان رضی الله تعالیٰ عنه خیانت کړے وغیره او د تاریخ په خبرو عمل کوی او د قرآن او حدیث نه نه کوی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی دی اوکه وائی الله د تعالیٰ په حق د اصحابو کښے دوی سره مینه محاسره مینه وه او د دوی سره بغض محاسره بغض دے او نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلی چه اصحابو ښکاره دی نو په هر یو پسے چه لاړ شئ نو هغه ... ۱۵ ـ بے دی وئیلو سره چه مسلمانان او بیا د اصحابو رضوان الله تعالیٰ علیهم د شیطان لمسه دے نو د شیطان تابعداری مه کوئ هغه خو د بے حیائی او غلط حکم کوی ۱۶

لَا تَتَّبِعُوا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ۭ وَمَنْ يَّتَّبِعْ خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ

مه ځئ په پلونو د شيطان - او څوک چه لاړ شي په پلونو د شيطان

فَاِنَّهٗ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ

نو (ولاړ شي) ځکه چه يقيناً هغه حکم کوي د بې حيائۍ او ناروا ‌‌ډ - او که نه وې فضل د الله په تاسو باندې

رَحْمَتُهٗ مَا زَكٰي مِنْكُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَبَدًا ۙ وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ

او رحم د هغه نو پاک کړې به نه وه ستاسو يو کس هيڅ - ليکن الله پاکوي هغه څوک چه وغواړي هغه

وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۲۱﴾ وَلَا يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

او الله اوريدونکې او پوهه دې - او قسم دې نه کوي مرتبې والا ستاسو او د مال والا

اَنْ يُّؤْتُوْٓا اُولِي الْقُرْبٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَالْمُهٰجِرِيْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ښ

چه څه ورکوي خپلوانو ته او عاجزانو ته او ده کوروونو پريښودونکو ته په لاره د الله کښې

وَلْيَعْفُوْا وَلْيَصْفَحُوْا ۭ اَلَا تُحِبُّوْنَ اَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ

او معافي دې کوي او ځان دې نالکاره کوي - آيا مينه نه کوئ چه بخښنه اوکړي الله تاسو ته او الله بخښونکې

رَّحِيْمٌ ﴿۲۲﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ الْغٰفِلٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوْا

مهربان دې - يقيناً هغه کسان چه تهمت لګوي په پاکو بې خبرو مؤمنانو ښځو باندې نو په هغوي

فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۠ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۲۳﴾ يَّوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ

لعنت دې په دنيا او په آخرت کښې او هغوي لره عذاب لوئې دې - کله چه شاهدي اوکړي په هغوي

اَلْسِنَتُهُمْ وَاَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۲۴﴾ يَوْمَىِٕذٍ

باندې ژبې د دوي او لاسونه د دوي او خپې د دوي په عمل د دوي باندې - په دغه وخت

يُّوَفِّيْهِمُ اللّٰهُ دِيْنَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ ﴿۲۵﴾

به پوره ورکړه دوي لره الله بدله د دوي په رښتيا سره او دوي به پوهه شي چه الله حق دې او ښکاره کوونکې د حق

له بعضې کسانو قسم کړې وه چه مونږ به هغه خپلوانو ته چه هغوي تهمت لګولې وه په عائشه رضی الله تعالیٰ عنها باندې څه به نه ورکوو نو الله تعالیٰ عام حکم راوليږه چه معافي کوئ او ځان ناشکاره کړئ او قسم مه کوئ چه مونږ به څه نه ورکوو غريبانو ته چه تاسو لره الله تعالیٰ مرتبه ورکړې ده او مال ئې درکړې دې نو بيا صبر کوئ څوک چه دا خبره خوښوي چه ما ته باري تعالیٰ معافي اوکړي نو هغه دې خلقو ته معافي کوي ۱۲

نه کنده کاروته گنده خلقو لره مناسب دی نو چاچه تهمت لګولی دے په اصحابو نو حضور لکوے تهمت سره مناسب دی سره د خبیث وسره مناسب ده دوی لوټی نه حضرت ﷺ شمائل چه پاکیزه وی او پاک خلق د پاکو کارونو سره مناسب دی او پاکو لره بښنه ده

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۖ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ

گنده کارونه گنده خلقو لره دی او گنده خلق گنده کارونو لره دی۔ او پاک کارونه پاکو لره دی

وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ لَهُم مَّغْفِرَةٌ

او پاک خلق پاکو کارونو لره دی۔ پاک خلق پاک دی د هغو نه چه وائی دا گنده خلق۔ پاکو لره بښنه ده

وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ

او رزق د عزت دے۔ اے مؤمنانو مه ځئ کورونو ته بے د کورونو ستاسو نه

حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ

تر دے چه اذن او غواړئ او سلام او وایئ په کور والو باندے۔ دا خبره غوره ده تاسو لره امید دے چه

تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ

تاسو سوچ او کړئ۔ نو که بیا نه مومئ تاسو په هغه کښے یو کس نو مه ځئ هغه ته تر دے چه اذن او کړے شی

لَكُمْ ۖ وَإِن قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا ۖ هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا

تاسو ته او که او ویلے شو تاسو ته چه واپس شئ نو واپس شئ دا خبره صافه ده ستاسو د پاره۔ او الله په کار

تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾ لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ

ستاسو پوهه دے۔ نیشته په تاسو گناه۔ چه ځئ هغه کورونو ته چه نه دی

مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

آباد۔ په هغے کښے سامان ستاسو وی۔ او الله پوهیږی په هغه شی چه ښکاره کوئ او په هغے چه پټوئ

قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ

او وایه مؤمنانو ته چه ښکته کړی لږ نظرونه خپل او او ساتی عورتونه خپل۔ دا خبره

أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ

صافه ده دوی لره۔ یقیناً الله خبردار دے په کارونو ستاسو۔ او او وایه مؤمنانو ښځو ته چه ښکته د کړی

او د عزت رزق دے ۱۲
سے واده او بواو قوانینو ذکر دے چه مسلمانان د تهمت نه بچ شی دا اول قانون دے چه اے مسلمانانو پردو کورونو ته بے د اذن نه مه ځئ او بے د سلام نه هم مه ځئ اذن به او غواړئ او سلام به او وایئ چه السلام علیکم ورشم دا سلام د اذن دے بیا چه ملاقات او شی نو هغه سلام د ملاقات دے او مصافحه به او شی د سره سره یا معانقه که موقع وه بیا د رخصت په وخت سلام د رخصت دے او د خپل کور اذن په دے سره دے چه ناغاپه به نه ځی بلکه الله اکبر به او وائی یا به غاړه تازه کړی چه څوک په عورت د زنا نو باندے نظر او نه لری او پرده دی کور ته بے د اذن نه مه ځئ او که هغه او وائی چه بیرته لاړ شئ نو بیرته لاړ شه دا خبره ښه ده ۱۲ ۱۲ ۱۲
سکه دا دویم قانون دے چه یو داسے کورونه چه څوک خاص خلق پکښے آباد نه دی بلکه عام دی لکه حجرے یا هوټل یا مسافرخانے او ستا حاجت هغه کار دی نو بلا اذن تلے شئ او حاجت پوره کړئ په ښه نیت یا په بد نیت نو الله تعالیٰ پرے خبردار دے ۱۲

سکه دا دریم قانون دے چه غلط نظر نه کوئ په دے سره ستاسو د عورتونو حفاظت کیږی او دا خبره ستاسو د پاره غوره ده ورنه الله تعالیٰ ستاسو په کارونو خبردار دے ۱۲ عه دا رجوع د تواضع علامه ده ۱۲ عسه په فائده نظر چه لګوی دا ورته بد ویله نکه ده په نظر کښے فل قصد دے نظر په قدم په کار دے ۱۲

له پوهن مؤمنانو ته ووايه چه خپلې سترګې ښکته کړي او د خپلو عورتونو حفاظت وکړي او نه دې ښکاره کوي ښائست خپل مګر هغه چه

ښکاره کيږي

مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوْجَهُنَّ وَلَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ اِلَّا مَا

له نظرونه خپلو او د اوګو دې ساتي عورتونه خپل او نه دې ښکاره کوي ښائست خپل مګر هغه

ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوْبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِيْنَ

چه ښکاره وي له هغو نه او واچوي څادرې خپلې په ګريوانونو خپلو ـ او نه دې ښکاره کوي

زِيْنَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اٰبَآئِهِنَّ اَوْ اٰبَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ

ښائست خپل مګر خاوندانو خپلو ته يا پلارانو خپلو ته يا پلارانو د خاوندانو ته يا ځامنو د وي ته

اَوْ اَبْنَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِيْٓ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِيْٓ اَخَوٰتِهِنَّ

يا ځامنو د خاوندانو د دوي ته يا ورونو د دوي ته يا ځامنو د ورونو د دوي ته يا ځامنو د خويندو د دوي

اَوْ نِسَآئِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ اَوِ التّٰبِعِيْنَ غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ

يا زنانو د دوي ته يا غلامانو د دوي ته يا نوکرانو ته چه نه وي خاوندان د حاجت

مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِيْنَ لَمْ يَظْهَرُوْا عَلٰى عَوْرٰتِ النِّسَآءِ ۖ

د نارينو نه ، يا هغه واړه ته چه نه وي خبر په رازونو د ښځو باندې ـ

وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِيْنَ مِنْ زِيْنَتِهِنَّ ۚ وَتُوْبُوْٓا

او نه دې وهي پښې خپلې چه ښکاره شي هغه ښائست چه دوي پټ کړي دي او ورګرځئ

اِلَى اللّٰهِ جَمِيْعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُوْنَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝٣١ وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى

الله ته ټول اے مؤمنانو د پاره د دې چه تاسو کامياب شئ ـ او په نکاح ورکوئ بې ښځو

مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَآئِكُمْ ۗ اِنْ يَّكُوْنُوْا فُقَرَآءَ

تاسو نه او نيکو مريانو ته او وينځو ته نکاح او که وي دوي فقيران

يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝٣٢ وَلْيَسْتَعْفِفِ

نو غنيان به کړي دوي لره الله د فضل خپل نه ـ او الله فراخ دي او پوهه دي ـ او ځان دې پاک کړي

او کوي چه نيک وي او هغه وي د مال لحاظ غلط دي لحاظ د دين پکار دې الله مهربان دے مال غريبانو ته ورکوي شي

او چه غريبان وي نو ځان حفاظت کوي ترغنا پورې بيا دے ځان لره نکاح اوکي ١٢

ځاوندانو يا پلار يا نيکه د خاوند يا ځامن يا ځامن د ځاوند يا رورونه يا خوريونه يا مسلمانانې ښځې يا وينځې يا نوکران چه حاجت وي په ښځو کښې چه واړه وي يا ناپوه وي يا واړه وي چه د زنانو رازونه ورته معلوم نه وي نو دا ځايونه هغوي ته ښکاره شي نو کښه بيشته البته احتياط به کوي ـ د به چلندے ښځې نه هم احتياط پکار دے ١٢ ٥٣ دا ظلوم قانون دے يعنې د ښځو د خپلو کالو د شرنګ نه خلق پوهان مه خبروي او توبه کار شئ اے مؤمنانو توبه د کاميابۍ شے دے توبه کار دا ہے ځکه هغه چه ګناه نه وي کړے د ګناه نه چه پاک وي هغه پيغمبران او ملائک او مجه او بې عقله څيزونه وي غوره ګناه ګار هغه دې چه خپل ګناه قائل او توبه کار شي بد عتيان ځکه غرق وي چه ګناه ته عبادت وائي نو توبه ترې نه اوباسي ٣٢ دا ښځم قانون دے چه د کوم سړي ښځه نه وي نو هغه لره د نکاح انتظام اوکړئ اګر که هغه مرئي وي خو چه نيک وي او که ستاسو ښځه نه وي نو نکاح ځان لره

لہ یعنی مرئی غلام مکاتب کول غواړي چه مال به ورکړم چه ما آزاد کړه نو که چیرے دغه خو مکاتب ... پہ مرئی مکاتب کول هم جائز دی او ده لره د زکوٰة څخه ... معلومه شوه چه مال ... تعالیٰ ... قرآن ... غلط شوه چه مال ...

الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَالَّذِيْنَ

حغوئ چه طاقت نه لري د نکاح تر دے چه غنیان کړي دوی لره الله د فضل خپله، او هغو کسانو

يَبْتَغُوْنَ الْكِتٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيْهِمْ

خط غواړي د آزادئ په مال خو کړي د هغو نه چه ستاسو ملک دی نو خط د آزادئ ورکړئ که معلوم کړئ

خَيْرًا ۖ وَّاٰتُوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْٓ اٰتٰىكُمْ ۗ وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَيٰتِكُمْ

تاسو په هغو کښے خیر، او ورکړئ دوئ ته د الله د مال نه هغه چه ورکړے دے تاسو ته، او زور مه کوئ په وینځو خپلو

عَلَى الْبِغَآءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوْا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۗ وَ

په زنا باندے که اراده کوي هغوئ د ساتنے د ځانونو چه طلب کړئ سامان د ژوند لنډ او

مَنْ يُّكْرِهْهُّنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْۢ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَلَقَدْ

چا چه زور او کړو په دوئ نو یقیناً الله پس د زور نه په دوی باندے بخونکے مهربان دے۔ او یقیناً

اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ وَّمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

مارا لیګلی دی تاسو ته دلیلونه صاف او حال د هغو چه تیر شوي دي مخکښے ستاسو نه

وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝ اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ مَثَلُ نُوْرِهٖ

او نصیحت د پاره د ویریدونکو۔ الله رڼا د اسمانونو او د زمکے ده۔ مثال د نور د هغه

كَمِشْكٰوةٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ ۗ اَلْمِصْبَاحُ فِيْ زُجَاجَةٍ ۗ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا

پشان د طاق دے چه په هغه کښے ډیوه وی۔ او ډیوه په شیشه کښے وی۔ شیشه داسے وی لکه

كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا

ستوری ځلیدونکے چه بلولے شی د زیتون د ونے برکتی نه چه د ختیځ وی نه وی مشرق ته او نه وی

غَرْبِيَّةٍ ۙ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِيْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۗ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ۗ

مغرب ته نزدے ده چه تیل د هغے رڼا او کړي اګر که نه وی رسیدلے هغه ته اور۔ رڼا ده په رڼا باندے۔

کښه ده تیل د هغے صاف ... طاق دے په کښه شیشه ... په شیشه کښے ډیوه ... او په ډیوه کښے تیل دی ... تیل او اور ... نور ... سینه ... شیشه ... زړه ... تیل ... هدایت دے ۱۲

دے او غلق پہ ... شریک وی او دیته مساوات ... وائی یا اشتراکیت وغیره او دا خبره هم غلط ده چه و مال هغه حصه په مالک ورکړي او ... المال ... جمع کړي - صحیح مسلک ... ورکړي ... حق نفلي یا فرضي ۱۲

لہ ... پہ جبرًا یا ... او هغه په نکاح نه ورکوي او هغه ... داغواړي چه نکاح اوشوے نو داکو یا هغه په زنا اماده کول دی ۱۲

لہ دا ترغیب د اتباع ته یعنی ما صاف دلیلونه رالیګلی دی نو ... سنۍ ۱۲

لہ دا د عذاب ... یعنی ... کوله نو هلاک شو ... حال ... پہ ... د توحید مسئله ده منافقان په دا ... تهمت نه لګولو چه ... په مسئله ... نه شوه۔ یعنی ... د الله په زمکه ... آسمان ... ستاره ... شیشه ... ۱۲

لہ یعنی په معتدل مقام

له واوبید نقل وے یعنی د الله تعالیٰ د وحدانیت مسئله بالکل صافه ده لکه په تورو شپه کښې لالټین بلیږی او کړکۍ بیا
هم دلیل نه وی ایسے نو په بیا تو نو کښې داخوانان ذکوم وخت نه دا مسئله بیا خوی او په مختلفو ځایونو او مختلفو کښې

یَهْدِی اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ یَّشَآءُ ؕ وَ یَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ

خو نه کوی الله په طرف د نور خپل هغه چا لره چه خوښه ئې شی او بیانوی الله مثلونه خلقو ته .

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ ۟ۙ فِیْ بُیُوْتٍ اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَ یُذْكَرَ

او الله په هر شی پوهه دے - په کورونو کښې چه اذن کړے دے الله چه پورته دې کړے شی او یاد دې کړے شی

فِیْهَا اسْمُهٗ ۙ یُسَبِّحُ لَهٗ فِیْهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْاٰصَالِ ۟ۙ رِجَالٌ ۙ لَّا تُلْهِیْهِمْ

په هغې کښې نوم د هغه پاکی بیانوی الله په هغې کورونو کښې سحر او بیګاه - نارینه چه نه مشغولوی دوی لره

تِجَارَةٌ وَّ لَا بَیْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَ اِقَامِ الصَّلٰوةِ وَ اِیْتَآءِ الزَّكٰوةِ ۪ۙ

تجارت او نه خرڅول د یادولو د الله نه او د کولو د لمانځه نه او د ورکولو د زکوٰة نه .

یَخَافُوْنَ یَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِیْهِ الْقُلُوْبُ وَ الْاَبْصَارُ ۟ۙ لِیَجْزِیَهُمُ اللّٰهُ

ویرېږی دوی د هغې ورځې نه چه پیچ کېږی به په هغې کښې زړونه او سترګې - بدل به ورکړی دوی لره الله

اَحْسَنَ مَا عَمِلُوْا وَ یَزِیْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ یَرْزُقُ مَنْ یَّشَآءُ

د ډېر ښائسته هغه کار چه دوی کړی او زیات به ورکړی د فضل خپل نه - او الله رزق ورکوی هغه چا ته چه رضا

بِغَیْرِ حِسَابٍ ۟ وَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْۤا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِیْعَةٍ یَّحْسَبُهُ

ئې شی بے حسابه - او کوم چه کافران دی نو عملونه د دوی په شان د شګو د میدان دی ګمان ئې کوی

الظَّمْاٰنُ مَآءً ؕ حَتّٰۤی اِذَا جَآءَهٗ لَمْ یَجِدْهُ شَیْـًٔا وَّ وَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ

تږے د اوبو - تر دے چه کله راشی هغې ته نو بیا نه مومی هغه شے او بیا مومی الله لره په هغه ځائے

فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ ؕ وَ اللّٰهُ سَرِیْعُ الْحِسَابِ ۟ۙ اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِیْ بَحْرٍ

نو پوره ورکړی به دے ته بدله د هغه - او الله زر حساب کوونکے دے (یا عملونه د هغوی) په شان د تیارو دی په دریاب ژور

لُّجِّیٍّ یَّغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ؕ ظُلُمٰتٌۢ

کښې چه پټوی هغه لره چپه چه په باسه ئې بله چپه وی او په باسه ئې ورېځ وی. تیارے دی

دومره دی مخلوق چې غلطه شبهه نه کوی (فائده) د توحید بیا هو ونکی د الله تعالیٰ د وحدانیت دلیل بیانوی د الله تعالیٰ دے مونږ کړے بیان د پاره د داخل ۱۲

۳ه یعنی دنیا ګټی او هم دین خو نه کوی چه د یندار وی او دنیادار وی هم ځانله حلال د دنیا ګټی او هم دین او غړی دی هغه خلق چې دنیا ګټی او دین خپل خفه ۱۲

۳ه یعنی د کافرانو نیک عمل په سبب د کفر باطل دے او دے صیب په طمع دے لکه څنګه چه کلرے نه اوبه او دین چه لاړ شی نو هغه شګے وی او حلته یو کس وی او دے وصی نو هغه کافران د خپل عمل په طمع دی نو الله تعالیٰ به ورلره عذاب ورکړی - (فائده) کافران د رښتوی څو دی دوباره ئې وند نه مني او په روحانی بدلی قائل دی او دوهم کو د سره بدلے د اعمالو نه منی ۳ه دا دویم قسم کافران دی چه هم ئې عقیده خرابه ده او هم ئې عمل خراب دے ۱۲

ـه د توحید مسئله خو بالکل ښکاره ده لکه په تیاره شپه کښې الا لتهین او نقلي دلیل د هغې څو انان دی په چا تو نو کښې
دومره خلق خو دروغ نه وائي او عقلي دلیل اول دا دے چه د آسمانو نو او د زمکے خلق صرف هغه لره پاک بیانوي ده مرقام

بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۚ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا ۗ وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ

ع ٦

څخه د پاسه د څپې نور ۔ کله چه را اوباسي لاس خپل نو چه له ګوري او وینی هغه ۔ او چا لره چه ورنه کړي

اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي

الله رڼا نو نیشته هغه لره رڼا ۔ آیا نه ګورې ته چه الله لره پاکي بیانوي هغه څوک چه په

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ ۖ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ

آسمانو نو کښې او په زمکه کښې دي او مارغان خواره شاتکو ته ۔ ټولو معلومه کړې ده دعا خپله او

تَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ

پاکي بیانول خپل ۔ او الله پوهه دے په کار ونو د دوی ۔ او خاص الله لره ده بادشاهي د آسمانو نو او د زمکے ۔

وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ

او صرف الله ته واپس ده ۔ آیا نه ګورې ته چه الله شړي وریځې بیا جمع کوي هغه

ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ

بیا کوي هغه لاندے باندے نو ته به وینې باران را او ځي د منځ د هغې نه او را روي د

السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ

آسمان نه د غرونو نه چه په هغې کښې دي د ګلۍ نو رسوي هغه هغه چا ته چه او غواړي او واپس کوي

عَن مَّن يَشَاءُ ۖ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾ يُقَلِّبُ اللَّهُ

د هغه چا نه چه خوښ یې شي ۔ نزدے دے چه برق د الله چه ختم کړي نظر ونه ۔ بدلوي الله

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾ وَاللَّهُ خَلَقَ

شپه او ورځ ۔ یقیناً په دے کښې عبرت دے عاقلانو ته ۔ او الله پیدا کړي دي

كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ ۖ فَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُم مَّن

هر قسم ژوندي سرد اوبو نه ۔ نو ځینے د دوی نه ځي په ګیډه (لکه مار) او ځینے د دوی نه

او بادشاهي د آسمانو نو او
د زمکے صرف د الله تعالیٰ ده
او د ټولو کارونو واک صرف
او صرف د الله تعالیٰ دے ۱۲
ـه دا د الله تعالیٰ د وحدانیت
دوهم دلیل عقلي دے چه
وریځ د هغه ده او باران
هغه وروي او ګلۍ هم
هغه وروي په چا او د
چا نه یې بچ کوي شپه
او ورځ د هغه دي د دینه
عاقلان معلوموي چه
لوئے اقتدار او کامل علم
صرف الله تعالیٰ لره دے نو
حاجتونه صرف د هغه نه
غواړئ ۱۲
ـه دا دریم عقلي دلیل
دے چه هر ژوندي روح
الله تعالیٰ پیدا کړے دے
هغه مختار کل دے او په
هر شي قادر دے په دے
دریو دلیلونو کښې د باری
تعالیٰ د لوئے قدرت نظاره
ده او کار ونه هغه څوک
کولے شي چه د هغه علم
وي نو لوئے قدرت د
دے دلائلو نه صراحةً
او لوئے علم ضمناً معلوم
شو او معبود هغه څوک
وي چه هر څه ورته معلوم
وي او په هر څه قدرت
والا وي او دا صرف او صرف
باري تعالیٰ دے نه ماسوا
الله ۱۲

يَّمْشِىْ عَلٰى رِجْلَيْنِۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِىْ عَلٰۤى اَرْبَعٍؕ يَخْلُقُ اللّٰهُ

شي په دوو خپو - (لکه انسان) او ځینې ځ دوی نه ځي په څلورو خپو (لکه څاروی) پیدا کوي الله

مَا يَشَآءُؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۴۵﴾ لَقَدْ اَنْزَلْنَاۤ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍؕ

هغه چې ئې خوښه شي - یقینا الله په هر شي باندې قادر دے - یقینا مونږ نازل کړي دي دلیلونه ښکاره -

وَاللّٰهُ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۴۶﴾ وَيَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا

او الله خو نه کوي هغه چاته چې رضا شي لارے برابرے ته - او وائي دوی چې ایمان راوړے

بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُوْلِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَؕ

مونږ په الله او په رسول او منلے مو دے حکم بیا واپس کیږي یوه ډله د دوی نه پس د دے نه -

وَمَاۤ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۷﴾ وَاِذَا دُعُوْۤا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ

او نه دي دوی مؤمنان - او کله چې اوبللے شي الله او رسول د هغه ته چې فیصله اوکړي

بَيْنَهُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۴۸﴾ وَاِنْ يَّكُنْ لَّهُمُ الْحَقُّ يَاْتُوْۤا

په مینځ د دوی کښې نو په هغه وخت یوه ډله د دوی نه مخ اړوي - او که وي دوی لره حق نو راځي

اِلَيْهِ مُذْعِنِيْنَ ﴿۴۹﴾ اَفِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَمِ ارْتَابُوْۤا اَمْ يَخَافُوْنَ

هغه ته تابعدار - آیا په زړونو د دوی کښې مرض دے یا دوی شک کړے یا ویریږي دوی چې

اَنْ يَّحِيْفَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُوْلُهٗؕ بَلْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۵۰﴾ اِنَّمَا

ظلم به اوکړي الله په دوی باندې او رسول د هغه - بلکه دوی ظالمان دي - یقینا

كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِيْنَ اِذَا دُعُوْۤا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

دے قول د مؤمنانو کله چې اوبللے شي الله او د هغه رسول ته چې فیصله اوکړي په مینځ د دوی کښې

اَنْ يَّقُوْلُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَاؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۵۱﴾ وَمَنْ يُّطِعِ

چې وائي دوی آوریدلے دے مونږ ځینې او منلے دے مونږ - او دوی کامیاب دي - او څوک چې حکم اومني

۱ ـه دا کله د ده ۱۲
۲ ـه یعني بیا واپس ده وه پکار ۱۲
۳ ـه د منافقانو په مقابله کښې د مؤمنانو خبره چې مونږ فرمان آورو او منو نو کامیاب هم دوی دي ۱۲
۴ ـه دا زیرے دے چې څوک شرک نه کوي او بدعت نه کوي او ځان ته نورو لارو ته نه ځي کوي نو دوی کامیاب دي ۱۲

او په الله او رسول د هغه حکم کوي د دوی په منځ کې نو هغه وايي چې مونږ واورېدل او منلو او دغه کسان هم دغه خلاصي موندونکي دي

اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ۝

د الله او د رسول د هغه او ويرېږي له الله نه او ځان ساتي نو دوی کامياب دي۔

وَأَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۖ قُلْ

او قسمونه کوي دوی په الله سخت قسمونه که ته حکم اوکړې دوی ته نو دوی به اوځي۔ ووايه

لَّا تُقْسِمُوْا ۖ طَاعَةٌ مَّعْرُوْفَةٌ ۚ إِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ قُلْ

قسمونه مه کوئ۔ منل ښه (په کار دي) يقيناً الله خبردار دے په کارونو ستاسو۔ او ووايه

أَطِيْعُوا اللّٰهَ وَأَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ

حکم اومنئ د الله او حکم ومنئ د رسول۔ نو که دوی مخ واړوه نو يقيناً په ده دي هغه چې په ده

وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ۖ وَإِنْ تُطِيْعُوْهُ تَهْتَدُوْا ۚ وَمَا عَلَى الرَّسُوْلِ إِلَّا

بار شوی دي او په تاسو دي هغه چې په تاسو بار شوی دي۔ او که تاسو د ده حکم ومنئ نو لار به بیاموئ۔ او نشته په رسول

الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

مګر رسول دی ښکاره۔ وعده کړې ده الله هغو خلقو ته چې ستاسو نه ايمان راوړي او چې کوي نيکي چې

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

مشران به ئې کړي دوی لره په زمکه کښې لکه چې هغه مشران کړي وو هغه خلق چې وو مخکې د دوی نه۔

وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّنْۢ

او مضبوط به کړي دوی لره په دين د دوی کوم چې هغه خوښ کړې دے دوی لره او ورکړي به دوی لره په بدل

بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُوْنَنِيْ لَا يُشْرِكُوْنَ بِيْ شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ

د ويرې د دوی کښې امن لره۔ عبادت به کوي زما او نه به شريکوي ما سره هيڅ۔ او چا چې انکار اوکړو

بَعْدَ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ وَأَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

پس د دې نه نو دوی نا فرمان دي۔ او کوئ مونځ او ورکوئ زکوٰة

سله دا زور نه وه چې دوی قسمونه او کړي او ووايه چې قسمونو ته ضرورت نشته خيره منل په کار دي او الله تعالیٰ په هر څه عالم دے او ته او وايه چې حکم د الله او د رسول د هغه او منئ نو که دوی مخ واړوه نو دا هم خپله ذمه واري د رسول ده او ستاسو ذمه واري د منلو ده که خبره مو او منله نو ستا خير دے په دا هي حق مرضي رسول دی صاف صاف رفا ئتل په عبادت دے چې په دې متاثري داصفي د الله تعالیٰ ده او بيل اطاعت دے يعنې حکم منل دا د باري تعالیٰ او د رسول او د علماؤ او د اسلامي حکمران دے۔

سله دا د دنيا ژبه دے چې څوک کامل يقين چټيل مولي لري چې په هر څه صرف هغه په صد دے او په هر څه صرف هغه قدرت والا دے او د دے يقين په وړلو کښې نيکي کوي نو د دنيا مشري به د دوی شي لکه مخکښې زمانه کښې هم نيکانو مشري کړې وه؟ او د دوی دين به الله تعالیٰ په ملک کښې محکم کړي او د ويرې په بدل کښې به ورلره الله تعالیٰ امن ورکړي دوی به صرف د الله تعالیٰ متاثري کوي او د الله تعالیٰ سره به بل څوک نه شريکوي۔

لہ دا د عذاب د آخرت بیان دے کا فرانو د الله تعالیٰ نه نه شی پټیدے او دوی به دوزخ ته ځی او هغه چه بیر
نا کاره ځائے دے ۴۔ تطلے دا او سوال دے آواب بیانیږی ها چه د هغو وچه نه تعلق دا زنانه چه کیږی دا اول قانون دے

وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

او حکم منئ د رسول امید دے چه په تاسو به ترس او شی گمان مه کوئ په کافرانو چه

مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

عاجز به شی ځما نه په زمکه کښے۔ او ځائے د دوی اور دے۔ او نا کاره ځائے دے۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ

اے مؤمنانو اذن دے غواړی ستاسو نه هغوی چه ستاسو مال دے او هغوی

لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

چه نه دی رسیدلی بلوغ ته ستاسو درے ځله۔ مخکښے د مانځه د سحر نه

وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ

او چه کله تاسو او باسئ جامے خپلے د غرمے او پس د مانځه د

الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ

ماسختن نه۔ دا درے وختونه د پردو دی ستاسو دی۔ نیشته په تاسو او نه په دوی باندے گناه

بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ

پس د دے وختونو نه۔ چه ګرځی تاسو یو بل په مخنډله کښے۔ دغسے بیانوی

اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾ وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ

الله تاسو ته آیتونه۔ او الله پوهه او حکمت والا دے۔ او کله چه اورسی واړه ستاسو

الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ

بلوغ ته نو اذن دے غواړی لکه چه اذن غواړی هغوی چه مخکښے دی د دوی نه دغسے

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ

بیانوی الله تاسو ته آیتونه خپل۔ او الله پوهه د او حکمت والا دے۔ او زړے ښځے

چه مریان او خاص نوکران او نا بالغه هلکان دے د درے ځله اذن غواړی ځائے کمرے ته یو ځل مخکښے د مانځه د سحر نه دویم کله چه تاسو جامے او باسئ د غرمے او دریم د ماسختن نه او سیوا د دے درے وختونو بلا اذنه راتلے شی ځکه دوی ډیر ځی او راځی نو په هر ځل په دے اذن کښے تکلیف دے (فائده) د خوب په وخت جامے ویستلے شی البته ځان په نا ښکاره کوی ځادر وغیره په ځان وا چوی (فائده) د ډیر طواف نه چه اذن نوښته معاف شو نو دغسے په کور کښے چه ځه اوسی د هغو به هم پاک شوه په فقه کښے تفصیل دے ۲۔ تطلے د پورته په د غو درے وختونو کښے د اذن غوښتو ضرورت وه او په نورو وختونو کښے به بلا اذنه تلل نو کله چه بالغان شو نو دوی به هم اذن غواړی په نورو وختونو کښے هم لکه د نورو بالغانو ۱۲ تطلے دا دریم قانون دے چه ښځه بوډۍ وی او د نکاح قابله نه وی نو که دا پوره ستر نه کوی بلکه مټه او پنډۍ ښکاره شی نو پروا نیشته ځکه چه دا یشان د سرے دا

د چادره د ورته نه کیږی او که پوره پرده کوی نو غوره ده ۳

ك چه د ږوړو ځلمو وي نه ښکاره کوونکي د ښکلا کیږي او سینه ١٢ ك داوریم قانون وي د کوروسره ګډ ماشوم ، او د ښکلا کوروتو نه خوراک جائز دی ځکه چه په دې کښې اذن موجود دی صراحةً یا دلالةً مثلاً پلار کره خوراک خوړې او

الَّتِیْ لَا یَرْجُوْنَ نِكَاحًا فَلَیْسَ عَلَیْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ یَّضَعْنَ ثِیَابَهُنَّ

کوم چه امید نه لري د نکاح نو نیشته په هغوي ګناه چه اوباسي جامې خپلې چه

غَیْرَ مُتَبَرِّجٰتٍۭ بِزِیْنَةٍ ؕ وَ اَنْ یَّسْتَعْفِفْنَ خَیْرٌ لَّهُنَّ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِیْعٌ

نه ښکاره کوي ځان ښکلا خپل - او که ځان بچ کوي نو غوره ده دوي لره - او الله اوریدونکي

عَلِیْمٌ ۝۶٠ لَیْسَ عَلَی الْاَعْمٰی حَرَجٌ وَّ لَا عَلَی الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّ لَا

پوهه دی - نیشته په ړانده تکلیف او نه په ګوډ تکلیف او نه په

عَلَی الْمَرِیْضِ حَرَجٌ وَّ لَا عَلٰۤی اَنْفُسِكُمْ اَنْ تَاْكُلُوْا مِنْۢ بُیُوْتِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ

مریض کوم او نه په تاسو چه خورئ د کورونو خپلو نه یا د کورونو

اٰبَآىِٕكُمْ اَوْ بُیُوْتِ اُمَّهٰتِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ اِخْوَانِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ اَخَوٰتِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ

پلرونو ستاسو یا د کورونو د میندو ستاسو یا د کورونو د وروڼو ستاسو یا د کورونو خویندو ستاسو یا د کورونو

اَعْمَامِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ عَمّٰتِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ اَخْوَالِكُمْ اَوْ بُیُوْتِ خٰلٰتِكُمْ اَوْ مَا

د ترونو ستاسو یا د کورونو د ترورانو ستاسو یا د کورونو د ماماګانو ستاسو یا د کورونو د مورګانو ستاسو یا د

مَلَكْتُمْ مَّفَاتِحَهٗۤ اَوْ صَدِیْقِكُمْ ؕ لَیْسَ عَلَیْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَاْكُلُوْا جَمِیْعًا

هغو د چه مالکان یئ تاسو د کیلیانو د هغو یا د کورونو د دوستانو - نیشته ګناه په تاسو چه خورئ یو ځائې

اَوْ اَشْتَاتًا ؕ فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُیُوْتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰۤی اَنْفُسِكُمْ تَحِیَّةً مِّنْ عِنْدِ

یا جدا جدا - نو کله چه لاړشئ کورونو ته نو سلام وایئ په یو بل ښه دعا ده د الله نه

اللّٰهِ مُبٰرَكَةً طَیِّبَةً ؕ كَذٰلِكَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰیٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝۶١

برکتي پاکه - داسې بیانوي الله تاسو ته احکام امید دی چه تاسو پوهه شئ -

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ اِذَا كَانُوْا مَعَهٗ عَلٰۤی

یقیناً مؤمنان هغه دي چه ایمان ئې راوړی دی په الله او په رسول د هغه او کله چه وي د هغه سره په

ستا مال لوډ هغه ته جدا وي او پلار موجود نه وي او خپله مور یا میره مور تا لره روټۍ درکوي نو داشک مه کوه چه مال خو د پلار دی لودا روټۍ به په ما حرام وي ځکه دلته اذن شته دلالةً یعني که پلار وي نو هغه به نه خفه کیږي بلکه خوشحال به وي البته که داسې موقع وي چه هغه خفه کیږي نو بیا به دی خوراک نو بیا مال خو د هغه دی نو حرام به وي

ك یو د کان یا پټي وي او سړي پکښې خوکړوي نو د هغه نه خوراک کولې شي

ك په یو ځائې خوراک کښې برکت دی او جدا جدا خوراک هم جائز دی خو چه د تکبر وجه پکښې نه وي

ك نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه کله کور ته لاړ شئ نو سلام وایئ په دې کښې برکت دی ١٢

ك دا د مؤمنانو او د منافقانو د صفتونو مقابله ده چه مؤمنان د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په مجلس کښې خوشحاله وي بلا اذنه او بلا ضرورته نه ځي نو چه دوي اذن غواړي نو که ستاسو خوښه وي نو اذن ورکړه او چونکه دنیا ځکیږي شوه په دین په ظاهر کښې نو بخښنه ورله وغواړه

او لوا یه په خلاف د منافق نه چه هغه بلا ضرورته او بلا اذنه ځي ستا د مجلس نه ځکه چه په هغه ستا مجلس غمیدي ١٢ ١٢

ع ٨ ١٤

لـه اذن چه غواړي صفتو د مؤمنانو دي دا عام حکم دے او سورت تو به کښې چه اعلان دے چه ايمان والا اذن نه غواړي ۱۲ دا خاص د تبوک واقعه ده ۱۲ ۲ے نبي کريم صلے الله عليه وسلم ته چه آواز کوي نو دا سے مه کوئ لکه چه تاسو يو بل ته کوئ

أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتّٰى يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ

کار د جمع کيدو نو نه ځي تر دے چه اذن او غواړي د هغهٔ نه - يقيناً هغه خلق چه اذن غواړي ستا نه

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ

هغه خلق ايمان راوړي په الله او په رسول د هغه - نو کله چه اذن او غواړي ستا نه د کار

شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَ ۚ إِنَّ اللّٰهَ

خپل د پاره نو اذن ورکړه هغوي چه ستا خوښه شي د دوي نه او بخښنه او غواړه دوي د پاره د الله نه - يقيناً الله

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَّا تَجْعَلُوا دُعَآءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ

بخونکے مهربان دے - مه ګرځوئ بلنه د رسول په مينځ خپل کښې پشان د بلنے د بعضو ستاسو بعضو لره

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ

معلوم دي الله ته هغه خلق چه راوځي ستاسو نه پټ پټ - نو او دې ويريږي هغه چه خلاف کوي د

عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَآ إِنَّ لِلّٰهِ

حکم د الله نه د دې نه چه اورسي هغوي ته تکليف په دنيا کښې يا اورسي ورته عذاب دردناک - خبردار يقيناً صرف الله لره

مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۖ قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ

دي هغه څيزونه چه په آسمانونو او په زمکه کښې دي ټول - يقيناً پوهيږي په هغه حالات چه تاسو په هغه يئ - او کله چه واپس

إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

شي الله ته نو خبر به کړي په کار ستاسو - او الله په هر شي پوهه دے -

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سَبْعٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَسَبْعُونَ آيَةً وَسِتُّ رُكُوعَاتٍ

آيتونه (۷۷)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)	رکوعګانے (۶)

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

خير والا دے هغه ذات چه را اوليږلے هغهٔ فرق کوونکے کتاب په بنده خپل چه شي د عالم د پاره ويروونکے -

بلکه د ادب لحاظ به کوئ چه يا رسول الله سره به ورته ووايئ کوم چه د هغو دور ژوند واقعه ده او چه نبي کريم صلے الله عليه وسلم تاسو ته آواز او کړي نو بے ملګري شے چه سو نو ته بے پکښ آواز کړي بلکه د دغه آواز د نبي کريم صلے الله عليه وسلم قبول په تاسو لازم دي ۱۲ ۳ے دا د منافقانو حال دے چه د مجلس دعوت ذيه پټ او ځي چه يو د سرے په اذن سره ځي او دے د هغهٔ ځان تابعه کوي او روان شي ۱۲ ۴ے دا د دے سورت اصل مقصد دے چه غيب دان صرف الله تعالى دے د هغه نه حاجتونه غواړي منافقانو چه په داسې تهمت لګوي نو په منافقانو د اسلام مخالفو ۵ے نازل شوي پس تر سيف او قبل د فاطر نه دروستو سلط مکه مکرمه، په ترتيب قرآني (۲۵) او نزولي (۴۲) دے د سورت فرقان مقصد: چه خير ورکوونکے صرف الله تعالى دے، او مخکښې د دعا مو تعريفاتو بيان ووه او دا بيان وو چه الله تعالى غوک غالب نيشته ۱۲ ۶ے دا اول دليل عقلي دے په دے چه برکت ورکوونکے صرف الله تعالى دے کوم لوئے برکت دا قرآن دے چه حق او باطل جدا کوي، په تمام مخلوق کښې لوئے مخلوق نبي کريم صلے الله عليه وسلم دے او هغه هم عبد دے الله تعالى ته محتاج دے ۱۲

له دا دويم دليل دے چه بادشاهي صرف د هغه ده نو برکات هم د هغه دي ۱۲ ۔ ته دا دريم دليل عقلي دے په دے چه برکات ورکول صرف باري تعالیٰ دے چه خالق د هر څه دے او هغه چه برکات ورکول کيږي په الله تعالیٰ څوک غالب نيشته

الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ

هغه ذات چه صرف هغه لره ده بادشاهي د آسمانونو او د زمکے او نه ئے جوړ کړے هغه د ځان د پاره ولد (بچے)

لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا ۝

او نه شته ده لره شريک په بادشاهي کښے او پيدا کړے ئے هر شے لره نو برابر کړے ئے دے هر شے اندازه ۔

وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ اٰلِهَةً لَّا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ وَ

او جوړ کړي دي سوا د الله نه نور خدايان چه نشي پيدا کولے هيڅ شے او دوي پخپله پيدا کړے شوي دي او

لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا وَّلَا يَمْلِكُوْنَ مَوْتًا وَّلَا حَيٰوةً

او مالکان نه دي د ځان د پاره د ضرر او نه د نفع او نه دي مالکان د مرګ او نه د ژوند

وَّلَا نُشُوْرًا ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اِفْكُ ۨافْتَرٰىهُ

او نه د پورته کولو دوباره ۔ او وائي کافران چه نه دے دا قرآن مګر يو کاره د دروغ دي چه ده جوړ کړے دے

وَاَعَانَهٗ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُوْنَ ۚ فَقَدْ جَآءُوْ ظُلْمًا وَّزُوْرًا ۝ وَ

او امداد کړے دے په دے باره کښے ده سره قوم بل ۔ نو يقيناً کړے دے دوي ظلم او دروغ ۔ او

قَالُوْۤا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَّ

وائي دوي چه دا قيصے دي د پخوانو خلقو چه ده ليکلي دي نو دا لوستلے کيږي په ده باندے سحر او

اَصِيْلًا ۝ قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِيْ يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ

بيګاه ۔ او وايه چه رالېږلے دے ده لره هغه ذات چه پوهيږي په پټ شي په آسمانونو او په زمکه کښے ۔

اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ وَقَالُوْا مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ يَاْكُلُ

يقيناً الله دے بخونکے او مهربان ۔ او وائي دوي دا څنګه رسول دے چه خوري

الطَّعَامَ وَيَمْشِيْ فِي الْاَسْوَاقِ ۭ لَوْلَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُوْنَ

دوډئ او ګرځي په بازارونو کښے ۔ ولے نه شي نازل کړے ده ته ملک چه شي

او نه ورسره شريک شته نو حاصل دا چه قرآن د هغه دے او کل ماسوي الله برکات ورکوونکي نه دي ۱۲ ته دا زور نه دے چه سره ورکړے دا خلق نه دي غير د الله او برکات ورکوونکي او حال دا چه دوي څوک پيدا کولے نه شي پخپله مخلوق دي د ځان د نقصان لرے کولو او نفع ځانته حاصلولو نه شي او نه څوک مړ کولے شي نه ژوندے کولے شي ۱۲ ته دا خلاصه ده چه کافران وائي چه دا قرآن او دا مسئله چه برکات ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے دروغ دي ۱۲ ته دا دويمه خلاصه ده چه کافران وائي چه د نبي کريم صلی الله عليه وسلم سره په قرآن جوړولو کښے يهود د امداد کړے دے ۱۲ ته دا دريمه خلاصه ده چه دا قرآن نبي کريم صلی الله عليه وسلم د نورو خلقو نه ليکي ۱۲ ته دا جواب دے او څلورم دليل عقلي دے په اول دريو دليلو نو کښے د لوئے قدرت بيان وه او دلته د لوئے علم بيان دے نو برکات ورکوونکے صرف الله دے چه د لوئے قدرت او لوئے علم والا دے او هيڅ بل څوک نيشته نو برکات ورکوونکے سوا د الله تعالیٰ نه بل څوک نيشته ۱۲ ته دا څلورمه خلاصه ده ۱۲ ته دا پنځمه خلاصه ده ۱۲

له وا ستوي مد ګار وي ٢ ت ٥ او وصف مکاره وه يعني کا قران واخيري کوي او خلق په دا حق په کا منه کوي خو الله تعالی ځان
چرته ملکرمه کو ه و وي پېغمبر مقصد د ګمراه کولو کښي کا صحابه ند وه ٣ ت ٦ دا د سورت مقصد دو باره ذکر دے او عادت په دے

مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾ أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ وَ

د دۀ سره ويرونکي - يا ورکړي شي دۀ ته خزانه يا وي دۀ لره باغ چه خوري د هغه نه او

قَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٨﴾ انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا

وائي ظالمان چه ضرور تاسو تابعداري کوئ د سړي چه سحر پرې شوے دے - اوګوره څنګه بيانوي ستا

لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾ تَبَارَكَ الَّذِي إِن

د پاره مثلونه نو غلط شو نو نه موندلی لار حق ته - لوئي برکت والا دے هغه ذات چه

شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

که هغه رضا شي نو در به کړي تا لره غوره د دے نه باغونه چه بهيږي به لاندې د هغونه ويالې

وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ

او در به کړي تا لره ښکلي - بلکه دروغژن ګڼي دوي قيامت لره او تيار کړي مونږ هغه چا د پاره چه

بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾ إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا

دروغژن ګڼي قيامت لره اور - کله چه اووينې هغه دوي لره د لرې ځاي نه واوري به د هغې قهر

وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾ وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

او چغې - او کله چه اوغورځولے شي د جهنم نه په تنګ ځاي کښي جوړې جوړې تړلي نو وبه غواړي هلته مرګ لره -

لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾ قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ

مه غواړئ نن مرګ يو بلکه اوغواړئ مرګونو ډيرو لره - او وايه دا عذاب غوره دے

أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۚ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

يا جنت د هميشه او سيدو کوم چه وعده شوي ده ويريدونکو سره - دے د دوي د پاره بدله او ځاي -

لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا ﴿١٦﴾

د دوي د پاره به په جنت کښي هغه وي چه خوښه به ئي وي هميشه به وي پکښي - وعده په رب ستا باندې د غوښتلے شوې -

کلي جواب هم وشه چه بو کا ت
ورکوونکې مرض باره تعالی دے
ونوره ښکلے ځيني نه دي الله تعالی
به دا مي حق ته په اخرت کښي خوږ
ورکوي ١٢ ت ٧ دا د عذاب
د اخرت بيان دے حق نه منکر
بلک حق لره دروغژن ګڼي او
قيامت نه منې د دوي د پاره
سخت دوزخ تيار دے
او هغه داسے دے چه د هغه
قهر او چغې به دوي آوري
يعني د دنيا د اور په شان نه
دے د دنيا او رخو مرشي
دے او هغه ژوندے دے
او خيرے کوي نو کا قران به
هلته مرګ غواړي خو
الله تعالی به وي ته او وائي چه
يو مرګ نه بلکه ډير مرګونه
اوغواړئ ١٢ ١٢ ١٢
ت ٨ دا زيرے دے متقيانو
ته چه څوک د خپل مولا نه
ويريږي د هغوي د پاره
دائمي جنت تيار دے
دا د دوي بدله او د
دوي د پاره به په جنت کښي
هغه څيزونه وي چه د
دوي به خوښي وي او په
جنت کښي به هميشه وي
او دا د دوي د پاره په
الله تعالی وعده ده دوي
به د دے مطالبه کوي ١٢
ع ٥ جوړے جوړے يعني
بدعتيان يوه جوړه او
مشرکان بله جوړه او

روافض بله جوړه ت ٥ يعني د الله تعالی نه ويريږي نو شرک او بدعت او نورنا روا نه کوي ١٢ ع ٥ يعني
دا د دوي قانوني منصب دے ١٢

لہ یعنی کوم خلق چہ تاسو فیض ګڼان د پارہ برکت ورکوونکی ګنړئ دا حقوی ځان ہم حال دی ورئ چہ حقوی بہ تاسو لرہ درونزل ورکړی
چہ اللہ تعالیٰ بہ د حقو د پوښتنہ اوکړی چہ تاسو زما بندګان تاسو غلط کړی یو چہ ستاسو ئے حاجتونہ پوره کول او تاسو ورکو
ورکوونکی ونیسی بلکہ چہ د اخلق د خدائے نیکو بندګانو تہ حاجت پوره کوونکی وائی نو دغہ نیک بندګان بہ دوی تہ جواب ورکړی

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَقُولُ ءَاَنْتُمْ

او کلہ چہ جمع کړی دوی لرہ اللہ او معبودان د دوی سوا د اللہ نہ نو اوبہ وائی اللہ آیا تاسو

اَضْلَلْتُمْ عِبَادِيْ هٰٓؤُلَآءِ اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيْلَ ﴿۱۷﴾ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ

غلط کړی دی دا بندګان زما یا دوی غلط کړی دے حقہ لار؟ نو حقو بہ اووائی پاک ئے

مَا كَانَ يَنْۢبَغِيْ لَنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُوْنِكَ مِنْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنْ

نہ دے مناسب موږ لرہ چہ جوړ کړو سوا ستا نہ کار جوړوونکی لیکن فائدہ

مَّتَّعْتَهُمْ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوْا قَوْمًا بُوْرًا ﴿۱۸﴾ فَقَدْ

ورکړی دہ تا دوی لرہ او پلار نیکہ د دوی لرہ تر دے چہ هیر ئے کړو ستا یاد، او وو قوم هلاک شونکی۔ نو

كَذَّبُوْكُمْ بِمَا تَقُوْلُوْنَ فَمَا تَسْتَطِيْعُوْنَ صَرْفًا وَّلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ

دروغژن ئے کړی ستاسو خبرے نو طاقت بہ نہ وی ستاسو د واپس کولو د عذاب او د مدد خپل او چا چہ

يَّظْلِمْ مِّنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيْرًا ﴿۱۹﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ

ظلم اوکړو ستاسو نو ور بہ کړم څکہ لرہ عذاب لوئے۔ او نہ دی لیږلی مونږ ستا نہ

الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّآ اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَيَمْشُوْنَ فِي الْاَسْوَاقِ ؕ وَ

رسولان مګر یقیناً خوړہ دوئ او تلل بہ بازارونو کښے۔ او

جَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ؕ اَتَصْبِرُوْنَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ﴿۲۰﴾

ګرځولی دی مونږ ستاسو ځنی د ځنو د پارہ امتحان۔ نو آیا صبر کوئ تاسو؟ او دے رب ستا لیدونکے۔

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ

او وائی هغوی چہ امید نہ لری د ملاقات زمونږ ولے نہ دی راکوز شوی په مونږ ملائک

اَوْ نَرٰى رَبَّنَا ؕ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيْرًا ﴿۲۱﴾

یا ولے نہ وینو مونږ رب خپل۔ ډیر لوئی ګڼړی دی دوی په زړونو خپلو کښے ځان او کوی دوی نافرمانی لویہ۔

ستاسو شریک نیشتے مونږ لرہ پکښے سوا ستا نہ بل ضرورت پوره کوونکے نیشتے نو مونږ دوی تہ نہ ګڼاو کړے چہ زمونږ نہ برکت غواړئ بلکہ وجہ دا دہ چہ دوی لرہ او د دوی پلار نیکہ لرہ تا سامان د دنیا ورکړے وہ نو د دوی تہ هیر و ئے نو دوی ګکہ هلاک شو ۱۲ ۲ یعنی ستا حاجت پوره کول او امداد کول او برکت ورکول ترے نہ هیر و او مخلوق ورتہ یاد وہ ۱۲ ۳ دا د ځلور ئے څلے جواب دے چہ تہ لو پیغمبر انو د دوئ خوړہ دا څہ نا آشنا خبره نہ دہ ۱۲ ۴ معلوم شوہ چہ پہ بازار کښے تلل او د دوئ خوړل دا د کمال سره منافی نہ دی ۱۲ ۵ پیغمبران د کافرانو د ایمان د پارہ او کافران د پیغمبرانو د صبر د پارہ امتحان دے ۱۲ ۶ یعنی صبر او کړئ ۷ یعنی د پیغمبرانو دعوت او د کافرانو انکار او ورتہ معلوم دے نو دوا ہر والرہ بہ پوره پوره بدلہ ورکړی ۱۲ ۸ دا د حقو نخجے لی دوبارہ ذکر دے په دے کښے زیادت دے چہ مونږ تہ اللہ تعالیٰ او وینو او د دے جواب هم ذکر دے چہ ملائکہ راښکتہ نو بیا بہ فریاد کوی او علت د مشرکانو په سبب د شرک

سره ختم دے لہ شرک اثر وادے چہ دوی بہ دو زخ تہ ځی اول او همیشہ بہ وی پہ حیځ کښے او مشرک د نیک عمل حیثیت اعتبار نیشتے
او د توحید اثر دا دے چہ جنت تہ بہ ځی خو بد عمل د موحد د توحید اثر نشی ختمولے یعنی موحد بہ جنت تہ ځی اګر کہ پہ قدر د ګناه
بہ په عذاب شی ۱۲ یا اللہ مونږ معاف کړے ۱۲

ع ۲ ۱۷

الجزء التاسع عشر

له دا بشارت دے د مقیل نه مراد ځائے د آرام دے په جنت کښے خوب نیشته خوب خو پشان د مرګ دے او خوب حمله وی چه سرے ستړے شی او په جنت کښے ستړتیا نیشته ۲. ۲ے دا د عذاب اخروی بیان دے

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِيْنَ وَيَقُوْلُوْنَ

په کومه ورځ چه اوبه وینی ملائک نو نه به وی خوشحالی په دغه ورځ مشرکانو لره او وائی به دوی چه

حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿۲۲﴾ وَقَدِمْنَآ اِلٰى مَا عَمِلُوْا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنٰهُ

مانع دی منع کړے شوے (عذاب نه) او لاړ په ختم عمل د دوی ته نو کړو به هغه (عمل د دوی)

هَبَآءً مَّنْثُوْرًا ﴿۲۳﴾ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَّاَحْسَنُ

دوړه الوزولے شوے. د جنتیانو به په دغه ورځ بنه وی ځائے د آرام او بنه به وی ځائے

مَقِيْلًا ﴿۲۴﴾ وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيْلًا ﴿۲۵﴾

د آرام د غرمے. او کله چه څیرې شی آسمان په وریځو سره او راشی ملائک په لیږلے

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ ۨالْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ۭ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ عَسِيْرًا ﴿۲۶﴾

بادشاهي په دغه ورځ حقه د رحمان لره. او وی دغه ورځ په کافرانو ګرانه

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ

او کله چه چیچی ظالم لاسونه خپل وائی به آرمان ځه تلے وے رسول

الرَّسُوْلِ سَبِيْلًا ﴿۲۷﴾ يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِيْ لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا ﴿۲۸﴾

سره په لاره. آرمان افسوس چه ما نه وے جوړ کړے فلانی لره دوست.

لَقَدْ اَضَلَّنِيْ عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ اِذْ جَآءَنِيْ ۭ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِلْاِنْسَانِ

خدائے غلط کړم د یاد د الله نه پس د هغې چه راغے ماته. او دے شیطان انسان لره

خَذُوْلًا ﴿۲۹﴾ وَقَالَ الرَّسُوْلُ يٰرَبِّ اِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوْا هٰذَا الْقُرْاٰنَ

شرموونکے. او وائی رسول اے ربه دے قوم ځما کړو دے قرآن لره

مَهْجُوْرًا ﴿۳۰﴾ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِيْنَ ۭ وَ

پرے خودے. او دغسے ما جوړ کړی دی د هر نبی د پاره دشمنان د مجرمانو نه. او

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ د فما م تفصیل دے. په قیامت کښے به ظالم آرمان کوی چه ما د نبی کریم صلی الله علیه وسلم اتباع کړې وے او ما د مشرکانو د بعتیانو پیروی نه وے کړې (قصه) عقبه رو تا کړے وہ مونږ نبی کریم صلی الله علیه وسلم او دے چه حمله به ستاره تا خوږه په ته کلمه او وے نو هغه کلمه او ویله نو د هغه دوست ابی ترنیه خفه شو نو عقبه بیا کافر شو. نو په قیامت کښے به دا سے خلق آرمان کوی. الفاظ د قرآن عام دی په خاصه واقعه پورے مختص کول غلط دی. او نبی کریم صلی الله علیه وسلم فریاد کوی چه اے ځما خدایه ځما قوم قرآن لره پریښودو او څوک چه قرآن پریږدی نو هغه به بیا په قیامت کښے آرمان کوی ۱۲

۳ے دا د نه منلو په دے ۱۲

كَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَّنَصِيْرًا ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَا نُزِّلَ

او بس دے رب ستا لوئے هدایت کوونکے او مدد کوونکے۔ او وائی کافران ولے نه شو رالیږلے

عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً ۚ كَذٰلِكَ ۚ لِنُثَبِّتَ بِهٖ فُؤَادَكَ وَ

په ده باندے قرآن ټول په یو ځل۔ دغسے مو رالیږلے دے چه محکم کړو په ده سره زړه ستا او

رَتَّلْنٰهُ تَرْتِيْلًا ۝ وَلَا يَاْتُوْنَكَ بِمَثَلٍ اِلَّا جِئْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ

لوستلے مو دے قرآن په ورو ورو سره۔ او نه راوړی تا ته هیڅ مثال مګر راوړو مونږ تا ته حق جواب او ښه

تَفْسِيْرًا ۝ اَلَّذِيْنَ يُحْشَرُوْنَ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ ۙ اُولٰٓئِكَ

بیان۔ کوم خلق چه جمع به کړے شی په مخونو خپلو باندے جهنم ته دوی

شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضَلُّ سَبِيْلًا ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَ

بد دی په ځائے او ډیر ګمراه دی په لار کښے۔ او یقیناً ورکړے وو موسیٰ ته کتاب او

جَعَلْنَا مَعَهٗٓ اَخَاهُ هٰرُوْنَ وَزِيْرًا ۝ فَقُلْنَا اذْهَبَآ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِيْنَ

مقرر کړے وو ورسره ورور د هغه هارون مددګار۔ نو وویل مونږ چه لاړ شئ هغه قوم ته چه

كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۭ فَدَمَّرْنٰهُمْ تَدْمِيْرًا ۝ وَقَوْمَ نُوْحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا

دروغ ګڼلی وو دلیلونه زمونږ۔ نو هلاک کړل هغوی لره په ډیر سخت هلاکولو۔ او قوم د نوح لره کله چه دروغ ګڼل

الرُّسُلَ اَغْرَقْنٰهُمْ وَجَعَلْنٰهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ۭ وَاَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ

ئے رسولانو لره غرق کړل او کړل مونږ هغوی د خلقو د پاره نښه۔ او تیار کړے دے د ظالمانو د پاره

عَذَابًا اَلِيْمًا ۝ وَّعَادًا وَّثَمُوْدَا۟ وَاَصْحٰبَ الرَّسِّ وَقُرُوْنًۢا بَيْنَ

عذاب دردناک۔ او عاد لره او ثمود لره او د کوهی خلقو لره او ډیرو پیړو لره په

ذٰلِكَ كَثِيْرًا ۝ وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَ ۡ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا ۝ وَ

مینځ د دغے (ئے هم هلاک کړل) او دے ټولو ته مونږ بیان کړی وو مثالونه او ټول مونږ هلاک کړل په هلاکولو۔ او

سلے وازوره چه دوی پتا پوره نه شی تو کوم نه پورته حم وه دوی قوموله خدایا نونه به واپس کړی او تر او موسوږ پخپل دین محکم
ځو۔ او د خپل خواهش تابعدار دی ختد ای ته هیڅ دلیل ورسره نشته خو دوی د صداقت کمان مه کوه دوی د ظارو غوږ زیات ناکاره دی

لَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ۚ أَفَلَمْ يَكُونُوا

بیشکه راغلی دی دوی هغه کلی ته چه شوی وه په هغه باران ناکاره (د کاڼو)۔ ایا نه دی وو دوی چه لیدل به دوی هغه

يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾ وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ

لره ؟ بلکه وو دوی چه امید نه کوی د دوباره پورته کیدو (قبرو نه)۔ او کله چه وینی دوی تا نو نه نیسی دوی ته

إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾ إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ

مګر په ټوقو سره۔ آیا دا هغه دی چه رالیږلی دی الله دی لره رسول په حیث د دې ځای، نزدې وو چه دوی موږ غلط کړی وي د

آلِهَتِنَا لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۚ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ

خدایانو زموږ نه که نه وی کلک شوی موږ په هغوی باندې۔ او زر به پوهه شی کله چه او وینی

الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ

عذاب لره چه څوک دی غلط د لارې نه۔ آیا او لیدل تا هغه چه جوړ کړی دی هغه خدای لره خپل خواهش

أَفَأَنتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ

آیا نو ته کیږی په هغه باندې ذمه وار۔ آیا ګمان کوی ته چه زیات د دوی اوري

أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ أَلَمْ

یا پوهیږی (د حق نه)، نه دی دوی مګر په شان د څارویو بلکه دوی غلط دی د لارې نه زیات د څارویو نه۔ آیا نه

تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا

ګورې ته رب خپل ته چه څنګه هغه اوږد کړی دی سیوری او که اراده کړی نو هغه به کړی ولاړ۔ بیا کړولې دی

الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ

لمر په هغه باندې نور علامه۔ بیا راغونډ کړو موږ هغه لره خپل ځانته لږ لږ۔ او الله هغه

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ

ذات دی چه کړولې دی شپه لره جامه ستاسو او خوب لره آرام او هغه کړولې دی ورځ

سلے وا د باری تعالیٰ د وحدانیت دلیل دے پنځم۔ بیله عقل چه سوریے یو برکت دے او نور بیا بل برکت دے ۱۲

سلے وا د خدائے تعالیٰ د برکتونو شپږم دلیل دے چه شپه یو برکت دے او خیر دے د مخلوق د پاره چه پکښې آرام کوی۔ او خوب بل برکت دے د الله تعالیٰ چه انسان په هغه سره د مه شی او ورځ د باری تعالیٰ بل قسم خیر او برکت دے چه انسان پکښې خپل کاروبار کوی دا کار د خو صرف الله تعالیٰ کوی نه اولیاء او نه انبیاء او نه ملائک او جنات نو دا کار و نه کا الله تعالیٰ د برکتونو نمونے دی چه خیر ورکوونکے صرف او صرف باری تعالیٰ دے نو ما جتونه صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ نه د بل ما سوی الله نه ، دا مقصود اصل د قرآن او د کل آسمانی کتابونو او د ا د ټولو انبیاء علیهم السلام دعوت دے الله تعالیٰ دے د دے خدمت زمونږ نصیب کړی ۱۲

ــله دا او وم دليل دی د الله تعالی په وحدانيت چه دا قول کاروه د صرف الله تعالی کوی ٢ ــــه دا زورنه دوهم دليل دی د الله تعالی د وحدانيت صاف دليل دی خو بيا خلق انکار کوی او توحيد او رسالت نه منی او رسالت ته ناشنا شوی دی که کوی ما رضا وی نو رسول
کلی کښې رسول ليکلی کښې نو نبی کريم صلی الله عليه وسلم ته ټولو خلقو ته ليګلی شويدی او ورته د دوستو په عالمانو دغه شان داری خلقو ته رسول خو د رسول د کافرانو خپګان منع او دا قرآن د دوی ته رسو داو له ته منی نو بيا تورولوځه ــــه دا دريم دليل دی چه خوږ دريابونه د سکلو دی او تريخ نه ملغلرې وا او هم دا دواړه په يو ځای کښې نه ګډيږی دا د باری تعالی د برکتونو ثبوت دی ــــه دا څلورم دليل دی چه الله تعالی هغه پيدا کړی دی په دې سره نسب باقی پاتې کيږی او په جينئ سره په دې قوم خپليږی ـ ربا ئدی معلومه شوه چه د سخر لوی احسان دی په روم باندی ٢ ــــه دا زورنه وه چه دوه مره دليلونه ثابت شو بيا هم دوی کړل چا محتاجی کوی او صفوی نه نفع رسولی شی او نه ضرر ورکولی شی کافرانو خپل مولا ته شا کړې ده ٢ ــــه کافرانو او وې چه موږ ته معجزه او خا يه موږ ته مسې نه منو نو الله تعالی فرمائی چه د نبی کريم صلی الله عليه وسلم کار ويرول او مبارکی ده نه معجزه خودل ٢ ــــه دا د مانه د تسليم رغو ده چه زه خوښ ساسو د په تبليغ مزد دوری نه غواړم نو ولې د الله تعالی حکم د منې ابته دا غواړم چه تاسو د الله تعالی طرف ته په حقه لار روان شئ ٢

نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ

پورته کيدو ورځ لره ـ او الله هغه ذات دی چه را ليږی بادونه زيرې کونکی وباران نه ـ

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ لِّنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ

او نازل کړو موږ د برده نه باران پاک ـ چه تازه کوو موږ په ده سره ښار مړ او سکوو موږ دا

مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ

څيلو پيدا کړو څارو او خلقو ډيرو ته ـ او تقسيم کړې دې موږ دغه باران په مينځ د دوی کښې

لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي

چه سوچ او کړی ـ نو انکار کړيدی خلقو د صرف ناشکری نه ـ او که رضا وی زموږ نو ليګلی وی په

كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُم بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

هر کلی کښې ويرونکی ـ نو تابعداری مه کوه د کافرانو او کوه ورسره په حکم د قرآن جهاد لوی

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ

او الله هغه دی چه پيدا کړيدی دوه دريابونه دا خوږ دا تنده ماتونکی دی او دا تريخ او تند دی

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ

او جوړ کړيدی په مينځ د دوی کښې پرده او مانع مضبوط ـ او الله هغه دی چه پيدا کړی دی

الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ

د اوبو نه بشر نو کړی دی لره نسب او سخر کښی ـ او د رب ستا قدرت والا ـ او بندګی کوی دوی

مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ

سوا د الله نه د هغو چه نفع نه شی رسولی دوی ته او نه ضرر رسولی دوی ته او دی کافر د رب خپل نه

ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ

شا کوونکی ـ او نه دی ليګلی تا لره زيرې ورکوونکی او ويرونکی ـ او وايه نه غواړم ستاسو نه په تبليغ

سله واتسل ... دا حق ته چه توحید مسئله صاف بیانوه او د مخلوقونو ... او د خان حقه ... او سپاره چه ...
او هغه پاک بیانوه د مخلوقونو حو ... الله ته معلوم دی حقه ... او کړه ... آسمانونه او زمکه هغه چه

مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَآءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى

ته مزد ورکړه مګر څوک چه غواړي چه روان شي طرف د رب ته په لاره (د اطاعت) او توکل او سپاره حقه

الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ

ژوندي ته چه نه مري او پاکي بیانوه د صفتونو د حقه - او بس دی هغه په ګناهونو د بندګانو خپلو

خَبِيرًا ﴿٥٨﴾ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

خبردار - هغه ذات دی چه پیدا کړي دي آسمانونه او زمکه او هغه چه په مینځ د دوی کښی دي په شپږو ورځو

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾ وَإِذَا قِيلَ

بیا قائم شو په عرش باندې - هغه ډیر مهربان دی نو تپوس او کړه په حق د ده کښی د خبردار - او کله چه او ویلی

لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَٰنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَ

شي دوی ته چه سجده او کړئ رحمان ته - نو وائي دوی چه څه دی رحمن - آیا سجده او کړو هغه ته چه ته ئي وائي او

زَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ

زیاتوي دوی ته د دوی نفرت - برکات والا دی هغه ذات چه پیدا کړي ئي دي په آسمان کښی برجونه او پیدا کړي ئي په هغه

فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً

کښی ډیوه او سپوږمۍ رڼا کوونکی - الله هغه ذات دی چه پیدا کړي ئي دي شپه او ورځ یو بل پسې راتلونکي

لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾ وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ الَّذِينَ

د هغه چا دپاره چه غواړي چه سوچ او کړي یا اراده او کړي د شکر - او بندګان د الله هغه دي چه

يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا

ځي په زمکه په آرام او کله چه خبرې کوي د دوی سره ناپوهه نو وائي ورته

سَلَامًا ﴿٦٣﴾ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ

صاحب سلام - او هغوی چه شپه تیروي د رب خپل دپاره په سجده او په ولاړه - او هغوی دي چه

کړي دي خو برکات ورکوونکی هم هغه الله تعالی دی ... او ... د الله تعالی ... نو او ... نو تپوس د خبردار او کړه چه خود باري تعالی دی ... د ... چه د توحید دعوت د دوی نفرت زیاتوي ... وا د سورت مقصد دریم عمل ذکر کړي ... دا دلیل عقلي دی یو قسم په ستوري او سپوږمۍ د هغه دي نو برکات هم د هغه دي (فائده) د برجونو نه مراد ستوري دي دا ترجمه د ... ظهور ته وائي ۱۲ ۱۲ ... دا دویم دلیل عقلي دی چه ورځ او شپه د هغه دی شپه یو قسم برکت دی او ورځ بل قسم دی (فائده) کله چه نه د شپه وظیفه پاتی شي نو هغه دې د ورځې پوره کړي ۱۲ ... خکه چه په دنیا کښی الله تعالی برکات ورکوي خو دے دنیې په آخرت کښی هم برکات ورکوي خو په آخرت کښی برکات د هغه خاص دي په اتو قسمو بندګانو پورې ۱۲ ۱۲ ... دا قسم اول دے ۱۲ ... دا دویم دے ۱۲ ... دا دریم قسم دے

عه یعنی تکبر نه کوي او د جاهلانو سره جګړه نه کوي ۱۲ عسه تمامه شپه عبادت کوي او ...
د خدای تعالی د بندګانو خاصیت دے چه هم عبادت کوي او هم ویریږي ۱۲

يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ

وائي اے ربه اوګرځوه زمونږ نه عذاب د جهنم - يقيناً عذاب د جهنم دے

غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا

هميشه - دا جهنم دے ناکاره ځائے د قرار او د پاتے کيدو - او هغوي چه کله خرچ کوي

لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ

نو زياتے نه کوي او کمے نه کوي او وي خرچ په مينځ کښے برابر - او هغوي چه

لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ

نه بلي د الله سره خدائے بل لره او نه وژني هغه نفس چه حرام کړے دے

اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ

الله مګر په حقه سره او زنا نه کوي - او چا چه اوکړو دا کار نو ملاو به شي ګناه سره - زيات به شي

لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ

هغه لره عذاب په ورځ د قيامت او هميشه به وي په هغه کښے ذليل - مګر هغه چا چه توبه ئے اوويسته

وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ

او ايمان ئے راوړو او عمل ئے اوکړو ښه نو دغه خلق به بدل کړي الله بديانو د هغوي په نيکو سره -

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ

او دے الله بخښونکے مهربان - او چا چه توبه اوويسته او نيک عمل ئے اوکړو نو يقيناً راګرځي

إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

طرف د الله ته په ښه طريقه سره - او هغوي چه نه حاضريږي دروغو ته او کله چه تيريږي په لغوه نو

مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا

تيريږي په شرافت سره - او هغوي چه کله ورته يادونه اوکړے شي د آيتونو د رب د هغوي نو نه پريوزي په هغه باندے

لـه دا اتم قسم دے، ٣ــه کال د متقيانو مشرى ده د فاسقانو مشرى نه ده کال دوه د مرتبانو الی د وشقستی شلو ردی
۵ د مولاه موافق شخه زه او لا دنا بعد ارض نيکان او نا بعد اره وستان زمی روزګار په وطن کښه ۱۰ او د دغه د الی ملایه د پید قسمتی وی ۱۲

صُمًّا وَّعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا

راننده او کانړو - او هغوی دی چه وائی اے ربه او بخه مونږ ته د بيبيا نو زمونږ نه

وَذُرِّيّٰتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَّاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ اِمَامًا ﴿٧٤﴾ اُولٰٓئِكَ

او د اولاد زمونږ نه یخوالے د سترګو او ګرځوه مونږه متقیانو لره پیشوایان - دوی ته به

يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوْا وَيُلَقَّوْنَ فِيْهَا تَحِيَّةً وَّسَلٰمًا ﴿٧٥﴾

ورکړے شی بالا خانے ځکه چه دوی محنت کړے وه او استقبال به اوشی د دوی په جنت کښے په دعا او سلام

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ

همیشه به وی په کښے - ښه ځائے د آرام او د اوسیدو دے (دا جنت) او وایه څه پرواه لری ستاسو

رَبِّيْ لَوْلَا دُعَآؤُكُمْ ۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُوْنُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

رب زما که نه وی بلنه ستاسو - نو تاسو دروغ ګڼړلی دی حق لره هم رو بلی نو شی به عذاب لازم (تاسو سره)

سُوْرَةُ الشُّعَرَآءِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَتَانِ وَّسَبْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَّاَحَدَ عَشَرَ رُكُوْعًا

شروع کوم په نوم د الله سره چه ډیر مهربان او رحم کوونکے دے (اسماء د شوا ولی) رکوعے ئے (۱۱) ایتونه ئے ۲۲۷

طٰسٓمّٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ اَلَّا

(الله پوهیږی) - دا آیتونه د صاف کتاب دی - امید دے چه ته ځان هلاکوے چه

يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٣﴾ اِنْ نَّشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ

دوی ایمان نه راوړی - که ارمان شی ګمونږ او به لیږو به دوی د آسمانه نښه نو شی به

اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خٰضِعِيْنَ ﴿٤﴾ وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمٰنِ

څټونه د دوی هغې ته ټیټ - او نه راځی دوی ته یاد د رحمان

مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوْا عَنْهُ مُعْرِضِيْنَ ﴿٥﴾ فَقَدْ كَذَّبُوْا فَسَيَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا

نوے مګر دوی د هغه نه مخ اړوی - نو دروغ ګڼړی دوی یاد د الله لره نو راشی دوی ته حقیقت

٢ــه دا د دنیا د عذاب بیان دے یعنی که تاسو خپل حاجتونه د الله تعالی نه غواړئ او برکاتو والا ئے ګڼړئ نو صفه ستاسو په غند غه کوی خو تاسو په عمل دلیلے د صفه خبرے دروغ ګڼړئ او د غیر الله نه برکات والا وایئ نو عذاب به ضرور راځی ۱۲
٣ــه نازل شویدے پس د واقعه او قبل د نمل - دور متوسط مکه مکرمه - د دے سورت اصل مقصد دا دے چه کوموکو مو خلقو الله تعالی ته برکات والا نه دے وئیلے او د غیر الله نه ئے حاجتونه غوختلی دی هغوی په دنیا کښے هلاک شویدی قوم د موسی علیه السلام د ابراهیم علیه السلام د نوح علیه السلام د هود علیه السلام د صالح علیه السلام د لوط علیه السلام او قوم د شعیب علیه السلام دا اووه قومونه هلاک شویدی په دنیا کښے ځکه چه دوی شرک کولو او د غیر الله نه دوی برکات غوښتل نو وغیبے چه څوک شرک کوی نو هغوی به هلاکیږی نو دا سورت د عذاب دنیوی د پاره دے ۱۲
۵ــه دا تمهید دے د ترغیب د پاره چه د الله تعالی کتاب دے نو تاسو دے او منئ ۱۲

٦ــه دا تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته معلومه شوه چه دا ای به په اشاعت د توحید کښے ډیر کوشش کوی ۱۲
٧ــه دا د عذاب دنیوی بیان دے ۱۲

له واوریدل عقلي دي چه کیا کافر ته تعالی دوي ته ... ^۲ د توحید د اثبات د پاره د ... او دلیل دي خو د زیات خلق نه منی او ... د خلق د شرک د وجه نه حقه ... لیکن د زوال

مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْۢبَتْنَا

د هغه شي چه دوي به ورپورې ټوکې کولې - آیا نه ګوري دوي زمکې ته چه څومره ما زرغون کړي دي

فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۚ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ

په دې کښې د هر قسم ښه ګیاه - یه دې کښې دلیل دی - او نه دي د هغوي زیات

مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ

مؤمنان - او رب ستا زبردست هم دې رحمت والا دې - او کله چه آواز اوکړو رب ستا

مُوْسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ؕ اَلَا يَتَّقُوْنَ ۝

موسٰی ته چه لاړ شه قوم ظالم ته - قوم د فرعون ته - آیا دوي نه یریږي

قَالَ رَبِّ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۝ وَيَضِيْقُ صَدْرِيْ وَلَا

هغه اووې اې ربه زه یریږم چه دوي به ما دروغژن کړي - او تنګیږي زړه زما او نه

يَنْطَلِقُ لِسَانِيْ فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُوْنَ ۝ وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْۢبٌ فَاَخَافُ

چلیږي ژبه زما مرا لیږه وحي هارون ته - او د دوي په ما باندي د قتل تور دې زه یریږم چه

اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ۝ قَالَ كَلَّا ۚ فَاذْهَبَا بِاٰيٰتِنَآ اِنَّا مَعَكُمْ مُّسْتَمِعُوْنَ ۝

دوي به ما قتل کړي - الله اووې داسې نه شي کیدې نو لاړ شئ دواړه د دلیلونو زمونږ سره زه ستاسو سره آورم -

فَاْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُوْلَآ اِنَّا رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ اَنْ اَرْسِلْ

نو لاړ شئ فرعون ته نو ورته وایئ مونږ رسولان د رب د عالم یو - چه را او لیږه

مَعَنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝ قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِيْنَا وَلِيْدًا وَّلَبِثْتَ

زمونږ سره بني اسرائیل - فرعون ووې آیا نه وې پاللي مونږ تا وه ولنه بچې او تیر کړې دي تا

فِيْنَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِيْنَ ۝ وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِيْ فَعَلْتَ وَ

ولنه د عمر ستا نه ډیر کلونه - او کړې دي تا هغه کار چه تا کړې دې او

له واوریدل عقلي دي چه کیا ... و دلیل دي خو د زیات خلق نه عذاب نه د الله تعالی رحم مانع دې ۱۲

^۳ د اوریدل نقلي دي د موسٰی علیه السلام نه چه هغه د اسئله د توحید رسولي د فرعون ته او په دې روستو تپولو دلیلو کښې د عذاب دنیوي هم بیان دې ۱۲

^۴ د اخوف د ظاهري اسبابو دې دیته خوف طبعي وائي ۱۲

^۵ یعني ستاسو سره به د الله تعالی ولائکه د وحدانیت وي نو فرښتو ته ضرورت نشته ولا ... د وحدانیت د باري تعالی بیا نوه او الله تعالی ستا ملګری دې د وفا ... شوک چه د الله تعالی دلیلو سره د وحدانیت بیانوي نو خدای تعالی د هغه ملګرتیا کوي او د هغه امداد کوي ۱۲

^۶ فرعون ولاړ چه ما درسره ډومره ښه ګړي وو او ته او س مې مقابله کوې او مرګ دې هم کړې وه نو څنګه ته رسول یې ۱۲

ع ۵

ك يعني هغه بل ته غلطي شوې وه چا غوټه مړګ اراده نه وه کړې ۱۲ ك يعني ته چه کوم نعمت د پرورښ په ما زما کوې خو دا نعمت څنګه وه چه ځما قوم دې غلامان کړي او دو ځو حقوق ځما پرورښ ته د زګار نه د حقوق ځو ځما خدمت چنګه کولے شو د پرورش ۱۲ ۱۲

انتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾ قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَّاَنَا مِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿٢٠﴾

ته ناشکره يې - موسیٰ او وې کړے وم دا دغه کار په هغه وخت او زه په هغه وخت کې ناخبره وم

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِيْ رَبِّيْ حُكْمًا وَّجَعَلَنِيْ

بیا په سوک مړ شو (نو زه وتښتېدم) ستاسو ځکه چه او ويرېدم ستاسو نو او بخښلو ماته رب ځما حکم او کړو يې ما له

مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٢١﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَّ بَنِيْٓ

د رسولانو نه - او دغه نعمت چه ته يې زما په سر احسان کوې وه چه غلامان کړي دې بني اسرائيل

اِسْرَآءِيْلَ ﴿٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

(قوم ته) او وې فرعون او څه دے رب د عالم ؟ - موسیٰ او وې هغه رب د اسمانونو

وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ اِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ﴿٢٤﴾ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهٗٓ

او د زمکې دے او د هغو چه په مينځ د دواړو کښې دي - که تاسو يقين کوئ - او وې فرعون خپلو چاپېره خلقو

اَلَا تَسْتَمِعُوْنَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآىِٕكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٦﴾ قَالَ

ته آيا نه اورئ تاسو - او وې موسیٰ هغه رب ستاسو دے او رب د پلار نيکه مخکنو ستاسو دے - او وې فرعون

اِنَّ رَسُوْلَكُمُ الَّذِيْٓ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُوْنٌ ﴿٢٧﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ

چه يقيناً دا رسول ستاسو چه تاسو ته رالېږلے شوې ليونے دے - او وې موسیٰ هغه رب د مشرق

وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾ قَالَ لَىِٕنِ اتَّخَذْتَ

او مغرب او د هغه څه چه په مينځ د دواړو کښې دي که تاسو پوهيږئ - او وې فرعون که تاسو جوړ کړو

اِلٰهًا غَيْرِيْ لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُوْنِيْنَ ﴿٢٩﴾ قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ

خدائے په غير ځما نه بيا نو زه به کړم تا له قيد - او وې موسیٰ اګر چه زه پېش کړم تا ته

بِشَيْءٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾ قَالَ فَاْتِ بِهٖٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾

دليل ښکاره او وې فرعون نو پېش کړه هغه که يې ته د رښتو نے -

کولے شو د پرورش ۱۲ ۱۲
ك يعني د رب العٰلمين څه معنیٰ ده د فرعون مقصد داوه چه موسیٰ عليه السلام قوم ته پې کوي چه بيا قوم په فرعون څه اعتراض او نه کړي

ك چه فرعون موسیٰ عليه السلام ته څه تکليف رسول غوښتل

ك موسیٰ عليه السلام فرعون ته د الله تعالیٰ د خدائي دليل پېش کړو چه رب هغه ذات دے چه د آسمانونو او د زمکو او د هغو څيزونو چه په مينځ د دواړو کښې دي پرورش کوي (فائده) رب وئيلے کيږي پالونکي ته يعني ضروريات پوره کونکے دے د الله تعالیٰ نه بل څوک نيشته - ولې حق دے او هغه عزت حق دے په دې جهان کښې بل رب نه دے او د غسې انبياء عليهم السلام رب نه دي ۱۲ ۱۲

ك چه دے خو ځما نه سوا بل چا ته خدائے وائي ۱۲

ك موسیٰ عليه السلام د فرعون خبرو ته خيال نه ساتلو برابر و ليلو نه بيا خوي دا د داعي کار دے چه دعوت ته په زور ورکوي د خلقو د بد ووئيلو په خيال نه ساتي ۱۲

له معلومه شوه چې په همورزَ ولوه همسا کښې موسیٰ علیه السلام ته نسبت او نو ځکه چې د هغه اراده وه د دغو ډو لو ډو مار جوړیده جو پرشوے ونه نه خدایه یې پرکار اوے دَ موسیٰ علیه السلام نه نو هغه او ه شو هغه چې معجزه او کرامت په اختیار دَ مخلوق په اختیار کښې نه وي۔

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا

نو هغه او غورزوله همسا خپله نو په هغه ساعت شو هغه ښامار ښکاره ۔ او هغه راوویستو لاس خپل نو په

هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ

ناخاپه سپین وه کتونکو ته ۔ او وې فرعون خپل چاپیره مشرانو ته یقیناً دغه ساحر دے

عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ فَمَاذَا

پوهه ۔ غواړي چې اوباسي تاسو دَ زمکې ستاسو نه په سحر خپل سره ۔ نو څه مکم

تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾

کوئ تاسو؟ ۔ هغوی اووې چې وخت ورکړه دَ ده او ورور دَ ده ته او ولیږه ښارونو ته نوکران ۔

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

چې راولي تا ته هر ساحر پوهه ۔ نو جمع کړے شو ساحران وخت دَ ورځې معلومې ته ۔

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾ لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ

او ووئیلے شو خلقو ته تاسو جمع شوی یئ؟ امید دے چې مونږ روان شو ساحرانو پسې

إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ

که دوی غالب شي ۔ نو هر کله چې راغلل ساحران نو دوی او وې فرعون ته

أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ

آیا مونږ لره مزدوري شته که مونږ غالب شو؟ او وے فرعون آو ۔ او تاسو به په

إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٤٣﴾

هغه وخت کښې ملګري شئ ۔ او وے دوی ته موسیٰ او غورزوئ هغه شے چې تاسو غورزوونکي يئ

فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ

نو او غورزول دوی رسۍ خپلې او همساګانې خپلې او دوی اووې چې په عزت دَ فرعون سره مونږ به د

له ۲ اول دا خبره فرعون کړیده بیا مشرانو دَ هغه تائید پیش کړے دے نو دَ سورت اعراف په آیت ۱۰۹ کښې دَ مشرانو قول پیش شوے دے ۱۲

۳ یعني دے ملک قبضه کوي او کرسۍ غواړي دین دَ ده غرض نه دے ۱۲

۴ دَ دینداراو دونیادار دا فرق دے چې دیندار کار کوي صرف دَ الله تعالیٰ دَ پاره او دونیادار دَ دُنیا دَ پاره ۱۲

۵ یعني مزدوري خو لا څه کوے تاسو به څما دَ دسترخوان ملګري شئ

۶ دا حکم دَ تحقیر دَ پاره دے یعني څه چې کوئ او کړئ ۱۲

۷ یعني دَ فرعون عزت او حیثیت به زمونږ ملګری کوي نو مونږ دَ په تاسو غالب شو ځکه زمونږ سره د غه روحانیت دَ فرعون ملګرے دے ۱۲

دَ طٰهٰ آیت ۶۵ نه معلومیږي چې وخت دَ مقابلې ورځ دَ اختیار و بیا دَ طرفه وخت مقرر شوے وه ۱۲

سه به هر وخت په دا عیانو دَ حق تهمتونه مخالفین لګوي

عسه ما نا ول لیږه وه بیا تره نه روستو مقابله جوړ شو نو دا آیت دَ قصص کا آیت ۳۵ نه مخالف نه شو ۔ لله به فرعون رعب راغلے دے دَ موسیٰ علیه السلام نه نو ځکه یې دَ مشورے له تعبیر کړیده چې په امر سره امر هم مشر کښتر ته کوي دَ موسیٰ علیه السلام سره دَ سیلے نه ګوډ لاک دَ وحدانیت دَ مولا او ورسره

لـه د موسیٰ علیه السلام عصا چه یو د وراو کړه نو د حقو ... باطل شو نو هم ... او موسیٰ د ساحرانو یا ... او
رسیٰ جنګاړه شوے ... ۱۲ ... ساحرانو ته معلومه شوه چه ... دا معجزه ده ... اسباب د حقو ته
معلوم نه شو نو په حقو د
ایمان ئې راوړو او سجدے

الْغٰلِبُوْنَ ﴿۴۴﴾ فَاَلْقٰى مُوْسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ﴿۴۵﴾

غالب یو - نو واچوله موسیٰ عصا خپله نو ناڅاپه دغه ... هغه څه چه ... ساحرانو جوړ کړي وو

فَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ﴿۴۶﴾ قَالُوْۤا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۷﴾ رَبِّ

نو وغورزولے شو ساحران سجده کوونکي - او وې ویل هغوی چه ایمان راوړو مونږ په رب د عالمونو - چه رب دَ

مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿۴۸﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّهٗ

موسیٰ او هارون دے - او وې ویل فرعون آیا ایمان راوړو تاسو موسیٰ له مخکښ د حکم زما نه تاسو ته یقیناً دے

لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِىْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۬ ۚ لَاُقَطِّعَنَّ

هغه استاذ ستاسو دے چه زده کړے ده تاسو ته سحر - نو تاسو به پوهه شئ - چه ضرور به پرې کړم

اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۴۹﴾

لاسونه ستاسو او خپے ستاسو د اړخ بدل نه او په سولئ به کړم زه تاسو لره ټول -

قَالُوْا لَا ضَيْرَ ۫ اِنَّاۤ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿۵۰﴾ اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَّغْفِرَ لَنَا

او وې ویل هغوی پرواه نشته - مونږ د رب خپل ته واپس شو - مونږ طمع کوو چه او به بښی مونږ ته

رَبُّنَا خَطٰيٰنَاۤ اَنْ كُنَّاۤ اَوَّلَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۵۱﴾ وَاَوْحَيْنَاۤ اِلٰى مُوْسٰۤى

رب زمونږ خطاګانې زمونږ ځکه چه شو مونږ ... اول مؤمنان - او وحی حکم را ولیږه موسیٰ ته

اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِىْۤ اِنَّكُمْ مُّتَّبَعُوْنَ ﴿۵۲﴾ فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَآئِنِ

چه بوځه بندګان زما د شپے تاسو پسے به خلق راوځی - نو او ولیږل فرعون په ښارونو کښې

حٰشِرِيْنَ ﴿۵۳﴾ اِنَّ هٰۤؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيْلُوْنَ ﴿۵۴﴾ وَاِنَّهُمْ لَنَا

نوکران - چه یقیناً دا خلق ټولے دے لږ - او یقیناً دوی مونږ لره

لَغَآئِظُوْنَ ﴿۵۵﴾ وَاِنَّا لَجَمِيْعٌ حٰذِرُوْنَ ﴿۵۶﴾ فَاَخْرَجْنٰهُمْ مِّنْ جَنّٰتٍ

قهرَوی - او مونږه ټول کُدو ویده ویریږو - نو راو ویستل ما دوی لره د باغونو نه

تدارک او شو ۳ ... یعنی فرعون هم ځان ته رب وائی دے رب نه دے بلکه رب رب د موسیٰ او هارون علیهما السلام دے ۳

... یعنی تاسو تیز ... اونه کړو او تاسو که دا خبره او منله نو معلومه شوه چه دے ستاسو استاذ دے په سحر کښې او تاسو دا ته شاګردان یئ او زه به ستاسو سره پوهه شم ستاسو لاسونه او خپے به پرې کړم د اړخ بدل نه او تاسو به زه په سولئ کړم ټول ،

د فرعون هغوی لره ویرول ... ساحرانو او وے پرواه نشته مونږ به خپل مولا ته واپس شو او مونږ د خپل مولا نه طمع ده چه هغه به زمونږ ګناهونه معاف کړی ځکه چه په دې موقع مونږ د ټولو نه اول ایمان راوړو (دا ئې د خپل عمل وسیله کول دی معلومه)

... یعنی په تاسو پسے به فرعونیان درځی ۱۲ ... چه په بنی اسرائیلو پسے لاړ شئ ۱۲ ... دا بنی اسرائیل لږ خلق دی او مونږه هسے کدو ویده ویریږو د دوعا په وسیله دی او مونږ خوسرلئ یو ۱۲ ... الله تعالیٰ فرمائی چه دا کار ده چه ما د فرعونیانو نه د دا ځایونو نه راوویستل او هغه عاجزانو ته هم دا حکومت ورکړو و نو عزت درکو ورکړے او عزت اخستو نکے صرف الله تعالیٰ دے نه بل څوک ۱۲

ﻟﻪ دَ غر په څېر څپې دوې جوړې شوې تهاو رسیدل ۱۲ ﺳٓﻪ دا عظیم توکل وے دَ موسیٰ علیه السلام ۱۲ ﺳٓﻪ نو موسیٰ علیه السلام

وَّعُيُونٍ ﴿٥٨﴾ وَّكُنُوزٍ وَّمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾ كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي

او چینو نه - دَ خزانو او دَ ځایونو دَ عزت نه - دغسے او شو - او په میراث سره ما ورکړل دا

إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾ فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ ﴿٦١﴾ فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ

ځایونه بنی اسرائیلو ته - نو ورپسے شو په وخت دَ نمر راختو - نو هر کله چه اولیدل دواړو ډلو یو بل نو

أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ كَلَّا ۖ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي

او وې ملګرو دَ موسیٰ چه مونږ خو را ونیولے شو - او وې موسیٰ داسے نه ده - یقیناً ما سره زما رب دے

سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ

ما ته به لار اوښائی - نو ما حکم اوکړو موسیٰ ته چه او وهه په همسا خپله سره دا دریاب -

فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٤﴾ وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ

نو شو هر حصه دَ دریاب پشان دَ لوئے غر - او ما او رسول دَ غه ځائے ته

الْآخَرِينَ ﴿٦٥﴾ وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ

ورستنی خلق - او ما بچ کړو موسیٰ او هغه څوک چه دَ ده سره وو ټول - بیا مې

أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم

غرق کړل نور خلق - یقیناً په دے کښے دلیل دے - او نه دی زیات دَ دوی

مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٩﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ

مؤمنان - او یقیناً رب ستا زبردست دے او مهربان دے - او اورولو لره دوی ته قصه

إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَعْبُدُ

دَ ابراهیمؑ - کله چه هغهٔ او وې پلار او قوم خپل ته چه څهٔ محتاجی کوئ تاسو او وې هغوی محتاجی کوو

أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧٢﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ

دَ اصنامو نو تل لره دَ هغوی خنګ کښے ناست یو - او وې هغهٔ آیا اورې ستاسو نه کله چه

دریاب ته چیلې همسا او واهه په وے وخلو کښے دَ موسیٰ علیه السلام صرف اراده وه دریاب په چه اکیلے وُ دَ دریاب کښے نه دَ موسیٰ علیه السلام اراده وه او نه کار وه ۱۲

ﺳٓﻪ بچ کول او نیکی او غرقول کول صرف باری تعالیٰ دے معلوم شوه چه اولیاء او انبیاء نه دَ خپلو دوستانو امداد کولے شي او نه خپل دښمنان هلاک کولے شي دَ دوی کار دا دے چه کله دَ خدائے تعالیٰ قهر راشي نو دوی لره الله تعالیٰ بچ کوی ۱۲ ۱۲

ﻩ په دے قصه کښے دَ الله تعالیٰ دَ وحدانیت صفات دلیل دے چه هر څهٔ صرف الله تعالیٰ کوی څوک هلاکوی او چالره بچ کوی نو معلوم شوه چه برکات ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے او څوک چه دا مسئله منی نو هغوی لره الله تعالیٰ بچ کوی او مخالفینو لره هلاک کوی ۱۲

ﺳٓﻪ دا دلیل نقلی دے دویم دَ ابراهیم علیه السلام نه چه دا مسئله دَ توحید ده مسئله نه ده ابراهیم علیه السلام چه تاسو منئ حقهٔ دا مسئله قوم ته کړے ده چه دا غیر الله دَ نفع رسولے شي او نه ضرر نو معلوم شوه چه برکات ورکوونکے دَ الله تعالیٰ نه بل څوک نیشته ۱۲

ع ۴

تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا

بلل تاسو هغو لره - يا نفع رسوى تاسو ته يا ضرر رسوى؟ وائى دوى بلكه موندلى دى موږ پلاران خپل

كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾ قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ أَنتُمْ وَ

خپل چه دغسې كار يې كولو - ابراهيم اووې آيا وينئ تاسو هغو لره چه بندګى ئې كوئ - تاسو او

آبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

پلاران ستاسو پخوانى - چه يقيناً دوى دشمنان زما دى بې د رب العلمين نه -

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

كوم چه پيدا كړى ئې زه مالره نو هغه به ښوونه كوى ما ته - او كوم چه هغو خوراك راكوى ما ته او اوبه راكوى ما ته -

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾

او كله چه زه ناجوړ شم نو هغه شفا راكوى ما ته - او هغه ذات چه مړ كوى مالره بيا به م ژوندى كوى -

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾ رَبِّ هَبْ لِي

او هغه ذات چه زه طمع كوم چه بخنه به اوكړى ما ته د ګناهو ځما په ورځ د انصاف - اے ربه او بخښه ماته

حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾ وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي

پوهه او يو ځائ كړه ما د نيكانو سره - او مقرر كړه مالره ويښا ښه په روستنو

الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَاغْفِرْ لِأَبِي

خلقو كښې - او كړه ما د وارثانو د جنت د نعمت نه - او اوبخښه ځما پلار

إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا

يقيناً دے لارخطا كړے وه - او مه شرموه ما كله چه راپورته كړے شى خلق - كله چه نفع

يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأُزْلِفَتِ

نه شى رسولے مال او نه ځامن - مګر هغه چه راشى د الله خوا ته جوړ زړه (د شرك نه) او نزدے به شى

ك يعنى دا زموږ د پخوانو رواج دے ١٢

ك يعنى خپل حاجاتو حسم د الله تعالى د اوصم د نور و نه غواړى او زه دا هسے تمام ځان ځپل حاجتونه صرف د الله تعالى نه غواړم (فائده) د ابراهيم عليه السلام قوم مشركان وو هغوى الله تعالى منلو خو د هغه سره ئې نور معبودان په حاجتونو كښې شريكول ١٢

ك دا هغوى ته ابراهيم عليه السلام عقلى دليلونه پيش كوى چه خوراك او څښاك او شفا او مرګ او ژوند صرف د بارى تعالى په قبضه كښې دى نو نور حاجتونه او بركتونه د هغه دى ١٢

ك كوم كار چه د پيغمبر سره مناسب دے دا ګرچه باخوعا ١٢

ك كمال په علم او په عمل كښې ١٢

ك نيك نامى مالره اوكړه چه خلق ځما تابعدارى كوى په دين كښې رضا الله داسى په دا سې دعا كوى: اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِّيْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلَيَّ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِيْنَ ١٢

لہ یعنی تاسو پہ دنیا کښې د څه معبودانو عبادت کولو او د هغو معبودانو نه تاسو او بس څه شو ؟ ١٢ ٣ٖ دا یو پوره ولیل دے د الله تعالیٰ د وحدانیت بیا صم زیات خلق ایمان نه راوړی الله تعالیٰ زبردست طاقت والا دے فی الحال عذاب را وستے شي خو رحیم

الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَمَا

جنت ویریدونکو ته او ښکاره به شي دوزخ بے لارے خلقو ته - او او به ویلے شي دوی ته چرته دی هغه

كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنصُرُونَكُمْ أَوْ يَنتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾

چه تاسو به عبادت کوله - سوا د الله نه - آیا امداد کولے شي ستاسو یا بدلا اخستے شي د ځان د پاره

فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾ قَالُوا

نسکور به او نورځولے شي دوی په دوزخ کښې او نور بے لارے خلق - او لښکرے د ابلیس ټولے - او به وائی دوی

وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾ إِذْ

او دوی به په جهنم کښې جګړه کوی - قسم دے چه مونږ وو په غلطئ ښکاره کښې - کله چه

نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾ فَمَا لَنَا

برابر کړل مونږ تاسو له رب د عالمونو سره - او ضرور غلط کړه وو مونږ لره بے لارے گمراهانو - نو نیشته مونږ لره

مِن شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ

سفارش کوونکے - او نه خالص دوستان - نو که وے مونږ لره واپسی نو مونږ به شو د

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم

مؤمنانو - یقیناً په دے کښې دلیل دے - او نه دی زیات د دوی

مُّؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ

مؤمنان - او یقیناً رب ستا زبردست دے او مهربان دے - دروغژن کړل قوم د نوح

الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾ إِنِّي لَكُمْ

پیغمبرانو لره - کله چه اووئے دوی ته د دوی رور نوح چه ولے نه ویریږئ - څه ستاسو د پاره

رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

استاذی کوم اعتباری - نو او ویریږئ د الله نه او خبره او منئ زما - او نه غواړم ستاسو په دے تبلیغ څه

لما العزة ف الی العذاب ١٢ ٣ٖ ١٠ مرو دلیل نقل د نوح علیه السلام د ذات د عمل او د نیوی بیان هم د چه نوح علیه السلام هم مسئله قوم ته پیش کړے وو چه د الله تعالیٰ نه او ویریږئ او د هغه د عبادات خو ارهغو قوم انکار او کړو نو الله تعالیٰ دوی لره هلاک کړل نو د قصے الله تعالیٰ مشرکان هلاک کوی تر یا روستو بلا په آخرت کښې او الله تعالیٰ د نوح علیه السلام منکر په کشتئ کښې غرق کړل نو د قصے په الله تعالیٰ مونږ تا کوی د عذاب نه په دے بیان کښې اهمیت د توحید د مسئلے دے چه واضح لوی مسئله ده چه نه منونکی د الله تعالیٰ هلاک کړل او منونکی نے بچ شو په دے کښې تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته او هم اتی ته د دوی دینی ٤ٖ کله نکر زندگی چه په هر کار کښې به سر شه دی د الله نه ویریږئ او مرځ هغه به متصرف کښئ او طرز زندگی دا ده چه په هر کار کښې به د نبی کریم صلی الله علیه وسلم تابعداری کوی ١٢ ۵ٖ دا رفع د مانع د اتباع ده یعنی ولے تا خبره نه منئ زه خو ستاسو د ځان د پاره څه نه غواړم او دا بله خبره ده چه حقوق د مال غواړم د فقراؤ د پاره یا ترغیب ورکووم د انفاق ١٢

ـه غریبانو ستا خبره منلے وه په سبو چه هغوی ریاکاره وو نوح علیه السلام او وئے چه د دوی باطن ما ته نه دے معلوم او ښکاره

أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١١٠﴾

مزدوری - نه دے زما مزدوری مگر په رب د عالمونو دے - نو اوویریږئ د الله نه او زما خبره اومنئ.

قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾ قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا

اووئے هغوی آیا او منو ستا او تابع شوی ستا رذیلان دی - نوح او وئے نیشته علم زما په هغے چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي ۖ لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾ وَ

دوی هغه کوی - نه دے حساب د دوی مگر په رب زما دے آرمان که تاسو پوهیدے! - او

مَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾ قَالُوا لَئِن

زه نه شړم مؤمنان - نه یم زه مگر ښکاره ویروونکے یم - هغوی اووے که

لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي

بس نه کړې ته اے نوحه نو شے به ته سنګسار - اووئے هغه اے ربه یقیناً زما قوم

كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾ فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ

دروغژن کړم ما لره - نو او کړه په مینځ زما او د دوی کښې فیصله او بچ کړه ما لره او هغو لره چه زما سره

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ

مؤمنان دی - نو مونږ بچ کړو هغه او هغوی چه د ده سره وو په جهاز ډک کښې - بیا مو

أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

غرق کړل روستو نور ورلره - یقیناً په دے کښې دلیل دے او نه دی زیات د دوی نه

مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ

مؤمنان - او یقیناً رب ستا هغه زبردست او مهربان دے - دروغژن کړل عادیانو

الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ

پیغمبرانو لره - کله چه اووے ورته رور د دوی هود آیا نه ویریږئ - زه ستاسو د پاره

مؤمنان دی نو خه دوی خلکو او شړم زه علیم غیب والا نه یم چه د دوی باطن او پیژنم زه خو نذیر یم

ـه معلومه شوه چه بچ کول صرف د باری تعالیٰ دے او جهاز خو صرف ظاهری سبب وه او شرعی اسباب استعمالول جائز دی خو په اسبابو کښے تاثیر نیشته مثلاً د دوی خوړل جائز دی خو مړه کول صرف د الله تعالیٰ دے ۱۲

ـه معلومه شوه چه غرق کول هم صرف د باری تعالیٰ دے نو اسباب د کوونکی د دوستانو سره او مرستی د دشمنانو سره او صرف الله تعالیٰ دے د اسبابو ظاهرو په اعتبار سره نسبت د هلاک او د امداد غیره په اعتبار د کسب سره کیدی او پس د وفات نه خو اسباب ختم شو نو بیا نسبت د هلاک او امداد اولیاء ته شرک دے ۱۲

ـه دا غلو رم دلیل نقلی دے د هود علیه السلام نه او په دے دلیل کښے د عذاب دنیوی هم بیان دے ۱۲

ـه یعنی غلط خبره نه کوم او پیسے هم درنه نه غواړم نو ولے زما خبره نه منئ

سه په فائده به مناره جوړوئ چه وابه ځئ او لاس نشته پاتی شی (نا فائده) عبث هغه کار دے چه پکښے صحیح فائده نه وی
او عبث کار په ماغه کښے اتفاقی حرام دے او بهره ماغه نه مکروه دے ۱۲ ~~سه~~ باری تعالیٰ د نعمت بیان پخپله اوکړو

رَسُولٌ اَمِیْنٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوْنِ ﴿١٢٦﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ

امانت دار معتبر یم - نو ووېرېږئ د الله نه او زما خبره اومنئ - او نه غواړم ستاسو نه په دے تبلیغ

اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿١٢٧﴾ اَتَبْنُوْنَ بِکُلِّ رِیْعٍ

مزدوری ، نه ده زما مزدوری په رب د عالم ده - آیا جوړوئ په هر وچت ځائے

اٰیَةً تَعْبَثُوْنَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ لَعَلَّکُمْ تَخْلُدُوْنَ ﴿١٢٩﴾ وَاِذَا

نښه چه بے فائده کار کوئ - او جوړوئ خانسته آبادی چه تاسو به همیشه یئ - او کله چه

بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِیْنَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوْنِ ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا

حمله کوئ نو حمله کوئ په ظلم سره - نو ووېرېږئ د الله نه او زما خبره اومنئ - او او ووېرېږئ

الَّذِیْٓ اَمَدَّکُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾ اَمَدَّکُمْ بِاَنْعَامٍ وَّبَنِیْنَ ﴿١٣٣﴾ وَجَنّٰتٍ

د هغه الله نه چه امداد ئے کړیدے ستاسو د هغه نعمتونو سره چه تاسو ئے معلوم وئ - هغه امداد کړیدے ستاسو په څارو

وَّعُیُوْنٍ ﴿١٣٤﴾ اِنِّیْٓ اَخَافُ عَلَیْکُمْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿١٣٥﴾ قَالُوْا سَوَآءٌ

او ځامنو او باغونو او چینو - زه وېرېږم په تاسو د عذاب د لوئے ورځے نه - هغوی اووے برابره ده

عَلَیْنَآ اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَکُنْ مِّنَ الْوٰعِظِیْنَ ﴿١٣٦﴾ اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ

په مونږ که وعظ کوے ته یا نه کیږے نصیحت کوونکے - نه دی دا مګر خبرے عادت

الْاَوَّلِیْنَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِیْنَ ﴿١٣٨﴾ فَکَذَّبُوْهُ فَاَهْلَکْنٰهُمْ ۭ اِنَّ فِیْ

د پخوانو دے - او نه یو مونږ په عذاب شوی - نو دروغژن کړو دوی هغه نو مونږ هلاک کړل هغوی - یقیناً په

ذٰلِکَ لَاٰیَةً ۭ وَمَا کَانَ اَکْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ﴿١٣٩﴾ وَاِنَّ رَبَّکَ لَهُوَ الْعَزِیْزُ

دغه کښے دلیل دے - او نه دی زیات د دوی نه مومنان - او یقیناً ستا رب زبردست او

الرَّحِیْمُ ﴿١٤٠﴾ کَذَّبَتْ ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِیْنَ ﴿١٤١﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ

مهربان دے - دروغژن کړل ثمودیانو پیغمبران نو لره - کله چه اووے دوی ته رور د دوی صالح

شکه چه هغوی به وے چه
مونږ همیشه نعمت ند دے
معلوم - چه د دوه مهربان
ستاسو سره هغه لوے
الله کړے ده نو ولے د
هغه د احسان نه انکار کوئ
~~سه~~ دا د پیغمبر علیه السلام
دعوت دے چه هغه
ویریږی چه هغوی به
دوزخ ته لاړ شی نو دا د
زړه دعوت دے او که زړه
دعوت زړه ته رسی خو
چه سړے ضدی نه وی
او تش د خولے دعوت نو په
ته رسی د زړه د دعوت
مثال داسے دے لکه چه د
یو سړی بچے د بلا په سر
ناست وی نو د غه پلار
ویریږی او آواز ورکوی
چه بچیه د بلا نه لرے شه
~~سه~~ یعنی حسب شان هغه
کړه د دوی مونږ ستا خبره
نه منو دا ستاسو نیکانو
دستور دے ۱۲ ۱۲
~~سه~~ نو د پیغمبر انو دروغژن
کول غلط نا اشنا شے نه دے
او خلک چه خلاف کوی د
حق نه نو هغوی لره خدائے
تعالیٰ هلاک کوی دا هم
نا اشنا خبره نه ده ۱۲
~~سه~~ دا پنځم دلیل نقلی دے
د صالح علیه السلام د چه دا
مسئله د توحید نو ے نه ده
صالح علیه السلام هم قبل

قوم ته دا مسئله کړے وه چه د الله نه او وېرېږئ او ما چه تاسو نه ښه د هغه نه غواړئ برکات ورکوی که مرفی هلاک دے او په دے کښے دوی
عذاب هم بیان دے چه د صالح علیه السلام قوم د مخالفت په وجه هلاک شوے دے نو د غسے نور مخالفین به هم هلاک شی ۱۲

له فساد قران شرک او بدعت او قانون د غیر الله ته وائی نو اصلاح توحید او سنت او قانون د الله تعالی دے ۲
کله چه دا یې د حق تهمتونه

أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾ وَ

آیا نه ویریږئ - یقیناً زه تاسو ته استازے یم معتبر - نو د الله نه او ویریږئ او ځما خبره او منئ - او

مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

نه غواړم ستاسو نه په دې څه مزدوري - ځما مزدوري یواځے په رب د عالم دے -

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ ﴿١٤٦﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾ وَزُرُوعٍ

آیا پریښے به شئ تاسو دلته په آرام - په باغونو او په چینو - او په فصلونو

وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾ وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾

او په کجورو کښے چه وږی د هغو تازه دی - او تاسو په غرونو کښے کورونه په استادئ سره -

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٥٠﴾ وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾ الَّذِينَ

نو او ویریږئ د الله نه او ځما خبره او منئ - او مه منئ حکم د ظالمانو - کوم چه

يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ

وراني کوی په زمکه کښے او روغوالے نه کوی - او وے ویل هغوی یقیناً ته

الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ

ساحر یې - ته هم یو سړے یې زمونږ په شان - نو پیش کړه دلیل که یې ته

الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾ قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

رشتونے - او وے ویل هغه دا اوښه ده دے لره واره د اوبو او تاسو لره واره د اوبو د ورځے مقرره

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾ فَعَقَرُوهَا

او مه رسوئ دې ته تکلیف نو او به نیسی تاسو لره عذاب د ورځے لوئے - نو زخمی کړه دوی هغه

فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٧﴾ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَ

لره نو شو پښیمانه - نو او نیوه دوی لره عذاب - یقیناً په دې کښے دلیل دے - او

۳ لیډ ول ده چه انو مشرکانو د ستو د ے نو د توحید د مسئلے سره الزامونه او ګنګ وامی ته لازم دی نو چاته په تکلیف او رسی د توحید په بیان کښے د اسلام د سعادت ده نو د لیدو سره د ے شکر او باسی ۱۲
کله چه هغوا و وے چه کومے لره یوه اوښه را و باسه او چه هغه بلاربه وی او لنګه شی نو هغے کا الله تعالی او کړ دا او هغه اوښه چه یره فتنه وه نو قوم وار کښے دوه د او بو سکلو د خاروو د پاره د غرا و سره او کړ د غه اوښه پئ به تپول ښار ته پوره کیدل نو دغو کم بختانو د غه اوښه زخمی کړه نو عذاب پرے راغے ۱۲
عه دا د عذاب منشاء وه چه دوی د الله تعالی په پیغمبر پورے ټوقے او کړے لکه د ابوجهل د عذاب منشاء ټوقے وے په نبی کریم صلی الله علیه وسلم پورے او د ابوسفیان رضی الله تعالی عنه د ایمان منشاء رسیبه دا وه چه هغه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم بے ادبی نه کوله - (رفائد ۵) د عذاب په شروع کښے دوی او وے چه صالح علیه السلام محمد شو چه د کفار نه

ځکښے کړو نو دوی هلاک شو او د یونس علیه السلام قوم تو به کار شو نو هغوی ځکه بچ شو ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

ك ۱ ٔ: اشپږم دلیل نقل وه د لوط علیه السلام ته او کړنیوی عذاب بیان پکښې شوې یعنې دا د توحید مسئله لوط علیه السلام هم بیان کړې ده چه صرف د خپل مالک نه ویریږئ او د هغه د احکامو اتباع کوئ او اطاعت د رسول هم ... او د ژوند طریقو ... کوئ نو ... ژوندګی به ستاسو د توحید او د

مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾ كَذَّبَتْ

نه وو زیات د دوی نه مؤمنان - او یقیناً ستا رب زبردست او مهربان دے - دروغجن کړل

قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

قوم د لوط پیغمبران لوره - کله چه او وے دوی ته ورور د دوی لوط آیا نه ویریږئ -

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ

زه تاسو ته استازے یم امانت دار - نو او ویریږئ د الله نه او زما خبره اومنئ - او نه غواړم ستاسو نه

عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾ أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ

په دې مزدوری - نه دے زما مزدوری صرف په رب د عالم د ده - آیا راځئ تاسو نارینو د

مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ

عالم نه - او پریږدئ هغه چه پیدا کړی دی تاسو لره رب ستاسو بی بیانې ستاسو - بلکه تاسو

قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾

ظالم قوم یئ - هغوی اووے که منع نه شوې اے لوط نو ته به او وویستلے شې -

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

هغه اووے زه ستاسو د عمل بد ګڼونکے یم - اے ربه بچ کړه ما او خاندان زما د عذاب د عمل د دوی نه

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا

نو بچ مو کړو هغه او اهل د هغه ټول - مګر یوه بوډۍ چه شوه په پاتے کیدو نکو (د عذاب) کښې - بیا مو هلاک

الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾

کړل نور - او وما اووروله په دوی باندے باران - نو ناکاره دے باران د وډرولو شوو -

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ

یقیناً په دې کښے دلیل دے - او نه دی زیات د دوی مؤمنان - او یقیناً رب ستا

او طریقه د ژوندګی به ستاسو د اتباع د پیغمبر وی او زه هم ستاسو نه د مزدوری طمع نه غواړم او بل تاسو خپل خواهش په صحیح طریقه د خپلو ښځو نه پوره کوئ غلط کار مه کوئ نو هغوی په ځائے د منلو په لوط علیه السلام باندے د ډباؤ د کړو نو الله تعالیٰ د هغه قوم هلاک کړې وو او د لوط علیه السلام خاندان الله تعالیٰ بچ کړو او ښځه ئې منافقه وه نو هغه الله تعالیٰ هلاک کړه نو معلومه شوه چه وسیله اتباع د ذوات فاضله وه په نفس نسب او تعلق باندے کار نه کیږي نو په دغه شکل چه څوک د الله تعالیٰ نه خلاف کوي نو هغه به هلاک کیږي او څوک چه د الله تعالیٰ حکم مني هغه به بچ کیږي نو صاف معلومه شوه چه بچ کوونکے او امداد کوونکے د دوستانو سره او هلاک کوونکے د دشمنانو صرف الله تعالیٰ دے انبیاء او اولیاء ملائک او جنات نه دی ۲ ٔ یعنی ناروا عمل په تا کښې کوئ ۳ ٔ یعنی وطن زموږ نه به تا به تګ او باسو ۴ ٔ د ده د وه چینګړی ... لوټونه د ... و ... رسیدا و زغورلا ۵ ٔ د کاڼو باران ... الله تعالیٰ اوورولو ۶ ٔ دا پوره دلیل دے د الله تعالیٰ د وحدانیت چه ټول څوک هغه کوی نو هغه کوی څوک څان نه شی بچ کولے او نه چا لره هلاکولے شي نو متصرف او برکت والا صرف الله تعالیٰ دے

ك وئيل نقلى اوقوم د شعيب عليه السلام نه سره د عذاب دنيوى نه يعنى د توحيد مسئله شعيب عليه السلام بيان کړه ورو
پس مرسته د الله تعالى نه او وير يږئ د غير الله نه حاجات مه غواړئ او څوا خبره او منئ او اوکئ او تله پوره ورکوئ چه د خلقو

ع ٩
١٢

لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾ كَذَّبَ أَصْحَابُ لْئَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾ إِذْ قَالَ

زبردست دے او رحم والا دے - دروغژن کړل د ځنګل خلقو پيغمبرانو لره - کله چه اووے

لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ

هغوی ته شعيب آيا تاسو نه ويريږئ - زه تاسو ته استازے امانت دار يم - نو او ويريږئ د الله نه

وَأَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

او خبره زما او منئ - او نه غواړم ستاسو نه په تبليغ مزدوري - ځکه مزدوري زما په

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾ وَزِنُوا

رب د عالم ده - پوره ورکوئ پيمانه او مه کيږئ کم ورکونکي - او تول کوئ

بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا

په تله برابر - او کم مه ورکوئ خلقو ته څيزونه د دوی او مه کيږئ

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

په زمکه کښے وران کوونکی - او او ويريږئ د هغه چه پيدا کړی ئے تاسو او مخکنی مخلوق -

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ

اووے هغوی چه يقيناً په تا سحر شوے دے - او صرف ته يو سړے ئے زمونږ په شان او ځکه مونږ

نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾ فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ

ګمان کوو په تا د دروغژن - نو راتا وکړه په مونږ ټوټے د آسمان نه که

كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾ فَكَذَّبُوهُ

ته رشتونے ئے - هغه اووے ځما رب پوهيږي په عمل ستاسو - نو دروغژن کړو دوی هغه

فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

نو اونيول دوی عذاب د ورځے د سورى - يقيناً دا عذاب د لوئے ورځے وو -

څيزونه کم مه ورکوئ او فساد په زمکه کښے مه کوئ فساد قرآن شرک او بدعت او قانون د غير الله ته وائی او اصلاح توحيد او سنت او قانون د الله ته وائی نو قوم ورته اووئے چه پتا جادو شوے دے او دروغ وائے مونږ ته ټوټے د آسمان نه راوله راته وکړه هغه اووے چه عمل ستاسو خدائے تعالى ته معلوم دے د عذاب فيصله د هغه سره ده نو په هغوی داسے عذاب راغے چه ګرمي ډيره زياته شوه نو دوی په وخت ورځې روان شو نو په عذاب کښے هلاک شو وفيه الله تعالى خالقين هلاکوی په دے قصه کښے د الله تعالى د وحدانيت پوره دليل دے چه عذاب ورکوونکے صرف الله تعالى دے د هغوی معبودان خپل عابدان نه شی بچ کولے بچ کوونکے صرف الله تعالى دے نو حاجتونه پوره کوونکے او برکت والا صرف الله تعالى دے ١٢
سلا شعيب عليه السلام ايکے او مدين دواړو ته وليږلے شو وه مدين مرکزی ښار وه او ايکه ئے متعلقات وو ١٢
سلا د شعيب عليه السلام قوم تاجران وو په تول او پيمانه کښے به ئے نقصان کولو او شرک به ئے هم کولو نو شعيب عليه السلام د دے دښمن کول د توحيد او اصلاح د معاشره دعوت ئے ورکولو سکه يعنى زه عذاب نه شم درکولے خدائے ته ستاسو عمل معلوم دے عذاب به هغه درکوی ١٢ ١٢

لہ دا قرآن صفت دے چہ دا ډیر عظمت لرونکے دے او په صحیفو کښې د مخکینو خلقو ذکر شوی دے او هغه مضمون موجود دے
لے امتی وه ملائکه جبرئیل علیه السلام دے وصف ئې عربی دے او دا مسئله په کښې دوه تعریفات او جرګه څه حرف الله لره وی
لې امتی وی ملائکه جبرئیل علیه السلام وو

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ

یقیناً په دے کښې دلیل دے۔ او نه وو زیات د دوی مومنان۔ او یقیناً رب ستا

لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾ وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ

زبردست او مهربان دے۔ او دا قرآن رالیږل شوی د رب العلمین دے۔ راوړے دے دا لره

الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ

امین روح ملائک (جبرئیل امین) ستا زړه ته چه شے ته د یرو ونکو۔ په ژبه

عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً

صافه عربي۔ او دا قرآن په مخکینو کتابونو کښې لیک دے۔ او آیا نشته دوی لره دلیل دا

أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ

چه پیژني دے قرآن لره علماء د بني اسرائیلو۔ او که مونږ رالیږلے وے دا قرآن په بعضې

الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾ كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ

عجمیانو باندے۔ نو لوستلے به ئې هغه دوی ته نو دوی به یاندرا وړے په دے قرآن۔ دغسې داخلوو مونږ

فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

په زړونو د مجرمانو کښې۔ ایمان نه راوړي په دے ترڅو چه او وینی عذاب دردناک۔

فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

نو رابه شي دوی ته عذاب ناڅاپه او دوی به خبر نه وی۔ نو وابه وائی دوی آیا مونږ ته انتظار کیدے شي

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَاءَهُم

آیا عذاب زمونږ زر غواړی! - آیا فکر دے ستا وی چه که فائده ورکړو دوی لره څو کالو بیا راشی دوی ته

مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا

هغه عذاب چه د دوی سره ئې وعده وه - منع به نه کړی د دوی نه عذاب هغه شے چه دوی به فائده اخیسته او هلاک

لہ دا قرآن صفت دے چه دا نازل شوی دے په صحیفو کښې مخکینو حقیقت دے او دا مضمون موجود دے
لے امتی وی ملائکه جبرئیل علیه السلام دے
وله ئې نه منی او په مجبور هم
نازل شوی دے چه مونږ پوهیږو د دوی
د تکبر کولے او دا قرآن به ئې
کمال سره د دوی پیژندلو نیکو
ایمان نه راوړی نو چه عذاب
راشی بیا به وهی لیکن وخت
منل به ئې کاره وی وي
لہ دا که ان مه کوه چه دا
قرآن نبی کریم صلے الله علیه
وسلم د ځان جوړ کړے دے
او دا ګمان هم مه کوه چه
جبرئیل به په کښې څه غلط
کړے وی هغه خو امین دے
او دا ګمان هم مه کوه چه نبی
کریم صلے الله علیه وسلم
به پرے نه پوهیږی دا
خو نبی کریم صلے الله علیه و
دوی ته په صافه عربی ژبه راغلے
وے او دا ګمان هم مه کوه چه
د قرآن مسئله نوے ده
بلکه دا مسئله په مخکینو
کتابونو کښې هم وه او علماء
د بنی اسرائیلو ورله پیژنی
دا پوره دلیل دے چه قرآن
د حقیقت خو دا خلق پرے
ایمان نه راوړی ترڅو چه
عذاب راشی خو بیا به
وخت ایمان منظور نه وی
او که عذاب څه زمانه پس
راشی بیا هم د دوی اسباب
وعیش د دوی نه شی بچ کولے
لہ دا زورنده ده چه
دوی وائی مونږ ته نه منو
عذاب را ولی نو الله تعالی
فرمائی اے احمقانو څه عذاب غواړئ څه عذاب څه آسان شے دے که څه موده زمانه د دوی ته صبر او کرم اخر به عذاب
راشی بیا به د دوی لره د دوی اسباب د عیش د عذاب نه بچ نه کړی ۔۔

ے دا او اول اعتراض جواب دے سوال دا چه وو ته شیطان راځی جواب دا چه نه دے وو شیطان سره د قرآن مناسب نو دے دے

د آدمیانو د قرآن نه لرے کړے شوے دے ۱۲ ۔ نګه دا امر دے چه هر کله تصرف وانامر دا تعالٰی دے او د الذین لره حقه

مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُوْنَ ﴿٢٠٨﴾ ذِكْرٰى ۛ وَمَا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٢٠٩﴾ وَمَا

هلاک کړے مونږ هیڅ کلے مګر حقو لره ویروونکی وو ۔ د پاره د نصیحت ۔ او نه یو مونږ ظالمان ۔ او نه دی

تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢١٠﴾ وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٢١١﴾ اِنَّهُمْ

راوړے دا قرآن دلته شیطانانو ۔ او نه دے مناسب حقو لره او نه د حقو ته شته ۔ یقیناً دوی

عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُوْلُوْنَ ﴿٢١٢﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُوْنَ

د آوریدو د قرآن نه لرے کړے شوی دی ۔ نو مه بله د الله سره بل اِله نو شے به

مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ ﴿٢١٣﴾ وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ ﴿٢١٤﴾ وَاخْفِضْ

په عذاب ۔ او ویروه قبیله نژدے خپله ۔ او ښکته کړه

جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢١٥﴾ فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ

لاس خپل په حقو باندې چه ستا تابعداری کوی د مؤمنانو نه ۔ او که دوی خلاف کوی ستا نو او وایه

اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢١٦﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِيْ

چه زه بیزار یم د هغے نه چه تاسو هغه کوئ ۔ او تکیه او سپاره زبردست مهربان خدائے ته ۔ کوم چه

يَرٰىكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ﴿٢١٨﴾ وَتَقَلُّبَكَ فِي السّٰجِدِيْنَ ﴿٢١٩﴾ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٢٠﴾

وینی تا کله چه پاڅې ته ۔ او ستا راتلل ستا په مونځ ګذارو کښې ۔ یقیناً الله هر شے اوریدونکی او پوهیدونکی دے ۔

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ

آیا خبر کړم تاسو په هغه چا چه راځی حقو ته شیطانان ۔ راځی هر دروغژن او

اَثِيْمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كٰذِبُوْنَ ﴿٢٢٣﴾ وَالشُّعَرَاۤءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٤﴾

ګناهګار ته ۔ راوړی غوږ ورته او ویلے خبرے او زیات د دوی دروغژن دی ۔ او د شاعرانو تابعداری کوی ګمراهان

اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِيْ كُلِّ وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ﴿٢٢٥﴾ وَاَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٢٢٦﴾

آیا نه وینې ته دوی چه په هر خیال میدان کښې سرګردان دی ۔ او دوی وائی هغه خبره چه هغه نه کوی ۔

هلاک کړل او قرآن حقه
رالیګلے دے او دا د توحید
مسئله د شیطانانو وو
نو صرف الله تعالٰی لره بله او
خپلے قبیلے ته هم دا مسئله
کوه او د تابعدارانو لحاظ
کوه او د الذین نو پروا مه
ستا او د حقو نه جدا شه
او حقان خدائے تعالٰی ته
او سپاره حقه ته ستا
حالات معلوم دی کله چه ته
د مونځ ګذار و اندازه اخلے
شیطانان دروغژنو خلقو ته
راځی او اکثر دروغ ورته
راوړی ۱۲
ستا د اسلوک دے د اتباع
سره ۱۲ ۔ نګه د اسلوک نو
د انبیاؤ سره ۔ شته دا
تسلی وه دا چې ته ۱۲
نګه ۔ شعر یو کلام دے چه
ښکلے بنه وی او څه ښکلے
بد وی نو نه هر شعر غلط
دے او نه هر شعر صحیح ګڼ
نګه دا د دوهم اعتراض جواب
دے سوال چه دے شاعر
دے پیغمبر نه دے جواب
د شاعرانو تابعداران خو
ګمراهان وی او غلط خیال
خبرے کوی بے عمله او دا
پیغمبر خو دا سے نه دے د ده
تابعداران خو صحیح خلق دی
او دے خو صحیح خبرے
کوی نه خیال غلط خبرے ۱۲

۱۲ ۱۲ ۱۲

له واو صحيح شعراء مال دے. ۳ په دا نازل شو يعنے دا سورت پس د شعراء نه او قبل د قصص نه د ورمتوسط مکه مکرمه. اصلي مقصد د سورت نمل دا دے چه تصرف والا او برکت والا صرف الله تعالیٰ دے

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ

مگر هغه چه ایمان ئے راوړے دے او کوی نیکی او یادوی الله ډیر. او بدل اخلی پس د

بَعْدِ مَا ظُلِمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

حق نه چه ظلم شوی په هغوی او معلوم به کړی ظالمان چه کوم طرف ته به دوی واپس شی.

سُورَةُ النَّمْلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثٌ وَتِسْعُونَ آيَةً وَسَبْعُ رُكُوعَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

آیتونه ۹۳	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (امداد غوا ړم)	رکوع ۷

طس ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ

طس. دا آیتونه د قرآن او د ښکاره کتاب دی. - خوښه ده او مبارکی ده

لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

مؤمنانو ته. - کوم چه سم کوی مونځ او ورکوی برخه د خدائے پاک او دوی

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ

په آخرت باندے یقین کوی. - یقینا کوم خلق چه ایمان نه راوړی په آخرت ما ښائسته کړی دی دوی ته

أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ

بد عمل د دوی نو دوی بے عقله دی. - د دوی د پاره بد عذاب دے او دوی

فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾ وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ

په آخرت کښے تاوانیان دی. - او تا ته ازده کولے کیږی قرآن د طرف نه د

حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ

حکمت والا او پوهه ذات نه. - کله چه او وئیل موسیٰ خپل ټبر ته چه زه وینم اور - را به وړم تاسو ته

مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

د هغه نه خبر یا به راوړم تاسو ته لمبه بلَه شوے چه تاسو گرم شئ -

مکه چه د لوئے علم والا او د لوئے قدرت والا صرف الله دے نه غیر، نه نکوی موسیٰ علیه السلام ته چه نور د ونه او ویلی زعلیه السلام ته هغه معلوم نه شو او لوط علیه السلام او صالح علیه السلام ځان د عذاب نه نه شو بچ کولے او هغه مخالف هغوی نه شو هلاکولے او خوبیوه نو نه دی. په ترتیب قرآن کښے (۲۷) او په نزول کښے (۴۸) دے ۱۲

ع ۱۵

ـــه و تفهیم دے د پاره د ترغیب اتباع د سورت ته چه زړه دا سورت کښانه د دایم بلکه هادی د قرآن آسمانی آیتونه دی او د مؤمنانو د پاره خوښه او زیرے دے کوم چه بدنی او مالی قربانی کوی او عقیده هم د هغوی خه وی په آخرت باندے ۱۲

ـــه دا د عذاب اخروی بیان دے چه د یا یقین خراب شی نو نا کاره عمل دوی ته ښه ښکاره شی نو دے چه دا غلط اراده او کړی نو باری تعالیٰ د هغوی اراده پوره کړی نو دوی به په عذاب بیعی

ـــه دا ترغیب دے قرآن ته او تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته چه کړ دا خلق قرآن نه منی نو د دوی پروا مه ساته دا د خدائے تعالیٰ کتاب دے ۱۲. ـــه دا اولنی قصه ده کوم د مقصد د پاره چه غیب دان صرف باری تعالیٰ دے موسیٰ علیه السلام د خدائے تعالیٰ نور معلوم نه کړو ۱۲

سه باری تعالیٰ فرمائی اے موسیٰ زه لوئے طاقت والا او لوئے علم والا زه یم نو برکت ورکو وکی زه یم نو ما چتونه ځما نه شو او پکې موسیٰ
علیه السلام غو نو رته نار او وی نو معلومه شوه چه په غیب صفه عالم نه وه نو ما چتونه په ګنګله پوره کړی رقا نه العزیز الحکیم

فَلَمَّا جَآءَهَا نُوْدِيَ اَنْۢ بُوْرِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۭ وَسُبْحٰنَ

پس هر کله چه راغے حضرت ته اواز ورته او کړے شو چه برکتمن دے هغه چه په اور کښې دے او هغه کس او پاکي ده

اللّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ يٰمُوْسٰٓى اِنَّهٗٓ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝٩

رب د موسیٰ او پاکی ده الله چه رب د عالم دے اے موسیٰ زه الله یم زبردست او حکمت والا -

وَاَلْقِ عَصَاكَ ۭ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ۭ

او وغورزوه امسا خپله - پس چه او یې لیده هغه لړزیده ګویا چه ښامار وه نو واپس شو او شا یې وګرځوله او واپس نه

يٰمُوْسٰى لَا تَخَفْ ۣ اِنِّيْ لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُوْنَ ۝١٠ اِلَّا مَنْ ظَلَمَ

اے موسیٰ مه ویریږه - ځما په مخکښې نه ویریږی پیغمبران - مګر هغه څوک چه ظلم او کړی

ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوْۗءٍ فَاِنِّىْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝١١ وَاَدْخِلْ يَدَكَ

بيا نیکي او کړی په بدل د بدئ کښې نو یقیناً زه بخښونکے او مهربان یم (هغه له) او داخل کړه لاس خپل

فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاۗءَ مِنْ غَيْرِ سُوْۗءٍ ۣ فِيْ تِسْعِ اٰيٰتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ

په ګریوان خپل کښې را او به وځی سپین بے د عیب نه - (الارشاد) سره د نهو دلائلو فرعون

وَقَوْمِهٖ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝١٢ فَلَمَّا جَاۗءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا مُبْصِرَةً

او قوم د هغه ته - یقیناً دوی قوم نافرمان دی - هر کله چه راغلل دوی ته دلائل ځما د پوهه کولو د پاره

قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝١٣ وَجَحَدُوْا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا

نو هغوئ او وئيل دا سحر ښکاره دے - او انکار او کړو هغوئ د دغو دلائلو او یقین کړے وه په هغو زړه لو د هغو

وَّعُلُوًّا ۭ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝١٤ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا

ظلم او تکبره د وجه نه - نو او ګوره چه څرنګے شو انجام د مفسدانو - او یقیناً ما ورکړے وه

دَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ فَضَّلَنَا عَلٰي

داؤد او سلیمان ته علم - او او وے هغوی قول صفتونه ثابت دی الله لره چه هغه مونږ غوره کړو

كارو ــ د خدائے تعالیٰ نعمت ښځے نه لوته شکر دا ده چه سړے او خوری او بیا او وائی چه الحمد لله اے الله حمد و ثنا
خاص تا ما لره را کړے وه نه بد چا د غیبے هیڅ دے ١٣

تو وے سورت مقصد وے په دلالت کوی په لوئے قدرت او په لوئے علم د الله تعالیٰ باندې او ګوره موسیٰ علیه السلام ته نور او سلیمان علیه السلام ته هغه معلوم نه شو او لوط علیه السلام او صالح علیه السلام نه ځان بچ کولے شو او نه ئے خپل مخالف هلاکولے شو ١٢ سګے ما موسیٰ علیه السلام ته معجزه ورکوی الله تعالیٰ چه د هغه د پیغمبرئ دلیل به وی نو هغه په دا د توحید مسئله قوم ته کوی چه غیبدان او کارساز صرف باری تعالیٰ دے ١٢ سګے تو ویریده د موسیٰ علیه السلام نه صاف معلومه شوه چه هغه غیبدان نه وو ١٢ سګے دا معلومه شوه چه معجزه په قدرت کښې نه وو او نه اختیار کښې خبره وی لاس د موسیٰ علیه السلام په کار او د هغه نه سپین کیده په دے سپین کیدو کښې د هغه اختیار نه وو ١٢ سګے دا دویمه قصه وه دلالت کوی په دے خبره چه غیبدان صرف الله تعالیٰ دے او ګوره سلیمان علیه السلام دومره لوئے پیغمبر او هغه ورته معلوم نه شو غیبدان نه وو ١٢ سګے یعنی دا زمونږ غوره کول صرف د الله تعالیٰ

سله د اولاد مراد دے الله تعالیٰ ... ۔ سله هغه شے چه ورته هغه ورثه خو وړو اولاد
په حکومت کښې ... ۔ سله سلیمان علیه السلام ... لښکرې جمع کولے ۔ سله ...

كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾ وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ

په ډیرو مؤمنانو بندګانو خپلو باندې ۔ او میراث واخستو سلیمان د داؤد نه او وئیل

يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ

ای خلقو! ښوولې شوې ده مونږ ته خبرې د مرغانو او راکړې شوې ده مونږ ته هر څیز (ضروري) یقیناً

هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ

دا ښکاره مهرباني ده ۔ او جمع شوې سلیمان ته لښکرې د هغه د پیریانو

وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ

او انسانانو او مارغانو نو هغوی جماعت جماعت شو ۔ روان شول تر دې چه کله راغلل میدان د میګوتو ته

قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ

او وئیل میږي (سردارې) ای میګوتو لاړشئ کورونو خپلو ته ۔ چه اونه ځپي تاسو لره سلیمان

وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ

او لښکرې د هغه او دوی به خبر نه وي ۔ نو مسکې شو (سلیمان) خندا کونکے د خبرې د هغې نه او وئیل

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ

ای ربه ما په قسمت کړه چه شکر اوکړم د هغه نعمت ستا چه تا مهرباني کړې په ما او ما په مور و پلار

وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ

او چه اوکړم نیکي چه ته خوشحاله شې په هغې او شامل کړه ما په خپله مهرباني سره په نیکو بندګانو

الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾ وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ

خپلو کښې ۔ او تلاش کولو هغه د مرغانو نو وئیل او وګوره ولې نه وینم هدهد یا دے

مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾ لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي

غائب ۔ سزا به ورکړم هغه لره عذاب سخت یا به حلال کړم هغه لره یا به پیش کړي ما ته

الله تعالیٰ سلیمان ته ... خوشحاله نه مشکل شو او په اختیار د هغه او خندا (فائده) خندا ... سپړ په خپله واوري ... او چه ... دا ... اول قسم خندا ته تبسم ... ضحك او دریم ته قهقهه وائي ... شه دا په توسل قرآن او قطعي ... وسیله نه غواړم بلکه اے مولا ما په خپله مهرباني سره په نیکو بندګانو کښې شمار کړه ... چه اے خدایه ... رحم اوکړه او ... جنت ته ما بوزه ... په خپله مهرباني سره نو صحیح او یقیني وسیله ده او اتفاق ده ... چه سره اتفاق ... شک او اختلاف ۱۲ ۔ سله ... سلیمان علیه السلام حاضر ... هدهد ... د سورت مقصد ... پوره کوه ... حرکت ... کښې هغه ... علم ... په هغه ... پوره ... معلوم نه شو نو هغه ...

... او قت ... الله تعالیٰ ... سلیمان علیه السلام ته خوشحال ...
... خبره ده ۱۲ ۔ سله ... نه کیږي ۱۲

ـــه هدهد علم وه چه سلیمان علیه السلام عالم الغیب نه دے لکه حنفیه اعتقاد ورکوي وه ۱۲ ـــه بدعات او شرکیات د شیطان په صورت د عبادت ښکاره کړیدي نو ځکه بدعتي د خپلو بدعاتو نه توبه نه او باسي ځکه دوئ ته عبادت ښکاري نو ځکه د بدعتي عمل لغوه دے

بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيْدٍ فَقَالَ اَحَطْتُّ بِمَا لَمْ تُحِطْ

دلیل ښکاره - نو حصار شو هدهد لږ (فراغ) نو ووې هغه او زه عالم شوم په هغې چه ته پرې نه دې

بِهٖ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَاٍۭ بِنَبَاٍ يَّقِيْنٍ ﴿٢٢﴾ اِنِّيْ وَجَدْتُّ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ

عالم او ما راوړې ده تاته د سبا نه خبره یقیني - ما بیا موندلې یوه ښځه چه حکومت کوي په هغو

وَاُوْتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَّلَهَا عَرْشٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدْتُّهَا وَقَوْمَهَا

او هغې ته ورکړې شوې دي هر شي نه (ضروري) او د هغې لوی تخت دے - ما بیا موندلې هغه او قوم د هغې

يَسْجُدُوْنَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ

چه سجده کوي نمر ته سوا د الله نه او ښائسته کړي دي ورته شیطان بد عملونه د دوی

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٢٤﴾ اَلَّا يَسْجُدُوْا لِلّٰهِ

نو هغه منع کړي دي دوی له لوی لارې (د اسلام) نه نو دوی لاره نه مومي حق ته - چه سجده نه کوي الله ته

الَّذِيْ يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُوْنَ وَ

کوم چه ښکاره کوي پټ شے په آسمانو نو او په زمکه کښې او پوهیږي په هغې چه پټوئ تاسو او په هغې

مَا تُعْلِنُوْنَ ﴿٢٥﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٦﴾ قَالَ سَنَنْظُرُ

چه ښکاره کوئ تاسو - (د لوی بادشاه) الله نشته معبود حقیقي سوا د هغه نه رب د لوی عرش دے - او ووې سلیمان

اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾ اِذْهَبْ بِّكِتٰبِيْ هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَيْهِمْ

تحقیق گورو مونږ چه رښتیا وائې ته یا ئې د دروغژنو نه - یوسه زما کاغذ دا نو وغورزوه دوی ته

ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾ قَالَتْ يٰاَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّيْ اُلْقِيَ

بیا واپس شه د هغوی نه او گوره چه څه جواب ورکوي - او ووې هغې اے غټانو ما ته وغورزولے شو

اِلَيَّ كِتٰبٌ كَرِيْمٌ ﴿٢٩﴾ اِنَّهٗ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿٣٠﴾

ورته کتاب عزتمند - دا کاغذ د سلیمان نه دے (مطلب ئې دا دے) چه اسلام قبول کړئ صرف په نوم د الله چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے

خو چه حقله توبه نه کوي ځکه په حقیقت کښې مدعي کوم دے نو ځکه په بدعتي اعتقادي په مرغ دریږي ۱۲

ـــه وا د هدهد اعتقاد دے چه په غیب پوهه عالم صرف الله تعالیٰ دے ۱۲

ـــه دا دے تخت په مقابله کښې د دنیا د بادشاهانو تختونه هیڅ هم نه دي ۱۲

ـــه په سره د هدهد او دربیږ دا خبره د ادب نه خلاف ده (قصه) هدهد لا په سلطه لوئ محل وه په روشندانه کښې لاړ او کاغذ ئې د بلقیس مخ ته ارتباؤ کړو او هغې د غم په آرام کاوه او حقه خیره احتیاط وه نو هغه خیرانه شوه بیا هغې هدهد او لیده په روشندان کښې نو هغې ته پته اولګیده چه کاغذ دا راوړیدے نو هغې هغه په کاغذ ځان پوهه کړو بیا ئې ځبرانو ته او لوستو ۱۲

ـــه چه اے مشرانو ما ته یو عزتمند کاغذ راغلے دے د هغه مضمون دا دے چه دا کاغذ د سلیمان نه دے او دا مطالبه ده چه اسلام د صرف د الله تعالیٰ نه غواړي او اسلامي حکومت او منئ دا مطالبه د کرسئ نه ده بلکه د ایمان ده ۱۲

ـــه یعني مطالبه دا ده چه مسلمانان شئ نو امداد صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ او بله دا خبره ده چه اسلامي حکومت منظور کړئ ۱۲

لہ ما پہ خپل حکم کہ ستا سو نہ صلاح اخیستے وہ ۔ ستہ یعنی جنگ کول یا صلح کول تر هغه پورې چه زما حکم نه وي نو مه کوئ ۔
سلہ باد شاهان چه قبضه اوکړي په ملک هغه خوار کوي او انقلاب راولي ۔ سکه یعنی زه به ئي لیږم او معلوموم چه څه

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي

لازم دي تا سو چه لوئي مه کوئ په ما او شئ تابعدار ۔ اووې هغې اے سردارانو ! صلاح راکړئ ما ته زما په

أَمْرِي مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾ قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَ

کار کښے ۔ ما نه دے کړے هیڅ کار تر هغه چه تا سو نه یئ حاضر شوي ۔ هغوی اووې مونږ طاقت والا او

أُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَتْ إِنَّ

سخت جنګیالي یو ۔ او اختیار ستا دے نو سوچ اوکړه چه څه حکم کوے ! هغې اووے یقیناً

الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۖ وَكَذَٰلِكَ

باد شاهان چه کله داخل شي کلي ته نو وران ئي کوي او هغه کښے عزتمند ولړه ذلیل کوي ۔ او دغسے ئے

يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ

دستور دے ۔ او زه لیږم دو یته ډالۍ نو ګورم چه څه جواب راوړي

الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ

استازي ۔ نو هر کله چه راغے استازے سلیمان ته نو هغه اووې آیا مدد کوئ زما په مال سره نو هغه چه

خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُم بَلْ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾ ارْجِعْ إِلَيْهِمْ

راکړے ما له الله نو هغه بهتر دے د هغې نه چه تا سو له ئے درکړے ۔ بلکه تا سو په ډالۍ والا خوشحالیږئ ۔ واپس شه

فَلَنَأْتِيَنَّهُم بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُم مِّنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ

دو یته نو راوړو به دو یته داسے لښکر چه طاقت نه لري د دوي د مقابله او زه به اوباسم دوي د هغه ځاے نه ذلیل او دوي به

صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَن يَأْتُونِي

بے عزته وي ۔ او وے سلیمان اے خلقو کوم یو ستا سو به راوړي ما ته تخت د هغې مخکښے د دینه چه راشي هغه

مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن تَقُومَ مِن

ما ته مسلمانان ! او وے یو دیو چه پیریانو نه زه راوړم تا ته هغه تخت مخکښے د دینه چه ته پاڅے د

کښنا ستو ... شه یعنی زه هغه راوړم ... تخت ... چه هغه تخت ... او وینے ... او نه شکر کړے او وینستو با سلیمان علیه السلام او وے چه کوم تخت ونګ بدل
... معلوموم چه ... اهو بنیاره ده صلاحیت د هدایت پکښے شته او که کم عقله ده ۱۲

ځنګ سره ... کوي ... دي ... والا ... بیا ورسره جنګ آسان دے ... او که ... او ... نو بیا ... د خلقو سره جنګ ... کران دے ځکه ... دوي سره غیبي امداد وي ۱۲ شه سلیمان علیه السلام پوهه شو چه دوي ما په دنیا غولوي نو هغه والی ... رد کړه ... او نبي کریم صلی الله علیه وسلم د مقوقس باد شاه ... اخستے وه نو معلومه شوه که په والي ... کافر نه شو مسلمانانو خیل تابعدار ... هغه والی ... ځکه چه سلیمان علیه السلام ... او که ... الله ... نو بیا ... المتن سبقه دی ... نبي کریم صلی الله علیه وسلم ... مقوقس د مصر والي ... اخستے وه ۱۲ شه سلیمان علیه السلام ... معجزه ... مسلمانان ... ده یعنی ... واپس ... کے د کوان ... زه به ... تخت ... ځکه ... زه ... امانت دار ... جبرئیل علیه السلام ... چه زه ... ستر کو ... کتاب ... او ... د سلیمان علیه السلام ... وه نو سلیمان علیه السلام چه هغه تخت او لید

2 ع ١٧ ١٢

مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتٰبِ

ځنې خپل ځایه - او زه په دغه باندې ځواکمن او امانتدار یم - او وویل هغه سړي چې ورسره علم و د کتاب به زه

أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ

راوړم درته دا په مخکې د هغې نه چې وریسي ستا د نظر ستا - نو هرکله چې ولید ده هغه تخت برابر په نزد د ده

قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ

نو هغه اوویل دا فضل د رب زما دے - چې امتحان اوکړي په ما چې آیا شکر کوم او که ناشکري کوم - او چا چې

فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُوا

شکر اوکړو نو یقینا شکر اوباسي د ځان د پاره او چا چې ناشکري اوکړه نو زما رب بې پروا او سخي دے - او وې ویل چې ناشنا

لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

کړئ دې ته تخت د دې چې اوګورو چې پوهیږي یا کیږي د هغو نه چې نه پوهیږي -

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهٰكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ

نو هرکله چې راغله نو ورته ووییلې شو چې دغه شان دے تخت ستا؟ - اوې ویل ګنې دا هغه دے او مونږ ته ورکړې شوے وو مونږ ته

مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾ وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

علم د رسالت ستا په مخه د دې نه او شو مونږ مسلمانان - او منع کړه سلیمان هغې له د هغو چې عبادت ئې کولو سوا د الله نه -

إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴿٤٣﴾ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ

دا وه د قوم کافرانو نه - او ووییلې شو دې ته چې داخله شه بنګلې ته - نو هرکله چې اوئې لیده هغه ګمان ئې

لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ

اوکړو چې اوبه دي او بربنډې کړې هغې پنډۍ خپلې - سلیمان اوویل دا بنګله ده جوړه د شیشو نه - هغې اوویل

رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٤٤﴾

اے ربه ما ظلم کړې دے په ځان او تابع شوم د سلیمان سره د الله چې رب د عالم دے -

لـ نو په هغه رانقل و دوو ترڅه نه چوپ او کړې و چې ستا تخت دا هم دے؟ نو هغې او وے هم دا هغه تخت دے او مونږ ته ستا رسالت مخکښې د دے معجزې نه معلوم شوے و او مونږ او س صحیح مسلمان شو او سلیمان علیه السلام دا د غلط معبود نو نه منع کړه مخکښې دا نو کافره وه بیا ورته او ویلې شو چې څه بنګلې ته مقصود د سلیمان علیه السلام دا وه چې ته د زنا نه ئې تالره ستر بکار دے او بل د هغې مقصود دا وه چې ته معلومه شي چې ما خود شیشې او اوبو فرق او نه کړو نو د غیبي مادي معبود حق او د معبود باطل فرق نه وه کړے ۔۔

سـ دلته نور توجیهات شته خو دا مذکور توجیه بهتره ده ۔۔

عـ څوک چې خپل نعمت او ویني نو دا وئیل پکار دي، هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي ۔ عـ دلته هم ځنې غلطې خبرې مشهورې دي ۔

ع

دے تکه چه د لوئے علم والا هم صرف الله تعالیٰ دے
تعالیٰ دے ... چه قدرت والا لوئے صرف الله تعالیٰ دے ...
... دا دریمه قصه ده په دے کښے واضح ... صالح علیه السلام پیغمبر دے ... قصے نه معلومه شوه چه صالح علیه السلام او موسیٰ علیه السلام ...

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَاۤ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ
او یقیناً لیږلے وو مونږ ثمود ته ورور د دوی صالح لره چه عبادت کوئ د الله نو دوی

فَرِیْقٰنِ یَخْتَصِمُوْنَ ﴿۴۵﴾ قَالَ یٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُوْنَ بِالسَّیِّئَةِ قَبْلَ
دوه فریقه شو چه جګړه ئے کوله۔ صالح اووئیل اے قومه ولے زر غواړئ عذاب مخکښے د

الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُوْنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿۴۶﴾ قَالُوا اطَّیَّرْنَا بِكَ وَ
نیکئ نه۔ ولے بخښنه نه غواړئ د الله نه امید دے چه په تاسو به ترس اوشی۔ هغوی ووئیل بد فال گڼړو تا او

بِمَنْ مَّعَكَ ؕ قَالَ طٰٓئِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُوْنَ ﴿۴۷﴾ وَ
او هغه څوک چه تا سره دی۔ هغه اووئیل بد فال ستاسو د الله سره دے بلکه په تاسو امتحان کیدے شی۔ او

كَانَ فِی الْمَدِیْنَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ یُّفْسِدُوْنَ فِی الْاَرْضِ وَلَا یُصْلِحُوْنَ ﴿۴۸﴾
وو په ښار کښے نهه کسان چه وران ئے کولو په زمکه کښے او اصلاح ئے نه کوله۔

قَالُوْا تَقَاسَمُوْا بِاللّٰهِ لَنُبَیِّتَنَّهٗ وَ اَهْلَهٗ ثُمَّ لَنَقُوْلَنَّ لِوَلِیِّهٖ مَا شَهِدْنَا
هغوی ووئیل چه قسم وکړئ په الله چه د شپے به حمله اوکړو په ده او په خاندان د ده بیا به او وایو وارث د ده ته چه مونږ

مَهْلِكَ اَهْلِهٖ وَ اِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿۴۹﴾ وَ مَكَرُوْا مَكْرًا وَّ مَكَرْنَا مَكْرًا وَّ هُمْ
نه وو حاضر هلاکت د خاندان د ده ته۔ او مونږ رښتونی یو۔ او اوکړه دوی فریب او اوکړو مونږ تدبیر او دوی

لَا یَشْعُرُوْنَ ﴿۵۰﴾ فَانْظُرْ كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ ۙ اَنَّا دَمَّرْنٰهُمْ وَ قَوْمَهُمْ
نه وو خبر۔ نو او ګوره چه څنګه شو اخر د فریب د دوی چه ما هلاک کړل دوی او قوم د دوی

اَجْمَعِیْنَ ﴿۵۱﴾ فَتِلْكَ بُیُوْتُهُمْ خَاوِیَةًۢ بِمَا ظَلَمُوْا ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیَةً لِّقَوْمٍ
ټول۔ نو دغه دی کورونه د دوی چه اړتاو دی په ظلم د دوی سره۔ یقیناً په دے کښے دلیل دے د هغه قوم

یَّعْلَمُوْنَ ﴿۵۲﴾ وَ اَنْجَیْنَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَ كَانُوْا یَتَّقُوْنَ ﴿۵۳﴾ وَ لُوْطًا اِذْ قَالَ
د پاره چه پوهیږی۔ او ما بچ کړل مومنان او هغوی چه ځان ساتلو۔ او ما لیږلے وو لوط کله چه اووئیل

(حاشیه)
... چه د موسیٰ علیه السلام ... بچ کولے د عذاب نه بلکه هغه لره ما بچ کړے وو۔ او هغه خپل دشمن نه شو هلاکولے بلکه د هغه ما هلاک کړو ۱۲
۲ معلومه شوه چه د توحید مسئله نوے نه ده د مخکښے صالح علیه السلام هم داپیغ کړے ده ۱۲ ۳ یعنی کافر دا وه چه تاسو نیکی کولے نو تاسو عذاب غواړئ او نیکی نه کوئ ۱۲
۴ په دوی قحط سالی راغلے وه نو دوی اووئیل چه صالح علیه السلام ته چه ستا بد فالی ده نو الله تعالیٰ فرمائی چه دا ستاسو د بد عمل بدله ده
۵ فساد قرآن شرک او بدعت ته وائی او اصلاح توحید او سنت ته وائی یعنی دوی به شرک او د بدعت پرچار کاوه او فساد ئے کاوه
۶ یعنی د شپے به په ده حمله اوکړو او بیا به او وایو چه مونږ ته خبر نه وو دا کار به بل چا کړے وی ۱۲
۷ دوی د صالح علیه السلام د هلاکت غلط تدبیر اوکړو پټ او باری تعالیٰ فرمائی چه ما هم پټ تدبیر اوکړو د هغه د بچ کولو ۱۲
۸ صاف معلومه شوه چه هلاکول او بچ کوونکے صرف الله تعالیٰ دے نه صالح علیه السلام نو د لوئے طاقت والا صرف الله تعالیٰ دے نو برکات د بچ کوونکے صرف الله تعالیٰ دے نه کل ما سوا الله ۱۲
۹ یعنی بچ کوونکے هم صرف خدائے تعالیٰ دے نو امداد کوونکے د دوستانو سره او هلاکوونکے د دشمنانو صرف الله تعالیٰ دے ۱۲

له د اغلو رمه قصه دد دے مطلب دا دے چه د لوے طاقت والا صرف باری تعالیٰ دے نه لوط علیه السلام او کوره

لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ﴿۵۴﴾ اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ

خپل قوم ته آیا کوئ تاسو بے حیائی او تاسو پوهیږئ آیا تاسو ځئ نارینو ته

شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُوْنَ ﴿۵۵﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ

د پاره د خوند بے د زنانو نه بلکه تاسو قوم ناپوهه یئ نو نه وه جواب د

قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَخْرِجُوْٓا اٰلَ لُوْطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ

قوم د ده مګر هغوئ اُووئے چه اوباسئ خاندان د لوط د خپل کلی نه - دوی خلق دی چه

يَّتَطَهَّرُوْنَ ﴿۵۶﴾ فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۫ قَدَّرْنٰهَا مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿۵۷﴾

ځان پاک ګنړی - نو مونږ بچ کړو هغه او خاندان د هغه سره د ښځے د هغه نه - مقرر کړے وه هغه په پاتے کیدونکو

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۚ فَسَآءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿۵۸﴾ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

د عذاب کښے - ما او ورولو په هغوی باران - نو بد وو باران د ویرولو شو و - او وایه چه ټول صفتونه الله لره دی

وَسَلٰمٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِيْنَ اصْطَفٰى ؕ آٰللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۵۹﴾

او سلام دے په هغو بندګانو چه غوره کړی دی الله هغوی لره - آیا الله غوره دے یا هغه چه دوی ورله شریکوی

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ

آیا هغه پیدا کړی دی آسمانونه او زمکه او ورولی تاسو لره د بره نه باران -

فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْۢبِتُوْا شَجَرَهَا ؕ

نو راټوکوو مونږ په هغه سره باغچے تروتازه - نیشته طاقت ستاسو چه اوټوکوئ اونه د هغو -

ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَّعْدِلُوْنَ ﴿۶۰﴾ اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ

آیا شته بل اله د الله سره بلکه دوی قوم دے چه برابروی بل شوک د الله سره - آیا چا جوړه کړے ده زمکه د

قَرَارًا وَّجَعَلَ خِلٰلَهَآ اَنْهٰرًا وَّجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ

آرام او جوړے کړے دی په مینځو د هغے کښے ولے او پیدا کړی غرے دی په زمکه کښے غرونه او پیدا کړے دی په مینځ

د لوط علیه السلام دشمنان الله تعالیٰ هلاک کړل او لوط علیه السلام الله تعالیٰ بچ کړو ۱۲

۲ نو نجات ورکونکے صرف باری تعالیٰ دے ۱۲

۳ معلومه شوه چه وسیله اتباع د نیکو خلقو ده نه چه محض رشته او نسب د دوی او کوره د لوط علیه السلام ښځه هلاکه شوه ځکه چه هغے د لوط علیه السلام خبره نه وه منلے وامنا فقه وه ۱۲

۴ معلومه شوه چه نجات ورکونکے صرف باری تعالیٰ دے ۱۲

۵ دا د صالح علیه السلام او د لوط علیه السلام د قصو سره لږی چه معرفه کوونکے صرف الله تعالیٰ دے د پیغمبرانو کمال دا دے چه دوی لره الله تعالیٰ بچ کوی د عذاب نه ۱۲

۶ دا د باری تعالیٰ د لوئے قدرت اول دلیل دے چه آسمانونه او زمکه او باران او باغونه صرف د الله تعالیٰ دی ۱۲

۷ دا دویم دلیل دے چه زمکه او غرونه او په دریابونو کښے پرده د هغه ده ۱۲

ربع ۱۹

الجزء العشرون

سلہ او د ریابونو وے [illegible] ته الله تعالیٰ [illegible] څوک نیشته ۶
سلہ [illegible] څوک [illegible] باران نه صرف باری تعالیٰ دے ۔ سکے او بغلم د لیل
دے [illegible] اول مخلوق [illegible] او دوباره [illegible] او فصل [illegible] صرف [illegible]

الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝٦١

د دوؤ دریابونو په مینځ کې پرده - آیا الٰه شته د الله سره - بلکه زیات د دوی نه پوهیږي

أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ

آیا څوک دے چه قبول کړي دُعا د محتاج کله چه سوال اوکړي او لرې کړي تکلیف او کړي تاسو لره

خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝٦٢

مشران د زمکې - آیا شته الٰه د الله سره (هرګز نشته) کم سوچ کوئ تاسو۔

أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَن يُرْسِلُ الرِّيَاحَ

آیا څوک ښائي لارې تاسو ته په تیرو د بیابان او د دریاب کښې او څوک رالیږي بادونه

بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ ۚ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا

د باره د زیري مخکښې د باران نه خفه ده - آیا الٰه شته د الله سره (هرګز نشته) لوړ دے الله د هغو

يُشْرِكُونَ ۝٦٣ أَمَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَن يَرْزُقُكُم

چه دوی ورسره شریکوي - آیا څوک دے چه اول پیدا کوي مخلوق بیا ئے دوباره پیدا کوي او څوک رزق درکوي

مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

تاسو لره د آسمان او د زمکې نه - آیا الٰه شته د الله سره (هرګز نشته) او وایه پیش کړئ دلیل خپل

إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝٦٤ قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

که یئ تاسو رښتونی - او وایه چه نه پوهیږي هغه څوک چه په آسمانونو کښې او په زمکه کښې دي

الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۝٦٥ بَلِ ادَّارَكَ

په غیبو مګر پوهیږي الله - او نه دي خبر هغوی چه کله به راپورته کړے شي - بلکه ستړے شو پوهه

عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا ۖ بَلْ هُم

علم د دوی په باره د آخرت کښې - بلکه دوی په شک کښې دي د آخرت نه - بلکه دوی

تعالیٰ دے ۔ وایه [illegible]
دلیلونه د باری تعالیٰ د
باری تعالیٰ د لوئے قدرت
مظاهر دي او دا پنځه دلیلونه
دلیلونه د صالح او لوط
علیهما السلام قصو سره
تعلق لري ځکه په دغو
دوؤ قصو کښې هم د باری
تعالیٰ د قدرت کامله ځیره
وه - نو معلومه شوه چه
واکارونه څوک صرف باری تعالیٰ
کوي نه بل څوک نو برکت
ورکول هم باری تعالیٰ د
نه بل څوک نو ځکه ما جا
صرف د باری تعالیٰ د [illegible]
نه د بل چا نه او په حقه
څوک زور آور هم نیشته
ځکه د خدائے تعالیٰ د
قدرت کامله دلائل خو
دا دی نو د ځان دلیلونه
چه چا ته قدرت والا وائی
او د هغوی نه غائبانه حاجت
غواړي نو راشئ د هغوی
دلائل پیش کړئ (فافهم)
برهان وائی یقیني دلیل
یعنی تاسو سره هیڅ دلائل
وی نه یقیني
[illegible] او دویم قول دے چه دا
تفریع ده په قصه د سلیمان
علیه السلام او په قصه
د موسیٰ علیه السلام چه ځکه
هغوی غیب دان نه وو نو
د آسمانو او د زمکو ټول
مخلوق په غیب باندې نه دی

په وحده بلکه [illegible] نه دی چه کله به راپورته کړے شي حضرت عائشه فرمائي چه کوم چا نبی کریم صلی الله علیه وسلم په باره کښې [illegible]
[illegible] الله تعالیٰ فرمائي [illegible] نه ده دا غیبونه چه د دوی [illegible]
کښې شک [illegible]

١ـــه دا د عذاب د وخت بيان دے چې ... لا پرته دي د هغوي حال معلوم کړي ١٢

مِّنْهَا عَمُوْنَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا وَّاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا

ړانده دي - او وائي کافران آيا کله چه شو مونږ خاورې او پلرونه زمونږ هم آيا

لَمُخْرَجُوْنَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ

مونږ به را ويستلے شو؟ يقيناً وعده شوے وه زمونږ سره او پلرونو زمونږ سره د مخکښې نه نه دي دا

هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾ قُلْ سِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا

مګر قيصې د مخکنيو - او وايه چه لاړ شئ په زمکه کښې نو وګورئ چه

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ

څه رنګ شو آخر د مجرمانو - او مه غم کوه په دوي باندے او مه کيږه

فِىْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ

خفه د مکر د دوي نه - او وائي دوي چه کله به وي دا وعده د قيامت که يئ تاسو

صٰدِقِيْنَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِىْ

رشتوني - او وايه چه اميد دے چه ستاسو شاته به وي بعض حصه د عذاب چه

تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٧٢﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ

تاسو جلتي غواړئ - او ستا رب مهربان دے په خلقو باندے ليکن

اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ

زيات د دوي شکر نه کوي - او ستا رب پوهيږي په هغه شی چه پټوي ئې

صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى السَّمَآءِ

سينې د دوي او په هغه شي چه دوي ئې ښکاره کوي - او نشته پټه خبره په آسمان

وَالْاَرْضِ اِلَّا فِىْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٧٥﴾ اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى

او په زمکه کښې مګر هغه په ښکاره کتاب کښې ده - يقيناً دا قرآن بيانوي په

ع ٥

٢ـــه واقعي ده داسې حقه چه په کافرانو غم ژړ کيږه مه او مه د هغوي په فريبونو خفه کيږه ١٢

٣ـــه دا غلط ده د کافرانو نه چه دا ئې خبرے کوي او مسلمانان به ګمان کوي چه د عذاب به کله راځي موږ ته خو ئې نه منو ١٢

٤ـــه دا جواب دے چه تاسو ته کوم عذاب به راځي او تاسو ته نو څه حصه د عذاب په بدر کښې هغوي ته اورسيده او پوره عذاب ورله مقرر دے په قيامت کښې او د پوره عذاب نه په دنيا کښې د الله تعالى فضل مانع دے خو دا منافقين د الله تعالى د فضل قدر نه کوي نو ځکه داسے غلطے خبرے کوي ١٢

٥ـــه دا د الله تعالى د وحدانيت شپږم دليل دے په دے دليل کښې د الله تعالى د علم محيط بيان دے چه په حرفونو صرف باره تعالى دے د دے دليل تعلق د موسىٰ عليه السلام او د سليمان عليه السلام د قصو سره دے چه هغوي ته د غيبو علم نه وه بلکه په غيب باندے عالم صرف او صرف الله تعالى دے ١٢

له و اتسلي وه دا في حق ته چه ستا مسلک صحیح دے نو خان دې تعری ته و سپاره وه کافرانو نصحه و پرېږده ۲ ګډ لو د رقه دوه چه د امشرکانو پړ شان ته مړه وه دی وری ته یو صیر د ... نو تړتدمه حقه کیږه (فی ګره) رد و ندو او د مړه یه دنیا کښې اسباب

بَنِىٓ إِسْرَآءِيلَ أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ وَإِنَّهُۥ

بنی اسرائیلو زیات حقه شے چه دوی په حقه کښے اختلاف کوی - او بیشکه دا

لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُم

قرآن نو ښوونه او رحمت دے د پاره د مؤمنانو - یقینًا ستا رب به فیصله او کړی په مینځه د دوی کښے

بِحُكْمِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ ۝ فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى

په حکم خپل سره - او الله زبردست او علم والا دے - نو ته خان او سپاره الله ته - یقینًا ته په

ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ ۝ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ

صاف ښکاره لارے باندے - یقینًا ته نه شے اورولے مړوته او نه شے اورولے کڼروته بلنه

إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ ۝ وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ ۖ

کله چه واپس شی شاته - او نه یے ته خونه کوونکے ړندو ته د غلطو د هغو نه -

إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم مُّسْلِمُونَ ۝ وَإِذَا وَقَعَ

ته اورولے هغه چاته چه یقین کوی په ایتونو زمونږ نو دوی منونکی دی - او کله چه واقع شی په

ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ

دوی حکم د عذاب نو را او به باسو د وی ته یو ځناور د زمکے نه خبرے به کوی د دوی سره چه

ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ

خلقو په ایتونو زمونږ یقین نه کاوه (د الله طرف نه دا دی) او کله چه راجمع کړو د هر امت نه

فَوْجًا مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو

یو جماعت چه دروغژن کول به ئے ایتونه زمونږ نو دوی به جماعت جماعت شی - تر دے چه کله راشی رسیدو د مقام

قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنتُمْ

او به وائی الله چه آیا دروغژن کړو تاسو ایتونه زما او نه وو رسولے تاسو هغے ته علم یا څه کار کوو تاسو

ختم شو وه دی نو زړونه ئے هیڅ خبره هم نه منی او ...
سکه چه اسباب د لارو لو ختم دی - او یه قسا باپو کار ته کرامت یا معجزه وائی معجزه د پیغمبر او کرامت د ولی خو هغو د اختیاری نه دی ۲
۳ سے دا د عذاب او خپه بیان و سکوفا ندی قرب د قیامت ته په دد صفا غرو نه یو ځناور را او ځی هغه به د الله تعالیٰ د طرفه د ایمان کوی مقصود د خلقو ته عقلی بیان دے چه اے خلقو د انبیاء و او د علماؤ نه تاسو خبره او نه منله او س کیے به ځناورو نه خبره منئ خو هغه منل بے کاره دی دا ځناور سے د علاماتو د قیامت ډیره لوییه علامه ده (فائده) علامات د قیامت کښے کرم صلی الله علیه وسلم د دوه نه وا پره علامات او د مهدی علیه السلام او نو ئے علامات د قیامت دی ۲
۴ سے چه حشر د راشی نو الله تعالیٰ به تر تیبه تپوس او کړی چه بے تحقیقه تاسو مونږ ایتونه دروغژن کړل یا څه کار مو کوو هغه د خدائے تعالیٰ عذاب به په دوی مقرر شی نو دوی به د هغه ځینے نه شی کوله ۲

ع ۲

ته وا و وم، ليدلي وو الله تعالیٰ د وحدانيت په دلايلو ته قدرت مظاهر په ليدلو او تعلق کې د صالح او لوط عليهما السلام د قصو سره چه
معلوم مغز د مقابل کې الله هلاک کړي او د مکې لره نجات الله تعالیٰ ورکړي په ورو خبره وغږيږي او شيطان د ره تعالیٰ پيدا کړي په دی باندې الله تعالیٰ

تعملون ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ ﴿٨٥﴾

او وبه لويږي په دوی حکم د عذاب په دوی باندې په سبب د هغه ظلم چه کړی وو دوی نو دوی به خبرې نشی کولی (د عذر)

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

آيا نه وينی دوی چه ما جوړه کړې ده شپه چه آرام او کړي په هغې کښې او ورځ د ليدو د پاره

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾ وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي

يقيناً په دې کښې دلائل دي د هغه قوم د پاره چه ايمان راوړي - او کله چه پوکی وشي په

الصُّورِ فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَن

شپيلۍ کښې نو او به ويريږي هغه څوک چه په آسمانونو کښې دي او هغه څوک چه په زمکه کښې دي مگر هغه

شَاءَ اللَّهُ ۚ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً

چه رضا شي د الله - او ټول به راشي عاجز (د الله مخکښې) او ته به او وينې غرونه گمان به کوې چه ولاړ دي

وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ

او هغه به ځي په شان د ورېځې - دا کار د هغه الله دے چه هغه مضبوط کړې دي ټول څيزونه -

إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا

يقيناً الله خبردار دے په کارونو ستاسو - چا چه نيکي راوړه (دربار د الله ته) نو هغه لره غوره ثواب دے د

وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾ وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ

هغه نه او دوی د ويرې د هغه ورځې نه په امن دي - او چا چه راوړه بدي نو نسکور به شي

وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

مخونه د دوی په اور کښې (او وبه ويلے شي ورته) بدله در کولے کيږي تاسو ته د عمل ستاسو (نبي کريم صلی الله

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ

عليه وسلم ته وويل شو) ما ته حکم شوی دے چه عبادت به کوم د رب د دې ښار کوم چه عزت ورکړې دے دې ته او د هغه

د وحدانيت لوئي دليل دے هغو مومنانو کې چه پوهيږي ۱۲
کله وا د عذاب کافرانو ته وے
چه کله به شپيلۍ کښې پوکی وشي
نو د آسمانونو او د زمکې خلق به
او وېريږي مگر حاملين د عرش
او بعضې نور ملائک به په امن
وي او ټول خلق به د الله
دربار ته عاجز راځي او دا
غرونه چه ته ولاړ وينې دا به
د ورېځې په شان الوزي ۱۲
کله دا زيرے دے مومنانو ته
چه چا د الله پاک دربار ته
نيکي يوړه نو هغوی لره به الله
تعالیٰ جنة ثواب ورکوي -
(فائده) نيکي کول کمال نه دے
بلکه نيکي د خدائے دربار ته
وړل کمال دے ډيرے بد
کول کے نه دے بلکې بدی
د خدائے دربار ته وړل دی
ډيرو سړو نيکي او کړه ليکن بيا
ريا سره يا په شرک يا په
بدعت سره ختمه شوه نو
هغه نيکي د کمال نه دے
او ډيرو سړو بدي او کړه ليکن
توبه کو وکړه شو نو بدي معاف
شوه نو هغه بدی نقصان
نه دے ۱۲ کله نبي کريم
صلی الله عليه وسلم فرمائي
زه مامور يم په توحيد او
په لوستلو د قرآن او د هغه
د خلقو خپله فائده ده
او کوم څوک نه منی نو په ما
څه ضرر نه وي ۱۲

له وا او رېږ قدرت وې دده تعلق هم د موسی علیه السلام او سلیمان علیه السلام د قصو سره دے چه په دې دا غیب الغیوم صرف او غیر الله ته دے
یم نکه چه موسی او سلیمان علیهما السلام غیب دان نه وو نو دا نه غیب دان کیدل د انبیاؤ تو حید نه دے بلکه دا ده صفت د الله شان ته مهمه دے

كُلُّ شَيْءٍ ۖ وَّأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾ وَأَنْ أَتْلُوَا

شے لره او کړې دے - او ما ته حکم شوے دے چه شم تابعدار ئې - او چه او لولم

الْقُرْآنَ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ

قرآن لره - نو چا چه لار بیا مونده نو یقینا لار مومي د ځان د پاره - او څوک چه غلط شي

فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ

نو ورته او وایه چه یقینا زه ویروونکے یم - او وایه چه ټول صفتونه الله لره دي ژر به تاسو ته

فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

د لیلونه خپل نو معلوم به کړئ هغه - او نه دے ستا رب ناخبره د هغه کار نه چه تاسو هغه کوئ -

سُورَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٍ وَثَمَانُونَ آيَةً وَتِسْعُ رُكُوعَاتٍ

سورت قصص په مکه کښې نازل شوے دے په دې کښې اته اتیا آیتونه او نهه رکوع گانے دي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان او رحم د هغه خوئ دے (امداد غواړم)

طسم ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ مِن

الله عالم دے - دا آیتونه د کتاب په ښکاره دي - لولو تا ته خبر

نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ

واقعه د موسی او فرعون تحقیق د پاره د هغه قوم چه ایمان راوړي - یقینا

فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ

فرعون غلبه او کړه په زمکه کښې او هغه کړه اهل د زمکے مختلف فرقے هغه کمزوري کول

طَائِفَةً مِّنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ ۚ إِنَّهُ

یوه ډله د هغوی نه - حلالول ئې ځامن د هغوی او ژوندي ئې پریخودے جینکۍ د هغو - یقینا دے

سے ۲، ستے وا شلورم قول دے دده تعلق د صالح او لوط علیه السلام سره دے یعنی تصرف صرف د باری تعالی دے او بچ ورکول او هلاک کول صرف د باری تعالی دے دده دا په مقابله صرف الله تعالی هلاک کړي دي او دوی لره نجات صرف الله تعالی ورکړے ۱۲ سے نازل شوے دے پس د نمل او قبل د بنی اسرائیل نه دور متوسط مکی مکرمه په ترتیب قرآنی کښې (۲۸) او په نزول کښې (۴۹) دے د دے سورت اصل مقصد دا دے چه هر کله مسئله د توحید په عقل او نقل دلیلونو سره ښکاره شوه نو اوس داعی حق د مسئله په بیانولو سره قوم ته او رسوونکے تکالیف په دا حقه برداشت کوئ د مسئله د په بیان او په ط کښې هم شو پس دلته ئې نفی د شرک فی التصرف کړه او په طه کښې نفی د شرک فی البرکت کړه په بیا ورک سره د موسی علیه السلام د توحید په رسولو کښې هغوی ته تکلیف ورکول الله ورلره غلبه ورکړه او دشمن ئې هلاک شو د قصے په الله تعالی ستا سره امداد او کړي شوه او قصه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د پاره تسلی او د مؤمنانو د پاره زیرے دے او د مخالفینو د پاره تخویف شو ۱۲

سے فرعون تمعا ته معزز کړل او بنی اسرائیلو له ذلیل کړل ۱۲ سے شکه چه بنی اسرائیل په حالات فرعونو صفحو لره الله تعالی غلبه ورکړه د قصے غلبه به ورکړي الله تعالی مسلمانانو ته ۱۲

۷ ع ۲۱ ۳

[illegible]

كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ④ وَنُرِيدُ أَنْ نَّمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

وه ورانه کونکو - او مونږ غوښتل چه احسان اوکړو په هغو چه عاجز کړی شوی وو

فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَّنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑤ وَ

په زمکه کښې او چه کړو مونږ دوی لره مشران او کړو مونږ دوی لره وارثان - او

نُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا

طاقت ورکړو دوی لره په زمکه کښې او اوښايو فرعون او هامان او لښکرو د دوی ته

مِنْهُمْ مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ ⑥ وَأَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّ مُوسَى أَنْ

د دوی نه هغه واقعات چه د دوی نه ويريدل - او مونږ حکم اوکړو مور د موسیٰ ته چه

أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي

تئ ورکړه ده لره نو کله چه اوويريږې په ده باندې نو واچوه ده لره درياب ته او مه ويريږه

وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑦

او مه غمجنه کيږه - زه واپس کوونکی يم ده لره تاته او جوړوونکی يم ده لره د رسولانو -

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَّحَزَنًا إِنَّ

نو پورته کړو هغه لره تابعدارانو د فرعون چه شي د دوی لره دشمن او غم کوونکی - يقينًا

فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ⑧ وَقَالَتِ امْرَأَتُ

فرعون او هامان او لښکرې د دوی وو ګناهګاران - او اووئيل ښځې د

فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ يَّنْفَعَنَا

فرعون يخوالے د سترګو زما او ستا دے - مه وژنئ دا لره - اميد دے چه نفع به ورسوی مونږ ته

أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَّهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑨ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ

يا به يې مونږ لره ولد اونيسو او دوی خبر نه وو (چه دا به د دوی دشمن وی) او شو زړه د مور د

[illegible]

له د موسیٰ علیه السلام مور د ده د خور مرې ته او وئې چه ته په شان د یو پردي ورپسې ورځه ووایه او حقه ولاړه
لره د موسیٰ علیه السلام مور ته حقې وئیل چه هم دا د موسیٰ علیه السلام په شان ښه پردي ته د لیدو نه ولاړه نو مریم حقه وتله او
او پټ کښې خو بیا چه هر چا موسیٰ علیه السلام لره دایانې راوستې نو موسیٰ علیه السلام تي نه اخستو نو مریم حقه وتله او

مُوسَىٰ فَارِغًا ۖ إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ

موسیٰ نه بې قراره . قریبه وه چه ښکاره کړې به ئې حقه لره که ما تسلی نه ورکړې وې په زړه

قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ

د دې چه شي دا یقین کوونکو (په وعده د الله) او وئیل دې خور د موسیٰ ته چه حقه پسې زه

فَبَصُرَتْ بِهِ عَن جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾ ۞ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ

نو حقې اولیده موسیٰ د لرې نه او دوی نه وو خبر (چه دا ئې خور ده) او ما منع کړې وې په ده باندې

الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ

دایانې پخوا نو حقې اووئیل آیا ښائم تاسو ته یو کور داسې چه

يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ

او به ساتي دا تاسو لره او حقوی به ده ته د زړه خیرخواهي کوي - نو ما واپس کړو حقه لره مور ئې چه

تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ

یخه شي سترګې د حقې او غم ئې نه شي او چه پوهه شي چه وعده د الله حقه ده او لیکن

أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ

زیات خلق نه پوهیږي - او هر کله چه اورسید طاقت ځلمي ته او برابر شو او ما ورکړو ده ته

حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ

حکم او پوهه - او دغسې بدله ورکوو نیکانو ته - او لاړو

الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا

ښار ته په وخت د بې خبرۍ د خلقو د ښار کښې - نو حقه بیا مونده په دغه ښار کښې

رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ فَاسْتَغَاثَهُ

دوه کسه سړي چه جنګېدل ئې کولو. دا د ده د ملګرو وه او دا بل د ده د دشمن وو - نو سلا او غوښته حقه

چه زړه به درلوده یوه ټخه او دم چه ورکړې به او ساتي او خیرخواه به ئې کوي نو ځیله مور ئې راوسته او فرعون ورته حواله کړو د الله تعالیٰ قدرت چه د اکار ما څکه اوکړو چه دا مور ئې خوشحاله شي او خفه نه شي او یقین ئې مضبوط شي چه وعده د الله حقه ده ۱۲
سه د مرضع مال د حقې په رضا سره اخستل جائز دي اګر که عقد فاسد وي نو څکه د موسیٰ علیه السلام مور د فرعون په رضا د موسیٰ علیه السلام پیسې اخستې اګر چه ځیله ئې لره بې ئې ورکولو پیسې اخستل جائز دي ابته که مور طلاقه شوې وه بیا جائز دي ۱۲
سه د اشکلپنځه د وړو کوالی حالات وه نو او سرباری تعالیٰ فرمائي چه کله دې طاقت ته اورسید نو ما ورلره حکم او علم ورکړو او دا ځکه ئې نو دې چه څوک مخلص وي نو زه حقه ته علم ورکوم ۱۲
سه په فرعون کښې موسیٰ علیه السلام په ښار کښې سرغیله د نو یو قبطي ته او وئې چه دا لرګي سرکاري مطبخ ته یوسه نو حقه موسیٰ علیه السلام ته فریاد او کړو نو موسیٰ علیه السلام قبطي ته او وئې چه دې نه بریږده عاجز دې نو حقه دې ته د لرګو بار وا لرګي ته یوسه نو د قهره په سوک او وهلو نو حقه

کړو قهره په سوک او وهلو نو حقه مړ شو موسیٰ علیه السلام نو د حقه د قتل اراده نه وه کړې خو په اختیار وه دې او شوه نو د ده ډېر ارمان او خوږ شته نو الله تعالیٰ معاف کړو (فائده) د پیغمبر علیه السلام نه اجتهادي غلطي کیږي او د حقه زجر کیږي خو اصول کې هم کیږي د الله

الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَى

چه د ملګرو د ده نه وه په هغه چه د ده د دښمن وه نو په سوک او واهه هغه لره موسی

فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ

نو هغه ئے ختم کړو. او ووې موسیٰ دا کار د شیطان نه دے. هغه دښمن او ګمراه کوونکے

مُبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ

ښکاره دے. او وې موسیٰ اے ربه ما زیاتے او کړو د ځان سره نو ما او بخښه نو الله هغه او بخښلو.

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ

یقیناً الله بخښونکے او مهربان دے. او وې موسیٰ اے ربه چه څنګه دے په ما مهربانی کړیده نو هیڅ کله

أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا

به نه شم مدد ګار د مجرمانو. نو سحر پا سیده په ښهر کښے ویریدو

يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ

په انتظار وه نو ناڅاپه هغه سړے چه امداد ئے غوښتے وه د ده نه پرون بیا هغه فریاد کولو ده ته. او وے

لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ

هغه ته موسیٰ بے شکه ته ښکاره ګمراه ئے. نو هر کله چه هغه اراده او کړه چه او ونیسی هغه سړے چه

بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي

هغه دښمن د دواړو وه. نو هغه ملګری او وے اے موسیٰ آیا ته غواړے چه مړ کړے ما لره

كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا

لکه چه تا مړ کړے وو سړے بیګاه. ضرور ته غواړے چه شے ظالم په زمکه کښے

فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَ

او ته نه غواړے چه شے اصلاح کوونکے. او

دا جنګ کول د شیطان کار دے

ل۱ اے الله تا ما سره احسان او کړو نو زه غواړم په زړه د مجرمانو امداد به بیا هم نه کووم ۱۲

ل۲ ویریدو ئی هغه څوک چه عاجز وی او خپل عمل نه ورته معلومه نه وی ۱۲

ل۳ زور زنه موسیٰ علیه السلام خپل ملګری ته او کړه او اراده ئے او کړه د وهلو د قبطی نو ملګری ئے فکر او کړو چه دے ما وهی نو حال د موسیٰ علیه السلام هغه ښکاره کړو چه تا پرون سړے مړ کړے دے او نن ما وهئے ۱۲

له دا هغکې مړی دغوک خبر نه وو هرکله چه حضرت راز ښکاره کړو نو د فرعون مشران یو ځای جمع شول او ټولو اتفاق فیصله وکړه چه موسیٰ علیه السلام دې مړ کړی نو د دې مجلس نه یو کس په ډیره تلوار راغی ورته یې اووې چه تا دې قتل فیصله شوې ده نو ته د دې ځای نه اووځه والله

جَآءَ رَجُلٌ مِّنْ اَقْصَا الْمَدِیْنَةِ یَسْعٰی قَالَ یٰمُوْسٰۤی اِنَّ

راغې یو سړې د آخر د ښار نه را په منډه - حقه او وې اې موسیٰ ؏

الْمَلَاَ یَاْتَمِرُوْنَ بِكَ لِیَقْتُلُوْكَ فَاخْرُجْ اِنِّیْ لَكَ مِنَ

عزتمن جرګه کوي ستا په سر چه تا مړ کړي نو اووځه زه ستا خیرخواه

النّٰصِحِیْنَ ۝ فَخَرَجَ مِنْهَا خَآىِٕفًا یَّتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِیْ مِنَ

یم - نو حضرت را اووت د ښار نه ویریدو لاره ئې کتل - او وې موسیٰ اې ربه ما بچ کړه د

الْقَوْمِ الظّٰلِمِیْنَ ۝ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْیَنَ قَالَ عَسٰی

ظالم قوم نه - او هرکله چه حضرت مخ کړو مدین طرف ته نو حضرت او وې امید دې

رَبِّیْۤ اَنْ یَّهْدِیَنِیْ سَوَآءَ السَّبِیْلِ ۝ وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْیَنَ

چه رب مې ما برابر لار ته بیا یې - او هرکله چه او رسیدو کوهي د مدین ته

وَجَدَ عَلَیْهِ اُمَّةً مِّنَ النَّاسِ یَسْقُوْنَ ۬ وَوَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمُ

نو بیا ئې موند هلته یو ټولې د خلقو چه څاروي اوبه کول - او بیا ئې موند نزدې دوې ته

امْرَاَتَیْنِ تَذُوْدٰنِ ۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ؕ قَالَتَا لَا نَسْقِیْ حَتّٰی

دوه ښځې چه خپل څاروي ئې منع کول د اوبو - او وې موسیٰ څه دی حال ستاسو - حضرتو ته اووې مونږ نه څاروي اوبه کوو

یُصْدِرَ الرِّعَآءُ ٚ وَاَبُوْنَا شَیْخٌ كَبِیْرٌ ۝ فَسَقٰی لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰۤی اِلَی

تر و اپس شي شپنکي پوري - او زمونږ پلار ډیر بوډا دې - نو موسیٰ څاروي اوبه کړل حضرتو له بیا واپس شو

الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّیْ لِمَاۤ اَنْزَلْتَ اِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیْرٌ ۝

سوري ته نو او وې ربه زه حضرت شوې چه تا لاولیږلو ما ته څه خوره محتاج یم -

فَجَآءَتْهُ اِحْدٰىهُمَا تَمْشِیْ عَلَی اسْتِحْیَآءٍ ٚ قَالَتْ اِنَّ اَبِیْ یَدْعُوْكَ

نو راغله یوه د دوی دواړو نه چه راتله په شرم سره - نو حضرت او وې تا پلار د بلې تا له

تعالیٰ ته ئې سوال وکړو چه الله ما ته سیده لار او ښایه مدین او دغه قافلو سره ما هم بچ کړو نو هرکله چه د مدین کوهي ته ورسیدو نو هلته خلقو خپل څاروي اوبه کول او نزدې ورته دوه جینکۍ وې حضرتو خپل څاروي د اوبو نه منع کول نو موسیٰ علیه السلام د دغه حضرتو سره مدد اوکړو نو حضرتو او وې چه زمونږ پلار ډیر بوډا دې او مونږ به هله خپل څاروي اوبه کوو چه دا نور سړي لاړ شي او کوهي خالي شي نو دغه خلقو به دغه کوهي وه او غټه کانړه به یې پرې ایښودو نو موسیٰ علیه السلام حضرته کانړه پیرته کړو او حضرتو څاروي ئې اوبه کړل او جینکۍ زر واپس شوې او خپل پلار شعیب علیه السلام ته ئې دا قصه اوکړه او موسیٰ علیه السلام او ګوره نو حضرت خپل مولا ته د روټۍ درخواست اوکړو سو یوه جینۍ راغله چه ما بابا تا شو ایږد او ته الرحمٰن وړی درکوي نو موسیٰ علیه السلام ورسره راغې او خپله قصه ئې شعیب علیه السلام ته اوکړه نو حضرت ورته او وې چه مه ویریږه ته بچ شوې د دغه د فرعون حکومت نه بیشکه او ده ته یې ورته کیږوه چهرا او ملوره داستا مېلمه حق دی رفاقت دې په هر په سخت کښې موسیٰ علیه السلام د خپل مولا نه سوال کړې دې نو معلومه شوه نو معلومه شوه چه موسیٰ علیه السلام محتاج وو خو صرف الله تعالیٰ ته ۱۲ یا الله مونږ ټول محتاج یو ته زمونږ حاجتونه پوره کړه ۱۲

له موسیٰ علیه السلام ته کوم ملا نه وه چه پوره یې کړی نو ملګه ته ورته چاق وه او کله چه پلار یې ټول نو موسیٰ علیه السلام
ورته او وه په ځان روستو شه او ما ته لار ښایه چه ستا نظر په حقیقت لږ نه شی او ما شت اړولې ورته څکه او وه

يَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ

چه درکړی تاته مزدوری د هغې چه تا اوبه ورکړې دی موږ له نو چه راغی هغه ته او وې کړه موسیٰ هغه ته

الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾

بیان نو او وې شعیب مه وېرېږه بچ شوې ته د ظالم قوم نه

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ

او وې ویل یوې د دواړو نه ای بابا مزدور کړه دا لره یقیناً غوره مزدور چه ته یې نیسې هغه چاق او

الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ

امانتدار دے (او دا دواړه په ده کې دی) او وې ویل هغه زه غواړم چه واده کړم تاته یوه د دې دواړو لوڼو زما نه

عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِكَ ۖ

په دې شرط چه مزدوری به کوې زما اته کاله او که تا پوره کړل لس کاله نو هغه ستا د طرف نه دی

وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ۚ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ

او زه نه غواړم چه تکلیف راولم په تا باندې ته به بیا مومې ما که خوښه شی د الله تعالیٰ د

الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ

نیکانو نه او وې هغه دا وعده په مینځ زما او ستا کې کومه یوه د دواړو نیټو نه چه ما پوره کړه

فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى

نو زیاتی نه دی په ما باندې او الله اعتماد کړے شوے دے په هغه خبرو کې چه موږ وایو نو هر کله چه پوره کړه موسیٰ

الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ

نیټه او روان شو هغه کورنۍ سره نو هغه معلوم کړو په طرف د طور کې اور لره نو هغه او وې

لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ

خپلې کورنۍ ته چه ودرېږئ تاسو ما لیدلے دے اور امید دے چه راوړم تاسو ته د هغه نه خبر لره یا

اومزدور هم چاق وا امانتدار
پکار وی چه کار بچه کولې شی
شی یعنی په وسه ورو کې
وا معینه جینی دو لره ورکوم
۳ـه دا د هغه جینی مجبوره
مسئله: که بالغه جینۍ خپل
مهر پلار ته پرېږدي نو جائز کار
دے ۱۲ ۴ـه موسیٰ علیه
السلام د لسو کلو نو نه
ځکه زیات حصار شو ۱۲
۵ـه د دوی په خیال کښې
اور وه او په حقیقت کښې
د الله تعالیٰ نور وو. معلوم
شوه چه غیب دان بې د
الله تعالیٰ نه بل څوک نشته
(فائده) کله صاحب کشف
ته د خپل کشف حقیقت
معلوم نه وی ۱۲ ۱۲
۶ـه لاره د موسیٰ علیه السلام
نه خطا شوې وه معلومه
شوه چه قدرت وا لا
او لوئے علم والا صرف
الله تعالیٰ دے او کوم
دو مره لوئے پیغمبر دے
او لار نه شی معلومولے
دا د هغه شان د عبدیت
دے قوصین د هغه نه
دے ۱۲ (فائده) د موسیٰ
علیه السلام ښځه د تعنیت
نو ورځې ستړې کړې وا او
هغه هم ستړې شوه
خواوګې نیوه او چاپۍ کولې
چه اے بیځې په ما ترسی
او نه کړو چپل ځان دے

هم ترس او نه کړو. بیت ــ ۵ با ملا ګفت ایزد آزمان ید مرضوۃ را بیاید ن غلان ید (روحی)

۴۶ ع

لـه د موسیٰ علیه السلام د بابا بچی کیدوا و بیزے ترینه حم ورکے شوے وے اولاد ترینه هم خطا شوے وه دے به کیدو په وخت کښے مرستې ته ضرورت وو ۱۲ ـ ۲ـه موسیٰ علیه چه هرکله د اور په شان رانږے جبوت ورته ملاؤ شو معلومه شوه

جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ ۝۲۹ فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِيَ مِنْ

سوے د اور امید دے چه تاسو به تاؤ ده شئ ـ نو چه راغے هغه ته نو آواز ورته اوکړے شو د

شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبٰرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ

ښۍ طرف د میدان نه په مکان برکتی کښے د اونے نه چه

يّٰمُوْسٰٓى اِنِّيْٓ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۳۰ وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَلَمَّا

اے موسیٰ زه الله یم پالونکے د عالم ـ او دا چه اوغورزوه خپله همسا ـ نو چه هغه

رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يٰمُوْسٰٓى اَقْبِلْ

او لیدله یې چه ښورېده لکه چه مار وي واپس شو شاته او بیرته را نه غے ـ اے موسیٰ مخکښے راشه

وَلَا تَخَفْ ۣ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِيْنَ ۝۳۱ اُسْلُكْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ

او مه ویریږه ـ په تاحقه خطره نیشتے ـ ننباسه لاس خپل په گریوان خپل کښے

تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ ۡ وَّاضْمُمْ اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ

را اوبه وځي سپین بے د نقصان نه او یو ځاے کړه خپل ځان ته خپل لاس د

الرَّهْبِ فَذٰنِكَ بُرْهَانٰنِ مِنْ رَّبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ ۭ

ویرے نه نو دا دوه دلیله دي د رب ستا فرعون او ملګرو د هغه ته ـ

اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝۳۲ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا

یقینا دوي نافرمان قوم دے ـ هغه اووے اے ربه ما مړ کړے دے د دوينه سړے

فَاَخَافُ اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ۝۳۳ وَاَخِيْ هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّيْ لِسَانًا

نو ویریږم چه دوي به ما قتل کړي ـ او ځما رور هارون ویر فصیح دے ځما نه په ژبه کښے

فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْاً يُّصَدِّقُنِيْٓ ۡ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۝۳۴

نو او لیږه ده لره ځما سره د مدد د پاره چه ځما تصدیق کوي زه ویریږم چه دوي به ما دروغژن کړي

ـ په نبوت لسیں شے نو د وحبی ورشه وو ولایت او مطلقه وحبی او وکله کسبی وي البته کسبی ولایت بهتری دے د وحبی نه شله چه محنت پکښې وي ۱۲

ـ ۲ـه دا فرشته د ونبات شو

ـ ۵ـه ویریږي هغه شوک چه بے قدرته او بے علمه وي ۱۲ ـ ۶ـه یعنی مرض به نه وي ۱۲ ـ ۷ـه په چاچه ویره راشي او هغه لاس کیږدي په زړه نو وشه ویره ختمیږي ۱۲

ـ ۸ـه معلومه شوه چه غیبدان او کارساز نه دے ۱۲ ـ ۹ـه فصاحت د هغه زبات دے ځما د موسیٰ علیه السلام په ژبه کښې فصاحت د هغه کم وو چه وته وی وکے ورته نو فرعون د ده د او ویریه نو د فرعون سره اسپی ورته او وے چه د وي کے د نه په هیږي نو هغه ورته په تالی کښې ملغلره او سکروټه کیښول نو موسیٰ علیه السلام د باری تعالیٰ په حکم سکروټه راواخسته په خوله کښې نوژبه یې اوسوځه ۱۲

ـ ۱۰ـه هارون علیه السلام د قوم معامله او اعتبار وه او موسیٰ علیه السلام خو اوس نوے د مدین نه را غلے وه ۱۲ ۱۲ ۱۲

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا

او وے زهٔ به مضبوط کړم مټ ستا په ورور ستا سره او ورکړو به تاسو لره غلبه نو نه به

يَصِلُوْنَ اِلَيْكُمَا بِاٰيٰتِنَآ اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُوْنَ ۝٣٥

رسیږی تاسو ته - حُکه د دلیلونو زمونږ - تاسو او ستاسو تابعداران به غالب یئ -

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ

نو هر کله چه راوړل هغوئ ته موسیٰ صاف دلیلونه زمونږ نو او وئے ویل چه نه دے دا مګر سحر دے

مُّفْتَرًى وَّمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِيْنَ ۝٣٦ وَقَالَ

جوړ کړے شوے او مونږ نه دے اورېدلے دا خبره د پلار نیکه چه مخکښ تېر شوی دی - او اُو وے

مُوْسٰى رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهٖ وَمَنْ

موسیٰ چه رب زما ښه پوهیږی په هغه چا چه هغهٔ راوړې هدایت د رب خپل نه او په هغه چا چه

تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ۝٣٧ وَقَالَ

شی هغهٔ لره کامیابی د آخرت - یقیناً نهٔ کامیابیږی ظالمان - او او وے

فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرِيْ ۚ فَاَوْقِدْ لِيْ

فرعون اے مشرانو ما ته معلوم نه دے ستاسو د پاره اِلٰه سوا زما نه نو اور بل کړه اے

يٰهَامٰنُ عَلَى الطِّيْنِ فَاجْعَلْ لِّيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓى

هامانه په خاوره (د خټو د پاره) نو جوړه کړه زما د پاره منار - اُمید دے چه او ګورم د

اِلٰهِ مُوْسٰى ۙ وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۝٣٨ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ

موسیٰ اِلٰه ته - او زهٔ خو یقیناً ګمان کوم د دروغژنو - کبر او کړو هغهٔ او

وَجُنُوْدُهٗ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا

لښکرو د هغهٔ په زمکه کښې په ناحقه او خیال وو د دوئ چه دوئ به ما ته

ل: حفظ به هم پیغمبر کړم تو ستا تائید به کوی ۱۲ ل۲: یعنی ستاسو غلبه په وسلو سره به نه وی بلکه ستاسو سره به زما د وحدانیت دلیلونه وی او د دے په سبب به ووی تاسو ته ضرر نه شی رسیدلے. حدیث شریف دے چه د چا حفاظت او امداد چه باری تعالیٰ لازم وے یعنی هغه څوک چه د الله تعالیٰ د دین خدمت کوی نو الله تعالیٰ حفظ لره د دشمنانو نه بچ کوی ۱۲

ل۳: چه دا نوے مسئله ده دا پخوانی اعتراض دے چه په دا عیانو د توحید باندے

ل۴: عاقبت څوا آخرت ویلے کیږی او څو په قرآن کښې تر دے نه مینه انجام مراد دے

ل۵: عام قانون دے چه ظالم کامیاب نه وی ۱۲

ل۶: واحسیں د فرعون دعویٰ ده ۱۲ ل۷: څوک چه تکبر کوی نو قیامت به نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی څوک چه تکبر کوی هغه لره شکست کوی (لکه ابلیس) او څوک چه تواضع کوی نو خدائے تعالیٰ هغهٔ لره پورته کوی (لکه آدم علیه السلام) ۱۲

لَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٣٩﴾ فَاَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ ۚ فَانْظُرْ

واپس نه کړے شي - نو ما ونيوه دے او لښکرے دده نو ما او غورزول دوی لره په درياب کښے نو او ګوره

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾ وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى

چه څنګه شو آخره ظالمانو - او ما کړي وو دوی لره مشران دوی بلل خلق اور

النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾ وَاَتْبَعْنٰهُمْ فِيْ هٰذِهِ

ته - او په ورځ د قيامت به د دوی سره امداد اونه کړے شي - او ما وليږله په دوی پسے په دے

الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ﴿٤٢﴾

دنيا کښے لعنت - او په ورځ د قيامت به دوی بد موره کړے شي -

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَآ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ

او بے شکه ما ورکړے وه موسیٰ ته کتاب پس د هغې نه چه ما هلاک کړے بيړۍ

الْاُوْلٰى بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾

مخکنۍ د پاره د بوهه کولو د خلقو او هدايت او مهرباني اميد دے چه دوی سوچ او کړي

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ اِلٰى مُوْسَى الْاَمْرَ

او نه وے ته په طرف د مغرب کله چه ما ورکړو موسیٰ ته حکم

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٤﴾ وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ

او نه وے ته د حاضرو نه - ليکن ما پيدا کړے بيړۍ نو اوږد شو

عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا

دوی عمر - او نه وے ته مقيم د مدين په خلقو کښے چه لوستل دے

عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ

دوی ته آيتونه زمونږ ليکن مونږ ليږونکے د رسولانو او نه وے په طرف د

ـله په بحر قلزم کښے ما هغوی لره غرق کړل د هغے په هغه زمانه کښے متکبرو حد کړے ـله په دنيا کښے ما دوی لره مشری ورکړے وه نو بکار وه چه دوی خلق هدايت ته بللی وے خو څنګه نعمت ورکولو نه ئے صرف حق دے خو دوی خلق کفر ته او بلل او د کفر انجام خو اور دے نو دوی په حقيقت کښے داعيان د اور وو نو په دوی پسے په دنيا په جهان کښے لعنت شروع شو او څوک چه د دين دعوى کړي نو په دواړه جهانه په حقه د الله تعالیٰ رحمتونه ورپيږی ۱۲ ـله دا جمله معترضه ده د پاره د صداقت د نبی کريم صلی الله عليه وسلم چه کله ما موسیٰ عليه السلام ته پيغمبري ورکوله نو ته ورته حاضر نه وے او په مدين ښار کښے نه وے او کله چه ما په طور کښے د موسیٰ عليه السلام سره خبرے کولے نو ته خو حاضر نه وے او دغه خبرے کوے معلومه شوه چه ته صادق نبی ئے تا ته وحی کيږی ۱۲ ـله علوم د نبوت ختم شو نو څنګه ما تا لره را اوليږه ۱۲ ۱۲

له د عیسیٰ علیه السلام نه روستو بل پیغمبر نه دے راغلے تر نبی کریم صلی الله علیه وسلم پورې ۱۲

الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا

طور کښې کله چې مونږ آواز او کړو (موسیٰ ته) لیکن (ته مونږ رسول کړې) د پاره د رحمت د رب ستا چې او ویرې ورکړې هغه قوم ته

مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

چې نه دې راغلي دوی ته ویرې ورکوونکې څوک له تا نه مخکښې (زمانه کښې) امید دے چې دوی سوچ او کړي۔

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا

او که نه وے دا خبره چې اورسي دوی ته تکلیف په سبب د هغې چې مخکښې لیږلي دي لاسونو د دوی نو وائي

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ

اے ربه زمونږ ولې دې رانه لیږلو مونږ ته رسول چې تابعداري مونږ د آیتونو ستا او شو د مومنانو نه

الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا لَوْلَا

مومنانو نه۔ نو هر کله چې راغی دوی ته حق زمونږ د طرفه نو اووې دوی چې ولې نه شي

أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ

ملاو شوے ده ته کتاب لکه چې ملاو شوے وو موسیٰ ته۔ آیا انکار نه دے کړے دوی د هغې نه چې ورکړے شوے وو

مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ

مخکښې نه؟ اووې دوی دا دواړه سحر دي چې موافق شوی دي۔ او اووې دوی چې مونږ د ټولو نه

كَافِرُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا

انکار کوو۔ او وایه (او پیغمبره) نو کتاب د الله نه چې هغه ښه وي د دے دواړو نه

أَتَّبِعْهُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ

چې زه هغه او منم که یئ تاسو رښتوني۔ نو که دوی او نه منله ستا نو پوهه شه چې دوی

أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ

تابعداري کوي د خواهشاتو خپلو۔ او څوک دے ډیر غلط د هغه چا نه چې تابعداري کوي د خواهش خپل

۲ یعنی که د دوی دا خبره نه وے نو مونږ تاله نه وے رالیږلے او بې له رسول لیږلو نه عذاب هم ظلم نه وے مالک خپل مملوک کښې هر قسم تصرف کولے شي لیکن مونږ تاله رسول کړو چې د دوی عذر ختم شي ۱۲ ۳ والله تعالیٰ

د کلام نه معلومیږي چې دا خبره کوي چې مسلمانان په مکه کښې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته قرآن په یو ځل ولې نه راځي نو معلومیږي چې دوی ته ګمان جوړ وو چې لیږي۔ موسیٰ علیه السلام ته هم تورات په یو ځل را غلے وه نو الله تعالیٰ جواب کوي چې دوی خو کتاب د موسیٰ علیه السلام هم نه مني په صفت کښې د مسئله د توحید د هغه نو دوی وائي چې دا دواړه سحر دے او مونږ د دواړو نه منو۔ نو ته ورته او وایه چې تاسو بل کتاب په دے پیش کړئ نو زه به هغه او منم نو دوی ستا خبره نه شي منلې نو ته پوهه شه چې دوی د خپل خواهش تابعداري او څوک چې د خواهش تابع وي نو هغه غټ ګمراه دے او دا ظالمان ته الله تعالیٰ خونه ښکاره کوي ۱۲

هُدًى مِّنَ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ

هدايت د الله نه - بے شکه الله نه خوروي هيڅ ظالم قوم ته - او يقين

وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥١﴾ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ

پيا پيا مارا ولېږله دوى ته خپله خبره اميد دے چه دوى فکر وکړى - هغه کسان چه ما ورکړے ده هغوى ته

الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوْٓا

کتاب مخکښې د دے قرآن نه دوى په دے قرآن منى - او کله چه اولوستلے شى دوى ته دا قرآن نو وائى چه

اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّنَآ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِيْنَ ﴿٥٣﴾

مونږ ايمان راوړے په ده چه ده حق دے زمونږ د رب نه يقيناً مونږه وو مخکښې د ده نه تابعداران -

اُولٰۗىِٕكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوْا وَيَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ

دوى ته به ملاو شى ثواب د دوى دوه چنده ځکه چه دوى قائم وو په حق او دوى لرې کوى نيکئ په جواب

السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٥٤﴾ وَاِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ اَعْرَضُوْا

د بدئ کښے او بعضې د هغه مال نه چه ما ورکړے دے دوى ته خيرات کوى - او کله چه واورى بے فائده خبره نو مخ واړوى

عَنْهُ وَقَالُوْا لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۡ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ ۡ

د هغې نه او وائى چه مونږ دپاره دى عمل زمونږه او تاسو دپاره دى عمل ستاسو - سلام دے په تاسو باندے

لَا نَبْتَغِي الْجٰهِلِيْنَ ﴿٥٥﴾ اِنَّكَ لَا تَهْدِيْ مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ

نه غواړو مونږ نا پوهه خلق - بے شکه ته نه شے سمولے هغه څوک چه ستا خوښ وى ليکن

اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوْٓا

الله سموى هغه څوک چه هغه خوښه شى او هغه ښه پيژنى لار موندونکى - او وائى دوى که

اِنْ نَّتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا ۭ اَوَلَمْ نُمَكِّنْ

روان شو په لار دے ستا سره نو او به تختولے شو د زمکے خپلے نه - آيا مانه دے ورکړے

له دا ترغيب دے منکرانو ته
٢ـه دا دليل نقلى دے حقيت د
کتابونو د منکرانو چه صحيح
اهل کتاب دا قرآن منى او
هغوى اقرار کوى چه دا قرآن
حق دے نو معلومه شوه چه دا قرآن
او خپل کتاب دوى دواړه
او منل نو دوى له دوه چنده
ثواب دے ١٢ ١٢
٣ـه يعنى زمونږ د عملونو
فيصله به زمونږ سره کيږى
او ستاسو د عملونو فيصله
به ستاسو سره کيږى دا
معنى نه ده چه د دوى سره
جهاد مه کوه نو دا آيت
منسوخ نه دے ١٢
٤ـه يعنى نه ده د دے
بنده اراده او کسب کولے
شى او بل سمول دى دا
صرف د الله تعالىٰ کار دے ١٢
٥ـه دا د نبى کريم صلى الله
عليه وسلم د پاره تسلى
ده ١٢
٦ـه دا د مخالفينو د پاره
شکوه ده چه ايمان ځکه
نه راوړو چه مونږ د
کافرانو نه ويريږو ١٢
٧ـه دا هغوى ته جواب دے
چه ما تاسو سره دا مهربانى
کړيده چه د امن او د
عزت په ځائے کښے ما تاسو
له آباد کړى دى نو تاسو
د کافرانو نه هم بچ کولے
شم ١٢

لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا

دوی لره د عزت ځائی د امن چه راوړلے کیږی هغې ته میوی د هر شی د پاره د رزق ځما د طرف نه

وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطِرَتْ

او لیکن زیات د دوی نه نه پوهیږی - او ډیر مو هلاک کړی دی کلی چه تکبر هغوی کړے

مَعِيشَتَهَا ۖ فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا

په ژوند خپل کښے - نو دغه کورونه د دوی دی چه نه دی آباد شوی روستو د دوی نه مګر

قَلِيلًا ۖ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ۝ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ

لږ - او یو مونږ وارث - او نه دے ستا رب چه هلاک کړی کلی

حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا

ترڅو چه را اولیږی په مرکز کښے رسول لره چه لولی هغوی ته آیتونه ځما - او نه یو

مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ۝ وَمَا أُوتِيتُم مِّن

هلاکوونکی د کلو مګر چه اهل د هغو ظالم وی - او هغه چه درکړے شوے تاسو ته

شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ

څه شے - نو سامان د ژوند لنډ دے او ښائست د هغې دے - او هغه چه د الله سره دی غوره

وَأَبْقَىٰ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ

او همیشه پاتے کیدونکے دی - آیا نه پوهیږئ تاسو - آیا هغه چا سره چه او کړو مونږ وعده ښه او دے ورسره

لَاقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

یو ځائے کیدونکے دے نو د هغه چا په شان دے چه ما ورکړے دے هغه لره سامان د ژوند لنډ - بیا به هغه په ورځ د قیامت

مِنَ الْمُحْضَرِينَ ۝ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ

د حاضر کړے شوو نه وی (جهنم ته) او کله چه آواز او کړی هغوی ته نو او به وائی چه چرته دی شریکان ځما کوم

ع ۹

ـ۱ـ دا وعده به و نه وی شی ۲ ـ۲ـ ځکه کساف کښے وهمه کوی ۱۲ ـ۳ـ ځکه د مرکز د مسلے نظر پښه کیږی ۱۲ ـ۴ـ شرک و بدعت د ظلم وائی (فائده) رسم و اوجاجو کار ته چه هغه په ځان لازم کړی او هغه ته د هغه کار په کولو شرم ښکاری لکه د واده رسمونه وغیره ۱۲ ـ۵ـ بیان د حقارت د دنیا یعنی ایمان زوری د دنیا د وجه نه ایمان صدیریږی دنیا څه شے نه دے آخرت ثواب ښه شے دے ۱۲ ـ۶ـ دا د موحد او مشرک مقابله ده چه دواړه برابر نه دی ۱۲ ـ۷ـ دا د عذاب لفروی بیان دے ۱۲

له وا زیرے دے مسلمانانو لره ۱۲ ته د الله تعالی حسب وتمیل د پیرتا کید دے ۱۲ ته یعنی کامیابو خلقو به

الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿۶۲﴾ قَالَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا

چه تاسو به هغو خیال کاوه (چه معبودان دی) او به وائی هغوی چه لازم شو په هغو باندی حکم د عذاب اے

هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَغْوَيْنَا ۚ اَغْوَيْنٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۚ تَبَرَّاْنَآ اِلَيْكَ ۫

ربه زمونږ دغه دا هغه خلق دی چه مونږ دوئ لره غلط کړی وو - مونږ دوی غلط کړی وو لکه چه مونږ غلط وو - مونږ

مَا كَانُوْٓا اِيَّانَا يَعْبُدُوْنَ ﴿۶۳﴾ وَقِيْلَ ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ

خپل بیزاری تا ته ښکاره کړو چه دوی زمونږ بندگی نه وه کړے - او او به ویلے شی چه طلب کړئ شریکان خپل نو دوی به هغو

فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَرَاَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ اَنَّهُمْ كَانُوْا يَهْتَدُوْنَ ﴿۶۴﴾

ته آواز او کړی نو جواب به ورنه کړی هغو لره او هغوی به عذاب او وینی - (او به وائی) که چرته مونږ په لاره موندلے وے

وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ مَاذَآ اَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۶۵﴾ فَعَمِيَتْ

او کله چه آواز او کړی دوی ته نو الله به او وائی چه تاسو جواب ورکړو تاسو پیغمبرانو ته - نو ختم به شی

عَلَيْهِمُ الْاَنْۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿۶۶﴾ فَاَمَّا مَنْ تَابَ

د دوی خبرے په هغه ورځ نو دوی به یو بل نه تپوس هم نشی کولے - نو چا چه توبه او ویسته

وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ ﴿۶۷﴾

او ایمان ئے راوړو او نیک عمل ئے اوکړو نو امید دے چه شی به د کامیابو نه

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۗ سُبْحٰنَ

او رب ستا پیدا کوی هغه چه د هغه خوښه شی او غوره ئے کړی - نشته په لاس د دوی کښے غوره کول - پاک دے

اللّٰهِ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۶۸﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ

الله او لوئے دے د هغو نه چه دوی ئے د الله سره شریکوی - او ستا رب پوهیږی په هغه چه پټوی سینے د دوی

وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿۶۹﴾ وَهُوَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُوْلٰى

او په هغه چه ښکاره کوی ئے دوی - او هغه الله دے نشته بل اله سوا د هغه - خاص هغه لره صفتونه دی په دنیا

له وا زیرے دے مسلمانانو لره چه لرګیښے په عذاب وی او فلاح د دارین مراد ده ۱۲

ته د مخلوق اختیار مستقل نه دے او اختیار د الله تعالی اختیار ورکړے دے او خالق نه دے او سره د اختیار نه ځان عاجز ګڼل دا غیر او اختیار محمود دے: وَرَبُّكَ يَخْلُقُ: نه اول دلیل دے د الله تعالی د وحدانیت په دے چه دے دلیل کښے د الله تعالی د لوئے قدرت مظاهره ده چه د هر شی پیدا کوونکے او پسند کوونکے صرف الله تعالی دے ۱۲

ته دا دوئم دلیل دے په دے دلیل کښے د لوئے علم د الله تعالی اعلان دے چه په هر شی بلکه د زړه په راز الله تعالی عالم دے

ته وا نتیجه دا ده چه هر کار ساز د هر شی صرف خدائے تعالی دے او چه په هر شی علم پوهیږی الله تعالی دے نو معبود هم سوا د هغه نه څوک نشته ځکه چه محتاجی هغه جاته کیدے شی چه هغه په حاجت پوهیږی او حاجت پوره کولے شی او دا صفت صرف د الله تعالی دے ۱۲

له داورم ولیل دی یعنی دا وینا معلومه ده چه دغو رالو دستو تکي به د الله تعالیٰ نه بل څوک نیشته ۱۲ ۳ د شپے
اوو ورځ کیوو غالته لیدلی ۱۲ ۴ د اخلو درم ولیل دی یعنی دا وینا معلومه ده چه سپه رالو دستو تکے سوا د الله تعالیٰ نه

وَالْاٰخِرَةِ ۘ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٧٠﴾ قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ

او په اخرت کښې او صرف هغه لره حکم دے او صرف هغه ته به تاسو واپس شئ - او وایه ما ته خبر ورکړئ

جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ

که الله په تاسو باندے شپه همیشه تر قیامته پورے - نو څوک دے

اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِضِيَآءٍ ؕ اَفَلَا تَسْمَعُوْنَ ﴿٧١﴾ قُلْ اَرَءَيْتُمْ

چه رڼا کوونکے سوا د الله نه چه راولي به تاسو ته - آیا نه اورئ تاسو ؟ - او وایه ما ته خبر ورکړئ

اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ

که کړي الله په تاسو باندے ورځ همیشه تر قیامته پورے نو څوک دے

اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُوْنَ فِيْهِ ؕ اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ﴿٧٢﴾

معبود سوا د الله نه چه راولي تاسو ته شپه چه آرام اوکړئ په هغې کښې - آیا نه وینئ تاسو ؟

وَمِنْ رَّحْمَتِهٖ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ

او د رحمت خپل نه هغه جوړه کړے ده تاسو د پاره شپه او ورځ چه آرام اوکړئ په شپه کښې

وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ

او طلب کړئ رزق په ورځ کښې فضل د الله او امید دے چه تاسو احسان اومنئ - او کله چه آواز اوکړي هغوی ته

فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٧٤﴾ وَنَزَعْنَا

نو او به وائي چه چرته دي هغه شریکان زما چه تاسو په هغوی باندے گمان کولو (د حاجت پوره کولو) او جدا به کړو

مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا فَقُلْنَا هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوْٓا اَنَّ الْحَقَّ

د هرې ولي نه حال خودونکي لره نو او به وایو چه راوړئ دلیل خپل نو پوهه به شي چه حق

لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٧٥﴾ اِنَّ قَارُوْنَ كَانَ مِنْ

الله لره دے او ورک به شي د دوي نه هغه دروغ چه دوي جوړول - بے شکه قارون وه د

بل څوک نیشته ۱۲ ۳ د ورځ لیدلو د کیږي ۱۲ ۵ د انعام دلیل دے د الله تعالیٰ د وحدانیت چه شپه د آرام د پاره او ورځ د کسب د پاره صرف الله تعالیٰ پیدا کړي ده دا کار څوک بل نه شي کولے نو معبود صرف الله تعالیٰ دے او برکت ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ ۶ دا د عذاب د آخرت بیان دے چه څوک د بل چا نه حاجت غواړي او د هغه نه برکت گنړي نو د هغوی نه به په قیامت کښې دا دروغ ورک شي بیا به ورته جیلئه دلیل نه وي نو ووئ دے او س په دنیا کښې د دے شرک نه بس کړئ ۱۲ ۷ دا د عذاب دنیوي بیان دے او د حقارت د دُنیا بیان دے چه قارون د ومره مالدار وه نو هغه چه د دین نه خلاف اوکړو نو هلاک شو (قصه) قارون د موسیٰ د تره ځوئے وه او موسیٰ د عمران ځوئے د تره د قاهث وه په مصر کښې فرعون قارون لره د ټولو بنی اسرائیلو خپل ممبر جوړ کړے وه نو ده ډیر مال جمع کړے وه نو هر کله چه فرعون غرق شو

نو قارون په چندو مال باندے فخر کاوه نو ده یوے زنانه لره د سرو زرو تالے ورکړل چه په موسیٰ علیه السلام باندے تهمت اولگوه نو موسیٰ علیه السلام دے لره قسم ورکړو چه ته دا تهمت په ما باندے رشتیا وائې (بقیه په ۵٦٨)

ع ۷ ۱۰

(پاڅه د سجدې نه) نو هغوئ اقرار اوکړو چه ما ته د اضبره قارون کړې ده نو موسیٰ علیه السلام الله تعالیٰ ته په سجده شو
نو الله تعالیٰ ورته اووې چه ستا اختیار دے نو موسیٰ علیه السلام
چه الله کړ زه ستا پیغمبر یم نو ځما د پاره او قهر ...

قَوْمِ مُوسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ ۖ وَاٰتَيْنٰهُ مِنَ الْكُنُوْزِ مَآ اِنَّ

قوم د موسیٰ نه نو هغه ظلم اوکړو په هغوی باندې . او مونږ ورکړې وو ده ته د خزانو نه دومره چه

مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوْٓاُ بِالْعُصْبَةِ اُولِى الْقُوَّةِ ۤ اِذْ قَالَ لَهٗ قَوْمُهٗ

د هغو کُنجیانو (د پیټولو) نه ستړې کیده جماعت چاق - کله چه اووې ده ته قوم د ده

لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِيْنَ ۝ وَابْتَغِ فِيْمَآ اٰتٰىكَ

چه تکبر مه کوه یقیناً الله نه خوښوی تکبر کوونکې - او لټوه په هغه مال سره چه درکړې دے

اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ

الله ورسته کور او مه هیروه ته حصه خپله د دنیا نه او ښه کوه

كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِى الْاَرْضِ ۭ اِنَّ

لکه چه ښه کړې دی تا سره الله - او مه کوه فساد په زمکه کښې - یقیناً

اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ

الله نه خوښوی فساد کوونکي - هغه اووې یقیناً راکړې شوې دے ما ته مال په هنر ځما

عِنْدِيْ ۭ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ

سره - آیا دے نه دے پوهه چه یقیناً الله هلاک کړې دی پخوا د ده نه پیړۍ

الْقُرُوْنِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَّاَكْثَرُ جَمْعًا ۭ وَلَا يُسْـَٔلُ

کوم چه زیاتې وے د ده نه په طاقت کښې او زیاتې وے د ده نه په جمع کولو د مال کښې - او تپوس به

عَنْ ذُنُوْبِهِمُ الْمُجْرِمُوْنَ ۝ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ فِىْ زِيْنَتِهٖ ۭ

نه شی کولې د گناهونو د هغوی مجرمانو نه - نو راووتو د قوم مخ ته په ښکلې جوړ کښې -

قَالَ الَّذِيْنَ يُرِيْدُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا يٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ

او وې هغو خلقو چه هغوی غوښته ژوندون د دنیا آرمان دے مونږ له په شان د هغه سامان

زمکې ته حکم اوکړو چه دا نیولې کړه نو قارون او دے چه ته ځما د مال په طمع کښې نو موسیٰ علیه السلام دے چه مال د ده په سر جمع کړه رد دے گڼي ۱؎ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه بنده وائي ځما مال دے او د ده مال هغه دے چه ده اوخوړو او واغوستو او د الله تعالیٰ په لاره کښې ئے خرچ کړو دا د ده نصیب وه د دنیا نه باقي مال د وارث دے ۱۲

۲؎ قارون اووے دا مال خو ما گټلې دے او ځما هنر دے الله تعالیٰ فرمائي دے غلط شو ده خپل دولت خپل تجارت او گټلو دا سے نه وه گڼلې د ده نه ډیر جماعتونه وو چه هغوی ډیر چاق وو او د هغوی مال هم ډیر زیات وو لیکن هغوی چه خلاف اوکړو نو هغو له الله تعالیٰ هلاک کړل مال څوک د الله تعالیٰ د عذاب نه نه شي بچ کولے نو هغې به دے هم هلاک شي ۱۲ ۱۲ ۱۲

۳؎ په عبارت کښې تقدیم او تاخیر دے یعنی: لَا یُسْئَلُ الْمُجْرِمُوْنَ عَنْ ذُنُوْبِهِمْ

۴؎ یعنی د قارون دنیا ته پیسې غیبې ل ۱۲

سله یعنی په دنیا پسی مئینه [illegible] دا خلک [illegible]

أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ

ورکړی شوی دی قارون ته، به شکله چه دی لوئ نصیب والا دی۔ او وویل هغو چه

أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ

ورکړی شوی وو دوی ته علم، افسوس دی په تاسو، ثواب د الله غوره دی د هغه چا دپاره چه ایمان راوړی او وکړی

صَالِحًا وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ

نیک عمل، او نه ورکول کیږی دا خبره مګر صبر کونکو ته۔ نو ښخ کړو موږ هغه او کور د هغه

الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ

په زمکه کښی، نو نه وه د هغه لره جماعت چه د هغه امداد ئی کړی وی سوا د الله نه

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ

او نه وه دی د بدلی اخستونکو نه۔ او سحر کښی هغو خلقو چه خوښوله مرتبه د هغه

بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ

پرون، هغوی اووی حیرانی ده چه الله زیاتوی رزق د هغه چا دپاره چه خوښه ئی وی

مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَن مَّنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا

د بندګانو خپلو نه او کموی۔ که احسان نه وی کړی الله په موږ نو هغه به موږ لره ښخ کړی وو

وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا

وائی حیرانی ده چه نه کامیابیږی کافران۔ دغه د روستنی کور مونږ ورکوو

لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ

هغو لره چه نه غواړی لوئی خپله په زمکه کښی او نه فساد۔ او کامیابی

لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَمَن جَاءَ

ویریدونکو لره ده۔ چا چه راوړه نیکی لره نو هغه لره غوره ثواب ددی نه۔ او چا چه راوړه

[illegible] خلق [illegible] ۱۲

سله کوم خلق چه قارون ته [illegible] ۱۲

سله دا په قصه د موسیٰ علیه السلام [illegible] د موسیٰ علیه السلام په قصه کښی [illegible] نبی کریم صلی الله علیه وسلم [illegible] ۱۲

سله [illegible] بنی اسرائیلو لره الله تعالیٰ کامیابی ورکړی [illegible] ۱۲

سله [illegible] یعنی نیکی د خدائے دربار ته [illegible] ۱۲

سله [illegible] یعنی نقصان د بدئ [illegible] معاف کیږی ۱۲

[illegible]

بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا

[illegible]

يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ

[illegible]

مَعَادٍ ۚ قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي

[illegible]

ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾ وَمَا كُنتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ

[illegible]

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

[illegible]

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ ۖ وَادْعُ

[illegible]

إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ

[illegible]

إِلَٰهًا آخَرَ ۘ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ

[illegible]

لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

[illegible]

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ تِسْعٌ وَسِتُّونَ آيَةً وَسَبْعُ رُكُوعَاتٍ

[illegible]

[illegible]

لہ واضحہ اول اعلان دے چہ پہ قش آمنا کار نہ کیږی بلکہ تکلیف بہ کوږے مسئلے چہ اشاعت کښے تیروے۔ دوهم
خاتمہ دہ د سورت اول حصہ

الٓمّٓ ۝١ اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوْٓا اَنْ يَّقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا وَهُمْ

الف لام میم۔ آیا ګمان کوی خلق چہ دوی بہ پریخودے شی (صرف) پہ دې خبرہ چہ دوی وائی مونږ ایمان راوړے دے

لَا يُفْتَنُوْنَ ۝٢ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ

او دوی بہ اونہ کړے شی امتحان۔ او یقینًا مونږ امتحان کړے وو پہ هغوی چہ مخکښے تیر شوی وو۔ نو خامخا بہ معلوم کړی اللہ

اللّٰهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِيْنَ ۝٣ اَمْ حَسِبَ

هغه څوک چہ رښتونی دی پہ دعوه د ایمان کښې او خامخا بہ معلوم کړی دروغژن۔ آیا ګمان کوی

الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّسْبِقُوْنَا ۭ سَاۗءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ۝٤

هغوی چہ کوی ناروا چہ دوی بہ تښتی د عذاب زمونږ۔ غلط حکم کوی دوی۔

مَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَاۗءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ۭ وَهُوَ

څوک چہ امید کوی د ملاقات د اللہ نو یقینًا د (ملاقات) اللہ راتلونکی دے۔ او صرف اللہ

السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝٥ وَمَنْ جٰهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ

آوری او پہ هر څہ پوهه دے۔ او څوک چہ محنت کوی نو محنت کوی د ځان د فائدے د پارہ۔

اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ۝٦ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا

بے شکہ اللہ غنی دے د عالم نہ - او کوم خلق چہ یقین کوی او نیکی

الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ

کوی نو ضرور بہ معاف کړو مونږ د هغوی ګناهونہ د دوی او بدلہ بہ ورکړو مونږ د هغوی د ښائسته

الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝٧ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

عمل د دوی۔ او ما تاکید او نصیحت کړے دے انسان تہ پہ حق د مور و پلار د دوی کښې د

حُسْنًا ۭ وَاِنْ جٰهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ

ښہ سلوک۔ او کہ دوی کوشش کوی پہ تا چہ تہ شریک جوړ کړے ما سرہ هغه چہ نشتے تا لہ پہ هغه علم

۲ ـــہ واضحہ دوهم اعلان دے چہ مخالفین د اللہ تعالیٰ د ګرفت نہ نہ شی بچ کیدے ۳ ـــہ دا او اول اعلان سره تعلق لری چہ محنت بہ تیروئی د دین پہ خدمت کښې فائده د ده او د ملاقات د اللہ تعالیٰ وخت راروان دے هغه بہ تاسو لره بدله ورکوی او څوک چہ یقین کوی د اللہ تعالیٰ پہ وحدانیت او نیکی کوی او محنت کوی نو باری تعالیٰ بہ هغوی تہ ګناهونہ معاف کړی او د هغوی د ښائسته عمل بدلہ بہ ورکړی اللہ تعالیٰ قدردان دے د مجاهدینو عمل تہ هغه ښائسته اوے چہ دوی هر عمل ښائسته دے ځکه چہ دوی د توحید د اشاعت مجاهد دی ۱۲ ـــہ دا بیان د اهمیت د توحید دے چہ دومره لوئے مسئلہ ده د که مور او پلار دے وئیلہ خلاف کا د دے نو بیا هم د هغوی خبره مہ منہ اګرچہ اللہ تعالیٰ د هغوی د حکم منلو تاکید وئیلی دے۔

فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑧

نو مه منه د دوی - ما ته واپس ستاسو دے نو خبر به کړم تاسو په عمل ستاسو .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ⑨

او هغه کسان چه صحیح یقین وی او نیکی کوی نو ضرور به دوی شمار کړم په نیکانو کښې .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ

او ځینې د خلقو نه هغه دی چه وائی مونږ یقین کړے دے په الله تعالیٰ نو کله چه اوکړے وشی په لاره د الله کښې

فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ

نو ګرځوی تکلیف د خلقو پشان د عذاب د الله - او که راشی امداد د رب ستا نو

لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ

ضرور وائی چه مونږ یو ستاسو سره - آیا نه دے الله ښه پوهه په هغه شی چه په سینو د

الْعَالَمِينَ ⑩ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ⑪

عالم کښې دے - او ضرور به ښکاره کړی الله مومنانو له (خلقو) او ښکاره به کړی منافقان .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ

او وائی کافران مومنانو ته چه تګ په لاره زمونږ کړئ او مونږ به پورته کړو

خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ

ګناهونه ستاسو - او نه دی دوی پورته کوونکی د ګناهونو د دوی نه هیڅ شے - یقیناً دوی

لَكَاذِبُونَ ⑫ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَ

دروغ وائی - او پورته به کړی بوجونه (ګناهونه) خپل او نور بوجونه سره د بوجونو د دوی نه - او

لَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ⑬ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا

تپوس به اوکړے شی د دوی نه په ورځ د قیامت د دروغو د دوی نه - او یقیناً ما لیږلے وه نوح

له زرعه دپه عربو کښې لوئې عدد و ګڼل شوې نو مقصود دا دے چه صرف پنځوس کاله د زرو نه کم وو دومره دېر محنت هغه
او کړو - او قوم هغه ته ضرر او رسوله - نو الله تعالیٰ هغوی لره غرق کړل او نوح علیه السلام ئې بچ کړو - ۲ دا او دویم قصه ده

إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ

خپل قوم ته نو حصار شو په دوی کښې زر کاله بې د پنځوسو کلونو نه - نو اونیول دوی لره

الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾ فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَ

طوفان او دوی ظالمان وو - نو ما بچ کړو هغه لره او جهاز والو لره - او

جَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾ وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا

ما کړو هغه لره نښه د ټول عالم - او ما لیږلے وو ابراهیم لره کله چه هغه او وئیل خپل قوم ته عبادت کوئ

اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ

د خدای او د هغه نه او ویریږئ - دا خبره تاسو لره غوره ده که تاسو پوهیږئ - یقیناً بندګي کوئ تاسو

مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ

سوا د الله نه د وثانو او جوړوئ دروغ - بې شکه هغه خلق چه تاسو ئې بندګي کوئ

مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ

سوا د الله نه دوی مالکان نه دي تاسو لره د رزق نو طلب کړئ د الله نه رزق لره

وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِن تُكَذِّبُوا فَقَدْ

او بندګي کوئ خاص د الله او د هغه احسان منئ - د هغه طرف ته تاسو واپس شئ - او که تاسو دروغژن کوئ (رسول)

كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

نو یقیناً دروغژن کړي وو امتونو د مخه نه - او نیشته په رسول باندې مګر رسول د حق ښکاره

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى

آیا دوی نه وینې چه څنګه اول پیدا کوي الله خلقو لره بیا ئې دوباره پیدا کوي - بې شکه دا کار د الله

اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ

ته آسان دے - او وایه چه لاړ شئ په زمکه کښې نو وګورئ چه څنګه اول پیدا کړي هغه خلق

د اول د علان سره تعلق لري او ذکر د ابراهیم علیه السلام شو سره تکلیف تیر کړے وه نو تاسو به هم تکلیف تیر وئ صرف په امتا وئیلو کار نکوئ ۳ اوثان جمع د وثن ده او وثن او صنم بوشے دے معنی دا ده هر معبود سوا د الله نه خو بیا که هغه د اولیا او که کتلکا وي او که قبر وي او که بت وي او که ابو کښې د بت ذکر په طور د مثال دے او بت هم د بنده غذا جسم ده د دے کفارو خیال دا و چه کله دوی د دے بتانو تعظیم کوي نو د غه نیک خلق خوشحال کیږي او د دوی سفارش به کوي الله تعالیٰ ته عبد المطلب به چه کله دعا کوله نو هغه به او دریده په خپلو د هبل بت کښې او هغه به سوال د الله تعالیٰ نه کولو کا فران الله تعالیٰ منو هغه لوئے باد شاه هم ګنړلو کا فران وائي چه الله تعالیٰ کا رونه اولیا و ته سپارلي دي نو دوی هغه کا رونه کوي د الله تعالیٰ سره کوي لکه په دنیا کښې چه باد شاه بعضې کا رونه خپلو ماتحتو حواله کړي او ددې بیان خو بالکل الله تعالیٰ نه منل او مسلمانانو وائي چه تصرف کوونکے د بارئ تعالیٰ نه بل هیڅوک نیشته ۱۲

سک تو حید بیا نوي چه تاسو د چا محتاجي کوئ نو هغه خو عاجزان دي او باد شاه صرف الله تعالیٰ دے نو صرف د هغه نه رزق
او غواړئ او صرف د هغه محتاجي کوئ او د هغه احسان منئ ۱۲

ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ النَّشْاَةَ الْاٰخِرَةَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۲۰﴾

بیا به الله پورته کړي خلق روسته - یقیناً الله په هر څه باندے قادر دے -

يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُوْنَ ﴿۲۱﴾

عذاب ورکوي هغه چاته چه د هغه رضا شي او رحم کوي په هغه چا چه د هغه خوښه شي - او هم هغه ته به تاسو بېرته

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ ۫ وَمَا لَكُمْ

بېولے شئ - او نه یئ تاسو عاجز کوونکي (الله لره) په زمکه او نه په آسمان کښے - او نیشته تاسو لره

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿۲۲﴾ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ

سوا د الله نه څوک دوست او نه مدد ګار - او کوم خلق چه انکار کوي د دلائلو د

اللّٰهِ وَلِقَآئِهٖٓ اُولٰٓئِكَ يَئِسُوْا مِنْ رَّحْمَتِيْ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ

الله نه او د ملاقات د هغه نه دوي نا امیده دي د رحمت زما نه - او دوي لره سخت

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۲۳﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوْهُ

عذاب دے - نو نه وه جواب د قوم د هغه مګر دا وے هغوي چه او وژنئ هغه لره

اَوْ حَرِّقُوْهُ فَاَنْجٰىهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ

یا او سېزئ هغه لره نو بچ کړو هغه لره الله د اور نه بے شکه په دې کښے دلیلونه دي د قوم

يُّؤْمِنُوْنَ ﴿۲۴﴾ وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْثَانًا ۙ مَّوَدَّةَ

مؤمن د پاره - او وئیل هغه او بے شکه جوړ کړي دي تاسو سوا د الله نه اوثان د پاره د دوستۍ

بَيْنِكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ

په مینځ ځپل کښے په ژوند دنیا کښے - بیا به ورځ د قیامت به انکار کوي ځینے ستاسو د

بِبَعْضٍ وَّيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۡ وَّمَاْوٰىكُمُ النَّارُ وَمَا

نورو نه او لعنت به وائي ځینے ستاسو په نورو - او ځائے ستاسو اور دے او نیشته

اسلام د قوم د ابراهیم علیه السلام په تقریر وو د توحید او دې قوم جواب کوي چه او نه ګڼل ... په وړاندې د ... کړي شي الله تعالیٰ هغه لره بچ ... د معلومه شوه چه ... او ... ابراهیم علیه السلام ... په سلسله د ... هم ... ابراهیم علیه السلام ... چه تاسو د شرک ... په قیامت کښے به ... په یو بل لعنت وائي.

لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ ۘ وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ

تاسو لره هيڅ امداديان - نو ايمان راوړو په ده حضرت سره لوط - او حضرت ابراهيم اووې چه زه كوم هجرت

إِلَىٰ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾ وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَ

زیاره رب خپل - یقیناً حضرت زبردست او حکمت والا دے - او ما و باخښه حضرت ته اسحاق او

يَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ وَءَاتَيْنَٰهُ

یعقوب او ما مقرر کړه په اولاد د حضرت کښې پیغمبري او کتاب او ما ورکړو حضرت ته

أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٢٧﴾

ثواب د حضرت په دنيا کښې - او بې شکه دے به په اخرت کښې د نیکانو نه وی -

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ مَا

او را ولیږه ما لوط لره چه حضرت او وئیل قوم ته یقیناً تاسو کوئ د بے حیائۍ کار - نه دے

سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٨﴾ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ

مخکښې شوی تاسو نه هیڅوک په دې کار د عالم نه - آیا تاسو زغلئ په

ٱلرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ

سړو پسې او شوکوئ لار - او کوئ په مجلس خپل کښې

ٱلْمُنكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتِنَا

ناروا - نو نه وه جواب د قوم د ده مګر او وے دوی چه راوړه مونږ ته

بِعَذَابِ ٱللَّهِ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٢٩﴾ قَالَ رَبِّ

عذاب د خدائے که ته ئے رشتو نے - حضرت او وئیل اے ربه زما

ٱنصُرْنِى عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾ وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَآ

امداد او کړه زما سره په فسادي قوم باندې - او هر کله چه راوړو زما قاصدانو

له نو لوط علیه السلام میدان ته را او وتلو او د ابراهیم علیه السلام تعاون حضرت شروع کړو چه زه ستا سره

د الله تعالیٰ په لاره کښې هم

او الله تعالیٰ زبردست او

حکمت والا دے او د دا سے

لوئے بادشاه په لاره کښې

تکلیف کامیابی ده. مونږ چه

ابراهیم علیه السلام د الله

تعالیٰ په لاره کښې کور پریښو

نو الله تعالیٰ ورلره اسحاق

علیه السلام ورکړو او

نمسے یعقوب علیه السلام

ئے ورلره ورکړو او پیغمبري

الله تعالیٰ د حضرت په اولاد

کښې مقرر کړه او دواړو

جهانو کامیابي ورلره الله

تعالیٰ ورکړه دغسے چه څوک

د الله تعالیٰ د جهان مني نو

الله تعالیٰ د حضرت سره په

دواړو جهانو ښه کوي ۱۲

۲ آمن به: په حضرت ئے یقین

او کړو: آمن له: د حضرت

ملګرے شو ۱۲ ۱۲

۳ دا دریم قصه ده د

اول امتان متعلق چه او کړو

لوط علیه السلام ده سره

کړا او کړو نو خرچی ولاړې

په امتانو شیلو کار نه کیږي

محنت ضروري دے ۱۲

۴ هر ناروا کوئ او په

واکرے کوئ رفائده ناروا

کول یو ګناه ده او

په واکرے کول د حضرت

بله ګناه ده ۱۲

إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالُوٓا۟ إِنَّا مُهْلِكُوٓا۟ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ

ابراهیم ته زیری ۔ (دهغه) اووی دوی موږ ۔ هلاکوونکی اهل د دی کلی

إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا۟ ظَٰلِمِينَ ۝ قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا۟

یقیناً اهل د دی کلی ظالمان دی ۔ هغه اووی یقیناً په دغی کښی لوط دی ۔ هغوی اووی

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ

موږ ښه پوهیږو هغو لره چه په دغه کښی دی ۔ خامخا به کوو خلاص هغه لره او اهل د هغه مګر ښځه لره د هغه

كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ۝ وَلَمَّآ أَن جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىٓءَ

وه د هغه پاتی کیدونکو (په عذاب کښی) او هرکله چه راغلل استاذی زموږ لوط ته نو خفه شو د دوی

بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا۟ لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ

نه او تنګ شو د دوی د وجه نه سینه د هغه او هغوی اووی چه مه ویریږه او مه غم ژن کیږه

إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ۝

موږ به خلاصوونکی یو تا لره او خپلوانو ستا لره بی د ښځی ستا نه دا هغه د پاتی کیدونکو نه په عذاب کښی

إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ

بیشکه موږ رالیږونکی یو په خلقو د دی کلی باندی عذاب د آسمان نه

بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ۝ وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَآ ءَايَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ

ځکه چه دوی نافرمانی کوله ۔ او یقیناً پریخودو موږ د دی کلی نه نښه ښکاره د قوم

يَعْقِلُونَ ۝ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟

پوهی د پاره ۔ او ما لیږلی دی مدین ته ورور د دوی شعیب نو هغه اووی ای قومه بندګی کوی

ٱللَّهَ وَٱرْجُوا۟ ٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

د الله او ویریږئ د ورځی اخرت نه او مه ګرځئ په زمکه کښی روانی کوونکی ۔

لـه معلومه شوه چه ابراهیم علیه السلام د دومره لوی پیغمبر وه نو هم د هغه قوم ته شو کولی نو معلومه شوه چه تصرفات والا باوشاه صرف او صرف الله تعالیٰ دی او مخلوق تول عاجز دی ۱۲ ـ لـه ملائکو اووی چه موږ ته الله تعالیٰ حکم کړی دی د هغه د بچاو نو معلومه شوه چه ابراهیم د هغه بچاو نه شو کولی نو نجات ورکوونکی او هلاکوونکی صرف الله تعالیٰ دی د پیغمبرانو کمال دا دی چه الله تعالیٰ دوی لره هم کوي د عذاب نه نو اولیاو ته واویلی چه د دښمنانو حامی او د دوستانو مدد کوونکی دی د قرآن شرا سر خلاف عقیده وه ۱۲ ۱۲ ۱۲

لـه معلومه شوه چه د الله تعالیٰ د دوستانو سره تعلق د نسب یا د رشتی کمال نه دی او په دی رشتی سره نجات نه دی بلکه کمال د الله تعالیٰ د دوستانو اتباع ده ابوطالب د نبی کریم صلی الله علیه وسلم تره و بچ نه شو د جهنم نه ځکه چه هغه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم منکر وه ۱۲ ۱۲

لـه علامی د ورانو کورونو لـه عاقلان پوهیږی چه دوی چه څوک نافرمانی کوي نو د هغوی انجام څه کیږی ۱۲ لـه وا باقی قصی د دوی اعلان سره تعلق لري باندی چه د الله تعالیٰ د عذاب نه نشی بچ کیدی شه او کوم چه عاصیان شو دیان قارون فرعون هامان د الله تعالیٰ د عذاب نه بچ نه شو ۱۲

لے شیطان دوئیته بد عمل په صورت د عبادت کښے ښکاره کړے وه د بد عمل نه خو خلق تو به او باسی نو صفه معا فیګی
نو شیطان بعض داچال جوړ کړو چه بد عتی تو به او نه باسی نو ځکه بدعت د هر ګناه نه عتی ګناه دے ځکه چه بد عتی

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۝

نو دوی دروغجن کړو هغه لره نو ونیول دوی لره زلزلے نو شول په کورونو خپلو کښے نسکور پراته

وَعَادًا وَثَمُودَا وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ

او هلاک کړل ما عادیان او ثمودیان او ښکاره شویدے تاسو ته حال د کورونو د دوی نه ښائسته کړل او هغه

الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ۝

کړی وو دوی ته شیطان عملونه د دوی نو صفه منع کړل دوی د دوی لاری نه او هغوی وو هوښیار

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ

او هلاک کړو قارون او فرعون او هامان او بے شکه راورے وو دوی ته موسیٰ ګو دلیلونه

فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ۝ فَكُلًّا أَخَذْنَا

نو دوی تکبر او کړو په زمکه کښے او نه وو دوی تر یخه کیدونکی - نو ټول ما او نیول په ګناه

بِذَنبِهِ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُم مَّنْ

خپل د هغوی - نو څوک چه دی قوم لوط م را او لیږله کا نړی - او څوک لره او نیول دوی

أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُم

سخت عذاب - او څوک م ننوت کړل (قارون) په زمکه کښے - او څوک م

مَّنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ

غرق کړل (فرعونیان) او ظلم نه دے کړے په هغوی باندے الله لیکن هغوی په ځانو نو باندے

يَظْلِمُونَ ۝ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ

ظلم کولو - مثال د هغو چه جوړ کړی هغو سوا د الله نه مدد ګار ان په شان د

الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ

جولاګی - جوړ کړے وی هغه کور لره - او بے شکه کمزورے د کورونو نه خامخا کور د

بدعت ته ګناه نه وائی ورته ثواب وائی تو به ترینه ځکه او نه باسی (فائده) بدعت والی نو سے شبهه ته په ځینې کنهګار او رسم والی غیر لازم شی ته په ځان باندے هغه لازم کړی ۱۲

۲ د موسیٰ علیه السلام ورته صاف صاف دلیلونه پیشی کړل خو ښکار وغوږونو په دوی حق لره منل وکه لیکن دوی ځان غټ او ګڼلو نو د الله تعالیٰ د عذاب نه بچ نه شو نو د غیر مخالفین د الله تعالیٰ د عذاب نه ناجی نه شی کیدے - ترو بے غولئی ۱۲

حاصل د سورت دا شو چه په امتحان ویلو کار نه کیږی بلکه محنت ته ضرورت دے تکه د ځے پیغمبرانو چه محنت کړے دے او د ځے مخالفینو تاسو د الله د عذاب نه شی بچ کیدے ځکه چه هغوی هم بچ نه شو ۱۲

۳ دا هغوی د سورت او اصل مقصد د سورت دے چه محنت د دے مسئلے د پاره نزول مناسب دی او ځواځے په منلو کار نه کیږی ځکه د مسئله دا ده چه حاجات پوره کوونکے او برکات ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے ځکه دے مرګ ورکولے شی او په مرګ یو دے او د لیږوا الله بلکه او د

۵ څراد ذ حاجات خو بیتل دا سے په نه کړے دی لکه د جولاګی جالہ چه کمزورے او بے کاره وی ۱۲ عنه ابن کریم صلی الله علیه وسلم او
چه غار ثور کښے د ابوبکر غار ته تنګ شو نو جولاګی جالہ را غلل او د غار په خوله کښے د جالہ جوړه کړه نو تاسو جولاګه وژنی ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

لے واے وانو مثلونه ده توحید د اثبات د پاره الله تعالی بیان کړی دی خو عاقلان پرې پوهیږي غافلانه جاهلان ۱۲ سے لے مقصد تلاوت
سورت د دلیل عقلیه (۳) د دلیل عقلی (۲) دلیل نقلی (۳) دلیل وحی (۱) عقلیه (۴۳) (۴۳) (۶۱) - (۶۳) (۲) ۶۳ وحی ۵۰

الْعَنكَبُوتِ ۖ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِن

جوړ کړے - که دوی پوهیدے - یقیناً الله پوهیږی په هغه چه دوی ورته دا وائی

دُونِهِ مِن شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ

سوا د الله نه څه شے - او الله زبردست او حکمت والا دے - او دغه مثلونه دی

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ

بیانوو مونږ د پاره د خلقو او نه پوهیږي په دے خو مګر پوهه خلق - پیدا کړی دی الله آسمانونه

وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

او زمکه د حق د پاره - یقیناً په دے کښې دلیل دے د پاره د مؤمنانو -

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ

ولوله کوم چه را لیږلی شوی دے تا ته کتاب نه او اوکړه مونځ - بے شکه مونځ

تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

منع کوی د بے حیائی او د ناروا نه - بے شکه یاد د الله لوئے دے - او الله پوهیږی

مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ

په هغه چه تاسو کوئی - او جګړه مه کوئ د اهل کتاب سره مګر په هغه طرز چه

أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۖ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ

ښه وی - مګر جګړه کوئ د ظالمانو سره د دوی نه او وائی چه مونږ ایمان راوړے په هغه چه را لیږلے

إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

شوے مونږ ته او را لیږلے شوے تاسو ته او الله زمونږ او الله ستاسو یو دے او مونږ د هغه تابعدار یو -

وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۚ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

او دغسے مونږ را لیږلے تا ته کتاب - نو کوم خلقو ته چه مونږ ورکړے دے کتاب

نقلی (۲) ۵ سے و اؤ توحید د ثبوت د پاره دوه دلیل عقلی دی چه د خپل عقل نه کار واخلی چه آسمانونه او زمکه خو صرف الله تعالی پیدا کړی دی د اثبات د توحید د پاره او د مؤمنانو د پاره دا پوره ثبوت دے نو هغو شوه چه برکات ورکوونکے او حاجات پوره کوونکے هم صرف الله تعالی دے نو څوک شکه چه بل چا خو آسمانونه او زمکه نه دی پیدا کړی ۱۲ سے لکه څنګه چه نقلی او عقلی د خدائے تعالی د وحدانیت ثبوت ورکے نو د نبی دا قرآن د الله تعالی د وحدانیت نقلی دلیل دے نو ته اے پیغمبره دا قرآن لوله او دا لوستل د سائته آثر کړه خلق متاثر شو کوم چه دا مسئله صفه بیانوو د دینه شرعو پرے نو ته ورته او دا په چه زړه مجبوره ماته فرمان کے د بیان او شر خوبه جوړ په حسب فو توحید د ظاهر چه په بدر او احد کښے جنګ او شو او که حمله راوښی چه پیغ او شر پلے شی ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۵ سے مونځ کوه په ما غه سره په طبیعت کښے اصلاح راځی په نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه به کله تکلیف راغے نو بلال ته به ئے وفرمائیل

چه ماته آرام راوړ سوا او د مونځ تیارے اوکړه ۱۲ سے لا صحیح مونځ منع کوی د ناروا و نه ۱۲ سے ے دا طریقه د تبلیغ ده چه په ښه طریقه سره بیان کوه او د ظالمانو سره لږه سختی پکار ده ۱۲

يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَمَا يَجْحَدُ
هغوی هغه لره منی - او ځینی د دوی نه هغه دی چه منی هغه - او انکار د ایتونو
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ
زمونږ نه کوی مګر کافران - او ته نه لوستلو مخوا د دهٔ نه هیڅ
كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ ۖ إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ
کتاب او نه دی لیکلو هغه په ښی لاس سره خپل په دغه وخت به شک کولو دروغژن - بلکه
هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۚ وَمَا يَجْحَدُ
دا ایتونه دی صاف په سینو د اهل علمو کښی - او انکار د
بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ
ایتونو زمونږ نه کوی مګر ظالمان - او وائی دوی ولی نه دی رالیږلی شوی په ده باندی ایتونه د
رَبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾
رب د ده نه - او وایه یقینا ایتونه د الله سره دی - او بې شکه زه ویرونکی ښکاره یم -
أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ
آیا نه ده بس کړی دوی لره دا چه مونږ نازل کړی دی تا ته کتاب چه لوستلی کیږی په دوی - یقینا
فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
په دی کښی مهربانی او نصیحت دی د هغه قوم د پاره چه یقین کوی - او وایه چه بس دی الله
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۖ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ
په مینځ زما او ستاسو کښی شاهد - پوهیږی په هغه چه په اسمانونو او په زمکه کښی دی
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾
او کوم خلق چه ایمان راوړی په باطل او منکر شو د الله نه دوی برباد دی -

ف۱ دا د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د صداقت اعلان دے چه ترا اوسه دے کتاب نه وه لوستلے او س دا سے صاف بیان کوے دا غیبی وحی ده ۱۲

ف۲ دا د کفارو غیبونو ګله ده چه دوی وائی چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته دے معجزه ملاؤ شی کومه چه دوی غواړی ۱۲

ف۳ دا جواب دے چه معجزه خو سره نیشته قرآن خو کمه معجزه ده او الله تعالیٰ خو د پیغمبر ګواه دے هغه ته هرڅه معلوم دی نو رڅه کوے ۱۲

ع ۵۵۵

۱؎ دا د عذاب د دنیا بیان دے دوی عذاب غواړی خو د عذاب د پاره وخت مقرر دے نو کله چه نیټه راشی نو عذاب به ناڅاپه راشی ۱۲ ۲؎ دا د عذاب د آخرت بیان دے دوی عذاب غواړی او دوی ته دوی خبر چه جهنم به کافران راګیر کړی

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَآ أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَآءَهُمُ

او زر غواړی له تا نه عذاب - او که نه وے نیټه مقرره د عذاب نو راغلے به وے دوی ته

الْعَذَابُ ۚ وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾ يَسْتَعْجِلُونَكَ

عذاب - او رابه شی دوی ته ناڅاپه او دوی به خبر نه وی - زر غواړی له تا نه

بِالْعَذَابِ ۚ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكٰفِرِينَ ﴿٥٤﴾ يَوْمَ يَغْشٰىهُمُ

عذاب - او جهنم ګیر ولے دے کافران نو لسره - کله چه پټ به کړی دوی لره

الْعَذَابُ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا

عذاب د پاسه د دوی نه او د لاندے د خپو د دوی نه او به وائی الله چه څکئ

مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوٓا إِنَّ أَرْضِي

خوند د هغه چه تاسو کاوه - اے زما هغه بندګانو! کوم چه یقین کړے دے یقیناً زمکه زما

وٰسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۟

ارته ده نو صرف زما بندګی کوئ - هر نفس څکونکے د مرګ دے -

ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

بیا به ما ته واپس کړے شئ - او کوم خلق چه یقین کوی او نیکی کوی نو

لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ

ځائے به ورکړو دوی لره د جنت د بالاخانے چه بهیږی به د لاندے د هغو نه ویالے

خٰلِدِينَ فِيهَا ۚ نِعْمَ أَجْرُ الْعٰمِلِينَ ﴿٥٨﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى

همیشه به وی دوی په هغے کښے - ښه ده ثواب د محنت کوونکو (دوی) کوم چه محنت کوی او

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾ وَكَأَيِّن مِّن دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۗ

رب ځپل ته ځان سپاری - او ډیر ژوندی ساه لری چه نه شی پورته کولے رزق ځپل -

لاندے او باالله به چه دوی عذاب راشی دا د دوی د عمل به زره ۱۲
۳؎ دا ترغیب د هجرت ته یعنی که قرآن تاسو د الله تعالیٰ د عبادت نه منع کوی نو دا وطن پریږدئ بل ځائے ته لاړ شئ هلته د الله تعالیٰ عبادت کوئ ۱۲
۴؎ دا تسلی ده مهاجر ته یعنی که ستا خطره وی چه مونږ به شم نو څکه هجرت نه کوے نو کوم مرګ به تا پریږدی چه د الله تعالیٰ په لاره کښے مړ شے ۱۲
۵؎ دا هم تسلی ده مهاجر ته چه تا لره به باری تعالیٰ د هجرت په مقابله کښے به آخرت کښے بالاخانے ورکړی عنه د حضرت انس رضی الله تعالیٰ عنه نه روایت دے چه اول هجرت حضرت عثمان رضی الله تعالیٰ عنه کړے وو حبشے ته نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل چه عثمانؓ اول سړے دے چه هجرت ئے اوکړو وسره د ښځے کړے نه پس د لوط علیه السلام نه په ازالة الخفاء کښے شاه صاحب دا خبره نقل کړے ده ۱۲
۶؎ دا هم مهاجر ته تسلی ده چه د رزق تصور مه کوه ګنړ ژوندی ساه لری الله تعالیٰ رزق ورکوی نو تا لره به هم ورکړی ۱۲

لہ دا د توحید د ثبوت د پاره دریم دلیل دے عقلی چہ د مشرکانو عرب پہ دے قائل دی چہ د آسمانونو او زمکے خالق او د نمر او سپوږمۍ چلوونکے صرف باری تعالیٰ دے نو دوی بیا دوی ولے د غیر نه حاجات غواړی ۱۲ ٣ٕ دا د توحید د ثبوت د پاره

اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ ۖ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦٠﴾ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ

الله ورلره رزق ورکوی او تاسو لره او صرف الله هر څه اوریدونکے هر څه پوهه دے ۔ او که سوال وکړے ته د دوی نه

مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

چہ چا پیدا کړی دی آسمانونه او زمکه او په کار ځغلولی دی نمر او سپوږمۍ

لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۚ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٦١﴾ اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ

نو دوی به وائی چہ الله (دا کار کړی دی) نو چرته دوی واپس کیږی ۔ الله زیاتوی رزق هغه چا لره چہ

يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٢﴾

وغواړی هغه د خپلو بندګانو نه او کمی هغه لره ۔ یقیناً الله په هر شی باندے پوهه دے ۔

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ نَّزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ

او که پوښتنه اوکړے د دوی نه چہ څوک دے چا د آسمان نه باران نازل کړو او تازه کوی په هغه سره زمکه

مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ

پس د مړه کیدو نه نو دوی به وائی چہ الله ۔ او وایه ټول صفتونه صرف الله لره دی ۔ بلکه زیاتره د دوی

لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٣﴾ وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَّلَعِبٌ ۚ وَ

نه پوهیږی ۔ او نه دے دا ژوند د دنیا مګر زړه خوشحالول او لوبے دی ۔ او

اِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٤﴾ فَاِذَا

روستنے کور چہ دے صرف هغه ژوند دے ۔ آرمان که دوی پوهیدے ۔ نو کله چہ

رَكِبُوْا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰهُمْ

سواره شی په جهاز کښے نو سوال کوی د الله نه صافوی د الله د پاره اعتقاد ۔ نو هر کله چہ بچ کړی

اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٥﴾ لِيَكْفُرُوْا بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْ ۚ وَلِيَتَمَتَّعُوْا ۚ

دوی وچے ته په دغه وخت کښے دوی شرک کوی ۔ چہ بے قدری اوکړی د هغه نعمت چہ مونږ دوی لره ورکړے او فائده

ٔ٢ دلیل دے دریم چہ رزق زیاتوونکے او کموونکے صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ ۱۲

٣ٕ دا هلو دریم دلیل دے د ثبوت د توحید د پاره چہ د مشرکانو عرب پکے قائل دی چہ باران ورولونکے او مړه زمکه تازه کوونکے صرف الله تعالیٰ دے بغیر د ورته او وایه چہ دا اقرار خوتاسو او منئ نو معلومه شوه چہ هر څه کوونکے صرف الله تعالیٰ دے نه بل څوک لیکن زیات خلق نا پوهه دی چہ د غیر الله نه حاجات او برکات غواړی ۱۲ ۱۲

٤ٕ دا بیان د حقارت د دنیا دے چہ منکرانو په دنیا غرور کړے او د توحید مقابله یے کړے ده دنیا خو صرف لوبے دی او ژوند خو د آخرت دے د هغه تیارے اوکړئ لیکن آرمان خلق نه پوهیږی په دنیا پسے شو یدلی ۱۲

ع ۶ / ۲

٥ٕ دا زور دره دے چہ مشرکانو ته هم هغه وخت خداے یاد شی او مشرک لکے شی خو چہ تصرفاتو کښے ورسره شریک جوړوی ۱۲ ۱۲

ٕ٦ دا زورنه ده چہ په دے منکرانو سختی راشی په دریاب وغیره کښے نو الله تعالیٰ ته آواز کوی او کله چہ الله تعالیٰ د وی بچ کړی او وچے ته راورسی نو بیا شرک کوی او تیر نعمتونه هیر وی خو خیر لیږ روستو به دوی پوهه شی ۷ دا الله تعالیٰ د خپلو دینه مجیبه واره چہ بعض په خوم مسلمانانو خو د مشرکانو نه هم یو قدم وړاندے دی دوی خو په سختئ کښے هم اولیاء ته آوازونه کوی ۱۲

سلـه ...... ترغیب دے ...... تابع ...... سره دوی ...... مهربانی کړیده چه په حرم کښې امن دے ...... حال داکیږی ...... اوکه بیا هم شرک کوی او د الله تعالیٰ د نعمتونو انکار کوی ...... سلـه ...... عذاب بیان دے ......

فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿۶۶﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَّيُتَخَطَّفُ

زر به پوهه شی دوی - آیا نه وینی چه مونږ ګرځولے دے حرم د امن او تښتولے شی

النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۭ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ

خلق چاپیره د دوی - آیا په باطل دوی یقین کوی او د نعمت د الله نه

يَكْفُرُوْنَ ﴿۶۷﴾ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ

انکار کوی دوی - او څوک دے غټ ظالم د هغه چا نه چه تړی په الله باندې دروغ یا

كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاۗءَهٗ ۭ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى

دروغژن کوی حق د هغه کله چه راغے دوی ته - آیا نشته په جهنم کښې ځائے د پاره د

لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿۶۸﴾ وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۭ

کافرانو؟ - او کوم خلق چه کوشش کوی څما د پاره نو ضرور به او ښایم دوی ته خپلې لارې

وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۶۹﴾

او یقیناً الله د نیکانو ملګرے دے -

سُوْرَةُ الرُّوْمِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتُّوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت روم په مکه کښې نازل شوے دے په کښې شپیته ایتونه او شپږ رکوع ګانې دی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (د امداد غواړم) -

الٓمّٓ ﴿۱﴾ غُلِبَتِ الرُّوْمُ ﴿۲﴾ فِيْٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ

الله عالم دے - عاجز شو رومیان - په نزدې زمکه کښې (عرب ته) او دوی به پس د

غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُوْنَ ﴿۳﴾ فِيْ بِضْعِ سِنِيْنَ ڛ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ

د دوی نه غالب شی - په څو کلونو کښې - خاص الله لره دے حکم وړاندې

حق د انکار کوی خو د وز د هغو ملائک دے ...... سلـه د سورت په سر کښې اعلان دے چه بیا هم په آمنا ویلو کار نه کیږی بلکه محنت به کوئ ګڼه د هغو ښیا اوچه کړے ...... نو اوس الله تعالیٰ سورت په دغه مضمون باندې ختموی چه څوک د الله تعالیٰ د دین د پاره د شان کوشش کوی نو الله تعالیٰ به د د ته خپله د رضا لارا وښائی بل الله تعالیٰ به د هغه ملګرے شی ...... د الله تعالیٰ په دربار کښې د محسنانو یو فهرست کیږی د سلـه د الله تعالیٰ د عنکبوت سره یو ځائے والے په اعتبار د مکان او زمان سره نه دے بلکه په اعتبار د امداد او سره دے ...... سلـه نازل شوے دے پس د انشقاق او قبل د عنکبوت نه زمانه د نزول هجرت د حبشه ده ...... کال - ترتیب قرآنی (۳۰) او ترتیب نزولی (۸۴) دے - مقصد سورت کله چه دا امی او دغه اتباع او محنت او کړی د توحید په اشاعت کښې نو الله تعالیٰ به فتح ورکړی (قصه) د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د بعثت په وخت د دوه لوئې طاقتونه وو رومیان او ...... یو د بل سره جنګ وو کله چه به ...... مسلمانان خوشحالیدل او فارس مشرکان وو ...... کله چه به فارس ...... مشرکان خوشحالیدل ...... دغه وخت فارسیانو بریالی شو ...... دوه مشرکان په ...... خوشحال وو ...... په دے سورت کښې الله ...... اعلان او شو که روم به غالب شی په څو کلونو کښې ...... په دے مسلمانان خوشحال شول وروسته رومیانو فارس ته ماتې ورکړه ...... نو مسلمانان خوشحاله شول

له دا اعلانونه فتوو دے ۱۲ ۲ے دا زور نه وه چه دا خلق ګمان نه نه کوی اعا او آسمان او زمکے ته نه کتی ری دا تول مخلوق الله تعالی پیدا

وَّمِنْۢ بَعْدُ ۚ وَيَوْمَئِذٍ يَّفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٤﴾ بِنَصْرِ اللّٰهِ ؕ يَنْصُرُ

او روستو - او په دغه ورځ به خوشحالیږی مؤمنان - په امداد د الله سره، امداد کوی

مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٥﴾ وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ

د هغه چا سره چه خوښه ئی وی - او هغه زبردست او ترس والا دے - وعده د الله وعده ده - خلاف نه کوی الله

وَعْدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا

د خپلے وعدے نه لیکن زیات د خلقو نه نه پوهیږی - دوی پوهیږی ځاپه ظاهر د

مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖۚ وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٧﴾ اَوَلَمْ

ژوندون - او دوی د آخرت نه بے خبره دی - آیا فکر

يَتَفَكَّرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ

نه کوی دوی په نفسونو خپلو کښے - چه الله آسمانونه پیدا کړی دی او زمکه

وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ

او هغه څه چه په مینځ د دوارو کښے دی د حق د پاره او د یوے مقرر مودے - او ډیر خلق د

النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُوْنَ ﴿٨﴾ اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ

ملاقات د رب خپل نه انکار کوی - آیا نه گرځی دوی په زمکه کښے

فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْٓا اَشَدَّ

چه او گوری چه څنګه شو انجام د هغو خلقو چه مخوا وو د دوی نه - ډیر زیات د

مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارُوا الْاَرْضَ وَعَمَرُوْهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوْهَا

دوی نه په طاقت کښے او ئے اړولے وه دوی زمکه او آباده کړے وه دوی هغه له زیاته د هغے نه چه آباده کړے

وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ

وه دا دوی او ورته راغلل رسولان د هغوی دلیلونه - نو نه وو الله چه ظلم ئے کړے وے په هغو لیکن

کړی دی د اظهار د توحید د پاره او چه فیصله به کیږی په قیامت کښے لیکن خلق د الله تعالی ملاقات په آخرت کښے نه منی ۱۲

۳ے دا د عذاب د دنیا بیان دے چه لاړشی په زمکه کښے گوری خلقو چه د حق نه خلاف کړے وه نو هغه برباد شو او هغوی د دے مخالفینو نه په طاقت او زمینداره کښے او په آبادو کښے زیات وو او هغوی ته الله تعالی رسولان لیږلی وو سره د دلائلو نه الله تعالی په چا ظلم نه کوی لیکن هغوی پخپله ځان ظلم کولو نو انجام د غلطو خلقو برباد شو ځکه چه هغوی د دلائلو د الله تعالی نه انکار کولو او تعجب ئے ور پورے کولے نو ځکه چه څوک حق نه منی نو د غسے به هغوی هلاکیږی سبب د هلاکت حق نه منل دی ۱۲

لـه واو ثبوت دَ قیامت دَ پاره دلیل دے چه قیامت حق دے چه اول الله تعالیٰ مخلوق پیدا کړے دے نو دوباره هم حقه بیا پیدا کولے شی نو چه قیامت حق دے نو تاسو ولے دَ توحید نه منکر کوئ او دَ غیر الله نه برکت غواړئ او الله تعالیٰ مرجع دے

كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوا

حقوق پخپله ئې خپلو ځانونو ظلم کولو - بیا شو انجام دَ هغو خلقو چه بد کارونه ئې کول

السُّوْٓاٰى اَنْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَكَانُوْا بِهَا يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿١٠﴾ اَللّٰهُ

ناکاره ځکه چه دوی دروغژن کول ایتونه دَ الله او توقے ئې ورپورے کولے - الله اول

يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿١١﴾ وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ

پیدا کوی مخلوق بیا به ئې دوباره پیدا کوی بیا به هغهٔ ته تاسو واپس کړے شئ - او کله چه قائم شی قیامت

يُبْلِسُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ مِّنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوْا

نو نا امیده به شی مجرمان - او نهٔ به وی دوی لره دَ شریکانو دَ دوی نه سفارشیان او دوی به

بِشُرَكَآئِهِمْ كٰفِرِيْنَ ﴿١٣﴾ وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَّتَفَرَّقُوْنَ ﴿١٤﴾

دَ خپلو شریکانو نه انکار کوی - او کله چه قائم شی قیامت نو په دغه ورځ به خلق جدا جدا شی

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِىْ رَوْضَةٍ يُّحْبَرُوْنَ ﴿١٥﴾

نو چا چه یقین کړے دے او کوی نیکی نو دوی به په باغیچه کښے خوشحاله شی -

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَلِقَآئِ الْاٰخِرَةِ فَاُولٰٓئِكَ فِى

او هغوک چه انکار کوی او دروغژن کوی ایتونه زمونږ او ملاقات دَ اخرت نو دوی به

الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿١٦﴾ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِيْنَ تُمْسُوْنَ وَحِيْنَ تُصْبِحُوْنَ ﴿١٧﴾

عذاب ته حاضر کړے شی - نو پاکی بیانوئ الله لره کله چه په تاسو ماښام شی او کله چه صبا شی -

وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَّحِيْنَ تُظْهِرُوْنَ ﴿١٨﴾

او صرف هغهٔ لره صفتونه دی په اسمانونو او په زمکه کښے او دَ ښپے او کله چه په تاسو ماسپخین شی -

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِ

راوباسی ژوندے دَ مړی نه او راوباسی مړے دَ ژوندی نه او ژوندئ کوی

پیدا کولے شی نو چه قیامت حق دے نو تاسو ولے دَ توحید نه منکر کوئ او دَ قیامت نه انکار کوئ ۱۲ سـ۲ـه واو عذاب دَ اخرت بیان دے چه په قیامت کښے به بیا دَ دوی شریکان پکار نهٔ شی ۱۲ سـ۳ـه واو زیرے دے مومنانو لره ۱۲ سـ۴ـه واو عذاب دَ اخرت بیان دے چه خلق او دَ هغوی وتو حید او ملی ۱۲ سـ۵ـه واو تفریع ده چه الله تعالیٰ به تاسو لره بیرته درکړی نو تاسو دَ الله تعالیٰ توحید بیانوئ (فائده) تسبیح عامه ده که په مانځه کښے وی او که بهر وی او په دے وختونو خلق جمع کیږی نو ځکه په دے وختونو کښے توحید بیانوه او دَ مانځه دَ پاره دا وختونه مقرر شویدی ځکه چه په دے کښے په عالم کښے تغیر راځی او کله چه تغیر راشی نو پکار ده چه خلق الله تعالیٰ ته واپس شی ځکه په سوکړو کښے یا په چیرو بارانو نو جمع ځی کښے سـ۶ـه واو دلیل دے که دے چه دَ هغه تسبیح وایئ ځکه چه دَ اسمانونو او دَ زمکے تصرف والا صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ سـ۷ـه واو عبارت دَ کیفیت نه الله سره تعلق لری یعنی الله لره پاکی بیانوئ په دے وختونو کښے ۱۲ سـ۸ـه واو هم دلیل دے دَ دے چه دَ الله تعالیٰ پاکی هم ضرور بیانوئ ځکه چه هغه دلے کارونه کوی دَ هغهٔ سره په دے کارونو کښے هیڅوک شریک نشته ۱۲ سـ۹ـه مسلمان دَ کافر نه او کافر دَ مسلمان نه ۱۲

ربع

له دا جمله معترضه ده د ثبوت د قیامت دپاره ۱۲ ف۲ دا اول دلیل عقلی دے د ثبوت د توحید دپاره چه د خاورو نه پیدا کوونکے صفته دے نو تصرفات والا هم صفته دے بل څوک نیشته ۱۲ ف۳ دا دویم دلیل عقلی دے د توحید دپاره چه ښځے دزړه

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ

زمکه پس د مړ کید و نه - او د غسے به تاسو را او ویستلے شئ - او ځینے د دلیلونو د صفته د داده

خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنتُم بَشَرٌ تَنتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ

چه پیدا کړی یئ صفته تاسو له د خاورو نه بیا د غه وخت تاسو بشر یئ چه خوریږئ - او ځینے د دلیلونو د صفته

أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم

دا ده چه پیدا کړے د جنس ستاسو بیبیانے چه آرام او کړئ په څنګ د هغے کے او پیدا کړے ئے درمیان

مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ

ستاسو کښے دوستی او مهربانی - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د صفته قوم دپاره چه فکر کوی - او ځینے د

آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ۚ

دلیلونو د صفته پیدا کول د آسمانونو او د زمکے او اختلاف د ژبو ستاسو او د رنګونو ستاسو دے

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالِمِينَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُم بِاللَّيْلِ

یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د پاره د عالمانو - او ځینے د دلیلونو د صفته نه خوب ستاسو دے د شپے

وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُم مِّن فَضْلِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

او د ورځے او تلاش ستاسو دے د فضل د صفته نه - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د صفته قوم دپاره

يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ

چه آوری (حق) او ځینے د دلیلونو د صفته دا دی چه خائی تاسو ته برېښنا د پاره د ویرے او د طمع او را وروی د

مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ

آسمان نه باران نو تازه کوی په هغه سره زمکه پس د مړ کیدو نه - یقیناً په دے کښے

لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَن تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ

دلیلونه دی د صفته قوم دپاره چه پوهیږی - او ځینے د دلیلونو د صفته دا دی چه ولاړ دے آسمان او زمکه

صفته پیدا کړی دی چه تاسو ته ښځو کښے آرام او کړئ (فائده) معلومه شوه چه اصل مقصد د ښځے سره دوستی او مهربانی ده او عمل د ښځے بد سره د محبت دپاره پس د ښځه نه بیزاری بیرته وایه اللّٰهم اجعل بیننا مودة ورحمة ف۳ دا دریم عقلی دلیل دے چه آسمانونه او زمکه وستاسو اختلاف د ژبو او د رنګونو هم واکاره صفته دے نو تصرف هم صرف د صفته دی رانی دی الله تعالی ځینے حیوانات پیدا کړی دی لکه خاره کانے او طوطیان او ځینے مختلف دی لکه انسانان وغیره او دا د صفته قدرت نښه ده ۱۲ ف۵ دا څلورم دلیل دے چه خوب او مالونه جمع صفته دی ۱۲ ف۶ دا پنځم دلیل دے چه په باران سره زمکه صفته تازه کوی ۱۲ ف۷ دا شپږم دلیل دے چه آسمان او زمکه د صفته په حکم ولاړ دی او په مرګ ژوند د کو ولکے هم صرف صفته دے ۱۲ ف۸ معلومه شوه چه خوب او تجارت د تقوی سره منافی نه دی ۱۲ ف۸ اول الله تعالی فرمائی چه د الله تعالی وحدانیت د دے دلیلونه صفته څوک معلوموی چه فکر کوی بیا فرمائی فکر پری هغوی کوی چه پوهه پکښے وی بیا فرمائی پوهه پری هغه چه آوری

بیا فرمائی چه آوریدونکی دے پوه پری وی لهٰذا چه عقل پکښے وی د هغوی دے دلیلونو کښے د باری تعالی وحدانیت معلومولے شی معلومه شوه چه څوک وحدانیت نه معلوموی نو هغه بے عقله دے دا نه دے نه انسان ۱۲

بِأَمْرِهِ ۚ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ۖ مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

په حکم د هغه سره - بيا چه کله تاسو طلب کړی يو ځل د زمکې نه - نو په هغه وخت به تاسو راوځئ -

وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ ﴿٢٦﴾ وَهُوَ الَّذِي

او صرف هغه لره دی هغه خلق چه په آسمانونو او په زمکه کښې دی - ټول د هغه تابعداران دی - او الله هغه ذات دی

يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ الْمَثَلُ

چه اول پيدا کوی مخلوق بيا به ئې دوباره پيدا کړی او دا کار آسان دی په هغه - او هغه لره لوړه

الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ضَرَبَ

صفت دی په آسمانونو کښې او په زمکه کښې - او الله زبردست او حکمت والا دی - بيان کړی دی

لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ ۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم

هغه تاسو لره مثال د نفسونو ستاسو - آيا شته تاسو لره د هغو نه چه مالکان شوی دی ښی لاسونه ستاسو

مِّن شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ

شريکان په هغه شی کښې چه درکړی مونږ تاسو لره نو تاسو په هغې کښې برابر يئ چه ويريږئ تاسو د هغوی

كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

لکه چه ويريږئ تاسو د يو بل نه - دغسې بيانوو مونږ دليلونه د هغه قوم دپاره چه پوهيږی -

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَن يَهْدِي

بلکه تابعداری کوی ظالمان د خواهشاتو خپلو بې د پوهې نه - نو څوک به ښودنه اوکړی هغه

مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ

چاته چه گمراه کړی الله هغه لره - او نيشته هغوی لره امداديان - نو برابر کړه مخ خپل دين

حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ

پاک کړه - (تابع شه) د پيدا اشت د الله کوم چه ئې پيدا کړی دی خلق په هغه باندې - نه بدلون دی د پيدا اشت

لـه ۲۱ او وم دليل دے چه د آسمانونو او د زمکې مخلوق د هغه دی اول پيدا کونکے او دوباره پيدا کونکے صرف هغه دے او هر شے د هغه په قبضه کښې دے ۲۶ (فائده) د دے دوه دليلونو نه معلوميږی چه تصرفات والا او برکات والا صرف او صرف الله تعالیٰ دے نه بل څوک ۱۲ سـ ۲ دا مثال دے د پاره د معبود حق او معبود باطل د وضاحت د پاره چه ستاسو مملوک ستاسو برابر نه دے نو څنګه مملوک به خالق سره برابر شی ۱۲ سـ ۳ شک نيشته د توحيد په مسئله کښې بلکه ظالمان د خپل خواهش تابعداری کوی نو څوک به دوی ته ښودنه اوکړی د دوی هيڅوک امداديان نيشته ۱۲ سـ ۴ دا ثمره ده چه د توحيد د وجه نه الله تعالیٰ تاسو لره فتوحات درکوی نو تاسو په دے توحيد مضبوط اوسئ او اصل شے توحيد دے نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمائی چه هر بچے الله تعالیٰ په توحيد پيدا کوی نو بيا مور او پلار ئې يهودی او نصرانی او مجوسی جوړوی لکه چه څاروی جوړ پيدا شی نو بيا ئې مالک غوږ او لکۍ پرې کوی ۱۲ ۱۲

لے دین خو دغه توحید دے خو اکثر خلق ترے انکار کوی ۱۲ ۲۳ دا د هغه فطرت بیان دے ؛ ولا تکونوا من الخ د
منیبین بیان دے دا یعنی دا دے چه مونځ نه کوی نو هغه مشرک دے ۱۲ ۲۴ دا بیان دے د مشرکانو د کافرانو فرقو په یو بل

اللّٰهِ ۚ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ ۙ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

د الله لره - دا دین برابر دے - لیکن زیات خلق نه پوهیږی -

مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ وَاتَّقُوْهُ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

واپس شئ الله ته او او ویریږئ د الله نه او سم کوئ مونځ او مه کیږئ ځ د مشرکانو نه -

مِنَ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا شِيَعًا ۭ كُلُّ حِزْبٍۢ بِمَا لَدَيْهِمْ

کوم چه هغو ټکړے ټکړے کړے دے خپل دین او وو مختلف فرقے - هر یوه ډله په هغې چه د هغو سره د ے

فَرِحُوْنَ ۝ وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُّنِيْبِيْنَ

خوشحاله ده او کله چه اورسی انسان ته تکلیف بلی رب خپل واپس کیږی

اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَآ اَذَاقَهُمْ مِّنْهُ رَحْمَةً اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ

هغهٔ ته بیا چه کله او رسوی دوی ته د خپل طرف نه مهربانی یو ډله د هغوی نه د خپل رب سره

يُشْرِكُوْنَ ۝ لِيَكْفُرُوْا بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۪ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ اَمْ

شریکوی - چه انکار اوکړی د هغه نعمت نه چه مونږ ورکړی دی دوی ته - نو فائده واخلئ - نو زر به پوهه شئ - آیا

اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوْا بِهٖ يُشْرِكُوْنَ ۝ وَاِذَآ

مونږ نازل کړے دے دوی ته دلیل نو هغه وئیلی کوی په شرک د دوی د الله سره ! او کله چه

اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوْا بِهَا ۭ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ

اورسوو انسان ته مهربانی نو په هغې خوشحاله شی - او که اورسوو دوی ته تکلیف په کار د لاسو نو

اَيْدِيْهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ

د دوی نو په هغه وخت دوی نا امیده شی - آیا نه پوهیږی چه الله زیاتوی رزق د

لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيَقْدِرُ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ فَاٰتِ

هغه چا د پاره چه رضا ئے شی او تنګوی - یقیناً په دے کار کښے دلیلونه دی د هغه قوم د پاره چه یقین کوی - نو ورکړه

طعنونه وائی او په خپله خبره خوشحاله دی او د مسلمانانو پنځه فرقے دی د اهل سنت والجماعت څلور مذهبیان دی چه تقلید کوی د خاص امام لکه احناف، حنبلیان شوافع، مالکیان او پنځم اهل حدیث دوی د خاص امام خبره نه منی دا ټول صحیح خلق دی چه په دوی قرآن او د امرض د طعن نه دی بلکه د دوی په مینځ کښے اختلاف د دلیل دے نه د خواهش، مثلاً آمین په زوره وئیل هم رو وئیل دوا ره ثابت حقے دی او دلیل پرے شته او د دے مجتهدینو د یو بل سره په محبت وه او مقصو د هم د ټولو یو دے چه دین دے او د مشرکانو او بدعتیانو سره اختلاف د دلیل نه دے نو اصل حق هغوی له باطل گنړی او هغوی په څای په اصل حق باندے طعن لګوی لکه چه کافرانو په انبیاؤ باندے طعنونه لګول ۱۲ ۲۵ دا زورو ده ۱۲ ۲۶ دا اتم دلیل عقلی دے په توحید ۱۲ ۲۷ عذاب دفع کیږی په دریو کارونو سره چه شرک مهٔ کوئ او ظلم مهٔ کوئ او احسان کوئ د شرک رد خو تیر شو دا

اوس د احسان بیان دے چه کاملیان دا ده چه د حقدار حق ورکړے شی ۱۲ ۱۲

ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۚ ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ

خپلوان ته حق د هغهٔ او غریبانو ته او مسافر ته - دا کار غوره دے د هغوی پاره

يُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ ۖ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۳۸﴾ وَمَآ اٰتَيْتُمْ

چه غواړی رضا د الله تعالیٰ - او صرف دوی کامیاب دی - او کوم چه ورکوئ تاسو

مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَا فِيْٓ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَمَآ

په سود چه زیات کړی مالونه د بنی آدمو نو نهٔ زیاتیږی په نزد د الله - او هغه چه

اٰتَيْتُمْ مِّنْ زَكٰوةٍ تُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُوْنَ ﴿۳۹﴾

ورکوئ تاسو زکوٰة غواړئ پرے رضا د الله نو دوی زیاتی والا دی -

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ۗ هَلْ

الله هغه ذات دے چه پیدا کړی ئے دی تاسو لره بیا رزق ورکوی بیا مړه کوی تاسو لره بیا ژوندی کوی تاسو لره

مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ ۗ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى

آیا شته د شریکانو ستاسو څوک چه کوی د دے کارونو نه تاسو لره څه کار - پاک دے هغه او لوئے دے

عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۴۰﴾ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي

د هغو نه چه دوی ورسره شریکوی - ښکاره شوے دے فساد په بیابان او په دریاب کښے په سبب د هغے چه کړی دی

النَّاسِ لِيُذِيْقَهُمْ بَعْضَ الَّذِيْ عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿۴۱﴾ قُلْ

خلقو چه حاصل کړی دی د دے دپاره چه مزه د کار د دوی ورکړی امید دے چه دوی واپس شی - او وایه

سِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلُ ۗ

چه لاړ شئ په زمکه کښے نو او ګورئ چه څنګه شو انجام د مخکنو خلقو !

كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِيْنَ ﴿۴۲﴾ فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ الْقَيِّمِ مِنْ

وو زیات د دوی نه مشرکان - نو برابر کړه مخ خپل برابر دین ته مخکښے

ـه دا بیان دے چه ظلم مهٔ کوئ چه په سود کښے برکت نیشته په زکوٰة کښے دے ۱۲ رفا تکه ی) سود که څه مال زیاتوی خو فی د الله نه نو الله تعالیٰ د هغهٔ مال ختموی او د آخرت عذاب ورله جدا دے او زکوٰة ورکول که څه مال کموی خو د الله تعالیٰ د پاره نو الله تعالیٰ د هغهٔ مال زیاتوی او ثواب د آخرت جدا دے ۱۲ ـه دا اتم دلیل عقلی دے په توحید باندے چه خالق او رازق او ژوندی کوونکے او مړه کوونکے صرف الله تعالیٰ دے نو هم هغه والا او برکتوالا صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ ـه دا عذاب دنیوی بیان دے چه بلا چا ته متصرف وائی نو ... نه په ملک کښے فساد دے او ته لار په شه او ګوره چه په مخکنیو څنګه عذابونه راغلی دی د شرک په وجه سره ۱۲ ـه واقعی یو وجه چه شرک د وجه نه عذاب راځی نو ته ګمان د شرک نه په کړه ۱۲

لـه واۀ عذاب دَ آخرت بیان دے ۱۲ ۲ـه واۀ مؤمنانو ته د پاره بشارت دے چه نیکی کښی فائده ئے د پاره کوئی چه ایمان د حقه
براهوی او عمل کوی دَ ایمان په ورکړی کښی نو حقوی لره به الله تعالیٰ بخښه ورکوی په خپل فضل سره ز فائده په

حقیقت کښې نیکی هم د الله تعالیٰ فضل دے نو ثواب خو بلا عوض پاتے شو نو په نیکئ توفیق خو الله پاک ورکوی نو ثواب ورکول بلا عوض دی د الله په فضل سره ۱۲ ۳ـه واۀ توحید لسم دلیل عقلی دے چه باران حقه ورزوی او په دریا بونو کښې جهازونه حقه روانوی او مالونه چه کټی واۀ حقه دی نو هر دریاب تاسو د الله احسان او منئ چه صرف الله تعالیٰ متصرف او برکات والا دے ۱۲ ۴ـه واۀ د شرکانو د پاره د عذاب حرثو بیان دے او د مؤمنانو د پاره زیرے دے چه مخالفین هلاکول او د مؤمنانو سره امداد کول د الله تعالیٰ کار دے ۱۲ ۵ـه واۀ الله تعالیٰ د وحدانیت یولسم دلیل دے چه وریځے جمع کول او باران ورول په وخت د نا امیدئ کښې د حقهٔ کار دے نو متصرف او برکات والا صرف الله تعالیٰ دے - ریاح د باران په هوا کلا نو کښی مستعلیہ ی ځکه چه د هر طرف نه راشی نو وریځے گیر کړی نو باران اوشی او وریځے حقه باد ته وائی چه باران پکښې نه وی ځکه چه واۀ یو طرف نه راشی او وریځے ختم کړی ۱۲

قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ يَّصَّدَّعُوْنَ ۝٤٣

د هغې نه چه راشی یوه ورځ چه نیشته واپسی هغې لره د الله د طرف نه په هغه ورځ به خلق جدا جدا شی

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهٗ ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنْفُسِهِمْ

څوک چه کافر شو نو تاوان به په هغه دے د کفر هغه او چا چه نیکی او کړه نو هغه د ځان د پاره

يَمْهَدُوْنَ ۝٤٤ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ

تیارے کوی - چه بدله به ورکړی هغو لره چه ایمان راوړی او کوی نیکی د فضل خپل نه -

اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ۝٤٥ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ يُّرْسِلَ الرِّيٰحَ مُبَشِّرٰتٍ

بے شکه الله نه خوښوی کافران - او نخښو د دلیلونو د الله نه دا ده چه رالیږی بادونه زیرے ورکوونکی

وَّلِيُذِيْقَكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ

او چه ورکړی تاسو ته د رحمت خپل نه او چه روانی شی جهاز به په حکم د هغهٔ سره او چه طلب کړئ فضل

فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝٤٦ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا

د الله او امید دے چه تاسو احسان او منئ - او بے شکه مالیږلی وو پخوا ستا نه رسولان

اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا ؕ

قوم خپل ته نو هغو راوړی وو هغوی ته دلیلونه نو بدله مو واخسته د مجرمانو نه -

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٤٧ اَللّٰهُ الَّذِيْ يُرْسِلُ الرِّيٰحَ

او لازم په ما باندے امداد د مؤمنانو نو - الله هغه ذات دے چه رالیږی بادونه

فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهٗ فِي السَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهٗ كِسَفًا

نو پورته کوی وریځے نو خوروی هغهٔ په آسمان کښې څنګه چه د هغهٔ رضا شی او ګرځوی هغې لره ټکړے ټکړے

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ فَاِذَآ اَصَابَ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ

نو ته به وینے باران چه راوځی د مینځ د هغې نه - نو کله چه اورسوی باران هغه چاته چه د هغهٔ خوښه شی

له یعنی چه واړه خوشحاله شو تکرار لازم نه شو ۱۲ ۳ دا ثبوت د قیامت هم ولیل دے چه لکه څنګه مړه زمکه الله تعالیٰ تازه کولے شی دغسے مړه هم بیا ژوندی کولے شی ۱۲ ۴ دا زور نه دے یعنی کړ الله تعالیٰ فضل د خلقو خرابے کړی نو دوی حقه تیر نه ګوی

مِنْ عِبَادِهٖٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿۴۸﴾ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ

د بندګانو نو ناڅاپه دوی خوشحالیږی. او بے شکه وو دوی پخوا د

اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِّنْ قَبْلِهٖ لَمُبْلِسِيْنَ ﴿۴۹﴾ فَانْظُرْ اِلٰٓى اٰثٰرِ رَحْمَتِ

وریدلو د باران په دوی باندے پخوا له خوشحالئ نه نا امیده. نو اوګوره نښو د رحمت د

اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ

الله ته چه څنګه ژوندئ کوی زمکه پس د مرګ دے. یقیناً هغه بے شکه ژوندی کوونکے د مړو دے

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۵۰﴾ وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيْحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا

او هغه په هر څه باندے قدرت والا دے. او که اولیږو هوا نو اوګوری دوی هغه زیړه لو

لَّظَلُّوْا مِنْۢ بَعْدِهٖ يَكْفُرُوْنَ ﴿۵۱﴾ فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ

نو شی روستو د هغے نه کفر کوونکی. نو ته نه شے اورولے مړو ته او نه شے اورولے

الصُّمَّ الدُّعَاۗءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿۵۲﴾ وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِ الْعُمْيِ عَنْ

کڼو ته آواز کله چه واپس شی شا ته. او نه ئے ته خونه کوونکے ړندو ته د

ضَلٰلَتِهِمْ ۭ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۵۳﴾

غلطئ هغوی د ینه. خو ته اوروے هغه چه یقین کوی په ایتو زمونږ نو دوی تابعدار کیدی

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ ضُؑعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ ضُؑعْفٍ

الله هغه ذات دے چه هغه پیدا کړی تاسو له ضعیف شی نه بیا ئے ورکړے تاسو له پس د کمزورئ نه

قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضُؑعْفًا وَّشَيْبَةً ۭ يَخْلُقُ مَا يَشَاۗءُ ۚ

قوت بیا ئے درکړیده پس د طاقت نه کمزوری او بوډاوالے. پیدا کوی الله هغه چه ئے رضا شی.

وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ﴿۵۴﴾ وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُوْنَ ۹

او هغه په هر څه پوهه او قدرت والا دے. او کله چه راشی قیامت نو قسمونه به کوی مجرمان.

قبول حیرت دی نو دوی حق نه شی دوی پشانه مړه دی یا پشان د هغو کوم وی چه د هغوی شاوی د کو نو کو وی نو په اشاره بیو مو شی رنا کتل د مړو او د ژوندو په صیغو کیښے اسباب ختم شو یه دی نو څنګه ژوندی خپله خپره مړو ته نه شی رسولے چه اسباب وی نو نسبت انسان ته کیږی شی په اعتبار د ارادے سره او چه اسباب ختم شی نو هغه نسبت د ارادے هم ختم شی مثلاً وسری ستر کے روغے وی نو ویدے شی چه واسرے کتلے شی هغه ته او کله چه سترګے ړندے وی نو خلق وائی چه وے نه شی کتلے بلا سبب کار نه کرامت یا معجزه وائی او دا غیر اختیاری وی ۱۲ ۵ د سماع الموتی په مسئله کښے ډیر اختلاف دے په سورة فاطر کښے تفصیل دے ولو سمعوا ما استجابوا لکم که بالفرض واوری نو ستا حاجت نه شی پوره کولے ما جب روا صرف الله تعالیٰ دے د هغه لو رانسی په صفت کښے چه نه شی کیدے واخیره اتفاق دے چه حاجت روا صرف الله تعالیٰ دے دا مضمون په اعراف ۲۴ بقره ۲۰ فاطر ۲۰ اعراف ۲۱ کښے ۱۲ ۵ دا دوسم عقلی دلیل دے چه دا کار نه صرف الله تعالیٰ کړی نو هغه متصرف دے ۱۲ ۶ دا عذاب اخروی بیان دے چه د دنیا او د برزخ وخت به دوی ته داسے کم ښکاره شی په نسبت د عذاب د آخرت مومنان به جواب ورکړی چه د الله تعالیٰ د حکم موافق تاسو تر قیامته پورے حصار شوی یئ او په هغه وخت به ظالمانو ته عذر مفید نه وی او نه به د هغوی نه طلب د توبے کیدے شی ۱۲

مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ۝٥٥ وَقَالَ الَّذِينَ

چه نه دي حصار شوي دوی زيات تر يو ساعته - دغسې وو دوی واپس کيدې شو - (د حق نه) - او وايي به هغو کسانو چه

أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ ۖ

ورکړې شوې ورته علم او ايمان چه بې شکه حصار شوي يئ تاسو په کتاب الله کښې تر ورځې د بيا ژوندي کيدو پورې

فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝٥٦ فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ

نو دا ورځ د بيا ژوندي کيدو ده ليکن تاسو نه پوهيدئ - نو په دغه ورځ به نفع نه شي رسولې

الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝٥٧ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا

ظالمانو ته عذر د دوی او نه به د دوی نه طلب د ګيلا کولو او کړې شي - او بې شکه مايان کړي دي

لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ

خلقو ته په دې قرآن کښې قسم قسم متلونه - او که بيشي کړې ته دوی ته يو دليل

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ۝٥٨ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ

نو وايي به کافران چه نه يئ تاسو مګر دروغژن يئ - دغسې مهر وهي الله

عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٥٩ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ وَ

په زړونو د هغو چه نه پوهيږي - نو صبر کوه يقيناً لوظ د الله حق دې او

لَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ۝٦٠

خطا دې نه کړي تا لره هغوی چه يقين نه کوي (په حق)

سُورَةُ لُقْمَانَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعُ رُكُوعَاتٍ

سورت لقمٰن په مکه کښې نازل شوې دې او په دې کښې څلور دېرش ايتونه او څلور رکوعګانې دي -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه بې حده مهربان رحم کوونکې دې (امداد غواړم)

ك وازو نه ده چه په قرآن کښې قسم قسم متلونه ذکر دي د پوهه کولو دپاره ليکن دا منکران ورته دروغ وائي نو الله تعالیٰ د دوی په زړونو مهر اولګاوه نو دوی د ايمان نه محروم شول ۱۲ ك د اتسلي ده کړه دوهم په بيان نه بعد بيا هم نه منی نو د دوی نه قلار شه دوی تا ته څه نه شي ويلې د الله تعالیٰ امداد به ضرور ستا سره وي د دوی په خبرو چرته بې صبري او نه کړې ۱۲

ك نازل شوې دې پس د صفت د او قبل د سبا نه - په دور متوسط د مکې مکرمې کښې - په ترتيب قرآن کښې (۳۱) او په ترتيب نزول کښې (۵۷) دې -

حاصل د سورت، چونکه سبب د کاميابئ خو توحيد دې د دې خبرې اعلان په ټوله کښې سورت کښې او شو نو او س په دې سورت کښې بيان د توحيد دې په کاملې وجهې سره ۱۲ ۱۲

لے دا تمهید دے چه دا قیدیے څه تو ځکانو نه کووم بلکه دا د الله تعالی کتاب دے او د عقل دلیلو نه ډک دے او قرآن

الٓمّٓ ① تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ② هُدًى وَّرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ③

الله عالم دے په ... دا آیتونه د کتاب باوری چه د عقل نه ډک دے۔ ښوونه او مهرباني ده د نیکانو د پاره

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ

کوم چه سم کوی مونځ او ورکوی ... د خدای تعالی او دوی په آخرت باندے

هُمْ يُوْقِنُوْنَ ④ اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ

یقین کوی۔ دوی په ښوونه د خپل رب دی او دوی

الْمُفْلِحُوْنَ ⑤ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِيْ لَهْوَ الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ

کامیاب دی۔ او ځینے د خلقو نه هغه دی چه اخلی غافل کوونکے خبرے چه غلط کړی خلق

عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ

د لارے د الله تعالی نه په نا پوهئ سره۔ او جوړوی هغه لره ټوقه۔ د دوی د پاره

عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ⑥ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ

عذاب دے د سپکولو۔ او کله چه اولوستلے شی ده ته آیتونه زمونږ نو واپس شی په تکبر سره ګویا

لَّمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِيْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ⑦

ده نه دی آوریدلی ګویا په غوږونو د ده کښے دروند والے دے نو خبر کړه ده ته په عذاب دردناک سره۔

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ⑧ خٰلِدِيْنَ

بے شکه هغه خلق چه ایمان راوړے او کوی نیکی د دوی لره باغونه د نعمت دی۔ همیشه به وی په

فِيْهَا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ⑨ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

هغه کښے۔ وعده د الله حقه ده۔ او الله زبردست او حکمت والا دے۔ پیدا کړی یے هغه آسمانونه

بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ

بے د ستنو نه تاسو ورته ګورئ او پیدا کړیے هغه په زمکه کښے غرونه چه او نه رپیږی تاسو

لے دا تمهید دے چه دا قیدیے څه
ده او مهربانی ده د نیکانو
د پاره ۱۲ ۲ے دا سورت
خو مکی دے او په مکه کښے
خو زکوٰة نه وه فرض نو
مراد نفلی خیرات دے یا
د زړه پاکوالے مراد دے ۱۲
۳ے د دوی د شیوی بیان له
خو هدایت دے او اخروی
بیان له کامیابی ده ۱۲ ۱۲
۴ے دا ذور نه ده او د
عذاب اخروی بیان هم
دے ۱۲ ۵ے لهو د ټیلے
کیږی هغه شی ته چه
سړے د خپل مولا نه غافل
کوی لکه د شپے په قائمه
قصے او خندا کانے او
سرود و نه۔ دا تفسیر حسن
بصری صاحب کړے دے
او روح المعانی نقل کړے دے ۱۲
۶ے دا زیرے دے ۱۲
۷ے دا اول دلیل عقلی دے
یعنی آسمانونه بغیر د ستنو
هغه پیدا کړی دی تاسو
خو ورته ګورئ چه ستنے
ورله نیشته او غرونه هم
هغه پیدا کړی دی چه
زمکه تینګه شی په ځائے
خپل او حرکت نه کړی سر
هم هغه پیدا کړی دی
او باران الله تعالی ورولی
او قسم قسم کیاه ګانے پرے
راټوکوی دا قول د الله تعالی
د یو والی او د لوئے طاقت
دلیلو نه دی ۱۲

ځ واړه مخالفینو ته مطالبه ده چه دلیل نقلي یه مقصود دا دے چه واحد کوم شئ وته خوده الله تعالی دره تاسو د ځپل معبود
مخلوق وښایئ بلکه دوی هیڅ هم نشي کولی ... دوي لیل نقلي ... د لقمان ... صفت ... د مشرکانو
هم ځپل مخوځ ته د مسئله کولی او ... مسئله صفت د نقل ... توحید ...

وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ ۚ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَتْنَا

او خواره کړي يې دي په دې کښې د هر قسم ژندي - او را نازل کړو مونږ د آسمان نه باران نو را وټوکول مونږ په

فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝ هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ

هغې کښې د هر قسم ګیاه عمده - دا مخلوق د الله دے نو او ښایئ ما ته چه څه پیدا کړي دي

الَّذِينَ مِن دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ وَلَقَدْ

هغو چه سوا د هغه نه دي - بلکه دا ظالمان په ښکاره ګمراهۍ کښې دي - او بې شکه

آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ

ورکړې وه لقمان ته پوهه چه قدر کوه د الله - او چا چه قدر وکړو نو بې شکه قدر کوي د

لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ

ځان د فائدې د پاره او چا چه بې قدري وکړه نو الله بې پرواه او صفتونو والا دے - او کله چه اوویل لقمان خپل ځوی ته

وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۝

او هغه ورته نصیحت کولو چه اے بچیه! مه شریکوه د الله سره (څوک) یقیناً شرک لوئے ظلم دے -

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَ

او حکم کړے دے انسان ته په حق د مور او پلار د ده کښې - ساتلے دے په ګیډه کښې ده لره مور د ده تکلیف په تکلیف سره

فِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ۝ وَ

او تی پرېکول ده (رضاعت) په دوه کلونو کښې نو قدر کوه زما او د مور او پلار خپل ما ته دے واپسي راتلل او

إِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا

که کوشش کوي په تا چه ته شریک جوړ کړې زما سره هغه شے چه نشته تا له په هغه علم نو مه منه د هغو

وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ

او ملګرتیا کوه د هغو سره په دنیا کښې ښه او ځه په لار د هغه چا چه واپس کیږي ما ته -

حقیقتاً کولو نو معبود مه شوه چه د توحید منونکي او شکر کوونکي هوښیار وي او مخالفین د دوي په ښکاره ګمراهۍ کښې دي. ۲۲ یعنې د الله تعالی په احسان منلو کښې خپل خیر دے او په کفر کښې غټ تاوان دے د الله تعالی بادشاهي د چا په کفر خنډ کیږي نه او د چا په ایمان د هغه بادشاهي زیاتیږي نه د حدیث شریف مضمون دے چه که ټول خلق کافر شي نو د الله په بادشاهي کښې هغه کمے نه راځي او که ټول مسلمان شي نو زیاتے پکښې نه راځي. مخلوق نه وو او هغه بادشاه وو او مخلوق به نیست شي او هغه به بادشاه وي. ۲۳ دا ارشاد الهی دے د پاره د پوره کولو د قول د لقمان حکیم چه هغه د والدینو حق بیان نه کړو چه خو مرضي پکښې راته شي نو الله تعالی د ځپل حق نه روستو د والدینو حق بیان نو ځپه کوو د ټولې مرغې الله دے او ظاهري سبب د وجود د ځپل مور او پلار دي نو ځکه د دوي حق ۲۲ او د استاذ حق هم ځکه دے چه هغه سبب د روحاني تربیت او ښه نشاکر دے. ۲۴ د مور ځلور حقه دي او د پلار یو دے مشر دور او ترهٔ پشان د پلار دي او مشره

خور او ماما او تره د مور او پلار پشان دي ... د هغه کیږي او د خوراک ... ځکه دے چه ... د مور او پلار نه ... احسان کړے دے ... د مور او پلار په خدمت کولو سره ... د مور او پلار حق ... نه دے خو خلاف شرع حکم په کښې نه منل دي ... حدیث شریف دے چه رضا د الله د مور او پلار (باقي په صفحه ۵۹۳)

رباطے وَصف ٥ ته) رضا دہ او غوښتہ دَ الله تعالیٰ د مور او پلار ... نو ځکه رحمت سره مور او
پلار ته دَ قبول شوی حج ثواب ملاویږی لکه نبی کریم صلی الله علیہ وسلم خبر ورکړی دی هغه چه ته چه مور او پلار

ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ يَٰبُنَيَّ إِنَّهَا

بیا ماته واپسی ستاسو ده نو خبر به کړم تاسو په عمل ستاسو باندې ۞ اے بچیه زما دی ...

إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي

په قدر د دانې د اوړی نو شی په کانړی کښې یا په

السَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

آسمانونو کښې او یا په زمکه کښې نو راب وړی هغه الله - بے شکه الله باریک بین او خبردار دے ۞

يَٰبُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَوٰةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ

اے بچیه سم کوه مونځ او حکم کوه په نیکۍ سره او منع کوه (خلق) د بدۍ نه او صبر کوه

عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ

په هغه تکلیف چه راورسی تاته - بے شکه دا د همت خبرو نه دی - او مه کږوه مخ خلقو ته

لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ

او مه ځه په زمکه په ناز سره - بے شکه الله نه خوښوی هر

مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ

متکبر او لافې کوونکے - او منځنی کوه په تللو کښې او ښکته کړه آواز خپل

إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ

بے شک بد آواز د آوازونو کښې آواز د خر دے - آیا نه گورئ چه الله ستاسو په کار لګولی دی

مَا فِي السَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَ

هغه څه چه په آسمانونو کښې دی او هغه څه چه په زمکه کښې دی او پوره کړی یې په تاسو نعمتونه خپل ښکاره او

بَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى

پټ - او ځینې د خلقو نه هغه دی چه جګړه کوی په توحید د الله کښې بے د پوهې نه او بے د خوی نه

شوے دے بلکه د هغه دلیل دا دے چه مونږ د پلار نیکه زیات خبره تیګولو مونږ د پلار او د نیکه صحیح خبره
تیګول پکار دی د هغوی شیطانی خبره پریښودل لازم دی شیطان خوسړی اور ته بلی ١٢

Side commentary column:

بُنی الانسان بیا موسی پایو دَ
دوینه او جنت ته لاره شی
٥ته بنه سلوک ورسره هله
دے چه د میان وُوا وکړی
وُو نوبیا ورسره چه سلوک
نیشته ٦ ... ١٠ ١١
دَ د ے چه ... وا بیان دَ
لقمان خبره ده ١٢ ٤ته چه امر
بالمعروف ونهی عن المنکر کوی
نو ظهور به تکلیف وی نو ځکه
دَ صبر تلقین و ے دا ٤ ته ٣
٣ته دا داب وی داعی ته
چه تکبر به نه کوے او په پیر
په زور به بیان نه کوے دَ
قدر دَ حاجت نه زیات آواز
په خلقو بنه نه لږی لکه دَ
خر آواز چه بے فائده قسم
دے ٤ ته دا دَ باری تعالیٰ
دَ وحدانیت دویم دلیل دَ
عقل چه دَ آسمانو او دَ زمکے
څیزونه الله تعالیٰ ستاسو
تابع کړی دی او جسمانی
او روحانی نعمتونه یې تاسو
پوره کړی دی نو معلوم
شو چه متصرف او برکات
والا هم صرف الله تعالیٰ
دے نه کل ماسوی الله ١٢
٥ته دا زور نه دی چه
ځینې دا سے خلق شته چه دَ
دے دلائلو سره دَ الله
تعالیٰ په توحید کښې جګړه
کوی او دَ هغه سره نه
عقلی دلیل شته او نه نقلی
او نه هغه ته کتاب درالېږلے

لے دا ذ میرے دے چہ مو حد مضبوط کڑی شو لے دہ نو دے کامیاب دے فی الدارین ۱۲ سکے دا د عذاب د آخرت بیان دے
او ھم نبی کریم صلے اللہ علیہ وسلم تہ تسلی دہ چہ څوک کفر کوی نو تۂ پرے مه خفه کیږه ما ته دا خلق واپس کیږی

وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۝٢٠ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِعُ

او بے د کتاب روښانه نه - او کله چه او ویلے شی دوی ته چه اتباع کوئ حکم د کتاب چه رالیږلے دے الله نو وائی دوی بلکه متابعت کوو

مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطٰنُ يَدْعُوْهُمْ اِلٰى عَذَابِ

حکم د دین چه موندلی دی مونږ په هغه پلار نیکه خپل - او شیطان بلی دوی عذاب د

السَّعِيْرِ ۝٢١ وَمَنْ يُّسْلِمْ وَجْهَهٗۤ اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ

اور ته - او چا چه تابع کړو ځان خپل الله ته او دے اخلاص والا وه نو وه او نیوه

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ؕ وَاِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُوْرِ ۝٢٢ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ

کړۍ مضبوطه - او الله ته واپس کیږی تول کارونه - او چا چه کفر اوکړو نو خفه دې نه کړی تا لره

كُفْرُهٗ ؕ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ

کفر د هغه - ما ته واپس کیدی دی دوی نو خبر به کړم دوی په کار د دوی - یقیناً الله پوهه دے د زړونو

الصُّدُوْرِ ۝٢٣ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيْلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ غَلِيْظٍ ۝٢٤

په خبرو - فائده ورکوم دوی ته لږه زمانه بیا به یې په زور اکاږو یو ځم سخت عذاب ته -

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلِ

او که تپوس او کړے ته د دوی نه چه چا پیدا کړی دی آسمانونه او زمکه نو یقیناً به دوی اووائی چه الله - اووایه

الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٢٥ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ

چه تول صفتونه الله لره دی - بلکه زیات د دوی نه پوهیږی - خاص الله لره دی هغه چه په آسمانونو او په زمکه

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيْدُ ۝٢٦ وَلَوْ اَنَّ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ

کی دی - یقیناً صرف الله بے پرواه او صفتونو والا دے - او که څومره چه په زمکه کښی اونے دی قلمونه شی

وَّالْبَحْرُ يَمُدُّهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ

او دا دریاب سره امداد د نورو اوه دریابو نه سیاهی شی نو ختم به نه شی د لیکو کیدو خبرے معلومات د الله

زه به دوی لره د علوم ورکوو
به لره ورکوم اشتعالات ته
حرڅهٔ معلوم دی - لږه
زمانه به فنا شی ده دا خلق بیا
به دوی لره الله تعالی عذاب
ورکړی ۱۲ سکے دا د الله
تعالی د وحدانیت دریم
عقلی دلیل دے چه دا مخالفین
قائل دی چه د زمکے او د
آسمانونو خالق صرف الله
تعالی دے نو ته ورته
او وایه چه ټول تعریفات
د الله تعالی دی نو بیا هم
زیات خلق نه پوهیږی ۱۲
سکے دا د الله تعالی د
وحدانیت څلورم دلیل
دے عقلی چه د آسمانونو
او د زمکے ټول څیزونه
صرف د الله تعالی دی نو
صرف دے متصرف دے او
به ده څوک غالب نیشته ۱۲
سکے دا پنځم دلیل عقلی دے
په دے دلیل کښے د الله تعالی
د لوئے علم بیان دے
نو حاصل دا دے چه د لوئے
قدرت والا او د لوئے علم والا
صرف الله تعالی دے نو صرف
دے حاجت پوره کوونکے
دے او په ده څوک غالب
نیشته ۱۲ سکے دومره لوئے
علم دے د الله تعالی که تمامے
دنیا اونے قلمونه شی او دا
دریاب د دنیا او د دے سره
اووه دریابونه نور شی
او تول سیاهی شی او د الله تعالی معلومات پرے لیکلے کیږی نو ختم به نه شی د غیر معلومات ځکه چه دا څیزونه
محدود دی او د الله تعالی علم غیر محدود دے ۱۲

اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾ مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ ۗ إِنَّ

الله زبردست او حکمت والا دے - نه دے پیدا کول ستاسو ټول او بیا دو باره ژوندی کول ستاسو مګر پشان د پیدا کولو د یو نفس دے.

اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ

یقیناً الله هر څه اوریدونکی لیدونکی دے - آیا نه ګورې ته چه بے شکه الله داخلوي شپه په ورځ کښے او داخلوي ورځ په

فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَ

شپه کښے او تابع کړې ئې دي ستاسو دپاره نمر او سپوږمۍ ټول روان دي تر نیټے مقرر دے پورے او

أَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا

بے شکه الله په کارونو ستاسو خبر دے - دا صفت څکه او کړو چه بے شکه الله حق دے او هغه چه دوی ورته

يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ تَرَ

آوازونه کوی سوا د الله نه باطل دی - او الله چه دے اوچت او لوئے دے (هر چا نه) - آیا نه ګورې ته

أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ ۚ إِنَّ فِي

چه جهازونه روان دي په دریاب کښے نعمت د الله چه اوښائي تاسو ته دلائل خپل - بے شکه په دے

ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا

کښے دلیلونه دی دپاره د هر صبر کوونکی شکر کوونکی دپاره - او کله چه پټ کړی دوی لره چپه پشان د وریځو نو بلی

اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ۚ وَمَا

الله لره خالص کوی هغه لره بندګی - نو کله چه بچ کړی دوی لره وچے ته نو څینے د دوی نه نیک چلند وی او

يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا

انکار نه کوی د آیتونو زمونږ مګر هر دوکه باز ناشکره - اے خلقو! او وېریږئ د رب خپل نه او او وېریږئ

يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ

د هغه ورځے نه چه پکار به نه شی پلار د ځوئ - او نه ځوئ به د پلار

۵ د عذاب او آخرت بیان دے یعنی الله تعالیٰ لوئے قدرت والا دے نو عذاب ورکولے شی مخالفینو ته ۶ دا شپږم دلیل دے عقلی په دے کښے د لوئے قدرت د الله تعالیٰ بیان دے ۱۲ ۳ دا شره د دلائلو ده یعنی الله تعالیٰ دا بیان او کړو چه تاسو یقین او کړئ چه الله حق دے او د دوی معبودان باطل دی او الله تعالیٰ لوئے دے څکه چه هغه د کارونو کوی او د دوی معبودان د کار نه نه شی کولے ۱۲ ۴ دا او الله تعالیٰ دے ړوم دلیل دے په دے سورت کښے چه په دریاب کښے تصرفات صرف د الله تعالیٰ دی نو برکات ورکوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ ۵ دا زور ته ده چه په سختئ کښے خو صرف الله تعالیٰ ته آوازونه کوی او کله چه آرام وی نو بیا خوشحالان چه هم وی او خلق زیارت بیا نورو خلقو ته آوازونه کوی ۱۲ (فائده) بعض د قوم مسلمانان خو په سختو کښے هم یا بابا بلی یا الله مونږ د شرک نه په امان کړے آمین ۱۲ ۶ دا د عذاب د آخرت بیان دے چه سخت ده ورځ ده چه په هغې کښے به پلاران او ځامن یو بل ته فائده نه شی رسولے (فائده) دا خبره د مشرکانو رد ده او مسلمانان خو به په قیامت کښے یو بل سره فائده کوی او الله تعالیٰ ته به سفارش نه کوی پس د شفاعت کبریٰ د نبی کریم صلی الله علیه وسلم دا وپس کار دی نه ۱۲

ع ۱۱/۱۲

لـه يعنى په دنيا غرور مه کوئ او چه شيطان تاسو دوکه نه کړى راشئ او توحيد او منئ ۔ ۲ـــ دا اتم دليل عقلى دے په دقيامت
علم د الله لره دے باران د اورولو او د نګيو د حال د هٔ نه معلوم وى په هرځه پوهه دے او هرځه کولے شى په خلاف د مخلوق نه چه په
هيڅ پوهه نه دى (فائده) د مکان علم د ۱ فرع علم د تيرے زمانے د حال او د راتلونکے زمانے علم صرف الله تعالیٰ ته دے نه چه بل چا ته ۔ ۳ـــ پس د المؤمنون او قبل د طور نه نازل شويدے دوره متوسط مکى مکرمه په ترتيب قرآن (۳۲) او نزولى (۷۵) دے ، لوئے مقصد : چه په خيرو د کولو کښے به الله څوک غالب نيشته ۔ ۴ـــ دا تمهيد دے چه قرآن الله تعالیٰ راليګلے دے موضوع دے او منئ ۔ ۵ـــ دا زوره ده چه په ځائے د منلو دا سے خبرے دوى کوى چه دا قرآن دروغ دى او دوى غلط وائى دا قرآن خو حق کتاب دے د الله تعالیٰ د طرف د دے د پاره چه ته او ويرو ئې هغه قوم چه په قريبه زمانه کښے هغوى ته پيغمبر نه دے راغلے (فائده) د عيسیٰ عليه السلام نه روستو تر نبى کريم صلى الله عليه وسلم پورے بل نبى نه دے راغلے تفصيل يا شيه سوره کالاعراف ۲ ۔ ۶ـــ دا د الله تعالیٰ د وحدانيت اول دليل عقلى دے چه آسمانونه او زمکه او د مينځ د دواړو توله څيزونه صرف الله تعالیٰ پيدا کړى دى په مقدار د شپږو ورځو کښے د توله کارونو تدبير کوى او د کائنات چه زر کاله ورځ ده په هرځه

شَيْـًٔا ۭ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ

هيڅ ۔ بے شکه وعده د الله حقه ده نو دوکه دې نه کړى تاسو لره ژوندون لنډے ۔ او دوکه دې درته نه کړى تا سو

بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ۝۳۳ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَ

لره په الله دوکه ورکوونکے ۔ يقيناً الله سره دے علم د قيامت ۔ او ورَوى باران ۔ او

يَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ۭ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۭ وَمَا تَدْرِيْ

پوهيږى په هغه شى چه په رحمونو کښے دے ۔ او نه پوهيږى څوک چه څه به کوى صبا ۔ او نه پوهيږى

نَفْسٌۢ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ۝۳۴

څوک چه په کومه زمکه به مرى ۔ بے شکه الله پوهه دے او خبردار دے ۔

سُوْرَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اٰيتونه (۳۰) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان نهايت رحم والا دے (امين او غوايم) رکوعګانے (۳)

الٓمّٓ ۝۱ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۲ اَمْ يَقُوْلُوْنَ

پوهه د الله څخه ۔ نازلول د دے کتاب بے شکه د رب العلمين د طرف نه دى ۔ آيا وائى دوى چه

افْتَرٰىهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ

دا ئې جوړ کړيدے د ځان نه ۔ بلکه دا قرآن حق دے د طرف د رب ستا نه د پاره د دے چه ويرو ئې هغه قوم چه نه دے راغلے دوى ته څوک

مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ۝۳ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ

ويرونکے مخکښے ستا نه چه دوى لار بيا مومى ۔ الله هغه ذات دے چه هغه پيدا کړيدى آسمانونه او

الْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۭ

زمکه او هغه چه په مينځ د دواړو کښے دى په مقدار د شپږو ورځو کښے بيا هغه قائم شو په عرش ۔

مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ ۭ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۝۴ يُدَبِّرُ

نيشته تاسو لره سوا د هغه نه څوک مدد ګار او نه سفارشى ۔ آيا سوچ نه کوئ تاسو ۔ تدبير کوى

پوهه دے او هرځه هغه پيدا کړى دى او انسان ئې د خاورو نه پيدا کړے دے او نسل ئې الله تعالیٰ د بے قدره اوبو
نه پيدا کړى دى بيا ئې هغه لره برابر کړے دے او هغه لره ئې ذى روح کړے دے غوږونه او سترګے ورکړى دى نو دا الله

الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ

وهر كار د آسمان نه تر زمكې پورې بيا خيژي دده ته (تدبيرات) په هغه ورځ چه د هغې

مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ۞ ذٰلِكَ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

مقدار زر كاله دے د هغې نه چه تاسو يې شمارئ - دا هغه پوهه په پټو او په ښكاره دے

الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۞ الَّذِيْٓ اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلْقَ

زبردست او رحم والا دے - كوم چه ښائسته جوړ كړو كوم شے چه هغه جوړ كړو - او شروع ئې كړو

الْاِنْسَانِ مِنْ طِيْنٍ ۞ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِيْنٍ

پيدائش د انسان د خټې نه - بيا ئې جوړ كړو نسل د هغه د څخوړ شوي څيز نه د ذليل اوبو نه -

ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ

بيائې برابر كړو او پو كړ كړو په هغه كښې روح د خپل طرف نه - او جوړ ئې كړل تاسو له غوږونه او

وَالْاَفْـِٕدَةَ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۞ وَقَالُوْٓا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ

سترګې او زړونه - كم احسان منئ تاسو - او وائي دوى چه كله مونږه ورك شو په زمكه كښې نو

ءَاِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ڛ بَلْ هُمْ بِلِقَاۗئِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ۞ قُلْ

آيا بيا به مونږ پيدا شو نوى ؟ بلكه دوى د ملاقات د رب خپل نه انكار كوى - او وايه چه

يَتَوَفّٰىكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِيْ وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ۞

وفات به كړي تاسو له ملائك د مرګ كوم چه په تاسو مقرر دے بيا به رب خپل ته واپس كړے شئ -

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُوْنَ نَاكِسُوْا رُءُوْسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا

او كه اوګورے ته كله چه مجرمان به ټيټ كړى وى سرونه خپل په نزد د رب خپل - (او به وائي) اے ربه مونږ

وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوْقِنُوْنَ ۞ وَلَوْ شِئْنَا لَاٰتَيْنَا

او ليدل او واوريدل (حق) نو واپس كړه مونږ چه اوكړو نيكى زمونږ يقين دے اوس په حق او كه رضا وے نو مونږ به وركړي وے

ل يعنى هر چه د مخلوق تدبيرات وي اوس چه ورته ښكاره دى په تپوس الله تعالى عالم دے د الله تعالى نه هيڅ هم غائب نيشته ١٢ ك يعنى ځكه چه الله تعالى پيدا كوونكے جوړوونكے او ښائسته جوړ كړى دى ١٢ ك يعنى آدم عليه السلام ١٢ ك دا زور دے يعنى په ځمكه كښې ګډ شو وزه غلط خبرے كوى ١٢ ك دا حقوق ته جواب دے ١٢ ك دا د عذاب د آخرت بيان دے چه په قيامت كښې به د مجرمانو سرونه ښكته وى ١٢ ك چه حقيقت مونږ ته معلوم شو ١٢ ك جبرًا الله تعالى خلق مسلمانوله شي خو جبري ايمان هغه ته منظور نه دے ايمان اختياري مقبول دے او څوك چه ايمان نه راوړي په خپل اختيار سره حقو له به الله تعالى جهنم ډكوى ١٢

لہ وادا الحرث زیری دے یعنی کوم خلق چہ ایمان راوړی او تہجد کوی او د اللہ تعالیٰ نہ ویریږی او طمع تری نہ
هم کوی او صدقات کوی، خو اسراف نہ کوی نو د وی لرہ چہ کوم ثواب تیار دے هغه او س چا تہ تفصیلاً نہ دے
معلوم ١٢ ٢ـہ نبی کریم

كُلَّ نَفْسٍ هُدٰىهَا وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّيْ لَاَمْلَـَٔنَّ جَهَنَّمَ مِنَ

ہدایت ورکړے وے لیکن ثابت شو ہے دا خبرہ زما چہ ډکوم جہنم د قوله

الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٣﴾ فَذُوْقُوْا بِمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ

پیریانو (غلطو) او انسانانو (غلطو) نہ - نو دا سل کړی عذاب لہ خلہ چہ تاسو هیر کړے وو د ورځے دا

هٰذَا ۚ اِنَّا نَسِيْنٰكُمْ وَذُوْقُوْا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾ اِنَّمَا

نو زہ هم هیر ووم تاسو نو او څکئ همیشہ عذاب پہ بدل د خپل عمل کئے - بے شکہ

يُؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِّرُوْا بِهَا خَرُّوْا سُجَّدًا وَّسَبَّحُوْا بِحَمْدِ

منی ایتونہ زما هغه خلق چہ کلہ پہ هغه نصیحت ورکړے شی هغوی پہ سجدہ پریوزی او وائی صفتونہ د

رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ۩ ﴿١٥﴾ تَتَجَافٰى جُنُوْبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

رب خپل او دوی ځان غټ نہ گنړی - جدا کیږی ډډے د دوی د بستر و نہ

يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَّطَمَعًا ۫ وَّمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ

بلی رب خپل پہ ویرہ او پہ طمع او څہ د هغو نہ چہ ما ورکړے دی دوی لہ خرچ کوی - نو معلوم نہ دی

نَفْسٌ مَّآ اُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٧﴾

هیچا تہ هغه ثوابونہ چہ پټ تیار شوی دی دوی لرہ د سترگو یخوالے - جزا دہ د عمل د دوی -

اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ؕ لَا يَسْتَوٗنَ ﴿١٨﴾ اَمَّا الَّذِيْنَ

آیا هغه څوک چہ وی مؤمن پشان د فاسق دے؟ نہ دی برابر دوی - (شکہ) کوم چہ مؤمنان

اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ جَنّٰتُ الْمَاْوٰى ۫ نُزُلًۢا بِمَا كَانُوْا

دی او کوی نیکی نو هغوی لرہ باغونہ د آرام دی - دا میلمستیا دے د

يَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾ وَاَمَّا الَّذِيْنَ فَسَقُوْا فَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ

عمل د دوی - او کوم چہ نا فرمان دی نو ځائے د هغو اور دے - هر کلہ چہ ارادہ اوکړی چہ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی چہ تہجد کوی دا د صالحانو طریقہ دہ او پہ دہ سرہ نزدے والے راځی اللہ تعالیٰ تہ او گناهونہ پرے معاف کیږی او منع کوی انسان د گناه نہ او نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی دعا قبلیږی پہ نیمہ شپہ کښے او د روستو د فرض مونځ نہ - نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی چہ اللہ تعالیٰ راځی هره شپہ آسمان د دنیا تہ کلہ چہ پاتے شی دریمہ حصہ د شپے نو فرمائی څوک شتہ چہ غواړی چہ ورکړی م ورلرہ څوک معافی غواړی چہ هغه ته اوبخښم بیا فرمائی چہ څوک بہ قرض ورکړی هغه چا تہ چہ نہ غریب دے او نہ ظالم دے ١٢
٣ـہ دا د مؤمنانو او نہ مؤمنانو مقابلہ دہ ١٢
٤ـہ دا زیرے دے او د مؤمنانو حال دے چہ دوی لرہ جنت دے ١٢
٥ـہ دا د عذاب بیان دے او د نہ مؤمنانو د حال بیان دے چہ دوی دوزخیان دی ١٢

السجدة

وقف غفران

له وازو رته وه چه لوئی ظالم دے هغه څوک چه د الله تعالی په دلائلو ورته وعظ اوکړے شی او دے ترینه مخ اړوی د واسے مجرمانو نه الله تعالی بدلا خلی. ۳ے وادلیل نقلی دے یعنی ما موسی علیه السلام ته کتاب ورکړے وه په هغې

يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي

راوځی د هغې نه نو واپس به شی په هغه کښې او وبه ویلے شی دوی ته اوڅکئ عذاب د اور کوم چه

كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ

تاسو نه منلو - او او به څکوو مونږ دوی ته لږ عذاب سوا د

الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ

لوئی عذاب نه چه دوی واپس شی (د ګناه نه) او څوک دے ډیر ظالم د هغه چا نه چه پوهه کړے شی په آیتونو

رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ

د رب د هغه بیا اړوی د هغو نه - بے شکه مونږ د دا سے مجرمانو نه بدله اخلو - او یقینًا ما

آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ ۖ وَجَعَلْنَاهُ

ورکړے وه موسی ته کتاب نو مه کیږه په شک کښې د ملاویدو د هغې نه او ما ګرځولے وه

هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا

هغه ښودنه د پاره د بنی اسرائیلو - او مقرر کړل ما د دوی نه مشران هغوی به په حکم زما

لَمَّا صَبَرُوا ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ

هر کله چه دوی صبر اوکړو - او زما په دلیلونو باندے دوی یقین کولو - یقینًا رب ستا به فیصله اوکړی په مینځ د دوی کښې

يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ

په ورځ د قیامت په هغې کښې چه دوی په کښې اختلاف کولو - آیا نه ده ښکاره شوے دوی ته چه څومره

أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۚ إِنَّ

هلاک کړی مونږ مخکښې د دوی نه پیړئ چه دوی ګرځی په کورونو د هغوی کښې - یقینًا

فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ ۖ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى

په دے کښې دلیلونه دی - آیا دوی نه آوری - آیا دوی نه ګوری چه مونږ بوځو اوبه زمکے

کښې هم دغه مسئله ده چه تصرفًا تو والاصرف الله تعالی دے او په هغه څوک غالب نیشته بعضو بنی اسرائیلو په هغه ایمان راوړو او هغو ځان اوکړو ولو نو الله تعالی هغو له مشری ورکړه او هغوی د الله تعالی حکم بیا مخلوق ته رسولو فائده څوک چه د الله تعالی حکم حق او ومنی کوی او توحید منی نو الله تعالی هغه مشر کوی او معلوم شو چه د مشرئ وارث ده د خدا ئے تعالی حکم رسول او معلوم شو چه مشری ملاویږی په محنت باندے. ۳ے وا مسئله د توحید خو بالکل صاف ده او خلق پکښې اختلاف کوی نو الله تعالی به د دے عملی فیصله په آخرت کښې اوکړی چه مخالفین به د وزخ ته ورځی نو دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲. ۴ے وا د عذاب د دنیا بیان دے چه مخالفین الله تعالی په دنیا کښې هلاک کړی دی او دوی د هغوی په کنډوالو کښې ګرځی ۱۲ ۵ے وا د ثبوت د قیامت دلیل دے چه خشکه مړه زمکه الله تعالی تازه کوی دغسے به مړی خدائے تعالی بیا ژوندی کړی ۱۲

ع ۱۱ ۱۵

... وار وته ده چه په دنیا کښې د منلو اعتراض کوی چه د قیامت فیصله به کله وی ۱۲ ... وار ته جواب ورکړے چه په قیامت به د کافرانو ایمان نفع او نه رسوی ته د دوی نه دا وایه چه د دوی د اعتراضونو پروا مه ساته. فائده، مشرکان هم دا یا ئی دعوه داری نه کوی صفو دعوه قطلو ده ۱۲ ... نازل شوے ده بعد العراف وقبل الممتحنة، مات نزول ... په ترتیب د

الْاَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا تَاْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْ ؕ

... ته نو را او باسو په هغې سره فصل چه خوری ئې هغه نه څاروی د هغوی او دوی پخپله هم

اَفَلَا یُبْصِرُوْنَ ﴿۲۷﴾ وَیَقُوْلُوْنَ مَتٰی هٰذَا الْفَتْحُ اِنْ کُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿۲۸﴾

آیا نه وینی دوی - او وائی دوی چه کله به وی دا فیصله که تاسو رښتونی یئ!

قُلْ یَوْمَ الْفَتْحِ لَا یَنْفَعُ الَّذِیْنَ کَفَرُوْۤا اِیْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ یُنْظَرُوْنَ ﴿۲۹﴾

او وایه چه په ورځ د فیصلے به نفع او نه رسوی کافرانو ته ایمان د دوی او نه به دوی ته مهلت ورکړے شی

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ اِنَّهُمْ مُّنْتَظِرُوْنَ ﴿۳۰﴾

نو مخ وارړوه د دوی نه او انتظار کوه یقیناً دوی انتظار کوی -

سُوْرَةُ الْاَحْزَابِ مَدَنِیَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ — ثَلٰثٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰیَةً وَّتِسْعُ رُکُوْعَاتٍ

(آیتونه ۷۳)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (واحد او غوا ...)	رکوع گانے ۹

یٰۤاَیُّهَا النَّبِیُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْکٰفِرِیْنَ وَالْمُنٰفِقِیْنَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

اے نبی او وېرېږه د الله نه او مه منه خبره د کافرانو او د منافقانو - بے شکه الله دے

کَانَ عَلِیْمًا حَکِیْمًا ﴿۱﴾ وَّاتَّبِعْ مَا یُوْحٰۤی اِلَیْکَ مِنْ رَّبِّکَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

پوهه او حکمت والا - او تابعداری کوه د هغه شی چه وحی کیږی تا ته د رب ستا نه - یقیناً الله

کَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرًا ﴿۲﴾ وَّتَوَکَّلْ عَلَی اللّٰهِ ؕ وَکَفٰی بِاللّٰهِ وَکِیْلًا ﴿۳﴾

دے په کارونو ستاسو باندې خبردار - او توکل او سپاره الله ته - او پوره دے الله کارجوړوونکے

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَیْنِ فِیْ جَوْفِهٖ ۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَکُمُ

نه دی ایښی الله هیڅ سړی له دوه زړونه په سینه د هغه کښې - او نه دی کړی الله هغه بیبیانے ستاسو

الّٰٓـِٔیْ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِکُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ اَدْعِیَآءَکُمْ اَبْنَآءَکُمْ ؕ

چه تاسو هغوی ته مور وایئ میندے ستاسو - او نه دی کړی هغه چا لره چه تاسو ورته زامن وایئ ...

قرآن ۳۳ او نزول ۹۰ دے. د دے سورت غټ مقصد دا دے چه په الله څوک غالب نیشته که څوک چا ته په الله غالب وائی نو دا باطل دے دا لکه څوک چه قبلے ښځے ته مور او وائی نو هغه خو مور کیږی نه یا پرده جنک ته څوک او وائی نو هغه خو ځوئے کیږی نه نو د دے غټ مسئلے د دے سورت (۱) نفی د شفیع قهری (۲) رفعیه مثبتی (۳) رفعیه صفت منها ۱ بعدا ۱۲ ... د کافرانو جرګه را غله نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته چه زمونږ د معبودانو سفارش او منه چه دوی په الله تعالی زمونږ کارونه کوی نو رضیل تبلیغ کوه نو دا حکم راغے چه د دوی خبره مه منه بلکه د الله تعالی د حکم تابع شه او الله تعالی ته ځان اوسپاره او صاف وایه چه بغیر د الله تعالی نه تصرفاتو والا نیشته بل څوک او نه په الله تعالی څوک غالب شته ۱۲ ... دا علت دے د دے چه متصرف صرف الله تعالی دے بل څوک نیشته ... ونه نو بیا څو دوه زړه نه یکار دی چه په یو زړه کښې معبود عبادت وغواړی په بل سره د بل ۱۲ ... د انظیر دے لکه چه ښځه ... په مور نه جوړیږی ... دا دویم نظیر دے چه پردی

سره مور نه جوړیږی نو دغسے غیر الله ته په متصرف وئیلو سره هغه متصرف نه شی جوړیدے ۱۲ ...
هلک ته د ځوئی په وئیلو سره هغه نه ځوئے کیږی نو دغسے غیر الله ته په معبود وئیلو سره نه معبود کیږی او نه په الله غالب کیږی

لـه زید بن حارثه په جاهلیت کښې چا غلام کړو ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته ورکړی شو او ده آزاد کړو او خپل ځوی ئې کړو ...

ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۖ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

دا خبره ستاسو ده په خولو ستاسو، او الله وائي حق او هغه ښائي لار سمه

ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ

بللئ دوی پلارانو د دوی ته دا خبره زیاته د انصاف ده په نزد د الله - نو که معلوم نه وي تاسو ته پلاران د دوی

فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا

نو ورونه ستاسو دي په دین کښې، او ملګري ستاسو دي - او نشته په تاسو ګناه په هغه خبره کښې

أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

خطا شئ لیکن په هغه څه کښې ګناه ده چه قصد ئې کړي زړونو ستاسو - او دی الله بخونکی مهربان

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ۗ وَ

نبی نزدې دی مؤمنانو ته د نفسونو د دوی نه او بیبیانې د ده میندې د دوی دي - او

أُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ

خپلوان ځینې د دوی نزدې دي ځینو ته په کتاب د الله کښې د

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا ۚ كَانَ

مؤمنانو نه او د مهاجرینو نه - مګر که کوئ تاسو دوستانو خپلو سره ښه - دے

ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَ

دا حکم په کتاب کښې لیکلی شوی - او کله چه مونږ واخسته د نبیانو نه وعده د دوی او

مِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَأَخَذْنَا

ستانه او د نوح نه او د ابراهیم نه او د موسیٰ نه او د عیسیٰ ځوی د مریم نه او مونږ واخسته

مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾ لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَأَعَدَّ

د دوی نه وعده محکمه - چه سوال اوکړي د صادقانو نه د صدق د هغوی او تیار کړې ئې

مقتبي ؤ نومونږ کښې ... او بلد ارسم وو چه ... په تصور یا خوراوو که نو هغه به پوره ... همیشه نو الله تعالیٰ دا دواړه رسمونه بد دي سورت کښې رفع کړل ... زید به پار کښې حکم راغی چه ادعوهم لآبائهم ... نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم زید ته اووې چه ... زه نه یم ... د ده نسبت کیږي ... شکه الله تعالیٰ د ده نوم په قرآن کښې ذکر کړی وو چه ... په دے قصه کښې ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته ختم شو ... ۳ ... اول خطاب دے مؤمنانو ته چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم دا رسول د دوی ... ستاسو خیر خواه دے او د ده بیبیانې د مسلمانانو میندې دي. خو په میراث کښې نه میراث خو خپلوانو دے البته که خپلو دوستانو سره څه ښه کوئ په صیرات نه نو ښه ده دا لیکلی شوے فیصله ده ... چه میراث په ... نبیانو وی ... دوستانو ... ۳ ... اول حصه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته چه ما د نبیانو نه وعده اخستے وه چه دوی به د الله تعالیٰ حکم رسوی او د دوی وعده وه په الله تعالیٰ تپوس کوی او کہ چا د نبیانو خبره اونه منله نو الله تعالیٰ د هغوی د پاره جهنم تیار کړے دے ربا الله مونږ د جهنم نه او ساتے آمین ! -

[illegible]

لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ

[illegible]

عَلَيْكُمْ اِذْ جَآءَتْكُمْ جُنُوْدٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا وَّجُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا ؕ

[illegible]

وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ۝ اِذْ جَآءُوْكُمْ مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ

[illegible]

اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَ

[illegible]

تَظُنُّوْنَ بِاللّٰهِ الظُّنُوْنَا ۝ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَزُلْزِلُوْا زِلْزَالًا

[illegible]

شَدِيْدًا ۝ وَاِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ

[illegible]

مَّا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗۤ اِلَّا غُرُوْرًا ۝ وَاِذْ قَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ

[illegible]

يٰۤاَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوْا ۚ وَيَسْتَاْذِنُ فَرِيْقٌ مِّنْهُمُ

[illegible]

النَّبِيَّ يَقُوْلُوْنَ اِنَّ بُيُوْتَنَا عَوْرَةٌ ۛؕ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۚۛ اِنْ يُّرِيْدُوْنَ

[illegible]

اِلَّا فِرَارًا ۝ وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا

[illegible]

[illegible]

الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا

(ومنا) نو قبلوه دوی شرک نو دوی به او کړی وا وحصار به نه ځنډ شی په دغه فتنه کښې مګر لږ - او بیشکه دوی

عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ

وعده کړی وه د الله سره پخوا چه دوی به نه شا کوی (دښمن ته) او دی وعده د الله به

مَسْئُولًا ﴿١٥﴾ قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ

پوښتنه کیږی - او وایه هیڅ کله نفع نه رسوی تاسو ته تښته که او تښتیدئ د مرګ نه یا د

الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ

قتل نه او په دغه وخت به بیا نه موځئ مګر لږ فائده - او وایه چه څوک دی چه بچ کړی تاسو د

مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَ

الله (د عذاب) نه که اراده او کړی ستاسو د بدئ یا اراده او کړی ستاسو د مهربانئ (نو څوک به

لَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾ قَدْ

منع کړی) او بیا به نه مومی دوی د ځان د پاره سوا د الله نه حمایتی او نه مدد ګار - بیشکه

يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ

معلوم دی الله ته منع کوونکی ستاسو نه او وئیلونکی دې نورو خپلو ته چه را شئ مونږ

إِلَيْنَا ۖ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا

ته - او دوی نه ځی جنګ ته مګر لږ (د ریا د پاره) بخیلان دی ستاسو په امداد - نو کله چه

جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي

راشی ویره نو ته به او وینې دوی له چه ګوری به تا ته ګرځی به سترګې د دوی پشان د هغه چا چه

يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ

بے هوشی راغلے وی په هغه د مرګ - نو کله چه لاړه شی ویره نو وهی تاسو په ژبو

ئے واو منافقانو د ډېر ولۍ بیان دے چه کله فوجونه راشي نو دوی به بانډو وته ځي او تپوس به کوي چه په بنار کښې څهٔ اوشو ۱۲ سلک داد

حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ

په تېرے ژبو او بخیلان دي په خیر ـ دوی نه دي مؤمنان نو برباد کړي دي الله عملونه د دوی

وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾ يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ

او دے دا کار په الله باندے آسان ـ گمان کوي دوی په فوجونو چه نه دي

يَذْهَبُوا ۖ وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي

تلي ـ او که راشي فوجونه خوابه غواړي دوی چه لا به شي دوی بانډو

الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ ۖ وَلَوْ كَانُوا فِيكُم مَّا قَاتَلُوا

ته تپوس به کوي د خبرونو ستاسو نه ـ او که وي دوی په تاسو کښې نو جنگ به نه وو کړي

إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن

مگر لږ ـ بې شکه دهٔ تاسو لره په رسول د الله کښې تابعداري ښهٔ د هغه چا د

كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَمَّا رَأَى

یاره چه ویره وي د الله نه او د ورځے د قیامت نه او یاد وي الله ډېر ـ او هر کله چه اولیدل

الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَ

مؤمنانو فوجونه دوی اوویل دا هغه شے دے چه وعده کړي وه مونږ سره الله او د هغه رسول او

صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ مِّنَ

رښتیا وئیلي دي الله او رسول د هغه او زیات نه کړو د هغوی یقین او منل ـ د

الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُم مَّن

مؤمنانو نه سړي دي چه رښتونے کړه هغه وعده چه کړے وه د الله سره ـ نو ځینې د دوی نه هغه دي

قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾ لِّيَجْزِيَ

چه پوره کړه خپله بیړه او ځینې هغه دي چه په انتظار دي ـ او بدل ئے نه کړه یو ذره هم ـ چه بدله ورکړي

منافقانو په مقابله کښې د مخلصانو بیان دے چه هغوی د فوجونو نه ویریږي د هغوی په مولا باندے بروسه ده ۱۲ ۳ سلک انس بن نضر چه په بدر کښې نهٔ وه شریک شوے د عارضې د وجه نه نو په اُحد کښې شهید شو د ډېرو زخمونو نه ئے پیژندے کیده ۱۲ سلک یعنی بعض خو شهید ان شو او بعض په انتظار د شهادت کښې دي د حضرت طلحه رضي الله عنه په حق کښې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائیلي دا هغه څوک دے چه دهٔ خپله بیړه ختم کړے ده نو دهٔ ته په ژوند کښې زیرے د شهادت ملاو شو ده په اُحد کښې په بچ لاس سره تورے چلولے او په کینږ لاس ئے د نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه غشي بچ کول نو دهٔ نه لاس ئے شل شوے وو

ع ۱۹

لے په جنګ احزاب کښې الله تعالیٰ [illegible] ... سوره معاهده [illegible] ... وسلم

اللّٰهُ الصّٰدِقِيْنَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ اِنْ شَآءَ

الله رښتونو ته د رښتیا د دوی او عذاب ورکړي منافقانو ته [illegible]

اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۚ وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ

یا مهرباني اوکړي په هغوی باندې - بیشکه الله دی بخونکے مهربان - او واپس کړل الله کافران

كَفَرُوْا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوْا خَيْرًا ۭ وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ الْقِتَالَ ۭ

په غصه خپله کښې [illegible] خیر - او بس شو الله [illegible] مومنانو

وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيْزًا ۚ وَاَنْزَلَ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوْهُمْ مِّنْ اَهْلِ

او دے الله طاقت والا زبردست - او را کوز یې کړل [illegible]

الْكِتٰبِ مِنْ صَيَاصِيْهِمْ وَقَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيْقًا

کتابونه د قلعو نه [illegible] او واچوله [illegible] زړونو د دوی کښې هیبت [illegible]

تَقْتُلُوْنَ وَتَاْسِرُوْنَ فَرِيْقًا ۚ وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَ

تاسو قتلولئ او بعضي قیدي کوئ - او وارث یې کړئ تاسو د زمکې د دوی او د کلي د دوی او

اَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَّمْ تَطَــُٔوْهَا ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرًا

مالونو د دوی او د هغې زمکې چې تاسو پرې قدم نه وو ایښے - او دے الله په هر شي باندې قدرت والا -

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا

اے نبي او وایه ښځو بیبیانو خپلو ته که تاسو غواړئ ژوند د دنیا او د دې ښکلا

فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ۝ وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ

نو راشئ چې سامان درکړم تاسو ته او رخصت کړم تاسو په ښه طریقه - او که تاسو غواړئ

اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنٰتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا

الله او رسول د هغه او کور د آخرت نو یقیناً الله تیار کړي دي د پاره نیکو ښځو ستاسو نه ثواب

وسلم په دوی پسې ورغلو دوی قلعه بند شو نو په دوی الله تعالیٰ رعب واچولو نو دوی د فیصلې د سعد صحابي د فیصلې مطابق د دوی مشران قتل شو او ښځې او واړه ګان قیدیان شو او د مالونو د دوی غنیمت شو سعد [illegible] د دوی [illegible] مشر وو په جاهلیت کښې نو دوی د هغه په فیصله عمل کړے وو نو هغه د فیصله اوکړه او نبي کریم صلی الله علیه وسلم دا هم هغه فیصله اوکړه [illegible] او دوی هغه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم [illegible] او نفقه [illegible] او شو او [illegible] را غلے او نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته [illegible] مطهرات نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه عیش د فراخۍ درخواسته اوکړه او واوجماع [illegible] شو مخو دې په اتفاق سره دوی چه زموږ الله تعالیٰ او د هغه رسول او آخرت پکار دی.

لے دا اول خطاب دے ازواجو مطهراتو ته یعنی که چیرې سرے تېروي او کړي ستاسو نه چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم

عَظِيمًا ۝ يٰنِسَاۤءَ النَّبِيِّ مَنْ يَّأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ

لوئے۔ اے بیبیانو د نبي چا چه او کړه ستاسو نه بے حیائي ښکاره

يُّضٰعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ۝

زیاتي به شي هغې لره عذاب دوچنده۔ او دے دا کار په الله باندې اسان۔

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُّؤْتِهَاۤ

او چا چه تابعداري او کړه ستاسو نه د الله او هغه د رسول او نیکي ئے او کړه نو ورکړو به مونږ

اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝ يٰنِسَاۤءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ

د ثواب هغې دوچنده او ما تیار کړي دي هغې لره رزق د عزت۔ اے بیبیانو د نبي! نه یئ تاسو

كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَاۤءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ

پشان د یو بل ښځو که تاسو ویرېږئ نو نرمي مه کوئ په خبره کښې نو طمع به

الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ مَرَضٌ وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ۝ وَقَرْنَ فِيْ

او کړي هغه څوک چه زړه د هغه کښے مرض دے او وایئ خبره ښه۔ او قرار او کړئ په

بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُوْلٰى وَاَقِمْنَ

کورونو خپلو کښے او مه ښکاره کیږئ پشان د ښکاره کیدو د جاهلیت اول او کوئ

الصَّلٰوةَ وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ اِنَّمَا يُرِيْدُ

مونځ او ورکوئ زکوٰة او حکم منئ د الله او د رسول د هغه۔ بے شکه غواړي

اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ

الله چه ختم کړي ستاسو گندگي اے اهل بیتو او پاک کړي تاسو په

تَطْهِيرًا ۝ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِيْ بُيُوْتِكُنَّ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ

کامل طریقه سره۔ او یاد کړئ هغه چه لوستلے کیږي په کورونو ستاسو کښے چه ایتونه د الله دي او هم حکمت

تخیل متبنیٰ د ښځې سره ولے نکاح او کړه نو ځکه تاسو او وایئ چه هغه د خپل مرض خاوند دے نو دا خبره ستاسو د پاره فاحشه ده او سبب د عذاب د او کړ تاسو ورته او وایئ چه دے ما سوره دے د هغه ته الله تعالیٰ د طرف نه نو دا ستاسو فرمانبرداري ده او ثواب دے او رزق کریم دے ۱۲

۳ے دا دویم خطاب دے ازواجو مطهراتو ته یعني که څوک په نبي کریم صلی الله علیه وسلم اعتراض کوي چه د خپل متبنیٰ د ښځې سره نکاح او کړو نو په دے خبره کښے نرمي مه کوئ چه دے د خپل مرض خاوند دے نو منافقان به طمع او کړي چه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په کور کښے اختلاف دے نو دا خو سبب د کمي د دعوت دے بلکه صاف وایئ چه نبي کریم صلی الله علیه وسلم چه څه کوي نو په حکم د الله تعالیٰ سره کوي او بیا په کورونو کښے پټه ستر او سئ او د جاهلیت پشان په بازار کښے گرځئ او اطاعت د الله او د رسول کوئ نو الله تعالیٰ به ستاسو کښے حسن خلق او قرآن او حدیث لوړ کړي ۱۲

له د او ریم خطاب دے مؤمنانو ته چه کله نبی کریم صلی الله علیه وسلم زینب د زید نه په نکاح کښې واخسته نو اعتراض شروع کړلو منافقانو
او بعضو لره ډیر ګران معلوم شو. الله تعالیٰ بیان وفرمایلو چه د ښځو او سړو دواړو لپاره اجر دے که ایمان او طاعت لري
په درمیان کښې د مسلمانانو

إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

بې شکه الله دے باریک بین خبردار - بې شکه مسلمانان او مسلمانانې

وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ

او مؤمنان او مؤمنانې او تابعداران او تابعدارانې او صادقان

وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ

او صادقانې او صابران او صابرانې او ویریدونکي او ویریدونکې

وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ

او خیرات کوونکي او خیرات کوونکې او روژه داران او روژه دارانې او ساتونکي

فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ

د عورتونو خپلو او ساتونکې خپلو - او یادوونکي د الله لره ډیر او یادوونکې تیار کړي دي

اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا

الله دوی لره مغفرت او ثواب لوی - او نه دے حق هیڅ مؤمن سړي او نه

مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ

مؤمنې ښځې لره چه کله فیصله اوکړي الله او د هغه رسول د یو کار چه وي دوی لره اختیار د هغه

مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا

کار د دوی کښې - او څوک چه خلاف اوکړي د الله او د رسول د هغه نو بې شکه هغه غلط شو

مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ

ښکاره - او کله چه تا اوویل هغه ته چه مهربانی کړې وه الله په هغه او مهربانی کړې وه تا په هغه

أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ

چه حصار کړه ځان سره ښځه خپله او اوویریږه د الله نه او پټوله تا په زړه کښې خپله هغه چه الله

واضحه وي چه نکاح د مسلمانانو
په مینځ کښې چه کیدې شي نه
یا د کیدې په لوی زړه کښې
چه ویره نه وي نو د شه
زړه یې پاک یا د شي نو
و ما پکار وه چه اے الله
ثواب زړه لپاره ستا د ویره
پیدا کړي شي. اے شکه د
زینب بنت امیمه بنت عبد
المطلب د نکاح اراده وه نبی
کریم صلی الله علیه وسلم د
زید سره او هم او په دې
خو واخل شي وه نو د
خاندان یې وے پاتې نه
وه نو د حکم راغے نو دوی
تسلیم اوکړه او نکاح وشوه
لیکن د نکاح نه پس دواړو
تعلق سم نه شو زید نبی
کریم صلی الله علیه وسلم
ته شکایت اوکړو او خپل
د صبر تلقین او په هغه
به بیا رپورټ کولو او نبی
کریم صلی الله علیه وسلم
خیال وه که زید طلاق ورکړي
بیا د هغه خاندان یې
هم خفه وو او بیا په هغه
شي نو نه کښې د ټول عوام
او به تکلیف د خلقو
والي چه هغه نه تا تابعي
دے واقعه او د الله تعالیٰ
د جاهلیت رسم ختم شي چه هغه
ښځه وه - انعم الله علیه
په اسلام سره - انعمت علیه

په آزادۍ سره - وتخشی الناس - چه خلق به خبرې کوي - حضرت عائشه صدیقه فرمائي چه که نبی کریم صلی الله علیه وسلم
د قرآن نه څه پټولے نو دا آیت به ئې پټ کړے وے ۱۲

له د ادرېم خطاب دے نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته چې په حلال کار کښې په تاسو حرج نشته د اچخو انبیاء قانون الهي دے

۲ له د اخطاب دے ځلورم نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته چې ورته ځما سره پلار شوے یم کوم محمد نه د ځوانه مرګه د نوه حضرت زید پلار نه شو نو د هغه د ګو هغه چې د ځان نه ورګکاره شوه نو په نبي کریم صلی الله علیه وسلم حلال د ده ۳ له د اخطاب دے پنځم مؤمنانو ته چې اے مؤمنانو تاسو چې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په حق کښې څه بدګمانی کړې نو د ځینو د معاونینو د پاره د الله تعالیٰ پاکی بیان کړئ هر وخت ترڅو نه شي د چا ګناه او شي او د توحید مسئله بیانوئ نو الله تعالیٰ ورته معافي کوي په نیکو سره بدي معافي کیږي او د توحید د بیان نه بله غټه نیکي نشته او الله تعالیٰ به په تاسو باندې مهربان او کړي او رنړا ته به تاسو را او باسي او الله تعالیٰ به تاسو ته سلام کوي په قیامت کښې : الظلمت : شرک بدعت او رسمونه دي النور : توحید او سنت دے : ملائکته : د رملائکو د رحمت دعا د مؤمنانو لره ده

مُبْدِيْهِ وَتَخْشَى النَّاسَ ۚ وَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشٰىهُ ۖ فَلَمَّا قَضٰى

ښکاره کوونکی او ته ویرېږې د خلقو نه ۔ او الله ښه لایق دے چې ته ترې او ویرېږې ۔ نو کله چې پوره کړه

زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنٰكَهَا لِكَيْ لَا يَكُوْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ حَرَجٌ

زید د ښځې نه حاجت نو مونږ نکاح د کړه ښځه تا ته چې نه شي په مومنانو باندې تنګي

فِيْٓ اَزْوَاجِ اَدْعِيَآئِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۗ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ

په حق د ښځو د متبنیٰ ګانو خپلو کښې هر کله چې پوره کړي د دوی نه حاجت ۔ او حکم د الله په

مَفْعُوْلًا ﴿۳۷﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيْمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ ۭ

ځای کول دي ۔ نشته په نبي باندې هېڅ ګناه په هغه څیز کښې چې مقرر کړې دی الله ده لره ۔

سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۭ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا

دا قانون د الله دی په هغو کښې چې تېر شوي دي مخکښې ۔ او دے حکم د الله په اندازه سره

مَّقْدُوْرَا ﴿۳۸﴾ الَّذِيْنَ يُبَلِّغُوْنَ رِسٰلٰتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهٗ وَلَا يَخْشَوْنَ

مقرر ۔ کوم چې رسوي پیغامونه د الله او ویرېږي د هغه نه او نه ویرېږي د

اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ﴿۳۹﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِّنْ

هیچا نه په غیر د الله نه ۔ او پوره دے الله حساب کوونکی ۔ نه دے محمد پلار د یو کس د

رِّجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَّسُوْلَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّٖنَ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ

نارینو ستاسو لیکن رسول د الله دے او مهر د نبیانو دے ۔ او دے الله په هر شي

شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿۴۰﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا ﴿۴۱﴾ وَّ

باندې پوهه ۔ اے مؤمنانو ! یاد کړئ الله ښه زیات ۔ او

٥ع٢

سَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ﴿۴۲﴾ هُوَ الَّذِيْ يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهٗ

پاکي بیانوئ د هغه صبا او بېګاه ۔ الله هغه دے چې رحمت کوي په تاسو باندې او ملائکې د هغه

له وا څلورم خطاب دے نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم ته چه تا ته رسول جوړ کړے دے نو مسئله د توحید صاف بیانوه او منو نکو ته ئے مبارکی ورکړه او نه منونکی او ویروه ۱۲ سے دا خطاب دے مؤمنانو ته چه کله تاسو نکاح او کړه او بیا مو ښځه طلاق کړه

لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَٰتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

چه او باسی تاسو د تیرونه رڼا ته - او دے اللہ په مؤمنانو باندے مهربانه -

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُۥ سَلَٰمٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾ يَٰٓأَيُّهَا

دعا د دوی کله چه ملاقات کوی د هغه سره سلام به وی - او تیار کړے ئے هغه دوی له ثواب د عزت - اے

النَّبِيُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى

نبی! مونږ لیږلے دے تا له حق ښودونکے او زیرے ورکوونکے او ډیروونکے - او بلونکے اللہ

اللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ

ته په حکم د هغه سره او څراغ رڼا کوونکے - او زیرے ورکړه مؤمنانو ته چه دوی له د اللہ

اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تُطِعِ الْكَٰفِرِينَ وَالْمُنَٰفِقِينَ وَدَعْ

د طرفه مهربانی ده ډیره - او مه خبره کوه کافرانو او منافقانو او پریږده سلته

أَذَىٰهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ

د ځنګولو د هغوی او ګمان او سپاره اللہ ته او بس دے اللہ ذمه وار - اے مؤمنانو!

ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَٰتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن

کله چه تاسو نکاح اوکړئ د مؤمنو ښځو سره بیا طلاق ورکړئ دوی ته مخکښې د دے نه چه یو ځائے

تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۖ فَمَتِّعُوهُنَّ

کیده و نه د هغوی سره نو نشته تاسو له په هغو باندے عدت چه شمارئ تاسو هغه - نو سامان ورکړه دوی

وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا النَّبِىُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَٰجَكَ

او ازاد ئے کړئ هغه په ښه سلوک سره - اے نبی! مونږ حلال کړے دی تا له هغه ښځے ستا

الَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ اللَّهُ عَلَيْكَ

چه ته ورکړے هغو ته مهرونه د دوی او کومے وینزے چه ستا ملکیت وی کومے چه اللہ ستا لاس ته راوستی دی

مبارکی ورکړه او نه منونکی او ویروه ۱۲ هیڅوک د جماع نه نو په هغو عدت جامه به ورکوئ او که مهر مقرر کړے وه نو نیم مهر به ورکوئ د دغه طلاق هم قبل الدخول وی ۱۲ سے دا خطاب د نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم ته پنځم نمبر چه دا څلور قسمه ښځے تا له حلالے دی (۱) التی اتیت اجورهن (۲) وما ملکت (۳) او بنات عمک (۴) امراۃ (۵) (فائده) د نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم جسمانی طاقت د څلویښتو سړیو په مقدار وه او روحانی قوت د دنیا د سلو سړو طاقت لری سره د دینه ئے نکاحونه کړی دی د خدیجے سره د هغې په وخت چه د څلویښتو کلو نو وه او دوه څله کلونه شوی وه او نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم د پنځه ویشتو کلو نو وه او هر نکاح د دوی د وجه د مجبوری شوی وه او د هرے قبیلے سره سبب د تعلق وه چه وا سبب د نشر د اسلام وے او بله کثرت د ازواجو د نشر د علم وے کوم چه متعلق د ازواجو سره (ازواج د نبی کریم صلی اللہ علیه وسلم) (۱) خدیجه رض (۲) عائشه رض (۳) حفصه رض (۴) سوده رض (۵) ام سلمه رض (۶) زینب رض (۷) ام حبیبه رض (۸) جویریه رض (۹) صفیه رض (۱۰) میمونه رض (۱۱) زینب بنت خزیمه (۱۲) اسماء بنت نعمان د ښه شرافت د صحبت نه مخکښے شوے ده نو پنځے (۱۳) ماریه ده .

(۲) ریحانه رض (۳) شعبه نه (لونړۍ) (۱) ام کلثوم رض (۲) رقیه رض (۳) زینب رض (۴) فاطمه رض (ځامن) (۱) عبد اللہ رض طیب (۲) ابراهیم رض طاهر رض ابراهیم د ماریه دے نور ټول او لاد د خدیجے دے ۱۲ وکیله یعنی بلا مهره نکاح تا له شکه دے چه تکلیف نشوی ۱۲

وَبَنٰتِ عَمِّكَ وَبَنٰتِ عَمّٰتِكَ وَبَنٰتِ خَالِكَ وَبَنٰتِ خٰلٰتِكَ

او لونړه د تره ستا او لونړه د ترورانو ستا - او لونړه د ماما ستا او لونړه د ترورانو د موره طرف) ستا

الّٰتِيْ هَاجَرْنَ مَعَكَ ۡ وَامْرَاَةً مُّؤْمِنَةً اِنْ وَّهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ

کوم چه هجرت ئې کړے دے تا سره - او ښځه مؤمنه که ورکړي ځان خپل نبي عليه السلام ته.

اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَّسْتَنْكِحَهَا ۗ خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۭ

که اراده وکړي نبي چه نکاح ئې وکړي د هغې سره - (دا نکاح بلا مهره) يوازې ستا د پاره حکم دے نه د مؤمنانو د.

قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْٓ اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ

بے شکه معلوم دي مونږ ته هغه څه چه مونږ فرض کړيدي په دوئ باندې په حق د بيبيانو د دوئ کښې او د مال د لاس د دوئ

لِكَيْلَا يَكُوْنَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ تُرْجِيْ

چه نه شي په تا باندې تنګي - او دے الله بخښونکے مهربان - وروسته کوے ته د

مَنْ تَشَاۗءُ مِنْهُنَّ وَتُــْٔوِيْٓ اِلَيْكَ مَنْ تَشَاۗءُ ۭ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ

هغه چه ستا رضا شي د دوئ نه او يو ځائ کوے ځان ته هغه چه ستا رضا شي - او هغه څوک چه ته ئې غواړے

مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۭ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ

د هغو چه تا جدا کړي وي - نو نشته په تا ګناه - دا نږدے ده دې ته چه يخې شي سترګې د دوئ

وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ

او خفه نه شي او راضي شي ټولې په هغه چه ته ئې ورکوے دوئ ته - او الله پوهيږي په

مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ۝ لَا يَحِلُّ لَكَ

هغه څه چه په زړونو ستا کښې دي - او دے الله پوهه او صابر - نه دي حلالې تا لره [illegible]

النِّسَاۗءُ مِنْۢ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ وَّلَوْ

ښځې سوا د دې اقسامو (مذکورو) نه او نه دا چه او کړے په بدل د دوئ کښې ښځې اګر که

سلہ يعني په تا واګلازم نه دي چه د بيبيانو ستا نه هجرت وکړي او دا وار په تلاش کښې نه وي او علم حاصلول په فراغت سره (رفائده) نسب د پلار د نبي کريم صلى الله عليه وسلم محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن مناف قريشي دے - د مور نسب محمد بن آمنه بنت وهب بن نجار - په تمامه دنيا کښې واحد څوک ليشتي لکه نبي کريم صلى الله عليه وسلم د خولې او د کمال او د صفات او د نسب د وجه نه حسن د يوسف د وړ کا په دنګ کښې د يد کم وے په اللهم صل وسلم دائما ابدا د على حبيبک خير الخلق کلهم ۔

سلہ يعني د دو نه د نورو نه علاوه تا لره ښځې نه دي حلالې البته کوم چه ستا وينځې وي نو خير دے ۔

ئے واخطاب وے مؤمنانو ته او وم چه د [illegible] شرم پابند نه کوی چه منافقانو تهمت د نبی کوله ۔ ته یعنی دغی

أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ
خو ئے درکوی تا حسن د دوی مگر هغو چه ستا مالک شی ۔ او دے الله په هر شی

كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ
باندے حفاظت کوونکے ۔ اے مؤمنانو مه ننوځئ کورونو د

النَّبِيِّ إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَٰكِنْ
نبی ته مگر چه اذن او کړے شی تاسو ته دپاره د ډوډئ هم چه انتظار به نه کوئ پخیدو د هغې ۔ ولکن

إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ
کله چه تاسو اوبللے شئ نو ننوځئ کله چه طعام و خورئ نو خور ورشئ او مه کینئ دپاره د

لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ ۖ وَاللَّهُ
خبرو ۔ دا تکلیف رسوی نبی ته نو شرمیږی هغه ستاسو نه ۔ او الله

لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۚ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِن
شرم نه کوی د بیان د حق نه ۔ او کله چه غواړئ د هغوی نه سامان نو غواړئ ئې د

وَرَاءِ حِجَابٍ ۚ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ
روستو د پردے نه ۔ دا خبره پاکه ده دپاره د زړونو ستاسو او د زړونو د دوی ۔ او نه ده روا تاسو ته

أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ
چه خفه کوئ رسول د الله او نه به په نکاح اخلئ بیبیانے د هغه روستو د هغه نه هیڅ کله

إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا ۞ إِن تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ
بے شکه دا کار دے په نزد د الله لوئے ۔ که ښکاره کوئ یو شے یا ئے پټوئ ئې

فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۞ لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ
نو بے شکه الله دے په هر شی باندے پوهه ۔ نیشته گناه په دوی د پلرونو د دوی کښی (یعنی) پلرونو خپلو

ئے واخطاب وے مؤمنانو ته
مه ځئ چه حلته پخیدو د
طعام د انتظار کوئ ١٣
ته یعنی کله چه طعام وخورئ
نو بیا حلته د خبرو د پاره
مه کینئ په دے نبی کریم صلی
الله علیه وسلم تکلیف و-
(قصه) کله چه د زینب
ولیمه ختمه شوه نو بعضے
کسان حلته ناست وو خبرے
ئے کولے او نبی کریم صلی الله
علیه وسلم په دے خفه
ؤ خو حضور د حیاء نه
څه نه وے نو دا آیت
رالغے ٣ ته د دے نه
روستو ستر شروع شو
ئے د ا ستر فضیلت د
چه په ستر کښے زړونه د
وی ځکه غلط نظر او نشه
لیدی او غلط نظر د بد فعل
تخم دے او په حفاظت د
نظر کښے د زړه آرام دے
او بل په خبره او په ټولو کښے
حکم د قرب په اکېږي عام د حفاظ
د نظر سره او بل دا حکم
راغے چه تاسو به د نبی کریم
صلی الله علیه وسلم د
بیبیانو سره د هغه د وفا
نه پس نکاح نه کوئ ۔
(فائده) دا مسئله د بل
سره هم نقها د نکاح جنه
لا گنی په دے سره
سره سپیره کیږی ١٤

ع ٤

نه دی خطاب دی ... مؤمنانو ته چه ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته ... غلط رسوونه ... الله تعالی چه په پیغمبر رحمت کوی او ملائک ورته دعا کوی ... حدیث شریف

وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ

او ځامنو ... او ورونو د خپلو ته او د وریرونو خپلو ته او خورزیونو

أَخَوَٰتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ ۗ وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَ ۚ

خپلو ته او ښځو خپلو ته (یعنی مسلمانو) او وینځو خپلو ته - او او ویریږئ د الله نه

إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا ۝ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ

بیشکه الله دی هر شی ته حاضر ناظر - بیشکه الله او ملائک د هغه

يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟

درود وائی په نبی باندې - اې مؤمنانو! دعا کوئ د ده او کوئ ورته

تَسْلِيمًا ۝ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِى

ښه سلام - یقیناً هغه خلق چه تکلیف رسوی الله او رسول د هغه ته لعنت د الله دی په هغو په

ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ۝ وَٱلَّذِينَ

دنیا او په آخرت کښې او تیار کړی دی الله دوی لره عذاب د ذلت - او هغه خلق چه

يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟

تکلیف رسوی مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو ته بی د ګناه نه پورته کړی دوی پیټی د

بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ وَبَنَاتِكَ

دروغو او د ګناه ښکاره - اې نبی! او وایه بی‌بیانو خپلو ته او لوڼو خپلو ته

وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ

او ښځو د مؤمنانو ته چه راویروی دی لږ څه په ځانونو خپلو باندې څادرې خپلې دا خبره

أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝

نزدې ده چه او پیژندل شی نو دوی به تکلیف نه کړی شی - او دی الله بخونکی او مهربان نه -

وی چه دیو قول شوی که په نبی کریم صلی الله علیه وسلم درود وائی نو الله تعالی په هغه باندې ... دعا ... تبلیغ ... حاجت ... دی ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم درود ... سلام ... الله تعالی د ذلت عذاب تیار کړی دی ... لعنت ... رحمت ... مؤمنانو ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... غلط رسوونه ... منافقانو ... حاضر ناظر ... الله تعالی ... حاضر ناظر ... شرک ... غیب ... عالم

ركوع ۷

الله تعالی ... خطاب ... نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... مسلمانانو آزادو ... ستر کول ... منافقانو ... (پاره ۲ په ص ۹۱۳)

(رپاتے د صا۱۳ ته) نو که حقه به خفه شوه نو وه به او و ے چه ما نو په تا د خپلو ډیتځ گمان کړے وه نو که بیا هم د و ي د بس کو

لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْمُرْجِفُوْنَ

که منع نهٔ شو منافقان او هغه کسان چه په زړونو کښے یې مرض دے او غلطي خبرې خورونکي

فِي الْمَدِيْنَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُوْنَكَ فِيْهَآ اِلَّا

په مدینه کښے نو ضرور به اولګوو مونږ تا لره په دوی پسے بیا به پاتے نه شي ستا په ګاونډ کښے په مدینه کښے مګر

قَلِيْلًا ۝ مَّلْعُوْنِيْنَ ۚ اَيْنَمَا ثُقِفُوْٓا اُخِذُوْا وَقُتِّلُوْا تَقْتِيْلًا ۝

لږ زمانه - ملعون به وي - چرته چه پیدا شي نیول به شي او قتل به کړے شي په کامله طریقه

سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ

دا قانون د الله تعالی دے په هغو کښے چه تیر شوي دي مخکښے - او ته به بیا نه مومے قانون د الله لره

تَبْدِيْلًا ۝ يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۚ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ

بدلول - تپوس کوي ستا نه خلق د قیامت - او وایه چه بے شکه علم د هغه د

اللّٰهِ ۚ وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُوْنُ قَرِيْبًا ۝ اِنَّ اللّٰهَ

الله سره دے - او ته څهٔ خبر ئے چه امید دے چه دغه وخت وي نزدے - یقیناً الله

لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ

لعنت کړے دے په کافرانو او هغوئ لره تیار کړے دے اور - همیشه همیشه به وي په هغے کښے -

لَا يَجِدُوْنَ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ۝ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوْهُهُمْ فِي

بیا به نه مومي (د ځان د پاره) حمایتي او مدد ګار - کله چه نسکور شي مخونه د دوي په

النَّارِ يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَآ اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلَا ۝ وَقَالُوْا

اور کښے ، نو دوي به وائي ارمان مونږ حکم منلے وے د الله او مونږ حکم منلے وے د رسول - او دوي به

رَبَّنَآ اِنَّآ اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَاَضَلُّوْنَا السَّبِيْلَا ۝ رَبَّنَآ

اووائي ربه زمونږه مونږ خبره منلے وه د مشرانو خپلو او د غټانو خپلو نو هغوی زمونږ نه خطا کړه لار - اے ربه زمونږه

او غلطي خبرے هم خورَوي د مسلمانانو د هغه کولو د پاره نو ضرور به تا لره په دوي باندے مسلط کړو چه د قتل کړه یاڅئ او ښاره بیا به خو لږه زمانه دلته پاتے وي خو ملعون به وي ۱۳ رد دے تخو) سلے د او عذاب د اخرت بیان دے یعني منی نهٔ او هسے تپوس کوي د قیامت نو د قیامت وخت معین خو الله ته معلوم دے ته څهٔ خبر ئے - د قیامت تپوس والے کوي دوي لره خو سخت عذاب تیار دے په قیامت کښے او ختمیږي به نهٔ او نه به د دوي حمایت څوک امدادي وي او نسکور به دوزخ ته ورواچولے شي او بیا به ارمان کوي چه مونږ د توحید او رسالت منلے وے او مونږ د مشرکانو او بدعتیانو نه وے او مونږ د مشرکو او بدعتیانو اتباع نه وے کړے او بیا به الله تعالی ته سوال کوي چه اے الله زمونږ دے مشرانو لره دوچند عذاب ورکړه او هم پرې لعنتونه پراوکړه ځکه چه مونږ دوي ګمراه کړي یو - نو اوس ورته الله تعالی دغه وخت یادوي چه راشئ مسلمانانو نن شئ او شرک او بدعتونو نه پرهیز د کړي ۱۳

لے دا ئې هم خطاب دے مؤمنانو ته چه په نبي كريم صلى الله عليه وسلم تهمت مه لګوئ چه څه رنګه چې ورانه وو ټوله منګه صادق ا ود ايمي
چه نبي كريم صلى الله عليه وسلم رسول ورانوی شو چه د مؤمنانو ځيږ شوه وه دے بنی اسرائیلو پشان مه کیږئ چه هغوي په موسیٰ

عليه السلام تهمت اولګولو چه په ده بدګي دي نو هغه ئې خفګه زموږ سره نزل شي نو الله تعالیٰ د ده تهمت ختم کړو دا سے چه موسیٰ عليه السلام په پټ ځائے کښے غسل کولو سره د ننګ نه او نورو خلقو به غسل کاوه د ننګ سره نو په ډاګه نو د موسیٰ عليه السلام کپړے کښے او تښتولے او د دوی د هغه بدن اولیدلو چه بدګي پرے نه وه دوی د موسیٰ عليه السلام عورت نه وه لیدلے بلکه هغه د ننګ سره وه ۲ ـ دا لے هم خطاب دے مؤمنانو ته چه صحیح خبره کوئ نو باری تعالیٰ به ستاسو کارونه برابر کړی او ګناهونه به ستاسو معاف کړی دا الله تعالیٰ او د نبي كريم صلى الله عليه وسلم په حکم منلو کښے کامیابی ده کوم دواړه جهانو چه سره شرک او بدعت چه ږدی ۳ ـ دا زورونه چه آسمانونو او زمکه او غرونو چه د هغه کار د پاره پیدا دی نو دوی د هغه کار کوی او په هغه کار کښے خیانت نه کوی او د خیانت نه ویرېږی خو انسان پخپله نه کښے خیانت او کړو انسان پیدا شوے وه د عبادت د پاره او د هغه کار د سرته اونه رساوه

ع ٥

أَنَّهُمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾ يَا أَيُّهَا

ورکړه دوی ته دوچند عذاب او اوکړه په دوی لعنت ډیر ـ اے

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا

مؤمنانو! مه کیږئ په شان د هغو چه تکلیف ئې رسولے وه موسیٰ ته نو پاک کړو هغه له الله

قَالُوا ۚ وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا

د تهمت نه چه وئیلے ئے او وه هغه په نزد د الله عزتمن ـ اے مؤمنانو! او وېرېږئ د

اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ

الله نه او وایئ خبره برابره ـ نو برابر به کړی کارونه ستاسو او بخښه به اوکړی تاسو له

ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

ګناهونو ستاسو ـ او چا چه حکم اومنلو د الله او د رسول د هغه نو هغه بیامونده بریالو لوئے ـ

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ

مونږ وړاندے کړه امانت آسمانونو او زمکے او غرونو ته نو دوی انکار اوکړو

أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ ۖ إِنَّهُ كَانَ

د خیانت د هغه نه او او وېرېدل د هغه نه او خیانت پکښے اوکړو انسان ـ یقیناً دے وه

ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾ لِّيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ

ډیر ظالم او جاهل ـ (انجام دا شو) چه عذاب به ورکړی الله منافقانو سړو او منافقانو ښځو

وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ

او مشرکانو سړو او مشرکانو ښځو ته او مهربانی به اوکړی الله په مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو باندے

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٣﴾

او دے الله بخښونکے او مهربان ـ

ع ٥ ٩

وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون (زاريات ٥٦) ـ په خلقو د زمکه او آسمانونو ئے قالتا اتینا طائعین (حم السجدة ١١) وحمل الامانت ... ٤ ـ رفا کدی منافقو خیانت ... ماعا دا نه ... ٥ ـ او کړه د مشرکانو په نوم ... د منافق او مشرک د پاره عذاب دے او د مسلمانانو ...

۱ نازل شوې ده بعد لقمان و قبل زمر. ورو اول یا دورمتوسط ابتداء. حصه رابعه د قرآن چه نوم د شفیع قهری
اکثر تا حوامیم. رفعة شهاتو

سُوْرَةُ سَبَإٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اَرْبَعٌ وَخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت سبا په مکه کښې نازل شوې دې او کښې څلور پنځوس ایتونه او شپږ رکوع گانې دي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

خاص په نوم د الله سره چه بې حده مهربان او رحم کوونکې دې شروع کوم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَهُ

ټول صفتونه مرف خاص الله لره دي چه خاص هغه لره دي ټول هغه چه په اسمانونو کښې دي او هغه ټول چه په زمکه کښې دي

الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ ۭ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ① يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي

او خاص هغه لره دي ټول صفتونه په اخرت کښې او هغه حکمت والا خبردار دې. پوهیږي په هغه شي چه ننوځي په

الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاۗءِ وَمَا يَعْرُجُ

زمکه کښې او هغه چه اوځي د زمکې نه او هغه چه راکوزیږي د آسمان نه او هغه چه خیژي

فِيْهَا ۭ وَهُوَ الرَّحِيْمُ الْغَفُوْرُ ② وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

هغه ته او هغه رحم والا بخونکې دې. او وائي هغه کسان چه

لَا تَاْتِيْنَا السَّاعَةُ ۭ قُلْ بَلٰى وَرَبِّيْ لَتَاْتِيَنَّكُمْ ۙ عٰلِمِ الْغَيْبِ ۚ

رابه نه شي مونږ ته قیامت. او وایه چه اوخامخا دې قسم دې په رب خپل چه خامخا راتلونکې دې تاسو ته. چه پوهه

لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَ

په هر غیب. نه غائب کیږي د هغه نه مقدار د دره په آسمانونو کښې او نه په زمکه کښې او نه

لَآ اَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرُ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ③ لِّيَجْزِيَ

وړوکې د دې نه او نه لوې. مګر دا ټول په کتاب ښکاره کښې دي. چه بدله ورکړي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۭ اُولٰۗىِٕكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ

هغو ته چه ایمان ئې راوړې دې او کوي نیکي. دغه خلقو لره بخنه ده او رزق دې

چه وارد ییږي په تقي د شفیع قهري في البرکة یاندې لویء مقصد د سورت: چه داؤد علیه السلام او سلیمان علیه السلام او جنات او ملائک متصرف او حاجت روا نه دي او خیر ورکوونکي هم نه دي خیر ورکوونکې صرف الله دې چه په هرڅه پوهه او په هرڅه قدرت والا دې ۱۲ واحد یل څوک نیشته ۱۲
۲ دا اول دلیل عقلي دې په توحید باندې چه ټول صفتونه صرف الله لره دي ۱۲ دا د سورت مقصد ثابت شو
۳ دې لا دا الا ورلره دلیل دې چه د آسمانونو ټول خیز ونه او د زمکې ټول خیز ونه صرف د صفة دي او په اخرت کښې هم ټول تصرفات خاص د الله تعالیٰ دي او د آسمان او د زمکې هم ټول خیز ونه صرف الله تعالیٰ ته معلوم دي نو په هرڅه قادر او په هرڅه پوهه دې نو دې خیر رسانده نه بل څوک ۱۲ ۱۲
۳ دا زور نه ده ۱۲
۴ دا جواب دې او دویم دلیل عقلي دې چه په هرڅه صرف باري تعالیٰ پوهه دې ۱۲ ۱۲
۵ دا زیرې دې ۱۲

نه وا او عذاب د اخرت بیان وشه چه کوم خلق ځان د الله تعالیٰ نه پټ ګڼي غلط خبرې شائع کوي چه خلق د توحید نه
واړوي د دوي د پاره سخت عذاب دے دوي ځان نه شي بچ کولے ... ګمراه د دلیل نقل کړي چه علماء په حقیقت د قرآن او

كَرِيمٌ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

عزت دے - او کوم خلق چه کوشش کوي په رد باطلولو د آیتونو زمونږ کښے د دے خیال لره چه عاجز به شي زمونږ - دوي لره

مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ

عذاب دے د ډیر بلا سختے نه - او ګنړي صفوي چه ورکړے شوے دے ورته علم چه کوم شے چه را لیږلے شوے دے

إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

تاته د رب ستا نه حق دے - او ښوونه کوي لارے د زبردست صفتونو والا ته -

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا

او وائي کافران آیا او ښایم تاسو ته یو سړے چه خبروي تاسو چه کله

مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾ أَفْتَرَىٰ عَلَى

ذرے ذرے شوئ د ډیر ذره ذره نو تاسو به بیا پیدا شئ نوي - یا ده جوړ کړے دے په

اللَّهِ كَذِبًا أَم بِهِ جِنَّةٌ ۗ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي

الله دروغ یا دے لیونے دے - بلکه صفوي چه ایمان نه راوړي په آخرت په

الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

عذاب او په ډیره لرے غلطئ کښے دي - آیا نه ګوري صفوي ته چه مخکښے د دوي نه دي

وَمَا خَلْفَهُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ

او صفوي ته چه روستو د دوي نه دي چه آسمان او زمکه ده - که رضا شو مونږ نو ښخ به کړو دوي په

الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ

زمکه کښے یا به را تاوے کړو په دوي باندے ټکړے د آسمان نه بے شکه په دے کښے

لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا ۖ

دلیل دے هر بنده لره چه واپس کیږي د رحمت او یقیناً ما ورکړے وه داؤد ته د خپل طرف نه شرافت -

حدیث په صفوي اوچه به د الله هدایت دے ... ګمراه په دے کښے د علماؤ صفت دے قرآن په خبره په صحیح کښے خو چه ضد پکښے نه وي او چه سړه د علم ذخان حاصل کړي نو الایمان ... زور نه ده محالفین ته چه دوي داسے خبرے نشر کوي چه په صفو سره په دا حق باندے به نامه لګوي چه خلق پرے ګډوډ شي دا ځکه چه مونږ تاسو دا سے سړے او ښایو چه صفه وائي چه کله تاسو ذرے ذرے شئ نو بیا به ژوندي کیږئ یا دے دا غلطه خبره قصداً کوي یا دے لیونے دے نو الله تعالیٰ جواب ورکوي چه نه لیونے دے نه دروغژن دے بلکه خلق چه اخرت نه مني نو صفوي په دنیا کښے په دے غلطئ کښے پراته دي چه قسم قسم خبرے په دا مي پسے کوي خو په اخرت کښے به کوم دے غلطو خبرو عذاب ورته ملاؤ شي - ۵ دا د عذاب د نیوي بیان دے چه دومره لوئے قدرت والا دے او دوي ترے نه خلاف کوي نو که د الله تعالیٰ رضا شي نو په زمکه کښے به دوي ښخ کړي یا به پرے اسمان راتاؤ کړي اثابت والا بنده په خبره پوهیږي - ۶ دا د اقلے شبهے جواب دے

داؤد علیه السلام بے شکه پیغمبر وه او معجزے ئے لاس پنکاره کړے شوے نو متعرف نه وه شرافت صفه لره ما ورکړے وه غرونه او مارغه
صفه تابع کړي وو چه د ده د تسبیح ویلو سره به صفو هم تسبیح ویله او اوسپنه ما نرمه کړے وه ۱۲

له داؤد د دغه اعتراض جواب دے چه ... شکه سلیمان علیه السلام لوئے باچا وه ... [illegible]
هوا ورلره ماتابعه کړے وه ... [illegible]

يٰجِبَالُ اَوِّبِيْ مَعَهٗ وَالطَّيْرَ ۚ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيْدَ ﴿۱۰﴾ اَنِ اعْمَلْ

اے غرونو ... تسبیح ... [illegible]

سٰبِغٰتٍ وَّقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوْا صَالِحًا ؕ اِنِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

چه جوړ کړه زغرے او اندازه ... او کوئ ښه کار ... [illegible]

بَصِيْرٌ ﴿۱۱﴾ وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَّرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۚ

وینم - او ماتابع کړے وه سلیمان ته هوا ... [illegible]

وَاَسَلْنَا لَهٗ عَيْنَ الْقِطْرِ ؕ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ

او ... ورله ... چینه ... [illegible]

بِاِذْنِ رَبِّهٖ ؕ وَمَنْ يَّزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ

... [illegible]

السَّعِيْرِ ﴿۱۲﴾ يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا يَشَآءُ مِنْ مَّحَارِيْبَ وَتَمَاثِيْلَ وَجِفَانٍ

اور - جوړ ول به ... [illegible]

كَالْجَوَابِ وَقُدُوْرٍ رّٰسِيٰتٍ ؕ اِعْمَلُوْٓا اٰلَ دَاوٗدَ شُكْرًا ؕ وَقَلِيْلٌ مِّنْ

... مضبوط - کوئ اے خاندانه د داؤد شکر ... او کم دی ... [illegible]

عِبَادِيَ الشَّكُوْرُ ﴿۱۳﴾ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلٰى

بندګانو شکر ګذار - نو هر کله چه ... [illegible]

مَوْتِهٖٓ اِلَّا دَآبَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاَتَهٗ ۚ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ

مرګ د هغه مګر ... [illegible]

الْجِنُّ اَنْ لَّوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوْا فِي الْعَذَابِ

پیریانو ... غیب ... [illegible]

دومره مسافت هغه قطع کولو لکه د دوؤ میاشتو مقدار یعنی تیز تللو د معجزه وه د هغه ۱۲ سه داؤد ... شوے جواب دے چه جنات به غیب ... وو ... د سلیمان علیه السلام د مرګ نه خبر نه شو نو هغوی به څنګه حاجت پوره کړی ... الله غالب شی (قصه) سلیمان علیه السلام بیت المقدس جوړ ولو په پیریانو هر کله په هغه ... معلومه شوه چه د مرګ وخت ... راغے نو ... کوره کښے په ... او د دے به یو میاشتو په ... ولاړ وه نو هغه وفات شو او ... تکیه ... ولاړ وه نو هغه ... زوندے ګڼل او د تعمیر کار ... کولو نو ... د هغه ... نوار ... شو نو پیریانو ته معلومه شوه چه دوی ... غیب نه ... (فائده) ... معلومه شوه چه سلیمان پس د وفات ... شو ... د ... شو د فع کولے نو هغه به ... (فائده) ... ورسره ... به ... دفع کړی نو کل اولیاء او انبیاء هم د غیب ... دی د قرآن په مقابله کښے هر کتاب او هر خبره ... نو ... غیب ثابتوی یا نفع یا ضرر نو قرآن د هغه رد کوی ۱۲

له واو عذاب دنيوي بيان چه قوم سبا الله تعالى هلاك كړو په سبب د نافرماني نو د قصے نوره هم دى ۱۲ ع قصه

الْمُهِينِ ۝١٤ لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَن

ذلت كښے ۔ يقينا وه د قوم د سبا د پاره په كور نو د دوى كښے نښانه چه دوه باغونه وو يو ښي

يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ

طرفته او بل كينړ طرفته ۔ خورئ رزق د رب خپل او قدر كوئ د هغه ۔ ښكلے دے

طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ۝١٥ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

ښار او رب ښے بخونكے ۔ نو هغوى مخ واړولو نو مونږ اوليږلو په هغوى باندے سيلاب د زور

وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ

او مونږ وركړو هغوى ته په بدل د دوى باغونو د دوى كښے نور دوه باغونه چه ميوه ئے بے مزے وه او غز او څه

مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ ۝١٦ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجَازِي

بيرے لږ ۔ دا مونږ بدله وركړه دوى له په سبب د كفر د دوى ۔ او بدله نه وركوو مونږ

إِلَّا الْكَفُورَ ۝١٧ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

ناشكره ته ۔ او مونږ جوړ كړے وو په مينځ د هغوى او د هغو كلو كښے چه مونږ بركت اچولے وو په هغو كښے

قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۖ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا

كلى ښكاره او مونږ اندازه كړے وه په هغه كښے سفر ۔ ځئ په هغو كښے په شپو او په ورځو كښے په

آمِنِينَ ۝١٨ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ

امن سره ۔ نو دوى اووئيل اے ربه لرے كړے سفرونه زمونږه او ظلم اوكړو دوى په ځانونو خپلو

فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ

نو مونږ كړو هغوى له د قصو او مونږ اچوله كړل دوى لره خوره ورې نوره ۔ بے شكه په دے كښے عبرتونه دى

لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝١٩ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ

د هر صابر قدردان د پاره ۔ او يقينا رشتونے بيا موندو په حق د دوى كښے ابليس گمان خپل

دوى يو بند جوړ كړے وه د فصل او او نو او به كولو د پاره نو دغه بند الله تعالى وران كړو نو د هغوى باغونه او آباد ئ ختم شوے او ناكاره اونے او شوے ۱۲
۳ے دا الله تعالى خپل فضل بيانوى چه د قوم سبا او د شام په مينځ كښے په واټه كلى آباد وو او نږدے نږدے وو نو مسافرو لره د ځان سره د توښے ضرورت نه وه ۔ نو دوى كفران نعمت اوكړو چه الله زمونږ سفرونه اوږده كړه چه زمونږ او د غريبانو فرق اوشى په عيش كښے موږ سره په توښه وى او د غريب سره به نه وى دا سوال هغو په خولے كړے وه او د هغو د حال نه معلوميږى ۔ نو الله تعالى په هغو باندے دغه بند او شلولو او دوى تار په تار شو او خلق ورپسے متلے ترى ۱۲
۴ے ابليس خپل گمان د دوى په حق كښے رشتونے بيا موندو چه دوى گمراه شو مگر لږ كسانى پاتے شو ۱۲

فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم

نو روان شو پسې هغوئ پسې مګر یوه ډله د مؤمنانو نه - او نشته هغه ته په دوی باندې

مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا

زور مګر (دغه شیطاني کوښښ) چه جدا کړو هغه څوک چه ایمان راوړي په اخرت د هغو چا نه چه په

فِي شَكٍّ ۗ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ

دي د قیامت نه - او رب ستا په هر شي عالم دے - او وایه چه او بلئ هغو لره چه

زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ

تاسو یې خیال کړي (خدایان) پرته د الله نه مالکان نه دي په قدر د ذرې په اسمانو کښې

وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُم

او نه په زمکه کښې او نشته دوی لره په دواړو کښې څه حصه او نشته هغه لره د دوی

مِّن ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۚ حَتَّىٰ

نه مددګار - او نفع نه رسوي سفارش په نزد د هغه مګر هغه چا ته چه اذن اوکړي هغه لره. تر

إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا الْحَقَّ ۖ وَهُوَ

دې چه کله ورته ختم شي ویره د زړونو د هغوي نو وائي څه اوفرمائیل رب ستاسو - نو وائي دوی چه حق [illegible]

الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ قُلِ

اوچت او لوئے دے - او وایه چه څوک رزق درکوي تاسو ته د اسمان او د زمکې نه - او وایه چه

اللَّهُ ۖ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُل

الله - او مونږه یا تاسو په سمه لار یو یا په غلطۍ ښکاره کښې - او وایه چه

لَّا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ

تپوس نه شي کیدے ستاسو د جرم زمونږه او تپوس نه شي کیدے زمونږ ستاسو د کار نه - او وایه چه جمع کړي

بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ۚ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ

موږ ته رب زموږ بیا به فیصله اوکړي په مینځ زموږ کښې په انصاف سره او هغه فیصله کوونکے پوهه دے - او وایه

أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَاءَ ۖ كَلَّا ۚ بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

چه او ښایئ ما ته هغه خلق چه کړي دي تاسو د الله سره شریکان - هیڅ نه - بلکه هغه الله زبردست حکمت والا -

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ

او مونږ ته لیږلے تا مګر ټولو خلقو ته زیري ورکوونکے او ویروونکے لیکن زیات د

النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ

خلقو نه پوهیږي - او وائي دوي چه کله به وي دا وعده که یئ تاسو

صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾ قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً

رښتوني - او وایه تاسو له وعده د ورځې ده چه روستو به نه شئ د هغې نه یو ساعت

وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ

او نه به ترینه مخکښې شئ - او وائي کافران چه هیڅ کله یقین نه کوو په دے قرآن

وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ

او نه په هغه کتاب چه مخکښې د ده دے - او که ته او وینے کله چه ظالمان اودرولے شي

عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ

نزدے د رب د دوي - واپس کوي به یو بل ته خبره - او به وائي هغوي چه

اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ

کمزوري ګڼړلے کیدل هغو ته چه ځانونه ئې غټ ګڼړلو که نه وے تاسو نو مونږ به ایمان دار وو - او به وائي

الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ

هغوي چه ځانونه ئې غټ ګڼړلو هغو ته چه عاجز ګڼړلے کیدل آیا مونږ منع کړي وئ تاسو د

ے واقعه ده یعني تاسو ما ته خپل حاجات پوره کوونکے او ښایئ دا سے نو هیڅ کله نیشته بلکه متصرف خو صرف الله دے چه په حقیقه قادر او په حقیقه پوهه دے ۱۲

ے دا د سوال جواب دے چه که ته نبي ئې نو مونږ ته معجزه او ښایه چه کوم موږ غواړو جواب ورته او وایه چه زما ذمه واري خو زیرے ورکول او ویرول دي، او ښکاره کول د معجزے ښکاره کول د الله تعالیٰ کار دے ۱۲

ے دا زورنه ده چه دوي وائي قیامت به کله وي ۱۲ ے دا د هغوي جواب دے چه د قیامت وخت مقرر دے تاسو د هغې نه یو ساعت مخکښ کیدے یا روستو کیدے نه شئ ۱۲

ے دا زورنه ده ۱۲
ے دا د عذاب اخروي بیان دے ۱۲
ے یعني یو بل ته به سوال جواب کوي ۱۲

سه پته شو چه مذکوره کبیره ګناه کومه ده او نوره ... بیان چه مکهٔ عیشه کوټا کار اعلان کړے دے او هغه مالونو او نور ... لیکن هغوی ځه شو لا پرله ختم شو نو هغے به وائي

الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَآءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ

هدایت نه پس د حق نه چه راغے تاسو ته بلکه تاسو مجرمان وئ ـ او او به وائي هغوی چه

اسْتُضْعِفُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَنَآ

کمزوري ګڼړلے شوي وو هغوته چه غټان ئے ګڼړلو ـ بلکه مکر کوئ او موږ ته ... د شپې او د ورځې کله

اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ۗ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا

تاسو حکم کولو موږ ته چه موږ انکار وکړو د الله او مقرر کړو هغه له مقابل ـ او پټه به ئې ساتي خفګان کله چه ووینی

الْعَذَابَ ۗ وَجَعَلْنَا الْاَغْلٰلَ فِيْٓ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۗ هَلْ يُجْزَوْنَ

عذاب لره ـ او واچوو به موږ زولنې په غاړو د هغو کسانو چه کافر شو ـ بدله نه ورکولے کیږي دوی ته

اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا

مګر د عمل د دوی ـ او مونږ نه دے لیږلے په هیڅ کلي کښې ویرونکے مګر

قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٤﴾ وَقَالُوْا نَحْنُ اَكْثَرُ

او ووئیل خوشحاله خلقو د هغې بیشکه موږ په هغه شي چه تاسو پرې لیږلي شوي یئ انکار کوو ـ او وئیل دوی چه موږ زیات

اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ۙ وَّمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٣٥﴾ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ

یو په مالونو او په اولادو کښې ـ او نه یو موږ په عذاب شوي ـ او وایه چه بیشکه رب زما زیاتوی

الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾ وَ

رزق د هغه چا دپاره چه رضا ئې شي او کموي لیکن زیات خلق نه پوهیږي ـ او

مَآ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ بِالَّتِيْ تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى اِلَّا مَنْ

نه دي مالونه ستاسو او نه اولاد ستاسو داسې چه نزدې کړي ستاسو په نزد زمونږ مرتبه لیکن هغه څوک

اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۡ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوْا وَ

چه ایمان راوړي او کوي نیکي ـ نو د هغوی دپاره دوچنده بدله ده د عمل د دوی او

متکبرین ختم شي ... د الله تعالیٰ د
... دلیل
دے عقلي چه رزق زیاتوالے
او کموالے صرف او صرف
الله تعالیٰ دے نه ماسوا
الله نور څوک تصرف
کوونکے او خیر ورکوونکے
صرف الله تعالیٰ دے
او په ده څوک غالب
نیشته لیکن زیات خلق
نه پوهیږي چه غیر الله
ته متصرف او خیر ورکوونکے
او په الله تعالیٰ باندے
غالب وائي
... وارو نه ده چه
په خپلو مالونو او نورو
باندے فخر مه کوئ
خوشحالي نے هغه ده
چه په هغه سره انسان
خپل مولا ته نزدے شي
او الله تعالیٰ ته انسان
صرف په ایمان او په عمل
صالح نزدے کیږي
نو څکه باري تعالیٰ په نیکئ
زیات ثواب ورکوي او
دوی به په بالاخانو کښې
په آرام اوسي او چه ایمان
او عمل صالح د چا نه وي
نو اګر چه مالدار او اولاد
والا وي خو هغه به
په دوزخ کښې وي
یا الله مونږ لره د دوزخ
نه امان راکړے آمین

ﻟﻪ دا دَ مخکو رمو دليل دوباره ذکر دے دَ تاکيد دَ پاره چه رزق زياتوونکے او کمونکے صرف الله تعالیٰ دے او په خيرات سره مال حفه زياتو
نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمائی چه هر سحر دوه ملائک دعا کوی يو وائی چه اے الله خيرات کوونکی ته بدل ورکړے او بله

هُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ

دوی به په بالاخانو کښے په آرام وی - او کوم خلق چه کوشش کوی دَ بدو په آيتونو کښے دَ عاجزولو

أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ

دغه چه به شی حاضر دوی به عذاب ته حاضر کړے شی - او وايه چه بے شکه رب زما زياتوی رزق دَ هغه

لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ

چاته چه رضا ئے شی دَ خپلو بندګانو نه او کموی دَ هغه دَ پاره - او هغه شے چه تاسو خرچ کړئ نو

فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ

هغه درله بدل درکوی - او هغه بهتر رزق ورکوونکے دے - او کله چه جمع کړی هغه دوی ټول لره بيا به

يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ

اووائی ملائکو ته آيا دے کسانو ستاسو بندګی کوله؟ - او به وائی دوی پاکی ده تا ته

أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم ۖ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُم

صرف ته زمونږ مدد ګار ئے په دَ دوی نه - بلکه دوی بندګی کوله دَ پيريانو - زياتو دَ دوی نه

بِهِم مُّؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا

په هغو ايمان راوړے وو - نو نن مالکان نه دی بعض ستاسو دَ بعضو دَ پاره - دَ نفع او نه دَ

ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم بِهَا

ضرر - او او به وايو ظالمانو ته چه اوڅکئ عذاب دَ اور　کوم چه　تاسو

تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا

دروغژن ګڼلو - او کله چه اولوستلے شی په دوی باندے ښکاره دليلونه زمونږ نو وائی دوی نه دے دا مګر يو سړے

رَجُلٌ يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هَٰذَا

چه اراده لري چه منع کړي تاسو دَ هغو نه چه بندګی ئے کوله پلار نيکه ستاسو - او وائی دوی نه دے دا

ولی چه اے الله دَ بخيل مال هلاک کړے مولانا رومی فرمائی
نان دهم از بهر او دانسته دهم جان
دهم از بهر او جانست ده اے خدا
شفقان راده خلف دا ده عذابا ممسکا
راده تلف که رزق ورکوے دَ الله
دَ پاره نو تا ره رزق ورکوه او که
روح ورکوے دَ الله دَ پاره نو تا
ته روح ورکوی دَ آخرت ۱۲
۳ﻟﻪ دا دَ عذاب دَ آخرت بيان
دے چه دَ قيامت په ورځ کله
خدائے تعالیٰ خلق جمع کړی
نو دَ الزام دَ پاره به دَ ملائکو
نه تپوس اوکړی چه تاسو
خلقو ته وئيلی وو چه زمونږ
بندګی کوئی نو ملائک به جواب
ورکړی چه نه دا ورته شيطان
وئيلی وو بلکه اکثر وخو دَ
شيطان بندګی کوله هم دغسے
جواب دَ انبياؤ دے - سورة
مائده آيت ۱۱۶ - او هم دغسے جواب
دَ اولياؤ دَ سورة فرقان آيت ۱۷
۳ﻟﻪ دا زور نه ده چه کله
دوی ته دَ باری تعالیٰ دَ وحدانيت
صاف صاف دليلونه بيان شی نو
دوی لره خو بکار دی چه دَ
توحيد مسئلے وے خو دوی
په ځائے دَ منلو اعتراض کوی
چه مونږ دا نشو منلی ځکه
داعی دَ حق باندے چه دے
مونږ دَ پلار نيکه معبودانو
نه منع کوی او دا کتاب په دروغ
دے او ضرور سحر دے - معلوم
شوه چه هغوئ دَ حق بيان کو

له دا د هغه عذاب بیان دے چه دوی اهل مکه وو ته ما هیڅ کتاب نه وو ورکړی چه دا لیکلی او نه مو دوی ته رسول رالیږلے وو په زمانه کښې د عیسیٰ علیه السلام نه روستو بیا پیغمبر نه وو راغلے نو بیکاره وو چه دوی ته نبی کریم صلی الله علیه وسلم مبعوث وے

إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى ۚ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ

مګر هغه په دروغ دی - او وائی کافران حق ته هغه کله چه راغے دوی ته چه نه دے

هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٣﴾ وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا ۖ وَمَا

دا ګڼي مګر ښکاره جادو دے - او ما نه دی ورکړی دوی ته کتابونه چه دوی هغه لولی او نه مو

أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

لیږلے دوی ته چیرته ستا نه مخکښې څوک ویرونکے - او دروغ ګڼلی کړے وو هغوی چه وو د دوی نه وړاندې

وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

او دوی نه دی رسیدلی هغوی لسمې حصې د هغه دلیلو ته چه ما ورکړی وو دوی ته نو هغوی دروغژن کړل رسولان زما - نو څنګه وو

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ ۖ أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ ثُمَّ

زما انکار - او وایه چه بے شکه زه وعظ کوم تاسو ته په یوه خبره چه او دریږئ تاسو د الله د پاره دوه دوه او یو یو

تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم بَيْنَ

بیا فکر اوکړئ - چه نشته ستاسو په ملګري کښې لیونتوب - نه دے هغه مګر ویرونکے دے تاسو لره مخکښې

يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾ قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ

د سخت عذاب نه - او وایه هغه چه غواړم ستاسو نه څه مزدوري نو هغه ستاسو دے

إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾ قُلْ

نه دے زما مزدوری په الله ده - او هغه هر شی ته کتونکے دے - او وایه

إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا

یقیناً زما رب رالیږی حق لره - عالم دے په پټو خبرو باندې - او وایه چه راغے حق او ظاهر

يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾ قُلْ إِن ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ

به نه شی دین باطل او نه به بیا واپس شی - او وایه که زه غلط شوم نو بے شکه غلطیږم

لیکن دوی د هغه لره دروغژن کړو مکې منقوم قبیلو پیغمبرانو لره دروغژن ګڼل دو هغوی لره ما هلاک کړل دوی نو دوی به هم هلاک کیږی حال دا چه دوی ته ما چه ورکړی وو د هغه لسمه حصه کړے دلیلو نو لسمه حصه هغوی ته نه وه ورکړے ١٢

٢ دا د تبلیغ شلورمه طریقه ده چه سوچ او کړی په جمع یا جدا جدا چه دا نبی خو لیونے نه دے بلکه تاسو د عذاب نه ویروی

٣ دا د تبلیغ پنځمه طریقه چه زه خو ستاسو نه په تبلیغ څه نه غواړم مزد ورکه ما لره هغه الله راکوی چه هر څه هغه ته معلوم دی نو څه حاجت ورته نشته معلوم دی تاسو هم ګواه یئ خبر یئ او که خبر نه یئ نو څه ګوله شئ ١٢

٤ دا شپږمه طریقه د تبلیغ ده چه دا حق هغه بادشاه رالیږلے چه په هر څه هغه عالم دے نو ولے نه منئ ١٢

٥ دا اوومه طریقه د تبلیغ ده چه دا حق دین راغے او باطل دین به بیا نه شی ظاهر شی او نه به بیا واپس شی نو ولے دا حق دین نه منئ

منئ چه په دلیلونو سره سرګند شو یعنی ١٢ ٦ دا د تبلیغ اتمه طریقه چه که ګمراه یم نو تاوان دے او هدایت هم د الله تعالیٰ په وحی سره دے او الله تعالیٰ آوریدونکے نزدے دے نو ولے بیا تاسو حق نه منئ چه په وحی الٰهی سره راغلی دے ١٢

له وادَ عذاب دَ اٰخرت بیان دے چه وایه وخت راروان دے چه دوی به بیا دَ عذاب نه نه شی بچ کیدے بیا به دَ ایمان اعلان کوی لیکن ایمان خو دَ دنیا معتبر دے دَ اٰخرت نه دَ دوی لاس بیا دنیا ته نه رسی په دنیا کښے خو دوی کفر کولو. ۲ یعنی دوی به به

عَلٰى نَفْسِىْ ۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوْحِىْۤ اِلَىَّ رَبِّىْ ؕ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ

زما دَ نقصان دَ پاره - او که زهٔ لار بیا موم نو په سبب دَ وحی ده دَ رب ځما ته. یقیناً هغه هر څهٔ اورونکے

قَرِيْبٌ ﴿٥٠﴾ وَلَوْ تَرٰۤى اِذْ فَزِعُوْا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوْا مِنْ مَّكَانٍ

نزدے دے - او که ته او وینے کله چه او ویریږی دوی نو نه به شی تختیدے او او به نیولے شی دَ ځائے

قَرِيْبٍ ﴿٥١﴾ وَّقَالُوْۤا اٰمَنَّا بِهٖ ۚ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ

نزدے نه - او دوی به او وائی چه مونږ ایمان راوړے دے په حق - او چرته کیدے دے دوی له رسیدل دَ ډیر لرے ځائے

بَعِيْدٍ ﴿٥٢﴾ وَّقَدْ كَفَرُوْا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ۚ وَيَقْذِفُوْنَ بِالْغَيْبِ مِنْ

لرے نه - او بے شکه دوی انکار کولو دَ دے نه مخکښے په دنیا کښے او ویشتل ئے په ناپیژندلو دَ

مَّكَانٍۭ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيْلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُوْنَ كَمَا فُعِلَ

ځائے لرے نه - او پرده به او وشی په مینځ دَ دوی او په مینځ دَ هغه شی کښے چه دوی غواړی لکه دا چه

بِاَشْيَاعِهِمْ مِّنْ قَبْلُ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا فِىْ شَكٍّ مُّرِيْبٍ ﴿٥٤﴾

او شوهٔ دَ ملګرو دَ دوی سره - بے شکه دوی وو په زیات شک کښے.

سُوْرَةُ فَاطِرٍ مَّكِّيَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ — وَهِىَ خَمْسٌ وَّاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

(آیتونه ۴۵) خاص په نوم دَ الله سره شروع کوم چه ډیر مهربان او رحم کونکے دے (امداد غواړم) (رکوعګانے ۵)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا

ټول صفتونه خو دے دَ الله لره دے چه پیدا کونکے دَ آسمانونو او دَ زمکے دے - جوړونکے دے ملائکو لره استازی

اُولِىْۤ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ؕ يَزِيْدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ؕ

خاوندان دَ وزرونو دوه دوه او درے درے او څلور څلور - زیاتوی په پیدا ښت کښے هغه چه رضا ئے شی -

اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ

یقیناً الله په هر څهٔ قدرت والا دے - هغه چه بیرته کړی الله دَ خلقو دَ پاره مهربانی

اٰخرت کښے دَ ایمان خواهش کوی خو دا خواهش به ئے نه پوره کیدی دَ دوی نه مخکښے کافرو به هم دغسے خواهش کولو خو به نه اٰئلے به وی شکه دوی په دنیا کښے په شک کښے وو او په اضطراب کښے وو. ۳ نازل شوے دے بعد فرقان د قبل مریم دوه سوره مکه مکرمه په ترتیب قرآن کښے (۳۵) او په نزول کښے (۴۳) دے: مقصد دَ سورت: هر څه چه په الله تعالیٰ څوک غالب نشته نه انبیاء نه ملائک نه جنات دا خو صافه شوه نو حاجات صرف دَ الله نه غواړی ځکه چه صرف دے په هر څه پوهه دے او په هر څه قدرت والا دے په دے خبره باندے او س دلائل پیش کیږی. ۴ دا دَ الله تعالیٰ دَ حاجت روا اول دلیل دے په دے کښے دَ الله تعالیٰ دَ لوئے قدرت بیان دے چه آسمانونه او زمکه دَ هغهٔ دی او ملائک دَ هغهٔ استازی دی نو په هر څهٔ قدرت والا هغه دے نو دَ هغهٔ نه حاجات غواړئ نهٔ دَ بل چا نه ۱۲ ۱۲ ۱۲
۵ دا دویم دلیل دے یعنی رحمت ورکول او رحمت منع کول صرف هغه له دی نه بل څوک رحمت ورکولے شی او نه منع کولے شی نو په الله څوک

غالب نشته حاصل دا چه هر څهٔ کولے شی او په هر څهٔ پوهه دے ۱۲ الله کے پکڑے کو چھوڑانے محمدؐ اور محمد کے پکڑے کو کون چھوڑا سکتا: خو دا قول دَ دے آیت دَ وجه نه شرک دے ۱۲

ك د ترغیب دے منلو ته چه الله په تاسو مهربانی کړیده نو ولے د بل چا نه حاجات غواړئ؟ او قبل منعم تاسو هیڅوک جزاء د احسان غواړی احسان وی نو چه الله تعالیٰ تاسو سره ښه کوی نو تاسو ولے بل څوک چه غیر نه حاجات غواړئ ۱۲ ...

فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَ

نو نشته بند ونکے د هغے۔ او هغه چه بند کړی نو نشته بیرته کوونکے د هغه سوا د الله نه۔ او

هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ② يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ

هغه زبردست او حکمت والا دے۔ اے خلقو یاد کړئ مهربانی د الله په تاسو باندے۔

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ

آیا شته خالق بے د الله نه چه رزق درکوی تاسو ته د آسمان او د زمکے نه؟

لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ③ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ

نشته حاجت پوره کوونکے بے د هغه نه نو چرته تاسو واپس کیدئ؟ او که دروغجن دې ګڼی نو یقیناً دروغجن ګڼلی شوی دی

رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ④ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ

رسولان ستا نه مخکښے۔ او الله ته واپس کیدل دی ټول کارونه۔ اے خلقو! بے شکه

وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ

وعده د الله حقه ده نو دوکه دې نه کړی تاسو له ژوندون د دنیا۔ او دوکه دې نه کړی تاسو له په الله

الْغَرُورُ ⑤ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُو

دوکه ورکوونکے۔ یقیناً شیطان ستاسو دشمن دے نو وګڼئ تاسو هغه له دشمن۔ بے شکه بلی دے

حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑥ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ

د لښکر خپله چه شی دوزخیان۔ کوم چه کافران دی هغوی له عذاب دے

شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ

سخت۔ او کوم چه مؤمنان دی او کوی نیکی هغوی له بخښنه ده او اجر دے

كَبِيرٌ ⑦ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ

لوئے۔ آیا هغه څوک چه ښائسته شوی دے هغه ته بد عمل د هغه نو هغه ګوری چه ښه دے۔ یقیناً الله

درېم دلیل عقلی دے چه د آسمان نه باران او د زمکے فصل پیدا کوونکے صرف الله تعالیٰ دے نو حاجات صرف د هغه نه غواړئ ۱۲ سے د دلیلو نتیجه ده چه هر کله خزانه د هغه کوی او په هر څه د هغه قبضه ده نو حاجات پوره کوونکے سوا د هغه نه بل هیڅوک نشته نو تاسو بل چیرته ځئ؟ ۱۲ سے د تسلی ده داعی د حق ته چه د مخالفینو په دروغجن ګڼلو مه خفه کیږه دا خبره ده څوک چه د حق اعلان کوی نو د هغه مخالفین زیات وی د هغو فیصله به الله تعالیٰ کوی ۱۲ سے دا د عذاب د آخرت بیان دے چه اے خلقو راشئ د الله تعالیٰ وحدانیت او منئ او په دنیا دوکه کیږئ د عذاب وخت را روان دے د شیطان چرے او نه منئ دے هغو خپل تابعداران دوزخ ته بوځی سے دا د منونکو د پاره زیرے دے ۱۲ سے دا زور نه ده چه چا ته غلط کار خپل ښائسته ښکاره شوے وی دے پښان د نیکانو نه دے د هدایت او ضلالت واکدار صرف الله تعالیٰ دے ته خپل تبلیغ کوه خو آرمان نو شه مه کوه الله تعالیٰ ته د دوی کارونه معلوم دی هغه به ئے ځان له غور کوی ۱۲

ا۔ خطاب

عرض

۲ خطاب

ع ۱۴

ے وا څلورم عقلي دليل دے چه هوا ګانې الله تعالیٰ راليږي او وريځې پورته کولو د پاره او شوړه ځمکې ته ځي او وريځې الله تعالیٰ
چلوي او الله تعالیٰ دغه ځمکه تازه کوي نو ستاسو حاجت پوره کوونکے هم الله تعالیٰ دے بل متصرف او کارساز نيشته او نه

مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ

هغه چا لره چه رضا ئے شي - او هدايت کوي هغه چا ته چه رضا ئے شي - نو ختم دې نه شي نفس ستا په دوي باندے

حَسَرٰتٍ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ۝٨ وَاللّٰهُ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ

د وجه د ارمانونو نه - يقينًا الله پوهه دے په هغې چه دوي کوي - او الله هغه دے چه راليږي

الرِّيٰحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَسُقْنٰهُ اِلٰى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهٖ

هوا ګانې نو پورته کوي وريځې نو بوځو هغه کلي شهر ته نو تازه کوو مونږ په هغې سره

الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ۝٩ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعِزَّةَ

ځمکه روستو د شړکيدو د هغې - د غسې پورته کول د مړو دي - څوک چه اراده کوي د عزت

فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ۭ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ

نو صرف الله لره دے ټول عزت - د هغه ته خيږي پاک کلمے او نيک عمل هغه

يَرْفَعُهٗ ۭ وَالَّذِيْنَ يَمْكُرُوْنَ السَّيِّاٰتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۭ وَ

پورته کوي - او هغوي چه کوي بد فريب د هغوي د پاره سخت عذاب دے - او

مَكْرُ اُولٰۗىِٕكَ هُوَ يَبُوْرُ ۝١٠ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ

فريب د دوي بے کاره دے - او الله پيدا کړي يئ تاسو له خاورو نه بيا د څاڅکي نه

ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ۭ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ۭ

بيائے جوړ کړي يئ تاسو جوړې جوړې - او بار نه اخلي هيڅ ماده او نه زيږوي بچے بے د علم د الله نه -

وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَّلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖٓ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ ۭ اِنَّ

او عمر نه مومي هيڅ عمر ورکړے او نه کميږي د عمر د هغه نه مګر ليک دے په کتاب کښے - يقينًا

ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝١١ وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرٰنِ ڰ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

دا کار په الله باندے اسان دے - او نه دي برابر دوه درياب نه - دا خوږ دے تنده ماتوي

پرے څوک غالب شته ۱۲ ۲ ے وا ثمره د توحيد ده يعني د تاسو غير لره معبود جوړ کړے دي د عزت د پاره نو د عزت مالک صرف الله تعالیٰ دے نو تاسو صرف د هغه عبادت کوئ او حاجتونه ترے غواړئ دا د توحيد خبرے الله تعالیٰ ته منظورے دي او د توحيد په روښنی کښے نيک عمل الله قبلوي ۱۲ ۳ ے وا تخويف اخروي دے چه کوم خلق د توحيد په مقابله کښے فريب کوي نو هغوي لره سخت عذاب دے او فريب هم د هغوي بے کاره دے ۱۲ ۴ ے د توحيد د پاره پنځم عقلي دليل دے په دے کښے د الله تعالیٰ د لوئے قدرت او د لوئے علم بيان دے چه خالق د هر شي هغه دے د مور په خيټه کښے هيڅ نه هغه خبر دے زيات عمر او کم عمر هغه ته معلوم دے ۱۲ ۵ ے وا شپږم دليل دے په دے کښے د قدرت نورے نمونې ښکاره کړے دي چه خوږ او تريخ درياب او مرغلرے او جهازونه صرف د هغه دي دا کارونه الله تعالیٰ کړي دي چه تاسو د الله تعالیٰ احسان او منت چه الله دا کارونه صرف تا کړي دي نو د غسے هر څه ته کولے مخلوق عاجز دے حاجات پوره کوونکے نه دي ۱۲ ۱۲

له واوو دلیل دے په دے کښے د قدرت الٰهی نورے نمونے دی چه د ورځے او د شپے زیاتول او کمول او د نمر او سپوږمۍ چلول هم صرف د الله تعالیٰ کار دے نو لوئے قدرت والا صرف هغه دے نو حاجات صرف د هغهٔ نه غواړئ نو بل چا نه.

سَآئِغٌ شَرَابُهُ وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۖ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُوْنَ لَحْمًا طَرِيًّا

آزادہ تیریګی او بل د هغهٔ او دا بل تریو او تریخ دے او د دے دواړو نه خورئ تاسو غوښه تازه

وَتَسْتَخْرِجُوْنَ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيْهِ مَوَاخِرَ

او را اوباسئ ترینه ملغلرے چه استعمال ئے کوئ – او ته به وینے جهازونه دریاب کښے چه څیروونکی

لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۱۲﴾ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ

به تلو کښے، چه طلب کړئ فضل د الله او چه تاسو حق اومنئ – داخلوی شپه په ورځ کښے

وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ ۙ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَّجْرِيْ

او داخلوی ورځ په شپه کښے – او بکار ئے لګولی دی نمر او سپوږمۍ – ټول روان دی

لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۗ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ

ترنیټے مقررے پورے – دا الله ذکر شو ستاسو رب دے صرف هغهٔ له بادشاهي ده او چا له چه تاسو بلئ

مِنْ دُوْنِهٖ مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قِطْمِيْرٍ ﴿۱۳﴾ اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا

بے د الله نه مالکان نه دی د یو ستکی د بیجے د خرما – که بلئ تاسو هغوئ له نو نهٔ آوری

دُعَآءَكُمْ ۚ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ ۗ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُوْنَ

آواز ستاسو – او که بالفرض واوری نو خبره نهٔ شی منلے ستاسو – او په ورځ د قیامت به انکار اوکړی

بِشِرْكِكُمْ ۗ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ ﴿۱۴﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ

د شرک ستاسو نه – او خبر به نه کړی تا لره څوک د خبردار په شان – اے خلقو! تاسو محتاج یئ صرف

اِلَى اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿۱۵﴾ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ

الله تعالیٰ ته – او صرف الله غنی او صفتونو والا دے – که د هغهٔ رضا شی نو ختم به کړی تاسو او پیدا به کړی

جَدِيْدٍ ﴿۱۶﴾ وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ﴿۱۷﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ

مخلوق نوے – او نه دے دا کار په الله تعالیٰ باندے ګران – او نه شی پورته کولے پورته کوونکے بوج د

سله واو تفریع ده په دلیلونو د توحید باندے چه دا مذکور صفتونه چه په چا کښے وی هغه ستاسو حاجات پوره کوونکے دے او بادشاهي صرف د هغهٔ ده ۱۲ سکه دا د توحید ثمره ده چه تاسو د چا محتاج کوئ بے د الله تعالیٰ نه د هغوئ لوئے قدرت شته او نه د هغوئ علم شته ستاسو نه خبر نه دی او نه ستاسو ضرورت پوره کولے شی او په ورځ د قیامت به دغه معبودان ستاسو خلاف کوی ستاسو نه یعنی هغه نیکان به وائی چه اے الله مونږ خو پته دا نهٔ وه چه دوی زمونږ نه حاجتونه غواړی دوی داخو نه شیطان ګمراه کړی وو نو کرخوک او واقعه چه خلق خوانی چه دا غیر هم څهٔ کولے شی نو الله تعالیٰ فرمائی چه تاسو څملو په شان خبر څوک نهٔ شی خبرولے ۱۲ سکه دا اتم عقلی دلیل دے چه مخلوق ټول محتاج دی او غنی صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ ۱۲ سه دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

لے دا زیری دے یعنی ستاو یرول حقو ته فائده چه دالله تعالیٰ نه ویریږی ۲ سے د خلقو نیکئ حقو ته فائده ده
دالله تعالیٰ دچا نیکو ته څۀ حاجت دے ۲ سے دا د مؤحد او د مشرک مثال دے چه مؤحد بینا او مشرک پوند دے حق

أُخْرَىٰ ۚ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ

بل چا۔ او که او بلی دروش بارے بار خپل ته یو کس نو نه شی پورته کولے د هغه نه هیڅ شے اګر که

كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا

وی نښین د هغه بے شکه ته ویرودے حقو لره چه ویریږی د رب خپل نه بے شا او کوی

الصَّلَاةَ ۚ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

مونځ۔ او چا چه ځان پاک کړو نو بے شکه ځان پاکوی د خپلے ذات د پاره۔ او صرف الله ته واپسی ده

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾ وَ

او نه دی برابر پوند او لیدونکے۔ او نه تیرے او رڼا۔ او

لَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ

نه سورے او ګرمی۔ او نه دی برابر ژوندی او نه مړۀ۔ یقیناً

اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنْ أَنتَ

الله اوروی هغه چا ته چه رضا شی او نه ئے ته اوروونکے هغه چا ته چه په قبرونو کښے دی۔ ضرورته

إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ

ویروونکے ئے۔ یقیناً مونږ لیږلے ئے ته د حق د پاره زیرے ورکوونکے او ویروونکے۔ او نشته هیڅ امت چه

إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن

تیر شوی دی ویروونکی۔ او که دوی تا لره دروغژن ګوی نو دروغژن ګڼلی وو

قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ

رسولانو لره او راوړی وو دوی ته رسولانو د دوی دلیلونه او کتابونه او کتاب رڼا کوونکے۔ بیا

أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ

ما ونیول کافران نو څنګه وه انکار زما۔ آیا نۀ ګورے چه الله تعالیٰ راکوزوی

نه وینی او مشرک تیرے دی او توحید او سنت نور دے او د ایمان انجام سورے دے ګرمو میدان او د شرک او د بدعت او رسوماتو او معاصیو انجام اور دے او مؤحدین ژوندی او مشرکان مړۀ دی لیکن دا کافران پشان د مړو دی نۀ اوری حق مؤحد اوری چه ژوندی دی ۲ سے دا داعی د حق د پاره تسلی ده او د هغوی د دنیا بیان هم دے یعنی که دا مخالفین ستا خبره نه منی نو مخکښے هم دوی دا خلاف کړے دے ته هم څۀ خفه کیږه او ما دغه مخالفین هلاک کړی دی ۱۲

۵ سے دا هم دلیل عقلی دے د پاره د توحید چه باران الله تعالیٰ ورکوی او مختلف میوے هم پیدا کوی او د غرونه او ځناور او ژوندی سړی او انسان هغه پیدا کوی نو حاجات پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے ذلیل ځوک لیکن سره د دے دا ټول نه عُقَّار د الله تعالیٰ نه ویریږی او مخالفین د توحید خو جاهل دی کا چه د غیر الله نه ویریږی دلته مراد د عالم نه هغه دے چه عقیده د هغه په توحید

ع ۱۵ ۳

اوسنت باندے محکمه وی نو دے هم په یوه درجه کښے علم والا دے او د علم خو ډیرے درجے دی بعض د بعض نه لوی علم لری

عہ اعراف ۱۶۴ - بقره ۱۸۱ - روم ۵۳ - اعراف ۱۵۸ ۱۲

او الله تعالیٰ کتاب لولی او عمل پرے کوی چه مونځ کوی او زکوٰة ورکوی او حسب
شے وائی منو نکو ته پاره زیری دے چه کوم خلق د الله تعالیٰ کتاب لولی او عمل پرے کوی او په بعضو ځایو کښے پټ خیرات بهتر دی او په بعضی کښے ښکاره او که چه نور خلق ترے سبق
موندلو خیرات کوی پټ یا په ښکاره عبرت واخلی نو د دوی لره به الله تعالیٰ پوره ثواب ورکوی او زیات انعام به هم ورکړی

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَخۡرَجۡنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخۡتَلِفًا اَلۡوَانُهَا ؕ وَمِنَ

د آسمان نه باران - نو راؤوباسو په هغې سره میوے چه مختلف دی رنگونه د هغو - او د

الۡجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيۡضٌ وَّحُمۡرٌ مُّخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهَا وَغَرَابِيۡبُ سُوۡدٌ ۝

غرونو نه ټکړے دی سپینے او سرے چه مختلف دی رنگونه د هغو او ډیر تور دی -

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالۡاَنۡعَامِ مُخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهٗ كَذٰلِكَ ؕ

او د خلقو نه او د زندو سرو نه او د څارویو نه مختلف دی رنگونه د هغو دغسے -

اِنَّمَا يَخۡشَى اللّٰهَ مِنۡ عِبَادِهِ الۡعُلَمٰٓؤُا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيۡزٌ غَفُوۡرٌ ۝

یقیناً ویریږی د الله نه د بندګانو د هغه نه علماء - بے شکه الله زبردست او بخښونکے دے -

اِنَّ الَّذِيۡنَ يَتۡلُوۡنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنۡفَقُوۡا مِمَّا

بے شکه هغه خلق چه لولی کتاب د الله او کوی مونځ او خرچ کوی څیز د هغه

رَزَقۡنٰهُمۡ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرۡجُوۡنَ تِجَارَةً لَّنۡ تَبُوۡرَ ۝ لِيُوَفِّيَهُمۡ

چه ما ورکړے دے دوی ته پټ او ښکاره امید لری د داسے سوداګرۍ چه هیڅکله به تاوان نه وی چه پوره به ورکړی

اُجُوۡرَهُمۡ وَيَزِيۡدَهُمۡ مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ اِنَّهٗ غَفُوۡرٌ شَكُوۡرٌ ۝ وَالَّذِيۡۤ

دوی ته ثوابونه د دوی او زیات به ورکړی دوی ته فضل خپل بے شکه الله بخښونکے قدردان دے - او کوم چه

اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ مِنَ الۡكِتٰبِ هُوَ الۡحَـقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ ؕ

مونږ درلیږلے دے تاته کتاب هغه حق دے رښتونے کونکے د هغه چه مخکښے د دهٔ نه دے -

اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيۡرٌۢ بَصِيۡرٌ ۝ ثُمَّ اَوۡرَثۡنَا الۡكِتٰبَ الَّذِيۡنَ

بے شکه الله په بندګانو خبردار او لیدونکے دے - بیا مونږ وارث کړل د کتاب هغو لره چه

اصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَا ۚ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهٖ ۚ وَمِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ ۚ

ماغوره کړی دی د بندګانو نه خپلو نو څوک د دوی ظلم کونکے دے په ځان باندے او څوک د دوی نیک چلن دی

ځینے وائی چه د قرآن خو حق کتاب دے او د مخکښے کتابونو تصدیق کوی په هغه کښے هم دا د توحید مسئله وه نو که څوک اووائی چه دا مسئله ما نه نو داعی د حق به ورته اووائی چه ځه په بیان کښے مجبور یم دا د قرآن حقه مسئله وه خلق منی او که نه د هغو دا خپل مجبریان ځو ته معلوم دے ۱۲
ځینے وائی د منونکو د پاره زیری دے چه دوی به درے قسمه دی ظالمان نیک چلند سابق بالخیرات نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی د دوی قول جنتیان دی خو سابق بالخیرات به لاړشی جنت ته بے د حساب نه او مقتصد سره به آسان حساب اوشی او ظالم به بند شی نو بیا به خمړن شی خو بیا به لاړشی جنت ته، ظالم ګناه کړی نیکی خو موجود وی - مقتصد څه ګناه او څه نیکی کړی وی - سابق څه ګناه نه وی کړی ان ځوړ لکه نن صبا چه د ګوهری چین د سرو او د سپینو خلق خوصره خوښوی ۱۲

الله تعالیٰ ... کوي چه نه کمزوري صفت دي ... ختم کړل او زمونږ ګناهونه ئې معاف کړل او زمونږ د نیکو ئې
... او الله تعالیٰ فضل ... دي نه چه زمونږ عمل ... دلته او س نه تکلیف شته

وَمِنْهُمْ سَابِقٌۢ بِالْخَيْرٰتِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيْرُ ۝٣٢

او ځینې د دوی ... تلونکي دي په نیکیو په حکم د الله سره - دا لوئي مهرباني ده - ...

جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّ

باغونه د اوسیدو دي چه دوی به ورته داخلیږي او په هغوی کښې به بنګړي د سرو او

لُؤْلُؤًا ۚ وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ ۝٣٣ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَذْهَبَ

مرغلرو ... او جامې د دوی به په دې کښې ورېښمي وي - او وائي به چه ټول صفتونه خاص هغه الله لره دي چه لرې کړے

عَنَّا الْحَزَنَ ۭ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوْرٌ شَكُوْرُۨ ۝٣٤ الَّذِيْٓ اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ

زمونږ نه غم ... یقیناً زمونږ رب بخښونکے قدردان دے - هغه چه راوستلو مونږ ته کور د اوسیدو ته

مِنْ فَضْلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا فِيْهَا نَصَبٌ وَّلَا يَمَسُّنَا فِيْهَا لُغُوْبٌ ۝٣٥

په خپل فضل سره - نه رسي مونږ ته په هغې کښې تکلیف او نه رسي مونږ ته په هغې کښې ستړي والے -

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوْتُوْا وَ

او هغه چه کافران شول دوی لره اور د جهنم دے - نه به حکم کیږي په دوی باندې چه مړه شي او

لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِيْ كُلَّ كَفُوْرٍ ۝٣٦ وَهُمْ

نه به اسانتیا کیږي د دوی نه عذاب د جهنم - دغه شان بدله ورکوو هر کافر ته - او دوی به

يَصْطَرِخُوْنَ فِيْهَا ۚ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا

چغې وهي په جهنم کښې - چه اے ربه مونږ وباسه چه اوکړو نیکي نه هغه بدي چه مونږ به

نَعْمَلُ ۭ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيْهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاۗءَكُمُ النَّذِيْرُ ۭ

کوله - آیا ما عمر نه وو درکړے تاسو ته چه سوچ کولے شو په هغې کښې هغه چا چه نصیحت اخستلو او راغلے وو تاسو ته

فَذُوْقُوْا فَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ۝٣٧ اِنَّ اللّٰهَ عٰلِمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ

ویرونکے - نو اوڅکئ عذاب نیشته ظالمانو لره امداد کونکے - یقیناً الله پوهه دے په غیب د اسمانونو

اونه ستومانی شته ۱۲ ۳۲
ځ ۳ دا د عذاب او فرق بیان
دے چه کافران به په اور د جهنم
کښې وي نه به مړه کیږي او نه
به پرې عذاب آسانیږي نو او
دوی به چغې او باسي چه مونږ
مونږ را وباسه چه نیکی اوکړو
نو الله تعالیٰ به ورته جواب
ورکړي چه ما تاسو ته
عمر درکړے وه د نیکو د پاره
او ویرونکے هم تاسو ته درغلے
وه چغې چه کښې منظور نه دے
هغه دنیا وه دا اوس ستاسو
د پاره امداد نشته - جهنم
عبراني لفظ دے په اصل کښې
کهنام وه عربي ته چه راغے
نو جهنم تری نه جوړ شو - ورته
اتیا کښې په قرآن کښې دے
ذکر دے - اولم نعمرکم نبي
کریم صلی الله علیه وسلم
فرمائي عذر نیشته د هغه سړي
د پاره چه شپیته کلونه ورته
ملاؤ شوا و بیا هم توبه اونه
باسي ۱۲ ځ ۳ دا د توحید
د پاره لسم دلیل دے چه
په هر څه پوهه صرف الله
تعالیٰ دے نو ځکه ورته
پوره کوونکے هم صرف هغه
دے نو حاجتونه صرف
د هغه نه غواړئ ۱۲ ۱۲

لے وا د عذاب د دنیا بیان دے او ترغیب دے اتباع ته چه الله تعالیٰ تاسو لره مشري درکړې ده نو پکار ده چه تاسو تابعداري اوکړئ تاسو کا فر کیږئ نو تاوان ته نقصان رسوئ نه الله تعالیٰ ته ۲ ۳ے واد ما الفیتونه د دلیل عقلي مطالبه ده چه د الله تعالیٰ

وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ

او د زمکې - یقیناً الله پوهه دے د زړونو په خبرو - الله هغه دے چې هغه کړي ئې تاسو لره

خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ

مشران په زمکه کښې - نو چا چې بے قدري اوکړه نو تاوان ئې په هغه دے او نه زیاتوي کافرانو لره

كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا

کفر د دوی په نزد د رب د دوی مګر غضب - او نه زیاتوي کافرانو لره کفر د دوی مګر

خَسَارًا ﴿٣٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

تاوان - او وایه آیا فکر کړے دے تاسو خپلو شریکانو کوم چې تاسو ئې بلئ سوا د الله تعالیٰ نه

أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ

نو ما له اوښایئ څه پیدا کړي دي دوی په زمکه کښې یا دوی لره حصه ده په آسمانونو کښې - یا ما

آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ ۚ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ

ورکړے دے دوی ته کتاب نو دوی په صاف دلیل د هغه دي - بلکه نه کوي وعده ظالمان بعضې د بعضو سره

بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ۚ

د دوکې وعده مګر - یقیناً الله تېنګ ساتي آسمانونه او زمکه د ارتا ویدو نه -

وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا

او که ارتا شي نو نه شي تېنګولې د دوی هیڅوک سوا د الله نه - یقیناً الله صابر او

غَفُورًا ﴿٤١﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

بخښونکے دے - او دوی قسمونه کوي په الله کلکه قسمونه که راشي دوی ته ویرې ورکوونکے

لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ

نو ضرور به شي دوی ډېر ښه د هغه قومونو نه - نو کله چې راغے دوی ته ویرې ورکوونکے نو زیات نه کړه

د وحدانیت دلائل غوواړي تاسو وا ور ډېر دلیل نو تاسو ماته د خپلو معبودانو د حقیقت دلیل پیش کړئ چه آیا هغوی په زمکه کښې څه شے پیدا کړے دے یا په آسمانونو کښې د هغوی څه حصه ده دا د وار ه خبرے غلطې دي ۲

۳ے وا د دلیل نقلي مطالبه ده د ما الفیتونه یعني د دلیل عقلي تاسو سره نه وي نو دلیل نقلي پیش کړئ په کوم آسماني کتاب کښې ما ویلي دي چه تاسو د غیر الله نه حاجات غواړئ چه دلیل نیشته نو ضرور دا مشرکان د دوکې ورکولو عادت لري ۲ ۴ے وا ه لسم دلیل دے چه د آسمان او زمکه صرف الله تعالیٰ قائم کړي دي نو حاجات پوره کول هم صرف د هغه دي د مشرکانو شرک دا غواړي چه الله تعالیٰ دا دواړه ارتا کړي خو الله تعالیٰ صابر او بخښونکے دے ۲

۵ے وا ز ور نه ده چه دوی سخت قسمونه کول که راشي دوی ته ویرې ورکوونکے رسول نو دوی به ډېر ښه شي نو چه کله رسول راغے نو د دوی نفرت او تکبر او بد فریب زیات شو ۲

ك دا وعذاب د دنيا بيان وے يعنی دوی چه حق نه منی نو صرف د دېته انتظار کوی چه د مخکنيو ظالمانو طريقه د دوی سره اوشی چه الله تعالی هغوی هلاک کړی وو او د الله تعالی په قانون کښې تغير نشته ۔

إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ ٱسْتِكْبَارًا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَكْرَ ٱلسَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ

نفرت ـ د وجه د تکبر نه په زمکه کښې او بد مکر د هغوی لره زيات کړو ـ او نه راګيری بد مکر

ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ ۚ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ ٱلْأَوَّلِينَ ۚ فَلَن تَجِدَ

په څوک مګر په اهل د هغه ـ نو دوی انتظار کوی د قانون د پخوانو ـ نو هيڅ کله به بيا نه مومې

لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟

قانون د الله لره بدلول ـ او هيڅ کله به بيا نه مومې قانون د الله لره ګرځول ـ آيا نه دی ګرځيدلی دوی په

فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوٓا۟

زمکه کښې چه اوګوری چه څنګه شو آخر د هغوی چه پخوا او د دوی نه او وو

أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَىْءٍ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ

زيات د دوی نه په طاقت کښې ـ او نه دے الله هغه چه عاجز کړی هغه لره هيڅ شے په آسمانونو کښې

وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ

او نه په زمکه کښې ـ بے شکه الله دے پوهه قدرت والا ـ او که نيوے الله خلقو لره

بِمَا كَسَبُوا۟ مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَآبَّةٍ وَلَـٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ

په کسب د دوی سره نو هغه به نه پريخودو په شا د زمکه څه ژوندے سرے ليکن روستو کوی د دوی تر نيټے

مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرًۢا ﴿٤٥﴾

مقرر پورے نو کله چه راشی نيټه د دوی نو بے شکه الله دے بندګانو لره ليدونکے ـ

سُورَةُ يٰسٓ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَلٰثٌ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

سورت يٰسٓ په مکه کښې نازل شوے او په کښې اتيا آيتونه دی او پنځه رکوع ګانې دی ـ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم د هغه څو دے (اصلاح ...)

چه او دوی چه د مخکنيو ظالمانو انجام څه شو هغوی هم د دوی نه په طاقت کښې زيات وو او د الله تعالی نه څوک نه شی بچ کيدے نه په آسمانونو او نه په زمکه کښې ١٢
٢ ك په هر څه پوهه دے او په هر څه قدرت والا دے د دے خبرے تعلق هم د توحيد سره دے او هم د تخويف سره يعنی ما چه هم پوره کولے شی او مخالفين ورته معلوم دی عذاب ورلره ورکولے شی ١٢
٣ ك دا د قانون بيان دے که الله تعالی د ګناهونو فيصله کولے په دنيا کښې نو اکثر خلق غلط دی نو انسانانو به هغه ختم کړی وو او نور ژوندی سر خوړ د انسان د پاره دی نو هغه به هم ختم شوی وے نو چه کله نيټه راشی د حساب نو الله تعالی به هر چا د هغه جزا ورکړی هغه ته هر څه معلوم دی ١٢
ع ٥ ١٧
٤ ك نازل شوی په سر د جن نه او قبل د فرقان نه دور متوسط آخر يا دور آخر مکه مکرمه ـ په ترتيب قرآن کښې (٣٦) او په نزول کښې (٤١) دے ـ مقصد د سورت: کوم خلق چه غير الله ته په الله باندے غالب وائی نو هغوی لره الله تعالی هلاک کړی نو که واقعی په الله تعالی باندے څوک غالب وے نو هغوی لره به بچ کړی وے د هلاکت نه ١٢

فوائد: سورت ته چه د قرآن د عقل نه ډک دے او ستا د رسالت عظیم دلیل دے چه ته په صحیح لار يئ او زبردست مهربان بادشاه رالیږلے او کړے د پاره چه او ویروے هغه قوم چه تقریبًا شپږ سوه کاله دوی ته نه ..... واتمهید دے او ترغیب دے اتباع د

يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣﴾ عَلٰى

الله عالم دے په دے . او قسم دے په پوخ قرآن . چه یقینًا ته د دین د استاذونه یې . په

صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤﴾ تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٥﴾ لِتُنْذِرَ قَوْمًا

لارے برابر باندے . نازل کړے دے لره زبردست مهربان . چه ته او ویروے هغه قوم

مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ

چه نه دی ویرولی شوی په قریبه زمانه کښے پلارونه د دوی نو دوی غافلان دی . ثابته شوی خبره د عذاب په

عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ

ډیرو د دوی نو دوی ایمان نه راوړی . ما اچولی دی په څټو نو د دوی کښے

اَغْلٰلًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْۢ

کنځیرے نو دا تر زنو پورے دی نو د دوی سرونه پورته شوی دی . او ما جوړ کړے دے په

بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ سَدًّا وَّمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنٰهُمْ

مخ د دوی کښے دیوال او د روستو د دوی نه دیوال نو ما پټ کړی دی دوی لره

فَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٩﴾ وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ

نو دوی نه ویني . برابر ده دوی ته که ویروے دوی لره او که نه

تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠﴾ اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ

ویروے دوی لره دوی ایمان نه راوړی . بے شکه ته ویروے هغه چا لره چه تابعداری کوی د قرآن او ویریږی

الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ ۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَّاَجْرٍ كَرِيْمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ

د رحمان نه پسے شا . نو زیرے ورکړه د دوی ته د بخښنے او د ښه ثواب . یقینًا زه

نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوْا وَاٰثَارَهُمْ ۗ وَكُلَّ شَيْءٍ

ژوندی کوم مړو لره او لیکم هغه عمل چه دوی مخکښے لیږلے دے او چه روستو دوی پریښی دی . او هر شے

محمومه د دوه سے د ازورته ده پکار خو دا ده چه خلقو ته دے خوشحال سره د رحمت د الله تعالیٰ قبول کړے وے لیکن په زیاتو خلقو باندے د الله تعالیٰ د قهر مهر لګیدلے دے نو د دوی نه د ایمان لیاقت ختم کړے دے په سبب د بد عمل د دوی سره دے دا عبارت دے د مُهر د قهر د الله تعالیٰ نه نو د دوی ته ویرول او نه ویرول برابر دی (فائده) دا هم په خو ومو د دین کوی بنه په محنت سره شوک ئے منی او که نه منی د داعی کار خو بیان دے او هدایت ورنه هدایت د الله تعالیٰ کار دے لګے دا زیرے دے د دغه خلقو مقابل دی یعنی د هغو لیاقت د ایمان ختم شوے دے په سبب د ضد د هغوی او د دے خلقو نه نه دے ختم شوے نو څکه چه دوی ویریږی د الله تعالیٰ نه نو دوی قابل د اصلاح دی او دوی قرآن منی نو دوی ته د بخښنے زیرے ورکړه ۵ دا عذاب بیان دے چه هرڅه کولے شم مړی ژوندی کولے شم او کوم عمل چه دوی کړیان سره وړی دے او کوم چه دوی پریښودی ماته معلوم دے او چه پلار ئے څه د نیکو یا د ګناه نو د هغه قدمونو نقش هم الله تعالیٰ ته معلوم دے هر څه په لوح محفوظ کښے دی (حدیث) د بنی سلمه کورونه د جمات نه لرے وو نو دوی اراده وکړه چه خوځنګ غوښی کریم صلی الله علیه وسلم ورته او وے چه لرے او سیږئ څکه چه ستاسو څاتونه ستاسو د پښو نقشونه لیکلے کیږی ۱۲

له واؤ عذاب او دنیا بیان دے چه درے نبیان الله تعالیٰ د هغه کلی ته را اولیږل چه صادق صدوق شلوم وُو او هغوی خبره او نه منله نو هلاک شو نو دا غوښتی چه څوک د الله تعالیٰ فرمان نه منی هغوی هلاک شی. بثالث: یعنی ځکه دوه راغلی وُو بیا دریم ۱۲ ۱۲

۳ یعنی چه تاسو راغلی یئ نو په موږ تکلیف شروع شو یو دے واستاسو بد فالی ده (فائده) په اسلام کښے بد فالی نیشته ځکه زمانه کښے چه وادریم ده یا او انسان ته ده وتلے او نه په مکان کښے چه دا کور په ما بنه نه دے راغلے او نه په انسان کښے چه فلانکے راغلے دے نو په موږ تکلیف دے تکلیف رالیږونکے صرف الله تعالیٰ دے او سبب د انسان بد عمل دے البته نیک فالی شته چه فلانکے نیک سړے راغلے نو الله تعالیٰ به ښه کار اوکړی (فائده) په حدیث شریف کښے چه څوک یا د کور یا د اس بد فالی راغلے ده نو او معنیٰ ده چه بعضے موږ نه کوی او د کور کا وسله بد عمل و یا او اس او کوریا د پاره وی (فائده) د زړه د وسوسے په وخت به دا دعا وائی: اَللّٰهُمَّ لَاخَیْرَ اِلَّا خَیْرُكَ وَلَا طَیْرَ اِلَّا طَیْرُكَ وَلَا اِلٰهَ غَیْرُكَ ۔

أَحْصَيْنَٰهُ فِىٓ إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَٰبَ

ما شمار کړی دی په لوح محفوظ کښے - او بیان کړه دوی ته مثل د خلقو د

الْقَرْيَةِ إِذْ جَآءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾ إِذْ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ

کلی - کله چه راغلل دوی ته استازی - کله چه ما واستول دوی ته دوه کسه نو

فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوٓا إِنَّآ إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا

دروغژن کړل دوی هغو دواړه نو مدد ورکړو ما دریم نو هغوی او وے موږ تاسو ته رالیږلی شوی یو - او وے

مَآ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَآ أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَىْءٍ إِنْ

نه یئ تاسو خو سړی زموږ په شان او نه دے رالیږلے مهربان بادشاه هیڅ شے - او

أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّآ إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

تاسو خو دروغ وایئ - دوی او وے زموږ رب پوهیږی چه بیشکه موږ تاسو ته رالیږلی شوی یو -

وَمَا عَلَيْنَآ إِلَّا الْبَلَٰغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾ قَالُوٓا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ

او زموږ په ذمه رسول ښکاره دی - دوی او وے موږ بد قسمته ګڼړو تاسو له که منع نه شوی

تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا

تاسو نو موږ به سنګسار کړو تاسو - او او به رسی تاسو ته زموږ نه عذاب دردناک - دوی او وے

طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

چه تاسو بد قسمتی تاسو سره ده - وایه وعظ او شو تاسو ته (خو او ګڼئ) بلکه تاسو زیاتی کوونکو قوم یئ -

وَجَآءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَٰقَوْمِ اتَّبِعُوا

او راغے د هغه ښار نه یو سړے په منډه وسره نو هغه او وے اے قومه تابعداری

الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾ اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْـَٔلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

او کړئ د استازو - تابعداری او کړئ د هغه چا چه نه غواړی تاسو نه مزدوری او دوی په سمه لاره دی -

له دا د سورت مقصد دے چه په الله څوک غالب نیشته ۱۲ ؛ ۲ نو خلق په حقه راپتو شو او حقه ئې شهید کړو نو حقه ته د مرګ نه پس او وئیلے شو چه ځه جنت ته ۱۲ ؛ ۳ نو حقه افسوس کاوه آرمان ئې کاوه قوم ځما په حال خبر وے

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ أَأَتَّخِذُ مِن

او ولے ځما چه نه کووم د حقه چه ما لره حقه پیدا کړیے او حقه ته به تاسو واپس کړے شئ ایا نیسم

دُونِهِ آلِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ

سوا د حقه نه خدایان که اراده او کړی مهربان باوشاه ما ته د تکلیف نو نه شی فائده ورکولے ما ته سفارش د دوی

شَيْئًا وَلَا يُنقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنتُ

څه هم او نه ما بچ کولے شی - یقیناً زه به په دغه وخت په ښکاره غلطئ کښے یم - بے شکه ما ایمان راوړے په

بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي

په رب ستاسو نو واورئ ځما خبره - نو او وئیلے شو ورته چه داخل شه جنت ته - حقه اووئیل آرمان ځما قوم

يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾ وَمَا

پوهه وے - په هغه چه اوبخښلو ما لره ځما رب او حقه زه کړم په عزتمندو کښے - او ما رانه لیګلو

أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ مِن جُندٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا

لیګلو په قوم د حقه روستو د حقه نه څه لښکر د آسمان نه او نه ځو رالیګونکے

مُنزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾

یم (د لښکرو) نه وه مګر یو آواز وره چه ناڅاپه دوی سړه شو -

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ

افسوس دے په بندګانو باندے چه نه دے راغلے دوی ته یو رسول مګر چه دوی د حقه سره

يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ

توقے به ئې کولے - آیا نه وینی چه څومره هلاک کړل مونږ د دوی نه پیش دے چه هغوی به

إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾ وَ

دوی ته واپس نه شی - په دوی کښے څوک داسے نیشته چه ټول به ما ته نیول حاضر نه شی - او

چه دوی حیه د اسلام په و
دے لوئے منصب ته رسیدلے
دے معلومه شوه چه
مرتے د شهید حال د ژوندی
نه شی خیر ولے خوب شی
دے خو مړه نه شی زنکے
په خوب کښے الله تعالی مړه
و د کړ د خاوند نکه چه سړے
ژوندے په خوب کښے وی نو
نو حقه خو خبر نه وی ۱۲
۳ د کرامت معزوه عزت
مند د کرامت د مرګ نه روستو
معلوم شو چه الله تعالی ورته
عزت ورکوی په جنت کښے
نه چه د حقه په قبر باندے
شرکونه کیږی ۱۲ ۱۲
۴ دا د نبی کریم صلی الله
علیه وسلم نه د تکلیف نیولو
واقعه ده روستو د نبی کریم
صلی الله علیه وسلم نه
بیا ئې پیدا نه شی مرزا خو
ملعون دے ۱۲ ۱۲
۵ دا اول دلیل دے
چه الله تعالی د مړه لوئے
قدرت والا دے چه حقه
چا لره مړه کړی هغوی
بیا واپس نه شی را تللے
نو په دے الله تعالی څوک
زورآور نیشته ورته
مړی به بیا ځان ژوندی
کړے وی ۱۲ ۱۲ ۱۲

الجزء الثالث والعشرون

وقف غفران

ع ٢

له دا دوم دلیل دے چه شړه زمکه تازه کول او په هغې کښې میوے او حبوب پیدا کول او قسم قسم جوړه کانے تو کول او انسان لره پیدا کول دا هغه د قدرت نخښه ده ... الله تعالیٰ د شریک نه پاک دے. ۳ مرا

وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ

او دلیل دے دوی لره زمکه شړه - چه تازه کړې مونږ دا هغه او مو راوویستل د دې نه دانې نو ځنې

يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا

د هغو نه دوی خوری - او پیدا کړی دی مونږ په دې کښې باغونه د کجورو او د انګورو او مو روانې کړې دی

فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ

په هغې کښې چینې - چه او خوری میوے د هغو او نه دی جوړې کړې هغو لره لاسونو د دوی

أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنبِتُ

آیا قدر نه کوی دوی - پاک دے هغه ذات چه پیدا کړی دی ټول اقسام هغه چه تو کیږی په

الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ

زمکه کښې او نفسونو د دوی او هغه چه دوی ئې نه پیژنی - او دلیل دے دوی لره شپه -

نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا

راوباسو د هغې نه ورځ نو دوی په تیاره کښې شی - او نمر روان دے په لارے معلومے خپلے -

ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ

دا اندازه د لوی عزت والا پوهه خدائے ده - او سپوږمۍ تقسیم کړی مونږ منزلونه تر دے چه شی

كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ

لښتے د خوږے زاړه شانتې - نه د نمر طاقت شته چه لاندې کړی سپوږمۍ لره

وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ وَآيَةٌ لَّهُمْ

او نه شپه مخکښې کیدی شی په ورځ باندې - او ټول په خپله دائره کښې ځغلی - او دلیل دے دوی لره

أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ

چه سواره کړی مونږ نسل د دوی په جهاز ډک کښې - او مونږ پیدا کړی دی دوی لره په شان د هغه

جنس مخلوق دے صلا ګندی او کړ انسان او کړ پیریان دی یعنی چا ته چه تاسو معبودان خپل وایئ او د هغو ځایونه خوا په ځی او هغوی په الله تعالیٰ غالب کنړئ نو هغوی خو دا کار ونه شی کړی چه تاسو لره خو هغوی دا څیز ونه نه دی جوړ کړی ۱۲ ۱۲

۳ دا دریم دلیل دے نمر خپله لار روان دے او سپوږمۍ لره منزلونه هغه جوړ کړی دی او نمر د شپه نه شی را اختلے نو که بل معبود وے یا غالب وے نو هغه به په دے کار و نو کښې څه تغیر راوستے وے ۱۲ ۱۲

۴ دا څلورم دلیل دے چه نسل د انسان ما په جهاز کښې سواره کړی دی او نور د سورلۍ څیزونه ورلره هم ما پیدا کړی دی او که څوک صلا کووم نو څوک هغه لره بچ کوونکے نیشته او بچ کوونکے بیا زه یم خپل فضل سره نو که څوک بل معبود وے یا په الله تعالیٰ څوک غالب وے نو هغه به د الله تعالیٰ د رضا نه خلاف کړے وے څه کار دا سے خو نه دی ۱۲

سله و از ورته د هغه شوک مه کوئ او د دنیا او د آخرت عذاب نه او د هر یو نه هو دوی خبره نه منی او که هر لیدو کار ته تعلق وطانیت
دوی نه خو سیالی اتر و د ۲ سٔه واهم زور ته د هغه چه شوک وکړی چه مال تاسو لره الله تعالی ورکړی دی نو د حقه په شره کتهٔ ته فرم کړی

مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ ﴿٤٣﴾

چه دوی پرې سوریږی - او که مونږ اراده وکړو نو غرق به کړو دوی - نو نه به وی فریاد رس دوی ته او نه به دوی خلاص کړے شی

إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا

مګر صرف په مهربانۍ زمونږ او د فائدې ورکولو د پاره تر یو وخته پورې - او کله چه او وئیلے شی دوی ته چه او د ډیریږئ د هغه

بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾ وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ

نه چه ستاسو مخکښے دے او هغه چه ستاسو روستو دے چه په تاسو رحم او شی (نو دوی نه منی) او نه راځی دوی ته یو

آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا قِيلَ

دلیل د دلیلونو د رب د دوی نه مګر چه دوی ترینه مخ ګرځوونکی وی - او کله چه او وئیلے شی

لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

دوی ته خیرات وکړئ د هغه نه چه درکړی دی الله - او وائی کافران د مؤمنانو نه په حق کښے

أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

آیا خوراک ورکړو هغه چا ته که رضا وے د الله نو خوراک به ئی ورکړے وے - نه یئ تاسو په بنکاره غلطۍ کښے یئ

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنظُرُونَ

او وائی دوی چه کله به وی دا وعده (د قیامت) که تاسو رشتونی یئ (په دے کښے) صرف دوی انتظار کوی

إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

د یو آواز چه او به نیسی دوی لره او دوی به جګړے کوی (په خپلو کارونو کښے) نو طاقت به نه وی

تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم

د وصیت (کولو ته) او نه به خپل کور ته واپس تللے شی - او پو به کړے شی په شپیلئ کښے نو دوی به

مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن

د قبرونو نه خپل رب ته منډے وهی - دوی به وائی افسوس زمونږ په حال چا پاڅولو مونږه د

او یعنی خو بیا به اتر و د ۲ سٔه واهم یعنی غرقیدو نه هغوی ورکوئ نو دوی په طور رد ټوقو د مسلمانانو په حق کښے وائی چه دوی لره خو الله تعالی غریبان کړی دی نو مونږ هغوی څنګه ماړه کړو د اخو د الله تعالی په دفترۍ کار کښے تغیر دے ۳ سٔه واهم زور ته د هغه دوی وائی چه د قیامت چه تاسو مونږ ته خبر وئ نو دا به کله وی ؟ نو الله تعالی ورلره جواب ورکوی چه قیامت لرې نه دے به الله تعالی خو یو آواز دے د اسرافیل علیه السلام د شپیلئ د آواز به ناڅاپه راشی په خلقو او دنیا به آباده وی او خلق به په خپلو معاملو کښے د یو بل سره په جګړو وی څوک به دکان کښے او څوک به فصل کښے او څوک به په دیره کښے وی نو چه کله شپیلئ شروع شی نو دوی به بیا یو بل ته وصیت نه شی کولے او نه به کورته تللے شی (فائده) اول شپیلئ چه کیږی نو د محرم میاشت به وی او لسم به وی او د جمعے ورځ به وی او په دے سره به دنیا ورانه شی ۳ سٔه دا د عذاب د آخرت بیان دے دا دوهمه شپیلئ ده په دے به خلق بیا ژوندی شی (فائده) دوه شپیلئ روستو

په سورت زمر کښے ذکر دی دریمه د بے هوشئ د پاره ده چه ټول خلق به پرے بے هوشه شی او څلورمه شپیلئ د پاره د چه په هغے سره به خلق د الله تعالی دربار ته جمع کیږی ۴ سٔه د آخرت د عذاب په نسبت به ورته عذاب د قبر آرام بنکاره شی ١٢ ١٢

مَّرۡقَدِنَا ۜ هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحۡمٰنُ وَصَدَقَ الۡمُرۡسَلُوۡنَ ﴿٥٢﴾ اِنۡ كَانَتۡ

ځای د خوب زموږ نه - (او به وویلی شي ورته) دا هغه دی چه وعده کړې وه مهربان بادشاه او رښتیا ویلي وو استاذو

اِلَّا صَيۡحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمۡ جَمِيۡعٌ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُوۡنَ ﴿٥٣﴾ فَالۡيَوۡمَ

بس یو سخت آواز به وی نو ټول به دوی حضور ته زمونږ راوستلی شي - نو نن ورځ

لَا تُظۡلَمُ نَفۡسٌ شَيۡـًٔا وَّلَا تُجۡزَوۡنَ اِلَّا مَا كُنۡتُمۡ تَعۡمَلُوۡنَ ﴿٥٤﴾ اِنَّ اَصۡحٰبَ

ظلم به نه شي کیدی په هیڅ سړي د هیڅ او د هغه بدله به بیاموئ چه څه تاسو کول بې شکه جنتیان

الۡجَنَّةِ الۡيَوۡمَ فِىۡ شُغُلٍ فٰكِهُوۡنَ ﴿٥٥﴾ هُمۡ وَاَزۡوَاجُهُمۡ فِىۡ ظِلٰلٍ عَلَى

به نن ورځ په خپلو مشغلو کښې وی خوشحاله - دوی او جوړې د دوی به په سورو کښې په

الۡاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوۡنَ ﴿٥٦﴾ لَهُمۡ فِيۡهَا فَاكِهَةٌ وَّلَهُمۡ مَّا يَدَّعُوۡنَ ﴿٥٧﴾

تختونو به تکیه ناست وی - دوی لره به په هغوی کښې میوې وی او دوی لره به هغه شې وی چه دوی غواړي

سَلٰمٌ قَوۡلًا مِّنۡ رَّبٍّ رَّحِيۡمٍ ﴿٥٨﴾ وَامۡتَازُوا الۡيَوۡمَ اَيُّهَا الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿٥٩﴾

سلام به ورکولی شي د رب مهربان نه (او او به ویلی شي چه) جدا شئ نن اے مجرمانو (د جنتیانو نه)

اَلَمۡ اَعۡهَدۡ اِلَيۡكُمۡ يٰبَنِىۡۤ اٰدَمَ اَنۡ لَّا تَعۡبُدُوا الشَّيۡطٰنَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمۡ

ما نه وو ویلی تاسو ته اے د آدم اولاده چه بندګی مه کوئ د شیطان بې شکه دے تاسو

عَدُوٌّ مُّبِيۡنٌ ۙ ﴿٦٠﴾ وَّاَنِ اعۡبُدُوۡنِىۡ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسۡتَقِيۡمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدۡ

ښکاره دشمن دے - او بندګی کوئ زما دا لار برابره ده - او بې شکه

اَضَلَّ مِنۡكُمۡ جِبِلًّا كَثِيۡرًا ؕ اَفَلَمۡ تَكُوۡنُوۡا تَعۡقِلُوۡنَ ﴿٦٢﴾ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ

غلط کړیدی ده ستاسو نه ډیر خلق - آیا تاسو نه پوهیږئ - دا هغه جهنم دے

الَّتِىۡ كُنۡتُمۡ تُوۡعَدُوۡنَ ﴿٦٣﴾ اِصۡلَوۡهَا الۡيَوۡمَ بِمَا كُنۡتُمۡ تَكۡفُرُوۡنَ ﴿٦٤﴾ اَلۡيَوۡمَ

چه ستاسو سره د دې وعده کیدی شوه - لاړ شئ ده ته نن ځکه چه تاسو کفر کولو - نن ورځ

---

۵ لے داز مونږ ویدے چه جنتیان به په جنت کښې په مزو کښې وی او چه څه غواړی نو هغه به وی او الله تعالیٰ به په هغوی سلام کوی (حدیث) جنتیان به په خپلو مزو کښې وی چه د الله تعالیٰ نور به ښکاره شي نو دوی به ورته اوګوری نو الله تعالیٰ به ښکاره شي دوی ته او سلام به اوکړی دوی ته چه اے جنتیانو! السَّلَامُ عَلَيۡكُمۡ نو دوی به صرف الله تعالیٰ ته ګوری تر دے چه حجاب به راشي او ورشا به پاتے وی ۱۲

۲ لے دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

۳ لے په قیامت کښې به کافران انکار اوکړی چه مونږ کفر نه وه کړے نو الله تعالیٰ به د هغوی په خولو مهر اوکړی او خپلے لاسونه به خپل بد عمل اقرار اوکړی نو بیا به ورته هغوی اوواتی چه اے غرق شو مونږ خو ستاسو د پاره جګړه کوله ۱۲ عمرفانده ۲ د مسلمانانو دشمنان درے دی (۱) نفس (۲) شیطان الجن (۳) شیطان الناس ۱۲ یا الله مونږ لره د درے واړو د نه امان راکړے ۱۲

رکوع ۴ عفراب

نَخْتِمُ عَلٰٓی اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا

مهر وهم په خولو د دوی او خبرے به او کړی مونږ سره لاسونه د دوی او شاهدی به او کړی پښے د دوی

كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓی اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ

په کسب د دوی - او که مونږ اراده او کړو نو مابه ړندے کړے وے سترگے د دوی نو دوی به تلی وی لارے ته

فَاَنّٰی يُبْصِرُوْنَ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰی مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوْا

نو چرته به دوی لیدلی وے - او که مونږ اراده او کړو نو مابه صورتونه بدل کړی وو د دوی په ځایونو کښے نو طاقت به نه وے

مُضِيًّا وَّلَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِی الْخَلْقِ ؕ اَفَلَا

د دوی د تللو او نه د راتللو - او چا له چه زړه بڼو اکرم او هغه نسکور کړو مونږ په بناء کښے - آیا نه

يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِیْ لَهٗ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ

پوهیږی هغوی - او مونږ نه دے ښودلے ده ته شعر او نه دے مناسب شعر ده ته دغه نه دے مگر نصیحت

وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿٦٩﴾ لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَی

او صافی قرآن دے - چه او ویروی هغه څوک چه ژوندی وی او ثابت شی الزام په

الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا

کافرانو باندے - آیا نه وینی دوی چه ما پیدا کړی دی د دوی لره د جملو لاسو نو څارویو څاروی

فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ وَمِنْهَا

نو دوی د هغو مالکان دی - او ما عاجز کړی دی هغو لره د دوی نو ځینے سورلی د دوی ده او ځینے

يَاْكُلُوْنَ ﴿٧٢﴾ وَلَهُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ؕ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوْا

خوری دوی - او دوی لره په هغو کښے فائدے او د څښلو څیزونه دی - نو آیا قدر نه کوی دوی (تیار) او جوړ کړی دی

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَهُمْ

سوا د الله نه ځینی ایان چه د دوی سره امداد وکړے شی - طاقت نه لری هغوی د امداد د دوی

۱؎ کسب عام دے چه عقیده وی او که عمل ځکه چه عقیده د زړه عمل دے ۲؎ ۳؎ واز ورنه ده یعنی چه دوی ناروا کوی او ایمان نه راوړی نو الله تعالیٰ اختیار لری چه سترگے د دوی ړندے کړی نو بیا به لار نه وینی یا د دوی بدن بدل کړی چه ترینه چوپړے کړی نو بیا به نه تللے شی او نه راتللے شی ۱۲ ۴؎ دا زور نه دے چه د دوی سره یو داشی تهیه روان وی او بیا هم حق نه منی ۱۲ ۵؎ کافرانو اعتراض کولو چه دا کلام د ده شعر دے نو الله تعالیٰ جواب کوی چه دا قرآن شعر نه دے بلکه دا نصیحت دے او صافی قرآن دے او دا قرآن د دے د پاره راغلے دے چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم پرے نیکان او ویروی او الزام شی په کافرانو باندے (فائده) شعر یواځے نظم ته نه وائی بلکه شعر وائی و هغه کلام ته چه د پاره د خوشحالولو یا د خفه کولو د چا وی نو د وَمَا يَنْۢبَغِیْ لَهٗ معنیٰ دا ده چه نه دے مناسب نبی صلی الله علیه وسلم لره چه د ده په کلام کښے خیالی او فرضی مضامین وی چه د هغو حقیقت نه وی څو صرف د خوشحالولو د پاره وی بلکه د دوی سره مناسب ده چه پیش کوی خبرے واقعی نه فرضی اعتباری ۶؎ دا محکم دلیل عقلی دے چه څاروی ما پیدا کړی دی د دوی د پاره او د دوی تابع کړی دی نو په هغو سورلی او بعضے ترینه خوری لکه کلوی او بیزے او پروے څاروی کښے د دوی نفع وی لکه وړی او پئ نو دوی ولے څما قدر نه کوی او بل ته متصرف او په ما غالب وائی ۱۲ ۷؎ واز ورنه ده چه د دوی مره مهربانو باوجود دوی غیر ته حاجت روا او شفیع غالب وائی د چند امداد د پاره هغوی نه د دوی سره امداد نه شی کولے البته هغوی به د دوی سره د دوزخ ته داخل کړے شی ۱۲

وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّا نَعْلَمُ مَا

او دغه معبودان دغه بت پرستو سره لښکر دی حاضر شوي (دوزخ ته) نو خفه دې نه کړي تا لره خبرې د دوی - مونږ پوهيږو

يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ

په هغه چه پټوي او په هغه چه ښکاره کوي - آيا نه وينی انسان چه مونږ پيدا کړې دې دغه څاڅکي نه

فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ

نو دې صاف جګړه کوونکې دې - او بيان نو ئي ماله مثل او ده هير کړې دې پيدايښت خپل - وائي د

مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ

چا به ژوندي کړي هډوکي چه هغه اوره شوی - او وايه چه ژوندي به ئي کړي هغه ذات چه اول ځل ئې

مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ

پيدا کړي وو - او هغه په هر قسم جوړولو پوهه دې - کوم چه پيدا کړې دې تاسو لره د اونې

الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ

شنې نه اور نو تاسو د هغې نه اور بلوئ - آيا نه دې هغه ذات چه هغه پيدا کړي دي

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ

آسمانونه او زمکه قدرت والا چه پيدا کړي پشان د دوی - او پيدا کولې شي - او هغه پيدا کوونکی

الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

پوهه دې - بې شکه حکم د هغه کله چه اراده اوکړي د يو شي د اچه اووائي هغه ته شه نو هغه شي -

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

نو پاک دې هغه ذات چه په قدرت د هغه کښې ده باچاهي د هر شی او خاص هغه ته به واپس کړې شئ -

سُوْرَةُ الصّٰفّٰتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَّاثْنَتَانِ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

سورت صٰفّٰت په مکه کښې نازل شوی دې او په دې کښې يو سل او دوه اتيا ايتونه او پنځه رکوع گانې دي -

له واتسل ده والی حق ته
چه ده دوی پسغیر ومعتقد
کيږي دغه د دوی به خبر يم ١٢
٢ له واشیچم م علیل وه او
نو رنه حم د و چما ئه الشاه
خپل ګمان ته او کوره تا لره
ما د نطفې نه پيدا کړې ده
نو چه تا پيدا کولې شم نو تا
ما جتونه حم پوره کولې شم
نو ته ولې بد چا پې ځې
او هغه په ما با ند ې غالب
ګنړې او بيا ئې مقابله کوي
چه د قيامت ژوندون نه
شي ١٢ ٣ له يعنی غيب
وان صرف الله تعالیٰ دے ١٢
٤ له عاص بن وائل يو هډوکي
او ريژولو بيائې نبي کريم صلے
الله عليه وسلم ته اووے
چه دا هډوکي به بيا خدائے
تعالیٰ ژوند ے کوي نو نبي
کريم صلے الله عليه وسلم
ورته اووے چه او - او
تا به الله تعالیٰ دوزخ ته
بوځي ١٢ ٥ له دومره
لوئې قدرت والا دے
چه د شنې اونې نه اور
او باسی سره د دې نه
چه د دواړو به منځ کښې
خلاف دے ١٢ ٦ له واو
تمام سورت حاصل دے
چه يعنې چه څه اراده او کړي نو
هغه کيږي بلکه وشيلو کن ته
هم الله تعالیٰ محتاج نه دے
خو ګنا هاني اوراز مونږ ته د
کن وشيلو معلوم نه دے ١٢

ک نازل شوی ده بعد الانعام و قبل لقمان د ورمتوسط مکه مکرمه - په ترتیب قرآنی کښے ۳۷ او په نزولی کښے ۵۶ دے - مقصد د سورت: صفت وادے: چه چا ته دوی په الله تعالیٰ باندے غالب وائی چه - اولیاء انبیاء او ملائک او جنات دی عقوق د الله تعالیٰ په دربار کښے عاجزی کوی نو الله تعالیٰ په دے سورت کښے د انبیاء او د ملائکو او د جناتو حال بیانوی چه د چا دا حال دی نو حقوق به څنګه حاجت روا او متصرف او برکت ورکوونکی او په الله تعالیٰ باندے غالب شی

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

خاص په نوم د الله تعالیٰ چه بے حده مهربان او رحم ئے خول دے (امداد غواړم)

وَالصّٰٓفّٰتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزّٰجِرٰتِ زَجۡرًا ﴿٢﴾ فَالتّٰلِیٰتِ ذِكۡرًا ﴿٣﴾ اِنَّ اِلٰهَكُمۡ

قسم دے په صف کیدونکو په قطارونو - بیا په شړونکو په تیزئ - بیا په لوستونکو د کولو - چه الله ستاسو

لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَمَا بَیۡنَهُمَا وَرَبُّ الۡمَشَارِقِ ﴿٥﴾

یو دے - رب د آسمانونو او د زمکے - او د هغو چه په مینځ د دوی کښے دی او رب د مشرقونو دے

اِنَّا زَیَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنۡیَا بِزِیۡنَةِ الۡكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفۡظًا مِّنۡ كُلِّ شَیۡطٰنٍ

ما ورکړے دے نږدے آسمان ته یو خاص ښائست د ستورو - او ساتلے مو دے د هر شیطان

مَّارِدٍ ﴿٧﴾ لَا یَسَّمَّعُوۡنَ اِلَی الۡمَلَاِ الۡاَعۡلٰی وَیُقۡذَفُوۡنَ مِنۡ كُلِّ

سرکش نه - نه شی آوریدے خبره د برتره مجلس (ملائکه چه) او ویشتلے کیږی د هر

جَانِبٍ ﴿٨﴾ دُحُوۡرًا وَّلَهُمۡ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ﴿٩﴾ اِلَّا مَنۡ خَطِفَ الۡخَطۡفَةَ

طرف نه - د بارہ د شړلو او د دوی لره عذاب دے همیشه - مګر هغوک چه او تختوی خبره ناڅاپه

فَاَتۡبَعَهٗ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾ فَاسۡتَفۡتِهِمۡ اَهُمۡ اَشَدُّ خَلۡقًا اَمۡ مَّنۡ

نو ورپسے شی لمبه ځلیده ونکے - نو تپوس او کړه د دوی نه آیا دوی سخت دی په جوړولو کښے (دوباره) یا هغه

خَلَقۡنَا ؕ اِنَّا خَلَقۡنٰهُمۡ مِّنۡ طِیۡنٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾ بَلۡ عَجِبۡتَ وَیَسۡخَرُوۡنَ ﴿١٢﴾

چه ما پیدا کړی دی - ما پیدا کړی دی دوی لره د خټے ښتیدونکے نه - بلکه تعجب کوے ته او دوی ټوکے کوی

وَاِذَا ذُكِّرُوۡا لَا یَذۡكُرُوۡنَ ﴿١٣﴾ وَاِذَا رَاَوۡا اٰیَةً یَّسۡتَسۡخِرُوۡنَ ﴿١٤﴾ وَقَالُوۡۤا اِنۡ

او کله چه ورته وعظ او کړے شی نو سوچ نه کوی - او کله چه او وینی دلیل نو خندا ندی - او وائی چه دا

هٰذَاۤ اِلَّا سِحۡرٌ مُّبِیۡنٌ ﴿١٥﴾ ءَاِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبۡعُوۡثُوۡنَ ﴿١٦﴾

ښکاره سحر دے - کله چه مړه شو مونږ او شو خاورے او هډوکی نو آیا بیا به مونږ ژوندی کړے شو!

په دربار کښے عاجزی کوی نو الله تعالیٰ په دے سورت کښے د انبیاؤ او د ملائکو او د جناتو حال بیانوی چه د چا دا حال دی نو هغوی به څنګه حاجت روا او متصرف او برکت ورکوونکو او په الله تعالیٰ باندے غالب شی - ۳ دا د ملائکو حال دے چه ملائک د الله تعالیٰ په عبادت کښے په قطارونو ولاړ دی او شیطانان شړی د او ریدو د حکم د الله تعالیٰ نه او د او دویم چه هر یات پوره کوی نو کے بغیر د الله تعالیٰ نه بل څوک نشته نو دا د ملائکو حال دلالت کوی چه الله د خلقو یو دے او هغه د آسمانونو او د زمکے او د مخلوق د ټولو رب دے ۱۲ ۳ دا د جناتو بیان دے هغوی مردود دی او هغوی لره همیشه عذاب دے نو هغه به څنګه په الله تعالیٰ باندے غالب شی ۱۲ ۵ د کلام د ملائکو نه او تختوی نو ورپسے شی یو ځلیدونکے لمبه ۱۲ ۶ دا ورته دا چه دوی خو څوک کوی او قیامت نه منی نو ته ترینه تپوس کړه چه د دا ستاسو دوباره پیدا کول ګران دی او که آسمانونه او زمکه او چه ما تاسو لره اول پیدا کړی یئ د خټے نه نو دوباره هم تاسو بیا ژوندی کولے شم ۱۲ ۷ دا حم زور ته ده چه دوی دا وائی چه دا قرآن سحر دے او مونږ بیا دوباره نه ژوندی کیږو ۱۲ ۸ عم سره د دوی د انکار د قیامت او د څوک د تعجب کوی چه دوی ولے نه منی او دوی په تا پسے پوټے کوی ۱۲

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾ قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ

يا پلرونه زمونږه چه اول تير شوي دي - او وايه چه او تاسو به ذليل شئ - بے شکه دغه يوه ګوزار به وي

وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

زر سره دوي نو دوي به ګوري - او وبه وائي دوي افسوس دا خو ورځ د انصاف ده -

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾ احْشُرُوا الَّذِينَ

واقعه ورځ د انصاف ده چه تاسو نه منله - جمع کړئ ظالمانو

ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾ مِن دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ

لره او امثال د دوي او هغو لره چه دوي به بندګي کوله - سوا د الله نه نو روان کړئ دوي لره

إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾ وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾ مَا لَكُمْ

په لار د دوزخ - او اودروئ دوي بے شکه د دوي نه تپوس کيدونکي - ولے تاسو د

لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ

يو بل امداد نه کوئ - بلکه دوي نن تابع دي - او مخ به کړي ځينے

عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾ قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

ځينو ته تپوس به کوي د يو بل نه - دوي به اووائي يقيناً تاسو به راتلئ مونږ ته په طاقت سره

قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ

دوي به اووائي بلکه تاسو مؤمنان نه وئ - نه وه مونږ لره په تاسو باندې څه زور -

بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٣١﴾

بلکه تاسو وئ سرکش قوم - نو لازم شو په مونږ باندې حکم د رب زمونږ يقيناً مونږ څکونکي يو د عذاب

فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾ فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ

نو مونږ تاسو لره غلط کړئ ولے چه مونږ غلط وو - نو يقيناً به دوي په دغه ورځ په عذاب کښے

ك باري تعالىٰ ورله جواب
ورکوي چه تاسو به دوباره ژوندي
شئ دا څه ګران کار نه دے
بلکه په يو آواز سره به تاسو
ژوندي شئ بيا به آرمانونه
کوئ چه دا خو د فيصلے ورځ
راغله ١٢ ك الله تعالىٰ
ورته وائي دا حقه د فيصلے
ورځ ده چه تاسو دا نه منله
ك دا د عذاب د اخرت
بيان دے چه الله تعالىٰ به
په قيامت کښے او فرمائي ملائکو
ته چه مشرکان او د هغوي
پير بابايان او مشران پيران
چه هغوي به څپل عبادت
د صريحا او نه غوښتلو
او شياطين راجمع کړئ دوزخ
ته ١٢ ك خو د اخرت
تابعداري منظوره نه ده
په اخرت به خو ټول مؤحدين
وي ١٢ ك ځکه چه په
دنيا کښے په ګمراهئ کښے شريک
وو ١٢

سلہ دا زور نہ دہ چہ دَ دوی دستور دے چہ دَ توحید مسئلہ دا وری نو شان ورته خپ بنکاره او له منی او دا هم ورته ته شاعر وائی او مجنون، معلومه شوه چه خپ جرم او سبب دَ حیثیه او رشوک دے او دا هم معلومه شوه چه شوک کتونو

مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا

شریک دی۔ موږ هم دغه کار کوو دَ مجرمانو سره۔ یقیناً دَ دوی دستور وو کله چه

قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا

به او ویلے شو دوی ته چه نشته اِله سوا دَ الله نو دوی به تکبر کولو۔ او دوی به ویل آیا موږ به پریږدو

آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

خدایان خپل دَ وجه دَ یو لیونی شاعر نه۔ بلکه هغه راوړے دے حق او تصدیق ئے کړے دَ پیغمبرانو۔

إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ

یقیناً تاسو څکونکی دَ عذاب دردناک یئ۔ او نه به درکړے شی بدله بیا مو هغه چه کول

تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ

تاسو۔ مګر غوره بندګان دَ الله تعالیٰ۔ دَ دوی دَ پاره رزق دے

مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾ فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾ عَلَىٰ

معلوم۔ مېوې۔ او دوی به عزت او کړے شی۔ په باغونو دَ نعمت کښے۔ په

سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾ يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾ بَيْضَاءَ

تختونو باندے به مخامخ وی۔ ګرځولے کیږی به دوی ته صافی پیالے دَ شرابو۔ چه سپین به وی

لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ﴿٤٧﴾ وَ

مزه به ورکوی څکونکو ته۔ نه په کښے سر ګرځیدل وی او نه به په هغه دوی باګلان شی۔ او

عِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

دَ دوی سره به کښے ښځے نظر کتونکے غټ سترګے جینۍ وی۔ ګویا هغوی هګۍ دی۔ پټے

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ

نو مخ به کړی بعضے بعضو ته او یو بل نه به پوښتنه کوی۔ او به وائی یو دَ دوی نه

بیا ئے نو په صفو دریځ کی، ۲ دا جواب دے چه دا چی دَ توحید حقه خبره پیش کړے وه او دا خبره دَ ټولو رسولانو وه نا اشنا خبره نه ده ۱۲ سے دا دَ عذاب دَ اخرت بیان دے چه سخت عذاب ستا دَ عمل بدل ده چه تاسو شرک کولو ۱۲ سکے دا ذکر دے چه غوره بندګان به مزے کوی په اخرت کښے ۱۲ شہ په جنت کښے خوراک دَ پاره دَ مزو وی ځکه چه دَ غذا بدن به همیشه وی په هغه کښے ځکے نه راځی او په دنیا کښے بعضے خوراک دَ پاره دَ غذائیت دے چه په بدن کښے ځکے کوی او بعضے دَ پاره مزو دے ۱۲ ہے په جنت کښے به کینه او بغض نه وی دا غورونه تکلیف دے۔ معین: صاف شراب خیر چه به پکښے نه وی: بیضاء: سپین به وی او دَ دنیا شراب خو دی: خلق ماسے وائی ماذو لیله: لذة: خوند به وی او دَ دنیا شراب په تیکه: لافیها غول: او دَ دنیا شراب چه او سکی نو په سری په سر ګرځی او هکواس کوی: بیض: دَ هګۍ چه پټے پټکی وی نو چه بی خاشته وی یعنی دننه نرے پټ لاسے دَ کلکه پوستکی نه ۱۲

عذاب دَ ... دَ شان ... مشهور ... ولیتی ... دوی ...

إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾ يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾ أَئِذَا مِتْنَا

چه ما ملګرے وو - چه به وې چه آیا ته هم تصدیق کوونکې یې ؟ چه کله مونږ مړه شو

وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَئِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾ قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾

او شو خاورې او هډوکي نو آیا مونږ ته به بدله ورکړلی شي ؟ - او به وائي هغه آیا تاسو ځان خبر وئ ؟

فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾ قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ ﴿٥٦﴾

نو سر به ښکاره کړي نو هغه لره به او ویني په مینځ د دوزخ کښې - نو او به وائي قسم دې تا خو زه هلاک کړم -

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾ أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾

او که نه وې مهرباني د رب زما نو زه به هم حاضر شوي وې دوزخ ته - آیا مونږ مړه کيدونکي نه يو ؟

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ

مګر اول مرګ زمونږ او نه يو مونږ به عذاب شوي - يقيناً دا لوئې بريا ده

الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾ لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا

دے - د دې دپاره دې محنت اوکړي محنت کوونکي - آیا دا غوره ده په میلستوب کښې

أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾ إِنَّهَا شَجَرَةٌ

یا د زقوم اونه - مونږ پیدا کړے ده بلا د ظالمانو دپاره - دا اونه ده چه

تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

پیدا کیږي په مینځ د دوزخ کښې - غوټۍ د دې په شان د سرونو د مارانو دي -

فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ إِنَّ لَهُم

نو بې شکه دوي به خوري د هغې نه نو ډکوي به د هغې نه ګیډې - بیا بې شکه دوي به په

عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

هغې باندې ګرمې اوبه - بیا واپسي د دوي دوزخ ته ده -

له عبد الله بن المبارک چه کله وفات کيده و نو د مرګ په وخت کښې سترګې را پورته کړې او وې خندل او هغه او وې ويل لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ (احیاء العلوم) ۲ ... د عذاب د آخرت بیان دے نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... که یو څاڅکے د زقوم دنیا ته را و څاڅي نو به ټول خلقو به ژوند خراب شي ۳ ... د فلسطین یو عرب عالم سره ما ملاقات شوے وو او هغه به ... په لاره تیرې نو مونږ د او نو ... تیو ... چه د زقوم ... مونږ او کړو نو هغه او وې چه په عربي ژبه کښې د زقوم په باره کښې رُءُوْسُ الشَّيٰطِيْن راغلي دے د دې معنی تاسو غلط کوئ شیاطین د شیطن جمع ده او شیطن په عربي کښې د مونږ د ... واړه مار ته وائي ... او زقوم میوه به هم ... والله تعالٰی اعلم - رکاتب ۱۲

له وا یے گمرنه عاروان وو لکه چا چه په شرو کښه وحلی وی ۱۲ — ګله د دعا ګوا و د هغوی نو حال بیان شو چه منکر منقا داو چه ته مردود دو دعا او ...

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾ فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَقَدْ

یقیناً دوی موندلی وو پلرونه خپل غلط - نو دوی په هغوی پسې منډې وهلې - او بے شکه

ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ ﴿٧٢﴾

غلط شوی وو مخکښې د دوی نه ډیر مخکنی خلق - او مونږ لیږلی وو په هغوی کښې ویروونکی

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

نو تماشه او ګوره چه څنګه شو آخر د ویرولو شوو - مګر غوره بندګان د الله تعالیٰ -

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ

او بے شکه آواز کړے وو مونږ ته نوح نو ښه قبلوونکی یو مونږ - او ساتلی مونږ هغه او اهل د هغه د

الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ

لوئے غم نه - او مونږ کړه اولاد د هغه پاتې - او پاتې مو پریخوده په هغه باندې

فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾ سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي

په روستو خلقو کښې (دا خبره) سلام دې وی په نوح باندې په ټول عالم کښې - زه دغسې بدله ورکوم

الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

نیکانو ته - بے شکه هغه په ځمونږ ایمانداره بندګانو نه - بیا مو غرق کړل نور ټول -

وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

او بے شکه د هغه په لارے وو ابراهیم - کله چه راغے خپل رب ته په جوړ زړه سره -

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾ أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ

کله چه هغه او وئیل پلار او خپل قوم ته چه د څه بندګی کوئ تاسو؟ د لے غلط خدایان سوا د

اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾ فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي

الله نه غواړئ؟ نو څه ګمان دے ستاسو په پروردګار د عالم باندې؟ نو او کتل هغه یو ځل

تعالیٰ با نده غالب شی ۱۲ او ل قصه د نوح علیه السلام ده چه نوح علیه السلام ما ته فریاد او کړو نو ما هغه د تکلیف نه بچ کړو د صافه معلومه شوه چه نوح علیه السلام پیغمبر وو د هغه چرته په عزت او د کړي لیکن هغه محتاج وو الله ته نو هغه متصرف او برکت ورکوونکے او په الله تعالیٰ باندے غالب نه وو نو د هغه نه چرته په حاجتونه او نه غوا پئ ۱۲ — سے یعنی د ګمانو تکلیف رسول ۱۲ — سے چونکه هغه د الله تعالیٰ صفات بیان ول نو الله تعالیٰ هغه لوه ترقیامته پورے نیکانو ته مقبول کړو چه په هغه سلام وئیلو هغه ته دعا کوله او د هغه نښتو د کو ۱۲ — سے دا دویم قصه د ابراهیم علیه السلام ده چه هغه د غیر الله د بندګۍ نه خلق منع کول نو هغه په څنګه معبو د او په الله تعالیٰ با ند ے غالب شي ۱۲ — سے چه الله تعالیٰ به ستاسو سره غه او کړي ۱۲ — سے یعنی په تعجب سره هغه او کتل اسمان ته چه اے خدایه وا شرک به څنګه ختم شي ۱۲

لے یعني طبیعت خراب دے ستاسو د شرک د وجې نه او هغوی دا خیال شو چې دے ناجوړه دے ... او د هغه نه اوړیدو ... متکلم یو مراد دی
او سامو ته ... بل مراد داخلی ... بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ ... او ... د ... بادشاه

النُّجُومِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

ستورو ته - نو ووئیل هغه او دې چې زه ناجوړه یم - نو وګرځېدل واپس شول له هغه نه په شا - نو غلی لاړو د

آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنطِقُونَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ

معبودانو د هغوی ته نو وویل آیا نه خورئ تاسو؟ ولې څه دي تاسو ته چې خبرې نه کوئ تاسو - نو غلی لاړو په هغوی پسې

ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾ قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا

وهل یې په ښي لاس په زور سره - نو راغلل هغه ته په منډه - هغه او وې ویل آیا عبادت کوئ د هغو چې

تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا

تاسو جوړوئ یې - او الله پیدا کړي یئ تاسو او هغه څه چې تاسو کوئ - او وې ویل هغوی جوړه کړئ د ده له پاره ودانۍ

فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

نو وغورځوئ ده لره په اور کې - نو اراده وکړه دوی د هغه سره د مکر نو ماکړل هغوی لره ذلیل

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ

او هغه او وې ویل زه تلونکی یم طرف د رب خپل ته هغه به ما ته لار وښائي - اے ربه او بخښه ما ته نیک

الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ

هلک - نو ما زیری ورکړو هغه ته په هلک صابر سره - نو هر کله چې او رسید دغه هغه سره منډو تلو ته او وئيل

يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ

هغه اے بچیه زه وینم په خوب کې چې زه تا حلالوم نو ته سوچ اوکړه چې ستا څه رائې ده؟ او وې وئيل

يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

اے پلاره او کړه هغه کار چې تا ته حکم شوی دی ته به ما بیا مومې که خدای رضا شي د صابرانو نه -

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾ وَنَادَيْنَاهُ أَن يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿١٠٤﴾ قَدْ

نو هر کله چې دواړه تابع شول او هغه لره یې ارتا کړو په تندي - او موږ ورته آواز او کړو چې اے ابراهیمه! - بې شکه

په دې ... ۱۲ ستے د خلقکم اعمالو الله تعالیٰ خالق دے او انسان کاسب او کسب د قبیح قبیح وي نه خلق د قبیح ... ۱۲ سے یعني هغه اراده او کړه چې دے او سیزي او الله تعالیٰ په هغه باندې اور ګلزار کړو ... د الله تعالیٰ د قدرت علامې وې ... حاجت پوره کوونکي دے نه دے ابراهیم علیه السلام حاجت روا ... د الله نه غواړي ... معلومه شو چې غیب دے معبود نه دے. فَبَشَّرْنَاهُ: ... انتظام نه شو کولے مراد اسمٰعیل علیه السلام دے ... علیه السلام ... معلومه شو چې ذبیح اسمٰعیل دے اسحاق نه دے ... د اسحاق ... الله تعالیٰ فرمائیلی دي: فَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ... یعقوب ... ذبحه کولو ... ۱۲ ۵ ... خوب ... د پیغمبرانو خوب ... وي ... معلومه ... شو ... ذبحه کولو ... مجبور ...

... الله تعالیٰ فرمان ... ذبح ... ابراهیم علیه السلام ... [illegible]
... تعالیٰ ... [illegible]

وياړه د ښکاره ده چې دا خوب حقيقت و ... معلومه شوه چې ابراهيم عليه السلام ته يې دا ونه ويل چې په غيب پوهېږي او ده ته ... ته دا معلومه وه چې د اجازه ... او دې ... د ... کال ... او د قرآن دغه ځای ... قصه هم ... د ... دې ... په ... کړې ... او نه ... دا دوی ... مشکله په ... غالب دی

صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١٠٥ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ

تا رښتيا کړ خوب خپل - زه داسې بدله ورکوم نيکانو ته - يقيناً دا دے

الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝١٠٦ وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ۝١٠٧ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي

امتحان ښکاره - او ما بدله ورکړه د هغه د ذبح دپاره لوئے څاروے - او ما پرېښوده په هغه باندې

الْآخِرِينَ ۝١٠٨ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝١٠٩ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١١٠

په روستو خلقو کښې - سلام په ابراهيم - داسې بدله ورکوو نيکانو ته -

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝١١١ وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ

يقيناً دے زما په ايماندارو بندګانو کښې دے - او ما زېرے ورکړو هغه ته د اسحاق چې نبي به وي د

الصَّالِحِينَ ۝١١٢ وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ ۚ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ

نيکانو نه - او خير مو ورکړو ده له او اسحاق له - او د اولاد د دوی نه څوک نيکان دي

وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ۝١١٣ وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝١١٤

او څوک ښکاره ظالمان دي په ځان خپل - او ما احسان کړے وو په موسی او هارون عليهم السلام

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝١١٥ وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا

او ما بچ کړل دوی له او قوم د دوی له د غم لوئے نه - او ما امداد وکړے ورله نو دوی وو

هُمُ الْغَالِبِينَ ۝١١٦ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ۝١١٧ وَهَدَيْنَاهُمَا

دوی غالب شو - او ما ورکړے وه دوی ته کتاب واضح - او ما ښودلے وه دوی ته

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١١٨ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝١١٩ سَلَامٌ عَلَىٰ

لار برابره - او ما پرېښودے وه په دوی باندې په روستو خلقو کښې - چې سلام دے په

مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝١٢٠ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١٢١ إِنَّهُمَا مِنْ

موسی او په هارون - زه داسې بدله ورکوم نيکانو ته - دوی دواړه زما

لے دا مشهوره قصه ده د الیاس علیه السلام چه دوی هم د توحید دعوت ورکولو او د شرک رد ئے کولو نو دے به څنګه ښیغ
غالب شی ۳ ــــ بعل د صفویت وه څلیریشت گزه دنګ وه ، وخلو رسوه د حغه متجوررندو وو په ده کښے به شیطان خبرے

عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ

ایمان دارو بندګانو نه . او الیاس وه د پیغمبرانو نه . کله چه هغه او د قوم خپل ته

أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾ اللَّهَ

ولے نه ویریږئ تاسو ؟ آیا بلئ تاسو بعل لره او پریږدئ تاسو هغه غوره جوړوونکو نه چه الله دے

رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

رب ستاسو او رب د پلارانو ستاسو مخکنو دے . نو دروغژن ئے کړو هغه نو دوی به حاضر کړے شی دوزخ ته

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾

مګر غوره بندګان د الله نه . او پریخوو مونږ په هغه باندے په روستنو کښے

سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾ إِنَّهُ

چه سلام دے په الیاس باندے . زه د غسے بدله ورکوو نیکانو ته . یقیناً دے وه

مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾ إِذْ

د ایماندارو بندګانو نه . او یقیناً لوط د پیغمبرانو نه وه . کله چه

نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾ ثُمَّ

بچ کړو هغه او خاندان د هغه ټول . مګر یوه بوډۍ چه شوه په پاتے کیدونکو عذاب کښے . بیا

دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾ وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾ وَبِاللَّيْلِ

هلاک کړل نور خلق . او یقیناً تاسو تیریږئ په هغوی باندے په وخت د سحر . او د شپه کښے .

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾ وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾ إِذْ أَبَقَ إِلَى

آیا عقل نه لرئ تاسو ؟ . او بے شکه یونس د پیغمبرانو نه وه . کله چه هغه او تختیدو

الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾ فَالْتَقَمَهُ

جهاز ډک ته . نو حصه ئے او کړه د هغوی سره نو شو د ے پړ . نو تیر کړه ده لره

کولے نو الیاس علیه السلام
منع کوے د بعل د عبادت نه
منع کول نو خلق په الیاس
علیه السلام پسے شو د هغه
د قتل د پاره نو الله تعالیٰ
هغه لره بچ کړو د قتل نه ،
۲ ــــ دا پنځمه قصه ده
چه لوط علیه السلام لره
خو الله تعالیٰ بچ کړو نو هغه
به څنګه متصرف او په الله تعالیٰ
غالب شی هغه خو ښځه بچ
نه شوه بچ کولے او داورته
نه وه معلومه چه د دے ښځه
کافره وه نو معلومه
شوه چه په غیب باندے
پوهه او لوئے قدرت والا
صرف الله تعالیٰ دے او معلومه
شوه چه وسیله د نجات اتباع
د نیکانو ده نه نسبت د نیکانو
سره تعلق دے او کوره چه
د لوط علیه السلام ښځه بچ
نه شوه ځکه چه کافره وه
او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم
تره ابو طالب بچ نه شو ځکه
چه کافر وه نو نجات په شرک
تعلق دے نه صرف شرک ۱۲
۳ ــــ دا شپږمه قصه ده یونس
علیه السلام ته دا معلومه
نه وه چه ما به خلق دریاب ته
غورزوی او نه هغه تختید د
دریاب نه بچ کیدو او نه ئے هیڅ
خبرے ته رسیدلے شو او نه
هغه ځان د کبه نه بچ کولے
شو نو چه الله تعالیٰ خپله فریاد

او کړو نو هغه محفوظ کړو د کبه په ګیډه کښے او بیائے هغه لره بهر او غورزولو او کب و پرے خدائے زر خوف کړو نو د تول
کا روند د الله تعالیٰ وو نو معلومه شوه چه یونس علیه السلام هم بچ وه خو غیب دان او متصرف نه وه نو ځکه به الله باندے غالب کیدے شی ۱۲

الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَلَبِثَ

مچی او هغهٔ شان ملامته کولو - او که دا دَ الله پاکی شوے بیان کړی - نو وے به حصار شوے

فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾ فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

دَ هغه کیډۍ کښې تر ورځې دَ پاڅیدو پورې - نو ما وځے او غورزاوه په خلا ځمکه او دے بیمار وه

وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ

او راوټوکوله ما په دهٔ باندې اونه دَ کدو - او رالیږلے وو هغه لره یو لاکھ خلقو ته

أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾ فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٨﴾ فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ

بلکه زیات وو - نو هغوی ایمان راوړو نو فائده ورکړه هغوی ته تر یو وخت پورې - نو تپوس اوکړه دوی نه

الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ

چه ستا دَ رب دَ پاره جینکۍ دی او دَ دوی لره هلکان دی - یا ما پیدا کړی دی ملائکې ښځې او دوی ورته

شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾ أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ

حاضر وو - خبردار دوی دَ دروغو خپلو نه وائی - چه دَ الله اولاد دے او یقیناً دوی

لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ

دروغ وائی - آیا هغهٔ غوره کړی دی جینکۍ په ځامنو - څهٔ او شو تاسو لره - څنګه غلط

تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٥٦﴾ فَأْتُوا

حکم کوئ تاسو - آیا سوچ نهٔ کوئ تاسو - یا ستاسو دَ پاره دلیل دے ښکاره - نو پیش کړئ

بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ

کتاب خپل که چرې تاسو رښتونی یئ - او جوړ کړے دے دوی په مینځ دَ هغه او دَ پیریانو کښې قرابت

وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٥٩﴾

او معلومه ده پیریانو ته چه دوی به حاضر کړے شی دوزخ ته - پاکی دَ الله ده هغو خبرو نه چه دوی ئې بیانوی

ف یو لاکھ وو مکلف
خلق او ټول نفوس پر زیات ۱۲
ڪے دا زور نه ده چه
ملائکو ته دوی دَ خدائے
لوڼړه وائی یعنی په الله
باندے دروغ ورته وائی
دا څو مره دروغ دی
ملائک نه ښځې دی او نه سړی
یو قوم دے دَ عبادت
دَ پاره دی ڪے دا دَ جناتو
دَ حال بیان دے دویم قول
چه دوی پیریانو لره دَ الله
تعالیٰ مقابل کړی او په هغه
باندے ورته غالب وائی
او خبره په نکل غلط ده
الله تعالیٰ دَ مقابل نه پاک
دے پیریانو ته خو
معلومه ده چه دوی
سرکش به دوزخ ته ځی
نو دوی به څنګه دَ الله تعالیٰ
مقابل او غالب شی ۱۲

ربط

له دا ځنا تو د حال بيان دے مدیم ځل چه شيطانان چا لره ګمراه کولے نه شي دوي نو صرف بد د لسه کوي هغه ګمراه کيږي
ګمراهي اراده او کړي ۱۲ ستے د او صلاتکو د حال ذکر دے دویم ځل چه ملائک د الله تعالى تابعدار دي نه چه په هغه باندے

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَا أَنتُمْ

مګر غوره بندګان د الله - نو يقيناً تاسو او معبودان ستاسو - نه شئ تاسو د

عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ﴿١٦٢﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ

الله نه يو کس ګمراه کولے - مګر هغه څوک چه هغه ځي دوزخ ته - او په مونږ کښې هيڅوک د نوي

مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

هغه لپاره مقام معلوم دے - او يقيناً مونږ په قطار ولاړ يو (درېدونکي) او يقيناً مونږ پاکي بيانوو د الله -

وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾ لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾

او دوي ويل - که وے زمونږ سره کتاب د پخوانو پشان (لکه تورات)

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾ فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

نو مونږ به شوي وے غوره بندګان د الله - نو انکار ئې اوکړو د هغه نه (کله چه راغې) نو دوي به زر پوهه

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ ﴿١٧٢﴾

شي په عذاب - او شوې ده وعده ځمونږ د خپلو بندګانو ته چه پيغمبران دي چه يقيناً هغوي سره امداد اوکړے شي

وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾ وَأَبْصِرْهُمْ

او يقيناً لښکر ځمونږ غالب دے - نو مخ واړوه د دوي نه تر يو وخته پورې - او اوګوره دوي ته

فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ

او دوي به هم اوګوري - آيا عذاب ځمونږ ژر غواړي - نو کله چه راشي ميدان د دوي ته

فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ ﴿١٧٧﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾ وَأَبْصِرْ

نو ډېره بده به سحر د ويرولو شوو - او مخ واړوه د دوي نه تر يو وخته پورې - او اوګوره

فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

دوي به هم اوګوري (انجام ته) پاک دے رب ستا چه رب د عزت دے د هغو خبرو نه چه دوي بيانوي -

غالب دي ۱۲ ستے دا زور نه دے چه دوي هلته آرمان کولو چه زمونږ سره هم دا سے کتاب وے لکه د يهوديانو او نصاراؤ نو کله چه قرآن راغې نو دوي ترې انکار اوکړو ستے دا د عذاب د دنيا بيان دے ۱۲ ستے دا د انبياؤ د حال بيان دے دويم ځل او زيري هم دے دا حق ته چه انبياؤ لره غلبه حاصله کړه نو د غيبي زوړ امداد کوي د هغه چا سره چه ځما د دين امداد کوي او انبياء په ما غالب نه دي بلکه ځما تابعدار او ما ور سره امداد کړے دے ۱۲ ستے دا زور نه ده مشرکانو ته او د هغوي د پاره د دنيوي عذاب بيان هم دے او ضمناً دا حق ته تسلي ده چه د کافرانو پروا مه ساته او انجام ته ګوره او دوي هم ګوري دا کافران ځما عذاب غواړي نو عذاب چه راشي نو بيا به د دوي خير نه وي ۱۲ ستے دا د ټول سورت حاصل دے چه الله تعالى د مشرکانو د خبرو نه پاک دے د هغه شريک نيشته او نه په هغه څوک غالب شته په ټوله مخلوق کښې لوے مخلوق پيغمبران دي نو هغوي هم چا ته خپلو شر نه شي رسولے د هغوي کمال دا چه کوم عذاب په وخت کښې الله پرې کوي

غير صفات کوم کسان صرف الله تعالى لره ثابت دي چه چا لره ورکوي او چا لره زوړ شي کوي او چا لره عزت ورکوي او چا لره ذلت ورکوي
وغيره وغيره ۱۲

[illegible]

وَسَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۸۱﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۸۲﴾

[illegible]

سُوْرَةُ صٓ مَكِّيَّةٌ ۳۸ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿آياتها ۸۸﴾

(رکوعاتها ۵)

[illegible]

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿۱﴾ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ عِزَّةٍ وَّشِقَاقٍ ﴿۲﴾

[illegible]

كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَّلَاتَ حِيْنَ مَنَاصٍ ﴿۳﴾ وَ

[illegible]

عَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ ۡ وَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿۴﴾

[illegible]

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿۵﴾ وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ

[illegible]

مِنْهُمْ اَنِ امْشُوْا وَاصْبِرُوْا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُّرَادُ ﴿۶﴾

[illegible]

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ۚ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿۷﴾ ءَاُنْزِلَ

[illegible]

عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۭ بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِيْ ۚ بَلْ لَّمَّا

[illegible]

يَذُوْقُوْا عَذَابِ ﴿۸﴾ اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيْزِ الْوَهَّابِ ﴿۹﴾

[illegible]

[illegible]

ے د او د دنیا محمد ابا ببیان نحرے چہ د ے قوموںہ پیغمبر اںو لرہ او نہ منل نو ھلاک شو نو د ئہ شان بہ مخالفین ھلاک کیږی ۱۲ سعت د تسلی
وہ د ای حق تہ چہ څنګہ داؤد علیہ السلام تہ تکلیف رسیدلی وو او خپعقہ لرہ باری تعالیٰ کامیابی ورکړہ و خپے امت د بہ اللہ تعالیٰ

أَمْ لَهُمْ مُّلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝١٠

یا دوی لرہ بادشاهی د اسمانونو او د زمکے دہ او د هغے چہ مینځ د دوی کښے دے نو اوختیژی دی پہ رسیو د اسمانونو کښے

جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ ۝١١ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ

لوئے لښکر دے پہ دغہ مقام کښے ماتے خوړلی دی د ډلو نہ - دروغژن کړی وو مخکښے د دوی قوم

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ۝١٢ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لْئَيْكَةِ

د نوح او عاد یانو او فرعون چہ خاوند د میخونو وہ - او ثمود یانو او قوم د لوط او خلقو د ایکے (رسولان لرہ)

أُولٰئِكَ الْأَحْزَابُ ۝١٣ إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ۝١٤ وَ

دغہ لوئے جماعتونہ وو - دے ټولو دروغژن کړل رسولان نو لرہ نو لازم شو پہ عذاب - او

مَا يَنظُرُ هٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ ۝١٥ وَقَالُوا

نو رښتہ نہ صبر نہ کوی دوی مګر یو آواز تہ چہ وی هغہ لرہ پہ مینځ کښے ایسار وقت - او وائی دوی

رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝١٦ اصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ

اے ربہ زمونږہ زر راکړہ مونږ تہ حصہ زمونږ مخکښے د ورځے د حساب نہ - صبر کوہ پہ هغے چہ دوی وائی

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۚ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝١٧ إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ

او یاد کړہ بندہ زمونږ داؤد لرہ چہ خاوند د طاقت وو یقیناً هغہ رجوع کوونکے وہ - مونږ تابع کړی وو د هغہ غرونہ

يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝١٨ وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ ۝١٩ وَ

چہ پاکی بہ یی بیانولہ د ماښام او د سحر - او تابع کړی وو مارغان راټول شوی ټول هغہ تہ رجوع کوونکی وو او

شَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنٰهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ۝٢٠ وَهَلْ أَتٰكَ

مضبوط کړی وو ملک د هغہ او ورکړے وہ هغہ تہ حکمت او پریکړہ د خبرے - او آیا راغلے دے تا تہ

نَبَؤُا الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ۝٢١ إِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ

خبر د فیصلہ ماروکانو چہ راوختلو پہ دیوال عبادتخانے تہ - کلہ چہ لاړل د داؤد خواتہ نو داؤد ویریدلے د هغوی

شوہ چہ مجبور نہ دے او پہ موږ غالب نہ دے خو ویریږی چہ وایہ څوک ئے وشتانی و مکار نا ګاه) د ظاهری اسبابو د وجہ نہ
نقصان لیدلے تلہ چہ سرے کومار نہ ویریږی ۱۲

تا سرہ او کړی ۱۲ سعت و اولیل نقل کړی چہ داؤد علیہ السلام د دوہ لوئے پیغمبر وہ د غہ معجزہ ئے ورکړے وہ او بادشاهی ورلرہ اللہ تعالیٰ هم ورکړی وہ لیکن هغہ عبد وہ اللہ تعالیٰ تہ محتاج وہ او اجتهادی غلطی ترے شوی وہ نو عتاب ورتہ هم شوی وہ نو هغہ څنګہ چہ اللہ تعالیٰ باندے غالب کیدے شی - یسبحن: یعنی کلہ چہ بہ دہ تسبیح ویلے نو او از ورلرہ اللہ تعالیٰ ورکړی وہ چہ غرونو بہ ورسرہ هم تسبیح ویلہ دا هغہ معجزہ وہ - د الطیر: او مرغان بہ ورتہ هم راجمع شو تسبیح بہ ئے ورسرہ ویلہ ۱۲ سعت دوہ تنہ د داؤد علیہ السلام کرہ تہ پہ دیوال راوختل او خپل دعوہ ورتہ پیش کړہ و نو دہ تہ یو کم شلو کمو ویرہ څاوی ظلم حکم او کړو او چپوس ئے د هغہ نہ او لہ کړو د اجتهادی کمزوری وہ چہ د اغریب بہ رشتیا وائی پہ دے داؤد تہ زور نہ او شوہ د اللہ نہ او هغہ د اللہ نہ معافی او غوښتہ د فاسئلۃ) پہ اجتهادی غلطی مجتهد تہ یو ثواب ملاویږی خو هغہ د پیغمبر نہ او شی تو د جه ورتہ کیږی څکہ چہ شان د پیغمبر لوئے دے ۱۲ شفیع

قَالُوْا لَا تَخَفْ خَصْمٰنِ بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

او وې ویل مه وېرېږه، مونږ دوه فیصله غواړونکي یو چې زیاتي کړې ده یو له مونږ نه په بل باندې. نو حکم وکړه

وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَآ اِلٰى سَوَآءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ اِنَّ هٰذَآ اَخِىْ لَهٗ تِسْعٌ وَّ

په مینځ زمونږ کښې په انصاف سره او زیاتي مه کوه او وښایه مونږ ته برابره لار. یقیناً دا ورور زما دی دده لپاره نهه

تِسْعُوْنَ نَعْجَةً وَّلِىَ نَعْجَةٌ وَّاحِدَةٌ فَقَالَ اَكْفِلْنِيْهَا وَعَزَّنِىْ فِى

نوي ګډې دي او ما لره یوه ګډه ده. دا وایي چې حواله کړه ما ته دغه یوه او غالب شو په ما باندې په

الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ اِلٰى نِعَاجِهٖ ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا

خبرو کښې. او وې ویل داؤد یقیناً ظلم کړی دی په تا باندې په غوښتلو د ګډې ستا ملاوولو ته د ګډو دده سره او یقیناً ډېر

مِّنَ الْخُلَطَآءِ لَيَبْغِىْ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا

شریکان زیاتي کوي ځینې په ځینو نورو باندې مګر هغه خلک چې ایمان راوړی دی او کړي دي

الصّٰلِحٰتِ وَقَلِيْلٌ مَّا هُمْ ؕ وَظَنَّ دَاوٗدُ اَنَّمَا فَتَنّٰهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهٗ وَ

نیکۍ او دوی ډېر کم دي. او ګمان وکړو داؤد چې امتحان وکړو په هغه نو بخښنه یې وغوښته د رب خپل نه او پرېوت

خَرَّ رَاكِعًا وَّاَنَابَ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهٗ ذٰلِكَ ؕ وَاِنَّ لَهٗ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَ

او رکوع کښې او رجوع یې وکړه. نو معاف مو کړه هغه ته دا خبره. او یقیناً هغه لره زمونږ په نزد مرتبه ده

حُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٢٥﴾ يٰدَاوٗدُ اِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيْفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ

او ښه ځای د ورتلو. اے داؤده! ما ګرځولی یې ته لره خلیفه په زمکه کښې نو حکم کوه په مینځ د

النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ

خلقو کښې په انصاف سره او مه ځه په خواهش پسې نو غلط به کړي تا له لارې د الله نه. بې شکه

الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ

هغه خلق چې ګمراه کېږي د لارې د الله نه دوی لره عذاب سخت دی په سبب د هېرولو د ورځې

ته چې ته خلیفه یې نو ښه
تحقیق کوه. علي کرم الله وجهه
فرمائي چې ما ته نبي کریم صلی
الله علیه وسلم ارشاد وکړو
چې کله دوه کسان درته راشي نو
څو چې دواړو ته غوږ دې نه وي
نیولی او نه یې فیصله کړې
شک نه دی. خلیفه هغه
ته وایي چې په حقه سره
د خلقو ترمینځ فیصله کوي او په
حقه هغه لره ورکوي
... غلط قصه مشهوره
ده د بني اسرائیلو نه. نو
علي کرم الله وجهه فرمایي
چې کوم څوک دا قصه بیانوي
نو هغه ته به سزا ورکړم
... انبیاء علیهم
السلام پاک دي ١٢
... معلومه
شوه چې عبادت د الله
تعالی توفیق دی
نو سړی به شکر ګذار
وي په خپل عبادت ١٢

له دا دليل عقلي دے ١٢ ته دا د عذاب او آخرت بيان دے ١٢ ته دا ازورنه ده ١٢ ته دا دليل وحي دے يعني
قرآن هم دا اعلان کوي چا د کتاب په حکم پويږي لوی دے څوک د کوي مسئلې پاره لوی د بادشاه را ليکلې دے لوي پيغمبر ته

الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَٰلِكَ ظَنُّ
د حساب - او مانه دې پيدا کړي آسمان او زمکه او هغه شے چه په مينځ د دواړو کښې بے فائده - دا خيال
الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ
د هغو کسانو دے چه کافران دي - نو عذاب دے کافرانو له د اور - آيا جوړ به کړو هغو له چه
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ
ايمان راوړي او کوي نيکي پشان د هغو چه وران کوي په زمکه کښې يا جوړ به کړو نيکان پشان
كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو
د فاجرانو؟ - دا لوئے کتاب چه راکړے مونږه تا له برکتي دے چه سوچ او کړي دوي په آيتونو د ده او څه پوه شي خاوندان
الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ إِذْ
د عقل - او ما وبخښلو داود ته سليمان ۳ ښه بنده وه - رجوع کوونکے وه الله ته - کله چه
عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾ فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ
پيش شو ورته بيګاه خاص اسونه کړه - نو هغه اووے چه ما ښه اوګڼلو مينه
الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾ رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ
د مال د پاره د ياد د رب خپل نه - تر دې چه پټ شو هغه اسونه په پرده کښې - نو دوي دا بيا کړئ ما ته نو شروع
مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ
شو چه پاکولے پنډۍ او څټونه د هغو - او يقيناً امتحان او کړو مونږ سليمان او ما واچولو په
كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا
کرسۍ باندې يوه بوتۍ دوم مړ - بيا هغه توبه کار شو - هغه اووے اے ربه ما اوبخښه او راکړے ما ته داسے بادشاهي
يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾ فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ
چه نه وه مناسبه د يو کس د پاره ما نه پس - يقيناً ته يې ډير بخښونکے - نو ما تابع کړه د هغه هوا

ع ٢

نو د خير و نو نه ټوک دے چه ما قرآن يکښې سوچ او کړي نو کم عقل خلق پکښې سوچ نه کوي چه د الله تعالی وحدانيت ترے نه معلوم کړي ١٢ ته دا دليل نقلي دے د سليمان عليه السلام نه چه سليمان عليه السلام پيغمبر وه خو په الله تعالی باندے غالب نه وه بلکه د الله تعالی عبد وه او الله تعالی په هغه امتحان کړے وه ١٢ ته د جهاد د پاره هغه د اسونو حاضر کښته نو په ماز يګر کښې تاخير ته نو هغه اووے چه زه د اسونو سره محبت د الله تعالی د پاره کوم د هغه عبادت دے نو دا اسونه بيا واپس کړئ نو د هغو څټونه او پنډۍ هغه پاکولے ١٢ ته سليمان عليه السلام نا جوړه شو او يوه بوتی په تخت پرته وه نو هغه توبه او ويسته نو الله تعالی هغه جوړ کړو (انور شاه صاحب) ١٢ ته دا دے بادشاهي ذکره چه هغه مانه دوستو د بل چا د پاره مناسب نه وه ځکه چه زه خو معصوم يم او نور خلق بيا په داسے بادشاهي باندے ګمراه کيږي ١٢ (مولانا رومي صاحب) ته نو ما د هغه سوال

سوال قبول نه - او ما هوا د هغه تابع کړه د هغه به حکم چليده چرته چه به ئے اراده وه ١٢ ١٢ ١٢ ١٢

له لیکن حضرت په توکړي چو پر دل او په حضو بر ئے خپله ګذاره کوله ۱۲ ۳ د دنیا د بادشاهی نه علاوه حضرت له د الله تعالیٰ
په دربار کښې لوئے منصب وه ۱۲ ۴ واوریم دلیل نقل دے چه ایوب علیه السلام مرته او کوره په ایوب علیه السلام د الله تعالیٰ

تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَآءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾ وَالشَّيٰطِينَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَّ

چه تلله په حکم د حضرت سره نرمه چرته چه د حضرت اراده به وه - او ماتابع کړل د ده شیطانان لره هر قسم عمارتونه

غَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾ وَّاٰخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿٣٨﴾ هٰذَا عَطَآؤُنَا فَامْنُنْ

جوړونکي او غوطه وهونکي - او نور ئے لره جوړ په زنځیرونو کښې - دا انعام زمونږ دے نو احسان کوه

اَوْ اَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾ وَاِنَّ لَهٗ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٠﴾

یا ئے منع کړه بے حسابه - او بے شکه د حضرت زمونږ سره مرتبه ده او ښه ځائے د ے

وَاذْكُرْ عَبْدَنَآ اَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الشَّيْطٰنُ بِنُصْبٍ

او یاد کړه بنده زمونږ ایوب لره کله چه حضرت آواز او کړو رب خپل ته چه ما ته رسولے دے شیطان تکلیف او

وَّعَذَابٍ ﴿٤١﴾ اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ هٰذَا مُغْتَسَلٌۢ بَارِدٌ وَّشَرَابٌ ﴿٤٢﴾ وَ

عذاب لره - او اووهه خپله خپه د ځمکې دا چینه د غسل دپاره یخه او د څکلو ده - او

وَهَبْنَا لَهٗٓ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

ما او باخښه حضرت ته اهل د حضرت او د هغوئ مثل هغوئ سره د خپل مهربانئ نه - او دپاره د نصیحت عاقلانو ته

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِّهٖ وَلَا تَحْنَثْ اِنَّا وَجَدْنٰهُ صَابِرًا

او واخله په لاس کښې شوبے نو او ووهه پرې ځان او قسم مه ماتوه - ما موندلے وه هغه لره صبر کوونکے

نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿٤٤﴾ وَاذْكُرْ عَبْدَنَآ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ

ښه بنده وه - یقیناً هغه رجوع کونکے وه - او یاد کړه زمونږ بندګان ابراهیم او اسحاق او یعقوب

اُولِي الْاَيْدِيْ وَالْاَبْصَارِ ﴿٤٥﴾ اِنَّآ اَخْلَصْنٰهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾

چه څاوندان د قوت عمل او علم - یقیناً ما دوی لره ممتاز کړي وه په خاصه خبره سره چه یاد د قیامت وه

وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْاَخْيَارِ ﴿٤٧﴾ وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيْلَ وَالْيَسَعَ

او یقیناً دوی زمونږ په نزد غوره او نیکان وه - او یاد کړه اسمعیل او یسع

امتحان وه چه حضرت لره الله تعالیٰ ناجوړه کړے وه نو حضرت خوښان نه شو چو پرولے او نه د حضرت په الله تعالیٰ باندې ګیله وه او نه په الله تعالیٰ باندې عقاب وه ۱۲ ۳ په غسل سره ظاهري مرض او په څکلو سره د ننه مرض ختم شو ۱۲ ۵ د حضرت اولاد مړ شوے وه نو دومره اولاد ورله الله تعالیٰ ورکړو دا د حضرت نذر نه وه ځکه چه الله تعالیٰ مهرباني وه او د نصیحت دے عاقلانو ته چه څوک د ښیل مولا خبره منی نو الله تعالیٰ ورسره ډیره مهرباني کوی ۱۲ ۶ د شیطان ورغلولو ورغلوے ابلیس د ده ښځه ته او وے چه ستا ونکئ د عمارت په نوم بیژنه ذبح کړه نو ایوب علیه السلام خفه شو او وے چه زه به تا سل کلکه ووهم نو دا حیله ورته الله تعالیٰ ورکړو ۱۲ ۷ ځکه چه عمارت خو دا بیس زرم وے چې الله تعالیٰ حضرت ته ښکل حق او بخلو دا د حضرت خصوصیت وه - د ایوب علیه السلام د ښځې نوم رحمت بنت افرائیم بن یوسف علیه السلام (تفسیرونه) ۱۲ ۸ ګس واحس دلیل نقل دے د ابراهیم علیه السلام او د نورو پیغمبرانو چه دوی غوره وو او نیکان په الله تعالیٰ باندې غالب نه وو او دوی د قیامت نه ویریدل ښکلان دي وو غالب نه وو په الله تعالیٰ

که واحس دلیل نقل دے د اسمعیل علیه السلام او د نورو پیغمبرانو چه دوی اکثر غوره وو او په الله تعالیٰ باندې غالب نه وو ۱۲

ع ۴

وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾ هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ

او ذوالکفل - او دوی ټول د نیکانو د ډول نه وو - دا نصیحت دی - او بېشکه متقیانو لره ښه ځای د

مَآبٍ ﴿٤٩﴾ جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾ مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ

ورتګ - چې باغونه د همېشه اوسېدو دي - پرانستي به وي د دوی دپاره دروازې - تکیه به وهي په ګولي دي به په هغو کښې

فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾ ۞ وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾

طلبګار به وي د ډېرو مېوو او شراب - او د دوی سره به وي په نازکتو کښې هم زولې جینکۍ وي -

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾

واحقه شي دي چې تاسو سره وعده شوې وه د ورځ حساب دپاره - یقیناً دا زمونږ رزق دی نیشته ده لره ختمېدل

هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾

دا خو شو - او یقیناً د شریرانو دپاره ناکاره ځای دی - چې دوزخ دی - ورننوځي به په هغې کښې - نو ناکاره ځای دی -

هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾ وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾ هَٰذَا

دا دي څکي ټولو او ګرمې اوبه او زوې دي - او نور عذاب دې په شان دهغه قسم قسم - دا فوج

فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ ۖ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ ﴿٥٩﴾ قَالُوا بَلْ أَنتُمْ

دی چې ننوځي تاسو سره دوزخ ته به زور سره - دوی دې بې خیره راشي - یقیناً دوی ننوځي اور ته - او به وائي دوی بلکه تاسو

لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۖ أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۖ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾ قَالُوا رَبَّنَا مَن

دې بې خیره راشئ - تاسو مخکښې تیار کړې دا اور مونږ لره - نو ناکاره ځای دی - دوی به وائي چې ای ربه زمونږ چا چې

قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾ وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ

مخکښې تیار کړې مونږ لره دا اور نو زیات کړه هغه لره عذاب دوچنده په اور کښې - او به وائي دوی له نه وینو

رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾ أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ

هغه سړي چې مونږ ګڼل هغو لره ناکاره - آیا کړي وو مونږ په هغو پورې توقې یا کږې شوې دي له هغو

له دا ازېږي دي ١٢
٢ له دا د عذاب دا آخرت بیان دی ١٢
٣ له هغه جماعت مومنان دلته نیشته مونږه خو هغوته بد وي یا شته خو مونږه ئې نه وینو ١٢

لـه واړه توحيد مسئله ده روستو دلائلو عقليو او نقليو نه چه پيغمبران د الله تعالی په دربار کښې عاجزي کوي او امتحان کښې شوي وي نو څنګه متصرف کوونکي او برکت ورکوونکي او په الله غالب شي نو صفا ده معلومه شوه چه حاجات بغير د الله نه روا ندي الله وحده لا شريک نيشته ١٢

الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾ إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَ

زمونږ سترګې - يقيناً دا خبره حقه ده چه جګړه د دوزخيانو ده - او وايه چه بيشکه زه ويروونکې يم

مَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

او نيشته اِله سِوا الله يو غالب دے - چه رب د آسمانونو او د زمکې او د هغه څه چه په

بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

مينځ د دواړو کښې دے هغه زبردست او بخښونکې دے - او وايه چه دا توحيد لويه خبره ده - تاسو ترينه تاوېدونکي يئ

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ

نيشته ما لره څه علم په جماعت لوئے باندې کله چه دوی جګړه کوي - وغه وحي ما ته کيږي مګر

إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا

زه ويروونکې ښکاره يم - کله چه او وې رب ستا ملائکو ته چه زه پيدا کوونکې يم بشر لره

مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ

د خاورې نه - نو کله چه هغه برابر کړم او پوکې کړم په هغه کښې روح د خپل طرفه نو شئ هغه ته

سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ

سجده کوونکي - نو سجده او کړه ملائکو ټولو په جمع سره - بې د ابليس نه - تکبر ئې او کړو

وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ

او شو د کافرانو نه - او وې الله اے ابليسه ته څه منع کړے د سجدې نه هغه ته چه ما پيدا کړے

بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي

په خپل لاس سره - آيا اوس ځان غټ دې ګڼړو يا يې ته پخوا تکبر کوونکو - نو هغه او وې چه زه غوره يم د هغه نه پيدا

مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾

کړے دې ما لره د اور نه او پيدا کړے دې هغه د خاورې نه - او وې الله چه اوزه د جنت نه يقيناً ته مردود دے -

۲ له واړه توحيد مسئله لويه خبره ده ١٢ ۳ له اعتراض کوي کفار چه ته ځان ته نبي وائې نو مونږ ته غيب خبرې وايه نو الله تعالی نبي کريم صلی الله عليه وسلم ته فرمائي چه دوی ته وايه چه په غيب باندې خبر نه يم البته ما ته وحي کيږي چه خلق او ويروه د ګناه نه ١٢

۴ له دا بيان د حال د ملائکو دے چه هغوی تابعوي نو غالب به څنګه شي په الله تعالی باندې ١٢

۵ له دا بيان د حال د شيطان دے چه ابليس خو ومره عبادت کړے وه نو د قصور د وجې نه مردود شو نو دے به څنګه غالب شي په الله تعالی باندې ١٢

٦ له اوس دې تکبر او کړو که پخوانے متکبر ئې نو ابليس او وې چه زه پخوانے بنده يم ١٢

ع ۱۲

له يعني تر قيامته پورې صرف لعنت دے بيا به سره د لعنت نه نور عذاب هم شروع شي ۱۲ ‏ ‎٢ تر دوې شيطان پورې چه پکښې خلق بيا ژوندي شي نو بيا خو مرګ نيشته نو الله تعالی ورته او وې چه ته هم تر اولے شپيلئ پورې ژوندے يې بيا به مرے ۱۲

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ۝ قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ

او بې شکه په تا باندې زما لعنت دے تر ورځې د جزا پورې ـ وئيل هغه چه اے ربه مهلت راکړه ماته تر ورځے

يُبْعَثُونَ ۝ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ۝ إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝

د بيا پورته کيدو ديوګ ـ او وې الله يقيناً ته مهلت ورکړے شوے يې ـ تر ورځے د وخت معلوم پورې ـ

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ۝

او وې نو ما ته قسم دے ستا په عزت چه غلط به کړم دوی ټول ـ مګر بندګان ستا د دوي نه چه غوره دي

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ۝ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ

او وې الله ټيک ده دا خبره او زه حقه وايم چه ډک به کړم جهنم ستا نه او د هغو نه چه تابعداري کوي ستا د دوي نه

أَجْمَعِينَ ۝ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ۝

ټول ـ او وايه نه غواړم تاسو نه په دے مزدوري او نه يم د هغه جوړونکو نه ـ

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ۝

نه دے دا قرآن نصيحت دے عالم لره ـ او تاسو به پوهه شئ په خبره د ده پس د يو وخت نه ـ

سُورَةُ الزُّمَرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ سَبْعُونَ وَخَمْسُ آيَاتٍ ثَمَانِ رُكُوعَاتٍ

ايتونه (٧٥) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان نهايت رحم کوونکے دے (اوه اويا ۸) (رکوع کانې ۸)

تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝ إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ

نزول د دے کتاب د الله نه دے چه زبردست او حکمت والا دے ـ ما رالیږلے د تا ته کتاب په

بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ۝ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ

رښتيا نو عبادت کوه د الله خالصه کړه حقه لره بندګي ـ واوره صرف الله لره ده صافه بندګي ـ

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى

او هغه خلق چه جوړ کړي دي سوا د الله نه خپل امداد يان دوائي چه) مونږ د دوي بندګي نه کوو مګر د دے دپاره چه ورسوي

ـ٣ په حديث کښې دي چه ابليس او وې چه الله ما ته ستا په عزت قسم دے چه زه به ستا بندګان ترغيب ګمراه کوم تر څو چه روح ئے د دوي په جوسه کښې وي نو الله تعالیٰ او فرمائيل چه ما ته دے قسم دے په خپل عزت او جلال چه زه به د دوي بخښنه کوم چه ما نه بخښنه غواړي ۴ ـ ښکه دا د ټول سورت سره لوړي چه مزدوري درنه نه غواړم ۱۰ ـ د ما شرح له جوړ بلکه د الله صرف نصيحت دے نو وولے نه منئ ليکن د دے په خبره به روستو پوهه شئ ۱۲ ـ ۵ ـ پس د سبا او قبل د مومن نه زمر د نزول د هجرت حبشه نه مخکښې ـ په ترتيب قرآني کښې (۳۹) او په نزول کښې (۵۹) دے د سورت زمر مقصد دا دے چه حاجات صرف د الله تعالی نه غواړي ځکه چه دے متصرف دے او په دوي څوک غالب نيشته او حاجت چه دوي غالب والئ په صفتونکا ليفه راغلي دي ـ دا مسئله ده په خپو او په فاطر کښې خو په صورت کښې تفصيل چه متصرف في الامور او شفيع قهري نيشته نو حاجت د الله نه غواړي او په فاطر کښې چه شفيع قهري ولي البرکت او برکات د هغه ده نيشته نو حاجات د الله نه غواړئ

ـ٦ ـ د الوهيت بيان دے چه دا سورت د زبردست الله د طرف نه راغلے دے نو دا خبره را ومنئ ۱۲ ‏ ‎٧ ـ دا د سورت مقصود ي خلاصه دے چه حاجات به صرف د الله تعالی نه غواړئ (فائده) يحيی بن معاذ فرمائي چه اخلاص تميز د پاتے په صفحه ۷۶۲)

ركوع ٥ ١٤

وقف لازم

دپاڼې ۵۹ صفحې نه پ ډ عمل دے د هیڅ هم نه لګه تمیز د میوې و بیخ او د خوشالي خوند. علم بے د عمل په حسب د وړه ده او عمل بے د اخلاص نه هسې تکلیف دے. او نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائلي کله د روژه دار ثواب صرف تنده وي ۱۲ شے دارو ردوه

اللهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ

موږ د الله ته ډیر نږدې کړي. یقینا الله به فیصله اوکړي په مینځ د دوی کښے په هغه شي کښے چه دوی پکښے اختلاف کوي

اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾ لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

بے شکه الله نه ورکوي هغه چاته هدایت چه دروغجن او ناشکره وي. که اراده وکړي الله چه جوړ کړي ځان له ځوی

لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

نو غوره کړي به یې ورځنې د هغو نه چه پیدا کړي یې هغه چه الله خوښه وي. هغه پاک دے الله، او هغه الله یو غالب دے

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ

پیدا کړي دي الله آسمانونه او زمکه په رښتیا سره. رانغاړي شپه په ورځ باندې او رانغاړي

النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ

ورځ په شپه باندې او په کار لګولي دي نمر او سپوږمۍ. هر یو روان تر نیټې مقررې پورې.

أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ

خبردار الله زبردست او بخښونکي دے. پیدا کړي یې تاسو له یو نفسه بیا یې پیدا کړے ده د

مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ

هغه نه جوړه د هغه او پیدا کړي دي تاسو له د څاروو نه اته اقسام. پیدا کوي تاسو له

فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۚ

په ګیډو د میندو کښے یو قسم بیا بل قسم په درې تیرو کښے.

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾ إِنْ

دا الله دے چه ستاسو رب دے صرف د هغه بادشاهي ده نشته بل اِله سوا د هغه نو چرته واپس کیږئ تاسو. که

تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۖ وَإِنْ

کفر کوئ تاسو نو یقینا الله بے پرواه دے ستاسو نه. او نه خوښوي خپلو بندګانو لره کفر. او که

چه بے د الله نه بل چاته جنبل اعدادیان والی چه دوی عابد موږ د الله تعالی ته رسو ۱۲ م

۲ د دې نه پس که الله تعالی د ځان د پاره ناټ او نازولي پیدا کولے نو د هغه اختیار دے چا ته چه هغه پیدا کولے نو هغه به وه خو دے کافر نو چاټ چه تاسو ناټ او شخیر غالب او نازولي وایئ نو دے د کومه ناټ شو بلکه الله تعالی د ناټ نه پاک دے ځکه ناټ د محتاج وي او الله تعالی خو یو غالب دے د هغه ناټ ته ځه حاجت دے او یو هغه څوک غالب نیشته

۳ دا د وحدانیت اول دلیل دے عقلي یعنې دے تصرفات ته اوګورئ په دې الله تعالی څوک غالب نیشته په تصرفاتو کښے او په برکت ورکولو کښے البته که څوک توبه او باس د شرک نه نو الله تعالی غفار دے ۱۲

۳ دا دویم دلیل دے یعنې آسمان او زمکه پریږده خپل ځان ته اوګوره چه تا د الله تعالی لویه قدرت معلوم شي په دومره لویه طاقت بنده څوک نه شي غالب کیدے ۱۲ خلق منها: یعنې د هغه د جنس نه. ثمانیة ازواج: تفصیل په سورت انعام آیت ۱۴۳، ۱۴۴ کښے دے.

خلقا من بعد خلق: تفصیل په سورت مؤمنون آیت ۱۴ کښے دے. فی ظلمات ثلث: ګیډه او رحم او مشیمه. ذلکم الله: وانیجه ده: لا اله الا الله، واضحه ده یعنې واضح کوي کار روزنه صرف الله تعالی کوي خو صرف دے حاجت پوره (پاڼې په صفحه ٦٦١)

(پاتې د صفحې ٦٦٠ نه) کوو نکي دے او برکات ورکوونکي دے په دې څوک غالب نېشي ۱۲ ـ کله وا د عذاب د آخرت بیان دے

تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم

او که تاسو احسان منئ نو خوشحاله به شي په تاسو باندې - او پورته نه کړي پورته کوونکي بوج د بل چا - بیا رب ستاسو

مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

ته واپس ستاسو دے نو خبر به کړي تاسو لره په عمل ستاسو باندې - یقیناً الله پوهه دے د زړونو په خبرو باندې

وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً

او کله چه او رسي انسان ته تکلیف نو سوال کوي د رب خپل نه چه واپس کیږي هغه ته بیا کله چه ورکړي هغه

مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلَّ

نعمت د خپل طرف نه نو هیر کړي هغه حالت چه دعا یې الله لره په طرف د هغه کړو او جوړوي الله لره مقابل

عَن سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

چه غلط کړي خلق د لارې د الله نه - او وایه فائده واخله په کفر خپل سره لږ زمانه - یقیناً ته دوزخي یې

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو

آیا هغه څوک چه بندګي کوي په حصو د شپه کښې په سجده او په ولاړه وېرېږي د آخرت نه او امید کوي

رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ

د مهربانۍ د رب خپل - او وایه آیا برابر دي هغه خلق چه پوهیږي او هغه خلق چه نه پوهیږي -

ع ١
١٥
إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾ قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ

بے شکه سوچ کوي عاقلان - او وایه اے زما بندګانو مؤمنانو ووېرېږئ د رب خپل نه

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا

هغو لره چه نیکي کوي په دې دنیا کښې خوشحالي ده - او زمکه د الله اراخه ده - بے شکه

يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ

پوره ورکوله کیږي صابرانو ته ثواب د هغوی بے شماره - او وایه چه ما ته حکم شوی دے چه عبادت به کوم

یعنی که تاسو کفر کوئ نو څان به خراب کړئ الله تعالیٰ خو بے حاجته دے ۱۲ (روح وغیره)
لـه یعنی که تاسو د الله تعالیٰ احسان منئ نو خدائے تعالیٰ وا خېره خوشحالیږي ستاسو د پاره د هغه د چا شکر ته حاجت نېشي الله تعالیٰ ته هر څه معلوم دي ستاسو فیصله به او کړي د هر چا خپل عمل دے ۱۲ ۱۲
ټـه دا ذورنه ده یعنی د تکلیف په وخت د الله تعالیٰ نه سوال شوي او د آرام په وخت شرک کوي او نور هم مشرکان کوي ۱۲
ٿـه دا د موحد او مشرک مقابله ده ۱۲ ۱۲
ٿـه دا ترغیب او بشارت دے ۱۲
عـه پښتان د هغه چا وي چه دا سے مزدے نا ۱۲
ڝـه وا ولیله دے چه ما ته حکم شوے دے چه زه به صرف د الله تعالیٰ بندګي کووم او اول نمبرا و که نا فرماني او کړم او د احکام او نه منو نو بیا د عذاب نه وېرېږم نو که تاسو اېمن چه والسلام مه بیا نو ه ځکه چه د دے نه شر جوړېږي نو شر دے جو پرشي څه په بیان کښې مجبور ره یم بے د بیان نه حق نه پښکاره کیږي ۱۲

سلہ دا د سورت د مقصد د پارہ دوبارہ ذکر دے چہ عبادت بہ صرف د اللہ تعالیٰ کوئی ۔ سلہ دا د عذاب د آخرت بیان دے چہ څوک د غیر اللہ عبادت کوی او هغه ته خیر رسی وئیلے وائی نو هغوی به په آخرت کښې به اورکښې وی ۔ سلہ دا زیرے دے مونږ که

اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّيْنَ ۝ وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ قُلْ

صرف د اللہ خالص کوم به هغه لره بندگی ۔ او ماته حکم شوی دے چه شم اول حکم منونکے ۔ او وایه

اِنِّيْٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝ قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ

زه ویریږم که نافرمانی اوکړم د رب خپل نه د عذاب د ورځے لوئے نه ۔ او وایه صرف د اللہ عبادت کوم

مُخْلِصًا لَّهُ دِيْنِيْ ۝ فَاعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ ۗ قُلْ اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ

خالص کوم هغه لره بندگی ۔ نو تاسو عبادت کوئ د هغوی ته چه خوښه وی سوا د اللہ نه ۔ او وایه بے شکه

الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ

بربادو هغه خلق دی چه نقصان ئے رسولے خپل ځانونو ته او خپلو اهلو ته په ورځ د قیامت ۔ خبردار دا تاوان دے

الْمُبِيْنُ ۝ لَهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۗ ذٰلِكَ

ښکاره ۔ دوی لره به پاسه د دوی نه وریځے د اور وی او لاندے د دوی نه وریځے وی ۔ په دے

يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهٖ عِبَادَهٗ ۗ يٰعِبَادِ فَاتَّقُوْنِ ۝ وَالَّذِيْنَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوْتَ

سره ویروی اللہ بندگان خپل ۔ اے زما بندګانو نو زما نه ویریږئ ۔ او هغه خلق چه ځان بچ کوی د عبادت د

اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَاَنَابُوْٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝ الَّذِيْنَ

شیطان نه او واپس کیږی اللہ ته د دوی د پاره خوشخبری ده نو مبارکی ورکړه زما هغو بندگانو

يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدٰىهُمُ اللّٰهُ

چه اوری خبره نو منی هغه خائسته خبره ئے ۔ دوی هغه خلق دی چه خوښ ورته کړے ده اللہ

وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝ اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۗ

او دوی عاقلان دی ۔ آیا هغه څوک چه ثابت شویدے په هغه حکم د عذاب

اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ۝ لٰكِنِ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ

آیا ته به بچ کولے شے هغه څوک چه په اور کښې دی ۔ لیکن هغه خلق چه ویریږی د رب خپل نه د دوی د پاره بالاخانے دی

چه څوک ځان د شرک نه بچ کوی او صرف د اللہ تعالیٰ عبادت کوی نو د هغو د پاره زیرے دے دوی ته د اللہ تعالیٰ هدایت دے او دوی عاقلان دی ۔ سلہ د اللہ تعالیٰ قول خیر دے خائسته دے ۔ سلہ دا د عذاب د آخرت بیان دے یعنی په هغه چا چه حکم د عذاب اوشی نو ته هغه نه شے بچ کولے ۔ سلہ دا زیرے دے په حدیث شریف کښې دی چه په قیامت کښې به مؤمنانو د بالاخانو خلق داسے وینی لکه د آسمان ستوری چه ښکاریږی په کنارو د آسمان کښې نو اصحابو تپوس اوکړو چه دا به منزلونه د انبیاؤ وی نو نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم اوفرمائیل نه دا به د مؤمنانو منزلونه وی ۔ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۴

له دا ورېم ولېل دي يعنې په دومره لوي قدرت والا باندې څوک نه شي غالب کېدلی ۱۲ ۵ په دې کښې مقابله ده د مؤمن او د مشرک يعنې د چا سينه چه الله تعالیٰ اسلام ته بېرته کړې وي هغه پښتانه د مشرک نه دي (فائده) د شرح صدر تفصيل

فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ

د پاسه د هغو نورې بالا خانې دي جوړې کړې شوې بهيږي د لاندې د هغو وېالې ـ وعده د الله ده ـ خلاف نه کوي

اللَّهُ الْمِيعَادَ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي

الله د وعدې خپلې ـ آيا نه گورې ته چه الله راوري د آسمان نه باران نو هغه ننباسي په رگونو د

الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا

زمکې کښې بيا راوباسي په هغه سره فصل چه مختلف وي رنگونه د هغو بيا تيار شي نو بيا گورې ته زېړ

ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ أَفَمَن

بيا ئې کړي هغه ټوټې ټوټې ـ بې شکه په دې کښې نصيحت دی عاقلانو ته ـ آيا هغه څوک

شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ۚ فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ

چه بېرته کړې الله سينه د هغه اسلام ته نو هغه په رڼا د رب خپل وي ـ نو هلاکت دی هغو له چه

قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ

زړونه ئې سخت وي د ياد د الله نه ـ دوی په ښکاره غلطۍ کښې دي ـ الله نازل کړې ده ښائسته

الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ

خبره چه کتاب دی چه يو شانته دي بيا بيا ئې ذکر کېږي خبره ـ زيږېږي د هغه نه غونې پوستونو د هغو

يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ

چه ويرېږي د رب خپل نه بيا نرمې کيږي څرمنې د هغو او زړونه د هغو ياد د الله ته ـ

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ

دا خو لار د الله ده خوښه کوي ئې په دې سره هغه چا ته چه رضا ئې شي او چا له ئې چه غلط کړه الله نو نشته

مِنْ هَادٍ ۝ أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَقِيلَ

هغه ته خوک لار ښودونکی ـ آيا هغه څوک چه ځان بچ کوي په مخ سره د بد عذاب نه په ورځ د قيامت ـ او وبه ويلی

په حديث شريف کښې دا دي چه د هغه د دنيا سره محبت نه وي د آخرت سره ئې محبت وي او د مرگ تياری کوي ۱۲ ۳ د دا د عذاب د آخرت بيان دی ۱۲ ۴ دا دليل دی چه زړه د ځان نه نه دی بلکه د الله تعالیٰ خاشته خبره ده د دېوبند تصديق کوي او مضامين ئې بيا بيا ذکر کيږي چه مخلصين دا قرآن واوري په هغو ئې رنگ شي او او ويريږي او تسلي ئې وشي د الله تعالیٰ په وحدانيت دا د الله تعالیٰ هدايت دی د انابت والا خلقو ته کوي او ضديانو الله تعالیٰ گمراه کوي نو هغوی د هدايت نه محروم وي ۱۲ ۵ تقشعر دا جذبه په روحانيه رحمانيه ده دا بلا اختياره راځي او علامه د قوت د واردا او د ضعف د مورد ده يعنې سړی کمزوری وي لکه د وفات د نبي کريم صلی الله عليه وسلم نه چه په عمر جذبه راغلې وه او په ابوبکر نه وه راغلې ـ او بله جذبه جسمانيه شيطانيه ده د دې ابتداء اختياري وي او بيا روستو غير اختياري شي دا په بې عقيدا نو ملنگانو او پيرانو راځي دا د شيطان په لاس وي او په خلوت کښې نه وي بلکه د خلقو په مخ کښې راځي ۱۲

۶ دا د موحد او مشرک مقابله ده يعنې عذاب به د مشرک په مخ لږي نو دی کله پښتانه د موحد دې چه مونږ به کوي په جنت کښې ۱۲ ۷ دا د عذاب د دنيا او د آخرت بيان دی ۱۲

لہ دا زورنہ دہ یعنی پہ قرآن کښے اللہ تعالیٰ وضاحت د حق د پارہ قسم قسم متلونہ ذکر کړی دی او قرآن عربی صاف ژبہ دہ لیکن دوی بیا هم نارواکوی ۲۷، ۲۸ سے دا د موحد او د مشرک مثال دے د موحد صرف یو دردے د اللہ تعالیٰ او مشرک پہ

لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٢٤﴾ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

شی ظالمانو تہ چہ او څکئ بدلہ د کسب خپل - دروغجن کړی وو هغوی چہ مخکښ د دوی نہ وو

فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٥﴾ فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ

(رسولان) نو راغے دوی ته عذاب د ځائی نہ چہ دوی پرې خبر نہ وو - نو ورکول دوی ته اللہ شرمول

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾

پہ ژوند د دنیا کښے - او عذاب د آخرت لوئے دے - آرمان کہ دوی پوهیدے !

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ

او یقینا مونږ بیان کړی دی خلقو تہ پہ دے قرآن کښے قسم قسم متلونہ چہ دوی

يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٢٨﴾ ضَرَبَ

سوچ او کړی - قرآن عربی لرہ چہ د کوږوالی نہ دے چہ دوی ځان بچ کړی (د نارواونہ) بیان کړی

اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ

اللہ مثال د یو سړی دے چہ پہ هغہ کښے شریکان ضدیان دی او بل سړے دے پورہ د یو سړی د پارہ -

هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۚ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾ اِنَّكَ مَيِّتٌ

آیا دوارہ برابر دی پہ حال کښے؟ ثنا او ټول صفتونہ د اللہ د پارہ دی - بلکہ زیات د دوی نہ پوهیږی - یقینا تہ مړ

وَّاِنَّهُمْ مَّيِّتُوْنَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿٣١﴾

کیدونکے ئے او دوی هم مړہ کیدونکی دی - بیا بے یقینا تاسو بہ ورځ د قیامت پہ نزد د رب ستاسو جګړہ بہ کوئ -

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ

نو څوک دے ډیر ظالم د هغہ چا نہ چہ دروغ تړی پہ اللہ بانډے او دروغ نہ ګڼی

بِالصِّدْقِ اِذْ جَآءَهٗ ۚ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

رښتونے خبرہ کلہ چہ راشی هغہ تہ - آیا نشتہ پہ جهنم کښے ځائے د کافرانو د پارہ

ے دابشارت دے چه د رشتوے خبرے دعوت ورکوي او پخپله هم منوي دے متقیان او محسنان دي

والذى جاء بالصدق وصدق به اولئك هم

او هغه چا چه پیش کړل رشتیا وئیل او تصدیق ئے اوکړو د هغه دوي

المتقون ۝٣٣ لهم ما يشاءون عند ربهم ذلك جزؤا

متقیان دي - دوي له هغه څه دي چه دوي ئے غواړي په نزد د رب د دوي دا بدله

المحسنين ۝٣٤ ليكفر الله عنهم اسوا الذى عملوا

نیکانو ده - چه معاف کړي الله د دوي نه بد عمل د دوي

ويجزيهم اجرهم باحسن الذى كانوا يعملون ۝٣٥

او بدله ورکړي دوي له د غوره عمل د دوي چه ئے کړي دے

اليس الله بكاف عبده ويخوفونك بالذين من

آیا نه دے الله بس د بنده خپل له - او وېروي دوي تا له د هغو نه چه سوا د

دونه ومن يضلل الله فما له من هاد ۝٣٦ ومن يهد

الله نه دي - او چا له چه ګمراه کړي الله نو نیشته هغه له هدایت کوونکے - او چا ته چه هدایت

الله فما له من مضل اليس الله بعزيز ذى انتقام ۝٣٧

اوکړي الله نو نیشته هغه له ګمراه کوونکے - آیا نه دے الله زبردست بدله اخستونکے (یعنی دے)

ولئن سألتهم من خلق السموت والارض ليقولن

او که ته پوښتنه اوکړې ته د دوي نه چه چا پیدا کړي دي آسمانونه او زمکه نو ضرور به وائي چه الله دے

الله قل افرءيتم ما تدعون من دون الله ان ارادنى

کوي) او وایه چه څه سوچ کړے دے تاسو هغوی چه بلل ئے سوا د الله نه که اراده اوکړي ما ته الله

الله بضر هل هن كشفت ضره او ارادنى برحمة هل

د تکلیف نو آیا دوي لرے کوونکي د تکلیف د الله دي؟ یا که اراده اوکړي ماسره د مهرباني نو آیا

چه نو د ورځ به د دوي دوي لره د رضا خیمه وته - ئې او د دوي ګناه معاف کړے او دوي لره به الله تعالیٰ د دوي د ښائسته عمل بدله ورکړي واضح بیان ئے نو له الله تعالیٰ بس دے کافران به وادي نه د تعبیر نه منه ویروي دا کافران ته تعالیٰ ګمراه کړي نو څوک به ورته هدایت اوکړي او چا ته چه الله تعالیٰ هدایت اوکړي نو هغه څوک ګمراه کولے شي الله تعالیٰ زبردست دے هر څه کولے شي بدلے والا دے نو ثابت والو ته هدایت کوي او ضد یانو لره ګمراه کوي ١٢ ١٢ ١٢

٢ دے دا د توحید څلورم دلیل دے یعني دوي پخپله قائل دي چه خالق د زمکے او د آسمانونو صرف الله تعالیٰ دے نور نیشته ١٢

٣ دے دا ثمره ده چه که الله تعالیٰ تکلیف اورسوي نو غیر الله هغه لرے کولے نه شي او که مهرباني اوکړي نو هغه بندولے نه شي نو څنګه به الله تعالیٰ څوک غالب کیدے شي ١٢

هُنَّ مُمْسِكٰتُ رَحْمَتِهٖ ؕ قُلْ حَسْبِیَ اللّٰهُ ؕ عَلَیْهِ یَتَوَكَّلُ

دوی بندوونکی د مهربانئ د الله دی - او ووایه پوره دی ماله الله - دده په ذات باندې توکل کوونکی -

الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿۳۸﴾ قُلْ یٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰی مَكَانَتِكُمْ اِنِّیْ عَامِلٌ ۚ

توکل کوونکی - او ووایه اے قومه عمل کوئ په خپل ځائے زه عمل کوونکے یم -

فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۹﴾ مَنْ یَّاْتِیْهِ عَذَابٌ یُّخْزِیْهِ وَ یَحِلُّ عَلَیْهِ

زر به پوهه شئ - په هغه چا چه راځی هغهٔ ته عذاب چه او به یې شرموی او نازل به شی په هغه

عَذَابٌ مُّقِیْمٌ ﴿۴۰﴾ اِنَّاۤ اَنْزَلْنَا عَلَیْكَ الْكِتٰبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ

باندې همیشه عذاب - یقیناً مونږ رالیږلی دے تا ته دا کتاب د پاره د خلقو په رشتیا سره -

فَمَنِ اهْتَدٰی فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَ مَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا یَضِلُّ عَلَیْهَا ۚ

نو چا چه لار بیا مونده نو فائده یې خپله ده - او څوک چه غلط شو نو تاوان یې په ده دے -

وَ مَاۤ اَنْتَ عَلَیْهِمْ بِوَكِیْلٍ ﴿۴۱﴾ اَللّٰهُ یَتَوَفَّی الْاَنْفُسَ حِیْنَ

او ته نه یې په دوی باندې ذمه وار - الله را اخلی روحونه په وخت د مرګ د دوی

مَوْتِهَا وَ الَّتِیْ لَمْ تَمُتْ فِیْ مَنَامِهَا ۚ فَیُمْسِكُ الَّتِیْ قَضٰی

کښې او هغه چه نه دی مړه په وخت د خوب اخلی یې - نو حصاروی هغه چه الله حکم کړے دے

عَلَیْهَا الْمَوْتَ وَ یُرْسِلُ الْاُخْرٰۤی اِلٰۤی اَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ اِنَّ

په هغه د مرګ او رالیږی بل تر نیټې مقرر دے پورے - یقیناً

فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿۴۲﴾ اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ

په دے کښې دلیلونه دی د هغه قوم د پاره چه فکر کوی - آیا جوړ کړی دی سوا د الله

اللّٰهِ شُفَعَآءَ ؕ قُلْ اَوَ لَوْ كَانُوْا لَا یَمْلِكُوْنَ شَیْـًٔا وَّ لَا یَعْقِلُوْنَ ﴿۴۳﴾

نه سفارشیان - او وایه چه آیا که (دغه سفارشیان) مالکان نه دی د هیڅ شی او نه پوهه دی؟ -

ع ۴

ف۱ یعنی صرف الله تعالیٰ کافی دے په هر څه کښې ۱۲
ف۲ دا د عذاب د آخرت بیان دے یعنی تاسو سره به په قیامت کښې پوره حساب اوشی بیا به پوهه شئ ۱۲ ۱۲
ف۳ دا دلیل وحئ دے چه دا کتاب مونږ رالیږلے دے د حق د پاره کو لو د پاره ۱۲
ف۴ دا پنځم دلیل دے یعنی خپل حال ته اوګورئ چه روح قبض کوونکے او بیا پریښودونکے صرف الله تعالیٰ دے په هغهٔ څوک غالب نه دے
ف۵ دا زجر دے یعنی سره د دے دلائلو نه مشرکان الله تعالیٰ لره شفیع غالب جوړ وی سره د دے نه چه هغوی د هیڅ شی مالکان نه دی او نه په دوی خبر دی (فائده) په دے سورت کښې دوه مضمونه دی (۱) په الله تعالیٰ څوک غالب نه دی - دا د سورت سبا مسئله ده (۲) حاجات صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ دا د سورت فاطر مسئله ده دا مسئله په دے سورت کښې چه بیره ده ۱۲
عه نفس د تمیز په خوب کښې ځی او نفس د حیات باقی وی او په مرګ کښې دواړه لاړ شی ۱۲ ۱۲ ۱۲

ے د دے قرآن عجیبه حال دے چه کله د توحید مسئله ذکر شی نو دوی خفه شی او چه د غیر الله بحث اوشی چه د عبادت الله تعالیٰ
اوله کولے شی نو دوی خوشحاله شی ۱۲ ۔ ۳ے دا ثمره ده د دلیلونو د توحید یعنی هر کله چه معلومه شوه چه متصرف صرف

قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۖ لَّهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۖ

او وایه د سته په اختیار کښې دے ټول سفارش - هغه لره ده حکومت د آسمانونو او د زمکې -

ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ

بیا به هغه ته واپس کړے شئ - او کله چه یاد شی الله یو اځې نو خفه کیږی زړونه

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِۦٓ

د هغو چه ایمان نه راوړی په آخرت باندے - او کله چه یاد شی هغه چه سوا د الله نه دی

إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾ قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

نو هغه وخت دوی خوشحاله شی - او وایه چه اے الله پیدا کوونکے د آسمانونو او د زمکے

عٰلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا

پوهه ئے په هر پټ او هر حاضر (د خلقو) صرف ته فیصله کوے په مینځ د بندګانو خپلو کښې په هغه

كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ

څیزونو کښې چه دوی پکښې اختلاف کوی - او که چرے شی ظالمانو لره هغه ټول څیزونه چه په زمکه کښې دی

جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوٓءِ الْعَذَابِ يَوْمَ

او مثل د هغو ورسره نو بدله به کړی هغه څیزونه د بد عذاب نه په ورځ

الْقِيٰمَةِ ۚ وَبَدَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

د قیامت - او ښکاره به شی دوی ته د الله د طرفه هغه عذابونه چه دوی به ئے ګمان نه وه -

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوا بِهِۦ

او ښکاره به شی دوی ته تکالیف د کسب د دوی او چاپیره به شی د دوی نه هغه عذابونه چه دوی به پې

يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنٰهُ

پورې توقے کولے - نو کله چه اورسی انسان ته تکلیف نو سوال کوی زمونږ نه، بیا کله چه ورکړو مونږ دوی ته

الله تعالیٰ دے او غیبو رکوونکے
صرف الله دے او په دے څو کسانو
حاجتونه صرف د الله نه غواړی
او د نورو طریقه په دا وی
چه اے الله آسمانونه او زمکه
پیدا کوونکے صرف ته ئے او په
هر پټ او ښکاره باندے عالم
ته ئے او حکم کوونکے په مینځ
د بندګانو کښې ته ئے نو اے
مولا زما حاجتونه پوره کړے
دے ته وائی توسل په صفاتو
د الله تعالیٰ - په حدیث کښې دا
الفاظ راغلی: اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَئِيلَ
وَمِيكَائِيلَ وَاِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
الخ: یعنی دوهم لوئے لوئے
کارونه کولے شی نو څنګه
حاجتونه هم پوره کولے شی
یا داسے او وائی چه ربه د موسیٰ
او ابراهیم زما حاجتونه پوره
کړے یا چا اے مالکه د
بادشاهانو دا ټول توسل
دے په صفاتو د الله تعالیٰ
او دا حق دے ۱۲ ۔
۲ے دا د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲
۳ے دا زورنه دے - علم
یعنی زه د دے نعمت لائق
یم: قد قالها الخ: کله چه
قارون دا خبره کړے ده
وما هم بمعجزین: دوی
الله تعالیٰ نه شی عاجزه کولے
د دوی د عذاب نه ۱۲

۱۔ د الله تعالیٰ د وحدانیت شیرم عقلی دلیل دے چه رزق ورکوونکے او زیاتوونکے صرف الله تعالیٰ دے که بل څوک متصرف او غیبو رسان اوی په الله تعالیٰ باندے غالب وے نو حقه به رزق په زور زیات کړے وے۔ آیا نه او ورو پاره دا

نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ ؕ بَلْ هِىَ فِتْنَةٌ

نعمت خپل طرف نه ۔ نو او وائی یقیناً ما ته راکړے شوے دا په کمال د ځان د ۔ بلکه دا نعمت امتحان دے

وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ قَدْ قَالَهَا الَّذِيْنَ مِنْ

لیکن ډیر د دوی نه پوهیږی ۔ یقیناً ویلے وه دا خبره هغو چه دو

قَبْلِهِمْ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ فَاَصَابَهُمْ

مخکښے د دوی نه نو فائده ورنه کړه دوی ته هغه شی چه دوی کوله ۔ نو اورسیدل دوی ته

سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ؕ وَالَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْ هٰٓؤُلَآءِ سَيُصِيْبُهُمْ

تکالیف د کسب د دوی ۔ او ظالمان د دے کسانو نه به اورسی

سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ۙ وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ۝ اَوَلَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ

تکالیف د کسب د دوی او نه دی دوی عاجز کوونکی د الله ۔ آیا نه پوهیږی چه

اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

الله زیاتوی رزق د هغه چا چه رضا شی او کموی ۔ یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د هغه

لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ

قوم د پاره چه یقین کوی ۔ او وایه اے محمد بندګانو زما چه هغوی زیاتے کړے دے په ځانونو خپلو

لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ؕ

مه نا امیده کیږئ د رحمت د الله نه ۔ یقیناً الله بخی ګناهونه ټول ۔

اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاَنِيْبُوْٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ

یقیناً هغه بخوونکے مهربانه دے ۔ او واپس شئ رب خپل ته او تابع شئ د هغه

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ۝ وَاتَّبِعُوْٓا

مخکښے د دے نه چه راشی تاسو ته عذاب بیا به ستاسو سره امداد او نه کړے شی ستاسو او تابعداری وکړئ

تکبر سبب د ذلت دے او تواضع سبب د عزت دے نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه څوک تکبر کوی خوار الله تعالیٰ هغه لره حکمت کوی او څوک چه تواضع کوی نو الله تعالیٰ هغه لره پورته کوی ۱۲ اللهم اغفر لکاتبه ولوالدیه ۱۲

۲۔ د الله تعالیٰ د وحدانیت لوړ دلیل نه دے نو چه څوک توبه عبرت نه اخلی نو هغه معلومه شوه چه په ایمان دے ۱۲ ۱۲

۳۔ دا ترغیب دے توحید ته نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه د دے آیت په مقابله کښے ټوله دنیا نه اخلم نو یو سړی اووے که چا شرک کړے وی نو بیا معافی دے؟ نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم چپ شو بیا هغه ورته ځل او فرمائیل چه که چا شرک کړے وی نو بیا هغه معافی دے خو چه توبه ئے ویستلے وی۔ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه که یو سړے ډیر او ګناه کړی نو په قدر د هغه ګناه هغه د ورته شرک ئے نه وی کړے نو هغه ته باری تعالیٰ معافی کوی۔ او نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه الله تعالیٰ د تو به ګار سره مینه کوی ۔ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه پښیمانیده ګناه نه توبه ده : ان تنو له کتاب په دا لیکلو قرآن دا وینا وه نو او س خو ما کښے دا او لیکلو نو ستاسو دا عذر و نه ختم شو ۔ او تکبر سبب د ګناه هغه نو تکبر وے

أَحْسَنَ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ

ښائسته حصه خبرې چه رالیږلې شوې دي تاسو ته د رب ستاسو څخه وړاندې له دې نه چه راشي تاسو ته

الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ

عذاب ناڅاپه او تاسو به خبر نه یئ - چه وائي به څوک

يَٰحَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ فِي جَنۢبِ ٱللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ

ارمان چه ما قصور او کړو په طاعت د الله کښې او یقیناً ما

ٱلسَّٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾ أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِى لَكُنتُ مِنَ

توقې کولې - یا چه او وائي که الله ما ته خو نه کړې وه نو زه به

ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾ أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِى كَرَّةً

متقي شوې وم یا چه او وائي کله چه او ویني عذاب که ما له واپسي وې

فَأَكُونَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ بَلَىٰ قَدْ جَآءَتْكَ ءَايَٰتِى فَكَذَّبْتَ

(ښاد) نو زه به نیک شوې وې - حقه ده یقیناً راغلي وو تا ته ایتونه زما نو تا دروغژن کړل

بِهَا وَٱسْتَكْبَرْتَ وَكُنتَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٩﴾ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ تَرَى

هغه او تا ځان غټ او ګڼړلو او وې ته د کافرانو نه - او په ورځ د قیامت به ته وینې

ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ

هغو لره چه دروغ تړي په الله باندې - چه مخونه د هغوي به تور وي - آیا دې په جهنم کښې

مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيُنَجِّى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ بِمَفَازَتِهِمْ

ځائي د پاره د تکبر کوونکو - او بچ به کړي الله هغو لره چه ویریدي په کامیابئ سره

لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ ۖ

نه به رسي هغو ته تکلیف او نه به هغوي غمژن شي - الله پیدا کوونکې د هر شي دے ؛

ل‍ه وا د عذاب د آخرت بیان دے چه دنیا کښې کافران تور کار کولو نو د هغې اثر به په آخرت کښې ښکاره شي چه مخونه به یې تور وي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه متکبرین به په قیامت کښې د میږو په مقدار وي او د بنګل به د هغوی کسې و وي او مخلوق به یې چقوي په محشر کښې لیوے کنګ‍ه د به بولس شي چه د هغې نوم بولس دے چیني کنا ئے مقام والا ئے او چه دا جهنم دینے او زوے کوي خوراک دے - او فرمائي ایمان او تکبر به یو زړه کښې نه جمع کیږي

ل‍ه وا بشارت دے چه نیکانو ته به په آخرت کښې تکلیف او غم نه وي ځکه چه هغوي د دین د پاره په دنیا کښې تکلیف تیر کړے دے او الله تعالی فرمائي چه زه بچیلو بنده ته خو بانډے په دواړه جهانو کښې ویره او امن نه جمع کووم

ل‍ه دا او وم دلیل عقلي دے چه د هر شي خالق او ذمه وار او د آسمانو او د زمکې متصرف صرف الله تعالی دے نو حاجت پوره کوونکے هم صرف هغه دے

ڪه داد عن ابیاد اخرت بیان دے د حقوق پاره چه داد توحید مسئله نه ثمنی ۱۲ ڪه داد سورت مقصد الله تعالیٰ بیا

وَهُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ وَّكِیْلٌ ﴿۶۲﴾ لَهٗ مَقَالِیْدُ السَّمٰوٰتِ

او هغه په هر شی باندے واکدار دے - صرف الله سره دی کنجیانے د آسمانونو

وَالْاَرْضِ ؕ وَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۶۳﴾

او د زمکے - او کوم خلق چه انکار کوی د آیتونو د الله نو دوی په تاوان کښے دی -

قُلْ اَفَغَیْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُوْٓنِّیْٓ اَعْبُدُ اَیُّهَا الْجٰهِلُوْنَ ﴿۶۴﴾ وَلَقَدْ

او وایه آیا په غیر د الله کښے تاسو ما ته حکم کوئ چه زه ئے محتاجی او کړم اے جاهلانو! - او یقیناً

اُوْحِیَ اِلَیْكَ وَاِلَی الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَیَحْبَطَنَّ

وحی شوی ده تا ته - او هغو ته چه مخکښے تا نه وو - چه که شرک اوکړے تا نو ضرور به برباد شی

عَمَلُكَ وَلَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ ﴿۶۵﴾ بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ

عمل ستا او ضرور به شے ته په تاوانیانو کښے - بلکه صرف د الله محتاجی کوه او شه د

مِّنَ الشّٰكِرِیْنَ ﴿۶۶﴾ وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۖ وَالْاَرْضُ جَمِیْعًا

احسان منونکو نه - او عظمت او نه کړو دوی د الله هغه چه مناسب وه - او زمکه ټوله

قَبْضَتُهٗ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِیّٰتٌۢ بِیَمِیْنِهٖ ؕ سُبْحٰنَهٗ

د هغه موټی ده په ورځ د قیامت او آسمانونه به راټول شوی وی په ښی لاس د هغه کښے - پاک دے الله

وَتَعٰلٰی عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ﴿۶۷﴾ وَنُفِخَ فِی الصُّوْرِ فَصَعِقَ مَنْ فِی

او اوچت د هغو نه چه دوی ئے شریکوی - او پوکے به اوشی په شپیلئ کښے نو بے خوده به شی هغوی چه په

السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ؕ ثُمَّ نُفِخَ فِیْهِ

آسمانونو کښے او هغوی چه په زمکه کښے دی مګر هغوی چه رضا شی د الله - بیا به پوکے اوکړے شی هغې

اُخْرٰی فَاِذَا هُمْ قِیَامٌ یَّنْظُرُوْنَ ﴿۶۸﴾ وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُوْرِ

کښے دوباره نو په دغه وخت به دوی ولاړ به دی ګوری به - او رڼا به شی زمکه په نور د

ذکر کوی چه حاجات صرف د الله تعالیٰ نه غواړئ او د نورو نه چه اهلان والا چه د غیر الله نه حاجات غواړئ ۱۲ ڪه دا دلیل وحی دے او نقلی دلیل هم دے چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم او نورو نبیانو ته دا حکم شوے دے چه چا شرک اوکړو نو د هغهٔ عمل برباد دے دا خو نوے مسئله نه ده او نه د بیخوده مسئله ده (رفا ئده) په دے کښے خبره کوی د الله تعالیٰ نبیانو ته او د نورو نو رد ته ۱۲ ڪه دا د و ښ ده چه مشرکانو چه د غیر الله نه حاجات غواړی نو دا د الله تعالیٰ په قدر ده او الله تعالیٰ خو هغه لوئے بادشاه دے چه آسمانونه او زمکه به د هغهٔ په موټی کښے وی نو دا بے قدری څه یوه غلطه ده ۱۲ ڪه دا د عن اب د اخرت بیان دے (فائده) غلور شپیلئ دی په اولے سره به ټول مخلوق پناه شی په دویمے به څوک مړه شی او په دریمے سره به ټول بے خوده شی صرف ملائک مقرب به بے خوده نه شی او په څلورمے به پیش کیږی د الله تعالیٰ دربار ته د پاره د فیصلو

اولنی روایت په سورت یٰس رو ۲ او ږله کښے دی او دوه دادی ۱۲ ڪه یعنی نمر و غیره به نه وی ۱۲

رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتٰبُ وَجِايْٓءَ بِالنَّبِيّٖنَ وَالشُّهَدَآءِ وَقُضِيَ

خپل رب د وکیښودې شي کتاب او راوستې شي نبیان او شهدا او فیصله به اوکړې شي

بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿۶۹﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا

په منځ د دوی کښې په انصاف سره او دوی به ظلم او نه شي - او پوره به ورکړې شي هر نفس ته بدل د عمل

عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۷۰﴾ وَسِيْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِلٰى

د ده او الله پوهه دے په کارونو د دوی - او بوتلې به شي کافران جهنم

جَهَنَّمَ زُمَرًا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْهَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

ته ټولې ټولې - تر دے چه کله راشي دوی هغې ته نو پرانستې به شي دروازې د هغې او وبه وائي دوی ته

خَزَنَتُهَآ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ رَبِّكُمْ

څوکیداران د هغې آیا نه وو راغلي تاسو ته رسولان ستاسو نه چه لوستل ئې تاسو ته آیتونه د رب ستاسو

وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۭ قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ

او ویرولې ئې تاسو له د ملاقات د دې ورځې نه - نو هغوی به اووائي چه او - لیکن شو ثابت حکم د

الْعَذَابِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۷۱﴾ قِيْلَ ادْخُلُوْٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ

عذاب په کافرانو باندې - او به وئیلې شي چه لاړ شئ دروازو د جهنم ته همیشه به یئ

فِيْهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿۷۲﴾ وَسِيْقَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ

په هغې کښې - نو ناکاره ځائې د متکبرانو - او بوبه تلې شي هغوی چه ویریدل د رب خپل نه

اِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۭ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْهَا وَفُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ

جنت ته ټولې ټولې - تر دے چه کله راشي دوی هغې ته او پرانستې شوې به وي دروازې د هغې او به وائي

لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوْهَا خٰلِدِيْنَ ﴿۷۳﴾ وَقَالُوا

دوی ته څوکیداران د هغې سلام دې وي په تاسو خوشحاله اوسئ نو لاړ شئ هغې ته همیشه - او دوی به اووائي

ع ۷ / ۱

له دا د عذاب د آخرت بیان دے ؛ زمرًا ؛ یعنی د هر جسم گناه والا خلق بیوځائې وي ؛ لکن حقت ؛ دا تحلیل گناه باندے اعتراف دے خو دغه اقرار منظور نه دے ۔ ۲ له دا ذکر دے دے ۳ له دا د سورت خلاصه ده ؛ وا ورثنا ؛ یعنی جنت مونږ ته الله تعالی دائے راکړے لکه میراث او میراث خو په اسباب د ملک کښے قوی سبب دے چه نه فسخ کیږي او غیر اختیاري دے ۔ و تری الملئکة ؛ په دوران د محشر کښے بر دوی د عرش نه چاپیره ولاړ دي ۱۲ عه یعنی د ننوتو په وخت کښے ستاسو د همیشه اوسیدو فرمان شوے دے ۔ نحویان ورته حال مقدره وائي ۱۲

لـه بعد زمر وقبل السجدة دوراً نمبر - په ترتيب تړاو کښې (۴۰) او په نزولي (۶۰) ده - مقصد د سورت مؤمن چه
فادعوا الله مخلصين له الدين. يعني په زمر کښې چه الله تعالى فرمائيلي وو چه: فاعبدوا الله، نو لوئے عبادت دا دے چه

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ صَدَقَنَا وَعْدَهٗ وَاَوْرَثَنَا الْاَرْضَ نَتَبَوَّاُ

تول صفتونه صرف صفت الله لره دي چه حقه رښتيا کړو مونږ سره وعده خپله او ميراث راکړ

مِنَ الْجَنَّةِ حَیْثُ نَشَآءُ ۚ فَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِیْنَ ﴿۷۴﴾ وَتَرَى

مونږ ته حصه زمکه د جنت نو اوسيږو د جنت کښې کوم ځائ چه مونږ خوښ شي - نو ښه دے ثواب د نيکانو - او ته به

الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّیْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ یُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ

او وينے ملائکو لره په چاپيره ولاړ وي د عرش نه وائي به صفتونه د رب خپل -

وَقُضِیَ بَیْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِیْلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۷۵﴾

او فيصله به اوشي په مينځ د دوی کښې په انصاف سره او به ووئيلے شي چه تول صفتونه الله لره دي چه رب د عالم دے

سُوْرَةُ الْمُؤْمِنِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ۞ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۞ خَمْسٌ وَثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَتِسْعُ رُكُوْعَاتٍ

(آيتونه ۸۵)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (امداد غواړم)	(رکوع گانے ۹)

حٰمٓ ﴿۱﴾ تَنْزِیْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِیْزِ الْعَلِیْمِ ﴿۲﴾ غَافِرِ

تش په ګمان دي - نزول د دے کتاب د الله نه دے چه زبردست او پوهه دے - بخونکے د

الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِیْدِ الْعِقَابِ ۙ ذِی الطَّوْلِ ؕ لَاۤ اِلٰهَ

ګناه او قبلوونکے د توبے سخت عذاب والا دے خاوند د طاقت دے - نشته معبود

اِلَّا هُوَ ؕ اِلَیْهِ الْمَصِیْرُ ﴿۳﴾ مَا یُجَادِلُ فِیْۤ اٰیٰتِ اللّٰهِ اِلَّا الَّذِیْنَ

سوا د هغه نه - خاص هغه ته واپسي ده - جګړے نه کوي په آيتونو د الله کښې طرف مګر کافران

كَفَرُوْا فَلَا یَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِی الْبِلَادِ ﴿۴﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ

کوي نو دوکه دې نه کړي تا لره تلل راتلل د دوی په ملکونو کښې - دروغژن کړي وو مخکښې د دوی نه قوم

نُوْحٍ وَّالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ ۪ وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُوْلِهِمْ

د نوح او جماعتونو روستو د دوی نه (پيغمبران) او اراده اوکړه هر امت د رسول خپل سره

[illegible] د دے مسئلے د منونکو د پاره دعا کوي او مخالفينو ته لعنت دے مخالفينو په دنيا کښې [illegible]
[illegible] او د دوی ته قراري ده او په دنيا او په آخرت کښې تاسو لره عذاب دے ۔

حاجات صرف د باري تعالى نه غواړي. ځکه چه صافه معلومه شوه د مخکښې سورت نه چه تصرفات والا صرف باري تعالى دے او په دے کښې غالب نيشته او برکت ورکوونکے هم صرف دے دے ځکه په ده غالب نيشته ۔
سـ۲ـه دا تمهيد بيان دے او دا ګڼي اول عنوان دے چه دا روستو اعلان چه مقصد د سورت دے د لوئے بادشاه د طرف نه چه لوئے طاقت او لوئے علم والا دے او عذاب ورکوونکے شي مخالفينو ته او بخي توبه ويستونکو لره ۔
سـ۳ـه دا دويم عنوان دے چه دا مسئله د توحيد واضح صافه ده چه صرف کافران په ترديد انکار کوي ۔
سـ۴ـه دا د منکرينو د صلاح د پاره اول امر دے چه مخالف په دنيا کښې ګرځي لوي حيثيت لري او انتظار ايسي دے ۔
سـ۵ـه دا د منکرانو د اصلاح د پاره دويم طريقه ده چه د دے دنيا د وجه نه به ته په دنيا کښې په عذاب شي. [illegible] داوي چه دا حکم د زبردست او شاه د طرف نه دے مخالفين دے [illegible] کافران [illegible]

يَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ

چه اونیسی هغهٔ لره او جګړه او کړه هغو غلط چه ذلیل کړی په هغه سره حق لره نو ما اونیول دوی

فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾ وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ

نو څنګه وه ځما عذاب - او دغسې لازم شو حکم د رب ستا په کافرانو

كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ النَّارِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ

باندې چه دوی دوزخیان دی - کوم خلق چه پورته کوي عرش لره او هغوی

حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ

چه چاپېره د عرش نه دی پاکي بیانوي سره د صفتونو د رب خپل او یقین کوي په هغهٔ او بخنه غواړي د پاره د

ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ

مؤمنانو چه اے ربه زمونږ ځائے کړې دې تا هر شی په مهربانۍ او په علم خپل کښې نو او بخښه هغو لره چه

تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ

توبه او باسی او ځي په لارې ستا باندې او بچ کړه هغو لره د عذاب د دوزخ نه - اے ربه زمونږ بوځه دوی

جَنَّٰتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدتَّهُمْ وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَائِهِمْ وَ

جنتونو د اوسیدو ته کوم چه تا وعده کړې ده د هغو سره او هغو لره چه نیکان دی د پلارانو د دوی نه او

أَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ

د ښځو د دوی نه او د اولاد د دوی نه - یقیناً صرف ته زبردست او حکمت والا یې - او بچ کړه دوی

السَّيِّـَٔاتِ وَمَن تَقِ السَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَٰلِكَ

د ګناهونو نه - او هغه څوک چه تا بچ کړل د سختو نه په هغه ورځ نو بې شکه تا په هغه مهرباني او کړه - او دا

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ

کامیابی لویه ده - یقیناً هغو چه کفر کړی دې آواز به ورته کیدې شي چه غضب د الله

له وادا اصلاح د منکرانو
د پاره دریمه طریقه ده
چه د مخالفت د حق د وجه نه
به آخرت کښې به دوزخی شی ۱۲
۲ له دا دریم عنوان دے
چه وادومره لویه خبره ده
چه حاملین د عرش ملائک
کړ دے مسئلې د توحید منونکو
د پاره بخنه غواړي چه آ کے
مولا کړ دے مسئلې داعیان
او د هغو اولاد او بیبیانے
او پلاران او بچي ۱۲ ۱۲
۳ له یعنی لوئے قدرت
والائے څوک تابع او څوک
متبوع کړے او په هر کار
ستا کښې راز دے ۱۲
۴ له د حاملین د عرش دُعا
داده خلور ملائک وائي
: سبحانک اللهم وبحمدک
لک الحمد علی حلمک
بعد علمک - او خلور نور
وائي : سبحانک اللهم و
بحمدک لک الحمد علی
عفوک بعد قدرتک : یعنی
صبر سره د علم نه او عفوه
سره د قدرت نه خاص
ستا صفت د کمال دے ۱۲

ع ۲

لہ یہ تاسو غضب خلکو دے چہ تاسو توحید نیا کہدہ دعوت درکیدو توحید تہ او تاسو نہ منلو ۱۲ ؎ علو رعالم دی
(۱) عالم مبادی د مورد پید اکش نہ مخکے کیدہ کیسے مرگ دے (۲) دویم عالم دنیا پہ دے کبسے ژوندی دے رس دریم عالم

اَکْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِيْمَانِ فَتَكْفُرُوْنَ ⑩

لوئے دے د غضب ستاسو نہ پخپل ځان باندے مخکہ چہ بللے کیدئے تاسو ایمان تہ نو تاسو بہ کفر کولو

قَالُوْا رَبَّنَاۤ اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوْبِنَا

دوی بہ اووائی اے ربہ زمونږہ مړہ کړے مونږ تا دوہ ځلہ او ژوندی کړے مونږ تا دوہ ځلہ نو اقرار د کړے مونږہ

فَهَلْ اِلٰى خُرُوْجٍ مِّنْ سَبِيْلٍ ⑪ ذٰلِكُمْ بِاَنَّهٗۤ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحْدَهٗ

څوک شتہ راوتلو تہ څہ لارے ؎ دا عذاب لکہ چہ کلہ بہ بللے کیدہ اللہ یواځے نو

كَفَرْتُمْ ۚ وَاِنْ يُّشْرَكْ بِهٖ تُؤْمِنُوْا ۚ فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيْرِ ⑫ هُوَ

تاسو بہ ترے انکار کولو او کہ شرک بہ او کړے شو حقہ سرہ نو تاسو بہ یقین کولو ۔ نو اوس فیصلہ خاص اللہ لرہ دہ چہ

الَّذِيْ يُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًا ۚ وَمَا يَتَذَكَّرُ

برداو لوئے دے ۔ اللہ حقہ دے چہ ښائی تاسو تہ نښے خپلے او رالیږی تاسو لرہ د برہ نہ رزق ۔ او سوچ صرف هغہ

اِلَّا مَنْ يُّنِيْبُ ⑬ فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ وَلَوْ كَرِهَ

کوی چہ واپس کیږی حق تہ ۔ نو بللے اللہ لرہ خالص کړے حقہ لرہ بندگی اگر چہ بد گنړی

الْكٰفِرُوْنَ ⑭ رَفِيْعُ الدَّرَجٰتِ ذُو الْعَرْشِ ۚ يُلْقِي الرُّوْحَ مِنْ اَمْرِهٖ

کافران ۔ پورتہ کوونکے د درجو دے خاوند د عرش دے ۔ رالیږی دژوند خبرہ پہ حکم خپل سرہ

عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ⑮ يَوْمَ هُمْ بٰرِزُوْنَ ۚ

پہ هغہ چا چہ هغہ رضا شی د بندګانو خپلو نہ چہ ویروی خلق د ورځ د ملاقات نہ ۔ دا ورځ چہ دوی بہ

لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۚ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ

ښکارہ وی نہ بہ پټ وی پہ اللہ د دوی نہ څہ شے ۔ چالرہ دہ بادشاهی نن ۔ صرف اللہ لرہ دہ چہ یو

الْقَهَّارِ ⑯ اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ۚ

غالب دے ۔ نن بہ بدلہ ورکولے کیږی هر نفس تہ د کسب د هغہ ۔ ظلم نیشتہ نن ۔

برزخ پہ دے کبسے بیا مرگ دے څلورم عالم عقبیٰ پہ هغہ کبسے ژوندی دے نو دا دوہ مرگ شو او دا دوہ ژوند ۱۲
بعض وائی روح د بدن سرہ تعلق وی او مرگ وشلے کیږی دیتہ چہ د روح د بدن سرہ تعلق ختم شی ۱۲ ۱۲
؎ دا وجہ د عذاب دہ چہ د عذاب وجہ ستاسو کفر دے ۱۲ فالحکم یعنی فیصلہ د اللہ تعالیٰ پہ قبضہ کبسے دہ ۱۲
؎ دا ترغیب د اتباع تہ یعنی د ومرہ مهربان دے چہ د لائلو د وحدانیت درتہ خائی او دنیوی رزق درتہ د باران وریږی چہ د جسمانی رزق دے نو د هغہ محسوس حکم منل ایمان د عقیدے اثابت والا خلق منی او نور نہ منی ۱۲ ۱۲
؎ دا سورت مقصد دے هر کلہ چہ مخالفین د مسئلے ملعون وی نو لرہ ملائکہ بغتہ شوا پی کی لوا مسئلہ او منی چہ حاجات سرف د اللہ تعالیٰ لہ غوارے پہ کلام کبسے خبرہ قید دی ۱۲ ؎ د دے کبسے هم بیان د احیت د مسئلے دے لکہ چہ پہ مخکبسے منوانی کبسے هم بیان د احیت دی ۱۲

الروح: د مسئلے د توحید د ژوند مسئلہ د دہ پہ دے سرہ سرہ ژوندے کیږی ۱۲ ؎ دا د عذاب د آخرت بیان دے
یوم التلاق: د قیامت ورځ ملاقات دے تو نږدے دہ واکونکے شی نږدے دے او نږدے دے د دنیا لرے دہ (پاتے پہ صفحہ ٦٧٥)

(د بابه ۶۴۳ نه) او قیامت نژدې دی. سریع الحساب: او ډیر ژر حساب به وکړي. لدی الحناجر: دا د لفظ یو معنی ده يطاع: يعنی نه به سفارش وي د کافرانو د پاره او نه به قبليږي او سفارش د پاره د مؤمنانو حق دے (ځکه) ۱۲

إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿١٧﴾ وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْـَٔازِفَةِ إِذِ ٱلْقُلُوبُ

بے شکه الله زر حساب کوونکے دے - او اوویره دوی د ورځې نژدې نه کله چې زړونه وي

لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ كَـٰظِمِينَ ۚ مَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ

تر ستونو د غم نه ډک - نشته ظالمانو لره هیڅ دوست او نه سفارشي چې خبره ئې

يُطَاعُ ﴿١٨﴾ يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ ﴿١٩﴾ وَٱللَّهُ

ومنلے شي - پوهیږي الله په خیانت د سترګو او په هغې چې پټ وي په سینو کښې - او الله

يَقْضِى بِٱلْحَقِّ ۖ وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَقْضُونَ

حکم کوي په انصاف سره - او هغه خلق چې دوی ئې بلي ماسوی د الله نه حکم نشي کولے

بِشَىْءٍ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى

د هیڅ شي - بے شکه الله هر څه اوري او ویني - آیا نه ځي دوی په

ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ ۚ

زمکه کښې چې اوګوري چې څنګه شو آخر د هغو چې وو مخوا د دوی نه -

كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ

زیات وو د دوی نه په طاقت کښې او په نخو د زمکه کښې - نو اونیول هغوی الله

بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٢١﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت

په ګناهونو د هغو سره او نه وو دوی لره د الله نه بچ کوونکے هیڅوک - دا عذاب ځکه دے چې راتلو

تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَـٰتِ فَكَفَرُوا۟ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّهُۥ قَوِىٌّ

دوی ته رسولانو د دوی د دلیلونو سره نو انکار ئې وکړو دوی نو اونیول دوی لره الله - یقیناً الله طاقت والا

شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَـٰتِنَا وَسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

او سخت عذاب والا دے - او بے شکه مارالیږلے وه موسیٰ سره د دلیلونو زمونږ او سره د ښکاره دلیل نه

او هم بیان د اهمیت د مسئلے د شرک چې توحید او منع ئې کله چې الله تعالیٰ عالم د ټولو غیبو الله دے هیڅ شی علم نه شي کولے او الله تعالیٰ حاکم او هر څه ورته ښکاره دي او غیر الله داسے نه دے ۱۲ ؎ دا عذاب د دنیا بیان دے ۱۲ ؎ دا عذاب د دنیا او په نمونه ده چې فرعون لره الله تعالیٰ هلاک کړو او نور غیبي نور مخالفین به هم هلاک کړي - بآیاتنا: یعنی د

ع ۲ / ۱۱

موسیٰ علیه السلام سره د خپل ساز و سامان نه وو بلکه د هغه سره دین وو د دین د وجه نه هغه په فرعون غلبه اوکړه - او فرعون سره دنیا وه ساحر: د غیبو په هر زمانه کښې په داعی باندے تهمتونه لږي او معلومه شوه چې څوک حق بیانوي نو په هغه به دا تهمتونه لګي ۱۲

سله بالحق، یعنې موسیٰ علیه السلام حق پیش کړو او بیا ئې د طرف نه نور راوړونکو لوئے پیغمبر وه او د الیکو لکه کړ لوئے پاتی وه او حقه حقه خبره پیش کړه نو بیا خو تسلیم پکار وه لیکن هغوی په ځلے د منلو منونکو د حق ته تکلیف د رسول

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾ فَلَمَّا

فرعون او هامان او قارون ته نو دوئ او وئیل چه دا ساحر او ډیر دروغژن دے - نو هر کله

جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا

چه دا غے دوئ ته سره د حق نه ځما د طرفه نو دوئ او وئیل چه قتل کړئ ځامن د هغو کوم چه ایمان راوړے

مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

د ده سره او ژوندئ او ساتئ ښځے د دوئ - او فریب د کافرانو غلط دے -

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ

او اووئے فرعون چه ما پریږدئ چه قتل کړم موسیٰ او دے د اوبلی رب خپل - زه ویریږم چه

أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾ وَقَالَ

دے به بدل کړی دین ستاسو یا به خور کړی په زمکه کښے ورانے - او اووئیل

مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُم مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَّا يُؤْمِنُ

موسیٰ چه زه پناه غواړم په رب خپل او په رب ستاسو سره د هر متکبر نه چه یقین نه کوی په

بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ

ورځ د حساب - او اووئے یو سړی مؤمن د خاندان د فرعون نه چه هغه پټ ساتلو

إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُم

ایمان خپل آیا وژنئ تاسو یو سړی له دې چه هغه وائی چه رب ځما صرف الله دے او هغه پیش کړی دی تاسو ته

بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَّبِّكُمْ ۖ وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ۖ وَإِن

دلیلونه د رب ستاسو نه - او که دے دروغژن وی نو تاوان د دې په هغه دروغ د هغه - او که

يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي

وی رشتونے نو او به رسی تاسو ته بعضے هغه عذاب چه کوم وعده کوی تاسو سره - یقیناً الله خو نه هدایت کوی

شروع کړل چه ځامن قتلول او جینکئ ژوندئ پریښودل غلط غرض د پاره ساتل و متکبر معلوم شو چه ایمان او تکبر نه جمع کیږی ځکه په یو زړه کښے نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه لا به نه شی جنت ته هغه څوک چه د هغهٔ په زړه کښے کا وری د دانے په قدر تکبر وی څوک چه تکبر کوی الله تعالیٰ هغهٔ له سره خکته کوی او څوک چه تواضع کوی نو الله تعالیٰ هغه له پورته کوی ۱۲ سله دا سړے د فرعون د تره ځوئے دے او محمد بن علی کرم الله وجهه فرمائی چه ابوبکر د غوره دے د دے سړی نه ځکه چه دے خپل ایمان پټولو او حضرت ابوبکرؓ خپل ایمان ښکاره کوی ۱۲ سله او پوره عذاب به په قیامت کښے ملاویږی ۱۲ ۱۲ سله یعنی چه دے تقریر سره فرعون ته هیڅ فائده نه وه ځکه چه الله تعالیٰ ظالمانو ته هدایت نه کوی ۱۲ ۱۲ ۱۲

مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يٰقَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظٰهِرِيْنَ

مقدمه پاته چه هغه ظالم او ډیر دروغژن دی - اے زما قومه تاسو لره بادشاهي ده نن چه تاسو غالب یئ

فِي الْاَرْضِ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا مِنْۢ بَاْسِ اللّٰهِ اِنْ جَآءَنَا ۭ قَالَ

په زمکه کښے - نو څوک به امداد اوکړی زمونږه د عذاب د الله نه که راشی مونږ ته - اووے

فِرْعَوْنُ مَآ اُرِيْكُمْ اِلَّا مَآ اَرٰى وَمَآ اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ

فرعون چه زه تاسو لره هغه درښیم مشوره درکوم چه کومه ما تاسو د رکړیده او زه خایم تاسو ته لار

الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ

نیکه - او اووئیل هغه سړی چه ایمان ئے راوړے وه اے زما قومه زه ویریږم په تاسو به مثل د

يَوْمِ الْاَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَالَّذِيْنَ

ورځے د جماعتونو - په شان حال د قوم د نوح (ع) او د عادیانو او ثمودیانو او د هغو چه

مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۭ وَمَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيٰقَوْمِ اِنِّىْٓ اَخَافُ

روستو وو د دوئ نه - او الله نه غواړی ظلم په بندګانو باندے - او اے زما قومه زه ویریږم په

عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ

تاسو د ورځے د فریاد نه - کله چه تاسو به واپس شئ شا ته - نه به وی تاسو لره د الله نه

مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ جَآءَكُمْ

څوک بچ کوونکے - او چا لره چه غلط کړی الله نو نیشته هغه لره څوک لار ښوونکے - او یقیناً راوړی وه تاسو ته

يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ۭ

یوسف مخکښے صافی دلیلونه نو همیشه وئ تاسو په شک کښے د هغه نه چه راوړے ئے وه تاسو ته

حَتّٰٓى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ۭ كَذٰلِكَ

ترڅو چه کله وفات شو نو اووئیل تاسو چه هیڅ کله به را نه لیږی الله روستو د هغه نه رسول - دغه شان د

---

۱ فرعون او وے چه زما نو هغه مخکښے خیال دے یعنی په دے تقریر د دغه سړی سره د فرعون رائے بدله نه شوه ۱۲ ۲ یعنی دا د وسره قومونو نه هلاکول ظلم نه دے الله تعالیٰ خو د ظلم اراده قدرے هم نه کوی ظلم کول خو لا پریږده ۱۲ یوم التناد: چه په هغه ورځ کښے به خلق فریاد د کوی ۱۲ ۳ یعنی یوسف علیه السلام هم مخکښے دلائل د وحدانیت پیش کړی وو او تاسو پکښے شک کولو نو دا څو انئ خبره ده نو چه کله هغه وفات شو نو تاسو اووے چه قصه د دعوت ختمه شوه - نو بیا الله تعالیٰ دا داعی را اولیږلو د دغه شک د وجه نه الله تعالیٰ ظالمان ګمراه کوی چه د الله تعالیٰ د وحدانیت په دلیلو نو کښے جګړه کوی نو د الله تعالیٰ او د مؤمنانو لعنت دے په دوی باندے او د دے جګړے د وجه نه الله تعالیٰ په هغو باندے مهر د قهر اولګوی نو بیا که صلوح د نیکئ پاتے نه شی حاصل دا چه اول شک بیا ګمراهي بیا جدال بیا مهر اولګی د هغو په زړونو باندے ۱۲ ۱۲ ۱۲

يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ

وجې نه غلطوي الله هغه څوک چې هغه ظالم شکي وي - دوی هغه دي چې جګړه کوي په

اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ؕ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ

ایتونو د الله کښې بې د دلیل نه چې راغلې وي دوی ته - لوئې ده دا خبره په غضب کښې په نزد د الله او په نزد

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

د مؤمنانو - د دې شان مهر وهي الله په هر زړه د متکبر ظالم باندې -

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰهَامٰنُ ابْنِ لِيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

او اوویل فرعون اے هامانه جوړه کړه ما د پاره منار چې زه اورسم په لارو کښې

اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ كَاذِبًا ؕ وَكَذٰلِكَ

د آسمانونو چې اوګورم اِله د موسیٰ ته او ګمان کوم په هغه د دروغژن - او د غسې

زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا كَيْدُ

خائسته شو کړې فرعون ته بد عمل د هغه او منع شو بېرې د لارې نه - او دې فریب

فِرْعَوْنَ اِلَّا فِيْ تَبَابٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ

د فرعون برباد - او اووې هغه چې ایمان ئې راوړے وو اے زما قومه زما خبره او منئ

اَهْدِكُمْ سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ يٰقَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ

چې زه اوخایم تاسو ته لار د هدایت. اے زما قومه یقیناً دا ژوند د دنیا لږ سامان دے

وَّاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى

او یقیناً اخرت کور د آرام دے - چا چې اوکړه بدی نو بدله ئې

اِلَّا مِثْلَهَا ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ

مثل د هغې ده - او چا چې اوکړه نیکي سړے وی او که ښځه او دے مؤمن وی

ع ٩

ك دا خبرے فرعون د خلقو د وهن جوړولو د پاره کولے چه د دوی ذهن په فرعون جوړ شی او په موسیٰ علیه السلام بد ګمان شی ١٢

ك په دے خبرو سره فرعون ته هیڅ فائده نه ورکړه ١٢

ك یعنی د فرعون خبره مه منئ هغه تاسو ګمراه کوی زما خبره اومنئ زه تاسو ته هغه لار ښائم د دین. او فرعون تاسو ته دروغ وائی ١٢

ك یعنی د فرعون سره دنیا ده او د دنیا لږ سامان دے او زما دین دے اخرت پورے حلال وي. او اخرت د آرام ځائے دے خو په نیک عمل حاصلیږی ك د بدی بدل پوره بد ئی ده او د نیکئ بدل جنت دے او په جنت کښې بې حسابه رزق ملاویږی په عمل کښې د سړی او د ښځې فرق نیشته ١٢

لے یعنی ایمان نجات دے او کفر اور دے نو زهٔ تاسو جنت ته بلم او تاسو ما اور ته بلئ او څومره غلطی ده ستاسو ۲ لے نشته ماله په معبودیت د هغه صحیح علم ۳ کے یعنی هغه دعا مانګو نه ده شی په ور کوله نه دنیا او نه د اخرت ته

فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾ وَ

نو دوی به لاړشی جنت ته رزق به ورته ملاؤ شی په هغه کښې بے حسابه - او

يَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

اے قومه څه دی ماله چه زهٔ بلم تاسو بچاؤ ته او تاسو ما بلئ اور ته -

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا

ماته تاسو وایئ چه کفر وکړم په الله او شریک کړم د هغهٔ سره هغه چه نشته ماله په هغهٔ څهٔ علم او

أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ

زهٔ بلم تاسو لره زبردست بخونکی ته - یقیناً کوم شے چه تاسو ما بلئ هغهٔ ته نشته د

لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ

هغهٔ بلنه په دنیا و نه په اخرت کښې او یقیناً واپس زمونږ الله ته ده او یقیناً

الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾ فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ

ظالمان دوزخیان دی - نو تاسو به یاده کړئ هغه خبره چه زهٔ تاسو ته وایم -

وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَاهُ

او ماسپارلے دے کار خپل مرخې الله ته - یقیناً الله وینی تول بندګان - نو بچ کړو هغهٔ لره

اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

الله د تکلیفو د فریبونو د دوئ نه او چاپیر شو په خاندان د فرعون بد عذاب -

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

چه اور دے مخامخ کیږی به دوی هغهٔ سحر او بیګاه - او کله چه راشی قیامت -

أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾ وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ

نو حکم به وی فرعون والا سخت عذاب ته - او کله چه جګړه کوی دوی په اور کښې

۴ کے او س خو څما خبره نهٔ منئ خو وستو به تاسو ته څما د خبرے فائده معلومه شی خو بیا به وخت له وی ۵ کے نو فرعون دغه سړے حواله کړو زرګا کسا نو ته چه دے مړ کړی نو په لاره کښې تر بے الله تعالی بچ سوه کسا هلاک کړل او دغه سړے د هغوی نه الله تعالی بچ کړو او هغه بچه سوه چه بیرته فرعون ته راغلل نو فرعون هغوی ته او وے چه تاسو هغه قصداً پریخود نو هغو لره فرعون قتل کړل (مدارک) نو په فرعونیانو به عذاب راغے چه په دریاب کښې غرق شو او د هغوی دنیا عذاب وُو او په برزخ کښې د هغوی عذاب دا دے چه سحر او بیګاه پیش کیږی اور ته او په اخرت کښې خو بیا سخت عذاب دے او د عذاب نو نه ده یعنی څوک چه د داعی حق مقابله کوی نو د غضب به هلاک شی لکه فرعون او دنیا وی ساز و سامان او وسلو لښکر څوک د الله تعالی د عذاب نه نهٔ شی بچ کولو د داعی حق دینوی وسائلو ته حاجت نیشته د هغه ضرورت صرف دین ته دے - یا الله مونږ د خپل دین خادمان جوړ کړے امین

... خو کیدا راغوته درخواست او کړی د آسانی د عذاب به تو ضعفو به مثلو ... دوزخیان ... درخواست او کړی چه مونږ ... یو ورځ ... جهنم ...

فَيَقُولُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ

نو اوبه وائی عاجزان ضعفو ته چه کبر ئے کړے وو یقیناً مونږ وو ستاسو تابع نو آیا تاسو

اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا نَصِيْبًا مِّنَ النَّارِ ۝ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا

لرے کولے شئ زمونږ نه څه حصه د اور - او به وائی هغه کسان چه کبر ئے کړے وو

اِنَّا كُلٌّ فِيْهَآ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ

مونږ ټول په دے اور کښے یو یقیناً الله حکم کړے دے مینځ د مخلوق کښے - او به وائی هغه چه

فِى النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوْا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ

په اور کښے دی خو کیدا راغوته د جهنم ته سوال او کړئ د رب خپل نه چه آسان کړی ... یوه ورځ د

الْعَذَابِ ۝ قَالُوْٓا اَوَلَمْ تَكُ تَاْتِيْكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ قَالُوْا

عذاب نه - او به وائی هغوی آیا نه وو راغلی تاسو ته رسولان ستاسو سره د واضحو دلائلو - او به وائی چه

بَلٰى ؕ قَالُوْا فَادْعُوْا ۚ وَمَا دُعٰٓؤُا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِىْ ضَلٰلٍ ۝ اِنَّا

او راغلی وو - او به وائی هغوی چه او س چغے او باسئ - او چغے د کافرانو نه دی مگر په بے کاره - یقیناً مونږ به

لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ

امداد کوو د رسولانو خپلو سره او د مومنانو سره په ژوند د دنیا کښے او په ورځ چه قائم شی

الْاَشْهَادُ ۝ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّٰلِمِيْنَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ

شاهدان - دا هغه ورځ ده چه نفع نه رسوی ظالمانو ته عذر د دوی او په دوی باندے لعنت دے

وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْهُدٰى وَاَوْرَثْنَا

او د دوی لره بد کور دے - او یقیناً ما ورکړے وه موسیٰ ته هدایت او میراث کړو د

بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْكِتٰبَ ۝ هُدًى وَّذِكْرٰى لِاُولِى الْاَلْبَابِ ۝

بنی اسرائیلو کتاب لره - چه هدایت وه او نصیحت وه عاقلانو لره -

دریم سوال او جواب په سورة ... یعنی ... ضعیفان درخواست او کړی ... الله تعالیٰ ... چه مونږ د دوزخ نه ... او باسه نو الله تعالیٰ به جواب ورکړی چه ... جهنم ته ... درخواست په سورة مؤمنون ... کښے دے ... امید ... شروع او کړی - حدیث د مشکوٰة په صفحه ۵۰۳ کښے دے بعضے محدثین وائی چه دا حدیث مرفوع نه دے بلکه د صحابی قول دے لیکن دے ته حکم د مرفوع حاصل دے ... او اصحاب صادقان ... او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د ... ۱۲

یوم یقوم الخ: یعنی د حشر ورځ به هغو کله چه قائم شی په هلاک ... شاهدان ... د دنیا ... په رسولانو د حق کښے ۱۲

۳ یعنی په دنیا کښے خو عذر او توبه قبلیدل او هلته نه قبلیږی ۱۲

۴ دا دلیل نقل دے د موسیٰ علیه السلام نه چه موسیٰ علیه السلام هم دا مسئله کوله دا خو مسئله نه ده ۱۲

ع ۵

نه، او دا به تسلي وه چه دا کافران تو به مخالفت صبر کوه د دين د ترقۍ وعده حقه ده او کوم کار چه ستا د شان سره مناسب نه وو
هغه ته بخنه غواړه لکه اجتهادي کمزوري او شي لکه افضل د فدئ د قيد نو د به رڅ. د پيغمبرانو شان او چت وی نو پا اجتهاد

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ

نو صبر کوه يقينا لوظ د الله حق دے او بخنه غواړه د ګناه خپل او پاکي بيانوه سره د صفتونو

رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ

د رب خپل به ماښام او سحر - يقينا هغوی چه جګړه کوی په اياتو نو د الله کښے

بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ۙ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ

بے دليل نه چه راغلے دے دوی ته - بل څه خبره نيشته بلکه لوئي ده په سينو د دوی کښے کله به دوی

بِبَالِغِيهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾ لَخَلْقُ

او نه رسی هغې ته - نو پناه او غواړه په الله سره يقينا الله هر څه آوری او وينی بے شکه پيدا کول

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ

د آسمانونو او د زمکے لوئے دی د پيدا کولو د خلقو نه ليکن زيات

النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ

خلق نه پوهيږی - او نه دے برابر ړوند او ليدونکے او نه مومنان

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ ۚ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

چه کوی نيکی او نه بدکار - کم سوچ کوئ تاسو -

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

يقينا قيامت راتلونکے دے نيشتے شک په هغې کښے - ليکن زيات خلق نه

لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ

مني حق - او وائي رب ستاسو چه سوال کوئ ځما نه قبلولے شم دعا ستاسو يقينا

الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

هغوی چه ځان غټے کنړی ځما د محتاجۍ نه زر به لاړ شي دوزخ ته ذليل -

غلطۍ باندے زجر کيدے شي او بيا هغوی بخنه غواړی او معافی ورته کيدے شي او نورو مجتهد انو ته به ثواب ملاويږی په غلطۍ د اجتهاد سره او په صحيح اجتهاد ورته دوه ثوابه ملاويږی دا خبره د اصولو په کتابونو کښے ثابته شوے ده باقی پيغمبران معصوم دی نبی کريم صلے الله عليه وسلم فرمائی ما سره الله تعالیٰ مدد کړے دے نو زه د شيطان نه بچ شوے يم او ځما شيطان مسلمان شوے دے ۲؎ سه د زور نه دوه چه څوک جګړے کوی نو هغوی به يا تا به يا د نيل شي ۳؎ سه د ثبوت د قيامت د پاره دليل دے ځکه چه آسمانونه پيدا کولے شي نو دوباره خلق هم پيدا کولے شي ۴؎ سه دا بل لی دليل دے د ثبوت د قيامت يعنی که قيامت رانه شي بيا خو د مشرک او موحد فرق پاتے نه شو ۵؎ سه دا هغوی د قيامت ده ۶؎ سه دا د سورت د دعوے دوباره ذکر دے حاصل دا چه حاجات د الله تعالیٰ نه غواړئ او څوک چه نه غواړی که الله تعالیٰ نه هغوی به په دوزخ کښے ځی قيامت راتلونکے دے چه آسمانونه پيدا کولے شي نو دوباره خلق هم پيدا کولے او که قيامت رانه شي نو بيا خو د مشرک او موحد فرق پاتے نه شو

سه يعنی قبلونکے دے بيا د دا اختيار دے قبلوی او که نه قبلوی نو ځواب هغه وی کوم چه په طريقه د نبی عليه السلام وی دا کاميابی د الله په حکم غواړه د نبی په طريقه نو کښے ده نه په غير و کښے نبی عليه السلام فرمائی معنی په نزد د الله تعالیٰ د دعا نه بل شے نيشته په دعا کښے محتاجی ده او رزق اقتدار د عاجزی کوه او ده شکر وه چه با وخت يو وی يا حاجت ۱۲

اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الَّیْلَ لِتَسْكُنُوْا فِیْهِ وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ

الله هغه ذات دے چه پیدا اکړے یې دے هغه شپه چه آرام اوکړئ په هغې کښې او ورځ ئې کتو د پاره۔

اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ

بے شکه الله مهربان دے په خلقو باندے لیکن زیات خلق حق نه

لَا یَشْكُرُوْنَ ۝۶۱ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ ۘ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا

منی۔ دا الله دے چه ستاسو رب دے پیدا کوونکے د هر شی دے۔ نیشته حاجت پوره کوونکے

هُوَ ۫ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ۝۶۲ كَذٰلِكَ یُؤْفَكُ الَّذِیْنَ كَانُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ

سوا د هغه نه۔ نو چرته واپس کیدلے شئ تاسو۔ دغسے واپس کیدلے شو هغوئ چه د ایتونو د الله نه

یَجْحَدُوْنَ ۝۶۳ اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّ السَّمَآءَ

انکار کولو۔ الله هغه دے چه جوړه کړے ده هغه ستاسو د پاره زمکه د اوسیدو ځائے او آسمان

بِنَآءً وَّ صَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَ رَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّیِّبٰتِ ؕ

چت۔ او صورتونه ستاسو ئې جوړ کړی دی او خائسته صورتونه ئې درله جوړ کړی دی۔ او رزق ئې درکړے دے د سوتهرو څیزونو

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚۖ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِیْنَ ۝۶۴ هُوَ الْحَیُّ لَاۤ اِلٰهَ

دا الله دے چه ستاسو رب دے۔ نو برکت والا دے الله چه پالونکے د ټول عالم دے۔ الله ژوندے دے نیشته حاجت پوره

اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِیْنَ لَهُ الدِّیْنَ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ

کوونکے سوا د هغه نه نو بلئ هغه لره خالصه کړئ هغه لره بندګی۔ ټول صفتونه خاص الله لره دی چه رب

الْعٰلَمِیْنَ ۝۶۵ قُلْ اِنِّیْ نُهِیْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِیْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ

د ټول عالم دے۔ او وایه چه زه منع شوے یم چه عبادت اوکړم د هغو چه تاسو ئې بلئ هغوئ لره سوا د

دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِیَ الْبَیِّنٰتُ مِنْ رَّبِّیْ ؗ وَ اُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ

الله نه هر کله چه راغلل ما ته صاف دلیلونه د رب زما نه۔ او ما ته حکم شوے دے چه تابع شم

له دا دلیل عقلی دے اول یعنی حاجتونه صرف د هغه نه غوښتل پکار دی چه هغه مونږ تاسو د پاره دا سے مهربانی کړے ده چه شپه هغه تیاره کړے ده د آرام د پاره او ورځ ئې رڼا کړے ده د کار کسب د پاره دا د باری تعالی مهربانی ده نو بیا هم زیات خلق په قدر نه دی ۱۲ له دا نتیجه د دلیل ده ۱۲ له دا دویم دلیل دے په دے دلیل کښې نور د مهربانو مذکور دی چه زمکه او آسمان او خائسته صورتونه او صاف رزق او چه دا هر شی او برکت د هغه مهربانی دی او ژوندے هم صرف هغه دے چه نه مری د مخلوق په شان ژوندی نه دی چه نن شته او سبا نیشته له دا د مقصد د سورت ذکر دے په طور د تقریب چه هر کله دا کار ونه صرف الله تعالی کوی نو حاجتونه هم د هغه نه غوښتل پکار دی ۱۲ له دا دلیل وحی دے چه زه دا مسئله بیانوم اګر چه شر جوړیږی ځکه چه زه د غیر الله د بندګی نه منع شوے یم ما ته صاف دلیلونه د وحدانیت د الله تعالی راغلی دی او ما ته حکم د تابعداری شوے دے نو زه به دا مسئله صاف صاف بیانوم ۱۲ ۱۲

لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ

د رب د ټولو عالمو - الله هغه دے چه پیدا کړی یئ تاسو له خاورو نه بیا د

نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا

څاڅکی نه بیا د ټکړے د وینے نه بیا را او باسی تاسو لره واړه بیا چه اورسئ تاسو

اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُوْنُوْا شُيُوْخًا ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ

طاقت خپل ته بیا چه شئ بوډاګان - او ځینے ستاسو نه هغه دی چه وفات کیدے شی مخکښے او چه

وَلِتَبْلُغُوْٓا اَجَلًا مُّسَمًّى وَّلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِيْ يُحْيٖ

اورسئ نیټے مقررے ته او چه تاسو پوهه شئ - الله هغه دے چه ژوندی کوی

وَيُمِيْتُ ۚ فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٦٨﴾ اَلَمْ

او مړه کوی نو کله چه اراده او کړی د یو کار نو یقینا وائی هغه ته چه شه نو شی - آیا نه

تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ اَنّٰى يُصْرَفُوْنَ ﴿٦٩﴾ الَّذِيْنَ

ګوری ته هغو ته چه جګړه کوی په ایتونو د الله کښے - چه چرته واپس کیدے شی؟ هغه خلق

كَذَّبُوْا بِالْكِتٰبِ وَبِمَآ اَرْسَلْنَا بِهٖ رُسُلَنَا ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٠﴾

چه دروغژن کوی کتاب لره او هغه چه مار الیګلی دی رسولان د هغه د پاره - نو زر به پوهه شی -

اِذِ الْاَغْلٰلُ فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلٰسِلُ ۗ يُسْحَبُوْنَ ﴿٧١﴾ فِي الْحَمِيْمِ ۙ

کله چه کړونے به په څټونو د هغو کښے وی او زنځیرونه را ښکلے کیږی به هغوی - په ګرمو اوبو کښے -

ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُوْنَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيْلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ

بیا به په اور کښے سیزلے کیږی - بیا به او ویلے شی دوی ته چرته دی هغه چه تاسو هغو لره شریکو

تُشْرِكُوْنَ ﴿٧٣﴾ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۖ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا بَلْ لَّمْ نَكُنْ نَّدْعُوْا

د الله سره - سوا د الله نه - دوی به اووائی چه ورک شو زمونږ نه بلکه مونږ نه وو بللی

ل د دا دریم دلیل دے په دے دلیل کښے نو تصرفات د الله تعالی بیان شوی دی چه ستاسو پیدا کول او ټکے صرف الله تعالی دے په دے ورے وایے د ولیلو نو کښے د الله تعالی د لوئے قدرت مظاهر دی چه دومره لوئے قدرت والا دے چه دا سے لوئے لوئے کارونه کوی نو ستاسو مقصود هم پوره کولے شی نو صرف د ده نه حاجتونه غواړئ نه د بل چا نه ١٢

٢ دا زور نه دے ١٢

٣ د ما نه مراد مسئله د توحید ده دا نقلی دلیل ته اشاره ده ١٢

٤ دا دعوی ابه د اخرت بیان دے ١٢

٥ زنځیرونه به ورته په څټونو کښے واچولے شی ١٢

٦ د ما نه د دلته معبودان باطله مراد دی هس څه او هرڅوک چه وی ١٢

٧ دا غلط ده مرادوکړی موږ وی او په بل مقام کښے بیا اقرار هم کوی چه مونږ شرک نه دے کړے - سورت انعام ایت ٢٣ ١٢

لہ واستا سوۃ تکبر بدلہ دہ (فائدہ) معلومہ شوہ چہ سبب دَ نار داو تکبر دے نو سبب دَ عبادت تواضع دے متکبر پہ ھر مقام کښے ذلیل دے او متواضع پہ ھر مقام کښے خوشحالہ دے تکبر مناسب دے دَ خالق سرہ او تواضع مناسب دے

مِنْ قَبْلُ شَيْـًٔا ۚ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٤﴾ ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

مخکښے هیڅ شی لرہ - دغسے گمراہ کوی اللہ کافرانو لرہ - دا بدلہ دغہ دہ چہ تاسو

تَفْرَحُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُوْنَ ﴿٧٥﴾ اُدْخُلُوْٓا

خوشحالیدئی پہ زمکہ کښے ناحقہ - او تاسو تکبر کولو - ننوځئ

اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿٧٦﴾

دروازو دَ دوزخ تہ همیشہ بہ یئ پہ هغہ کښے - نو ناکارہ دے ځائے دَ تکبر کوونکو -

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ۚ فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِيْ

نو صبر کوہ یقیناً وعدہ دَ اللہ حقہ دہ - نو کہ او وښایو مونږ تاتہ ځینے هغہ عذاب چہ

نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٧٧﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا

وعدہ ئے کوو مونږ دَ دوئ سرہ یا دَ وفات کړو تا لرہ نو ماتہ بہ واپس شی دوی - او یقیناً مالیږلی دی

رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّنْ

رسولان مخکښے ستا نہ ځینے دَ دوئ نہ هغہ دی چہ قصے ئے ما کړی تا تہ او ځینے دَ دوئ نہ هغہ دی

لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ

چہ قصے ئے ما نہ دی کړے تاتہ - او نہ دے کار دَ هیڅ رسول چہ پیش کړی یو نښہ

اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ

مگر پہ اذن دَ اللہ سرہ - نو کلہ چہ راشی حکم دَ اللہ نو فیصلہ بہ او شی پہ انصاف سرہ او برباد بہ شی

هُنَالِكَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٧٨﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا

پہ دغہ مقام کښے دروغژن - اللہ هغہ دے چہ پیدا کړی ئے دی ستاسو دَ پارہ څاروی چہ سوارہ شئ تاسو

مِنْهَا وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوْا عَلَيْهَا

پہ ځینو او دَ ځینو نہ خوری تاسو - او ستاسو دَ پارہ پہ هغو کښے نفع دی او چہ اورسئ تاسو پہ هغو

ع ١٢

دَ مخلوق سرہ ١٢ سے دا تسلی دہ ١٢ سے دا عذاب دَ دنیا دے یعنی کہ تاتہ دَ منکرانو ځنی عذاب پہ دنیا کښے اوښائو ستا ژوند پہ یخ شی او یا تہ وفات کړو او عذاب پہ دوی پہ هغو لاندی دی واوستے نو پہ تا باندی څہ تقصیر نشتے سے دا او لیل نقلی اجمالی دے دَ ټولو نبیانو نہ یعنی ټول انبیاء اللہ تعالی رالیږلی دی دوی دَ اللہ تعالی دَ توحید نہ اوو مبہ باری تعالی بانسے غالب نہ وو دوی معجزے بہ دَ حکم دَ اللہ تعالی نہ نہ شو سے پیش کولے او دوی خپل مقابل لرہ نہ شو هلاک کولے بلکہ دا تصرفات صرف دَ اللہ تعالی دی ١٢ سے دا عقلو رم دلیل عقلی دے دَ څاروو پیدا کوونکے صرف اللہ تعالی دے دَ سورلی او دَ خوراک دَ پارہ او پہ هغو کښے نفع دی لرے لرے مقاماتو تہ پہ سے خلق ځی دَ ضرورتونو دَ پارہ او سورلیگی پہ سے او وارنگ جهازونہ دی دَ سورلی دَ پارہ دا دَ اللہ تعالی دَ وحدانیت ایتونہ دی چہ دا بیلوئے ذات دے نو صرف دے متصرف او برکت ورکوونکے دے او پہ دہ څوک غالب نشتہ ١٢

حَاجَةً فِيْ صُدُوْرِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ۸۰

هغه حاجت ته چه په سینو ستاسو کښې دے او په دغه ځاروو او په جهازونو تاسو سوره کړے شئ۔

وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ ۖ فَاَيَّ اٰيٰتِ اللّٰهِ تُنْكِرُوْنَ ۸۱ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا

او ښائي تاسو ته الله ایتونه خپل نو د کوم ایتونو د الله نه تاسو انکار کوئ۔ آیا نه ګرځي دوی په

فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ

زمکه کښې چه اوګوري چه څنګه شو اخر د هغو چه مخکښې وو د دوی نه۔

كَانُوْٓا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَّاٰثَارًا فِي الْاَرْضِ فَمَآ اَغْنٰى

وو زیات د دوی نه او سخت د دوی نه په طاقت کښې او په نښو د زمکې کښې نو فائده ونه کړه

عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۸۲ فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ

دوی ته هغه شی چه دوی ګټلو۔ نو هر کله چه راغله دوی ته رسولان د دوی سره د دلائلو

فَرِحُوْا بِمَا عِنْدَهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ

نو دوی خوشحاله شو په هغه شی چه دوی سره کوم علم وو او چاپیر شو د دوی نه هغه عذاب چه دوی

يَسْتَهْزِءُوْنَ ۸۳ فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهٗ وَ

په هغه پورې توقے کولے۔ نو هر کله چه دوی اولید و عذاب زمونږ او وئ ویل چه مونږ ایمان راوړو په یو

كَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهٖ مُشْرِكِيْنَ ۸۴ فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيْمَانُهُمْ

الله او مونږ انکار کوو د هغو چه مونږ شریکول د الله سره۔ نو نفع اونه رسوله دوی ته ایمان د دوی

لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا ۭ سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِيْ قَدْ خَلَتْ فِيْ عِبَادِهٖ ۚ وَ

هر کله چه دوی اولید و عذاب زمونږ۔ دا قانون د الله دے کوم چه تیر شو په بندګانو د هغه کښې

خَسِرَ هُنَالِكَ الْكٰفِرُوْنَ ۸۵

او برباد شو په دغه مقام کښې کافران۔

ع ۹ / ۱۴

له د اعذاب د ونیاده چه لوئے طاقت والا خلق وو مخکښې لیکن په سبب د خلاف هلاک شو خو کوم نه وو چه هغوی لره بچ کړی وے ۱۲ ۱۲

۲ یعنی ځانله علماء یو زمونږ تاسو ته ضرورت نیشته ۱۲ ۱۲

۳ د عذاب په وخت توبه منظوره نه ده دغه شان د ویته ایمان د یاس دا هم منظور نه دے چه د خپل ژوند نه نا امیده شی نو توبه کار شی ۱۲

ے نازل شوے دے پس د مومنانو نه قبل د سورت ... زمانه نزول ... ایمان د فرمانه - په ترتیب قرآن کښے (۴۰) او په نزول کښے (۶۱) - مقصد د سورت ... دا و ... اعتراض چه وارد یږی فه په - قال و ما الله بالعصیر

سُوْرَةُ حٰمٓ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَرْبَعٌ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

اٰيتونه (۵۴) | شروع په نوم د الله چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے (امداد فوائد) | رکوعګانے (۶)

حٰمٓ ۚ ﴿١﴾ تَنْزِيْلٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۚ ﴿٢﴾ كِتٰبٌ فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ

دا سورت نازل شوے دے د طرف د مهربان نه چه رحم کوونکے دے. دا داسے کتاب دے چه صاف بیان شوی دی

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۙ ﴿٣﴾ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا ۚ فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ

آیتونه د دهٔ قرآن دے په عربی د دغه قوم دپاره چه پوهیږی - زیرے ورکوونکے دے او یره ورکوونکے دے نو مخ واړوو زیاتو د

فَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٤﴾ وَقَالُوْا قُلُوْبُنَا فِيْٓ اَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ

دوی نو دوی نه اوری - او وائی دوی چه زړونه زمونږ په پردو کښے دی د هغه نه چه ته ورته مونږ بلے

وَفِيْٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَّمِنْۢ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ اِنَّنَا

او په غوږو زمونږ کښے دروند والے دے او په مینځ زمونږ او ستا کښے پرده ده نو ته خپل کار کوه مونږ

عٰمِلُوْنَ ﴿٥﴾ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ

به خپل کار کوو - او وایه چه بے شکه زهٔ بشر یم ستاسو په شان وحی کیږی ما ته چه الٰه ستاسو الٰه یو

وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْٓا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ۙ ﴿٦﴾

دے نو برابر شئ هغه ته او بخښنه غواړئ د هغه نه او عذاب دے مشرکانو لره -

الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٧﴾ اِنَّ

کوم چه نهٔ ورکوی زکوٰة او دوی د اٰخرت نه انکار کوی - یقیناً

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٨﴾ قُلْ

کوم خلقو چه ایمان راوړے دے او کوی نیکی دوی لره ثواب بے انتها دے - او وایه

اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُوْنَ

آیا تاسو انکار کوئ د هغه نه چه پیدا کړے یے ځمکه په دوه ورځو کښے او جوړوئ ...

۱ الخ: جواب دے حاصل د اعتراض دا دے چه مخالفین وائی چه مونږ خو پوهه نه یو چه د غیر الله بلنه او نذر نیاز کوؤ: جواب: وقیضنا لهم قرناء (آیت ۲۵) - حاصل دا چه دا شیطان خو پوهه دی (فائده) د دلیل قطعی په مقابله کښے دلیل ظنی لکه دی نو خوب لاغه کوے ۱۲
۲ دا تمهید او بیان دے یعنی زهٔ د ځان نه وایم د مهربان بادشاه کتاب دے او مقصود یے بالکل صاف دے او صاف عربی دے ۱۲
۳ یعنی انابت والاخلاق پرے عمل کوی او ته دنیا تر سینه محروم دی ۱۲
۴ دا زور نه دے ۱۲
۵ دا د توحید مسئله ده چه د هر پیغمبر دعوی مقصد دے او د قرآن موضوع ده او د دے مسئلے د وجه نه دا ځکښے زجر پیش شوے دے چه مشی نه او خبرے کوی چه خلق به دی کا ته شی او تمنا دلیل وحی عصم دے چه زهٔ په بیان د توحید کښے مامور یم ۱۲
۶ د زکوٰة نه مراد د زړهٔ پاکوالے دے یا نفل خیرات مراد دے ځکه چه دا سورت مکی دے او په مکه معظمه کښے لا زکوٰة فرض نه وه ۱۲
۷ دا زیرے دے ۱۲

۸ دا د توحید عقلی دلیل دے او لنډ چه باری تعالیٰ دا ځمکه د ... په ... تصرف دے او برکات ورکوونکے دے او په دهٔ شوک غالب نشته په ... کښے کا ته د ... ملغلرو او د سرو او د سپینو او د ... دی ۱۲

ـــه مقدره دی څو ورځو د دنیا یا د اخرت یا عین ورځې د عالم غیب مراد دي او عین دا ورځې د دنیا مراد نه دي ځکه چه دا ورځې د دنیا څوځ د نمر تحرکت نه پیدا کیږي. او په کوم احادیثو کښې چه تعین د ورځو د دنیا راغلي دي چه په یکشنبه او دوه شنبه کښې زمکه او په سه شنبه کښې غرونه او په چهارشنبه کښې اوبه او په پنجشنبه او جمعه کښې اسمانونه پیدا دي او شنبه کښې فراغت دی نو دا حدیثونه موقوف دي په ابو هریره او په حقیقت کښې دا اخبار د اهل کتابو دي او په بعضو روایتونو باندې اشتباه د دې نو صحیح دا ده چه دا حدیثونه مرفوع نه دي او تحقیق کړے دے شبیر احمد عثمانی رحمه الله. ۳ـــه دا د اسمان ماده وه. ۴ـــه کوم کار ورته چه اسمانونو کښې کیږي. ۵ـــه دا ورته ده. ۶ـــه دا نجوم ته اشاره ده یعنی حفظ کړو. نصیحت په ایسارولو باندې نجوم ۷ـــه دا د حوامیم مقصد دے یعنی د ټولو پیغمبرانو دا توحید دعوت پیش کړے دے دا د دې مسئله ده چه اسو او وایئ چه دا الله کښې مونږ نه ده او رید ۸ـــه معلوم شو چه سبب د هلاکت تکبر دے ناحقه (فاستکبروا) او تکبر په حقه سره دا دے چه د متکبر په مقابله کښې ځان بې پروا کړي او ثمود د قوم او د کافرانو په مقابله کښې ځان اوده اوکړو او بل د تقسیم د صدقاتو په وخت کښې د برد غوښتلو لکه ده کړې وه او د

لَهٗٓ اَنْدَادًا ؕ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِیْنَ ۝۹ وَجَعَلَ فِیْهَا رَوَاسِیَ مِنْ

حقه او مقابل - دا یا تو لکه د قول عالم دے - او پیدا کړې دي حقه په زمکه کښې غرونه د

فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِیْهَا وَقَدَّرَ فِیْهَاۤ اَقْوَاتَهَا فِیْۤ اَرْبَعَةِ اَیَّامٍ ؕ سَوَآءً

پاسه او برکت پیدا کړې دے حقه په زمکه کښې او اندازه کړې ده حقه په دې کښې روزۍ د دې په څلورو ورځو کښې حقه

لِّلسَّآئِلِیْنَ ۝۱۰ ثُمَّ اسْتَوٰۤی اِلَی السَّمَآءِ وَهِیَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَ

پښتونکو د هغه کښې دا لغیره برابر ده دپاره د پوښتونکو - بیا یې قصد اوکړو د اسمان ته او حقه لوګے وه

لِلْاَرْضِ ائْتِیَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا ؕ قَالَتَاۤ اَتَیْنَا طَآئِعِیْنَ ۝۱۱ فَقَضٰهُنَّ

او ووئیل حقه ته او زمکې ته چه راشئ په رضا یا په زور سره او ووئیل دواړو چه راغلو مونږ په رضا سره

سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِیْ یَوْمَیْنِ وَاَوْحٰی فِیْ كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرَهَا ؕ وَزَیَّنَّا

نو برابر کړل ده او وه اسمانونه په دوه ورځو کښې او اوحی کړه په هر اسمان کښې حکم د هغه او ښکلي کړو

السَّمَآءَ الدُّنْیَا بِمَصَابِیْحَ ۖۗ وَحِفْظًا ؕ ذٰلِكَ تَقْدِیْرُ الْعَزِیْزِ

ښائسته کړو اسمان د دنیا په چراغونو سره او حفاظت مو اوکړو - دا اندازه ده د زبردست او

الْعَلِیْمِ ۝۱۲ فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ صٰعِقَةِ

پوهه - نو که دوی مخ واړوه نو ته اووایه چه ویروم تاسو لره د کړاو نه مثل د کړاو د

عَادٍ وَّثَمُوْدَ ۝۱۳ اِذْ جَآءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْۢ بَیْنِ اَیْدِیْهِمْ وَمِنْ

عادیانو او ثمودیانو - کله چه راغلل دوی ته رسولان د وړاندې د دوی نه او د

خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ قَالُوْا لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً

روستو نه چه عبادت مه کوئ سوا د الله د کړی - دوی اووئیل که رضا کړې وے رب زمونږ نو را به یې لیږلي وو ملائک

فَاِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ۝۱۴ فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوْا فِی الْاَرْضِ

نو مونږ په هغه څه چه تاسو لیږلي شوي یئ منکر یو - نو هر چه عادیان وو نو تکبر یې اوکړو په زمکه کښې

علامتونه نو مونږ ستاسو د رسالت منونکي نه یو - او د عادیانو او ثمودیانو عذاب بیان دے یعنی د توحید د خلاف مه کوئ دا شو د عادیانو او ثمودیانو حال وابری حقو خلاف اوکړو نو هلاک شو نو سبب د هلاکت ځان د ویناسو په شان کولے د دې په شان کوم د صورت د تکبر دے او تکبرونه نه دي. ۹ـــه دا د دنیا د عذاب بیان دے چه عادیان دا اوکړو نو هلاک شو

له یعنی خالق طاقت والا دے مخلوق عاجز دے ۱۲ ۲ یعنی ثمودیانو ته الله تعالیٰ لاره او خودله او هغوی په هغه لارے باندے لانه رلل نو ځکه په هغوی عذاب راغے (فائده) معلومه شوه چه انسان ته الله تعالیٰ اختیار ورکړے دے ۱۲ ۳ ۱

بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ

ناحقه - او دوی وویل چه څوک دے سخت زمونږ نه په طاقت کښے - آیا نه گوری دوی چه هغه

الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۝

الله پیدا کړی هغه زیات دی د دوی نه په طاقت کښے - او هغوی د آیتونو زمونږ انکار کوی -

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ

نو مونږ راولیږله په هغوی باندے سخته هوا په ورځو د مصیبت کښے چه اورسوو دوی ته

عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ

عذاب د شرم په ژوند د دنیا کښے - او عذاب د آخرت خو ډیر د شرم دے

وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ ۝ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ

او دوی سره به امداد او نه کړے شی - او کوم چه ثمودیان وو نو ما هغوی ته لار او خودله نو هغوی ړوند والے غوره کړو

عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا

والے په هدایت باندے نو اونیوه هغوی له سخت عذاب د ذلت ځکه چه هغوی غلط

يَكْسِبُونَ ۝ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝ وَيَوْمَ يُحْشَرُ

کارکول - او ما بچ کړل هغوی له چه یقین ئے کولو او ځان ئے ساتلو د نافرمانئ نه - او کله چه جمع کړے

أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ

دشمنان د الله اور ته - نو دوی به جماعتونه جوړ شی - تر دے چه کله راشی دوی اور ته شاهدی به او کړی

عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

په دوی باندے غوږونه د دوی او سترگے د دوی او څرمنے د دوی په عمل د دوی باندے -

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي

او دوی به او وائی څرمنو خپلو ته چه ولے مو شاهدی او کړه په مونږ - او به وائی چه گویا کړو مونږ هغه الله

زیرے دے یعنی څوک چه ځان د شرک او بدعت او رسوماتو نه بچ کړی نو الله تعالیٰ هغوی له نجات ورکوی ۱۲ ۴ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۵ د هر گناه والا به یو جماعت شی ۱۲ ۶ په قیامت کښے به کافران د خپل کفر نه انکار او کړی او دوی به او وائی چه مونږ د بل چا شاهدی په ځان نه منو زمونږ سره دے ظلم او نه شی نو الله تعالیٰ به د دوی خولے بندے کړی (الیوم نختم علی افواههم یٰس آیت ۶۵) نو اندامونه به ئے خپلو خپلو گناهونو اقرار او کړی چه مونږ ده دا گناه کړے ده ځکه چه مونږ به دوی ته عذاب شی نو هغوی به د دوی او وائی چه په تاسو لعنت وی ما ستاسو د پاره مقابله کوله په حدیث شریف کښے د تفصیل د (مشکوٰة ص ۴۸۵) ۱۲

ع ۲

لـه دا د سورت خاص مقام دے یعني دوي چه د توحید نه اوري په غلطو غوږونو اوریدو په دې سبب سره نو اصلي خبره دا ده
چه په دوي پسے شیطان لګیدلے دے او دوي ته هر قسم مخکښے روستو بد عمل عبادت ښکاره کوي نو دوي ترینه توبه نه اوباسي

أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۲۱﴾

چې ګویا کړې دے هغه هر شے او هغه پیدا کړي يئ تاسو لره اول ځل او هغه ته به تاسو واپس کړے شئ

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا

او تاسو ځان نه شئ پټولے د دینه چه شاهدي اوکړي په تاسو باندے غوږونه ستاسو او نه

أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ

سترګے ستاسو او نه څرمنے ستاسو لیکن تاسو ګمان کولو چه یقیناً الله نه پوهیږي په

كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۲۲﴾ وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم

ډیرو هغو باندے چه تاسو کول۔ او دے ګمان ستاسو کوم چه تاسو کولو

بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴿۲۳﴾ فَإِن يَصْبِرُوا فَالنَّارُ

په رب خپل باندے هلاک کړلو تاسو لره نو شوئ د بربادو نه۔ نو که صبر کوي دوي نو ځائ او ر

مَثْوًى لَّهُمْ ۖ وَإِن يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿۲۴﴾ و

ځائ د دوي۔ او که دوي عذر کول غواړي نو قبول به نه شي۔ او

قَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

لګول دي مونږ دوي پسے ملګري نو ښکلي ښائسته کړل دوي ته مخکښے عمل او وروستو عمل

وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ

او ثابت شو په دوي باندے حکم د الله سره د هغو جماعتونو چه تیر شوي دي مخکښے د دوي نه د

الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿۲۵﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

پیریانو او د انسانانو نه۔ یقیناً دوي برباد وو۔ او وائي کافران چه

لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿۲۶﴾

مه اورئ دا قرآن او شور کوئ په ده کښے چه تاسو غالب شئ۔

ع ۳ ۱۷

نو په دوي باندے حکم د قهر شو یعني نکه مخکښې خلق وو د دوي پشان د پیر یانو او د بني آدم نه نو دوي هم برباد دي (فائده) یو ګناه کول د او بل ګناه نه منل دي خو که یو انسان کښے ګناه نه منل دي ګناه نه چه پاک وي نو صفت صرف د انبیاء دي نو حکمه مشرکان برباد دي چه هغه شرک او بدعت ته عبادت والي ۱۲ سـله دا زور شه دے ۱۲ عنه تاسو چه دا بد کار د کول نو ګویا ستاسو په خپل رب باندے د ا ګمان وه چه هغه ستاسو د عمل نه خبر نه دے او که ستاسو علم وے چه الله تعالیٰ زمونږ نه خبر دے نو تاسو به ولے دا بدکارونه کول نو په اصل کښے دے ګمان تاسو لره هلاک کړے دی خو اوس نه صبر مفید دے او نه توبه مفید ده یعني اوس د دنیا قانون ختم دے ۱۲ م عـه کافرانو ته پته وه چه که څوک د قرآن دا وري نو مسلمانیږي ځکه مضبوط دلائل دي پکښے نو ځکه هغو اووے چه تاسو شور کوئ په وخت د درس د قرآن کښے چه تاسو غالب شئ ځکه چه دلائل خو نه وو کافرانو سره چه په هغو غالب شوي وے ۱۲

لګه وا و عذاب د اٰخرت بیان دے ۱۲ ؎ وا شرک دے او بدعت دے دا چه بد عمل ځکه دے چه د دوی عبادت والو هم د توبه نه معاف کیږی مشرک لا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ او بدعتی محمد رسول الله نه منی د ځان نوے طریقے پیدا

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ

نو ورله به کړو مونږ کافرانو ته سخت عذاب - او بدله به ورکړو دوی ته

أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ

د بد عمل د هغه کار چه دوی کولو - دا بدله د دشمنانو د الله ده

النَّارُ ۖ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ۖ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا

چه اور دے - د دوی د پاره په هغه کښے کور د همیشوالی دے - دا بدله ده ځکه چه دوی د اٰیتونو ځمونږ

يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ

انکار کولو - او اووائی به کافران چه اے ربه زمونږ وربه ودا ته مونږ ته هغه چه

أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا

ګمراه کړی دی هغوی مونږ لره په پیریانو او په انسانانو کښے چه ګرځوو دوی لاندے د قدمونو خپلو چه شی

مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا

دوی ذلیل - یقینا هغه خلق چه وائی رب زمونږ الله دے بیا برابر شی په دے خبره

تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا

راځی په هغوی ته ملائک چه مه ویریږئ او مه غمژن کیږئ او مبارک شئ په

بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي

جنت سره کوم چه تاسو سره وعده کیږی شوه - مونږ ملګری یو ستاسو په

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنفُسُكُمْ

ژوند د دنیا کښے او په اٰخرت کښے - او تاسو لره به اٰخرت کښے هغه څه چه غواړی ئی نفسونه ستا

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَ

او ستا د پاره په جنت کښے هغه څه چه تاسو ئی غواړئ - دا میلستوب دے د بخونکی مهربان بادشاه او

اوی د پاره د الیډ د وین یعنی د د ه د مونږ ده چه د نبی او د صحابو رضی الله عنهم او د سلم نه ځکه خبره بیان شوے د دی د هغوی ده والے ځکه او د مونږ او قوم د غلطی د ه ۱۲ ؎ د قوم لوی عذاب د ه چه به جهنم کښے د دوی د پاره یو خاص مقام دے د همیشوالی د دوی به دوزخ کښے ځکه همیشه دی چه انکار د توحید ته هم همیشه وو په اعتبار د نیت سره ځکه چه دوی د شرک ته عبادت د اوهم د غیبی یه عقل چه بدعت کوی نو په اعتبار د نیت سره همیشه کوی ځکه چه د دے ورته عبادت وائی ۱۲ ؎ دا شیطان او مشرک پیران او شرک مولیان دی ۵ دا ذکر دے ۱۲ ؎ یعنی په خپله خبره د توحید باندی مضبوط وی چه نه مائل کیږی حی الله ته نه د بل چا نه امداد غواړی او نه د بل چا په نوم نذر و نیاز کوی نو د مرګ په وخت او په قبر کښے او د قبر نه د پورته کیدو په وخت به ملائک راځی هغوی ته د پاره د تسلی چه مه ویریږئ ۲۱ د اٰیت ه حالات نه بلکه تا لره جنت وے د وعدے موافق او عمر مو کوو چه دنیا د نه پاتے شوه مونږ په دنیا کښے هم ستاسو ملګری یو په د الله په حکم مونږ ستاسو حفاظت کولو او په اٰخرت کښے به ستاسو سفارش ... تاسو د پاره په جنت کښے ...

(۔۔۔ د ۶۹ نه) کښې حقه شه دے چه تاسو فوارئ داد الله تعالیٰ میلستیا ده او الله تعالیٰ بخونکے دے ستاسو
ګناهونو به معاف کړی او رحیم دے ستاسو سره به مهربانی اوکړی ۱۲ (دَ دے ګنج) سلے دا طریقه دَ تبلیغ ده

مَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَّقَالَ

او څوک دے ډیر ښائسته په خبره کښې دَ هغه چا نه چه بلی خلق الله ته او کوی نیکی او وائی چه

اِنَّنِیْ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ﴿۳۳﴾ وَلَا تَسْتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّیِّئَةُ ؕ

بے شکه زه دَ مسلمانانو نه یم - او نهٔ ده برابر نیکی او نهٔ بدی -

اِدْفَعْ بِالَّتِیْ هِیَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِیْ بَیْنَكَ وَبَیْنَهٗ عَدَاوَةٌ

منع کړه بدی په هغه سره چه هغه ښهٔ دی نو په دغه وخت به هغه څوک چه ستا او دَ هغهٔ په

كَاَنَّهٗ وَلِیٌّ حَمِیْمٌ ﴿۳۴﴾ وَمَا یُلَقّٰىهَاۤ اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَرُوْا ۚ وَ

مینځ کښې دښمنی ده ګویا هغه دوست دے خالص - او نهٔ ورکولے شی دا خبره صابرانو ته - او

مَا یُلَقّٰىهَاۤ اِلَّا ذُوْ حَظٍّ عَظِیْمٍ ﴿۳۵﴾ وَاِمَّا یَنْزَغَنَّكَ مِنَ

نهٔ ورکولے شی دا خبره دَ لوئے نصیب خاوندانو ته - او که او رسی تا ته دَ

الشَّیْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ﴿۳۶﴾

شیطان نه څهٔ وسوسه نو پناه او غواړه په الله سره - بے شکه هغه هر څه آوری او په هر څیز پوهیږی

وَمِنْ اٰیٰتِهِ الَّیْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ؕ لَا تَسْجُدُوْا

او دَ دلائلو دَ هغهٔ نه شپه او ورځ او نمر او سپوږمۍ ده - نو سجده مهٔ کوئ

لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ الَّذِیْ خَلَقَهُنَّ اِنْ

نمر او سپوږمۍ ته او سجده کوئ الله ته چه هغه پیدا کړی دی دوی لره که

كُنْتُمْ اِیَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿۳۷﴾ فَاِنِ اسْتَكْبَرُوْا فَالَّذِیْنَ عِنْدَ

تاسو خاص دَ هغهٔ عبادت کوئ - نو که دوی غرور او کړی نو هغه خلق چه په نزد

رَبِّكَ یُسَبِّحُوْنَ لَهٗ بِالَّیْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا یَسْـَٔمُوْنَ ﴿۳۸﴾

دَ رب ستا دی پاکی بیانوی هغهٔ لره دَ شپے او دَ ورځے او دوی نهٔ ستړی کیږی -

ترغیب دے اتباع ته
چه دوی به خوشو ر
کوی خو ته ورته وایه
چه راشه مسئله داوره
بیا ستا اختیار دے او
که مخالف بدی کوی
خو ته نیکی کوه نو دغه
مخالف به ستا خپل شی
دَ بدی په مقابله کښې
نیکی کول دَ صابرانو
او دَ خوش قسمته خلقو
کار دے دَ نبی کریم صلے
الله علیه وسلم په صفاتو
کښې راځی په مخکښې کتابونو
کښې چه هغه به نه دفع
کوی بدی په بدی سره
بلکه عفوه به کوی (مشکوٰة)۱۲
۲ے یعنی غصه در شی ۱۲
۳ے دا دویم دلیل عقلی
دے چه شپه او ورځ او
نمر او سپوږمۍ ځی حکم دَ
الله تعالیٰ دَ وحدانیت
دلیلونه دی چه دا دَ الله
مخلوق دے دومره لوئے
بادشاه دے نو په هغه
څوک غالب نیشی نو تاسو
دَ هغو سجده مه کوئ
بلکه دَ الله تعالیٰ تابع شئ ۱۲
۴ے دا ازدرنه ده یعنی که
دوی دَ الله تعالیٰ فرمان
منی نو دوی ته څهٔ ضرورت
دے ملائک دَ الله تعالیٰ
پاکی بیانوی قول عمر
او نهٔ ستړی کیږی ۱۲

له وا حدیم دلیل عقلی دے چه نبکے تا ولګوره چه شوه او چه وه هغه په باران سره تازه کړه ١٢ ٢ دا دقیامت دلیل ګ
چه وفات مړی هم ژوندی کولے شم ١٢ ٣ دا د عذاب د آخرت بیان دے ١٢ ٤ دا د مشرک او د موحد مقابله ده اول مشرک
او دویم موحد دے ١٢ ٥ دا اصول د پاره د زور ورکولو دے ١٢

٦ دا تمهید د روستنی زورنه ته چه دا کافران انکار کوی د قرآن نه او دا خو ډیر زبردست کتاب دے چه باطل پکښې بالکل نشته او د هغه الله تعالیٰ د طرفه دے چه ډیر علم والا او لوی صفتونو والا دے نو د داسې لوئے کتاب نه انکار د کافرانو کار دے نه د مسلمان ١٢ ٧ د غصے د سره ولوکه پاره لو یه نسخه اعوذ بالله او ده او که په دے سره نه شوه نو هیڅ دے خپل بدل کړی یعنی د ناستے نه دے پورته شی او که په دے هم سړے نه شو نو بیا دے اودس او کړی ځکه چه غصه شیطان ده او شیطان نارې دے نو اوبه په اور یو سره مړ کیږی ١٢ ٨ دا زور نه ده او تسلی هم ده چه ته د توحید مسئله پیش کوے نو کله دوی شور کوی بیا ورته کنځل کوی دا نوے خبره نه ده مخکښې پیغمبرانو ته هم دا سے بد ویلے شوی دی نو که څوک بخښنه غواړی نو الله تعالیٰ به ورته بخښنه وکړی ورنه الله تعالیٰ به عذاب ورکړی ٩ دوی اعتراض او کړو چه که دا قرآن د محمد معجزه وی نو الله جواب کوی چه که مونږ

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا

او د هغه له دلائلو څخه دا ده چه ته به وینې زمکه اوچه نو کله چه اوورو مونږ په هغې

الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۭ اِنَّ الَّذِيْٓ اَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۭ اِنَّهٗ

باران نو تازه شی او بوټی کړی شی - یقینا هغه ذات چه تازه کړی یې دا نو ژوندی کوونکی دے د مړو

عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝٣٩ اِنَّ الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا

یقینا الله په هر شی باندې قدرت والا دے - بے شکه هغه خلق چه نقصان کوی په ایتونو زمونږ کښې

لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۭ اَفَمَنْ يُّلْقٰى فِي النَّارِ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ اٰمِنًا

نو پټ نه دی په مونږ نه - آیا هغه څوک چه واچولی شی اور ته غوره دی یا هغه څوک چه راشی په امن کښې

يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اِعْمَلُوْا مَا شِئْتُمْ ۙ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝٤٠

په ورځ د قیامت - کوئ هغه کار چه ستاسو رضا وی یقینا الله کارونه ستاسو وینی -

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاۗءَهُمْ ۚ وَاِنَّهٗ لَكِتٰبٌ عَزِيْزٌ ۝٤١

یقینا هغه خلق چه انکار کوی د قرآن نه هر کله چه راغے دوی ته (نو دا انکار غلط دے) او یقینا دا کتاب دے

لَّا يَاْتِيْهِ الْبَاطِلُ مِنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهٖ ۭ تَنْزِيْلٌ

زبردست - نشی راتلے په ده کښې دروغ نه د مخې نه او نه د روستو نه (ځکه چه) نازل شوی دے

مِّنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ ۝٤٢ مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيْلَ لِلرُّسُلِ

د حکیم نه چه د صفتونو مالک دے - نه ویلے کیږی تا ته مگر هغه خبره چه ویلی شوی وه پیغمبرانو ته

مِنْ قَبْلِكَ ۭ اِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ وَّذُوْ عِقَابٍ اَلِيْمٍ ۝٤٣ وَلَوْ

مخکښې ستا نه - یقینا رب ستا خاوند د بخښنې او خاوند د سخت عذاب دے - او که

جَعَلْنٰهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَّقَالُوْا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ ۭ ءَاَعْجَمِيٌّ

ګرځوو مونږ دا لره قرآن عجمی نو دوی به اووائی چه ولے بیان نه شو ایتونه د ده - آیا عجمی دے کتاب

عجمی کړو په قرآن را او لیږو نو بیا به اعتراض کوی چه دا ګنګه خبره ده چه کتاب عجمی دے او پیغمبر عربی دے الله تعالیٰ فرمائی
چه قرآن خو د مؤمنانو د پاره هدایت دے او کافران خو نه پوهیږی ځکه چه د غوږونو نه ورته آواز کیږی لکه چه لرې نه آواز ورکړی او په مطلب نه پوهیږی

لے دوی بل اعتراض اوکړو چه کړ داؤ الله کتاب وے نو ټول به وے پکښې اختلاف کوئ نو الله تعالی جواب کوی چه اختلاف خو کړی شوې وو
موسیٰ علیه السلام په کتاب کښې هم شوی وه اختلاف خو دلیل د باطلوالی نه دے ۱۰۔ ستے نو دوی دریم اعتراض اوکړو چه مونږه

وَعَرَبِيٌّ ۗ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ

او عربی دے نبی! ۔ او وایه دا کتاب مؤمنانو لره خودنه او شفا ده ۔ او کوم خلق چه

لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُولَٰئِكَ

ایمان نه راوړی نو په غوږونو د دوی کښې درنوالے دے او دا قرآن په دوی پړوندوالے دے ۔ دوی ته

يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

آواز کیدے شی د ځائے لرے نه ۔ او یقینا ما ورکړے وه موسیٰ ته کتاب

فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ

نو اختلاف اوشو په هغه کښې ۔ او که نه وے خبره چه مخکښې شوې ده د رب ستا (د تاخیر د عذاب کښې) نو فیصله

بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

به شوې وه په مینځ د دوی کښې ۔ او دوی په شک کښې دی د دې کتاب نه چه بې قراره کوونکے دے ۔ چا چه اوکړه نیکی نو

فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

د ځان د پاره ده ۔ او چا چه اوکړه بدی نو تاوان د هغه دے ۔ او نه دے رب ستا ظلم کوونکے په بندګانو باندے

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَ

هغه ته حواله دے علم د قیامت ۔ او نه راوځی څه میوے د غوټو د خپلو نه او

مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِي

بار نه اخلی یوه ماده او نه ئے زیږوی مګر په علم د هغه سره ۔ او کله چه آواز اوشی دوی ته چیرته دی

قَالُوا آذَنَّاكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ

شریکان زما نو وائی بخدائے چه مونږه خبر درکوو تا چه نشته زمونږ نه یو اقرار کوونکے په دې خبره ۔ او ورک به شی د دوی نه هغه چه دوی

مِنْ قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٤٨﴾ لَا يَسْأَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ

بلل پخوا او دوی به ګمان اوکړی چه نشته دوی لره هیڅ بچاؤ ۔ نه ستړے کیږی انسان د غوختلو د

ستا خبره نه منو که مونږه په باطل وے نو بیا ولے نه هلاک کیږو نو الله جواب ورکوی چه د عذاب د پاره وخت مقرر دے ورنه اوس به دوی هلاک شوی وے دوی اعتراضونه څکه کوی چه دوی لا په شک کښې دی د دے کتاب نه نو بے قراری د بے دینئ اضطراب دے او دینئ تسلی ده ۱۲ ستے دا د یو قانون بیان دے چه که نیکی څوک کوی نو فائده د هغه ده او که غلطی کوی نو تاوان د هغه دے د الله تعالی د چا په کفر او ایمان څه کار نشته او که الله تعالی د چا په کفر کښې تاوان او په ایمان کښې فائده نشته د انسان خپله فائده او تاوان دے الله به هر یو ته پوره پوره بدله ورکړی په چا ظلم نه کوی ۱۲ ستے دا اخلورم دلیل عقلی دے په دے کښې د الله د لوئی علم ځکه وے او په وړوکو دلیلو نو کښې د قدرت مظاهر وه حاجتونه هغه څوک پوره کولے شی چه قدرت او علم والا وی نو لوئے علم او لوئے قدرت د الله دے نو حاجات پوره کوونکے هم دے نه کل ماسوی الله هیڅ د ا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ستے انکار به اوکړی چه مونږ مشرک نه وو کړے وایه دوی دروغ او وائی او د دروغ معبودان به بیا د دوی پکار رانه شی او

دوی به معلومه کړی چه اوس بچاؤ نشته د عذاب نه ۱۲ ستے دا ازورنه ده چه دا انسان د تکلیف په وخت نا امیده شی د فهلو جبوری
خو د آرام په وخت ورته چیغا او باسی او که الله ورسره مهربانی اوکړی نو بیا په فخر سره وائی چه دا خوشحالی کمال زما دے او په آخرت کښې څه حساب نشته

۱ دا دَ عذاب دَ اٰخرت بیان دے ۱۲ ۲ دا ذورنه دہ چہ دَ خوشحالۍ پہ وخت ترینه الله تعالیٰ هیر وي او دَ تکلیف پہ وخت بیا سوالونه کوي او پکار دا وه چہ پہ هر وخت دِ دَ الله تعالیٰ نہ حاجتونه غوښتلي ځکه نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي چہ کوم څوک غواړي چہ پہ سختۍ کښې ئې سوال قبول شي نو پہ آرام کښې دِ ډیر دعا کوي ځکه باري تعالیٰ نه حاجتونه غواړي ۱۲

الْخَیْرِ ۫ وَاِنْ مَّسَّهُ الشَّرُّ فَیَـُٔوْسٌ قَنُوْطٌ ﴿۴۹﴾ وَلَىِٕنْ اَذَقْنٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا

خیر نه ۔ او کہ تکلیف ورته اورسي نو نا امیده شي چہ یو۔ او کہ او رسوو ورته مهرباني خپله

مِنْۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَیَقُوْلَنَّ هٰذَا لِیْ ۙ وَمَاۤ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآىِٕمَةً ۙ

پس دَ تکلیف نه چہ رسیدلی دے ورته نو وائي دا لائق وه او خہ گمان نه کوم چہ قیامت به شي

وَّلَىِٕنْ رُّجِعْتُ اِلٰى رَبِّیْۤ اِنَّ لِیْ عِنْدَهٗ لَلْحُسْنٰى ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِیْنَ

او کہ زۀ واپس کړے شم خپل رب ته نو یقیناً ما لره دَ هغهٔ سره خوشحالي ده ۔ نو زۀ به خبر کړم

كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا ۫ وَلَنُذِیْقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِیْظٍ ﴿۵۰﴾ وَاِذَاۤ اَنْعَمْنَا

کافران پہ کار دَ هغو او زۀ به ورکړم هغوی ته سخت عذاب ۔ او کله چہ مهرباني اوکړو

عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَآءٍ

پہ انسان باندے نو دے مخ واړوي او کږه کړي ځان خپل او کله چہ اورسي ورته تکلیف نو کوي ډیره

عَرِیْضٍ ﴿۵۱﴾ قُلْ اَرَءَیْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهٖ مَنْ

دعا ۔ او وایه آیا وینئ تاسو کہ وي دا قرآن دَ طرف دَ الله نه بیا انکار کوئ تاسو دَ دۀ نه نو څوک

اَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِیْ شِقَاقٍۭ بَعِیْدٍ ﴿۵۲﴾ سَنُرِیْهِمْ اٰیٰتِنَا فِی الْاٰفَاقِ وَ

ډیر گمراه دے دَ هغه نه چہ هغهٔ پہ ډیر خلاف کښې دے زۀ به (ښکاره) علامې دوی ته دلیلونه خپل پہ اطرافو کښې

فِیْۤ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى یَتَبَیَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ ؕ اَوَلَمْ یَكْفِ بِرَبِّكَ

او پہ نفسونو دَ دوی کښې تر څو چہ ښکاره شي دوی ته چہ دا توحید حق دے آیا نه پوره کیږي توحید دَ رب

اَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ شَهِیْدٌ ﴿۵۳﴾ اَلَاۤ اِنَّهُمْ فِیْ مِرْیَةٍ مِّنْ لِّقَآءِ

ستا کښې دا چہ الله هر شي ته حاضر ناظر دے ۔ خبردار یقیناً دوی پہ شک کښې دي دَ ملاقات دَ

رَبِّهِمْ ؕ اَلَاۤ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَیْءٍ مُّحِیْطٌ ﴿۵۴﴾

رب خپل نه ۔ خبردار الله هر شي لره گیر وونکے دے ۔

۳ دا آیت دَ ټولو زورغ سره تعلق لري چہ قرآن دَ الله تعالیٰ دَ طرفه دے او دوی ترینه انکار کوي او قسم قسم ناروا کوي نو یقیناً دوی غټ گمراه او پہ خلاف کښې دي دَ حق نه ۱۲ ۴ دا دَ عذاب دَ دنیا بیان دے چہ پہ دوی تکلیف راولم هم دَ قحط او هم دَ مرضونو نو او دَ مرګونو نو چہ دوی ته پته اولګي چہ پیغمبر دَ الله نه څوک متصرف نیشته ورنه نو دَ دوینه بہ عفو دَ تکلیف لرے کړے وے ۵ دا پنځم دلیل عقلي دے دَ الله تعالیٰ دَ وحدانیت یعني دَ دلیلونه خو ډیر دے خو دا یو دلیل پوره دے دوی لره پہ توحید دَ باري تعالیٰ کښې چہ الله تعالیٰ هر شي ته حاضر او ناظر دے او دا سے بل څوک نیشته نو حاجات پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے نه بل څوک ۱۲ ۶ دا دَ عذاب دَ دنیا بیان دے چہ دا خلق خو شک کوي پہ قیامت کښې نو ځکه شرک کوي خو دوی به دَ الله تعالیٰ نه چرته نه شي پہ دنیا کښې به رسوا شي ۱۲

ع ۱

دا نازله شوې ده په پسه د حٰمٓ السجدة نه او قبل د زخرف نه ده د ورآخر - په ترتیب قرآن کښې (٤٢) او په نزول کښې (٦٢) ده - مقصد
د سورت: ما الذین ... اعتراض او کړو چه: فاعبدوا الله مخلصین الآیة: بانه عجه په مکښې کت جوړ کړې دی چه غیر الله نه حاجتونه

غواړی او نذر لے کوی نو الله تعالیٰ جواب کوی چه: شرع لکم من الدین ما وصّٰی به نوحا (آیت ١٣): یعنی ټولو انبیاؤ د توحید وحی شوی ده دے خلاف د باغیانو تحریک دے او تمهید دے چه تاته کوم مسئله د توحید وحی کیږی په دے سورت کښې دا نوے مسئله نه ده بلکه په مخکښې سورتونو او مخکښې کتابونو کښې الله وحی کړے ده چه زبردست دے نو ما نه القدره عذاب ور کولے شی او د هغه حکم د راز نه خالی نه دے کذلک: حکه الله تعالیٰ او فرمائیل چه عبارت هغه شوے دا: یوحی: د استمرار د پاره دے یعنی د توحید د مخکښې نه شروع دے ١٢ کښې د الله تعالیٰ د صفاتو نه اهمیت د مسئلے معلومیږی چه د دومره لوئے پاچا دے هغه دا رو ستو حکم رالیګلے دے نو دے ضرور اومنئ ورنه هغه بیا چوس کولے شی ١٢ کښې دا زور نه دے سره د عذاب د بیان نه چه د دی الله په نخو دو او نورو خلقو ته خپل کار چه په دونکی دائی نو ته د دوی د هدایت ذمه وار نه ئے مانته د دی معلوم دی زه به د دوی غورہ عذاب کوم ١٢ کښې د کمکه د پاره د بیان د کمال دے چه

سُوْرَةُ الشُّوْرٰى مَكِّيَّةٌ ... بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ... وَخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

(رکوع نمبر ١) شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم) (رکوعات ٥)

حٰمٓ ۚ(١) عٓسٓقٓ (٢) كَذٰلِكَ يُوْحِيْٓ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ

واغے وحی کوی تاته او هغو ته چه مخکښې وو ستا نه.

اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ (٣) لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَهُوَ

الله چه زبردست او حکمت والا دے - خاص هغهٔ لره دی هغه ټول څیزونه چه په آسمانونو کښې دی او هغه چه په زمکه

الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ (٤) تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰۗىِٕكَةُ

کښې دی او هغه اوچت او لوئے دے - قریب ده چه آسمانونه څیرې شی د پاسه نه او ملائک

يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ ۭ اَلَآ اِنَّ

پاکی بیانوی سره د صفتونو د رب خپل نه او بخښنه غواړی د هغه چا د پاره چه په زمکه کښې دی - خبر شه

اللّٰهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ (٥) وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَاۗءَ اللّٰهُ

چه یقینا الله بخښونکے مهربان دے - او هغه خلق چه جوړ کړی دی سوا د هغهٔ نه ځانله کارجوړوونکی

حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ ڮ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ (٦) وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ

الله ته معلوم دی هغوی - او نه ئے ته په هغو باندې ذمه وار - او داغسے مونږ رالیګلے ده

اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ

تاته قرآن په عربی ژبه چه ته او ویروے د مکے خلقو لره او هغه چا لره چه چاپیره د دې دی - او چه

الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۭ فَرِيْقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيْقٌ فِي السَّعِيْرِ (٧) وَلَوْ

او ویروے خلق د ورځے د جمع کیدو نه چه شک پکښې نشته یوه ډله به جنت کښې وی او بله به دوزخ کښې وی - او

شَاۗءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَاۗءُ فِيْ

که رضا وے د الله نو کړی به ئے وو دوی یو جماعت لیکن داخلوی الله هغه چا لره چه رضا لری په خپل

دا قرآن ما په صافه عربی ژبه رالیګلے دے چه د مکے معظمے او چاپیره خلق پرے او ویروے د قیامت نه او دا سے ورځ ده چه نیکان به په جنت کښې او بدان به په دوزخ کښې وی او الله تعالیٰ جبرًا هم خلق مسلمانولے شی خو جبرًا ایمان منظور نه دے ١٢ ١٢ ١٢

سلہ واپہ زور نہ دہ چہ لوئے قدرت والا باچا دوی پر یو دوی او غیر اللہ تہ خپل کار جوړوونکی وائی او کہ ستاسو اختلاف راشی نو د هغے حکم پہ هم باری تعالیٰ کوی نو اللہ تعالیٰ حکم کوی یدے چہ سوا د اللہ نہ بل حاجات پوره کوونکی نیشتہ دہ مکران

رَحْمَتِهٖ ؕ وَالظّٰلِمُوْنَ مَا لَهُمْ مِّنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝۸ اَمِ اتَّخَذُوْا

رحمت - او ظالمانو لره نیشتہ هوک کارساز او نہ مدد گار - آیا جوړ کړی دی دوی

مِنْ دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَآءَ ۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ الْمَوْتٰى ۡ وَهُوَ عَلٰى

سوا د اللہ نہ کارجوړ دونکی - نو صرف اللہ کارجوړ دونکی دے او هغہ ژوندی کوی مړی او هغہ پہ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۹ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيْهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهٗۤ اِلَى

هر شی باندے قدرت والا دے - او پہ کومہ خبره کښے چہ ستاسو اختلاف راشی هغے چہ دے نو حکم د هغے

اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّيْ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖۗ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ۝۱۰ فَاطِرُ

حوالہ دے صرف اللہ تہ - دا اللہ دے چہ زما رب دے ما هغہ تہ سپارلے دے او خاص هغہ تہ رجوع وا پس شم - پیدا کوونکے

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّمِنَ

د آسمانونو او د زمکے دے - او پیدا کړی یدی هغہ ستاسو لره ستاسو د جنس نہ جوړے او د

الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ يَذْرَؤُكُمْ فِيْهِ ؕ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ

څارو نہ جوړے - خوروی تاسو پہ هغہ پیدا کولو سره - نیشتہ پشان د هغہ هیڅ شے - او اللہ

السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝۱۱ لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ

هر څہ آوری وینی - خاص هغہ لره دی کنجیانے د آسمانونو او د زمکے - زیاتوی

الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝۱۲ شَرَعَ لَكُمْ

رزق د هغہ چا چہ رضا شی او کموی - یقینا اللہ پہ هر څہ پوهه دے - مقرر کړیے هغہ تاسو لره

مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا وَّالَّذِيْۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ وَمَا

هغہ دین چہ وصیت کړے یدے پہ هغہ سره نوح تہ او هغہ چہ ما رالیږلے دے تا تہ او هغہ چہ

وَصَّيْنَا بِهٖۤ اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى وَعِيْسٰۤى اَنْ اَقِيْمُوا الدِّيْنَ وَ

ما وصیت کړیدے پہ هغہ سره ابراهیم تہ او موسیٰ تہ او عیسیٰ تہ چہ برابر کړئ دین لره او

محمد اللہ دے دوی تہ ما دغان سپارلے دے او دوی تہ هغا واپس دوم ۱۲ سلہ انسان لره ولی او مدد گار رب د اللہ نہ بل هوک نیشتہ او د اللہ تعالیٰ ولی شتے چہ ایمان والا او هغان پہ کوونکے دی د پہ دعا کوو اور سوماتو نہ

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۝ سورة یونس ع ۲ : وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ : سورة بقرة ع ۱۳ ۱۲

سلہ هغہ تہ ما ځان سپارلے دے چہ هغہ د ومره لوئے متصرف دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

سلہ دا د سورت مقصد دے چہ د ومره لوئے باچا دے نو هغہ تاسو لره هغہ دین مقرر کړے دے چہ د هغہ دین تہ لوا انبیا د تہ لیږلے شوے دے چہ هم دین کوئ شرک مہ کوئ دا مسئلہ پہ مشرکانو ضرور ګرانہ دہ اللہ تعالیٰ د دے مسئلے تہ خپل بندے ورکه چہ دوی ضد کوی او اللہ تعالیٰ د دے مسئلے لره هغہ هوک را ولی چہ هغہ ضد نہ کوی ۱۲

ع ۲

له اول اعتراض چه تولو انبیاؤ ته دا توحید وحی شوی دے نو په کتابونو کښے خلاف ولی دے؟ جواب: خلاف د ضد د وجې نه شوے دے خلاف چا کړے دے ضدیانو او کله چه خلاف کړی دے پس د علم نه؛ د هغو خلاف کله چه کړی دے

لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ اللَّهُ يَجْتَبِي

چه الیٔ مه کوئ په دین کښے - قیل دی په مشرکانو هغه مسئله چه ته بلې ورلو هغې ته - الله راکاږي

إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا

ځانته هغه څوک چه د هغه رضا شي او راښئي ځانته هغه څوک چه رجوع کوي - او جدا الیٔ چه کړے دے نو بس

مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

د هغوي وروستو چه راغلے دے دوي ته علم د ضد د وجې نه - او که نه وے حکم مخکښے شوے

مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا

د رب ستا نه تر نیټې مقررې پورے نو فیصله به شوې وے په دوي کښے - او یقیناً هغه خلق چه ورکړے

الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾ فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ ۖ

شو ورته کتاب په میراث روستو د دوي نه په شک کښے دي د دغه توحید نه بے آرامه - نو د توحید خلق بله

وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَقُلْ آمَنتُ بِمَا أَنزَلَ

او ټینګ اوسه لکه چه تا ته حکم شوے - او مه ځه په خواهشاتو د دوي پسې - او ووایه چه زه یقین کوم په هغه

اللَّهُ مِن كِتَابٍ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ۖ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَا

څه چه نازل کړے الله هر کتاب په جمله - او ما ته حکم شوے چه انصاف وکړم په مینځ ستاسو کښے - الله رب زمونږ دے

أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۖ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۖ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ

او رب ستاسو دے مونږ له زمونږ عملونه او تاسو له ستاسو عملونه نیشته جګړه په مینځ زمونږ او ستاسو کښے - الله

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا

به جمع کړي مونږ ټول او الله ته واپس ده - او کوم خلق چه جګړه کوي په توحید د الله کښې پس د حق منلو نه

اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ

منلے شوے نو دلیل د دوي باطل دے په نزد د رب د دوي او په دوي باندے غضب دے

له اول اعتراض چه د تولو انبیاؤ ته د وحی شوے دے (رفاالله م) اختلاف چه د دوي د دلیل نه وی دا جائز دے او تفرقه چه د وجه د ضد نه وی دا غلط دی او اختلاف څکه جائز دے چه اذن د مشورے دے و شاورهم فی الامر؛ آل عمران آیت ۱۵۹ ۱۲

له دوم اعتراض چه مخالفین خدائے تعالیٰ ولے هلاک کوی؟ جواب: د هلاک د دوی د پاره وخت مقرر دے ۱۲

له یعنی باغیان مړه شو او روستو خلق په شک کښې پاتے شو ۱۲

له هر کله چه توحید تولو انبیاؤ ته وحی شوے او خلاف کوونکی ضدیان دی نو ته دے توحید ته خلق بله او نخپله هم منه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته وائی او نورو خلقو ته اوکړی ۱۲

له نه تاسو زمونږ د عملو نو ذمه وار یئ او نه مونږ ستاسو د عملو نو ذمه وار یو ۱۲

له الله تعالیٰ زمونږ او ستاسو رب دے نو رے جګړے زمونږ او ستاسو ختم دی ۱۲

له دریم اعتراض چه باغیان خو لا پل نیکن روستو خلقو ته خو هغه کتاب پاتے شو نو دوی د معذور دی؟ جواب: د دوي [illegible] عذر نیشته ځکه چه د توحید غټو غټو خلقو منلے دے، و بل الله تعالیٰ ته زلیخلے د هغوي کتب بونه په دغه ځه قرآن ورته ولیګلے دی ۱۲

له دا اول علت دے چه عذر د دوي نه دے منظور ۱۲

سلہ وادوهم علت دے ۱۲ سلہ داؤعذاب دآخرت بیان دے ۱۲ سلہ دازیرے دے ۱۲ سلہ حاصل دا چہ لیږلی بادشاه توحید
تولو انبیاؤ ته رالیږلے دے او اختلاف پکښے ضدیانو کړید ے نو دے توحید ته خلق بلہ او کوم خلق چه د ضدیانو کتاب جوړه پیش کړی

وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ

او دوی لره سخت عذاب دے - الله هغه دے چه رالیږلے ئے هغه کتاب د حق د پاره او تله -

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ

او څه خبر ئے ته چه قیامت به نژدے وی - او زر غواړی قیامت لره هغوی چه

لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ

ایمان نه راوړی په هغهٔ باندے - او کوم چه مؤمنان دی نو ویریږی د قیامت نه او پوهیږی چه

أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

قیامت حق دے - خبر شئ چه کوم خلق جګړه کوی د قیامت په رانګو کښے په شک بے شک په غلطۍ کښے دی لرے د حق نه

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

الله مهربان دے په بندګانو خپلو باندے رزق ورکوی هغه چا ته چه رضا ئے شی - او الله طاقت والا زبردست دے -

مَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَن كَانَ

هغه څوک چه اراده کوی د فصل د آخرت نو زیاتوو به کړو هغهٔ لره فصل د هغهٔ - او هغه څوک چه

يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ ﴿٢٠﴾

غواړی فصل د دنیا نو وربه کړو هغه لره د دنیا نه - او نیشته هغهٔ لره په آخرت کښے هیڅ حِصّه -

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ

آیا دوی لره شریکان دی چه هغو جوړ کړی دی دوی لره هغه دین چه اذن نه دے کړے په هغهٔ سره الله -

وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ

او که نه وے خبره د فیصلے نو فیصله به شوی وے په مینځ د دوی کښے - او یقیناً ظالمانو لره

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ

دردناک عذاب دے - ته به وینے ظالمانو لره چه ویریږی به د کسب خپل نه او د جزاء د کسب

نو د هغوی دلیل باطل دے
ځکه چه توحید غیر مخلوق نے
وی او بل الله تعالیٰ قرآن
رالیږلے دے نو نور کتابونه
به هله منظور وی چه د
دهٔ سره برابر وی ۱۲ سلہ
سلہ ترازو سره وزن معلوم
معلومیږی شو نے توحید
تولو انبیاؤ ته وحی شوے
دے چه په غیب پوهه
او هرڅه کوونکے الله تعالیٰ
دے د هغهٔ نه ماسوا څوک نه
غواړی ژر دوی داد دا چه
د دے مسئلے نه خلق فریاد
کړی ئے د خند د وجه نه وس
الله تعالیٰ د دے د وارد تعلق
بحث کوی دا ایت د آخر لے
خبرے سره لیری چه الله
مهربان او رزق رسان
دے نو د هغهٔ نه حاجات
غواړی ۱۲ سلہ داترغیب
دے نیک عمل ته او ترهیب
دے د دنیا نه چه د توحید
د تا سو د دنیا اړ وی صرف
دنیا چه غواړی نو هغهٔ
لره آخرت نه وی ۱۲ ۱۲
سلہ دا د دویمے دعوے سره
لګی یعنی تولو انبیاؤ ته
خو توحید وحی شوید ے
د دهٔ نه خلاف د باغیانو
کار دے د الله تعالیٰ دین
نه دے ۱۲ سلہ دا د عذاب
د دنیا بیان دے ۱۲
سلہ دا د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲

لے دا زیرے دے مؤمنانو ته چه څوک توحید مني او د توحید په روښنائي کښے نیک عمل کوي نو هغوی له باغونه وي او چه
څه غواړي نو هغه به ورته ملاویږي دا جنت لوئے فضل دے په جنت سره. الله تعالیٰ نیکو بندګانو ته زیرے ورکوي عذاب ...

وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ

راشي دي په هغوی. او مؤمنان چه کوي نیکي په باغونو د جنت

الْجَنَّاتِ ۖ لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

کښے به وي. د دوی د پاره هغه شے دے چه دوی غواړي په نزد د رب د دوی دا لوئے فضل دے.

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ

دا هغه ثواب دے چه په ده سره مبارکي ورکوي الله هغه بندګانو خپلو ته چه ایمان راوړي او کوي نیکي.

قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ۗ وَمَن يَقْتَرِفْ

او وایه چه نه غواړم ستاسو نه د توحید مزدوري لیکن ما ته د دوستۍ په قرابت کښے. او چا چه او کړه

حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾ أَمْ

نیکي نو زیات به ورکړو هغه ته په هغې کښے ثواب. یقیناً الله بخونکے او قدردان دے. آیا

يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ فَإِن يَشَإِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ

وائي دوی چه ده جوړ کړي دي په الله باندے دروغ؟ نو که رضا شي د الله نو مهر به او لګوي په

قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ

زړه ستا باندے. او ورانوي الله دروغ او محکم کوي رشتیا د لره په حکم خپل. یقیناً الله پوهه دے

بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ

د زړونو په خبرو باندے. او هغه الله دے چه قبلوي توبه د بندګانو خپلو نه او

يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ

علوه کوي ګناهونه او پوهیږي په کارونو ستاسو باندے. او دعا قبلوي د

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ وَالْكَافِرُونَ

مؤمنانو چه کوي نیکي. او ور زیات ثواب ورکوي هغوی ته د فضل خپل نه. او کافرانو

ثواب او نه د عذاب او نه بیانول
بیان د احیت د توحید دے
چه دا مسئله ورته مسئله نه
د دے نه منونکي په دواړو
جهانو نه په عذاب کښے دی او
منونکي د دے په دواړو جهانو
په خوشحالۍ کښے دي منونکي
د توحید په دنیا کښے هم په
اطمینان کښے ځکه چه دوی
ته معلومه ده چه څه کوي
نو صرف الله تعالیٰ کوي. او
نه منونکي په دنیا کښے هم
په اضطراب کښے دي ځکه
چه دوی د مخلوق نه په ویره
دي نو د دوزخ د دوی کاردنیا
نه شروع دے ۱۲ ۱۲
۲ دا ترغیب دے اتباع ته
چه زه خو په تبلیغ باندے
مزدوري نه غواړم نو بیا ولے
څما خبره نه منئ البته کړئ
نسب د وجه نه ما سره جنګ
کوئ نو هغه پله خبره ده
۳ دا زور نه ده ۱۲
۴ دا د اولے دعوے سره
تلي چه حاجات کا الله نه
غواړئ ځکه چه هغه دا سے
مهربان دے چه توبه قبلوي
او ګناهونه معاف کوي او
خبردار دے ۱۲ ۱۲
۵ دا زیرے دے ۱۲
۶ دا د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲

له اعتراض چه الله تعالیٰ دومره مهربان دے نو مونږ ته رزق دے زیات کړی. جواب: که رزق ډیر شی نو بیا به ګمراه شی دا که رزق هم د مولٰی مهربانی ده ۱۲ سکے واو اول وموے سره تعلق لري چه حاجات صرف د

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا

د پاره سخت عذاب دے - او که زیات کړی الله رزق د ټولو بندګانو نو زیاتے به کوی

فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ

دوی په زمکه کښے لیکن رالیږی ئې په اندازے سره هغه چه رضا شی د هغه یقیناً الله په بندګانو خپلو خبردار

بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنشُرُ

لیدونکے دے - او الله هغه ذات دے چه رالیږی باران پس د هغې نه چه دوی نا امیده شی او خوروی

رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ

رحمت خپل او هغه کارجوړونکے قصفا تو مالک دے - او ځینے د دلائلو د هغه نه پیدا کول د آسمانونو

وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ

او د زمکے دی او هغه شے دے چه خور کړی ئې په دواړو کښے ځناور نه سرچه وی او دا الله په جمع کولو د دوی

إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ

کله چه اوغواړی قدرت والا دے - او هغه چه اورسی تاسو ته تکلیف نو په سبب د ګټے د لاسونو

أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۖ

ستاسو دے او عفوه کوی هغه ډیرګناهونه - او نه یئ تاسو عاجز کونکی د الله په زمکه کښے -

وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ

او نیشته تاسو لره سوا د الله نه هیڅ کارجوړونکے او مدد ګار - او ځینے د دلائلو د هغه نه

الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾ إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ

جهازونه دی په دریاب کښے پشان د غرونو - که رضا شی د هغه نو ده به کړی هوا لاړه نو شی به جهازونه

رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

ولاړ په شا د دریاب - یقیناً په دے کښے دلیلونه دی د هر صابر او احسان منونکی د پاره -

الله تعالیٰ نه غواړئ یو خوداد ټولو انبیاؤ مسئله ده او بل هغه دومره مهربان دے چه باران په داسے وخت کښے ورَوی چه خلق نا امیده شوی وی د باران نه خو ته خپل حاجتونه د مولانه غواړه چه باران ورَولے شی نو ستا حاجتونه هم پوره کولے شی (رفاتدم) د چا چه څه ضرورت وی او دا ایت هم په دیر واقع شو الله تعالیٰ حاجات پوره کوونکے دے او د ټیلو طرف ئے داده چه په مضمون او په عاجزئ سره واقی که ژړا نه ورځی نو صورت د ژړا دے جوړ کړی خو په خلوت کښے او د ټیلو په وخت کښے دے خپل مقصود په زړه کښے یاد ساتی خو چه مقصود د شرک نه خلاف نه وی ۱۲ سکه چه آسمانونه او زمکه او ژوندے سر پیدا کړی شی او بیا خلق د دوباره جمع کولے شی نو ستا حاجتونه هم پوره کولے شی نو د هغه نه حاجتونه غواړه ځی سکه واو عذاب د دنیایان دے چه مصیبت د خپل لاس ګټه ده یعنی اکثر سبب د مصیبت ګناه دے او مصیبت ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے

وَمَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ (التغابن ١١) رفاتدم) هر مصیبت په وخت بر سره واقع چه اے الله دا تکلیف تا راکړے او ګناه زما هم غواړے الله ته غفور دے ما سره قانون ستا کوه ما سره رحم او کړه ۱۲ شه یعنی که تاسو د الله تعالیٰ فرمان نه منئ نو جهازونه

ك تکلیف ملکه رالول چه مخالفینو ته پته او لگی چه دوی له ځائے د تېښتې نشته دوی حیح د الله تعالیٰ د وحدانیت په دلائلو کښے جګړے کوی او غیر الله له امداد او تصرف ثابتوی ۱۲ ؎ دا ترهیب دے د دنیا نه چه راشه په دنیا فخر و رمه کوه

اَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ

او یا به هلاک کړی هغو له په سبب د کسب د دوی او معاف کوی ډیرو گناهونه - او چه معلوم کړی هغه کسان چه جګړه

يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٥﴾ فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ

کوی په ایتونو زمونږ کښے - چه نشته دوی له ځائے د بچاؤ - نو هغه چه درکړے شوے دے تاسو ته

شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ

څیز نو هغه سامان د ژوند لنډی دے - او هغه شے چه الله سره دے غوره دے او همیشه پاتے کیدونکے دے

آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ

د پاره د مومنانو او چه خپل رب ته ځان سپاری - او د پاره د هغو چه ځان بچ کوی د لوئیو

الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ

گناهونو نه او د بے حیائی نه او کله چه غصه ورشی نو دوی بخښنه کوی - او د پاره د هغو خلقو

اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ

چه فرمان منی د رب خپل او کوی مونځ او کار د دوی جرګه دی په مینځ د دوی کښے

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ

او هغے د هغو مال نه چه ما ورکړے دے خیرات کوی - او د پاره د هغو چه کله او رسی هغوی ته ظلم نو

هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا

دوی صرف بدله اخلی - او بدله د بدئ بدی ده په شان د هغے - نو چا چه عفوه او کړه

وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ

او نیکی ئے او کړه نو ثواب د هغه په الله دے - یقیناً الله مینه نه کوی د ظالمانو سره - او چا چه بدله

انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا

واخسته پس د ظلم د په هغه باندے نو په دوی باندے نیشته څه الزام - یقیناً

د دنیا لږ سامان دے متاع وئیلے کیږی هغه شی ته چه فائده ترے اخستلے شی او بیا ورک شی او فنا شی ۱۲ ۱۲
؎ دا ترغیب دے نیکو اعمالو ته ۱۲ ؎ دا د عذاب نه د بچ کیدو طریقے دی چه په الله باندے یقین او کړی چه هر څه کولے شی او په هر څه پوره دے او حاجتونه پوره کولے شی
؎ دا دویم طریقه ده یعنی ظلم مه کوئ ۱۲
؎ یعنی ایمان راوړی ځئ او ظلم مه کوئ او احسان کوئ نو الله تعالیٰ به ستاسو عذاب ختم کړی ۱۲ ۱۲
؎ یعنی احسان کوئ ۱۲
؎ یعنی ظلم نه کوئ ۱۲
؎ نو که چا د بدل چا ته زوان او کړو نو صبر بهتر دے او که د خیر کولے نشو داسے به وائی چه یا الله د دغه سړی هرومره تا وان او کړه چه څومره هغه ځما تاوان کړے دے او یا به او وائی چرا مے منتقمه. او اکثر به خیر و لره نه کوئ لهونه به په بحالت کښے او واز کوی چه فلانکی ته خیر دے او کړی په هغه خدائے د سر او مال او دین نه خلاص کړی دا هم ظلم دے ۱۲

السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَظْلِمُوْنَ النَّاسَ وَيَبْغُوْنَ فِي الْاَرْضِ

الزام په هغو دے چه ظلم کوی په خلقو باندے او فساد کوی په زمکه کښے

بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ

ناحقه - دغه دی دپاره عذاب دردناک دے - او چا چه صبر اوکړو او بخنه ئے اوکړه

اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿٤٣﴾ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ

بے شکه دا کار د مقصودی کارونو نه دے - او چا لره چه ګمراه کړی الله نو نیشته هغهٔ لره

مِنْ وَّلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهٖ ؕ وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ

هیڅ کارجوړونکے سوا د الله نه - او ته به وینے ظالمانو لره هر کله چه دوی اووینی عذاب چه

يَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٤﴾ وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا

وائی به آیا شته واپسئ ته څهٔ لار؟ او ته به وینے دوی لره چه پیش کیږی به اور ته

خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ؕ وَقَالَ الَّذِيْنَ

عاجز به وی د ذلت نه ګوری به په پټ نظر سره - او وائی به

اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ

مؤمنان چه یقیناً برباد هغه دی چه نقصان ئے رسولے دے ځان ته او خپل خاندان ته په ورځ

الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ﴿٤٥﴾ وَمَا كَانَ لَهُمْ

د قیامت - خبردار چه یقیناً ظالمان به همیشه عذاب کښے وی - او نیشته دوی لره

مِّنْ اَوْلِيَآءَ يَنْصُرُوْنَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ

هیڅ امداد کوونکی چه امداد اوکړی د دوی سره سوا د الله نه - او چا لره چه ګمراه کړی الله

فَمَا لَهٗ مِنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٦﴾ اِسْتَجِيْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ

نو نیشته هغهٔ لره هیڅ لار د بچاؤ - او منئ حکم د رب خپل مخکښے د هغے نه چه راشی

یقین دا هغو کارونو نه دی

۱ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

۲ دوی به اور ته مخامخ کیږی او اور د جهنم خو شعور والا دے ۱۲

له وړاندې نه ده ... ته د خوشحالئ په وخت تکبر کوی او د سختئ په وخت کې ناشکری ... وړ ... حاجتونه ... ځکه چه ... معلومه ... څه ... سره تعلق لری ... قسم ... ورته اوشی په دغه وخت نبی علیه الصلوٰة والسلام ته خو ... قسم سخت ... صرف آواز ... چه موسیٰ علیه

یَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ۚ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَاٍ يَّوْمَئِذٍ وَّمَا لَكُمْ

هغه ورځ چه نشته واپسی هغې لره د الله نه - نه به وی تاسو لره څه ځای د پناه په هغه ورځ او نه به وی تاسو لره

مِّنْ نَّكِيْرٍ ﴿٤٧﴾ فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ۚ اِنْ

انکار (د خپل گناه نه) نو که مخ واړوی نو مونږ نه یئ لیږلی تا لره په دوی باندې ذمه دار - په تا صرف

عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلٰغُ ۗ وَاِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۚ

رسول ل دی - او دا چه اوڅکوو انسان ته د خپل طرف نه مهربانی نو خوشحالیږی په هغې

وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ

او که اورسی دوی ته تکلیف ځکه چه مخکښې دوی گناه کړی دی نو یقیناً انسان ناشکره دے -

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ

صرف الله لره ده بادشاهی د آسمانونو او د زمکې - پیدا کوی هغه چه رضا ئے شی - بخی هغه چا ته چه رضا ئے شی

اِنَاثًا وَّيَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ الذُّكُوْرَ ﴿٤٩﴾ اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّاِنَاثًا ۚ

زنانه او بخی هغه چا ته چه رضا ئے شی نارینه - یا ورکوی دوی لره جوړې نارینه او زنانه -

وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيْمًا ۚ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٥٠﴾ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ

او جوړوی هغه چا لره چه رضا ئے شی شنډ - یقیناً الله پوه دے قدرت والا دے - نیشته طاقت د یو بشر

اَنْ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَّرَآئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا

چه خبرې ورسره اوکړی الله مگر په وحی سره یا د روستو د پردې نه یا رالیږی رسول نو

فَيُوْحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّهٗ عَلِيٌّ حَكِيْمٌ ﴿٥١﴾ وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ

وحی اوکړی په حکم د الله سره هغه چه رضا ئے شی د الله - یقیناً الله لوئے حکمت والا دے او دغسې مونږ رالیږلی دی

اِلَيْكَ رُوْحًا مِّنْ اَمْرِنَا ۚ مَا كُنْتَ تَدْرِيْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ

ملائک تا ته په حکم خپل سره - تا ته نه وه معلومه چه څه دے کتاب او نه تا ته ایمان معلوم وه

السلام چه په طور کښې - ورته چه ملائک را شی یا په شکل د انسان یا په شکل د انسان یا معلوم وی یا نا اشنا نو دا قسمه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته شوی دی نو د دینه به غلط فهمیانو تحریک وی نو د اولیا علم شو - او د شرع تکلم : سره هم تعلق لری چه د پیغمبرانو ... پشان تا ته وحی شوې ده ... یعنی په دغه دریو طریقو سره تا ته وحی شوې ده دلیل وحی دے ... د ایمان تفصیلی احکام تا ته معلوم نه وو ... (رضوی) ...

نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه د پیغمبرئ نه مخکښې نه یې کولو عبادت د غیر الله نه ... نه خوری ... ابوطالب شام ته ... راهب ... زر وه ... تفصیلی احکام نه وو ... خو د ومره را ته معلومه ده چه دین د الله په دنیا کښې توحید ... معلومه ده چه محمد قوم مشرک وو او تاسو هم مشرکانو ... کښې ... لات منات نوم ...

خو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ... پیغمبری نه شرک ... گناه ... د خوښ ... اصلاح کیده ... شی ۱۲ ۱۲ ۱۲

وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ نُوْرًا نَّهْدِيْ بِهٖ مَنْ نَّشَآءُ مِنْ عِبَادِنَا ؕ وَاِنَّكَ

لَتَهْدِيْۤ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍۙ۝۵۲ صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي

السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ اَلَاۤ اِلَى اللّٰهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْرُ۝۵۳

سُوْرَةُ الزُّخْرُفِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حٰمٓ۝۱ وَالْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ۝۲ اِنَّا جَعَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ

تَعْقِلُوْنَ۝۳ وَاِنَّهٗ فِيْۤ اُمِّ الْكِتٰبِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيْمٌ۝۴ اَفَنَضْرِبُ

عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِيْنَ۝۵ وَكَمْ اَرْسَلْنَا

مِنْ نَّبِيٍّ فِي الْاَوَّلِيْنَ۝۶ وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ

يَسْتَهْزِءُوْنَ۝۷ فَاَهْلَكْنَاۤ اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَّمَضٰى مَثَلُ الْاَوَّلِيْنَ۝۸

ــه واویل عقلی دے اول چه دوی هم دا منی چه خالق دَ اسمانونو او دَ زمکے صرف الله تعالیٰ دے نو ما جتونه پوره کوونکے هم صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ کله دا الله تعالیٰ خپل صفات بیانوی دا دَ هغوی خبرے تتمه ده چه دا صفات هم دوی منی ۱۲ ــه دلائل ثبات

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ

او که ته پوښتنه اوکړے دَ دوئ نه چه چا پیدا کړی دی آسمانونه او زمکه نو دوی به اووائی چه پیدا کړی دی

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ

لوئ زبردست پوهه باد شاه - هغه چه جوړه کړیده تاسو لره زمکه فرش او جوړے کړیده تاسو لره

فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

په دے کښے لارے چه تاسو لار معلومه کړئ (منزل مقصود ته) او هغه چه راوروی دَ بره نه باران

بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾ وَالَّذِي

په اندازه سره - نو تازه کوو مونږ په دے سره کلے ښار - دَغسے به تاسو راویستلے شئ - او هغه چه هغه

خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا

پیدا کړیدی جوړے ټولے او جوړے کړیدے هغه تاسو لره دَ جهازا و دَ څاروونه هغه شے چه

تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾ لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا

تاسو پرے سوریږئ چه برابر شئ په شاګانو دَ هغه بیا تاسو یاد کړئ نعمت دَ رب خپل کله چه

اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا

تاسو برابر شئ په هغو - او تاسو او وایئ چه پاک دَے هغه ذات چه تابع کړے ئے دَ مونږ لره دا او نه وو مونږ

كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ ﴿١٤﴾ وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ

دا لره قابو کوونکی - او مونږ به خپل رب ته واپس کیږو - او جوړه دی الله لره دَ هغه دَ

عِبَادِهِ جُزْءًا ۚ إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ

بندګانو نه اولاد - یقیناً انسان ناشکره دے ښکاره - آیا جوړه کړی دَ هغه شی نه چه الله پیدا

بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ

کړیدی جینکئ او غوره کړی تاسو لره په ورکولو دَ ځامنو سره - او کله چه خبر شی یو دَ دوی په هغه چه جوړه

دَ قیامت دَ پاره جمله معترضه ده ۱۲ ــه دا الله تعالیٰ خپله مهربانی او لوئے قدرت بیانوی چه حاجات دَ دے لوئے مهربانی او دَ دے لوئے قدرت والا نه غواړئ ۱۲ ــه کله چه څوک په سورلئ باندے سورشی نو دا دُعا به وائی: سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ: بیا به درے ځله او وائی: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ: بیا درے ځله: اَللّٰهُ أَكْبَرُ بیا به او وائی: سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ: کله چه بنده بخښنه غواړی نو الله تعالیٰ ډیر خوشحال شی دَ دُعا مطلب دا دے چه اے الله دا سورلئ تا زمونږ تابع کړیده تصرفات ټول ستا دی او لوئی باد شاه ته ئے نو ما ته معافی اوکړه نو دا توسل دے په صفاتو دَ الله تعالیٰ او خپل عجز سره ۱۲ ــه دا زور نه ده چه دوی ملائکو ته نازولی او په الله تعالیٰ غالب والی دَ چا ډیره بے قدری ده دَ الله تعالیٰ چه الله تعالیٰ دَ ځان دَ پاره لونړه او تاسو لره ځلمان درکوی او جینکئ خو دوئ ته بدے ښکاری چه یو سړے خبر شی چه ستا لور شوہ پیده نو درے خفه شی

او جینکئ خو بے عقله دی دَ هغوی دَ کالو تصور دی نو دا بے عقله الله تعالیٰ دَ ځان دَ پاره غوره کوی دا خبره غلطه ده ۱۲

ع ۵
۲

سلہ آیا کافر کیږي او هغه زنانه چه کم عقله دي نو هغو لره به الله تعالی بانده غالب او نازبین ګڼړي ۱۲ سلہ ملائک هغوي تعالی بندګان دي ښځې نه دي نو دوي ورته ښځه ولي الله تعالی بدوه دی خبرہ تپوس اوکړي ۱۲ سلہ دوي

لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ۝ اَوَمَنْ يُّنَشَّؤُا

حقه د رحمان دپاره مثل نو شي مخ د هغه تور او هغه د غم نه ډک وي - آیا هغه څوک چه پرورش

فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِيْنٍ ۝ وَجَعَلُوا الْمَلٰٓئِكَةَ

کیږي شي د ځان په ګانو کښې او هغه په جګړه کښې خبره صافه نه شي کولی - او جوړ وي هغه ملائک

الَّذِيْنَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا ۗ اَشَهِدُوْا خَلْقَهُمْ ۗ سَتُكْتَبُ

چه بندګان د الله دي ښځې - آیا حاضر شوي وو دوی پیدائش د هغوی - او به لیکلی شي

شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ ۗ

شاهدي د دوی او د هغوی به تپوس اوکړې شي - او وائي دوی که د رضا وې د رحمان نو مونږ به عبادت نه وې کړی د

مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۗ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ۝ اَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا

کړې د دوی - نیشته دوی له دې په وجه علم - بلکه نیشته هغوی مګر اټکل کوی - آیا ورکړې مونږ دوی ته کتاب

مِّنْ قَبْلِهٖ فَهُمْ بِهٖ مُسْتَمْسِكُوْنَ ۝ بَلْ قَالُوْٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا

پخوا د قرآن نه نو دوی په هغه سره دلیل نیسي؟ بلکه دوی وائي چه مونږ موندلي دي پلارنیکه خپل

عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ

په یوه دین باندې او مونږ په هغو پسې روان یو - او دغسې مونږ نه دي لیږلي پخوا

قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ

ستا نه په هیڅ کلي کښې ویرونکی مګر اووې عیش ناکو هغې کلي یقیناً مونږ موندلي دي

اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ قٰلَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ

پلارنیکه خپل په یوه لاره او مونږ په هغو پسې روان یو - او وئیل هغه اوکه راوړم تاسو ته

بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ ۗ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ

ډیر بهتر دین د هغه نه چه موندلي مو تاسو پرې پلارنیکه خپل؟ او دوی وائي بیشکه مونږ په هغه چه تاسو پرې لیږلي شوي یئ

بله غلطي دوی چه دوی دعوا د ځان څوک عبادت غیر الله د الله تعالی خوښه دي ۱۲ سلہ دوي چه وا خبره کوي نو ما دوي لره حکم کښې د قرآن نه بل کتاب نه دے ورکړے چه کوم نه دے دوي هغه په دلیل کښې پیش کوي ۱۲ سلہ بلکه د دوي دلیل دا دے چه دا زمونږ د پلار نیکه طریقه ده دے ته وئیلې کیږي تقلید مذموم او تقلید محمود سره د دلیله وي لکه دا څلور مذهبه د اهل سنت والجماعت پنځه فرقې دي یوه غیر مقلد او څلور مقلدین (۱) احناف (۲) شوافع (۳) حنابله (۴) او مالکیان - (فائده) غیر مقلد تقلید کوي خو غیر شخصي او مقلد بیا تقلید شخصي کوي او مطلق تقلید لازم دے: فَاسْئَلُوْٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ (نحل ۴۳) د یو مذهب نه بل مذهب ته اوښتل دا سوی وه چه زړه د دغه مالږ شه نو هم نو ځکه د دواړو مذهب پر پیدوم د یو مسلمان دا حق نیشته چه د بل مذهب سړي ته خپل مذهب ته بلل ځکه چه مذهب قبول حق دی اګر چه حق به مرضه د خلاف کښې یو دے ۱۲

لیدو عذاب دوی دنیا بیان دے ١٢ ٣ دا دلیل نقلی دے د ابراهیم علیه السلام نه چه د توحید مسئله نو دے نزده ډیر ګڼلے دا
ابراهیم علیه السلام بیان کړے ده او د حضرت پیغمبر دے مکے مخلے کا قرآن هم منی ١٢ ٣ شک پاتے نه شو په توحید کښے بلکه

دوی د توحید نه منکر انکار کوی چه الله تعالی دوی لره او د دوی پلار نیکه لره دنیوی ساز و سامان ورکړے دے نو دوی د هغه نعمت قدر او نه کړو بلکه خلاف شروع کړو د تردے چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم راغے نو پکار وه چه دوی د خلاف نه بس کړی وے نو دوی خلاف شروع کړو او داوئے ویل چه دا سحر دے او مونږ داوینه منو ١٢ ٤ دا زور نه وه چه دوی وائی چه دا قرآن یو لوئے سړی د مکے مکرمه یا د طائف ولے نه ملاویږی په مکه کښے ولید بن مغیره او په طائف کښے عروه بن مسعود وه دے ته قرآن نه ورکوی عزت لوئے شے بکاریده نو الله تعالی جواب ورکوی چه دوی څوک دی او نبوت تقسیموی ما خو د هغه ذلیل شی چه دنیا ده تقسیم دوی ته نه دے حواله کړے او مونږ ما په منو دپا کړے دی رحمت د الله خو ډیر لوئے شے دے د ده تقسیم کله هغوی ته حواله کیږي ٥ رفاهیت صاف معلوم شو چه په اسلام کښے مساوات په مال او جاه کښے نیشته البته مساوات په احکامو د شریعت کښے شته ١٢ ٥ بیا د حقل

كَفِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٢٥﴾

د هغه څیز او د کوم سره چه تاسو رالیږلې شوی یئ انکار کوو - نو مونږ بدله واخستله د دوی نه نو اوګوره چه څنګه شو آخره د دروغژنو کوونکو -

وَإِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لِاَبِيْهِ وَقَوْمِهٖ اِنَّنِيْ بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٦﴾ اِلَّا

او کله چه اوویل ابراهیم خپل پلار ته او قوم خپل ته چه زه جدا یم د هغو نه چه تاسو ئے عبادت کوئ - مګر هغه

الَّذِيْ فَطَرَنِيْ فَاِنَّهٗ سَيَهْدِيْنِ ﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِيَةً فِيْ

ذات چه هغه پیدا کړے یم ما لره یقیناً هغه به ما ته لار ښوونه کوی - او هغه کړے دے توحید لره خبره پاتے په

عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾ بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى

اولاد د هغه کښے چه دوی هغه ته واپس شی - بلکه ما فائده ورکړه دوی ته او پلار نیکه د دوی ته تردے چه

جَآءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ﴿٢٩﴾ وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوْا هٰذَا

راغے دوی ته حق دین او رسول بیان کوونکے - او هر کله چه راغے دوی ته حق دین نو اوئے ویل دوی چه دا

سِحْرٌ وَّاِنَّا بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٠﴾ وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ

جادو دے او مونږ د دے نه انکار کوو - او اوویل دوی ولے نه شو رانازل دا قرآن یو لوئے سړی باندے

مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيْمٍ ﴿٣١﴾ اَهُمْ يَقْسِمُوْنَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ۚ نَحْنُ قَسَمْنَا

د دواړو کلو نه - آیا دوی تقسیموی مهربانی د رب ستا - مونږ تقسیم کړیدے

بَيْنَهُمْ مَّعِيْشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

په مینځ د دوی کښے معیشت د دوی په ژوند دنیا کښے او مونږ اوچت کړیدی ځینے د دوی په ځینو نورو باندے

دَرَجٰتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا

په درجو کښے چه جوړ کړی ځینے د دوی ځینو نورو لره تابعدار - او مهربانی د رب ستا غوره ده د هغه څه

يَجْمَعُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَلَوْلَآ اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ

نه چه دوی جمع کوی - او که نه وے دا خبره چه شی به خلق یو جماعت نو مونږ به کړے وے هغو لره چه

ته متاع د دنیا وطن د دنیا د و مرتبه قدر لري هم په نزد د الله تعالی چه که دا خطره نه وے چه خلق به کافر شی نو مونږ به کافرانو ته د سرو زرو چتونه او
سیړۍ ورکړے وے - نبی علیه السلام فرمائی چه که د دنیا قدر د الله سره د ماشي د وزر هومره وے نو کافر ته به ئے یو ګوټ اوبه هم نه ورکړے ١٢

سه دا زور ته وه چه څوک د الله تعالیٰ نه خلاف کوي نو شیطان په هغه باندې مسلط شي نو د سے د حق نه منع کوي او د دا
خیال وي چه زه په سمه لاره یم نو د سے کنا ه نه ویریږي نه او توبه نه او باسي ځکه د سے خو دا کار د ثواب ګڼړي نو چه کله مړ شي

يَكْفُرُ بِالرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

انکار کوي د مهربان باچا نه د پاره د کورونو د دوئ چتونه د سپینو زرو او د اند زینې چه دوئ پرے ختلي -

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرُفًا ۚ وَإِن كُلُّ

او د پاره د کورونو د دوي دروازې او تختونه چه دوي پرې تکیه لګوي - او د سرو زرو - او دا ټول خو نه

ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

دي بلکه سامان د ژوند دنیا دے - او اخرت په نزد د رب ستا د پاره د متقیانو دے -

وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

او هغه څوک چه ړوند شي د یاد د مهربان باچا نه نو مقرر به کړو په هغه شیطان نو هغه به ورځ ملګرے

وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

او دا شیطانان منع کوي دوي د لارے نه او دوي ګمان کوي چه موږ په سمه لار یو -

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ

تر دے چه کله راشي ما ته نو وبه وائي ارمان ځما او ستا په مینځ کښے مسافت د مشرق او مغرب وے نو بد ملګرے

الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾ وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ

ملګرے ئے - او هیڅ کله نفع نه درسوي تاسو ته نن ځکه چه تاسو ظلم کړے وو او اخیره چه تاسو په عذاب کښے

مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَن كَانَ

شریک یئ - آیا نو ته اورولے شے حق کڼړو ته یا لارښوونه کولے شے ړندو ته او هغه چا ته چه هغه وي

فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾ فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ ﴿٤١﴾ أَوْ

په ګمراهئ ښکاره کښے - نو که بوځو مونږ تا لره نو یقیناً د دوي نه بدله اخلو - یا

نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ

او ښایو تا له هغه عذاب چه د دوي سره مونږ وعده کړے ده نو یقیناً زه په دوي باندې طاقت والا یم - نو مضبوط اونیسه

نو بیا به ارمان کوي ۱۲
ؔکه دا د عذاب او د اخرت
بیان دے په اخرت کښے به
کافر ارمان کوي چه دنیا کښے
او د شیطان په مینځ کښے
ډیر مسافت وے په دنیا
کښے چه مصیبت عام شي نو
اسان شي لیکن په قیامت
کښے دا خبره نشته ۱۲
ؔکه دا زورنه ده چه کافران
پښان کړے دا او کفر ودي
نو د دوینه طمع د ایمان
مه کوه په دوي ټه قهر مه
لګیږه ۱۲ ؔکه دا د
عذاب او اخرت بیان دے
یعنې تا لره وفات کړم پخوا
د عذاب ورکولو د دوي نه نو
ضرور به د دوینه بدله
واخلم ستا نه روستو یا
به ستا په ژوند کښے به
دوي عذاب ورکوم نو ستا
زړه به یخ شي ۱۲ ؔکه دا
دلیل وحي دے یعنې په
قرآن باندې عمل کوه
د کافرانو د خلاف نه
چرے په شک کښے نه شے
واقعي ستا لاره حقه ده
دا الله تعالیٰ نور دلیل د روئ
او دا د توحید مسئله
لکه چه ته دا واخله دغسې
دوي هم دا وئیل پخوا
لوچه د هغې تفصیل او شو
نو دوي خلاف شروع
کې ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

له دا دليل نقلي اجمالي دے يعنې د رسولانو په حق کښې تلاش او کړه چه تيرو پيغمبرانو د شرک رد کړے دے دا نو ثے مسئله نه دے ۱۲

بِالَّذِيٓ أُوحِيَ إِلَيۡكَۖ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّهُۥ لَذِكۡرٞ لَّكَ

هغه چه تا ته دالېګلے شوے دے. يقيناً ته په لاره برابره باندے يې- او دا قرآن ياد ګيرنه ستا

وَلِقَوۡمِكَۖ وَسَوۡفَ تُسۡـَٔلُونَ ﴿٤٤﴾ وَسۡـَٔلۡ مَنۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ

او د قوم ستا- او تپوس به او شي ستاسو- او تپوس او کړه د هغه چا نه چه مالېګلي دي پخوا ستا نه

مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلۡنَا مِن دُونِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ءَالِهَةٗ يُعۡبَدُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَقَدۡ

په خپلو رسولانو کې- چه آيا ما مقرر کړي دي سوا د رحمان نه الهه چه د هغو عبادت کيدلے شي؟ او يقيناً

أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ

مالېګلے وه موسیٰ سره د دلائلو خپلو فرعون او خپلو د هغه ته نو او وئيل موسیٰ چه زه رسول د رب

ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَآءَهُم بِـَٔايَٰتِنَآ إِذَا هُم مِّنۡهَا يَضۡحَكُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا

العالمين يم. نو کله چه راغے هغو ته سره د دلائلو خپلو نو هغوي په هغه دلائلو پورې خندل- او نه به

نُرِيهِم مِّنۡ ءَايَةٍ إِلَّا هِيَ أَكۡبَرُ مِنۡ أُخۡتِهَاۖ وَأَخَذۡنَٰهُم بِٱلۡعَذَابِ

او خودله دوئ ته يوه نخښه نو هغه لويه وه د بلې نه- او او نيول مادوئ لره په عذاب

لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُواْ يَـٰٓأَيُّهَ ٱلسَّاحِرُ ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ

اميد و چه دوئ واپس شي رجوع کړي او دوئ او وئيل اے ساحره سوال او کړه موږ لره د رب خپل نه په هغه

إِنَّنَا لَمُهۡتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابَ إِذَا هُمۡ يَنكُثُونَ ﴿٥٠﴾

سوال طريقه چه هغه کړے دے الله تا ته- يقيناً موږ به هدايت موندونکي يو- نو کله چه مالرې کړو د دوئ نه عذاب نو دوئ وعده ماتول

وَنَادَىٰ فِرۡعَوۡنُ فِي قَوۡمِهِۦ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَلَيۡسَ لِي مُلۡكُ مِصۡرَ وَ

او آواز او کړو فرعون په خپل قوم کښې هغه او وئيل اے قومه آيا نه ده ما په لاس کښې حکومت د مصر او

هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡهَٰرُ تَجۡرِي مِن تَحۡتِيٓۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمۡ أَنَا۠ خَيۡرٞ مِّنۡ

دا ويالې چه بهيږي لاندے د محل زما نه- آيا تاسو نه وينئ- بلکه زه غوره يم د هغه نه

ك دا دليل نقلي تفصيلي دے د موسیٰ عليه السلام نه ۱۲

ک په ځائے د شلو دوئ خندا شروع کړه ۱۲

ک يعني مونږه ايمان راوړو خو ته الله تعالیٰ ته سوال او کړه چه دا عذاب زمونږ نه واپس شي او سوال چه کوے نو په هغه مونږ مرے طريقے سره او کړه چه کوم الله تعالیٰ تا ته خودلے ده نو چه کله به ما عذاب لرے کړو نو دوئ به د وعده د ايمان ماته کړه. د دے تفصيل په سورت اعراف آيت ۱۳۳ کښې تير شوے دے ۱۲

۵ دا فرعون قوم ځانته مائل کوي چه خپل صفت کوي او د موسیٰ عليه السلام بدي بيانوي (ربط د صنايع نه) الله تعالیٰ فرمان ذمه نوره دا کولے شم چه تاسو هلاک کړم او تاسو په ځائے ملائک مقرر کړم د خلافت د پاره لکه انسان چه په ځائے د پيريانو خليفه شوے دے ۱۲

۹ يعني د عيسیٰ عليه السلام بے د پلاره پيدا کيدل د قيامت دليل دے چه څنګه بے پلاره بچه پيدا کولے شي نو مخلوق هم دوباره پيدا کولے شي ۱۲

له یعني فصیح نه دے. ته یعني مالدار هم نه دے په دغه زمانه کښې دستور وو چه مشرانو به سره زر او بنګړي په لاس کول نو ته صاحب مخلوق ۶ ... ځکه یعني دوی خپل قوم ...

هٰذَا الَّذِيْ هُوَ مَهِيْنٌ ۙ وَّلَا يَكَادُ يُبِيْنُ ۝ فَلَوْلَآ اُلْقِيَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ

کوم چه بے عزته دے - او صاف بیان نه شي کولے - نو ولے نه شي ملاو ده ته بنګړي د

مِّنْ ذَهَبٍ اَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِيْنَ ۝ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهٗ

د سرو زرو یا چه راشي د ده سره ملائک تړلي په قطار سره - نو بے عقله کړو ده قوم خپل

فَاَطَاعُوْهُ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝ فَلَمَّآ اٰسَفُوْنَا انْتَقَمْنَا

نو حکم ومنلو د ده - یقیناً دوی قوم نافرمان وو - نو هرکله چه دوی زړه او خفه کړو مونږ نو بدله واخسته

مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ فَجَعَلْنٰهُمْ سَلَفًا وَّمَثَلًا لِّلْاٰخِرِيْنَ ۝ ع

د دوی نه نو مالغرق کړل دوی ټول - نو کړل مادوی لره ختم شوی او نمونه د روستنو د پاره -

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّوْنَ ۝ وَ

او هرکله چه بیان شو حال د ځوي د مریمے په مثل کښې - نو د دغه وخت نه قوم ستا د خبرے نه چغے وهي - او

قَالُوْٓا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ ۭ مَا ضَرَبُوْهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا ۭ بَلْ هُمْ قَوْمٌ

او وائي دوی آیا خدایان زمونږ غوره دي یا عیسیٰ - او دا مثل چه بیانوي نو صرف د جګړے د پاره - بلکه دوی ټول قوم دے

خَصِمُوْنَ ۝ اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنٰهُ مَثَلًا لِّبَنِيْٓ

جګړه مار - دے نه دے مګر بنده د مونږ مهرباني کړے وه او مونږ ګرځولے دے ده د پاره د هدایت

اِسْرَآءِيْلَ ۝ وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَّلٰٓئِكَةً فِي الْاَرْضِ يَخْلُفُوْنَ ۝

بني اسرائیلو - او که مونږ اوغواړو نو کړو به تاسو کښې ملائک لره په زمکه کښې خلافت به کوي -

وَاِنَّهٗ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُوْنِ ۭ هٰذَا صِرَاطٌ

او یقیناً دے علامه د قیامت د پاره نو شک مه کوئ په قیامت کښې او زما فیصله او منئ ... دا لاره

مُّسْتَقِيْمٌ ۝ وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝ وَلَمَّا

لار ده - او منع دے نه کړي تاسو لره شیطان د حق نه یقیناً دا شیطان ستاسو د پاره ښکاره دشمن دے - او هرکله

مطلب دے په فهم د قرآن کښې شان نزول دے یعني بنده ولي د قرآن په حقله واقع پوره دے - بلکه الفاظ د قرآن عام دي ... وه مه ... یعني دا ... د دوی دستور دے ... د عذاب ... دنیا بیان دے یعني ... تاسو کړ ... به ...

لے دا دلیل نقلی تفصیلی دے د عیسیٰ علیه السلام نه و ۲ کے یعنی عیسیٰ علیه السلام چہ پخپله اعلان کوی چه الله تعالیٰ ځی او ستاسو پالونکے دے نو د دے نه ځنګه په الله تعالیٰ غالب کیږی ۱۲ سے دا جواب دے د دے اعتراض چه حرکله عیسیٰ علیه

جَآءَ عِیْسٰی بِالْبَیِّنٰتِ قَالَ قَدْ جِئْتُکُمْ بِالْحِکْمَةِ وَلِاُبَیِّنَ لَکُمْ

راغے عیسیٰ دلائلو لره او وے حقه ما راوړے ده تاسو ته پخه خبره او چه بیان کړم تاسو ته

بَعْضَ الَّذِیْ تَخْتَلِفُوْنَ فِیْهِ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوْنِ ﴿٦٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ

بعضے حقه شے چه تاسو په حقه کښے اختلاف کوئ - نو او ویریږئ د الله نه او زما خبره اومنئ - یقیناً الله ځما

رَبِّیْ وَرَبُّکُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ ﴿٦٤﴾ فَاخْتَلَفَ

رب دے او رب ستاسو دے نو صرف د حقه محتاجی کوئ دا لار برابر ده - نو اختلاف وکړو ډلو

الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَیْنِهِمْ فَوَیْلٌ لِّلَّذِیْنَ ظَلَمُوْا مِنْ عَذَابِ یَوْمٍ

په مینځ خپل کښے - نو خرابی ده ظالمانو لره د عذاب د سخت ورځے

اَلِیْمٍ ﴿٦٥﴾ هَلْ یَنْظُرُوْنَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِیَهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ

نه - نو د بل شی انتظار نه کوی بے د قیامت نه چه راشی دوی ته ناڅاپه او دوی به

لَا یَشْعُرُوْنَ ﴿٦٦﴾ اَلْاَخِلَّآءُ یَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلَّا

خبر نه وی - دوستان به په دغه ورځ بعضے د بعضو دښمنان وی بے د

الْمُتَّقِیْنَ ﴿٦٧﴾ یٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿٦٨﴾ اَلَّذِیْنَ

متقیانو نه - اے ځما بندګانو نیشته ویره په تاسو نن ورځ او نه به تاسو غمژن شئ - کوم چه حقو

اٰمَنُوْا بِاٰیٰتِنَا وَکَانُوْا مُسْلِمِیْنَ ﴿٦٩﴾ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُکُمْ

ایمان راوړے وو په ځمونږ آیاتونو او وو حکم منونکی - لاړ شئ جنت ته تاسو او بیبیانے ستاسو په

تُحْبَرُوْنَ ﴿٧٠﴾ یُطَافُ عَلَیْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّاَکْوَابٍ ۚ وَفِیْهَا

خوشحالی سره - ګرځولے کیږی به په دوی باندے تالی د سرو زرو او پیالے - او په حقه کښے

مَا تَشْتَهِیْهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْیُنُ ۚ وَاَنْتُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٧١﴾ وَ

حقه شے وی چه غواړی حقه لره نفسونه او خوندولیږی پرے سترګے او تاسو به په حقه کښے همیشه یئ - او

السلام پخپله اعلان کوی چه الله تعالیٰ زمونږ د ټولو نو بیا ولے خلق حقه ته د الله تعالیٰ ځوئے او ناز ولے او غالب وائی - حاصل د جواب دا دے چه دا د بانیانو اختلاف دے او د دے ظالمانو لره سخت عذاب دے دوی چه حق نه منی نو صرف د قیامت انتظار کوی نو رشه کے نیشته ځکه چه پیغمبران راغلی دی او کتابونه هم راغلی دی او عقل دوی لره خدائے تعالیٰ ورکړے دے په قیامت کښے بیا دوستی د چا نه پکار ده بے د نیکانو نه ۱۲ کے دا زیری دے ۱۲ ۵ے په دنیا کښے چه څوک د الله تعالیٰ نه ویریږی نو په قیامت کښے به په امن وی ۱۲ لے دغه بیبیانے اګرچه د خپل خاوند پشان نه وی په عمل کښے خو چه د خپل خاوند خبره د توحید حقوی منلے وی نو جنت ته به ځی د خپلو خاوندانو سره (پاتے د صفحه ۱۲ نه) د پاره دویم دلیل عقلی دے چه څه آسمانونو او زمکے معبود او برکات ورکونکے او بادشاه صرف الله تعالیٰ دے او د قیامت علم هم صرف حقه سره دے نو معبود او حاجت روا صرف الله تعالیٰ دے نه کل ما سوی الله ۱۲

ے میراث په اسبابو کښے قوی سبب دے ۲ ے یعنی دا ستاسو قانونی بدله ده عمل سبب دے د جنت د تللو دپاره خو دا سبب تفضلی دے علت حقیقی خو د باری تعالی فضل دے۔ نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه څوک عمل هغه لره نجات نه شی ورکولے نو اصحابو عرض اوکړو چه ته هم نو هغه او وے چه زه هم پخپل عمل نه شم بچ کیدے خو چه څو پورے الله تعالی پخپل رحمت کښے نعیم پټ کړی ۱۲ ۳ے یعنی ځالله په ترتیبه خوره کوی ځکه چه میوے به ډیرے وی ۱۲ ۴ے دا د عذاب د اخرت بیان دے ۱۲ ۵ے چه الله تعالی مولیوه مره کړی ۱۲ ۶ے زر کاله روستو به جواب ملاؤ شی چه تاسو به په جهنم کښے همیشه یئ دا دویم درخواست دے اول درخواست په مؤمنون آیت ۱۰۷ او دریم په مؤمنون ۱۰۸ کښے دے دا تفصیل په مشکوة ۵۰۳ کښے دے ۱۲ ۷ے رخ د بیان الله تعالی اهل مکه ته واپس کړو ۸ے دا زور نه ده چه دا کافران د داعی حق په مقابله کښے مشورے کوی نو زه هم د هغه د تائید تدبیر کووم ۱۲ ۹ے آیا د دوی دا ګمان دے چه زه د دوی د چپو خبرو نه یم خبر ملائک خو هر څه لیکی کو دوی سره دی ۱۲ ۱۰ے ته اعلان اوکړه که چه عبادت سره څوک نا زیبی او په الله تعالی غالب کیدے نو زه خو هم سعادت یم د ټولو نه زه خو وړاندے شریم ۱۲ ۱۱ے الله تعالی خپل لوئے قدرت بیانوی چه د آسمانونو او زمکے او هغه چه د دوی په مینځ کښے دی ... نو په ټولو کښے خو صرف زه یم خو د دے لوئے طاقت والا بادشاه پاک دے که ذینه چه په دی څوک غالب شی ۱۲ ۱۲ے دا زور نه وه ... د اخرت بیان دے ۱۲ ۱۳ے دا د توحید د اثبات ...

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْٓ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۷۲﴾ لَكُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ

داحغه جنت دے چه په میراث درکړے شوے دے تاسو ته بسبب د هغه کارکولو۔ تاسو دپاره دے په دے کښې

كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿۷۳﴾ اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِيْ عَذَابِ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ﴿۷۴﴾

میوې ډیرې چه د هغو نه تاسو خورئ۔ یقیناً مجرمان به په عذاب د جهنم کښې همیشه وی۔

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ﴿۷۵﴾ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا

نه به آسانه کړے شی دوی نه او دوی به په هغې کښې ناامیده وی۔ او مونږ ظلم نه دے کړے په دوی باندے لیکن دوی

هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۷۶﴾ وَنَادَوْا يٰمٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۭ قَالَ اِنَّكُمْ

پخپله په ځان باندے ظلم کول۔ او دوی به آواز وکړی چه اے مالکه د مونږ فیصله دے وکړی په مونږ رب ستا۔ هغه به ووائی

مّٰكِثُوْنَ ﴿۷۷﴾ لَقَدْ جِئْنٰكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ﴿۷۸﴾

چه تاسو به همیشه یئ په دے کښے۔ یقیناً راوړے مونږ تاسو ته حق لره لیکن زیات ستاسو حق لره بد ګنړی۔

اَمْ اَبْرَمُوْٓا اَمْرًا فَاِنَّا مُبْرِمُوْنَ ﴿۷۹﴾ اَمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَ

آیا محکم کړے دے دوی یو تدبیر نو مونږ محکم کړونکی یو تدبیر۔ آیا ګمان کوی دوی چه مونږ نه اورو راز د دوی او

نَجْوٰىهُمْ ۭ بَلٰى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُوْنَ ﴿۸۰﴾ قُلْ اِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ

چپے خبرے د دوی؟ او رسولان زمونږ په خنګ د دوی کښے لیکی خبرے د دوی۔ او وایه که وے مهربان بادشاه لره

وَلَدٌ ڰ فَاَنَا اَوَّلُ الْعٰبِدِيْنَ ﴿۸۱﴾ سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ

ولد۔ نو زه اول د عبادت کونکو یم۔ پاک دے رب د آسمانونو او د زمکے۔ چه رب د

الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۸۲﴾ فَذَرْهُمْ يَخُوْضُوْا وَيَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوْا

عرش دے د هغو خبرو نه چه دوی بیانوی۔ نو پریږده دوی چه مشغول دی په باطل خبرو کښے او لوبے کوی ترڅو چه یو ځائے شی

يَوْمَهُمُ الَّذِيْ يُوْعَدُوْنَ ﴿۸۳﴾ وَهُوَ الَّذِيْ فِي السَّمَاۗءِ اِلٰهٌ وَّفِي

د هغه ورځ سره چه د دوی سره د هغې وعده شوے ده۔ او الله هغه دے چه په آسمان کښے د عبادت لائق دے او په

له واضح مقصد او خصوصیت د سورت دا چه په الله تعالی څوک غالب نیشته په سفارش کښې او سفارش شرعی به هغه څوک کوی چه
پلانه اروی او اذن هم شوی وی ورته او دا سفارش چه کوی هغه به هم ایمان والا وی او هم واړه به عالمان وی ۱۲

الْأَرْضِ إِلَٰهٌ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝٨٤ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ

زمکه کښې د عبادت لایق دے او هغه حکمت والا پوهه دے. برکت والا دے هغه ذات چه مخصوص د هغه باچاهی

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝٨٥

د اسمانونو او د زمکې او د هغو چه په مینځ د دواړو کښې دی. او د هغه سره دے علم د قیامت، او هغه ته به واپس کړے شئ

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَن شَهِدَ

او مالکان نه دی هغوی چه دوی ورته آواز ورکوی سوا د الله نه د سفارش لیکن هغه څوک چه اقرار او کړی

بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝٨٦ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

د حق خبرې او دوی پوهیږی. او که ته تپوس او کړې د دوی نه چه چا پیدا کړی دی دوی؟ نو ضرور به وائی چه الله

فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ۝٨٧ وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ ۝٨٨ فَاصْفَحْ

نو چرته بیا واپس کړے شی! او قسم دے په خبرو د نبی چه اے ربه یقیناً دا دوی یو قوم دے چه ایمان نه راوړی. نو مخ

عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝٨٩

واړوه د دوی نه او اووایه سلام دے. زر به دوی پوهه شی.

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ... تِسْعٌ وَخَمْسُونَ آيَةً وَثَلَاثُ رُكُوعَاتٍ

سورة دخان مکی	شروع کوم په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے	(اسما دغو ایتونه ٥٩) (رکوع گانې ٣)

حمٓ ۝١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ ۚ إِنَّا كُنَّا

حٰمٓ قسم دے په کتاب ښکاره. مونږ نازل کړے دے دا قرآن په شپه مبارکه کښې. یقیناً مونږ یو

مُنذِرِينَ ۝٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۝٤ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ۚ إِنَّا كُنَّا

ویرولو نکی. په دغه شپه کښې فیصله کیږی هر کار پوخ. په حکم زمونږ سره. یقیناً زه لیږونکی

مُرْسِلِينَ ۝٥ رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝٦ رَبِّ السَّمَاوَاتِ

د رسولانو. د مهربانۍ د رب ستا نه. یقیناً الله هم هغه اوریدونکے او پوهه دے. چه رب د اسمانونو

عقلی دلیل چه دا مخالفین قائل دی چه د دوی پیدا کوونکے صرف الله تعالی دے نو عبادت یې هم کوونکے صرف الله تعالی دے. رفاقت ۱ شرکان الله تعالی منی خو په تعریف کښې ورسره شریک جوړوی او وعید بیان شو د سره الله تعالی نه منی ۱۲ ۳ دا د عذاب د نیا بیان دے چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایل د گواه دے چه دا به دوی هلاکوونکی نو ته مخ د اړوه او سلام ورته اووایه د متارکت او دوی سره به ژر پوهیږی ۱۲ ۴ نازل شوے پس د زخرف او قبل د جاثیه. دور اخر. په ترتیب قرآن کښې (۴۴) او په نزولی کښې (۶۴) دے مقصد د سورت: په دے سورت کښې د مخالفینو اعتراض جواب دے چه دوی په عرض باندے پوهه دی خو منکر دی درخواست به کړی الله تعالی دربار ته پیش کړی اگر چه غلب نه وی. حاصل د جواب عالم په هر شی صرف الله تعالی دے نو دوی ستاسو د درخواست نه خبر دی انه هو السمیع العلیم ۱۲ ۵ دا تمهید دے سره د ترغیب نه چه په دے کتاب قسم کوم چه شک پاتے نه شو

له توحید کښې دوی ذمې نو ځکه بیان دی ۱۲ ... نزول د قرآن په دغه شپه کښې شروع دے دا شپه په رمضان کښې ده
تمام کال فیصلې په دغه شپه کښې کیږی شروع کیږی د دغو فیصلو د نقلیت د شعبان نه نو دغه شپه د ... ۱۲

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۘ إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۝ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ

او د زمکے او د هغے چه په مینځ د دواړو کښے دی که تاسو یقین کوئ - نیشته بندګی د هیچا سوا د هغه ژوندی کوو

رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۝ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۝ فَارْتَقِبْ

مړه کوي - رب ستاسو او رب د پلارنیکه ستاسو د مخکنو - بلکه دوی په شک کښے لوبے کوی - انتظار او کړه

يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ۝ يَغْشَى النَّاسَ ۖ هٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

هغه ورځے ته چه راوړی آسمان لوګے ښکاره - پټوی به خلق (او به وئیلے شی) دا عذاب سخت (دوی به

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝ أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ

او وائی) چه اے ربه زمونږ لرے کړے زمونږ نه عذاب مونږ مؤمنان یو - کله به حاصله شی دوی ته پوهه او راغلے وو

جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۝ إِنَّا

دوی ته رسول صاف بیان کوونکے - بیا دوی واپس شو د هغه نه او دوی ووئیل چه دا شاګرد دے لیونے - یقیناً مونږ

كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا ۚ إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ

لرے کوو عذاب لږه زمانه یقیناً تاسو واپس کیدونکی یئ - کله چه او کړو مونږ به حمله

الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ۝ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ

یقیناً لویه بدله اخلو - او یقیناً امتحان کړے وو مونږ د دوی نه مخکښے قوم د فرعون او راغلے وو دوی ته

رَسُولٌ كَرِيمٌ ۝ أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝ وَ

رسول عزتمند - چه حواله کړئ ماته بندګان د الله - زه تاسو ته استازے امانت ګرے یم - او

أَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ۝ وَإِنِّي عُذْتُ

لوئی مه کوئ د الله په مقابله کښے - ما پیش کړے تاسو ته دلیل صاف - او زه امن غواړم په

بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ۝ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ ۝

خپل رب او په رب ستاسو د دے نه چه سنګسار مے کړئ - او که چیرے تاسو ایمان نه راوړئ ماته نو جدا شئ -

(باقی د صفحه نمبر) او خفیه دی دغه فیصلے په رمضان کښے نو دغه شپه شپه ده په رمضان کښے خو معلومه نه ده غالب دا ده چه په طاق د آخرو شپو د رمضان کښے ده سوالونه په دغو شپو کښے قبلیږی ۱۲ ^۱ دا د سورت مقصود دی مقام د ګمراهی (د دے نه) ^۲ دا عذاب د دنیا بیان دے کله چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم تنګ شو د کفارو نه نو د قحط سالی خیرے مخے ورته او کړے نو په دوی قحط سالی راغله باران بند شو او په خلقو لوږه راغله نو به آسمان ته کتلے لوږه وه او هم په سترګو خړه وه د لوږے نه ۱۲ ^۲ د عربو خلق مراد دے ^۳ دا قحط سالی مراد ده ۱۲ ^۴ نبی کریم صلی الله علیه وسلم مراد دے ۱۲ ^۵ دا قحط سالی مراد ده ^۶ بدر مراد دے ۱۲ ^۷ یعنی دا حمله ظلم نه دے رعبد الله ابن مسعود ^۸ دا عذاب د دنیا یوه غته غوټه ده چه هلاکت د فرعون دے ۱۲ ۱۲ (اللهم اغفر لکاتبه ولوالدیه)

فَدَعَا رَبَّهٗٓ اَنَّ هٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُوْنَ ﴿٢٢﴾ فَاَسْرِ بِعِبَادِیْ لَیْلًا اِنَّكُمْ

نو وغوښته سوال او کړو رب خپل ته چه دا قوم دے مجرم - (نو الله ورته ووئیل) بوزه بندګان زما د شپے یقیناً تاسو پسے

مُّتَّبَعُوْنَ ﴿٢٣﴾ وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا ؕ اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُوْنَ ﴿٢٤﴾ كَمْ تَرَكُوْا

به تلل راځی - او پریږده دریاب بیرته - ځکه چه دوی لښکر دے غرقیدونکے - ډیر پریښودل دوی

مِنْ جَنّٰتٍ وَّعُیُوْنٍ ﴿٢٥﴾ وَّزُرُوْعٍ وَّمَقَامٍ كَرِیْمٍ ﴿٢٦﴾ وَّنَعْمَةٍ كَانُوْا فِیْهَا

باغونه او چینے - او فصلونه او ځایونه د عزت - او د آرام سامان چه دوی په هغو کښے

فٰكِهِیْنَ ﴿٢٧﴾ كَذٰلِكَ ۫ وَاَوْرَثْنٰهَا قَوْمًا اٰخَرِیْنَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَیْهِمُ السَّمَآءُ

بخت کول - دغسے اوشوه - او مونږ میراث سره ورکړو دغه سامان بل قوم ته - نو ونه ژړل په دوی باندے آسمان

وَالْاَرْضُ وَمَا كَانُوْا مُنْظَرِیْنَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ نَجَّیْنَا بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ مِنَ

او زمکے او دوی ته مهلت ورنه کړے شو - او مونږ بچ کړل بنی اسرائیل د

الْعَذَابِ الْمُهِیْنِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ ؕ اِنَّهٗ كَانَ عَالِیًا مِّنَ الْمُسْرِفِیْنَ ﴿٣١﴾

عذاب د ذلت نه - چه د فرعون د طرفه وو - یقیناً دے وه متکبر د ظالمانو نه

وَلَقَدِ اخْتَرْنٰهُمْ عَلٰی عِلْمٍ عَلَی الْعٰلَمِیْنَ ﴿٣٢﴾ وَاٰتَیْنٰهُمْ مِّنَ الْاٰیٰتِ

او یقیناً مونږ غوره کړی وو دوی لره سره د علم نه په عالم باندے - او مونږ ورکړی وو دوی لره دلیلونه

مَا فِیْهِ بَلٰٓؤٌا مُّبِیْنٌ ﴿٣٣﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَیَقُوْلُوْنَ ﴿٣٤﴾ اِنْ هِیَ اِلَّا مَوْتَتُنَا

دومره چه په هغے کښے ښکاره انعام وو - یقیناً دا دوی وائی چه - هیڅ نیشته مګر زمونږ اولنے مرګ

الْاُوْلٰی وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِیْنَ ﴿٣٥﴾ فَاْتُوْا بِاٰبَآىِٕنَآ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿٣٦﴾

دے بیا مونږ نه یو پورته کړی شوی - نو پیش کړئ پلار نیکه زمونږ که تاسو رښتونی یئ -

اَهُمْ خَیْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ ۙ وَّالَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ اَهْلَكْنٰهُمْ ؗ اِنَّهُمْ كَانُوْا

آیا دوی غوره دی یا قوم د تبع او هغوی چه مخکښے وو د دوی نه - چه هلاک کړی مو هغوی وو - یقیناً هغوی

لـه نو الله تعالیٰ او فرمائیل ۱۲
لـه بنی اسرائیل مراد دے ۱۲
لـه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی چه د هر مؤمن د پاره دوه دروازے دے په یوه دروازه د ده عمل خیژی او په بله دروازه د ده رزق نازلیږی نو چه کله دے مړ شی نو دغه دروازے په ده پسے ژړا وریخ ژړا یږی ۱۲ ۱۲
لـه دومره لوئے احسان ما دوی سره او کړو چه د دومره لوئے ظالم نه ما دوی بچ کړل ۱۲ ۱۲
٥ لـه یعنی د بنی اسرائیلو کمزوری ما ته معلومه وه ۱۲ لـه لکه من او سلوی ۱۲ لـه رخ د بیان الله تعالیٰ اصل حکم د دغه وګرځاوه ۱۲ ۱۲
لـه یعنی وامرګ دے بیا روستو ژوند نیشته او که بیا بل ژوند وی نو زمونږ پلاران ژوندی کړئ ۱۲
٩ لـه د او د عذاب د دنیا بیان دے یعنی قوم د تبع هم هلاک کړو د وجه د کفر نو تاسو هم هلاک کولے شم ۱۲ ۱۲

مُجْرِمِيْنَ ﴿٣٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿٣٨﴾ مَا

مجرمان وو - او مانه دي پيدا کړي اسمانونه او زمکه او هغه څه چه په مينځ د دوی کښه دی په لوبه (عبث) - نه دي

خَلَقْنٰهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ

ما پيدا کړي دا دواړه د حق دپاره ليکن زيات خلق نه پوهيږي - يقيناً ورځ د فيصلې ده د

مِيْقَاتُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِيْ مَوْلًى عَنْ مَّوْلًى شَيْــًٔا وَّلَا هُمْ

وعده کړي وی د ټولو - دا هغه ورځ ده چه فائده نه شي ورکولی يو دوست بل ته د هيڅ شي او نه به دوی

يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللّٰهُ ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٢﴾ اِنَّ شَجَرَتَ

امداد ورکړی شي - مګر هغه څوک چه الله پرې رحم کړی - يقيناً الله زبردست او مهربان دی - يقيناً ونه د

الزَّقُّوْمِ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْاَثِيْمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ ۚ يَغْلِيْ فِي الْبُطُوْنِ ﴿٤٥﴾ كَغَلْيِ

زقوم - خوراک د ګناه ګار دی - پشان د ويلې تانبې - جوشيږي به په ګيډو کښې - په شان د جوش

الْحَمِيْمِ ﴿٤٦﴾ خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ اِلٰى سَوَاۗءِ الْجَحِيْمِ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ صُبُّوْا فَوْقَ

د ګرمو اوبو - ونيسئ دی نو کش کړئ تيلو هي مينځ د دوزخ ته - بيا واچوئ په سر د ده

رَاْسِهٖ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْكَرِيْمُ ﴿٤٩﴾ اِنَّ

عذاب د ګرمو اوبو - او څکه دا عذاب - يقيناً ته (په خپل خيال) زبردست او عزتمند وې - يقيناً

هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهٖ تَمْتَرُوْنَ ﴿٥٠﴾ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ مَقَامٍ اَمِيْنٍ ﴿٥١﴾

دا عذاب هغه دی چه تاسو په ده کښې شک کولو - يقيناً متقيان به په ځای د آرام کښې وی -

فِيْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿٥٢﴾ يَّلْبَسُوْنَ مِنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ

په باغونو او په چينو کښې - اغوندی به جامې د نرو ريښمو او د مضبوطو ريښمو -

مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٥٣﴾ كَذٰلِكَ ۣ وَزَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ عِيْنٍ ﴿٥٤﴾ يَدْعُوْنَ فِيْهَا

مخامخ - د غه شان خبره ده - او واده به کړو مونږ د دوی غټ سترګې حورې - طلب کوي به دوی په جنت کښې

۱ے دا دليل عقل دے ۱۲
۲ے دا د عذاب د آخرت بيان دے ۱۲ ۱۲
۳ے دا د کافر انو حال دے مګر متقيان خو به د يو بل د يره سکګر تيا کوی ۱۲
۴ے معلومه شوه چه علت د نجات فضل الٰهی دے او عمل صرف سبب تفضل دے - د حديث شريف مضمون دے چه نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلی چه د چا عمل د هٔ لره نه شي بچ کولے د عذاب نه او څما عمل ما هم نه شي بچ کولے تر څو چه څما سره الله تعالیٰ مهربانی کامله نه وی کړی ۱۲ ۱۲
۵ے دا الله تعالیٰ د دوی توهين کوی ۱۲ ۱۲
۶ے دا زيړے د ګنهګارانو ته ۱۲ ۱۲ ۱۲
۷ے په دنيا کښې دستور دا دے چه لاندې استر ړد او لوګے وی او په جنت کښې به لاندې هم بانده ريښم وی ۱۲ ۱۲
۸ے بعض صفت به حسد او بغض نه وی ۱۲ ۱۲

نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه زړ کال د دوزخ اور بل شو نو سور شو بيا زر کاله بل شو نو سپين شو بيا زر کاله بل شو نو تور شو نو اور د دوزخ تور او تياره دے. د دنيا اور هم پرېښودے شوے وه ورته ونيا مرئي سخي کړے وے ٤ سکه د دوزخ نه بچاؤ د

بِكُلِّ فَاكِهَةٍ اٰمِنِيْنَ ۝ لَا يَذُوْقُوْنَ فِيْهَا الْمَوْتَ اِلَّا الْمَوْتَةَ

هر قسم ميوے په آرام سره - د به څکي دوی په جنت کښې مرګ مګر چښواے

الْاُوْلٰى ۚ وَوَقٰىهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ۝ فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكَ ۚ ذٰلِكَ

مرګ - او بچ به کړي دوی الله د دوزخ نه - د مهربانۍ د رب ستا نه - دا اجر دے

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝ فَاِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝

لوئے دے - يقيناً ما آسان کړے دے په ژبه ستا قرآن لره چه دوی سوچ او کړي -

فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُوْنَ ۝

نو انتظار کوه يقيناً دوی هم انتظار کوي -

سُوْرَةُ الْجَاثِيَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سَبْعٌ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّ اَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آيتونه (۳۷)	خاص په نوم د خدائے چه په حد مهربان رحم ئے خورا ډير دے شروع کوم	رکوع ګانې (۴)

حٰمٓ ۝ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ۝ اِنَّ فِي السَّمٰوٰتِ

نازلول د دے کتاب د الله له طرف نه دي چه زبردست او حکمت والا دے - يقيناً په آسمانونو

وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَفِيْ خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ

او په زمکه کښې دليلونه دي مؤمنانو لره (په توحيد د الله) او په پيدا کولو ستاسو کښې او په هغه څه چه خوره دي څه

اٰيٰتٌ لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۝ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ

ژوندي سره ليلونه دي د هغه قوم د پاره چه يقين کوي - او په راتلو د شپې او د ورځې کښې او په هغه څه کښې چه رالېږلي

مِنَ السَّمَآءِ مِنْ رِّزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيْفِ

الله د آسمانه رزق نو تازه کوي په هغه سره زمکه پس د شړ کيدو نه او په راګرځولو د

الرِّيٰحِ اٰيٰتٌ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ نَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

هواګانو کښې دليلونه دي د هغه قوم د پاره چه عقل لري - دا آيتونه د الله دي لولو دا تا ته د حق د پاره -

الله فضل دے په عمل څوک نه شي بچ کيدے عمل خو ځانله د الله تعالى فضل دے باندي شو مهربانۍ د الله تعالى نو هغه به لاموښه وه ١٢ سکه دا د نتيجه سورت سره ګلی ٢ سکه دا د دنيا د عذاب بحث دے سورت په دے شروع وه او په دے ختم شو ١٢ سکه نازل شوے پس د دخان نه او قبل احقاف نه - دا ورته په ترتيب قرآنی (۴۵) او په نزولی (۶۵) دے - مقصد د سورت : د يخم سوال جواب دے چه مونږ ته څه د دوی بلنه کوو چه اکر کړو دوی د دراور دی او خبر هم نه دی خو دا کار مونږ چښواے رسم دے د پلار انو - حاصل د جواب دا دے چه د شريعت تابعداري نه د پلار انو ثم جعلنك علي شريعة من الامر فاتبعها ولا تتبع اهواء الذين لايعلمون ٢٠ ٣ سکه دا تمهيد دے چه د اخبرے د الله تعالى دي نو عرم رد او دعا سکه د کتاب نمبر اول دا سورت دے ١٢ سکه زبردست د مخالفين هلاکولو شي او حکيم دے هر حکم ئے د حکمت نه ډک دے ١٢ سکه دا د وحدانيت اول دليل عقلي دے ١٢ سکه د رزق نه مراد ماده د رزق ده چه باران دے ١٢ سکه د اظهار د حق د پاره چه توحيد دے ١٢ ١٢

٣ ع ١٦

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللّٰهِ وَاٰيٰتِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٦﴾ وَيْلٌ لِّكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ﴿٧﴾

نو په کومه خبره سوا د خبرې د الله نه او د دلیلو نو د هغهٔ ایمان به راوړي - هلاکت دے هر غټ دروغژن ګناهګار لره

يَّسْمَعُ اٰيٰتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا ۚ

چه اوري ایتونه د الله چه لوستے کیږي په ده بیا ضد کوي په تکبر سره ګویا چه ده نه دي اوریدلي هغه -

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٨﴾ وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيٰتِنَا شَيْئَا ٱتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ

نو خبر کړه دے ته په عذاب سخت سره - او کله چه معلوم کړي د ایتونو زمونږ نه څه شے نو ګرځوي هغه پورې ټوقه -

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٩﴾ مِنْ وَّرَآئِهِمْ جَهَنَّمُ ۚ وَلَا يُغْنِيْ عَنْهُمْ مَّا

دا دے خلق دوي لره عذاب د ذلت دے - روستو د دوي نه دوزخ دے - او فائده به ورنه کړي دوي لره

كَسَبُوْا شَيْئًا وَّلَا مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٠﴾

کسب د دوي د هیڅ شي - او نه هغه چه دوي جوړ کړي دي سوا د الله نه کارجوړوونکي - او دوي لره عذاب لوے دے

هٰذَا هُدًى ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ﴿١١﴾

دا ښوونه ده - او کوم خلق چه کافر کیږي په ایتونو د رب خپل دوي لره عذاب دے دردناک -

اَللّٰهُ الَّذِيْ سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيْهِ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا

الله هغه ذات دے چه تاسو په کار کښې لګولے دے دریاب چه روان دي جهازونه په هغهٔ کښې په حکم د هغهٔ سره او چه طلب کړئ

مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي

فضل د هغهٔ او چه تاسو احسان اومنئ - او تاسو په خدمت کښې لګولي هغه څیزونه چه په آسمانونو

الْاَرْضِ جَمِيْعًا مِّنْهُ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾ قُلْ لِّلَّذِيْنَ

کښې او هغه چه په زمکه کښې دي ټول د هغهٔ طرف نه - یقیناً په دې کښې دلیلونه دي د هغه قوم د پاره چه فکر کوي - او وایه

اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوْا

مؤمنانو ته چه معاف دې کړي هغو ته چه امید نه کوي د ورځو د الله چه بدله ورکړي یو قوم ته په کسب د

لے وا زور نه ده او د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

۲ے وا دویم دلیل عقلي دے

۳ے اعتقاد او کړه چه هر څه د الله د طرف نه دي ۱۲

۴ے وا د عذاب د دنیا بیان دے چه کوم خلق د الله تعالیٰ د عذابونو نه ویریږي نو مؤمنانو تاسو هغو ته صبر کوئ په هغو به ضرور عذاب راځي چه هغو ته د هغو د کسب بدله به دنیا کښې ملاو شي (فائده) د ایام نه مراد د الله تعالیٰ وقائع دي او عذابونه دي ۱۲

ع ۱۷

يَكْسِبُوْنَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۫ ثُمَّ

دوي له — چا چه اوکړه نیکي نو ګټه ئې د پاره د ده — او چا چه اوکړه بد نو تاوان ئې په هغه دی — بيا

اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ

بنه وخپل رب ته واپس کړے شئ — او یقیناً ما ورکړے وو بنی اسرائیلو ته کتاب او پوهه

وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦﴾

او پیغمبري او ما ورکړے وُو دوئی ته مزیدار څیزونه — او ما غوره کړي وُو دوی له په عالم باندے

وَاٰتَيْنٰهُمْ بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوْٓا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ

او ما ورکړي وُو دوی له واضح دلیلونه د دین — نو دوی چه اختلاف اوکړو نو وروستو د هغے نه چه راغلو دوی

الْعِلْمُ ۙ بَغْيًاۢ بَيْنَهُمْ ۗ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا

ته علم — د وجه د ضد د دوی نه — یقیناً رب ستا به فیصله اوکړي په مینځ د دوی کښے په ورځ د قیامت په هغه

كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنٰكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا

خبره کښے چه دوی پکښے اختلاف کولو — بیا ما مقرر کړے یئ ته په صاف لار د دین باندے نو روان شه

وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨﴾ اِنَّهُمْ لَنْ يُّغْنُوْا عَنْكَ مِنَ

په هغے او مه منه خواهشات د هغو چه نه پوهیږي — یقیناً دوی نشي لرے کولے ستا نه د عذاب

اللّٰهِ شَيْـًٔا ۭ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٩﴾

د الله څه هم — او یقیناً ظالمان چه دي ځینے د ځینو دوستان دي — او الله دوست د متقیانو دے

هٰذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمْ حَسِبَ

دا قرآن د پوهے خبرې دي خلقو لره او هدایت دے او مهرباني ده د هغه قوم د پاره چه یقین کوي — آیا ګمان کوي

الَّذِيْنَ اجْتَرَحُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ

هغوي چه کوي نا روا چه کړو به دوي پشان د هغو چه ایمان ئې راوړے دے او کوي نیکي —

¹ دا دلیل نقلي دے یعني ما بني اسرائیلو ته کتاب او عقل او نبوت ورکړے وُو واضحه نوے خبره نه ده خو هغوي اختلاف د ضد د وجه نه اوکړو د حق فیصله به الله تعالی په قیامت کښے اوکړي قولي فیصله خو په دنیا کښے شوے ده چه توحید او سنت حق دي او شرک او بدعت باطل دي خو په قیامت کښے به عملي فیصله اوشي چه مشرک او بدعتي به دوزخ ته او موحد به جنت ته بوتلے شي ١٢

² دا مقصود دی مقام دے چه اتباع د شرعے لازم ده نه د پلار نیکه غلطے خبرے ١٢

³ دا غلط خلق ستا نه عذاب نه شي لرے کولے ١٢

⁴ دا زور نه ده ١٢

سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمٰوٰتِ

چه برابر وي ژوند ددوی او مرګ ددوی - غلط حکم کوي دوی - او پیدا کړي دي الله آسمانونه

وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

او زمکه د حق دپاره او چه بدل ورکړے شي هر نفس ته د کسب د هغه او دوی سره به ظلم ونه کړے شي

أَفَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهٗ هَوٰىهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلٰى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلٰى

آیا تا او لیدلو هغه لره چه جوړ کړو اِله خپل خواهش خپل لره او بې لارې کړې دے هغه لره الله سره د علم او مهر

سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشٰوَةً ۗ فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ

ئې وهلے دے په غوږ د هغه او په زړه د هغه او واچولو ئې په سترګو د هغه پرده - نو څوک به هدایت وکړي دغه ته بعد د

اللَّهِ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا

الله نه - آیا سوچ نه کوئ تاسو - او وائي دوی نو نشته مګر همدا ژوند د دنیا زمونږ مړه کیږو او بیا ژوندي کیږو

وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُم بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا

او نه هلاکوي مونږ لره مګر زمانه - او نشته دوی لره په دې خبره علم - محض اټکل

يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ ءَايٰتُنَا بَيِّنٰتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّآ أَن

کوي - او کله چه اولوستلے شي په دوی باندې آیتونه زمونږ صاف صاف نو نه وي دلیل ددوی سره مګر

قَالُوا ائْتُوا بِـَٔابَآئِنَآ إِن كُنتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

دا چه راولئ پلاره نیکه زمونږ که تاسو رښتونی یئ - او وایه چه الله به ژوندي کړي تاسو بیا به مړه کړي

ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

تاسو بیا به جمع کړي تاسو لره ورځې د قیامت ته چه شک نشته په هغې کښې لیکن زیات خلق

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

نه پوهیږي - خاص الله لره ده بادشاهي د آسمانونو او د زمکې - او کله چه قائم شي قیامت

سله دا اورم دلیل عقلي دے
سګ دا زور نه دے ۱۲
سګ دا زور نه دے صحي
نه الته دا اعتراض مو
کوي چه مسلمانانو
بدګمان شي ۱۲ ۱۲
سګ دا زور نه دے ۱۲
سګ دا هغوته جواب
دے ۱۲ ۱۲ ۱۲
سګ دا څلورم دلیل
عقلي دے ۱۲ ۱۲
سګ دا د عذاب د
آخرت بیان دے ۱۲

يَوْمَئِذٍ يَّخْسَرُ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٢٧﴾ وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً ۫ كُلُّ اُمَّةٍ

په دغه ورځ به برباد شي دروغجن - او ته به وينې هر جماعت لره پراته په ګونډو - هر جماعت به

تُدْعٰٓى اِلٰى كِتٰبِهَا ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾ هٰذَا كِتٰبُنَا

بلل کیږي عملنامې خپلې ته - نن به بدله ورکړې شي تاسو ته د عمل ستاسو - دا زمونږ کتاب دے

يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ؕ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٩﴾ فَاَمَّا

وائي تاسو ته حق لره - یقینًا ما لیکل (په ملائکو) عملونه ستاسو - نو کوم چه

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ

مؤمنان دي او کړے ئې دې نیک نو بو به ئې دوي لره رب د دوي مهربانۍ خپلې ته -

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٠﴾ وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۫ اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ

دا دے ښکاره بری - او کوم چه کافران دي (او به وئیلے شي دوي ته) آیا آیتونه زما نه ول

تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣١﴾ وَاِذَا قِيْلَ

لوستلے کیدل تاسو ته نو تاسو ځان غټ او ګڼلو او وئ تاسو قوم مجرم - او کله چه او وئیلے شي چه

اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيْهَا قُلْتُمْ مَّا نَدْرِيْ مَا

وعده د الله حقه ده او په قیامت کښې شک نیشته نو تاسو او وئے مونږ نه پوهیږو چه

السَّاعَةُ ۙ اِنْ نَّظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَّمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِيْنَ ﴿٣٢﴾ وَبَدَا لَهُمْ

قیامت څه دے زمونږ خو صرف ګمان دے او یقین زمونږ نیشته - او ښکاره به شي دوي ته

سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَقِيْلَ

تکالیف د عمل د دوي او چاپیره به شي د دوي نه صفه عن اې چه دوي پورې ټوقې کولے - او او به وئیلے شي

الْيَوْمَ نَنْسٰىكُمْ كَمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَاْوٰىكُمُ النَّارُ وَ

چه نن تاسو لره هیر د دم لکه چه هیر کړې وه تاسو ملاقات د دې ورځې خپلې د ځائې ستاسو اور دے او

۱ دا زیرے دے ۱۲
۲ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۱۲ ۱۲
۳ په قیامت لږ ګمان دے او یقین زمونږ نیشته ۱۲
۴ د هیر نه پریښودل مراد دے ۱۲

له وا د غلو دم دليل ثمره ده ۱۲ سه الله تعالى فرمائي چه کبريا څما څادر دے او عظمت څما لنګ دے نو څوک چه جګړه کوي څما سره په يو د دے دواړو کښې نو هغه به اور ته ارتوم يعنى تکبر کوونکې دوزخي دے نو څکه نبي کريم صلى الله عليه وسلم

مَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾ ذَٰلِكُمْ بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ

نيشته ستاسو د پاره ادکوونکي - دا حکه ده چه تاسو جوړ کړي وو دليلونه د الله توقه او دوکه درکړې وه

الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

تاسو لره ژوند لنډ - نو نن به نه شي وتلې د دوزخ نه دوی او نه به د دوی نه طلب د عذر کولو اوشي -

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾ وَلَهُ

نو صرف الله لره دي ټول صفتونه چه رب د آسمانونو او رب د زمکې دے او رب د عالم دے - او هم هغه لره

الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

لويي ده په آسمانونو او په زمکه کښې - او هغه زبردست او حکمت والا دے۔

سُورَةُ الْأَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَرْبَعُ رُكُوعَاتٍ

سورت احقاف په مکه کښې نازل شوې دے او په دې کښې پنځه دېرش آيتونه او څلور رکوع ګانې دي -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکې دے (زامداد فوائد)

حم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ مَا خَلَقْنَا

نازلول د دے کتاب د الله د طرف نه دي چه زبردست او حکمت والا دے - ما چه پيدا کړي دي

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى ۚ

آسمانونه او زمکه او هغه چه په مينځ د دوی کښې دي نو د حق د پاره او د نيټې مقررې د پاره -

وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ

او کافران چه د څه نه ويرولي شوي دي نو مخ اړوونکي دي - او وايه آيا ليدلي دي تاسو هغه لره چه بلنه

مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ

ورته کوئ بے د الله نه ما ته او ښايئ چه څه شي پيدا کړي شي هغوی د زمکې نه يا د دوی لره حصه ده

فرمائي چه په يو زړه کښې تکبر او ايمان نه جمع کيږي ۱۲ سه دا سورت په عزيز حکيم ختميږي او آئنده سورت حم په عزيز حکيم شروع کيږي او دواړو په صفتونو په قرآن کښې وير ذکر کيږي څکه چه حاجات هغه ذات پوره کولې شي چه لوئے طاقت والا او غټ علم والا وي او دا دواړه صفتونه خاص د الله تعالى دي ۱۲ سه نازل شوي دے پس د جاثيه او قبل د الذاريات د زمانه نزول د سنه ۱ يا سنه ۲ نبوت نه اول ده - په ترتيب قرآني کښې (۴۶) او په نزولي کښې (۶۶) دے، امتياز د سورت په دے سورت کښې شپږم اعتراض جواب دے چه د دوی په بلنه کښې څه تاثير شته - حاصل د جواب دا دے چه د غير الله په بلنه کښې هيڅ تاثير او فائده نيشته بے د نقصان نه : فلولا نصرهم الذين اتخذوا من دون الله قربانا آلهة : ۲۸ ۱۲ شه دا تمهيد دے سره د ترغيب نه چه دا سورت هغه ذات دا ليکلے دے چه هغه زبردست او لوئے علم والا دے نو دا ضرور او منئ ۱۲ سه دا د توحيد د پاره اول دليل عقلي دے ۱۲ که دا نور وړه ده ۱۲ شه دا د مشرکانو نه د دليل عقلي مطالبه ده ۱۲

له دا دلیل نقلی د کتاب بو مو شرط لیه ده د مشرکانو نه ۱۲ ښه دا د دلیل نقلی د انبیاؤ نه مطالبه ده د مشرکانو نه ۱۲
ښه دا قبره ده چه د الله تعالیٰ په وحدانیت دلیل عقلی قائم شو او اے مشرکانو تاسو سره هیڅ دلیل نیشته نو تاسو

فِي السَّمٰوٰتِ ۭ اِيْتُوْنِيْ بِكِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ

په اسمانونو کښے - راوړئ ماته کتاب له دې نه مخکښے یا نقل د علم که

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ

تاسو رښتونی یئ - او څوک دے ډیر لارے ورک له هغه نه چه بلی سوا د الله

اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗٓ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَاۗىِٕهِمْ

څوک چه نه شي قبولولے دعا د ده تر قیامته پورے - او هغوی د دعا د دوی نه

غٰفِلُوْنَ ۝ وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ اَعْدَاۗءً وَّكَانُوْا بِعِبَادَتِهِمْ

بے خبره دی - او کله چه جمع شي خلق نو شي به د دوی دشمنان او د دوی د عبادت نه به

كٰفِرِيْنَ ۝ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

انکار کوی - او کله چه اولوستلے شي دوی ته ځمونږ آیاتونه صاف واضح نو وائي کافران

لِلْحَقِّ لَمَّا جَاۗءَهُمْ ۙ هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۭ قُلْ

حق ته کله چه راغے دوی ته دا سحر ښکاره دے - آیا وائي دوی چه دا ئے د ځانه جوړ کړے دے وایه که

اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا تَمْلِكُوْنَ لِيْ مِنَ اللّٰهِ شَيْــــًٔا ۭ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا

او وایه که ما د ځانه جوړ کړے وي نو ما لګان نه شئ تاسو ځما د پاره د الله د طرف نه هیڅ شی - الله ښه خبر دے په هغه

تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ۭ كَفٰى بِهٖ شَهِيْدًۢا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۭ وَهُوَ الْغَفُوْرُ

څه چه تاسو پکښے بحث کوئ - پوره دے الله شاهد ځما او ستاسو په مینځ کښے - او الله بښونکے او

الرَّحِيْمُ ۝ قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِيْ مَا يُفْعَلُ

مهربان دے - او وایه نه یم زه نوے د رسولانو نه او ځه نه پوهیږم چه څه به کیږي ما سره

بِيْ وَلَا بِكُمْ ۭ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝

او ستاسو سره مخو زه تابعداري کوم د هغې چه رالیږلے کیږي ماته او نه یم زه مګر صاف ویروونکے -

د دیے لارے یئ چه د هغه چا نه حاجات غواړئ چه هغه ستاسو دعا نه شي قبولولے تر قیامته پورے که ورته چغه وکړئ او قبلول خو څه چیز دے هغوی د دوی د سره خبر نه دی ستاسو د عبادت نه او په قیامت کښے به ستاسو دشمنی کوی او انکار به کوی ستاسو د عبادت نه واهغه نیک بندګان دی چه دوی ورله تند روزه کول او حاجتونه ئے تر یے غوښتل او د قبرونو نه به ئے ورله طواف کول ۱۲ ښه که جادو دی نو ښکاره ده چه خبر نه وی او که دی عقل وی نو که نیکان وی نو هغوی خو په خوشحالوکښه وی او الله تعالیٰ ئے د دے شکور ستاسو نه خبر وی چه غلط نه شی او که بدان وی نو هغوی خو په دوزخ کښے وی (روح المعانی جلد ۲۶ جزء ۲ صفحه ۱۰، ابوسعود والی صحیح وغیره) الله مراد دی جلد ۵ صفحه ۲۲ - یعنی بوا ځئ بتان نه دی مراد - او دا بتان خو هم د لیکا نو جسمے جوړ کړے دی او د دوی خیال دے چه موږ د دوی تعظیم کوو نو دغه ذوات فاضله به زمونږ سفارش کوی ۱۲ ښه دا زور نه ده ۱۲ ښه دا زور نه ده ۱۲ ښه دا منکرانو ته جواب دے ۱۲ ښه یعنی څه نوے پیغمبر نه یم بلکه پیغمبران د مخو اندرا روان دی او ما ته

ځه او ستاسو تفصیلی حال نه دے معلوم یعنی دعوی د علم غیب نه کووم ۱۲ ښه په روح المعانی کښے دی چه په دے ایت کښے رد دے په هغه چا چه ثابتوی بعضے اولیاء ته علم د هر څه او دے وائی چه ما او ریدلی وی د پیغمبر خطیب نه په جامع (ریاض) په صفحه ۲۲۲)

رہاتہ د مکے نه) مسجد د شیخ عبد القادر جیلانی کیږي چه اے باز بابا ته خو به ما باندے بنه پو هيږے څه نه او وے وائی
چه ما نه بعض او وے چه ځما اعتقاد وے چه با صاحب پو هيږے به هر څه بلکه ځما د ژبے او زړه وَرته هم معلوم وی

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ

او وايه چه آيا وينئ تاسو که وی دا قرآن د الله نه او تاسو انکار کوئ د دے نه او شاهد کړی وی

شَاهِدٌ مِّنْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ

يو شاهد د بنی اسرائيلو نه په مثال د دا سے کتاب نو هغه يقين کړے وی او تاسو تکبر کړے وی

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۰ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ

يقيناً الله خو نه سموی ظالم قوم ته - او وائی کافران مؤمنانو

اٰمَنُوْا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُوْنَآ اِلَيْهِ ۚ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ

ته که وے دا دين غوره نو دغه به وړاندے نه شو هغوی زمونږ نه دے ته او کله چه لار بیا نه موندله دوی په دے سره

هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيْمٌ ۝۱۱ وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّرَحْمَةً ۚ وَ

نو وائی دوی دا دروغ دی پخوانی - او پخوا د دے نه وو کتاب د موسیٰ امام او مهربانی - او

هٰذَا كِتٰبٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ وَبُشْرٰى

دا قرآن کتاب دے چه رښتونے کوونکے د کتاب مخکښنی په ژبه عربی دے چه ویروی ظالمانو لره - او مبارکی ده

لِلْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۲ اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا فَلَا خَوْفٌ

نیکانو لره - بے شکه هغه خلق چه وائی چه رب زمونږ الله دے بیا برابر شی نو نشته ویره

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝۱۳ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ خٰلِدِيْنَ

په دوی باندے او نه به دوی غمژن شی - دوی جنتیان دی همیشه به وی په

فِيْهَا ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝۱۴ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

هغه کښے - دا بدله ده د کارونو د دوی - او ما حکم کړے دے انسان ته په حق د مور او پلار

اِحْسٰنًا ۭ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ كُرْهًا وَّوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۭ وَحَمْلُهٗ وَفِصٰلُهٗ

کښے د نیکئ بار کړے وو دغه لره مور د هغه په سختئ سره او پیدا شو ورته په سختئ سره او بوج کول د هغه او وړه نه پریکول

والی چه دا سے خبرے نه وی
مناسب چه د دے نسبت نبی
کریم صلے الله علیه وسلم ته
او شی نو نور لا څه کوے نو
خلق وے د الله نه او وېرېږئ
چه دا سے کفر د نه او کړی، کله
چه ابن مظعون وفات شو نو
د هغه ښځی ورته مبارک د
جنت ورکړو نو نبی کریم صلے
الله علیه وسلم ورته غصه
شو چه زه نبی یم او د ځان نه
خبر نه یم البته د ده لره امید
د خیر کوو - ابن عباس فرمائی
دا خبر هله وه چه نبی کریم صلے
الله علیه وسلم ته د فتح
اعلان لا نه وه شوے ۱۲
(روح المعانی) ، روح ج ۲
۲ دا زور ته ده چه دا
قرآن د الله تعالیٰ د طرف نه دے
او علماء د بنی اسرائیلو هم
دے منی او تاسو تر دینه
انکار کوئ نو دا ستاسو
غلطی ده ۱۲ ۳ دا غرض نه
وه یعنی که دا دین غوره وے
نو مونږ به مخکښے منلے وے
د دینه او دوی وئیل ته څکه
دروغ وائی چه دوی په دے
دین حق ته نه دی رسیدلی ۱۲
۴ دا وئیل نقل دے د قوم
نه ۱۲ ۵ دا زیرے دے
۵ بیا په توحید باندے
مضبوط شی ۱۲ ۶ دا
هم په بشارت کښے دا خل
دے یعنی که ښځو بیت المال
روستو د مور و پلار خبره
او منل او مسلمان شی نو بیا معاف دے ۱۲ ۷ د دے حل نه مراد په خیر کښے کم خوښ وی ۱۲

ثَلٰثُوْنَ شَهْرًا ؕ حَتّٰۤى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَبَلَغَ اَرْبَعِيْنَ سَنَةً ۙ

زړه په دیرشو میاشتو کښې وي - ترڅو چه اورسي خپل طاقت ته او ورسي څلویښتو کالو ته .

قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِيْۤ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْۤ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ

وائی اے ربه ما په قسمت کړې چه شکر ادا کړم د نعمت ستا کوم چه تا کړے دے ما ته

وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ وَاَصْلِحْ لِيْ فِيْ

او مور و پلار زما ته او چه اوکړم نیکي چه ته پرے خوشحاله شے او ښه کړې د اولاد

ذُرِّيَّتِيْ ۚؕ اِنِّيْ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ

زما - زه واپس ګرځیدم تا ته او زه حکم منونکے یم - دوی

الَّذِيْنَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوْا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّاٰتِهِمْ

هغه دی چه قبول به کړو د دوی ښه عمل د دوی او معاف به کړو د دوی ګناهونه د دوی

فِيْۤ اَصْحٰبِ الْجَنَّةِ ؕ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِيْ كَانُوْا يُوْعَدُوْنَ ۝ وَالَّذِيْ

شی به په جنتیانو کښې - رشتونې وعده د دوی سره کیدے شی - او هغه سړے چه

قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَّكُمَاۤ اَتَعِدٰنِنِيْۤ اَنْ اُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُوْنُ

اوویل مور و پلار ته چه زه بیزار یم ستاسو نه آیا تاسو ما ویروئ چه زه به راویستلے شم او تیرے شوے پیړۍ

مِنْ قَبْلِيْ ۚ وَهُمَا يَسْتَغِيْثٰنِ اللّٰهَ وَيْلَكَ اٰمِنْ ۖ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ

پخوا زما نه - او دوی فریاد کوي الله ته (خوار شے) غرق شے ایمان راوړه - وعده د الله تعالی

حَقٌّ ۚۖ فَيَقُوْلُ مَا هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ

حقه ده - نو وائی دا نو څه نه دی خو صرف قیصے د پخوانو دی - چه دوی باندے

حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِيْۤ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ

لازم شوے دے حکم د عذاب سره د نورو امتونو نه چه تیر شوی پخوا د دوی نه چه

ئے دوه نیم کاله موده د رضاع ده بیا روستو ئے د کمو منع وکړه. ئے نو کم سلمان شی د مور و پلار په موت سره دا وصیت د مقابلے د هغه خوئ ناکاره نه معلومیږي چه هغه د مور او پلار خبره او نه منله نو دوزخی شو او دے نیک چې د مور او پلار خبره او منله نو دے جنتی شو. ئے دا تو سل دے په نیک عمل سره چه اے الله ما سره خه اوکړه ځکه چه زه تا ته واپس شوم د کفر نه. ئے دا د هغه خبے په اړه دے. ئے دا د عذاب د آخرت بیان دے. ئے او ترا وسه یو سړے ژوندے نه شو.

لہ نیک وی او کہ بد ۱۲ ۳ـہ او ورځ دوزخ شعور ورواوخت قبور بہ کوی اوګوري بد ۱۲ ۳ـہ حضرت جابرؓ وایی چہ حضرت عمرؓ ما پہ لاس کښې غوښہ اولیدہ نو اوې وپټیل چہ دا څہ کوې ما ورتہ وویل زړہ مې ورتہ شوی وہ نو هغہ ما واخستہ هغوی اووی چہ هرکلہ چہ ستا زړہ کیږي نو هغہ بہ اخلې تہ نہ ویرېږې دې آیت: اَذْهَبْتُمْ اَلخ نہ۔ حضرت عمرؓ او وې چہ زړہ مې هم ښہ خوراک او ښې کپړې کول غواړی خو زہ غواړم چہ مزې قیامت تہ پرېږدم۔ نو ځکہ حضرت عمرؓ بہ ورځې خطبې تہ راوووت نو پہ جبہ کښې یې دیارلس ټکرې ګنډلي وو چہ یو ټکرہ پکښې د څرمن وہ (فوائد) د اهل کاسلاف حکمہ پہ دې زمانہ کښې دا سې کار ګران دے او س خو تحولو او هم چہ دا ګنډلي وړوې او کړ دا سې د اسلاف پشان کار چا شروع کړو نو اصل کار بہ ترې پاتې شي ۱۲ ۴ـہ دا او لیل نقل او د عذاب د دنیا بیان دے ۱۲ ۵ـہ دا پہ یمن کښې یو دره ده پہ هغې کښې د دوی کورونہ وو ۱۲ ۶ـہ زه خو عذاب نہ شم راوستے او نہ ما د هغہ د راتګ علم شتہ ۱۲ ۷ـہ پہ دوی باندې سخت کمرې راغله او د بنار بهر پہ ځنګل کښې ورېځ ښکاره شوه دوی خیال تہ راووتل نو خوشحاله شو۔ اللّٰہ تعالیٰ چہ څوک هلاکوي نو د هغہ د ګرفتاری د پاره لوړ ښکلو تہ ضرورت نہ وی هغوی پخپله د خپل هلاکت طرف تہ روان وی۔ نبی کریم صلی اللّٰہ علیہ وسلم چہ بہ کلہ وریځ اولیده نو هغہ بہ پریشان شو او تہ راتلو او بہ لو بہ نو حضرت عائشہؓ ترې تپوس اوکړو نو هغوی اوفرمایل چہ پہ عاد باندې هم عذاب د وریځې پہ شکل کښې راغلے وو (فا نسا) نو څوک چہ عذاب نہ ویرېږی نو هغہ د ویریږي او ویرېدل د اللّٰہ تعالیٰ نہ ۱۲

الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا خٰسِرِيْنَ ۝ وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا ۚ

پیریانو او انسانانو دي - یقیناً دوی بربادونکي - او د هر قوم د پاره درجې دي د هغو عملونو دوی

وَلِيُوَفِّيَهُمْ اَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِيْنَ

او پوره بہ ورکړي دوی تہ بدلہ د عملونو د دوی او دوی بہ ظلم ونہ کړے شي - او کلہ چہ مخامخ شي

كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ؕ اَذْهَبْتُمْ طَيِّبٰتِكُمْ فِيْ حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ

کافران اور تہ - (او بہ وئیلې شي ورتہ) کړې تاسو مزې خپلې پہ ژوند دنیا کښې او فائده واخستہ تاسو

بِهَا ۚ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ فِي

پہ هغې سره - نو نن ورځ کولې کیږي تاسو تہ عذاب د ذلت ځکہ چہ تاسو ځان غټ ګڼلو پہ

الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُوْنَ ۝ وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ ۭ اِذْ

زمکہ کښې ناحقہ او چہ تاسو نافرماني کوله - او یاد کړه رور د عاد یا نو - کلہ چہ

اَنْذَرَ قَوْمَهٗ بِالْاَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ

او ویرولو قوم خپل پہ احقاف کښې او تیر شوی وو ویروونکي مخکښې د دہ نہ او

مِنْ خَلْفِهٖٓ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۭ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ

روستو د دہ نہ چہ بندګي مہ کوئ سوا د اللّٰہ نہ د بل چا - زه ویریږم پہ تاسو د عذاب د ورځې

عَظِيْمٍ ۝ قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ

لوئې نہ هغوی وئیل آیا راغلے ئې چہ وا اړوې مونږه د خدایانو زمونږ نہ - نو پیش کړه مونږ تہ هغہ چہ

كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۡ وَاُبَلِّغُكُمْ مَّآ

ویرولو مونږ د هغې نہ کہ ئې تہ رښتونے - او وئیل هغہ یقیناً علم د هغې صرف اللّٰہ سره دے - او زه رسوم تاسو تہ

اُرْسِلْتُ بِهٖ وَلٰكِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ۝ فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا

هغہ شے چہ لیږلے شوے یم زه د هغې د پاره لیکن زه وینم تاسو قوم ناپوهہ - نو هرکلہ چہ اولیده هغوی هغہ لوړه ورځ

لیه ارشاد د کلام الله تعالی مکې والو ته را اوګرځولو چه ما مخکښې قومونو ته قسم قسم نعمتونه ورکړي وو تاسو له ما دومره
نه دي درکړي لیکن هغوی د الله تعالی فرمان او نه منلو نو هلاک شول او د هغوی مال او عقل د هغوی نه عذاب نه شو منع

مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا ۚ بَلْ هُوَ مَا

په رانګه د مخ د درو د دوی ته نو دوی اووې دا هغه وریځ ده باران به اوکړي په مونږ. نابلکه دا هغه

اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ ۖ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٢٤ تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ

عذاب دی چه تاسو تلوار کولو - دا هوا ده په کښې عذاب دردناک دی - هلاکوي هر شی په حکم د رب

رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ

د دوی نو سحر شو چه څه نه ښکاریدل بې د کورونو د دوی - دغسې بدله ورکوو مونږ قوم

الْمُجْرِمِينَ ۝٢٥ وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا

مجرم ته - او یقیناً ما طاقت ورکړی وو دوی له په هغه نعمتونو کښې چه نه مو دی درکړي تاسو له په هغې کښې

لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا

او ما ورکړی وو دوی له غوږونه او سترګې او زړونه - نو فائده ورنه کړه دوی له غوږونو د دوی او نه

أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ

سترګو د دوی او نه زړونو د دوی د هیڅ شي - ځکه چه دوی انکار کولو د آیتونو د

اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝٢٦ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا

الله نه او چاپیره شو د دوی نه هغه عذاب چه دوی پورې ټوقې کولې - او بې شکه ما هلاک کړي مونږ

حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝٢٧ فَلَوْلَا

چه چاپیره ستاسو کلي دي او قسم قسم ما بیان کړي دلیلونه د دې دپاره چه دوی واپس شي (رجوع) نو

نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا

ولې نه کړو مدد د دوی هغو چا چه جوړ کړي وو سوا د الله نه د نږدې والي دپاره خدایان - بلکه ورک

عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝٢٨ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ

شول د دوی نه او دا ناکاره دروغ د دوی دي او هغه چه دوی جوړول - او کله چه مونږ واپس کړل تا ته

کړه نو دوی په دې پوه شو چه دا هغه عذاب دی چه تاسو به ئې تلوار کولو
الله تعالی حکم او منلو د هغوی د کفر سبب
سورت مقصود
اعتراض جواب
او جنو قوم ته هغوی دعوت ورکړی وه
نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم طائف ته د دعوت دپاره تلی وه

او قرآن ئې واورید او نو دوی نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته حال خبر او کړه او ایمان ئې راوړ نو بیا سورت جن نازل شو (فائده) که
مشتبه شي نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه په طائف کښې او کړه نو الله تعالی پیریان مسلمانان کړل ۱۲

نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ ۚ فَلَمَّا حَضَرُوْهُ قَالُوْٓا اَنْصِتُوْا ۚ

خو کسان د پیریانو چه غوږ یې ایښو دو قرآن ته - نو چه کله حاضر شو حقوو ته وې چپ شئ -

فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِيْنَ ﴿۲۹﴾ قَالُوْا يٰقَوْمَنَآ اِنَّا

نو کله چه ختم شو نو واپس شو خپل قوم ته حقوو ته ویرول - او وې ویل اے قومه موږ

سَمِعْنَا كِتٰبًا اُنْزِلَ مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

آورېدلے دے یو کتاب چه راغلے دے پس د موسیٰ نه رشتینی کوی حقه کتابونه چه د ده نه مخکښې دے

يَهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرِيْقٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۳۰﴾ يٰقَوْمَنَآ اَجِيْبُوْا دَاعِيَ

خو نه کوی حق ته او لارے برابرے ته - اے قومه او منئ داعی د

اللّٰهِ وَاٰمِنُوْا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ

اللہ او یقین او کړئ په حقه چه معاف کړی تاسو ته ځینے گناهونه ستاسو او په امن کړی تاسو د عذاب

اَلِيْمٍ ﴿۳۱﴾ وَمَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى الْاَرْضِ وَ

سخت نه - او خوک چه نه منی بلونکے د اللہ نو حقه نه دے بچ کیدونکے د اللہ نه په زمکه کښې او

لَيْسَ لَهٗ مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءُ ۚ اُولٰٓئِكَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۳۲﴾ اَوَلَمْ

نشته حقه له سوا د اللہ نه مددگاران - دوی بنکاره بے لارے دی - آیا نه گوری

يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ

چه اللہ هغه ذات چه پیدا کړی دی آسمانونه او زمکه او نه دے ستړے په پیدا کولو د هغو سره

بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ۚ بَلٰٓى اِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۳۳﴾

طاقت والا دے په دے چه ژوندی کړی مړی لره - خامخا دے هغه یقیناً اللہ په هر څه قدرت والا دے -

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ۭ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ۭ

او کله چه مخامخ شی کافران اور ته (او ورته وویلے شی ورته) چه آیا نه دے دا عذاب حق ؟ -

له د قرآن د لوستو په وخت چپ کیدل کامیابی ده د قرآن چه خومره ادب کیږی هومره قرآن زړه ته ننوځی ۱۲ ۱۲ ۱۲

۲ه حقوق العباد نه دی معاف شوی ته چه مسلمان شی ځکه چه دے به ډیر اسلام کښې دے او هر کله چه مسلمان شی نو هغه ته حقوق العباد هم معاف وی رجا موانځ

۳ه دا د ثبوت د قیامت د پاره دلیل عقلی دے

۴ه دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

لے یعنی دا عذاب ستاسو د کلاسی گته ده ۱۲ ۲ے دا تسلی ده دا حق ته دا د صبر تلقین دے حکه دا سورت چه نازل شو نو
په نبی کریم صلی الله علیه وسلم په مکه معظمه کښے ډیر تکلیف وه د مکے مکرمے آخری دور وه ۱۲ ۳ے اولوالعزم پنځه دی

قَالُوْا بَلٰى وَرَبِّنَا ؕ قَالَ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝

دوی به وائی هو خرو حق دے او قسم دے په رب زمونږ ـ او به وائی الله چه او څکئ عذاب له دے حکه چه تاسو کفر کولو ـ

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَّهُمْ ؕ

صبر کوه لکه چه صبر کړے وه همت والا رسولانو او تلوار مه کوه د دوی په معامله کښے ـ

كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوْعَدُوْنَ ۙ لَمْ يَلْبَثُوْۤا اِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ؕ

گویا دوی کله چه او وینی هغه عذاب چه وعده یئ د دوی سره شوی وه (گمان به کوی) چه نه دی ایسار شوی دوی

بَلٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝

مګر صرف یو ساعت د ورځے ـ دا رسول دی ـ نو هلاک به کړے شی نافرمان قوم ـ

سُوْرَةُ مُحَمَّدٍ مَّدَنِيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ ثَمٰنٌ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

(آیتونه ۳۸) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (حدد او غوارین) (رکوع گانے ۴)

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝

هغه کسان چه کافران دی او منع کوی خلق د لارے د خدائے نه برباد کړیدی الله کارونه د دوی ـ

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاٰمَنُوْا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّهُوَ

او هغه کسان چه ایمان راوړی او کوی عملونه نیک او ایمان راوړی په هغه کتاب چه نازل شوے په محمد باندے

الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ۝ ذٰلِكَ

او هغه حق دے د رب د دوی نه معاف به کړی الله د دوی نه گناهونه د دوی او برابر به کړی حال د دوی ـ دا حکه ده

بِاَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا

چه کافرانو منلے دے باطل او مؤمنانو منلے دے

الْحَقَّ مِنْ رَّبِّهِمْ ؕ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ۝ فَاِذَا لَقِيْتُمُ

حق لره د رب د دوی نه ـ دغسے بیانوی الله خلقو ته احوال د دوی ـ نو کله چه مخامخ شئ تاسو

په دوی کښے همت زیات وه باقی په حربی کښے همت وی (۱) نبی کریم صلی الله علیه وسلم (۲) ابراهیم علیه السلام (۳) موسیٰ علیه السلام (۴) عیسیٰ علیه السلام (۵) نوح علیه السلام تائید سورت احزاب وی (کشاف) ۱۲ ۴ے دا تو د حوامیمو سره لیرلی چه دا توحید رسول دی خلقو ته او خلق مجبوره کول نه دی او بلاغ دے تو المخلوق ته نو چه یو فاق قوم ته لکه مخکښے نبیانو علیهم السلام ۵ے توحید خو صاف بیان شو اوس به صرف فاسقان نه منی نو هغوی به هلاک کیږی او چه منی هغوی به بچ کیږی (فائده) د توحید مسئله په حوامیم کښے صاف بیان شوه خو دیرش د نیلو پورے قائم شوه او د مخالفینو د دولسو اعتراضونو جوابونه هم او شو لیکن چونکه د توحید مسئله خو د قرآن مرکزی مسئله ده نو بیا به هم توحید بیانیږی ۱۲ ۶ے پس د حدید او قبل د رعد نه پس د حجرات نه حصه خاصه تا آخیر بیان تحویلا اکثر په ترتیب قرآنی (۴۷) په نزولی (۹۵) مقصد د سورت اشاعت د توحید په توره کله

۷ے یعنی به کارا و نه شی ۱۲ ۸ے دا بیان دے د حال د مشرکانو چه د هغوی عمل الله برباد کړیدے ۱۲ ۹ے دا بیان د حال د
مؤمنانو دے چه د هغوی گناهونه معاف دی ۱۲ ۱۰ے دا سبب د ما قبل دے چه د کافرانو عمل به برباد وی (باقی په صفحه)

دوی ته وامسلمانانو کړے دا او د مسلمانانو نو ګناهونه چه معاف دی نو ځکه چه
د بیانے د ص ۳۲ نه) نو ځکه چه هغوی د باطل تابعداری کړے
هغوی د حق تابعداری کړیده ۱۲ ۵ ش دا دعوی د سورت ده چه اعلائے جنګ دے د ټهاره د اشاعت د توحید

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَضَرْبَ الرِّقَابِ ؕ حَتّٰٓى اِذَآ اَثْخَنْتُمُوْهُمْ فَشُدُّوا

د کافرانو سره نو وهئ څټونه د هغوی - تر دے چه کله تاسو هغوی له ښه قتل کړه نو بیا ټینګ

الْوَثَاقَ ۙ فَاِمَّا مَنًّاۢ بَعْدُ وَاِمَّا فِدَآءً حَتّٰى تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَا ۚ

او تړئ نو بیا یا ملازه دا یعنی پرېښودل دی او یا به تربیه فدیه واخلئ دا تر دې چه پورې کوی جنګ ختم شی جنګیا

ذٰلِكَ ؕ وَلَوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ لِّيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ

دا او اوری او که رضا وی د الله نو به له به انتقام د الله د دوی نه لیکن امتحان کوی د ځینو ستاسو په

بِبَعْضٍ ؕ وَالَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝۴

ځینو نورو سره - او هغه خلق چه قتل شوی دی په لار د الله کښے نو هیڅ کله به ضائع نه کړی الله عملونه د دوی

سَيَهْدِيْهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝۵ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝۶

لار به او ښائی د دوی ته (د جنت) او برابر به کړی حال د دوی - او ننه به باسی دوی له جنت ته معلوم کړی ئی دے دوی ته

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ۝۷

اے مومنانو! که امداد وکړئ تاسو د (دین د) الله نو امداد به او کړی ستاسو او محکم به کړی قدمونه ستاسو۔

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝۸ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوْا

او کوم چه کافران دی هلاکت دے دوی له او برباد به کړی عملونه د دوی - دا عذاب ځکه چه دوی بد ګڼلی

مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ۝۹ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا

هغه چه رالیږلے دے الله نو برباد کړی الله عملونه د دوی - آیا نه ګرځی په زمکه کښے چه او ګوری چه

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؗ وَلِلْكٰفِرِيْنَ

ځنګه شو انجام د هغو چه مخکښے وو د دوی نه - هلاکت راوست الله په دوی باندے - او کافرانو ته هم دغسے

اَمْثَالُهَا ۝۱۰ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاَنَّ الْكٰفِرِيْنَ

واقع کیږی - دا ځکه چه الله دوست د مومنانو دے او کافرانو له

لَا مَوْلٰى لَهُمْ ۝۱۱

یعنی ځکه چه هغوی قتل کړی چه شوکت د کفر ختم شی بیا ستاسو اختیار دے یا پریے ملازه وایه و ئی او هغوی آزاد کړئ او یا ترے نه فدیه واخلئ دا کار ورسره کوئ تر دے پورے چه جنګ ختم شی ۱۲ ۲ (د دوے نه) ۳ دا د مشروعیت د جهاد وجه ده چه په جنګ کښے الله تعالیٰ امتحان کوی چه څوک ځان کږدوی د الله د پاره په مخلوقاتو کښے مخلصین هم ښکاره شی ۱۲ ۴ دا ترغیب دے جهاد ته چه الله تعالیٰ به مجاهدینو ته بدله ورکوی د هغوی د عملونو او جنت ته به ئے ورسوی او تول حال به ئے الله تعالیٰ برابر کوی ۱۲ ۵ یعنی هغوله به جنت ته ورسوی پس د مرګ نه بیا د دین هدایت نه وی ۱۲ ۶ یعنی هر جنتی به خپل خپل ځائے پیژنی څه وبلو به نه وی ۱۲ ۷ د مومنانو حال بیان ۱۲ ۸ د کافرانو د حال بیان ۱۲ ۹ د اسباب د برباد ولو د عملونو د کافرانو ۱۰ دا دعا به څه ورتهٔ یاد کړی ۱۱ د اسباب دے د امداد د مومنانو او د قهر د کافرانو چه د مومنانو امداد دے الله دے او د کافرانو سره

ځوک امداد دے نشته نو ځکه حملا کیږی - کله چه په احد کښے ابوسفیان آواز او کړو چه: لَنَا الْعُزّٰى وَلَا عُزّٰى لَكُمْ! نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم جواب ورکړو چه اَللّٰهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلٰى لَكُمْ! نو هغه بیا اوویل: اُعْلُ هُبَل، نو نبی علیه السلام اوویل: اَللّٰهُ اَعْلٰى وَاَجَلُّ ۱۲

لَا مَوْلٰى لَهُمْ ۝ إِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

دوست نیشته - یقیناً الله به ځي مؤمنان چه کوي نیکۍ

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَتَّعُوْنَ وَ

باغونو ته چه بهیږي به لاندې د هغو ولې - او کافران چه دي نو فائده اخلي او

يَأْكُلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۝ وَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ

خوري لکه چه خوري څاروي او اور ځائے د هغو دے - او ډیر کلي دي چه

هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيَتِكَ الَّتِيْ اَخْرَجَتْكَ ۚ اَهْلَكْنٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ

هغه سخت وو په طاقت کښې د کلي ستا نه کوم چه تا راوې ترے ویستلے دے - هلاک کړل ما هغو لره نو نیشته

لَهُمْ ۝ اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ

امداد هغو لره - آیا هغه څوک چه وي په صاف لاره د رب خپل نه پشان د هغه د چه ښائسته شوے وي ورته بد عمل

وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ۝ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ۚ فِيْهَآ اَنْهٰرٌ

خپل او هغوي ځي په خواهش خپل - صفت د هغه جنت چه وعده ئې شوې ده د متقیانو سره (دا دے چه) په هغه کښې

مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ

ولې دي د اوبو چه بد بوئي نه وي - او د پیو دي چه بدل شوے نه وي خوند د هغو - او ولې دي د

خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۚ وَلَهُمْ فِيْهَا

شرابو چه خوند ورکوي څښونکو ته - او ولې دي د ګبین پاک - او دوي لره په هغه کښې

مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ۚ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ

قسم قسم میوې دي او بخښنه ده د رب د دوي نه - پشان د هغه چا د چه هغه همیشه وي به اور کښې

وَسُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ

او اوبه سکولې شي ګرمې او په کړي نو ټوټې به کړي کولمې د هغو - او ځینې د دوي نه هغه دي چه غوږ ږدي تا ته -

ع ۵

ا ۔ بیان د حال د مؤمنانو ۱۲
۲ ۔ بیان د حال د کافرانو ۱۲
۳ ۔ د څاروي د خوراک
څه آداب نیشته او حلال
او حرام نه پیژني او دغسې
کافران دي ۱۲ ۱۲
۴ ۔ دا د هغو د کفر بدله
ده ۱۲ ۱۲
۵ ۔ مراد عذاب د دنیا
بیان دے ۱۲
۶ ۔ بیان د حال د مؤمنانو
۷ ۔ بیان د حال د منکرانو
چه شرک او بدعت ورته
عبادت ښکاره شوے دے
ځکه په دوي تابعدار
د خپل خواهش دي ۱۲
۸ ۔ بیان د حال د مؤمنانو
۹ ۔ د دنیا شراب پلیکه
دي ۱۲ ۱۲
۱۰ ۔ د دنیا په ګبین کښې
شته دي ۱۲
۱۱ ۔ لوئے نعمت خو دا دے
چه الله تعالیٰ ورته بخښنه
او کړي او بیا به په جنت
کښې د هیڅ شي پوښتنه او
زجر نه وي ۱۲
۱۲ ۔ بیان د حال د مشرکانو

ك يعني څه فائده به نه وي کړي وه او حقيقه څه وه؟ ١٢ ك بيان د حال د مؤمنانو ١٢ ك د تقوى توفيق به ورته ور کړي ١٢

ك دا د عذاب د دنيا بيانوي ١٢

حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوْا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا

تر دې چې کله را ووځي ستا د مجلس نه نو وائي هغو ته چې ورکړے شوے دے ورته علم څه وويل ده اوس؟

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَالَّذِيْنَ

دوي هغه دي چې مهر وهلے دے الله په زړونو د دوي باندې او دوي تابعداري کړې ده د خواهشونو خپلو. او

اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَّاٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا

کوم خلق چې لار موندلې ده زيات به کړي الله دوي ته هدايت او ور به کړي توفيق د تقوى. انتظار نه کوي دوي مګر

السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا ۚ فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ

قيامت ته چې راشي دوي ته ناڅاپه. يقيناً راغلي دي علامې د قيامت. څرنګه به حاصل شي دوي ته کله چې راشي دوي ته

ذِكْرٰىهُمْ ﴿١٨﴾ فَاعْلَمْ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ

نصيحت د دوي. نو پوهه شه چې نشته د عبادت لائق سوا د الله نه او بخښنه اوغواړه د خپل ګناه او مؤمنانو سړيو

وَالْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰىكُمْ ﴿١٩﴾ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ

او ښځو لره. او الله پوهيږي په ځائے د ګرځيدو ستاسو په دنيا کښې او په ځائے د آرام ستاسو په آخرت کښې. او وائي

اٰمَنُوْا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُوْرَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَّذُكِرَ فِيْهَا

مؤمنان (د زړه) ولې نه شي رانازله يو سورت (د جهاد) نو کله چې نازل شو سورت محکم او حکم شو په هغه کښې

الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يَّنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ نَظَرَ

د جنګ. نو به وينې هغه خلق چې په زړونو د دوي کښې مرض د نفاق دے چې ګوري به تا ته پشان د نظر د

الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۗ فَاَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَّقَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ ۫

هغه چا چې بې خوده شوي وي په حالت د مرګ. نو خرابي ده هغوي لره. اطاعت کول حکم منل او ښه خبره کول دي.

فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ ۫ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ

نو کله چې لازم شي حکم (د جهاد) نو که دوي رښتيني خبره وکړي د الله سره نو دا به غوره وي دوي لره. نو اميد دے ستاسو

ك د خداے تعالى حکم هغوي منلے وے ١٢ ك يعني چې اقتدار تاسو ته حاصل شو نو تاسو به روا نه کوئ ١٢ ١٢ ١٢

ك د نبي کريم صلی الله عليه وسلم نه تر مهدي عليه السلام پورې د قيامت ورپسې نښې دي او د مهدي عليه السلام نه روستو بيا لوئې علامې د قيامت دي.

ك دا مرکزي مسئله د قرآن ده چې د جنګ اعلان د دې مسئلې د پاره شوے دے يعني هر کله چې معلومه شوه چې کمال توحيد دے نو په دې مسئله مضبوط شه په دې شان چې دا منه او د دې اشاعت کوه بالجنان او باللسان او کړه دا کار دغې چې ستا د شان سره مناسب دي.

ك آمر کړي نفسه جائز دي نو د هغه بخښنه غواړه او د مؤمنانو د پاره هم بخښنه غواړه د الله تعالى نه.

ك ستا حيثيت اعلى ده او په دې دنيا نو په عصمت اجماع دے چې نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي څه شے خو مسلمان شو چې ځينې وائي چې الله تعالى د پيغمبرانو کړي کوي څوک چې معبودان وائي ګنړلي شي او غيره غلط دي عصمت خو ملائکو او ولايت ملائک خو معصوم دي او په پيغمبرانو کښې نفي د معبوديت ځوري علامې ويرے وي لکه خوب او مرض او خوب او غيره ١٢

ك بيان د حال د منافقانو او مؤمنانو د زړه د دوي

إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۝٢٢ أُولَٰئِكَ

که تاسو واخستله اروالاشتئ نو فساد به کوئ په زمکه کښے او پریکوئ به قرابتونه خپل - دوی هغه

الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ۝٢٣ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ

خلق دی چه لعنت کړیدے په دوی الله نو کانړه کړی ئے دوی او ړانده کړی ئے دی سترگے د دوی - آیا سوچ نه کوی

الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ۝٢٤ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ

په قرآن کښے یا په زړونو د دوی جرندے لگیدلی دی - بے شکه هغه خلق چه واپس شو په شا خپله پاندے

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ۝٢٥

پس د هغے نه چه ښکاره شوے وه دوی ته لار د شیطان بهانه جوړه کړیده دوی لره او وعدے د ډیر ژوند ئے ورکړیدی

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ

دا راز ته او خکه دے چه دوی وائی هغو ته چه بد گنړی هغو حقه کتاب چه رالیږلے دے الله چه خبره منو ستاسو په بعضے

الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝٢٦ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ

کارونو کښے - او الله پوهیږی په پټه خبرو د دوی - نو څه حال به ئے وی کله چه ئے وفات کوی ملائک چه وهی به

وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝٢٧ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا

مخونه د دوی او شاگانے د دوی - دغه ئے وی په سبب د دے چه دوی تابعداری کوی د هغه شی چه قهر دی الله لره او

رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝٢٨ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

بد گنړی دوی رضا د الله نو برباد کړیدی الله عملونه د دوی - آیا گمان کوی هغوی چه په زړونو د دوی کښے مرض دے

أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ ۝٢٩ وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ

چه راوبه نه باسی الله کینے د دوی - او که رضا وے مونږ ښایه تاته دوی خود لے و ہے په

بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝٣٠

علامو د دوی سره - او ته به دوی پیژنے په طرز د خبرو سره - او الله پوهیږی په عملونو ستاسو -

ك یعنی دوی خکه نفاق کوی او د جهاد نه ئے ایروی چه دوی په قرآن کښے سوچ نه کوی ۱۲

۲ ك بیان د حال منافقانو

۳ ك یعنی منافقان تاته یقینی نه خائع البته ته به په طرز د گفتگو سره دوی پیژنی بیا رو ستو نبی کریم صلی الله علیه وسلم د جمع په ورځ شپږ ویشت منافقان د جمات نه بهر کړل هغو لره نبی کریم صلی الله علیه وسلم پیژندلی وو په وحی سره یا ئے هغو لره په قرینه سره یقینی معلوم کړل ۱۲

له چه خلق او پېژني چه جهاد وين مصيبو نو سامان دي الله تعالىٰ ته خو مخکښې هم معلوم وو ۲ له بيان د حال د کافرانو ۳ له وا شتو مؤمنان قادر د بهادر کوي ۴ له بيان د حال د کافرانو ۱۲ ۵ له چه ستاسو سره الله تعالىٰ دے نو بيا ولے ويريږئ ۶ له چه

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجٰهِدِيْنَ مِنْكُمْ وَالصّٰبِرِيْنَ ۙ وَنَبْلُوَا۠ اَخْبَارَكُمْ ۝۳۱

او امتحان کوو مونږ ستاسو ترڅو چه ښکاره کړو مونږ مجاهدين ستاسو (خلقو) او صبر کوونکو او معلوموو خبرې ستاسو

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَشَاۗقُّوا الرَّسُوْلَ مِنْۢ بَعْدِ

يقيناً هغه خلق چه کفر کوي او منع کوي خلق د لارې د خدائے نه او خلاف کوي د رسول نه پس د هغې نه چه

مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى ۙ لَنْ يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـــًٔا ۭ وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ۝۳۲

ښکاره شو يے ورته سمه لار هيڅ کله ضرر نشي رسولے الله ته د هيڅ شي او برباد به کړي الله عملونه د دوي

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَلَا تُبْطِلُوْۤا اَعْمَالَكُمْ ۝۳۳

اے مؤمنانو حکم او منئ د الله او حکم او منئ د رسول ۔ او مه خرابوئ عملونه خپل په مخالفت

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ

د رسول) بے شکه کوم خلق چه انکار کوي د حق نه او منع کوي خلق د لارې د الله نه بيا مړه شي او دوي کافر وي

فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ۝۳۴ فَلَا تَهِنُوْا وَتَدْعُوْۤا اِلَى السَّلْمِ ۖ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ ۖ

نو هيڅ کله به بخښنه او نه کړي الله هغوي ۔ نو سستي مه کوئ او مه بلئ کافران صلح ته ۔ چه تاسو غالب يئ ۔

وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَّتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ۝۳۵ اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ۭ

او الله ستاسو سره دے او هيڅ کله به خراب نه کړي کارونه ستا ۔ يقيناً ژوندون د دنيا لوبې او د زړه خوشحالولو دي ۔

وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْــَٔـلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ۝۳۶

او که تاسو ايمان لرئ او مومن پرهيزګاري کوئ نو ورکړي به تاسو ته ثوابونه ستاسو او نه غواړي تاسو نه مالونه ستاسو ۔

اِنْ يَّسْــَٔـلْكُمُوْهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوْا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ۝۳۷ هٰۤاَنْتُمْ

که او غواړي ستاسو نه هغه او تنګ کړي تاسو نو بخل به وکړئ تاسو او ظاهر به کړي کينې ستاسو ۔ خبردار اے خلقو

هٰٓؤُلَاۗءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَّنْ يَّبْخَلُ ۚ وَ

بلله کيږئ تاسو چه تاسو خيرات او کړئ په لاره د الله کښې ۔ نو ځينې ستاسو نه هغه دي چه بخل کوي ۔ او

جهاد کښې خو مال ته ضرورت وي نو د لته الله تعالىٰ د انفاق مسئله ذکر کوي چه دنيا څه شے نه دے چه تاسو د په لار کښې د الله تعالىٰ خرچ کړئ او د الله تعالىٰ نه او ويريږئ الله تعالىٰ به تاسو له ثواب ورکړي او الله تعالىٰ خو ستاسو ټول مال نه غواړي چه تاسو خفه کړي او بيا بخل کوئ او اسلام سره په بغض کوئ ۱۲

له دا زور نه د منافقانو ته چه انفاق نه کوي چه بخل تاوان د بخيل دے الله تعالىٰ ته څه ضرورت دے د مال بخيل د الله نه او د خلقو نه او د جنت نه لرې دے او د دوزخ نه نږدې دے او سخي الله ته او خلقو ته او جنت ته نږدې دے او د دوزخ نه لرې دے (حديث) وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ يعنې الله غني دے او ټول مخلوق محتاج دے يو غني يو کو رکښې د چا آواز او کړو چې څه شته ... چې مونږ څه نه لرو ... نو غني د سوال کوونکي او ديرته نکاري چه غريب د غريب نه سوال او مخلوق ټول غريب دے او غني صرف باري تعالىٰ دے

عمل د اس هر تاج عزتونه د وي رجل عبد قيس قال ... يعني په سر د مو هغه تاج کوم بادشاهي دے دے چه مونږ کوئ او په سر د مشرک کوي ... نو هغه دے او ګټل نه ... نو ته نه ښکاري ۱۲ ۱۲ ۱۲

ئے هم بخل چه وس اوکړو چه صفوی به څوک وی چه زمونږ په ځائے به راشی که مونږ سستی اوکړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم د مسلمان فارسی په شا لاس کیخودو او ویے فرمائیل چه هغه د اسلام خدمت کوونکے وی او ګیمو چه قوم

مَنْ يَّبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ ۚ

او چه بخل اوکړی نو یقیناً بخل کوی د ځان د تاوان د پاره او صرف الله غنی دے او تاسو محتاج یئی۔

وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْٓا اَمْثَالَكُمْ ﴿۳۸﴾

که تاسو اوګرځئ نو پیدا به کړی ستاسو په ځائے بل قوم بیا به نه وی صفوی ستاسو پشان

سُوْرَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ ﴿۴۸﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ تِسْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

سورة الفتح په نوم د الله چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد شروع کوم) (رکوع ګانے ۴)

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا ۙ﴿۱﴾ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْۢبِكَ

مونږ کړے دے تاته فتح ښکاره (چه ترے پس فتحے کیږی) د دے د پاره چه معاف کړی تاته الله هغه چه مخکښے ګناه ستا

وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ۙ﴿۲﴾ وَّ

او روستو او پوره به کړی په تا باندے نعمت خپل او او به ښائی تاته لار برابره - او

يَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيْزًا ﴿۳﴾ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ فِيْ قُلُوْبِ

او به کړی ستا سره الله امداد زبردست - الله هغه دے چه رالیږلے ده تسلی زړونو د

الْمُؤْمِنِيْنَ لِيَزْدَادُوْٓا اِيْمَانًا مَّعَ اِيْمَانِهِمْ ؕ وَلِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ

مؤمنانو ته چه زیات کړی الله ایمان سره د ایمان د دوی نه - او د الله لره دی لښکرے د آسمانونو

وَالْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۙ﴿۴﴾ لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ

او زمکے - او دے الله پوهه او راز دان - چه بوځی مؤمنان او مؤمنانے

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ

باغونو ته چه بهیږی لاندے ترے نهرونه همیشه به وی په هغو کښے او معاف به کړی د دوی نه

سَيِّاٰتِهِمْ ؕ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيْمًا ۙ﴿۵﴾ وَّيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ

ګناهونه د دوی او دے دا کار په نزد د الله بریے لوئے - او عذاب به ورکړی منافقانو سړو او

خدمت کړے دے د اسلام نو د صحیح مسلم شیخ نه چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل که دین آسمان ته لاړ شی نو د سلمان فارسی اهل به ئے د آسمان نه حاصل کړی او دا امام صاحب د پاره لوئے بشارت دے څکه چه امام صاحب فارسی دے۔

سورة الفتح بعد الجمعة و قبل المائدة زمانه نزول سنه ۶ ه په ترتیب قرآنی (۴۸) او په نزولی (۱۱۱) دے۔ د سورت مقصد: د اعلان جنګ نه پس دلته اعلان فتح ده۔ صلح حدیبیه ده چه د اشنده فتوحاتو سرتا ده څکه چه ترا وسه د مسلمانانو او مشرکانو تنقی وه او س خبرے او تعلق پیدا شو نو مسلمانانو کافرانو ته د اسلام دعوت شروع کړو نو ډیر کافران مسلمانان شو (قصه) په شپږم کال د هجرت نبی کریم صلی الله علیه وسلم عمرے له تلو نو کافرانو منع کړو نو بیا صلح په دے اوشو چه سږکال به واپس لاړ شئ بل کال به راځئ نو اوشو۔ کال نبی کریم صلی الله علیه وسلم عمرے له راغلو او بیا کافرانو صلح ماته کړه نو په اتم کال د هجرت بیا مکه معظمه فتح

سوره ۱۰: هغه څلور زره سړی وو چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته لګغزت ... بیعت ... دو ... او دوه زره سړی وو د مسلمانانو جنت ته ... ئے په هغو کښے دوی ایمان په الله او په رسول ... دے د الله په حکم کار کښے لوئے راز دے

له دَ تیرو لو صفت دے یعنی دوی گمان کوی چه الله تعالیٰ به دَ نبی کریم صلے الله علیه وسلم او دَ مؤمنانو سره امداد او نه کری ۲
۳ه بد و بیره یعنی دنیوی عذاب او ۴ه د الجبره محکمه ده زیری سره هم الله تعالیٰ کیږه ده یعنی طاقت والا دے دَ مسلمانانو

وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكٰتِ الظَّآنِّيْنَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ؕ

او منافقو لره او مشرکانو سړو او ښځو لره چه بد گمان کوونکی دی په الله۔

عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ؕ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَاَعَدَّ لَهُمْ

په دوی دائره ده بده بیره ده۔ او غضب کړی دے الله په دوی او لعنت ئے کړی دے په دوی او تیار کړی ئے دے

جَهَنَّمَ ؕ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ۝ وَلِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَكَانَ

دوی لره جهنم۔ او ناکاره ځائے دے۔ او الله لره دی لښکری دَ آسمانونو او دَ زمکے۔ او دے الله

اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ۝

زبردست او حکمت والا۔ بے شکه مونږ لیږلے ئے ته ګواه شاهد او زیری ورکوونکے او ویرونکے۔

لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتُعَزِّرُوْهُ وَتُوَقِّرُوْهُ ؕ وَتُسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّ

چه تاسو یقین اوکړئ په الله او په رسول دَ هغه او امداد ئے اوکړئ او عزت ئے اوکړئ او پاکی بیان کړئ دَ الله سحر او

اَصِيْلًا ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يُبَايِعُوْنَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُوْنَ اللّٰهَ ؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ

بیگاه۔ یقیناً هغه خلق چه لاس وکوی ستا یقیناً لاس وکوی دوی دَ الله سره۔ لاس دَ الله دے په لاسونو

اَيْدِيْهِمْ ۚ فَمَنْ نَّكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا

دَ دوی۔ نو چا چه وعده ماته کړه نو یقیناً ماتوی دَ ځان دَ نقصان دَ پاره۔ او چا چه پوره کړه هغه شے چه

عٰهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ سَيَقُوْلُ لَكَ الْمُخَلَّفُوْنَ

لوظ ئے کړے وه دَ هغه دَ الله سره نو ورکړی به الله هغه ته لوئے ثواب۔ وائی به تاته پاتے شوی

مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ اَمْوَالُنَا وَاَهْلُوْنَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُوْلُوْنَ

دَ بانډچیانو نه چه اوګرځولی دی مونږ دَ مالونو خپلو او کورونو خپلو نو بخښنه اوغواړه مونږ لره۔ وائی

بِاَلْسِنَتِهِمْ مَّا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ ؕ قُلْ فَمَنْ يَّمْلِكُ لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ

په ژبو خپلو هغه چه نیشته په زړونو دَ دوی کښے۔ او وایه څوک دے مالک ستاسو دَ پاره دَ الله طرفه

سره او دَ نبی کریم صلے الله علیه وسلم سره څه کولے شی نو دغه
کافرانو لره عذاب هم ورکولے شی ۴ه دا ترغیب دے
اتباع ته ۵ه سحر او بیګاه
دَ الله تعالیٰ دَ وحدانیت
مسئله بیانوی په دې کښے دغو
کښے خلق جمع وی سحر لا
تلی نه وی او بیګا واپس شوی
وی ۶ه دا زیری دے
۷ه یعنی الله تعالیٰ دَ دوی
په لوظ خبردے ۸ه
یعنی الله تعالیٰ ته څه
نقصان نه شی رسولے
۹ه دا ذکر نه ده هغو
منافقانو ته چه په سفر دَ
حدیبیه کښے نه وو دَ
نبی کریم صلے الله علیه وسلم
سره ۱۰ه دوی پاتے
شوی وو دَ نبی کریم صلے الله
علیه وسلم دَ رفاقت نه
په قهره دَ الله سره چونکه
دوی ته دا سفر ځکه نه ښکاریده
نو الله تعالیٰ ترینه دوی محروم
کړل دغسے هر دینی کار دے
چه دَ چا زړه غواړی نو الله
تعالیٰ ورلره توفیق ورکړی
او دغه کار راتلل چه هغه
دینی کار هغه ته نه ښکاری نو الله
تعالیٰ ترینه دے محرومه کړی
۱۱ه یعنی زمونږ دَ مالونو
او کورونو دَ حفاظت څوک نه
وو نو ځکه مونږ پاتے شو ورته
تلو په وجه او مونږ لره معافی اوغواړه ۱۲ه دَ دے تفصیل

دَ عذر وستو دے چه ا بل ظننتم ، یعنی تاسو دی په زړه کښے داوه چه دوی به واپس کور ته نه راځی مشی بلکه دوی لره به کفار وژنی هلاک کړی

شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ۚ بَلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا

يا نفع کې که اراده وکړي تاسو ته د ضرر رسولو يا اراده وکړي تاسو ته د نفع رسولو. بلکه دے الله په

تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ

کارونو ستاسو خبردار. بلکه تاسو ګمان کړے وو چه واپس به نه شي رسول او مؤمنان

إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ

خپل کورونو ته هيڅکله. او ښائسته شوے وو دا خبره ستاسو په زړونو کښې او تاسو ګمان کړے وو بد

وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا ۝ وَمَن لَّمْ يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا

او وئ تاسو قوم تباه. او چا چه ايمان نه دے راوړے په الله او په رسول د هغه نو مونږ تيار کړے دے

لِلْكَٰفِرِينَ سَعِيرًا ۝ وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ

دپاره د کافرانو اور تيز. او خاص الله لره دے بادشاهي د آسمانونو او د زمکې. بخښنه کوي هغه چا ته چه وغواړي

وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝ سَيَقُولُ ٱلْمُخَلَّفُونَ

او عذاب ورکوي هغه چا ته چه وغواړي. او دے الله بخښونکے مهربان. وائي به پاتے شوي (د سفر نه)

إِذَا ٱنطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۖ يُرِيدُونَ

کله چه تاسو ځئ غنيمتونو ته چه هغه واخلئ، پرېږدئ مونږ چه ستاسو سره لاړ شو. غواړي دوي

أَن يُبَدِّلُوا۟ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ۚ قُل لَّن تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبْلُ ۖ

چه بدل کړي خبره د الله. او وايه هيڅ کله به نه شئ تللے زمونږ سره دغسې ويلي دي الله پخوا.

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا۟ لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

نو دوي به اووائي بلکه تاسو کينه کوئ زمونږ سره. بلکه دوي نه پوهيږي مګر لږ.

قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُو۟لِى بَأْسٍ

او وايه پاتے شوو ته د بانډو د خلقو نه ژر به وغوښتلے شئ تاسو د جنګ د يو قوم ته چه سخت جنګيالي دي

له زور نه ده د پاره د منافقانو. ٢ له خيبر ته مراد دے چه د عهد پسې نه مسلمانان واپس شو او کافرانو سره صلح اوشوه د بندېز د جنګ نو نبي کريم صلى الله عليه وسلم نور فتوحات شروع کړل نو خيبر ته نبي کريم صلى الله عليه وسلم روان وه نو د غه خوتيار غنيمت وه نو منافقان اووے چه مونږ هم د الله تعالى په لاره کښې ځو چه ثواب حاصل کړو. ٣ له الله تعالى نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته وعده ورکړے وه چه خيبر ته به هغه خلک ځي چه په حديبيه کښې ستاسو سره شريک وو نو دا منافقان او س د الله تعالى حکم بدلول غواړي. ٤ له ورته او وايه چه تاسو ځما سره نه شئ تللے دا د الله تعالى حکم دے. ٥ له لکه طائف والا او فارس.

لـه یعني یا به مسلمانان شي او یا به جزیه قبول کړي ۲ لکه مخکښې په حدیبیه کښې ۳ د اخلق په دې تللو کښې جنګ ته معذور دي ۴ د احکام ته نور دے یعني که په معذور جهاد نشي خو نور که په نه جهاد کښې

شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ۖ فَإِن تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا

چه تاسو به د هغوی سره جنګ کوئ یا به هغوی تابعدار شي - نو که تاسو حکم ومنلو نو ورکړي به تاسو ته الله ثواب

حَسَنًا ۖ وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

ښه - او که تاسو مخ واړوه لکه چه مو اړولے وه پخوا نو عذاب به درکړي تاسو ته سخت -

لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ

نشته په ړانده تکلیف او نه په ګوډ باندے تکلیف او نه په مریض باندے

حَرَجٌ ۗ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا

تکلیف - او چا چه حکم ومنلو د الله او د رسول د هغه نو هغه به داخل کړي الله هغه لره باغونو ته چه بهیږي به لاندے

الْأَنْهَارُ ۖ وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ ۞ لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ

د هغوی ولې - او چا چه مخ واړوه نو ورکړي به هغه ته سخت عذاب - بے شکه راضي شو الله د

الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ

مؤمنانو نه کله چه هغوی لوظ کولو ستا سره لاندے د ونې نه نو معلوم کړل الله هغه څه چه په زړونو د دوی

فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً

کښې وو - نو رااوږلو الله تسلي په هغوی او ورکړه الله دوی ته نږدے بریے - او غنیمتونه ډیر

يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً

چه اخلي به هغه - او دے الله زبردست او حکمت والا - وعده کړې ده الله تاسو سره د ډیرو غنیمتونو

تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ وَلِتَكُونَ

چه تاسو به یې اخلئ نو هغه زر درکړې تاسو ته دا لوټ او منعه یې کړل لاسونه د خلقو ستاسو نه او چه شي

آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾ وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا

نښه مؤمنانو لره او چه او ښائي تاسو ته لار برابره - او ډیر لوټ چه طاقت نه دے ستاسو

احکام به معلوم شي ۵ د زیرے وصول مؤمنانو ته (قصه) نبی کریم صلی الله علیه وسلم حضرت عثمان د مکے خلقو ته اولیږه د صلحے د پاره نو هغوی دوه لره بند کړو او دا خبر راغے چه حضرت عثمان هغوی شهید کړو نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم د کیکر د ونے لاندے نو چه کوم چه مومنو په د خپل سفید په لاس اخلو او هغوی ورسره په مرګ لوظ او کړو او نبی کریم صلی الله علیه وسلم خپل لاس سره د حضرت عثمان د طرفه لوظ اوکړو د وے نه چرے عثمان د بیعت خاتمه نه معلومیږي علاوه د بیعت د رباني په سره علاوه حق او چا نه کوي او بعض خلق خو خپل بیعت د عرض د مخکښے صحابو دا خبره غلط دے بعض بیعت بد کړي دا خبره هم غلط دے زمانه د حضرت عمر رضی الله عنه او نه پخپله خلافت کښې ختم کړو چه حسین شهادت ئے شروع شو عبد الله بن عمر فرمائي چه بل کال دوه کسه د هغه او ونے لاندے دوه چرته شوه او دا چه کیدل د الله رحمت وه او چه خلق پرے نه شي پوهه ۱۲

ع ۱۰ النصف

له صفت قبل مراد دے ۷ له خیبر مراد دے ۱۲ له فتح د خیبر مراد دے ۱۲ له په حدیبیه کښې عام جنګ او نه شو لاسونه د کافرانو ئے او نه رسیدل ۸ له چه مغنیمت د خیبر مومنانو ته او کوم غنیمتونه به جهاد ته تیزیدل ۱۲ له د غنیمت د روم او فارس وعده ده ۱۲

له په حدیبیه کښې شو کسانو د کافرانو نه ناڅاپه حمله کوله په نبي کریم صلی الله علیه وسلم او اصحابو حضو لره او نیول
او نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ئې پیش کړل خو معافي ئې ورته او کړه ۱۲ سکت یعني په مکه مکرمه کښې مسلمانان و ونو که
جنګ شوې وې حضو به
بکښې په ناپوهۍ سره خراب
شوي وو خو الله تعالی کافرانو
لره عذاب ورنه کړو چه ګوا
په نصیب کښې اسلام وي
چه حضو مسلمانان شي ۱۲
سکت د صلح حدیبیه په وخت
کافرانو به شرطونه لګول او
او مسلمانانو قبلول لکه کافرانو
او وې چه که یو سړی مسلمان
شي نو حضه به مونږ ته اسو ته
نه پریږدو خو نبي کریم صلی
الله علیه وسلم او وې چه
ټیک ده د حضه به الله تعالی
غم او فرماوي بیا حضو او وې
چه که ستاسو نه یو سړی
کافر شي نو تاسو به حضه
مونږ ته را لیږئ خو نبي کریم
صلی الله علیه وسلم او وې
چه ټیک ده مونږ د حضه کافر
ځه کوو په هر شرط کښې به
نبي کریم صلی الله علیه وسلم
د حضو خبره منله - بل شرط
دا وه چه سږ کال به نبي کریم
صلی الله علیه وسلم واپس
کیږي او بل کال به را ځي
او د اطرافو قبائلو اختیار
دې چه چا سره ملګري کوي
او ترس کال لره به جنګ نه وي
نو بیا دوی صلح مات کړه
او په اتم کال هجرۍ کښې مکه
مکرمه فتح شوه ۱۲

عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

د حضه د الله تعالی قدرت د یې حضه - او دې الله په هر شي باندې قدرت والا -

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَّ

او که جنګ کړې وې ستاسو کافرانو نو واپس کړې به وې شاګانې بیا به نه ؤ مونده دوې دوست او

لَا نَصِيرًا ۝ سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ

نه امدادي - دا قانون د الله دی کوم چه تیر شوی دې پخوا - او نه به بیا مومې قانون د

اللّٰهِ تَبْدِيلًا ۝ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ

الله له بدلول - او الله هغه دی چه منع ئې کړل لاسونه د دوی ستاسو نه او لاسونه ستاسو د حضو نه

بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا

په میدان د مکه کښې پس د حضې نه چه ستاسو لاسو برلاسي کړل الله حضو لره - او دې الله کارونو

تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ

ستاسو لره لیدونکې - دوی حضه دي چه کفر ئې کړې دی او منع کړې ئې دوی تاسو لره د مسجد

الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ

حرام نه او قربانو لره بند شوي د دینه چه او رسي خپل ځائې د حلالېدو ته - او که نه وې نارینه مؤمنان

وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ

او زنانه مؤمنانې چه حضو لره نه پیژنئ تاسو چه او به چیقوئ تاسو حضو لره نو او به رسي تاسو ته د حضو نه

مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا

خرابي په ناپوهۍ سره - (د کافرانو لره به عذاب ورکړو چه) بوځي الله رحمت خپل ته حضه چا لره چه رضا ئې شي - که چیرته اوې

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا

مؤمنان د کافرانو نه نو ما به حضه ورکړو د کافرانو او اهل مکه د ته سخت عذاب - کله چه واچوو کافرانو

۱؎ په دې دُعا ده: اَللّٰهُمَّ اَلْزِمْنِيْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَاجْعَلْنِيْ اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا ۱۲ ۲؎ نبي كريم صلى الله عليه وسلم خوب ليدلے وو چه مونږ مكے معظمے ته تللي يُو او عمره مو كړيده او سرونه څنو خرئيلي دي او څنو لنډ كړيدي نو كله چه نبي كريم صلى الله

عليه وسلم په صلحے سره واپس شو نو څنو اعتراض اوكړو چه دا څو خوب ليدلے وه نو الله تعالىٰ جواب كړو چه خوب رشتونے دے كن دغه كال تاسو عمره نه كړه نو بل كال به اوكړئ ۱۲ ۳؎ حلق بهتر دے په مقابله كښے د قصر نه نبي كريم صلى الله عليه وسلم دعا كړيده درے ځله په حق د حلق كوونكو ته او يو ځل قصر والو ته (فائده) سر پريښودل بهتر دي خو چه د شرعے سره برابر وي او په غسل كښے احتياط كولے شي چه د غوبو ډ پوزكه نه لشي نه وي د ګيرے او د سر په مينځ كښے دغه په حال وي ۱۲ ۴؎ دا ترغيب دے اتباع ته ۵؎ چه غالب كړي دا حق دين په ټولو دينونو باندے په اعتبار د حجت سره او په اعتبار د سيف سره دا غلبه مشروطه ده په دے شرط چه مسلمانان په اسلام باندے مضبوط شي نو الله تعالىٰ به دوي په ټولو باندے غالب كړي ۱۲ ۶؎ دا زيرے كے دا صفتونه د اصحابو دي دوي سخت په كافرانو دي نرم په مومنانو (۳) په وخت مونځ دي طلب د رضا د الله (ر) خوره د مع اصفتونه د دوي په تورات كښے دي

فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ

په زړونو خپلو كښے غرور د ناپوهۍ نو را اوليږلو الله تسلي خپله رسول

رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ

خپل ته او مومنانو ته او نصيب كړه الله دوي خبره د ادب او دوي مناسب وو

بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ

د هغې او اهل د هغې وو او دے الله په هر شي باندے پوهه - يقيناً رشتونے خوب ولے دے الله

رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

رسول خپل ته خوب واقعي - لابد به ننوځئ تاسو مسجد حرام ته كه رضا شي د الله په

آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ

آرام سره او په خرئيلو سرونو خپلو او لنډ به كړئ نه به ويريږئ تاسو - نو معلوم كړه الله هغه په

تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ

تاخير كښے چه تاسو نه وو معلوم نو مقرره كړه الله علاوه د دغه نه فتح نزدے يعني خيبر الله هغه دے

بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

چه راليږلے دے رسول خپل سره د ښوونے او د حق دين چه غالب كړي دغه دين په ټولو دينونو - او پوره دے الله شاهد -

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ

محمد د الله رسول دے - او كوم خلق چه د هغه سره دي سخت دي په كافرانو او نرم دي په خپل مينځ كښے

تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ

ته به وينے دوي لره په ركوع او په سجده چه غواړي فضل د الله او رضا - علامه د دوي په

فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ

مخونو د دوي كښے ده د اثر د سجدونه - دا صفت د دوي دے په تورات كښے - او صفت د دوي

كښے دي او په انجيل كښے د دوي صفت پښتان د فصل دے چه مكښے كړوي بيا ډير شي نو اصحاب مكښے كم وو بيا ډير شو او الله تعالىٰ د دوي صفتونه ځكه كړي چه كافران پرے او تښتوي (فائده) معلومه (پاتے په صـ ۹۳)

(بقیه د ۴۸ نه) شوه چه په صفت د اصحابو الله تعالیٰ خوشحالیږي نو ځکه ده دوی صفتونه ذکر کړه او چه څوک د اصحابو په
ملت خفه کیږي نو هغوی ته الله تعالیٰ کافران وائي نو ځکه به قرآن کریم کښې دی چه څوک به اصحابو طعن لګوی خوزه کوی

فِي الْإِنْجِيلِ ۚ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ

په انجیل کښې دي چه دوی پشان د فصل دي چه را او باسي تیغ خپل نو محکم ئې کړه نو مضبوطه شي نو او دریږي

عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ

په ډنډ خپل خوند ورکوی مالک ته (دا صفت ئې اوکړو) چه او تپس په دوی سره کافران، وعده کړیده الله د

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝٢٩ ع

مؤمنانو سره او چه کوی نیکي ددوی نه د بخنې او د ثواب لوئي۔

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سورت الحجرات مدني دي په دے کښې اتلس آیتونه دي او دوه رکوعګانې دي۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان او د رحم څخښتن دے (امداد غواړم)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَاتَّقُوا

اے مؤمنانو مه مخکښې کیږئ د الله نه او د رسول د هغه نه او او ویریږئ

اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝١ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ

د الله نه بیشکه الله هر څه اوری او پوهه دے۔ اے مؤمنانو مه پورته کوئ آوازونه خپل

فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ

په آواز د نبي او په زوره مه کوئ هغه ته خبره لکه چه په زوره کوئ خبره بعضې ستاسو

أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۝٢ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ

بعضو ته خراب به شي عملونه ستاسو او تاسو به خبر نه یئ۔ هغوی چه ښکته کوی

أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ

آوازونه خپل په نزد د رسول الله دوی هغه دی چه خالص کړیدی الله زړونه ددوی،

په رب العلمین، و باطلوی شرائع د اسلام ځکه چه شرائع شوي په ذریعه د دوی را غلیدی، و نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي: الله الله فی اصحابی فمن احبهم فبحبی احبهم ومن ابغضهم فببغضی ابغضهم: اول طعن په اصحابو منافقانو لګولے وه او اول جواب الله تعالیٰ ورکړیدے ۱۲، عه زرعه عبد المطلب؛ شطاه: محتیٰ؛ فآزره: یاری کړو؛ فاستغلظ: بعرز؛ فاستوی: بعظم ئې؛ لیغیظ بهم: تیعلل؛ وعد الله اصحاب: رازالت الکفار شاه ولی (ددے نه) لے نازل شوے دے پس د ... نه او قبل د ... نه په ترتیب قرآن کښې، او په نزول سره (۱۰۷) دے مقصد د سورت: د فتح نه روسته بیان د قوانینو چه مسلمانان منتظم شي اول قانون چه د الله تعالیٰ او د هغه د رسول نه مه مخکښې کیږئ (فائده) په عتیان د ګاز نه شرع جوړه وي نو دوی د نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه مخکښې کیږي (فائده) ابو بکر او وے چه د بني تمیمو د پاره امیر تعقاع بن معبد دے او عمر او وے چه اقرع بن حابس نو الله تعالیٰ او فرمائیل چه شما نه مخکښې کیږئ او س حکم عام دے ۱۲ ع ۳ که د ادم تازو

دے یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم ادب کوئ ۱۲ ک ع په زوره خبره سره په نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته تکلیف او رسی
نو د الله تعالیٰ امداد به ستاسو نه ختم شي نو دا خبره په ستاسو د کفر سبب جوړه شي ۱۲
۱۲

لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ

ځانله د پاره د ادب - دوی لره بخښنه ده او لوئ ثواب دے - بے شکه هغه خلق چه آواز کوی تا ته (ای نبی) د شا

وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤﴾ وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوْا حَتّٰى

د کمرو نه زیات د دوی نه بے عقل دی - او که دوی صبر کړے وے تر دے چه

تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ

ته راوتے دوی ته دا به غوره وے دوی لره او الله بخښونکے مهربان دے - اے مؤمنانو!

اٰمَنُوْٓا اِنْ جَآءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوْٓا اَنْ تُصِيْبُوْا قَوْمًۢا بِجَهَالَةٍ

که راوړی تاسو ته فاسق خبر لره نو تحقیق کوئ چې چرته تکلیف به ورسوئ قوم ته په ناپوهئ سره

فَتُصْبِحُوْا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نٰدِمِيْنَ ﴿٦﴾ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ فِيْكُمْ رَسُوْلَ

نو شئ به په کار خپل باندے پښیمانه - او پوهه شئ چه په تاسو کښے رسول د

اللّٰهِ ۭ لَوْ يُطِيْعُكُمْ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ

الله دے که خبره او مني په ډیرو کارونو کښے ستاسو نو په تکلیف به شئ تاسو لیکن الله محبوب کړے تاسو ته

الْاِيْمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَ

ایمان او ښائسته کړے ئے دے هغه ایمان په زړونو ستاسو کښے او بد ښکاره کړے ئے تاسو ته کفر او فسق او

الْعِصْيَانَ ۭ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الرّٰشِدُوْنَ ﴿٧﴾ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً ۭ

نافرماني - اوګناه - دوی بنه دی - په فضل د الله سره او په مهربانئ سره -

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٨﴾ وَاِنْ طَاۗىِٕفَتٰنِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا

او الله پوهه او حکمت والا دے - او که دوه ډلے د مومنانو جنګ کوی

فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ فَاِنْۢ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ

نو صلح او کړئ په مینځ د دوی کښے - نو که زیاتے کوی یو د دوی په بلے نو جنګ کوئ د هغے سره

له چه د کمرو د روستو نه
نبی کریم صلی الله علیه وسلم
ته آوازونه کوی نو هغوی
بے عقله دی حکه چه په دے
کښے بے ادبی ده - نو د دے
جهان نه وروسته آوازونه
کوی بدرزخ ته نو هغوئ
خو بیا هم کم عقل دی ۲۔
سے د اودریم قانون دے
چه خبره کښے تحقیق کوئ
ولید لره نبی کریم صلی الله
علیه وسلم بنی المصطلق
ته اولیګلو د عشرو د پاره
نو هغوی مخے ته راغلل نو ده
ته ښکاره شوه چه دوی تا
راغلل تا وجنی نو د دے
شو نو بیا چه تحقیق او شو
نو دا خبره غلطه وه
نو دا لره تحقیق پکار دی
د احکم او س عام دے ۳۔
سے د اترغیب دے اتباع
ته د دریم قانون سره لګی
سے شلورم قانون دے ۴۔
ه یعنی دے ولید ته چه
چاوئیلی وه د قتل خبره چه
تا قتلو وغلے سپے ای نه
دے او که ولید دا واقعه
کړ وے هم ده حکه چه په
فتو مکه کښے دے دروغ
وه (مشکوٰة صـ۳۴۳)

له دا چې هم قانون وي ۱۲ ٭ تو لے خلق په صفه چا پورے گوري چه صفه وي ته بد ښکاري او امید وي چه صفه به کوي
چه وي نو دے وله په صفه پورے خندا کوي ٭ ٭ چه يو بل سره مسلمان شوي وي گناه هغه تائب شوي وي نو

تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ فَآءَتْ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا

چه زياتی کوي تر دے چه واپس شي حکم د الله ته - که واپس شوه نو صلحه وکړئ په مينځ د دواړو کښې -

بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٩﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ

په عدل سره او انصاف کوئ - يقيناً الله خوښوي منصفان - يقيناً مؤمنان

اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٠﴾ ع

رونړه دي نو صلحه کوئ په مينځ د رونړو خپلو کښې - او د الله نه ووېرېږئ چه په تاسو ترس وشي -

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا

اے مؤمنانو ٹوقے دے نه کوي يو قوم په بل قوم پورے امید دے چه هغه به غوره وي د

مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ وَلَا

دوئ او نه ښځے په ښځو پورے امید دے چه هغه به ښه وي د دوی نه - او عيب مه

تَلْمِزُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ ۭ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوْقُ

لګوئ په يو بل باندے او يو بل ته بد نوم مه وايئ - ناکاره دے نوم د گناه

بَعْدَ الْاِيْمَانِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿١١﴾ يٰٓاَيُّهَا

پس د ايمان - او چا چه توبه او نه ويستله نو هغوی ظالمان دي - اے

الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ ۡ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ

مؤمنانو ډاډ گمان نه چه کوي د ډيرو گمانونه - يقيناً بعض گمان گناه دے

وَّلَا تَجَسَّسُوْا وَلَا يَغْتَبْ بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ۭ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ

او جاسوسي مه کوئ او غيبت دے نه کوي بعضے د بعضو - آيا خوښوي يو ستاسو چه

يَّاْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ

خوري غوښه د مړه ورور خپل نو بد گڼئ تاسو هغه - او د الله نه ووېرېږئ - يقيناً الله ډېر قبلوونکے د

بيا ورته د گناه نوم مه وايئ ٭ ٭ او اشهر دا قانون وي (رفا شتيه) غيا په امورو کښے چه خبره وي چه نکه گمانونه دي چه په بازار کښې د الله وي ظن په په مسلمانانو باندے غلط وي او نه گمان چه مسلمانانو باندے مستقب وي او په ظن سره احکام د شرع ثابتيږي لکه خبر واحد او ظن په اعتقاد وي نو کيږي کفر کيږي ٭ ٭ غونډ گمان نه کول مراد دي ٭ ٭ چه يو سړي خبره د گناه کوي او هغه پټ کوي نو د هغه گناه خبره کول په غيبت وي او مقصد ورته دا دے چه عيب نړا ورا او ياسو شکه دولا د صفته سره دشمني وي او کره هغه گناه په صفته کښې نه وه نو بيا هغو بهتان وي او که غلط سړي غلطي خلقو ته ځان چه خلق ترے گمان او ساتي او دوستانو صفته سره ځان دوستي وی دشمني نه وي هغوی د خلقو مرض اصلاح کوي نو دا د خلقو د لاره نه ځنه پوره کول وي - يا هغه سړي دا گناه په او اعلان کوي نو د اولے هم غيبت نه دے - يا يو سړي ستا نه مشوره او غوښته چه فلانکي نه لور غواړم يا ور کوم کړو هغه سړي ناکاره وه نو هغه سړي ترے خبرول دي يا تاسو سره
چا ظلم او کړو نو ته حاکم خبرولے شي يا ظالم با دشاه وي چه په وطن کښې غلط قانون پيش کوي نو ته خلق خبرولے شې چه دا قانون شرعي نه دے ۱۲

له دا اووم قانون دے ۱۲ ۲ـه که کال په خوانه کښے نه وی نو نه ښوو باره د تعارف ده او کال په تقوی کښے دے په حدیث شریف

رَّحِيۡمٌ ۞ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقۡنٰكُمۡ مِّنۡ ذَكَرٍ وَّاُنۡثٰى وَجَعَلۡنٰكُمۡ

او مهربان دے - اے خلقو یقیناً ما پیدا کړی یئ تاسو له یو نارینه او د یوې ښځې نه - او ما گرځولی یئ تاسو

شُعُوۡبًا وَّقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوۡا ؕ اِنَّ اَكۡرَمَكُمۡ عِنۡدَ اللّٰهِ اَتۡقٰٮكُمۡ ؕ اِنَّ

له څانگے او قبیلے - چه تاسو یو بل او پیژنئ - یقیناً معزز ستاسو په نزد د الله متقی ستاسو دے - یقیناً

اللّٰهَ عَلِيۡمٌ خَبِيۡرٌ ۞ قَالَتِ الۡاَعۡرَابُ اٰمَنَّا ؕ قُلْ لَّمۡ تُؤۡمِنُوۡا وَلٰـكِنۡ

الله پوهه دے او خبردار دے - وائی بانډو چه مونږه ایمان راوړے دے او وایه چه ایمان نه دے راوړے بلکه

قُوۡلُوۡۤا اَسۡلَمۡنَا وَلَمَّا يَدۡخُلِ الۡاِيۡمَانُ فِىۡ قُلُوۡبِكُمۡ ؕ وَاِنۡ تُطِيۡعُوا

او وایئ چه مونږه اسلام راوړے دے او لا نه دے داخل شوے ایمان په زړونو ستاسو کښے - او که تاسو حکم ومنئ

اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ لَا يَلِتۡكُمۡ مِّنۡ اَعۡمَالِكُمۡ شَيۡـئًـا ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ

د الله او د رسول د هغه - نو کم به نه کړی د عملونو ستاسو نه هیڅ شے - یقیناً الله بخونکے او

رَّحِيۡمٌ ۞ اِنَّمَا الۡمُؤۡمِنُوۡنَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا بِاللّٰهِ وَرَسُوۡلِهٖ ثُمَّ لَمۡ يَرۡتَابُوۡا

مهربان دے - یقیناً مؤمنان هغه دی چه حقوی ایمان راوړے دے په الله او په رسول د هغه بیا د هغوی شک نه دے کړے

وَجَاهَدُوۡا بِاَمۡوَالِهِمۡ وَاَنۡفُسِهِمۡ فِىۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓـئِكَ هُمُ

او جهاد کړی په مالونو خپلو او په نفسونو خپلو سره په لار د الله کښے - دوی رښتونی

الصّٰدِقُوۡنَ ۞ قُلۡ اَتُعَلِّمُوۡنَ اللّٰهَ بِدِيۡنِكُمۡ ؕ وَاللّٰهُ يَعۡلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ

دی - او وایه آیا ښایئ تاسو الله ته دین خپل - او الله پوهیږی په هغه شی چه په آسمانونو

وَمَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىۡءٍ عَلِيۡمٌ ۞ يَمُنُّوۡنَ عَلَيۡكَ اَنۡ

او په هغه شی چه په زمکه کښے دی - او الله په هر شی پوهه دے - ملازم اچوی په تا د اسلام

اَسۡلَمُوۡا ؕ قُلْ لَّا تَمُنُّوۡا عَلَىَّ اِسۡلَامَكُمۡ ۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيۡكُمۡ اَنۡ

خپل - او وایه چه ملازم مه اچوئ په ما د اسلام خپل بلکه الله ملازم اچوی په تاسو چه هغه

کښې دی چه فخر په نسب او باران لو ټیټل په ستورو چه د نور وچاروتوجیهی ده مثلاً - او طعن په نسب او په ژوره ژړا په مړه چه کار د جاهلیت دے ۱۲ ۳ـه دا وزنه ده باره چیا نو ته چه د ایمان ښوه مه کوئ ځکه ستاسو د زړه یقین نیشتے بلکه د اسلام دعوه او کړئ ځکه چه صرف ظاهري تابعداري تاسو کوئ دا درجه د نفاق ده دا اسلام لغوی دے او په شریعت کښے مؤمن او مسلم یو دے خو ایمان د زړه تصدیق دے خو چه د دغه تصدیق نه ظاهري نیک اعمال پیدا وی نو حقله به کښے کمال وی او که د ظاهري اعمالو نه انکار وی نو دغه ایمان نه دے معتبر او اسلام انقیاد ظاهري دے خو چه د یقین نه پیدا وی او که د زړه یقین نه وی نو دغه ظاهري اعمال نه دی معتبر ۱۲
۳ـه دا زبره دے ۱۲
۴ـه دا ځواب دے د هغه اعرابو دوی به نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته خپل ایمان خبرے کولے نو الله تعالیٰ فرمائی چه دا د الله تعالیٰ احسان دے په تاسو که تاسو رښتیا وایئ ۱۲

ئ واو توحید مسئله ده چه دا قوانین د دے مسئلے د اشاعت د پاره وو چه مسلمانان منظم شي او د کړاعلی د کلمة الله ۲ د پاره جهاد او کړی ۲۔ ۳ په دې مرسلات او قبل د بلد ۔ په ترتیب کړل دا کېږي ۵۰ او نزول کښے (۳۴) ده۔ مقصد د سورت بیان د قیامت دے د قوانینو نه روستو یعنې که څوک دا قوانین نه مني نو قیامت راروان دے ۲۔۳

۳ واو ترغیب او زجر دے ۴ نیشتے ستنه په حق کښے دوی عجب تعجب کوی چه ویرودونکے دوی ته راغلے نو کافران وائی چه دا بیا ژوندی کول څو نا آشنا خبره ده ۳۔

۵ باری تعالیٰ ور له جواب ورکوی چه زه دوی دوباره پیدا کولے شم د دوی چه زمکه څه کموی نو ما ته صفه اجزاء معلوم دی او هم حافظ کتاب راسره دے یعنی لوئے علم والا یم ۳۔

۶ واو ثبوت د قیامت د پاره اول دلیل عقلی دے چه دومره لوئے لوے کاروونه کولے شم نو ضرور دوی بیا ژوندی کولے شم ۲

هَٰذَا لِلْإِيمَانِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ

مونږه او کړو تاسو ته د ایمان که تاسو رښتونی یئ۔ یقیناً الله پوهیږی په پټ شی د

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

آسمانونو او د زمکے۔ او الله وینی کارونه ستاسو۔

سُورَةُ قٓ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسٌ وَأَرْبَعُونَ آيَةً وَثَلَاثُ رُكُوعَاتٍ

سورت ق مکی دے په دے کښے ۴۵ ایتونه دی او درے رکوع گانے دی۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د هغه الله چه ډیر مهربان رحم کونکے دے (شروع کوم)

قٓ ۚ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾ بَلْ عَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ

قسم دے په لوئے شان والا قرآن۔ بلکه دوی تعجب کوی چه راغے دوی ته ویرودونکے د دوی د جنس نه

فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۖ

نو ووے کافرانو دا دیر ډیر عجیبه شے دے۔ آیا کله چه مړه شو او خاورے شو دبیا به ژوندی شو

ذَٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ۖ وَ

دا واپسی دبیا نه د عقل نه لرے ده۔ ما ته معلوم دی کمول د زمکے د دوی نه۔ څکه چه

عِندَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ

ما سره کتاب دے د حفاظت د حرث۔ (دغه سنه د قیامت انکار کوی) بلکه دوی دروغژن کړو حق دین لره کله چه راغے

فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ ﴿٥﴾ أَفَلَمْ يَنظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَ

دوی ته علاوه دوی په فاسد کار کښے دی۔ آیا نه گوری آسمان ته چه د پاسه د دوی نه دے چه ما څنګه جوړ کړے دے او

زَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ ﴿٦﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا

ښائسته کړے مے دے او نیشته په هغه کښے څه سورے۔ او زمکه ما خوره کړے ده او ما غورځولی دی په هغه کښے

رَوَاسِيَ وَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ۙ۝ تَبْصِرَةً وَّذِكْرٰى

غرونه - او ما توکولې دې په دې کې هر قسم ګیاه و [illegible] - د پاره د پوهه کولو او د پاره د نصیحت

لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ۝ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَكًا فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ

هر بنده لره چه واپس کیدونکی دی - او ورولوم مونږ د بره نه باران د فائدې نو زرغونوو مونږ په هغه سره

جَنّٰتٍ وَّحَبَّ الْحَصِيْدِ ۙ۝ وَالنَّخْلَ بٰسِقٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيْدٌ ۙ۝ رِّزْقًا

باغونه او دانې چه فصل ئې لو شي - او کجورې د لګې د هغو وږي دي لاندې باندې - د پاره د رزق

لِّلْعِبَادِ ۙ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا ۭ كَذٰلِكَ الْخُرُوْجُ ۝ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ

د بندګانو - او ژوندي کوو مونږ په هغه سره مړ ښار - همدارنګ ستاسو دی (د قبرو نه) د روغ وتل. دروغ ګڼلي وو [illegible]

قَوْمُ نُوْحٍ وَّاَصْحٰبُ الرَّسِّ وَثَمُوْدُ ۙ۝ وَعَادٌ وَّفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ

د دوی نه قوم د نوح او د کوهي خلقو او قوم ثمود - او عاد او فرعون او نسب ک

لُوْطٍ ۙ۝ وَّاَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۭ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

لوط - او خلقو د ایکې او قوم د تبع (د رسول خولره) دوی ټولو دروغجن ګڼل رسولان نو لازم شو

وَعِيْدِ ۝ اَفَعَيِيْنَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ ۭ بَلْ هُمْ فِيْ لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ

وعده زما په هغو - آیا ستړي شوي یو مونږ په اول پیدا کولو - بلکه دوی په دوکه کښې دي د نوي پیدا ایښ

جَدِيْدٍ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗ ښ

نه - او یقینا ما پیدا کړی دی انسان او زه پوهیږم په هغه شی چه خطره کوي په هغه سره نفس د هغه

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيْدِ ۝ اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيٰنِ عَنِ

او زه نږدې یم هغه ته د رګ د ګردن نه - کله چه اخلي دوه اخستونکي د

الْيَمِيْنِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيْدٌ ۝ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ

ښي طرف او د ګس طرف نه ناست وي - نه وائي هیڅ خبره مګر په نزد د ده [illegible]

[illegible]

ركوع ١٥

رَقِيْبٌ عَتِيْدٌ ﴿١٨﴾ وَجَآءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۭ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ

انتظار كوونكے تيار - او راشي بے هوشي د مرگ په رشتيا سره دغه هغه شے دے چه ته

مِنْهُ تَحِيْدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّوْرِ ۭ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيْدِ ﴿٢٠﴾ وَجَآءَتْ كُلُّ

ترے تختيدے - او پو كے به او كرے شي په شپيلئ كښے - دا ورځ د ډيرو ويرو ده - او راشي هر نفس د

نَفْسٍ مَّعَهَا سَآئِقٌ وَّشَهِيْدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا

ده سره شړونكے او شاهد به وي - بے شكه وے ته په غفلت كښے د دے ورځے نه

فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ قَرِيْنُهٗ

نو مالرے كړه ستا نه پرده ستا نو ستر گے ستا نن تيز ے دي - او وايه به والي ملگرے د هغه

هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيْدٌ ﴿٢٣﴾ اَلْقِيَا فِيْ جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿٢٤﴾ مَّنَّاعٍ

واحطه مسلمانه ده چه ما سره ده تياره ده او به وويلے شي او غورزوئ په دوزخ كښے هر كافر سركش منع كوونكے د ښه

لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٥﴾ الَّذِيْ جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيٰهُ فِي

كار په شك كښے غورزوونكے خلقو لره كوم چه د الله سره معبود كړے دے نو غورزوئ په

الْعَذَابِ الشَّدِيْدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ قَرِيْنُهٗ رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهٗ وَلٰكِنْ كَانَ فِيْ

سخت عذاب كښے - او به وائي ملگرے د ده اے ربه ما نه دے سركش كړے دا لره ليكن دے وه په

ضَلٰلٍۭ بَعِيْدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوْا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ

ډيره غلطئ كښے - او به وائي الله جگړه مه كوئ زما په خنگ كښے او ما ليږلے وه تاسو ته اعلان

بِالْوَعِيْدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ

د ويرولو - نه بدليږي خبره زما او زه نه يم ظلم كوونكے په بندگانو خپلو باندے - كله چه

نَقُوْلُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَاْتِ وَتَقُوْلُ هَلْ مِنْ مَّزِيْدٍ ﴿٣٠﴾ وَاُزْلِفَتِ

او وايو دوزخ ته آيا ډك شوے؟ او هغه به او وائي آيا نور شته؟ - او نزدے به شي

ك ساٸق به ئے بوځي او شاهد به د هغه په عملونو گواهي كوي ١٢
ك دوزخ مه لكو تخطاب دے يو به ئے د سره او بله به ئے د خپر نه ونيسي او دوزخ ته به ئے ار تا وي كړي په سورت رحمان كښے دي چه : فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِيْ وَالْاَقْدَامِ ١٢
ك دا د توحيد مسئله ده د قيامت مسئلے ده د رسالت مسئله په پاره ده ١٢
ك دا قليا مسئله ده مخكښے تاسو ته بيان كړے وه نو دغه خبره او س نه بدليږي ١٢ ١٢
ك دا ازيږه دے ١٢

ركوع ۲

الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِيْنَ غَيْرَ بَعِيْدٍ ﴿۳۱﴾ هٰذَا مَا تُوْعَدُوْنَ لِكُلِّ أَوَّابٍ

جنت متقیانو ته نږدې نه وي لرې - دا هغه شے دے چه وعده درته کیدے شوه هر یو رجوع کوونکي

حَفِيْظٍ ﴿۳۲﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيْبٍ ﴿۳۳﴾

چه ساتونکي وي د حق - اے هغه څوک چه ویریږي د رحمان نه په نه لیدو او راغے د ورځ په زړه سره رجوع کوونکي

ادْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُوْدِ ﴿۳۴﴾ لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ فِيْهَا وَلَدَيْنَا

ننوځئ جنت ته په آرام سره دا ورځ ده د همیشه والي - د دوی لره هغه شے دے چه دوی غواړي په جنت کښې او زمونږ

مَزِيْدٌ ﴿۳۵﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا

سره نور هم شته - او ډیر هلاک کړي دي مونږ مخکښې د دوی نه ډیر قومونه چه هغوی سخت وو د دوی نه په حمله کښې -

فَنَقَّبُوْا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿۳۶﴾ إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى

نو هغوی وګرځیدل په ملکونو کښې - آیا شته ځاے د خلاصي ؟ (نشته) بے شکه په دے کښې نصیحت دے هغه

لِمَنْ كَانَ لَهٗ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيْدٌ ﴿۳۷﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا

چا لره چه وي هغه لره زړه یا کیږدي غوږ او دے حضور ځاے حاضر وي - او یقیناً ما پیدا کړي دي

السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ أَيَّامٍ ۖ وَّمَا مَسَّنَا مِنْ لُّغُوْبٍ ﴿۳۸﴾

آسمانونه او زمکه - او هغه شے چه په مینځ د دواړو کښې دي په شپږو ورځو کښې - او نه وو رسیدلے مانه ستړیا والے

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَ

نو صبر کوه په هغه چه دوی وائي او وایه صفتونه د رب خپل مخکښې د راختلو د نمر نه او

قَبْلَ الْغُرُوْبِ ﴿۳۹﴾ وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُوْدِ ﴿۴۰﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ

مخکښې د پریوتو نه - او د شپے پاکي بیانوه د الله او روستو د سجدے نه - او غوږ کیږده ورځ کله چه

يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيْبٍ ﴿۴۱﴾ يَوْمَ يَسْمَعُوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ

آواز وکړي آواز کوونکے د ځاے نږدے نه - کله چه دوی واوري آواز تحقیق - دا ورځ د

ښه پاڼه هغه خپل تحقیق وي
زیات نه غوښتلے شي یعني
سجده وي او ...
چه دوی په نه وي نو هغه نه
سوچ شوے ۱۲ ... د
ثبوت د قیامت د پاره دویم
دلیل عقلي دے ۱۲
... د تسلي دوي لوي حق
... خلق ستا د خلاف
کوي نو ته بیان نه زیږوي
... نمر پریوتو نه مخکښې
خلق جمع وي او د نمر پریوتو
نه مخکښې هم خلق جمع وي
او شپے هم خلق جمع وي
او مونږ هم د الله تعالیٰ د
پاکي بیانولو حکم دے فرض
دے په مونځ کښې هم د پاکي
تعالیٰ د ... بیان دے هم
حق ... هم نمر د ...
شه د مونځ نه روستو هم
خلق جمع وي په حدیث
شریف کښې او دوی دوه
رکعته دي پس د مغرب د
ما بنام د ... هیڅ
سره خلق د عذاب د ...
کیږي ۱۲
شپے ... د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲

لیواتسی ده ۱۲ ؎ یعنی ویره وونکی ۱۲ ؎ واعلی د هُدًى للمتقین ده ۱۲ ؎ چه الاحقاف وقبل الغاشیة په ترتیب نزول (۵۱) په نزول کښی (۶۶) مقصد د سورت زاد ے چه د پورته کیدو نه روستو به ستاسو سره فیصله کیږی ۱۲ ؎ واده موے د سورت شواهد دی چه څنګه هوا وریځی پورته کړی او په هغی ماحولی کښی باران او په هغی کښی ګټی وروی نو هغه په بعضو باندے رحمت او په بعضو باندے غضب وی او همدغه شان به قیامت کښی وامین انصاف وی ۱۲ ؎ دغه هوا کانی دغه وریځے په نرمی سره وی کی څنګه چه دغه وریځے د سمنے وری ۱۲ ؎ دا د حشر نومشه ده چه څنګه په آسمان باندے ستوری بنکاره شی نو ستاسو به هم دا ے پس د مرګ بیا ژوندی شی ۱۲ ؎ داروزرنه ده ۱۲ ؎ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقَّقُ

ورتو ده (د قبرونه) یقیناً مونږ ژوندی کوو او مړه کوو او مونږ ته واپسی ده - کله چه څیرے شی

الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ

زمکه د دوی نه په جلتی سره - دا جمع کول دی ما ته آسان - زه پوهیږم په هغے چه دوی وائی

وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

او نه ئے ته په دوی باندے زور کوونکے - نو نصیحت کوه په قرآن سره هغه چا ته چه ویریږی د ویره ولو زما نه

سُورَةُ الذّٰرِيٰتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتُّونَ آيَةً وَثَلٰثُ رُكُوعَاتٍ

سورت ذاریات مکی دے په دے کښی شپیته آیتونه دی او درے رکوعګانے دی۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقَسِّمَاتِ

قسم دے په پورته کوونکو هواګانو په پورته کولو سره بیا په پورته کوونکو د بوجه بیا په تلونکو په نرمی سره - بیا په تقسیم کوونکو په

أَمْرًا ﴿٤﴾ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾ وَالسَّمَاءِ

حکم د الله سره - چه کوم وعده شوے ستاسو نو رښتونی ده - او انصاف کیدونکے دے - او قسم دے په

ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴿٨﴾ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ

جالدار آسمان باندے - (چه تاسو بوجه شئ) یقیناً تاسو په مختلفو خبرو کښی یئ - واپس کیږی د دے نه هغه څوک

أُفِكَ ﴿٩﴾ قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾

چه واپس شوے وی - لعنت دے په اټکل کوونکو باندے - کوم چه په غفلت کښی بے هوشه دی (نه منی)

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾

سوال کوی چه کله به وی ورځ د انصاف (را بهشی دغه) کله چه دوی په اور کښی ګرځولے کیږی (او ټیلے کیږی په هغه)

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ

ماحصله کړئ د (عذاب) کړنو خپلو - دا هغه عذاب دے چه تاسو ورته زر غوښتلو بېشکه متقیان به

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا

باغونو کښے او چینو کښے به وی - اخلی به هغه نعمت چه ورکوی به هغوی ته رب د دوی - بیشکه دوی وو چه

قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ ۝ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ۝ وَ

خوا د دینه نیکی کوونکی وو - هغوی کم د شپے خوب کولو - او په

بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝

چه با سحرونو کښے هغوی بخښنه غوښته - او په مالونو د هغوی کښے حق وه د غوښتونکو او محروم سوال نه کوونکو د پاره -

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ۝ وَفِي أَنفُسِكُمْ ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝

او په زمکه کښے دلیلونه دی د پاره د یقین کوونکو - او په نفسونو د ستاسو کښے آیا دوی نه وینی -

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ۝ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ

او په آسمان کښے رزق ستاسو دے او هغه چه تاسو سره یے وعده شوے ده پس قسم دے په رب د آسمان او د زمکے چه دا خبره

لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ۝ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ

(د قیامت) حق ده لکه چه تاسو خبرے کوئ - آیا راغلے ده تاسو ته خبره د میلمنو د ابراهیم هغه چه

الْمُكْرَمِينَ ۝ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ۝

معزز وو - کله چه راغلل دغه هغه ته نو سلام یے اوکړو - نو ابراهیم سلام اوکړو چه دا قوم دے نا آشنا دا

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۝ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا

نو په زړه کښے روان شو خپل اهل (کور) طرف ته نو راوړلو یے یو سخے غوړ - نو نزدے یے کړو هغوی ته - وئیل چه

تَأْكُلُونَ ۝ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ

ولے نه خورئ - نو په زړه کښے د هغوی نه اویریدو - نو هغوی اوویل چه مه ویریږه - او زیرے ورکړو هغه له د یو هلک

ربع ۱۸   وقف لازم

منزل ۷

له د تعجب نه هغې مخ خپل ځکه او وهلو چه د بچو وسترو دے ۔ ۲ چه سبب د پيدائش د هغې ملو نه شتے او داسے هم دا د اسبابو د

عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ

پوهه سره ۔ نو راغله ښځه د هغهٔ چغې په آواز کښې وروته تعجب، مخ ووهلو خپل او وئې ويل زړه بوډۍ يم

عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ ۖ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

شنډه ۔ هغوى اووے چه هم هسے دے وئيلى ربّ ستا ۔ يقيناً هم هغه حکمت والا پوهه دے ۔

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ

هغه اووے چه څه دے مطلب ستاسو اے استازو؟ هغوى اووے چه مونږ رالېږلى شوى يو قوم

مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُسَوَّمَةً عِنْدَ

مجرم ته ۔ چه راولېږو په هغوى باندې کاڼى د خاورو ۔ نخښه والا د طرف د رب

رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾ فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

ستا د پاره د مسرفانو ۔ نو راوويستل مونږ هغه څوک چه وو په کښې د مؤمنانو نه

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً

نو ما بيا نه موندو هلته بغير د يو کور نه د مسلمانانو نه ۔ او پرېښوده مونږ په هغې کښې نخښه

لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾ وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ

د پاره د هغه چا چه وېرېږى د عذاب سخت نه ۔ او نخښه ده په حال د موسىٰ کښې کله چه راولېږلو

فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

فرعون ته سره د دليل ښکاره نه ۔ نو واپس شو په زور سره خپل او وئې ويل چه ساحر يا ليونے دے

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ

نو رانيولو مونږ هغه او لښکرو د هغهٔ نو وارتاچولو مونږ هغوى په دريا بېترا او الزام ئې لګاوه په ځان ۔ او نخښه ده په عاد کښې کله چه

أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾ مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ

کله چه راولېږلو په هغوى باندې مو هوا شنډه ۔ نه پرېښودو هيڅ څيز چه راغله به په هغه باندې دے

---

۳ الله تعالىٰ په ځهلو کارونو کښے اسبابو ته محتاج نه دے په دنيا کښے د الله تعالىٰ کار د سبب سره کوى خو سبب ته محتاج نه دے او مخلوق محتاج دے او په آخرت کښے هلته اسباب نشته او په دنيا کښے هم کله ناکله بے اسبابو کار کوى لکه معجزه د نبى كريم صلى الله عليه وسلم ۔ ۴ معلوم شو چه مؤمن او مسلم يو شے دے په نزد د قرآن ۔ او هم دا د امام صاحب مذهب دے او نسبت د پاره د تعرف دے او په حقيقت کښے مذهب د امام صاحب قرآن او حديث دے او قياس هم مستفاد دے د قرآن او د حديث نه ۔ ۵ تورے او بد او س هلته موجود دى ۔ ۶ دا دويمه نمونه ده د عذاب د دنيا ۔ ۷ دا دريمه نمونه ده د عذاب د دنيا ۔ ۸ دا څلورمه نمونه ده

[illegible] قیامت به وي [illegible]

[illegible]

إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

[illegible]

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنظُرُونَ ﴿٤٤﴾ فَمَا

[illegible]

اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن

[illegible] او هلاک کړو قوم د نوح [illegible]

قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا

یقینا دوی وو قوم نافرمان — او آسمان [illegible] او زموږ طاقت

لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِن كُلِّ شَيْءٍ

[illegible]

خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ

[illegible]

مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۖ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

[illegible]

كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ

[illegible]

مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾ أَتَوَاصَوْا بِهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ

[illegible] بلکه دوی سرکښ قوم دی [illegible]

بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾ وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ

ملامت کړی شوی — او ته نصیحت کوه یقینا وعظ [illegible] مؤمنانو ته — او ما نه دی پیدا کړي پیریان

[illegible]

لے او رزق ورکوونکی تسلیم دہ چہ زۂ خوراک نہ غواړم ۱۲ ۳لے دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۳لے بعد السجدہ وقبل الملک۔ پہ ترتیب قرآنی کښے (۵۲) پہ نزولی کښے (۷۶) دے۔ مقصود د سورت: د ذاریات نہ دلته ترقی دہ چہ ان عذاب

وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَن

او انسانان نو مې د خپل عبادت د پاره۔ څه نه غواړم زۂ د دوی نه څۀ رزق او زۂ نه غواړم چہ دوی

يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾ فَإِنَّ لِلَّذِينَ

ما ته خوراک راکړی یقیناً صرف الله روزی ورکوونکی دے چہ د لوئے طاقت والا دے۔ نو یقیناً هغو لره چہ ظلم

ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾ فَوَيْلٌ

ئے کړے دے حصے د ګناهونو دی پشان د حصو د ګناهونو د ملګرو د دوی نو دوی دې تلوار نه کوی۔ نو تباهی

لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

ده د پاره د کافرانو د هغې ورځې نه چہ د هغې د دوی سره وعده کړے شوے ده۔

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ ﴿٥٢﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ آيَاتُهَا ٤٩ رُكُوعَاتُهَا ٢

سورة الطور ۵۲ | شروع په نوم د الله سره چہ بے حده مهربان رحم کوونکے دے | ۴۹ آیتونه ۲ رکوع

وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾

قسم دے په طور او په کتاب لیکلی شوی۔ په پاڼو د کشاده کښے۔ او په بیت المعمور

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

او چت اوچت شوی۔ او په دریاب جوش شوی۔ چہ یقیناً عذاب د رب ستا بے شکه راتلونکے دے۔

مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾

نشته هغه لره دفع کوونکے۔ کله چہ او رپیږی آسمان په رپیدو سره۔ او لاړ وی غرونه تلل۔

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

نو هلاکت دے په هغه ورځ دروغژن کوونکو لره۔ هغوی چہ په غلطو خبرو کښے لوبے کوی۔

يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾ هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا

کله چہ ور ټېلوهلے به شی دوی اور د جهنم ته په ټیکو سره۔ چہ دا هغه اور دے چہ تاسو به د

ربك لواقع ده: یعنی که تاسو حکم د الله تعالیٰ نه منئ نو تاسو به ژوندی کړے شئ او بیا به حساب او شی تاسو سره او بیا به عذاب راشی په تاسو باندے ۱۲ ۳لے دا دلیل نقلی دے د موسیٰ علیه السلام نه په طور غر کښے په موسیٰ علیه السلام باندے وحی راغلے وه ۱۲ ۵لے دا دویم دلیل نقلی دے د مکتوبو کتابونو نه ۱۲ ۶لے دا دلیل وحی دے د بیت المعمور نه مراد بیت الله شریف دے ۱۲ ۷لے دا دلیل عقلی دے اول ۱۲ ۸لے دا دلیل عقلی دے دویم ۱۲ ۹لے دا جواب د قسم او دعوه د سورت یعنی موسیٰ علیه السلام او په مکتوبو کتابونو کښے او په نبی کریم صلی الله علیه وسلم وا حکم راغلے دے چہ مخالفین د الله تعالیٰ د عذاب نه نه شی بچ کیدے نکه چہ څوک د آسمان نه او د دریاب نه نه شی وتلے آسمان او دریاب د زمکے نه چاپیره دی ۱۲ ۱۰لے دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۱۱لے حضرت عمرؓ دا آیت اولوستو نو هغه اسویلے اوکړو نو د وجه نه شل ورځے

ناجوړه شو دا د هغوی د ویرے وجه وه کامیاب هغه خلق دی چہ د خپل مولا نه ویریږی نو ځکه په احمد بن حنبلؒ به دا دعا کوله: اللَّهُمَّ أَلْقِ فِي قَلْبِي خَوْفَكَ وَسُدَّ بِهَا فَمِي ۱۲

ربع ۳

وقف لازم

تُكَذِّبُوْنَ ﴿۱۴﴾ اَفَسِحْرٌ هٰذَآ اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُوْنَ ﴿۱۵﴾ اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوْٓا

دروغ ئې گڼلو - آیا سحر دے دا یا تاسو نه وینئ؟ - ننوځئ دوزخ ته نو صبر کوئ او

اَوْ لَا تَصْبِرُوْا ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ ۗ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۶﴾

که صبر نه کوئ - برابر ده په تاسو باندې - یقیناً بدله درکولے کیږي تاسو ته د هغو عمل چې تاسو کولو -

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّنَعِيْمٍ ﴿۱۷﴾ فٰكِهِيْنَ بِمَآ اٰتٰىهُمْ رَبُّهُمْ ۚ وَ

بے شکه متقیان به په باغونو د نعمت کښې وي - خوشحاله به وي په هغو نعمت سره چې ورکړي دي دوي ته رب د دوي او

وَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿۱۸﴾ كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـئًۢا بِمَا كُنْتُمْ

او بچ کړي دي دوي لره رب د دوي د عذاب د دوزخ نه - خورئ او سکئ په خوښ هضمیدو سره په بدل د هغه

تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۹﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى سُرُرٍ مَّصْفُوْفَةٍ ۚ وَزَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ عِيْنٍ ﴿۲۰﴾

نیک عمل چې تاسو کولو - په تکیه سره به ناست وي په تختونو په قطار سره او واده به کړو مونږ د دوي سره د غټو سترګو

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِاِيْمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

او کومو خلقو چې ایمان راوړے او تابعداري کړې د هغوي پسې د دوي اولاد په ایمان سره نو یو ځائے به کړو مونږ د دوي سره اولاد د دوي

وَمَآ اَلَتْنٰهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍۢ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ ﴿۲۱﴾

او کم به نه کړو د عمل د دوي نه هیڅ شے - هر سړے به ګرفتار وي په عمل خپل سره -

وَاَمْدَدْنٰهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَّلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُوْنَ ﴿۲۲﴾ يَتَنَازَعُوْنَ فِيْهَا كَاْسًا

او امداد به اوکړو د دوي په میوو سره او په غوښو د هغه شي چې د دوي زړه به غواړي - اخلي به په جنت کښې د یو بل نه پیالې

لَّا لَغْوٌ فِيْهَا وَلَا تَاْثِيْمٌ ﴿۲۳﴾ وَيَطُوْفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ

چې بے هوده خبرې به پکښې نه وي او نه به پکښې ګناه وي - او ګرځي به په دوي باندې هلکان د دوي ګویا هغوي ملغلرې

مَّكْنُوْنٌ ﴿۲۴﴾ وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿۲۵﴾ قَالُوْٓا اِنَّا كُنَّا

دي پټې شوې - او مخ به کړي ځینې ځنو نورو ته د یو بل نه به سوال کوي - وائي به چې مونږ

له وار یدل دي ۱۲
۲ له یعني د داعي اولاد چې د هغه خبره او مني نو د هغه سره به یو ځائے شي اګر چې د هغو عمل د داعي شکر وي دا مقتضا د رحم ده ۱۲
۳ له دا مقتضا د عدل ده
۴ له په خوشحالۍ سره به یو د یو بل نه تپوس وي ۱۲
۵ له بے هوده خبرے به نه وي د دغو شرابو په سکلو کښې په خلاف د شرابو د دنیا نه چې په هغو کښې دا بے فائده خبرے وي ۱۲
۶ له په دغه شرابو د جنت کښې ګناه نشته په خلاف د شرابو د دنیا نه چې په دے کښې ګناه ده ۱۲
۷ له د وصول د جنت دوه علته به بیانوي الله ویره د الله تعالیٰ نه رحم او حاجات صرف د خپل مولانه غوښتل نو معلومه شوه چې څوک د خپل مولانه نه ویریږي او حاجات د غیر الله نه غواړي نو هغوي به د جنت نه محرومه وي ۱۲

قَبْلُ فِىٓ أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ ﴿٢٧﴾

پخوا په خپل خاندان کښې ویریدونکي وو - نو احسان اوکړو الله په موږ او بچ یې کړو موږ د عذاب د گرمې هوا نه

إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْبَرُّ ٱلرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾ فَذَكِّرْ فَمَآ أَنتَ بِنِعْمَتِ

بېشکه موږ به پخوا صرف الله له سوال کولو - (ربنا دعا به مو کوله) یقیناً الله ښه سلوک والا مهربان دی - نو وعظ کوه نو ته د

رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِۦ رَيْبَ

رب په سبب د مهربانۍ د رب ستا کاهن او لیونی نه یې - آیا وائي دوی چه دا شاعر دی انتظار کوو د ده د حادثې

ٱلْمَنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا۟ فَإِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾ أَمْ تَأْمُرُهُمْ

د مرگ - او وایه انتظار کوئ یقیناً زه هم ستاسو سره د انتظار کوونکو نه یم - آیا حکم کوي دوی ته

أَحْلَٰمُهُم بِهَٰذَآ ۚ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥ ۚ بَل

عقلونه د دوی په دې انکار سره بلکه دوی سرکش قوم دی - آیا دوی وائي چه ده د قرآن ځان جوړ کړی دی بلکه

لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا۟ بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِۦٓ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٣٤﴾ أَمْ

دوی ایمان نه راوړي - نو دوی دې پیش کړي یوه خبره په شان د دې قرآن که دوی رښتوني دي - آیا پیدا

خُلِقُوا۟ مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ أَمْ هُمُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا۟ ٱلسَّمَٰوَٰتِ

شوي دي دوی بې د څه غرض نه یا دوی پیدا کوونکي دي - یا پیدا کړي دي دوی آسمانونه

وَٱلْأَرْضَ ۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِندَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ

او زمکه - بلکه دوی یقین نه کوي - (رښتیا) یا د دوی سره خزانې د رب ستا دي - یا دوی

ٱلْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ۖ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم

متصرف دي د کارونو - یا دوی له اندر پاڼۍ ده چه آوري په هغې سره - نو پیش دې کړي آوریدونکی د

بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ ٱلْبَنَٰتُ وَلَكُمُ ٱلْبَنُونَ ﴿٣٩﴾ أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ أَجْرًا

دوی دلیل واضح - یا الله له لونړه دي او تاسو له ځامن دي - یا ته غواړې د دوی نه مزدوري

ع ٢

له د واتسل دعا او رفع د بخښش موانو د تسلیم دعا سته دي د واشنده د زمانې حال خاني چه مثلاً ستا به د عمره ځاني کیږي یا به ستا د ده شیخ دی یا به ته صالح وې - او عرفي د تیرې زمانې حال بيا د مثلاً چه د ځا څه شي ورک شوی وي نو دې ورته د ځاني باچه غلط کړې پته کړې دې حکم د دوا په ويرې چه د دوا به ځنځي ته تعلق ناروا دی او د دوی خبره يقين کول هم ناروا دي - نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمائي څوک چه راغي عراف ته پس را د هغه د خبرې تصديق ئې وکړو، نو قبول به نه کړي الله تعالی د ده د مونځ څلوېښت ورځې (مسلم)

سله ما زور نه ده ... سله او عذاب ؤ الطرق بیان و ... سله او دنیا ؤ عذاب بیان و ... سله او تسلی ده ... سله چه پاکی ؤ ورکړه ... سله او ذکر هم یعنی تسبیح ورکړه الله تعالیٰ ؤ وحدانیت اشاعت کوه موقع هم ؤ ده تسبیح یو فرد ده او په ما نځه کښې

فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ (40) أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ (41)

نو دوی ؤ تاوان نه دروند باری دی - یا دوی سره غیب دے نو دوی لیکی

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ (42) أَمْ لَهُمْ

یا اراده کوی دوی ؤ فریب - نو کافران په فریب کښې ګیر دی - یا دوی لره

إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ (43) وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ

اله دے سوا ؤ الله نه - پاک دے الله ؤ هغې نه چه دوی ورسره شریک جوړوی - او که اوویني دوی یو ټوټه

السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ (44) فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

اسمان نه راپرېوتونکی نو وائي دا وریځې دی جمع شوی - نو پرېږده دوی تر هغه چه یو ځائ شی ؤ هغه ورځ

الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ (45) يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ

خپلې سره چه دوی په کښې بې هوده شی - دا هغه ورځ ده چه فائده به ورنه کړی دوی لره فریب ؤ دوی هیڅ او نه به

يُنصَرُونَ (46) وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ

دوی سره امداد وشی - او یقیناً ظالمانو لره عذاب دے سوا ؤ عذاب ؤ دنیا نه - لیکن زیات ؤ دوی نه

لَا يَعْلَمُونَ (47) وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

نه پوهیږی - او صبر کوه حکم ؤ رب خپل ته یقیناً ته زمونږ مخې ته یې او پاکی بیانوه سره ؤ ثنا ؤ رب ستا ؤ

حِينَ تَقُومُ (48) وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ (49)

کله چه ته او دریږې - او ؤ شپې پاکی بیانوه ؤ الله او ورستو ؤ ستورو نه -

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ... وَسِتُّونَ آيَةً وَثَلَاثُ رُكُوعَاتٍ

(آیتونه ۶۲) شروع په نوم ؤ الله سره چه بې حده مهربان رحم لرونکې دے (اعداد نمواډ په) (رکوع ګانې ۳)

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ (1) مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ (2) وَمَا يَنطِقُ عَنِ

قسم دے په ستوری کله چه ډوب شی - چه نه دے ګمراه ملګرے ستاسو او نه دے بې لارے - او خبره نه کوی ؤ خپل

هم ؤ الله تعالیٰ ؤ وحدانیت اشاعت ده هم قولاً او هم فعلاً او ځما نځه او غیر ته هم
سله او ورکعتونه دی ؤ سحر ؤ ما نځه نه قبل یعنی فجر سنت هم ؤ دے تسبیح یو فرد دے
سله بعد اخلاص و قبل العبس په ترتیب قرآن کښې (۵۳) او په نزول کښې (۲۳) ده - مقصد ؤ سورت ؤ قیامت ؤ مسئلې نه روستو ؤ توحید مسئله چه لات او منات او عُزّیٰ په حاجتو کښې هڅ بلې بلکه حاجات صرف ؤ الله تعالیٰ نه غواړی او ملائک ؤ الله تعالیٰ لونړه نه دی یعنی په الله تعالیٰ ؤ زورآوره وانه زېږېږی او نه ورلی نه دی نو دوی هم هڅ بلې په حاجتو کښې ۱۲
سله واقسم ؤ پاره ؤ ګواهۍ دے یعنی څنګه چه ستوری راخیژی او بیا ډوبیږی نو دا خو ؤ جسم ؤ پرورش نظام دے نو رب العٰلمین په دربار کښې به ؤ روح ؤ پرورش ؤ پاره هم اعلیٰ نظام وی ځکه چه روح مقصود دی او جسم خو وسیله ده ؤ دین ؤ پاره نو ؤ دغه روح پرورش کیږی په رسول سره او صفه معصوم دے ۱۲
سله یعنی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دا قرآن ځکان نه نه جوړوی

عنه نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چه یو سړے په یو مجلس کښې کینی او هلته په ډیر نا ټینګې خبرې او کړی نو که دے پخوا ؤ پاسیدو نه او وائی: سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، نو دا به ورلې ؤ دغو خبرو کفاره شی (ترمذی)

ع ۲ / ۴

الْهَوٰى ﴿٣﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْىٌ يُّوْحٰى ﴿٤﴾ عَلَّمَهٗ شَدِيْدُ الْقُوٰى ﴿٥﴾ ذُوْ مِرَّةٍ

له خپل خواهش نه. دا نو ځو (هر) حکم دی چه لیږلے شي ورته. خودلے دے ده ته هغه سخت طاقت والا. زور والا

فَاسْتَوٰى ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ

نو برابر شو. او هغه وو په کناره د لګه. بیا نژدې شو نو ډیر نژدې شو. نو شه په مقدار د دوو

قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ﴿٩﴾ فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى ﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ

لیندو بلکه زیات نژدې. نو حکم را ولیږو الله خپل بنده ته څه چه هغه راولیږه. دروغ نه کړه زړه د هغه

مَا رَاٰى ﴿١١﴾ اَفَتُمٰرُوْنَهٗ عَلٰى مَا يَرٰى ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ﴿١٣﴾

څه چه هغه لیده. نو آیا جګړه کوئ تاسو د هغه سره په هغه شي کښې چه لیدلے ئې دے. او یقیناً لیدلے ئې دے دوباره هغه لره

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ﴿١٥﴾ اِذْ يَغْشَى

په نزد د سدرة المنتهى کښې. په نزد د هغه کښې جنت د آرام دے. کله چه پټه کړه

السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَاٰى مِنْ

سدرې لره هغه شي چه پټه ئې کړه. نه کږه شوه سترګه د هغه او نه اوښته د مقصود نه. یقیناً هغه اولیده دلیلونه

اٰيٰتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾ اَفَرَءَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾ وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ

د رب خپل لوئے. آیا تاسو اولیدل لات او عزٰی او مناة دریم

الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾ اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾ تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيْزٰى ﴿٢٢﴾

روستو. آیا تاسو لره نارینه دی او هغه لره زنانه. دا خو قسمت دے د تاوان

اِنْ هِىَ اِلَّآ اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ

دا خو صرف نومونه دی چه ایښودی دی تاسو او پلار نیکه ستاسو. نه دے رالیږلے الله تعالیٰ

بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ

په دے څه دلیل. دوی نه دی تابعداری کوی د اټکل او د هغه شي چه خواهش ئې نفسونه کوی

ئے دا احتمال نیشتے چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه به حیرت شوے وی. ۱۲ نو دا احتمال نیشتے چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جبرئیل علیه السلام لره نه پیژنی بلکه هغه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم خدمت له راغلے دے او په غیرو کښے ئے هغه لره نیولے دے او د سپینے سره ئے ګکولے دے نو سپانے ئے شتئله نه پیژنی. قاب قوسین عبارت دے د ډیر قرب نه د عربو دستور وو چه د دوه کسو به چه لوکوله نو خپلے لیندے به ئے یو ځائے کړے چه زمونږ دشمن یو شوه. ۱۲ نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه جبرئیل علیه السلام لیدو نو د هغه د زړه تسلی د ده چه دا ضرور جبرئیل علیه السلام دے. ۱۲ نبی کریم صلی الله علیه وسلم دوه ځله جبرئیل علیه السلام په خپل اصل صورت کښے لیدلے دے یو ځل په معراج کښے او بل ځل کله چه د چیلے نه واپس شو چه چیله وه په غار حرا کښے د اچیله روستو د نزول د اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ نه کله چه وحی بنده شوے وه. په دے لیده لو کښے د باری تعالیٰ لیدل پټ دی ۱۲ ۵ آرام کوی په کښے ملائک او ارواح د شهداء ۱۲ ۶ لیدلے وه جبرئیل علیه السلام لره په معراج کښے کله چه پټ کړی وو سدرے لره ډیر کو د سرو زرو والو پتنګانو یا ملائکو ۱۲ ۷ د نبی کریم صلی الله علیه وسلم سترګے د مقصود نه لګیدے او نه اوښتے ۱۲ ۸ لوئے لوئے ملائک د باری تعالیٰ د قدرت او د جلال نبی کریم صلی الله علیه وسلم اولیدل په معراج کښے چه خلق پوهه کړی چه په الله تعالیٰ خوک غالب نیشته او د حاجتونو د نو بندتو وایو ځائے دے ۱۲ ۹ د تمهید نه بعد او له دعوی راځی په مشت

ربیانه د ست ... نه، چه لات و غیره په حاجاتو کښې مدد کولې د حقو منت ... سره د دوی په لوي بادشاه نه ... وو د ...
و غوره چه ملائک په الله تعالی غالب نه دی ۱۲ ... وا ... د ... خلق ... چه ... ځو نو ... د حقو ...

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنْ رَّبِّهِمُ الْهُدٰى ۝ اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰى ۝

او یقیناً راغلې ده دوی ته د رب د دوی نه هدایت ۔ آیا انسان لره حقه ده هر هغه څیز چه خواهش ئې کوي!

فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُوْلٰى ۝ وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِى السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِىْ

نو خاص الله لره آخرت او دنیا ده ۔ او ډیر ملک دي په آسمانو نو کښې چه فائده نه ورکوي

شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ۝

سفارش د دوی د هیڅ شي ۔ مګر پس د هغې نه چه اذن او کړي الله د هغه چا ته چه خوښ شي او خوښ ئې کړي

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ۝

یقیناً هغه خلق چه ایمان نه راوړي په آخرت هغوی ږدي ملائکو لره نوم د زنانو ۔

وَمَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ ۚ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِىْ

او نیشته دوی لره په دې خبره هیڅ علم ۔ صرف تابعداري کوي د ګمان ۔ او یقیناً ګمان هیڅ نه بکار ورځي

مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ۝ فَاَعْرِضْ عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى ۥ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا

په حقه خبره کښې ۔ نو مخ واړوه د هغه چا نه چه مخ ئې اړولي دی د یاد زمونږ نه او نه غواړي صرف ژوند

الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۝ ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ ۭ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ

د دنیا ۔ دا ئې رسي د دوی پوهه ۔ یقیناً رب ستا ښه پوهه دی په هغه چا چه

ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۙ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ۝ وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ

غلط شي د لارې د الله نه او الله ښه پوهه دی په هغه چا چه لارې موندلې ده ۔ او خاص الله لره دي هغه ټول څیزونه

وَمَا فِى الْاَرْضِ ۙ لِيَجْزِىَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِىَ الَّذِيْنَ

چه په آسمانو نو کښې دي او هغه چه په زمکه کښې دي چه بدله ورکړي هغو لره چه بد کار ئې کړې په بد عمل د دوی او بدله ورکړي

اَحْسَنُوْا بِالْحُسْنٰى ۝ اَلَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا

هغو لره چه نیکي کړې به ښه ثواب سره ۔ کوم خلق چه ځان ساتي د لویو ګناهونو او د بې حیایۍ نه مګر واړه

کړي ۱۲ حاجتونه پرې ترینه
نو بیشکه کله به ئې د هغو په
شفاعت کښې حاجتونه د الله تعالی
نه غوښتل ژ ... وحی
لـه یعنې انسان چه ئې ته
حاجت روا والی یا ورته شفیع
غالب والی نو دغه ئې کړي
دا خبره غلطه ده نو ... د
دوی د پوره غو سره نکي
لـه نو حاجات د خدای الله
نه غوا ړي چه د دنیا او د
آخرت مالک دی نه بل
حاجت روا څوک او نه به
دغه څوک غالب شي ۔ و ... ت
... د دوی په دغو سره
... ۱۲ لـه د دوی په دغو
سره تعلق لري چه په الله
تعالی څوک غالب نیشته
لـه واستې ده د پاره
د نبي کریم صلی الله علیه
وسلم او زور نه ده د
پاره د مشرکینو ۱۲
لـه دا بیان دی د توحید
چه د هر څه مالک دی
نو حاجتونه د هغه نه
غواړی او په هغه څوک
غالب نیشته ۱۲ ۱۲
لـه د دې تعلق دی
د : بِمَنْ ضَلَّ : سره ۱۲
لـه د دې تعلق دی
د : بِمَنِ اهْتَدٰى : سره ۱۲

او ذیو قریشو حال دے چه حقه لږ بیان د حق اوکړی وبیا حقه بس کړه ۱۲ ۳۲ سے وا بیان د صحف ابراهیم علیه السلام

اللَّمَمَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۚ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ

گناه وړو نه ۔ یقیناً رب ستا ډیره بخښنه ده ۔ حقه ښه پوهیږی په تاسو کله چه ئې پیدا کړی

الْأَرْضِ وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ ۖ فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ ۖ

تاسو د زمکے نه او کله چه تاسو بچی وئ په گیډو د میندو ستاسو کښے نو مه پاکوئ نفسونه خپل

هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ۝ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ ۝ وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَ

حقه ښه پوهیږی په هغه چا چه تقوی کړه د شرک نه ۔ آیا ولیده تا هغه چه واپس شو او ورکړے ئې لږ حق د توحید

أَكْدَىٰ ۝ أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ۝ أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي

او بیا منع شو ۔ آیا حقه سره علم د غیب دے نو دے ګوری ۔ او یا نه دے خبر په هغه شی چه په

صُحُفِ مُوسَىٰ ۝ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ۝ أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ

صحیفو د موسی کښے ۔ او د ابراهیم کښے چه حقه پوره کړے وو عهد خپل ۔ چه نه شی پورته کولے یو پورته

أُخْرَىٰ ۝ وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۝ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ

کوونکے بوج د بل چا ۔ او یقیناً نشته د انسان دپاره مگر د کوشش خپل نه ۔ او کوشش د ده به ووینی ته او خودلے

يُرَىٰ ۝ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ۝ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ۝ وَ

شی ۔ بیا به ورته ورکړے شی بدله پوره ۔ او یقیناً رب ستا ته واپسی ده ۔ او

أَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ۝ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۝ وَأَنَّهُ خَلَقَ

یقیناً خندول کوی او ژړول کوی ۔ او حقه مړه کول او ژوندی کول کوی ۔ او الله پیدا کړی دی

الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝ مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ۝ وَأَنَّ عَلَيْهِ

جوړے دوه نر او ماده ۔ د نطفے نه کله چه او څڅولے شی په رحم کښے ۔ او په الله پیدا کول

النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ۝ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ۝ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ

د دی دوباره ۔ او الله غنی کوی او خزانے ورکوی ۔ او حقه رب د

ترجزا وال وفی پورے دے
دوستو د والمؤتفکة بیان
خوه قوم د لوط علیه السلام
دے ۱۲ ۳۲ سے وا د ما سعی:
مراد ایمان دے لویے د
ایمان نه چه نه صحیح ذاته
نه رسی ۔ رفا لکه د
معتزله ایصال ثواب
مالی او بدنی دواړه منی
او احناف دواړه منی
او شوافعه صرف مالی منی
رفا لکه ده په ایصال ثواب
کښے محتاج حقه شوک د
چا ته چه دے ثواب بخی
لکه مور او پلار چه سرے د
وی او سرے ورپسے خیرات
کوی او په تقرب کښے دا
سړے پخپله محتاج دے
لکه یو نیک بنده ته
ثواب بخل محتاجوا سړے
مثال کمزری د دے دا سے
مثال دے لکه یو غریب
ته خیرات ورکول محتاج
حقه غریب وی او که یو
رئیس ته څوک یا رشوت
ورکوی نو محتاج دے
پخپله وی ۱۲ ۱۲

ربع

له د ارم دوه قامونه وو عاد اول او عاد ثاني - د عاد اولٰى ورور هود عليه السلام وو او د عاد ثانيه يا ثمود پيغمبر صالح عليه السلام وو ٢ سكه دا زور نه دوه سته دا ق سوره ماحصل دا دى چه بعد از عرفه د الله تعالٰى كوئى نه د كل ما سوى الله ٢ سكه بعد الطارق وقيل حق ٢ په ترتيب قرآن كښې رجم ٥٣ او ٥٤ ز

الشِّعْرٰى ﴿٤٩﴾ وَاَنَّهٗۤ اَهْلَكَ عَادَا لْاُوْلٰى ﴿٥٠﴾ وَثَمُوْدَا۟ فَمَاۤ اَبْقٰى ﴿٥١﴾ وَقَوْمَ

شعرى دے - او دا چه هلاك كړيدى عاديان ولنى - او ثموديان نو باقى ئے كړل - او قوم د

نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْغٰى ﴿٥٢﴾ وَالْمُؤْتَفِكَةَ

نوح له مخوا - يقينا دوى ظالمان او شريان وو - او اړولى شوى كلى هغه

اَهْوٰى ﴿٥٣﴾ فَغَشّٰىهَا مَا غَشّٰى ﴿٥٤﴾ فَبِاَىِّ اٰلَآءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٥﴾ هٰذَا

راتاو كړل - نو پټه كړه هغه لره هغه شى چه پټ كړه - نو په كوم نعمتونو د رب ستا شك كوې - دا دے

نَذِيْرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْاُوْلٰى ﴿٥٦﴾ اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ

ويرونكى د ويرونكو - نزدے دے قيامت - نيشته هغے لره سوا د الله نه

اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾ اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيْثِ تَعْجَبُوْنَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُوْنَ وَ

ښكاره كوونكے - آيا د دے خبرے نه تاسو تعجب كوئ - او خاندئ او

لَا تَبْكُوْنَ ﴿٦٠﴾ وَاَنْتُمْ سٰمِدُوْنَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوْا ۩ ﴿٦٢﴾

نه ژاړئ - او تاسو غافل يئ - نو سجده او كړئ هغه ته او د هغه عبادت كوئ -

(٥٤) سُوْرَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَفِيْهَا ثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

(آيتونه ٥٥) شروع په نوم د الله چه ډير مهربان او رحم ئے خورى دے راشروع د قمرا پړئ (ركوعگانے ٣)

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَاِنْ يَّرَوْا اٰيَةً يُّعْرِضُوْا وَيَقُوْلُوْا

نزدے شو قيامت او څيرے شوه سپوږمۍ - او كه دوى اووينى يوه نخښه نو مخ اړوى او وائى چه دا

سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُوْا وَاتَّبَعُوْۤا اَهْوَآءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾

جادو دے هميشه - او دروغجن ئے اوګڼل او تابعدارى ئے وكړه د خپلو خواهشاتو او هر خبره مقرره په يو وخت كښے

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنَ الْاَنْۢبَآءِ مَا فِيْهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌۢ بَالِغَةٌ فَمَا

او يقينا راغلى دى دوى ته د واقعاتو نه هغه چه په هغے كښے زورنه دے - چه عقل ته كامل دى نو فائده نه

پس نزول كښې ... د سورت، ويلے دي چه كوم خبره چه حاجت نه صرف د الله تعالٰى نه غواړى نه د بل چا نه - د حاجت غوښتل صرف د الله تعالٰى نه غوښتل دى چه: اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ يعنى خالق صرف حق تعالٰى دے نو حاجات پوره كوونكے هم صرف الله تعالٰى دے نه كل ما سوى الله ٢ سكه دا زور نه دوه كار فرانو ته د وعيش كريم صلى الله عليه وسلم او دے كروشتونے ئے نو څيرے كړه موجود لره سپوږمۍ نو نبى كريم صلى الله عليه وسلم ورته اشاره اوكړه او هغه څيرے شوه په تاريخ كښے

ركوع ٢ ١٠

دى راجع ماليا ردا و قعه او ليدله نو هغه مسلمان شو او دا معجزه ئے اوليده او نه روستو هم څښ كسان مسلمان شو ورنه په دوى به عذاب راغلے وے ځكه چه دا سنت الله ده چه معجزه ورښوده او اونه منى نو عذاب راځى - (فائده) انشقاق د قمر د الله تعالٰى د قدرت او د وحدانيت دليل دے او هم دا رنګے د ثبوت د قيامت دليل دے چه الله تعالٰى د ټولے خلق دوباره پيدا كولے شى او دا رنګے د نبى كريم صلى الله عليه وسلم د رسالت دليل دے چه دا لويه معجزه ده د نبى كريم صلى الله عليه وسلم ٢ سكه هر كار لره وخت مقرر دے نو د دوى د عذاب د پاره هم وخت مقرر دے ٢

له ۵ ده تعلق وسره د قبرونو نه وستو پورے یعنی دوی به راوځی د قبرونو نه کله چه بلونکی بلنه کوی ... په قیامت کښی منتشره وی

تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ ﴿٦﴾

درکوه ویرول - نو مخ واړوه ته د دوی نه په ورځ چه بلنه به وکړی بلونکی یو شی نااشنا ته

خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ

عاجز به وی نظرونه د دوی راوځی به د قبرونو نه ګویا دوی ملخان دی

مُّنتَشِرٌ ﴿٧﴾ مُّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

لوارو شوی - منډې به وهی بلونکی ته - وائی به کافران چه دا سخته ورځ ده -

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

دروغجن کړه دوی نه مخکښې قوم د نوح نو دروغجن کړه بنده زمونږ او وئیل دا لیونے دے او ورټله شو دے

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ

نو وغوښتو دعا رب خپل ته چه زه عاجز شوم بدل واخله نو واپیرتمو دروازې د اسمان په اوبو

مُّنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ

بهیدونکو سره - او مونږ جاری کړه د زمکې نه چینې نو یو ځائے شوې اوبه په یو کار باندې چه مقرر شوے

قُدِرَ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً

وه - او سوار مو کړو هغه په تختو او میخونو والا جهاز باندې - چه روان وه د وړاندې زمونږ - د بدله ورکولو

لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾ وَلَقَد تَّرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ

د هغه چا چه بے قدره شوے وه - او مونږ پریخودو هغه لره نښه آیا شته څوک سوچ کوونکی - نو څنګه وه

كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن

عذاب زما او ویرول زما - او مونږ آسان کړے دے قرآن د پوهیدو د پاره نو آیا څوک شته سوچ

مُّدَّكِرٍ ﴿١٧﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا

کوونکے - دروغجن کړه عاد نو څنګه وه عذاب زما او ویرول زما یقیناً مونږ ولیږه په

کښې منتشره وی یعنی په دې زمانه چه په دنیا کښې دوی د ...خبرو منکر دی چه دوی پسې ... رسیدلی وی ... د عذاب نو دنیا او ... شے یعنی پیریانو ورته ... سوی وے یعنی ... دی ... شی یا پیریانو ... شی کله چه په دوی تکلیف راشی او هغه دعا او کړه نو په قوم خلاف ... راغی اوبی کړو ... په سختۍ کښې دا دعا کوله: حَسْبُنَا اللّٰهُ ... قَوْمِي لَا يَعْلَمُونَ ... شے چه هغه کت ... د قوم د نوح علیه السلام ... شے یعنی دغه ... معجزه نه وه ... اسباب نه وو ... شے چه ... کوی نو د ... بیرغ - او چه اتباع کوی د حق نو ... شی او ... نو نه وه د عذاب کوونکیا -

سلے وخت ورځ بد وه دغه وخت د عذاب دپاره، په ورځ کښې او س بد وائی نیشته ښی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی بد فال اسلام کښې
نیشته او ښه فال شته مثلاً یو سړی په سفر ځی او د خپل ځان دپاره ښه فال نیسی نو د دې فال په ذریعه به کامیاب شم وغیره شان

عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنزِعُ النَّاسَ

دوی باندې هوا سخته په بد دوره ورځ کښې چه لاړه - چه راویسته یې خلق

كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾ وَ

ګویا دوی ونې د کجورو دی ویستو شوی دی - نو څنګه وه عذاب زما او ویره ورکول زما - او

لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

یقیناً ما آسان کړی دی قرآن د پوهې دپاره نو آیا شته سوچ کوونکی - دروغژن کړه ثمود یا نو ویره ورکوونکی

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَأُلْقِيَ

لره - نو دوی اووې آیا د یو بشر زمونږ نه تابعداری او کړو یقیناً مونږ دغه وخت به غلطۍ او لیونتوب کښې یو -

الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِن بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ

آیا ملاؤ شو وحی د ده ته د مینځ زمونږ نه بلکه دی دروغژن او متکبر دی - پوهه به شی صباح چه څوک دی دروغژن

الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ﴿٢٦﴾ إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ

متکبر - مونږ رالیږو اوښه د دوی دپاره د امتحان د دوی نو انتظار کوه د دوی ته

وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾ وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾

او صبر کوه - او خبر کړه دوی چه اوبه د قسمت دی په مینځ د دوی کښې هر وار ته رسیدل مناسب دی -

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾

نو دوی آواز اوکړو ملګري خپل ته نو هغه لاس اوږد کړو توره نو زخمي کړه نو څنګه وه عذاب زما او ویره ورکول زما

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾

مونږ اولیږله په دوی باندې یو آواز نو شول دوی پشان د غنو ماتو د چاردیوال کوونکی -

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ

او ما آسان کړی دی قرآن د پوهې دپاره نو آیا شته سوچ کوونکی؟ - دروغژن کړه قوم د لوط

په تاریخو کښې هم بد ورځ
نیشته البته ځینې ورځې
دی لکه جمعه او زیارت او
دوشنبه او رمضان ١٢
سے دا ورځ نحوسه ده ١٢
ځکه چه په دې وخت کښې دغو ته
عذاب کښې ١٢ ځکه چه د ښکاریدو
نه ثابتیږی چه کله او به
کښې دی نو خلق به وار کوی
رفائده) د ثمود یا نو
قصه چه په قرآن او حدیث
کښې او شی او د صفت تکبیر
له وی نو ځکه حکم زمونږ
دپاره هم دی ١٢
سے بیا ځی چه د څښلو د ال
نه او ځی او هغه ځای څوک
چار و کړی او هغه څوک
جمع شی نو دوی د ښسے
ذره ذره شو ١٢
سے د کوم مقصود دپاره
چه قرآن د نیا ته راغلی دی
په هغه ځای هیڅ پوهیږی
باقی شو د قرآن نو ادهن
او اسرار هغه لو ځوک
سرته نه شی رسولی رفائده)
د اسرار ولو چه کتب با قرآن
دی بیا د بخاری تراجم
وی بیا د مثنوی انتقالات
وی ١٢ سے دا شلو ره
نو نه ده د عذاب د دنیا
یعنی د لوط علیه السلام
قوم چه خلاف کړو د حق
نه نو څنګه هلاک شو
نو هغې به مخالفین هلاکیږی
نو مخالفین دی ځان د
خلاف نه بچ کړی ورنه عذاب وخت دی راځي ١٢

بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ ۖ نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾
ویرونکو لره۔ بېشکه مونږ ولېږله په دوی باندې کاڼي وریدونکي مګر آل د لوط۔ مونږ بچ کړه دوی په ګهیځ کښې
نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ أَنذَرَهُم
په فضل خپل سره۔ همدغسې بدله ورکوو هغه چاته چې شکر کوي۔ او یقیناً ویرولي وو هغه دوی لره
بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا
د نیولو زمونږ نو شک وکړو دوی په ویرولو۔ او یقیناً مطالبه وکړه د هغه نه د میلمنو د هغه نو ړانده کړې
أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ
سترګې ددوی نو اوڅکئ عذاب زما او ویرول زما۔ او یقیناً راغی په دوی سحر وختي عذاب
مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ
همیشه۔ نو اوڅکئ عذاب زما او ویرول زما۔ او یقیناً آسان کړې دے مونږ قرآن د پوهې دپاره
فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا
نو ایا شته سوچ کوونکے۔ او یقیناً راغلل خاندان د فرعون ته ویرونکي۔ نو دوی دروغ وګڼل ایتونه زمونږ ټول
فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾ أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُم
نو ونیول هغوي لره په نیولو د زورور قدرت والا سره۔ آیا کافران ستاسو غوره دي د دغو کسانو نه یا ستاسو لره
بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيُهْزَمُ
خلاصے دے په کتابونو کښې۔ آیا وائي دوی چې مونږ ټول بدله اخستونکي یو۔ زر به شکست ورکړے شي ډله
الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ
دوي ته او واپس به کړي دوی شاګانې۔ بلکه قیامت د دوی د وعدې وخت دے او قیامت سخت دے
وَأَمَرُّ ﴿٤٦﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي
او ترخه دے۔ یقیناً مجرمان په غلطۍ او لیونتوب کښې دي۔ کله چې دوی را کښلے شي په

۱ بچ او د عذاب نه کیدو په فضل د الله تعالیٰ سره په عمل سره نه کیږي نو بچ کیدے بشه عمل خو د الله تعالیٰ فضل واجب اشکر وے
۲ پنځمه نونه دوه
۳ موسیٰ علیه السلام وهارون علیه السلام او نور معجزے
۴ دا بیان د اهل مکه وے
۵ یعني د دنیوی عذاب خه دے
۶ دا د عذاب د آخرت بیان دے
۷ هم به لرے دي او هم لیونو د قابل دي د هدایت

ع

ــه ــه خصوصیت او ده موږ ته سورت ده یعنی حاجتونه د غیر الله نه مه غواړئ بلکه د الله نه یې غواړئ چې طاقت ورد او خالق هم دی
شته واقعات ابیا ده دنیا بیان دي — سبحانه الله تعالی په ...

النَّارِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ ؕ ذُوْقُوْا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ اِنَّا كُلَّ شَیْءٍ خَلَقْنٰهُ

او رکښل به شي په مخونو خپلو باندې — څکئ مزه د دوزخ — یقیناً موږ هر شی پیدا کړی دی په

بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ وَ مَاۤ اَمْرُنَاۤ اِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍۭ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَ لَقَدْ اَهْلَكْنَاۤ

اندازه سره — او نه دی حکم زموږ مګر یو ځل لکه رپ د سترګو — او یقیناً موږ هلاک کړي دي

اَشْیَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿٥١﴾ وَ كُلُّ شَیْءٍ فَعَلُوْهُ فِی الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَ

امثال ستاسو نو آیا شته سوچ کوونکی — او هر شی چې دوی کړی دی ثبت دی په کتابونو کې — او

كُلُّ صَغِیْرٍ وَّ كَبِیْرٍ مُّسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾ اِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِیْ جَنّٰتٍ وَّ نَهَرٍ ﴿٥٤﴾

هر وړوکی او لوی لیک دی — یقیناً متقیان به په جنتونو او په ویالو کې وي —

فِیْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِیْكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

په ځای د رښتیا کې په نزد د باچا طاقت والا —

(٥٥) سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ مَدَنِیَّةٌ (٩٧) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَ سَبْعُوْنَ اٰیَةً وَّ ثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

ایتونه (٧٨) | خاص په نوم د الله سره چې ډیر مهربان رحم کوونکی دی (امداد غواړم) | رکوع (٣)

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَیَانَ ﴿٤﴾

مهربان باچا — ښودلی یې دی قرآن — پیدا کړی یې دی انسان — ښودلی یې دی بیان ورته —

اَلشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَّ النَّجْمُ وَ الشَّجَرُ یَسْجُدٰنِ ﴿٦﴾ وَ السَّمَآءَ

لمر او سپوږمۍ روان دي په حساب سره — او بوټي او ونې تابعداري کوي — او آسمان لوړ کړی

رَفَعَهَا وَ وَضَعَ الْمِیْزَانَ ﴿٧﴾ اَلَّا تَطْغَوْا فِی الْمِیْزَانِ ﴿٨﴾ وَ اَقِیْمُوا

یې دی او ایښې یې ده تله — چې زیاتی مه کوئ په تله کې — او برابر کړئ

الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَ لَا تُخْسِرُوا الْمِیْزَانَ ﴿٩﴾ وَ الْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ﴿١٠﴾

تول په انصاف سره او مه کموئ تله — او ځمکه غوړولې ده دا ځمکه د پاره د خلقو

چې دا به کیږي د دوزخ ... شته د زیږیدو ... شد
په ... او قبل الدهر
په ترتیب قرآن کې (٥٥) او
په نزول کې (٩٧) دی
مشهور سورت دی په دې
سورت کې دی مضمونونه
وي (١) دلائل (٢) تخویف (٣)
بشارت — برکتونه او غیره
شرح د الله تعالی په نوم کې
دی ... الله تعالی لوی
او د لوی کرم والا دی نو
په خوراک د نوم یې حاجتونه
کیږي ... د هغه
کیږي ... او غیر الله د هیڅ
کار نه دی ... اول
دلیل د عقلي دپاره دی
په برکات ... صرف الله
دی او د هغه په نوم کې بر
دی ... قرآن ...
د لوی برکت ... کتاب
ښودلی دی ... دویم
دلیل دی چې د ... پیدا ...
او ... خپل ... دی
دا د الله کار دی ...
شته دریم دلیل دی چې
او ... سپوږمۍ او
بوټي آسمان او ځمکه او په
ځمکه کې میوې او کجورې
... والا چې میوه ... نه
شي او دانې په بوس کې دي
چې ... نه شي ... کار
د ... برکات دي ...
شته په ظاهري تله کې
نقصان مه کوئ او په تله او په تول کې هم نقصان مه کوئ چې ته ګټه وي یا وزن کم وي نو ...عقل هم تله ده نو ستاسو
د عقل نه کار واخلئ او غیر الله چې د هیڅ کار نه دی په حاجتونو کې مه بلئ

له ختوم دلیل دے او شپږم دلیل دے (فائده) یو مشرق د اوړی او بل د ژمی دی او د غربه هم دغه شان دوه دی
مشرق دے نور یو مشارق او مغارب معارج. ځکه صحیح شو. او ه اتول یو مشرق او یو مغرب دے نور یه د مشرق

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ

په دغه کښې میوه ده او کجوره لرونکې د غلافونو ده او دانې دي بوس والا او

وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ

خوشبوداره ګلونه دی - نو کوم نعمت د رب خپل تاسو دواړه دروغ ګڼئ - پیدا کړی دے انسان د

صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾ فَبِأَيِّ

ګړنګیدونکې خاورې په شان د کوزې - او پیدا کړی یې پیړی د لمبې د اور نه - نو کوم نعمتونه د

آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبِأَيِّ

رب خپل تاسو دواړه دروغ ګڼئ - رب د مشرقینو او رب د مغربینو دے - نو کوم نعمتونه

آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ

د رب خپل تاسو دروغ ګڼئ - هغه یو ځائے کړی دی دوه دریابونه - د دوی په مینځ کښې پرده ده

لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ

چې یو بل زیاتے نه کوی - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو دروغ ګڼئ - راوځی د هغوی نه لوئے ملغلرے او

وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ

وړے ملغلرے - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو دروغ ګڼئ - او د هغه لره جهازونه دی اوچت په

فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ

دریاب کښې په شان د غرونو - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو دروغ ګڼئ - هر څه چې په زمکه دی

عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبِأَيِّ

فنا کیدونکی دی او باقی به شی ذات د رب ستا چې د لوئی او د کرم والا دے - نو کوم نعمتونه

آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾ يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ

د رب خپل تاسو دروغ ګڼئ - سوال کوی د هغه نه هغه څوک چې په آسمانونو او په زمکه کښې دی هره ورځ

او مغرب (مزمل ۹) ځکه صحیح شو. ۱۳ دا
شپږم دلیل دے دوه
دریابونه دی یو خوږ او
بل ترخ او په یو بل کښې
سرایت نه کوی دا خوږه
لوئے برکت دے د الله تعالیٰ
ځکه د ترخ نه ملغلرے
را اوځی ۱۳ ۵ ځکه دا
اووم دلیل دے ۱۳
ځکه دا اتم دلیل دے
ځکه دا نهم دلیل دے
هر څه د الله تعالیٰ نه
سوال کوی یا په ژبه
یا په ژبان حال سره
هغه وخت په احوالو او سخا
کښې فرق دے ۱۳
(فائده) دا تکرار په نظم
او نثر د عربو کښې منقول
دے او هم په غیر عربو
کښې - او تکرار صرف په
لفظ کښې دے نه په
معنیٰ کښې ۱۳
(فائده) پیریانو نبی کریم
صلی الله علیه وسلم له
جواب ورکاوه په لیلة
الجن کښې هر ځل به
چې نبی کریم صلی الله علیه
وسلم اوویل: فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ: لَا بِشَيْءٍ مِنْ
نِعَمِكَ رَبَّنَا نُكَذِّبُ فَلَكَ
الْحَمْدُ، نو دا ویل
مستحب دی ۱۳

ع ۱

ـله ترا وسه دلائل وو په دعوی باندے اوس د عذاب بیان دے د پاره د نه منونکو د دعوے (فائده) بیان د عذاب نعمت دے د پاره د مؤمنانو ځکه دعقیب د دشمن لوے نعمت دے او بل مسلمانانو ته د اسے او د عذاب نه بچ کیدل لو ډیر لوے نعمت دے

هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ

هغه په تصرف کښے دے۔ نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - زه قصد او کوم د محاسبت ستاسو

الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ

اے دوو ډلو۔ نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - اے ټولګه پیریانو او د انسانانو

إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا

که طاقت وی ستاسو چه او ځئ تاسو د اطرافو د آسمانو او د زمکے نه نو او ځئ -

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾ يُرْسَلُ

وتلے نشئ بے د طاقت نه - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - رالیږلے شی

عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ

په تاسو لمبے د اور - او دوبلے تانبه نو تاسو به د ځان بدله نشئ اخستے - نو کوم نعمتونه د

رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

رب خپل تاسو نه منئ - نو کله چه څیرے شی آسمان نو شی به سور پشان د پوزے -

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ

نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - نو په دغه وخت به سوال نشی کولے د ګناه د هغه د انسان

وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ

او د پیری نه - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - پیژندے به شی مجرمان په

بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا

علاموُ د هغو سره نو او به نیوے شی د تندی او د قدمونو نه - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو

تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ

نه منئ - دا هغه جهنم دے چه نه منلو ده لره مجرمانو - ګرځی به په مینځ د

سوال به نشی کیده دے د انسان او د پیری نه د ګناه د هغه (فائده) سوال به د ځان د پوهیدو د پاره نشی کیده دے ځکه چه الله تعالی پوهه دے او که سوال کیږی نو هغه به د زورنے د پاره وی لکه لنسئلنهم اجمعین ۱۲

ته چه به د هغو تورا وستر ګے به د هغو شنے وی لکه د مسلمانانو مخونه به سپین وی او دس د وجه نه نو ځکه به دوی پیژندے شی ۱۲

ته یو ملائکه به د سر نه او پښو نه به نیسی او دوزخ ته به ئے ارتاو کړی. تائید: انی فی جهنم ق ۱۲

وقف لازم

بینها و بین حمیم ان ۴۴ فبای الاء ربکما تکذبن ۴۵ ولمن خاف

جهنم او په منځ د ګرمو اوبو کښے - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - او د هغه چا د پاره چه ویریږی

مقام ربه جنتن ۴۶ فبای الاء ربکما تکذبن ۴۷ ذواتا افنان ۴۸

د اودریدو نه په وړاندے د رب خپل کښے باغونه دی قسم قسم - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ؛ هغو د ډیرو

فبای الاء ربکما تکذبن ۴۹ فیهما عینن تجرین ۵۰ فبای الاء

نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - په هغو کښے چینے دی بهیدونکے - نو کوم نعمتونه د

ربکما تکذبن ۵۱ فیهما من کل فاکهة زوجن ۵۲ فبای الاء

رب خپل تاسو نه منئ - په هغو کښے د هر قسم میوونه په اقسام دی - نو کوم نعمتونه د

ربکما تکذبن ۵۳ متکئین علی فرش بطائنها من استبرق

رب خپل تاسو نه منئ - تکیه به وهی لګولے وی په فرشونو باندے چه استر به ئے د دیباج د ریښمو وی -

وجنا الجنتین دان ۵۴ فبای الاء ربکما تکذبن ۵۵ فیهن

او شوکوله د میوو د دغو باغونو به نژدے وی - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - په هغو کښے به

قصرت الطرف لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان ۵۶ فبای

ښکاره کتونکے ښځے وی چه نه به وی لګولے شوے ورسره انسان او دوئ نه اول او نه پیری - نو کوم نعمتونه

الاء ربکما تکذبن ۵۷ کانهن الیاقوت والمرجان ۵۸ فبای

د رب خپل تاسو نه منئ - ګویا هغوی یاقوت او مرجان دی - نو کوم نعمتونه

الاء ربکما تکذبن ۵۹ هل جزاء الاحسان الا الاحسان ۶۰ فبای

د رب خپل تاسو نه منئ - ضرور جزا د احسان احسان دے - نو کوم

الاء ربکما تکذبن ۶۱ ومن دونهما جنتن ۶۲ فبای الاء ربکما

نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - او سوا د دوی نه نور دوه قسم باغونه دی - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو

ع ۱۲

۱ دا د مومنانو د پاره زیبت دے او د ریم معنی دے د دے سورت اول ولامن خاف تخویف ابنیا زیرے

۲ مثلا د مالونو به اقسام وی ۱۲

۳ په دنیا کښے دستور دے چه د استر به قیمته تور کے وی او په جنت به لاندنے بانده قیمتی توکی وی ۱۲

۴ په صفائی کښے او په بیښ قیمتی کښے به هغوی پشان د یاقوتو او د مرجان وی ۱۲

۵ هغوی په دنیا کښے اخلاص کړے وه شو نو اوس عنت هغوی ته د هغه کیږی نو مولا ورسره مهربانی اوکړه ۱۲

۶ دا د نیکانو د پاره دی او اول قسم د مقربینو د پاره دی ۱۲

(یا الله زمونږ ئے نصیب کړے)

له قسم قسم چینې به بهیږي وي ۱۲ ئے خوږې به لې حم بنه وي او شکل به يې حم بنه وي ۱۲ ئے معلومه شوه چه ستر بنه شي وه ۱۲

تُكَذِّبٰنِ ﴿٦٣﴾ مُدْهَآمَّتٰنِ ﴿٦٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٦٥﴾ فِيْهِمَا

زرغونې تک شنه - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - په هغو دواړو کښې

عَيْنٰنِ نَضَّاخَتٰنِ ﴿٦٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٦٧﴾ فِيْهِمَا فَاكِهَةٌ

چینې دي جوش وهونکې - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - په هغو کښې میوې

وَّنَخْلٌ وَّرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٦٩﴾ فِيْهِنَّ خَيْرٰتٌ

او کجورې او انار دي - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - په هغو کښې ښې ښائسته

حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧١﴾ حُوْرٌ مَّقْصُوْرٰتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

ښکلې دي - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - حورې دي په ستر په خیمو کښې -

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٣﴾ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَ

نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - نه به وي رسیدلي هغو ته انسان مخوا د هغو نه او نه

لَا جَآنٌّ ﴿٧٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٥﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى رَفْرَفٍ

پیریان - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ - تکیه به لګولې وي په ورو شنو

خُضْرٍ وَّعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٧﴾

او په قالینو ښو ښائسته و باندې - نو کوم نعمتونه د رب خپل تاسو نه منئ -

تَبٰرَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلٰلِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

برکتي دی نوم د رب ستا چه خاوند د لويئ او د سخا دے -

سُوْرَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتٌّ وَّتِسْعُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت واقعه مکي دے په دے (۹۶) آیتونه دي او درې رکوع ګانې دي -

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے (امداد غواړم)

له قسم قسم چینې به بهیږي وي ۱۲ ئے چه ستر بنه شي وه ۱۲

ئے عبقري ځای یا نو بناردے بنه شي هغه ته منسوب کیږي ۱۲

ئے دا دوا په وجه اري شو ویم نمبر دي ۱۲

ئے دا د سورت اصلي مقصد دے ۱۲

ھے بعد طٰه وقبل الشعراء - په ترتیب قرآن کښې (۵۶) او په نزول کښې (۴۶) دے - مقصد د سورت: برکات خاص په نوم د الله تعالیٰ کښې دي حکم چه هغه الله ذو الجلال والاکرام دے نو ویل چاهیه نوم کښې برکت نیشته حکم چه بل څوک ذو الجلال والاکرام نه دے نو چه حاجتونه غواړئ نو صرف نوم د الله تعالیٰ اخلئ نه نوم د بل ما سوی الله - فسبح باسم ربك العظيم ۱۲ ۱۲ ۱۲

ع ۳

لے دا د قیامت بیان دے ۱۲ ۲ے خکته کوونکې ده بد نولره او پورته کوونکې ده نېکانو لره ۱۲ ۳ے دا لسه واقعات بند دي چه به بیان کړی شي نه راځي ۱۲ ۴ے دا قسم اول دے ۱۲ ۵ے دا قسم ثاني دے ۱۲ ۶ے دا قسم ثالث

وهغو مخکښې کېدونکي په کالاتو علمیو عملیو کښې مخکښې کېدونکي وي قرب الهي ته ۱۲ ۷ے دا بیان د حال د قسم ثالث دے ۱۲ ۸ے د حضرت پیغمبر اول کښې مقربین به زیات وي او په آخر کښې به کم وي ځکه چه په اول د حضرت کښې صحابیات د ښې تاره وي بیا ئې روستو اشر کیږي ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۹ے په زرو به او د لړ شوي وي یعنې د میزري په ځائي به تیله وي د سرو زرو ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۰ے چه زړه به نه کیږي ۱۱ے لاستے او مخوکه د پیالے نه وي او را غولی وي ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲ے دا بریق لاستے او مخوکه وي ۱۲ ۱۲ ۱۳ے دا پیاله ده خو غوره ده ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۴ے د سر درد به نه راځي د دغو شرابو نه د دنیا د شرابو نه په سر درد راځي رفاتکه ده ؛ څوک چه د دنیا شراب او سکي نو هغه به محروم شي د شرابو د جنت نه ۱۲ زالله د جنت شراب زمونږ نصیب کړه

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ۝ خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ۝

کله چه پېښه شي پېښېدونکې - نشته په پېښېدو د هغې کښې دروغ - ښکته کوونکې ده او پورته کوونکې ده

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ۝ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ۝ فَكَانَتْ هَبَاءً

کله چه او خوځولې شي زمکه په زلزلې سره - او مېده شي غرونه ذره ذره - نو شي به د وړو الوزو لې

مُّنبَثًّا ۝ وَكُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۝ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ

شوې - او شئ به تاسو اقسام درې - نو د ښي طرف والا - څه ښه دي د ښي لا

الْمَيْمَنَةِ ۝ وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۝ وَالسَّابِقُونَ

طرف والا - او د ګس طرف والا - څه ناکاره دي د ګس طرف والا - او مخکښې کېدونکي خو

السَّابِقُونَ ۝ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۝ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝ ثُلَّةٌ مِّنَ

مخکښې دي - دوی مقرب دي - په جنتونو د نعمت کښې به وي - ډېره جماعت به وي

الْأَوَّلِينَ ۝ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۝ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ۝ مُّتَّكِئِينَ

د اولینو نه - او کم به وي د وروستنو نه - په تختونو جړاو باندې به وي - تکیه به لګولې وي

عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۝ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ۝ بِأَكْوَابٍ

په هغو باندې مخامخ - ګرځي به د هغوی په خدمت کښې هلکان همېشه - پیالې

وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ۝ لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ۝

او کوزې - او کاسې د شرابو - چه نه به خوږیږي سر د هغوی او نه به لالې خبرې کوي

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ۝ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ۝ وَ

او میوه هغه چه دوی خوښ غوره کوي - او غوښه د هغه مارغه چه دوی ورته زړه کیږي - او دوی

حُورٌ عِينٌ ۝ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ۝ جَزَاءً بِمَا كَانُوا

لره حورې غټ سترګې - پشان د پټ ملغلرو - دا جزا ده د عمل د دوی -

ـلـه دا بیان د حال د جماعت اول دے ۱۲ ـسـه د دنیا به بیو وکښے نیغ وو ۱۲ ـسـه دا کہ بیان د حال تود دویم جماعت دے ۱۲ ـعـه عملنامه به ورته په ښی لاس ملاویږی ۱۲ ـعـه حکمه نبی کریم صلی الله علیه وسلم به وخت د دوښیل

يَعْمَلُونَ ۝٢٤ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ۝٢٥ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا

- نه به اوری به جنت کښے بے فایده خبرے او نه د گناه خبرے - مگر خبرے د جو پرخت

سَلَامًا ۝٢٦ وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ۙ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝٢٧ فِي سِدْرٍ

بے - او د ښی طرف خلق - څه ښه دی د ښی طرف والا - په بیرو بے ضعو کښے

مَخْضُودٍ ۝٢٨ وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ ۝٢٩ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ۝٣٠ وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ ۝٣١

به وی - او په کیلو لاندې بار کښے به وی - او په سوړو اوږدو کښے به وی - او په اوبو جاری کښے به وی

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝٣٢ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝٣٣ وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ۝٣٤

او په میوو ډیرو کښے - چه نه به ختمیږی موسم د هغو او نه به منع شوی وی - او په تختو اوچتو کښے به وی

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً ۝٣٥ فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ۝٣٦ عُرُبًا أَتْرَابًا ۝٣٧

مونږ پیدا کړی دی هغه حورے په عجیب طرز سره - نو مونږ گرځولی هغوی پیغلے - محبت والا همزولے -

لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝٣٨ ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝٣٩ وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝٤٠

د ښی طرف والو له - جماعت ډیر به وی د اولو نه - او جماعت ډیر به وی د وروستو نه -

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۙ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝٤١ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۝٤٢

او د کینړ طرف والا - څه بد دی د کینړ طرف والا - په گرمے هوا او گرمو اوبو کښے

وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ۝٤٣ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝٤٤ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ

او سوری کښے به وی د لوگو نه - چه نه به یخ وی او نه به د قدر شوی - دوی وو مخکښے

ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ۝٤٥ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ۝٤٦

عیش ناک - او دوی ضد کاوه په گناه لوئے باندے -

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا

او دوی وئیل - چه کله مونږ مړه شو او شو خاورے او هډوکی ، نو مونږ به

چه بگوی کانے به جنت ته نه شی تللے ۱۲ ـعـه خو ښـه عمل نامه به ورته په کیڼ لاس ملاویږی ۱۲ ـسـه په حدیث شریف کښے دی چه د چا ورته یو مړه شو چه نه وو رسیدلی حنث ته یعنی ښرک ته نو شی به هغه لره حجاب د اور نه یعنی یا وایه د شی یا لوئے شی نو مشرکان او یه عتیان نه وی نو هغو له به د هغو د مصیبت الله تعالی دا ثواب ورکړی چه د دوزخ نه به بچ شی او کم د غه هلکان شړول ډو نو د هغوی په سرک کښے خوشحالی ده غم پکښے نیشته ۱۲ یا الله صالحا و عالما ق اویکان [illegible]

لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾

پورته کړې شو - یا پلار نیکه پخواني زموږ هم - او وایه چه یقیناً اول خلق او اخر -

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا

به جمع کړې شي - وخت د ورځې معلومې ته - بیا به تاسو اې

الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾ فَمَالِئُونَ

ګمراهانو دروغژن ګڼونکو - خوړونکي به یئ د اونې د زقوم نه - نو ډکوونکي به یئ

مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَارِبُونَ

د هغې نه ګېډې - نو څښونکي به یئ په هغې باندې ګرمې اوبه - نو څښونکي به یئ

شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ

په شان د سکلو د تږو اوښانو - دا به د دوي مېلمستیا وي په ورځ د انصاف - مونږ پیدا کړي یئ تاسو

فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ

نو ولې نه منئ - او وینئ هغه اوبه چه تاسو یې څڅوئ - نو آیا تاسو پیدا کوئ یې

أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ

او که زه یې پیدا کوونکی یم - ما مقرر کړې ده په مینځ ستاسو کې مرګ او نه یم

بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا

عاجز د دې نه چه پیدا کړم په ځای ستاسو بل شان خلق او بیا تر کړم تاسو په هغه څه

لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

چه تاسو ته یې معلوم - او یقیناً معلوم دی تاسو ته پیدا کول اول نو ولې تاسو پند نه اخلئ -

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾

آیا وینئ هغه شی چه تاسو یې کرئ - آیا تاسو یې زرغونوئ یا زه یې زرغونوونکی یم -

ـلہ دا د ریم دلیل عقلي دے چه او به ورکولے شي نو ولې تاسو ما ته حم پوره کولے شئ نو د حقه شکر اد ا کوئ ١٢
ـلہ دعا دا د بوسکلو: الحمد لله الذي سقانا عذبا فراتا برحمته ولم يجعله ملحا اجاجا بذنوبنا ١٢ ـلہ ١٥

خلورم دلیل عقلي دے چه اور پیدا کولے شي نو تاسو حاجتونه هم پوره کولے شئ ١٢
ـلہ چه ورو دوزخ دا اور نه خلق او ویریږي (فائده) د دنیا اور ډیر دے او د دوزخ اور ګرم ډیر دے د الله تعالیٰ ترتیبه مونږ آسان را کړې دغه یو نمونه دے که دنیا ته راشي نو ټوله دنیا به سستي کړي ١٢
ـلہ چه مسافران به ئې کافائده اخلي وغیره کوي ١٢
ـلہ دا دعوي او مقصود د سورت دے چه وړاندې مسئلې منوونکي د دوه قسمه د ماتقربین (ر) او اصحاب الیمین - او د دوي د حالاتو بیان اوشو او د نه منوونکي اصحاب مشئمه دي د هغوي حال هم بیان شو - او د دے دعوے د پاره څلور دلیلو د بیان شو ١٢
ـلہ لا زائده دے یعني دے قسم ته ضرورت د سره نیشته ځکه چه مسئله صاف ده ١٢
ـلہ چونکه ثواب منوونکو او عذاب نه منوونکو لره ورکولې کیږي په قیامت کښې نو ځکه د دلته ثبوت د قیامت پیش کوي چه ځنګه ستورې فنا کیږي او بیا راځي د غسې به تاسو فنا شئ او بیا به را

لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنٰهُ حُطٰمًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُوْنَ ﴿٦٥﴾ اِنَّا لَمُغْرَمُوْنَ ﴿٦٦﴾
که وغواړو مونږ نو کړو به مونږ دغه فصل دره دره نو تاسو به تل حیران خبرې کوئ - چه مونږ ترخو یو

بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ﴿٦٧﴾ اَفَرَءَيْتُمُ الْمَآءَ الَّذِيْ تَشْرَبُوْنَ ﴿٦٨﴾ ءَاَنْتُمْ
بلکه مونږ محروم شو - آیا وینئ تاسو هغه اوبه چه تاسو یې څښئ - آیا تاسو هغه

اَنْزَلْتُمُوْهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُوْنَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنٰهُ
ورولې دي د وریځې نه او که زه یې ورو وړم - که وغواړو مونږ ګرځوو به هغه

اُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٠﴾ اَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِيْ تُوْرُوْنَ ﴿٧١﴾ ءَاَنْتُمْ
ترخې نو ولې احسان نه منئ - آیا وینئ تاسو هغه اور چه تاسو یې بلوئ - آیا تاسو

اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَآ اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُوْنَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنٰهَا تَذْكِرَةً وَّ
پیدا کړې دې اونه د هغه یا زه پیدا کوونکي یم - مونږ ګرځولې دې هغه د یادداشت او

مَتَاعًا لِّلْمُقْوِيْنَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿٧٤﴾ فَلَآ اُقْسِمُ بِمَوٰقِعِ
سامان د پاره د مسافرو - نو پاکي کړه نوم د لوئې رب خپل - نو زه قسم کوم په پریوتو

النُّجُوْمِ ﴿٧٥﴾ وَاِنَّهٗ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُوْنَ عَظِيْمٌ ﴿٧٦﴾ اِنَّهٗ لَقُرْاٰنٌ كَرِيْمٌ ﴿٧٧﴾
د ستورو - او یقینا دا لوئې قسم دې که تاسو پوهیږئ - یقینا دا عزت قرآن دے -

فِيْ كِتٰبٍ مَّكْنُوْنٍ ﴿٧٨﴾ لَّا يَمَسُّهٗٓ اِلَّا الْمُطَهَّرُوْنَ ﴿٧٩﴾ تَنْزِيْلٌ مِّنْ رَّبِّ
لیکلې په کتاب محفوظ کښې - لاس به نه لګوي په دې بانده صرف پاک خلق - نازل شویدې د رب

الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٠﴾ اَفَبِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَنْتُمْ مُّدْهِنُوْنَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُوْنَ
العالمین نه - آیا په دې خبره کښې تاسو سستي کوئ؟ - او جوړوئ حصه

رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُوْنَ ﴿٨٢﴾ فَلَوْلَآ اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُوْمَ ﴿٨٣﴾ وَاَنْتُمْ
خپله دا چه دروغجن کوئ ده لره - نو ولې کله چه اورسي روح مرۍ ته - او تاسو ورته

الربع ع ٣ ١٥

پیدا کړے شئ جواب د قسم: لتحشرن، محذوف دے ١٢ ـلہ ما او رته ده مشرکانو ته چه د وسره لوئې کتاب دے نو هم نه منئ ١٢ ـلہ دا
هم نه پوهیږئ ده په دې که تاسو د چا په حکم کښې نه یئ نو بیا ولې روح اونه ګرځوئ تاسو ورته ناست یئ او ننداره کوئ ١٢ ١٢ ١٢

حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ ۝ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ ۝

په هغه وخت ګورئ - او زه نږدې یم هغه ته ستاسو نه لیکن تاسو نه وینئ -

فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝ تَرْجِعُونَهَا إِن كُنتُمْ

نو ولې که چیرې تاسو نه ئ د چا په حکم کښې - نو ولې نه واپس کوئ تاسو هغه روح که چیرې تاسو

صَادِقِينَ ۝ فَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ

رشتونی - که وي هغه د مقربینو نه - نو هغه لره خوشحالي او خوشبوئي

وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ۝ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝ فَسَلَامٌ

او د نعمتونو جنت ده - او که وي هغه د ښي طرف د خلقو نه - نو او به رسیږي تا ته سلام

لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ

په تا د ښي طرف د خلقو نه ئي - او که وي هغه د دروغژن ګڼونکو او د

الضَّالِّينَ ۝ فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ۝ وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ۝ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ

ګمراهانو نه - نو میلمستیا به ئې وي د ګرمو اوبو نه - او ننوتل دي په دوزخ کښې - یقیناً دا خبر

حَقُّ الْيَقِينِ ۝ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

حقه او یقیني ده - نو پاک کړه نوم د لوئي رب خپل -

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝ وَهِيَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَأَرْبَعُ رُكُوعَاتٍ

(آیتونه ۲۹) شروع په نوم د الله چه بې حده مهربان رحم لرونکی دی (اصل او غوا په ئی) (رکوع ګانې ۴)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ لَهُ مُلْكُ

پاکي د الله هغه چه په آسمانونو او په زمکه کښې دي - او الله زبردست او حکمت والا دی - هم هغه الله د پادشاهۍ

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ

د آسمانونو او د زمکې - ژوندي کوي خلق او مړه کوي ئې او الله په هر شي باندې قدرت والا دی - الله

ف۱ دا اود دریمې فرقې د حال بیان دی دوباره ۱۲
ف۲ دا اول فرقې د حال بیان دی دوباره ۱۲
ف۳ دا دوېمې فرقې د حال بیان دی دوباره ۱۲
ف۴ دا بیان د مقصود د سورت دی دوباره ۱۲
ف۵ نازل شوې ده بعد د زلزال او قبل د محمد بعد الهجرة په ترتیب قرآني کښې (۵۷) په نزولي کښې (۹۴) دی مقصد د سورت د توحید او اشاعت د پاره مال خرچ کول او جهاد کول دي په دې سورت کښې درې مضامین دي اول توحید دوېم انفاق دریم جهاد ۱۲
ف۶ دا د توحید درې درجې دي ۱۲ ۱۲
ف۷ دا اوله درجه ده چه ژوندي کوونکی او مړه کوونکی صرف الله تعالیٰ دی هغه په هر څه قدرت والا دی ۱۲

ربع

ے وړه نه لوړ هوک نیشته ؎ او د هغه نه پټ هوک نیشته ؎ او دویم درجه ده چه په تخته بادشاهۍ باندے
ټول تصرفات فیصله کوی ؎ په اعتبار د نصرت سره ؎ یعنی په هر شئ پوهه دے او حاصل د توحید دے

الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ هُوَ

الله اول او آخر او ظاهر او باطن دے - او الله په هر شئ پوهه دے

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى

هغه ذات چه پیدا کړیدی آسمانونه او ځمکه په شپږو ورځو کښے بیا قائم شو په

الْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ

عرش باندے - پوهیږی په هغه شی چه ننوځی په ځمکه کښے او په هغه چه راوځی ترے او په هغه چه راکوزیږی

مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا

د آسمان نه او په هغه شی چه ختیږی هلته - او هغه تاسو سره دے چرته چه تاسو یئ - او الله کار ته

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ

ستاسو وینی - خاص الله لره ده بادشاهی د آسمانونو او ځمکے - او الله ته واپس کیږی ټول

الْأُمُورُ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ

کارونه - ورننباسی شپه په ورځ کښے او ورننباسی ورځ په شپه کښے - او الله

عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ

پوهه دے په خبرو د زړونو باندے - یقین وکړئ په الله او په رسول د هغه او خرچ کړئ د هغه مال نه چه

مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

مقرر کړی یئ الله تاسو خلیفګان په هغه کښے - نو چا چه یقین راوړے دے ستاسو نه او خیرات ئے وکړو دوی لره ثواب لوئے دے

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۙ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَ

او څه عذر دے تاسو لره چه یقین نه کوئ په الله - ورسول بلی تاسو لره چه ایمان راوړئ په رب خپل او

قَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ

هغه اخستے ده وعده ستاسو که یئ تاسو مؤمنان - الله هغه دے چه رالیږی په

یعنی هر څه کولے شی او په هر څه پوهه دے نو شا سو حاجت نه الله تعالیٰ ته معلوم وی او هغه ئے پوره کولو قدرت وال دے او ترس والا دے او مجبوری دے او صابر دے نو حاجت نه د هغه نه غواړئ دا دے بل څوک نیشته نه اولیاء او نه ملائک او نه انبیاء او نه پیریان - څلورم قسم هغه انسان دے چه خپل حاجتونه د الله نه غواړی او د هغه نه ویریږی او د هغه نه طمع کوی او دریم قسم هغه دے چه خپل حاجتونه د غیر الله نه غواړی او طمع او ویره ترے کوی ؎ ؎ دا د توحید دریم درجه ده چه مرجع د ټولو کارونو صرف باری تعالیٰ دے - دا درے واړه درجے په واقعه کښے او په انعام او په حشر او سورت ناس کښے هم مذکور دی ؎ تر اوسه د توحید د مسئلے درے درجے ذکر شوے او س د انفاق مسئله ده د هغے پنځه وجوه دی دا وجه اول ده د دے حاصل دا دے چه مال د الله تعالیٰ د پاره خرچ کړه تر څو د خو ورځو خلیفه ئے ثواب به درکړی ستا نه خوښی

کریم صلے الله علیه وسلم وعده اخستے ده چه حکم به منم ؎ ؎ دا تفسیر دے د ایمان ؎ ؎ چه نفاق نه کوئ په دارے د الله تعالیٰ کښے که دا معنیٰ نه شی نو بیا شرط او جزا به وه کیږی ؎

عَبْدِهٖٓ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ

په بنده خپل باندې ایتونه ښکاره د دې دپاره چې راوباسي تاسو له تیارو نه رڼا ته - او یقیناً الله په

بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝۹ وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ

تاسو مهربان او رحم والا دی - او څه عذر دی تاسو سره چې خیرات نه کوئ په لاره د الله کې او د الله

مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ لَا يَسْتَوِيْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ

لره دی میراث د اسمانونو او د زمکې - برابر نه دي ستاسو څخه هغه خلق چې خیرات ئې کړی دی وړاندې د

الْفَتْحِ وَقٰتَلَ ۭ اُولٰۗىِٕكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ

فتحې نه او جنګ ئې کړی - دوی لوی دي د درجې مرتبې کښې د هغو نه چې خیرات کوي پس د فتحې نه

وَقٰتَلُوْا ۭ وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝۱۰

او جنګ کوي - د ټولو سره وعده کړې ده الله د ثواب - او الله په کارونو ستاسو خبردار دی -

مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗ وَلَهٗٓ

څوک دی هغه چې ورکړي الله لره قرض ښه، نو زیات به کړي هغه لره مال د هغه او د هغه لره

اَجْرٌ كَرِيْمٌ ۝۱۱ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ يَسْعٰى نُوْرُهُمْ بَيْنَ

ثواب لوی دی - کله چې ته به وینې مومنان او مومنانې چې منډې به وهي نور د هغو مخکښې

اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰىكُمُ الْيَوْمَ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

د هغوی نه او په ښی طرف د هغوی به وئیلی شي زیرې دې وي تاسو ته نن باغونه چې بهیږي د لاندې د هغو

الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝۱۲ يَوْمَ يَقُوْلُ

ولې همیشه به یئ تاسو په هغو کښې - دا بری دی لوی - کله چې وایه به دا

الْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُنٰفِقٰتُ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا انْظُرُوْنَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُّوْرِكُمْ

منافقان او منافقانې مومنانو ته چې انتظار وکړئ موږ ته چې ځلیږو واخلو د رڼا ستاسو

ع ۱ / ۱۷

۱ دا دویمه وجه د انفاق ده چې د دې کښې ترقي ده د قول وجه نه چې دا سې بنده مال خرچ کړي په لاره د خدای کښې کښې نو خو هسې مر کیږي نو که خلیفه نه لی خو بیا هم مري ۱۲

۲ د غلبې د اسلام نه مخکښې انفاق او قتل کښې ثواب زیات دی د روستو نه ۱۲

۳ دا دریمه وجه د انفاق ده چې د دې کښې ترقي ده د مخکښې نه چې مال لتا ذ نه پاتې کیږي خو مال قرض ورکړه مال به دې زیات کړم او ثواب به هم درکړم منافقان به تاسو ته په قیامت کښې پسخیږي

۴ دا متعلق دی په اجر کریم پورې ۱۲

۵ دا نور د ایمان دی ۱۲

۶ دا نور د اعمالو دی نو د انفاق به رڼا وي په قیامت کښې ۱۲

قِيلَ ارْجِعُوا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا ۖ فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُ

او به وویلے شی چه واپس لاړشئ شاته نو طلب کړئ رڼا - نو جوړه به شی په مینځ ددوی کښے دیوال د

بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ ۱۳

هغهٔ به دروازه وی په دننه طرف کښے به مهربانی وی او به ظاهر طرف کښے به عذاب وی -

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ

آواز به کوی هغوی ته چه آیا نهٔ وو مونږ تاسو سره - هغوی به وائی او وو لیکن تاسو ګمراه کړل ځانونه خپل

وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَ

او تاسو انتظار کاوه (زمونږ د هلاکت) او به شک کښے وئ تاسو او دوکه کړئ تاسو بے بنیاده امیدونو تر دے چه راغلو حکم د الله

غَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ۱۴ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ

او دوکه درکړے وه تاسو ته په الله دوکه کوونکی - نو نن نهٔ شی اخستے ستاسو نه فدیه او نه د

الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَأْوَاكُمُ النَّارُ ۖ هِيَ مَوْلَاكُمْ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۱۵

کافرانو نه - ځائے ستاسو اور دے - هغه ستاسو ملګرے دے - او ډیر بد ځائے دے -

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ

آیا نهٔ دے راغلے مومنانو ته وخت د دے خبرے چه عاجزه شی زړونه ددوی یاد د الله ته او یاد د هغه شی ته

مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ

چه حق نه راغلے دے او نهٔ شی په شان د هغو چه ورکړے شوے وه ورته کتاب مخکښے نو اوږده شوه

عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ۱۶ اعْلَمُوا أَنَّ

په هغوی باندے نیته نو سخت شو زړونه د هغو - او زیات د هغو نه نافرمان دی - پوهه شئ چه

اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ

الله ژوندی کوی زمکه پس د مرګ د دے نه - یقیناً ما بیان کړیدی تاسو ته آیتونه چه تاسو

ل د دنیا ته لاړ شئ دا رڼا مونږ دلته د دنیا نه راوړے ده په سبب د ایمان او د انفاق سره دا به هغو پورے تړلے ده ۱۳

ل۲ دا نور نه ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم را غے او اصحابو ته خندل نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او فرمائیل چه تاسو خو خاندئ او نه دے را غلے تاسو ته آمان د خدائے پاک نه ۱۶

ل۳ دا د رپے وجه سره تعلق لری او د تضعیف نو نه ده ۱۷

تَعْقِلُونَ ۝ إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا
پوهه شئ - یقینا خیرات کوونکي سړي او ښځې او چه قرض ورکوي الله لره قرض
حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ
حسنه نو زیات به کړې شي هغوی لره او هغوی لره ثواب د عزت دی او کوم خلقو چه یقین کړی دی په الله او
رُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۖ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
په رسول د هغه دوی رښتوني دي - او حال خود ونکي دي په نزد د رب د دوی - دوی لره
أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
ثواب د دوی دی او رڼا د دوی - او کوم خلق چه انکار کوي او دروغ ګڼي آیتونه زمونږ دوی دي
الْجَحِيمِ ۝ اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَ
دوزخیان دي - پوهه شئ چه ژوند د دنیا لوبې دي او د زړه خوشحالول او ښکلا او
تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ
فخر سره په مینځ ستاسو کښې او زیاتوالی د مالونو او د اولاد دی - لکه باران چه
أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ
خوند ورکوي زمیندارانو فصل د هغه نو بیا زیات شي نو ته به او وینې هغه فصل زیړ بیا شي ذرې ذرې -
وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَ
او په آخرت کښې سخت عذاب دی او بخښنه ده د رب د طرف نه او رضامندي ده - او
مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۝ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ
ژوند د دنیا خو سامان د دوکې دی - منډې کړئ بخښنې ته د
رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ
رب خپل نه او جنت ته چه پلنوالی د هغه پشان د پلنوالي د آسمان او د زمکې دی تیار شوی دی

ع ۱۸

۱ه رښتوني دي په دې معنی د ایمان کښې او دوی به ګواهي کوي په قیامت کښې په ایمان د نورو خلقو نو د تصدیق نه مراد هغه خاصه مرتبه ده او د شهید نه مراد هغه نه دی چه په لاره د الله تعالی کښې مړه شوی وي - او که دغه خاصه مرتبه د شهید په لاره د الله تعالی کښې مراد شي نو بیا مطلب دا دے چه دوی به هغوی ته نژدې وي تائید: اُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ الخ: نساء رکوع ۹ ۱۲

۲ه د اخلو رمه و چه د اتفاق ده یعنی که په دنیا کښې څه مال و نه شي نو دنیا څه شی نه دے په آخرت کښې بدترین لوی اجر ملا ؤ شي ۱۲

۳ه او د دغه خوږه زیات دے ۱۲

لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ

وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝ مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي

او د الله فضل لوئے دے ۔ نه رسي مصيبت په

الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا ۚ

إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا

يقيناً دا کار په الله باندې آسان دے ۔ چه تاسو خفه نه شئ په هغه شي چه تاسو نه شوت شو او خوشحاله نه شئ

بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ

په هغه شي چه راغي تاسو ته ۔ او الله نه خوښوي هر متکبر او لافي کوونکي ۔ کوم چه بخل کوي

وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ

او حکم کوي خلقو ته په بخل سره ۔ او چا چه مخ واړوه نو يقيناً الله بے پرواه دے او

الْحَمِيدُ ۝ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ

صفاتو والا دے ۔ يقيناً ما ليګلي دي خپل رسولان په ډيرو ښکاره دلائلو سره او ما راليګلے دے دوي سره کتاب

وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۖ وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ

او تله چه برابر شي خلق په انصاف سره ۔ او ما پيدا کړے دے اوسپنه په دے کښے سخت

شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ

جنګ دے او فائدے دي خلقو له او چه ښکاره کړي الله هغه څوک چه امداد کوي د الله او د رسولانو د هغه په

إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي

شا يقيناً طاقت والا او زبردست دے ۔ او يقيناً راليږلے دے ما نوح او ابراهيم او ما مقرر کړي دي په

ليکن خلقو د جهاد په ځائے ملنګي اختيار کړه ۔ د ګوشه نشين شو او د غه ملنګي دوي د وصول د مال ذريعه کړه ملنګي خو دا وه چه دوي د الله تعالیٰ په لاره کښے جهاد کړے وے ۱۲ ۝ ميزان تفسير دے د کتاب ۱۲ ۝ دا د خاصو پيغمبرانو بيان دے ۱۲

ئې په دوی باندې جهاد لازم وه نو دوی د جهاد په معامله کښې خانله مسلکونه جوړ کړه او ځينو يې هغه غلطي وه چه دا ده
چه خلقو د ملنګۍ د حصول د مال د پاره ذريعه کړه رهبانيت (ملنګي) بدعت وه او دا نو د کار ته په دين کښې چه د هغې ثبوت په قرآن او په حديث او په اجماع د امت کښې نه وي او دې ورته د ثواب کار وائي هغې بدعت ضلالت دے البته بدعت په معنیٰ د نوے شي سره چه واخلے نو بيا پکښې تقسيم کيدے شي چه يو ښه دے او بل بد دے خو په شرع کښې هر بدعت ګمراهي ده بدعت په شرک پسې مرتبه ده. مشرک الله نه مني او بدعتي محمد رسول الله نه مني او دا واړه سياسي مجرمان دي نه قانونه ګڼي دا ترغيب دے قتال ته چه د نبي کريم صلی الله عليه وسلم په اتباع کښې جهاد او کړئ اے اهل كتاب الله تعالیٰ به درله رحمت او دنيا او جنت درکړي د نبي کريم صلی الله عليه وسلم د اتباع حکم او شو چه د دې په ملنګرتيا کښې جهاد او کړئ د پاره د دې چه اهل کتاب دا معلومه نه کړي چه زمونږ مقتدا نيشته چه د هغه په اتباع کښې مونږ جهاد او کړو. بلکه راشئ د نبي کريم صلی الله عليه السلام په اتباع کښې جنګ او کړئ الله تعالیٰ به درله فضل درکړي

ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ ۚ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٦﴾

اولاد د دوی کښې پيغمبري او کتاب نو ځينو د دوی نه لار بيا مونده. او زيات د دوی نه نافرمان دي

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنٰهُ

بيا مونږ اوليږل په دوی پسې رسولان خپل او مونږ اوليږو عيسیٰ ځوئ د مريم او مونږ ورکړو ده ته

الْاِنْجِيْلَ ۙ وَجَعَلْنَا فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ رَاْفَةً وَّرَحْمَةً ۭ

د انجيل. او کيخودو مونږ په زړونو د هغو کښې چه تابعداري يې کوله د هغه نرمي او ترس.

وَرَهْبَانِيَّةَ ۨ ابْتَدَعُوْهَا مَا كَتَبْنٰهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَاۗءَ رِضْوَانِ

او پريښودل د دنيا چه دوی نوے جوړه کړه مونږ نه وه ليکلې په دوی باندې مګر دوی جوړه کړه د پاره د رضا

اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ۚ

د الله نو لحاظ يې ورله او نه کړو څنګه چه مناسب وه. نو مونږ ورکړو هغوی ته چه هغوی ايمان راوړے وو ثواب

وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٧﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوْا

د هغوی او زيات د دوی نه نافرمان دي. اے مومنانو او ويرېږئ د الله نه او يقين او کړئ

بِرَسُوْلِهٖ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ

په رسول د هغه نو دربه کړي تاسو ته دوه ونډې مهرباني خپله او دربه کړي تاسو ته رڼا چه ځئ به په

بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾ لِّئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتٰبِ

هغې سره او بخښنه به او کړي تاسو ته. او الله بخښونکے مهربان دے. چه معلوم نه کړي اهل کتاب

اَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰي شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ

چه دوی قادر نه دي په يو شي باندې د فضل د الله نه او فضل په قدرت د

اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

الله کښې دے ورکوي هغه چه ته يې رضا شي. او د الله فضل لوئے دے.

ع ٢/٢٠

له پس د منافقانو نه او قبل الحجرات. پس د هجرت نه په ترتيب قرآني كښې (٥٨) او په نزولي كښې (١٠٥) دے. مقصد د سورت د
له پس د منافقانو نه او قبل الحجرات. پس د هجرت نه په ترتيب قرآني كښې (٥٨) او په نزولي كښې (١٠٥) دے. مقصد د سورت
زجر دے د پاره د سختو منافقانو چه حقوق د جنګ نه كولو او نور خلق ئے د جنګ نه واپس كولو. په دے سورت كښې درے مسئلے

سُوْرَةُ الْمُجَادَلَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت مجادله مدني دے په دے كښې (٢٢) آيتونه دي او (٣) ركوعګانے دي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم ئے خورا ډير كوونكے دے

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِيْ تُجَادِلُكَ فِيْ زَوْجِهَا وَتَشْتَكِيْٓ

واوريده الله خبره د هغې چه جګړه ئے كوله ستا سره په حق د خاوند خپل كښې او فرياد ئے كولو

اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ①

الله ته - او الله اوريدو سوال او جواب ستاسو - يقيناً الله اوريدونكے او ليدونكے دے.

اَلَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِّنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ مَّا هُنَّ اُمَّهٰتِهِمْ ۭ

كوم خلق چه تشبيه كوي ستاسو د ښځو د مور خور سره نو دوي حقوي ميندے د هغوي.

اِنْ اُمَّهٰتُهُمْ اِلَّا الّٰۗىِٔيْ وَلَدْنَهُمْ ۭ وَاِنَّهُمْ لَيَقُوْلُوْنَ مُنْكَرًا

نه دي ميندے د دوي هغه دي چه دوي ترے پيدا دي - او يقيناً دوي وائي غلطه خبره -

مِّنَ الْقَوْلِ وَزُوْرًا ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ② وَالَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ

او دروغ - او يقيناً الله معافوه كوونكے او بخونكے دے - او هغه خلق چه تشبيه كوي د ښځو

مِنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا قَالُوْا فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِّنْ

خپلو د مور خور سره بيا واپس كيږي د ما تولو د خپلے خبرے ته نو په هغوي آزادول د مرئي دي مخوا

قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا ۭ ذٰلِكُمْ تُوْعَظُوْنَ بِهٖ ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

د يو ځائے كيدو نه د خپلو ښځو سره - په دے سره وعظ كولے شي تاسو ته - او الله په كارونو ستاسو

خَبِيْرٌ ③ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ

خبردار دے - نو چا چه بيا نه موند مرئي نو په هغه دوه مياشتے روژے دي پرلپسے مخوا د يو ځائے

دي حكم د ظهار. زجر د پاره د منافقانو قوانين درے د پاره د اصلاح د منافقانو قصه. آخر كښې اصلاح د مؤمنانو كښې هم كيږي. په دے تو پيشته پاره كښې نهه سورتونه دي اول شلو سورتونو د حديد په آخر مضمون د قتال باندے تعريض دي او نور شلو سورتونو د حديد په نفاق باندے تعريض دي بيا دوه په مضمون د قتال او د نفاق په مخهم سورت ختم كړے چه دي په يو سورت كښې په توحيد دي او په بل كښې په نه وي د صف نو ره ستو په جمعه كښې ستو ذكر دے مكه چه د نفاق مسئله شروع ده. ١٢

٢ه دا تمهيد دے ظهار ته (رفائده) ظهار خپلے ښځے ته مور يا خور وئيل - مخكښے به چه چا خپلے ښځے ته مور يا خور اووے نو ټول عمر به بيرے بيا دا حرامه وه ١٢ ٣ه معلومه شوه چه چا خپلے ښځے ته مور يا خور اووے نو دا خبره غلطه ده نو د دے مور يا خور نه شو ستر به ترے كوي او د دوي په نكاح كښې ده ١٢

٤ه دا د ظهار حكم دے دا حكم د طعن سبب دے د منافقينو چه مسلمانان اوس خور مور نه پيژني -

(قصه) اوس بن صامت خپلے ښځے خوله بنت ثعلبه ته نسبت د مور اوكړو او هغے د نبي كريم صلى الله عليه وسلم نه پوښتنه اوكړه ورته حكم
راغے ١٢ ٥ه مرئي مسلمان وي او كه كافر او كه بے عقل ١٢ ٦ه د خپلے ښځے سره د تعلق نه مخكښے آزادول دي ١٢ ٢ ١٢ ١٢

قَبْلِ اَنْ يَّتَمَآسَّا ۚ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا ؕ
کې ونه نښلو یو تر بل سره - نو څوک چه طاقت نه وي په هغه خوراک ورکول دي شپیتو فقیرانو ته -
ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ ؕ وَ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ؕ وَ
دا حکم ځکه دی چه تاسو یقین اوکړئ په الله او د هغه په رسول - او دا پولې دي د الله - او
لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ اللّٰهَ وَ
کافرانو لره سخت عذاب دے - یقیناً هغه خلق چه جګړه کوي د الله او د
رَسُوْلَهٗ كُبِتُوْا كَمَا كُبِتَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ قَدْ اَنْزَلْنَآ
رسول د هغه سره ذلیل به شي لکه چه ذلیل شوي وو هغه خلق چه مخکې وو د دوی نه ، او یقیناً مونږ نازل کړي دي
اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ؕ وَ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
آیتونه صاف - او کافرانو لره دے عذاب د ذلت - کله چه راپورته کړي دوی لره
اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ؕ اَحْصٰىهُ اللّٰهُ وَ نَسُوْهُ ؕ
الله ټول نو بیا به خبر کړي دوی په عمل د دوی سره - ضبط کړي دي هغه الله او هیر کړي دي
وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا
دوی - او الله هر شي ته حاضر دے - آیا نه ګورې ته چه الله پوهیږي په هغه شي چه
فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ
په آسمانونو کښې دي او په هغه چه په زمکه کښې دي - نه وي چرته د دریو تنو
اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَ لَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَ لَآ اَدْنٰى
مګر الله ئې څلورم دے - او نه د پنځو تنو مګر الله شپږم د هغوی دے او نه کم د دوی
مِنْ ذٰلِكَ وَ لَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ
نه او نه زیات مګر الله د دوی سره دے - چرته چه دوی وي - بیا به

له په دے کښے دا شرط دے چه د تعلقاتو نه وړاندې وي ١٢
ته دا نور نه د منافقانو ته ١٢
ته دا د دنیا د عذاب بیان دے ١٢
ته دا د عذاب د آخرت بیان دے ١٢
ه دا هم زور نه دے ١٢

ع ٢

يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ

خبر کړي به دوی لره په عملونو دوی سره په ورځ د قیامت - یقیناً الله په هر شي باندې

عَلِيمٌ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ

پوهه دے - آیا نه گورې ته هغوته چه منع شوي وو د جرگو غلطو نه بیا واپس کیږي هغو جرگو

لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ

چه ترې منع شوي وو او جرگې کوي د گناه او د ظلم او د خلاف د

الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَ

رسول او کله چه راشي تا ته نو دعا کوي تا ته په هغه طریقه سره چه دعا نه ده کړې تا ته الله په هغې

يَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ

او وائي په نفسو نو خپلو کښې ولې عذاب نه راکوي مونږ ته الله په خبرو زمونږ سره پوره دے

جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

دوی لره جهنم - دوی به ورننوځي - ناکاره ځاے دے - اے مؤمنانو!

إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ

کله چه تاسو جرگه کوئ نو جرگې مه کوئ د گناه او د ظلم او د خلاف د

الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ

رسول او جرگه کوئ د نیکۍ او د تقوی - او د الله نه اووېرېږئ کوم چه هغه ته

تُحْشَرُونَ ۝ إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ

به جمع کړے شئ - یقیناً دا غلطې جرگې د شیطان نه دي چه خفه کړي

آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ

مؤمنانو او نه دي ضرر رسوونکي هغوی ته هیڅ شي مگر په اذن د الله سره - او الله ته دې

ل غلطې جرگې مراد دي -
ل د السلام علیکم په ځاے السام علیکم وائي
سام مرگ ته وائي ۱۲
ل او بیا دا فخر کوي
چه مونږ نبی کریم صلے
الله علیه وسلم ته
خیرے کوو او مونږ ته
هوڅه زوال نیشته نو
الله تعالی ورته فرمائي
چه صبر او کړئ جهنم ته
به لاړ شئ هغه ناکاره
ځاے دے او ناکاره
خلقو لره تیار دے ۱۲
ل دا او لنقاعده دد
دا اصلاح د منافقانو -

...په وي ... ته ... منافقانو ... په ځايونو کې کښيني ځان برخي خلقو ته چه مونږ به ...

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ

... دې باري مؤمنان. اې مؤمنانو کله چه تاسو ته ... او ويلي شي

تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ

چه پراخه شئ په مجلسونو کښې نو پراخه شئ ... الله به تاسو ... او کله چه ويلي شي

انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ

پاڅئ نو پاڅئ پورته به کړي الله مؤمنان ستاسو ـ او

أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا

علماء په درجو کښې ـ او الله په کارونو ستاسو خبردار دے ـ اې

الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ

مؤمنانو! کله چه تاسو جرګه کوئ د رسول سره نو پيش کړئ مخکښې د

نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ فَإِنْ لَمْ

جرګې نه خيرات ـ دا غوره ده تاسو لره او سپيڅلې ده ـ نو که تاسو

تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾ أَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ

ونه مومئ نو الله بخونکے مهربان دے ـ آيا وويريدئ تاسو چه پيش کړئ مخکښې د

نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ ۚ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

جرګې نه خيرات ـ نو کله چه تاسو ونه کړو دا کار او مهرباني اوکړه الله په تاسو باندے

فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ

نو کوئ مونځ او ورکوئ زکوٰة او حکم منئ د الله او د رسول د هغه ـ

ع ٢ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا

او الله خبردار دے په کارونو ستاسو ـ آيا نه ګورے ته هغو ته چه دوستي کوي د هغه قوم سره

ځان برخي خلقو ته چه مونږ به نبي کريم صلی الله عليه وسلم ته ډيره نژدے يو او نبي کريم صلی الله عليه وسلم خوږه پير شريف وه نو الله تعالیٰ د نبي کريم صلی الله عليه وسلم سره په جرګه باندے چنده مقرر کړه نو د منافقانو جرګې ختم شوے ـ علي کرم الله وجهه فرمائي چه ما اشرف ما ته کړه نو ما څلور اوکړو چه (١) څه وفا ده؟
جواب: توحيد.
(٢) حق څه دے؟
جواب: الاسلام.
(٣) حيله څه ده؟
جواب: ترک د حيلے.
(٤) فساد څه دے؟
جواب: شرک.
(٥) بنده څه شے دے؟
جواب: حکم منل د الله او د رسول.
(٦) څنګه به دعا کووم؟
جواب: په صدق سره.
(٧) څه به غواړم؟
جواب: عافيت غواړه.
(٨) څه به کووم د نجات د پاره؟
جواب: حلال خوره او رشتيا وايه.
(٩) خوشحالي څه ده؟
جواب: جنت.
(١٠) راحت څه دے؟
جواب: ملاقات د الله تعالیٰ.
کله چه زه د دې کار نه وزګار شوم نو د دے حکم نسخ راغله ـ يعني وجوب د دے حکم منسوخ شو ـ علي کرم الله وجهه فرمائي چه په دے آيت صرف ما عمل کړے دے ـ

...په دوران د ... وجوب کښې (١) ... وا دو زنه ده منافقانو ته او د عذاب د آخرت بيان دے ١٢

غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ مَا هُمْ مِّنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ ۙ وَيَحْلِفُوْنَ

چه غضب کړی دی الله په هغو باندې - نه دي هغوی ستاسو نه او نه د هغوی نه - او قسمونه کوي

عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۴﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ؕ

په دروغو باندې او دوی پوهیږي (چه دروغ وائي) تیار کړی دی الله دوی لره عذاب سخت -

اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۵﴾ اِتَّخَذُوْۤا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً

یقیناً دوی بدکار کوي - جوړ کړي دي دوی قسمونه خپل ډال نو

فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿۱۶﴾ لَنْ

منع کوي (مسلمانان) د لارې د الله نه (د جهاد نه) نو دوی لره عذاب د ذلت دے - هیڅ کله

تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَاۤ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ اُولٰٓئِكَ

به دفع نه کړي د دوی نه مالونه د دوی او نه اولاد د دوی د عذاب د الله نه هیڅ شے - دوی

اَصْحٰبُ النَّارِ ؕ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۱۷﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا

دوزخیان دي - دوی به په هغه کښې همیشه وي - کله چه راپورته کړي الله دوی ټول

فَيَحْلِفُوْنَ لَهٗ كَمَا يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ عَلٰى

نو قسمونه به کوي الله ته لکه چه قسمونه کوي تاسو ته او دوی ګمان کوي چه دوی په څه

شَيْءٍ ؕ اَلَاۤ اِنَّهُمْ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ﴿۱۸﴾ اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ

لګیا دي - خبردار یقیناً دوی دروغژن دي - غلبه کړې ده په دوی باندې شیطان

فَاَنْسٰىهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطٰنِ ؕ اَلَاۤ اِنَّ حِزْبَ

نو هیر کړې یې ده د دوی نه یاد د الله - دوی ډله د شیطان ده - خبردار یقیناً ډله د

الشَّيْطٰنِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۱۹﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ

شیطان برباد ده - یقیناً هغه خلق چه دشمني کوي د الله سره او د رسول د هغه سره

أُولٰٓئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ۝ كَتَبَ اللّٰهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۚ

دوی ذلیل دی. - مقرر کړے دے الله چه غالب به یم زه او رسولان زما.

إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ

یقیناً الله طاقت والا زبردست دے. - ته به بیا نه مومې یو قوم لره چه ایمان راوړی په الله او په ورځ

الْآخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ اٰبَآءَهُمْ

د قیامت چه دوستی به کوی د هغه چا سره چه خلاف کوی د الله او د رسول د هغه سره اګر که وی پلاران د هغوی

أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِي

یا ځامن د هغوی یا رونړه د هغوی یا قبیله د هغوی - د دوی په زړونو کښې مضبوط

قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ

کړے دے الله ایمان او تائید ئے کړے دے د دوی په فیض خپل سره - او بوبه ئې دوی لره الله باغونو ته

تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

چه بهیږی د لاندې د هغوی ویالے همیشه به وی دوی په هغو کښې راضی دے الله د دوی نه او

وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ أُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ

راضی به شی دوی د هغه نه - دوی ډله د الله ده - خبردار چه یقیناً ډله د الله تعالی

الْمُفْلِحُونَ ۝۲۲

کامیابه ده.

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَثَلٰثُ رُكُوعَاتٍ

سورت حشر مدنی دے په دے کښې څلیریشت ایتونه او درے رکوع ګانې دی.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۝

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم ئے خوئے دے امداد غواړم)

لـه لکه ابوعبیدهؓ خپل پلار لره قتل کړے وه په جنګ د احد کې
لـه لکه ابوبکرؓ اراده وکړه چه خپل لاظ ځوئے سره ګړی خو نبی کریم صلی الله علیه وسلم منع کړو ۱۳
لـه لکه مصعب بن عمیرؓ قتل کړو خپل رور لره ۱۳
لـه لکه عمرؓ چه خپل لاظ ماما قتل کړے وه ۱۳
لـه نازل شوے دے پس د بینه دا و قبل د نور نه - پس د هجرت نه په ترتیب قرآن کښې (۵۹) او په نزول کښې (۱۰۱) دے. مقصد د سورت زجر دے په هغو منافقانو چه هغوی کم دی په درجه کښې د هغه منافقانو نه - په دے سورت کښې درے مسئلے دی زجر د پاره د منافقانو او د عذاب د دنیا بیوه نمونه او د توحید مسئله ۱۳ ۱۳ ۱۳

ع ۳ ۳

١ے دا د توحید مسئله ده چه د اسمانو او د زمکے کل مخلوق د الله تعالیٰ پاکی بیانوی څوک په ژبانی حال او څوک په ژبانی قال سره او څوک طوعاً او څوک کرهاً نو په طوعاً سره ثواب ملاویږی لکه مسلمانان چه په خپله اراده سره بیانوی ...

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝١

پاکی بیانوی خدای الله لره هغه شی چه په اسمانو کښې دی او هغه شی چه په زمکه کښې دی او هغه زبردست دے او حکمت والا دے

هُوَ الَّذِيْٓ اَخْرَجَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ

الله هغه ذات دے چه هغه راوویستل دی کافران د اهل کتاب نه

دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ؕ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرُجُوْا وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ

کلونو د هغوی نه په اول جمع د بهر کولو کښې - ستاسو گمان نه وه چه دوی به اووځی او دوی گمان کولو چه منع

مَّانِعَتُهُمْ حُصُوْنُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ

به کړی دوی له قلاوونه د دوی د الله د عذاب نه نو راغے په دوی باندې الله د هغه طرف نه چه د دوی

يَحْتَسِبُوْا ۗ وَقَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُوْنَ بُيُوْتَهُمْ

خیال نه وه - او واچولو الله په زړونو د دوی کښې هیبت وړانول دوی کورونه خپل په

بِاَيْدِيْهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۗ فَاعْتَبِرُوْا يٰٓاُولِي الْاَبْصَارِ ۝٢

لاسونو خپلو سره او په لاسونو د مؤمنانو سره - نو عبرت واخلئ اے عاقلانو -

وَلَوْلَآ اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاۗءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا ۭ

او که نه وے لیکلے الله په دوی باندې شړونتیا نو عذاب به ئې ورکړے وے په دنیا کښې دوی لره

وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ۝٣ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَاۗقُّوا اللّٰهَ

او دوی لره په اخرت کښې عذاب د اور دے - دا عذاب ځکه دے چه دوی خلاف کوی د الله او

وَرَسُوْلَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَاۗقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝٤

رسول د هغه نه - او څوک چه خلاف کوی د الله نو الله سخت عذاب والا دے (د پاره د هغوی)

مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّيْنَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوْهَا قَاۗىِٕمَةً عَلٰٓي اُصُوْلِهَا

هغه چه پرې کړی تاسو د ونې د کجورو او یا پریخودی تاسو هغه ولاړے په بیخونو خپلو باندې

اراده سره په حقیقی ثواب نه ملاویږی لکه اونے بوټی وغیره ١٢

٢ے عزیز حکیم په قرآن شریف کښې بار بار ذکر کیږی ځکه چه د الله تعالیٰ لوئے صفتونه دی د دے چه په هر څه پوهه دے او هر څه کولے شی په خلاف د غیر الله نه چه نه په هر څه پوهه دے او نه هر څه کولے شی نو قید ټول حاجتونه د الله تعالیٰ نه غواړئ ١٢

٣ے نبی کریم صلی الله علیه وسلم چه مدینے منورے ته راغلے نو اوس او خزرج چه دوی مشران وو مسلمانان شو او بنی نضیر او بنی قریظه یهودی مشران وو دوی خلاف کولو نو د بدر د غزاء پس دوی راغلل او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم سره ئے صلح او کړه چه مونږ به ثالث یو د احد د جهاد نه پس چه کافرانو ظاهری بره اوکړه نو بنی نضیر وخپله وعده ماته کړه او د کافرانو سره ئے جوړ اوکړه نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دوی پسے لښکر لاړو او دوی ئے د اطرافو د مدینے منورے نه لرے کړل خیبر ته ئے او شړل بیا د حضرت عمر په دور کښې هغه دوی شام ته او شړل

٤ے یعنی اول ځل چه لښکر راغے نو دوی شکست او خوړو ١٢

٥ے بنی نضیر لره الله د کفر په سبب عذاب ورکړو نو څرنګه چه کفر عمل هلته په عذاب وی د امتیاز د معنی د فقهاؤ او ...

بِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفٰسِقِيْنَ ۝ وَمَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ

نو دا کار په اذن د الله سره وو او چه او شرموي فاسقانو لره - او هغه شے چه لاس ته راوستے دے الله رسول خپل ته

مِنْهُمْ فَمَآ اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَّلَا رِكَابٍ وَّلٰكِنَّ

د دوئ نه نو نه دي زغلولي تاسو په هغه باندے آسونه او نه اوښان لیکن

اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهٗ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

الله غالب کوي رسولان خپل په هغه چا چه د هغه رضا شي او الله په هر شي قدرت والا دے -

مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ

کوم مال چه لاس ته راوستے دے الله رسول خپل ته د کلو د خلقو نه - نو هغه د الله او د رسول

وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ

او د خپلوانو د رسول او د یتیمانو او د مسکینانو او د مسافر د دے -

كَيْ لَا يَكُوْنَ دُوْلَةًۢ بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ؕ وَمَآ اٰتٰىكُمُ

چه نه شي تقسیم په مینځ د غنیا نو ستاسو کښے - او هغه حکم چه کوي تاسو ته

الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ ۗ وَمَا نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ

رسول نو هغه منئ - او د څه نه چه منع کوي تاسو نو تاسو ترینه منع شئ - او او ویریږئ د الله نه -

اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝ لِلْفُقَرَآءِ الْمُهٰجِرِيْنَ الَّذِيْنَ

یقیناً الله سخت عذاب والا دے - خیرات کوئ د پاره د فقیرانو مهاجرینو کوم چه

اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ

ویستلے شوي دي د کورونو خپلو نه او د مالونو خپلو نه طلب کوي فضل د

اللّٰهِ وَرِضْوَانًا وَّيَنْصُرُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ

الله او رضا د هغه او امداد د کوي الله کوي او د رسول د هغه - دوی رشتوني دي

۱ چه په دوی باندے اطلاق د فقرا د او شو نو معلومه شوه چه د مهاجرینو مال چه د کافرانو په لاس کښے دے نو هغه د دوی د ملک نه بهر شوے دے نو که په غنیمت کښے دغه مال راشي نو د روستو د تقسیم نه به ئے اخستے شي په قیمت سره او مخکښے د تقسیم نه به ئے د سره اخلي او که یو تاجر د مسلمانانو دغه مال د کافرانو نه واخستو نو زوړ مالک به ئے په قیمت سره اخستے شي۔
۲ په سورت توبه کښے دی چه کونوا مع الصدقین نو معلومه شوه چه خلافت حق د قریشو دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

ل يعنې د هجرت د دوی نه ۱۲ ۲ يعني حسد نه کوي ۱۲ ۳ د دا چې پر لوړ منصب مې په دين کښې چې سره د حاجت تقبل غوره کوي په ځان باندې ۱۲ ۴ معلومه شوه چې دوم تبرمق د انصار دوی ۱۲ ۵ ورو ستنی خلق به حمله مستحق

الصّٰدِقُونَ ۸ وَالَّذِيْنَ تَبَوَّءُو الدَّارَ وَالْاِيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ

(په دعوی د ایمان کښې) . او هغه خلق چه اوسی په دې (مدینه) وار کښې او حاصل کړی ئې هغوی ایمان پخوا د

يُحِبُّوْنَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُوْنَ فِيْ صُدُوْرِهِمْ

دوینه مینه کوی د هغه چا سره چه هغوی هجرت کوی دوی ته او نه مومی په زړونو خپلو کښې

حَاجَةً مِّمَّآ اُوْتُوْا وَيُؤْثِرُوْنَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ

تنګی د هغه نه چه ورکړې شی دوی ته او غوره کوی (په ځان) بدلوه) اګر که وی د دوی

خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۹

حاجت - او هغه څوک چه بچ شو د بخل د نفس خپل نه دوی کامیاب دی -

وَالَّذِيْنَ جَآءُوْ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ

او هغو لره چه راغلل هغوی روستو د دوی نه چه وائی اے ربه زمونږه او بخښه مونږه او

لِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِيْ قُلُوْبِنَا

رونړه زمونږه کوم چه مخکښې تیر شویه زمونږ نه په ایمان سره او مه اچوه په زړونو زمونږه کښې

غِلًّا لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا رَبَّنَآ اِنَّكَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۱۰ اَلَمْ تَرَ اِلَى

کینه د پاره د مؤمنانو اے ربه زمونږه یقیناً ته ترس کوونکے مهربان ئې - آیا نه ګورے ته هغوته

الَّذِيْنَ نَافَقُوْا يَقُوْلُوْنَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ

چه منافقان دی وائی رونړو خپلو ته کوم چه کافران دی د اهل

الْكِتٰبِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيْعُ فِيْكُمْ

کتاب نه که اوویستلے شوئ تاسو نو ضرور مونږه اوځو ستاسو سره او نه منو مونږ څوک ستاسو په باب کښې

اَحَدًا اَبَدًا ۙ وَّاِنْ قُوْتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ ۭ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ

د هیچا هیڅکله ، او که جنګ اوشو ستاسو سره نو ضرور مونږ امداد کوو ستاسو ، او الله ګواه دے چه یقیناً دوی

غوره کوی په ځان باندې ۱۲ مرض د انفاق چه دوی غیرتی دی د مخکښو ۱۲ ۶ میلمه راغے او د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په کور کښې څه نه وو نو هغوی اعلان اوکړو چه الله دې مهربانی اوکړی په هغه چا چه میلمه کړی دے نن شپه نو ابو طلحه انصاری هغه خپل کور ته بوتلو او د خپلو بچو خوراک ئې میلمه ته ورکړو او بچي ئې په نهره شپه اوګرځول او میلمه ترې نه هم خبر نه شو څنګه چه هغوی په تشه کو نوی کښې شریک شی په کول. سحر نبی کریم صلی الله علیه وسلم اوفرمائیل چه بیګاه الله تعالیٰ په فلانکی سړی او فلانکئ ښځه پورے خندل یعنی الله تعالیٰ د هغوی نه خوشحاله وه دا د اصحابو شان وه نو طرق دی روافض ۱۲ ۷ دا زور ته دوه د پاره د منافقانو دوی په که ورجه کښې دی د منافقانو د سورهٔ مجادله نه ۱۲ ۸ بنی قریظه مراد دی څکه بنی نضیر خو مخکښې ویستلے شوی دی یعنی د مدینے منورے منافقانو بنی قریظه ووته واسلاغی کولے - ۱۲

ع ۱۰

لَكٰذِبُوْنَ ﴿۱۱﴾ لَئِنْ اُخْرِجُوْا لَا يَخْرُجُوْنَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوْتِلُوْا

دروغ وائي - که اوویستے شو دوی نو نهٔ وځي دوی د هغوسره - او که جنګ اوشو هغو

لَا يَنْصُرُوْنَهُمْ وَلَئِنْ نَّصَرُوْهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿۱۲﴾

نو دوی امداد نهٔ کوی د هغو سره - او که امداد اوکړی د هغو سره نو وا به ګرځوی شا ګانے خپلے بیا به نهٔ امداد

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنَ اللّٰهِ ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ

اونهٔ کړے شی - خامخا تاسو سخت یئ په هیبت کښے په زړونو د دوی کښے د الله نه - دا خبره ځکه ده چه دوی

قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿۱۳﴾ لَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ جَمِيْعًا اِلَّا فِيْ قُرًى مُّحَصَّنَةٍ

یو قوم دے چه نهٔ پوهیږی - جنګ نهٔ شی کولے تاسو سره په جمع مګر په کلو محفوظو کښے

اَوْ مِنْ وَّرَآءِ جُدُرٍ ۚ بَاْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيْدٌ ۚ تَحْسَبُهُمْ

یا د ستو د دیوالونو نه - جنګ د دوی په مینځ خپل کښے سخت دے - ته به ګمان کوے په

جَمِيْعًا وَّقُلُوْبُهُمْ شَتّٰى ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿۱۴﴾

دوی د اتفاق او زړونه د دوی مختلف دی - دا خبره ځکه ده چه دوی یو قوم دے چه نهٔ پوهیږی

كَمَثَلِ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيْبًا ذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ ۚ وَ

مثال د دوی پشان د هغو دے چه مخوا د دوی نه په قریبه زمانه کښے چه حاصل ئے کړو عذاب د کار خپل د دنیا

لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۵﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطٰنِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ

کښے او د هغو د پاره عذاب سخت دے - مثال د دوی پشان د شیطان دے کله چه هغه اووئیل انسان ته چه

اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكَ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ

کافر شه - نو هر کله چه کافر شو نو هغه اووئیل چه زهٔ بیزار یم ستا نه زهٔ ویریږم د الله نه چه پالونکے

الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۶﴾ فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيْهَا ۚ

د عالمونو دے - نو شو آخر د دواړو دا چه دوی به دواړه په اور کښے همیشه به وی په هغه کښے -

۱؎ دا د عذاب د دنیا بیان دے مراد یهود د قینقاع او کافران د بدر دی مثل
۲؎ دا د شیطان مکر دے

سلے هاز ورته وه ۱۲ سے دے ته اثبات د مرا قبے کیدے شی (قصه) هارون رشید بهلول ته چوړئ ورکړه چه دا به ځان نه کم عقل ته ورکړے چه ستا نه زیات وی په بل مقام کښے نو کله چه هارون رشید مړ کیدو او بهلول راغے چوس لړو ته اووے چه تا څۀ تیاره وے دے لوئے سفر لره نو هغهٔ ورته اووے چه هیڅ هاند دی کړی نو بهلول ورته اووے چه چوړئ واخله ته ځان نه ډیر کم عقل ئے چه دومره لوئے سفر لره تا هیڅ نه دی کړی او دے لږ سفر لره خو تا هر څه کول او لوئے لوئے انتظامونه به دے کول ۱۲ سے یعنی دوی بے عقله شو نو دوی د ځان خیر په نه پوهیږو ۱۲ سے او دوزخیان خو خاسر دی ۱۲ سے دا مثال دے یعنی که الله تعالیٰ غر لره شعور ورکړی نو هغه به د قرآن د عظمت د وجه نه مات شی او منافق نو به تاسو کښے څۀ اثر نه کیږی - شیعه وائی چه که دا اصلی قرآن وی نو ته دے په غرۀ کیده نو هغهٔ خو نهٔ ماتیږی نو معلومه شوه چه شیانو پکښے رد و بدل کړے دے او زمونږ د مذهب د اثبات آیتونه ترے نه دوی ویستلی دی جواب ئې کښے شوے دے چه دا خو مثال دے ۱۲ ۱۲ سے دا د توحید مسئله ده په آخر کښے او شروع د سورت هم د توحید نه

وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِيْنَ ۞ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ

او دا بدله د ظالمانو ده - اے مؤمنانو او ویریږئ د الله نه

وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ

او او دې ګوری نفس هغه شی ته چه وړاندې کړی ئې د صبا د پاره - او او ویریږئ الله نه یقیناً الله خبردار

بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۞ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰىهُمْ

په کار ستاسو - او مه کیږئ پشان د هغو چه هغوی هیر کړے دے الله لره نو هیر کړو الله هغوی

اَنْفُسَهُمْ ۭ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۞ لَا يَسْتَوِيْٓ اَصْحٰبُ النَّارِ

نفسونه ځپل - دوی نافرمان دی - برابر نه دی دوزخیان

وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۭ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَاۗىِٕزُوْنَ ۞ لَوْ اَنْزَلْنَا

او جنتیان - جنتیان کامیاب دی - که نازل کړو مونږ دا

هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰي جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ

قرآن په غرۀ باندې نو ته به اووینے هغه عاجز ځیرېدونکے د ویرې د

اللّٰهِ ۭ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ۞

الله نه - او دغه مثالونه بیانوو مونږ خلقو ته چه دوی فکر اوکړی -

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ

دغه لوئے ذات الله دے کوم چه نیشته اِلٰه سوا د هغهٔ نه پوهه دے په پټ او په ښکاره - هغه بے

الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ۞ هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ

حد مهربان رحم کوونکے دے - دغه لوئے ذات الله دے کوم چه نیشته حاجت پوره کوونکے سوا د هغهٔ نه - پادشاه دے

الْقُدُّوْسُ السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۭ

پاک دے سلامتیا ورکوونکے دے امن ورکوونکے دے پناه ورکوونکے دے زبردست دے وباله والا دے متکبر دے -

شوے وه ۱۲ د توحید دریم درجه ده چه معبود صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ سے دا د توحید دویم درجه ده چه متصرف صرف باری تعالیٰ دے ۱۲

[illegible] توحید ... چې پیدا کوونکے صرف الله تعالیٰ دے. حاصل دا چې پیدا کوونکے ومتصرف ومعبود صرف الله تعالیٰ دے [illegible]

سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ

[illegible]

الْحُسْنٰى ۚ يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝

[illegible]

سُوْرَةُ الْمُمْتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثَ عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت ممتحنه مدنی دے په دې کښې دیارلس آیتونه او دوه رکوع گانې دي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

[illegible] په نوم د الله سره چې ... مهربان رحم ... (زما د نوا[illegible])

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا عَدُوِّيْ وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ

اے مؤمنانو مه جوړوئ دشمن زما او دشمن خپل دوستان.

تُلْقُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوْا بِمَا جَآءَكُمْ مِّنَ الْحَقِّ ۚ

چې بیایئ هغوی ته خبرے د دوستۍ. او هغوی انکار کړے د هغه نه چې راغلے تاسو ته چې حق دے.

يُخْرِجُوْنَ الرَّسُوْلَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ ۗ اِنْ

راوباسي رسول او تاسو لره چې تاسو یقین کوئ په الله باندې چې ستاسو رب دے. که تاسو

كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِيْ سَبِيْلِيْ وَابْتِغَآءَ مَرْضَاتِيْ ۖ

وتلي یئ د پاره د جهاد په لار زما کښې او د پاره د طلب د رضا زما.

تُسِرُّوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ۖ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَآ اَخْفَيْتُمْ وَمَآ

پټې لیږئ تاسو هغوی ته خبرې د دوستۍ. او زه ښه پوهیږم په هغې چې پټوئ تاسو او په هغې چې

اَعْلَنْتُمْ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ۝

ښکاره کوئ تاسو. او هغه چا چې اوکړو دا کار ستاسو نه یقیناً هغه غلط کړو برابر لار سمه.

[illegible]

[illegible] الله تعالیٰ ... الله تعالیٰ [illegible]

لہ وادوریم سبب دے د مقاطعے شی داغلورم دے ۱۲ ستہ داپنځم دے ۔ لکہ د اسلام پہ مقابلہ کښے د نسب او د اولاد لحاظ مہ کوئ لکہ

إِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ

کہ قابو شی پہ تاسو نو شی بہ دشمنان ستاسو او اوږدوی بہ کړی تاسو تہ لاسونہ خپل

وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۝ لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ

او ژبے خپلے پہ بدئ سرہ او غواړی دوی چہ تاسو کافر شئ ۔ هیڅکلہ نفع نہ درکوی رشتے ستاسو نسبو

وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا

ستاسو او نہ اولاد ستاسو پہ ورځ د قیامت ۔ بہ فیصلہ اوکړی الله پہ مینځ ستاسو کښے او الله کاروند

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ

ستاسو وینی ۔ یقیناً تاسو لرہ ښہ تابعداری مناسب دہ د ابراهیم او

وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا

د هغو چہ د ده هغہ سرہ ۔ کلہ چہ هغوی ووے قوم خپل تہ چہ موږ جدا یو ستاسو نہ او د هغو نہ

تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ

چہ تاسو یے بندگی کوئ سوا د الله نہ ۔ انکار کوو موږ ستا سو نہ او ښکارہ شو یعنے پہ مینځ زموږ او

الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا

ستاسو کښے دشمنی او بغض همیشہ تر دے چہ یقین اوکړئ تاسو پہ الله باندے یواځے ۔ مګر یہ

قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ

خبرہ د ابراهیم کښے پلار خپل تہ چہ زۀ بہ بخښنہ غواړم تا لرہ او نہ یم مالک ستا د پارہ

مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ

د الله نہ د هیڅ شی ۔ اے ربہ زموږ تا تہ موږ ھځان سپارلے دے او تا ته واپس کیدو او تا تہ

الْمَصِيرُ ۝ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا

د هر چا واپسی دہ ۔ اے ربہ زموږ مہ گرځوہ موږ امتحان د پارہ د کافرانو او معافی اوکړہ موږ تہ

ابراهیم علیہ السلام چہ خپل قوم د الله د پارہ پریخودو ۱۲ ستہ ابراهیم علیہ السلام چہ د مشرک پلار د پارہ بخښنہ غوښتے وہ نو تاسو دا نہ کوئ هغہ ورلرہ بخښنہ غوښتہ چہ اے الله دے مسلمان کړہ او حرکلہ چہ هغۀ تہ پتہ اولګیدہ د هغۀ د خاتمے نو هغہ تربیہ جدا شو فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ (التوبۃ ۱۱۴) ؛ حاصل د سورت اے مؤمنانو د کافرانو سرہ تعلق مہ ساتئ بلکہ د ابراهیم علیہ السلام متبع شئ او کافران ستاسو کینہ لری ۔ دوی حق نہ منی نبی کریم صلی الله علیہ وسلم او تاسو لرہ دوی د وطن ستاسو د ویستلو دی کہ لاس ئے دوباندے پرشی نو دشمنی در سرہ کوی پہ لاسونو او پہ ژبہ تاسو تہ تکلیف رسوی ستاسو پہ سزا فرکیدو خوشحالہ دی ۱۲

رَبَّنَآ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْهِمْ

ربه زمونږ - يقيناً هم ته زبردست او حکمت والا يې - يقيناً تاسو لره دَ دوي به

اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ ؕ وَمَنْ

بعه ښه نمونه ده دَ هغه چا دَ پاره چه طمع کوي دَ الله او دَ ورځې دَ قيامت - او چاچه مخ

يَّتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ۝ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ

ع ۲ / ۷ واړونو يقيناً الله بې پروا او ستايلو صفتونو والا دے - اُميد دے چه الله پيدا کړي به

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ وَاللّٰهُ قَدِيْرٌ ؕ

مينځ ستاسو او په مينځ دَ دښمنانو ستاسو کښې دَ دوينه دوستي - او الله قدرت والا دے

وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ

او الله غفور او رحم والا دے - نه منع کوي الله تاسو لره دَ هغو نه چه

يُقَاتِلُوْكُمْ فِى الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ اَنْ

جنګ نه کوي تاسو سره په دين کښې او نه يې راوباسي تاسو لره دَ کورونو ستاسو نه چه نيکي

تَبَرُّوْهُمْ وَتُقْسِطُوْا اِلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝ اِنَّمَا

اوکړئ دوي سره او انصاف ورسره اوکړئ - يقيناً الله مينه کوي دَ منصفانو سره - يقيناً

يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ قٰتَلُوْكُمْ فِى الدِّيْنِ وَاَخْرَجُوْكُمْ

منع کوي تاسو لره الله دَ هغو نه چه جنګ کوي ستاسو سره په دين کښې او راوباسي تاسو لره

مِّنْ دِيَارِكُمْ وَظٰهَرُوْا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَنْ

دَ کورونو ستاسو نه او امداد اوکوي په ويستلو ستاسو باندې چه دوستي اوکړئ دَ هغو سره او چاچه

يَّتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا

دوستي اوکړه دَ دوي سره نو دوي ظالمان دي - اے مؤمنانو ! کله چه

لے چاچه لا اوارا وده دَ دين نه نو دغه خلق مُرتد دي الله تعالیٰ ته هيڅ تکليف نه رسيږي هغه خو بې پروا ذات دے
ــــه (وظيفه) وَاللّٰهُ قَدِيْرٌ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ ۔ اے مولا ځما دا يقين دے چه ته ځما دا مقصد پوره کولے شے نو بيا څوک - ګناه ګارانو رحم خو ته غفور يې؛ په يو لاکه پنځويشت زره (۱۲۵۰۰۰) واره با ندې دا وظيفه بخښيږي ۱۲
ــــه دا قانون وخت دَ پاره دَ مؤمنانو ۱۲ ۱۲

له چه حقوق کلہ ادوا ئی نو واپوره ده د زړه معامله ئ د الله تعالی سره ده ۱۲ سے د کافر نو مهر حقوق د ورکوی واپوره ئی

جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ فَامْتَحِنُوْهُنَّ ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ

راشی تاسو ته مؤمنانے ښځے په هجرت ئے کړے وی نو امتحان اوکړئ په هغو الله پوهه دے په ایمان د هغو۔

فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ ؕ

نو که تاسو معلوم کړئ هغو لره مؤمنے نو هغوی مه واپس کوئ کافرانو ته۔

لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ ؕ وَاٰتُوْهُمْ مَّآ اَنْفَقُوْا ؕ

نه دوی حلالے دی هغو لره او نه هغوی حلال دی د دوی لره ۔ او ورکوئ دوی ته هغه چه کافرانو خرچ

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ؕ

کړے دی ۔ او نیشته گناه په تاسو چه نکاح اوکړئ د دوی سره کله چه ورکړئ دوی ته مهرونه د دوی۔

وَلَا تُمْسِكُوْا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْئَلُوْا مَآ اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْئَلُوْا

او مه ساتئ تعلق د کافرو ښځو او غواړئ خرچ خپل او هغوی دے غواړی

مَآ اَنْفَقُوْا ؕ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ؕ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ

خرچ خپل ۔ دا حکم د الله دے ۔ حکم کوی په مینځ ستاسو کښے ۔ او الله پوهه دے

حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾ وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ

او حکمت والا دے او که لاړے ستاسو ښځے د بیبیانو ستاسو کافرانو ته نو پیره راغی تاسو ته

فَاٰتُوا الَّذِيْنَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَآ اَنْفَقُوْا ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ

نو ورکوئ هغو ته چه تلی دی بیبیانے د هغو په شان د خرچ د هغو ۔ و ویریږئ د الله

الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا جَآءَكَ الْمُؤْمِنٰتُ

نه چه تاسو په هغے یقین کوئ ۔ اے نبی کله چه راشی تا ته مؤمنانے

يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِيْنَ

چه لوظ کوی ستا سره په دے چه شرک به نه کوی هغوی په الله سره څه شے او غلا نه کوی او زنا نه کوی

زمانه کښے صلح وه ۱۲
سے یعنی کافرانو ته مه ساتئ په نکاح کښے ۱۲
سے لیکن کافرانو دا حکم تسلیم نه کړو نو آئنده حکم راغے
شه یعنی د مسلمانانو کافره ښځه یو کافر واخسته او د هغه مسلمان ته هغه مهر واپس نه کړو نو د یو کافر ښځه مسلمان شوه او دا ئے مسلمان واخسته نو دا مسلمان به د هغه کافر مهر هغه مسلمان ته ورکوی چه د هغه ښځه تلی کافر ته اغستے ده او دا لره هغه مهر نه وه ورکړے او د هغه ښځے مهر به هم ورکوی یا غنیمت راغے نو د هغه مسلمان مهر به د سره ورکوی نو د فعاقبتم ترجمه ده دے تعقبتم ۱۲

سے دا آیتونه دے د نبی کریم صلے الله علیه وسلم د پاره چه زنانه راشی او ستا سره بیعت کوی نو په شروط ورسره بیعت اوکړه او معافی ورلره او غواړه رفا ئد د په صلح حدیبیه کښے د سره حکم دا چه که یو سړے مسلمان شی نو هغه به واپس اسلام ته نه راشی بلکه هلته به د کافرانو سره وی او ښځے د دے حکم نه بهر وے ۱۲

لے دَ قتل دَ اولاد نه قسمه ونوړ، نذر دَ غیر الله د اخاص نه ونو په نارینه یا په زنا نه پورے (۳) کوالے دَ فرج نو جینکئ بے قتلولے

وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ

او نه به وژنی اولاد خپل او نه به پیش کوی دروغ چه جوړ وی په مخکښے دَ

أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ

لاسونو خپلو او دَ خپو خپلو نه او خلاف به نه کوی ستا نه په نیکئ کښے نو بیعت اوکړه دَ هغوی سره

وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

او بخنه اوغواړه هغوی له دَ الله نه - یقیناً الله بخونکے مهربان دے - اے مؤمنانو !

آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ

دوستی مه کوئی دَ هغه قوم سره چه غضب کړے دے الله په هغوی باندے یقیناً نا امیده دی

الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

دَ آخرت نه لکه چه نا امیده دی کافران چه مړه دی (دَ الله دَ رحمت نه)

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سورت صف مدنی دے او په دے کښے څوارلس آیتونه دی او دوه رکوعګانے دی -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

خاص په نوم دَ الله سره چه بے حده مهربان او رحم کونکے دے (امداد غواړم)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ

پاکی وائی خاص الله له هغه چه په آسمانونو کښے دی او هغه چه په زمکه کښے دی - او هغه زبردست او

الْحَكِيمُ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

حکمت والا دے - اے مؤمنانو ! ولے وایئ تاسو هغه خبره چه هغه نه کوئی تاسو -

كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

لویه ده په غضب کښے په نزد دَ الله دا خبره چه تاسو وایئ هغه خبره چه هغه نه کوئی - یقیناً الله مینه کوی

(۳) ورم شرم نو وو بے خپله جینکئ قتلولے چه دا به دَ چا ښځه شی ، ۳ یو ښځه به دَ نورو دَ هغے با اولاد نه کیده نو دے به دَ چا د پردو کے بچے راوړو دا او دا به دے بنکاره کړه چه دا خاوند پیدا شوے دے او هم دَ خاوند بچے دے ۱۲ ۱۲ ۱۲

۳ دا زجر دے دَ یاره دَ ضعیفو مسلمانانو دا هغه ابتدائی مضمون دے.

۴ بعد التغابن دَ قبل الجمعه په ترتیب قرآنی کښے (۶۱) او په نزول کښے (۱۰۹) دے - مقصد دَ سورت - زور نه دهٔ دَ پاره دَ مؤمنانو په دے سورت کښے تنزل دے دَ سورت ممتحنه نه .

۵ دا دَ توحید مسئله ده چه دَ حدید په اول کښے ذکر وه ۱۲ ۱۲

۶ دا اول خطاب دے مؤمنانو ته په طور دَ زجر دا تنزل دے دَ سورت ممتحنه نه مؤمنانو وے چه په کومه خبره به مولا خوشحال وی چه مونږ هغه اوکړو نو الله تعالی فرمائی چه ځه په جهاد فی الله باندے خوشحال یم او س تاسو دا نه کوئی چه ستاسو په یوه خبره وائی او بیا هغه نه کوی دا ډیره غلطه خبره ده ۱۲ ۱۲

الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهٖ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوْصٌ ④

د هغو سره چه جنګ کوي په لار د هغه کښې په قطار سره ګويا دوى ديوال دى قلعى کړے شوے

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُوْنَنِيْ وَقَدْ تَّعْلَمُوْنَ

او کله چه اووئيل موسىٰ خپل قوم ته اے قومه ولے ما ته تکليف رسوئ او تاسو ته معلومه ده چه

اَنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ۭ فَلَمَّا زَاغُوْٓا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ ۭ وَاللّٰهُ

زه د الله رسول يم تاسو ته - نو هر کله چه کاږه شو دوى نو کاږه کړل الله زړونه د هغوى او الله

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ⑤ وَاِذْ قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ

خونه نه کوي دا سے قوم نافرمان ته - او کله چه اووئيل عيسىٰ ځوئ د مريم

يٰبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ اِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ

اے بنى اسرائيلو! زه استاذے د الله يم تاسو ته تصديق کوم د هغه چه مخکښې د

يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُوْلٍ يَّاْتِيْ مِنْۢ بَعْدِي اسْمُهٗٓ

ما نه چه تورات دے او مبارکي درکوم په رسول سره چه راځي روستو ځما نه چه نوم د هغه

اَحْمَدُ ۭ فَلَمَّا جَاۗءَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ⑥

به احمد وي - نو هر کله چه راغے دوى ته سره د دلائلو نو اووئيل هغوى چه دا ښکاره سحر دے -

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰٓى

او څوک ډېر ظالم د هغه چا نه چه تړي په الله باندے دروغ او هغه بللے کيږي

اِلَى الْاِسْلَامِ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ⑦ يُرِيْدُوْنَ

اسلام ته - او الله خونه نه کوي داسے ظالم قوم ته - غواړي دوى چه

لِيُطْفِــــُٔـوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ ۭ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُوْرِهٖ وَلَوْ كَرِهَ

مړه کړي رڼا د الله په خولو خپلو سره - او الله پوره کوي رڼا خپله اګر که بد ګڼي ئې

ل دا تائيد دے د بنى اسرائيل نه چه هغوى جهاد اونه کړو نو هغوى ذليل شو ۱۲

۲ے نو الله تعالىٰ ترے نه خپل امداد ختم کړو او هغوله ئے توفيق د خير ورنه کړو ۱۲

۳ے دا ترغيب دے قتال ته چه نبى کريم صلے الله عليه وسلم خو د عيسىٰ عليه السلام بشارت او حق نبى دے او دده حق ړوړے دے او کافرانو انکار کوى نو د هغو سره قتال او کړئ ۱۲

۴ے نبى کريم صلے الله عليه وسلم په ځمکه کښې قومونو کښې مشهور دے په احمد سره او په آسمانونو کښې مشهور دے په محمود سره او په دے امت کښې مشهور دے په محمد (صلے الله عليه وسلم) سره - دا ورے واړه د نبى کريم صلے الله عليه وسلم نومونه دى ۱۲

۵ے د توحيد خلاف دا سے دے لکه په پوکى سره ډيوه مړه کول ۱۲

ل دا قام نور بیان دے ۱۲ ګله دا د هدایت بیان دے ۱۲ ګله غلبه په اعتبار د دلیل سره ټولو د یعنی دلیل د اسلام
کامل دے د ټولو دینونو د دلیل نه او غلبه په اعتبار د سیف سره مشروط ده په شرط د ایمان سره تائید، و انتم الاعلون ان کنتم مؤمنین

الْكٰفِرُوْنَ ⑧ هُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ

کافران - الله هغه ذات دے چه رالیږلے ئے دے هغه رسول خپل سره د هدایت او دین حق -

لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ⑨ يٰٓاَيُّهَا

چه غالب کړی دا حق په ټولو دینونو باندے - اگرکه بد گنړی مشرکان - اے

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ

مؤمنانو! آیا او خایم تاسو ته یو تجارت چه بچ کړی تاسو لره د عذاب

اَلِيْمٍ ⑩ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتُجَاهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ

سخت نه - چه ایمان به راوړئ په الله او په رسول د هغه او جهاد به کوئ په لارے د

اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ⑪

الله کښے په مالونو خپلو او نفسونو خپلو - دا غوره ده تاسو لره که تاسو یو پوهیږئ -

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

معاف به کړی تاسو ته گناهونه ستاسو او بوبه ځی تاسو لره باغونو ته چه بهیږی به لاندے د هغو

الْاَنْهٰرُ وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ⑫

ویالے او مزیدار ځایونو ته په باغونو د اوسیدو کښے - دا لویه بریا ده -

وَاُخْرٰى تُحِبُّوْنَهَا ۭ نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيْبٌ ۭ وَبَشِّرِ

او یوه کرم بل نعمت چه تاسو خوښوئ - چه امداد دے د طرف د الله نه او نزدے فتح ده - او مبارکی ورکړه

الْمُؤْمِنِيْنَ ⑬ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ

مؤمنانو ته - اے مؤمنانو اشئ امداد کوونکی د دین د الله لکه چه اوویلے

عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ قَالَ

عیسیٰ ځوئی د مریم سپین روبو ته څوک دی امداد کوونکی زما د الله دپاره - وئیلو

(آل عمران ۱۳۹) ۱۲ ګله دا دوم خطاب دے مؤمنانو ته په دے کښے ترغیب د قتال شته مریم خطاب دے مؤمنانو ته نکه څنګه چه حواریانو یعنی سپین روبو د قوم د عیسیٰ د عیسیٰ علیه السلام سره امداد کړے وه تو ضرور تاسو د نبی کریم صلی الله علیه وسلم سره امداد او کړئ په جهاد کښے - (فائده) معلومه شوه چه د عیسیٰ علیه السلام په زمانه کښے جنګ شوے وه او دا خبره حقه ده (فائده) په دے ټولو سورتونو کښے د جهاد مسئله ده په جهاد کښے په سختو شانو باندے زور نه وه او په ممتحنه کښے په ضعیفو سړو زجر ده او په صف کښے په مؤمنانو باندے زور نه وه او په راتلونکو ټولو سورتونو کښے مسئله د انفاق ده عه په یو حدیث کښے - ابهاد مشکوٰة (۳۳۳) کښے دی چه چا په لارے د خدائے کښے خرچ او کړو چه خپله په غزا کښے وی نو یو درهم په اوه لاکھه ده رابو داؤد کتاب الجهاد باب تضعیف الذکر فی سبیل الله) او د بل حدیث نه معلومیږی چه موعظه او ذکر او روحه په لارے د خدائے کښے د نفقے نه اووه سوه چنده زیات ده نو دا طرح نه معلومیږی چه یو موعظه په لارے د خدائے کښے
په مقام پښتونت کړ ویه دے واحدیث په یو سند و نو سره مذکور دی (فائده) لارۀ خدائے لکه دعوت الی الله او علم دین ازده کول او قتال د

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي

دغه سپين زړو مونږ امداد کوونکي د الله نو ايمان راوړو يوې ډلې د بني

إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى

اسرائيلو او انکار اوکړو بلې ډلې - نو مونږ امداد اوکړو د مؤمنانو سره په

عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

دشمن د دوی نو شو هغوی غالب -

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ إِحْدَى عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سورت جمعه مدني ده يولس په کښې آيتونه دي او دوه رکوع لګانے دي -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (امداد غواړم)

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ

پاکي بيانوي خاص هغه لره هغه څه چه په آسمانونو کښې دي او هغه څه چه په زمکه کښې دي چه بادشاه پاک

الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ

زبردست او حکمت والا دے - الله هغه ذات دے چې هغه رالېږلے دے په اميانو کښې رسول د دوی نه چه

يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ

لولي دوي ته آيتونه د الله او پاکوي دوي لره او ښائي دوي ته کتاب او عقلمندي - او

إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا

يقيناً وو دوی پخوا په غلطي ښکاره کښې - او پاکوي نورو لره چه لا نه دي يو ځائے

يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

شوي د دوي سره - او الله زبردست او حکمت والا دے - دا فضل د الله دے ورکوي هغه چا ته

له بعد الصف وقبل الفتح -
په ترتيب قرآن کښې (٦٢) په نزول
کښې (١١٠) ده - مقصد د سورت
د جمعې په ورځے د نفاق ونيو
احکام وا ورول او د الله تعالی
په لاره کښې مال خرچ کول ١٢
٢ے دا د توحيد د پاره دليل
عقلي دے ١٢ ٣ے دا دليل
وحي دے ١٢ ٤ے د نبي کريم
صلی الله عليه وسلم د صفاتو
واده چه د الله تعالی د کتاب
آيتونه لوستل او خلق
پاکول د شرک او د بدعته
او د حسد وغيره امراضو
او د قرآن شريف بيانول او
احکام د دين خلقو ته
ښودل حاصل د علم قرآت
او علم تصوف علم تفسير
علم حديث او فقه خلقو ته
ښائی او دا نور علوم مثلاً
صرف او نحوه وغيره تابع د
دے پاکوی نورو لره کتاب
د هغه ١٢ ٥ے د هغه
علوم مذکوره ١٢

ع ٢ ١٠

ځو اندو یئ نه وه مشرکانو ته چه تاسو د یهودو و پشان مه کیږئ ... د قرآن عمل او کړئ ... ځکه چه څوک ظلم کوی نو د هدایت نه محروم وی لوی ظلم شرک او بدعت ... ځکه ... الهام ... ځکه د ... عملونه دے

مَنْ يَّشَآءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۝۴ مَثَلُ الَّذِيْنَ حُمِّلُوا

چه څوک ئې خوښ شي - او د الله فضل لوئ دے - مثال د هغو چه ورله حکم شوے وه په

التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوْهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا ۭ بِئْسَ

تورات او بیا عمل ئې نه کوو په هغے پشان د خر چه وړی کتابونه - ناکاره دے

مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

مثال د هغه قوم چه دروغ ئې کړی ایتونه د الله - او الله نه کوی هدایت قوم

الظّٰلِمِيْنَ ۝۵ قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ هَادُوْٓا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَاۗءُ

ظالم ته - او وایه اے یهودو! که تاسو خیال وی چه تاسو دوستان یئ

لِلّٰهِ مِنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝۶

د الله د خلقو نه نو او غواړئ مرګ که تاسو رشتینی یئ -

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهٗٓ اَبَدًۢا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ

او هیڅ نه غواړی مرګ هیڅ کله د هغه کارونو په وجه چه مخکښے کړی ئې دی او الله عالم دے

بِالظّٰلِمِيْنَ ۝۷ قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِيْ تَفِرُّوْنَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيْكُمْ

په ظالمانو - او وایه چه یقیناً هغه مرګ چه تاسو ترے تختئ نو یقیناً دغه مرګ به درله راځی

ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

تاسو به بیا به واپس کړے شئ هغه پوهه د پټ او د ښکاره ته نو خبر به کړی تاسو په عمل

تَعْمَلُوْنَ ۝۸ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نُوْدِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمِ

ستاسو - اے مؤمنانو! کله چه اذان اوشی د مانځه په ورځ د

الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

جمعے نو ځئ زر یادولو د الله ته او پریږدئ بیع - دا غوره ده تاسو لره

ع ۱

چه تاسو وائے یهودو ... په حقه کړئ نو د اشئ چه مونږ ... دروغ وائی نو د هغه د علا سوال او کړئ دوی صحیح ... سوال نه شی کولے ځکه چه دوی ته معلومه ده چه دوی محتوظ ایمان وی لکن د مرګ نه مخلص ... ځکه د ترغیب ذکر ته چه د جمعے ورځ د ... توحید ... ځکه او د انفاق مسئله د پاره د توحید وا وریدی ... د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په زمانه کښے خطبه آذان وه بیا روستو د حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه په زمانه اول آذان شروع شو په اجماع د امت سره او هم د قرآن د اذان نه مراد دغه اول آذان دے نو په دے سره به خلق بیعه پریږدی د: فاسعوا: نه مراد جلدی ده نه منډه د: ذروا البیع: نه مراد دا دے چه هر هغه کار منع کوی چه سعی د جمعے ته پرے ضرر رسی د: ذکر الله: نه مراد د توحید او د انفاق مسئله ده - جمعة: ته جمعه ځکه وائی چه لوئے لوئے کارونه پکښے جمع شو یعنی د آدم پیدائش د آدم ... جنت ته تلل او د جنت نه را وتل او ... قیامت

تاکید ... وغیره: فاذا قضیت الصلوٰۃ: یعنی بیا شیطان کمزوری هم پکار د الله فضل یعنی حلال رزق طلب کړئ رزق ... خلق نو مسکین د فقیر وی بیا چه څانله حلال رزق طلب کوی او بل ته فائده رسوی او بل هغه شی چه په صحیح طریقه عبادت کوی ...

له بعض بهره د جماعت نه بربیا تعلقو ته خپل سودا پاره ووې او چیلوکا روتو کیته به حم الله یاد وې کامیاب به یاد ووه الله
کیتے دہ په. سه نبی کریم صلے الله علیه وسلم خطبه ویله چه تا قافله راغله د ماما ئے اوکړه او د قحط زمانه وه نو اصحاب

إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَوٰةُ فَانتَشِرُوا فِي

که تاسو پوهیږئ - نو کله چه ختم شي مونځ نو خوارهٔ شئ په

الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا

زمکه کښے - او طلب کړئ فضل د الله او یاد وئ الله لوه ډیر چه

لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا

تاسو کامیاب شئ - او کله چه اووینی دوی سودا گری او تماشه نو خوارهٔ شي طرف ته

وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ

او پریږدی تا ولاړ - او وایه ته چه د الله سره دی غا خه غوره دی د تماشے او د

التِّجَارَةِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

سوداګرئ نه او الله غوره رزق ورکونکے دے -

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ إِحْدَىٰ عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سورت منافقون مدنی دے یوولس یکښے ایتونه دی او دوه رکوع پکښے دی -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان او رحم کونکے دے (د امداد غواړم)

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ

کله چه راشی تاته منافقان نو وائی چه مونږ شاهدی کوو چه ته د الله استازے ئے - او الله

يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

پوهیږی چه ته استازے ئے د الله - او الله شاهدی کوی چه دا منافقان دروغژن دی -

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ

جوړ کړیدی دوی قسمونه خپل ډال نو منع کوی (مسلمانان) د لارے د خدائے نه - یقیناً بد عمل کوی

لا به ل صرف هوس کسه یائ شو نو نبی کریم صلے الله علیه وسلم او فرما ئیل که تاسو ټول تلی وے نو دا وادی به اور سیلاب به راغلے وے پر تاسو (فائده) اصحاب عادل دی یعنی گناه چه او کړی نو زر توبه کاری نو را فضل دے په دے قصه خوشحالی شي ۱۲ سے معلومه شوه چه خطبه د جمعه به ولاړ کیږی او په بل تقریر کښے اختیار دے ځکه چه نبی کریم صلے الله علیه وسلم ناست هم وے په منبر ۱۲ سے بعد الحجر و قبل الجهاد له - په ترتیب قرآن کښے (۶۳) په نزولی کښے (۱۰۴) دے - مقصد د سورت اے مسلمانانو تاسو په غزا کښے خرچ کوئ او مهاجرین او فقرا و منافقانو ته مه پریږدی چه منافقو وائی چه دا غریبان د خپل وطن نه او باسی او په دوی خرچ مه کوئ چه دوی د نبی کریم صلے الله علیه وسلم نه خواره شي ۱۲ سے دا زور نه وه منافقانو لوه ۱۲ سے دروغژن دی په دے کښے چه مونږ د مسلمانانو په سرخه خبره نه ده کړے بلکه د دغا ویلیدی چه: لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ الخ ۱۲

رکوع ۲ — ۱۲

وقف لازم

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٢ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلٰى

دوی - ۲ دا د وجه ځکه کوی چه دوی ایمان راوړی بیا کفر کوی نو مهر اووهلے شو په

قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝٣ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ

زړونو د دوی نو دوی نه پوهیږی - او کله چه اووینے ته دوی لره نو خوښوی تا لره غټے جوسے د دوی

وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ

او که وائی دوی خبره نو ته به آوری خبرے د دوی - ګویا دوی لرګی دی تکیه شوی -

يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ

ګمان کوی په هر آواز د جنګ چه په دوی دے - دوی دښمنان دی نو ځان تری بچ کړه - ختم دے کړی دوی

اللّٰهُ أَنّٰى يُؤْفَكُونَ ۝٤ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

لره الله څنګه واپس کیږی شی؟ او کله چه او ویلے شی دوی ته چه راشئ چه بخښنه اوغواړی تاسو لره رسول

اللّٰهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝٥

د الله نو کاږه کړی دوی سرونه خپل ته به وینے دوی چه منع کیږی د حق نه او دوی ځان غټ ګڼی -

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ

برابره په دوی باندے که بخښنه غواړے دوی لره او که بخښنه نه غواړے دوی لره - هیڅکله بخښنه

اللّٰهُ لَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ۝٦ هُمُ الَّذِينَ

د اوکړی الله دوی ته - یقیناً الله هدایت نه کوی نافرمان قوم ته - دوی هغه دی چه

يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوا

وائی چه خرچ مه کوئ په هغه چا چه په نزد د رسول د الله دی تر دے چه خواره شی تری -

وَلِلّٰهِ خَزَائِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِينَ

او خاص الله لره دی خزانے د آسمانو او د ځمکے لیکن منافقان

ونیسئ مونږ زکوٰة او ایمان هر څه اوکړل او س هغه ترجمه هم اوکړم چه تاسو ئې نه پوهیږئ اخر چه دے په نفاق
لګه مه شو - الله دے مونږ ته آسان کړی ۱۲

سلے جوسے د خوښئ ته غټے وی خوښه پوهے وی د لرګو پشان ۱۲ ـ سلے چه اعلان جنګ کیږی نو دوی وائی چه مونږ پسے راغلل ۱۲ ـ سلے د تکبیر نه سرونه کاږه کړی رقصه په غزاة بنی المصطلق کښے یو مهاجر انصاری لره اووهلو نو عبدالله بن ابی خپل خلق جمع کړل چه دوی زمونږ په ډوډئ مست شوی راځئ چه خپل طرف پرے بند کړو او چه لاړ شو وطن زمونږ ته نو دا غریبان به ترے اوباسو زید بن ارقم دا خبرے نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته اوکړے مشرانو اصحابو د عبدالله بن ابی سفارش اوکړو او نبی کریم صلی الله علیه وسلم د زید خبره اونه منله نو زید خفه شو او دا سورت راغے نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم زید له اووے چه حلکه الله تعالی ستا تصدیق اوکړو نو چا وے منافق ته اووے راشه چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم درله بخښنه اوغواړی نو هغه اووے چه زکاة او زکار رحیم او ښه م ورکړه هغه کو رحم دیانه ماهم اوکړه چه تاسو په

لَا يَفْقَهُونَ ۝٧ يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ

نه پوهیږي ـ وائي دوی که واپس شو موږ مدینې (منورې) ته نو خامخا به اوباسي

ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ

عزتمند د دې نه ذلیلو لره ـ او خاص الله لره عزت دے او رسول د هغه لره او مؤمنانو لره او

لَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٨ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُلْهِكُمْ

لیکن منافقان نه پوهیږي ـ اے مؤمنانو! غافل دې نه کړي تاسو لره

أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ

مالونه ستاسو او نه اولاد ستاسو د یاد د الله نه ـ او چا چه او کړو دا کار

فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ۝٩ وَأَنفِقُوا۟ مِن مَّا رَزَقْنَٰكُم مِّن قَبْلِ

نو دوی تاوانیان دي ـ او خرچ کړئ د هغه مال نه چه مونږ درکړے دے تاسو ته پخوا د

أَن يَأْتِىَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ

هغې نه چه راشي یو ستاسو ته مرګ نو بیا وائي اے ربه ولې دې رو ستو نه کړو ما لره نیږدې

قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ۝١٠ وَلَن يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ

لږ د ے ته چه ما خیرات کړے وے او زه شوے وے د نیکانو نه ـ او هیڅ کله نه رو ستو کوي الله

نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝١١

یو نفس کله چه راشي نیټه د هغه ـ او الله خبر دار دے په کار و نو ستاسو باندې ـ

سُورَةُ ٱلتَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ ءَايَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سورت تغابن مدني دے په دې کښې اتلس ایتونه او دوه رکوع گانې دي ـ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

(شروع) په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کے خوئي دے را مدا د غواړم

له د اترغیب دے
انفاق ته ۱۲ ۱۲

۲ له بعد التحریم وقبل
الصف ـ په ترتیب قرآن
کښې (۶۴) او په نزول کښې
(۱۰۸) دے ـ مقصد
د سورت: نفلي خیرات
ورکړه د توحید د اثبات
د پاره ـ درے مسئلې د
په دې سورت کښې (۱)
توحید (۲) امور انتقامیه
چه اتفاق راشي (۳) انفاق

ع ۲ ۱۳

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ لَهُ الْمُلْكُ وَ

پاکي وائي خاص الله لره هغه څه چې په آسمانونو کښې او هغه څه چې په زمکه کښې دي صرف الله لره بادشاهي ده او

لَهُ الْحَمْدُ ۡ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ① هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ

هغه لره ټول صفتونه دي او الله په هر شي باندې قدرت والا دې - الله هغه دې چې پيدا کړي يې تاسو لره

فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ②

نو څينې ستاسو نه کافر دي او څينې ستاسو مومنان دي - او الله کاروونه ستاسو وينې -

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۚ

هغه پيدا کړي دي آسمانونه او زمکه د پاره د حق او صورتونه جوړ کړي يې ستاسو بائسته کړي يې صورتونه

وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ③ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ

ستاسو او د الله طرف ته ستاسو واپسي ده - پوهيږي الله په هغو چې په آسمانونو او په زمکه کښې دي - او پوهيږي

مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ ۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ④

په هغو چې پټوئ يې تاسو او په هغې چې ښکاره کوئ يې تاسو - او الله پوهه دې د زړونو په خبرو باندې

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ۡ فَذَاقُوْا وَبَالَ

آيا نه دي راغلي تاسو ته واقعات د هغو چې کفر کړې وه هغو پخوا ، نو مالت کړ هغو عذاب د

اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ⑤ ذٰلِكَ بِاَنَّهٗ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ

کار خپل او هغو لره عذاب دې دردناک - دا عذاب ځکه دې چې راوړل به د وي ته

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْٓا اَبَشَرٌ يَّهْدُوْنَنَا ۡ فَكَفَرُوْا وَتَوَلَّوْا

رسولانو د دوي صافي دليلونه نو وي به وئيل آيا يو بشر خو نه کوي سوليږي نه - نو انکار يې اوکړو او واپس

وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ ۭ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ⑥ زَعَمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ

شول او بې پرواه دې الله - او الله بې پرواه دې او صفتونو والا دې - خيال دې کافرانو چې

له بيان د توحيد دې چې
خلق د اصل مسئلې نه غافل
نه شي ۱۲ ۲ه دا د الله تعالیٰ
د وحدانيت دليل دې ۱۲
۳ه تر دې ځائې پورې
د الله تعالیٰ د لوئې قدرت
مظاهر وه او س الله تعالیٰ
خپل لوئې علم بيانوي
نو حاصل دا چه د لوئې
قدرت والا او د لوئې علم
والا صرف الله تعالیٰ دې
دا خبره هر څه بيانوي
په ژبه د قال او په ژبه د
حال سره نو د دې لوئې
بادشاه نه حاجتونه
غواړئ او د دې مسئلې د
اشاعت د پاره مال خرچ
کړئ او په درميان کښې
اتفاق پيدا کړئ هم د
دې مسئلې د اشاعت د
پاره ۱۲ ۴ه دا د عذاب
د دنيا بيان دې چه دا د
توحيد مسئله دومره لويه
ده چه د دې نه منونکي الله
تعالیٰ په دنيا کښې په عذاب
کړي دي ۱۲ ۵ه دا د
غيب او شهادة يو
ترجمه ده ۱۲ يا الله په مونږ
رحم اوکړه صحت او
عافيت د دين هم
مونږ ته نصيب کړې ۱۲
۶ه دا د عذاب د آخرت
بيان دې ۱۲ ۱۲ ۱۲

لے هر کله چه معلومه شوه چه په هر څه قادر صرف الله تعالیٰ دے او په هر څه پوهه هم صرف الله تعالیٰ دے او مخالفین د
توحید په دواړو جهانونو په عذاب دی نو راشئ یقین اوکړئ په الله تعالیٰ او په رسول د هغه او په قرآن چه منزل کتاب او

لَن يُبْعَثُوا ۚ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ

را پورته به نه کړے شی ووایه ولے نه او قسم دے په رب زما چه خامخا به تاسو را پورته کړے شئ بیا به خبر کړے شئ

وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي

په عمل ستاسو - او دا کار په الله باندے اسان دے - نو ایمان راوړئ په الله او په رسول د هغه او په هغه رڼا چه

أَنزَلْنَا ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۖ

رالیږلے ده - او الله په کارونو ستاسو خبردار دے - کله چه را جمع کړی تاسو لره الله په ورځ د جمع کیدو

ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ

دا ورځ د گټے او د بیلے ده - او چا چه ایمان راوړو په الله او هغه اوکړو کار نیک نو معاف به ئی

عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

هغه ته گناهونه د هغه او بوتلے به ئی بهشت باغونو ته چه بهیږی به لاندے د هغو نهرونه ولے

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

همیشه به وی په هغو کښے همیشه - دا بریے دے لویه - او کوم چه کافران دی

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ

او دروغژن گڼی ایتونه زما دوی دوزخیان دی همیشه به وی په هغے کښے - او ناکاره

الْمَصِيرُ ۝ مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن

ځائے دے - هغه چه رسی څه مصیبت نو په اذن د الله سره رسی - او چا چه

يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ وَأَطِيعُوا

یقین اوکړو په الله نو هغه به سم اوکړی زړه د هغه - او الله په هر شی پوهه دے - او حکم او منئ

اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ

د الله او حکم او منئ د رسول - نو که تاسو واپس شوئ نو یقینا ماسوا نشته زما رسول دی ذمه

رد کړه ده او الله تعالیٰ ستاسو
په کارونو خبردار دے او
تاسو به د حساب د پاره په
قیامت کښے جمع کړی نو منونکو
د توحید به گټه او نه منونکو
به تاوان اوکړی ۱۲ ۳ے دا
د منونکو د پاره ژیرے کے
او د گټے بیان دے ۱۲
۳ے دا د نه منونکو د پاره
د عذاب او د تاوان بیان دے
۴ے کړه د کافرانو د طرف
نه مصیبت راځی نو په دا
هغه ساتی د امتحان دے
(فائده) هر مصیبت راځی
په حکم د الله سره او سبب
غالب گناه دے ۱۲ یسیر
مَا اَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ اِلَّا
بِاِذْنِ اللّٰهِ ; او فیما کسبت
ایدیکم ; ۵ے : نو چه څه
تکلیف رسی نو خوش قسمته
والی چه دے مولا د تکلیف
ستا دے نو رفع الحبیب
د حبیب ; نو محبوب وصل وکی
دی ; که په لاره کښے گنگی ځی
او دے ورته ارتاؤ شی او یا
خیرے کوی نو وا غیرے ځات
وی ځکه چه دا د وید عمل
وے نو توبه دے او یا سی
او د گلونو به غوږ حروده
په عمل وے ۱۲ ے ع گټه
او بیلته او خلقو کړی یده
په دنیا کښے خو دلته په بنکاره
شی په اخرت کښے - بیلته
وا ده : اِشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ
بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ; بقره ۱۷۵ ، دا د کافرانو بیلته ده او د مسلمانانو گټه وا ده : اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ
الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ; توبه ۱۱۱ ۱۲ سے

ع

نه حفه مسئله وادهٔ چه منونکو ته وے گیته اونهٔ منونکو بېلته اوکړه. ومنونکې فائزفی الدارین او نهٔ منونکې خاسر په دارین دی. ۱۳ سے دا امور انتظامیه دی چه په چند منځ کښې اتفاق ساتی چه دُ کافر سره مقابله کولې شئ کهٔ تاسو او د ته

الْمُبِيْنُ ﴿۱۲﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۳﴾

واضحه نه سوا حیڅوک حاجت پوره کونکے نیشته او الله ته دے ځان او سپاری مؤمنان.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ

اے مؤمنانو! یقینًا ځینې د بیبیانو ستاسو نه او د اولاد ستاسو نه دشمنان ستاسو دی

فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ

ځان پرې ګرځئ د هغوئ نه. او که تاسو معاف کوئ او ځان ناګاره کوئ او بخښنه کوئ نو یقینًا الله بخښونکے او

رَّحِيْمٌ ﴿۱۴﴾ اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ؕ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗۤ اَجْرٌ

مهربان دے. یقینًا مالونه ستاسو او اولاد ستاسو امتحان دے او د الله سره لوئے ثواب

عَظِيْمٌ ﴿۱۵﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوْا وَاَطِيْعُوْا وَاَنْفِقُوْا

دے. نو د الله نه او ویرېږئ څومره چه ستاسو طاقت وی او واورئ حکم او منئ او خیرات اوکړئ

خَيْرًا لِّاَنْفُسِكُمْ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۱۶﴾

بنه به شی تاسو له. او څوک چه بچ شو د بخل د نفس خپل نه نو دوی کامیاب دی.

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ

او که ورکوئ تاسو الله له قرض حسنه نو زیات به کړی ستاسو مالونه او معاف به او کړی تاسو. او الله

شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿۱۷﴾ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۸﴾

قدردان او صابر دے. پوهیږی په هر غیب د مخلوق او په حاضر او زبردست او حکمت والا دے.

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً فِيْهَا رُكُوْعَانِ

(آیتونه ۱۲)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم نے خورا دے ډیر. (دا مدنی)	(رکوعونه ۲)

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا

اے نبی! کله چه طلاق ورکوئ تاسو زنانه نو طلاق ورکوئ هغه د پاره د شمارلو د عدت او شمار کړئ

ځوک صفت خیر او کړی نو معاف کوئ او انتقام مهٔ اخلئ دا اولاد به ستاسو د پاره سبب د دشمنئ شی. ۱ سے د توحید د اشاعت د پاره مال خرچ کړئ او بخل مهٔ کوئ مال به الله تعالیٰ ستاسو زیات کړی او بخښنه به تاسو او کړی. ۲ سے سورت شروع وه په دے چه د لوئے طاقت او لوئے علم والا صرف الله تعالیٰ دے نو په آخر کښې هم دغه مسئله ذکر کړے شی هلته تفصیل وه دلته اجمال دے چه عزیز او حکیم صرف الله تعالیٰ دے نو عزیز معنیٰ د لوئے قدرت والا او حکیم د لوئے علم د تعبیر دے. ۲۲ ۵ سے بعد الرحمان وقبل البینة. په ترتیب قرآنی کښې (۶۵) او په نزولی کښې (۹۹) دے. مقصد د سورت: اللہ خرچ او کړئ په عدت کښې مطلقه ته او مرضع ته چه انتظام برابر شی چه تاسو اشاعت د توحید کولے شئ. په سورت کښې درے مسئلے دی (۱) امور انتظامیه (۲) تخویف دنیوی (۳) مسئله د توحید. ۲ سے دا امور انتظامیه دی د دے په عمل سره په مسلمانانو کښې اتفاق راځی نو بیا حقوق د توحید اشاعت په ښه او په قوت سره

۲۹ ۶۹ ۱ ۲۰ بنه کولے شی. ۱ سے یعنی په داسے طریقه به ښځه طلاق کوئ چه عدت شمار لے کیدے شی یعنی چه ښځه د حیض نه پاکه شی او تعلق ورسره نه وی شوے نو که د سپری طلاق ته ضرورت وه نو دا ښځه به په دغه وخت کښې طلاق کړی او په عدت کښې معلوم شی که حامله

ع ۱۶

الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ ۖ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا

عدت لره - او ووېرېږئ د الله نه چه ستاسو رب دے - مه اوباسئ هغوی لره د کورونو د دوی نه او نه دے

يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ

هغوی او وځي مګر که کوي څه بې حیائي ښکاره - او دا احکام د

اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِي

الله دي - او څوک چه واوړي د پولو د الله نه نو هغه زیاتے او کړو د ځان سره - نه دے خبر هغه چه

لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا ۝١ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

شاید الله به پیدا کړي پس د طلاق نه بله خبره - نو کله چه نزدې شو عدت د دوی

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ

نو حصار کړئ هغوی لره په ښه طریقه یا جدا کړئ هغوی په ښه طریقه او شاهدان کړئ دوه

عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ

عادلان خپل او او دا کړئ شاهدي الله لره - په دې سره وعظ کولے شي هغه چا ته چه

يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ

یقین کوي په الله او په ورځ د قیامت - او څوک چه ویرېږي د الله نه نو مقرر به کړي هغه

مَخْرَجًا ۝٢ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ

بچاؤ - او هغه لره به رزق ورکړي د هغه طرف نه چه خیال به ئې نه وي - او چا چه ځان او سپارلو

عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ

الله ته نو هغه ورلره پوره دے - یقیناً الله پوره کوونکے دے د خپل کار - مقرر کړے دے الله هر شي

شَيْءٍ قَدْرًا ۝٣ وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنِ

لره اندازه - هغه چه نا امیده شي د حیض نه د ښځو ستاسو نه که

له وغلوی دی وتل د کور نه
پخوا د عدت نه وغه بوفاحش
وه ... ۲ واحکمت دے
د مشروعیت د عدت یعنی
که د اخاوند خپیمان شو نو
په عدت کښے به ورته رجوع د کړي
که طلاق صریح وي نو رجوع
په قول سره وه او که کنائي وي نو
نو رجوع به نوي نکاح سره
وه او که عدت د خلع وه
نو رجوع به رضا د ښځې سره
۳ یعنی عدت تر وے شو مقیه
نو د خاوند اختیار دے
یا به رجوع کوي خو په انصاف
سره چه ورسره انصاف
کوي یا به هغه دغه ښځه
پریږدي نو د هغې عدت به
ختم شي خو شاهدان په رجوع
یا په ختمیدو د عدت به
اونیسي ۴ یعنی چه بوډۍ
وي او د هغې حیض ختم
شي یا وړه وي د هغې حیض
نه کیږي نو عدت د طلاق
د هغې درې میاشتې دے
(فائده) معلومه شوه
چه اصل عدت په حیض
سره دے او که حیض نه
کیږي نو بیا به درې
میاشتې تیروي ۱۲

ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ وَّالّٰٓـِٔيْ لَمْ يَحِضْنَ ۭ وَاُولَاتُ

نو عدت د هغو درې میاشتې دي او هغه زنانه چه د هغو حیض نه کیږي ـ او د حاملو

الْاَحْمَالِ اَجَلُهُنَّ اَنْ يَّضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۭ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ

عدت ختمیږي دا چه پیدا کړي ـ او هغه څوک چه وېرېږي د الله نه نو پیدا

لَّهٗ مِنْ اَمْرِهٖ يُسْرًا ④ ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهٗٓ اِلَيْكُمْ ۭ وَمَنْ يَّتَّقِ

کړي به په کار د هغه کښې آساني ـ دا حکم د الله دے چه رالیږلے یې دے تاسو ته ـ او څوک چه او وېرېږي

اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ وَيُعْظِمْ لَهٗٓ اَجْرًا ⑤ اَسْكِنُوْهُنَّ مِنْ

د الله نه نو معاف به کړي هغه ته ګناهونه د هغه او لوئې به کړي ثواب د هغه ـ او سوئې دوی لره چرته

حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِّنْ وُّجْدِكُمْ وَلَا تُضَاۗرُّوْهُنَّ لِتُضَيِّقُوْا

چه تاسو اوسیږئ په طاقت خپل سره او ضرر مه رسوئ هغوی ته چه تنګی را ولئ

عَلَيْهِنَّ ۭ وَاِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ فَاَنْفِقُوْا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى

په هغو باندې ـ او که وي حاملې نو خرچ کوئ په هغو باندې تر دې چه

يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ۚ وَاْتَمِرُوْا

پیدا شي بچے د دوی ـ نو که دوی چې لره پئې ورکول تاسو د پاره نو ورکوئ دوی ته مزدوري د دوی ـ او مشوره کوئ

بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوْفٍ ۚ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهٗٓ اُخْرٰى ⑥

کوئ په خپل منځه کښې په ښه سلوک ـ او که سختي کوئ تاسو نو پئې به ورکړي بچي لره بله ښځه ـ

لِيُنْفِقْ ذُوْ سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهٖ ۭ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهٗ

خرچ دې کوي مالدار د خپلې مالدارئ نه ـ او څوک چه کم وي رزق د هغه

فَلْيُنْفِقْ مِمَّآ اٰتٰىهُ اللّٰهُ ۭ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا مَآ اٰتٰىهَا ۭ

نو خرچ دې کوي د هغه نه چه ورکړے یې دے هغه لره الله ـ تکلیف نه ورکوي الله هیچا ته مګر د هغه چه ورکړے یې دے هغه لره ـ

ل د قرآن قانون دے چه د احکامو نه روستو د تقوی امداد کوي ځکه چه په دغه احکامو کښې تغیر او نه کړے شي ـ

۳ ـ چه عدت کښې مطلقه لره د کور او د خرچ ورکول مطلق عام دے که په طلاق رجعي سره وي او که په طلاق بائن سره او که په طلاق مغلظ سره وي (فائده) خلع هم طلاق بائن دے ـ

(فائده) په الفاظ صریح سره طلاق رجعي واقع کیږي او په الفاظ کنائي سره طلاق بائن واقع کیږي چه نیت او کړي د طلاق کنائي لکه چه او وائي د کور نه ځه په دے کښې دوه احتمال دی او په دریم طلاق سره طلاق مغلظ واقع کیږي بیا تحلیل تحلیل ته ضرورت دے او تفصیل په فقه کښې او ګوره ـ

۳ ـ سړی ښځه طلاق کړه او د عدت نه روستو هغې بچي د خاوند لره پئې خپل ورکول نو پلار د بچي به مزدوري ورکوي ورله او که طلاق نه دے شوي بیا چه خپل بچي لره پئې ورکوي نو هغه دوه مزدوري نه شي اخستے ـ

سلہ دُ دنیا دَ عذاب بیان دے ۱۲ سلہ دا دَ عذاب دَ اٰخرت بیان دے ۱۲ سلہ دا ذ یعے دے ۱۲ سلہ دا دَ ذکر بیان دے
نو دَ ذکر نه مراد ذاکر دے (فائدہ) شلو رسورتو نه دَ انفاق متعلق دی چه ذکر شو په جمعه کښے فرمان دے چه دَ جمع په

سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُّسْرًا ۟ وَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ
پیدا به کړی الله پس دَ سختئ نه آرام لره ۔ او ډیر دی کلو نافرمانی او کړه

عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهٖ فَحَاسَبْنٰهَا حِسَابًا شَدِيْدًا ۙ وَّعَذَّبْنٰهَا
دَ امر دَ رب خپل نه او دَ رسولانو خپلو نو حساب او کړو دَ هغو سره حساب سخت او عذاب ورکړو

عَذَابًا نُّكْرًا ۟ فَذَاقَتْ وَبَالَ اَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ اَمْرِهَا
هغو لره ناآشنا ۔ نو هغوی او څکلو عذاب دَ کار خپل او شو آخر دَ کار دَ هغو

خُسْرًا ۟ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰۤاُولِي
تاوان ۔ تیار کړی دے الله هغو لره سخت عذاب ۔ نو او ویریږئ دَ الله نه اے

الْاَلْبَابِ ۛ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۛ قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۟ رَّسُوْلًا
عاقلانو ۔ کوم چه یقین والا دی یقیناً رالیږلے دے الله تعالیٰ تاسو ته نصیحت کوونکے ۔ چه رسول دے

يَّتْلُوْا عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ مُبَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
چه لولی تاسو ته آیتونه دَ الله صاف چه راوباسی مؤمنان او چه کوی

الصّٰلِحٰتِ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ؕ وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ
نیکی دَ تیارو (دَ شرک) نه رڼا (دَ توحید) ته ۔ او چا چه یقین او کړو په الله او کوی

صَالِحًا يُّدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۤ
نیکی نو دننه به ئی هغو لره الله باغونو ته چه بهیږی به دَ لاندے دَ هغو نه ولے همیشه همیشه به په هغو کښے

اَبَدًا ؕ قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهٗ رِزْقًا ۟ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَّ
همیشه تیار کړے دے الله هغه لره رزق ۔ الله هغه ذات دے چه جوړ کړے ئی اووه آسمانونه او

مِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ؕ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى
زمکے هم دومره ۔ نازلیږی حکم دَ الله په هغو کښے چه تاسو پوهه شئ چه یقیناً الله په

ورځے دَ انفاق مسئلے دا ورځ نو په منافقو کښے فرمائی چه په غریبانو او مجاهدینو خپله خرچ کوئ دوی منافق ته مه ورکوئ نو په تغابن کښے اعلان دے چه نفلی خیرات او کړه نو په دے سورت طلاق کښے ارشاد دے چه لازمی انفاق او کړه چه انتظام ستاسو برابر شی نو په اتلسم سورت تحریم کښے دا وارہ مسئلے یعنی دَ انفاق مسئله او دَ جهاد مسئله منځ کوردی شو دَ حدید نه تر تحریم پورے لس سورتونه دی چه پکښے په دوو مسئلو زور دے انفاق او قتال دَ اشاعت دَ توحید دَ پاره نو په دے لسو سورتونو کښے درے مسئلے شوے (۱) قتال (۲) انفاق (۳) توحید او مقصود خو توحید دے چه حسن لذاته دے په انفاق او قتال کښے حسن دَ توحید په وجه راغلے دے ۱۲ سلہ دلیل دَ توحید چه اصل مسئله هیره نه شی چه دَ غم دَ دنیا عذاب یا دَ غنامو انتظام دے مسئلے دَ پاره دی ۱۲ سلہ په شان دَ آسمانونو دَ یعنی زمکه دَ آسمان په شان خو په ید لے ده خو دَ زمکے او دَ هغوی دی او آسمانونه

لا ندے باندے دی ۔ دَ زمکے او وه حصے دا دی (۱) ایشیا (۲) یورپ (۳) افریقه (۴) جنوبی امریکه (۵) شمالی امریکه (۶) نیوزی لینډ (۷) استریلیا
بهتر دا ده چه اووه زمکے دی خو پوره تفصیل ئے صرف الله تعالیٰ ته معلوم دے مونږ ته ئے تفصیل معلومول په فائده دی ۱۲

له بعد الحجرات وقبل التغابن - په ترتيب قرآن كښې (۶۶) په نزول كښې (۱۰۷) دے - مقصد د سورت: د وه مسئلې دي
جهاد او النفاق ۱۲ ؎ نبي كريم صلى الله عليه وسلم به د زينب رضي الله عنها كره ګبين شربت څكلو نو وخت به پرے تير شو او تو نورو

ع ۵ / ۱۸

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿۱۲﴾

هر شي باندے قدرت والا دے او يقيناً د الله په علم كښې دے هر شے -

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثِنْتَا عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

آيتونه (۱۲)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان نهايت رحم كونكے دے (لحمد الله خواهر كي)	ركوعګانې (۲)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ۖ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ ۚ

اے نبي ولے حراموے هغه شے چه حلال كړے دے الله تا له طلب كوے رضا د بيبيانو خپلو -

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱﴾ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ۚ

او الله بخونكے مهربان دے - مقرر كړے دے الله تاسو له ماتول د قسمو نو ستا سو

وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿۲﴾ وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ

او الله مالك ستاسو دے - او هغه پوهه او حكمت والا دے - او كله چه پټه او كړه نبي خپلو

بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ

ځنې بيبيانو ته يوه خبره - نو هر كله چه هغې خبر وركړو د هغه نورې او ښكاره كړو هغه خبره الله ده ته

عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ۖ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ

نو او خودل هغه ځنې خبره او څه وارا وه نبي د ځنې نه - نو هر كله چه خبر وركړو هغه هغې ته د دغه خبرې نو وې وئيل

مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا ۖ قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿۳﴾ إِنْ تَتُوبَا إِلَى

هغې چا خبر كړې ته په دے - نو او وئيل خبر كړم پوهه باخبر و خبر دار ما له - كه تاسو واپس شوئ الله

اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ۖ وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ

ته (نو ښه دے) يقيناً كاږه شوي دي زړونه ستاسو - او كه تاسو د يو بل امداد كوئ د ده په خلاف نو بيشكه

مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ

يقيناً الله د ده خير خواه دے او جبرئيل او نيكان مؤمنان - او ملائك سوا د دے نه

پاكو بيبيانو سره د وسه خبرے لكر مند ئي شو - چه څوي حلته وخت تير نه وي نو څنو بيبيانو وا ئے تند بوئے او كړو چه د ځي دغه شربت ستكل ه بوئي نو حضور دغه شربت په ځان منع كړو او هغې ته ئي او وئے چه ته يې پاته څوك مه وايه چه زينب هغه د ځنې نو الله تعالى فرمائيل چه څه شے تا له حلال وي نو هغه په ځان مه حراموه وارنګ د وي ماريه قبطية په ځان هغه ئي د پاره حرامه كړے د مطلب وا دے چه اے نبي خپل اصل د دايت كاره منع كړه چه الله تعالى پرے خفه وي ۱۲ ؎ كوم قسم چه خلاف د شريعت وي نو هغه په ماتول لكه قسم شو په ګناه چه د كه به مثلاً د پلار سره خبرے نه كوم او كفاره ئې قسم به وركوي او كه قسم د ه په مباح سره چه زه به يې نه خورم نو چه د غه قسم مات كړي كفاره به وركوي ؎ لكه حرامول د ګبين يا د ماريه قبطيه شو ۱۲ ؎ هغه د ه خبره بله ته او كړه ۱۲ ؎ نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته الله تعالى خبر كړو چه هغې ښكاره كړه حفصه عائشې ته ۱۲

نو هغه خبره او كړه ۱۲ ؎ نو نبي كريم صلى الله عليه وسلم د حفصې نه د ارزانس كښه و تپوس او كړو او كړو دي خوش اخلاق ده چه زور نه ئے او نه كړه ۱۲ ؎ د بعض خبرے حفصه زور نه او كړه او بعضے ئے پاتے كړه ۱۲ ؎ خير خواه د الله تعالى په دنيا كښې

رپاتے دَ صفت نه) اصدا دا او دَ جبرئیل۲ رفاقت او دَ نیکانو بندګانو اتباع او دَ ملائکو مرسته ده ۱۲ (دَ دې نه په دې سره معلومه شوه چې تا سو دَ رسول الله صلی الله علیه وسلم دپاره دَ ضرورت دې رفاقت نه ده) په مخکې کار روزنو کښې کوم نیوه پښه وي لګه ته بیوه کورسو او بیبیانې دَ نبي کریم صلی الله علیه وسلم

ظَهِيرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهُ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا

مدد ګار دې - امید دې چې رب دَ هغه که طلاق کړي تاسو له چه ورله به کړي هغه له بیبیانې غوره

مِّنكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ

ستاسو نه مسلمانانې مؤمنانې تابعدارانې توبه ویستونکې عبادت کوونکې روژه دارې

ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ

کونډې او پیغلې - ای مؤمنانو! بچ کړئ ځان خپل او خاندان خپل

نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ

دَ اور نه چې خشاک دَ هغه خلق دي او کاڼي دي - په هغه مقرر دي ملائک سخت خو یه زبردست

لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا

خلاف نه کوي دَ الله نه چې حکم او کړي هغوئ او کوي هغه کار چې هغوئ حکم او کړے شي - ای

الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

کافرانو عذر مه کوئ نن - یقیناً بدله درکولې کیږي تاسو ته دَ عمل ستاسو -

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ

ای مؤمنانو! توبه کار شئ الله ته په صاف زړه سره - امید دې چې رب ستاسو

أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا

معاف کړي تاسو ته ګناهونه ستاسو او بوځي تاسو له باغونو ته چې بهیږي په لاندې هغوئ

الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ۖ نُورُهُمْ

ویالې کله چې نه شرموي الله نبي۲ او هغو له چې ایمان یې راوړے دې هغه سره - نور دَ هغوئ

يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا

به روان وي مخکښې دَ هغوئ او په ښي طرف دَ هغوئ وائي به اے ربه پوره کړه موږ له رڼا زموږ

نور دَ ایمان دې ۱۲ ۱ لـه دا نور دَ نیک عمل او دَ اخلاق او دَ جهاد دې نو دا هم دَ حدیث درې دا په مضامین ته اشاره شوه ۲ یا الله موږ ته معافي او کړې ۱۲

ضم دوه قسمه دې یو که الله تعالی فرمائي: ثَيِّبَاتٍ وَّ اَبْكَارًا ۱۲ ۲ یعني دَ اولاد او خپل خاندان دَ اور نه بچ کړئ په ایمان او په جهاد او په انفاق سره نو درې دا په مضامینو دَ حدیث اشاره ده ۳ یعني دَ دنیا اور دې چې صرف خشاک یې لرګي وي او دا تیز اور دې چې سونګ یې هم سړي او ډبرې دي په زبردست تقرر دي او هغوئ دَ الله تعالی دَ خلاف نه کوي ۱۲ ۴ یعني دَ کافرانو بدله قانون ده ۱۲ ۵ دا بشارت دې ۱۲ ۶ دَ نصوحا قصه کوي خو دَ قرآن مطلب نه دې رفاقت نه دې توبه دَ الله تعالی په حق کښې وي او دا چې په تیر بد عمل باندې نادم وي او حالا بس کړي دَ هغه بد کار نه او آئنده قصد او کړي چې بیا به دغه بد کار نه کوم او دَ بندګانو حق ادا کړي ۱۲ ۷ اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهٗ - (آل عمران ع ۲۰) یعني چې څوک بوځې دوزخ ته همیشه دپاره نو هغه رسوا شو ۱۲ ۸ دَ مسلمانانو دوزخ ته تلل دَ پاکولو دپاره دي او دَ کافرانو دَ پاره دَ شرمولو دي ۱۲

ځ حرمه کولے شي نو موږ ته معافي حرم کولے شي یا الله موږ ته معاف کړې ۱۲ ۲ده واقعه د مضمون د جهاد بیان دی
۳ده د موکړی منافقانو

وَاغْفِرْ لَنَا ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ
وبښه زموږ ته - یقینا ته په هر شي باندې قادر یې - اې نبي! جهاد کوه
الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ
د کافرانو او د منافقانو سره او سختي کوه په هغوی - او ځای د هغوی دوزخ دی - او ناکاره
الْمَصِيرُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ
ځای دی - بیان کړې دی الله مثال د پاره د کافرانو ښځه د نوح او
امْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ
ښځه د لوط - وې دواړه په کور د دوو بندګانو کښې زمونږ د نیکو بندګانو نه
فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
نو خیانت ئې اوکړو د هغوی سره نو فائده ورنه کړه دې دواړو هغوی دواړو ته د الله د عذاب نه هیڅ شي او او وئیلې شو ورشئ
مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ
جهنم ته د ورتلونکو سره او بیان کړې دی الله مثال مؤمنانو ته د ښځې د
فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِندَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي
فرعون - کله چه هغې اووې اې ربه جوړ کړه ماله په نزدې خپل کور په جنت کښې او ما بچ کړې
مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ
د فرعون او د کاره د هغه نه او ما بچ کړې د قوم ظالم نه - او د مریمې
ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
چه لور د عمران وه کوم چه هغې پاک او ساته ځان خپل نو ما پو کړو په هغې کښې روح د خپل طرف نه
وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾
او هغې تصدیق کړې وه د خبرو د رب خپل او د کتابونو د هغه او وه هغه د تابعدارانو نه -

سره جهاد په ژبه باندې دی او د بهرمنافقانو سره جهاد په توره دی ۱۲
۴ده نبي کریم صلی الله علیه وسلم نرم زړه نو الله تعالی فرمائي چه د کافرانو سره سختي کوه ځکه چه دوی دوزخیان دي ۱۲
۵ده یعني خپل عمل بکار دی د نبي علیه السلام رشته نجات ورکوونکې نه ده نو ځکه جهاد کوئ او انفاق في سبیل الله کوئ ۱۲
۶ده د کافرانو نسب مضر نه دی چه سرې پخپله ښه وي چه جهاد او انفاق کوي ۱۲
۷ده کمال د زنانه ځه په خاوند موقوف نه دی کله چه هغه د خپل عمل ښه احسان کوي
۸ده روح د خپل طرف نه الله تعالی پخپلو کارونو کښې سبب ته محتاج نه دی اګرچه دا دنیا عالم اسباب دی ۱۲

له بعد الطور وقبل الحاقة - په ترتیب قرآنی کښې (۶۷) او په نزولی کښې (۷۷) دے مطلب د سورت: چه جهاد او انفاق د پاره مسئلے ذکر شوې دی دا په دلیل سره ثابتوی چه برکت ورکونکے صرف الله تعالیٰ دے نه کل ماسوی الله (فائده) دا مسئله په قرآن کښې ذکر وه بله دا خبره

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت ملک مکی دے په دے کښې دېرش آيتونه او دوه رکوع لګانی دی -

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)

تَبٰرَكَ الَّذِيْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرُ ۝١

برکت دے د هغه چه په قدرت د هغهٔ کښې بادشاهی ده - او هغه په هرڅه باندے قدرت والا دے -

الَّذِيْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا

کوم چه هغه پیدا کړیدے مرګ او ژوند چه امتحان اوکړی ستاسو چه کوم یو ستاسو ښائسته دے په عمل کښ

وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفُوْرُ ۝٢ الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا

او هغه زبردست او بخښونکے دے - کوم چه هغهٔ پیدا کړیدی اووه آسمانونه لاندے باندے -

مَا تَرٰى فِيْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفٰوُتٍ ۭ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ۙ هَلْ

ته نه وینے په پیدا کولو د مهربان بادشاه کښے هیڅ فرق - واپس کړه نظر آیا وینے

تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ۝٣ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ

ته هیڅ نقصان - بیا واپس کړه نظر بیا بیا واپس به شی تا ته نظر

الْبَصَرُ خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِيْرٌ ۝٤ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاۗءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ

ستا عاجز او هغه به ستړے وی - او یقیناً ما ښائسته کړیدے آسمان نزدے په ستورو سره

وَجَعَلْنٰهَا رُجُوْمًا لِّلشَّيٰطِيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيْرِ ۝٥

او ما ګرځولی دی هغه ویشتونکی شیطانانو لره او ما تیار کړیدے د هغوی د پاره عذاب د اور -

وَلِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝٦

او د پاره د هغو چه انکار کوی د رب خپل نه عذاب د دوزخ دے - او ناکاره ځائے دے -

دغه چه د الله تعالیٰ په نوم کښے لوئے خیر دے دا مسئله د سورة رحمان ده د بل چا په نوم اخستو کښے خیر نشته دا مسئله د سورت واقعه ده - نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی دا سورت یو کوع قاری خپل د قبر د عذ نه او ژغورلے چه ژغ آرمان کودم چه دا سورت په ژبه د هر انسان کښے وی د امت ځانه او فرمائیلے چه دا سورت بخښنه غواړی د خپل قاری د پاره تر بخښلے پورے ۱۲ (فائده) مجموعه یولس دلائل عقلیه دی په دے چه برکات ورکونکے صرف الله تعالیٰ دے ځکه چه د لوئے علم او د لوئے طاقت والا دے دا هے کل ماسوا الله نه دی ۱۲ ۱۲

عله دا اول دلیل عقلی د دے د پاره چه برکت او خیر صرف د الله تعالیٰ دے ځکه چه بادشاه صرف هغه دے ۱۲ عله دا دویم دے عله دا دریم دے عله دا څلورم دے ۱۲ عله دا پنځم دے ۱۲ عله دا شپږم دے د دے ټولو دلائلو حاصل دا دے چه بادشاه صرف الله تعالیٰ دے او قادر په هرڅه او پیدا کوونکے د مرګ او ژوند صرف هغه دے او دوه آسمانونه لاندے باندے هغهٔ پیدا کړیدی

ستوری هغه شیطانانو ویشتونکی کړیدی ما کوم دے ټولو تفرقو نو ته معلومه شوه چه خیر ورکونکے صرف الله تعالیٰ دے ۱۲ عله دا د عذاب د آخرت بیان دے چه دا دا سے لویه خبره ده چه منکر لے دوزخی دے ۱۲

إِذَآ أُلْقُوا۟ فِيهَا سَمِعُوا۟ لَهَا شَهِيقًا وَهِىَ تَفُورُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمَيَّزُ

کله چې دوی وغورځولی شي په هغه کې نو واوري به د هغې نه زګيروي او هغه به جوش کوي[1] - نزدې ده چې ټوټې شي

مِنَ ٱلْغَيْظِ ۖ كُلَّمَآ أُلْقِىَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ

د قهر نه - هرځل چې ورغورځولی شي په هغې کې يوه ډله نو سوال به ترې وکړي ساتونکي د دوزخ چې آيا

نَذِيرٌ ﴿٨﴾ قَالُوا۟ بَلَىٰ قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ

نه وو راغلی تاسو ته يره ورکونکی[2] او به وائي چې راغلی وو موږ ته ويرونکی - خو موږ هغه دروغژن ګڼلو او موږ ووې

ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾ وَقَالُوا۟ لَوْ كُنَّا

چې نه دی نازل کړی الله څه شی - نه يئ تاسو مګر په لويه ګمراهۍ کې - او دوی به او وائي که موږ به

نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿١٠﴾ فَٱعْتَرَفُوا۟ بِذَنۢبِهِمْ

آوريدلي يا پوهيدلي[3] نو موږ به نه وو د دوزخيانو - نو دوی به اقرار اوکړي د ګناه خپلو

فَسُحْقًا لِّأَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿١١﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ

نو لعنت دی په دوزخيانو باندې - يقيناً هغوی چې ويريږي د رب خپل نه په پټه[4] شا

لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾ وَأَسِرُّوا۟ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُوا۟ بِهِۦٓ ۖ إِنَّهُۥ

د دوی د پاره بخښنه ده او لوی ثواب - او په پټه کړئ خبره خپله يا په ښکاره اوکړئ هغه - يقيناً الله

عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ

پوهه دی د زړونو په خبرو - آيا نه پوهيږي هغه چې پيدا کړې يې هغه - او الله به رازونو پوهه او

ٱلْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا

خبردار دی - الله هغه دی چې هغه وګرځوله د تاسو لره زمکه آسانه نو ګرځئ په اطرافو د هغې کې

وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ ۖ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ ﴿١٥﴾ ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن

او خورئ رزق د هغه - او د الله طرف ته بيرته تګ دی - آيا بې خوفه يئ تاسو د هغه ذات نه چې حکم يې په آسمان

[1] يعنې يا موږ ته د بل خبره آوريدې يا پخپله پوهيدلي
[2] دا زيری دی ١٢
[3] دا ثمره د لا ګولو ده چې هر کله لوی قدرت والا دی او برکت والا دی نو حاجات صرف د هغه نه غواړی ځکه آواز کوي او کم پټ سوال کوي نو دا په الله آوري ځکه چې الله تعالی خو د زړه په خبرو پوهيږي ځکه چې خالق دی نو عالم به ضرور دی ١٢ ١٢
[4] دا دوم دليل عقل دی ١٢ ١٢
[5] دا د عذاب د دنيا بيان دی ١٢

ع ١

يَّخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِيَ تَمُوْرُ ﴿١٦﴾ اَمْ اَمِنْتُمْ مَّنْ فِي السَّمَآءِ

کښې چه ښخ کړي تاسو لره په زمکه کښې نو ناڅاپه به هغه رپیږي - آیا بې غمه یئ تاسو د هغه چا نه چه په

اَنْ يُّرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ؕ فَسَتَعْلَمُوْنَ كَيْفَ نَذِيْرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ

آسمان کښې چه را اولیږي په تاسو باندې کانړي - نو معلوم به کړئ چه څنګه دے ویرول زما - او یقینا

كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ

دروغ ګڼلي وو (رسولان) هغو چه مخکښې وو د دوئ نه نو څنګه شو انکار زما - آیا نه ګوري دوئ مارغانو ته

فَوْقَهُمْ صٰٓفّٰتٍ وَّيَقْبِضْنَ ؕ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ ؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ

د پاسه په دوئ باندې چه وزرې غوړوي او راغونډوي ئې - نه ئې ساتي دوئ مګر رحمان - یقینا الله هر څیز

بَصِيْرٌ ﴿١٩﴾ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِيْ هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّنْ دُوْنِ

وینی - څوک دے چه فوج شي ستاسو چه امداد وکړي ستاسو سوی د

الرَّحْمٰنِ ؕ اِنِ الْكٰفِرُوْنَ اِلَّا فِيْ غُرُوْرٍ ﴿٢٠﴾ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِيْ يَرْزُقُكُمْ

رحمان نه - خو کافران په دوکه کښې دي - څوک دے چه رزق ورکړي تاسو لره

اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهٗ ۚ بَلْ لَّجُّوْا فِيْ عُتُوٍّ وَّنُفُوْرٍ ﴿٢١﴾ اَفَمَنْ يَّمْشِيْ مُكِبًّا

که بند کړي الله رزق خپل - بلکه زیات شوي دي دوئ په سرکشئ او نفرت کښې - آیا هغه څوک چه ځي نسکور

عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَّمْشِيْ سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٢﴾

په مخ خپل باندې ښه برابر دے یا هغه څوک چه ځي برابر په لاره برابره باندې -

قُلْ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ؕ

او وایه چه الله هغه دے چه پیدا کړي ئې یئ تاسو لره او ورکړي ئې دي تاسو لره غوږونه او سترګې او زړونه -

قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِيْ ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ وَ

کم احسان منئ تاسو - او وایه الله هغه دے چه هغه پیدا کړي ئې یئ تاسو لره په زمکه کښې او

[١] دا اتم دلیل دے چه مرغانو ته د الله تعالیٰ خیوره سیوری دے ١٢ [٢] دا د دنیا د عذاب بیان دے ١٢ ١٢ [٣] دا تفریع ده په عذاب د دنیا چه امداد کونکے او روزي رسان صرف الله تعالیٰ دے نو د هغه نه خلاف کونکي نسکور روان دي چه د غیر الله نه په طمع دي او چه د الله تعالیٰ د حاجتونو نه غواړي نو هغه سم روان دي او دا رنګے به هغه مشرک چه قیامت کښې هم نسکور روان وي او موحد به سم روان وي ١٢ ١٢ [٤] نهم دلیل دے چه غوږونه او سترګې او زړونه څومره لوئے برکت د الله تعالیٰ تاسو لره درکړے دے ١٢ ١٢ [٥] دا لسم دلیل دے چه ستاسو وجود څومره لوئے برکت دے دا هم صرف د الله تعالیٰ دے ١٢

سورة الملك ۶۷

۲۴ واقع حقه جواب دے چه روځ د قیامت ده او نو دغه خبر یم چه کله به راشي دا علم د الله سره دے زه خو صرف ویرونکے یم خو وګړ ته ټوله چه دوی د الله تعالیٰ حکم نه منی ۱۲ ۲۷ واقع عذاب د اخرت بیان دے ۱۲ ۲۸ واقع تبلیغ او لوطی بقیه دے

إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۲۴﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿۲۵﴾

او وائی دوی چه کله به وی دا وعده که تاسو رشتونی یئ -

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۲۶﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ

ووایه یقینا علم د الله سره دے او یقینا زه ویروونکے یم ښکاره - نو چه کله چه اووینی

زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم

دوی عذاب نژدے نو به تور شی مخونه د کافرانو او او به وئیلے شی چه دا هغه عذاب دے چه تاسو

بِهِ تَدَّعُونَ ﴿۲۷﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ

به ئے غوښتو - او وایه چه اوګورئ که هلاک کړی ما لره الله او هغه څوک چه ما سره دی یا

رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿۲۸﴾ قُلْ هُوَ

مهربانی اوکړی په مونږ ده نو څوک به امن ورکړی کافرانو له د عذاب سخت نه - او وایه هغه

الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي

بے حده مهربان دے مونږ ایمان راوړے دے په هغه او په هغه مونږ توکل کړے دے نو زر به پوهه شئ چه څوک دے

ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۲۹﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن

په ښکاره غلطئ کښے - او وایه چه اوګورئ که شی اوبه ستاسو اوچے نو څوک به

يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ ﴿۳۰﴾

راوړی تاسو ته اوبه جاری -

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

(آیتونه ۵۲) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (رکوع کانے ۲)

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿۱﴾ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿۲﴾

قسم دے په قلم او په هغه چه دوی لیکی - چه نه ئے ته په سبب د مهربانئ د رب ستا لیونے -

ن: شاهد دے . قلم او هغه شے چه دوی ئے لیکی

۵ تاسو ته پکښے فائده نیشته ۱۲ ۶ واقع تبلیغ دویم طریقه دے ۱۲ ۷ دا یو لسم دلیل عقلی دے چه که الله تعالیٰ او به ختم کړی نو دا برکت به بیا څوک تاسو له راوړی - یو کافر اووے چه په کشوا دیلیو به اوبه راوباسو نو د هغه د سترګو اوبه اوچے شوے او ړوند شو ۱۲

۸ بعد العلق وقبل المزمل په ترتیب قرآن کښے (۶۸) او په نزول کښے (۲) دے - مقصد د سورت: دا دے مسئلے چه برکات ورکوونکے صرف الله تعالیٰ دے په دے سورت کښے به سر نه کوے بلکه صاف اعلان به کوے چه بل څوک برکت ورکوونکے نیشته ۱۲ ۹ واقع مخالفین د پاره زور نه او د دا ع حق د پاره تسلی دے ۱۲ ۱۰ تاریخ ګواه دے چه ستاشان صفاتو والا لیونے نه دی بلکه تا له خوچیر ثواب دے او ستا خو چیر لوے خوئ دے او دوی به پته اولګی چه لیونے څوک دے (فائده) کافرانو به طعن لګاوه چه دے لیونے دے چه دا سے غلطے خبرے کوی او دے به څو یه دے نو الله تعالیٰ هغوته جواب ورکړو ۱۲

ع ۲

لے لوئے خوئے والا ئے چہ تعلق صرف د خپل مولا سره وی پہ ظاهر کښے خو د مخلوق سره وی خو باطن د هغه مرغه د الله سره وی او بد خلق ده طمع د مخلوق عاجز نه شے د او سورت مقصود دے تا لرے دے ئے چہ دوی خو نرمی کوی خو چہ تا نرمی

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ۝ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝

او یقیناً تا لره ثواب دے چہ نه پرے کیږی ۔ او یقیناً ته یه لوئے خوئے ۔

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ۝ بِأَييِّكُمُ الْمَفْتُونُ ۝ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ

نو ژر به وبینے ته او به وبینی دوی ۔ چہ په کوم یو ستاسو کښے لیونے ۔ یقیناً رب ستا ښه پوهه دے په

بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝ فَلَا تُطِعِ

هغه چا چہ غلط لارے د ده لارے نه ۔ او هغه ښه پوهه دے په ره موندونکو باندے ۔ نو خبره مه منه د

الْمُكَذِّبِينَ ۝ وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ۝ وَلَا تُطِعْ كُلَّ

دروغژنو کوونکو ۔ او غواړی دوی چہ ته نرمی وکړے نو دوی به نرمی وی ۔ او خبره مه منه د هر قسم

حَلَّافٍ مَهِينٍ ۝ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ۝ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ

کونکی بے عزته ۔ چہ طعن کونکی وی د چغلو په لاره ۔ منع کوونکے د نیکو ۔ ظالم دے

أَثِيمٍ ۝ عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ۝ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ۝

ګناه ګار دے ۔ بدخویه دے سره د دے بد نامه دے ۔ د دے وجه نه چہ هغه مال والا او د ځامنو والا دے ۔

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ سَنَسِمُهُ عَلَى

کله چہ اولوستلے شی هغه ته آیتونه زمونږ نو وائی چہ دا قیصے د مخکنو دی ۔ ژر به داغ اولګوو د هغه په

الْخُرْطُومِ ۝ إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا

شونډه باندے ۔ ژه امتحان کړم په دوی لکه چہ امتحان کړے وو په خاوندانو د باغ ۔ کله چہ هغوی قسم اوکړو

لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ۝ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ۝ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ

چہ میوه به او شوکوی په صبا کښے ۔ او دوی ان شاء الله نه ویلو ۔ نو راغے په دغه باغ باندے راتلونکے د

مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۝ فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ۝ فَتَنَادَوْا

رب ستا نه او دوی اوده وو ۔ نو هغه شو لکه لو شوے ۔ نو دوی آوازونه اوکړو یو بل ته

رو به کړے بلکه صاف اعلان اوکړه چہ برکت د رکوع نه کیږی صرف الله تعالی د مے سره حسن بصری فرمائی چہ څوک تا ته د بلخیره رسوی نو یقین اوکړه چہ ستا به هم بدے رسوی مصعب ابن زبیر فرمائی چہ چغلی کوونکے نه د چغلی او ریدونکی ګناه ډیر دے سے کا قرانو ولیل چہ ایات راوړل ئے شان شرمول دی نو الله تعالی جواب کوی چہ زه به کا قران او شرموم د ولید بن مغیره پوزه په بدر کښے زخمی شوے وه او لکوه هغے باقی وه ۳ شے دا عذاب د دنیا نو نه ده چہ څوک د الله تعالی حکم نه منی نو په دنیا کښے به هم په عذاب شی (قصه) نو نیک سرے وه د هغه یو باغ ده چہ یو برخه شو نو دوے حصے به ئے کړدیوه د غریبانو او یوه د مزدورانو دیوه به ئے کورته راوړه نو چہ هغه مړ شو نو بچه ځامن ئے پاتے شو نو اتفاق ئے اوکړو چہ د باغ میوه مونږ ده د شپے کورته راوړو نو د شپے به باغ باندے آفت راغے او دوی محرومه شو نو غمے چہ څوک د مولانه خلا ذکر وی نو هغه به

محروم شی ۳ سے یعنی مشرکان وائی الله تعالی ئے پہ حاجت یوه کو کونبے یو اغ نه بیلو ۔ ده ترجمے تاپید ات د دستور المی چہ لولا تسبحون ، سبحان ربنا انا کنا ظالمین ، یعنی اوس موږ شرک په پریږدو ۔ خو رے ترجمه هم شے ۳

مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾

د سحر په وخت - چه وختي لاړ شئ فصل خپل ته که تاسو شوکوئ میوه -

فَانطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾ أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم

ورو ورو دوی او دوی په خپلو کښې پټې خبرې کولې - چه را نه شي دې باغ ته نن ستاسو خنګ ته

مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا

غریب - او وختي لاړل د بخل سره په طاقت کښې - نو هر کله چه دوی اولیده [illegible] نو وې ویل چه

لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل

موږ لار ورکه شو - بلکه موږ محروم شوو (د باغ نه) او وې ویل غوره د دوی آیا ما نه وو ویلي

لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

تاسو ته چه تاسو ولې الله پاک نه ګڼئ [illegible] - او وې ویل پاک دی رب زموږ یقیناً موږ وو ظالمان -

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا

نو مخ کړو ځینو ځینو نورو ته یو بل ته ملامت کولو - او وې ویل افسوس آرمان موږ یقیناً

كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا

وو زیاتی کوونکي - امید دی چه زموږ رب به راکړي موږ ته غوره د دې نه بدل کښې موږ خپل رب ته

رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا

میلان کوونکي یو - د غسې عذاب دې دنیا کښې او عذاب د آخرت ډیر لوی دی - آرمان که دوی

يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

پوهیدې - یقیناً متقیانو له به نزد د رب خپل په باغونو د نعمت کښې وي -

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

آیا جوړ به وو موږ مومنان په شان د مجرمانو - څه عذر دی تاسو - څنګه غلط حکم کوئ -

۱ـه وا په کښې موحد و ۵
۲ـه د عذاب دنیوی او د اخروی بیان [illegible]
۳ـه د از یرے د ے [illegible]
۴ـه د از ور نه [illegible]

أَمْ لَكُمْ كِتٰبٌ فِيْهِ تَدْرُسُوْنَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيْهِ لَمَا تَخَيَّرُوْنَ ﴿٣٨﴾ أَمْ

آیا ستاسو دپاره کتاب دے چه تاسو په کښے سبق وایئ ؟ بے شکه تاسو دپاره به په هغه کښے هغه شے وی چه تاسو ئے خوښه کوئ . یا

لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۙ إِنَّ لَكُمْ لَمَا

ستاسو دپاره قسمونه په مونږ باندے رسیدونکی دی قیامت ته . چه تاسو لره هغه شے وے چه

تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيْمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ ۚ

تاسو ئے حکم کوئ . سوال وکړه دوی نه چه کوم یو په دے ذمه وار دے . آیا دوی دپاره شریکان دی .

فَلْيَأْتُوْا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوْا صٰدِقِيْنَ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ

نو پیش دے کړی شریکان خپل که دوی رشتونی وی . کله چه ښکاره شی

سَاقٍ وَّيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُوْدِ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٤٢﴾ خَاشِعَةً

پنډئ او دوی طلب شی سجدے ته نو دوی به طاقت نه لری (د سجدے) . ذلیلے به وی

أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوْا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُوْدِ

سترگے د دوی پټوی به دوی لره ذلت . او دوی بللے کیده سجدے ته او

وَهُمْ سٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾ فَذَرْنِيْ وَمَنْ يُّكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيْثِ ۖ

دوی جوړ روغ وو (او سجدے ئے نه کوله) نو پریږده ما او هغه څوک چه دروغ نه کوی دا خبره .

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَأُمْلِيْ لَهُمْ ۚ إِنَّ

ژر به ئے کوزوم دوی لره د هغه طرف چه دوی به نه پوهیږی (چه دا ورته څه دی) او مهلت ورکوم دوی ته . یقیناً

كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَ ﴿٤٦﴾

تدبیر زما محکم دے . آیا غواړے ته د دوی نه مزدوری نو دوی د تاوان نه تنگ دی (نو دا ئے خوښ نه دی)

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُوْنَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَ

یا د دوی سره غیب دے نو دوی هغه لیکی (نو دا ئے خوښ نه دی) نو صبر وکړه حکم د رب خپل ته او

ل د دا د عذاب د آخرت بیان دے د کشف د ساق نه مراد سختی ده کله چه څوک منمو ہے وھی د سختی په وخت نو خپلے پنډئ ښکاره کوی ۱۲ ۱۲
۲ دا الله تعالیٰ هغو لره زور نه ورکوی چه تاسو ولے په دنیا کښے سجده نه کوله سره د جوړوالی نه ۱۲
۳ دا زور نه ده ۱۲
۴ چاره چه باری تعالیٰ نعمت ورکړی او د هغه سره وی د شکر او د عبادت نو دا د الله تعالیٰ احسان دے او کله چه د نعمت نه هغه زیاتی په گرا ځی کښے نو دا د هغه دپاره استدراج او امتحان دے ۱۲
۵ دا رفع د مانع د التقیا ده ۱۲ ۱۲ ۱۲
۶ دا تسلی ده ۱۲

ع ۱۵ عند المتقدمین ۲

له یونس علیه السلام مراد دے حقه لره مهٔی تیر کړے وه ۱۲ سے یعنی د وجود د مجبوری نه الله تعالیٰ د حقه بدونه بچ شو نو په حقه بانډے اوس ره کول د باری تعالیٰ د خلاقی کول دی ۱۲ سے فنادیٰ فِي الظُّلُمٰتِ أَنْ لَّآ إِلٰهَ إِلَّآ أَنْتَ سُبْحٰنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ: انبیاء سے کله چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم قرآن وئیلو نو کافرانو به ورته تیز تیز کتل چه دے قرآن بس کړی او د خپل مقام د بیان نه کوزشی نو چه نبی کریم صلی الله علیه وسلم خپل بیان نه پریښودو نو بیا حقو کنځل شروع کړل ۱۲ سے بعد الملک وقبل المعارج په ترتیب قرآنی کښے (۶۹) او په نزول کښے (۷۸) دے مقصد د سورت کوم خلق چه غیر الله لره برکت د هند دکنړی نو په حقو به رشتونے افت راشی نو د اونه منو نکو د پاره د دنیا د عذاب بیان دے ۴ سے دا د حقه رشتینی افت تفصیل دے. وَمَآ أَدْرٰىكَ تفصیل په قرآن کښے شوی دے او وَمَا يُدْرِيكَ تفصیل باری تعالیٰ نه دے کړے یعنی دا خبره ستا د عقل د بره ده اے مخاطبه دا د تخویف دنیوی اوله نمونه ده ۱۲ دریمه نمونه د دعاء د تخویف سے دا دویمه نمونه ده ۱۲

وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾ لَوْلَآ أَنْ

مه کیږه د پشان د مهٔی والا (چه مهٔی حقه تیر کړو) کله چه حقه آواز او کړو (الله ته) او حقه خفه ډک وه - که نه وے

تَدٰرَكَهُ نِعْمَةٌ مِّنْ رَّبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

لاس نیولی حقه لره رحمت د رب خپل نو حقه به غورځولے شوے وه په خالی ډګ او حقه به کنځلے شوے وه -

فَاجْتَبٰهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٥٠﴾ وَإِنْ يَّكَادُ الَّذِيْنَ

نو غوره کړو حقه لره رب د حقه نو کړو حقه د نیکانو نه - او قریب وو کافران چه

كَفَرُوْا لَيُزْلِقُوْنَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُوْلُوْنَ

ارتاو کړی تا لره په تیزو تیزو کتو سره د (ځلائی خپله) هر کله چه حقو واوریدو قرآن او وائی حقو

إِنَّهٗ لَمَجْنُوْنٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٢﴾

چه یقیناً دا لیونے دے - او قرآن خو نصیحت دے کل عالم لره -

سُوْرَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثِنْتَانِ وَخَمْسُوْنَ آيَةً وَفِيْهَا رُكُوْعَانِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(آیتونه ۵۲) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (اعداد غوا پری) (رکوعونه ۲)

الْحَآقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ

رشتینے افت - څه دے رشتینے افت - او څه پوهه کړے یے تا لره چه څه دے رشتینے افت؟ دروغژن کړو ثمودیانو

وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُوْدُ فَأُهْلِكُوْا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ

او عادیانو ټکوونکی لره (قیامت لره) نو کوم چه ثمودیان دی نو هلاک کړے شو په چغه - او هر چه عادیان وو

فَأُهْلِكُوْا بِرِيْحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ

نو هلاک کړے شو په هوا سخته سره چه د حد نه زیاته وه - لګولے وه الله حقے لره په دوی باندے اوه شپے

وَّثَمٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُوْمًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيْهَا صَرْعٰى كَأَنَّهُمْ

او اته ورځے بنیاد ویستونکی حقو نو تا به لیده قوم لره په حقے کښے راپرتاو شوی ګویا حقوی

له د دې نه معلومه شوه چه د عذاب سبب د رسول علیه السلام خلاف ورزي ده او د مشرانو خلاف والا نه منلو ...

أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۝٧ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ ۝٨ وَجَآءَ

وچونه د کجورو چه وچې شوې وی - نو آیا وینې ته د هغوئ نه څوک باقي - او راغی

فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ۝٩ فَعَصَوْا رَسُولَ

فرعون او هغوئ چه مخکې وو د هغه نه او اوړولی شوی کلی والا ګناه لره - نو هغوئ نافرماني اوکړه د رسول

رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً ۝١٠ إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَآءُ حَمَلْنَاكُمْ

د رب خپل نو اونیول الله هغوئ لره په نیولو سختو سره - هر کله چه زیات شو اوبه نو موږ سواره کړلئ تاسو

فِي الْجَارِيَةِ ۝١١ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَآ أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ۝١٢

لره په جهاز کښې - چه اوګرځوو دا تاسو لره یادګار او یاد کړی دا قصه غوږونه یاد ساتونکی -

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۝١٣ وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَ

نو کله چه پو کړے شی په شپیلۍ کښې یو ځل - او پورته کړے شی زمکه او

الْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝١٤ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝١٥

غرونه نو مات به کړے شی یو ځل - نو په هغه ورځ به راشی راتلونکې (قیامت)

وَانشَقَّتِ السَّمَآءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۝١٦ وَالْمَلَكُ عَلَىٰ

او څیرے به شی آسمان نو هغه به په هغه ورځ سست وی - او ملائک به په اطرافو

أَرْجَآئِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ۝١٧

د هغه کښې وی - او پورته به کړی عرش ستا د رب پورته د دوئ باندې په هغه ورځ اته ملائک -

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ۝١٨ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ

په هغه ورځ به پیش کړے شئ تاسو نه به وی پټه ستاسو نه هیڅ خبره - نو چه چا ته ورکړے شو کتاب د هغه

بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَآؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ ۝١٩ إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي

په ښی لاس د هغه کښې نو هغه به وائی چه راشئ اولولئ کتاب زما - ما خیال وه چه زه به

وفا نکړه خلاف والا نه منلو ته نکه شرک او بدعت. (فائده) یو نه منل د حق وي په وجه د سره کفر لازمیږي او بل نه کول د حق دی په وجه د سره ګناه لازمیږي نه کول معاف کیدے شی او نه منل نه معاف کیږي بې د توبې نه - نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چې امتي ټول به لاړ شي جنت ته مګر هغه څوک چه هغه منع اوکړي نو چا پوښتنه اوکړه چه منع کونکی څوک دے؟ او فرمائيل چا چه ځما حکم او نه منلو هغه ترے اوکړه - مثلاً یو سړے دے موږ نه کوی نو دے ګناه ګار دے او په یو وخت کښې به لاړ شي جنت ته بل سړے دے هغه د سره مونځ نه منی نو دے محروم دے د جنت نه البته که توبه اوباسی. (۳) ... هغه نو نه د عذاب او غرق دے. (۵) دا د عذاب او غرق بیان دے. (۶) ... دا زیرے مؤمنانو ته. (۷) ... مراد دے. (۸) په دنیا کښې ځما خیال وه چه ضرور به حساب کتاب کیږي.

مُلٰقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
یوځای کېدونکی یم زۀ حساب خپل سره - نو هغه به په عیش پسندیده کښې وي - په باغ اوچت کښې -
قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِي
میوې د هغه به نژدې وي - خورئ او سکئ په مزې سره هغه چه مخکښې کړي دي تاسو په
الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتٰبَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ
ورځو تېرو کښې - او هر څوک چه ورکړے شو کتاب د هغه په ګس لاس کښې - نو هغه به وائي
يٰلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتٰبِيَهْ ﴿٢٥﴾ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يٰلَيْتَهَا
افسوس دے کاش چه نه وے راکړے شوے ما ته کتاب زما - او ما نه وے خبر چه څه دے حساب زما - ارمان چه
كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَآ أَغْنٰى عَنِّي مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي
وے مرګ د ختمولو والے - فائده ونه کړه ما ته مال زما - برباد شو زما نه
سُلْطٰنِيَهْ ﴿٢٩﴾ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي
طاقت زما - اونیسئ دے نو کړئ ځنځیر په غاړه واچوئ - بیا دے دوزخ ته بوځئ بیا دے په
سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ
ځنځیر کښې چه اوږدوالے د هغې اویا ګزه دے ورننه باسئ - یقینا دۀ یقین نه کاوه په
بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾ فَلَيْسَ
لوئ الله باندے - او دۀ نه تېزولو خلق په طعام ورکولو د غریب باندے - نو نشته
لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾
د ده له نن دلته دوست - او نه طعام مګر د زوو -
لَّا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخٰطِئُونَ ﴿٣٧﴾ فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا
نۀ به خوري دا مګر ګناهګار - نو قسم کوم زۀ په هغه شي چه تاسو ئې وینئ - او په هغه شي

ع ٥

له د ناست او ولاړ او ملا دس په ورته رسي بے تکلیفه ته او به ورځي هر ورته په قیامت کښې ۔

ل حیثو تکلیف به پکښې نۀ وي ۔

ل یعني تاسو په دنیا کښې د دین د پاره محنت کړے وو ۔

ل دا د عذاب د آخرت بیان دے ۔

ل یعني سینه به ئے څیرے کړي او ګس لاس به ئے پکښې شاته او باسي او بعضے به ئے ورلوره ورکړي نو د دے آیت منافات نشته د آیت د انشقاق سره چه: وَاَمَّا مَنْ اُوْتِیَ کِتٰبَهٗ وَرَآءَ ظَهْرِهٖ ۔

ل نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه که دے سیکے غونډے د آسمان نه زمکے ته را ګوزار شي نو زمکے ته به ورسي او که دا د ځنځیر سر کښې واچولے شي نو څلوېښت کاله به او ورسي (ترمذي) ۔

ل په دنیا کښې ئې ځان تاسو وینئ او ځینې نه وینئ او هغه ملائکې تعلیم قرآن حمل وینئ او نزول د قرآن د هغه نه وینئ او زور نه

لے رب و ئیلے کیدی ضرورت پوره کوونکی ته نو ځکه چه الله تعالیٰ د ټولو ضرورت پوره کوی نو د غیبے د روح مربوط هم پوره کوی په رالیګلو د قرآن سره ۱۲ ــ سے وایو ګمراه چه منوځ شی نو انسان تر مرګ مری ۔ رفاګذې خلق وائی

لَا تُبۡصِرُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوۡلِ شَاعِرٖۚ

چه تاسو صفه نه وینئ ۔ یقیناً دا خبره ده خبر ته مند استازی ده ۔ او نه ده دا قرآن خبره د شاعر ۔

قَلِيلٗا مَّا تُؤۡمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا بِقَوۡلِ كَاهِنٖۚ قَلِيلٗا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

کم یقین کوئ تاسو ۔ او نه ده خبره د کاهن ۔ کم سوچ کوئ تاسو ۔

تَنزِيلٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوۡ تَقَوَّلَ عَلَيۡنَا بَعۡضَ

نازل شوی دے د رب العلمین نه ۔ او که جوړے کړے وے ده په ما باندے ځینے

ٱلۡأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذۡنَا مِنۡهُ بِٱلۡيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعۡنَا مِنۡهُ ٱلۡوَتِينَ ﴿٤٦﴾

خبرے ۔ نو ما به نیولے وے دے په طاقت سره ۔ بیا به ما غوځه کړے وے د ده زړګ رګ د زړه ۔

فَمَا مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ عَنۡهُ حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُۥ لَتَذۡكِرَةٞ

نو نه به وے ستاسو نه یو کس د عذاب د حفاظ نه منع کوونکے ۔ او یقیناً دا قرآن وعظ دے

لِّلۡمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعۡلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَسۡرَةٌ

ویریدونکو ته ۔ او یقیناً زه پوهیږم چه یقیناً ځینے ستاسو نه دروغ ګڼونکی دی ۔ او یقیناً دا قرآن د

عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلۡيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلۡعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

افسوس سبب دے په کافرانو ۔ او دا حق او یقینی دے ۔ نو پاک کړه د شرک نه نوم د رب ستا چه لوئے نوم دے ۔

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اَرْبَعٌ وَاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت معارج مکی دے په دے کښے څلور څلویښت ایتونه او دوه رکوع ګانے دی ۔

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کے کوونکے دے (امداد او غواړم) ۔

سَأَلَ سَآئِلُۢ بِعَذَابٖ وَاقِعٖ ﴿١﴾ لِّلۡكَٰفِرِينَ لَيۡسَ لَهُۥ دَافِعٞ ﴿٢﴾

او غوښت یو غوښتونکی عذاب لره چه رابه شی ۔ کافرانو لره نیشته هغه لره منع کوونکے ۔

چه مرزا غلام محمد هم وغیره ناڅاپه مړ شوی وه ۱۲ ــ سے یعنی که الله چا لره سوکړی نو څوک ئے نشی بچ کولے ۔ ــ سے یعنی کافران به ارمان کوی چه دا قرآن مو نه منلے وے ۱۲ ــ ے یعنی په حاجتونو کښے صرف نوم د باری تعالیٰ بلله نه نوم د کل ماسوی الله ځکه چه د الله تعالیٰ نوم ډیر لوئے او برکتی دے دا سے نوم د بل چا نیشته ځکه چه ذات د باری تعالیٰ پاک دے د شرکا د نه نو دا رنګ نوم د الله تعالیٰ هم پاک دے یعنی دغسے د فا ئدے نوم د بل چا نیشته ۔ تائید: تَبٰرَكَ اسۡمُ رَبِّكَ ذِی الۡجَلٰلِ وَالۡاِکۡرَامِ : رحمٰن ــ ے بعد الحاقه وقبل النباء ۔ په ترتیب قرآن کښے (۷۰) او په نزول کښے (۷۸) دے ۔ مقصد د سورت: نه منل دا مسئله چه برکت ورکوونکے صرف باری تعالیٰ دے خو د خلقو د پیدا کولو د پاره ئے ځا یه اعتراضونه کوی چه مونږ نه منو نو عذاب په کله راځی؟ جواب: عذاب هم دا کافرانو د پاره راځی د الله د طرفه هغه څوک له شی منع کولے ۱۲ ۱۲

ع ۲

مِّنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِى

د الله د طرفه چه مالک د لارو د ختو دے - ختیږي ملائک او روح حضرت ده ته په

يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا

یوه ورځ کښے چه مقدار د هغې پنځوس زره کاله دے - نو صبر کوه

جَمِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرٰىهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ

ښه - یقینا دوی هغه ورځ لرې گڼي - او زمونږ په نیز نژدے ده - په هغه ورځ به شي

السَّمَآءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْـَٔلُ

آسمان پشان د ویلے تانبے - او شي به غرونه په شان د رنگه وړۍ - او تپوس به نه کوي

حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾ يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِى مِنْ

دوست د بل دوست نه - ښکاره به کړے شي دوی ته - خواهش به کوي مجرم چه بدله ورکړي د

عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ

عذاب د هغه ورځے نه په ځامنو خپلو سره - او په ښځے خپلے او په رور خپل سره - او په قبیلے خپلے سره کومے

الَّتِى تُـْٔوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهَا

چه پناه ورکوي ده ته - او هغه ټول کوک چه په زمکه کښے دي ټول - بیا بچ کړي ده لره - داسے نه ده - دا جهنم

لَظٰى ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوٰى ﴿١٦﴾ تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلّٰى ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ

او لګے - سیزونکي د اطرافو لره - بلي به هغه ټول کوک چه هغه شا کړے وه او مخ یې اړولے وو - او جمع کړے یې وه

فَأَوْعٰى ﴿١٨﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ

مال بیا یې خوندي کړے وه - یقینا پیدا شوے دے انسان په زړه کمزورے - کله چه اورسي ده ته سختی نو

جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ

فریاد کوي - او کله چه اورسي ده ته خوشحالي نو منع کوي مال - لیکن مونځ کوونکي - کوم چه

له د روح نه مراد جبرئیل علیه السلام دے ۱۲ ۲ دے نه حضرت نوح د دومره لوئے بادشاه د عذاب لوئه چه د هغه کښو د جبرئیل علیه السلام هم دومره دے تعالیٰ دومره دے مدت ورکړے دے چه په یوه ورځ کښے د پنځوس زرو کلو مسافت هغه قطع کوي نو د الله تعالیٰ د طاقت څو څه حد نشته ۱۲

۳ له واتسلی د ده ۱۲

۴ له صبر جمیل دا دے چه ظاهراً و باطناً صبر وکړي او زړه د هغه د جوش د انتقام نه پاک نه وي او که په زړه کښے د هغه جوش د انتقام وي نو دا صبر نه بیاید لو اګرستل ښه دے چه حسد پیدا نه شي ۱۲

۵ له دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۶ له دا خو د کافر خوشحال دے او مؤمن خو په د یو بل د پاره سخت کوشش کوي تائید الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين ۱۲ زخرف

۷ له چه هغه د توحید نه شا کړے وه ۱۲ ۸ له یعنی بخیل دے ۱۲ ۹ له دا هغه امور دي چه په دے سره عذاب وقعر کیږي ۱۲

هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ

هغوی مونځ چه همیشه کوي - او هغه خلک چه په مالونو د دوی کښې معلو م

مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ

حق دے - د پاره د سوالګرو او د نه سوالګرو - او هغه خلک چه رشتیا کوي ورځ د

الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

انصاف - او هغه خلق چه هغوی د عذاب د رب خپل نه ویریږي -

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ

بیشکه عذاب د رب د دوی نه دے په امن کښې شوی - او هغوی چه د خپلو عورتو نو

حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

ساتنه کوي - مګر د بیبیانو خپلو نه او د هغو نه چه مالکان وي لاسونه د دوی نو بیشکه

غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

دوی غندل شوي نه دي - نو چا چه طلب وکړو سوا د دې نه نو دوی

الْعَادُونَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾

ظالمان دي - او هغوی چه د امانتونو خپلو او لوظونو خپلو لحاظ کوي -

وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ

او هغوی چه په شاهدو خپلو باندې ولاړ وي - او هغوی چه د مانځه خپل

يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾ فَمَالِ الَّذِينَ

حفاظت کوي دوی به په باغونو کښې عزت اوکړے شي - نو څه حال دے د

كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

کافرانو چه ستا طرف ته منډې وهي - د ښي طرف نه او د ګس طرف نه ټولي ټولي -

ل یعنی احسان نه کوي -
ل د بیځ مراد دی -
ل دا زور نه دی -

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝ كَلَّا ۖ

آیا طمع کوي هر سړی د دوی نه چه داخل به شي جنت د نعمت - داسې نه دي -

إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ ۝ فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ

مونږ پيدا کړي دي دوی له هغه شي نه چه دوی ته معلوم دی - نو قسم کوم زه په رب د مشرقونو او د مغربونو

إِنَّا لَقَادِرُونَ ۝ عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ

چه یقیناً مونږ قادر یو په دې چه په بدل کښې پیدا کړو غوره د دوی نه - او نه یو مونږ

بِمَسْبُوقِينَ ۝ فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

عاجز - نو پرېږده دوی چه ننوځي او لوبې کوي تر دې چه یو ځای شي هغه ورځ

الَّذِي يُوعَدُونَ ۝ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا

د دوی سره چه وعده ئې ورسره شوې ده - کله چه دوی به راوځي د قبرونو نه په چلتۍ سره

كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ۝ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ

ګویا دوی بتانو ته منډې وهي - ښکته به وي نظرونه د دوی پټه به کړي دوی لره

ذِلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ۝

ذلت - داهغه ورځ ده چه د دوی سره ئې وعده شوې وه

(٧١) سُورَةُ نُوحٍ مَّكِّيَّةٌ (٧١) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

(آیتونه ۲۸) شروع په نوم د الله سره چه بې حده مهربان رحم کوونکی دی (راهسې د غواړم) (رکوع ګانې ۲)

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ مِن قَبْلِ

یقیناً مونږ لیږلی وو نوح خپل قوم ته چه او ویروه قوم خپل مخکښې د هغې نه

أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

چه راشي دوی ته سخت عذاب - هغه ووې اې قومه زما ستاسو د پاره ښکاره ویروونکی یم

ل، چه نطفه ده یعنې دوی خوار بې قدره شی نه پیدا دي نو دوی به ګنال حاصلوي په طاعت سره د.
ک، یعنې دوی هلاک کړو او د دوی په ځای نور ښه خلق پیدا کړو ۱۲
ک، دا زوړنه ده ۱۲
ک، بعد النحل د قبل ابراهیم، په ترتیب قرآن کښې (۷۱) او په نزول کښې (۷۱) د دې مقصد د سورت: نوح علیه السلام د دې مسئلې د پاره چه برکت ورکوونکی صرف الله تعالی دی نهه سوه کاله ئې محنت کړی دی دا دویمه توحید مسئله ده شي دا دلیل نقلي تفصیل دی د نوح علیه السلام نه چه هغه دا مسئله بیان کړې ده دا نوښه مسئله ده ۱۲

ع ۲

له د اسلام نه مخکې ګناهونه بہ تاسو ته معاف کړي او هغه بعضې دي په نسبت د ټولو ګناهونو (مسئله) د حربي کافر قبول

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ۝ يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ

چه عبادت کوئ خاص د الله او د هغه نه اووېرېږئ او زما خبره اومنئ - نو معاف به کړي تاسو ته ځينې ګناهونه

وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ

او وروسته به کړي تاسو تر معلومې نېټې پورې - يقيناً نېټه د الله کله چه راشي نو بيا نه وروستو کېږي

لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا

ارمان که تاسو پوهېدئ - هغه اووې اے ربه ما اوبللو خپل قوم د شپے او د ورځے -

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ۝ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ

نو زيات کړه بللو زما د هغو تېښته - او ما چه کله اوبلل دوي لره چه ته اوبخښے دوي

جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا

نو دوي اومنډلے ګوتے خپلے په غوږونو خپلو کښې او دوي ځان پټ کړو په جامو خپلو کښې او دوي ضد

وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ۝ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۝ ثُمَّ إِنِّي

او ځان ئې غټ اوګڼلو په غرور سره - بيا ما اوبلل دوي په چغه - بيا ما دوي ته

أَعْلَنتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

ښکاره اووے او ما اووے دوي ته په پټه - نو ما اووے چه بخښنه اوغواړئ د رب خپل نه

إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ۝ وَيُمْدِدْكُم

يقيناً هغه بخښونکے دے - نو اوبه ورَوي باران په تاسو باندې په شېبو سره - او امداد به اوکړي تاسو

بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا ۝

په مالونو او په ځامنو سره او ورله به کړي تاسو ته باغونه او ورله به کړي تاسو ته ويالے -

مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝ أَلَمْ

په تاسو څه اوشو چه اعتقاد نه کوئ د عظمت د الله - او هغه پيدا کړي يئ تاسو په قسم قسم - آيا نه

ګناهونه معاف دي او د ځينو
حقوق الله معاف دي او
حقوق العباد معاف نه دي
۳ے هغه مرګ طبعي دے
۳ے که ايمان راسوړئ ورنه
او عذاب به د دنيا راځي
نو هغه بيا رو ستو کېږي
نه دے ته قضاء معلقه
وائي ۱۲ ۵ے حسب موقع
د ورځے او د شپے دعوت
ورکړے دے ۱۲ ۵ے يعني
څو مره چه زه دعوت ورکوم
دومره دوي تختي ۱۲
۶ے د حسن بصري نه
روايت دے چه يو سړي
ده ته شکايت اوکړو د
قحط بل د فقر او بل د
کموالي د فصل نو هغه
ټولو ته د استغفار ښوده
او خوده نو چا ترے نه
پوښتنه اوکړه نو هغه
ورته دا آيت اولوستو
(امام رازي) رفاتحه
په دے قول مضمون کښې
د الله تعالیٰ د لوئے قدرت
مظاهر دي ۱۲
عے جهاراً مثلا په جماعتونو
کښې - اعلنت يعني په
مجمع کښې - اسررت يعني
يو يو سړي ته - او ګناه
هم د رے قسمه دي
دا د قول کل دين کې يو
عاند ان دين يا د يو سړي
۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲

وقف لازم

ل ودّ: د محبت بت وه د سړي په شکل جوړ شوی وو ته بزرگوا وائي. سواع: د عبادت والو ته واي د بقا په عالم بت د ښځې شکل وه او هندوان ورته بشن واي. یغوث: د غوث نه دے د حاجت پوره کولو بت د اس شکل وه یعنی زر مدد ته رسیدونکے او هندوان ورته دیوتا وائي. یعوق: د عوق نه دے په معنی د منع کولو دے د دښمن د دفع د پاره وه د هندوانو د ښکار شکل وه هندوان ورته شیو جي وائي. نسر: د اوږده والي د عمر بت د ګرځ شکل وه. دا د آدم علیه السلام پنځه ځامن وو او ډیر عابدان وو د نوح کله چه مړه شو نو د شیطان په لمسه د دوی مجسمے جوړې شوے او د دوی عبادت شروع شو یعنی د دے مجسمو د عبادت نه به خلقه نیکان د دوی خیال ساتی او دغه شرک وه لکه جاهلان چه د نیکانو قبرونو لره ځي او د خلقو هم دغه مقصد وي چه دغه نیک ذات به زمونږ خیال ساتی. هم دغه شرک وه د کافرانو د مکے معظمے خلقو په بیت الله شریف کښے د پیغمبرانو مجسمے ایخي وے او د خلقو عبادت به کولو په دغه خیال چه دغه نیکان به زمونږ خبر کوي. ۱۲

تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ۙ ﴿١٥﴾ وَّجَعَلَ الْقَمَرَ

جوړ شو څنګه پیدا کړی دی الله اوه آسمانونه لاندے باندے - او پیدا کړے ئے دے سپوږمۍ په

فِيْهِنَّ نُوْرًا وَّجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللّٰهُ اَنْۢبَتَكُمْ مِّنَ

دوی کښے رڼا کوونکے او پیدا کړے ئے دے نمر څراغ - او الله تعالی کولی دی تاسو لره د

الْاَرْضِ نَبَاتًا ۙ ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيْدُكُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللّٰهُ

زمکے نه په شان د بوټو بیا به واپس کړی تاسو زمکے ته او را اوبه باسی تاسو لره بهر - او الله

جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا ۙ ﴿١٩﴾ لِّتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾ ع

ګرځولے ده تاسو لره زمکه فرش - چه لاړ شئ په دے کښے په لارو ارتو کښے -

قَالَ نُوْحٌ رَّبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوْا مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهٗ وَ

او وے نوح اے ربه یقینا دوی نافرمانی اوکړه زما او دوی تابعداری اوکړه د هغه چا چه زیات نکړه هغه له

وَلَدُهٗۤ اِلَّا خَسَارًا ۚ ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوْا مَكْرًا كُبَّارًا ۚ ﴿٢٢﴾ وَقَالُوْا لَا تَذَرُنَّ

مال او د ده اولاد مګر تباهي - او اوکړو دوی فریب لوئے - او دوی اووئیل چه مه پریږدئ تاسو

اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَّلَا سُوَاعًا ۙ وَّلَا يَغُوْثَ وَيَعُوْقَ وَ

خدایان خپل او مه پریږدئ وَدّ او نه سُوَاع - او نه یغوث او نه یعوق او نه

نَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا ۚ وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا ﴿٢٤﴾

نسر - او دوی غلط کړل ډیر خلق - او مه زیاتوه ته د ظالمانو مګر ګمراهي -

مِمَّا خَطِيْٓــٰٔتِهِمْ اُغْرِقُوْا فَاُدْخِلُوْا نَارًا ۙ فَلَمْ يَجِدُوْا لَهُمْ

د وجه د غلطو د دوی ډوبه غرق کړے شو نو بوتلے شو اور ته نو بیا ئے موندل و خلقو ځان د پاره

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوْحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ

سوا د الله نه مددګاران - او وے نوح اے ربه مه پریږده په زمکه باندے

مِنَ الْكٰفِرِيْنَ دَيَّارًا ۝ اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوْا عِبَادَكَ وَ

د کافرانو نه یو هم کور ؤ - یقیناً که ته پریږدې دوی لره نو غلط به کړي بندګان ستا او

لَا يَلِدُوْٓا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ۝ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَ

نه پیدا کیږي د دوی نه مګر فاجر ډیر ناشکره کافر - اے ربه ماته بخښنه اوکړه او مور و پلار ځما ته او

لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَّلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ۭ وَلَا

هغه چا ته چه راشي کور ځما ته مؤمن او مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو ته - او مه

تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا تَبَارًا ۝

زیاتوه د ظالمانو مګر تباهي -

سُوْرَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٌ وَعِشْرُوْنَ اٰيَةً — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ — وَفِيْهَا رُكُوْعَانِ

(ایتونه ۲۸) | خاص په نوم د الله سره چه بے حد مهربان رحم کونکے دے شروع کوم | (رکوع ګانې ۲)

قُلْ اُوْحِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوْٓا اِنَّا سَمِعْنَا

او وایه چه ماته خبر راغلے دے چه غوږ ونیو یو ډله د پیریانو (کلام ته) بیا او وئیل هغوی چه مونږ آوریدلے

قُرْاٰنًا عَجَبًا ۝ يَّهْدِيْٓ اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهٖ ۭ وَلَنْ نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ

دے عجیبه قرآن - چه ښودنه کوی نیکۍ ته نو مونږ یقین اوکړو په هغه - او هیڅ کله نه شریکوو د رب خپل

اَحَدًا ۝ وَّاَنَّهٗ تَعٰلٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّلَا وَلَدًا ۝

سره یو کس - او دا چه لوئے دے شان د رب زمونږ نه دے مقرر کړے هغه څوک لره ملګرې او نه بچے -

وَّاَنَّهٗ كَانَ يَقُوْلُ سَفِيْهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ۝ وَّاَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ

او دا چه وئیلے به بے عقلو زمونږو په الله باندے غلطے خبرے - او دا چه زمونږ خیال دا وو چه نه

تَقُوْلَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۝ وَّاَنَّهٗ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ

وائي انسان او پیریان په الله باندے دروغ - او دا چه وو څو تنه د

ۛ له نه خبره وه د تجربے نه معلومه کړے وه او باری تعالٰی حکم فرمائیلی و چه : اَنَّهٗ لَنْ يُّؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ : سورة هود ۳۶
ۛ۲ نوح علیه السلام ته معلومه شوے وه چه په دوی مهره د قهر لګیدلے ده او دوی قابل د اصلاح نه دی نو دوی د ناسور اندام دے نو بدن نه جدا کړو
ۛ۳ بعد الاعراف د قبل یٰس - په ترتیب قرآن کښے (۷۲) او په نزول کښے (۴۰)
مقصد د سورت : چه پیریان هم د مسئله توحید سره د نا اریت نه چه د الله تعالٰی سره څوک شریک نیشته یعنی برکت ورکوونکے صرف الله تعالٰی دے نور دا نور مسئله نه ده ۵ ۱
ۛ۴ په بیابان کښے به د خلقو شپه راغله نو هغوی به آواز وکړو چه مونږ امن غواړو په سردار د دے میدان سره د هغه د قوم د بے عقلانو نه نو هغه د پیریانو مشران به په غرور کښے راغلل چه مونږ څو د انسانانو هم مشران شو

الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾ وَأَنَّهُمْ

انسانانو نه چه هغوی به پناه غوښتو د ځينو سړيو نه پيريانو نو زيات به يې کړه د هغو تکبر. او دا چه دوی

ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾ وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ

ګمان کولو لکه چه تاسو ګمان کولو اے پيريانو چه هيڅ کله به را نه ژوندی کړی الله يو کس لره. او دا چه موږ ګوت ولګولو آسمان ته

فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ

او موندلو مونږ دا چه ډک کړے شوے دے په پيره دارو سختو او په لمبو سره. او دا چه مونږ کيناستو د آسمان

مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾

نه په ځايونو کښې د پاره د اوريدو. نو هغه څوک چه غوږ کيږدی اوس نو بيا به مومی ځان لره لمبه تيار ده.

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ

او دا چه مونږ نه پوهيږو چه شر اراده شوې په هغو خلقو چه په زمکه کښې دی يا اراده کړيده د دوی

رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾ وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا

رب د دوی په لاره سمولو د دوی. او دا چه ځينې زمونږ نه نيکان دی او ځينې زمونږ نه د دے نه دی. يو مونږ

طَرَائِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن

مختلف جماعتونه. او دا چه مونږ ګمان کولو چه مونږ نه شو عاجز کولے الله نه په زمکه کښې او نه شو

نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَن يُؤْمِن

عاجز کولے هغه په تختيدو سره. او دا چه کله مونږ واوريده هدايت مونږ ايمان راوړو په هغه. نو څوک چه ايمان راوړی

بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾ وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا

په رب خپل نو هغه نه ويريږی د کمی نه او د زياتی نه. او دا چه ځينې زمونږ نه مسلمانان دی او ځينې زمونږ

الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَنَّا الْقَاسِطُونَ

نه ظالمان دی. نو څوک چه مسلمان شو نو دوی تلاش کړه ځان لره کاميابی. او ظالمان دی

له د نبی کريم صلی الله عليه وسلم نه مخکښې به پيريانو بره ختلو او د آسمان خبرونو ته به يې غوږ ونيوه او بيا به يې دغه
خبرې کاهنانو ته رسولے
او هغوی به دغه خبرو کښې
ډيرے غلطے خبرے ګډ ولے
نو کله چه نبی کريم صلی الله
عليه وسلم پيغمبر شو نو
د آسمان پيره سخته شوه
نو پيريانو هر ځاے کښې
شاتنه کار په دنيا کښې
پيدا شوے دے چه د
هغه د وجه نه آسمان پيره
سخته شوے ده نو چلے
دوی غورے کړے نو عربو
ته چه کوم ځاے ته غلے نو
هغوی د نبی کريم صلی الله
عليه وسلم نه قرآن واوريد
او ايمان يې پرے راوړو
او بيرته يې خپل قوم ته
دعوت د ايمان ورکړو او
نبی کريم صلی الله عليه وسلم
په بطن نخله کښې د سحر
مونځ کولو هر کله چه د
طائف نه واپس شو نو
صحابه وو ۱۲ پيريانو قرآن
اوريدلے وو. په احقاف
کښې واپس تير شوے
دے ۱۲ ۱۲ ۱۲
۲ يعنی د انتظام خو ډير
ښه دے. خو خلق به ترے
مني چه د هغو به د کاميابۍ
سبب شي يا به يې او نړۍ
نو غرق به شي ۱۲ ۱۲
۳ نقصان په نيکو کښې يا
زياتی په ګناهونو کښې
۴ الله تعالیٰ قادر دے
چه عذاب ورکړی ورله
په اور سره ۱۲ ۱۲ ۱۲

فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿۱۵﴾ وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم

د جهنم د پاره خشاک - او دا چه که دوی برابر شی په لاره باندے نو موږ به اوسکوو دوی ته

مَّاءً غَدَقًا ﴿۱۶﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ

اوبه ډیرے - چه امتحان اوکړو په دوی په حفه کښے - او چا چه مخ واړوه د یاد د خپل رب نو بوبه ئی حفه

عَذَابًا صَعَدًا ﴿۱۷﴾ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿۱۸﴾

عذاب سخت ته - او دا چه جماتونه صرف د الله دی نو مه بلئ د الله سره یو کس -

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿۱۹﴾

او دا چه هر کله او دریدو بنده د الله چه بلی حفه لره نو شو په حفه را پنډو -

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿۲۰﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ

او وایه یقینا بلم خپل رب او نه شریکوم د حفه سره یو کس - او وایه چه زه مالک نه یم

لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿۲۱﴾ قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ

تاسو لره د ضرر او نه د هدایت - او وایه چه امن نه شی راکولے ما لره یو کس د الله نه -

وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿۲۲﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ

او هیڅ کله نه مومم سوا د حفه نه ځائے د امن - مګر په ما صرف رسول دے د الله نه او د حفه احکام رسول

وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

او چا چه خلاف اوکړو د الله او د رسول د حفه نو یقینا حفه لره اور د جهنم دے همیشه همیشه به وی

أَبَدًا ﴿۲۳﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ

په حفه کښے - تر دے چه کله او وینی حفه شے چه کړے دوی سره وعده کیدے شی نو پوه به شی چه څوک دے کمزورے

نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿۲۴﴾ قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ أَمْ

کمزورے د ملګرو او کم دے په شمار کښے - او وایه چه زه خبر نه یم چه نزدے دے حفه شے چه تاسو سره وعده شوے ده یا

سلے دا التفات دے احد مکرده ته که تاسو دا خبره او منله چه برکت ورکوو وګړی صرف د الله دے نو په تاسو به قسم قسم مهربانی اوشی ۱۲

سلے چه جماتونه د الله دی نو په دے کښے د بل چا نه برکت مه غواړئ ۱۲

سلے مسلمانانو د محبت نه او کافران د عداوت نه به را پنډو شو (فائده) څو مره چه د سړی د دین د وجه نه دوشمنان زیاتیږی نو د حفو نه به زیات د حفه دوستان زیاتیږی ۱۲

سلے دا د سورت ملک ده چه حاجات او برکات صرف د الله تعالیٰ نه غواړم

سلے په تول مخلوق کښے لوئے نبی کریم صلے الله علیه وسلم دے او حفه مالک د ضرر او د نفع او د ګمراه کولو او د هدایت ما لک نه دے نو نور خلق خو د حفه نه ډیر ښکته دی ۱۲

سلے یعنی د نبی کریم صلے الله علیه وسلم کار برکت ورکول نه دی بلکه د الله تعالیٰ احکام رسول دی ۱۲ ۱۲ ۱۲

سلے او س خو نه مني ۱۲

ع ۱ ۱۱

لہ غیب دان خو صرف باری تعالیٰ دے البتہ کوم حکم چہ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم تہ وو کیږی نو پہ هغہ کښے خطا او غلطی نیشتے نو کلہ چہ د هغہ نہ مکمل روستو حفاظتی ځوکۍ د ملائکو وی (د فائدہ) معلومہ شوہ چہ انبیاء معصوم دی او عصمت د هغوی اختیاری دے

يَجْعَلُ لَهٗ رَبِّيْٓ اَمَدًا ۝ عٰلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ

مقرر کړی د هغه د پاره رب زما لرے والے۔ هغه پوهه دے په غیب نو نه خبروی په راز خپل

اَحَدًا ۝ اِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَّسُوْلٍ فَاِنَّهٗ يَسْلُكُ مِنْۢ بَيْنِ

یو کس۔ لیکن چہ غوره کړی یو رسول نو یقیناً هم ګرځوی د هغه نه

يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ۝ لِّيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوْا رِسٰلٰتِ رَبِّهِمْ

او وروستو د هغه نه ځوکۍ۔ چہ ښکاره کړی خلقو ته چہ دوی رسولی دی پیغامونه د رب خپل

وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

او ګیر کړی دے هغه تہ چہ د هغوی سره دی او ضبط کړی هغه د هر شی شمار۔

سُوْرَةُ الْمُزَّمِّلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ عِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

(آیتونه ۲۰) شروع په نوم د الله سره چہ بے حده مهربان رحم لرونکے دے (او دوه رکوعګانې (۲))

يٰٓاَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ۝ قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝ نِّصْفَهٗٓ اَوِ انْقُصْ

اے کمبل اغوستونکیه! پاڅه هر شپه مګر بعضے۔ پاڅه نیمه شپه یا کم کړه د

مِنْهُ قَلِيْلًا ۝ اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا ۝ اِنَّا سَنُلْقِيْ

هغې نه لږ۔ یا زیات کړه په هغه باندے او لوله قرآن صاف۔ مونږ در کوو

عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيْلًا ۝ اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْاً وَّاَقْوَمُ

تا ته خبره درنه۔ یقیناً پاڅیدل د شپے زیات دی په موافقت د ژبے او زړه سره او ضبط

قِيْلًا ۝ اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيْلًا ۝ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَ

کونکی د وینا لره۔ یقیناً تا لره په ورځ کښے شغل دے ډیر۔ او یاد کړه نوم د رب ستا۔ او

تَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيْلًا ۝ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

خو خوشه د تهولو نه هغه ته جدا شوے۔ هغه رب د مشرق او د مغرب دے نیشتے لائق د بندګۍ سوا د هغه

ع ۱۲

نه اضطراری لکه عصمت د ملائکو چہ اضطراری دے په عصمت اضطراری کښے کمال نه دی لکه په ونډ چہ غلط نظر نه شی کولے کمال خو دا دے چہ څوک غلط نظر نه کوی ۱۲

۲ے د مشتملہ باری تعالیٰ او کړی دی چہ خلقو ته ښکاره کړی چہ انبیاء احکام د خپل رب رسولی دی او په هغوی کښے هیڅ کمزوری نیشتے لکه چہ د پیغمبرانو ځوکۍ ګیدے شی نو معلوم شوه چہ پیغمبرانو په رسالت رسولو کښے هیڅ کمزوری کړی نه دی (علیهم السلام او نور دغه) ۱۲

۳ے بعد القلم وقبل المدثر په ترتیب قرآن کښے (۷۳) او په نزول کښے (۳) مقصد د سورت: د قرآن تلاوت ډیر او کړه د شپے چہ د توحید مسئلے دے د هن تہ کوزه شی او هغه په غوږ کښے تاثیر پیدا شی

۴ے کافرانو نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ته شاعر مجنون کاهن ساحر او وے په دے ډیر اوسیدو نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم خفه شو کمبل ئے واغوستو او پروت وو نو الله تعالیٰ ورته په نرمئ او محبت سره او وے چہ د دے علاج دا دے چہ د الله تعالیٰ عبادت کښے ماښام سره قرآن لولے نو سختی به ختمیږی

۵ے واوے چہ اے کمبل اغوستونکیه هره شپه مونځ کوه البته که بعضے اوقات کښے د مرض یا د سفر د وجه نه نو بیا داسے اجمیر ۱۲ ۱۲ ۱۲ دے

کولو څوجهه شپه یا کم د نیمے شپے نه یا زیات د نیمے شپے نه باقی آرام کوه ۱۲ ۶ے دا کوشش د دے مسئلے د پاره دے

فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا

نو جوړ یې کړه حفظ راوکیل - او صبر کوه په هغې چه دوی وائي او پریږده دوی په بېلتون

جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾

ښکلي سره - او پریږده ما او دروغجن کوونکي چه نعمت والا دي او صبر اوکړه دوی ته لږ -

إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

یقیناً زمونږ سره بیړۍ دي او دوزخ - او طعام چه نښلي په مرۍ کښې او سخت عذاب دے -

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾

کله چه او خوځیږي زمکه او غرونه او شي به غرونه شګې بهیدونکي -

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ

یقیناً مونږ لیږلے دے تاسو ته رسول حق - خودونکے تاسو ته لکه چه مونږ لیږلے وو

فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا

فرعون ته رسول - نو نافرماني اوکړه فرعون د دغه رسول نو مونږ اونیوو هغه چېر

وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ

سخت - نو څنګه به ځان بچ کړئ تاسو که تاسو کفر اوکړو د عذاب د هغې ورځې نه چه کړي به ماشومان

شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ ۚ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِ

زاړه - آسمان به څیرے شي په دغه ورځ کښې او د الله وعده خامخا پوره کیدونکې ده - یقیناً دا

تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ

وعظ دے - د چا چه خوښه شي نو جوړه دې کړي خپل رب ته لار - یقیناً رب ستا پوهیږي

أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ

چه ته پاڅې کم د دوو حصو د شپې نه او نیمه د شپې او دریمه د شپې او یوه ډله د

ملا یو ه ما بشوره وباده : تقبضہ رذ "قم" تنفسی ذینة : شه و استتی ...ــ نه چه زیږه د جوش د انتقام نه توک وی ... ـــ دا د عذاب د آخرت بیان دے - د تبلیغ نه مخکښې الله تعالیٰ د زړه زمزم او بیا تبلیغ کښې ... د الله پاک لوی بیا خول ...) - او روستو د تبلیغ د ... بیا الله پاک ته زړه کول د او صول د تبلیغ دی (الم نشرح) ... شي دا د عذاب د دنیا بیان دے - شي دا د عذاب د آخرت بیان دے ... کښې دا ترغیب دے اتباع ته ... شي دا د سورت د اول مضمون دوباره ذکر دے چه د شپې قرآن لوستو ... فرق دے چه هلته په ... نه زه وه استحبابا او دلته فرمان دے چه خومره کیدے شي نو قرآن لوله اندازه مقرر د ولو ته حاجت نیشته -

... ده عمل نه فقهاء ثابتوي چه لوستل د قرآن فرض دي په لمانځه کښې او دا لوستل او ورسره دريم آيتونه لنډ يا يو آيت او چه لوستل واجب دي او ... قراءت په سحر کښې سنت مؤکده دے ... آسانی وجه ده ... ۳ معلومه شوه چه د تجارت د پاره سفر کول جائز کار دے او حلال مال د الله تعالیٰ فضل دے چه په ده سره ورته حاصلیږي او جنت او ديدار الٰهي او دنيا چه ناکاره ده نو صفت د هغه چه د دنيا زينت ته مقصود دي صوفيانو فرمائي چه هغه دنيا چه د دنيا د زينت د پاره وي نو قتل ته خرڅيږي دي او حلال مال دنيا چه د دنيا د پاره وي نو دا لوی جرم قاتل دي ... او په حلال مال د دنيا کښې د ثواب کار کوي نو ثواب ته هم ... اصل مانځه ته ... لکه نفلي خيرات مراد دے مکه چه دا سورت مکي دے او په مکه کښې زکوٰة فرض نه وه ... عمل دا د قتال مسئله ده يعني کړې ترڅه کار او نه شي نو بيا ... توره راغستل بکار دي ... ۵ دا د انفاق مسئله ده ... ۶ د قرض حسنه نه مراد خيرات دے په قربانۍ کله چه دا حکم راغے نو منافقانو تورے شروع کړے چه الله تعالیٰ غريب دے قرض غواړي ... او چا بخل وکړو ... او ابو جهل خپل يا غيبه چه شپږ ... مشوره کړې ده چه کورته ... دے د الله تعالیٰ د پاره وقف کړه نو نبي عليه السلام ... د دې وعده اخرکړې پاره په جنت کښې ارت باغونه او ...

مِنَ الَّذِيۡنَ مَعَكَ ؕ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيۡلَ وَالنَّهَارَ ؕ عَلِمَ اَنۡ لَّنۡ

د هغو نه چه ستا سره دي - او الله اندازه کوي د شپې او د ورځ - ۳ه معلومه ده چه تاسو ...

تُحۡصُوۡهُ فَتَابَ عَلَيۡكُمۡ فَاقۡرَءُوۡا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الۡقُرۡاٰنِ ؕ عَلِمَ

به کړے تاسو شپه نو مهربان شو په تاسو باندے - نو اولولئ هغه چه آسان دي د قرآن - الله معلومه ده

اَنۡ سَيَكُوۡنُ مِنۡكُمۡ مَّرۡضٰى ۙ وَاٰخَرُوۡنَ يَضۡرِبُوۡنَ فِى الۡاَرۡضِ

چه به ستا سو مريضان او نور به سفر کوي په زمکه کښے

يَبۡتَغُوۡنَ مِنۡ فَضۡلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُوۡنَ يُقَاتِلُوۡنَ فِىۡ سَبِيۡلِ

په طلب کوي فضل د الله - او نور دي چه جنګ کوي په لارے د

اللّٰهِ ۖ فَاقۡرَءُوۡا مَا تَيَسَّرَ مِنۡهُ ۙ وَاَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

الله کښے - نو لولئ هغه چه آسان وي د قرآن نه او کوئ مونځ او ورکوئ برخه د الله

وَاَقۡرِضُوا اللّٰهَ قَرۡضًا حَسَنًا ؕ وَمَا تُقَدِّمُوۡا لِاَنۡفُسِكُمۡ مِّنۡ

او ورکړئ الله له ښه قرض - او هغه چه مخکښې لېږئ تاسو خپل ځان د پاره نيکو

خَيۡرٍ تَجِدُوۡهُ عِنۡدَ اللّٰهِ هُوَ خَيۡرًا وَّاَعۡظَمَ اَجۡرًا ؕ وَاسۡتَغۡفِرُوا

نو هغه به بيا مومئ په نزد د الله غوره او لوے ثواب - او بخښنه غواړئ

اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ۝

د الله نه - يقينًا الله بخونکے مهربان دے -

سُوۡرَةُ الۡمُدَّثِّرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتٌّ وَّخَمۡسُوۡنَ اٰيَةً ۞ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۞ وَفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

(آيتونه ۵۶) | شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم ئے څو دے را مدد غواړم | (رکوع کانے (۲))

يٰۤاَيُّهَا الۡمُدَّثِّرُ ۝ قُمۡ فَاَنۡذِرۡ ۝ وَرَبَّكَ فَكَبِّرۡ ۝ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرۡ ۝

اے جامه اغوستونکيه - پاڅه نو ووېروه خلق - او د رب خپل لوئي بيان کړه - او جامے دے پاکې کړه -

[illegible] بعد المزمل وقيل الفاتحه - په ترتيب قرآن کښې (۷۴) او په نزول کښې (۲) ده مقصد د سورت ... د تلاوت نه پس حکم د تبليغ ... ۱ اول چه اقرأ نازل شو نو بيا وحي بنده شوه نو په نبي کريم صلى الله عليه وسلم به تکليف وه نو نبي کريم ... (پاتے په صفحه ۸۲۳)

۲ع
۱۴

(پاتې د صفحې نه) صلی اللہ علیہ وسلم په غار حرا کښې معتکف وه بیا را کوز شو نو آواز ورته او شو نو وی روستو اوکتل نو څه وو
نو بیا یې وکتل نو ده حقه ښکاره اونه و کوم چه په غار حرا کښې د کا لیدلے وه او تمام آسمان حقه بند کړے وه نو څه دوه
بیا یې مخې ورته اوکتل نو د

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۝٥ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ۝٦ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝٧

او د ګندګۍ نه لرې شه - او مه لاره مه احسان چه بدله لره یره غواړې - او د رب خپل ته صبر اوکړه -

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ۝٨ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ۝٩ عَلَى

نو کله چه پوکے اوشي په شپیلۍ کښې - نو هغه ورځ په هغه وخت سخته ورځ ده - په

الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ۝١٠ ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝١١ وَجَعَلْتُ

کافرانو باندې نه ده آسانه - پرېږده ما او هغه څوک چه ما پیدا کړے یو اځې - او ما ورکړے دے

لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ۝١٢ وَبَنِينَ شُهُودًا ۝١٣ وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا ۝١٤

هغه له مال ډېر - او ځامن حاضر - او ما کړے دے هغه له سبب تیار کړے -

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ۝١٥ كَلَّا ۖ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ۝١٦ سَأُرْهِقُهُ

بیا طمع کوي چه زه به زیات کړم ورته - داسې نه ده - یقیناً دے وه د آیتونو زمونږ مخالف - زه به او خیژوم ورته

صَعُودًا ۝١٧ إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝١٨ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝١٩ ثُمَّ قُتِلَ

په غره باندې - یقیناً ده فکر اوکړو او ده اندازه اوکړه - نو مړ دې شي څنګه بد اندازه ده اوکړه - بیا دې مړ شي

كَيْفَ قَدَّرَ ۝٢٠ ثُمَّ نَظَرَ ۝٢١ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝٢٢ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝٢٣

څنګه بده اندازه ده اوکړه - بیا ده نظر اوکړو - بیا یې تریو کړو تندے او غصه کړه - بیا یې شا کړه او ځان یې غټ اوګانړو

فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ۝٢٤ إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝٢٥ سَأُصْلِيهِ

نو هغه اووې چه نه دے دا مګر سحر دے نقل شوے - نه دے دا مګر خبره د سړي ده - ځه به بوځم دے

سَقَرَ ۝٢٦ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ۝٢٧ لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ۝٢٨ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ۝٢٩

سقر ته - او څه پوهه کړې ته لره چه څه دے سقر - نه پاتې کوي او نه پرېږدي په سوځولو کښې - سېزي د خرمن -

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝٣٠ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۙ

په هغه مقرر دي نولس ملائک - او نه دي مونږ مقرر کړي عاذي په اور مګر ملائک -

په غار حرا کښې ... (Margin notes:)
کور ته راغلو نو حضرت خدیجې ته یې اووے چه ما پټ کړه نو دا حکم نازل شو په اقرأ سره نبی شوا او په دې سورت سره رسول شو ١٢ ژرود دے مخې لره د تلقین د لوګے حمت دے ١٢ ٢ د عذاب د آخرت بیان دے ١٢ ٣ د دے ایت نزول په حق د ولید ابن مغیره کښې دے ١٢ ٤ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائي چه صعود غر دے د اور او بیا کافر به پرې کافر خیژی او بیا به کوزیږي (ترمذی) ١٢ ٥ یعني په اور د دوزخ کښې دوه طاقت دی یو طاقت به ئي سیزي او بل به ئي بیا برابروي او په اور د دنیا کښې صرف یو طاقت دے د سیزلو یعني سبب دے ١٢ ٦ د ابو کافر جواب دے چه هغه اووے چه اتلس ملائک به ما شو او ډیر وے ملائک جواب تاسو اوکړئ نو الله تعالی فرمائي چه اے بے عقله په دوزخ چه کوم ملائک مقرر دي هغوی طاقت والا دي ١٢ ٧ د ملائکو خود ومره طاقت دے چه یو ملائک که په یو غر باندے د لیتے ګذار اوکړي نو هغه ذرے ذرے کړي
او په یو آواز سره زمکه وړانوي نو د هغوی مقابله څوک نه شي کولے - اللهم اجعلني توابا شاکرا لا نعمك ١٢

له وتعیین د عدد د کافرانو د پاره امتحان دے لکه ابو جهل او وے چه څهٔ لس کسه به تاسو د یو یو ملائکے مقابله او نه
کړے شئ ۔ ۲ ـــه په تورات او انجیل کښے هم دا عدد ذکر دے نو د اهل کتابو به یقین او شی په قرآن او د مؤمنانو

یقین به کامل شی چه د تورات او د قرآن مسئله یو ده په دے عدد کښے نو دا حقه خبره ده ۱۲
ـــه یعنی په دے نولس عدد مقرر کولو کښے اخرتهٔ فائدہ ده ! ـــه ضد یان به باری تعالیٰ گمراه کوی او نیکو خلقو ته به ځلے پاک هدایت کوی هغوی منی چه په دے عدد کښے و یرے فائدے دی د الله تعالیٰ حکیم کار د فائدے نه خالی نه دے ۱۲
ـــه د الله تعالیٰ د لښکرو علم صرف الله تعالیٰ ته دے دا نولس خو صرف افسران دی ۱۲
ـــه په سپوږمئ حالات راځی او په شپه حالات راځی او د قسم په صبا نو دا رگے به په تاسو قسم قسم حالات راشی په قیامت کښے لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ: انشقاق ۱۹ ۔ بیان د قیامت څکه دے چه ثواب او عذاب به په قیامت کښے وی ۱۲
ـــه د اند مونځ او نه طعام وغیره لوازم د کفر دی یعنی زمونږ د دوزخ ته د تلو وجه کفر دے ۱۲

وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ

او مانه دی کړے شمار د هغو امتحان د پاره د کافرانو چه یقین پرے او کړی

أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ

اهل کتاب به او زیات شی د مؤمنانو ایمان او شک او نهٔ کړی

أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

اهل کتاب او مؤمنان او چه او وائی هغوی چه په زړه د نو د هغو کښے مرض دے

وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ

او کافران چه څهٔ اراده کړے ده الله د دے مثال نه ۔ د غسے گمراه کوی الله هغه

مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ

څوک چه د هغه رضا شی او هدایت کوی هغه چا ته چه د هغه رضا شی او نهٔ معلوم لښکرو د رب ستا مگر الله

وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ٣١ كَلَّا وَالْقَمَرِ ٣٢ وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ٣٣

او دا دوزخ نصیحت دے انسان لره ۔ رښتیا وایم قسم دے په سپوږمئ او په شپه کله چه شا کړی

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ٣٤ إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ ٣٥ نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ٣٦ لِمَنْ

او په صبا کله چه رڼا شی ۔ دا دوزخ د لویو څیزونو نه دے ۔ ویرونکی انسان لره ۔ هغه چا لره

شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ٣٧ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ٣٨

چه د هغه رضا شی تاسو چه مخکښے شی نیکئ ته یا وروستو شی د نیکئ نه ۔ هر نفس په کار خپل کښے نښتے دے ۔

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ٣٩ فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ٤٠ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ٤١

لیکن د ښی طرف خلق به ۔ په جنتونو کښے وی ۔ تپوس به کوی د یو بل نه حق د مجرمانو کښے ۔

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ٤٢ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ٤٣ وَلَمْ نَكُ

چه څهٔ شی بوتللی تاسو دوزخ ته ۔ وایه به او وائی چه مونږ مونځ نه کولو ۔ او مونږ نه

ع ۵ · عشر ۱۶

له وي دے خوږے اراده او شي د الله تعالیٰ چه دا سې ے چه ضد عناد وي نو دے به وا کتاب په ځخه او ازه ده سره يا و وس تره ونه
اراده به د مضبوط شي ۱۲ ۳ه يعني الله تعالیٰ مناسب وے چه د صفة تر وېره او شي او صفة سره خه شے شريک نه شي

نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ۝٤٤ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَآئِضِينَ ۝٤٥ وَكُنَّا نُكَذِّبُ

خوراک نه ورکولو عاجز ته - او مونږ به ګډ کولو سره د بحث کوونکو نه - او مونږ به دروغ ګڼلو

بِيَوْمِ الدِّيْنِ ۝٤٦ حَتّٰىٓ اَتٰىنَا الْيَقِيْنُ ۝٤٧ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ

ورځ د انصاف - تر دے چه راغے مونږ ته مرګ - نو نفع نه رسوی هغوی ته سفارش د

الشّٰفِعِيْنَ ۝٤٨ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ ۝٤٩ كَاَنَّهُمْ

سفارشي - نو څه دي دوي له چه د وعظ نه مخ اړوي - ګويا دوي

حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ۝٥٠ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۝٥١ بَلْ يُرِيْدُ كُلُّ امْرِئٍ

خره دي تريد ونکي - چه تختيدلي وي د زمري نه - بلکه غواړي هر سړے

مِّنْهُمْ اَنْ يُّؤْتٰى صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ۝٥٢ كَلَّا ۭ بَلْ لَّا يَخَافُوْنَ الْاٰخِرَةَ ۝٥٣

د دوي نه چه ورکړے شي ورته پاڼې کلاؤ - داسې نه ده بلکه دوي نه ويريږي د آخرت نه

كَلَّآ اِنَّهٗ تَذْكِرَةٌ ۝٥٤ فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ۝٥٥ وَمَا يَذْكُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ

حقه دا چه قرآن وعظ - نو څوک چه رضا شي نو ياد دے کړي دا - او هغه څوک نه ياد وي چه رضا شي

يَّشَآءَ اللّٰهُ ۭ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ۝٥٦

د الله - الله دے چه د صفة نه ويره مناسب ده او هم د بخښنے دے -

سُوْرَةُ الْقِيٰمَةِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اٰيَاتُهَا ٤٠ فِيْهَا رُكُوْعَانِ

ایتونه (۴۰)	شروع په نوم د الله سره چه بے حد مهربان او رحم کوونکے دے (اوله غواړم)	رکوعګانے (۲)

لَآ اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۝١ وَلَآ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝٢ اَيَحْسَبُ

قسم کووم په ورځ د قيامت - او قسم کووم په نفس ملامت کوونکي - آيا ګمان کوي

الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهٗ ۝٣ بَلٰى قٰدِرِيْنَ عَلٰٓى اَنْ نُّسَوِّيَ

انسان چه نه به جمع کړو هډوکي د ده - او ږه قادر يو چه برابر کړو بند و نه د

نو کله چه بشپړه د باري تعالیٰ نه او ويريږي نو الله تعالیٰ مناسب دے چه دے او هم په حديث شريف کښي دي چه الله تعالیٰ فرمائي زه هغه لايق يم چه څوک زما نه او ويريږي او زما سره شرک او نه کړي نو کله چه بنده زما نه او ويريږي نو زه هغه دے لايق يم چه دے او بښم ۱۲ ۳ه بعد القارعة وقبل الهمزه په ترتيب قرآني کښې (۷۵) او په نزولي کښې (۳۱) دے. مقصد د سورت دا دے چه اخر سورت اعلی پورے مسئله د قيامت ده. دا دے سورت مقصد قيامت حق دے په منکرو خلقو کښې او علق ترے ويريږي نو څه ګمان په ګناه سره ملامتي کوي. ورپسے سورتونه د قيامت منکرينو ته ويره شوي دي او ته د طور او په دولسو کښې او س ذکر دے د مجموعه د منځني شو. د جهاد (۱) سورتونه دي او د نفاق (۸) دي: انفال توبه، محمد، فتح، حجرات، حديد تحريم، مجادله، حشر، ممتحنه صف، د جهاد دي، حديد تحريم مشترک دي د جهاد او نفاق جمعه، منافقون، تغابن، طلاق دا خلو ريوا ځے د نفاق دي ۴ه په دے قسم کووم په ناسو په طرز جمع شي په ورځ د قيامت يعني د قيامت ذکر

ع ۱۶

د هر چا په زړه او ملامتيا د هر چا ذان لره په ګناه ملالت کوي چه قيامت شته او تا سو به په دغه ورځ راجمع کړے شئ ۱۲ ۱۲
۵ه دا زور نه ده او د سورت دعوه او مقصود دي ځائے دے ۱۲

ے واو د عذاب او د آخرت بیان دے ۔ برق د حیران پاتې کېدو دے یعني د وېرې نه ۱۲ ته یعني د دواړو په یو ځای کېدو سره شمس او قمر ...

بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ

موتو ګوتې ۔ بلکه غواړي دا انسان چه ورو ورو ګناه کوي مخکښې ئې ۔ سوال کوي چه کله به وي ورځ

الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ

د قیامت ۔ نو کله چه خیرې شي نظر ۔ او تور شي سپوږمۍ ۔ او جمع کړی شي نمر

وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾

او سپوږمۍ ۔ وائي به انسان په دغه ورځ چه چرته دے ځای د تښتې ۔ هیڅکله نشته ځای د پناه هیڅ ۔

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ

خاص د رب ستا په طرف دغه ورځ ځای د قرار وي ۔ خبر به شي انسان په دغه ورځ په هغه چه مخکښې او

وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ

روستو عمل ئې کړې ۔ بلکه انسان په ځان لیدونکې وي ۔ اګر که پیش کړي

مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ

عذرونه ۔ مه خوځوه په قرآن ژبه خپله چه تادي او کړې په ده سره ۔ یقیناً په مونږ دی جمع کول د ده او

وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

په سینه ستا کښې او لوستل د هغه ... نو کله چه ورته واوو لوستلو ... نو تابعداري کوه د لوستو د ده ۔ بیا

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ

په مونږ بیان د ده ۔ نه ښه تکذیب کوئ ... بلکه تاسو مینه کوئ د دنیا سره ۔ او پرېږدئ آخرت لره ۔ ډیر مخونه به په دغه

نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ

ورځ تازه وي ۔ خپل رب ته به ګوري ۔ او ډیر مخونه به په دغه ورځ خفه وي ۔ ګمان به کوي

أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ

چه اوبه کړی شي د دوی سره ملا ماتونکې آفت ۔ داسې نه ده چه کله ورسي روح مرۍ ته ۔ او او به ویلي شي

چه دغه ځان سره وویل سره ... د کوم عمل چه ده روستو پرېښودې وي یعني کوم نیک یا بد تواب چه پاتې وي ۱۲ ته خبره ولو چه هرڅه ئې پټ ...
بلکه د ده عمل پوهه وي ۔ ته دا جمله معترضه ده ۔ خکه چه استو لره په خپل عمل خبرو شي نو د ټسي به دا قرآن هم ستا په سینه کښې جمع کولې شي نو ممکن بني کریم صلے الله علیه وسلم به د وحې په وخت خوله زرزر خوځوله چه هیره نشي نو الله تعالی ورته طریقه د تعلیم او خوده چه لوستو ته غوږ نیسه ۱۲ ته د تکذیب د قیامت مناسب نه وه بلکه د کنهګارو منشا محبت د دنیا وه ۱۲ ته د دے نه ویدار الهی ثابت شو الله تعالی د ټولو مومنانو نصیب کړي نبي کریم صلے الله علیه وسلم فرمائیلي چه تاسو به په دنیا کښې د څوارلسمې سپوږمۍ په شان بې ...
ګنې خپل رب وینئ ... په مومنانو الله تعالی په قیامت کښې او وینی ۱۲ ته واو د عذاب او د آخرت بیان دے ۱۲ ۱۲ ته د نفس محبت د دنیا سره مناسب نه وه ۱۲ ته د مریض خپلوان به تپوس او کړي چه څوک غواړې نو جه به او واک چه د موونکي غواړم ۱۲

رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَّظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ اِلٰى

چه څوک فسونګر دے چه دم ئے وکړی - او ګمان به وکړی هغه چه دا وخت د جدائی دے - او ونښلی پنډۍ په پنډۍ

رَبِّكَ يَوْمَئِذِ اِلْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰى ﴿٣١﴾ وَلٰكِنْ

سره - رب ستا ته دی به په دغه ورځ تلل - نو نه ئے تصدیق کړے دے او نه ئے مونځ کړے دے - لیکن تکذیب

كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ يَتَمَطّٰى ﴿٣٣﴾ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٤﴾

ئے کړے دے او مخ ئے اړولے دے - بیا لاړه په تکبر سره کور خپل ته - هلاکت دے تا لره بیا هلاکت دے تا لره

ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٥﴾ اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُّتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

بیا هلاکت دے تا لره بیا هلاکت دے - آیا ګمان کوی انسان چه دے به پریخودے شی عبث -

اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّنْ مَّنِیٍّ يُّمْنٰى ﴿٣٧﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ

آیا نه وه دهٔ نطفه د منی نه چه څڅولے شوے وه - نو بیا وه تړوته نو هغه لره ئے پیدا کړه

فَسَوّٰى ﴿٣٨﴾ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٣٩﴾ اَلَيْسَ

بیا ئے برابر کړه - نو جوړے کړو د دهٔ جوړے نارینه او زنانه - آیا نه دے

ذٰلِكَ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْیِۦَ الْمَوْتٰى ﴿٤٠﴾

دغه ذات قدرت والا په دے چه ژوندی کړی مړو لره -

سُوْرَةُ الدَّهْرِ وَهِیَ اِحْدٰی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

(آیتونه (۳۱)) | خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد د غوا یم) | رکوع ګانے (۲)

هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِيْنٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُوْرًا ﴿١﴾

راغلے دے په انسان باندے یو وخت د زمانے نه چه نه وه دے یو څیز څه شے د ذکر -

اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ اَمْشَاجٍ ۖ نَّبْتَلِيْهِ فَجَعَلْنٰهُ سَمِيْعًا

یقیناً ما پیدا کړے دے انسان د څاڅکی مختلف نه - امتحان کوو مونږ په دهٔ نو ما ګرځولے دے هغه اوریدونکے

---

۱ یعنی د دنیا د ژوند پریخودو چه د دهٔ مقصود وه او بل قوم د آخرت ته د تلو دے چه هغه د دهٔ خلاف وه ۱۲

۲ دا زورنه دے ۱۲

۳ دا زورنه دے دا مضمون د سورت په سر کښے تیر شوے دے ۱۲

۴ مستحب دے چه سړے او وائی: بَلٰى وَنَحْنُ عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ۱۲

۵ قبل الرحمان وبعد الرعد - په ترتیب قرآن کښے (۷۶) او په نزول کښے (۹۸) دے - مقصد د سورت: انسان خپل وجود ته او کوره ته نه وے او الله تعالیٰ پیدا کړے نو دغسے دے بیا پیدا کولے شی ۱۲ ۱۲

۶ هر انسان مراد دے چه د پیدا ئښت نه مخکښے د دهٔ نه څوک خبر نه وو ۱۲

۷ د سړی او د ښځے او به یو ځائے شی په رحم کښے ۱۲

ع ۱ / ۱۷

ع ۲ / ۱۸

بَصِيرًا ② إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ③ إِنَّا أَعْتَدْنَا

او لیدونکے - ما ښودلے دے ده ته لار یا دے شاکر او یا دے کافر شی - ما تیار کړی دی

لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ④ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ

کافرانو لره زنځیرونه او کړۍ او اور - یقیناً نیکان به څښی د پیالے

كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ⑤ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا

نه چه ملاوټ د هغے به کافور وی - د یوه چینے نه چه څښی به د الله بندګان به بهیږوی هغه به

تَفْجِيرًا ⑥ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ⑦

د هغے ویلے - دوی پوره کول نذر او ویریدل د هغه ورځے نه چه تکلیف د هغے خپور دے -

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ⑧ إِنَّمَا

او هغه خوراوه طعام په محبت د الله کښے عاجزانو او یتیم ته او قیدی ته - چه خوراک

نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ⑨ إِنَّا نَخَافُ

مونږ درکوو تاسو ته د پاره د رضا د الله نه غواړو ستاسو نه بدله او نه قدر - مونږ ویریږو د

مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ⑩ فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ

د رب خپل نه د یوے ورځے نه په حق کښے چه ډیره سخته ده - نو بچ به کړی دوی لره الله د تکلیف د دغه ورځے

وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ⑪ وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ⑫

او ورله به کړی دوی ته تازګی او خوشحالی - او ورله به کړی دوی لره په بدل د صبر د دوی کښے باغ او ورېښم -

مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ⑬

تکیه به لګولے وی دوی په هغے کښے په تختونو باندے - نه به وینی په هغه کښے نمر او نه یخنی -

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ⑭ وَيُطَافُ

او نږدے به وی دوی ته سورے د هغو او تابع به شی میوے د هغه ښه تابع کړے شی - او ګرځولے به شی

---

۱ یعنی الله تعالیٰ انسان ته هدایت کړیدے چه نبیان او علما او کتابونه او عقل دے او سوه دا اختیار دے چه کافر کیږی او که مسلمان کیږی ۱۲ ۲ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲ ۳ دا زیور دے ۱۲ ۴ یعنی نیکانو ته به په ګلاس کښے د کافور نه لبدا چولے شی او مقربین به خوږه کافور څکی (د فائده) د کوزے مو تیچه والا جنتی ته به دا نه شی محسوس کیدے چه څما درجه کمه ده بلکه دے به وائی چه څما پشان به د هیڅا خوشحالی نه وی - او د برہ درجے والا ته به پته لګی چه څما مرتبه اوچته ده د نیچے مرحوزی به وائی چه د ده سختی د هرچا نه زیاته ده ۱۲ ۵ دا توسل دے په عمل صالح سره یعنی د ویته دغه ثواب د دغه د دے عمل نه ملا ګړ شو ۱۲ ۶ دا ترغیب د اخلاص ته ۱۲ ۷ یعنی ګرمی او یخنی به پکښے نه وی ۱۲ ۸ میوے ته به لاس په هرحال کښے رسی ۱۲ ۱۲ ۱۲

له يعني دغه پيالې به په صفائي کښې پشان د شيشې وي چې دننه به ترې ښکاري او رنګ به ئې د سپينو زرو پشان
وي او د هر سړي د خواهش موافق به وي نه به کمې او نه به زياتې وي ۱۲ ـــ ۲ په حلق کښې آسان تيريدونکې

عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيْرَا ۟ۙ قَوَارِيْرَا
په دوی باندې لوښي د سپينو زرو او پيالې چې وي به د شيشو - شيشې به د
مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا تَقْدِيْرًا ۟ وَيُسْقَوْنَ فِيْهَا كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا
سپينو زرو دوی برابر کړې به د ډکولو په اندازه د هغو - او سکولې کيږي به په جنت کښې پيالې چې د به وي ګډون
زَنْجَبِيْلًا ۟ عَيْنًا فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا ۟ وَيَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ
د هغو زنجبيل - يو چينه ده په جنت کښې ويلې کيږي ورته سلسبيل - او ګرځي به دوی په مينځ کښې هلکان
مُّخَلَّدُوْنَ ۚ اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا ۟ وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ
هميشه اوسيدونکي - کله چې ته اووينې دوی لره نو ګمان به کړې ته چې ملغلرې دي خورې شوې - او کله چې ته اوګورې
رَاَيْتَ نَعِيْمًا وَّمُلْكًا كَبِيْرًا ۟ عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَّ
هلته نو او به وينې لوئ نعمت او بادشاهي لويه - په دوی به جامې وي د نرو ريښمو شنې او د
اِسْتَبْرَقٌ ۡ وَّحُلُّوْٓا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ۚ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا
پيړه ريښمو او په لاس به ئې دوی ته بنګړي د سپينو زرو او وبه سکوي په دوی رب د دوی شراب
طَهُوْرًا ۟ اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاۗءً وَّكَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُوْرًا ۟ۧ ع ۱ ۱۹
پاکونکي د زړه - يقيناً دا ده ستاسو بدله او ده کوشش ستاسو د قدر مناسب -
اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيْلًا ۟ۚ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَ
يقيناً ما نازل کړے تا ته قرآن لږ لږ - نو صبر کوه حکم د رب خپل ته او
لَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُوْرًا ۟ۚ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ۟ۚۖ
مه منه خبره د دوی نه ګنهګار او يا ناشکره - او ياد کوه نوم د رب خپل سحر او بېګاه -
وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهٗ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيْلًا ۟ اِنَّ هٰۤؤُلَاۗءِ يُحِبُّوْنَ
او د شپې سجده کوه الله ته او پاکي بيانوه د هغه ډيره شپه - يقيناً دا کسان مينه کوي

۳ ځکه اوس د خلقونو ته خوارې چې اعلی کېږي دي د سرو يا د سپينو چينې لې دي ۱۲ ۴ په دې قيامت بيان شو چې انسان پيدا شوي دې او قرآن هم دا مسئله کوي نو خلقو ته د حشر مسئله بيانوه او د خلقو نه مه ويريږه او د هغو خبره مه منه او اصلي مسئله د توحيد هم بيانوه د خلقو ته مخلوق ياد دې نو ته ورته مخلوق ياد کړه او د شپې چې خلق نه وي نو بيا هم خالق ياد ده وه واخله نه چې مخلوق ته خالق ياد وي او ځان ته نه ياد وي ۱۲ ۵ دا زور ته ده دوی د دنيا سره محبت کوي او آخرت ئې پريښودے دے ۱۲ ۶ ربيعه صحابي وائي چې زه به د نبي کريم صلى الله عليه وسلم د حجرے په خوا کښې په وخت د ماسپښين آوريدلې د هغو نه: سُبْحَانَ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ ډيره شپه ۱۲

الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَ

شَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۖ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِ

رضا شي کړي بند ونه دوی - او کله چه زمونږ رضا شي نو پیدا به کړو دوی پشان خلق په بدل کښې - یقیناً دا

تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا

وعظ دے - نو څوک چه رضا شي نو جوړه دې کړي د رب طرف ته لار - او تاسو نه شئ خوښولے کار مګر چه

أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ

رضا شي د الله - یقیناً الله دے علم والا او حکمت والا - ننوځي هغه چا له چه د هغه رضا شي

فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

رحمت خپل ته - او ظالمانو د پاره تیار کړے دے الله عذاب دردناک -

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ... خَمْسُونَ آيَةً ...

(آیتونه ۵۰) شروع په نوم د الله سره چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے (رکوع ګانې ۲)

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾

قسم دے په رالیږلو شوو هواګانو په ترتیب سره - بیا په تیز تلونکو هواګانو په سختۍ سره - بیا په الوزونکو هواګانو

فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا

په پورته کیدو سره - بیا په جدا کوونکو هواګانو په تقسیم - بیا په راوړونکو د وحي سره - د پاره د عذر یا د ویرې

تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾

چه یقیناً کوم شي چه تاسو سره وعده شوې ده هغه واقع کیدونکې دے - نو کله چه ستورې بې نوره شي - او کله چه آسمان څیرې شي

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾

او کله چه غرونه والوځولے شي - او کله چه رسولان جمع کړے شي - د کومې ورځې د پاره وروستو کړے شوي وو

د پاره د حساب -

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿۱۳﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿۱۴﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

د پاره د ورځې د فیصلې - او ته څه پوهه کړې چې څه ده ورځ د فیصلې - هلاکت دے په دغه ورځ

لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۱۵﴾ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿۱۶﴾ ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ

د دروغژنو کوونکو لره - آیا ما نه دي هلاک کړي پخواني خلق! بیا به ورپسې کړو دوی

الْآخِرِينَ ﴿۱۷﴾ كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿۱۸﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

وروستني خلق - دغسې کار کوو مونږ د مجرمانو سره - هلاکت دے په دغه ورځ

لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۱۹﴾ أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿۲۰﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي

د دروغژنو کوونکو لره - آیا ما نه دي پیدا کړي تاسو له د اوبو بې قدره نه - نو ما کېښودلې په

قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿۲۱﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿۲۲﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿۲۳﴾

ځائے د قرار مضبوط کښې - تر نیټې مقرر پورې - نو ما اندازه کړې - نو څه ښه اندازه کوونکي یم -

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۲۴﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿۲۵﴾

هلاکت دے په دغه ورځ د دروغژنو کوونکو لره - آیا ما نه ده گرځولې زمکه یو ځائے کوونکې -

أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ﴿۲۶﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُم

ژوندو او مړو لره - او ما پیدا کړي دي په دې کښې غرونه ودانه او سکوو مونږ تاسو

مَّاءً فُرَاتًا ﴿۲۷﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۲۸﴾ انطَلِقُوا إِلَىٰ

اوبه تندې ماتوونکې - هلاکت دے په دغه ورځ د دروغژنو کوونکو لره - لاړ شئ طرف د هغه شي

مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿۲۹﴾ انطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ

چې تاسو هغه دروغژن کولو - لاړ شئ سوري ته چې درې

شُعَبٍ ﴿۳۰﴾ لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ﴿۳۱﴾ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ

ښاخونه لري - نه دے یخ او نه دفع کوي څه لمبه - وچه اور ورکوي بڅري

له دا اول دلیل عقلي دے یعني په دنیا کښې الله تعالیٰ عذاب ورکولے شي نو په قیامت کښې هم ورکولے شي ۱۲

۲ له دا دوېم دلیل دے چې څوک کار کولے شي نو تا سو دوباره هم ژوندي کولے شي ۱۲

۳ له دا درېم دلیل عقلي دے د الله تعالیٰ د قدرت نه معلومه کړې د دوباره ژوندي کولو قدرت د الله تعالیٰ ۱۲

۴ له دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

۵ له یعني سورے دے بې فائدې دے ۱۲

كَالْقَصْرِ ۝٣٢ كَأَنَّهُ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ ۝٣٣ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٣٤

پشان د بنګلې. ګویا چې هغه اوښان دي زیړ - هلاکت دې په دغه ورځ د پاره د دروغژن ګڼونکو -

هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ۝٣٥ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۝٣٦

دا ورځ ده چې خبرې به نه شي کولې - او نه به اذن اوشي دوی ته چې دوی عذر پېش کړي -

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٣٧ هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۖ جَمَعْنَاكُمْ

هلاکت دې په دغه ورځ د دروغژن ګڼونکو لره - دا ورځ د فیصلې ده - ما جمع کړل تاسو لره

وَالْأَوَّلِينَ ۝٣٨ فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ۝٣٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

او مخکنو لره - که وي تاسو سره څه فریب نو اوکړئ ما په مقابله کښې - هلاکت دې په دغه ورځ

لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٤٠ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ۝٤١ وَفَوَاكِهَ

د دروغژن ګڼونکو لره - یقیناً متقیان به په سورو کښې او په چینو کښې - او په میوو کښې دي

مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝٤٢ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٤٣ إِنَّا

هغه میوې چې دوی خوښوي - خورئ او څښئ په مزه سره بدله د هغه چې تاسو عمل کولو - یقیناً

كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝٤٤ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٤٥ كُلُوا

مونږ به همداسې بدله ورکوو نیکانو ته - هلاکت دې په دغه ورځ د دروغژن ګڼونکو لره - خورئ

وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ۝٤٦ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٤٧

او فائده واخلئ لږه زمانه یقیناً تاسو مجرمان یئ - هلاکت دې په دغه ورځ د دروغژن ګڼونکو لره -

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝٤٨ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

او کله چې دوی ته ووئیلی شي چې ملکه شئ الله ته نو نه ملکه کیږي - هلاکت دې په دغه ورځ

لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝٤٩ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝٥٠

د دروغژن ګڼونکو لره - نو کومې خبرې به پس د قرآن نه په هغه ایمان راوړي -

ع ۱

ع ۲

۱ له دغه بخرو په څېر والي کېږه پشان د بنګلې دي او په او به د والا او په رنګ کښې پشان د لړمۍ د اوښانو دي ۱۲

۲ له دا زیړي دي د آخرت ۱۲

۳ له دا د ورته دي ۱۲

سُوْرَةُ النَّبَإِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت نبا مکي دے په دې کښې څلويښت آيتونه او دوه رکوع گانې دي۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع په نوم د الله سره چې ډیر مهربان او رحم کوونکے دے (شروع کوم)

عَمَّ يَتَسَآءَلُوْنَ ۝١ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ۝٢ الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ

د څه شي تپوس کوي دوی د يو بل نه۔ د لوئي خبر نه۔ کوم چې دوی په هغې کښې

مُخْتَلِفُوْنَ ۝٣ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۝٤ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۝٥ اَلَمْ نَجْعَلِ

اختلاف کوي۔ داسې نه ده ژر به دوی پوهه شي۔ بيا داسې نه ده ژر به دوی پوهه شي۔ آيا مونږ نه دي جوړ کړي

الْاَرْضَ مِهٰدًا ۝٦ وَّالْجِبَالَ اَوْتَادًا ۝٧ وَّخَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ۝٨ وَّجَعَلْنَا

زمکه فرش۔ او غرونه ميخونه۔ او مونږ پيدا کړي يئ تاسو جوړې جوړې۔ او مونږ کړے دے

نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝٩ وَّجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ۝١٠ وَّجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝١١

خوب ستاسو د آرام۔ او مونږ کړې ده شپه جامه۔ او مونږ پيدا کړے دے ورځ د گټلو د پاره۔

وَّبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝١٢ وَّجَعَلْنَا سِرَاجًا وَّهَّاجًا ۝١٣ وَّاَنْزَلْنَا

او مونږ جوړ کړي دي پاس ستاسو نه اووه آسمانونه محکم۔ او مونږ پيدا کړے دے څراغ ځليدونکے۔ او راوړې دې مونږ د ورېځو نه

مِنَ الْمُعْصِرٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ۝١٤ لِّنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَّنَبَاتًا ۝١٥ وَّجَنّٰتٍ

ورېځو نه باران په شيبو۔ چې راوباسو په هغه سره دانې او گياه۔ او باغونه

اَلْفَافًا ۝١٦ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيْقَاتًا ۝١٧ يَّوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ

گڼ۔ يقيناً ورځ د فيصلې ده مقرر۔ کله چې پوکے او شي په شپيلۍ کښې

فَتَاْتُوْنَ اَفْوَاجًا ۝١٨ وَّفُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ۝١٩ وَّسُيِّرَتِ

نو را به شئ تاسو ډلې ډلې۔ او بېرته به کړے شي آسمان نو شي به دروازې دروازې۔ او روان به کړے شي

اعجاز القرآن ۲

ل بعد المعارج وقبل النازعات په ترتيب قرآني کښې (۷۸) او په نزول کښې (۸۰) دے مقصد د سورت چې په دنيا کښې انعامات ورکولے شي نو په آخرت کښې هم انعام ورکولے شي

۲ دا دليل عقلي دے د قيامت د ثبوت د پاره يعني په دنيا کښې الله تعالىٰ انعامات ورکولے شي نو دغسې په آخرت کښې هم انعامات ورکولے شي

۳ ثمر مراد دے

۴ دا د عذاب د آخرت بيان دے

۵ دا زور نه ده

الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِّلطَّاغِينَ

غرونه نو شي به شگے - يقيناً جهنم دے ښيا ر - د ظالمانو دپاره

مَآبًا ﴿٢٢﴾ لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

ورځائے - هسار به وي په هغې کښې دوکيرو نا - نه به څکي په هغې کښې يخوالے او نه به اوبه -

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ

مګر ګرمے اوبه او نوونه - جزا ده پوره - يقيناً دوی اميد نه کاوه

حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

د حساب - او دروغ ئې ګڼل دوی آيتونه زمونږ - او هر شے ما ضبط کړے دے په ليک سره -

فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

نو مزه وڅکئ نه به زيات کړو مونږ تاسو ته مګر عذاب به نه - يقيناً ويريدونکو لره کاميابي ده -

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾

چمانونه دي او انګور دي - او ځوانې جينکۍ دي همزولې - او پيالے دي ډکے -

لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

نه به اوري دوی په هغې کښې بې فائدې خبرې او نه دروغ - جزا ده د رب ستا نه انعام دے پوره -

رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ

رب د آسمانونو او د زمکے او د هغو چه په مينځ د دواړو کښې دي بے حده مهربان دے نشي قدرت دوی د هغه سره

خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ۖ لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا

د خبرو - کله چه او دريږي روح او ملائکے په قطار سره - خبرے به نه شي کولے څوک مګر هغه

مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۖ فَمَن

چه اذن کړے وي هغه ته مهربان بادشاه او هغه به وائي حقه - دا ورځ حقه ده - نو څوک چه

ع ١

له وازيږے وے د اخرت ١٢ سـه وا د توحيد مسئله ده چه دوه ورځو د جلال لخوا وندو وے چه د هغه سره د خبرو طاقت د چا نشته نو په هغه به څوک خنګه غالب شي ١٢ سـه يعني د مستحق سفارش به کوي چه موحد وي ١٢

سله وراندې عذاب د اخرت بیان دے ۱۲ سځه خپل عمل ته به ګوري او ارمان به کوي چه زه خاوره وے او انسان نه وے
سکه بعد النبا وقبل الانفطار - په ترتیب قرآن کښې (۷۹) او په نزول کښې (۸۱) - مقصد د سورت: چه په ساختونکښې د

شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ مَاٰبًا ۝ اِنَّآ اَنْذَرْنٰكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا ۚ يَّوْمَ

خوښه شي نو جوړه دې کړي په طرف د رب خپل ته ځای د ورتګ - زه ویرولم تاسو د عذاب نږدې نه - کله چه

يَّنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ وَيَقُوْلُ الْكٰفِرُ يٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ تُرٰبًا ۝٤٠

او به ګوري سړی هغه شي ته چه مخکښې لیږلي دي لاسونو د ده او وائي به کافر ارمان چه زه وے خاوره.

سُوْرَةُ النّٰزِعٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتٌّ وَّاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت نازعات مکي دی په دې کښې شپږ څلویښت ایتونه او دوه رکوع ګانې دي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

خاص په نوم د الله سره چه بې حده مهربان او رحم کوونکی دی (امداد غواړم)

وَالنّٰزِعٰتِ غَرْقًا ۝١ وَّالنّٰشِطٰتِ نَشْطًا ۝٢ وَّالسّٰبِحٰتِ سَبْحًا ۝٣

قسم دی په ملائکو راویستونکو د روح په غوپه سره - بیا په بیرته کوونکو نوتونکو په آسانۍ سره - بیا په لامبو وهونکو په تیزۍ سره

فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ۝٤ فَالْمُدَبِّرٰتِ اَمْرًا ۝٥ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝٦

بیا په مخکښې کیدونکو په منډه سره - بیا په تدبیر کوونکو په حکم د الله سره - کله چه او رېږدي رېږدونکې (اول شپېلۍ)

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ۝٧ قُلُوْبٌ يَّوْمَىِٕذٍ وَّاجِفَةٌ ۝٨ اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۝٩

درپسې شي وروستې کیدونکې (دویمه شپېلۍ) - ډېر زړونه به په دغه ورځ ویریږي - سترګې د هغو به عاجزې وي.

يَقُوْلُوْنَ ءَاِنَّا لَمَرْدُوْدُوْنَ فِي الْحَافِرَةِ ۝١٠ ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا

وائي دوی آیا مونږ به واپس کړې شو اول حال ته - کله چه شو مونږ هډوکي

نَّخِرَةً ۝١١ قَالُوْا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۝١٢ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ ۝١٣

سوليدلي - وائي دوی چه دغه واپسي خوځه تاوان ده - یقیناً دغه یو آواز دے (دویمه شپېلۍ)

فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝١٤ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ۝١٥ اِذْ نَادٰىهُ

نو دوی به په صاف میدان کښې وي - آیا راغلي دے تا ته خبره د موسیٰ ع - کله چه ورغږ کړو

چاسره نرمي او د چاسره سختي کیږي شي وا خوتا سو وینئ نو دغسې به په قیامت کښې د چا سره سختي او د چا سره نرمي او شي ۳ سکه: راوباسي به روح د کافرانو په سختۍ سره روح به تختي وادمي به نه نو ملائک به غوپه شي په ډوکو کښې نو راوباسي به ئې ۱۲ سکه د مؤمن روح به دلے راوباسي لکه کوچے د اوبو نه ک وی او غوټه ئې او سپړې شي او تړلے او په آسانۍ سره را اوځي ۱۲ سکه بیا دغه ملائک روح واخلي او په تیزۍ سره ئې د الله تعالیٰ دربار ته ۱۲ سکه بیا چه د روح متعلق کوم حکم شوے دے د هغې منلو ته تیار شي ۱۲ سکه بیا د ثواب یا د عذاب تدبیر کوي د دغه روح متعلق د الله تعالیٰ په حکم سره ۱۲ سکه نو دغسې به تیا سو ملائک مقرر شي کله چه قیامت شي یعنې د اولے شپېلۍ یا د دویمے نه مراد قیامت دے ۱۲ سکه وازور نه ده ۱۲ سکه کله چه دغه دویم ژوند د پاره خو مونږ څه تیارے نه دے کړے او بیا به خو ډېر نقصان وي ما ګان شي ۱۲ سکه یعني دوباره ژوندي کول

ګران نه دي خو چه یو ځل چغه شي په دویمه شپېلۍ کښې نو ټول خلق به ژوندي شي او به صاف میدان
کښې به ولاړ وي ۱۲ سکه وراندې عذاب کو دنیا بیان وو چه د هلاکت د فرعون پیښان به وا موجود ده مثلاً لعنتي هلاک شي ۱۲

رَبُّهٗ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾

رب د هغه په مېدان پاک کښې طوٰی کښې چه لاړ شه فرعون ته یقیناً هغه ظالم دے۔

فَقُلْ هَلْ لَّكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾ وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾

نو ورته اووایه چه ستا خوښه شته دے چه پاک شې او لار درکړم زه تا ته طرف د رب ستا چه تۀ ووېرېږې

فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾ ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾

نو هغۀ او ښوده فرعون ته لویه نښه۔ نو هغه دروغژن کړو موسٰی او نا فرماني ئې اوکړه۔ بیا ئې شا کړه منډې ئې وهلې

ثُمَّ فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾ فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ

نو خلک ئې راجمع کړل نو بیائې آواز اوکړو۔ نو وې وئیل چه زۀ ستاسو لوی رب یم۔ نو هغۀ لره اونیولو الله په عذاب

الْاٰخِرَةِ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾ ءَاَنْتُمْ

د آخرت او د دنیا سره۔ یقیناً په دې کښې عبرت دے هغه چا لره چه وېرېږي (د الله نه) آیا تاسو

اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ ؕ بَنٰىهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰىهَا ﴿٢٨﴾ وَ

جوړول سخت دي یا آسمان جوړ کړے دے الله هغه لره۔ پورته کړے دے چت د هغې او برابر کړے ئې دے او

اَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰىهَا ﴿٢٩﴾ وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰىهَا ﴿٣٠﴾

تیاره کړې ئې ده شپه د هغې او را ویستلې ئې ده رڼا د هغې۔ او زمکه ئې روستو د دې نه خوره کړې ده۔

اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعٰىهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ اَرْسٰىهَا ﴿٣٢﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ

را ویستلې ئې دي د هغې نه اوبۀ د هغې او فصل د هغې۔ او غرونه هغې له او درولي دي۔ ستاسو د فائدې د پاره

وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَاِذَا جَآءَتِ الطَّآمَّةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ

او ستا د څارو د پاره۔ نو کله چه راشي حادثه لویه۔ په هغه ورځ به یاد کړي

الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيْمُ لِمَنْ يَّرٰى ﴿٣٦﴾ فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾

انسان کوشش خپل لره۔ او ښکاره به شي دوزخ هغه چا ته چه هغه وینې۔ نو چا چه ظلم او کړو۔

ك به دې معجزه نه مسلمان شي ۱۲
ك یا پس د معجزه نه او ویرېږي ۱۲
ك د حساب او حسا جو پرېږل ۱۲
ك د آخرت د عذاب حکم او شو او د دنیا عذاب پرې راغي ۱۲
ك چه څوک د الله تعالٰی نه خلاف کوي نو هغوی به په عذاب شي په دواړو جهانو کښې
ك دا دلیل عقلي دے د پاره د ثبوت د قیامت چه ستاسو او زمکه الله تعالٰی پیدا کړې ده او دنیا او تیاره صفت پیدا کړے دے او فصل هغه پیدا کړے دے نو هغه دا مخلوق پسته د مرګ نه بیا ژوندي کولے شي ۱۲
ك دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

ع ۱ ۲

لے د انبیاء دے د آخرت ... سلے د زور نه وه چه منی نه او هسے سوالونه کولو د پاره د یدو کیدو لوه طوفا نو چه هغوی قیامت به کله وی ... ترے نه معلوم وی ... سلے ستاد قیامت سره څه کار دے د قیامت علم خاص د الله تعالی

وَاٰثَرَ الۡحَیٰوةَ الدُّنۡیَا ﴿٣٨﴾ فَاِنَّ الۡجَحِیۡمَ هِیَ الۡمَاۡوٰی ﴿٣٩﴾ وَاَمَّا مَنۡ

او هغه غوره کړی وی ژوند دنیا - نو یقینا دوزخ د هغه ځائے دے - او څوک چه

خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَی النَّفۡسَ عَنِ الۡهَوٰی ﴿٤٠﴾ فَاِنَّ الۡجَنَّةَ

او ویریدلے دے د ودریدو په مخکښې د رب خپل نه او منع ئے کړې وی نفس د خوښې - نو یقینا جنت د هغه

هِیَ الۡمَاۡوٰی ﴿٤١﴾ یَسۡـَٔلُوۡنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَیَّانَ مُرۡسٰهَا ﴿٤٢﴾ فِیۡمَ اَنۡتَ

ځائے دے - سوال کوی ستا نه د قیامت چه کله به ... شی - نو په څه کښې ئے ته

مِنۡ ذِکۡرٰهَا ﴿٤٣﴾ اِلٰی رَبِّكَ مُنۡتَهٰهَا ﴿٤٤﴾ اِنَّمَاۤ اَنۡتَ مُنۡذِرُ مَنۡ یَّخۡشٰهَا ﴿٤٥﴾

د یادولو د هغه نه - ستا رب سره دے علم د هغه - یقینا ته ویروونکے ئے هغه چا لره چه ویریږی د قیامت

کَاَنَّهُمۡ یَوۡمَ یَرَوۡنَهَا لَمۡ یَلۡبَثُوۡۤا اِلَّا عَشِیَّةً اَوۡ ضُحٰهَا ﴿٤٦﴾

ګویا دوی کله چه ووینی قیامت ګمان به کوی چه نه وو ... مګر یو بیګاه یا یو سحر د هغے -

سُوۡرَةُ عَبَسَ مَکِّیَّةٌ وَّهِیَ اِثۡنَتَانِ وَّاَرۡبَعُوۡنَ اٰیَةً وَّفِیۡهَا رُکُوۡعٌ وَّاحِدٌ كَذَا الخ

سورت عبس مکی دے او په دې کښې دوه څلویښت ایتونه او یو رکوع ده الخ

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے ...

عَبَسَ وَتَوَلّٰۤی ﴿١﴾ اَنۡ جَآءَهُ الۡاَعۡمٰی ﴿٢﴾ وَمَا یُدۡرِیۡكَ لَعَلَّهٗ یَزَّکّٰۤی ﴿٣﴾

تندے ترېو کړو او مخ ئے واړولو - په دې چه هغه ته راغے ړوند - او څه شی خبر کړیے ته لره چه امید دے چه هغه پاک شی

اَوۡ یَذَّکَّرُ فَتَنۡفَعَهُ الذِّکۡرٰی ﴿٤﴾ اَمَّا مَنِ اسۡتَغۡنٰی ﴿٥﴾ فَاَنۡتَ لَهٗ

یا به سوچ وکړی نو هغه ته نفع ورسوی نصیحت - هر څوک چه بے پروا دی - نو ته د هغه په

تَصَدّٰی ﴿٦﴾ وَمَا عَلَیۡكَ اَلَّا یَزَّکّٰی ﴿٧﴾ وَاَمَّا مَنۡ جَآءَكَ یَسۡعٰی ﴿٨﴾

فکر کښې ئے - او نشته په تا الزام چه هغه نه پاکیږی - او څوک چه راغے تا ته په منډه -

سره دے چه کله راځی ستا کار خو انذار دے هغه چه ویریږی -

ع ٢

لے کله چه قیامت دوی به ... ګوری چه ... عمر یو بیګاه یا د سحر مقدار په بیګاه وخت تیر کړے دے دوی -

٣٥ بعد النجم وقبل الفجر په ترتیب قرآن کښې (٨٠) او په نزول کښې (٢٣) دے امتیازی مضمون د سورت د قیامت نه انکار او نه کړے دیره سخته ورځ ده بیا به سپے د ګیلی نه او د د ... نه او د ... نه ختمی -

سے نبی کریم صلے الله علیه وسلم غټ خوږ کافرانو ته بیان کاوه چه عبدالله ابن مکتوم راووے چه ماته د فلانکی ایت متعلق څه هدایت وفرمایه نو د نبی کریم صلے الله علیه وسلم د چولے تریو شو چه ته خود کور سره ئے بیا به دے تپوس کړے وے په دے الله تعالی نبی کریم صلے الله علیه وسلم ته زورنه وکړو چه دے غریبانو نه غفلت مه کوه د دوی په لحاظ کښې د دین نشر وشی دے د هغوی لحاظ نه قرآن چه څوک یادوی د هغو دے د قرآن عزت د ختما نو په یاد کښې نه دے قرآن لحاظ لرونکے کتاب دے ١٢

۸ وزوړه نه ده چې انسان ډېر ناشکره دی چې الله تعالی ورسره څومره مهرباني کړې او دی د هغه د احسان دښمني
او کفر کوي او قیامت نه منی چې هغه د دې وړ نه دی چې بیا یې دوباره هم پیدا کولی شي ۱۲ ۵ چې کوم انسان

وَهُوَ يَخْشٰى ﴿۹﴾ فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ﴿۱۰﴾ كَلَّآ اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿۱۱﴾ فَمَنْ

او هغه ویریږي. نو ته د هغه نه بې پرواهي کوې. داسې نه ده بې شکه دا خو نصیحت دی. نو چا چې

شَآءَ ذَكَرَهٗ ﴿۱۲﴾ فِيْ صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿۱۳﴾ مَّرْفُوْعَةٍ مُّطَهَّرَةٍۭ ﴿۱۴﴾ بِاَيْدِيْ

وغواړي هغه به یې یاد کړي. په داسې صحیفو کې دي چې معزز دي. اوچت شوي پاکې کړې دي. په لاسونو د لیکونکو

سَفَرَةٍ ﴿۱۵﴾ كِرَامٍۭ بَرَرَةٍ ﴿۱۶﴾ قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَآ اَكْفَرَهٗ ﴿۱۷﴾ مِنْ اَيِّ

چې معزز او نیک دي. هلاک دې وي انسان څومره ناشکره دی. د څه شي نه دی

شَيْءٍ خَلَقَهٗ ﴿۱۸﴾ مِنْ نُّطْفَةٍ ؕ خَلَقَهٗ فَقَدَّرَهٗ ﴿۱۹﴾ ثُمَّ السَّبِيْلَ

پیدا کړی دی. د نطفې نه. الله پیدا کړ او بیا یې د هغه اندازه برابره کړه. بیا لار

يَسَّرَهٗ ﴿۲۰﴾ ثُمَّ اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ ﴿۲۱﴾ ثُمَّ اِذَا شَآءَ اَنْشَرَهٗ ﴿۲۲﴾ كَلَّا لَمَّا

آسانه کړه. بیا یې مړ کړ بیا یې په قبر کې کړ. بیا چې کله وغواړي بیا به یې را ژوندی کړي. هرګز نه ده پوره کړې

يَقْضِ مَآ اَمَرَهٗ ﴿۲۳﴾ فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهٖٓ ﴿۲۴﴾ اَنَّا صَبَبْنَا

هغه چې ورته یې حکم شوی دی. نو وګوره انسان طعام خپل ته. چې مونږ ورولیږلو

الْمَآءَ صَبًّا ﴿۲۵﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا ﴿۲۶﴾ فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا حَبًّا ﴿۲۷﴾

اوبه ډېر په اسانه. بیا مو څیرې کړه زمکه عجیبه. نو مونږ وزرغونولو په هغې کې دانې.

وَّعِنَبًا وَّقَضْبًا ﴿۲۸﴾ وَّزَيْتُوْنًا وَّنَخْلًا ﴿۲۹﴾ وَّحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿۳۰﴾ وَّفَاكِهَةً

او انګور او ترکارۍ. او زیتون او کجورې. او باغچې ګڼې ونې. او میوې

وَّاَبًّا ﴿۳۱﴾ مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿۳۲﴾ فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ﴿۳۳﴾

او بوس. ستاسو د فائدې د پاره او ستاسو د څارویو د پاره. نو کله چې راشي غوږ څیرونکی آواز

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيْهِ ﴿۳۴﴾ وَاُمِّهٖ وَاَبِيْهِ ﴿۳۵﴾ وَصَاحِبَتِهٖ وَ

کله چې تښتي سړی د ورور خپل نه. او د مور او د پلار خپل نه. او د ښځې خپلې نه او

الله تعالی په ښه انداز سره پیدا کړی دی ۱۲ ۵ لاره د ایمان او د مور نه د پیدا کش لے ورته آسانه کړې ده ۱۲ ۶ بیا یې مړ کړې دے دا هم د الله تعالی احسان دے ورنه چه دے چې ژوندی شي او خپلوان ترې نه متنفر شي نو بیا یې ویره ټټ غرقي زندګي وي ۱۲ ۷ زر یې په قبر کښې د ښخولو حکم جاري کړې دے داسې نه چه لیوګان یې او خوري یا روستو شو کړي شي چه بد بوی شي - نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه مړي زر وړئ که نیک وي نو ښه ځائی ته تاسو دے زر او رسوئ او که بد وي نو رتا یې کړئ د غاړو نو خپلونه (بخاري) نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي چه اے علي درے څیزونه دي چه هغوی مه روستو کوه د مانځه چه کله وخت شي او جنازه چه کله حاضر شي او ناواده ښځې چه جوړ مناسب ملګ بیا مومي (ترمذي) ۱۲ ۸ دا دلیل عقلي دے د پاره د ثبوت د قیامت چه دا کار ونه کولی شي نو دوباره هم خلق کول ئې کولی شي ۱۲ ۹ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

۸ یعنې دا سخته ورځ ده د دې نه انکار او نه کړې ۱۲ یا الله په مونږ رحم او کړې په دواړو جهانونو ۱۲ ۱۲

له زیرے دے منو نکو لره (۲) ٤ واؤ عل اب ؤ آخرت بیان دے منکرانو لره (۳) ٥ دَ تقتید و نه پس به هر انسان خپل خپل عمل معلوم کړی شو دَ صحفهٔ موافق به هر انسان خپل خپل ځائے ته لا پیشو حیثیه دَ پاره منکران به دَ خپل عمل موافق به ځائے ته لا پیشی واؤ دے سورت خاص مضمون دے (۱) سورت نازل شوے دے بعد اللهب و قبل الاعلیٰ په ترتیب قرآنی کښے (۸۱) او نزولی کښے (۷) دے ۱۲

بَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ

او دَ ځامنو خپلو۔ دَ هر سړی دَ پاره دَ دوی نه به په دغه ورځ یو فکر وی چه دهٔ لره به بس وی۔ ډیر مخونه

يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ

به په دغه ورځ سپین وی۔ خاندونکی به خوشحاله به وی۔ او په ډیرو مخونو به

يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ

په دغه ورځ دوړه وی۔ پټوی به هغوی لره توروالے دوی

الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

کافران او فاجران دی۔

سُورَةُ التَّكْوِيرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

ایتونه (۲۹) شروع په نوم دَ الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غوا یم) رکوع (۱)

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ

کله چه نمر تور شی۔ او کله چه ستوری خړ شی۔ او کله چه غرونه

سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَ

والوزولے شی۔ او کله چه دَ لسو میاشتو بلاربه اوښه بے کاره پاتے شی۔ او کله چه دَ ځنګل ځناور راجمع شی لو

إِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ

او کله چه دریابونه ګرم کړے شی۔ او کله چه نفسونه جوړه جوړه کړے شی۔ او کله چه دَ ژوندئی ښخ شوے

سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا

پتوس اوکړے شی۔ چه په کوم ګناه سره دا مړه کړے شوه۔ او کله چه عملنامے خورې کړے شی۔ او کله چه

السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾

آسمان سپین کړے شی۔ او کله چه دوزخ ګرم کړے شی۔ او کله چه جنت نزدے کړے شی۔

ع ۱ ۱۲ ۵

۷ اول شپږ احوال دَ ابتدا دَ قیامت دی (۱) نمر توریدل (۲) ستوری خړ کیدل (۳) غرونه الوزول (۴) دَ لسو میاشتو بلاربه اوښه بے کاره پریخودل (۵) دَ ځنګل ځناور جمع کیدل آبادو ته راتلل (۶) دریابونو ګرمیدل۔ بیا شپږ حالات دَ حشر دی (۱) روحونه دَ جسمو سره یو ځائے کیدل (۲) ژوندئی ښخ شوے نه پتوس کیدل (۳) عملنامے بیرته کیدل (۴) آسمان خیریدل او دَ پاسه احوال ښکاره کیدل (۵) دوزخ ګرمیدل (۶) او جنت نزدے کیدل۔ ۱۲ ۱۲ ۱۲

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّآ اَحْضَرَتْ ﴿۱۴﴾ فَلَآ اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿۱۵﴾ الْجَوَارِ

او به معلومه شي هر نفس ته هغه عمل چه ده حاضر کړي وي - قسم کوم په واپس کيدونکي ستورو - او برابر تلونکي

الْكُنَّسِ ﴿۱۶﴾ وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ ﴿۱۷﴾ وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ ﴿۱۸﴾ اِنَّهٗ

او پټيدونکو ته - او په شپه کله چه تياره شي - او په صبا کله چه رڼا شي - يقيناً دا

لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ﴿۱۹﴾ ذِیْ قُوَّةٍ عِنْدَ ذِی الْعَرْشِ مَكِيْنٍ ﴿۲۰﴾

خبره د رسول معزز ده - چه طاقت والا دے او په نزد د عرش والا مرتبے والا دے -

مُّطَاعٍ ثَمَّ اَمِيْنٍ ﴿۲۱﴾ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ ﴿۲۲﴾ وَلَقَدْ رَاٰهُ

منلے شوے دے هلته معتبر دے - او نه دے ملګرے ستاسو ليونے - او يقيناً ده ليدلے دے هغه لره

بِالْاُفُقِ الْمُبِيْنِ ﴿۲۳﴾ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ ﴿۲۴﴾ وَمَا هُوَ

په کناره ښکاره کښے - او نه دے هغه د غيب په خبره بخيل (چه نه يے ښائي) - او نه دے دا قرآن

بِقَوْلِ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ﴿۲۵﴾ فَاَيْنَ تَذْهَبُوْنَ ﴿۲۶﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ

خبره د شيطان مردود - نو چرته تاسو ځئ - نه دے دا قرآن نصيحت مګر د پاره

لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿۲۷﴾ لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّسْتَقِيْمَ ﴿۲۸﴾ وَمَا تَشَآءُوْنَ

د عالم - د هغه چا د پاره چه رضا شي ستاسو چه برابر شي - او تاسو نه شئ غوښتے

اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۲۹﴾

مګر چه رضا شي د الله چه پالونکے د عالم دے -

سُوْرَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ هِيَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

(آيتونه ۱۹)	شروع په نوم د الله سره چه نهايت مهربان رحم کونکے دے (امداد غواړم)	رکوع (۱)

اِذَا السَّمَآءُ انْفَطَرَتْ ﴿۱﴾ وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿۲﴾ وَاِذَا الْبِحَارُ

کله چه آسمان څيرے شي - او کله چه ستوري خواره شي - او کله چه دريابونه

---

۱ واو د قسم جواب د ۲
۲ واو د ثبوت د قيامت د
پاره شواهد دي چه هغه
په ستورو او په شپه او
په صبا حالات راځي نو ځکه
لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ:
يعني په تاسو به حالات راشي
عه ستوري د ورځے برابر
ځي مغرب ته او د شپے پټ
شي او واپس شي مشرق ته
۳ دا دليل دے د حقيقت
نه د ګمان نه واهيم بلکه د
الله د طرف نه دے دا کتاب
۴ زور رنه ده ۱۲
۵ د الله تعالى اراده او خوښه
چه دا بنده به هغه کار کوي
خپل اختيار سره کوي ۱۲
۶ بعد النازعات وقبل
الانشقاق - په ترتيب قرآن
کښے (۸۲) او په نزول کښے
(۸۲) دے - مقصد د سورت
بيانول د غم ځاى نه شي
غائب کيدے ۱۲ ۱۲
۷ بيان حال اول قيامت ۱۲
۸ حال ثاني قيامت ۱۲
۹ حال ثالث ۱۲

ع ۲۹ ۱

فُجِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَ

او بختولے شی - او کله چه قبرونه لاندے باندے کړے شی - نو هغه به ښه نفس هغه شے چه مخکښے ئے کړے دی

أَخَّرَتْ ۝ يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝ الَّذِي

او وروستو ئے کړے دی - اے انسانه څه شی دوکه کړے یے په رب خپل باندے چه سخی دے - چه هغه پیدا

خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝

کړے دے تا لره نو هغه برابر کړے ئے تا لره - په کوم صورت چه ئے هغه رضا شوه جوړ کړے دے تا لره -

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا

هیڅ نه بلکه تاسو دروغ گڼئ ورځ د انصاف - یقیناً په تاسو باندے مقرر دی ساتونکی ملائک - چه معزز دی

كَاتِبِينَ ۝ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ وَ

لیکونکی دی - پوهیږی په هغے چه تاسو هغه کوئ - یقیناً نیکان به نعمت کښے به وی - او

إِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝ وَمَا هُمْ عَنْهَا

یقیناً فاسقان به دوزخ کښے به وی - ننوځی به دوزخ ته په ورځ د انصاف - او نه به وی هغوی د دوزخ

بِغَائِبِينَ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ

نه لرے تونکی - او څه شی خبر درکړے دے چه څه ده ورځ د انصاف - بیا څه شی خبر درکړے دے تا ته چه څه ده ورځ

الدِّينِ ۝ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا ۖ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ۝

د انصاف - په دغه ورځ به مالک نه وی یو نفس بل نفس ته د څه شی - تصرفاً به ټول په دغه ورځ د الله وی

سُوْرَةُ الْمُطَفِّفِيْنَ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ سِتٌّ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً

(ایتونه ۳۶) شاملیږی په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم ئے خوږ دے (امداد و غوار ئی) (رکوع ۱)

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

هلاکت دے کوونکو لره - کوم چه کله چه اخلی د خلقو نه نو پوره ئې اخلی -

له حال شول دم ۱۲ ۲ کوم کار چه دهٔ په مخکښے عمر خپل کړے کړے دے یا په وروستو عمر خپل کښے دهٔ کړے دے هغه به ورته ټول ظاهر شی ۳ وازدر نه ده ۱۲ ۴ الله تعالیٰ تا لره وجود درکړے دے بدن ستا هغه برابر کړے دے او خو لے خصلت ستا هغه برابر کړے دے په دے سره ته د نورو دیوانا تو نه جدا شوے ئے او د هر انسان بنا الله تعالیٰ دا سے پیدا کړے دے چه د بل نه جدا دے د دا سے منعم نه ولے خلاف کوئے ۱۲ ۵ وازیږ دے ۱۲ ۶ داو عذاب د افرچ بیا دکړ ۷ دا د کافرانو حال دے او مؤمنانو ته د الله د ا او باسی په خپل فضل سره ۸ دا سے لوئے باد شاه دے چه هیڅوک به ورسره سفارش هیڅ نه شی کولے د اذن نه ۹ بعد العنکبوت وقبل البقرة په ترتیب قرآنی (۸۳) په نزول (۸۶) مقصد د سورت: هیڅوک به د غله د فتوه خپل قوم د شی په ورکولے د فتر به مهر زده و عا ۱۲ ۱۰ دا زورنه حره که دهٔ قیامت منلے نو ده به ولے په تول او پیما د کښے نقصان کولو ۱۲ ۱۲ ۱۲

ع ۱۹ ۷

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم

کله چه پیمانه یا تول ورکوي نو کم ورکوي - آیا خیال نه کوي دوي چه دوي به

مَّبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

پورته کړے شي؟ یوه لویه ورځ کښې - کله چه او به درېږي خلق مخې د رب د مخلوقاتو ته

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

دغسے نه دے یقیناً د فاسقانو لیک په سجین کښې دے - او ته څه خبر کړے یې چه څه شے دے سجین -

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ

یو دفتر دے لیکلے شوے - هلاکت دے په دغه ورځ د پاره د دروغژنو کوونکو - کوم چه دروغژن کوي

بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا

ورځ د انصاف - او نه دروغژن کوي د انصاف لره مګر هر ظالم ګناهګار - کله چه

تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ

ولوستلے شي هغه ته آیتونه زمونږ نو هغه وائي چه دا قصے د پخوانو دي - داسے نه ده بلکه - زنګ شوے دے

عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ

په زړونو د دوي هغه شے چه دوي کول - حقه ده چه دوي به د رب خپل نه په دغه ورځ

لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي

منع کړے شي - بیا به دوي دوزخ ته بوتلے شي - بیا به ورته او وئیلے شي دا هغه شے دے

كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾ وَ

چه تاسو به دروغژن کولو - داسے نه ده یقیناً د نیکانو لیک په علیین کښې دے - او

مَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾

او ته څه پوهه کړے یې چه علیین څه شے دے؟ مهر وهلے دفتر دے لیکلے شوے - حاضرېږي به ورته نږدې خلق (ملائکے)

له دا یو مقام دے په اووم زمکه کښې د پاره د ارواح د کافرانو (ابن عباسؓ) -
ته دا وصف په د افرات بیان دے -
ته دا زیرے دے -
که دا مقام دے په اووم آسمان کښې لمانځے دے د پاره د ارواح د مومنانو (ابن کثیر) -
ته معلومه شوه چه مسلمانانو ته به الله تعالی خپل دیدار بخښښ کوي نو ځکه کافرانو ته الله تعالی بیغور ورکوي د عدم دیدار (امام مالکؒ) -

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ ۝ تَعْرِفُ فِي

یقیناً نیکان به په نعمت کښې وي - په تختونو به پروت وي او ګوري به - ته معلوم وې به په

وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۝ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ۝ خِتَامُهُ

مخونو د دوی کښې تازګي د نعمت - سکولې کیږي به په مخونو شراب خالص تړلي شوي - د هغه به وي

مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۝ وَمِزَاجُهُ مِن

مخونو په مشکو - و د دې د سره د هڅه دي کړي مینه کوونکي - او ګډ وي به د هغو د

تَسْنِيمٍ ۝ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا

تسنیم وي - دا یوه چینه ده چې سکي به د هغه مقرب خلق د ا - یقیناً مجرمانو به په مؤمنانو

كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۝ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۝

پورې خندل - او کله چې به په هغو تېر شو نو یو بل ته به ئې اشارې کولې

وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا

او کله چې به واپس شو خپلو حلقو ته نو واپس کیدل به خبره بوړه کولې په مؤمنانو پورې) او کله چې به دوی لیدل هغوی

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۝ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ۝ فَالْيَوْمَ

وئیل به چې یقیناً دوی ګمراهان دي - او نه دي لیږلي شوي په هغوی باندې څوکیداران - - نو نن به

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ ۝

مؤمنان په کافرانو پورې خاندي - په تختونو باندې به تماشه کوي -

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

بدله به ورکړې شي کافرانو ته د کارونو د دوی -

سُورَةُ الْانْشِقَاقِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ هِيَ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

(آیتونه ۲۵)	خاص په نوم د الله سره چې ډیر مهربان رحم کوونکی دی (امن او غوا پرئ)	رکوع (۱)

۱ د وار د عذاب د آخرت بیان وه ۱۲
۲ د صفونو توصیف د پاره بدلونه تېر شول اشاره کوله ۱۲
۳ خپلو نعمتونو د عذاب د وشتا نو ته به ګوري ۱۲
۴ بعد الانفطار و قبل الروم - په ترتیب قرآن (۸۴) او په نزول (۸۳) د مقصد د سورت د کلي به هم نه شي او په دوزخ کښې به پورې قسم قسم عذابونه راشي ۱۲ ۱۲ ۱۲

ع ۳۶

إِذَا السَّمَآءُ انشَقَّتْ ۝١ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝٢ وَإِذَا الْأَرْضُ

کله چه آسمان څیرے شي - او غوږ به کیږدي دخپل رب ته او دا ورله مناسب ده - او کله چه زمکه

مُدَّتْ ۝٣ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝٤ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝٥

اوږده کړے شي - او اوغورزوي هغه شے چه په هغې کښې دي او خالي شي - او غوږ به کیږدي دخپل رب ته او دا ورله مناسب ده

يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۝٦ فَأَمَّا مَنْ

اے انسانه یقیناً ته کوشش کوونکے منډې وهونکے یې تر رب خپل پورې په محنت نو یو ورځ به ورسره مخامخ کیږې - نو هغه چا ته چه

أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۝٧ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨ وَيَنقَلِبُ

ورکړے شي عملنامه په ښي لاس کښې - نو د هغه سره به اوشي حساب آسان - او هغه به واپس شي

إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝٩ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَآءَ ظَهْرِهِ ۝١٠ فَسَوْفَ

خپل اهل ته خوشحاله - او هغه چا ته چه ورکړے شي عملنامه د روستو د شا نه - نو هغه به

يَدْعُو ثُبُورًا ۝١١ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝١٢ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝١٣

غواړي مرګ - او داخل به شي دوزخ ته - یقیناً دے وه په اهل خپل کښې خوشحاله -

إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ۝١٤ بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝١٥

ده ګمان کولو چه واپس نه شي (نه ځي) - او شي - یقیناً رب د ده دے ده له لیدونکے -

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۝١٦ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝١٧ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۝١٨

نو قسم کوم په شفق - او په شپه او په هغه شي چه دا راجمع کړي - او په سپوږمۍ چه پوره شي -

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ۝١٩ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٢٠ وَإِذَا قُرِئَ

چه تاسو به سواره شئ په یوه پوړ پسے بل پوړ - نو څه دي دوی ته ایمان نه راوړي - او کله چه اولوستے شي

عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۩ ۝٢١ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ۝٢٢

دوی ته قرآن نو دوی سجده نه کوي - بلکه کافران خو دروغ ګڼړي کوي (لاحوله)

۱ دا د آخرت بیان دے یعني په دے وخت به تاسو پوره کړے شئ ۱۲
۲ یعني مړي او خزانې ۱۲
۳ ترغیب دے نیکو عملونو ته ۱۲
۴ آسان حساب دا دے چه صحیفه ئے به او خاتمې چه دا کار تا کړے دے خو معاف مې دا بشارت دے ۱۲
۵ دا د عذاب د آخرت بیان دے یعني کتاب به ورته روستو د شا نه او په ګڼ لاس کښے ملاؤ شي تائید، وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ: الحاقة ع ۱ او سخت حساب دا دے چه تپوس اوشي چه دا کار دے ولے کړے دے د دے د چا سره جواب نیشته (حدیث) ۱۲
۶ دا بیان د شواهد د قیامت دے یعني څنګه چه په شفق او شپه او سپوږمۍ احوال راځي نو دغسے به په تاسو احوال راشي په قیامت کښې ۱۲ ۱۲
۷ دا زړه نه ده ۱۲

معٰ ۱۷ عند المتأخرین

السجدة

ك وا دَ عذاب او دَ آخرت بیان دے ۔ ۳ دا زیرے دے ۔ ۳ بعد الشمس و قبل التین ۔ په ترتیب قرآنی (۸۵) او په نزولی (۲۷) دے ۔ مقصد دَ سورت تا سو به دَ الله تعالیٰ دَ عذاب نه نه شئ بچ کیدے په قیامت کښې لکه په دنیا کښې تاسو دَ آسمان نه

وَاللّٰهُ اَعۡلَمُ بِمَا يُوۡعُوۡنَ ۝۲۳ فَبَشِّرۡهُمۡ بِعَذَابٍ اَلِيۡمٍ ۝۲۴ اِلَّا الَّذِيۡنَ

او الله ښه عالم دے په هغه شی چه دوی جمع کوی ۔ نو خبر کړه دوی په عذاب سخت سره ۔ مګر هغوی چه

اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمۡ اَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُوۡنٍ ۝۲۵

ایمان ئې راوړے او کوی نیکی نو هغوی لره ثواب دے زیات ۔

سُوۡرَةُ الۡبُرُوۡجِ مَكِّيَّةٌ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ اٰيَاتُهَا ۲۲ رُكُوۡعُهَا ۱

رکوع (۱)	شروع په نوم دَ الله سره چه بے حده مهربان رحم ئې نهائي دے (امداد و غوا یږم)	آیتونه (۲۲)

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الۡبُرُوۡجِ ۝۱ وَالۡيَوۡمِ الۡمَوۡعُوۡدِ ۝۲ وَشَاهِدٍ وَّمَشۡهُوۡدٍ ۝۳

قسم دے په آسمان چه برجونو والا دے ۔ او په هغه ورځ چه وعده ئې شوې ده ۔ او په شاهد او په مشهود ۔

قُتِلَ اَصۡحٰبُ الۡاُخۡدُوۡدِ ۝۴ النَّارِ ذَاتِ الۡوَقُوۡدِ ۝۵ اِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا

لعنت دے په کندو والو باندے ۔ چه اور دے لمبې دهونکے دے ۔ کله چه دوی دَ دغه اور په غاړه

قُعُوۡدٌ ۝۶ وَّهُمۡ عَلٰى مَا يَفۡعَلُوۡنَ بِالۡمُؤۡمِنِيۡنَ شُهُوۡدٌ ۝۷ وَمَا

کښې ناست وو ۔ او هغه کار چه کولو دوی دَ مؤمنانو سره حاضر وو دوی ته ۔ او عیب ئې

نَقَمُوۡا مِنۡهُمۡ اِلَّاۤ اَنۡ يُّؤۡمِنُوۡا بِاللّٰهِ الۡعَزِيۡزِ الۡحَمِيۡدِ ۝۸ الَّذِيۡ

نه وو ګڼلے دَ دوی نه مګر چه دوی ایمان راوړے وو په الله چه زبردست او صفتونو والا دے ۔ هغه ذات چه

لَهٗ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ شَهِيۡدٌ ۝۹

صرف هغه لره ده بادشاهي دَ آسمانونو او دَ زمکے ۔ او الله ته هر شے ښکاره دے ۔

اِنَّ الَّذِيۡنَ فَتَنُوا الۡمُؤۡمِنِيۡنَ وَالۡمُؤۡمِنٰتِ ثُمَّ لَمۡ يَتُوۡبُوۡا فَلَهُمۡ

یقیناً هغه خلق چه کړی دی مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو ۔ بیا توبه نه ده باسی نو هغوی لره

عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ عَذَابُ الۡحَرِيۡقِ ۝۱۰ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ

عذاب دَ جهنم دے او هغوی لره عذاب دَ سوځولو دے ۔ یقیناً هغه خلق چه یقین کوی ۔ او

نه شئ وتے ۔ ۳ لکه په دنیا کښې دَ آسمان نه نه شئ وتلے نو دَ غیبی نه په قیامت کښې دَ الله دَ عذاب نه تاسو نه شئ بچ کیدے ۔ ۴ څنګه چه دَ دغه ورځے آواز سخت دے نو دَ غیبی دَ الله تعالیٰ عذاب سخت دے ۔ ۵ څنګه چه په دنیا کښې کافرانو تماشه کوله دَ عذاب دَ مسلمانانو نو دَ غیبی به بدله ورکړی کافرانو ته چه مسلمانان به هغوی دَ عذاب تماشه کوی ۔ ۶ زنا تنه او اور ته دعوے دَ سورت شوے (۱) چه دَ باری تعالیٰ دَ عذاب نه تاسو نه شئ بچ کیدے (۲) دَ الله تعالیٰ عذاب سخت دے (۳) په قیامت کښې به مسلمانان دَ کافرانو دَ عذاب تماشه کوی په عکس دَ دنیا باقی سورت تخویف دے ورځ دَ موعود سره نیزدی دے ۔ ۷ دا دَ دریم دعوے سره نیزدی یعنی په دنیا کښې کافرانو دَ مسلمانانو دَ عذاب تماشه کوله او په آخرت کښې به عکس وی ۔ (دا قصه) بادشاه ذونواس دَ عبد الله بن تامر لره شهید کړو نو خلقو او وے چه موږ په خالق دَ دے هلک باندے ایمان راوړو نو بادشاه دَ اور کندے او کنیلے

نو چه چا برت ته سجده وکوله هغه به ئې پریښو ۔ ولو ربه ئې اور ته غورځول او دوی ئې تماشے ته ولاړ وو دَ هغوی نور ګناه نه وه خو صرف ایمان ئې راوړے وه ۔ ۸ دا دَ توحید مسئله ده ۔ ۹ دا دَ عذاب دَ آخرت بیان دے ۔ ۱۰ دا زیرے دے ۔

لہ وداڼو دو ی په موږ ی یعنې د یوم موعود سره تعلق لري. او دا ترهیب دے ۔ ۳ دا ترغیب دے ۔ ۴ او وله وي
یعنې د: والسماء ذات البروج سره تعلق لري یعنې چه فرعونیانو او ثمودیانو د الله تعالیٰ د عذاب ډیره نه شو ۔ ۲

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ۬ ذٰلِكَ

نیک کړي د ... حفولره باغونه دي چه بهیږي به د لاندې ئې ... د حفونه ویلے ۔ دا

الْفَوْزُ الْكَبِیْرُ ؕ﴿۱۱﴾ اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِیْدٌ ؕ﴿۱۲﴾ اِنَّهٗ هُوَ یُبْدِئُ وَ

لوئے بریا دے ۔ یقیناً حمله د رب ستا سخته ده ۔ یقیناً الله اول پیدا کوي مخلوق او بیا به ئې

یُعِیْدُ ﴿ۚ۱۳﴾ وَ هُوَ الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ ﴿ۙ۱۴﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِیْدُ ﴿ۙ۱۵﴾ فَعَّالٌ

دوباره پیدا کوي او الله بخښونکے او محبت والا دے ۔ خاوند د لوئے عرش دے ۔ کوونکے د هغه

لِّمَا یُرِیْدُ ؕ﴿۱۶﴾ هَلْ اَتٰىكَ حَدِیْثُ الْجُنُوْدِ ﴿ۙ۱۷﴾ فِرْعَوْنَ وَ ثَمُوْدَ ؕ﴿۱۸﴾

کار دے چه اراده ئې اوکړي ۔ آیا راغلې ده تاته خبره د لښکرو ۔ د فرعون او د ثمودیانو ۔

بَلِ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا فِیْ تَكْذِیْبٍ ﴿ۙ۱۹﴾ وَّ اللّٰهُ مِنْ وَّرَآئِهِمْ مُّحِیْطٌ ﴿ۚ۲۰﴾

بلکه کافران نه مني (حق لره) ۔ او الله هغولره د هر طرفه ګیر کړي دي ۔

بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَّجِیْدٌ ﴿ۙ۲۱﴾ فِیْ لَوْحٍ مَّحْفُوْظٍ ﴿۲۲﴾

بلکه دا قرآن دے لوئے ۔ په تختۍ محفوظه کښې ۔

ع ۲۲ ۱۰

سُوْرَةُ الطَّارِقِ مَكِّیَّةٌ ۸۶ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ هِیَ سَبْعَ عَشْرَةَ اٰیَةً

آیتونه (۱۷)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (زمونږ)	رکوع (۱)

وَ السَّمَآءِ وَ الطَّارِقِ ﴿ۙ۱﴾ وَ مَاۤ اَدْرٰىكَ مَا الطَّارِقُ ﴿ۙ۲﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿ۙ۳﴾

قسم دے په آسمان او د شپے په راتلونکي ۔ او څه خبر کړے ئې ته چه څه دے د شپے راتلونکے؟ ستورے دے ځلیدونکے ۔

اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَیْهَا حَافِظٌ ؕ﴿۴﴾ فَلْیَنْظُرِ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿ؕ۵﴾

نشته هیڅوک چه نه وي په هغه باندې حافظ ۔ نو او دې ګوري انسان چه د څه شي نه پیدا شوے دے ۔

خُلِقَ مِنْ مَّآءٍ دَافِقٍ ﴿ۙ۶﴾ یَّخْرُجُ مِنْ بَیْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرَآئِبِ ﴿ؕ۷﴾

پیدا شوے دے د اوبو توئیدونکو نه ۔ راوځي د مینځ د شا (د سړي) او د سینې (د ښځې) نه ۔

۳ شئ شیبه ختمه شوه بلکه کافران حق نه مني ۔ ۴
۵ دا جواب د: والسماء ذات البروج سره تړلي یعني الله تعالیٰ په مخلوق احاطه کړې ده د هغه نه څوک نه شي بچ کیدے تکه چه د آسمان نه څوک نه شي وتلے ۔ ۶ دا تسلي ده د تکذیب نه یعنې دا کافران په قرآن پوهیږي دا قرآن ډیر لوئے دے د تغیر نه او د فهم د کافرانو نه محفوظ دے ځکه چه په لوح محفوظ کښې لیکلي دي ۔ ۷ بعد البلد وقبل القمر په ترتیب قرآن (۳۶) او په نزول (۳۶) د مقصد د سورت ذکر د دوه بیان نه بعد بیا هم قرآن نه مني نو دوي مات چرچ دي ۔ ۸ دا بیان د شو اهد دے یعني لکه څنګه چه آسمان او ستوري پیدا تا سو قائم دي نو همدغسے د الله تعالیٰ نه هم تاسو غائب نه یئ ۔ ۹ دا د ثبوت د قیامت د پاره دلیل عقلي دے چه انسان تاله الله تعالیٰ د اوبو نه پیدا کړے دے نو دوباره هم تا پیدا کولے شي ۔

لے واؤ قیامت مسئلہ بالکل صاف دہ چہ پہ دوصورتو ثبوت سرہ ثابتہ دہ۔ ؎ انسان لرہ بہ اللہ تعالیٰ حتماً واپس کری چہ راژوندی کړی
پہ قیامت کښے ښکارہ شی۔ ؎ واشاھد دَ قیامت دے چہ دَ آسمان نہ باران اوورېږی او زمکہ نہ فصل راوباسی نو دغسے بہ انسان تہ فنا کړی

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَ

یقیناً اللہ پہ واپس کولو دَ ده قادر دے۔ کله چه ښکاره شی رازونه۔ نو نه به وی هغه لره څه طاقت

لَا نَاصِرٍ ۝ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝

او نه امداد کوونکے۔ قسم دے په آسمان چه باران وروونکے دے۔ او په زمکه چه فصل وال دے۔

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۝ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۝ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

یقیناً دا مسئله دَ قیامت خبره ده۔ او نه ده توقه۔ یقیناً دوی فریب کوی۔

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ۝

او زه تدبیر کووم۔ نو صبر اوکړه کافرانو ته صبر اوکړه دوی ته لږ۔

سُورَةُ الْأَعْلَىٰ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً

(آیتونه ۱۹) شروع په نوم دَ الله سره چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے (رکوع ۱)

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ۝ وَالَّذِي

پاکی بیان کړه دَ نوم دَ رب خپل چه اوچت دے۔ هغه ذات چه پیدا کړی ئے (هر څه) بیا ئے برابر کړی۔ او هغه ذات چه هغه

قَدَّرَ فَهَدَىٰ ۝ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ۝ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ۝

اندازه کړی بیا ئے لارښود کړے ده۔ او هغه ذات چه پیدا کړی ئے دی وښو۔ نو بیا ئے کړځولے دی خشاک تور۔

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسَىٰ ۝ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا

زه به لولوم تاته نو ته به نه هیروی۔ مګر هغه چه رضا شی الله۔ یقیناً الله پوهیږی په ښکاره او په

يَخْفَىٰ ۝ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ۝ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ۝

پټ شی۔ او به درسره آسانتیا اوکړو تا لره آسانۍ ته۔ نو ته نصیحت کوه که نفع رسوی نصیحت۔

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَىٰ ۝ وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝ الَّذِي يَصْلَى

نصیحت قبلوی هغه څوک چه ویریږی دَ الله نه۔ او بیرته کیږی تری بدبخته۔ هغه چه ننوځی به

دوباره به ئے ذرکړے نه راوباسی۔ ؎ دَ دې صورت بیان نه بعد کرنه منی او قریب کوی نو دوی ته خدائے تعالیٰ تنبیه ورکړی ده۔ اعلان دَ قول مضمون دَ قیامت سره لږی چه دَ سورت قیامت نه شروع دے په دولسو سورتونو کښے بیان شو او دے سورتونه دَ قیامت څخه تیر شوی دی۔ قی دا ربع تنور۔ نو دَ قیامت په مضمون سورتونه شو۔ ؎ بعد التکویر والیل۔ په ترتیب قرآن کښے ربعه) او په نزول کښے (۱) دے۔ دَ دے عملانه ترلاخره پورے دوه مسئلے اصل دَ توحید او تنزیه دَ دنیا او نور مضامین لکه تخویف بشارت، زجر، تسلی تبعی دی۔ توحید خو اصل مسئله ده او تنزیه تکه بیانیږی چه دَ توحید سرخلق دَ دنیا دَ محبت په وجه اوریږی دے سورت مقصد توحید او تنزیه من الدنیا دے ۱۲
؎ واؤ توحید بیان دے ۱۲
؎ واؤ اول دعوه دوه چه پرهر څه قادر صرف الله تعالیٰ دے ۱۲
؎ واؤ اولے دعوے انعام دَ
؎ دا دوی دعوه دوه چه خپلوان صرف الله تعالیٰ دے ۱۲
؎ واو دویمے دعوی انعام دے چه تا ته به الله تعالیٰ آسانی پیدا کړی ۱۲ ؎ واشل ده ۱۲ ؎ دعوت او تبلیغ عام دے دَ پاره دَ اتمام دَ حجت او وعظ او نصیحت کول فاصلی ؎ په موضوع دَ اثبات پورے ؎ واو عذاب دَ آخرت بیان دے ۱۲

عیٍ ۱۱

النَّارَ الْكُبْرٰى ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿١٣﴾ قَدْ اَفْلَحَ

لوئے اور ته - بیا به نه مری په هغه کښے او نه به ژوندے کیږی (د ژوند د آرام) کامیاب دے هغه

مَنْ تَزَكّٰى ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ﴿١٥﴾ بَلْ تُؤْثِرُوْنَ الْحَيٰوةَ

څوک چه ځان ئے پاک کړو - او یاد ئے کړو نوم د رب خپل بیا ئے تره مانځه او کړو - بلکه تاسو غوره کوئ ژوند

الدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٧﴾ اِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ

لنډے - او آخرت غوره دے او همیشه دے - یقیناً دا خبره په کتابونو مخکنو کښے

الْاُوْلٰى ﴿١٨﴾ صُحُفِ اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى ﴿١٩﴾

ده - په کتابونو د ابراهیم او د موسیٰ کښے -

سُوْرَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ — هِيَ سِتٌّ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً

(آیتونه ۲۶) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (رکوع ۱)

هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ

آیا راغلے ده تا ته خبره د پټوونکی څیز - ډیر مخونه به په هغه ورځ عاجز وی - محنت به کوی

نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ﴿٥﴾ لَيْسَ

ستړی به وی - لاړ به شی او ر گرم ته - او به سکولے شی په هغه او به د چینے کړے - نه به وی

لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِيْ مِنْ جُوْعٍ ﴿٧﴾

هغوی لره طعام مګر د غنو - چه نه به څربوالے کوی او نه به لرے کوی لوږه -

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِيْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾

ډیر مخونه به په هغه ورځ تازه وی - په خپل کوشش به راضی وی - په جنت وتلی کښے به وی -

لَّا تَسْمَعُ فِيْهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾ فِيْهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيْهَا سُرُرٌ

نه به آوری په هغه کښے بے فائدے خبره - په هغے کښے چینه ده جاری - په هغے کښے تختونه دی

ع ١٥ / ١٢

وقف لازم

ا؎ یعنی نه به داسے مرګ وی چه دوی ختم شی او نه به داسے ژوندی وی چه په هغه کښے عیش وی ۱۲

۲؎ دا زیرے دے۔

۳؎ یعنی چه حاجات خوارئ خو صرف نوم د الله تعالیٰ واخلی ۱۲ ۱۲ ۱۲

۴؎ دا تزهید دے د دنیا نه۔ ۵؎ دا دلیل نقلی دے یعنی دا د توحید خبره نوے نه ده بلکه په مخکنیو کتابونو کښے هم دا خبره وه ۱۲ ۱۲ ۱۲

۶؎ بعد الزاریات و قبل الکهف۔ په ترتیب قرآنی کښے (۸۸) په نزولی کښے (۶۸) دے۔ مقصد د سورت: ویرول د ځنا لفتنو او زیرے دے مومنانو ته۔

۷؎ دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

۸؎ دا زیرے دے ۱۲

الغاشیه: د قیامت نوم دے عام د دے نه مونږ مراد اخلو ۱۲

۹؎ ترغیب دے آخرت ته ۱۲ ۱۲

۱۰؎ او دا نورو ده الکواب: دوی ده: نمارق: دریمه ده زرابی: څلورمه نعمتونه د بشارت ۱۲

لہ وا تفی یعنی دوہ پہ اول نوبہ یعنی تختونہ دا سے ورسٹی وی لکہ او بشان ۔ ۲ے وا شا لۂ دہ یہ تو یے دے پیالے دا سیدی لکہ ۔ ۳ے وا تشبیہ دہ چہ حقلہ پا لختونہ دا سے وی لکہ خرونہ ۔ ۴ے دا وضاحت دہ دریے تو یے دے پہ حقلہ پا لختونہ دا سے وی

مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَّأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَّنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَّزَرَابِيُّ

پورتہ شوی ۔ او پیالے دی ایخو دلے شوی ۔ او بالختونہ دی پہ قطار سرہ ۔ او دری دی

مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾ أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ

غوړولے شوی ۔ آیا نو کوری دوی او بنن تہ چہ څنګہ پیدا شوے دے ۔ او آسمان تہ

كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ

چہ څنګہ پورتہ شوے ۔ او غرونو تہ چہ څنګہ او دردولے شوی دے ۔ او زمکے تہ چہ

كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَّسْتَ عَلَيْهِم

څنګہ غوړولے شوے دہ ۔ نو وعظ کوہ ۔ یقیناً تہ وعظ کوونکے ئے ۔ نہ ئے پہ هغوی باندے

بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ

مسلط ۔ مګر هغہ څوک چہ واپس شی او کافر شی ۔ نو ورلہ به ورکړی اللہ هغہ لرہ عذاب

الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

لوئے ۔ یقیناً مانہ واپسی دہ دوی ۔ بیا پہ ما باندے حساب د دوی دے ۔

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَلَاثُونَ آيَةً

(آیتونہ ۳۰) خاص پہ نوم د اللہ سرہ چہ بیحد مهربان نہایت رحم کوونکے دے شروع کوم (رکوع ۱)

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾

قسم دے په صبا ۔ او په شپو لسو ۔ او په جوت او په طاق سرہ ۔ او په شپه کله چہ لاړه شی ۔

هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾

پہ دوی باندے قسم دے عاقل لرہ ۔ آیا نہ کورے تہ څہ اوکړل رب ستا د عادیانو سرہ

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ

چہ د ارم د وچہ د لوئے قد والا دو ۔ کوم چہ نہ دو پیدا شوی پہ ښار د هغوی په شان څوک ۔ او د ثمودیانو

د آسمان ستورغلہ ۔ ۵ے د وضاحت دہ درے تو یے دے
ورځ دا سے وی لکہ دا زمکہ
خو غوړ ولے شوے دہ ۔
زما نګ وی پہ او بن کښے انتہا
او پہ آسمان کښے تا منڈ رسول
او پہ غرونو کښے استقلال
او پہ زمکہ تواضع دہ نو
د صفات د کمال دی ۱۲
شے وا تسلی دہ ۱۲
ے وا د عذاب د آخرت
بیان دے ۔ شہ بعد
الليل وقبل الضحىٰ ۔ پہ
ترتیب قرآن کښے (۸۹) او
پہ نزول کښے (۱۰) دے ۔
مقصد د سورت : محبت
د مال نا کارہ شے دے ۔
حاصل د سورت : انسان چہ
بہ دے د ختو نو کښے ما چا
نہ غواړی نو دے مریض
دے او سبب د مرض ئے
محبت د دنیا دے او علاج
د مرض ئے تصور د آخرت
دے چہ د دنیا محبت ترینہ
ختم شی نو بیا بہ خپل مولا
تہ واپس شی ۱۲
شے صرف لوئے ۱ ختر
او لس شپے د رمضان
او فرض مونځ جوت لکہ د
سحر او طاق لکہ د ماښام
او وتر د چرباندے ۔ ۱
وختونہ د قبلید و د
دعا وی نو چہ پہ دے
وختو نو کښے انسان د
اللہ تعالیٰ نہ ما چا تو نہ
نہ غواړی نو ضرور بہ
پہ عذاب شی لکہ عادیان

(الرکوع ۱۳)

او ثمودیان او فرعون چہ هلاک شو ۱۲ ۔ تلہ وا د عذاب د دنیا بیان دے ۱۲ ۔ کے وا تسلی دہ ۱۲

الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ الَّذِيْنَ

کوم چه هغوی کنستلی وو گټې په وادی کښې - او فرعون سره چه میخونو والا وو - کوم چه

طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوْا فِيْهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ

سرکشي هغه کړې وه په ملکونو کښې - نو ډیر ورانے ئې کړے وو په هغو کښې - نو راوستو په هغوی باندې ستا رب

سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا

کروړه د عذاب - یقیناً ستا رب دے په انتظار کښې - نو چه انسان چه هر کله امتحان

ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُوْلُ رَبِّيْ أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّا

اوکړی ستا رب خود ده له عزت ورکړی او نعمت - نو وائي چه زما رب زما عزت اوکړو - او کله چه ئې

إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُوْلُ رَبِّيْ أَهَانَنِ ﴿١٦﴾ كَلَّا

امتحان اوکړی او تنګه کړی په ده د روزی د ده - نو وائي چه زما رب زه ذلیل کړم - داسې نه ده

بَلْ لَا تُكْرِمُوْنَ الْيَتِيْمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُّوْنَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ﴿١٨﴾

بلکه تاسو عزت نه کوئ د یتیم - او نه تیزوئ خلق په خوراک د محتاج -

وَتَأْكُلُوْنَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّوْنَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾ كَلَّا

او خورئ میراث تاسو ټول په جمع - او مینه کوئ د مال سره ډیره - داسې نه ده بلکه

إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

کله چه ماته شي زمکه ذرې ذرې - او راشي رب ستا او ملک په قطار سره -

وَجِايْءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَّتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنّٰى لَهُ

او راوستلے شي په دغه وخت جهنم - په دغه ورځ به سوچ کوي انسان نو کله به فائده ورکړي

الذِّكْرٰى ﴿٢٣﴾ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ قَدَّمْتُ لِحَيَاتِيْ ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ

فکر - بیا به وائي ارمان ما څه لیګلي وو مخکښې د دې ژوند د پاره - نو په دغه ورځ به عذاب نه شي ورکولے

له بیان د مرض د نیا ته عزت والي او فقیري ته ذلت والي او د یتیم قدر نه کول او د فقیر حق اوره [illegible] نیستي او میراث خوړل
۲ له دا سبب د مرض دے په محبت د دنیا د تولو گناهونو سبب دے
۳ له دا علاج د مرض دے په تصور د آخرت دے
۴ له په قیامت کښې بیا سوچ به فائده نه ورکوي

عــــة ۳۰

سه وا ترغیب ورکړے نیکو عملو ته چه هر کله ستا سو به او شو نو او س خوښکي کوه چه خوشحاله شے او مونږ به هم ستا نه
خوشحاله شو او ‌‌الله تعالیٰ بندے به بیا او جنتي به هم شے ۳ ۔ سبکوالے د محبت د دنیا چه مال خرچ کړه په مصرف کښے نو سره

عَذَابَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَّلَا یُوْثِقُ وَثَاقَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٢٦﴾ یٰۤاَیَّتُهَا النَّفْسُ

په شان د عذاب د هغه هیڅوک ۔ او نه به بند ولي څوک په شان د بند د هغه هیڅوک ۔ اے نفسه

الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ارْجِعِیْۤ اِلٰی رَبِّكِ رَاضِیَةً مَّرْضِیَّةً ﴿٢٨﴾ فَادْخُلِیْ

د اطمینان ۔ واپس شه خپل رب ته راضي او ستا نه راضي کړے شوے (رب ستا) نو شامل شه

فِیْ عِبٰدِیْ ﴿٢٩﴾ وَادْخُلِیْ جَنَّتِیْ ﴿٣٠﴾

په بندګانو زما کښے ۔ او داخل شه زما جنت ته ۔

سُوْرَةُ الْبَلَدِ مَكِّیَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَهِیَ عِشْرُوْنَ اٰیَةً

(آیتونه ۲۰) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (امداد د فوائدو) رکوع (۱)

لَاۤ اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَاَنْتَ حِلٌّۢ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ

قسم کوم په دے ښار ۔ او ته اوسے په دے ښار کښے ۔ او په پلار

وَّمَا وَلَدَ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِیْ كَبَدٍ ﴿٤﴾ اَیَحْسَبُ اَنْ

او په اولاد ۔ یقیناً ما پیدا کړے دے انسان په سختئ کښے ۔ آیا ګمان کوي چه قادر

لَّنْ یَّقْدِرَ عَلَیْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾ یَقُوْلُ اَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾

نه دے په ده باندے هیڅوک ۔ وائي چه ما خرچ کړے دے مال ډیر ۔

اَیَحْسَبُ اَنْ لَّمْ یَرَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٧﴾ اَلَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ عَیْنَیْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا

آیا ګمان کوي چه نه دے لیدلے ده لره هیڅوک ۔ آیا مونږ نه دي ورکړي ده لره دوه سترګے ۔ او ژبه

وَّشَفَتَیْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَیْنٰهُ النَّجْدَیْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَاۤ

او شونډے ۔ او ما خودلې ده ته دوه لارے (د خیر او شر) نو وانه وختو په غوټئ کښے ۔ او څه خبر کړو

اَدْرٰىكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ اَوْ اِطْعٰمٌ فِیْ یَوْمٍ ذِیْ

تا لره چه څه ده غوټئ ۔ آزادول د غلام دي ۔ یا خوراک ورکول دي په ورځ د

خوشحاله شي او د ایمان نه چه محبت د دنیا ورے ختم شي ۔ ۱ ۔ عــه بعد د والبلد ۔ طارق ۔ په ترتیب قرآن کښے (۹۰) او په نزول کښے (۳۵) دے ۔ ۲ ۔ سـه دا ښار چه مرکز د دین دے او د عیش نه خالي دے پکښے او ځے او فصل او ونے نشته او چرته چه پلار دے او که ځوئے دے په تکلیف کښے دي نو معلومه شوه چه انسان د دنیا د تکلیف د پاره راغلے دے نه د عیش او د دنیا د محبت د پاره ۔ ۳ ۔ سـه دا زور نه دے بیکار خو او ده چه ده د دین مخالفت کړے دے ځکه چه د مخالفت د پاره پیدا او دے شوے نو د دین دښمني کوي چه څنګه کوي په مال چه ډیر مال د ده د دین په دښمنئ کښے خرچ کړے دے آیا په ده څوک قادر به نه وي او د ګه چا لیدلے نه وي ما خو ده لره سترګے او ژبه ورکړے ده او د خیر او د شر لارم ور خودلے ده بیکار ده چه په بند مصرف کښے ده مال ورکړے دے چه د دنیا محبت ترے ختم شوے دے خو چه ایمان ورسره وے بے د ایمان نه خو اعمال منظور نه دي او نور ته هم ده د نیکئ خو نه کړے دے لیکن ده خو د اسلام دښمني شروع کړه ۱۲ ۱۲

ربع ۱۴

وقف لازم

ے وارہ ریہ ۱۲
ے داد عذاب او قرب بیان
دے ستہ بعد القدر
و قبل البروج ہے تو مقرب
گڑکے (۹۱) او ہرلزوا
(۱۰) مقصد د سورت بیان
تفریق دہ اعتقاد د موحد
او د اعتقاد د مشرک - او
دے سورت کہے د توحید
مسئلہ دہ او پہ مخکنی دوو
سورتونو کہے توحید ووو
د دنیا شو - ے داشواھد
دہ د تفریق د اعتقاد د
موحد او د مشرک او د
موحد اعتقاد لکہ نمر
روڼ او اسمان او متقی نفس
او د مشرک اعتقاد لکہ
شپہ او سپوږمی د ورځے
او زمکہ او نفس فاجر
ے دا د اعتقاد د موحد
اثر دے ۱۲ ے دا د
اعتقاد د مشرک ثمرہ دہ
ے دا د مشرک د دنیوی
عذاب بیان دے ۱۲

مَسۡغَبَةٍ ۝١٤ يَّتِيۡمًا ذَا مَقۡرَبَةٍ ۝١٥ اَوۡ مِسۡكِيۡنًا ذَا مَتۡرَبَةٍ ۝١٦ ثُمَّ

دلوږے کښے - یتیم ته چہ قرابت والا وی - یا مسکین ته چہ پہ خاورو کښے وی - بیا وی د

كَانَ مِنَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَتَوَاصَوۡا بِالصَّبۡرِ وَتَوَاصَوۡا

هغو نه (شی) چہ ایمان ئے راوړے وی او وصیت کوی یو بل ته پہ صبر او وصیت کوی یو بل ته

بِالۡمَرۡحَمَةِ ۝١٧ اُولٰۤئِكَ اَصۡحٰبُ الۡمَيۡمَنَةِ ۝١٨ وَالَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا

د مهربانئ - دوی د ښی طرف والا دی - او کوم خلق چہ انکار کوی د

بِاٰيٰتِنَا هُمۡ اَصۡحٰبُ الۡمَشۡـَٔمَةِ ۝١٩ عَلَيۡهِمۡ نَارٌ مُّؤۡصَدَةٌ ۝٢٠

ایتونو زمونږ دوی د ګس طرف دی - پہ دوی اور دے سر بند -

سُوۡرَةُ الشَّمۡسِ مَكِّيَّةٌ ۝ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝ فِيۡهَا خَمۡسَ عَشۡرَةَ اٰيَةً

ایتونہ (۱۵) شروع پہ نوم د اللہ سرہ چہ ډیر مہربان نہایت رحم والا دے (امداد غوارم) رکوع (۱)

وَالشَّمۡسِ وَضُحٰىهَا ۝١ وَالۡقَمَرِ اِذَا تَلٰىهَا ۝٢ وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰىهَا ۝٣

قسم دے نمر او د رڼا د دہ - او پہ سپوږمئ چہ پسے راوځی - او پہ ورځ کلہ چہ رڼا کړی نمر لره -

وَالَّيۡلِ اِذَا يَغۡشٰىهَا ۝٤ وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰىهَا ۝٥ وَالۡاَرۡضِ وَمَا طَحٰىهَا ۝٦

او پہ شپہ کلہ چہ پټ کړی نمر لره - او پہ آسمان او پہ بناء د دہ - او پہ زمکہ او پہ غوړولو د دے -

وَنَفۡسٍ وَّمَا سَوّٰىهَا ۝٧ فَاَلۡهَمَهَا فُجُوۡرَهَا وَتَقۡوٰىهَا ۝٨ قَدۡ

او پہ نفس او پہ سمولو د دہ - نو خودلے دہ تہ نیکی او بدی د دہ - کامیاب دے

اَفۡلَحَ مَنۡ زَكّٰىهَا ۝٩ وَقَدۡ خَابَ مَنۡ دَسّٰىهَا ۝١٠ كَذَّبَتۡ ثَمُوۡدُ

هغہ څوک چہ پاک ئے کړو دہ لره - او نامراد دے هغہ څوک چہ ذلیل ئے کړو دہ لره - دروغژن کړو ثمودیانو

بِطَغۡوٰىهَآ ۝١١ اِذِ انۡۢبَعَثَ اَشۡقٰىهَا ۝١٢ فَقَالَ لَهُمۡ رَسُوۡلُ اللّٰهِ

پہ طغیان سرکشئ سرہ - (د رسول لره) کلہ چہ پورتہ شو بدبخته د دوی - نو اوویل هغوی ته رسول د اللہ

واقف ۔

لے بعد الاعلیٰ وقبل الفجر۔ په ترتیب قرآنی (۹۲) او په نزول (۹) دے مقصد د سورت: تفریق د عمل د موحد او د مشرک

نَاقَةَ اللّٰهِ وَسُقْيٰهَا ﴿۱۳﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَعَقَرُوْهَا ۙ فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ

په مخافت اوکړئ د اوښې د الله او د څښاک د هغې نه۔ نو دروغژن اوګڼلو دوی هغه او ورغوڅ کړه هغوی۔ نو هلاک

رَبُّهُمْ بِذَنْۢبِهِمْ فَسَوّٰىهَا ﴿۱۴﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبٰهَا ﴿۱۵﴾

کړو هغوی له رب د هغوی په سبب د ګناه د هغوی نو برابر کړو هلاک په هغوی۔ او نه ویریږي د بدلې د هغې نه۔

سُوْرَةُ اللَّيْلِ مَكِّيَّةٌ ﴿۹۲﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اِحْدٰى وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً

(آیتونه ۲۱)	شروع په نوم د الله سره چې بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)	(رکوع ۱)

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ﴿۱﴾ وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿۲﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ

قسم دے په شپه کله چې تورېږي۔ او په ورځ کله چې رڼا شي۔ او په هغه ذات چې هغه پیدا کړي نر

وَالْاُنْثٰٓى ﴿۳﴾ اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى ﴿۴﴾ فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى ﴿۵﴾

او ښځه۔ چې یقیناً ستاسو کوشش مختلف دے۔ نو چا چې سخا اوکړه او ویریده او

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ﴿۶﴾ فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ﴿۷﴾ وَاَمَّا مَنْۢ بَخِلَ

او تصدیق یې اوکړو د رښتینې خبرے۔ نو زر دے چې اوبه سوو مونږ آسانه ته۔ او چا چې بخل اوکړو

وَاسْتَغْنٰى ﴿۸﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ﴿۹﴾ فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ﴿۱۰﴾

او بے پرواه شو۔ او دروغژنے یې کړه رښتینې خبره۔ نو زر دے چې اوبه سوو مونږ هغه سختۍ ته۔

وَمَا يُغْنِيْ عَنْهُ مَالُهٗٓ اِذَا تَرَدّٰى ﴿۱۱﴾ اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ﴿۱۲﴾

او بکار به نه شي مال د ده کله چې ارتاو شي (کندے ته) یقیناً په مونږ باندے خودنه ده

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ﴿۱۳﴾ فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى ﴿۱۴﴾

او یقیناً څما دی آخرت او دنیا۔ نو ویروم تاسو د اور نه چې لمبے وهي۔

لَا يَصْلٰىهَآ اِلَّا الْاَشْقَى ﴿۱۵﴾ الَّذِيْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿۱۶﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا

هغه به ورته نه ځي چې ډیر بدبخته وي۔ هغه چې دروغژن کړي حق او مخ ترے اړوي۔ او لرې به ترے کړے شي

یعنی کله د موحد او مشرک
په اعتقاد کښې چې فرق دے
نو ضمنے به په عمل کښې فرق وي
۳ے د موحد عمل پښانو د
ورځے او د نارینه دے او
د مشرک عمل پښه د تورے
شپے او د ښځے دے ۱۲
ئے دا د سورت مقصد دے
ئے دا عمل د موحد دے چې
سخا او تقوی او منل د حق
خبرے وي چې توحید او
رسالت دے ۱۲
ئے دا انجام د موحد دے ۱۲
ئے دا د مشرک عمل دے
چې بخل او بے پرواهي د حق
نه او دروغژن کول د حق
خبرے وي ۱۲
ئے دا انجام د مشرک دے
چې لږ لږ به دے سختۍ ته
روان وي او موحد به
په دمه دمه آسانۍ ته
روان وي ۱۲
ئے تنبیه ولے شرک کوئ
ئے دا د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲
ئے دا زیرے دے ۱۲
عه یعنی بوځی د هلاک
کیدو۔ د عقبٰها ضمیر
هلاکت ته راجع دے ۱۲

ع ۱۵ / ۱۶

له حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه بلال رضی الله عنه آزاد کړے و نو خلقو ویل چې د ده څه احسان به ده بدل ورکړو نو الله تعالیٰ جواب ورکړو چې ده الله د رضا د پاره ... بعد الفجر و قبل الانشراح - په ترتیب قرآنی (۹۳) او په نزولی (۱۱) ده. مقصد د سورت: تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته ...

الْاَتْقَى ﴿۱۷﴾ الَّذِىْ يُؤْتِىْ مَالَهٗ يَتَزَكّٰى ﴿۱۸﴾ وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهٗ

ډېر پرهېزګار - کوم چې ورکوي مال خپل چې ځان پاک کړي - او نشته د یو تن په ده څه

مِنْ نِّعْمَةٍ تُجْزٰٓى ﴿۱۹﴾ اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى ﴿۲۰﴾

ملاوه چې ده ته څه بدل ورکوله کیږي - مګر ورکوي مال په پاره د رضا د رب خپل چې لوئې دے -

وَلَسَوْفَ يَرْضٰى ﴿۲۱﴾

او ژر به دے خوشحاله شي -

سُوْرَةُ الضُّحٰى مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ هِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

ايتونه (۱۱)	شروع په نوم د الله سره چې ډېر مهربان رحم کوونکې دے (امداد غوابي)	رکوع (۱)

وَالضُّحٰى ﴿۱﴾ وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰى ﴿۲﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ﴿۳﴾ وَ

قسم دے په څاښت وخت او په شپه چې خوره شي - نه دې پرېښے تا لره رب ستا او نه در نه خفه شوے دے - او

لَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ﴿۴﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ﴿۵﴾

روستو حالت بهتر دے تا لره د مخکیني نه - او ژر به درکړي تا لره ... رب ستا نو ته به راضي شې

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيْمًا فَاٰوٰى ﴿۶﴾ وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰى ﴿۷﴾ وَ

آیا نه دے موندلے تا لره یتیم نو ځائے ئې درکړو - او موندلے وه تا لره حیران نو خودنه ئې در ته وکړه - او

وَجَدَكَ عَآئِلًا فَاَغْنٰى ﴿۸﴾ فَاَمَّا الْيَتِيْمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿۹﴾ وَاَمَّا

موندلے ئې وه تا لره فقیر نو شتمن ئې کړې - نو په یتیم باندې زور مه غالب کېږه - او سائل لره

السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿۱۰﴾ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿۱۱﴾

مه رټه - او نعمت د رب خپل بیانوه -

سُوْرَةُ الْاِنْشِرَاحِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ ثَمَانِ اٰيٰتٍ

ايتونه (۸)	شروع په نوم د الله سره چې ډېر مهربان رحم کوونکې دے (امداد غوابي)	رکوع (۱)

د سورت، تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته شو وړوکې وحی بنده شوه نو کافرانو ویل چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه الله تعالیٰ خفه شو نو الله تعالیٰ فرمائی چې ... وحی بندیدل د خفګان علامه نه ده ... او کله چې وحی راځي او کله نه راځي ... اللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْاٰخِرَةَ خَيْرًا لِّىْ مِنَ الْاُوْلٰى ... اول نعمت اول پلار مړ شو بیا مور بیا نیکه بیا تره بیا ئې هجرت اوکړو مدینې منورې ته حلقه ورته الله تعالیٰ استقامت ورکړو ... دویم نعمت دے یعنی دیني احکام در ته معلوم نه وو نو ته حیران وې ... مَا كُنْتَ تَدْرِىْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ ... دریم انعام ... تفریع ده په نعمت اول ته هم مخکې یتیم وې نو د یتیمانو لحاظ کوه ... تفریع ده په دریم انعام ته هم فقیر وې نو الله تعالیٰ مالداره درکړو په مدینه منوره کښې نو سائل مه رټه ... تفریع ده په دویم نعمت چې ته هم متحیر وې نو الله تعالیٰ درله نبوت درکړو نو دغه نعمت اوس بیانوه ...

ع ۱۷

ع ۱۱ ۱۸

له بعد الضحیٰ و قبل العصر - په ترتیب قرآني (۹۴) او په نزولي کښې (۱۲) دے. مقصد د سورت: تسلی ده نبی کریم صلی الله علیه واله وسلم ته ۱۲

ملحقہ

له انعام اول ۱۲ ۲ه انعام دویم ۱۲ وزر بوجه ته وئی الله تعالیٰ احسان کړی دی ۱۲ ۳ه دریم انعام او توحید مسئلہ اللہ تعالیٰ ثناء ذکر کړی ۱۲ ۴ه مال به هم درلره الله تعالیٰ درکړی چه دومره ویخی انعام درسره الله تعالیٰ کړی دی

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝١ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝٢ الَّذِي

آیا مانه ده کلاؤ کړے تا لره سینه ستا - او ما لرے کړے دے ستانه بوجه ستا - کوم چه ماتؤ

أَنقَضَ ظَهْرَكَ ۝٣ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝٤ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ

ماتوله شا ستا - او ما پورته کړے دے ستا د پاره ذکر ستا - نو یقینًا د سختئ سره

يُسْرًا ۝٥ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝٦ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝٧ وَ

آسانی ده - یقینًا د سختئ سره آسانی ده - نو کله چه وزګار شے نو ځان کړه - او

إِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب ۝٨

رب خپل ته میلان کوه -

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَمَانِي آيَاتٍ

(آیتونه (۸)) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (اعداد غوا بدغا) (رکوع (۱))

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۝١ وَطُورِ سِينِينَ ۝٢ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣

قسم دے په انځر او په خونه - او په طور سینین - او په دے کلی د امن -

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ

چه یقینًا ما پیدا کړے دے انسان ښه استعداد د والا - بیا ما واپس کړے دے لاندے د

سَافِلِينَ ۝٥ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

لاندو نه - مګر هغوی چه ایمان را وړی او نیکی ئے اوکړه نو هغو لره ثواب دے

غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ۝٧ أَلَيْسَ اللَّهُ

بے انتها او - نو څه شے دروغژن کوی تا لره د دے نه روستو په باره د انصاف کښے - آیا نه دے الله

بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ۝٨

د ټولو نه لوئے حاکم (ځکه نه دے)

توحید تقریع دعوه ولد انعام ۵ه دا ترغیب دے تبلیغ ته یعنی کله چه وزګار شے د تبلیغ نه نو بیا تورعبادت کوه ۱۲ ۶ه یعنی د الله تعالیٰ نه دعا غواړه ۱۲ ۷ه علامے د شرح صدر دا وی چه د دنیا سره محبت نه وی او د آخرت سره ئے تصور وی او د مرګ تیاری کوی (الحدیث) ۱۲ ۸ه بعد البروج وقبل القریش - په ترتیب قرآنی (۹۵) او په نزولی (۲۸) کے مقصد ترهیب د دنیاته ۹ه دلیل نقلی دے د ابراهیم علیه السلام نه د تین نه مراد ځائے د هجرت د ابراهیم علیه السلام دے ۱۲ ۹ه دلیل نقلی د عیسیٰ علیه السلام نه د زیتون نه مراد ځائے د پیدائش د عیسیٰ علیه السلام دے ۱۲ ۱۰ه دلیل نقلی د موسیٰ علیه السلام د طور نه مراد ځائے د دعوت د موسیٰ علیه السلام دے ۱۲ ۱۱ه دا دلیل دے د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه د بلد نه مراد مکه مکرمه ده ۱۲ ۱۲ه دا جواب د قسم دے حاصل انسان لره ما ښه لیاقت ورکړے دے کړه دے محنت اوکړی او د دنیا لره لته ورکړی تا ذکوره ابراهیم عیسیٰ او موسیٰ علیهم السلام ترا او نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته . او که ئے د دنیا سره محبت اوکړی نو بیا د خرځ نه لا ښکته دے نو ضروری ده دوی فیصله کیدو لکه حاکم الحاکمین

سُورَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ ۱ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

(آیتونه ۱۹) | خاص په نوم د الله سره چه ډیر مهربان رحم کوونکے دے | (د نزول ۱) | (رکوع ۱)

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِيْ خَلَقَ ۝۱ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝۲

او لوله په نوم د رب خپل کوم چه هغه پیدا کړے دے (مخلوق) پیدا کړے ئے هغه انسان لره د ټیټه د وینے نه۔

اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۝۳ الَّذِيْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝۴ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ

او لوله او رب ستا ډیر سخی دے - کوم چه هغه علم ورکړے ئے په قلم سره - علم هغه ورکړے ئے انسان ته

مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝۵ كَلَّآ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰۤى ۝۶ اَنْ رَّاٰهُ اسْتَغْنٰى ۝۷

د هغه شی چه ورته معلوم نه وه - حقه ده انسان سرکشی کوی - چه ګوری او وینی ځان لره بے پرواه -

اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰى ۝۸ اَرَءَيْتَ الَّذِيْ يَنْهٰى ۝۹ عَبْدًا اِذَا

یقیناً ستا رب ته واپسی ده - ته اوګوره هغه لره چه منع کوی - بنده لره چه هغه

صَلّٰى ۝۱۰ اَرَءَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰۤى ۝۱۱ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ۝۱۲

مونځ کوی - ته اوګوره که دے وی په هدایت - یا حکم کوی په تقوی سره -

اَرَءَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ۝۱۳ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى ۝۱۴

ته اوګوره که دے تکذیب کوی او مخ اړوی - آیا دے نه دے پوهه چه الله ګوری -

كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ ۙ لَنَسْفَعًۢا بِالنَّاصِيَةِ ۝۱۵ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ

واے نه ده پکار که دے منع نه شی - نو زه به دے راکاږم په اوچولی سره - هغه اوچولی دروغژن سره

خَاطِئَةٍ ۝۱۶ فَلْيَدْعُ نَادِيَهٗ ۝۱۷ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝۱۸ كَلَّا ۭ

ګناهګار ده - نو دے دے اوبلی خپل مجلسیان - زه به اوبلم سخت ملائکے - واے نه ده پکار -

لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝۱۹

ته دے هغه خبره مه منه سجده اوکړه او نزدے شه -

ـله قبل القلم والیس قبله
سورة - په ترتیب نزول د سوره
(۹۶) او په نزول (۱) ده -
مقصد: قرآن لوله چه توحید
دے د زړه ته کوز شی او په بیا
کښے دے تاثیر پیدا شی -
ـ۲ نبی کریم صلی الله علیه
وسلم په غار حرا کښے عبادت
کولو چه جبرئیل علیه السلام
پرا ووېشتې د رمضان چه
بنده شپه وه نبی کریم صلی
الله علیه وسلم ته اول
پنځه ایتونه نزول او پهل دا
اول سبق وه دا نبی کریم صلی
الله علیه وسلم چه د الله
په نوم سره او لوله هغه
خالق دے خو په تاکښے علم
پیدا کوله شی او په قلم سره
علم هغه ورکوی نو په دی کښ
هم تا لره علم ورکوله شی
الله تعالی په خپلو کارونو
کښے اسبابو ته محتاج نه
دے ۱۲ ـ۳ ما دور نه
ده پکار خو د قرآن لوستو
دو چه سرے په توحید کښے
مضبوط شی لیکن دا سرکشی
شروع کړه او د ځان
بے پرواه ښکاری او د دین
مقابله کوی ۱۲
ـ۴ دا د عذاب د آخرت
بیان دے ۱۲

عـــه ۳۰

له بعد عبس وقبل الشمس - په ترتیب قرآنی کښې (۹۷) او په نزول کښې (۲۵) مقصد: بیان د عظمت د قرآن و. ۲ له شپه

سُوْرَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

آیتونه (۵)	شروع په نوم د الله سره چه بې حده مهربان رحم کوونکې (امداد غوایمه)	رکوع (۱)

اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ فِیْ لَیْلَةِ الْقَدْرِ ۝۱ وَمَاۤ اَدْرٰىكَ مَا لَیْلَةُ الْقَدْرِ ۝۲ لَیْلَةُ

یقیناً مونږ نازل کړے دے قرآن په شپه د عزت کښې - او ته څه خبر یے چه شپه د عزت څه ده! شپه د

الْقَدْرِ ۙ۬ خَیْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ ۝۳ تَنَزَّلُ الْمَلٰٓىٕكَةُ وَالرُّوْحُ فِیْهَا

عزت - غوره ده د زرو میاشتو نه - راځی ملائکے او روح په دغه شپه کښې

بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ۝۴ سَلٰمٌ ۛ هِیَ حَتّٰی مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝۵

په حکم د رب خپل په هر کار باندے - امان دے - دغه شپه تر راختو د صبا پورے -

سُوْرَةُ الْبَيِّنَةِ مَدَنِيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ ثَمَانِ اٰيَاتٍ

آیتونه (۸)	شروع په نوم د الله سره چه بې حده مهربان رحم کوونکې (امداد غوایمه)	رکوع (۱)

لَمْ یَكُنِ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَالْمُشْرِكِیْنَ

نه وو کافران د اهل کتاب نه او د مشرکانو نه

مُنْفَكِّیْنَ حَتّٰی تَاْتِیَهُمُ الْبَیِّنَةُ ۝۱ رَسُوْلٌ مِّنَ اللّٰهِ یَتْلُوْا

چه واپس شوی وے (د کفر نه) تر دے چه راشی دوی ته صاف خبره - چه رسول دے د الله د طرف چه لولی

صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۝۲ فِیْهَا كُتُبٌ قَیِّمَةٌ ۝۳ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِیْنَ اُوْتُوا

پاڼرے پاکے - چه په هغې کښې دی کتابونه مضبوط ۱۰ او هغه اختلاف چه کړے دے

الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَیِّنَةُ ۝۴ وَمَاۤ اُمِرُوْۤا اِلَّا

اهل کتابو نو واپس د هغې نه دے چه راغے ورته صاف بیان - او دوی ته صرف دا حکم شوے وه

لِیَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِیْنَ لَهُ الدِّیْنَ ۙ۬ حُنَفَآءَ وَیُقِیْمُوا الصَّلٰوةَ

چه بندګی کوی صرف د الله خالص کړی هغه له تابعداری - پاک شی او کوی مونځ

له قدر نامه د رمضان په اخرو لسو کښې یا په طاق کښې ده کوم په دغه شپه کښې عبادت دے محروم د دغه شپے نه هغه دے چه هیڅ عبادت لے په دغه شپه کښې او نه کړو. د شب قدر میاشتے د تقلیبه شو د کال حساب کتاب شروع شی نو هغه مخه شپه معلومه ده او په رمضان کښې چه د غه حساب په کومه شپه ختم شی نو هغه لویه شپه شپه ده او معلومه نه ده. ۳ له بعد الطلاق وقبل الحشر - په ترتیب قرآنی کښې (۹۸) او په نزول کښې (۱۰۰) مقصد: زور نه په عناد د کافرانو کفر نه واپسی کراند وه تر څو چه دا یے مضبوط انتظام نه وی شوے چه رسول دے او ورسره کامل کتاب دے نو کله چه دا یے انتظام او شو نو بیا خو کفر نه واپسی کار ده لیکن دوی بیا هم کافر شو ۱۲ عـه شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن بقره ۱۸۵: معلومه شوه چه شب قدر په رمضان کښې دے خو غالبا په طاق اخرو شپو د رمضان کښې - رحدیث ۱۲

وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِيْنُ الْقَيِّمَةِ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ

او ورکوي زکوٰة او دا دے مضبوط دین - یقیناً کافران د

اَهْلِ الْكِتٰبِ وَالْمُشْرِكِيْنَ فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ اُولٰٓئِكَ

اهل کتاب او د مشرکانو نه به اور د جهنم کښې به وي همیشه به وي په هغه کښې دوی

هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ

ناکاره مخلوق دی - یقیناً مؤمنان چه کوی نیکی

اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝ جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتُ

دوی غوره مخلوق دی - بدل د دوی په نزد د رب د دوی باغونه د

عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۗ رَضِيَ

او سیدو دی چه بهیږی به د لاندے د هغونه ولے همیشه به وی په هغو کښې تل ترله - راضی دی

اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ۗ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهٗ ۝

الله د هغو نه او هغوی به راضی وی د الله نه - دا ملاویږی هغو ته چه ویریږی د رب خپل نه

سُوْرَةُ الزِّلْزَالِ مَدَنِيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ ثَمَانِيْ اٰيٰتٍ

(ایتونه ۸)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے د زامد او غوا یم	(رکوع ۱)

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝ وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ۝

کله چه او جرقیږی زمکه په عجیبه جرقید و سره او را او باسی زمکه بوجونه خپل -

وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ۝ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا ۝ بِاَنَّ

او به وائی انسان چه څه او شو دے لره - په دغه ورځ به بیانوی خبرونه خپل ځکه چه رب

رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ۝ يَوْمَئِذٍ يَّصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا ۙ لِّيُرَوْا

ستا حکم کړے به ورته - په دغه ورځ به واپس کیږی خلق (د حساب نه) مختلف - چه او خودلے شی هغوی

له دا د عذاب د اخرت بیان دے - ۲ دا زیرے دے - ۳ په ویره کښې اقسام دی څه کامل او څه کم دی کامله ویره د پاعلم علماؤ ده - تائید: اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا : فاطر

۴ بعد النساء د قبل الحدید - په ترتیب قرآن کښې (۹۹) او په نزول کښې (۹۳) دے - مقصد: د عذاب د اخرت او د ثواب بیان -

۵ دا د عذاب د اخرت او د ثواب بیان دے چه زمکه او جرقیږی او خپل پټ خیزونه را او باسی چه مړی و خزانے دی نو په دغه ورځ به خلق مختلف وی څه بندګان او څه بد - عه سپینو مخونو والا به په اطمینان سره او تورو مخونو والا به په ویره کښې وی - تائید: يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ۝ وَنَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا : مریم ۸۵، ۸۶ ۱۲

ته واز یے وی ... او بغیر وی وی ۱۲ ته بعد العصر و قبل التکویر - په ترتیب قرآن کښے (۱۰۰) او په نزول

أَعْمَالَهُمْ ۝٦ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝٧ وَمَنْ

جزا د عملونو د هغوی - نو چا چه کړے وی په قدر د ذرے نیکی نو هغه به اوویني - او چا چه کړے

يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝٨

وی په قدر د ذرے بدی نو هغه به اوویني -

سُورَةُ الْعٰدِيٰتِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

(آیتونه (۱۱)) خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے (امداد منوا پر ئی) (رکوع (۱))

وَالْعٰدِيٰتِ ضَبْحًا ۝١ فَالْمُوْرِيٰتِ قَدْحًا ۝٢ فَالْمُغِيْرٰتِ صُبْحًا ۝٣

قسم دے په منډه وهونکو اسونو چه خوله ئے اواز کوی بیا په اور بلوونکو د ټکونو په سوو وهلو سره - بیا په حمله کوونکو په سحر کښے

فَاَثَرْنَ بِهٖ نَقْعًا ۝٤ فَوَسَطْنَ بِهٖ جَمْعًا ۝٥ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖ

نو بیا پورته کړی دوی په هغه وخت کښے دوړې نو ننوځی د لښکر په منځ کښے په هغه وخت - بیشکه یقیناً انسان د رب خپل ته

لَكَنُوْدٌ ۝٦ وَاِنَّهٗ عَلٰى ذٰلِكَ لَشَهِيْدٌ ۝٧ وَاِنَّهٗ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيْدٌ ۝٨

ناشکره دے - او دے په دے خبره باندے خبر دے - او دے په مینه د مال کښے سخت دے -

اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُوْرِ ۝٩ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُوْرِ ۝١٠

آیا نو هغه نه پوهیږی کله چه بهر کړے شی هغه څه چه په قبرونو کښے دی - او ښکاره شی هغه چه په سینو کښے دی

اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيْرٌ ۝١١

چه یقیناً رب د دوی په دوی باندے په هغه ورځ خبر دے -

سُورَةُ الْقَارِعَةِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

(آیتونه (۱۱)) خاص په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم لرونکے دے (امداد منوا پر ئی) (رکوع (۱))

اَلْقَارِعَةُ ۝١ مَا الْقَارِعَةُ ۝٢ وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝٣ يَوْمَ

ټکوونکے - څه شے دے ټکوونکے - او څه خبر کړے ئے ته چه څه دے ټکوونکے - هغه ورځ به چه

ګیله (۲۳) مقصد: د ورځے په ظلم د کفارو ۲ د ... ظلم د انسان په ظلم د ... کارونه ... په اسونو باندے سوارو د ... په وخت کښے د ظلم حمله کوی د دے نه صاف معلومیږی چه انسان د الله تعالیٰ نه خلاف دے او په دے خلاف ... وی ... او سبب ئے محبت د دنیا دے او علاج ئے تصور د آخرت دے ۲

ته خیر او شر ۱۲

عه کډ ... نه ... غلے ۱۲

سه که معاف شو دے نه وی ۱۲

ته بعد القریش و قبل القیامة - په ترتیب قرآن کښے (۱۰۱) او په نزول (۳۰) دے مقصد: بیان د ثواب او عذاب ۱۲

ګه: دا د عذاب د آخرت بیان دے ۱۲

ع ۲۴

ع ۲۵

ك تاشيء دَ بِئْسَ الْجِبَالُ جُدَدٌ وَ نَشْفٍ وَ هُمْ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ سوره: فاطر ۲۷ ۳ كه دا زيري دي ، كه دا دَ
عذاب بيان دے ۳ مكيه بعد الكوثر و قبل الماعون ـ په ترتيب قرآن (۱۰۱) او په نزول (۳۰) مقصد : بے رغبتي دَ دنيا نه ۱۲

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝٤ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

چه شي خلق پشان دَ پتنګانو خواره شوي . او شي به غرونه پشان دَ وړيو رنګه اوړو

الْمَنْفُوشِ ۝٥ فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝٦ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ

ويشتلي شوي ـ دَ چا چه دروند شو ے تلے ـ نو هغه به په ژوند

رَّاضِيَةٍ ۝٧ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝٨ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝٩

مزيدار کښے وي ـ او دَ چا چه سپک شو ے تلے ـ نو ځائے دَ هغه کنده ده ـ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ۝١٠ نَارٌ حَامِيَةٌ ۝١١

او ته څه خبر کړې چه څه ده کنده ـ اور دے ګرم ـ

سُورَةُ التَّكَاثُرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَمَانِي آيَاتٍ

آيتونه (۸)	شاملم په نوم دَ الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (اعداد خوانیں ئی)	رکوع (۱)

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ۝١ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝٢ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٣

مشغول کړي تاسو دي بې واله دَ دنيا ـ تر دې چه ملاقات او کړو دَ مقبرو سره ـ داسې نه ده ژر به زر به تاسو پوهه شئ

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٤ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝٥

بيا دائم داسې نه ده ژر زر به تاسو پوهه شئ ـ حقه ده که تاسو پوهه شئ ے يقينا نو دَ دنيا محبت به تاسو دَ هيره کړے

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝٦ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝٧ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ

تاسو به او وينئ دوزخ ـ بيا دائم چه تاسو به ضرور او وينئ دوزخ يقيناً ـ بيا به تپوس او کړے شي ستاسو

يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝٨

په هغه ورځ دَ نعمت په حق کښے ـ

سُورَةُ الْعَصْرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

آيتونه (۳)	شاملم په نوم دَ الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (اعداد خوانیں ئی)	رکوع (۱)

ك تر حيد وے دَ دنيا نه ۱۲ ك يعني مقبرو ته لاړشئ چه دَ دنيا سره محبت ستاسو ختم شي چه مرګ در ته ياد شي ـ فائده : مقبرو ته تلل دَ پاره دَ درے کارو نو دي (۱) دَ دنيا محبت کيدل (۲) دَ آخرت يادېدل (۳) او دعا مرو ته ـ نبي کريم صلے الله عليه وسلم فرمائي ما ولي تاسو دَ مقبرو نه منع کړي وي رخصت درکه کوم طمع وه دَ ونه او س ځئ قبرو نو ته دَ که چه دَ دنيا محبت کيږي او آخرت يادېږي دَ قبرونو په ملاقات سره او نبي کريم صلے الله عليه وسلم فرمائي چه دعا دَ غائب دَ پاره ژر قبليږي علاوه خو غائب دے او په دے دعا کښے اخلاص وي ۱۲ ك دا دَ عذاب دَ آخرت بيان دے ۱۲

ك مراد مسلمانان دي ۱۲ ك بعد الانشراح و قبل العاديات ـ په ترتيب قرآن (۱۰۳) او په نزول (۱۳) مقصد : دَ دنيا سره محبت مه کوه بلکه دَ کاميابۍ څلور اصول په ځان کښے پيدا کړه (۱) ايمان (۲) نيک عمل (۳) وصيت دَ ايمان او نيک عمل يو بل ته (۴) او دَ صبر وصيت چه په تبليغ کښے تکليف راځي ۱۲

عم ۳۰

له زمانه ګواه دی چه انسان په تاوان کښې دے چه لوئے لوئے بادشاهان او سره قومونه تش لاس وی صرف هغه کسان دی او په صفت ایمان او عمل صالح والا دی نجات موندلی شی ولی دی هغه البته ...

وَالْعَصْرِ ﴿۱﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِیْ خُسْرٍ ﴿۲﴾ اِلَّا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا	(۱۰۳) او په نزول (۱۳) دی مقصد: بیان د عذاب
قسم دے په زمانه - چه انسان په خساره کښې دے - مګر هغه خلک چه یقین اوکړی او اوکړی	د آخرت دے په چا کښې چه
الصّٰلِحٰتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ ۙ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿۳﴾	دا خلور اسباب د خسران دی (۱) غیبت (۲) کنځل (۳) بخل (۴) فخر په مال ۱۲
نیکی او وصیت کوی یو بل ته د حق دین - او وصیت کوی یو بل ته د صبر -	۳ے بعد انکافرون د
سُوْرَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعُ اٰيَاتٍ	قبل العلق - په ترتیب قرآن کښې (۱۰۵) او په نزول
سورت همزه مکی دے په دے کښې نهه آیتونه دی -	کښې (۱۹) دے - مقصد:
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ	خلک چه دینی مرکز وران
شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم ئے خورا زیات دے (مدد غواړم ئې)	نو هغه به څنګه تباه شی لکه ابرهه چه د بیت
وَیْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةِ ﴿۱﴾ الَّذِیْ جَمَعَ مَالًا وَّعَدَّدَهٗ ﴿۲﴾	الله شریف د ورانولو اراده اوکړه نو څنګه
هلاکت دے هر عیب لګوونکی کنځل کوونکی لره - کوم چه جمع کړے دے مال او شمار کړے دے -	هلاک شو ۱۲ ۱۲
یَحْسَبُ اَنَّ مَالَهٗۤ اَخْلَدَهٗ ﴿۳﴾ كَلَّا لَیُنْۢبَذَنَّ فِی الْحُطَمَةِ ﴿۴﴾ وَ	۳ے دا د عذاب د دنیا بیان دے او په دے
ګمان کوی چه مال د ده به همیشه وی د ده سره - داسے نه ده او به غورزولے شی ماتوونکی ته - او	مکښې سورت کښې د عذاب د آخرت بیان وه او د
مَاۤ اَدْرٰىكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿۵﴾ نَارُ اللّٰهِ الْمُوْقَدَةُ ﴿۶﴾ الَّتِیْ تَطَّلِعُ عَلَی	دواړو عذابونو د بچاؤ د پاره د سورة العصر
څه خبر کړے ته په څه شے دے ماتوونکے - اور د الله دے بل کړے شوے دے - کوم چه رسی (ورختلے)	هغه خلور اصول دی - د ابرهه تفصیل
الْاَفْـِٕدَةِ ﴿۷﴾ اِنَّهَا عَلَیْهِمْ مُّؤْصَدَةٌ ﴿۸﴾ فِیْ عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿۹﴾	قصه په نشر المرجان کښې ده هغه لے اوګوره ۱ ع ۹ ۲۹
زړونو ته - یقیناً هغه اور به په دوی سربند وی - په ستنو اوږدو کښې -	
سُوْرَةُ الْفِیْلِ مَكِّیَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَهِيَ خَمْسُ اٰیَاتٍ	
آیتونه (۵) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم ئے خورا زیات دے (مدد غواړم ئې) رکوع (۱)	
اَلَمْ تَرَ كَیْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحٰبِ الْفِیْلِ ﴿۱﴾ اَلَمْ یَجْعَلْ كَیْدَهُمْ	
آیا نه ګورے ته چه څنګه کار اوکړے رب ستا د ملګرو د هاتی سره - آیا نه کړل الله فریب د دوی	

نه یعنو پشان د قرشتو ورے ورے شو - ... بعد استین وقبل القارعة - په ترتیب قرآنی (۱۰۶) او په نزولی (۲۹) ده مقصد: توحید ...

فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝ تَرْمِيهِم

بے کاره - او ولیږل په هغوی باندے مارغان ټولے ټولے - چه ویشتل یې هغوی لره

بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝٥

په کانړو د پخو خاورو - نو کړل الله هغوی لره پشان د وخوړل شوو بوسو -

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ أَرْبَعُ آيَاتٍ

(آیاتونه ۴) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان او رحم کوونکے دے (او مدد غواړم) (رکوع ۱)

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝١ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢

تماشه او کړه محبت د قریشو - محبت د دوی ته د سفر د ژمی او د اوړی سره (یمن او شام ته)

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ۝٣ الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ

نو دوی دے بندګی کوی د رب د دے کور - کوم چه هغه خوراک ورکړے دے دوی ته د لوږې نه -

وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ ۝٤

او امن یے ورکړے دے دوی ته د ویرے نه -

سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ سَبْعُ آيَاتٍ

(آیاتونه ۷) شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (او مدد غواړم) (رکوع ۱)

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ۝١ فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ۝٢

تا او لیدلو هغه چه دروغژن کوی انصاف لره - نو دا هغه دے چه ټیله ورکوی یتیم لره -

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝٣ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ۝٤

او نه تیزوی خلق په خوراک ورکولو د غریب - نو هلاکت دے مونځ کوونکو لره -

الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝٥ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝٦

کوم چه هغوی د مانځه خپل نه بے خبره دی - کوم چه هغوی ریا کوی -

په سبب ستا سو عزت کیږی نو پکار ده چه ستاسو د بیت الله د مالک بندګي کوی ۱۲ ... یا الله په موښ رحم او کړے ۱۲

سے بعد العادیات وقبل التکاثر۔ په ترتیب قرآن (۱۰۸) او په نزول (۱۵) مقصد: په دې کښې د توحید مسئله ده چه عبادات مالی او بدنی د الله نه غواړه او د هغه عزت ثناء په ځوم کوه وشمن په ده اړخ ختم کړی۔ سے کوثر په دنیا کښې قرآن او په محشر

ویمنعون الماعون ۝۷

او منع کوی لږه شے۔

سورة الکوثر مکیة بسم الله الرحمن الرحیم وهی ثلث ایات

(یتیونزم) شاملهمیږوم د الله سره چه یه حد مهربان نهایت رحم والا دے (امداد غواړم) رکوع (۱)

انا اعطینک الکوثر ۝۱ فصل لربک وانحر ۝۲ ان

یقیناً مونږ درکړے دے تالره ډیر خیر۔ نو حاجات غواړه خاص د الله نه او قربانی کوه خاص د هغه۔

شانئک هو الابتر ۝۳

یقیناً دشمن ستا دے میراث۔

سورة الکفرون مکیة بسم الله الرحمن الرحیم وهی ست ایات

(یتیونزم) شاملهمیږوم د الله سره چه یه حد مهربان نهایت رحم والا دے (امداد غواړم) رکوع (۱)

قل یایها الکفرون ۝۱ لا اعبد ما تعبدون ۝۲ ولا انتم

او وایه اے کافرانو! زه بندګی نه کووم د هغو چه تاسو ئې بندګی کوئ۔ او نه تاسو بندګی

عبدون ما اعبد ۝۳ ولا انا عابد ما عبدتم ۝۴ ولا انتم

کوئ د هغه چه زه ئې بندګی کووم۔ او نه زه عبادت کوونکے یم د هغو چه تاسو ئې عبادت کړے۔ او نه تاسو عبادت

عبدون ما اعبد ۝۵ لکم دینکم ولی دین ۝۶

کوئ د هغه چه زه ئې عبادت کووم۔ تاسو لره دین ستاسو دے او ماله دین زما دے۔

سورة النصر مدنیة وهی ثلث ایات

سورة النصر مدنی ده او درې آیتونه دی پکښې۔

بسم الله الرحمن الرحیم

شاملهمیږوم د الله سره چه یه حد مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)۔

کښې یو حوض دے چه د هغه اوبه د واورې نه سپینې دی چه یو ځل ترې اوسکی نو بیا به تنده نه وی۔ او به د وخه حوض د جنت نه راغلی دی۔ سے بعد الماعون وقبل التکاثر۔ په ترتیب قرآن (۱۰۹) او په نزول (۱۸) دے مقصد: په دې سورت کښې اعلان دے چه د کافرانو سره تعلقات ختم کړی۔ (شان نزول) کافرانو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته اووے چه که ستاسو په دین کښې څه خیر وی نو مونږ د هغې سره شریک یو او که زمونږ په دین کښې څه خیر وی نو مونږ ته د هغې سره شریک شه۔ نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم او وئیل چه معاذ الله ان اشرک به شیئاً ۱۲ سے په دې سورت کښې اعلان د فتح دے یعنی چه تا د کافرانو سره تعلق ختم کړو نو الله تعالی به درله بریه درکړی ۱۲ بعد التوبه وقبل یعد و سورة۔ په ترتیب قرآن کښې (۱۱۰) او په نزول کښې (۱۰۴) ده ۱۲ په دې کښې فتح نه مراد غلبه د اسلام ده او فتح مکه د هغه غلبه یو فرد دے ۱۲

ربع ۱ ۳۲

نصف ۳۲

ربع ۳

له د تسبیح او د استغفار نه معلومه چه شوه چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم زمانه نږدې ده ځکه چه قانون دا دے چه کله دین کار ختم شي نو بیا استغفار مناسب وي لکه چه د لمانځه نه پس استغفار مناسب دے یعنی اے الله ستا د بندګۍ چه کوم حق و او دینی کار حق و ما نه نه وو اداشو.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۝١ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ

کله چه راشي امداد د الله او فتح (د مکې) او ته اووینې خلق چه داخلیږي په دین د

اللَّهِ أَفْوَاجًا ۝٢ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝٣

الله کښې ټولې ټولې - نو پاکي بیانوه او صفتونه کوه د رب خپل او بخښنه غواړه د هغه نه یقیناً هغه دے ډیر توبه قبلوونکے.

سُورَةُ اللَّهَبِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسُ آيَاتٍ

سورة اللهب مکي ده او پنځه آیتونه دي پکښې.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم).

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝١ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝٢

مات دې شي دواړه لاسونه د ابي لهب او مات شو - هیڅ فائده ونه کړه هغه ته مال د هغه او نه هغه چه ده ګټلي وو.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝٣ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝٤

زر به ننوځي په اور د لمبو والا کښې - او ښځه د ده - چه راوړونکې د لرګو ده.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝٥

په غاړه د هغې کښې رسۍ ده د مونجو وه.

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ أَرْبَعُ آيَاتٍ

آیتونه (۴)	شروع په نوم د الله سره چه بے حده مهربان رحم کوونکے دے (امداد غواړم)	رکوع (۱)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝١ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣

او وایه چه الله یو دے - الله بے حاجته دے - نه ترینه څوک پیدا کړے شوي دي او نه دے د چا نه پیدا شوے.

وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝٤

او نیشته هغه لره مثل هیڅوک.

او دا شوه. سورت بعد الفاتح وقبل التکویر. په ترتیب قرآن (۱۱۱) او په نزول (۶) مقصد په دے سورت کښې اعلان د هلاکت د دشمن د رسالت دے. ربط: کله چه حکم راغے چه یا ایها المدثر قم فانذر نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم په صفا (غونډۍ) ودریدو او خلق ئے راجمع کړل او توحید ئے ورته بیان کړو نو ابولهب د نبي کریم صلی الله علیه وسلم تره او دے په هلاک شې تاسو نور د دے د پاره جمع کړي و نو الله تعالی ورله جواب ورکړو - حکم عام دے یعنی هلاکت د دشمن د اسلام. رفائده: د توحید مسئله چه چا ته غیبه ده بنکاره ئې نو هغه د ابولهب تابع دے او ښځه ئې ام جمیل وه چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم په لاره کښې به ئې ازغي اچول ابولهب په یګدو رانه سره هلاک شو. سورت اعلان د توحید چه په دے توحید سره د کافرانو نه بائکاټ راغلي دے. بعد الناس وقبل النجم. په ترتیب قرآن (۱۱۲) او په نزول (۲۲) دے. سورت تنزیه د ذات او په صفات کښې (فائده) نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمائي محبت د قل هو الله جنت ته بوځي دا ارشاد ئے یو صحابي ته و فرمایه

کله چه هغه او وے چه زه د قل هو الله سره محبت ساتم - په قل هو الله کښې د قرآن دریمه حصه ده (۲) باندې توحید بیان شوے دے ځکه دا د توحید مینه مطلب کړې.

سُوۡرَةُ الۡفَلَقِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمۡسُ اٰيَاتٍ

سورة الفلق مکی دہ پنځه ایتونہ وو لری۔

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

خاص پہ نوم د الله سره چہ بے حده مهربان رحم لرونکی دے (شروع کوم)۔

قُلۡ اَعُوۡذُ بِرَبِّ الۡفَلَقِ ۙ﴿۱﴾ مِنۡ شَرِّ مَا خَلَقَ ۙ﴿۲﴾ وَمِنۡ شَرِّ

او وایه چہ امن غواړم پہ رب د صبا سره۔ د شر د هغه څه چہ الله پیدا کړی دی۔ او د شره د

غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ۙ﴿۳﴾ وَمِنۡ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِى الۡعُقَدِ ۙ﴿۴﴾ وَ

تیارې نہ کلہ چہ خوره شی۔ او د شره د دم کوونکو نه پہ غوټو کښے۔ او

مِنۡ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿۵﴾ ع ۱ / ۲۸

د شره د کینه کوونکو کلہ چہ کینه او کړی۔

سُوۡرَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتُّ اٰيَاتٍ

سورة الناس مکی دے شپږ ایتونه وو لری۔

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

خاص پہ نوم د الله سره چہ بے حده مهربان رحم لرونکی دے (شروع کوم)۔

قُلۡ اَعُوۡذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۙ﴿۱﴾ مَلِكِ النَّاسِ ۙ﴿۲﴾ اِلٰهِ النَّاسِ ۙ﴿۳﴾

او وایه چہ امن غواړم پہ رب د خلقو سره۔ چہ بادشاه د خلقو دے۔ او معبود د خلقو دے۔

مِنۡ شَرِّ الۡوَسۡوَاسِ ۙ الۡخَنَّاسِ ۙ﴿۴﴾ الَّذِىۡ يُوَسۡوِسُ فِىۡ

د شره د خطرے کوونکو نہ چہ پټیدونکی دی۔ کوم چہ خطره کوی پہ

صُدُوۡرِ النَّاسِ ۙ﴿۵﴾ مِنَ الۡجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿۶﴾ ع ۱ / ۲۹

سینو د خلقو کښے۔ چہ پیریان او بنی آدم دی۔

له بعد الفیل وقبل الناس۔ پہ ترتیب قرآنی کښے (۱۱۳) او پہ نزول کښے (۲۰) دے۔ د امن غوښتو غوښتونه وه د هر هغه شی د پیدا شوی نہ چہ تکلیف رسوی یعنی عام دی کو تو هغه به تابع هر کسم هر یو چه کیږی۔ او د سحر او د نظر او د تورے نوع ایکے امن غواړی۔ ۲ سبب شان نزول لبید او د هغه لونړو پہ نبی کریم صلی الله علیہ وسلم سحر کړے وو او ادلہ تعالیٰ ورته پہ خوب کښے او خودوه چہ نبی کریم صلی الله علیہ وسلم پہ وچ کښے سحر کړے وه او پہ بیر ذروان کښے ئے دغه وچه ایښی وو نبی کریم صلی الله علیہ وسلم هغه را ویستل یوولس غوټے پکښے وے او دا دواړه سورتونه هم یوولس ایتونه دی چہ غوټه به ئے سپړده او یو ایت به ئے ویلو څو نبی کریم صلی الله علیہ وسلم پہ بدن مبارک کښے انشراح راغے۔ (فائده) معلومه شوه چہ غیب دان او کارساز صرف الله تعالیٰ دے نبی کریم صلی الله علیہ وسلم ته د سحر پته نه وه او نه ئے ځان جوړولے شو ترڅو چہ الله تعالیٰ هغه له ورته خبر کړے (فائده) د سحر د پاره او د مارد پاره د واړه سورتونه مجرب دی خو چہ یقین پہ وی د مار د پاره پہ اوبو کښے مالګه واچوی او پہ دے سورتونو ئے دم کړی بیا به پہ دغه زخم مالګه مسح کړی او پہ داچوی او د مریض د دم د پاره هم مجرب دی۔ ۳ له بعد الفلق وقبل الفاتحة پہ ترتیب قرآنی (۱۱۴) او پہ نزول کښے (۲۱) دے مقصد د نزول دا دے چہ امن غوښتو سره پہ الله تعالیٰ د هغه شی نه چہ تکلیف رسوی روح ته ۴ د وسوسه کوی کلہ چہ غفلت وی او پټیږی کلہ چہ وخت د ذکر وی دا شیطانان او پہ انسانانو کښے بد عتیان او مشرکان پیران او ملیان دی۔ توبه کړه (فائده) قرآن پہ با شروع شو او پہ سین ختم شو یعنی بس یعنی پہ دواړه جهانو کښے الله تعالیٰ پوره دے ۱۲ (۲ شعبان ۱۳۸۶ ۱۹۶۶-۱۱-۱۶)

(فائده) په بسم الله کښې امداد غوښتنه دی په اسم د باری تعالی سره په حاصلولو د هغو کارونو چه د هغو وجود مقصود وی او په دې سورتونو کښې امن غوښتنه دی په ختم د شته تم سره د هغه کارونو نه چه د

دُعَاءِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

صَدَقَ اللهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ وَصَدَقَ رَسُوْلُهُ النَّبِيُّ الْكَرِيْمُ وَنَحْنُ عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ۝ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا بِكُلِّ حَرْفٍ مِّنَ الْقُرْاٰنِ حَلَاوَةً وَّبِكُلِّ جُزْءٍ مِّنَ الْقُرْاٰنِ جَزَاءً ۝ اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا بِالْاَلِفِ اُلْفَةً وَّبِالْبَاءِ بَرَكَةً وَّبِالتَّاءِ تَوْبَةً وَّبِالثَّاءِ ثَوَابًا وَّبِالْجِيْمِ جَمَالًا وَّبِالْحَاءِ حِكْمَةً وَّبِالْخَاءِ خَيْرًا وَّبِالدَّالِ دَلِيْلًا وَّبِالذَّالِ ذَكَاءً وَّبِالرَّاءِ رَحْمَةً وَّبِالزَّاءِ زَكٰوةً وَّبِالسِّيْنِ سَعَادَةً وَّبِالشِّيْنِ شِفَاءً وَّبِالصَّادِ صِدْقًا وَّبِالضَّادِ ضِيَاءً وَّبِالطَّاءِ طَرَاوَةً وَّبِالظَّاءِ ظَفَرًا وَّبِالْعَيْنِ عِلْمًا وَّبِالْغَيْنِ غِنًى وَّبِالْفَاءِ فَلَاحًا وَّبِالْقَافِ قُرْبَةً وَّبِالْكَافِ كَرَامَةً وَّبِاللَّامِ لُطْفًا وَّبِالْمِيْمِ مَوْعِظَةً وَّبِالنُّوْنِ نُوْرًا وَّبِالْوَاوِ وُصْلَةً وَّبِالْهَاءِ هِدَايَةً وَّبِالْيَاءِ يَقِيْنًا ۝ اَللّٰهُمَّ انْفَعْنَا بِالْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ ۝ وَارْفَعْنَا بِالْاٰيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ۝ وَتَقَبَّلْ مِنَّا قِرَاءَتَنَا وَتَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ فِيْ تِلَاوَةِ الْقُرْاٰنِ مِنْ خَطَاءٍ اَوْ نِسْيَانٍ اَوْ تَحْرِيْفِ كَلِمَةٍ عَنْ مَّوَاضِعِهَا اَوْ تَقْدِيْمٍ اَوْ تَاْخِيْرٍ اَوْ زِيَادَةٍ اَوْ نُقْصَانٍ اَوْ تَاْوِيْلٍ عَلٰى غَيْرِ مَا اَنْزَلْتَهٗ عَلَيْهِ اَوْ رَيْبٍ اَوْ شَكٍّ اَوْ سَهْوٍ اَوْ سُوْءِ اِلْحَانٍ اَوْ تَعْجِيْلٍ عِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْاٰنِ اَوْ كَسَلٍ اَوْ سُرْعَةٍ اَوْ زَيْغِ لِسَانٍ اَوْ وَقْفٍ بِغَيْرِ وُقُوْفٍ اَوْ اِدْغَامٍ بِغَيْرِ مُدْغَمٍ اَوْ اِظْهَارٍ بِغَيْرِ بَيَانٍ اَوْ مَدٍّ اَوْ تَشْدِيْدٍ اَوْ هَمْزَةٍ اَوْ جَزْمٍ اَوْ اِعْرَابٍ بِغَيْرِ مَا كَتَبَهٗ اَوْ قِلَّةِ رَغْبَةٍ وَّرَهْبَةٍ عِنْدَ اٰيٰتِ الرَّحْمَةِ اَوْ اٰيٰتِ الْعَذَابِ فَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا وَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ۝ اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوْبَنَا بِالْقُرْاٰنِ وَزَيِّنْ اَخْلَاقَنَا بِالْقُرْاٰنِ وَنَجِّنَا مِنَ النَّارِ بِالْقُرْاٰنِ وَاَدْخِلْنَا فِي الْجَنَّةِ بِالْقُرْاٰنِ ۝ اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِيْنًا وَّفِي الْقَبْرِ مُؤْنِسًا وَّعَلَى الصِّرَاطِ نُوْرًا وَّفِي الْجَنَّةِ رَفِيْقًا وَّمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَّحِجَابًا وَّاِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيْلًا وَّاكْتُبْنَا عَلَى التَّمَامِ وَارْزُقْنَا اَدَاءً بِالْقَلْبِ وَاللِّسَانِ وَحُبَّ الْخَيْرِ وَالسَّعَادَةِ وَالْبِشَارَةِ مِنَ الْاِيْمَانِ ۝ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهٖ مُحَمَّدٍ مَظْهَرِ لُطْفِهٖ وَنُوْرِ عَرْشِهٖ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ اَجْمَعِيْنَ ۝
وَسَلَّمَ تَسْلِيْمًا كَثِيْرًا كَثِيْرًا ۝

صفت خلق تعلق (فائده) قرآن په توحید شروع شوی او په توحید ختم شوی او په دې کښې د توحید نه ټوک دے نو قرآن د توحید د پاره رالیږلے شوے مسئله په قرآن کښې مجمله وی او د توحید بیان په کښې مفصل وے. توحید د قرآن موضوع ده د توحید د اثبات د پاره په قرآن کښې دلائل عقلی بیانیږی یعنی داسے امور ذکر کول چه د عقل سره تعلق لری. او دلائل نقلی بیانیږی یعنی دا خبره چه د نقل سره تعلق لری او دلیل د حق بیانیږی یعنی نبی علیه السلام فرمائی چه زهٔ په بیان د توحید کښې مجبور یم که نه منونکو د پاره عذاب د دنیا او د آخرت بیانیږی او د منونکو د پاره د دواړو جهانو ثواب بیانیږی. او کله مخالفین ته زوره نه کوی. او دا ای حق ته هم کله باری تعالی زوره نه کوی چه د صفتونو اراده شی چه د هغه صفت سره

دقرآن مجید دسورتونو فهرست

شمارهٔ سورت	نوم د سورت	پاره	مخ
۵۷	سوره حدید	۲۷	۷۷۳
۵۸	سوره مجادله	۲۸	۷۸۰
۵۹	سوره حشر	۲۸	۷۸۵
۶۰	سوره ممتحنه	۲۸	۷۹۱
۶۱	سوره صف	۲۸	۷۹۵
۶۲	سوره جمعه	۲۸	۷۹۸
۶۳	سوره منفقون	۲۸	۸۰۰
۶۴	سوره تغابن	۲۸	۸۰۲
۶۵	سوره طلاق	۲۸	۸۰۵
۶۶	سوره تحریم	۲۸	۸۰۹
۶۷	سوره ملک	۲۹	۸۱۲
۶۸	سوره قلم	۲۹	۸۱۵
۶۹	سوره حاقه	۲۹	۸۱۹
۷۰	سوره معارج	۲۹	۸۲۲
۷۱	سوره نوح	۲۹	۸۲۵
۷۲	سوره جن	۲۹	۸۲۸
۷۳	سوره مزمل	۲۹	۸۳۱
۷۴	سوره مدثر	۲۹	۸۳۳
۷۵	سوره قیامه	۲۹	۸۳۶
۷۶	سوره دهر	۲۹	۸۳۸
۷۷	سوره مرسلت	۲۹	۸۳۱
[illegible]	سوره نبا	۳۰	۸۳۳
۷۹	سوره نازعات	۳۰	۸۳۶
۸۰	سوره عبس	۳۰	۸۳۸
۸۱	سوره تکویر	۳۰	۸۵۰
۸۲	سوره انفطار	۳۰	۸۵۱
۸۳	سوره مطففین	۳۰	۸۵۳
۸۴	سورهٔ انشقاق	۳۰	۸۵۳
۸۵	سوره بروج	۳۰	۸۵۶

شمارهٔ سورت	نوم د سورت	پاره	مخ
۸۶	سوره طارق	۳۰	۸۵۷
۸۷	سوره الاعلیٰ	۳۰	۸۵۸
۸۸	سورهٔ الغاشیه	۳۰	۸۵۹
۸۹	سوره فجر	۳۰	۸۶۰
۹۰	سوره بلد	۳۰	۸۶۲
۹۱	سوره شمس	۳۰	۸۶۳
۹۲	سوره لیل	۳۰	۸۶۴
۹۳	سوره ضحیٰ	۳۰	۸۶۵
۹۴	سوره انشراح	۳۰	۸۶۵
۹۵	سوره تین	۳۰	۸۶۶
۹۶	سوره علق	۳۰	۸۶۷
۹۷	سوره قدر	۳۰	۸۶۸
۹۸	سوره بیّنه	۳۰	۸۶۸
۹۹	سوره زلزال	۳۰	۸۶۹
۱۰۰	سوره عادیات	۳۰	۸۷۰
۱۰۱	سوره قارعه	۳۰	۸۷۰
۱۰۲	سوره تکاثر	۳۰	۸۷۱
۱۰۳	سوره عصر	۳۰	۸۷۱
۱۰۴	سوره همزه	۳۰	۸۷۲
۱۰۵	سوره فیل	۳۰	۸۷۲
۱۰۶	سوره قریش	۳۰	۸۷۳
۱۰۷	سوره ماعون	۳۰	۸۷۳
۱۰۸	سوره کوثر	۳۰	۸۷۳
۱۰۹	سوره کافرون	۳۰	۸۷۳
۱۱۰	سوره نصر	۳۰	۸۷۳
۱۱۱	سوره لهب	۳۰	۸۷۵
۱۱۲	سوره اخلاص	۳۰	۸۷۵
۱۱۳	سوره فلق	۳۰	۸۷۶
۱۱۴	سوره ناس	۳۰	۸۷۶

[illegible]

زیارت حوا ثمه ثانیاً بخط محمد طیب طاهری بن مولوی عبدالغفور [illegible] حالا کوئټه بلوچستان [illegible]

کله دَ رسالت مسئله ذکر کوي خکه بې مناسب نه دي - او کله داعي دَ توحید دَ پاره تسلي پیش کوي - او کله دَ جهاد مسئله ذکر کوي دَ پاره دَ اشاعت دَ توحید په توره سره علیه اسلام مبین دَ توحید دې - او کله دَ جهاد ضرورت دې نو دَ خیرات مسئله ذکر کوي، او انتظام ته ضرورت دې دَ امور انتظامیه ذکر کوي (۱) مدنیه (۲) تدبیر منزل (۳) تهذیب الاخلاق - او کله دَ قیامت ذکر کوي خکه چه ثواب او عذاب په قیامت کښې دي - او کله په اقسامو دَ شرک رد کوي دَ پاره دَ اثبات دَ توحید (۱) شرک په تصرف کښې: چه دَ باري تعالی نه سوا بل څوک متصرف او کارکن نو مافوق الاسباب (۲) شرک په علم کښې چه غیر الله ته په هر څه باندې عالم او وائي (۳) شرک په عبادت کښې چه دَ غیر الله په شان او شي (۴) شرک په دعا چه دَ غیر الله نه غائبانه حاجات غواړي - (۵) شرک په نیت کښې چه دَ غیر الله نه

دَ قرآن مجید وقفونه

دَ هرې ژبې خاوندان چه کله په خپله ژبه کښې خبرې کوي نو څنې ځایونو کښې او درېږي او څنې ځایونو کښې نه او درېږي او څنې ځایونو کښې لږ او څنې ځایونو کښې زیات او درېږي دې او دریدو او نه اودریدو له دَ خبرې په صحیح بیانولو او په صحیح مطلب پوهیدو کښې لوئې دَخل دې - قرآن مجید هم دَ خبرو اترو په بنیاد راغلې دې - نو علما نو دَ دې اودریدو او نه دریدو دَ پاره علامتونه (نښې) مقرر کړې دي چه رموز اوقاف (دَ قرآن مجید دَ وقفو نو اشارې) وائي - لو تلاوت کونکو له پکار دي چه دَ دې اشارو (دَ وقفونو) لحاظ ساتي :- او هغه دا دي :-

○ کوم ځائې چه خبره پوره شي نو هلته دا ورې شان دائره لیکې دا په حقیقت کښې (ت) یعنې (ة) ده - دا دَ پوره وقف علامه ده یعنې او دریدل پکار دي -

م دا دَ وقف لازم علامه ده دلته خامخا او دریدل پکار دي - دَ دې مطلب دا دې لکه چه څوک چاته وائي چه: پاڅه، مَه کینه - نو که په پاڅه باندې وقف او نه شي نو خبره به: پاڅه مَه، کینه شي - نو دَ ویونکي دَ مطلب به خبره خلاف شي - چه دَ ویونکي مقصد دا دې چه ته اُو درېږه او خبره به شي دا چه کینه مه پاڅه -

ط دا دَ وقف مطلق علامت دې په دې او دریدل پکار دي - خو دا علامت هغه ځائې لیکلې شي کوم ځائې چه مطلب پوره شوې نه وي او خبره کونکې نور څه هم وائي -

ج دا دَ وقف جائز علامت دې دلته کښې او دریدل غوره او نه او دریدل جائز دي -

ز دا علامه دَ وقف مجوّز ده دلته نه او دریدل دَ او دریدل غوره دي -

ص دا علامت دَ وقف مُرَخَّص دې دلته وړاندې وروستو دواړه کلمې

غائبانه بېره یې او کړي (۵) شرک په طلو کښې چه دَ غیر الله نه غائبانه طلب او کړي (۶) شرک په برکت کښې چه غیر الله ته برکت ورکوي یې، دَ کتبو دَ برکت معنی ده خیر (۷) شرک په محبت کښې دَ غیر الله سره مینه کول په طور دَ حاجت پوره کولو سره -

